UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 09 07 21 06 008 1

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

K
A39836
F4
1866

'Ali, Çatalcalı
Fetava-yı'Ali Efendi

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

http://www.archive.org/details/fetvyialefend00al

(فهرس المجلد الاول من فتاوى على افندى)

٠٢ كتاب الطهارة
٠٤ كتاب الصلوة
٠٥ فصل فى الامامة
٠٩ باب الجمعة
١٠ باب المسافر
١٠ فى فدية الصلوة
١١ باب الجنائز
١٢ كتاب الزكوة
١٣ باب المصرف
١٤ باب الركاز
١٥ فى العشر والخراج
١٦ نوع آخر
١٨ نوع آخر
١٨ باب صدقة الفطر
١٨ كتاب الصوم
٢٠ كتاب الحج
٢١ باب الحج عن الغير
٢٣ كتاب النكاح
٢٥ فصل فى نكاح الوكيل والفضولى
٢٧ باب نكاح الرقيق
٢٨ باب نكاح الكافر
٢٩ باب المحرمات
٣٣ باب الاولياء والاكفاء
٣٥ نوع آخر
٣٧ نوع آخر
٤٠ فى خيار البلوغ والعتق
٤١ باب المهر
٤٣ نوع آخر
٤٤ نوع آخر
٤٧ نوع آخر
٤٩ باب الاختلاف فى المهر
٥٠ الاختلاف فى الجهاز
٥١ فيما للزوج والزوجة ومالا
٥٣ نوع آخر
٥٤ اختلاف الزوجين فى متاع البيت
٥٥ نوع فى الاختلاف
٥٦ مسائل شتى
٥٧ كتاب الرضاع
٦٠ نوع آخر
٦١ كتاب الطلاق
٦٣ فى طلاق الصغير والمجنون والنائم والمكره
٦٤ فى طلاق الفضولى
٦٤ باب الرجعة
٦٧ نوع فى الامر باليد
٦٨ صنف منه
٦٨ باب التعليق
٧٢ نوع آخر
٧٤ نوع آخر
٧٦ نوع آخر
٧٧ نوع آخر
٧٨ فى طلاق المريض ومايناسبه
٧٩ فى البينونة المغلظة والتحلل
٨١ فى الفرقة بارتداد احد الزوجين
٨٢ باب الخلع
٨٤ فى خلع الاب والفضولى
٨٦ نوع آخر
٨٧ فى الايلاء
٨٨ فى العنين
٨٨ باب العدة
٩٠ باب ثبوت النسب
٩١ نوع آخر
٩٤ باب الحضانة
٩٩ نوع آخر
١٠٠ نوع فى السفر بالصغير
١٠٢ باب النفقة فى نفقة الزوجات
١٠٧ فى نفقة الاصول والفروع وذوى الارحام
١٠٩ نوع فى نفقة الصغار
١١٢ كتاب العتاق
١١٣ نوع آخر
١١٤ نوع آخر
١١٦ نوع فى اعتاق الفضولى
١١٦ نوع آخر فى عتق البعض
١١٧ فى الاستيلاد
١٢٠ باب التدبير
١٢٢ فى التدبير المقيد

بیک ایکیوز سکسان طقوز سنه سی شهر صفر الخیرک
غره سندن ابتداء اشبو علی افندی فتواسنی
ملکمدن رضاء لله تعالی وقف صحیحیه
وقف و متولی نصب ایتدیکم
پهلوان مصطفی افندی یه
تسلیم ایتدم فیما بعد بیع
و تبدیل اولنمیه

الواقف مندفوره لی
یعقوب بن الحاج
مصطفی
م

K
A39836
F4
1866

LIBRARY
JAN 8 1973
UNIVERSITY OF TORONTO

جلد اول فتاواى
على افندى باترتيب
كفوى مع النقول

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى بين احكام الشرع فى الكتاب المبين ☼ والصلاة والسلام على نبيه محمد ارسله الله تعالى رحمة للعالمين ☼ وعلى آله واصحابه المتقين ☼ مااقيمت الحدود على المكلفين (وبعد) بوعبد مستفيض الطاف خدا صالح بن احمد الكفوى عاملهما الله تعالى بلطفه الخفى ☼ مستغرق بحر ذنوب اولمغله اخروى الطاف رب العالمينه وصوله مدار اولمق ايچون مرحوم شيخ الاسلام مفتى الانام على افندى رحمة الله عليه رحمة واسعة حضرتلرينك افتا بيوردقلرى فتاواى شريفه لرينى جامع بر كتاب صواب انتساب ايله شرفياب اولديغمده من اوله الى آخره تتبع ايدوب هر فتواى شريفه نك منقول عنهلرينى كتب معتبرادن بعبارته نقل وذيلنه تحريره جناب رب الارباب بوعبد عديم الاستطاعه يى توفيق ايله مشرف ايلمشدر بحر فضل باذل النعمدن قطره جويم كه جناب خالق البشر نوشته جريدۀ اعمالم اولان زلات وجرايممى عفو ايله الحاق نار اليم وجحيمدن انجا ايليه آمين بحرمة سيد المرسلين

(كتاب الطهارة)

زيد جنب ايكن ذكر وتسبيح وصلاة على النبى عليه السلام ايتمك جائز اولورمى ☼ الجواب ☼ اولور

ويجوز له الذكر والتسبيح والدعاء والحائض والنفساء كالجنب (ملتقى الابحر) ولا بأس بقراءة الادعية ومسها وحملها وذكر اسم الله تعالى والتسبيح والاكل والشرب بعد المضمضة وغسل يديه (درر غرر فى كتاب الطهارة)

معذورك وضوئنى ناقض اولان خروج وقتميدر يوخسه دخول وقتميدر ☼ الجواب ☼ خروج وقتدر

واذا خرج الوقت بطل وضوءهم واستأنفوا الوضوء (بدايه فى الطهارة) وينقضه اى وضوء المعذور خروج الوقت لا دخوله وعند زفر دخوله وعند ابى يوسف كلاهما فيصلى المتوضئ قبل الزوال الى آخر وقت الظهر خلافا لهما لوجود دخول الوقت لا خروجه ولا يصلى بعد طلوع الشمس من توضأ قبل طلوعها وبعد طلوع الفجر لوجود الخروج لا الدخول (درر غرر فى آخر باب ما تختص بالنساء)

صاحب عذر اولان زيد طلوع شمسدنصكره آبدست السه اول آبدست ايله ظهرك وقتى خروج ايدنجه صلات ظهرى وقضا ونوافلى قلمق جائز اولورمى ☼ الجواب ☼ اولور

(المستحاضة)

(المستحاضة ومن به سلس البول والرعاف الدائم والجرح الذى لا يرفأ يتوضؤن لوقت كل صلاة فيصلون بذلك الوضوء فى الوقت ماشاؤا من الفرائض والنوافل (هدايه فى الطهارة)

زيد آبدست الوركن خلال وضؤده حدث واقع اولسه وضوئى اتمام كفايت ايدرمى يوخسه استيناف لازممیدر * الجواب * استيناف لازمدر

رجل ضرب يديه على الارض للتيمم ثم احدث قبل الاستعمال اختلف المشايخ والاصح انه لا يستعمل ذلك التراب كذا اختاره شيخ الاسلام شمس الائمة كما لواعترض الحدث فى خلال الوضوء وذكر فى بعض نسخ الواقعات انه يستعمله (خلاصه فى التيمم) رجل ضرب يديه على الارض للتيمم ورفعهما قبل ان يمسح بهما وجهه وذراعيه فاحدث بريح اوصوت اختلف المشايخ قال بعضهم يجوز التيمم بمنزلة من ملاء كفيه ماء للوضوء فاحدث ثم استعمل فى بعض الوضوء فانه يجوز كذلك ههنا (وقال بعضهم وهو السيد الامام ناصر الدين لا يجوز وهو اختيار السيد الامام ابى شجاع السمرقندى لان الضربة من التيمم قال النبى عليه السلام التيمم ضربتان ضربة للوجه وضربة لليدين فقد اتى ببعض التيمم ثم احدث فينتقض كما اذا حصل الكل فى خلاله نقض ما وجد كما ينقض بعد تمامه اذا حصل قال الامام ظهير الدين المرغينانى ما اختاره السيد الامام حسن وبه نأخذ (فى الباب الثالث من طهارات جواهر الفتاوى

هند حامل وضع حملدنصکره قرق كوندن اقلده دم منقطع اولوب نفاسدن طاهره اولسه اغتسال ايدوب نماز قلمق لازم اولورمى يوخسه قرق كون تمام اولنجه توقف ايدرمى ❊ الجواب ❊ اغتسال ايدوب نماز قلمق لازم اولور

واذا انقطع دم المرأة دون عادتها المعروفة فى حيض ونفاس اغتسلت حين تخاف فوت الصلاة وصلت واجتنب زوجها قربانها احتياطا حتى تأتى عادتها لكن تصوم رمضان احتياطا (خلاصه فى الباب الثانى من الطهارة) وذكر شيخ الاسلام فى مبسوطه اتفق اصحابنا على ان اقل النفاس ما وجد فانها كما ولدت اذا رأت الدم سائلة ثم انقطع عنها فانها تصوم وتصلى (من طهارة البحر الرائق نقلا عن النهاية وفيه تمامه)

دقت

يارەسى اولوب معذور اولان زيد يارەسنى آچوب سيلوب نسنه اقماز ايكن آبدست الوب آقدين مستلرين كيسه مستلرى اوزرينه مسح جائز اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

ويجوز المسح لاصحاب الاعذار اذا كان العذر غير موجود وقت الوضوء واللبس فانه يمسح كالاصحاء حتى اذا كان مقيما يمسح يوما وليلة من وقت الحدث العارض على الطهارة المذكورة بعد اللبس واذا كان مسافرا يمسح ثلثة ايام ولياليها من وقت الحدث المذكور (من البحر الرائق فى باب المسح) وبيان ذلك ان صاحب العذر اذا توضأ ولبس خفيه فهذا على اربعة اوجه اما ان يكون الدم منقطعا وقت الوضوء واللبس واما ان يكون منقطعا وقت الوضوء سائلا وقت اللبس او بالعكس واما سائلا فيهما فان كان منقطعا فى الحال الاولى فحكمه حكم الاصحاء لان السيلان وجد عقيب وقت اللبس فكان اللبس على طهارة كاملة فيمنع سراية الحدث الى القدمين واما فى الفصول الثلثة فانه يمسح ما دام الوقت باقيا فاذا خرج الوقت نزع خفيه وغسل رجليه عند اصحابنا الثلثة (من البدايع الصنايع فى ترتيب الشرايع من الطهارة) المستحاضة اذا توضأت ولبست خفيها تمسح ما دامت فى الوقت فاذا خرج الوقت نزعت خفيها وغسلت رجليها عند الثلثة هذا اذا كان الدم سائلة عند اللبس وعند الطهارة اوعند احدهما اما اذا كان منقطعا عند اللبس وعند الطهارة فانه يمسح كمال المدة يوما وليلة اوثلثة ايام ولياليها (فى الفصل الرابع فى المسح من طهارة الخلاصة)

صاحب عذر اولان زيد مبتلى اولديغى عذردن غيرى حدث ايچون آبدست المق مراد ايتدكده اول عذرك قانى منقطع اولوب منقطع ايكن آبدست الدقدنصکره عذر من بورك قانى سيلان ايلسه آبدستى منتقض اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(واذا توضأ صاحب العذر لحدث آخر غير الذى ابتلى به والدم ونحوه من الحدث الذى ابتلى به منقطع

ثم سال فعليه الوضوء ذكره فى احكام الفقه لان الوضوء لم يقع لذلك العذر بل وقع لغيره وانما لاينتقض به فى الوقت ماوقع له واذا انقطع الدم ونحوه من الاعذار وقتا كاملا يخرج من ان يكون صاحب عذر بالنظر الى العذر المنقطع فان كان قدتوضأ وصلى على الانقطاع ودام الانقطاع لايعيد لانه صحيح صلى بطهارة الاصحاء وكذا لو كانا على السيلان وتم الانقطاع لانه معذور صلى بطهارة المعذورين وكذا لوتوضأ على الانقطاع وصلى على السيلان لان العذر انما اعتبر للاداء وهوقائم وقت الاداء وان توضأ على السيلان وصلى على الانقطاع وتم الانقطاع يعنى باستيعاب الوقت الثانى اعاد لانه صلى صلوة ذوى الاعذار والعذر منقطع (كذا فى الكافى فى فصل نواقض الوضوء من شرح منية المصلى للحلبى

بوصورتده عذر مز بورك قانى وجه محرر اوزره سيلان ايتدكدنصكره زيد تكرار آبدست المدين نمار قلسه او ل نمازك اعادهسى لازم اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور (يفهم جوابه مما مر آنفا)

(* كتاب الصلوة *)

بر مسجد شريفك ديوارى اردنده پنجرهلرى قارشوسنده مقابر اولسه اول مسجدده نماز قلمقده كراهت وارميدر ❋ الجواب ❋ يوقدر

ذكر فى الخانية وان كان فى المقبرة موضع معد للصلوة وليس فيه قبر ولانجاسة فلابأس به (وفى فتاوى الحسامى انه سئل ابو نصر عن الصلوة فى المقابر فقال ان كانت المقابر ماوراء المصلى لايكره وان كان بينه و بين القبور مقدار مالو مر انسان بين يديه لايكره فههنا ايضا لايكره والحد الفاصل موضع سجوده وبه قال احمد بن محمد وقال محمد بن سلمة ماوراء موضع سجود الامام ان كان الامام وفى الذخيرة هذا كله اذا لم يكن بين المصلى و بين هذا الموضع حائط وسترة فان كان فلايكره (من فتاوى الصوفية فى الفصل الخامس من الباب الثانى والستين)

زيد عمروك منزلنى غصبا اخذ ايدوب ايچنده ساكن اولسه زيد عمروك رضاسنسز منزل مز بورك ايچنده نماز قلمق مكروهميدر ❋ الجواب ❋ مكروهدر

وفى عقد اللآلى من الذخيرة وتكره الصلوة بارض مغصوبة وفى الذخيرة هذا جواب ابى القاسم الصفار (خزانة الروايات فيما يكره) وفيه تفصيل فليراجع ثمه (الصلوة فى ارض مغصوبة جائزة ولكن يعاقب لظلمه فان كان بينه و بين الله تعالى يثاب وماكان بينه و بين العبد يعاقب وكذا الحج بالمال الحرام فالمعاصى لاتمنع الطاعات واذا اتى بها لايقال انها غير مقبولة (فى آخر فصل فيما يستحب فى الصلوة ومايكره من صلوة خزانة الفتاوى)

زيد حرير لباس ايله نماز قلسه نمازى فاسد اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز مكروهدر

ويكره الصلوة فى الثوب الحرير (من الضياء المعنوى) ويكره للرجل لبس الحرير فى الصلوة وفى غير الصلوة (من كراهة شرح مختصر الطحاوى) يصلى فى الثوب الحرير ولايصلى فى النجس (من صلوة معين المفتى) ولو صلى على سجادة من الابريسم فان لبسه حرام اما الانتفاع بسائر الوجوه فليس بحرام وذكر الاسبيجابى فى كراهة شرح الطحاوى يكره لبس الحرير فى الصلوة (فى الباب الاول من صلوة جواهر الفتاوى) ولو وجد ثوب حرير لايصلى عريانا لان الصلوة فيه صحيحة وان كان حراما كالصلوة فى ارض مغصوبة خلافا لاحمد فان عنده يصلى عريانا لان الصلوة فى الحرير لاتجوز للرجل كالصلوة فى الارض المغصوبة عنده (شرح منية المصلى فى مسائل ستر العورة)

صلات عصر ادا اولندقدنصكره شمسك احمرارى وقتنده دك فوائت قضا اولنمقده كراهت وارميدر ❋ الجواب ❋ يوقدر

(ومنع عن الصلوة وسجدة التلاوة وصلوة الجنازة عند الطلوع والاستواء والغروب الا عصر يومه وعن التنفل وركعتى الطواف بعد صلوة الفجر والعصر لاعن قضاء فوائت وسجدة تلاوة وصلاة جنازة (ملتقى فى كتاب الصلوة) ويكره بعد طلوع الفجر واداء صلوة العصر الى اداء المغرب التنفل سوى سنة الفجر فانها لا تكره وكره المنذور وركعتا الطواف ومابدأ به فافسد لايكره الفائتة فى هذين

(الوقتين)

الوقتین الا فی وقت الاحمرار فان القضاء فیه مکروه (درر فی کتاب الصلوة)

بر باغچه‌نك صاحبی کندی توابعی ایچنده نماز قلمق ایچون اول باغچه‌ده بر مسجد بنا ایدوب بعد زمان اول مسجدك اوزرینه کندی اوتورمق ایچون بر اوطه بنا ایدوب اول اوطه‌ده اوتوروب التنده توابعی نماز قلمق جائز اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وفی المنتقی اذا بنی الرجل مسجدا وبنی فوقه غرفة وهی فی یده فله ذلك وان کان حین بناه خلی بینه وبین الناس ثم جاء بعد ذلك شیء لا یترك (من وقف الذخیرة البرهانیة فی الفصل التاسع عشر) بخلاف غیر المساجد حیث بقی مملوکا ینتفع به کسائر المملوکات سکنی وزراعة حتی لو لم یخلص المسجد لله تعالی بان کان تحته سرداب او فوقه بیت او جعل وسط داره مسجدا واذن للناس بالدخول والصلوة فیه لا یصیر مسجدا ویورث عنه (اختیار شرح المختار فی الوقف)

(فصل فی الامامة)

زید امام تکبیرة الافتتاحی مؤذن اقامت ایدر ایکن قد قامت الصلوة دیدکده‌می ایتمك افضلدر یوخسه اقامت اتمامنده‌می ایتمك افضلدر ❊ الجواب ❊ قد قامت الصلوة دیدکده ایتمك افضلدر

(والشروع عند قد قامت الصلوة لان المؤذن امین وقد اخبر بقیام الصلوة فیشرع عنده صونا لکلامه عن الکذب (درر غرر) والشروع فی الصلوة عند قد قامت الصلوة ای قبله وفی الاصل بعده والصحیح الاول کما فی المحیط (قهستانی قبیل شروط الصلوة)

اعمی اولان زیدك امامتی جائز اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (اما اندن اولی اولیجق اقتدا مکروهدر وفی المحیط اذا لم یکن غیره من البصیر فهو اولی کما فی الکرمانی (قهستانی) وتکره امامة الاعمی وفی المحیط اذا لم یکن غیره من البصیر ای افضل منه فهو اولی (جوهره شرح القدوری) لانه لا یتوقی النجاسة ولا یهتدی الی القبلة بنفسه ولا یقدر علی استیعاب الوضوء غالبا (فی فصل الامام یجهر فی الفجر من صلوة الدرر والغرر)

ازاد سز قول اولان زیدك امامتی جائز اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور لکن مکروهدر ویکره تقدیم العبد للامامة لان الغالب علیه الجهل حتی لو علم انه عالم لا یکره (شرح المنیة للحلبی فی مکروهات الصلوة) وکره امامة عبد لانه لا یتفرغ للتعلم فیغلب علیه الجهل (فی فصل الامام یجهر فی الفجر من صلوة الدرر والغرر)

اون سکز یاشنده اولوب امامت عهده‌سندن کلن زیده اقتدا ایتمك جائز اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (وامامة الصبی المراهق الذی لم یحکم ببلوغه لصبیان مثله یجوز وللبالغین لا یجوز عندنا (فی باب الامامة من شرح مختصر الطحاوی) بلوغ الصبی بالاحتلام والاحبال والانزال وبلوغ الصبیة بالاحتلام والحیض والحبل والا فحتی یتم له ثمانی عشرة سنة ولها سبع عشرة سنة وقالا فیهما بتمام خمس عشرة سنة وبه یفتی وادنی مدته له اثنتا عشرة سنة ولها تسع سنین فان راهقا واقرا بالبلوغ کانا کالبالغ حکما (قبیل کتاب المأذون من الدرر والغرر)

زید اعرج اولوب قیام تام ایتدکده قدمنك بعضی ایله طورسه امامتی جائز اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور لکن غیری اولیدر

(وفی فتاوی العتابی لو کان لقدمه عرج یقوم ببعض قدمه یجوز امامته وغیره اولی (تاتارخانیة وکذا فی مجمع الفتاوی وکذا فی خزانة الروایات)

باشنك صاچنی تراش ایتمیوب صالیویرن زیدك امامتی جائز اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور لکن غیری اولیدر وایصال الماء الی منابت الشعر فرض وان کثف ای ولو کان الشعر کثیفا بالاجماع وکذا یفرض ایصال الماء الی اثناء اللحیة واثناء الشعر من الرأس والبدن حتی لو کان الشعر متلبدا ولم یصل الی اثنائه لا یجوز الغسل لقوله تعالی (وان کنتم جنبا فاطهروا) امر بالمبالغة والمرأة فی الاغتسال کالرجل فی وجوب تعمیم جمیع الشعر والبشرة ولکن الشعر المسترسل ای النازل من ذوائبها جمع ذؤبة وهی الخصلة

من الشعر موضوع ای ساقط عنها فی الغسل اذابلغ الماء اصول شعرها لحديث ام سلمة رضی الله تعالی عنها انها قالت یارسول الله انی امرأة اشد ضفر رأسی افانقضه فی غسل الجنابة فقال لا انما یكفیك ان تحثی علی رأسك ثلث حثیات ثم تفیضین علیك الماء فتطهرین وفی روایة افانقضه فی الحیضة والجنابة قال لا الی آخره ولا یجب بل ذوائبها و فی صلوة البقالی الصحیح انه یجب غسل الذوائب وان جاوزت القدمین وفی مبسوط ابی بكر فی وجوب ایصال الماء الی شعب عقاصها اختلاف المشایخ وفی الهدایة ولیس علیها بل ذوایبها هو الصحیح و كذا صححه غیره وهو الوجه للحصر المذكور فی الحدیث وللحرج وهذا اذا كانت مضفورة فان كانت منقوضة یفترض علیها ایصال الماء الی اثنائها اتفاقا لعدم الحرج بخلاف الرجل فانه یجب علیه ایصال الماء الی اثناء الشعر وان كان مضفورا لانه لاضرورة فی حقه لامكان الحلق كذا ذكره ای الفرق بین الرجل والمرأة فی غنیة الفقهاء وذكر فی المحیطان الرجل اذا ضفر شعره كما یفعله العلویون ای المنتسبون الی علی ابن ابی طالب و بعضهم یخصهم بمن كان من غیر فاطمة رضی الله تعالی عنها والاتراك جمع ترك بضم التاء اسم جنس كالعرب وزنا هل یجب ایصال الماء الی اثناء الشعر ای الی خلال شعره عن ابی حنیفة فیه روایتان نظرا الی العادة والی عدم الضرورة وذكر الصدر الشهید انه ای الشان یجب ایصال الماء الی اثناء الشعر فی حقه لعدم الضرورة وللاحتیاط قال فی الخلاصة وفی شعر الرجل یجب ایصال الماء المسترسل ولم یذكر غیر ذلك وهو الصحیح (وفی فرائض الغسل من شرح منیة المصلی وكذا فی الباب الرابع فی الاغتسال من جواهر الفقه)

قرمزی چقشیر ایله نماز قلن زیده اقتدا ایدن كمسنه لره نمازلرینی اعاده ایتمك لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(لبس المعصفر والمزعفر الاحمر والاصفر للرجل مكروه (كذا فی حاوی القدسی)

قلت ظاهر كلامهم ان الكراهة للتحریم لانها هی المراد عند الاطلاق كما صرحوا به ومن ثمه قال صاحب تحفة الملوك بالحرمة لیدل علی ان المراد كراهة التحریم لكن صرح صاحب المجتبی بانه لا بأس بلبس الثوب الاحمر وصرح ابو المكارم فی شرح النقایة وكلمة لا بأس تستعمل غالبا فیما تركه اولی وكراهة التنزیه ترجع الی خلاف الاولی كما صرح به الكمال فی شرح الهدایة وهذا یقتضی ان الكراهة للتنزیه والله اعلم (من كتاب الحظر والاباحة من معین المفتی) والكراهة علی نوعین كراهة تحریم وكراهة تنزیه فسألته ان یذكر اصلا یكون فاصلا بینهما فقال ینظر الی الاصل فان كان الاصل فی حقه اثبات الحرمة وانما اسقطنا حرمته لعارض ینظر الی العارض ان كان مایعم به البلوی وكانت الضرورة قائمة فی حق العاقل تبقی الكراهیة للتنزیه وان بلغ الضرورة هذا المبلغ تبقی الكراهیة للتحریم نظرا الی الاصل وعلی العكس ان كان الاصل الاباحة ینظر الی العارض فان غلب علی الظن وجود الحرمة فالكراهیة للتحریم والا فالكراهیة للتنزیه نظیر الاول سؤر الهرة ونظیر الثانی لبن الاتان ونظیر الثالث سؤر البقرة الجلالة وسباع الطیر (من كراهیة جواهر الفتاوی)

دارالحربدن كلوب شرف اسلام ایله مشرف اولان زید برقاج مسلملره برمدت امامت ایتدكدنصكره زید امامتم حالنده مرتد ایدم دیو اخبار ایدوب ینه دارالحربه كتسه قولی مقبول اولوب اول كمسنه لره صلوةلرینی اعاده لازمه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(المرتد اذا اسلم لا یجب علیه قضاء الصلوات لانه تركها دیانة واعتقاد افصار كالكافر الاصلی (احكام ناطفی فی احكام المرتدین) ولو ام من لا یجوز امامته لقوم جازت صلوته وصلوة القوم وعند محمد لا تجوز صلاته ایضا (لعلی القوجحصاری علی الكنز فی باب الامامة من كتاب الصلوة)

وان ظهر امامة محدث اعاده لقوله علیه السلام من ام قوما ثم ظهر انه محدث اوجنب اعاد صلوته واعادوا وفیه خلاف الشافعی بناء علی ما تقدم من ان الاقتداء من حیث الصورة عنده ففساد صلوة الامام لا یوجب فساد صلوة القوم ونحن نعتبر معنی التضمن وذلك فی الجواز والفساد وان اخبر بعد صلوته انه محدث ان كان موثوقا فی دینه اعادوا والا لا یعتبر قوله وان قال انه

مجوسی لم یعیدوا لان صلاته دلیل علی ایمانه (من المحل المزبور)

برمسجدده امام اولان زید سرقه ایله معروف اولمغله جماعتی زیده اقتدادن استکراهلرینی حاکمه اعلام ایتدکلرنده حاکم زیدی عزل ایدوب یرینه برمتدین کمسنه یی امام نصب ایتمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل ام قوما وهم له کارهون ان کانت الکراهة لفساد فیه اولانهم احق بالامامة منه کره له ذلك وان کان هوا حق بالامامة لایکره لان الجاهل والفاسق یکره امامتهما للعالم والصالح (قاضیخان فی الامامة) وقال علیه السلام من ام قوما وهم له کارهون فلاصلاة له ولوکان الامام صاحب هوی وبدعة فانه یکره الصلوة خلفه (فی باب الامامة من شرح مختصر الطحاوی)

زید امامك اقتدایی منافی سوء حالی اولمغله جماعتی زیده اقتدادن استکراهلرینی حاکمه اعلام ایتدکلرنده حاکم زیدی عزل ایدوب یرینه برمتدین کمسنه یی امام نصب ایتمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه ممامر آنفا)

برمسجدده امام اولان زید بجه کیدوب یرینه اوغلی عمروامامت ایدرکن جماعتدن برقاج کمسنه‌لر عمروه انجمنکله بزعمروك امامت ایتدیکنی استمزدیوب زیدی بغیروجه شرعی امامتدن عزل ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل ام قوما وهم له کارهون ان کانت الکراهة لفساد فیه اولانهم احق بالامامة منه لایکره لان الجاهل والفاسق یکره امامتهما للعالم والصالح (فی فصل فیمن یصح الاقتداء من صلوة قاضیخان)

برجامعده امام وخطیب اولان زید فوت اولدقده جهتی اوغلی عمروه توجیه اولنمیوب اجانبدن احق اولان بکره براتله توجیه اولنسه جماعتی مجرد بزعمروی استرزدیو بکری عزل ایتدیروب عمروی نصب ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(واولی الناس بالامامة اعلمهم بالسنة ثم اقرؤهم وعند ابی یوسف بالعکس ثم اورعهم ثم اسنهم ثم احسنهم خلقا وتکره امامة العبد والاعرابی والاعمی والفاسق والمبتدع وولد الزنافان تقدموا جاز (ملتقی الابحر فی فصل الجماعة من کتاب الصلوة)

بوصورتده بکرك اقتدایی منافی سوء حالی یوغیکن جماعتدن برقاچ کمسنه‌لر مجرد بکری عزل وعمروی نصب ایتدرمکه حاکمه واروب بکره اقتدادن استکراه ایدرزدیسه‌لر کلاملرینه التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز

(وفی المحیط قال ابویوسف فی رجل بنی مسجدا وجعل له اماما فامهم وکرهه اهل المحلة وقالوا نجعل اماما غیرك لیس لهم ذلك الا ان یکون فاسقا (تاتارخانیه)

صاحب عذراولمیان کمسنه‌لرصاحب عذراولان زیدامامه اقتداایتمك جائزاولورمی * الجواب * اولماز لایجوز اقتداء الصحیح بصاحب العذر (قاضیخان فی الاقتداء)

زید امامك قولنده یاقیسی اولوب صاحب عذراولسه صاحب عذراولمیان کمسنه‌لرك زیده اقتدالری جائز اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه ممامر آنفا)

زیدك کوزلری اغریوب دائما ارین اقغله صاحب عذر اولسه زیده صاحب عذر اولمیان کمسنه‌لر اقتدا ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

وفی عینه رمد اوعمش بفتح المیم ضعف البصر مع سیلان الدموع فی اکثر الاوقات ان خرج منه الدمع نقض وان استمر صار صاحب عذر وسیأتی بیانه کما اذا کان بها ای بالعین غرب بفتح الغین المعجمة وسکون الراء عرق فی العین یسقی ولاینقطع (فی نواقض الوضوء من شرح منیة المصلی)

زیدك کوزندن دائما یاش اقوب لکن رمد وعمش وغرب اولماسه زیدك امامتی جائز اولورمی * الجواب * اولور

خرج الماء من اذنه لاینقض کیف ما کان الا القیح والصدید صح مثله (حك) ینقض اذا دخل اذنه ثم خرج

(ط) ان خرج القيح من الاذن بدون الوجع لاينقض والافينقض (فی باب فیماینقض الوضوء من طهارة القنية) ولا الطاهر لصاحب العذر و لاصاحب عذر بصاحب عذر آخر فان اتحدا فی العذر جاز (فی الملحقات منها مباحث الامامة من شرح منية المصلی) ولایجوز اقتداء معذور بمعذوران اختلف عذرهما وان اتحد جاز (من صلوة الزيلعی) ومن بعينه رمد اذاسال الدمع ينبغی ان يتوضأ لوقت كل صلوة لاحتمال خروج القيح والصديد (فی الفصل الثانی فی الغسل من طهارة الخلاصة) ولا فرق بين الرمد وغيره من الاوجاع بل كل مايخرج من علة مع وجع سواء كان من العين او الاذن او السرة او الثدی و نحوها فانه ناقض علی الاصح لانه صديد بخلاف مااذا كان بدون وجع (فی فصل فی نواقض الوضوء من شرح منية المصلی) وذكر هشام فی نوادره عن محمد ان الشخص اذا كان فی عينيه رمد او عمش يسيل الدموع منهما امره بالوضوء لوقت كل صلوة لانی اخاف ان يكون مايسيل منه صديدا او قيحا فانه قديكون من الجوف ان خرج (فی الفصل الثانی من طهارة ذخيرة الفتاوی) خرج من اذنه قيح لو خرج لوجع نقض لانه يكون من الجراحة والا فلاينقض فی عينه رمد او عمش بفتح الميم ضعف البصر مع سيلان الدمع فی اكثر الاوقات ان خرج منها الدمع نقض وان استمر صار صاحب عذر وسيأتی بيانه كما اذا كان بهـا ای بالعين غرب بفتح الغين المعجمة وسكون الراء عرق فی العين يسقی ولاينقطع (فی اواسط طهارة الدرر والغرر) واجمعوا علی ان امامة الجرح السائل لاصحاب الجرح تجوز وللاصحاء لاتجوز (فی باب الامامة من شرح مختصر الطحاوی)

بر مسجد شریفده امام اولان زید مخارج حروفی تصحيحه قادر اولميوب لحن جلی ايله قرائت ايدر
اولسه عزلی لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولو قرأ القرأن فی الصلوة بالالحان ان غير الكلمة تفسد وان كان ذلك فی حروف المد واللين والياء والالف لاتفسد الا اذا فحش (فی آخر الفصل الثانی عشر من صلوة الخلاصة) مخرج الهاء والهمزة والحاء والخاء والعين والغين واحد ومخرج القاف والكاف واحد ومخرج الصاد والسين والجيم واحد ومخرج الطاء والدال والتاء واحد ومخرج اللام والراء والنون واحد ومخرج الواو والياء والالف واحد (فی الباب الثالث فی زلة القاری من جواهر الفتاوی) اذا لحن فی الاعراب ان كان لايغير المعنی لاتفسد صلاته كقوله تعالی لاترفعوا اصواتكم بكسر الراء او الرحمن علی العرش بنصب النون وان كان يغير المعنی تفسد عند عامة مشايخنا نحو ان قرأ وعصی آدم ربه فغوی بنصب آدم ورفع الرب فی الثانی (من صلوة الخلاصة) اذا كان يزل فی القراءة ويكثر اللحن لايؤم
ولوام يمنع (كذا فی شرح الوهبانية من صلوة معين المفتی)

تصحيح مخارج حروفه قادر اولان زيد جيم يرينه ذال معجمه تلفظ ايدوب وجدك يرينه وذدك
اوقيوب فی جيدها يرينه فی ذيدها اوقيان عمروه اقتدا ايتمك جائز اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولو زاد المصلی فی قراءته حرفا واحدا فی كلمة تفسد (جامع المحبوبی فی الصلوة) الا فی الذی
لاتحسن القراءة لاتجوز امامته (ملخص بحر الرائق)

الثغ اولان زيدك الثغ اولميان عمروه امامتی شرعا جائز اولورمی ❊ الجواب ❊ قول اصح اوزره اولماز

لايقتدی بالالثغ وانما صحت صلاته فی حق نفسه قال فی الخلاصة و امامة الالثغ لغيره ذكر الامام الفضيلی انه يجوز لان مايقول صار لغة له وقال غيره لاتصح انتهی (من صلاة معين المفتی) امامة الالثغ لغير الالثغ ذكر الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل انها تصح لان مايقول صار لغة له وقال غيره لاتصح فيمن يصح الاقتداء به (من الخانية) الالثغ بالثاء المثلثة بعد اللام من اللثغ بالتحريك وهو اللثغة بضم اللام وسكون الثاء وهو تحول اللسان من السين الی الثاء او من الراء الی الغين او الی اللام او الی الياء او من حرف الی حرف ذكره فی القاموس والمختار فی حكمه انه يجب عليه بذل الجهد دائما فی تصحيح لسانه ولايعذر فی تركه (فی فصل فی بيان احكام زلة القاری من شرح منية المصلی) وكذا من لايقدر علی التكلم بحرف من الحروف لاينبغی ان يؤم وكذا من يقف فی غيره موضعه ولا يقف

(فی موضعه)

فى موضعه لاينبغى ان يؤم (فى الفصل الثانى عشر فى زلة القارى من صلاة الخلاصة)
تصحيح مخارج حروفه قادر اولان زيد غين معجمه يرينه قاف تلفظ ايدوب غير المغضوب يرينه
قيرالمغضوب اوقيان عمروه اقتدا ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو قرأ قيرالمغضوب بالقاف تفسد صلاته وكذا لوقرأ غير المغظوب بالظاء اوبالذال تفسد صلاته
(فى فصل قراءة القرأن من صلاة الخانية)

(* باب الجمعة *)

صلاة جمعه فرضميدر يوخسه واجبميدر * الجواب * كتاب وسنت واجماع امت ايله فرض محكمدر
صلاة الجمعة فريضة محكمة بالكتاب والسنة واجماع الامة (من البحر فى بابها) يكفر جاحدها
وقد اطال المحقق فى فتح القدير فى بيان دلائلها (من المحل المزبور)
برجامعده خطيب اولان زيد اوقودوغى خطبه نك معناسنى بيلمسه خطابته لايق اولورمى
* الجواب * اولماز
(والاحق بالامامة بين الحاضرين الاعلم اى اعلمهم باحكام الصلوة صحة وفسادا بعد مايحسن
من القراءة قدر مايجوز به الصلوة لان الحاجة الى العلم اكثر بالنظر الى غيره (فى فصل الامام
يجهر من صلاة الدرر والغرر) الصالح للامامة فى غيرها صالح فيها من المحل المزبور (الاصل
فى باب الامامة ان بناء الامامة على الفضيلة والكمال فكل من كان افضل فهو اكمل واحق بالامامة
(فى باب الامامة من شرح مختصر الطحاوى) فكل اثنين كان احدهما اقرأ والاخر اعلم ويقرأ
من القرأن مقدار مايجوز به الصلوة فاعلمهم اولى بالامامة فان استووا فى العلم فاورعهم اولى فان
استووا فاقرؤهم بكتاب الله تعالى فان استووا فاكبرهم سنا (من المحل المزبور)
برجامع شريفك خطيبى زيد استخلافه مأذون اولمغله بغير عذر عمروى استخلاف ايلسه زيد حاضر
ايكن عمرو خطابت وامامت ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور
(ذكر فى البدايع ان كل من ملك اقامة صلاة الجمعة فانه يملك اقامة غيره مقامه انتهى وهو صريح
فى جواز الاستنابة للخطيب مطلقا (بحر الرائق فى باب الجمعة) وللمأمور بالجمعة ان يستخلف غيره
وان لم يؤذن له فى الاستخلاف بخلاف القاضى ولا فرق بين العذر وعدمه ولا بين الخطبة والصلوة
(فى الشرط الثانى فى صلاة الجمعة فى شرح منية المصلى)
برجامع شريفك خطيبى زيد استخلافه مأذون اولمغله عمروى استخلاف ايلسه زيد جمعه نمازنده عمروه اقتدا
ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور (يجوز اقتداء المستخلف خليفته (فى استخلاف قاضيخان ملخصا)
استخلافه مأذون اولان زيد خطيب خطبه يى كندى اوقيوب صاحب عذر اولمغله خطبه يه حاضر
اولان عمروى امامته استخلاف ايدوب عمرو دخى امامت ايلسه جمعه نمازى صحيح اولورمى
* الجواب * اولور
(لايجوز استخلاف القاضى الا اذا فوض السلطان ذلك اليه بخلاف المأمور باقامة الجمعة حيث
يستخلف فى الصلوة للضرورة من سمع الخطبة (من قضاء الغرر)
بر بلده ده اولان مسجد شريفده اذن سلطان ايله منبر وضع وبرات ايله خطيب نصب اولنوب صلات
جمعه قلنور كن بعض كمسنه لر مجرد مقدما مسجد شريف اولمغله جمعه نمازى صحيح اولمازديو منعه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(وفى الحجة قال السيد الامام ابو القاسم لو اذن الوالى او القاضى ان يعقد الجمعة ويبنى المسجد الجامع
فى قرية كبيرة فيها سوق جاز بالاتفاق (تاتارخانية فى باب الجمعة) وشرط صحتها ايضا اذن
السلطان اومن امره السلطان باقامة الجمعة (درر غرر فى باب الجمعة من كتاب الصلوة)
برجامع شريفده خطيب اولان زيد خطابت ايتمك استدكده عمرو بن ايدرم ديو استخلافه اذن
سلطانى يوغيكن امامت وخطابت ايتمك شرعا جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(فان قيل هل يجوز خطابة النائب بحضور الاصيل عند عدم الاذن كما جاز حكم النائب و تصرف الوكيل عند حضور القاضى والموكل عندعدم الاذن قلنا لا لان مدارهما حضور الرأى فاذا وجد جاز بخلاف الجمعة اذلا مدخل للرأى فى اقامتها الا اذا اذن اى لا يجوز استخلافه لهما الا اذا كان مأذونا من السلطان للاستخلاف فحينئذ يجوز ذلك وهذا مما يجب حفظه فان الناس عنها غافلون (فى باب الجمعة من صلاة الدرر والغرر)

فناء استانبولدن اولان داود پاشا و كاغدخانه ده جامع بنا اولنوب ايچنده اذن سلطانيله اداء صلات جمعه وعيدين اولنمق شرعا جائزاولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(فتجوز فى فناء المصر وهو ما اتصل به معد المصالحه من ركض الخيل و جمع العساكر والمناضلة ودفن الموتى وصلاة الجنازة ونحوذلك (فى فصل فى صلات الجمعة من شرح منية المصلى) وتفسير فناء المصر ما اعد لحوايج اهل المصر و فناء الدار وفناء كل شئ كذلك (فى فصل فى العيدين من صلات جواهر الفتاوى) وسئل عن اقامة الجمعة بالسواد افتى بما استحسنه البلخى انهم اذا اجتمعوا فى قرية بحيث لا يسعهم اكبر مساجدهم يجوزلهم اقامة الجمعة (فى الباب السادس من جواهر الفتاوى) وصلاة الجمعة خارج المصر منقطعا عن العمران هل تجوز ام لا ذكر فى الفتاوى رواية عن ابى يوسف ان الامام اذا خرج يوم الجمعة مقدار ميل اوميلين فحضرته الصلوة فصلى الجمعة جاز (وقال بعضهم لا تجوز خارج المصر منقطعا عن العمران (وقال بعضهم على قياس قول ابى حنيفة وابى يوسف تجوز وعلى قياس قول محمد لا تجوز كما اختلفوا فى منى (فى باب صلاة الجمعة من شرح مختصر الطحاوى

(باب المسافر)

بر بلده دن بر قصبه يه اقصر ايامده سير وسطايله اوچ كونده وار يلور اولسه قصبهٔ مزبوره اول بلده يه مسافهٔ سفر بعيد عد اولنورمى ❋ الجواب اولنور

(هى مسيرة ثلثة ايام ولياليها (حديقه فى كتاب الحج) تقطع اى من شان تلك المسافة ان تقطع بسير وسط اعتبر فى الوسط للبر سير الابل والراجل وللبحر اعتدال الريح وللجبل ما يليق به فى ثلثة ايام مع الاستراحات معنى قول علمائنا ادنى مدة السفر ثلثة ايام ولياليها السير الذى يكون فى ثلثة ايام ولياليها مع الاستراحات التى تكون فى خلال ذلك لان المسافر لا يمكنه ان يمشى دائما بل يمشى فى بعض الاوقات و يستريح فى بعضها و يأكل و يشرب كذا فى المحيط و يكون الليالى من اوقات الاستراحة تركت فى بعض الكتب وذكرت فى بعضها (درر غرر فى باب المسافر من كتاب الصلوة)

مسافره تكبير تشريق واجب اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(وبالاقتداء يجب على المرأة والمسافر (ملتقى الابحر وعلى التمورتاشى على الكنز) وقالا يجب التكبير فور كل فرض مطلقا اى سواء ادى بالجماعة اولا وسواء كان المصلى رجلا اوامرأة مسافرا اومقيما فى المصر اوالقرى (درر غرر والفتوى على قول الامامين)

زيد مسافر حال امن وقرارده سنن مؤكده يى قلمقمى افضلدر يوخسه تركمى ❋ الجواب ❋ قلمق افضلدر

(المختار ان المسافر لا يأتى بالسنن فى حال الخوف و يأتى فى حال الامن والقرار وقد صح فى كتب الاحاديث الصحاح عن جماعة من الصحابة ترك السنن فى السفر وقالوا لو صلينا لا يمكن الفريضة (من البزازية) ومن صلاة معين المفتى و يأتى المسافر بالسنن فى حال امن وقرار والا لا اى وان لم يكن حال امن وقرار لا يأتى بها وهذا هو المختار (من منح الغفار وفيه تفصيل فليراجع)

(فى فدية الصلوة)

پيرفانى اولان زيد قائما ياقاعدا اداء صلاته قادر اولميوب ايمايه دخى قادر اولمسه زيده صلاة ايچون فديه ويرمك لازم اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(ولا فدية للصلوة حالة الحيوة بخلاف الصوم (فى باب صلاة المريض من القنية)واذا عجز المريض عن الايماء برأسه هل يسقط الصلوة عنه اختلف المشايخ فيه والمختار ما ذكره شمس الائمة السرخسى انها

(تسقط)

تسقط (فى الفصل الحادى والعشرين من صلاة الخلاصة) وان تعذر الايماء اخرت الصلوة فيه اشارة الا انها لاتسقط (فى صلاة المريض من الدرر والغرر) مريض لايقدر على الايماء لايجب عليه شئ ولايأثم (من عمدة الفتاوى)

زيد متوفانك ورثه‌سى زيدك بش يللق نمازينك فديه‌سنى ويرمك مراد ايتدكلرنده ورثه‌دن عمرو سائرلرك اذنلريله هر نماز ايچون بغدايدن نصف صاع قيمتى حسابى اوزره بر يللق نمازلرك فديه‌سنه وافى اولان شوقدر اقچه‌يى تركه‌دن افراز و برقاچ فقيرى جمع ايدوب بن فلانك بر يللق نمازلرينك اسقاطيچون شونى سكا ويردم ديو مبلغ مزبورى اول فقيرلرك برينه ويروب اول دخى قبول ايتدم ديو الوب ملكى اولديغنى بلدكدنصكره رضاسيله عمره سكا هبه ايتدم ديو ويروب عمرو دخى الوب سائر فقيرلرك هر برينه منوال مشروح اوزره ويروب بش يللق نمازلرك فديه‌سى تمام اولنجه دور ايتدكدنصكره اول اقچه‌يى اول فقيرلره تقسيم ايلسه جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وكيفيته ان يسقط من عمره اثنى عشر سنة ومن عمرها تسعة ثم يدفع للباقى من العمر الى مسكين من ملكه دفعة واحدة ان كان الثلث وافيا بالفدية والا فيدفع اليه مايملكه فيقبضه ثم يهبه من الدافع فيقبضه ثم يدفعه الى المسكين ثم وثم الى ان ينتهى عمره وان لم يملك شيئا استقرض وارثه و ينبغى ان يقول الدافع للمسكين فى كل مرة انى ادفعك مالا كذا الفدية صوم كذا الفلان بن فلان المتوفى ويقول المسكين قبلته واطلاق كلامه يدل على انه لودفع الى فقير جملة جاز ولم يشترط العدد ولا المقدار لكن لودفع اليه اقل من نصف صاع لم يعتد به وبه يفتى كما فى ايمان الصغرى (قهستانى من كتاب الصوم) والصلوة كالصوم وفدية كل صلوة كصوم يوم هو الصحيح (فى كتاب صوم الملتقى فى فصل بياح الفطر) اما كفارة الصلوة ذكر فى مغفرة الغفور نافلا عن الايضاح والكبرى رجل مات وعليه الصلوات عليه ان يوصى بالفدية ويعتبر ذلك من ثلث ماله عندنا وان لم يوص وتبرع الورثة عنه جاز عندنا خلافا للشافعى وفى زيادات الخانية ينبغى للورثة ان تخلص رقبته شفقة ومحبة و فى الظهيرية اتفق المشايخ انه يجب تنفيذ هذه الوصية من ثلث ماله و يعطى لكل مكتوبة نصف صاع من حنطة وللوتر كذلك والصحيح ان هذا قول ابى حنيفة رحمه الله فى الوتر قال فى الجامع وذلك خمسمائة وعشرون درهما كما قررنا فى مختصر الصلوة والدرهم ستة دانق والدانق اربعة طسوج والطسوج حبة ونصف والحبة شعيران كذا فى اللغة ولو كان فقيرا ولم يترك شيئا فالحيلة ماذكر فى الخلاصة والتجنيس والمزيد فى الفصل التاسع من صلاة تجنيس الملتقط وصلوة النوازل واللفظ من الخلاصة انه يستقرض قريبه نصف صاع اجزاء ذلك لان اعتبار العدد فى المساكين انما عرف فى كفارة اليمين فلم يعتبر فى غيرها كما فى صدقة الفطر فلو ادى الكل الى فقير واحد جاز لقوله عليه السلام ان الله يحب ان يؤتى رخصه كما يحب ان يؤتى عزائمه قيل وما عزائمه قال فرائضه وروى كما يحب ان تترك معصيته والحديث فى شرح الثمار المغابرى ولو تفرق على المساكين لايعطى اقل من نصف صاع على مسكين و به اخذ الفقيه ابو الليث لانها كفارة فلا يجوز اعطاؤها لكل مسكين اقل من نصف صاع ككفارة اليمين (من فتاوى الصوفية فى الفصل الثانى من الباب الثالث والثلثين ملخصا)

(* باب الجنائز *)

هند غنيه فوت اولدقده تجهيز وتكفينى كندى مالندنمى لازم اولور يوخسه زوجى زيده‌مى لازم اولور * الجواب * زوجى زيده لازم اولور

(وعلى قول ابى يوسف يجب على الزوج وان تركت مالا وعليه الفتوى (من جنائز قاضيخان) وقال محمد يجب على الزوج كفن المرأة الفقيرة (شرح الوقاية)

زيد مسلمك زوجه‌سى هند حامل نصرانيه فوت اولدقده هند مسلمين مقابرنده‌مى دفن اولنور يوخسه كفره مقابرنده‌مى * الجواب * كفره مقابرنده دفن اولنور (عقبة بن عامر رضى الله تعالى عنه قولى اوزره على حدة بر محله دفن اولنمق اسلمدر

(نصرانية تحت مسلم حبلت منه ثم ماتت اختلفت الصحابة فى دفنها فرجح بعضهم جانب الولد وقالوا

تدفن فی مقابر المسلمین فرجح بعضهم جانبها وقالوا تدفن فی مقابر المشرکین لان الولد فی حق هذا الحکم جزء منها مادام فی بطن الوالدة وقال عقبة بن عامر تتخذلها مقبرة علی حدة لتکون بین مقبرة المسلمین و بین مقبرة الکفار (محیط برهانی فی متفرقات الصلوة فی الفصل السابع والثلثین)

زید مسلمك زوجه سی هند نصرانیه فوت اولسه هندك اقرباسی هندی کفره مقابرنده دفنه قادر اولورلرمی ٭ الجواب ٭ اولورلر (یفهم جوابه تمامر آنفا)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی وقزی زینبی ترك ایتدکده زینب زیدك تجهیز وتکفینه کندی مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایلسه زینب مصروفنی ترکهٔ زیددن الغه قادره اولورمی٭الجواب٭اولور

(الوصی اوالورثة اذانقدوا ثمن کفن المیت من مال نفسهم یرجعون به فی الترکة ولا یکونون متطوعین (فصول عمادی) وصیه اووارثه نقد ثمن کفنه من مالهم یرجع فی الترکة جامع الفصولین) رجل مات وترك ورثة ولم یوص الی احد فباعت امرأته دارا من ترکته وکفنته بغیر اذن سائر الورثة فالبیع فی نصیبها جائز ان لم یکن علی المیت دین محیط و بعد ذلك ینظر الی کفنه ان کفنته بکفن مثله ترجع فی مال الیتیم وان کفنته باکثر من کفن المثل لاترجع ولاترجع بقدر کفن المثل ایضا وان قال قائل انها ترجع بقدر کفن المثل فله وجه وکفن المثل ثیابه لخروج العیدین (خلاصه فی الرابع من الوصایا) احد الورثة اذا کفن المیت بماله بکفن المثل بغیر اذن سائر الورثة یرجع فی الترکة فان کفنه باکثر من کفن المثل لایرجع لان اختیاره ذلك دلیل التبرع (مجمع الفتاوی) وفی العیون اذا کفن الوارث المیت من مال نفسه یرجع والاجنبی لایرجع من فرائض التاتارخانیة فی المسائل المنشورة کذا فی العمادیة)

زید متوفانك ورثه سندن عمرو سائر ورثه آخر دیارده بولنمغله زیدك تجهیز وتکفینه ترکه سندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایلسه سائر ورثه کلدکلرنده عمروه مصروفکی طوتمازز دیمکه قادر اولورلرمی ٭ الجواب ٭ اولمازلر

(ولو کفن المیت غیر الوارث من ماله لیرجع فی ترکة المیت بغیر امر الوارث فلیس له الرجوع اشهد علی الرجوع اولم یشهد فی ذلك (من الهادی) فقال ذلك کالعم اذا کفن مع وجود الاخ من الاب ولو کفن الوصی من مال نفسه اوالوارث من مال نفسه لیرجع کان له الرجوع (تاتارخانیه فی الجنائز)

زید فوت اولوب قزی هندی ولابوین ارقرنداشی اوغلی عمروی ترك ایتدکده هند زیدك تجهیز وتکفیننه عمروك اذنسز قدر معروفدن زیادهٔ فاحشه ایله زائد ترکه دن شوقدر اقچه صرف ایلسه عمرو راضی اولمیوب زیاده دن حصه سنی هنده تضمینه قادر اولورمی ٭ الجواب ٭ اولور (یفهم جوابه تمامر من الخلاصة ومجمع الفتاوی

(کتاب الزکوة)

زید قیمتلری نصابه بالغ انجو و یاقوته مالك اولوب برسنه مرور ایدوب لکن تجارت نیت ایلمسه زیده اول انجو و یاقوت ایچون زکوة ویرمك لازم اولورمی ٭ الجواب ٭ اولماز

(ولا فیما یستخرج من البحر کالعنبر واللؤلؤ والسمك (فی الفصل العاشر من الخلاصة) واذا کان لاینطبع کالزرنیخ والیاقوت والزبرجد والفیر و زج لاشیء فیها (فی الفصل المزبور) لازکوة فی اللآلی والجواهر کاللعل والیاقوت والزمرد وامثالها کذا فی الکافی الا ان تکون للتجارة (کذا فی التاتارخانیة درر غرر قبیل صدقة السوائم)

زید تجارت نیت ایتمکسزین رکوب واستخدام ایچون برقاچ آت و برقاچ جاریه اشترا ایدوب برسنه مرور ایلسه اول آت وجاریه لر ایچون زید او زرینه زکات واجبه اولورمی ٭ الجواب ٭ اولماز

(ولاتجب ایضا فی دور لا للسکنی تفریع ایضا علی قوله نام ولو تقدیرا ونحوها کثیاب لاتلبس واثاث لاتستعمل ودواب لاترکب وعبید لاتستخدم وکتب العلم لغیر اهلها ونحو ذلك ولم ینو التجارة لانتفاء النماء التقدیری (درر غرر فی کتاب الزکوة)

زيد يرى ارض ميرى وكرومى ملك اولان باغى تجارت نيت ايتمكسزين اللى بيك اقچه يه اشترا ايدوب حول حولان ايلسه اول باغ ايچون زيد اوزرينه زكوة ويرمك واجب اولورمى * الجواب * اولماز

زيد كفايت مقدارندن زياده اولوب قيمتلرى نصابه بالغه اولان اثوابه مالك ايكن برسنه مرور ايدوب لكن زيد تجارت نيت ايلماسه اثواب مزبوره ايچون زيده زكات واجبه اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(والمال الذى تجب فيه الزكوة نوعان السائمة ومال التجارة (قاضيخان فى كتاب الزكوة) اعلم ان اسباب الملك نوعان منها مايدخل فى ملكه بغير صنعه كالميراث ومنها مايدخل فيه بصنعه ثم فى الميراث اذا نوى كونه للتجارة لاتجب فيه الزكوة حتى يتصرف فيه بالبيع ولو دخل فى ملكه بصنعه ذكر الطحاوى الاختلاف بين ابى يوسف ومحمد فى قول ابى يوسف يكون للتجارة بمجرد النية كالشراء وعند محمد لايكون للتجارة مالم يتصرف فيه كالميراث (من شرح الطحاوى) والحاصل ان نية التجارة فيمايشتريه تصح بالاجماع وفيما يرثه لاتصح بالاجماع لانه لاصنع له فيه اصلا ويلحق بالميراث ماحصل له من حبوب ارضه فنوى امساكها للتجارة ولاتجب لو باعها بعد حول (فتح القدير وكذا فى التاتارخانية)

زيد مالنك زكاتنى فقرادن عمروه ويرراولدقده زكات نيتى ايله ويروب لكن مالمك زكاتيدر ديو اعلان ايتماسه زيد زكاتنى ادا ايتمش اولورمى * الجواب * اولور لكن افضل اولان اعلان واظهار در (واذا اراد الرجل اداء الزكوة فالافضل هو الاظهار وفى التطوع الاخفاء (خلاصه فى الفصل الثامن فى كتاب الزكوة) واذا اراد الرجل اداء زكاته الواجبة قالوا الافضل هو الاعلان والاظهار وفى التطوعات الافضل الاخفاء والاسرار (قاضيخان فى فصل اداء الزكوة)

(باب المصرف)

زيد غنينك زوجه سى هند فقيره يه زكات ويرمك جائز اولورمى * الجواب ❋ اولور

(يجوز دفع الزكوة الى فقيرة زوجها موسر عند ابى حنيفة ومحمد فرض لها النفقة اولم تفرض (خلاصه فى الثامن فى الزكوة) ويجوز اداء الزكوة الى فقيرة زوجها موسر فى قول ابى حنيفة ومحمد فرض لها النفقة اولم تفرض (قاضيخان فى فصل فيمن يوضع فيه الزكوة)

تجار طائفه سندن زيدك مال تجارتدن كمرك ناميله ويرديكى اقچه يى زكات نيتى ايله ويريجك زكات يرينه كچرمى * الجواب * كچر

(وان اخذ الجبايات اواخذ مالا بطريق المصادرة فنوى صاحب المال عند الدفع به الزكوة اختلفوا فيه والصحيح انه يسقط (كذا قاله الامام السرخسى فى فصل فيمن يوضع فيه الزكوة من الخانية)

ساداتدن اولان زيد فقيره زكات ويرمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا الى هاشمى من آل على رضى الله عنه (ملتقى الابحر) ولا يجوز الدفع الى بنى هاشم ولا الى مواليهم وان دفع وهو لايعلم ثم علم جاز (قاضيخان فى فصل فيمن يوضع فيه الزكوة من كتاب الزكوة) وانما اشترطنا غير الهاشمى وغير مولاه لقوله عليه السلام لاتحل الصدقة لبنى هاشم وان مولى القوم منهم يعنى فى حل الصدقة وحرمتها وان مولى القوم ليس منهم من جميع الوجوه الاترى انه ليس بكفؤلهم (فى باب مواضع الصدقات من شرح مختصر الطحاوى)

زيد مالنك زكوتى اولان شوقدر اقچه يى فقير اولمق ظنيله عمروه ويروب بعد عمروك غناسى ظاهر اولسه زيد مبلغ مزبورى عمردن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فان دفع الى شخص على ظن انه فقير فظهر انه غنى يجوز عند ابى حنيفة ومحمد (فى الثانى من زكوة الخلاصة) ويوجب الاعادة على ظان قبول المحل فكان هذا بالضد يعنى اذا دفع زكوته الى رجل على ظن انه صالح لاعطاء الزكوة فظهر انه غنى اوهاشمى اوذمى اوابوه اوابنه يوجب ابو يوسف الاعادة عليه يعنى اداء الزكوة وليس معناه انه يوجب استرداد ما ادى لانه لايرد اتفاقا (مجمع البحرين كذا فى البحر)

زيد مالنك زكاتى اولان شوقدر اقچه يى فقير اولان عمروه ويرديو بكره ويروب بكر دخى عمروه ويرسه

حالا زید نادم اولوب مبلغ مزبوری بکره تضمینه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(واذا دفع الرجل الی رجل مالا لیدفعه الی رجل فذکر انه قد دفعه الیه فکذبه فی ذلك الامر فالقول قول الذی یدعی الدفع الی المأمور فی براءة نفسه (شرح الطحاوی فی الوکالة)

(باب الرکاز)

بر بلده اهالیسندن زیدك ملك منزلنك دیواری ایچنده یا منزلنك عرصه سنده کفره سکه سیله مضروب بر مقدار التون وغروش مدفون بولنوب زید بنم ملکمدر دیو دعوی ایلماسه اول التون وغروش کیمك اولور ❊ الجواب ❊ خمسی النوب باقیسی حین فتحده اول منزله ابتدا کیم مالك اولدیسه اکا یاخود ورثه سنه ویریلور ابتدا مالك اولان کمسنه بیلنمز ایسه جمله سی بیت الماله وضع اولنور

بو صورتده زید اول التون وغروشلر ایچون بنم ملکمدر دیو دعوی ایلسه قولیله تصدیق اولنوب المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده کفره سکه سیله مضروب التون وغروشلر کمسنه نك ملکی اولمیان صحراده یاخود طاغده مدفون بولنسه کیمك اولور * الجواب * خمسی النوب باقیسی بولان کمسنه نك اولور

بر بلده اهالیسندن زید بنا ایتدیکی منزلنده متصرف ایکن فوت اولوب منزلی ورثه سی ضبط ایتدکلرندن نصکره ورثه منزلی هدم ایتدکلرنده منزلك دیواری ایچنده بر کوکم ایچنده بر مقدار شریفی التون ایله کفره سکه سیله مضروب بر مقدار غروش مدفون بولنوب ومنزلك عرصه سنده کفره سکه سیله مضروب بر مقدار غروش ایله اهل اسلام سکه سیله مضروب بر مقدار اقچه مدفون بولنوب اول غروش واقچه ظرف ایچنده اولمیوب طبراق ایچنده بولنسه بو بابده حکم شرعی نیجه در * الجواب * دیوار ایچنده بولنان جمله التون ایله اهل اسلام سکه سیله مضروب اولوب عرصه ده بولنان اقچه نك حکمی بودر که زیدك ورثه سی التون واقچه بزم ملکمزدر دیو دعوی ایدرلر ایسه قوللریله تصدیق اولنوب الورلر دعوی ایتمزلر ایسه ورثه خلقه اعلام ایدوب صاحبی ظهور ایدنجه حفظ ایدرلر صاحبی ظهور ایتمیه جکنه ظن غالب حاصل اولاجق مدت حفظ ایتدکلرندن نصکره ورثه فقرا ایسه کندی مصرفلرینه صرف ایدرلر اغنیا ایسه فقرایه تصدق ایدرلر (کفره سکه سیله مضروب اولوب عرصه ده بولنان غروشلرك حکمی بودر که ورثه بزم ملکمزدر دیو دعوی ایدرلرسه قوللریله تصدیق اولنوب الورلر دعوی ایتمزلر ایسه بیت المال جانبندن خمسی النوب باقیسی اول منزلك عرصه سنه حین فتحده ابتدا کیم مالك اولدی ایسه اکا یاخود ورثه سنه ویریلور عرصه یه ابتدا مالك اولان بلنمز ایسه جمله غروشلر بیت الماله وضع اولنور

(اما اذا کان الموجود کنزا فلا یخلو اما ان یجده فی دار الاسلام او فی دار الحرب وکل وجه علی وجهین اما ان یکون بها علامة الاسلام اولم تکن اما اذا وجد فی دار الاسلام ان کان فی ارض غیر مملوکة مثل المفاوز والجبال وغیرهما فانه ینظر به ان کان به علامة الاسلام کالمصحف والدراهم المکتوب علیها لا اله الا الله محمد رسول الله وما اشبهها فانه یکون بمنزلة اللقطة ویصنع بها مایصنع فی اللقطة وان لم یکن بها علامة الاسلام فقد قیل ان فی زماننا ایضا یکون بمنزلة اللقطة ولا یکون بمنزلة الغنیمة لان وقت الاسلام قد طال وامتد وقل مایکون ذلك من مال الجاهلیة ولو کان یعرف انه من مال الجاهلیة فحینئذ یدفع منه الخمس الی السلطان واربعة اخماسه للواجد سواء کان الموجود ذهبا اوفضة اوغیرهما وسواء کان الواجد صغیرا او کبیرا حرا اوعبدا مسلما اوذمیا الا اذا کان حربیا مستأمنا فانه یسترد منه کله لان هذا بمنزلة الغنیمة الاتری انه یجب فیه الخمس ولا یترك الحربی ان یلحق بغنیمة المسلمین الی دار الحرب الا اذا کان ذلك باذن الامام وشرطه مقاطعته علی شیء فله ان یفی له بشرطه لقوله علیه السلام المسلمون عند شروطهم ولو وجد فی ارض مملوکة اتفقوا جمیعا علی وجوب الخمس فیه واختلفوا فی اربعة اخماسه انه لمن یکون قال ابو حنیفة ومحمد هو لصاحب الخطة فانه یعطی لاقصی مالك الارض او لوارثه الذی لایعرف

غیره وقال ابو یوسف اربعة اخماسه للواجد کما فی ارض غیر مملوکة (فی فصل المال المستخرج من الارض من زکوة شرح مختصر الطحاوی) فقدوقع الاختلاف فی هذه المسائل فی اربعة مواضع فی ثلاث منها محمد مع ابی حنیفة وابو یوسف وحده وفی الرابع محمد مع ابی یوسف وابو حنیفة وحده احدها ان الکنز اذا وجد فی ارض مملوکة فهو لصاحب الخطة فی قولهما وفی قول ابی یوسف للواجد والثانی ان المستخرج من البحر لاخمس فیه عندهما وعنده یجب والثالث فی الزیبق الخمس عندهما وعنده لاخمس فیه وعندهما فیه الخمس ولوتصدق بخمسه علی الفقراء ولم یدفع الی السلطان جاز ولا یؤخذ ثانیا (فی الفصل المزبور من شرح مختصر الطحاوی) کنز فیه سمة الاسلام کالمکتوب علیه کلمة الشهادة کاللقطة وسیأتی حکمها فی موضعها ومافیه سمة الکفر کالمنقوش علیه الصنم خمس وباقیه للمالك اول الفتح فان کان حیا اخذه والا فوارثه لوحیا والا فبیت المال ان ملکت ای ارضه والا ای وان لم تملك کالمفاوز والجبال فللواجد حرا کان اوعبدا مسلما کان اوذمیا صغیرا او کبیرا غنیا او فقیرا لانهم من اهل الغنیمة غیر الحربی المستأمن فان الواجد اذا کان حربیا مستأمنا یسترد منه مااخذ الا اذا عمل فی المفاوز بالاذن من الامام علی شرط فله المشروط وان خلا عنها ای العلامة قیل یعتبر جاهلیا لان الکنز غالبا من الکفرة وقیل فی زماننا هو کاللقطة اذقدطال عهد الاسلام (فی باب الرکاز من زکوة الدرر والغرر)

(فی العشر والخراج)

زیدك سپاهینك تیماری طپراغنده تارلاری اولان عمرو صوغان اکدکده زید برموجب امر ودفتر اول صوغانك قدیمدن الله کلن عشرینی عمرودن طلب ایتدکده عمرو صوغانك عشری اولماز دیوو یرمامکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(واما البصل فروی محمد ان فیه العشر لانه یبقی فی ایدی الناس وینتفع به انتفاعا عاما ویدخل تحت الکیل (فی باب زکوة الزروع من زکوة جوهرة النیرة)

برقریه اهالیسندن زیدك ملك منزلنك حولیسی ایچنده میوه اشجاری اولسه اول قریه نك صوباشیسی عمرو واشجار مرقومه نك میوه سندن عشر المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(رجل فی داره شجرة ثمرة لاعشر فیها وان کانت البلدة عشریة بخلاف ما اذا کانت فی الاراضی (فی فصل العشر من الخانیة) والشجرة المثمرة اذا کانت فی الدار لاعشر فیها بخلاف الکائنة فی الاراضی لان المساکن مع مایتبعها عفو لاالاراضی (فی الفصل الثالث من زکوة البزازیة وکذا فی الخلاصة)

زید طاپو ایله تصرف ایده اولان وقف تارلانك طپراغندن کرمد اشلسه زید طپراغك قیمتنی ضامن اولورکن متولی کرمدك عشرینی ویردیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(اخذ التراب من ارض له قیمة ضمن القیمة انتقض الارض اولا بزازیة فی الغصب) ولوکان رجلا رفع من ارض انسان ترابا قالوا ینظر ان کان له قیمة فی ذلك الموضع یضمن قیمته (من دعوی قاضیخان فی باب الیمین)

عرصه سی ارض میری و کرومی زیدك ملکی اولوب میوه سندن عشر النه کلان باغك برسنه اصلا میوه سی اولماسه صاحب ارض زیده میوه سی حاصل اولدیغی سنه لرده شوقدر عشر الوردم اولقدر عشری بکا ضامن اولدیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا هلك الخارج قبل الحصاد بآفة لایمکن دفعها کالحرق والغرق والبرد یسقط الخراج وفی ارض العشر اذا هلك قبل الحصاد یسقط وان هلك بعد الحصاد بان کان من نصیب الارض یسقط وماکان من نصیب الاکار یبقی فی ذمة رب الارض بمنزلة المستأجر وکان العشر علی صاحب الارض (قاضیخان فی فصل العشر والخراج)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده تارلاره متصرف اولان کسنه لر پنبه اکدکلرنده زید برموجب امر ودفتر حاصل اولان پنبه نك عشرنی المغه راضی اولمیوب پنبه چمن ایکن تخمین ایدوب مزبورلره

هربریکز بروجه مقطوع شوقدر پنبه ویرك دیمکه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز

(واختلفوا فی وقت وجوب العشر فی الثمار والزروع فقال ابو حنیفة وزفر رحمهما الله یجب عند ظهور الثمرة والا من علیها من الفساد وان لم یستحق الحصاد اذا بلغت حدا ینتفع بها (وقال ابو یوسف عند استحقاق الحصاد (وقال محمد اذا ابدت وصارت فی الجرین (فی باب زکوة الزروع والثمار من زکوة الجوهرة) فان کانوا یأخذون فی اول السنة علی سبیل التعجیل فذا ظلم محض (فی باب العشر والخراج من زکوة الخانیة) ویؤخذ الخراج عند بلوغ الغلة (من المحل المزبور)

زید سپاهی تیماری طپراغنده تارلالری اولان کسنه‌لره محصولی دوس اولنوب برموجب امر ودفتر قدیمدن النه کلان عشر محصولی ویرك دید کده مزبورلر اراضیلر اولمیوب دوس اولنمادین شوقدر مدده بر مد ویررز دیمکه قادر اولورلرمی ✻ الجواب ✻ اولمازلر (یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید سپاهینك تیماری رعایاسندن برقاج کسنه‌لر عمرو سپاهینك تیماری طپراغنده تارلالری اولمغله اول کسنه‌لر برموجب امر ودفتر محصوللرینك عشرلرینی عمروه ویردکلرنده زید اول کسنه‌لره مجرد رعایام اولمکزله بندخی محصوللر یکزدن عشر الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فی کل بلدة فیها توظیف من الامام لا یجوز تغییره ولا یزاد فی قولهم جمیعا (خلاصه فی الفصل العاشر وکذا فی الخانیة)

زید سپاهینك تیماری رعایاسندن برقاج کسنه‌لرك بروقف قریه طپراغنده تارلالری اولمغله متولی برموجب امر ودفتر محصوللرینك عشرلرینی المق استدکده زید مجرد اول کسنه‌لر رعایام اولمغله عشرلرینی بن الورم دیو متولی‌یی منعه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز

زید سپاهینك تیماری طپراغنده تارلاسی اولان عمرو برموجب امر ودفتر قدیمدن النه کلان عشر محصولی زیده ویررکن زید راضی اولمیوب بملك وتوزلق نامنه خلاف امر نسنه المغه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز

(لا یجوز لاحد من المسلمین اخذ مال احد بغیر سبب شرعی (منح الغفار فی التعزیر)

زید سپاهی تیماری قریه‌سی اهالیسندن بادهوا نامنه بغیر حق نسنه المغه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زیدك سپاهی تیماری قریه‌سنه واردقده بکا مفت ومجانا یم ویجك ویرك دیو قریهٔ مزبوره اهالیسنه جبره قادر اولورمی ✻ الجواب * اولماز (مرت مسئلته قبل مسئلة)

زید سپاهینك تیماری قریه‌سی رعایاسندن اولوب قریهٔ مزبوره طپراغنده ترلایه متصرف اولان عمرو اکنی ترلاسی قربنده اولان خرمنده دوکك استدکده زید اکنکی کتور قریه ایچنده دوس ایله دیو عمروه جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والحاصل ان القیاس فی جنس هذه المسائل ان من تصرف فی خالص ملکه لا یمنع واو اضر لغیره لکن ترك القیاس فی محل یضر لغیره ضررا بینا (جامع الفصولین فی الخامس والثلثین)

(نوع آخر)

اوقاف سلاطیندن بروقف قریه اراضیسنك محصولندن قدیمدن عشر النه کلوب دفترخاقانیده مقید اولمغله متولی اول اراضی‌یه متصرف اولانلردن برموجب امر ودفتر عشر محصول المق استدکده مزبورلر ویرمیوب عشر مقابله‌سنده شوقدر اقچه الدیمکه قادر اولورلرمی ✻ الجواب ✻ اولمازلر

(ویجب العشر فی ارض الوقف (من زکوة جامع الصفار للاستروشنی)

اوقاف سلاطیندن بروقف قریه اراضیسنك محصولندن قدیمدن عشر النه کلوب دفترخاقانیده مقید ایکن متولیسی زید اول اراضیدن برقاج تارلالره متصرف اولان عمروه عشر بدلی سنه‌ده شوقدر اقچه مقاطعه ویرمك اوزره تمسك ویروب بعده زیدك یرینه بکر متولی اولسه بکر برموجب امر ودفتر اول

(ترلالرده)

تارلالرده حاصل اولان محصولنك عشرینی عمرودن طلب ایتدکده عمرو و یرمیوب مجرد زید وجه محرر اوزره تمسك و یرمکله اولقدر اقچه ال دیمکه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(ماکان ادر للوقف وانفع یجوز للمتولی فعله ومالا فلا (اسعاف فی تصرفات المتولی)

زید سپاهی تیماری طپراغنده تارلاسی اولان عمرودن برموجب امر ودفتر قدیمدن النه کلان عشر محصولی طلب ایتدکده عمرو ویرمیوب خلافنه امر وارد اولمدین عشر بدلی اقچه ال دیمکه قادراولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

فنی کل بلدة فیها توظیف من الامام لایجوز تغییره ولا یزاد فی قولهم (قاضیخان فی العشر والخراج)

زید ترلاسنده حاصل اولان محصولنك برموجب امر ودفتر قدیمدن ویریله کلان محصولنك عشرینی صاحب ارضه ویررکن صاحب ارض المیوب عشر بدلی اقچه الورم دیمکه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز (مامر من الخلاصة ومن الخانیة یکون جوابا لهذا السؤال)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده باغی اولان عمرو برموجب امر ودفتر قدیمدن ویریله کلان محصولنك عشرینی زیده ویررکن زید المیوب عشر مقابله سنده اقچه الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب ❋ اولماز (مرت مسئلته من الخلاصة والخانیة)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده اولان باغلرك عشری مقابله سنده دونم باشنه شو قدر اقچه تعیین اولنوب دفتر خاقانیده مقید اولمغله اول باغلرك اصحابی برموجب امر ودفتر قدیمدن ویریله کلان اولقدر اقچه یی زیده ویررلرکن زید راضی اولمیوب خلافنه امر وارد اولمدین عشر محصول المغه قادر اولورمی ❋ الجواب * اولماز

(نخل فی ارض خراج فلیس فیه شیٔ (شرح الترغیب للصدر الشهید) اذا وظف الامام علی الاراضی مثل وظیفة عمر رضی الله عنه ثم اراد ان یحولها لیس له ذلك (ذخیره فی کتاب الخراج)

برقریه اهالیسنك باغلرنده حاصل اولان میوه نك عشری مقابله سنده دونم باشنه شو قدر اقچه تعیین اولنوب دفتر خاقانیده مقید اولمغله اهالی مزبوره برموجب امر ودفتر اولقدر اقچه یی قریهٔ مزبوره ضابطی اولان زیده ادا ایتدکلرنده زید قناعت ایتمیوب اول باغلرك ایچنده اولان کراس اغاجلرینك میوه لرندن دخی عشر المغه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

لایجتمع عشر وخراج فی ارض واحدة (اختیار شرح المختار)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده اولان باغلرك عشر مقابله سنده دونم باشنه شو قدر اقچه تعیین اولنوب دفتر خاقانیده مقید اولمغله اول باغلرك اصحابی برموجب امر ودفتر قدیمدن ویریله کلان اولقدر اقچه یی زیده ویررلرکن زید راضی اولمیوب خلافنه امر وارد اولمدین زیاده المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولایجوز الزیادة عند زیادة الریع سواء کان مقاسمة اوموظفا (عتابیه کذا فی خزانة الروایات فی العشر والخراج) واما الزیادة عند زیادة الریع فیجوز عند محمد اعتبارا بالنقصان وعند ابی یوسف لایجوز (هدایه فی العشر والخراج)

برقصبه طپراغنده اولان تارلالرك عشر مقابله سنده حین فتحده دونم باشنه شوقدر اقچه تعیین اولنوب دفتر خاقانیده وجه محرر اوزره مقید اولمغله اول تارلالرك متصرفلری برموجب امر ودفتر قدیمدن ویریله کلان اولقدر اقچه یی اول قصبه سپاهیسی زیده ویررلرکن زید راضی اولمیوب خلافنه امر وارد اولمدین عشر محصول المغه قادراولورمی * الجواب ❋ اولماز

(مرت مسئلته من الذخیرة قبل مسئلتین)

برقصبه طپراغنده اولان چایرلرینك عشری مقابله سنده حین فتحده دونم باشنه شوقدر اقچه تعیین اولنوب دفتر خاقانیده وجه محرر اوزره مقید اولمغله اول چایرلرینك متصرفلری برموجب امر ودفتر قدیمدن ویریله کلان اولقدر اقچه یی اول قصبه سپاهیسی زیده ویررلرکن زید راضی اولمیوب

خلافنه امر وارد اولمدین عشر محصول المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مامر من الذخیرة جواب لهذا السؤال)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده اولوب عمروك تصرفنده اولان برقطعه چایر ایله بش قطعه تارلالرك عشری مقابله سنده شوقدر اقچه تعیین اولنوب ودفتر خاقانیده وجه محرر اوزره مقید اولمغله عمرو بر موجب امر ودفتر قدیمدن و یریله کلان اولقدر اقچه یی زیده ویررکن زید راضی اولمیوب خلافنه امر وارد اولمدین عشر محصول المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من الذخیرة)

زید طاپو ومقاطعه ایله متصرف اولدیغی اراضی امیریه نك برموجب امر ودفتر مقاطعهٔ قدیمه سنی صاحب ارضه ادا ایدرکن صاحب ارض قناعت ایتمیوب خلافنه امر وارد اولمدین زیاده المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الارض التی صدر التوظیف فیها من الامام مثل وظیفة عمر رضی الله عنه لایجوز الزیادة علیه وهو الصحیح (ذخیرة فی کتاب العشر والخراج)

(نوع آخر)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده تارلالری اولان کسنه لر برموجب امر ودفتر قدیمدن و یریله کلان محصوللرینك اونده برینی زیده ویررلرکن زید قناعت ایتمیوب خلافنه امر وارد اولمدین بشده برینی المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(حامل البراة بالخراج اخذ مافی براته ممن وجد من اهل القریة (فی باب العشر والخراج من زکوة القنیة)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده اولان تارلالرك محصولندن قدیمدن اونده برالنه کلمکله اول طپراقده تارلالری اولان عمرو برقاچ سنه برموجب امر ودفتر محصولنك اونده برینی زیده ویردکدنصکره بعد الیوم سکزده بر و یرلمك اوزره امر عالی صادر اولسه عمرو زیده بعد الیوم سکزده بر ویره یم دیرکن زید قناعت ایتمیوب کچن سنه لرده اونده بر و یرمشیدك نقصاننی تکمیل ایله دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید سپاهی تیماری طپراغنده تارلالری اولان کسنه لردن برموجب امر ودفتر قدیمدن النه کلان محصوللرینك سکزده برینی طلب ایتدکده مز بورلر ویرمیوب خلافنه امر وارد اولمدین اونده برینی ال دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (یفهم جوابه مما مر من القنیة قبل مسئلة)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده باغلری اولان کسنه لر برموجب امر ودفتر قدیمدن و یریله کلان محصوللرینی اونده برینی زیده ویررلرکن زید راضی اولمیوب خلافنه امر وارد اولمدین سکزده برینی الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر من القنیة قبل المسئلتین)

(باب صدقة الفطر)

نصابه مالك اولمیوب فقیر اولان زیدك اوزرینه صدقهٔ فطر و یرمك لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(هی واجبة علی الحر المسلم المالك لنصاب فاضل عن حوایجه الاصلیة وان لم یکن نامیا (ملتقی الابحر فی باب صدقة الفطر)

(کتاب الصوم)

زید نهار رمضانده بلا عذر متعمدا اکل وشرب ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * قتلی مشروعدر

(من اکل اوشرب فی رمضان بشهرة عیانا متعمدا یؤمر بقتله لان صنعه دلیل الاستحلال

(من صوم البزازیة فی الثالث)

زید صائم ایکن یوزینه کلاب سوروب شکوفه استشمام ایتمك مکروهمیدر * الجواب * دکلدر

(واذا دخل حلقه الغبار اوالدخان اوریح العطر لایضره (فی الفصل الثالث من صوم الخلاصة)

(شم الورد)

شم الورد وريح العطر والغالية فى شهر رمضان لا يكره عند اهل السنة والجماعة لما روى عن رسول الله عليه السلام انه شم الورد فى شهر رمضان وهو صائم (من خزانة الروايات)

زيد نهار رمضانده صائم ايكن اوج نوبت مغمى عليه اولوب بعده افاقت بولسه صومى فاسد اولور مى ❋ الجواب ❋ اولماز

(ومن اغمى عليه فى رمضان لم يقض اليوم الذى حدث فيه الاغماء لوجود الصوم فيه وهو الامساك المقرون بالنية (هدايه) لانه اذا اغمى عليه اياما لم توجد منه النية فيما عدا اليوم الاول فالظاهر انه قد نوى الصوم فيه (صدر الشريعة فى باب موجب الافساد من كتاب الصوم)

زيد شعبان آينده محموم اولوب بعده آخر شعبانده حمادن برى اولوب لكن حمانك ضعفى قالوب رمضان شريفده صائم اولورسه ضعفى زياده اولمسنى طبيب حاذق مسلم اخبار ايلسه نفسى اوزرينه خوف ايديجك زيده افطار ايتمك جائز اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(ان برئ لكن الضعف باق او خاف ان يمرض لا يفطر ولو كان الضعف بحال لو صام يزداد الضعف ان اخبر الطبيب المسلم الحاذق بذلك فحينئذ يفطر اذا كان يخاف على نفسه (خلاصه فى الفصل الخامس من كتاب الصوم) لا يقبل قول الكافر ولا يثبت بشهادته حكم على مسلم فينبغى ان يكون الطبيب مسلما (من فتاوى ابن النجيم)

زيد نهار رمضانده صائم ايكن اوج نوبت مغمى عليه اولسه صومى فاسد اولوب قضا لازم اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(ومن اغمى عليه اياما قضاها الا يوما حدث فيه او فى ليلته (ملتقى الابحر)

زيد نهار رمضانده صائم ايكن اوج نوبت مغمى عليه اولوب بعده افاقت بولسه زيده افطار ايتمك جائز اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

يقضى ايام الاغماء ولو كانت كل الشهر لانه نوع مرض يضعف القوى ولا يزيل العقل ولا ينافى الوجوب ولا الاداء (درر غرر)

حماى غبه مبتلى اولان زيد رمضان شريفه داخل اولوب حماسنك نوبتى كونى اولمامغله صومه نيت ايدوب وقت زوالهدك صائم اولوب بعده زيدى حما اخذ ايتمامشيكن زوالدنصكره بغير عذر افطار ايدوب غروبهدك افطارى موجب نسنه ظهور ايتماسه زيده كفارت وقضا لازم اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(ومن كان له حمى غب فلما كان اليوم المعتاد افطر على توهم ان الحمى تعاوده وتضعفه فتخلف الحمى يلزمه الكفارة (فى الفصل الثالث من صوم الخلاصة)

زيد نهره طالوب غسل ايدوب لكن جوفنه صو داخل اولماسه مجرد نهره طالمغله صومى فاسد اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

ويكره للصائم الترشش بالماء والاستنقاء فيه وصبه على الرأس والالتحاف بالثوب المبلول لما فيه من اظهار الضجرة بالصوم وعن ابى يوسف لا بأس بذلك (من صوم جوهرة النيرة)

زيد صائم نهار رمضانده دريايه طالوب لكن بوغازينه صو كتماسه صومى فاسد اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(خاض الماء فدخل اذنه لا يفسد (بزازيه فى الصوم)

زيد نهار رمضانده صائم ايكن ديشى اغريمغله وجعنى تسكين ايچون ديشنه قرنفل قودقدنصكره حاصل اولان بزاق جوفنه داخل اولوب لكن قرنفل داخل اولماسه صومى فاسد اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

واذا ابتلع بزاقه الذى فى فمه او المخاط الذى نزل من الرأس الى الفم لا يفسد صومه لان الفطر يتعلق بدخول الشئ من الظاهر الى الباطن (مجمع الفتاوى فى فصل فيما يفسد به الصوم) اكتحل او اقطر دواء فى عينه لا يفسد صومه عندنا وان وجد طعمه فى حلقه واذا بزق ورأى اثر الكحل ولونه فى بزاقه (ذكر شمس الائمة الحلوانى ان فيه اختلاف المشايخ وعامتهم على عدم الفساد ثم هذه المسئلة تدل على انه لا بأس بالكحل

الاسود للرجل قال مشایخنا اذاقصدبه الزینة یکره ذلك (مجمع الفتاوى فى فصل فیمایفسدبه الصوم)

زید نهار رمضانده صائم ایکن دیشی اغریمغله وجعی تسکین ایچون دیشنه قرنفل قودقدنصکره صومنی ذاکر ایکن قرنفل خطأحلقنه داخل اولوب یوتسه صومی فاسداولوب قضالازم اولورمی * الجواب * اولور

(صائم عمل عمل الابرسیم فادخل الابرسیم فى فیه فخرجت خضرة الصبغ اوصفرته اوحمرته واختلط بالریق فصارالریق اخضر اواحمر اواصفر فابتلعه وهو ذاکر صومه فسد (قاضیخان فى الفصل السادس فیمایفسدبه الصوم من کتاب الصوم) وان تمضمض واستنشق فدخل الماء جوفه ان کان ذاکرا لصومه فسد صومه وعلیه القضاء (فى الفصل الثالث من صوم الخلاصة)

زید مریض نهار رمضانده صائم اولورسه مرضنك اشتدادنى طبیب حاذق مسلم اخبارایلسه زیده افطارایتمك جائزاولورمی * الجواب اولور (مرت مسئلته من الخلاصة قبل سبعة مسائل)

زید مریضك رمضان شریفده مرضى کیدوب ضعفى اولوب صائم اولورسه ضعفى زیاده اولمسنى طبیب حاذق مسلم اخبار ایلسه زیده افطار ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته من الخلاصة)

زیدك جاریهٔ مملوکهسى هند نهار رمضانده صائمه ایکن مولاسنك خدمتنده اولمغله ضعف طارى اولوب هلاك خوفى ظن غالبى اولیجق هنده افطارایتمك جائزاولورمی * الجواب * اولور

وکذا الامة اذاضعفت من الطبخ والخبز وغسل الثیاب ونحو ذلك ان خافت على نفسها لولم تفطر فعلیها القضاء دون الکفارة (فى الفصل الثالث من صوم الخانیة) افطرت الجاریة اوالزوجة لضعف اصابها فى عمل المولى اوالزوج من الخبز والطبخ وغسل الثیاب ان خافت على نفسها لولم تفطر علیها القضاء لاالکفارة (من صوم البزازیة)

(کتاب الحج)

اللى بش یاشنده اولوب مکهٔ مکرمه یه مدت سفر بعید اولان بلده اهالیسندن هند یانند ه زوجى یا محرمی یوغیکن حجه کتمك جائزاولورمی * الجواب * اولماز

(ولایثبت الاستطاعة للمرأة اذا کان بینها وبین مکة مسیرة سفر شابة کانت اوعجوزا الابمحرم وهو الزوج اومن لایجوز نکاحها له على التأبید برحم اورضاع اوصهریة ویکون مأمونا عاقلا بالغا حرا کان اوعبدا کافرا کان اومسلما (من حج الخانیة) قال والمرأة فى وجوب الحج کالرجل غیران لها زیادة شرطین شابة کانت اوعجوزا احدهما ان یکون خروجها الى الحج مع زوجها اومع ذى رحم محرم منها الذى لایحل النکاح بینهما على حال من جهة النسب اومن غیره (من کتاب المناسك من شرح مختصر الطحاوى)

اوزرینه حج فرض اولان هند حجه کتمکه عزیمت ایتمکله لابوین قرنداشى عمروى یانه الوب حجه کتمك استدکده زوجى زید هندى منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

قال وتحج معه حجة الاسلام بغیر اذن زوجها لان حق الزوج لایظهر مع الفرائض کالصوم والصلاة (من اوائل حج الاختیار شرح المختار)

زوجى اولمیوب التمش یاشنده اولان هند حج شریفه کتمك مراد ایتدکده رضاعا اوغلى عمروى یانه الوب حجه کتمك شرعا جائزاولورمی * الجواب * اولور

المحرم من لایحل له نکاحها على التأبید بقرابة اورضاع اومصاهرة (من اوائل حج الدرر والغرر والتفصیل فى شرح المجمع لابن الملك)

اللى التمش یاشنده اولوب زوجى اولمیان هند حج شریفه کتمك مراد ایتدکده دامادى عمروى یانه الوب حج شریفه کتمك جائزاولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

مکهٔ مکرمه دن مسافهٔ سفر بعید اولان بلده اهالیسندن هندك اوزرینه حج فرض اولمغله حج

ایتمك مراد ایتد كده زوجی زید هندایله كتمكدن امتناع ایلسه هندلابوین قرنداشی اولوب مأمون اولان عمروایله واروب حج ایتمك جائزاولورمی * الجواب * اولور

(ولایثبت الاستطاعة للمرأة الابمحرم وهو الزوج اومن لایجوز له نكاحها على التأبید برحم اورضاع اومصاهرة ویكون مأمونا آه وعندوجودا لمحرم كان علیهاان تخرج بحجة الاسلام وان لم یأذن زوجها (قاضیخان فی الحج وتفصیله فی البحر الرائق فی محله وكذا من حج الخانیة)

(باب الحج عن الغیر)

اوزرینه حج فرض اولان زید حج ایتمدین خسته اولوب حجدن عاجزاولمغله زید عمروی كندودن حج ایچون ارسال ایدوب عمرو دخی وجه شرعی اوزره زیدایچون حج ایتد كدنصكره زید فوت اولسه زیدك عجزی موتنه دك مستمراولیجق زیددن فرض حج ساقطاولمش اولورمی * الجواب * اولور

رجل احج رجلا وهو مریض فلم یزل حتى مات فهوجائز عن حجة الاسلام وان صح لایجوز (خلاصة فی الحج) عجزعن الحج بنفسه فاحج غیره صح منه ان مات مستمرالعجزونواه عن العاجز (غرر فی كتاب الحج)

اوزرینه حج فرض اولان زید حج ایتمدین فتق فاحشه مبتلی اولوب حجدن عاجز اولمغله زید عمروی كندودن حج ایچون ارسال ایدوب عمرودخی وجه شرعی اوزره زید ایچون حج ایتد كدنصكره زید فوت اولسه زیدك عجزی موتنه دك مستمر اولیجق زیددن فرض حج ساقط اولمش اولورمی * الجواب * اولور

(المقعد اوالمریض الذی عجزعن الحج اذا امر رجلاان یحج عنه ان مات قبل ان یبرأ جاز ذلك فی قولهم وان برأ كان علیه اعادة الحج عندنا (من حج المریض من العمادیة)

اوزرینه حج فرض اولوب حج ایتمدین زید ثلث مالمدن بنم ایچون احجاج اولنه دیو وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولدقده نفسیچون حج ایتمین عمروی احجاج ایتمك جائزاولورمی * الجواب * اولورلكن افضل اولان حج ایدن كمسنه یی احجاجدر

(ویجوز احجاج الصرورة والمرأة والعبد وغیرهم اولى (ملتقى الابحر فی باب الحج) یرادبه الذی لم یحج عن نفسه (فتح القدیر) قالوا ینبغی ان یكون الحاج رجلا حج مرة (قاضیخان فی فصل الحج عن الغیر) ولواحج من لم یحج عن نفسه جازوالافضل ان یحج من قدحج عن نفسه لانه اعرف بامر المناسك وابعد من الخلاف (نقد الفتاوی فی باب الحج عن الغیرمن المحیط البرهانی)

بر بلده اهالیسندن زید مصلحتی ایچون بلدهٔ اخرایه كتد كدنصكره ثلث مالمدن بنم ایچون حج اولنسون دیو وصیت ایتد كده بلدهٔ اولى یابلدهٔ ثانیه دن حج اولنه دیو تعیین ایتمیوب بعده بلدهٔ اخراده مصرا فوت اولسه ثلث مالی بلده سندن احجاج اولنمغه كفایت ایلسه زیدك بلده سندنمی احجاج اولنور یوخسه بلدهٔ اخرادنمی * الجواب * بلده سندن

(ولوخرج من بلده یرید الحج فمات واوصى بان یحج عنه یحج عنه من حیث مات عندهما وعند ابی حنیفة یحج عنه من وطنه (الخلاف فی الجامع الصغیر) وهذا اذاخرج یریدالحج فان خرج یرید التجارة ثم مات واوصى بان یحج عنه یحج عنه من وطنه بالاجماع (فی الثالث من حج الخانیة) رجل اوصى بان یحج عنه وهو فی منزله ان بین مكانا یحج عنه من ذلك المكان بالاجماع وان لم یبین یحج عنه من وطنه عندنا ان كان ثلث ماله یكفی من وطنه وان كان لا یكفی یحج عنه من حیث یمكن الاحجاج عنه بثلث ماله (فی الثالث من حج الخلاصة)

زید مالمدن شو قدر اقچه ایله بنم ایچون احجاج اولنه دیو وصیت ایتد كدنصكره زید مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله زیدك وصیسی تركه دن اولقدر اقچه یی عمروه دفع وعمروی حج ایچون ارسال ایدوب عمرودخی واروب وجه شرعی اوزره زیدایچون حج ایتد كدنصكره عمرو اول سنه مكهٔ مكرمه ده مجاور اولوب سنهٔ آتیه ده نفسیچون حج ایدوب كلسه عمروك زیدایچون

ونفسیچون ایتدیکی حج صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الینابیع وان حج عن المیت رجل یؤدی الحج ویقیم بمكة اجزاءه والعود لیس بشرط والافضل ان یحج عنه ثم یرجع الی اهله وان فاته الحج یصنع كمن فاته الحج ولا یضمن النفقة فانه لم یخالفه (تاتارخانیة فی الحج عن الغیر) ومن فاته الحج یقضی من عام قابل (بزازیه فی الحج عن الغیر)

بر بلده اهالیسندن اوزرینه حج فرض اولان زید خسته اولوب حجدن عاجز اولمغله زید عمروی كندیدن حج ایتمك ایچون بلده‌سندن ارسال ایدوب عمرو دخی وجه شرعی اوزره زید ایچون حج ایتدكدنصكره زید بلده‌سنه عودت ایتمیوب مدینهٔ منوره‌ده مجاور قالدقده زید فوت اولسه زیدك عجزی موتنه دك مستمر اولیجق زیددن فرض حج ساقط اولورمی * الجواب * اولور

(قال فی الكتاب من قدر ان یحج بنفسه لم یجز ان یحج عنه غیره فان عجز عن الحج بنفسه فهذا علی وجهین ان كان عجزا لا یزول مثل الزمانة والعمی جاز الحج عنه وان كان عجزا یزول كالمرض والحبس فهو ایضا علی وجهین ان برئ لا یجوز وان استمر الی الموت وقع عن الفرض ولو حج عن المیت من لم یحج عن نفسه جاز عندنا خلافا للشافعی ولو مرض المأمور فی الطریق لم یجز ان یدفع النفقة الی غیره لیحج عن المیت الا ان یكون الوصی اذن للحاج فی ذلك ولو احجوا عن المیت من یؤدی الحج ویقیم بمكة جاز والافضل ان یحجوا من یذهب ویرجع

(فی الباب السادس من حج جواهر الفتاوی)

هند مرض موتنده مالمدن بر كمسنه‌یه اوچیوز غروش ویریلوب بنم ایچون احجاج اولنه دیو وصیت ایدوب بعده مصرة فوت اولدقده ورثه‌سی عمروه حج ایچون تركه‌دن اوچیوز غروش ویروب عمرو دخی هند ایچون حج ایدوب ذهاب وایابده مبلغ مزبورك شو مقدارینی نفقه وسائر لوازم طریقه صرف ایدوب شو مقداری فضله قالسه ورثه فضله‌یی عمروه تبرع ایتمجك فضله عمروه حلال اولورمی یوخسه ورثه‌یه رد ایدرمی * الجواب * ورثه‌یه رد ایدر

(ویرد ما فضل من النفقه الی الوصی او الورثة (ملتقی الابحر) وذكر الاسبیجابی انه لا یجوز الاستیجار علی الحج ولا علی شیٔ من الطاعات فلو استأجر علی الحج ودفع الیه الاجر فحج عن المیت فانه یجوز عن المیت وله من الاجر مقدار نفقة الطریق فی الذهاب والمجیٔ ویرد الفضل الی الورثة لانه لا یجوز الاستیجار علیه ولا یحل له ان یأخذ الفضل لنفسه الا اذا تبرع الورثة وهم من اهل التبرع (من البحر فی الحج عن الغیر) اذا امر غیره بان یحج عنه ینبغی ان یفوض الامر الی المأمور فیقول حج عنی بهذا المال كیف شئت ان شئت حجة وان شئت عمرة وحجة وان شئت فاقرن والباقی من المال من شیٔ لك وصیة كیلا یضیق الامر علی الحاج ولا یجب علیه رد ما فضل الی الورثة (فی فصل الحج عن المیت من حج الخانیة)

زید مرض موتنده وصی مختاری اولوب وارثی اولمیان عمروه تركه‌مدن شوقدر غروش الوب بنم ایچون كندك حج ایله دیو وصیت ایتدكدنصكره زید مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله عمرو تركه‌دن اولقدر غروش الوب زید ایچون حج مراد ایتدكده زیدك ورثه‌سی بز مبلغ مزبوری آخر كمسنه‌یه ویروب حج ایتدریرز دیو عمروی منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

هند مرض موتنده فوتمدنصكره ثلث مالمدن شوقدر اقچه ایله بنم ایچون حج اولنسون دیو وصیت ووارثی اولمیان عمروی وصی نصب ایتدكده حج ایچون بر كمسنه‌یی تعیین ایتمیوب مصرة فوت اولسه عمرو آخری احجاج ایتمیوب هند ایچون كندی حج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اوصی المیت ان یحج عنه ولم یرد كان للوصی ان یحج بنفسه فان كان الوصی وارث المیت ودفع المال الی وارث المیت لیحج عن المیت فان اجازت الورثة وهم كبار جاز وان لم یجیزوا لا یجوز لان هذا بمنزلة التبرع بالمال (قاضیخان فی الحج عن المیت كذا فی الخانیة)

زید مرض موتنده ثلث مالمدن بر كمسنه‌یه ایكیوز غروش ویریلوب بنم ایچون حج ایتدیریله دیو وصیت ومصرا وفات ایلدكده ورثه‌سی عمروه زیدك ثلث مالندن زید ایچون حج ایدیویرمك اوزره

ايكيوز غروش ويروب عمرو دخى الوب خرج ايدركن اثناء طريقده فوت اولمغله يدنده باقى قلان مبلغى ورثه‌سى قبض ايلسه‌لر حالا زيدك ورثه‌سى اول مبلغ باقى‌يى زيدك بلده‌سندن احجاجه وفا ايتمكله ورثه عمرودن الوب بر كسنه‌يه ويروب زيد ايچون حج ايتدرمكه شرعا قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

وان مات المأمور فى الطريق يحج من منزل آمره من ثلث مابقى من ماله وعندهما من حيث مات المأمور لكن عند ابى يوسف بما بقى من الثلث وعند محمد بما بقى من المال المدفوع (فى باب الحج عن الغير من حج ملتقى الابحر) والتفصيل فى باب الاحصار من حج الدرر والغرر فليرجع

هند زيد ايله حجه كيدر اولدقده زيده شوقدر غروش ويروب حجه واروب كلنجه مصارفمه صرف ايله ديو كتدكلرندنصكره زيد مبلغ مزبورك شو مقدارنى مصارفنه صرف ايدوب ماعدا زيدده ايكن اثناء طريقده هند فوت اولسه ورثه‌سى اول ماعدايى زيددن طلب ايتدكلرنده زيد مجرد هند وفات ايتمكله ماعدا بنم اولمش اولور ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وما فضل من النفقة بعد رجوعه عن الحج يرده الى الورثة لانه فضل عن حاجة الميت لان النفقة لاتصير ملكا للحاج لان الاستيجار على الطاعة لايجوز ولكن ينفق المال على حكم ملك الميت فى الحج فاذا فرغ من الحج يجب صرفه الى الورثة الا ان يكون الميت اوصى الفضل للحاج فيكون له عند بعضهم وعند بعضهم لايجوز الوصية بالمجهول والاصح انه يجوز لانه يصير معلوما بالحج ويحج الوصى بما بقى من النفقة انسانا من حيث يبلغ وهذا اذا اوصى بمال معين ان يحج به والا فهو على الخلاف
(قبيل باب مايخالف الحاج من حج المحيط السرخسى)

(كتاب النكاح)

زيد هندى تزوج ايتدكده زيد وهنددن غيرى انجق عمرو حاضر اولسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

ويشترط ايضا حضور حرين او حر وحرتين مكلفين سامعين معا قولهما قوله قولهما اى قول العاقدين اولى من قول الوقاية لفظ الزوجين فانه لايتناول قول الوكيلين (درر غرر)

بو صورتده زيد هندى وجه محرر اوزره نكاح فاسد ايله تزوج ايتدكدنصكره هنده اوچ طلاق بوش اول ديسه زيد هندى بلا حلة تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وفى فوائد صدر الاسلام طاهر بن محمود الطلاق فى النكاح الفاسد متاركة حتى لاينقص به عدد الطلاق فى النكاح الفاسد (فى الفصل التاسع والعشرين من العمادية)

زيد شهود محضرلرنده عمروه قزم هند صغيره‌يى اوغلك بكر صغيره نكاحله ويردم ديوب عمرو دخى بكر ايچون قبول ايلدم ديسه نكاح منعقد اولورمى * الجواب * اولور

(ولفظ الاتراك الدم و يردم ليس بصريح موضوع للنكاح والعقد لابد له من قرينة تدل عليه وهى اما الخطبة واما تسمية المهر واما بدون احدهما ان جرى بينهم ان العقد عقد النكاح جاز
(كذا ذكره صاحب القدورى من جامع الفتاوى)

زيد عمروه شهود محضرلرنده صغيره قزم هندى اوغلك بكر صغيره نكاح ايله ويردم ديوب عمرو دخى بكر ايچون الدم قبول ايلدم ديوب لكن مهر تسميه اولنماسه نكاح منعقد اولوب هند بكرك منكوحه‌سى اولورمى * الجواب * اولور

(ويجوز نكاح الصغير والصغيرة اذا زوجهما الولى (بداية فى باب الاولياء) ويصح النكاح وان لم يسم فيه مهرا (من البداية فى باب المهر)

بو صورتده هند صغيره صغرنده فوت اولسه بكر هنده وارث اولورمى * الجواب * اولور

(فان مات احدهما قبل البلوغ ورثه الآخر (هداية فى باب الاولياء) واذا مات احد الزوجين قبل البلوغ يرثه الاخر (من بيان الروايات فى باب الولى)

اكراه معتبر ايله اولان نكاح شرعا صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(اذا اكره على النكاح فتزوج صح عندنا وقال الشافعى لايصح اذا اكره الرجل ان يتزوج امرأة فتزوجها ودخل بها يجب المهر على الزوج ولايرجع على المكره وكذا المرأة اذا اكرهت على النكاح ففعلت صح النكاح ولاترجع على المكره (قاضيخان فى كتاب الاكراه)

زيد عمروه صغيره قزم هندى اوغلك بكره تزويج ايده يم ديو وعد ايدوب لكن تزويج ايلماسه عمرو زيده مجرد وعد ايتمكله هندى بكره تزويج ايله ديو جبره قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

ومن وعد غيره بقضاء دينه بان قال بدهم لايجب شئ (بزازية فى الكفالة) لانه عدة ولاعهدة للعدة (ضمانات فى ضمان صلح الفضولى)

هندك زوجى زيد آخر دياره كتدكدنصكره عمرو كلوب زيد فوت اولدى ديو هنده اخبار ايلسه عمرو عدل اولوب هند اينانيجق بعد انقضاء العدة نفسنى آخره تزويجه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(واذا شهدا عندها اواخبرها واحد عدل اوشهدا عندها اوعند وليها بان زوجها طلقها اومات عنها ووقع فى قلبها صدق المخبر لها ان تعتد وتتزوج آخر (فى اوائل شهادات البزازية)

بربلده اهاليسندن هندك زوجى زيد آخر دياره كتدكدنصكره عمرو و بكر اول دياردن كلوب زيد سنى باينا تطليق ايلدى ديو هنده اخبار ايتملريله هند اينانوب بعد انقضاء العدة نفسنى بشره تزويج ايلسه بلدهٔ مزبوره قاضيسى مجرد طلاق بنم حضورمده ثابت اولمادى ديو خصم يوغيكن هندى بشردن تفريقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(تزوجها فشهد جماعة بحضرتها عند القاضى ان هذه المرأة منكوحة فلان الغائب لاتقبل هذه الشهادة ولاتثبت الحيلولة لعدم الخصم عن الغائب من اراد تزوجها فشهدا عنده اوعند القاضى ان لها زوجا فتزوجها هو لايفرق بينهما (فصولين فى العاشر) ارادا ان يتزوج امرأة فشهدوا عنده اوعند الحاكم انها ذات بعل ومع ذلك تزوجها لايفرق بينهما لعدم الخصم وكذا اذا شهدت جماعة انها امرأة الغائب لايفرق ولايحال بينهما (فى الرابع عشر من نكاح البزازية)

هندك زوجى زيد آخر دياره ايكن برقاج كمسنه لر كلوب زيد فوت اولدى ديو هنده اخبار ايلسه لر هند اينانيجق بعد انقضاء العدة نفسنى آخره تزويجه قادره اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

ولوان امرأة اخبرها ثقة ان زوجها الغائب مات عنها اوطلقها ثلثا فلا بأس بان تعتد ثم تتزوج (هداية فى كتاب الكراهية فى الفصل فى البيع)

بوصورتده هند اينانوب بعد انقضاء العدة نفسنى عمروه تزويج ايتدكدنصكره هندك محله سى اهاليسندن برقاج كمسنه لر بز يدك وفاتنى ايشتمدك ديو هندى عمرودن تفريق ايتدرمكه قادر اولورلرمى ❋ الجواب ❋ اولمازلر

(وذكر فى العيون اذا اخبرت المرأة بموت زوجها او بردته اوبتطليقه ايا ها حل لها التزوج الخ (فى اوائل الثالث عشر من العمادية) ولوقال رجل لامرأة سمعت من الناس ان زوجك فلانا مات جاز لها ان تتزوج اذا كان المخبر عدلا فلو ان المرأة اذا تزوجت بزوج آخر ثم اخبرها جماعة ان زوجها حى ان صدقت الاول فالنكاح جائز هذا فى فتاوى النسفى (وفى المنتقى لم يشترط تصديق المرأة لكن شرط العدالة على المخبر وفى النوازل ان كان المخبر عدلا لكنه اعمى اومحدود من قذف فهوجائز (من اوائل شهادة الخلاصة وكذا فى البزازية وخزانة المفتين) وان تزوج امرأة فشهدا عنده اوعند الحاكم انها ذات زوج ومع ذلك تزوجها لايفرق بينهما لعدم الخصم وكذا اذا شهدت جماعة انها امرأة فلان الغائب لايفرق ولايحال بينهما (فى الرابع عشر من نكاح البزازية)

دار الحربده اسير اولان زيدك زوجه سى هند نفسنى عمروه تزويج ايلسه زيد اسيرلكدن خلاص اولوب كلدكده هندى عمرودن تفريق ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب ❋ اولور

وفى طلاق فتاوى الصغرى تزوج بمنكوحة الغير وهو لايعلم ذلك ودخل بها يجب العدة وان كان

يعلم انها منكوحة الغير لايجب العدة بالدخول حتى لايحرم على الزوج الاول وطؤها وبه يفتى (من العمادية فى آخر الفصل الرابع عشر)

هندك زوجى زيد اسير اولوب بعده زيدك فوتى شايع اولمغله هند نفسنى عمروه تزويج ايدوب عمرودن ولد كتوردكدنصكره زيد حيا كلوب هندى عمرودن تفريق ايتدرسه زيد بعد انقضاء العدة تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى ٭ الجواب ٭ اولور

(ولايجوز نكاح منكوحة الغير ومعتدة الغير عند الكل ولوتزوج بمنكوحة الغير وهولايعلم انها منكوحة الغير فوطئها يجب العدة وان كان يعلم انها منكوحة الغير ووطئها لايجب العدة حتى لايحرم على الزوج وطؤها (قاضيخان فى آخر المحرمات)

هندك زوجى زيد آخر دياره كتدكده زيدك اوكى باباسى عمرو زيد بنى طلاقه توكيل ايتدى ديو هندى تطليق ايتمكله هند نفسنى بكره تزويج ايتدكدنصكره زيد كلدكده توكيلى انكار ايدوب وكالت ثابته اولماسه زيد هندى بكردن تفريق ايتدرمكه قادر اولورمى ٭ الجواب ٭ اولور

(ولو تزوجها فادعى الآخر انها امرأتى فقال ذواليد كانت امرأتك لكن طلقتها منذ سنتين وانكر المدعى طلاقها فهى للمدعى (جامع الفصولين)

بر بلده اهاليسندن زيد آخر دياره كتدكدنصكره زيد اول دياردن بلده سنده اولان قرنداشى عمروه زوجهم هندى تطليقه سنى توكيل ايلدم ديو معنون ومرسوم مكتوب كوندروب مكتوب عمروه واصل اولدقده عمرو وكالتى قبول ايدوب هندى تطليق ايلسه هند بعد انقضاء العدة نفسنى آخره تزويجه قادره اولورمى ٭ الجواب ٭ اولور

(قال ويجوز الوكالة بالخصومة فى سائر الحقوق وكذا بايفائها واستيفائها الافى الحدود والقصاص (بداية فى الوكالة)

زيد هندى تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول زيد فوت اولسه هند زيده وارثه اولورمى ٭ الجواب ٭ اولور (مرت مسئلته آنفا من جامع الفصولين)

زيد هندى تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول هند فوت اولوب زوجى زيدى وباباسى عمروى ترك ايدوب زيد تركهٔ هنددن حصهٔ زوج المق استدكده عمرو سن هنده داخل اولمدين هند فوت اولمغله وارث اولمازسك ديوب حصه سنى اخذدن منعه قادر اولورمى ٭ الجواب ٭ اولماز

(يفهم جوابه ممامر آنفا من الهداية وفتح القدير)

(فصل فى نكاح الوكيل والفضولى)

زيد هندى كندويه تزويجه عمروى توكيل ايدوب هنددخى باباسى بكرى توكيل ايتمكله عمرو وبكر زيد وهندك غيابلرنده وكالة عقد نكاح ايتدكلرنده مزبورلردن ماعدا انجق بشر حاضر اولوب آخر كمسنه اولماسه عقد مزبور صحيح اولورمى ٭ الجواب ٭ اولماز

(ولايجوز شهادة الوكيل بالنكاح واذا زوج الموكلة بحضرة ابيها وشاهد آخر جاز (قاضيخان فى النكاح)

هند زيده بنى شو قدر اقچه مهر ايله تزوج ايله ديو اذن ويرمكله زيد دخى شهود محضرلرنده هندى اولقدر اقچه مهر ايله تزوج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى ٭ الجواب ٭ اولور

واذا اذنت المرأة لرجل ان يزوجها من نفسه فعقد بحضرة شاهدين جاز (بدايه فى الوكالة بالنكاح كذا فى الدرر قبيل باب المهر وكذا من نكاح الخلاصة فى السادس)

هند نفسنى زيده شوقدر اقچه مهر ايله تزويجه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو شهود محضرلرنده زيده هندى اولقدر اقچه مهر ايله ساكه ويردم ديوب زيد دخى الدم ديسه نكاح منعقد اولورمى ٭ الجواب ٭ اولور

هند نفسنى شو قدر اقچه مهر ايله زيده تزويجه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو هندى اولقدر اقچه دن اقل مهر تسميه سيله زيده تزويج ايلسه هند واقفه اولدقده قبول ايتميوب

رد ایدیجك عقد مزبور باطل اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(بالغة وكلت رجلا بتزویجها من فلان بالف درهم فزوجها الوكیل بخمسمائة فلما اخبرت بذلك قالت لایعجبنی هذا الرجل نقصان المهر فقیل لها لایكون ذلك منه الاما تریدین فقالت رضیت قال الفقیه ابو جعفر یجوز النكاح لان قولها لایعجبنی لیس برد للنكاح فاذا رضیت بالنكاح فقد صادفت اجازتها عقداموقوفا فصحت الاجازة (من نكاح الخانیة فی اوائل الوكالة بالنكاح) یخالفه مافی الذخیرة دلت المسئلة علی ان العقد یتوقف علی اجازتها و یوافقه مافی المحیط البرهانی والخلاصة وبه افتی ابوالسعود والمرحوم كربنشی)

زید هندی ایكی بیك اقچه مهر ایله كندو یه تزویجه عمرو ی توكیل ایتدكدنصكره عمرو زیدك اذنسز هندی سكز بیك اقچه مهر ایله زیده تزویج ایلسه زید واقف اولدقده قبول ایتمیوب رد ایدیجك عقد مزبور باطل اولورمی * الجواب * اولور

(اذاوكل رجلا بان یزوجه فلانة بالف درهم فزوجها اياه بالفین ان اجاز جازوان رد بطل (من نكاح التاتارخانیة فی اواسط الوكالة بالنكاح وفیه تمامه كذا فی الخانیة) وان لم یعلم الزوج بذلك حتی دخل بهافالخیار باق ان اجاز كان علیه المسمی لاغیر وان رد بطل النكاح فیجب مهر المثل ان كان اقل من المسمی والایجب المسمی (قاضیخان فی الوكالة بالنكاح من كتاب النكاح)

هندصغیره نك عمی زید صغیره یی باباسی عمروك اذنیله شهود محضرلرنده كفوی بكره مهرمثلیله تزویج ایتدكدنصكره عمرواذننه نادم اولوب عقدمزبوری فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(النكاح لایحتمل الفسخ بعد التمام واللزوم (من الكافی فی باب الاولیاء (وان زوجت نفسها من غیركفؤ ورضی به احد الاولیاء لم یكن لهذا الولی ولالمن مثله اودونه فی الولایة حق الفسخ ویكون ذلك لمن فوقه (قاضیخان فی الاكفاء) للولی انكاح الصغیر والصغیرة ولو كانت الصغیرة ثیبا خلافا للشافعی وقد مر بغبن فاحش وهومالایتغابن الناس فیه فی باب الولی والاكفاء من نكاح الدرروالغرر)

زید هند بالغه یی هندك اذنسز شو قدر اقچه مهر تسمیه سیله عمروه تزویج ایدوب بعده هند عقد مزبوره واقفه اولدقده مجیزه اولسه حالا هند اجازتنه نادمه اولوب عقد مزبوری فسخه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وقف تزویج فضولی اوفضولیین علی الاجازة (ملتقی قبیل باب المهر)

هندصغیره یی اجانبدن زیدولی اقربی اناسی زینبك اذنسز مهرمثلیله كفوی عمروه تزویج ایدوب بعده زینب واقفه اولده عقد مزبوری مجیزه اولسه عقدمزبورنافذ اولورمی * الجواب ❊ اولور

تزویج الفضولی ینعقد موقوفا علی الاجازة والاصل ان كل عقد صدر من الفضولی ان كان له مجیز حالة الوقوع كالنكاح والبیع ونحوهما العقد موقوفا فان اجاز المالك ینفذ مستندا حكمه الی وقت العقد وان رد بطل (غایة البیان فی فصل الوكالة بالنكاح)

زیدصغیرك وصیسی هند زیده ولیسی اذنسز زینبی تزویج ایدوب بعده ولیسی مجیز اولمدین زید قبل البلوغ فوت اولسه زینب زیده وارثه اولورمی * الجواب * اولماز

(وبخلاف مااذا زوج الفضولی فمات احد الزوجین قبل الاجازة حیث لایثبت التوارث لان اصل (العقد موقوف فبطل بالموت (فی باب الولی والكفو من بیان الروایات)

هند صغیره یی اجانبدن زید ولیسی اذنسز عمروه تزویج ایدوب بعده ولیسی مجیز اولمدین هند بالغه اولسه هند مجیزه اولمیوب عقد مزبوری فسخه قادره اولورمی * الجواب * اولور

الولی شرط صحة النكاح فی الصغیر والمجنون والرقیق (غرر)

زید صغیرك باباسی عمرو هند بالغه یی هندك اذنسز زیده تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

زیدآخر دیاره كیدن عمروك منكوحه سی هندی تزوج ایدوب بعده عمرو كلوب هندی زیددن تفریق

ایتدیرمدین زیدفوت اولسه هند زیده وارثه اولورمی * الجواب * اولماز

ولا یتولیٰهما فضولی ولومن جانب خلافا لابی یوسف (ملتقی الابحر)

فی نکاح المعتدة

زید متوفانك ام ولدی هند عدتی منقضیه اولمدین نفسنی عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(وام الولد اذا مات مولاها اواعتقها تعتد بثلث حیض (قاضیخان فی العدة)

ذات حیض اولوب حامل اولمیان ام ولدی هندی زید اعتاق ایتدکدنصکره هند اوچ حیض کورمدین نفسنی آخره تزویجه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وعدة ام الولد ثلث حیض اذا اعتقها المولی اومات عنها فان کانت لاتحیض فثلثة اشهر وقال الشافعی حیضة والصحیح قولنا لماروی ان ماریة القبطیة ام ولد رسول الله علیه السلام اعتدت بعد وفاته بثلثة اقراء ولان الماء الذی فی رحمها بالعتق تکاملت حرمتـه وعظمت منزلته لانه یثبت نسـبه منه بحیث ینتفی بنفیه کالمـاء الذی فی رحم الحرة المنکوحـة فیجب التربص بثلثة اقراء اظهار الزیادة حرمـة الماء واحتیـاطا فی صیانته کمافی الحرة (ام ولد حرمت علی مولاها بالمصاهرة ثم مات المولی فعلیها العدة لان سبب الفراش قائم وهو ملك الیمین فانه قائم مقام الفراش وتوهم شغل الرحم بالماء ثابت فاذا مات زال سبب الفراش فیجب العدة صیانة لمائه (من محیط السرخسی)

(فی کتاب العدة فی الورق الاول)

زید متوفانك زوجه‌سی هند عدتی منقضیه اولمدین نفسنی عمروه تزویج ایلسـه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(فی فوائد شمس الاسلام رجل تزوج امرأة فی عدة الوفاة وجامعها فلما انقضت عدتهـا تزوجها ثانیا یجوز (کذافی الخلاصة)

(باب نکاح الرقیق)

زید ام ولدی هندی اعتاق ایتمدین شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله تزوج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی *الجواب * اولماز (رجل تزوج ام ولده لایصح ولایعتق (جواهر الفتاوی فی فصل من النکاح)

بوصورتده زید فوت اولدقده هند ترکه‌سندن مهر وحصه نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

ولایتزوج المولی امته لان النکاح ماشرع الامثمرا ثمرات مشترکة بین المتناکحین والمملوکیة تنافی المالکیة فیمتنع وقوع الثمرة علی الشرکة (هدایة فی النکاح) وفی المضمرات المراد فی احکام النکاح من ثبوت المهر فی ذمة المولی و بقاء النکاح بعد الاعتاق ووقوع الطلاق علیها اوغیر ذلك امان تزوجها متنزها عن وطئها حراما علی سبیل الاحتمال فهو حسن لاحتمال ان تکون حرة اومعتقة الغیر (بحر الرائق فی المحرمات وکذا فی الینابیع) بخلاف النکاح الفاسد حیث لایثبت به حل الوطئ والتوارث لان اصل العقد لیس بثابت (فی باب الولی والکفوء من بیان الروایات) ولوحررها فی مرضه فتزوجها وقیمتها اکثر من الثلث فنکاحها فاسد لانها کمکاتبة فسد نکاحها للمولی فهی تسعی فیما زاد من قیمتها علی مهر المثل وثلث ای یسـقط من قیمتهـا مهر مثلهـا وثلث المـال اذلها المهر بالدخول فی العقـد الفاسـد فعلیها السعایة فیما بقی من قیمتها لانه وصیة وهی تعتبر من الثلث ولامیراث لها لفساد النکاح (من التسهیل شرح الاشارات قبیل فصل الوصیه للاقارب والجیران)

زید جاریهٔ مدبره سی هندی اعتاق ایتمدین تزوج ایدوب بعده زید فوت اولسـه هند زیده وارثه اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا تزوج الرجل امته اومکاتبته اومدبرته اوام ولده اوامة یملك بعضهـا لم یکن ذلك نکاحا

(من نکاح الخانیة فی فصل اقرار احدالزوجین)

هند جاریه‌سی زینبی قولی عمروه شهود محضرلرنده تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح

اولور می ☼ الجواب ☼ اولور

(ویجوز نکاح المولی علی العبد بغیر اذنه وان کان کبیرا کما یجوز نکاح الامة (قاضیخان فی نکاح الممالیك من کتاب النکاح)

زیدك قولی عمرو زیدك اذنسز هندی تزوج ایلسه زید واقف اولدقده قبول ایتمیوب رد ایدیجك عقد مزبور باطل اولورمی ☼ الجواب ☼ اولور

نکاح العبد والامة والمدبر والمکاتبة وام الولد بلا اذن السید موقوف فان اجاز نفذ وان رد بطل (ملتقی الابحر)

(بو صورتده زید عمروی بیع ایتدکده هند زیددن مهر نامنه نسنه المغه قادره اولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز (منقاری زاده یحیی افندی) (لو نکح العبد بغیر اذنه فان لم یدخل بها فلا حکم له وان دخل بها فلا یخلو اما ان یفرق بینهما المولی بعده او یجیز النکاح فان فرق بینهما فلا مهر لها حتی یعتق لانه دین لم یظهر فی حق المولی (بحر الرائق فی نکاح الرقیق)

هند زیدك جاریه‌سی زینبی فضولا عمروه تزویج ایدوب بعده زید مجیز اولمدین فوت اولسه زیدك ورثه‌سی تزویجی مجیز اولمیوب زینبی استرقاق و بیعه قادر اولورلرمی ☼ الجواب ☼ اولورلر

(اذا اذن الورثة جاز لان الولایة لهم (ولوالجیة فی اول کتاب النکاح)

زیدك مکاتب قولی عمرو زیدك اذنسز هندی تزوج ایدوب بعده زید مجیز اولمدین فوت اولسه ورثه‌سی عقدی مجیز اولمیوب رد ایدیجك عقد مزبور باطل اولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز

(یفهم جوابه مما مر آنفا)

زیدك قولی عمرو هندی زیدك اذنیله شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله تزوج ایتدکدنصکره عمرو فوت اولسه هند زیده مجرد قولك تزوج ایتمکله مهرمی مالکدن بکا ادا ایله دیمکه قادره اولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز

(وقف النکاح القن والمکاتب والمدبر والامة وام الولد علی اذن المولی ان اجاز نفذ وان رد بطل فان نکحوا بالاذن فالمهر والنفقة علیهم و بموتهم یسقطان لفوات محل الاستیفاء والمهر علی القن بعد العتق ان کان المهر بغیر الاذن وان کان بالاذن تعلق المهر برقبته دفعا للضرر عنها فان ذمته ضعیفة فلو لم یتعلق برقبته لتضررت بخلاف ما اذا تزوج بلا اذن مولاه ودخل بها حیث لا یباع به بل یطالب بعد العتق (درر غرر ملخصا فی باب نکاح الرقیق)

زید چفتلك بکجیسی اولوب محجور اولان قولی عمروه نکاحه اذن ویرمکله عمرو دخی هندی شوقدر اقچه مهر ایله تزوج ایتدکدنصکره عمرو آزاد اولمدین فوت اولسه هند اول چفتلکده بولنان زیدك مالندن مهر وحصهٔ زوجه نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید جاریه‌سی هندی قولی عمروه شهود محضرلرنده تزوج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب* اولور فان نکحوا باذنه فالمهر علیهم (ملتقی فی باب نکاح الرقیق)

بو صورتده زید فوت اولدقده هند ترکه‌دن مهر وحصه نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته قبل مسئلتین من الدرر والغرر)

(باب نکاح الکافر)

هند نصرانیه شرف اسلامله مشرفه اولدقده زوجی دخی زید نصرانی دخی شرف اسلامله مشرف اولسه زید تجدید نکاح ایتمدین هند ایله ازواج معامله سنه قادره اولورمی * الجواب * اولور

واذا تزوج الکافر بلا شهود اوفی عدة کافر آخر وذلك جائز فی دینهم ثم اسلما اقرا علیه (بدایع فی نکاح اهل الشرك) ولو تزوج الکافر بلا شهود اجزناه واذا اسلما ابقیناه (شرح المجمع لابن الملك فی فصل نکاح اهل الشرك)

زید نصرانینك زوجه‌سی هند نصرانیه شرف اسلامله مشرفه اولوب بعده زیده اسلام عرض

اولندقده زید ابا ایلسه هند زیددن تفریق اولنورمی ❊ الجواب ❊ اولنور

(ولواسلمت زوجة الكافراوزوج المجوسية عرض الاسلام على الاخرفان اسلم فهی له والافرق بینهما فان ابی الزوج فالفرقة طلاق خلافا لابی یوسف لاان ابت هی ولها المهرلوبعدالدخول والافنصفه لوابی ولاشئ لهالوابت (ملتقی فی باب نكاح الكافر من كتاب النكاح)

هند نصرانیه لمنك زوجی زید مسفوت اولدقده هند بعد انقضاء العدة نفسنی عمرو ذمی یه تزویجه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

نصرانية تحت مسلم طلقها ثلثا فتزوجت بنصرانی ودخل بها حلت للمسلم الذی طلقها ثلاثا لانه وجد الدخول فی نكاح صحيح (من مجمع الفتاوی فی فصل نكاح الزوج الثانی المحلل)ولو كانت الكتابية فی عدة مسلم لايجوز لمسلم ولاالذمی ان يتزوجها حتی تنقضی عدتها (قاضيخان فی المحرمات)

یهودی طائفه سنك دینلرنده قرنداشی قزینی تزوج جائز اولمغله زید یهودی قرنداشی قزی هند یهودیه یی تزوج ایلسه زید وهند حاكمه مرافعه ایتمیجك هند زیددن تفریق اولنورمی * الجواب ❊ اولنماز

(ولوكانا ای المتزوجان اللذان اسلما محرمين اواسلم احد المحرمين اوترافعا ای عرض امرهما الينا وهما علی الكفرفرق بينهما او بمرافعة احدهما الا ای لايفرق اذبمرافعة احدهما لايبطل حق الاخر لعدم التزامه احكام الاسلام وليس لصاحبه ولاية التزامه بخلاف ما اذا اسلم لان الاسلام يعلو ولايعلی (دررفی نكاح الرقيق والكافر) اذاترافع احدالزوجين الذميين الی القاضی بانه محرم الاخر وطلب الفرقة لايقضی عندالامام خلافا لهما الا اذاترافعا واذاقضی يقضی بما هوالحق عنده(بزازية فی ادب القاضی فی نوع ابطال القضاء)

(باب المحرمات)

زید زوجه سی هندك رضاعا قزی زینبی وطئ ایلسه هند زیده حرام اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(امرأة ارضعت صبية فكبرت فجامعها زوج الرضيعة تحرم عليه امرأته سواء كان اللبن من هذاالزوج اولم يكن (فی الثالث من نكاح الخلاصة)

زید زوجه سی هندك زوج آخردن اولوب مشتهاة اولان قزی زینبی شهوت ایله مس ایلسه هند زیده حرام اولورمی ❊ الجواب * اولور

(والزنايوجب حرمة المصاهرة وكذا المس بشهوة من احد الجانبين (ملتقی) ويشترط ان تكون المرأة مشتهاة (زيلعی) اذامسها اوقبلها عن شهوة تثبت حرمة المصاهرة (فی باب المحرمات من الخانيه)

زید زوجه سی هنددن اولوب مشتهاة اولان قزی زینب كیجه ایله قورقوب زیدك دوشكنه واردقده زیدك آلتی منتشره اولوب زیدك بعض اعضاسی زینبك بعض اعضاسنه بلاحائل شهوت ایله مماس اولسه هند زیده حرام اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

صغيرة فزعت فی المنام فهربت الی فراش والدها عريانة فاشتهی لها ابوها وهی بنت ثمان سنين قال الشيخ الامام ابوبكر محمد بن الفضل اخشی ان تحرم والدتها علی ابيها (ظهيريه فی النكاح وهكذا فی الخانية)

زید كیجه زوجه سی هنددن اولان قزی زینبك دوشكنه هندك دوشكی اولمق ظنیله واروب لكن بدنی زینبك بدننه اصلا طوقنمادین واقف اولمغله دونوب كتسه بو مرتبه ایله هند زیده حرام اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی واقعات الناطفی اذاقصد ان يقيم امرأته عن فراشه ليجامعها وهی نائمة ومعها ابنتها المشتهاة فوصلت يده الی ابنتها فقرصها باصبعه وظن انها امرأته ان كانت بشهوة حرمت عليه امرأته وان كان يحسبها امرأته لانه مسها بشهوة وان كان لاشهوة له وقت الملامسة لاتحرم لانه لم يوجد مسها بشهوة (محيط برهانی فی الفصل الثانی عشر من النكاح)

زید زوجه سی هند وقاین اناسی زینب ایله براوطه ده یاتورلر ایكن زید كیجه ایله قالقوب طشره كیدر ایكن ایاغی من غير قصد وشهوة زینبك ایاغنه طوقونسه هند زیده حرام اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد زوجه سى هنددن اولوب سكز ياشنده اولان صغيره قزى زينبى كيجه ايله هندظن ايدوب شهوت ايله مس وتقبيل ايلسه هند زيده حرام اولورمى * الجواب * اولماز

(والمختار فى حد المشتهاة ان تكون بنت تسع سنين قال صاحب المحيط ولا يفتى فى بنت سبع اوثمان بالحرمة الااذا بلغ التاسع وقال انها عبلة ضخمة فحينئذ يفتى بالحرمة (قبيل الرابع من نكاح البزازية) قال الفقيه ابو الليث مادون تسع سنين لاتكون مشتهاة وعليه الفتوى (من نكاح الخانية فى المحرمات)

زيد هندك برعضونى شهوت ايله مس ايلسه زيدك اوغلى عمرو هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز (والمس بشهوة يوجب حرمة المصاهرة (بدايه فى المحرمات)

زيد هندك برعضونى شهوت ايله مس ايلسه زيدك اوغلى عمرو هندك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وفى تجنيس خواهر زاده ولايحرم على ولد الواطئ وعلى ابيه ولد الموطوءة ولامها (فى الفصل السابع من نكاح التاتارخانية)

زيد جاريه سى هندى شهوت ايله اوپدكدنصكره زيد فوت اولوب اوغلى عمرو وى ترك ايلسه هندك وطئ عمروه حلال اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى المحيط رجل له جارية فقال قد وطئتها لاتحل لابنه وان كانت فى غير ملكه فقال قد وطئتها يحل لابنه ان يكذبه ويطأها لان الظاهر يشهد له ولواشترى جارية من ميراث ابيه يسعه ان يطأها حتى يعلم ان الاب وطئها (بحررائق)

زيد باباسنك باباسى عمرو متوفادن كندويه ارثا انتقال ايدوب عمروك موطوءه سى اولان جاريه يى وطئ ايتمك زيده حلال اولورمى * الجواب * اولماز

(وحليلة الاب بنكاح او بملك يمين والاجداد من قبل الاب والام وان علوا حرام (من الظهيرية كذا فى محرمات الخانية) وتحرم الموطوءة على فروع الواطئ (محيط السرخسى) واما المحرمات بالوطئ الحلال فموطوأة الاب والجد وان علا بملك اليمين (قاضيخان فى المحرمات)

زيد عمروك قزى هندى تزوج ايتدكدنصكره زيد هند ايچون قزمدر ديسه هندك عمرودن نسبى معروف ايكن مجرد زيدك بويله ديمه سيله هند زيده حرام اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوقال لامرأته هذه اختى اوابنتى اوامى ولها نسب معروف لم يفرق بينهما وان ثبت على ذلك لانه اقروله مكذب (من نكاح الخلاصة فى فصل الرضاع كذا فى فتح القدير)

زيد زوجه سى هندك زوج آخرى عمروك زوجهٔ اخراسى زينبدن اولان قزى خديجه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

فجاز الجمع بين امرأة وبنت زوجها الذى كان لها من قبل اذلاقرابة بينهما ولارضاع (درر فى كتاب النكاح) والاصل فيه ان نكاح امرأتين لايجوز على الاخرى على تقدير انها لوكانت ذكرا لايجوز الجمع بينهما وتصوير الذكورة شرط من الجانبين عندنا وعند زفر من جانب واحد يكفى للحرمة والاختلاف يظهر فى الجمع بين امرأة وبنت زوجها من قبل او بين امرأة وموطوءة ابنها (مختارات النوازل فى بيان المحرمات فى النكاح)

زيدك زوجه سى هنددن اولان اوغلى عمرو زيدك ام ولدى زينبك زوجى بكردن اولان قزى خديجه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

زيد زوجه سى هندك زوج آخردن اولان اوغلى عمرو متوفانك زوجه سى زينبى تزوج ايدوب هند ايله جمع ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(سئل فى زوجة ابن الزوجة هل تحل ام تحرم اجاب تحل قالوا لاتحرم على المرء زوجة ابن تبناه لانه ليس بابن له (خيرالدين افندى فى فصل المحرمات)

زيد زوجه سى هندك لاب ارقرنداشى عمروك لام قزقرنداشى زينبى تزوج ايدوب هند ايله جمع ايتمك

(جائز)

جائز اولورمى * الجواب * اولور

وفى مختصر القدورى لايجوز الجمع بين امرأتين لوكانت احديهما ذكرا لايجوزله ان يتزوج الاخرى (خلاصه فى كتاب النكاح) وفى هذه الصورة يجوز اذلا قرابة بينهما فانه لوفرضت احديهما ذكر يجوز ان يتزوج بالاخرى (كمافى الدرر) ويحرم على الرجل الجمع بين امرأتين لوفرضت احديهما ذكرا تحرم عليه الاخرى بخلاف الجمع بين امرأة و بنت زوجها لامنها (فى باب المحرمات من نكاح ملتقى الابحر) اذلاقرابة بينهما (درر فى النكاح وتفصيله فى البحر الرائق)

زيد عمروك قزى هندى تزوج ايتدكدنصكره زيد عمروك معتقه سى زينبى هندك اوزرينه تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

امة ادعت حرية اصلية ثم ادعت حرية عارضية تسمع وفى الذخيرة وكذلك اذا ادعت حرية عارضية ثم ادعت حرية اصلية تسمع عند بعض المشايخ وعند بعضهم لاتسمع و كذلك على العكس يجب ان تسمع (فى السابع والعشرين من دعوى التاتار خانية ام ولد اذا اعتقت سواء مع الحرة (فى اوائل الطلاق من منية المفتى) و كذا الامة تدلها تان المسئلتان على ان الحرية الاصلية والعارضية سواء

زيد زوجه سى هندى تطليق ايتدكدنصكره بعد انقضاء العدة زيد هندك قزقرنداشى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ولوتزوج امرأة فى عدة اختها من طلاق باين اوثلث لايجوز عند اصحابنا الثلث (فى الفصل الثانى من نكاح الخلاصة) فلو اعتق ام ولده لايجوز ان يتزوج اختها حتى تنقضى عدتها عند ابى حنيفة (من محرمات البحر الرائق) واذا طلق امرأته لايجوز ان يتزوج اختها حتى تنقضى عدتها (اختيار فى كتاب النكاح) وفى الفوائد الظهيرية ولايجوز نكاح امرأة فى عدة اختها من اى جهة كانت العدة الخ الاانك حملت الجهة الى الحيض والشهر والى وضع الحمل

زيد زوجه سى هند فوت اولدقده زيد هندك اوكى اناسى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر من تعداد المحرمات)

زيد زوجه سى هند فوت اولدقده برقاچ كون مرورنده زيد هندك قزقرنداشى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

وفى الاصل فى باب الاقرار بالنكاح بطريق الاشارة اذاماتت امرأة الرجل فتزوج باختها بعد يوم جاز و كذلك لوكان له اربع نسوة ماتت احديهن فتزوج بالخامسة بعد يوم جاز (فى الفصل الثانى من نكاح الخلاصة) الاصل فى الحل والحرمة فى النكاح قوله تعالى ولاتنكحوا مانكح اباؤكم الى قوله تعالى واحل لكم ماوراء ذلكم (تهذيب)

زيد هنده نامزداولدقدنصكره زيد هندى تزوجدن فارغ اولوب هندك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

ولاتحل بنت امرأته التى دخل بها (هدايه فى النكاح) قيد بالدخول لان الحرمة فى البنت لاتثبت بنفس العقد على الام مالم يدخل بالام (غاية البيان فى النكاح و كذافى البحر الرائق)

زيد زوجهٔ موطوئه سى هندك زوج آخردن اولان اوغلى عمروك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل عن رجل تزوج امرأة ولها ابن من غيره فتزوج امرأة واستولدها بنتا فهل هذه البنت تحرم على زوج ام الابن المذكور اجاب نعم يحرم ان يتزوج بنت ابن زوجته لانها ولد ربيبته فتحرم عليه وان سفلت (نقد المسائل كتاب النكاح) واعلم انه يحرم على الزوج نكاح ام زوجته بمجرد العقد على البنت ولايحرم الربيبة عليه الا بالدخول بامها نص عليه القرأن الكريم فى اوائل سورة النساء (وقدروى عن النبى عليه السلام فى رجل تزوج امرأة ثم طلقها قبل ان يدخل بها انه قال لابأس ان يتزوج ابنتها ولايحل ان يتزوج امها (وعن الاوزاعى اذا دخل بالام فعراها ولمسها بيده

واغلق الباب وارخى الستر فلا يحل له نكاح ابنتها هو الصحيح اذا لمس ونحوه يقوم مقام الدخول عند
ابى حنيفة وكذا اذا نظر بشهوة الى فرج امرأته لا يحل له نكاح امها ولا ابنتها هو الصحيح خلافا
للشافعى (حديقة العيون)

زيد مزنيه سى هندك رضاعا قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
وفى القنية زنى بامرأة يحرم عليه ابنتها (بحر الرائق فى الرضاع) ولو رضاعا (جامع الرموز والدرر)

زيد عمروه لواطه ايتدكدنصكره زيد عمروك قزى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور
(نظر الى فرج ام امرأته اولمسها اوقبلها حرمت عليه زوجته لا لو نظر الى دبرها لان النظر الى
الدبر لا يثبت حرمة المصاهرة (بزازية فى الثالث من النكاح) وفى الفتاوى رجل نظر الى فرج ام امرأته
اوقبلها بشهوة يحرم عليه امرأته لكن اذا نظر الى موضع الجماع حتى قالوا لو نظر الى فرجها وهى قائمة
لا تحرم واختلف المشايخ فيه قال بعضهم النظر الى الفرج المدور وقال بعضهم الى موضع الحمرة والاصح
النظر الى موضع الشق عن شهوة وفى باب اليمين ايضا النظر الى الدبر لا يثبت حرمة المصاهرة وان نظر
الى موضع الجماع (خلاصه فى الفصل الثالث من النكاح)

زيد عمروه لواطه ايلسه عمرو زيدك قزينى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور
(رجل زنى رجلا حل له ان يتزوج ابنته لان هذا الفعل لو كان فى الاناث لا يوجب حرمة المصاهرة
فى الذكور اولى (ولوالجيه فى باب المسائل المتفرقة) قوله لا يثبت حرمة المصاهرة اى لا يثبت
بالوطئ فى الدبر حرمة المصاهرة وهى اصل الموطوء والموطوءة وفرعهما (عبد الباقى القريمى
على الاشباه) ولو جامع الرجل رجلا لا يحرم على الفاعل ام المفعول به ابنته)
(قاضيخان فى المحرمات من النكاح)

زيد اوغلى عمرو متوفانك زوجه سى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(منكوحة الاب ومنكوحة الابن حرام (بزازيه فى الثانى من كتاب النكاح) حرم زوجة فرعه وان سفل
والكل رضاعا اى حرم تزوج كل ما ذكر من الاصل والفرع وغيرهما من جهة الرضاع
(درر غرر فى كتاب النكاح ملخصا)

زيد اوكى اوغلى عمرو متوفانك زوجه سى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور
(مرت مسئلته من البحر الرائق قبيل ورقة بقوله وقوله بين امرأتين ايتهما فرضت الى آخره

زيدك زوجه سى هنددن متولد اوغلى عمرو زيدك زوجهٔ اخراسى زينبك زوج آخردن متولده قزى
خديجه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور
(قالوا ولا بأس ان يتزوج الرجل امرأة ويتزوج ابنه امها او بنتها لانه لا مانع وقد تزوج محمد بن الحنفية
امرأة وزوج ابنه بنتها (بحر الرائق فى المحرمات فى شرح قوله و بين امرأتين)

هندك زوجى زيددن اولان قزى زينب هندك زوج آخرى عمروك زوجهٔ اخراسندن اولان
اوغلى بكره محرم ميدر * الجواب * دكلدر (يفهم جوابه مما تقدم آنفا)

زيد لاب قزقرنداشى هندك اوغلنك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
وتحرم بنات اولاد الاخوة والاخوات وان نزلن (فتح القدير فى المحرمات)

زيدك لابوين قزقرنداشنك اوغلنك قزى هند زيده محرم ميدر * الجواب * محرمدر
حرم على الرجل تزوج اصله وان علت وفرعه وان سفلت واخته و بنتها وان سفلت و بنت اخيه
وان سفلت (درر غرر فى النكاح) حرمت عليه بنت اخيه وان سفلت (شرح المجمع فى المحرمات)

زيد مزنيه سى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور
وان زوجها الزانى صح بالاتفاق وله وطؤها (شرح المجمع لابن ملك) هذا اذا كان الناكح غير الزانى
واما اذا كان ذلك فالنكاح صحيح عند الكل (درر فى النكاح)

زيد هند اجنبيه يى اخرت انا ايدندكدنصكره هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(اذلاقرابة)

اذ لاقرابة بينهما ولارضاع (درر فى النكاح)

هند اجنبيه زيده نامزد اولدقدنصكره عقد نكاح اولنمدين زيد هنده قز قرنداشم اول ديسه زيد هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(اذا اقر الرجل انها اخته من الرضاع ولم يصر على اقراره كان له ان يتزوجها وان اصر لايحل له ان يتزوجها (قاضيخان فى الرضاع)

زيد اناسنك لابوين قزقرنداشى هندك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

واما بنات العم والعمة والخال والخالة فحلال لقوله تعالى واحل لكم ماوراء ذلكم وهن غيرمذكورة فى المحرمات (درر فى كتاب النكاح)

زيد اناسى هندك اوكى اناسى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(وتحرم الموطوءة على فروع الواطئ (محيط سرخسى) ولاتحل له امرأة اجداده (بدايه فى المحرمات)

زيد سنا كندودن اكبر اولان ار قرنداشى عمرو متوفانك زوجه سى هندى بعد انقضاء العدة تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

اذ لاقرابة بينهما ولارضاع (درر فى النكاح)

درت زوجه سى اولان زيد هندى دخى تزوج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ونكاح اربع من الحرائر والاماء فقط للحر اى لايجوز له ازيد من الاربع لقوله تعالى فانكحوا ماطاب لكم من النساء مثنى وثلاث ورباع والتنصيص على العدد يمنع الزيادة عليه وعند الشافعى لايتزوج الامة واحدة ونصفها للعبد (من نكاح الدرر والغرر) وللحر ان يتزوج اربعا من الحرائر والاماء وليس له ان يتزوج اكثر من ذلك (هداية)

(باب الاولياء والاكفاء)

هند صغيرۀ مميزه وليسى اذنسز نفسنى زيده تزويج ايلسه عقد مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

الولى شرط صحة النكاح فى الصغار والمجانين والمماليك واختلفوا فى العاقلة البالغة (اذا زوجت نفسها روى ابو سليمان عن محمد ان نكاحها باطل وروى ابو حفص عنه ان لم يكن لها ولى يجوز وان كان لها ولى يتوقف على اجازة الولى فان اجاز جاز وان رد بطل سواء كان الزوج كفوا اولم يكن الا انه اذا كان كفوا كان للقاضى ان يجدد النكاح ولاتحل لزوجها من غير تجديد وفى ظاهر الروايات عن ابى حنيفة يجوز النكاح بكرا كانت اوثيبا زوجت نفسها كفوا اوغير كفو الا انه اذا لم يكن كفوا كان للاولياء حق الاعتراض وروى الحسن عن ابى حنيفة انه يجوز النكاح ان كان كفوا وان لم يكن كفوا لايجوز النكاح اصلا واختلفت الروايات عن ابى يوسف والمختار فى زماننا للفتوى رواية الحسن قال شمس الائمة السرخسى رواية الحسن اقرب الى الاحتياط اذ ليس كل ولى يحسن فى المرافعة الى القاضى ولاكل قاض يعدل (فى فصل شرائط النكاح من الخانية)

مميز اولان زيد صغير وليسى اذنسز هندى تزوج ايلسه عقد مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

معتوه اولان زيد وليسى اذنسز هندى تزوج ايلسه عقد مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

اذا بلغ الابن معتوها او مجنونا تبقى ولاية الاب عليه فى ماله ونفسه (قاضيخان فى الاولياء)

قال ابو القاسم صفة المعتوه ان تكون قليل الفهم مختلط الكلام فاسد التدبير الا انه لايضرب ولايشتم كما يفعل المجنون (احكام الناطفى) احكام المعتوه احكام الصبى العاقل فتصح العبادات منه ولا تجب وقيل هو كالمجنون وقيل كالبالغ العاقل وقد ذكرنا فى النواقص من شرح الكنز (اشباه فى احكام المعتوه) والمعتوه كالمجنون (من جنايات البداية)

جنون مطبق ايله مجنونه اولان هند نفسنى زيده تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

والمجنون لايصح عقده (بدایه فی الحجر)

جنون مطبق ایله مجنون اولان زید هندی تزوج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی ❊ الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

هند خسته اولوب عقلی بالکلیه زائل ایکن نفسنی زیده تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر قبل مسئلة من بحر البدایة)

زید صغیره قزی هندی قاضی اذنسز عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور ومادام له قریب فالقاضی لیس بولی فی قول ابی حنیفة وعند صاحبیه مادام له عصبة فالقاضی لیس بولی (فی فصل الاولیاء من قاضیخان)

هند بالغه نفسنی عمروه تزویج ایتدکده اذن قاضی بولنماسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور نفذ نکاح حرة مکلفة بلا ولی (جامع الرموز فی النکاح) فینعقد نکاح حرة مکلفة بلا ولی
(درر غرر فی باب الولی)

هند بالغه نفسنی مهر مثلیله کفوی زیده تزویج ایلسه هندک باباسی عمرو اذنم بولنمادی دیو عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

هند نفسنی کفوی زیده مهر مثلیله تزویج ایتدکدنصکره هندک اوغلی عمرو عقد مزبوره رضام یوقدر دیوب هندی زیددن تفریقه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وینعقد نکاح الحرة العاقلة البالغة برضاها وان لم یعقد علیها ولی بکرا کانت اوثیبا عند ابی حنیفة وابی یوسف فی ظاهر الروایة وعن ابی یوسف انه لاینعقد لابولی وعند محمد ینعقد موقوفا (فی باب الاولیاء من الهدایة) فان زوجت المرأة نفسها بغیر اذن ولیها فالنکاح جائز الا انه ینظر ان کان کفوا ولم تنقص عن مهر مثلها فلا یکون للاولیاء حق التعرض (شرح الطحاوی فی النکاح)

هند بالغه ولی اقربی باباسی زیدک اذنسز نفسنی کفوی اولمیان عمروه تزویج ایدوب لکن هندک عمرودن ولدی اولماسه زید راضی اولمیوب هندی عمرودن حاکمه تفریق ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

وله ای للولی الاعتراض فی غیر الکفو ان شاء فسخ وان شاء اجاز مالم تلد منه اما اذا ولدت منه فلیس للاولیاء حق الفسخ کیلا یضیع الولد بعدم مربیه کذا فی الخلاصة والخانیة (درر غرر فی باب الاولیاء والاکفاء) ومن نکحت غیر کفو فرق الولی لما ذکرنا وهذا ظاهر فی انعقاده صحیحا وهو ظاهر الروایة عن الثلثة فبقی احکامه من ارث وطلاق وقدمنا انه یشترط فی هذه الفرقة قضاء القاضی فلو قال المصنف فرق القاضی بینهما بطلب الولی لکان اظهر (فی فصل الکفاءة من البحر)

هند بالغه نفسنی ولی اقربی لابوین عمی زیدک اذنسز کفوی اولمیان عمروه تزویج ایدوب لکن هند عمرودن ولد کتورمسه زید راضی اولمیوب هندی عمرودن حاکمه تفریق ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (واذا زوجت الحرة البالغة العاقلة نفسها بغیر کفو فللاولیاء ان یفرقوا بینهما)
(حاوی القدسی فی باب الکفاءة من کتاب النکاح)

طقوز یاشنی تکمیل ایدوب جثه سنک بلوغه تحملی اولان هند حیض کوروب بالغه اولدم دیو اقرار ایتدکدنصکره نفسنی مهر مثلیله کفوی زیده تزویج ایلسه ولی اقربی جده سی زینب اذنم بولنمادی دیو عقد مزبوری فسخه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

وادنی مدة البلوغ له اثنا عشر سنة ولها تسع سنین اذقد یحصل لهما فی هذه السن علامة البلوغ (درر غرر فی فصل بلوغ الصبی) نفذ نکاح حرة مکلفة ولو من غیر کفو بلا ولی وله الاعتراض ههنا
(صدر الشریعة فی باب الولی والکفو)

هند مسلمهٔ بالغه نک ولی اقربی زید هندی رضاسیله قبطی اولان عمرو مسلمه نکاح صحیح ایله تزویج ایتدکدنصکره هند نادمه اولوب مجرد عمرو قبطی اولمغله نکاح صحیح اولماز دیو عقد مزبوری

فسخه قادره اولورمی ※ الجواب ※ اولماز

(وان زوجها الاولياء برضاها ولم يعلموا انه حر اوعبد ثم علموا انه كان عبدا لاخيار لاحدهم و بمثله لوذكر الزوج انه حر فزوجوهامنه ثم ظهر انه عبد كان لهم الخيار ودلت المسئلة على ان المرأة اذا زوجت نفسها رجلا ولم يشترط لها الكفاءة ولم تعلم المرأة انه كفو اوليس بكفو ثم ظهر انه غير كفو لاخيار لها وكذا الاولياء اذازوجوها برضاها ولم يعلموا لعدم الكفاءة ثم علموا لاخيار لاحدهم وان شرطوا الكفاءة اواخبر لهم بالكفاءة فزوجوها ثم ظهر انه غير كفو كان لهم الخيار (فى اواخر فصل الكفاءة من الخانية وكذا فى الخلاصة والبزازية)

زيد قزى هند بالغه يى هندك اذنيله قولى عمروه تزويج ايلسه هندك اناسى زينب اذنم بولنمادى ديو عقد مزبورى فسخه قادره اولورمى ※ الجواب ※ اولماز

(شريف زوج بنته من عبده وهى كبيرة برضاها جاز وصغيرة لا (كذا فى جامع الجوامع فى الثامن من نكاح التاتارخانية) وللولى انكاح الصغير والصغيرة ولوكانت الصغيرة ثيبا بغبن فاحش وهو مالايتغابن الناس فيه اولغير كفو بان زوج بنته الصغيرة عبدا اوزوج ابنه الصغير امة ان كان اى الولى ابااو جدا اب الاب والافلا (درر غرر فى باب الولى والكفو) واذا زوج احد الاولياء بنته برضاها من غير كفو يلزم العقد ولا يكون للباقين الاعتراض (حاوى القدسى فى باب الكفاءة من كتاب النكاح) وان ذكر الزوج والمهر جميعا فسكتت كان سكوتها رضى (قاضيخان فى كتاب النكاح)

زيد قزى هند بكر بالغه يى هندك اذنسز عمروه شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزويج ايدوب بعده زيد عقد مزبورى هنده اعلام ايتدكده هند سكوت ايلسه عمر هنده دخول مراد ايتدكده هند نادمه اولوب عقد مزبورى فسخه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(بكر زوجها وليها فعلمت بذلك فسكتت كان سكوتها رضى (قاضيخان فى فصل فى شرائط النكاح) وان ذكر الزوج ولم يذكر المهر فهو على التفصيل الذى تقدم ذكره فى الاستيمار قبل النكاح وان ذكر المهر ولم يذكر الزوج فسكتت لم يكن السكوت رضى (من المحل المزبور)

هند بكر بالغه يى ولى اقربى لابوين عمى زيد هندك اذنسز شوقدر اقچه مهر تسميه سيله عمروه تزويج ايدوب بعده زيد وجه مشروح اوزره تزويجنى هنده اعلام ايتدكده هند سكوت ايدوب درت آى مرور ايتدكدنصكره هند راضيه اولمام ديوب نفسنى بكره تزويج ايلسه عقد ثانى صحيح اولور مى ※ الجواب ※ اولماز

(بكر زوجها وليها فعلمت بذلك كان سكوتها رضى (من نكاح الخانية) وفى مجمع النوازل ان كان المخبر بالنكاح اجنبيا فسكتت هل يكون رضى فيه اختلاف المشايخ المختار انه رضى (ذخيره فى الحادى عشر من كتاب النكاح)

(نوع آخر)

هند صغيره نك ولايت تزويجى اناسى زينب ايله لابوين قزقرنداشى خديجه دن قنقيسنكدر * الجواب * زينبكدر

(فان لم يكن عصبة فللام ثم للاخت لابوين التزويج عند الامام (ملتقى الابحر فى باب الاولياء) ويفتى بماذكر ان الام مقدم على الاخت (من البزازية فى نكاح الصغار)

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيدك ولايت تزويجى لابوين عمى اوغلى عمرو ايله اناسى هنددن قنقيسنكدر ※ الجواب ※ عمروكدر

الولى هو العصبة نسبا اوسببا على ترتيب الارث وابن المجنونة مقدم على ابيها خلافا لمحمد (ملتقى فى باب الاولياء والاكفاء) فان لم يكن عصبة فللام التزويج (ملتقى من المحل المزبور)

هند صغيرۂ مسلمه نك اناسى زينب كافره اولوب هندك اهل اسلامدن باباسنك لابوين خاله سى اوغلى عمرودن غيرى كمسنه سى اولماسه هندك ولايت تزويجى زينب ايله عمرودن

قنقيسنكدر * الجواب * عمرو كدر

(ولا تثبت الولاية للكافر على المسلم ولا للمسلم على الكافر (ذخيره فى الفصل الخامس فى معرفة الاولياء) ولا ولاية لعبد ولا صغير ولا مجنون ولا كافر على ولده المسلم فان لم يكن عصبة فللام ثم للاخت لابوين ثم للاخت لاب ثم لولد الام ثم لذوى الارحام الاقرب فالاقرب التزويج عند الامام خلافا لمحمد وابو يوسف مع محمد فى الاشهر (ملتقى من المحل المزبور وتفصيله فى الذخيرة وكذا فى البزازية والدرر)

هند صغيره نك ولى اقربى اناسى زينب حاضره ايكن زينبك اناسى خديجه زينبك اذنسز هندى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولور

(وان زوجها الابعد والاقرب حاضر يتوقف على اجازة الاقرب (قاضيخان فى فصل الاولياء)

هند صغيره قزى زينبى ولى اقربى لابوين عمى زيدك اذنسز مهر مثليله كفوى عمروه تزويج اتدكدنصكره زيد عقد مزبورى فسخ ايتميوب موقوف ايكن زينب بالغه اولوب عقد مزبورى مجيزه اولسه زيد اذنم بولنمادى ديو عقد مزبورى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ولو زوجها عمها مع قيام الاخ ولم يرد الاخ كان موقوفا حتى بلغت اجازته
(عناية فى الباب الثانى من النكاح)

هند صغيره نك ولى اقربى لابوين عمى زيد سكز ساعتلك بعدى اولان آخر ديارده ايكن صغيره نك اناسى زينب صغيره يى زيدك اذنسز عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده زيد عقد مزبورى مجيز اولميوب صغيره يى مهر مثليله كفوى بكره تزويجه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان زوجها الابعد والاقرب حاضر يتوقف على اجازة الاقرب فان كان الاقرب غائبا غيبة منقطعة جاز نكاح الابعد عندنا (قاضيخان فى باب الاولياء) واشار فى الكتاب الى ان ادنى مدة السفر يكفى للانقطاع وهو قول محمد بن مقاتل الرازى وسفيان الثورى وابى عصمة سعد بن معاذ المروزى وعليه فتوى جماعة من المتأخرين منهم القاضى الامام ابو على النسفى (من المحل المزبور بعينه) للابعد اى يجوز للولى الابعد التزويج بغيبة الاقرب غيبة منقطعة فسرها بعضهم بان يكون فى بلد لا تصل اليه القوافل فى السنة الامرة وهو اختيار القدورى وقيل ادنى مدة السفر يعنى مسافة القصر اذ ليس لاقصى مدة السفر نهاية فاعتبر الادنى وهو اختيار القاضى ابى على النسفى وسعد بن معاذ المروزى وصدر الاسلام البزدوى والصدر الشهيد وعليه الفتوى كذا فى الكافى (درر غرر فى باب الولى والاكفاء) وباقى المسئلة يعرف مما تقدم قبل خمسة اوراق من غاية البيان فى آخر

(فصل فى نكاح الوكيل والفضولى)

هند صغيره نك باباسى زيد مدت سفر بعيد اولان اخر ديارده اولمغله صغيره نك زيددنصكره ولى اقربى اولان اناسى زينب هندى كفو خاطبى عمروه مهر مثليله تزويج ايلسه زيد كلدكده اذنم بولنمدى ديو عقد مزبورى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يبطل بعوده يعنى بعد ما ثبت الولاية للابعد اذا زوجها ثم حضر الاقرب ليس له ان يفسخ لان العقد عقد بولاية تامة وقد حصلت القدرة على الاصل بعد حصول المقصود بالخلف
(درر غرر فى باب الولى والاكفاء من كتاب النكاح)

هند صغيره نك ولى اقربى لابوين عمى زيد مدت سفر بعيد اولان اخر ديارده اولمغله هندك زيددنصكره ولى اقربى اولان اناسنك لابوين خالى عمر وهندى كفو خاطبى بكره مهر مثليله تزويج ايلسه زيد كلدكده اذنم بولنمادى ديو عقد مزبورى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وعند عدم العصبة كل قريب يرث الصغير والصغيرة من ذوى الارحام يملك تزويج الصغير والصغيرة فى ظاهر الرواية عن ابى حنيفة وقال محمد لا ولاية لذوى الارحام وقول ابى يوسف مضطرب

(من نكاح الخانية فى الاولياء)

زيد متوفانك صغيره قزى هنـدى ولى اقربى اناسى زينب مهر مثليله كفوى عمروه تزويج ايلسه زيدك اناسنك باباسى بكر اذنم بولنمادى ديو عقد مزبورى فسخه قادراولورمى * الجواب * اولماز

ثم الام ثم ذوى الارحام الاقرب فالاقرب هذا قول ابى حنيفة رحمه الله ذخيره فى الفصـل الخامس من شروط الاولياء فى النكاح) (قب) ام الاب اولى بتزويج الصغيرة من الام (قنيه فى الاولياء)

هند صغيره نك ولى اقربى لابوين عمى زيد صغيره يى كفوى اولان صغير اوغلى عمروه مهر مثليله تزويج ايلسه هندك آخر لابوين عمى بكر اذنم بولنمادى ديو عقد مزبورى فسخه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(سئل عن يتيمة لها اربعة ابناء عم كلهم فى القوة والدرجة سواء عقد واحد منهم عقد نكاحه عليها بمهر المثل بحضرة شهود هل ينفذ نكاحه عليها وليس لبقيتهم رده اجاب ليس لهم رده وهى مسئلة تعدد الاولياء المساوين فى القوة والدرجة (خيرالدين افندى فى الاولياء) ورضاء البعض كالكل اى رضاء بعض الاولياء كرضاء كلهم حتى اذا عقد واحد منهم لم يقدر الباقى على فسخه لواستووا فى الدرجة واما اذا كان بعضهم اقرب من العاقد فله فسخه (درر غرر فى باب الولى والاكفاء من كتاب النكاح)

هنـد صغيره نك ولى اقربى لابوين عمه سى زينب صغيره يى مهر مثـليله كفوى عمروه تزويج ايلسه صغيره نك آخر لابوين عمه سى خديجه اذنم بولنمادى ديو عقد مزبورى فسخه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده خديجه اذنم بولنمادى ديو صغيره يى بكره تزويج ايلسه عقد ثانى صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

وان زوجها على التعاقب جاز الاول دون الثانى (من المحل المزبور)

هند صغيره نك باباسى زيد حاضر ايكن هندك اناسـنك باباسى عمرو هنـدى زيدك اذنسز بكره تزويج ايلسه عقد مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل فى عم صغيرة زوجها مع وجود ابيها فلما علم رد النكاح هل يرتد برده ام لا اجاب يرتد برد الاب حيث لم يكن غائبا غيبة منقطعة يفوت الكفو الخاطب بانتظاره (خيرالدين افندى فى باب الاولياء)

بوصورتده زيد عقد مزبورى مجيز اولمدين هند بالغه اولسـه هند مجيزه اولميوب عقد مزبورى فسخه قادره اولورمى * الجواب * اولور

زيد صغيرك ولى اقربى لابوين عمى اوغلى عمرو حاضر ايكن زيدك اناسى هند عمروك اذنسز زينبى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله زيده تزويج ايدوب بعده عمرو مجيز اولمدين زيد قبل البلوغ والدخول فوت اولسه زينب تركهٔ زيددن مهر وحصه نامنه نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(الفضولى اذا زوج ومات احد الزوجين قبـل الاجازة لا يرث احدهما الاخر لان النكاح ثمه موقوف فيبطل بالموت (هداية فى الاولياء والاكفـاء ملخصا)

هند صغيره يى باباسنك باباسى وولى اقربى زيد عمروك صغير اوغلى بكره شوقدر اقچه مهر ايله تزويج ايدوب عمرو دخى بكر ايچون تزوج ايتدكدنصكره بكر صغرنده فوت اولسه زيد بكرك تركه سـندن هندك مهرينى وماعدادن حصه سنى المغه قادراولورمى * الجواب * اولور

واذا مات احد الزوجين قبل البلوغ يرثه الاخر وكذا اذا مات بعد البلوغ قبل قضاء القاضى بالتفريق يرثه الاخر لان اصل العقد صحيح ولهـذا يحل للزوج ان يطأها مالم يفسخ القاضى النكاح بينهما بخلاف النكاح الفاسد حيث لا يثبت حل الوطئ والتوارث لان اصل العقـد ليس بثابت وبخلاف ما اذا زوج الفضولى فمات احد الزوجـين قبل الاجازة حيث لا يثبت التـوارث لان اصل العقد موقوف فيبطل بالموت وفيما نحن فيه صحيح فيـورث بالموت لان الشئ بانتهائه يتقرر

(بيان الرواية فى باب الولى والكفو وهو شرح الوقاية)

زيد صغيرك جده سى وولى اقربى هند زيده زينبى مهر مثليله شهود محضرلرنده تزويج ايتدكدنصكره زيد بالغ اولمدين قبل الدخول فوت اولسه زينب زيده وارثه اولورمى * الجواب * اولور

(وان زوجهما غير الاب والجد فلكل واحد منهما الخيار اذا بلغ فان مات احدهما قبل البلوغ ورثه الآخر (هدايه فى الاولياء)

زيد صغيرك ولى اقربى لابوين عمى عمرو صغيره قزى هندى مهر مثليله شهود محضرلرنده زيده تزويج ايتدكدنصكره زيد قبل البلوغ فوت اولسه هند زيده وارثه اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته آنفا)

هند صغيره نك ولى اقربى خاله سى اوغلى عمرو حاضر ايكن قاضى صغيره يى عمروك اذنسز تزويجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز ثم ذوى الارحام ثم السلطان ثم القاضى (ذخيره فى النكاح)

قاضيدن غيرى وليسى اولميان هند صغيره يى قاضى مهر مثليله كفوى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(ولو زوج القاضى صغيرة لا ولى لها ان فى منشوره صح والالا (بزازية فى الكفاءة) والقاضى عند عدم الاولياء بمنزلة الولى فى ذلك (قاضيخان قبيل نكاح المماليك من كتاب النكاح) والقاضى والخليفة فى تزويج الصغير والصغيرة كالاخ والعم فى ظاهر الرواية (حاوى القدسى فى باب الولاية من كتاب النكاح) ثم لقاض فى منشوره ذلك (ملتقى الابحر فى باب الاولياء والاكفاء)

زيد مرض موتنده قزى هند صغيره يى عمى اوغلى عمروه شهود محضرلرنده تزويج ايدوب عمرو دخى قبول ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(سئل فى رجل زوج صغيرته القاصرة فى مرضه لرجل بمهر معلوم بحضرة شهود بمجلس الشرع ثم مات هل يقدح فى النكاح كون الاب فى المرض وهل لاحد الاولياء النازلة على مرتبة الاب ان يتعرض للنكاح بابطال اوغيره ام لا اجاب ليس لغيره ابطال النكاح اذ الولاية لا تبطل بمجرد المرض مع سلامة العقل المترتب عليها صلاح التصرف باجماع العلماء والله اعلم (خير الدين افندى فى النكاح)

(نوع اخر)

محمود الحال اولان زيد قزى هند صغيره يى ازادلو قولى عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب عقد مزبورى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال الاسبيجابى وهذا قول ابى حنيفة وزفر وقال ابو يوسف ومحمد لا يجوز واختلف فى قولهما هل يصح العقد ام لا والصحيح قول ابى حنيفة واختاره المحبوبى والنسفى وصدر الشريعة وغيرهم (تصحيح قدورى) ان كان اى الولى ابا اوجدا اب الاب خلافا لهما قالوا الخلاف فيما اذا كان الاب صاحيا ولو كان سكرانا لا يصح اتفاقا وكذا لو عرف منه سوء الاختيار لطمعه اوسفهه لا يصح اتفاقا (درر غرر فى باب الولى والكفو)

زيد اوغلى عمرو صغيره هندى تزويج ايتدكده مهر مثلندن زيادهٔ فاحشه ايله تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

وان زوجهما الاب اوالجد بعده من كفو ولو بغبن فاحش لزم النكاح (قهستانى فى النكاح) واذا زوج الاب ابنته الصغيرة ونقص من مهرها اوابنه الصغير وزاد فى مهر امرأته جاز ذلك عليهما ولا يجوز ذلك لغير الاب والجد وهذا عند ابى حنيفة وقالا لا يجوز (بدايه فى الاكفاء) اخذ صاحب القدورى قول الامام ولم يأخذ قول صاحبيه واكثر اصحاب المتون اخذ واقول الامام

حرة الاصل اولان هند صغيره نك ولى اقربى لابوين ارقرنداشى زيد هندى حر الاصل اولميوب ازادلو اولان عمروه تزويج ايدوب بعده هند فوت اولسه عمرو عقد مزبوره بناءً هنده وارث اولورمى * الجواب * اولماز

(وتعتبر فى العجم اسلاما وحرية فمسلم اوحر ابوه كافر اورقيق غير كفو لمن لها اب فى الاسلام

(اوالحرية)

اوالحرية ومن له اب فيه اوفيها غير كفو لمن لها ابو ان خلافا لابی يوسف ومن له ابوان كفو لمن لها آباء (ملتقى الابحر) وباقی المسئلة يفهم ممامر من الدرر والا ای وان لم يكن الولی ا باًاوجدا فلا ای لايصح انكاحه بغبن فاحش اولغـير كفو اتفاقا لفقد علة الصحة فی الغير فی عقدهمـا ای عقد الاب والجد اذا كان ذلك العقد بمهر المثل اوالكفو لزم ای العقد ولاخيار لواحد منهما بعدالبلوغ وفی عقد غيرهما من الاولياء خيار فسخ بالبلوغ اوالعلم بالنكاح بعده ای بعدالبلوغ يعنی اذاكانا عالمين قبل البلوغ بالعقد فلكل منهمـا الفسخ عند البلوغ ان شـاء اقام علی النكاح وان شـاء فسخ عند ابی حنيفة ومحمد والا فلكل منهما الفسخ اذا علم بعد البلوغ قوله غيرهما يتناول القاضی والام حتی اذازوج احدهمـا ثبت الخيار وهو الصحيح وعليه الفتوی كذافی الكافی (درر غرر فی باب الولی والكفو)

هند صغيره يی جده سی زينب ولی اقربی لابوين عمی اوغلی زيدك اذنيله كفوی اولميان عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

باباسی حر الاصل مسلم اولوب اناسی ام ولد اولان هند صغيره نك ولی اقربی لابوين ارقرنداشی زيد هندی دار الحربدن سبی واسترقاق اولنوب بعده اسلامه كلوب اعتاق اولنان عمروه تزويج ايتدكدنصكره هند فوت اولسه عقد مزبوره بناء عمرو هنده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن اسلم بنفسه وليس له اب فی الاسلام لايكون كفوا لمن له اب واحد فی الاسلام ومن له اب واحد فی الاسلام لايكون كفوا لمن كان له ابوان فی الاسلام ومن كان له ابوان فی الاسلام يكون كفوا لمن له عشرة آباء فی الاسـلام ومنها الحرية فالمملوك كيف كان لايكون كفوا للحرة وكذا المعتق لايكون كفو الحرة الاصلية والمعتق ابوه لايكون كفوا للمرأة التی لها ابو ان فی الحرية ومن له ابوان فی الحرية يكون كفوا لمن له آباء فی الحرية وعن ابی يوسـف من اسـلم بنفسـه والمعتق اذا احرز من الفضائل مايقابل نسـب الاخر يكون كفوا لهـا (قاضيخان فی فصل الاكفاء)

صلحادن زيد متوفانك صغيره قزی هندی ولی اقربی لابوين عمی عمرو مدمن خمر اولوب فاسق اولان بكره تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

وقال بعض مشايخ بلخ الفاسـق لايكون كفو البنت الصالح معلنا كان الفاسـق اولم يكن معلنا وهذا اختيار الشيخ الامام ابی بكر محمد بن الفضل (قاضيخان فی فصل الكفاءة)

فاسق اولان زيد عمرو صالحك قزی هند صالحه يه كفو اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيدك آزادلو قولی عمرو حرة الاصل اولان هنده كفو اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من قاضيخان قبل مسئلتين بقوله وكذا المعتق لايكون كفوا للحرة الاصلية)

علمادن اولان زيدك قزی هنده بقال طائفه سندن عمرو جاهل كفو اولورمی * الجواب * اولماز

(وتعتبر ايضا حرفة لان التفاخر يقع بها فمثل حائك لحداد وخفاف ونحوهما ليس كفو المثل عطار كبزاز فالعطار والبزاز كفو ان العجمی العالم كفو للعربی الجاهل لان شرف العلم يقاوم شرف النسب (درر غرر فی باب الولی والكفو) واختلفوا فی العقل قال بعضهم لايعتبر وقال الشيخ الامام الزاهد علی بن محمد البزدوی الفقيه يكون كفوا للعلوی لان شرف الحسب فوق شرف النسب (قاضيخان فی فصل الكفاءة فليراجع فيه)

هند صغيره نك ولی اقربی لابوين عمی اوغلی زيد هندك كفوی اولمغله هندی مهر مثليله كندو يه تزويجه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ويجوز لابن العم ان يتزوج ابنة عمته من نفسـه (حاوی القدسی فی باب الولاية من كتاب النكاح)

زيد جاريه سی هند صغـيره يی اعتاق ايتدكدنصكره زيد هندك ولی اقربی اولمغله مهر مثليله كندو يه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولور

(والولی هو العصبة نسـبا اوسـببا علی ترتيب الارث (ملتقی الابحر) فان مولی العتاقة عصبة

من جملة العصبات المتقدمة على الام وذوى الارحام ذكره فى الذخيرة (ایضاح)

زیدك آراد سزقولی عمرو حرة الاصل اولان هنده کفو اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جوابه مما مر من قاضیخان قبل مسائل)

(فی خیار البلوغ والعتق)

زید صغیره قزی هندی عمروه تزویج ایلسه هند بالغه اولدقده عقد مزبوری خیار بلوغله فسخه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

فان زوجهما الاب اوالجد فلا خیار لهما بعد بلوغهما (بدایه فى الاولیاء (فان كان ابا اوجدا ازم وان كان غیرهما فلهما الخیار (ملتقى الابحر)

هند بکر صغیره یی ولی اقربی اناسی زینب کفوی زیده مهر مثلیله تزویج ایتدکدنصکره هند بالغه اولوب عقده عالمه اولدقده سکوت ایدوب نفسنی اختیار ایتماسه هند برآی مرورنده عقد مزبوری خیار بلوغله فسخ ایتدرمکه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

خیار البکر یبطل بالسکوت (هدایه فى الاولیاء) ولایمتد خیارها الى آخر المجلس وان جهلت ان لها الخیار (ملتقى)اى مجلس بلوغ الخبروهى بالغة واعلم ان التى لها خیارالبلوغ ینبغى ان یختار نفسهامع رؤیة الدم وقت البلوغ وان رأته باللیل تقول فسخت نكاحى وتشهد علیه اذااصبحت وتقول رأیت الدم الآن ولولم تفسخ باللسان لزمها النكاح (سنان افندى وتفصیله فى انفع الوسائل فى تزویج الصغار)

هند صغیره یی اب وجدی اولمیان ولی اقربی عمرو مهر مثلیله کفوی بکره تزویج ایتدکدنصکره هند بالغه اولدقده بکر غائب ایکن عقد مزبوری خیار بلوغله حاکمه فسخ ایتدرسه عقد مزبور منفسخ اولوب هند نفسنی اخره تزویجه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولو بلغت واختارت نفسها والزوج غائب لایفرق بینهما مالم یحضر الغائب (فى باب الاولیاء والاكفاء من البحر الرائق) الفرقة ثلثة عشر فرقة سبعة منها تحتاج الى القضاء وستة لافا لاولى الفرقة بالجب والعنة و بخیار البلوغ الى آخره (من نكاح الاشباه)

هند صغیره یی ولی اقربی اناسی زینب زیده تزویج ایتدکدنصکره هند بالغه اولوب بعده عقد مزبوره عالمه اولدیغی آنده نفسنی اختیار واشهاد ایدوب خیار بلوغله عقد مزبوری زیدك حضورنده حاکمه فسخ ایتدرمکه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وان كان غیرهما فلهما الخیار اذا بلغا اوعلما بالنكاح بعد البلوغ (ملتقى فى باب الاولیاء والاكفاء)

هند صغیره یی ولی اقربی اناسی زینب زیده تزویج ایتدکدنصکره هند بالغه اولدیغی آنده نفسنی اختیار واشهاد ایدوب خیار بلوغله عقد مزبوری زیدك حضورنده حاکمه فسخ ایتدرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وان زوجهما غیرالاب والجد فلكل واحد منهما الخیار اذابلغ ان شاء اقام على النكاح وان شاءفسخ (بدایه فى الاولیاء)

هند صغیره یی ولی اقربی عمه سی زینب زیده تزویج ایتدکدنصکره هند بالغه اولدیغی انده نفسنی اختیار واشهاد ایدوب خیار بلوغله عقد مزبوری زیدك حضورنده حاکمه فسخ ایتدیریجك نفسنی آخره تزویجه قادره اولورمی ❊ الجواب * اولور (یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید ام ولدی هندی عمروه تزویج ایتدکدنصکره زید هندی اعتاق ایلسه هند اول مجلسده نفسنی اختیار ایدوب خیار عتق ایله عقد مزبوری فسخه قادره اولورمی * الجواب ❊ اولور

(اذااعتقت امة ولها زوج ثبت لها الخیارفان لم تعلم ان لها الخیار فجهلها عذر لان خدمة المولى تمنع التعلم بخلاف الحرائر (درر غرر فى باب الولى) والمولى اذا زوج امته الصغیرة فعتقت ثم بلغت كان لها خیار العتق وهل یكون لها خیار البلوغ اختلفوافیه والصحیح انه لایكون لهاخیار البلوغ لان المولى یملك الرقبة والكسب جمیعا فكانت ولایته فوق ولایة الاب والجد (فى فصل الخیارات من الخانیة

(باب المهر)

زید هندی شهود محضرلرنده تزوج ایتدکده مهر تسمیه اولنمیوب بعده زید هنده داخل اولدقدنصکره برنسنه اوزرینه تراضی بولنمدین هندی تطلیق ایلسه هند زیددن نه مقدار مهر الور * الجواب * مهر مثل الور

(وان تزوجها ولم یسم لها مهرا ثم تراضیا علی تسمیته فهی لها ان دخل بها اومات عنها (بدایة فی باب المهر) و وجب مهر المثل ایضا فیمالم یسم المهر اونفی اذا لم یتراضیا علی شیٔ (درر غرر فی باب المهر)

زید هندی شهود محضرلرنده تزوج ایتدکده مهر تسمیه اولنمیوب بعده برنسنه اوزرینه تراضی بولنمدین زید فوت اولسه هند ترکهٔ زیددن نه مقدار مهر الور * الجواب * مهر مثل الور (مرت مسئلته آنفا)

زیدهندی شوقدر بیك اقچه مهرمؤجل تسمیه سیله تزوج ایدوب مهرمعجل ذکر وتسمیه اولنماسه حالا هندفوت اولدقده زید سائرورثه‌یه مهرمسمادن حصه‌لرینی ویردکن سائرورثه‌زیده مجردولایتمزده مهرمعجل دخی تسمیه اولنه کلمشدراویله اولیجق مهر معجل دخی لازم اولمش اولوربزه مهر معجلدن دخی حصه‌ویردیمکه قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(تأجیل الکل الی غایة مجهولة صحیح لان الغایة معلومة فی نفسها وهوالطلاق اوالموت وقال بعض المشایخ انه‌غیر صحیح والصحیح هوالاول (جامع الرموز) لاخلاف لاحد ان تأجیل المهر اذا کان الی غایة معلومة نحو شهر اوسنة صحیح وان کان الی غایة مجهولة فقد اختلف المشایخ فیه بعضهم قالوا لایصح و بعضهم قالوا یصح وهوالصحیح وهذا لان الغایة معلومة فی نفسها وهو الطلاق اوالموت الا تری ان تأجیل البعض صحیح وان‌لم تتفقا علی غایة معلومة نحو الشهر اوالسنة وانما صح بالطریق الذی قلنا (ذخیرة الفتاوی للامام البرهانی فی‌فصل الرابع فی المهر من کتاب النکاح)

زید هندی اون درهمدن اقل اولان شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله تزوج ودخول ایتدکدنصکره زید هندی تطلیق ایلسه هند زیددن تماما اون درهم کمش المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(واقل المهر عشرة دراهم وقال الشافعی ماجاز انیکون ثمنا فی البیع لانه حقها فیکون التقدیر الیها ولنا قوله علیه السلام لامهر اقل من عشرة دراهم ولانه حق الشرع وجوبا اظهارا لشرف المحل فیقدر بماله خطر وهوالعشرة استدلالا بنصاب السرقة (ولوسمی اقل من عشرة فلها العشرة عندنا (هدایة فی باب المهر من النکاح) واقله قدر عشرة دراهم فضة وزن سبعة ووجبت ان سمی دونها (غرر فی باب المهر)

زید هندی شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله تزوج ایتدکدنصکره نکاح قائم ایکن زید صحتنده هندك مهری اوزرینه شوقدر اقچه زیاده ایلسه هند دخی قبول ایدوب بعده‌زید فوت اولسه هند ترکهٔ زیددن مهرمسمی وزیاده‌یی المغه قادره‌اولورمی * الجواب * اولور

(وذکر فی المحیط ان الزیادة فی المهر صحیحة حال قیام النکاح عند علمائنا الثلث خلافا لزفر (وفی اکراه شیخ الاسلام ان الزیادة فی المهر بعدالفرقة باطلة (انفع الوسائل فی مسئلة زیادة المهر) والزیاده فی المهرجائزة حال قیام النکاح عندعلمائنا الثلث (من نکاح الخلاصة فی اوسط الثانی عشر) وان زاد فی مهرها بعد العقد لزمت (ملتقی)والزیادة فی المهر بعدالعقد لازمة بشرط قبولها فی المجلس علی الاصح کما فی الظهیریة اوقبول ولیها ان کانت صغیرة لم تعقل کما فی انفع الوسائل (بحرالرائق)

زیدهندی برمعین ملك منزلی ایله باغچه‌سی وشوقدر اشیاء معینه‌سی مهر معجل اولمق اوزره تزوج ایتدکدنصکره‌زیدفوت اولسه‌هند اول منزل وباغچه‌واشیایی المغه‌قادره‌اولورمی * الجواب * اولور

(ومن سمی مهرا عشرة فمازاد فعلیه المسمی اذا دخل بها اومات عنها (هدایه فی المهر وکذا فی الدرر)

زيد هندى شو قدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره زيد هندى باينا تطليق ايدوب بعده مهرنى ويرمدين هندى شو قدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايدوب بعده هندى تطليق ايلسه هند عقد اول وثانيده تسميه اولنان مهرلرين زيددن المغه

قادره اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(سئل عمن طلق زوجته طلاقا باينا ومهرها باق فى ذمته ثم تزوجها على مهر آخر واختلعت منه عليه هل يبرأ منه ام يبرأ من الاول والثانى اجاب يبرأ من المهر الثانى دون الاول (ابن النجيم فى الطلاق)

زيد هندى يوزغروش مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره زيد هندى باينا تطليق ايدوب بعده مهر مسمايى ويرمدين هندى ايكيوزغروش مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايدوب بعده زيد فوت اولسه هند عقد اول وعقد ثانيده تسميه اولنان مهرنى تركهٔ زيددن المغه

قادره اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(وعن الفقيه ابى الليث جدد العقد يجب كلا المهرين (بزازية فى المهر وفيه تفصيل فليراجع)

زيدهندى شوقدر اثواب معينه مهر معجل تسميه سيله تزوج ودخول ايدوب اثواب مزبوره يى هنده ويردكدنصكره عمرو اثواب مرقومه يه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم هنددن السه هند اثواب مرقومه نك قيمتلرينى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولو تزوج امرأة بعبد فاستحق العبد من يد المرأة كان لها ان ترجع بقيمة العبد على الزوج (قاضيخان فى اواسط المهر) فرق محمد بين اجارة ومهر فان المهر لو استحق يرجع بقيمته على الزوج (قبيل السابع عشر من الفصولين)

زيدهندى شوقدر اثواب معينه مهر معجل اوزرينه تزوج ايدوب اثواب مزبوره يى هنده ويردكدنصكره زيد قبل الدخول والخلوة هندى تطليق ايلسه زيد اثواب مزبوره نك نصفنى هنددن استرداده

قادر اولورمى * الجواب * اولور

ولو سمى لها الفا وقبضته ثم وهبته له ثم طلقها قبل الدخول رجع عليها بنصفه (ملتقى الابحر فى باب المهر) وجب نصف المسمى بطلاق قبل الوطئ والخلوة (درر غرر) وذكر فى الخلاصة لو كان المهر فى يده عاد نصفه الى ملكه بمجرد الطلاق والا فلا يعود الا بقضاء القاضى (قهستانى فى اقل المهر فى شرح قوله و يجب نصفه بطلاق قبلها)

زيد هندى شومقوله شوقدر اثواب مهر معجل تسميه سيله تزوج ايدوب بعده ويرمدين هنده دخول ايلسه هند اثواب مرقومه نك وسطلرينى ياخود وسطلرينك قيمتلرينى زيددن المغه

قادره اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(وان تزوجها على ثوب وسمى جنسه بان قال مروى يصح التسمية و يخير الزوج بين اعطاء وسطه وبين اعطاء قيمة وسطه (هداية فى باب المهر ملخصا)

زيدهندى برجاريه مهر معجل تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره ويرمدين زيد فوت اولسه هند زيدك تركه سندن بروسط جاريه ياخود بروسط جاريه نك قيمتنى المغه قادره اولورمى * الجواب ❋ اولور

وان تزوجها على حيوان غيره موصوف صحت التسمية ولها الوسط منه والزوج مخير ان شاء اعطاها ذلك وان شاء اعطاها قيمته قال العبد الضعيف معنى هذه المسئلة ان سمى جنس الحيوان دون الوصف بان تزوجها على فرس او حمار اما اذا لم يسم الجنس بان تزوجها على دابة لا يجوز التسمية ويجب مهر المثل (هدايه كذا فى الذخيرة والبحر الرائق وفيه تمامه) وفى جامع الجوامع الجارية الوسط السندية والاعلى الرومية والتركية والادون الزنجية والهندية عرفا عند ابى حنيفة على عرف زمانه (من نكاح التاتارخانية فى السابع عشر)

زيدهندى شومقوله برچفت التون بلازك مهر معجل تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره ويرمدين زيد فوت اولسه هند اول بلازكك وسطنى ياخود وسطنك قيمتنى تركهٔ زيددن المغه

قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولوتزوج امرأة علی عبد اوثوب هروی صحت التسمية ولها الوسط من ذلك ولا يجب مهر المثل والزوج بالخيار ان شاء اعطاها بالوسط من ذلك وان شاء اعطاها قيمة الوسط (من مهر الخانيه وفيه تمامه)

زيد هندی شومقوله شوقدر اثواب مهر معجل تسميه سيله تزوج ايتدکدنصکره ويرمدين هند فوت اولسه هندك سائر ورثه سی اثواب مرقومه نك وسطلرندن ياخود وسطلرينك قيمتلرندن حصه لرينی زيددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(مرت مسئلته مرارا)

زيد هندی شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدکدنصکره زفاف واقع اولوب لکن هند رتقا اولوب وطیء ممکن اولمامغله هندی تطليق ايلسه زيد مهر مسمانك نصفنی هنده ويررکن هند راضيه اولميوب تماما المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(والرتق يمنع الخلوة لانه يمنع الجماع وذکر فی طلاق الاصل ان العدة تجب علی الرتقاء ولها نصف المهر (من فصل الخلوة الخانية) القرن والرتق يمنعان صحة الخلوة قيل انه قولهما کالجب والصحيح انه قولهم لانه عجز ممن عليه التسليم (بزازيه فی مسائل الخلوة من النکاح)

زيد هندی شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدکدنصکره خلوت صحيحه واقعه اولوب لکن زيد عنين اولمغله وطئه قادر اولميوب بعده هندی تطليق ايلسه هند مهر مسماييی تماما زيددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور خلوة العنين صحيحة (قاضيخان فی فصل فی الخلوة)

(نوع آخر)

زيد محارمندن هندی شوقدر اقچه مهر تسميه سيله حلال اولمق ظنيله تزوج ووطیء ايدوب بعده تفريق اولنسه هند زيددن مهر مسماييی المغه قادره اولورمی * الجواب * مهر مثل ايله مسمادن اقلنی الور

(ولا يجب المهر فی النکاح الفاسد الا بالمجامعة فی القبل وحينئذ يجب الاقل من مهر المثل ومن المسمی ان سمی والا يجب مهر المثل بالغا ما بلغ (کذا فی الخزانة فی النکاح الفاسد من زبدة الفتاوی)

زيد نسبا قزقرنداشی هندك رضاعا قزی زينبی شوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه سيله تزوج ايتدکدنصکره قبل الدخول زينب زيددن تفريق اولنسه زينب زيددن مهر نامنه نسنه المغه قادره اولورمی *الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد مزنيه سی هندك رضاعا قزی زينبی شو قدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ووطیء ايتدکدنصکره زينب زيددن تفريق اولنسه زينب مهر مسماييی زيددن المغه قادره اولورمی *الجواب * مهر مثل ايله مسمادن اقلنی الور

(واذا فرق القاضی بين الزوجين فی النکاح الفاسد قبل الدخول بها فلا مهر لها لان المهر فيه لا يجب بمجرد العقد لفساده وانما يجب باستيفاء منافع البضع وکذا بعد الخلوة لان الخلوة فيه لا يثبت بها التمکن فلا تقام مقام الوطیء فان دخل بها فلها مهر مثلها لا يزاد علی المسمی (من الهداية فی باب المهر)

هند زيدی مدت رضاعده ارضاع ايتدکدنصکره زيد بالغ اولدقده بلامکله هندی شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ووطیء ايدوب بعده رضاع بينه ايله ثابت اولوب هند زيددن تفريق اولنسه هند مهر مسماييی زيددن المغه قادره اولورمی * الجواب * مهر مثل ايله مسمادن اقلنی الور

واذا وقع النکاح فاسدا وفرق القاضی بين الزوج والمرأة فان لم يکن دخل بها فلا مهر لها ولا عدة وان کان قد دخل بها فلها الاقل مما سمی لها ومن مهر المثل (فی العشرين من نکاح الذخيرة) وان کان الطلاق ثلثا فی الحرة واثنين فی الامة لم تحل له حتی تنکح زوجا غيره نکاحا صحيحا ويدخل بها ثم يطلقها او يموت عنها (بدايه فی فصل فيما يحل به المطلقة من الطلاق) وفی النکاح الفاسد انما يجب مهر المثل بالوطیء ولم يزد علی المسمی ويثبت النسب والعدة ای ويثبت وجوبا بعد الوطیء فی النکاح الفاسد

ویجب الاقل من المسمی ومن مهر المثل (منح الغفار وکذا فی الذخیرة وبحر الرائق فی المهر من النکاح)

زید زوجه سی هندی اوج طلاق ایله تطلیق ایتدکدنصکره زید حله ایتدرمدین هندی شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله تزوج ووطئ ایدوب بعده هند زیددن تفریق اولنسه هند مهر مسماینی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * مهر مثل ایله مسمادن اقلنی الور

ویجب فی النکاح الفاسد بالوطئ لا الخلوة مهر المثل (درر غرر)

هندك زوجی زید آخر دیارده ایکن عمرو هندی زیدك منکوحه سی ایدیکنی بلمامکله هندی شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله تزوج ووطئ ایتدکدنصکره زید کلوب هندی عمرودن تفریق ایتدرسه هند مهر مسماینی عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * مهر مثل ایله مسمادن اقلنی الور

(فرق القاضی بینهما فی النکاح الفاسد قبل الدخول فلا مهر ولاعدة وان دخل فالاقل من المسمی ومهر المثل یجب (بزازیة فی الثالث عشر من نکاح فاسد)

زیدك قولی عمرو زیدك اذنسز هند حره یی شو قدر اقچه مهر تسمیه سیله تزوج ووطئ ایتدکدنصکره زید عقد مزبوری مجیز اولمدین عمرو هندی تطلیق ایدوب بعده زید عمروی اعتاق ایلسه هند مهر مسماینی عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * مهر مثل ایله مسمادن اقلنی الور

(وحکم الدخول فی النکاح الموقوف کالدخول فی الفاسد فیسقط الحد ویثبت النسب ویجب الاقل من المسمی ومن مهر المثل (منح الغفار فی المهر وکذا فی نکاح الانقروی)

(نوع آخر)

هندك مهر مثلی بلمك لازم اولدقده نه ایله معلوم اولور * الجواب * باباسی جانبندن کندیه مماثله اولان نسایه قیاس ایله معلوم اولور

(ومهر المثل معتبر بنساء عشیرتها من قبل الاب کالاخوات لاب والعمات) وعمات الاب ممن کانت مثلها فی المال والجمال والسن فی هذا البلد (قاضیخان قبیل فصل المتعة) ومهر مثلها من قوم ابیها وقت العقد سنا وجمالا ومالا وعقلا ودیانة وبلدا وعصرا وبکارة وثیوبة وعفة فان لم یوجد منهم فمن الاجانب لامهر امها اوخالتها الا اذا کان من قوم ابیها (وقایه فی المهر)

هندك مهر مثلی بلمك لازم اولوب لکن باباسی جانبندن نسواندن کمسنه سی اولماسه هندك مهر مثلی کیمه قیاس ایله معلوم اولور * الجواب * اجانبدن هنده مماثله اولان نسایه قیاس ایله معلوم اولور (مرت مسئلته آنفا)

زید نصرانی هند نصرانیه یی شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله تزوج ودخول ایتدکدنصکره هند شرف اسلام ایله مشرفه اولوب زیده اسلام عرض اولندقده زید ابا ایتمکله هند زیددن تفریق اولنسه هند مهر مسماینی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

ولو اسلمت زوجة الکافر اوزوج المجوسیة عرض الاسلام علی الاخر فان اسلم فهی له والا فرق بینهما فان ابی الزوج فالفرقة طلاق خلافا لابی یوسف لاان ابت هی ولها المهر لوبعد الدخول والا فنصفه لو ابی ولاشئ لها لو ابت (ملتقی فی باب نکاح الکافر)

زید قزی هند کبیره نك بکر جاریه سی زینبی هندك اذنسز عمروه تزویج ایدوب عمرو دخی زینبی وطی ایدوب بکارتنی ازاله ایتدکدنصکره هند واقفه اولدقده نکاحی قبول ایتمیوب تفریق ایلسه زینبك نقصان بکارتی مهر مثلندن ازید اولمغله هند زینبك نقصان بکارتنی عمره تضمینه قادره اولورمی * الجواب * اولور

وان وطأ جاریة انسان بشبهة وازال بکارتها علی قول ابی یوسف ومحمد ینظر الی مهر مثلها غیر بکر والی نقصان البکارة فایهما کان اکثر یجب ذلك ویدخل الاقل فی الاکثر (من جنایات الخانیة قبیل فصل فی اتلاف الجنین)

(زیدهندی)

زيد هندى يكرمى بيك اقچه مهرايله كند و يه تزويجـه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو هندى زيده اوتوز بيك اقچـه مهرايله تزويج ايدوب بعده زيد بلمدين هنده داخل اولوب بعده بلدكده عقدمزبورى رد ايلسه هندك مهرمثلى يكرمى بيك اقچه اولمغله زيد هنده يكرمى بيك اقچه يى ويردكن هند مجرد وكيلك اوتوز بيك اقچه مهرايله تزويج ايتدى ديوب يكرمى بيك اقچه دن زياده نسنه المغه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(وكله بالتزويج بالف فزوجه بالفين ولم يعلم به حتى دخل ان رد النكاح وجب الاقل من المسمى ومهرالمثل وان اجاز يجب المسمى فى العقد (من نكاح البزازية وكذا فى محيط السرخسى) اذا وكل رجل بان يزوجه فلانة بالف درهم فزوجهـا اياه بالفين ان اجاز الزوج جاز وان رد بطل النكاح وان لم يعلم الزوج بذلك حتى دخل بها فالخيار باق ان اجاز كان عليه المسمى لاغير وان رد بطل النكاح ويجب مهر المثل ان كان اقل من المسمى والا يجب المسمى فى العقد (قاضيخان فى الوكالة بالنكاح)

زيد عمروه صغيره قزم هندى شوقدر اقچه مهر معجل ايله تزوج ايله هندى سكا شوقدر جهاز اثوابى ايله ويره يم ديمكله عمرو دخى هندى مهر معجل مثلندن زياده اول قدر اقچه مهر معجل ايله تزوج ومبلغ مزبورى زيده تسليم ايدوب بعده زيد هندى عمروه ويردكده اول مقدار جهاز اثوابى ويرماسه عمرو زيده وجه محرر اوزره ويرديكى اقچه دن هندك مهر مثلندن زياده سنى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

رجل غره فقال ازوجك بنتى واجهزها جهـازا عظيما فتزوجها ودفع الدستيمان الى ابيها ثم ابوها لم يجهزها لارواية فيه وافتوا بان الزوج يطالب اباالمراة بالتجهيز فان جهز لا يسترد مازاد على دستيمان مثلهـا وقدر بعضهم الجهـاز بالدستيمـان لكل دينار من الدستيمان ثلثة دنانير من الجهاز او اربعة دنانير والزوج يطالبه بهذا القدر والا يسترد مازاد على دستيمـان مثلهـا فقط الصحيح انه لايرجع بشئ على اب المرأة اذالمـال فى باب النكاح ليس بغرض اصلى

(فى العشرين من الفصولين فى النكاح)

زيد هنده نامزد اولدقده هنده مهر معجل نامنه شوقدر اشيا كوندروب بعده هندى تزوجدن فارغ اولسه زيد اشياء مزبوره يى هنددن استرداده قادر اولورمى * الجواب ❊ اولور

(له ان يسترد مادفعه على وجه المهر قائما اوهالكا (بزازية) خطبت بنت رجل و بعث اليها شيئا ولم يزوجها ابوها فمابعث للمهر يسـترد ان عينه قائما وان تغير بالاستعمال لانه مسلط عليه من قبل المالك فلا يلزم فى مقابلة ماانتقص باستعماله شئ او قيمتها هالكا لانه معاوضة ولم تتم فجـاز الاسـترداد وكـذا كل مابعث هدية وهو قائم دون الهالك والمستهلك لان فيه معنى الهبة

(درر غرر فى باب المهر)

زيد نامزدى هنده مأكولات مقوله سندن شوقدر اشيا اهدا ايدوب هند دخى استهلاك ايتدكدنصكره زيد هندى تزوجدن فارغ اولسه زيد اشياء مزبوره يى هنده تضمينه قادر اولورمى * الجواب ❊ اولماز

(وان هلكت لايرجع الواهب (قاضيخـان فى الرجوع عن الهبة و بالقائم من الهداية يرجع لابالهالك (والمستهلك مثليا اوقيميا لانه هبة (بزازية فى الثانى عشر من النكاح)

هند زوجى زيده طرفمدن اقرباكه اهدا ايله ديو شوقدر اثواب ويروب لكن زيد اثوابى اهدا ايتميوب يدنده ايكن هندى تطليق ايلسـه هند اثواب مرقومه يى زيددن طلب ايتدكده هند اثوابى زيده تمليك ايتمش دكل ايكن زيد مجرد وجه محرر اوزره ويرمكله ملكم اولمش اولور ديو ويرمامكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز (يفهم جوابه ممامر قبل مسئلة من الدرر والغرر)

زيد صغيرك عمى وولى اقربى عمرو زيده هندى شـوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزويج ايتدكدنصكره قبل الدخول زيد بالغ اولوب خيار بلوغ ايله عقد مزبورى حاكمه فسخ ايتدرسه هند مهر مسمانك نصفنى زيددن المغه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(وفى خيـار البلوغ لايقع الفرقة ولا يبطل النكاح مالم يفسخ القـاضى العقد بينهما فان كان ذلك

قبل الدخول يسقط كل مهر سواء كان ذلك من قبل الرجل اومن قبل المرأة و بعد الدخول لايسقط شیٔ من المهر (من نكاح الخانية فی الاولياء)

هند صغيره نك ولی اقربی اناسی زينب هندی شوقدر اقچه مهر تسميه سيله زيده تزويج ايتدكدنصكره قبل الدخول هند بالغه اولوب خيار بلوغ ايله عقد مزبوری حاكمه فسخ ايتدرسه هند زيددن مهر نامنه نسنه المغه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

هند صغيره نك ولی اقربی اناسی زينب هندی كفوی زيده مهر مثلی اولان شو قدر اقچه مهر مؤجل تسميه سيله تزويج ايدوب زيد دخی هندی وطیٔ ايتدكدنصكره هندبالغه اولوب عقدمزبوری خيار بلوغله حاكمه فسخ ايتدرسه هند مهر مسمايی زيددن المغه قادره اولورمی ❊ الجواب * اولور

(وان دخل بهافلهاالمهر كاملا وقت الفرقة باختيار الزوج او باختيار المرأة (احكام الصغارفی مسائل النكاح)

زيد صغيرك ولی اقربی اناسی هند زيده زينبی مهر مثلی اولان شوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه سيله تزويج ايتدكدنصكره زيد صغرنده قبل الدخول فوت اولسه زينب مهر مسمايی تركهٔ زيددن المغه قادره اولورمی * الجواب ❊ اولور

(اذامات احد الزوجين قبل البلوغ يرثه الاخر وكذا اذامات احدهما بعد البلوغ قبل قضاء القاضی بالتفريق لما ان اصل العقد صحيح ولهذا يحل للزوج ان يطأها مالم يفسخ القاضی بينهما بخلاف النكاح الفاسد (فی باب الولی والكفومن بيان الرواية)

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيدك ولی اقربی لابوين عمی عمروهندی مهر مثلی اولان شوقدر اقچه مهر تسميه سيله زيده تزويج ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه هند زيدك تركه سندن مهر مسمايی وماعدادن حصه سنی المغه قادره اولورمی * الجواب ❊ اولور

(الولی شرط فی انكاح الصغار والمجانين والمماليك (فی فصل شرائط النكاح من الخانية)

هند صغيره وليسی اذنسز نفسنی شو قدر اقچه مهر تسميه سيله عمروه تزويج ايتدكدنصكره هندك وليسی مجيز اولمدين عمرو قبل الدخول فوت اولوب بعده هند بالغه اولسه هند عمروك تركه سندن مهرنامنه نسنه المغه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(اذاتزوج الصغير الصغيرة بغير اذن الولی فبلغالم يجز نكاحهما حتی يجيزابعد البلوغ (نكاح المماليك من الخانية) ولايجب المهرفی النكاح الفاسدالابالمجامعة فی القبل (فی النكاح الفاسد من زبدة الفتاوی)

زيد صغيرك ولی اقربی لابوين ار قرنداشی عمرو حاضر ايكن زيدك عمی بكر عمروك اذنسز هندی زيده تزويج ايدوب بعده عمروعقدمزبوری مجيز اولمدين زيد قبل البلوغ والدخول فوت اولسه هند عقد مزبوره بناء زيدك تركه سندن مهر نامنه نسنه المغه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

ولو كان للصغير وليان احدهما قريب والاخر بعيد فزوجه البعيد حال قيام القريب يتوقف العقد علی اجازة القريب (خزانة الروايات فی الاكفاء) الفضولی اذازوج ومات احدالزوجين قبل الاجازة لايرث احدهماالاخرلان النكاح ثمه موقوف فيبطل بالموت (هدايه ملخصافی الاولياء والاكفاء)

هند صغيره نك باباسی زيدحاضر ايكن صغيره يی عمی عمرو زيدك اذنسز شوقدر اقچه مهر تسميه سيله بكره تزويج ايتدكدنصكره زيد واقف اولدقده مجيز اوليوب قبل البلوغ والدخول عقد مزبوری فسخ ايلسه زيد هندك مهری نامنه بكردن نسنه المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

سئل فی عم صغيرة زوجهامع وجود ابيهافلماعلم رد النكاح هل يرتدبرده ام لااجاب نعم يرتدبردالاب حيث لم يكن غائبا غيبة منقطعة يفوت الكفو المخاطب بانتظاره (خير الدين افندی فی باب الاولياء)

بوصورتده بكر مهر معجل اولمق اوزره هند ايچون عمروه شو قدر اقچه ايله برمقدار اثواب ويرسه مبلغ مزبور ايله اثواب مرقومه موجود اولمغله بكر مبلغ مزبور ايله اثواب مرقومه يی

عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(مرت مسئلته من الدرر والغرر قبل عشرة مسائل)

قاضیدن غیری ولیسی اولمیان هند صغیره یی اوکی اناسی زینب قاضی اذنسز مهر مثلی مقداری شو قدر اقچه مهر تسمیه سیله عمروه تزویج ایدوب عمرو دخی وطیٔ ایتدکدنصکره قاضی هندی عمرودن تفریق ایلسه هند بالغه اولدقده اولمقدار اقچه یی عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(فان کان بعد الخلوة الصحیحة کان علیه کل المهر ونفقة العدة (قاضیخان فی الکفاءة) وان دخل بها فلها المسمی وعلیها العدة ولها نفقة العدة فی عقد صحیح
(فی السادس من نکاح نقد الفتاوی)

حرة الاصل اولان هند صغیره نک ولی اقربی عمی زید هندی حرالاصل اولمیوب آزادلو اولان عمروه شو قدر اقچه مهر تسمیه سیله تزویج ایتدکدنصکره قبل الوطیٔ هند عمرودن تفریق اولنسه هند بالغه اولدقده عمرودن مهر نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

ولایجب شیٔ بلاوطیٔ فی عقد فاسد وان خلا (ملتقی الابحر فی باب المهر)

زید صغیر اوغلی عمروه هندی شوقدر اقچه مهر ایله تزویج ایدوب مهره ضامن اولدقدنصکره عمرو صغرنده فوت اولسه هند مهرنی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(واذا زوج الاب ابنه الصغیر امرأة وضمن عنه المهر ان کان فی صحة الاب جاز فان اخذت المرأة المهر من الاب فی القیاس یرجع الاب علی الصغیر فی ماله وفی الاستحسان لایرجع (قاضیخان فی باب الاولیاء)

هند صغیره یی ولی اقربی زید مهر مثلیله کفوی عمرو صغیره تزویج ایدوب عمروک باباسی بکر دخی قبول ایتدکدنصکره عمرو فوت اولوب مالی اولماسه بکر مهره ضامن اولمش دکل ایکن هندک وصیسی بشر بکره مجرد عمروک باباسی اولمغله هندک مهرینی مالکدن اداء ایله دیوجبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو لم یضمن الاب مهر ابنه الصغیر لایطالب به ولو کان عاقدا لانه لو لزمه بلاضمان لم یکن للضمان فائدة (من البحر الرائق فی المهر وفیه تفصیله) ولایطالب بمهر ابنه الصغیر الفقیر اذا زوجه امرأة الا اذا ضمنه کما فی النفقة (تنویر الابصار فی المهر)

زید صغیره قزی هندی عمروه شوقدر اقچه مهر معجل تسمیه سیله تزویج ایدوب مهر مزبوری عمرودن السه صغیره بالغه اولدقده عمروه زیدک مهر مزبوری قبضی طوتمام بکا مهر مزبوری تکرار ویرمینجه نفسمی سکا تمکین ایتمم دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

والاب مالک لمطالبة صداق الصغیرة وان لم یمکن للزوج الانتفاع بها لانه یجب بالخلوة
(فی نکاح الصغار من البزازیة)

زید هندی شو مقوله شو قدر اثواب مهر معجل تسمیه سیله تزوج ایتدکدنصکره زیدک باباسی عمرو اولمقوله اولقدر اثوابی کندی مالندن تبرعا هنده ویرسه عمرو نادم اولوب اثواب مرقومه یی هنددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فتبین انه دفعه من مال نفسه وانه تبرع لارجوع فیه (بحر رائق فی کتاب الوقف وفیه تفصیله)

(نوع آخر)

زیوف اقچه رایج ایکن زید هندی شو قدر زیوف اقچه مهر تسمیه سیله تزوج ایتدکدنصکره زیوف اقچه کاسد اولوب بعده هند فوت اولسه زید اولقدر زیوف اقچه نک یوم کساده التون یا کمشدن اولان قیمتلرندن سائر ورثه نک حصه لرینی ویردکن سائر ورثه اولمیوب زیوف اقچه عددنجه جدید اقچه ویر دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وفی الولوالجیة والخانیة لو تزوجها علی الف درهم من نقد البلد فکسدت وصار النقد غیرها

على الزوج قيمة تلك الدراهم يوم كسدت هو المختار (من نكاح البحر فى باب المهر)

غروش جيد اقجه ايله يتمش اقچه‌يه رايج ايكن زيد هندى اولمقوله جيد اقچه‌دن شوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه‌سيله تزوج ايدوب بعد زمان زيوف اقچه ظاهر اولوب غروش زيوف اقچه ايله ايكيوز اقچه‌يه رايج اولوب اولمقوله جيد اقچه ايدى ناسدن منقطع اولدقدنصكره زيد فوت اولسه هند اول مقوله جيد اقچه‌نك يوم انقطاعده اولان قيمتلرينى تركهٔ زيددن المق استدكده سائر ورثه راضيلر اولميوب هنده هر ايكيوز جيد اقچه مقابله‌سنده برغروش آل ياخود جيد عددنجه زيوف اقچه آل ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى الولوالجية والخانية لوتزوجها على الف درهم من نقد البلد فكسدت وصار النقد غيرها كان على الزوج قيمة تلك الدراهم يوم كسدت هو المختار ذكره الصدر الشهيد (خلاصه فى المهر) وقال القاضى الامام يعتبر يوم الخصومة وفى البيع لو كسد الثمن فسد البيع والفرق ان الكساد بمنزلة الهلاك وهلاك البدل فى باب البيع يوجب فساد البيع وهلاك البدل فى النكاح لا يوجب فساد النكاح فيجب قيمته (فى نكاح عمدة الفتاوى)

غروش ايرى جيد اقچه ايله سكسان اقچه‌يه رايج ايكن زيد هندى اولمقوله جيد اقچه‌دن شوقدر اقچه مهر تسميه‌سيله تزوج ايدوب بعد زمان خرده اقچه ظاهر اولوب غروش خرده اقچه ايله يوزيكرمى اقچه‌يه رايج اولوب اولمقوله ايرى جيد اقچه ايدى ناسدن منقطع اولدقدنصكره زيد فوت اولسه هند اولمقوله اولقدر جيد اقچه‌نك يوم انقطاعده اولان قيمتلرينى تركه‌دن المق استدكده سائر ورثه راضيلر اولميوب هنده هر يوزيكرمى ايرى جيد اقچه مقابله‌سنده برغروش آل ياخود ايرى جيد عددنجه خرده اقچه آل ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(مرت مسئلته من نكاح البحر الرائق قبل مسئلة)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه‌سيله تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه‌سنى ترك ايتدكده سائر ورثه تركه‌دن اولقدر اقچه هنده ويررلكن هند الميوب مقابله‌سنده شوقدر غروش الورم ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(والزوجة تأخذ مهرها من التركة بلا اذن الورثة لودراهم اودنانير فان كانت التركة شيئا يحتاج الى البيع كانت وصية من زوجها اولم يكن باعت ما كانت اصلح وتستوفى صداقها (بزازية فى السابع من الوصايا)

زيد فوت اولوب زوجه‌سى هندى وسائر ورثه‌سنى ترك ايتدكده سائر ورثه هندك زيد ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرنى تركه‌ده اولان اقچه‌دن ويررلكن هند الميوب مقابله‌سنده تركه‌دن برمنزل الورم ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى العيون اذا اوصى الى امرأته وترك ضياعا ولها عليه مهرها ان كان له من الصامت مهر مثلها فلها الاخذ من الصامت وان لم يكن له صامت فلها ان تبيع ما كان يصلح للبيع وتستوفى صداقها من ثمنه (تاتارخانية فى الحادى والثلثين)

زيد فوت اولوب زوجه‌سى هندى وسائر ورثه‌سنى ترك ايتدكده سائر ورثه هنده زيد ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرى مقابله‌سنده تركه‌دن برقول ويروب بعده زيدك صحتنده اول قولى اعتاق ايتديكى بينه ايله ثابت اولوب عتقنه حكم اولنسه هند مهر مزبورى تركه‌دن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر قبل اربعة اوراق) (من الخانية كذا فى الفصولين)

زيد هندى مهر مثلندن ازيد شوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه‌سيله تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى ولابوين ازقرنداشى عمروى ترك ايلسه هند مهر مسماسنى تركه‌دن المق استدكده عمرو مهر مثلكدن زياده الديغكه راضى اولمام ديو هندى بغير وجه تماما اخذدن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

فلو سمى دونها لزمت العشرة وان سماها او اكثر لزم المسمى بالدخول اوموت احدهما (ملتقى فى باب المهر)

ووجب الاکثران سمی عند الوطئ او الخلوة الصحیحة اوموت احدهما (غرر فی باب المهر)

دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولان زیدك داینلری ترکهٔ زیدی دینلریمزه کوره اقتسام ایدەلم دیرلرکن زیدك زوجه سی هند راضیه اولمیوب مهریمی ترکه دن تماما استیفا ایدرم دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

مات عن دیون لاتفی الترکة بها وادعت امرأته مهرها فالقول قولها الی مقدار مهر مثلها بلا بینة فتحاص الغرماء به (المهر داخل فی غرماء مال المیت کسائر دیونه (قنیة فی کتاب المداینات)

زید صحتنده هندی شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله تزوج ایتدکدنصکره زید دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه هند ترکه دن مهر مسماية اصابت ایدن مقداری المق استدکده سائر داینلر جمله ترکه یی بز الورز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته آنفا)

برسنه دنبرو مفلوج اولان زید قبل التغیر هندی مهر مثلندن ازید شوقدر اقچه مهر موجل تسمیه سیله تزوج ایتدکدنصکره برقاچ کون مرورنده زیدك حالی متغیر ومرضی مشتد اولوب فوت اولسه هند ترکه دن مهر مسماسنی تماما المق استدکده سائر ورثه مهر مثلکی آل دیوب مسماسنی تماما اخذدن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(المریض اذا تزوج امرأة فی موضه بالف درهم وذلك مهر مثلها جاز وتحاص غرماء الصحة مهرها لان النکاح قد صح وهو من اصول الحوایج وان نقدها المهر لم یسلم لها وتبعها غرماء الصحة ویحاصونها بینهم لان ما حصل للزوج من الملك وهو النکاح لایصلح لتعلق حق الغرماء به وکان تخصیصها ابطالا لحق الباقین کذا ذکر المسئلة فی الایضاح (وفی اقرار الزیادات المریض اذا کان علیه دین الصحة فتزوج فی حالة المرض فمقدار مهر المثل یکون مساویا لدین الصحة والزیادة علی مهر المثل کان دین الصحة مقدما علیه (فی نکاح المریض من احکام العمادیة)

(باب الاختلاف فی المهر)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده هند زیدذمتنده اولان مهرم شوقدر اقچه در دیو دعوی وسائر ورثه شوقدر ناقصدر دیو دعوی ایدوب طرفینك بینه لری اولماسه هندك مهر مثلی هندك دیدیکی مقداره مساعد اولیجق هند یمینی ایله تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنور

(وان کان مساویا لما تدعیه المرأة او اکثر منه فالقول لها مع یمینها (درر فی باب المهر) وان اختلفا فی قدر المهر فالقول لها ان کان مهر مثلها کما قالت او اکثر وله ان کان کما قال او اقل وان کان بینهما تحالفا ولزم مهر المثل (ملتقی فی باب المهر) ولو کان الاختلاف بعد موت احدهما فالجواب فیه کالجواب فی حال حیاتهما لان اعتبار مهر المثل لایسقط بموت احدهما (هدایة فی باب المهر)

زید متوفانك زوجه سی هند سائر ورثه دن زید ذمتنده اولان مهرم شوقدر در دیو دعوی وسائر ورثه شوقدر ناقصدر دیو دعوی ایدوب طرفینك بینه لری اولماسه هندك مهر مثلی هندك دیدیکی مقداره مساعد اولمایجق هند یمینی ایله تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنماز

ان الزوج اذا ادعی الفا والمرأة الفین فان کان مهر مثلها الفا او اقل فالقول قوله وان کان الفین او اکثر فالقول قولها وایهما اقام البینه فی الوجهین تقبل وان اقاما البینة فی الوجه الاول تقبل بینتها لانها تثبت الزیادة وفی الوجه الثانی تقبل بینته لانها تثبت الحط (هدایة فی باب المهر)

زید متوفانك زوجه سی هند سائر ورثه دن زید ذمتنده اولان مهرم شوقدر در دیو دعوی وسائر ورثه شوقدر ناقصدر دیو دعوی ایدوب هندك مهر مثلی سائر ورثه نك دیدکلری مقداره مساعد اولسه هند مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك دیدیکی مقداری ترکهٔ زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

وفی قدره ای ان کان اختلافهما فی قدره فادعی انه تزوجها بالف وادعت انه بالفین حکم مهر المثل فحینئذ ان اقام النکاح فالقول لمن شهد له مهر المثل بیمینه ای ان کان مهر المثل مساویا لما یدعیه الزوج

اواقل منه فالقول له مع يمينه وان كان مساويا لما تدعيه المرأة اواكثر منه فالقول لها مع يمينها وان برهن قبل سواء شهد مهر المثل له اولها لان المرأة تدعى الزيادة فان اقامت بينة قبلت وان اقامها الزوج قبلت ايضا لان البينة تقبل لرد اليمين كما اذا اقام المودع بينة على رد الوديعة الى المالك تقبل (درر فى باب المهر)

هند فوت اولوب زوجى زيدى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه هندك مهر مسماسى يكرمى بيك اقچه در ديو دعوى وزيد انجق سكز بيك اقچه در ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولميوب

هندك مهر مثلى انجق سكز بيك اقچه اولسه قول قنغيسنككدر ❊ الجواب * زيدكدر

(مرت مسئلته آنفا من الهداية فى اول الباب)

هند بعدها زوجى زيد فوت اولوب هندك ورثه سى زيدك ورثه سندن هندك زيد ذمتنده اولان مهر مسماسى شوقدر دردیو دعوى وزيدك ورثه سى شوقدر ناقصدر ديوب طرفينك بينه لرى اولماسه

قول قنقيسنككدر ❊ الجواب * ورثهٔ زيدكدر

(فان اقامت بينة قبلت وان اقامها الزوج قبلت ايضا لان البينة تقبل لرد اليمين كما اذا اقام المودع بينة على رد الوديعة الى المالك تقبل (درر) وموت احدهما كحيوتهما حكما اى الجواب فيه كالجواب فى حال حياتهما حال قيام النكاح فى الاصل والقدر (درر فى باب المهر) هذا قول ابى حنيفة اما على قولهما فيقضى بمهر المثل و به يفتى (تنوير الابصار) ولو كان الاختلاف بعد موتهما فى المقدار فالقول قول ورثة الزوج عند ابى حنيفة ولا يستثنى القليل وعند محمد الجواب فيه كالجواب فى حال الحيوة (هدايه فى باب المهر) وبعد موتهما ففى الاختلاف فى القدر القول لورثته عند ابى حنيفة (درر غرر فى باب المهر)

(الاختلاف فى الجهاز)

اوساط ناسدن اولان زيد قزى هندى اره ويردكده هنده برمقدار جهاز اثوابى ويروب بعده زيد اثواب مزبوره نك بعضى ايچون شو اثوابى عاريت طريقيله ويرمشيدم ديوب وهند هبه ايتمشيدك ديو دعوى

ايدوب لكن مدعاسنى اثبات ايده ماسه زيد يمينيله تصديق اولنورمى ❊ الجواب ❊ اولنور

(رجل جهز ابنته بماله فوجه الابنة مع الجهاز الى زوجها فماتت الابنة فادعى الاب انه كان عارية وزوجها يدعى الملك اختلفوا فيه قال بعضهم القول قول الزوج والبينة على الاب وبه اخذ الامام الجليل ابو بكر محمد بن الفضل وقال بعضهم القول قول الاب لانه هو الدافع والمملك (قال مولانا رحمه الله و ينبغى ان يكون الجواب على التفصيل ان كان الاب من الكرام والاشراف لايقبل قول الاب لان مثله يأنف عن العارية وان كان من اوساط الناس يكون القول قول الاب لانه هو الدافع وليس بمكذب فيما قال من حيث الظاهر (من هبة الخانية فى فصل فى هبة الوالد لولده)

اوساط ناسدن اولان هند قزى زينبى اره ويردكده زينبه برمقدار جهاز اثوابى ويروب بعده زينب فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند اثواب مزبوره نك بعضى ايچون شو اثوابى عاريت طريقيله ويرمشيدم ديوب وسائر ورثه هبه ايتمشيدك ديو دعوى ايدوب لكن مدعالرينى اثبات

ايده مسه لر هند يمينى ايله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(والام كالاب فى تجهيزها (كذا فى التنوير) اخذه من شرح ابن وهبان وفتاوى قارئ الهداية صرح فى كتابه المسمى بمعين المفتى كذا بخط المرحوم انقروى محمد افندى)

اشرافدن اولان زيد قزى هنده جهاز نامنه بعض اشيا ويردكدنصكره زيد اشياء مرقومه يى عاريت طريقيله ويرمشيدم ديوب هند هبه ايتمشيدك ديوب زيد مدعاسنى اثبات ايده مسه زيد يمينى ايله تصديق

اولنوب اشياء مرقومه يى هنددن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

قال مولانا رحمه الله و ينبغى ان يكون الجواب على التفصيل ان كان الاب من الاشراف والكرام لايقبل قوله انه عارية (قاضيخان فى فصل حبس المرأة نفسها من كتاب المهر)

اشرافدن اولان هند قزى زينبه جهاز نامنه شو قدر اشياء ويردكدنصكره هند اشياء مرقومه يى عاريت طريقيله ويرمشيدم ديوب وزينب هبه ايتمشيدك ديوب هند مدعاسنى اثبات ايده مسه هند

يمینی ایله اشیاء مزبوره یی زینبدن المغه قادره اولورمی ※ الجواب ※ اولماز

والام کالاب فی تجهیزها (کذا فی تنویر الابصار)

اشرافدن زید قزی هنده جهاز نامنه بعض اشیا ویردکدنصکره هند فوت اولوب زیدی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده زید اشیاء مزبوره یی عاریت طریقیله ویرمشیدم دیوب وسائر ورثه هبه ایتمشیدك دیوب زید مدعاسنی اثبات ایده ماسه زید یمینی ایله اشیاء مزبوره یی مستقلا المغه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولماز

(فیما للزوج والزوجة ومالا)

هند صغیره یی ولی اقربی اناسی وحاضنه سی زینب عمروه تزویج ایلسه هند مصلحت رجاله صالحه اولمدین عمرو هندی زینبدن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی التجنیس کبیر تزوج بنت سبع وخافت الام انها ان سلمتها الیه قصدها وتضررت لها ضمها الی نفسها وتربیها الی ان تحمل الجماع دفعا للضرر عن الصغیرة (فی الثانی عشر من نکاح البزازیة) وفی الفتاوی الصغری اذا اراد الدخول الی الصغیرة ان کانت بنت خمس سنین لایدخل بها وان کانت بنت تسع سنین یدخل بها وفی الست والسبع والثمان ان کانت ضخمة سمینة تحمل الوطئ یدخل بها وان کانت مهزولة لا واکثر المشایخ علی انه لاعبرة للسن وانما العبرة للطاقة وکذلك فی ختان الصبی (فی الثانی من نکاح الخلاصة)

زیدك منکوحه سی اولوب اناسی وحاضنه سی هندك یاننده اولان زینب صغیره یدی سکز یاشنده اولوب لکن مهزوله اولمغله جماعه مطیقه اولماسه زید زینبی هنددن المغه قادر اولورمی * الجواب ※ اولماز

الصغیرة اذا لم تکن مشتهاة ولها زوج لایسقط حق الام فی حضانتها مادامت لاتصلح للرجال الا فی روایة عن ابی یوسف اذا کانت تصلح للاستیناس (من حضانة القنیة)

زیدك منکوحه سی هند صغیره طقوز یاشنده اولوب جماعه مطیقه اولمغله زید هندی اناسی وحاضنه سی زینبدن المغه قادر اولورمی ※ الجواب * اولور

(متی یدخل بها الزوج قیل لایدخل بها مالم تبلغ وقیل اذا بلغ تسع سنین وقیل اذا کانت سمینة جسیمة تطیق الجماع یدخل بها والا فلا (احکام الصغار للاستروشنی فی النکاح)

زید هندی شو مقوله شو قدر اثواب مهر معجل تسمیه سیله تزوج ایتدکدنصکره ویرمدین وطئ مراد ایلسه هند زیده اثواب مرقومه نك وسطلرینی یاخود وسطلرینك قیمتلرینی المایتجه نفسنی سکا تمکین ایتمم دیمکه قادره اولورمی ※ الجواب ※ اولور

لها منعه من الوطئ والسفر بها بعد وطئ او خلوة رضیتها لاخذ مابین تعجیله (غرر فی باب المهر) ولایجبر الاب علی دفع الصغیرة الی الزوج ولکن یجبر الزوج علی ایفاء المعجل فان زعم الزوج انها تحمل الرجال وانکر الاب فالقاضی یراها النساء ولایعتبر السن (بزازیة فی المهر)

زیدك زوجه سی هند زیدك منزلندن قاچوب قرقرنداشی زینبك منزلنه وارسه زید مهر معجلنی ایفا ایتمکله هندی منزلنه کتورمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

فان اعطاها المهر لیس لها الخروج الا باذن الزوج (خلاصه فی الفصل الثامن من کتاب الطلاق)

زید بر قصبه اهالیسندن هندی تزوج ایتدکدنصکره هند زیدك اذنسز آخر قصبه یه کتسه زید مهر معجلنی ایفا ایتمکله هندی اول قصبه دن قصبهٔ اولایه کتورمکه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولور (مرت مسئلته آنفا)

زید هندی بر بلده محلاتندن بر محله ده شو قدر اقچه مهر معجل وشو قدر اقچه مهر مؤجل تسمیه سیله تزوج ایدوب لکن مهر معجلنی ویرماسه زید هندی آخر محله ده استیجار ایتدیکی منزله کتورمك استدکده هند مهر معجلی المایتجه کتمم دیمکه قادره اولورمی ※ الجواب ※ اولور

(مرت مسئلته من البحر الرائق ومن الدرر قبل مسئلتين)

زيد برقصبه اهالیسندن هندی شوقدراقچه مهر معجل ایله تزوج ایتدکدنصکره مهر معجلنی ویرمدین هندی قصبهٔ مزبوره قربنده اولان قریه سنه کتورمك مراد ایتدکده هند مهر معجلنی المایجه کتمم دیمکه قادره اولورمی ✵ الجواب ✵ اولور

اذا ارادالرجل ان ینقل المرأة من بلد الی بلد بغیر اذنها ان کان ذلك قبل ایفاء المهر لایملك وله ذلك بعد ایفاء المهر فی ظاهر الروایة (قاضیخان فی فصل فی حبس المرأة نفسها)

زید هندی بربلده محلاتندن برمحله ده تزوج ایتدکدنصکره مهر معجلنی ایفا ایتمکله هندی اول بلده ده آخر محله ده اولان کندی منزلنه کتورمك استدکده هند امتناعه قادره اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

زید برقصبه ده تزوج ایتدیکی هندی مهر معجلنی ایفا ایتمکله اول قصبه ده مسلمین محله سنده اولان ملك منزلنه کتورمك استدکده هند مجرد اول محله ده برقاچ کفره منزللری واردر دیو بغیر وجه امتناعه قادره اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

زید برقصبه اهالیسندن هندی اول قصبه ده تزوج ایتدکدنصکره مهر معجلنی ایفا ایتمکله هندی مسافه سفردن اقل اولان کندی قریه سنه کتورمك استدکده هند امتناعه قادره اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(وینقلها الی مادون السفر من المصر الی القریة وبالعکس صرح به فی الخانیة حیث قال وله ان یخرجها من المصر الی القریة ومن القریة الی المصر ومن القریة الی القریة لان النقل الی مادون السفر لایعد غربة ویکون ذلك بمنزلة النقل من محلة الی محلة اخری (منح الغفار فی المهر)

بوصورتده هند زیدك منزلنه کتیوب زیدك اذنندن برمدت کندی منزلنده یالکز ساکنه اولسه اول مدتده هندك نفقه سی زید اوزرینه لازمه اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(واما اذا ابت ان تتحول معه الی منزله او بلد یریده وقد اوفی مهرها (قهستانی فی النفقة) واذا انفلت المرأة عن زوجها اوابت ان تتحول معه الی منزله اوحیث یرید من البلدان وقد اوفاها المعجل فلا نفقة لها علیه لانها مبطلة فی المنع فکانت ناشزة (فصول عمادی)

زید بربلده اهالیسندن هندی اول بلده ده تزوج ایتدکدنصکره زید هندی رضاسنسز مدت سفر بعید اولان بلدهٔ اخرایه کتورمکه قادر اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

زید برقصبه اهالیسندن هندی اول قصبه ده تزوج ایتدکدنصکره زید هندی مدت سفر بعید اولان کندی بلده سنه کتورمك استدکده هند راضیه ایکن اقرباسی راضی اولمازز دیو زیدی منعه قادراولورلرمی ✵ الجواب ✵ اولمازلر

زید زوجه سی هندی مدت سفر بعید آخر دیاره کتورمك استدکده هند راضیه ایکن هندك اناسی زینب زیدی منعه قادره اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

زید بربلده اهالیسندن هندی اول بلده ده تزوج ایتدکدنصکره هندی جبرا مدت سفر بعید اولان کندی بلده سنه کتورسه هند اول بلده ده طورمیوب محارمندن بری ایله کندی بلده سنه کتمکه قادره اولورمی ✵ الجواب ✵ اولور

زید استانبولده متوطنه اولان هندی استانبولده تزوج ایتدکدنصکره زید هند ایله برمصلحت ایچون ادرنه یه کلوب بعده مهر معجلنی ایفا ایتمش اولمغله زید هندی استانبوله کتورمك استدکده هند امتناعه قادره اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(تزوج فی البلد ثم اخرجها الی الرستاق فابت فلها ذلك اذا حبست نفسها بالصداق والا فلا (من نکاح نقد الفتاوی) اذا اراد الرجل ان یذهب بامرأته الی بلدة اخری وقد تزوجها فیها فله ذلك لانهما تراضیا علی الاجتماع والاستمتاع فی تلك البلدة (تاتارخانیه فی النکاح)

زید زوجه سی هندی باباسی عمرو واناسی زینب ایله بربیتده اسکان ایلسه هند زیده بن عمرو وزینب ایله ساکنه اولمام بنی غلق بشقه بربیتده اسکان ایله دیمکه قادره اولورمی ✵ الجواب ✵ اولور

(امرأة قالت لااسكن مع والدتك واقربائك لها ذلك (خزانة الفتاوى فيما يكون للمرأة ان تفعل)

وفى الفتاوى امرأة ابت ان تسكن مع ضرتها او مع احماء الزوج كامه وغيرها فان كان فى الدار بيوت وفرغ لها بيتا وجعل لبيتها غلقا على حدة لم يكن لها ان تطالبه ببيت آخر وان لم يكن فيها الا بيت واحد لها ان تطالبه ولو ابت ان تسكن مع جارية زوجها فهو وما ذكرنا سواء ولو كان فى الدار بيتان او اكثر الا ان بيت الخلاء واحد ليس لها ان تطالبه بالمسكن الآخر (من نكاح فيض كركى)

زيد زوجه‌سى هندى زوجهٔ اخراسى زينب ايله براوطه ده اسكان ايلسه هند راضيه اولميوب زيده بنى غلق باشقه آخر اوطه ده اسكان ايله ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولو كان فى الدار بيوت وابت ان تسكن مع ضرتها او مع احد من اهله ان خلى لها بيتا وجعل له مرافق وغلقا على حدة ليس لها ان تطلب بيتا آخر وان لم يكن لها الا بيت واحد فلها ذلك (من نفقة الاختيار شرح المختار)

زيد جاريهٔ موطوءه‌سى هندى زوجه‌سى زينب ايله ساكن اولديغى منزلك اوطه‌لرندن براوطه ده اسكان ايلسه زينب زيده هندى منزلندن اخراج ايله ديو جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل له امرأة وامة فقالت المرأة لااسكن مع امتك وارادت بيتا آخر ليس لها ذلك لان الامة بمنزلة متاع البيت وكذلك لو قالت لااسكن مع ام ولدك هكذا ذكر فى فتاوى صدر القاضى برهان الائمة (ولوالجية فى الفصل الخامس من كتاب النكاح)

(نوع آخر)

زيد زوجه‌سى هند جمعه ده بركره والدينك منزللرينه واروب مزبورلرى كورمك استدكده زيد هندى بغير وجه منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يمنع من زيارة الابوين واولادها الذى من زوجها الاول فى كل جمعة وفى غيرهما من المحارم فى كل سنة (فى الخطر والاباحة من نكاح البزازية)

زيدك زوجه‌سى هند جمعه ده بركره اناسى زينبك منزلنه واروب زينبى كورمك مراد ايتدكده زيد هندى بغير وجه منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يمنع من زيارة الابوين فى كل جمعة (خلاصة فى الخطر والاباحة من كتاب النكاح)

زيدك زوجه‌سى هندك اناسى زينب هر جمعه ده بركره كلوب هندى كورمك استدكده زيد زينبى بغير وجه منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ليس للزوج ان يمنع ابويها عن الدخول للزيارة فى كل جمعة وهو الصحيح (منية المفتى فى الحضانة)

وان اراد الزوج ان يمنع اباها او امها او احدا من اهلها عن الدخول عليها فى منزله اختلفوا فى ذلك قال بعضهم له ان يمنع عن الدخول ولا يمنعهم من النظر والتكلم والقيام على باب الدار والمرأة فى الداخل ويمنع من النظر من لا يكون محرما ويتهمه الزوج وقال بعضهم لا يمنع الابوين من الدخول عليها للزيارة فى كل جمعة وانما يمنعهم من الكينونة عندها وبه اخذ مشايخنا وعليه الفتوى وهل يمنع غير الابوين عن الزيارة قال بعضهم له ان يمنع وقال بعضهم لا يمنع المحرم عن الزيارة فى كل شهر وقال مشايخ بلخ فى كل سنة وعليه الفتوى وكذا لو ارادت المرأة ان تخرج لزيارة المحارم كالخالة والعمة والاخت فهو على هذه الاقاويل (قاضيخان فى باب النفقة)

زيدك قاين اناسى هند هر كون زيدك منزلنه كلور اولسه زيد راضى اولميوب هندى هر جمعه دن غيرى ايامده منزلنه دخولدن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وله منع اهلها ولو ولدها من غيره عن الدخول عليها لا من النظر اليها والكلام معها متى شاؤا والصحيح انه لا يمنعها من الخروج الى الوالدين ودخولهما عليها فى الجمعة مرة وفى غيرها فى السنة مرة (ملتقى الابحر فى باب النفقة)

زيدك زوجه‌سى هند زيارت قبور ايچون مزارستانه كتمك مراد ايتدكده زيد هندى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

ولا یسع لها ان تخرج بغیر اذنه مالم تقع لها نازلة (قاضیخان فی فصل فی حقوق الزوجین) فی ادب القاضی للصدر ان للزوج ان یغلق الباب علیها من الزوار غیر الابوین ذکره فی فتاوی ابی اللیث (مجمع الفتاوی فی فصل فی حق الزوج علی المرأة وحقها علیه)

زید هندی تزوج ووطیء ایدوب لکن هند ولد کتورماسه هند زیده سندن ولد اولمامغله بنی تطلیق ایله دیو جبره قادره اولورمی ❋ الجواب * اولماز (یفهم جوابه مماسیجیء فی کتاب العتاق من الملتقی من قوله هو اثبات القوة الشرعیه فی المملوك انما یصح من مالك

(اختلاف الزوجین فی متاع البیت)

زید زوجه سی هندی تطلیق ایتدکدنصکره زید ایله هندك ساکن اولدقلری منزلده بولنوب رجال ونسایه صالحه اولان اشیا ایچون زید بنمدر دیوب هند دخی بنمدر دیوب طرفینك بینه لری اولماسه قول قنقیسنکدر ❋ الجواب * زیدکدر

(وماکان للرجال والنساء کالعبد والخادم والشاة والفرس والستور فهو للرجل الا ان یقیم المرأة البینة (من نکاح الخانیة) وان اختلف الزوجان فی متاع البیت فالقول لها فیما یصلح لها وله فیما یصلح له او لهما و بعد موت احدهما القول فی المحتمل للحی (من دعوی الملتقی فی باب التحالف) ومایصلح لهما کالفرش والامتعة والاوانی فالقول للزوج فیه مع یمینه والرقیق والمنزل والعقار والمواشی والنقود کالفرش لان المرأة ومافی یدها فی ید الزوج فکان الاموال کلها فی ید الزوج واذا تنازع اثنان فی شیء وهو فی ید احدهما کان القول قوله کذا هنا بخلاف مایختص لها لان لها ظاهرا آخر اظهر من الید وهو ید الاستعمال فجعلنا القول قولها کرجلین اختلفا فی ثوب احدهما لابس والاخر متعلق بکمه فان اللابس اولی وهذا اذا کانا حیین وان مات احدهما واختلف ورثته مع الآخر فالجواب فی غیر المشکل علی مامر واما فیمایصلح للرجال والنساء فهو للحی منهما ایهما کان لان الید للحی دون المیت (من دعوی الکافی)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده زید ایله هندك ساکن اولدقلری منزلده بولنوب رجال ونسایه صالحه اولان اشیا ایچون هند بنمدر دیوب وسائر ورثه زیدکدر دیوب طرفینك بینه لری اولماسه قول قنقیسنکدر ❋ الجواب ❋ هندکدر

(وان مات الرجل و بقیت المرأة ووقع الاختلاف بین المرأة ووارث الرجل فمایکون للرجال عادة کان القول فیه قول الوارث والباقی للمرأة (من نکاح الخانیة)

زید فوت اولوب انجق زوجه سی هندی ترك ایتدکده زید ایله هندك ساکن اولدقلری منزلده بولنوب رجال ونسایه صالحه اولان اشیا ایچون هند بنمدر دیوب وامین بیت المال زیدکدر دیوب طرفینك بینه لری اولماسه قول قنقیسنکدر * الجواب ❋ هندکدر (مرت مسئلته قبل مسئلة)

زید فوت اولوب زوجه سی هند ایله اولاد صغارینی ترك ایتدکده زید ایله هندك ساکن اولدقلری منزلده بولنوب رجال ونسایه صالحه اولان اشیا ایچون هند ملکمدر دیوب وصغارك وصیسی زیدکدر دیو دعوی ایلسه وصی مدعاسنه اقامت بینه اید بجك اشیاء مزبوره دن صغارك حصه لرینی صغار ایچون المغه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(وان اختلف الزوجان فی متاع البیت فالقول لکل واحد منهما فیما یصلح له مع یمینه الا اذا کان الزوج یبیع مایصلح لها فالقول له و کذا اذا کانت تبیع مایصلح له لایقبل قوله وفی الخانیة لواختلفا فی متاع النساء واقاما البینة یقضی للزوج واطلق الزوجین فیشمل المسلم مع الذمیة والحربی والمملوکین والمکاتبین والزوجین الکبیرین والصغیرین اذا کان الصغیر یجامع و یشمل اختلا فهما سابق النکاح ومابعد الفرقة واما اذا کان البیت ملکا لهما اولاحدهما خاصة فالقول للزوج فی الصالح لهما وما یصلح لهما کالفرش والامتعة والاوانی والرقیق والمنزل والعقار والنقود والبیت للزوج الا ان یکون لها بینة عزاه فی خزانة الاکمل الی الامام الاعظم (بحر الرائق وتفصیله فی الخانیة)

زيد ديونى تركه‌سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولوب زوجه‌سى هندى ترك ايتدكده زيدك تركه‌سنه وصى نصب اولان عمرو زيد ايله هندك ساكن اولدقلرى منزلده بولنوب نسايه مخصوصه اولان اشيا ايچون زيدكدر ديو دعوى ايدوب وهند بنم ملكمدر ديوب عمرو مدعاسنى اثبات ايده ماسه هند اشياء مرقومه‌يى يمينيله المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وان مات الرجل و بقيت المرأة ووقع الاختلاف بين المرأة ووارث الرجل فما يكون للرجال عادة كان القول فيه قول الوارث والباقى للمرأة (من نكاح الخانية فى فصل اختلاف الزوجين)

زيد فوت اولوب زوجه‌سى هندى وصغير اوغلى عمروى ترك ايتدكده زيد ايله هندك ساكن اولدقلرى منزلده بولنوب رجاله مخصوصه اولان اشيا ايچون هند بنمدر ديو دعوى وصغيرك وصيسى بكر زيدكدر ديوب هندك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله اشياء مزبوره‌يى مستقلة المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا من نكاح الخانية) والقول له فيما يصلح له اولورثته والبينة بينة المرأة

هند فوت اولوب زوجى زيدى ولابوين قزقرنداشى زينبى ترك ايتدكده هند ايله زيدك ساكن اولدقلرى منزلده بولنوب نسايه مخصوصه اولان اشيا ايچون زيد بنمدر ديوب وزينب هندكدر ديوب طرفينك بينه‌لرى اولماسه قول قنقيسنككدر * الجواب * زينبكدر

(وان ماتت المرأة وبقى الزوج فما يكون للنساء عادة فالقول فى ذلك قول وارث المرأة والباقى وهو المشكل للحى (فى فصل اختلاف الزوجين من نكاح الخانية)

هند فوت اولوب زوجى زيدى وسائر ورثه‌سنى ترك ايتدكده زيد ايله هندك ساكن اولدقلرى منزلده بولنان جاريه ايچون سائر ورثه مستقلا هندك ملكيدر ديوب وزيد ثلثى بنم اولوب هند ايله على الاشتراك ملكمزدر ديوب طرفينك بينه‌لرى اولماسه قول قنقيسنككدر * الجواب * زيدكدر

ومايصلح لهما كالفرش والامتعة والاوانى فالقول للزوج فيه مع يمينه والرقيق والمنزل والعقار والمواشى كالفرش وفيما يصلح لهما بعد موت احدهما فالقول للحى (كما فى دعوى الكافى)

زيد زوجه‌سى هند ايله بر منزلده ساكنلر ايكن زيد فوت اولدقده هند منزل مزبورى ملكمدر ديوب وسائر ورثه زيدك ملكيدر ديوب لكن زيدك ملكى اولديغى اثباته قادر اولماسه‌لر هند منزل مزبور ملكى اولديغنه يمين ايدوب مستقلة المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(والمنزل كالفرش وهى صالحة لهما فالقول للحى (فى دعوى الكافى)

(نوع فى الاختلاف)

بايع كتان اولميان زيد اشترا ايتديكى كتانى منزلنه كتوردكده زوجه‌سى هند نسنه ديمدين هند كتانى غزل ايدوب بعده زيد ايپلكى نساجه ويروب نسج ايتدرسه نسج اولنان بز زيد ايله هنددن قنقيسنك اولور * الجواب * زيدك اولور

(وان لم يوجد الاذن والنهى ان كان الزوج بايع القطن فالغزل لها وعليها مثل القطن لان الظاهر شراؤها القطن وان لم يكن بايع القطن فالغزل له ولا اجر لها كما لو خبزت دقيق الزوج اوطبخت لحمه فالخبز واللحم والمرقة له (من دعوى البزازية فى الثالث عشر فى تنازع الرجلين)

زيد اشترا ايتديكى كتان و ياپاغى يى منزلنه كتوردكده زوجه‌سى هنده كتان و ياپاغى يى غزل ايدوب بزوكليم ايله بيكزده مشترك اولسون ديمكله هند غزل ايدوب بزوكليم طقودقدن صكره هند فوت اولسه زيد سائر ورثه‌يه هندك عملنك اجر مثلندن حصه‌لرينى ويروب اول بزوكليمى مستقلا المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان ذكر اجرا مجهولا اوشرط ان يكون الغزل اوالكرباس لهما كان الغزل للزوج ولها اجر مثلها لانه استأجرها ببعض مايخرج من العمل فيكون فى معنى قفيز الطحان (قاضيخان فى فصل اختلاف الزوجين) ولو قال اغزليه ليكون الثوب لى ولك فالغزل له ولها اجر المثل عليه لانه

استیجار ببعض الخارج فصار کقفیز الطحان (قبیل المحل المزبور)

یپاغی بیع ایتمك عادتی اولمیان زید اشترا ایتدیکی یپاغی یی منزلنه کتوردکده زوجه سی هنده نسنه دیمدین هند یپاغی یی غزل ایدوب کلیم طقوسه اول کلیم زید وهند دن قنقیسنك اولور ※ الجواب ※ زیدك اولور (مرت مسئلته قبل مسئلة)

یپاغی بیع ایدن زید بیع ایچون اشترا ایتدیکی یپاغی یی منزلنه کتوردکده زوجه سی هند زیدك اذنسز اول یپاغی یی غزل ایدوب کلیم طقوسه هند یپاغی یی زیده ضامنه اولور کن زید راضی اولمیوب کلیمی الورم دیمکه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولماز (مرت مسئلته من دعوی البزازیة)

زید هنده نامزد اولدقده مهر معجل نامنه برمقدار یپاغی ویروب هند دخی یپاغی یی اکیروب کلیم طقودقدنصکره زید هندی تزوجدن فارغ اولسه هند اول یپاغی یی زیده ضامنه اولور کن زید راضی اولمیوب کلیمی الورم دیمکه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولماز
(مامر من الدرر والغرر قبل خمسة اوراق یکون جوابا لهذا السؤال)

(مسائل شتی)

هند بالغه نفسنی زیده تزویج ایتمك استدکده قاضی بکا اذن اقچه سی نامنه شوقدر اقچه ویرمینجه نکاح ایتدرمم دیو هندی منعه قادر اولورمی ※ الجواب * اولماز

وقال الامام یجوز بغیر ولی بکرا کانت او ثیبا (بزازیة فی السابع من کتاب النکاح) ولایجوز لاحد من المسلمین اخذ مال احد بغیر سبب شرعی (منح فی التنویر) ولو اخذ الاجر فی مباشرة نکاح الصغار لیس له ذلك لانه واجب علیه ومالایجب علیه مباشرته جاز اخذ الاجرة علیه واذا باع مال الیتیم لایأخذ شیئا ولو اخذ واذن بالبیع لاینفذ بیعه و یفعل القاضی فی مال المیت الغریب مایفعل فی اللقطة الا انه اذا حضر المالك بعد التصرف یدفع من بیت المال (خلاصة فی الفصل الثانی من کتاب القضاء فی اول ادب القاضی)

زید هند بالغه یی تزوج مراد ایتدکده عمرو قاضی باکه شوقدر اقچه ویرمینجه نکاحه مانع اولوب هندی نکاح ایتدرمم دیمکله زید عمروه اولقدر اقچه و یروب بعده هندی تزوج ایلسه زید مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

دفع الیه لاصلاح المهم ثم ندم الدافع له ان یسترد منه مادفع الیه (قنیة فی الهبة)
وکذا الاخ وغیره له ان یسترد لانه رشوة (بزازیة فی المهر)

زید عمروك قزی هندی تزوج مراد ایتدکده عمرو باکه نفسم ایچون برآت ویرمینجه نکاح ایتدرمم دیمکله زید عمروه برآت ویروب هندی تزوج ایلسه زید اول آتی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب ※ اولور

(رجل خطب امرأة وهی تسکن فی بیت اختها وهی لاترضی بنکاح هذا الرجل الا ان یدفع الیها دراهم فدفع الخاطب الیها دراهم وتزوجها کان للزوج ان یسترد مادفع الیها لانه رشوة وعلی هذا الاب والاخ والابن والعم والخال وابن العم وغیرهم فاعطاهم ذلك وزوجوه کان له ان یسترد ذلك منهم ان کان قائما ویأخذ قیمته ان کان هالکا لانه رشوة (فی فصل فی حبس المرأة نفسها من الخانیة) مادفع الی ولی المرأة من مال یقال له اغرلق وقفتانلق فله ان یرجع علیهم ولودفع الی اجنبی لایجوزله الرجوع لانه کان اجراله بمقابلة سعیه المراد من الاجنبی هوالذی لایقدر علی المنع اما اذا قدر کان حکمه حکم الاولیاء (من جامع الفتاوی)

زید عمروك قزی هندی تزوج مراد ایتدکده عمرو باکه نفسم ایچون شوقدر اقچه ویرمینجه نکاح ایتدرمم دیمکله زید عمروه نفسیچون اولقدر اقچه ویروب هندی تزوج ایتدکدنصکره زید مبلغ مزبوری عمرودن المدین عمرو فوت اولسه زید مبلغ مزبوری عمروك ترکه سندن المغه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولور (یفهم جوابه ممامر مرارا)

زيدك قرنداشى عمرو بكرك قزى هندى تزوج مراد ايتدكده بكر زيده مالكدن باكه نفسم ايچون يوز اون غروش ويرميجه هندى عمروه نكاح ايتدرم ديمكله زيد مالندن بكره نفسيچون يوز اون غروش ويروب بعده عمرو هندى تزوج ايلسه زيد مبلغ مزبورى بكردن استرداده قادر اولورمى ❋ الجواب * اولور

دفع اليه لاصلاح المهم ثم ندم الدافع له ان يسترد منه مادفع اليه (قنيه)

هند زيده كندوينى تزوج ايتمك ايچون اركنلك نامنه شوقدر اقچه ويروب زيد دخى هندى تزوج ايلسه هند مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادره اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور (يفهم جوابه ممامر آنفا)

هندقزى زينبى تزوج ايتمك ايچون زيده بعض اشيا ويروب زيد دخى زينبى تزوج ايلسه هند اشياء مرقومه يى زيددن استرداده قادره اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور (مامر من القنية يكون جوابا لهذا السؤال)

(كتاب ارضاع)

هند اوج ياشنده اولان زينبى ارضاع ايلسه حكم رضاع ثابت اولمش اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

اصله ان الحرمة لاتتعلق بالرضاع بعد مضى مدة الرضاع كما تقدم وهى ارضعتها بعد مضيها وهى سنتان على ماعليه الفتوى (جامع الرموز فى الرضاع)

اون ايكى ياشنده اولان زيد هندك ممه سنى امسه زيد هندك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(والرضاع انما يكون قبل الفطام واما بعد الفطام فلا يكون رضاعا (شرح الطحاوى فى الرضاع) الحرمة لاتثبت بارضاع الكبير (مبسوط فى الرضاع) ولارضاع بعد الفطام ومدة الرضاع عندهما سنتان وعند ابى حنيفة سنتان ونصف وان لم يفطم والرضاع فى هذه المدة محرم فطم الصبى اولا ولاتثبت الحرمة بعد سنتين ونصف وان لم يفطم وبه يفتى القاضى الامام واجمعوا على ان مدة الرضاع فى استحقاق اجرة الرضاع على الاب سنتان (فى الرابع من نكاح الخلاصة) واما مدة الرضاع ففيها خمسة اقاويل قال الاوزاعى لاوقت فى ذلك مادام يحتاج الى اللبن فهو رضاع فاذا استغنى منه فلا رضاع وقال زفر هى ثلث سنين وقال ابوحنيفة هى سنتان ونصف وقال مالك سنتان وشئ وقدر ذلك بشهر ونحوه وقال ابو يوسف ومحمد وابو عبد الله لارضاع الا فى سنتين الا ان يفطم دون ذلك (من شعب الفتاوى تصحيح القدورى لابن قطلوبغا)

هند قزى زينب ايله زيدى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد هندك آخر قزى خديجه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(فتكون المرضعة ام الرضيع واولادها اخواته من تقدم وتأخر فلا يجوزان يتزوج شيئا من ولدها وولد ولدها وان سفلوا (من رضاع الاختيار)

هند زيدى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد هندك اوغلنك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى ❋ الجواب * اولماز

(ولايتزوج المرضعة احدا من الولد التى ارضعت لانه اخوها ولاولد ولدها لانه ولد اخيها (هداية فى الرضاع)

هند زيدى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيدك اوغلى عمرو هندك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

فيحرم به مايحرم من النسب (ملتقى فى كتاب الرضاع)

هند قزينك قزى زينبى مدت رضاعده ارضاع ايلسه هندك آخر قزينك اوغلى عمرو زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(المحرمات من الرضاع اثناعشر الام والجدة من قبل الاب والام وان علت والبنت وبنت الولد وان سفلت وبنت المرأة اذا ارضعت من لبنه اومن لبن غيره والاخت وبنت الاخت وبنت الاخ

والعمة والخالة وامرأة الابن وامرأة الاب سواء كن هذه القربات من جهة النسب اومن جهة الرضاع الام اخته اواخت ابنه من الرضاع (من خزانة الفقه)

هند زينبی مدت رضاعده ارضاع ايلسه زينبك نسبا قرنداشی زيد هندی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(فيحرم به اى بالرضاع مايحرم من النسب الام اخته واخيه فان ام الاخت والاخ من النسب هى الام اوموطوءة الاب وكل منهما حرام ولاكذلك من الرضاع (درر غرر)

هند زيدك لابوين قزقرنداشی قزی زينبی مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد هندك قزی خديجه يی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولاتحرم واحدة من بناتها على سائر بنى المرأة لانه لم يوجد بينهم الاخوة حيث لم يجتمعوا على ثدى واحد (عدة فى الرضاع)

هند زينبك اوغلی عمروی مدت رضاعده ارضاع ايلسه زينبك آخر اوغلی بكر هندی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(فيحرم منه مايحرم من النسب الام اخته واخيه فان ام الاخت والاخ من النسب هى الام اوموطوءة الاب فكل منهما حرام ولاكذلك من الرضاع وهى شاملة لثلث صور الام رضاعا للاخت اوالاخ نسبا والام نسبا للاخت اوالاخ رضاعا والام رضاعا للاخت اوالاخ رضاعا
(صدر الشريعة)

زيد رضاعا اناسنك نسبا قزقرنداشی هندی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
تكون المرضعة ام الرضيع واخواتها حالاته فلاتحل مناكحة احد منهن كما فى النسب (اختيار)

هند زيدك اوغلی عمروی مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد هندك قزی زينبی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ويجوز ان يتزوج اخت ابنه من الرضاع (كافى شرح الوافى) ويجوز ان يتزوج اخت ابنه من الرضاع
(بداية فى الرضاع)

زيد رضاعا قزقرنداشی هندك رضاعا قزی زينبی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
الاصل ان اقرباء المرضعة واقرباء زوجها اقرباء للرضيع (خزانة الروايات فى الرضاع)
حرم اخته و بنتها (غرر فى النكاح) والكل رضاعا اى حرم تزوج كل ماذكر من الاصل والفرع وغيرهما من جهة الرضاع وهذا يشمل اقساما كبنت الاخت مثلا تشمل البنت الرضاعية للاخت النسبية والبنت النسبية للاخت الرضاعية والبنت الرضاعية للاخت الرضاعية
(درر غرر فى النكاح)

زيد نسبا قرنداشی هندك رضاعا قزی زينبی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
امرأة ارضعت صغيرين وكبرا ثم تزوج احدهما بنت صاحبه لايجوز
لانها بنت اخيه (فى رضاع العدة)

زيد رضاعا قرنداشی عمروك نسبا قزی هندی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز.
(يفهم جوابه مما مر من الاختيار ومن خزانة الفقه)

زيد رضاعا اوغلی عمروك نسبا قزقرنداشی هندی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(ويجوز ان يتزوج اخت ابنه من الرضاع (بدايه فى الرضاع) واخت ابنه يعنى اذا كان له ابن من الرضاع وله اخت من النسب اوكان له ابن من النسب وله اخت من الرضاع يجوز ان يتزوجها
(ابن فرشته على الوقاية)

هند زيدی مدت رضاعده ارضاع ايلسه هندك اوغلی عمرو زيدك نسبا قزقرنداشی زينبك قزی خديجه يی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وتحل اخت اخيه مطلقا اى يجوز ان يتزوج الرجل اخت اخيه من الرضاع كما يجوز ان يتزوج باخت اخيه من النسب (درر غرر فى الرضاع)

زيدك زوجه سى هند زيددن اولان سود ايله عمروك قزى زينبى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيدك زوجهٔ اخراسندن اولان اوغلى بكر زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولبن الفحل يتعلق به التحريم وهو ان ترضع المرأة صبية فتحرم هذه الصبية على زوجها وعلى آبائه وابنائه ويصير الزوج الذى نزل منه اللبن ابا للرضيع (غاية البيان) وهذه الحرمة يعنى حرمة الرضاع كما تثبت فى جانب الام تثبت فى جانب الاب وهو الفحل الذى يتزل لبنها بوطئه (وقال الشافعى الحرمة لاتثبت فى جانب الاب والفقهاء يسمون هذه المسئلة لبن الفحل فعندنا الفحل ابو الرضيع وام الفحل جدته واخوانه عماته واولاد الفحل اخوته ولايحل للرضيع ان يتزوج واحدة منهن ولا نكاح موطوءة الفحل ومنكوحته ولا للفحل نكاح موطوءة الرضيع ولامنكوحته ولو كان للفحل امرأتان حبلتا منه وارضعت كل واحدة منهما رضيعا كان الرضيعان اخوين لاب وان كانت احداهما انثى لايجوز النكاح بينهما ولو كانتا انثيين لايجوز الجمع بينهما فى نكاح رجل كما لايجوز بين الاختين من النسب (من اول رضاع الخانية وقاضيخان)

زيدك زوجه سى هند زيددن اولان سود ايله عمروى مدت رضاعده ارضاع ايلسه عمرو زيدك زوجهٔ اخرادن اولان قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

ولبن الفحل يتعلق به التحريم حتى ان من كان اللبن منه كان هو الاب فى الرضاع (من حاوى القدسى فى فصل المحرمات من النكاح)

زيدك زوجه سى هند زيددن اولان سود ايله عمروك قزى زينبى مدت رضاعده ارضاع ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هند نفسنى بكره تزويج ايلسه بكرك قرنداشى بشر زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى ❊ الجواب * اولور

(يستنبط جوابها مما مر من الملتقى ومن خزانة الفقه وغيرهما)

هند زينبك قزى خديجه يى مدت رضاعده ارضاع ايدوب زينب دخى عايشه نك قزى فاطمه يى مدت رضاعده ارضاع ايلسه هندك اوغلى عمرو فاطمه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى ❊ الجواب * اولور

(وكذا يتزوج اخت اخته من الرضاع ومن النسب ايضا يحل (خلاصه فى الرضاع) والاصل انه ان كان كل صبيين اجتمعا على ثدى واحد لم يجز لاحد هما ان يتزوج الاخرى لان امهما واحدة فهما اخ واخت (وفى النهاية ثم انه لم يعتبر اجتماعهما من حيث الزمان ولا من حيث اليمنى واليسرى بل المعتبر اجتماعهما فى امرأة واحدة ارتضعا (كمال پاشا رحمة الله عليه)

زيد زوجهٔ موطوئه سى هندى تطليق ايتدكدنصكره زيد هندك رضاعا قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(بكر لم تتزوج قط فنزل بها لبن فارضعت صبيا صارت ام الصبى وثبت جميع احكام الرضاع بينهما حتى لو تزوجت البكر رجلا ثم طلقها الزوج قبل الدخول بها كان لهذا الزوج ان يتزوج الصبية وان طلقها بعد الدخول لايكون له ان يتزوجها لانها صارت من الربائب التى دخل بامها (من رضاع الخانية)

زيدك زوجه سى هندك اناسى زينب زيدك اوغلى عمروى مدت رضاعده ارضاع ايلسه هند زيده حرام اولمش اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

ولايحرم امه على ابيه وكذا اذا ارضعته ام امه لاتحرم امه على ابيه لانها اخت ابنه من الرضاع فيهما اى فيما ارضعته ام ابنه اوام امه (قنيه فى الرضاع) ولابأس للرجل ان يتزوج بمرضعة ولده واخت ولده من الرضاع لان نكاح اخت ولده من النسب جائز اذا لم يكن ولده موطوءته (خانية وقاضيخان)

هند زوجى زيدك قرنداشى عمروى مدت رضاعده ارضاع ايلسه هند زيددن بوش

اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(فیحرم به مایحرم من النسب الا ام اخته واخیه (غرر من الرضاع)

(نوع آخر)

زیدك اناسی هند زیدی زینبك قزی خدیجه ایله مدت رضاعده ارضاع ایلدم دیو خبر ویرسه هند عدل وثقه اولیجق زید خدیجه یی تزوج ایتمك جائز اولورمی ❋ الجواب * اولماز

(صغیر وصغیرة بینهما شبهة الرضاع ولا یعلم ذلك حقیقة قالو الا بأس بالنكاح بینهما هذا اذا لم یخبر به واحد فان اخبر به واحد عدل ثقة یؤخذ بقوله ولا یجوز النكاح بینهما وان اخبر بعد النكاح فالاحوط ان یفارقها وان لم یفارقها لا بأس لان الشك وقع فی الاول فی الجواز وفی الثانی فی البطلان والدفع اسهل من الرفع قد قیل ذلك ان حقا وان كذبا (فی الرابع من نكاح البزازیة)

زید هندی تزوج ایتمك مراد ایتدكده زینب زید وهند رضاعا قرداشلردر دیو خبر ویروب لكن زینب عدل وثقه اولمیوب زید وهند زینبی تكذیب ایلسه لر زید هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی ❋ الجواب * اولور

اذا اراد الرجل ان یخطب امرأة فشهدت امرأة قبل النكاح انها ارضعتهما كان فی سعة من تكذیبها كما لو شهدت بعد النكاح (من الخانیة وقاضیخان فی آخر الرضاع) ویثبت بما یثبت به المال وهو شهادة رجلین عدلین او رجل وامرأتین عدول (من رضاع البحر) فان كان اكبر رأیه انه صادق یعمل بخبره وان كان اكبر رأیه انه كاذب لا یعمل به (ذخیرة فی الاستحسان)

زید زوجه سی هندك اوزرینه زینبی تزوج ایتدكدنصكره زینبك اناسی خدیجه بن هندی مدت رضاعده ارضاع ایتمشیدم دیسه مجرد خدیجه بویله دیمكله هند زینبك رضاعا قز قرنداشی اولدیغی ثابت اولوب زینبی زیددن تفریق لازم اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

اما خدیجه ثقه ایسه تنزه اولیدر (ولا تجوز شهادة امرأة واحدة علی الرضاع فان وقع فی قلبه صدق المخبرة تنزه قبل العقد وبعده (خلاصه فی الرضاع)

زید زوجه سی هندك اوزرینه زینبی تزوج ایتدكدنصكره هند بز زینبی مدت رضاعده ارضاع ایتمشیدم دیسه مجرد هند بویله دیمكله رضاع ثابت اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

اما هند ثقه ایسه تنزه اولیدر

ولا تجوز شهادة امرأة واحدة علی الرضاع فان وقع فی قلبه صدق المخبرة تنزه قبل العقد وبعده (خلاصة فی الرضاع) رجل تزوج امرأة فشهدت امرأة انها ارضعتهما لا تثبت الحرمة بقولها وان كانت عدلة وان تنزه كان افضل (من آخر باب رضاع الخانیة)

زید هندی تزوج ایتدكدنصكره زینب وخدیجه عایشه زید ایله هندی مدت رضاعده ارضاع ایتمشیدی دیو اخبار ایلسه لر رضاع ثابت اولورمی ❋ الجواب * اولماز

لكن تنزه ایدوب مفارقت ایتمك اولیدر

(وان شهد بذلك امرأتان او رجل عدل فكذلك وكذا لو شهد اربع نسوة (من آخر رضاع الخانیة) صغیر وصغیرة بینهما شبهة الرضاع ولا یعلم ذلك حقیقة قالو الا بأس بالنكاح بینهما هذا اذا (لم یخبره بذلك انسان فان اخبر به واحد عدل ثقه یؤخذ بقوله ولا یجوز النكاح بینهما) وان كان الخبر بعد النكاح وهما كبیران فالاحوط ان یفارقها (قاضیخان فی المحرمات وكذا فی الظهیریة ومشتمل الاحكام)

زید هندی تزوج ایتدكدنصكره هند ایله زید رضاعا قرنداشلر اولدیغی وجه شرعی اوزره ثابت اولسه هند زیددن تفریق اولنمق لازم اولورمی * الجواب * اولور

ویثبت ای الرضاع بمثبت الملك كالبینة ای شهادة رجلین او رجل وامرأتین والتصادق (درر غرر) اذا اراد الرجل ان یخطب امرأة فشهدت امرأة قبل النكاح انها ارضعتهما كان فی سعة من تكذیبها كما لو شهدت بعد النكاح ولو شهد رجلان عدلان او رجل وامرأتان بعد النكاح عندها

(لایسعها)

لا يسعها المقام مع الزوج لان هذه شهادة لو قامت عند القاضى يثبت الرضاع فكذا اذا قامت عندها
(من آخر باب رضاع الخانية وقاضيخان)

هند نفسنى زيده تزويج ايتدكدنصكره هند بن زيدى مدت رضاعده ارضاع ايتمشيدم ديدكده زيد انكار ايدوب رضاع ثابت اولماسه هند قول مجرديله كندوبى زيددن تفريق ايتدرمكه قادره اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(وفى خزانة الفقه رجل تزوج بامرأة فقالت امرأة انا ارضعتهما فهى على اربعة اوجه اما ان صدقها الزوجان او كذباها او كذبها الزوج وصدقتها المرأة او صدقها الزوج وكذبتها المرأة اما ان صدقاها ارتفع النكاح بينهما ولا مهر ان لم يكن دخل بها فان كان قد دخل بها فلها مهر المثل وان كذباها لا يرتفع النكاح لكن ينظر ان كان اكبر رأيه انها صادقة يفارقها احتياطا وان كان اكبر رأيه انها كاذبة يمسكها وان كذبها الزوج وصدقتها المرأة يبقى النكاح ولكن للمرأة ان يستحلف الزوج بالله ما تعلم انى اختك من الرضاع فان نكل فرق بينهما وان حلف فهى امرأته وان صدقها الزوج وكذبتها المرأة يرتفع النكاح ولكن لا يصدق الزوج فى حق المهر وان كانت مدخولا بها يلزم مهر كامل والا فنصف المهر انتهى (من رضاع البحر)

زيد هندايچون رضاعا قزقرنداشمدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد نفسنى تكذيب ايدوب هند دخى زيدى تصديق ايلسه زيد هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى ❊ الجواب * اولور

(اذا اقر الزوج بامرأة انها اخته من الرضاع ولم يصر على اقراره كان له ان يتزوجها (قاضيخان فى الرضاع اذا اقرا بذلك ثم اكذبا انفسهما وقالا اخطأنا ثم تزوجها جاز (تنوير الابصار) اذا قال الرجل هذه المرأة اختى من الرضاع ثم اراد ان يتزوجها بعد ذلك وقال اوهمت او اخطأت او نسيت وصدقته المرأة فهما مصدقان فى ذلك وله ان يتزوجها وهذا استحسان
(ذخيرة فى فصل فيما يثبت به حرمة المصاهرة من النكاح)

(كتاب الطلاق)

زيد آخر دياره كتدكده زوجه سى هنده معنون ومرسوم مكتوب يازوب مكتوبنده بندن بوش اول ديو تحرير و مكتوبى هنده ارسال ايلسه هند بوش اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(ان الكتاب نوعان مرسوم وغير مرسوم والمرسوم ان يكتب على صحيفة مصدرا معنونا مثل ما يكتب الى الغائب وانها على وجهين الاول ان يكتب هذا كتاب فلا بن فلان الى فلانة اما بعد فانت طالق وفى هذا الوجه يقع الطلاق فى الحال وفى الخانية ويلزمها العدة من وقت الكتابة وان قال لم اعن بهذا الطلاق لم يصدق فى الحكم الوجه الثانى ان يكتب اذا جاءك كتابى هذا فانت طالق وفى هذا الوجه لا يقع الطلاق الا بعد مجئ الكتاب (فى اول السادس من طلاق التاتارخانية وفى الخانية تفصيله فليراجع)

زيد آخر دياره كتدكده زوجه سى هنده معنون ومرسوم مكتوب تحرير ايدوب مكتوبنده بندن بوش اول ديو كتابت وهنده ارسال ايدوب هند دخى زيددن عدت چكوب بعد انقضاء العدة نفسنى عمروه تزويج ايلسه زيد كلدكده هندى عمرودن تفريقه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(الكتابة على نوعين مرسومة وغير مرسومة ونعنى بالمرسومة ان يكون مصدرا معنونا مثل ما يكتب الى الغائب وغير المرسومة ان لا يكون مصدرا معنونا وهو على ضربين مستبينة وغير مستبينة فالمستبينة ما يكتب على الصحيفة والحائط والارض على وجه يمكن فهمه وقراءته وغير المستبينة ما يكتب على الهوى والماء شئ لا يمكن فهمه وقراءته ففى غير المستبينة لا يقع الطلاق وان نوى وان كانت مستبينة لكنها غير مرسومة ان نوى الطلاق يقع والا فلا وان كانت مرسومة يقع نوى اولم ينو
(قاضيخان فى اول فصل الطلاق بالكتابة)

زید بعض مجالسده طنبور چالوب رقص ایدر اولسه بویله ایتمکله زوجه سی هند بوش اولورمی
* الجواب * استحلال ایتمایجك اولماز لکن تعزیر شدید ایله زجر ومنع اولنور

واستحلال المعصیة کفر (بزازیة من کتاب الفاظ الکفر) د ل ان اللفظ اذا لم یکن کفرا لکن فیه ترك ادب بالشرع یعزر (فی السابع من الفاظ الکفر من البزازیة)

زید زوجه سی هنده بوش اول دیدکده جهرا ومتصلا ان شاء الله دیسه هند بوش
اولورمی * الجواب * اولماز

(قال لها انت طالق ان شاء الله متصلا مسموعا لایقع وان مات قبل قوله ان شاء الله ولا یشترط القصد ولا لعلم بمعناه و یقبل قوله ان ادعاه فی ظاهر المروی وقیل لایقبل قوله وعلیه الاعتماد (من تنویر الابصار) وفی الشرح تفصیل مفید ولوقال ان شاء الله فانت طالق لاتطلق فی قولهم ولو قال ان شاءالله انت طالق لاتطلق فی قول ابو یوسف وتطلق فی قول محمد والفتوی علی قول ابی یوسف (فی باب التعلیق من الخانیة وتفصیله فی آخر الثانی والعشرین من الفصولین) وفصل الاستثناء من طلاق ابن الهمام) طلق ثم ادعی الاستثناء بان شاءالله غیر انه تکلم به فی نفسه بحیث سمعه هو لاغیره لایصدق قضاء فیجب ان یثبت ببینة انه جهر به حلف واستثنی فی نفسه وحرك به لسانه ولم یسمع اذناه جاز استثناؤه کذا عن ابی یوسف اقول یحتمل ان یراد به انه یصدق دیانة لاقضاء وقال وکذا القراءة فی الصلاة ولوسمع اذناه فهو اوثق (فی اواخر الثانی والعشرین من الفصولین) وفی التجرید لوحرك لسانه بالاستثناء صح اذاتکلم بالحروف المسموعة له فهو اختیار الفقیه ابی جعفر وفی مجموع النوازل سئل ابو النصر عمن حلف واستثنی ولم یسمع اذناه قال اذا حرك لسانه بحروف الاستثناء جاز استثناؤه وهکذا روی عن ابی یوسف وابی مطیع وابراهیم النخعی وکذا القراءة فی الصلاة اذاحرك لسانه وان سمعت نفسه فهواوفق (فی السادس من طلاق الخلاصة) طلق اوخلع ثم ادعی الاستثناء اوالشرط ولامنازع لااشکال فی ان القول قوله وکذا اذاکذبته المرأة فیه ذکره فی الحاوی الامام محمد البخاری ولو شهدا علیه بانه طلقها اوخالعها بلا استثناء اوقالا لم یستثن قبلت وهذه من المسائل التی تقبل فیها الشهادة علی النفی وان قالا لم نسمع منه غیر لفظ الطلاق والخلع والزوج یدعی الاستثناء فی المحیط القول قوله وفی فوائد شمس الاسلام الاوزجندی لاتسمع دعوی الاستثناء اذاعرف الطلاق بالبینة بل اذاعرف باقراره ومثله ماذا قال لعبده اعتقتك امس وقلت ان شاء الله لایعتق وفی فتاوی النسفی لوادعی الاستثناء وقالت بل طلقتنی فالقول قولها ولایصدق الزوج الابینة بخلاف مالو قال لها قلت لك انت طالق ان دخلت الدار فقالت طلقتنی منجزا فالقول قوله (وفی الفتاوی الصغری اذا ذکر الجعل لاتسمع دعوی الاستثناء فی الطلاق علی مال کالخلع ونقل نجم الدین النسفی عن شیخ الاسلام ابی الحسن ان مشایخنا اجابوا فی دعوی الاستثناء فی الطلاق انه لایصدق الزوج الابینة لانه خلاف الظاهر وقد فسد حال الناس والذی عندی ان ینظر ان کان الرجل معروفا بالصلاح والشهود لایشهدون علی النفی ینبغی ان یؤخذ بما فی المحیط من عدم الوقوع تصدیقا له وان عرف بالفسق او جهل حاله ینبغی ان لایؤخذ بقول المانع لغلبة الفساق فی هذا الزمان ولوطلق فشهد اثنان انك استثنیت وهوغیره ذاکر ان کان بحیث اذاغضب لایدری مایقول وسعه الاخذ بشهادتهما والا لایأخذ بهما (فی فصل الاستثناء من طلاق ابن الهمام) ان خالع امرأته ثم ادعی الاستثناء فی الخلع فی ظاهر الروایة هذا والطلاق سواء وان ذکر البدل فی الخلع فقال خالعتك علی کذا فقبلت ثم ادعی الاستثناء ذکر عصام وغیره انه لایصدق قضاء اذا اخذ علی الخلع جعلا واراد باخذ الجعل ذکر البدل فی الخلع لاحقیقة الاخذ وکما لا یصدقه القاضی فیما ذکرنا لایصدقه المرأة (فی آخر التعلیق من طلاق الخانیه) وفی الفتاوی الصغری اذا ذکر الجعل لاتسمع دعوی الاستثناء (فی السادس من طلاق الخنیة) ولو قال الزوج طلقتك امس وقلت ان شاءالله فی ظاهر الروایة لقول قول الزوج وذکر

فی النوازل خلا فا بین ابی یوسف ومحمد فقال علی قول ابی یوسف یقبل قبل قول الزوج ولا یقع الطلاق وعلی قول محمد لا یقبل قوله و یقع الطلاق وعلیه الاعتماد والفتوی احتیاطا لامر الفروج فی زمان غلب علی الناس الفسق والفساد (فی باب التعلیق من الخانیة) ولوادعی الزوج استثناء اوشرطا فکذبته فالقول للزوج فلو شهدا علی الخلع اوالطلاق بلا استثناء فان قالا نشهد انه خلع اوطلق بلا استثناء لا یقبل قول الزوج ولو قالا لم نسمع منه الا کلمة الخلع اوالطلاق فالقول للزوج الاان یظهر منه دلیل صحة الخلع کقبض البدل اونحوه فحینئذ یقبل قولها فهذه ممایقبل فیه الشهادة علی النفی صح وفیما اذا قالا لم تسمع منه الا کلمة الخلع اوالطلاق الصحیح ان الزوج
لایصدق الابینة لانه خلاف الظاهر وقد فسد احوال الناس
(فی آخر الثانی والعشرین من الفصولین)

زید زوجه‌لری هند وزینبه ایکیکز اوج طلاق بوش اولك دیسه مزبوره‌لر فخار طلاق بوش اولورلر
❋ الجواب ❋ اوچر طلاق بوش اولورلر توزیع مراد ایدیجك ایکیشر طلاق واقع اولور
لکن خلاف ظاهر اولمغین قضاء تصدیق اولنماز

وفی المبسوط لوقال لامرأتین انتما طالقتان ثلاثا ینوی ان الثلث بینهما فهو مدین بینه وبین الله تعالی فیه فتطلق کل منهما ثنتین لانه من محتملات لفظه لکنه خلاف الظاهر ولا یدین فی القضاء فتطلق کل ثلاثا (فتح القدیر لابن الهمام فی آخر باب ایقاع الطلاق من کتاب الطلاق)

زیدزوجهٔ مدخول بهاسی هندی باینا تطلیق ایتدکدنصکره عدتی ایچنده هنده اوچ طلاق بوش اول
دیسه هند اوج طلاق بوش اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور
(الصریح یلحق الصریح والباین ای اذا ابانها ثم قال انت طالق یقع
(فتح القدیر قبیل تفویض الطلاق)

زید زوجه سی هنده بش طلاق بوش اول دیسه هند قاج طلاق بوش اولور
❋ الجواب * اوج طلاق بوش اولور
(فلو قال انت طالق الفا یکون ثلاثا (من طلاق شرح الطحاوی للاسبیجابی) ولو قال لامرأته
انت طالق احد عشر طلقت ثلاثا (قاضیخان قبیل فصل الکنایات)

زید زوجه سی هنده اناسنی فلان ایتدیکیم دیو جماع لفظیله شتم ایلسه هند زیددن بوش
اولورمی * الجواب ❋ اولماز
(صریحه ما استعمل فیه خاصة ولایحتاج الی نیة (ملتقی فی الطلاق) وکنایته مااحتمله وغیره ولایقع بها الابنیة اودلالة حال فمنها اعتدی واستبرئی رحمك وانت واحدة یقع بکل منها واحدة رجعیة وماسواها یقع بها واحدة باینة الاان ینوی ثلثا فیقعن ولایصح نیة الثنتین وهی باین بتة بتلة حرام خلیة بریة حبلك علی غاربك الحقی باهلك هبتك لاهلك سرحتك فارقتك امرك بیدك اختاری
انت حرة تقنعی تخمری استتری اغربی اخرجی اذهبی قومی ابتغی الازواج (ملتقی)

زیدزوجه‌سی هنده بره قحبه دیسه مجرد بویله دیمکله هند بوش اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز
(یفهم جوابه من تعداد صاحب الملتقی الابحر صریح الطلاق وکنایته ولو قال لامرأته یاروسبی
یحد بخلاف مالوقال یاقحبه فانه یعزر (ابن الهمام قبیل فصل التعزیر فی طلاق
الصغیر والمجنون والنائم والمکره)

زید صغیر زوجه‌سی هندی تطلیق ایلسه طلاق واقع اولورمی ❋ الجواب * اولماز
ولایقع طلاق الصبی (بدایه فی الطلاق) فلایقع طلاق الصبی مراهقا کان اولا (قهستانی)

زید مجنون جنونی حالنده زوجه‌سی هنده بندن اوج طلاق بوش اول دیسه هند زیددن اوج طلاق
بوش اولورمی * الجواب * اولماز
فمااعتق اوطلق فی حال افاقته جاز وماقال فی حال جنونه لم یجز (احکام ناطقی)

جنون مطبق ایله مجنون اولان زید زوجه‌سی هندی اوچ طلاق ایله تطلیق ایلسه طلاق واقع اولورمی * الجواب * اولماز

ولایقع طلاق المجنون الذی لایفیق اصلا اویفیق فی بعض الاوقات (قهستانی)

ولایقع طلاق المجنون (بدایه فی الطلاق)

زید خسته اولوب عقلی بالکلیه زائل ایکن زوجه‌سی هندی تطلیق ایلسه طلاق واقع اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا شرب الدواء ولم یوافقه فارتفع الی رأسه وصدع وزال عقله بالصداع فطلق لایقع (تاتارخانیة فی الفصل الثالث من الطلاق)

زید نائم ایکن عورتم بوش اولسون دیسه عورتی بوش اولورمی * الجواب * اولماز

ولایقع طلاق النائم لانعدام الاختیار فیه (مجمع البحرین فی الطلاق) النائم اذا طلق امرأته فاخبر بذلك بعد الانتباه فقال اجزت ذلك الطلاق لایقع (قاضیخان فی الطلاق)

زید زوجه‌سی هندی مکرها تطلیق ایلسه طلاق واقع اولورمی * الجواب * اولور

وان اکره علی طلاق اواعتاق اوتوکیل بهما نفذ (ملتقی فی الاکراه) اکرهه علی طلاق امرأته ففعل وقع (هدایه فی الاکراه) یصح الطلاق مع الاکراه لانه لایفتقر وقوعه الی الرضاء بدلیل انه یصح مع الهزل والخطأ (من المحیط فی باب الطلاق کذا فی الدرر وکذا فی معین المفتی فی الاکراه)

اکراه ایله اولان طلاق واقع اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اکره علی الطلاق اوالعتاق فطلق اواعتق یقع طلاقه وعتاقه عندنا (فی اول کتاب الاکراه من الخانیة) لایصح الاقرار بالطلاق والعتاق مع الاکراه والانشاء یصح مع الاکراه (محیط برهانی فی اول کتاب الاقرار)

(فی طلاق الفضولی)

زید عمروك زوجه‌سی هندی فضولا تطلیق ایلسه عمرو مجیز اولمایجق هند بوش اولورمی * الجواب * اولماز

لفظ الطلاق کالنکاح فی حکم الفضولی فی الاجازة قولا وفعلا (جامع الفصولین)

زیدك مدبر قولی عمرو زیدك اذنیله هندی تزوج ایتدکدنصکره زید عمروك اذنسز هندی تطلیق ایلسه عمرو مجیز اولمایجق هند بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(فلایقع طلاق المولی ای تطلیقه امرأة عبده لانه لیس بزوج (درر فی کتاب الطلاق)

(باب الرجعة)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هنده بوش اول دیسه واقع اولان طلاق رجعیمیدر یوخسه باینمیدر * الجواب * رجعیدر

(فت) فی کل موضع وقع الطلاق اوالخلع ببدل فهو باین وفی کل موضع لم یجب البدل ینظر الی اللفظ فان خرج به مخرج الافصاح فهو رجعی وان خرج مخرج الکنایة فهو باین حتی لوطلقها ثم طلقها علی مال تطلق بلا مال (ت) کل طلاق وقع بشرط ولیس بمال فهو رجعی (فی الثانی والعشرین من الفصولین)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هنده بوش اول دیسه زید هنده عدتی ایچنده مراجعت ایدوب تجدید نکاح ایتمدین هند ایله ازواج معامله‌سنه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(فکان الزوج برجعته متصرفا فی خالص حقه (درر فی باب الرجعة) فمن طلق مادون الثلث بصریح الطلاق او بالثلث الاول من کنایاته ولم یصفه بضرب من الشدة ولم یکن بمقابلته مال فله ان یراجع وان ابت مادامت فی العدة (من الملتقی فی باب الرجعة) اذا طلق الرجل امرأته تطلیقة رجعیة

(فله)

فله ان يراجعها فى العدة رضيت بذلك اولم ترض (بدايه فى باب الرجعة من الطلاق)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى طلاق رجعى ايله تطليق ايتدكدنصكره هند بعد انقضاء العدة نفسنى عمروه تزويج ايتدكده زيد عمروك حضورنده هنددن بن قبل انقضاء العدة سكا مراجعت ايتمشيدم ديو دعوى وهند وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه قول مجرديله هندى عمرودن تفريق ايتدرمكه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(ادعى بعد العدة الرجعة فيها ان صدقته فرجعة لان النكاح ثبت بتصادق الزوجين فالرجعة اولى وان كذبته فلا اى لايكون رجعة لانه مدع ولا بينة له ولايملك الانشاء فى الحال وهى منكرة فالقول قول المنكر (درر غرر فى باب الرجعة) ولواقام بينة بعد العدة انه قال فى عدتها قد راجعتها اوانه قال قد جامعتها كان رجعة لان الثابت بالبينة كالثابت بالمعاينة فهذا من اعجب المسائل فانه يثبت اقرار نفسه بالبينة بمالو اقر به فى الحال لم يكن مقبولا (كذافى المبسوط) قيد بقوله بعد العدة لانه لوقال فى العدة كنت راجعتك امس تثبت وان كذبته لملكه الانشاء فى الحال

(فى الرجعة من طلاق البحر الرائق)

زيد عمروك قزى هندى تزوج ايتدكدنصكره زيد هند ايچون قزمدرديسه هندك عمرودن نسبى معروف ايكن مجرد زيدك بويله ديمسيله هند زيده حرام اولمش اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(ولوقال لزوجته هذه بنتى من النسب ولها نسب معروف ومثلها يولد له لم يفرق وان اصر على ذلك لانه مكذب شرعا (بزازية قبيل كتاب الايمان) ولو قال لامرأته هذه بنتى من النسب وثبت عليه ولها نسب معروف لايفرق (من الولوالجية فى الرضاع)

زيد زوجه سى هنده شمدنصكره انام اول ديسه حرام اولمق مراد ايدبجك هند مبانه اولورمى * الجواب ❋ اولور

الكنايات اذانوى بها الطلاق يقع واحدة باينة وان نوى ثلاثا كان ثلاثا وان نوى ثنتين كانت واحدة وهذا مثل قوله انت باين آه (بدايه فى فصل الطلاق قبل الدخول من كتاب الطلاق)

زيد زوجه سى هنده قزقرنداشم اول ديوب لكن نسنه نيت ايلماسه بويله ديمكله هند بوش اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(وفى الكافى للشهيد اذا قال لامرأته هذه عمتى اوخالتى اومحرمى من الرضاع وثبت عليه بان سئل عن ذلك فاصر عليه فرق بينهما ولوقال كذبت اومزحت اووهمت اونسيت صدق ولايفرق استحسانا والقياس ان يفرق مطلقا ولايصدق لانه اقر بالتحريم وجه الاستحسان ان هذا ايجاب تحريم فلايقع الابالد وام عليه ولوقال لها هذه بنتى من النسب وثبت عليه ولها نسب معروف لم يفرق لان الظاهر يكذبه وكذا فى امى وله ام معروفة وان لم يكن لها نسب معروف ومثلها يولد لمثله وثبت عليه فرق وكذا فى هى اختى (فتح القدير) وفى قوله انت على كامى اومثل امى مانواه من الكرامة اوالظهار اوالطلاق لان اللفظ يحتمل كلا منها فما ترجح بالنية تعين وان لم ينو لغا لتعارض المعانى وعدم المرجح

(درر فى الظهار)

زيد زوجه سى هند ايله چكشدكده هنده واريقل كيت ديوب لكن طلاق نيت ايلماسه هند مبانة بوش اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

قال وبقية الكنايات اذا نوى بها الطلاق كانت واحدة باينة وان نوى ثلاثا كان ثلاثا وان نوى ثنتين كانت واحدة وهذا مثل قوله انت باين آه الاان يكون فى حال مذاكرة الطلاق فيقع بها الطلاق فى القضاء ولايقع فيما بينه وبين الله تعالى الى ان ينويه قال رضى الله عنه سوى بين هذه الالفاظ وقال لايصدق فى القضاء اذاكان فى حال مذاكرة الطلاق ايضا قالوا وهذا فيما لايصلح ردا

(هداية فى الطلاق)

زيد زوجه سى هند ايله چكشدكده واريقل كيت ديوب طلاق نيت ايلسه هند مبانه

اولورمی * الجواب * اولور

ولوقال اذهبی الی جهنم ونواه يقع (فيض كركی فی نوع من كنايات الطلاق)

زيدزوجه سی هند ايله چكشدكده واربابالك او ينه كيت ديوب لكن طلاق نيت ايلماسه هند بوش

اولورمی * الجواب * اولماز

ولوقال لامرأته اذهبی تطلق ان نوی (بدايه ملخصا)

زيدزوجه سی هنده مهر مؤجلنی ويروب لكن طلاق ذكر ايلماسه مجرد مهر بنی ويرمكله هند بوش

اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی فوائد صاحب المحيط فی طلاق الفضولی سوق المهر اليها لايكون اجازة لان المهر قبل الطلاق واجب فلايحال به الی الطلاق بخلاف النكاح لان المهر من خصائصه (من العمادية فی طلاق الفضولی فی الفصل الثانی والعشرين)

زيد زوجه سی هنده سنی استمديسه مجرد بويله ديمكله هند بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقال لاحاجة لی فيك فليس بطلاق وان نوی (ظهيريه فی الطلاق) ولوقال لاحاجة لی عليك اوما اريدك اومرا بكار نيستی لايقع وان نوی (من طلاق الخلاصة فی آخر الثانی كذا فی اول كناية الخانية) وقال الامام فی قوله لاحاجة لی فيك ولااحبك اولا اشتهيك اولارغبة لی فيك لايقع وان نوی

(بزازية فی الطلاق فی نوع آخر من المتفرقات)

زيد زوجه سی هنده سنی استمكيمه استرايسك وار ديسه زيد طلاق نيت ايدیجك هند مبانه

اولورمی * الجواب * اولور

زيدك زوجه سی هند باباسی عمروك منزلنده ساكنه اولمغله زيدهندی عمرودن طلب ايدوب عمرو ويرمديكده زيد دخی هندی استم ديسه مجرد بويله ديمكله هند بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقال لااريدك فليس بطلاق وان نوی (من المحل المزبور من الظهيرية)

زيده زوجه لك هندك نفقه سنی نيچون ويرمزسك دينلدكده زيد بكا عورت لازم دكل ديسه بوسوز ايله هند زيددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی مجموعة الواقعات من ملتقط الناصری او قال لها تومرا بكارنه ونوی الطلاق لايقع

(خزانة الروايات فی باب مايقع به الطلاق)

هندك زوجی زيد هندك باباسی عمرايله ماله متعلقه دعواسندن صلح اولدقده زيد عمروه سنده وقزكده علاقه م يوقدرديوب لكن طلاق نيت ايلماسه بويله ديمكله هند بوش

اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقال لم يبق بينی و بينك عمل يقع الطلاق اذانوی (قاضيخان فی الكنايات) رجل قال لامرأته لم يبق بينی وبينك عمل لم تطلق الاان ينوی (والواجية فی كتاب الطلاق)

زيد زوجه سی هند ايچون هند ايله بيننزده نكاح يوقدرديوب طلاق نيت ايلسه هند زيددن مبانه اولورمی * الجواب * اولور

وفی الاجناس اجمعوا انه لوقال لها لانكاح بينی و بينك اولاسبيل لی عليك يقع اذانوی (فی الخلاصة)

هندك زوجی زيده عورتك وارميدر دينلدكده زيد يوقدر ديسه مجرد بويله ديمكله هند زيددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقال مالی امرأة لايقع وان نوی (من المحل المزبور)قيل له الك امرأه وقال لاونوی به الطلاق وقع عند ابی حنيفة رحمه الله خلافالهما (ظهيريه فی الفصل الثانی من الطلاق)

هند زوجی زيده بن سكا عورت اولمام ديدكده زيد اويله ايسه بنم عورتم يوقدر ديسه مجرد بويله ديمكله هند زيددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

ولوقالت المرأة لزوجها لست لی بزوج وقال صدقت ونوی به الطلاق يقع فی قول ابی حنيفة (قاضيخان

فی کتاب الطلاق) رجل قال لامرأته لست لی بامرأة اولست لك بزوج اوقيل له الك امرأة فقال لا ونوى به الطلاق وقع عندابی حنیفة خلافا لهما وعلى هذا الخلاف لوقالت المرأة لزوجها لست لی بزوج فقال صدقت ینوی به الطلاق (ظهیریه فی کنایات الطلاق) ولوقال لست بامرأة لی و نوى لا يقع ولوقالت لست لی بزوج فقال نعم فهو کقولك لست بامرأة لی وفی الفتاوی انه یقع به عند ابی حنیفة ولوقال ماانا بزوجك ونوى الطلاق يقع (عتابیه فی الفصل السادس من الطلاف)

سندن کجدم مفارقت ایتدم معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن زید زوجه‌سی هنده سندن کجدم دیسه زید طلاق نیت ایدیجك هند مبانه اولورمی ❊ الجواب * اولور

(الكنايات اذانوى بها الطلاق كانت واحدة باينة (بدايه) وهذا مثل قوله فارقتك آه

(بدايه ملخصا فی فصل لطلاق قبل الدخول)

سندن کجدم مفارقت ایتدم معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن زید مذاکرهٔ طلاق اثناسنده زوجه م هنددن کجدم دیسه هند مبانه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(الاان یکون فی حال مذاکرة الطلاق فیقع بهاالطلاق فی القضاء (بدايه فی الطلاق)

زید زوجه‌سی هنده طلاق نیت ایتمکسزین سن پازاراپی ایله باغلود کلسك دیسه بو یله دیمکله هند بوش اولورمی * الجواب ❊ اولماز

وکنایته مااحتمله وغیره ولایقع بها الابنیة اودلالة حال (ملتقی فی کتاب الطلاق)

زیدزوجه‌سی هنده زینبك منزلنه وارر ایسك بندن ایرلمق لازم کلور دیوب غیری نسنه سویلماسه هند زینبك اوینه واریجق بوسوزایله هند زیددن بوش اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(یفهم جوابه مما مر من الملتقی فی باب النكاح فی الطلاق)

(نوع فی الامر باليد)

زید زوجه‌سی هنده ارادتك الکده اولسون دیدکده هند اول مجلسده سکوت ایدوب نسنه سویلماسه مجرد بو یله دیمکله هند بوش اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(اذاجعل الرجل امر امرأته بيدها اوخيرها فلها ان تختار نفسهامادامت فی مجلس علمها وان تطاول المجلس يوما اواكثرفان قامت منه اواخذت فی عمل آخر خرج الامر من يدها (فی اول الفصل الثانی والعشرين من العمادية) ولوقال لامرأته طلقی نفسك والمرأة قامت من مجلسها بطل وان قال لها طلقی نفسك ثلاثا ان شئت لم يقع شیٔ مالم تقل شئت لان وقوع الطلاق معلق بمشيتها ولم يوجد (جامع الصغير فی مشية الطلاق) ولو قال لامرأته امرك بيدك لم تطلق حتى تختار نفسها (من المحيط فی الطلاق)

زیدزوجه‌سی هنده ارادتك الکده اولسون دیوب هند دخی اول مجلسده زیده انجق کوکلك بیلور دیوب غیری نسنه سویلماسه هند زیددن مبانه اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(ولوقال لامرأته امرك بيدك لم تطلق حتى تختار نفسها (من المحيط فی الطلاق)

زید زوجه‌سی هنده ارادتك الکده اولسون استر ایسك اوج طلاق بوش اول دیوب لکن هند اول مجلسده نسنه سویلیوب سکوت ایلسه مجرد زید بو یله دیمکله هند بوش اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولوقال لامرأته امرك بيدك كيف شئت يقتصر مشيتها على المجلس وكذافی قوله ان شئت اوما شئت اوكم شئت اواين شئت اوايماشئت (عماديه فی الفصل الثانی والعشرين)

زید مذاکرهٔ طلاق اثناسنده زوجه سی هنده ارادتك الکده اولسون دیوب هند دخی اول مجلسده نفسنی تطلیق ایلسه هند مبانه اولورمی الجواب * اولور

وفی الاصل اذاجعل الرجل امرأته بيدها اذا نوى الطلاق اوكان الحال حال مذاكرة الطلاق اوالغضب ونوى الطلاق اولم ينو فسمعت اوكانت غائبة فعلمت فقالت فی المجلس قبل ان يتبدل المجلس وان تطاول يوما اواكثراخترت نفسی يقع الطلاق ويكون واحدا

(فى الرابع من الخلاصة فى الطلاق)

زيد هندى تزوج ايدر اولدقده طلاق امرى هندك النده اولوب هند ديلديكى وقتده كندو يى تطليق ايتمك اوزره تزوج ايلسه هند نفسنى تطليقه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ ايجـاب هند طرفندن اولیجق اولور

(رجل تزوج امرأة على انهـا طالق اوعلى ان امرهـا بالطلاق بيدها ذكر محمد فى الجامع الصغير انه يجوز النكاح والطلاق باطل ولايكون الامر بيدهـا (وذكر فى الفتاوى عن الحسن ابن زياد اذا تزوج امرأة على انهـا طالق الى عشرة ايام اوعلى ان يكون الامر بيد هـا بعد عشرة ايام ان النكاح جائز والطلاق باطل ولاتملك امرها وقال الفقيه ابو الليث هذا اذا بدأ الزوج فقال تزوجتك على انك طالق او على ان امرك بيدك وان ابتدأت المرأة فقالت زوجت نفسى منك على انى طالق او على ان يكون الامر بيدى اطلق نفسى كلمـا شـئت فقال الزوج قبلت جاز النكاح و يقع الطلاق و يكون الامر بيدهـا لان البداية اذا كانت من الزوج كان الطلاق والتفويض قبل النكاح فلا يصح اما اذا كانت البداية من قبل المرأة يصير الطلاق والتفويض بعد النكاح ولان الزوج لمـا قال بعد كلام المرأة قبلت والجواب يتضمن اعادة مافى السـؤال صار كانه قال قبلت على انك طالق اوعلى ان يكون الامر بيدك فيصير مفوضا بعد النكاح (قاضيخان فى فصل النكاح على الشرط)

(صنف منه)

زيد آخر دياره كيتمك اوزره ايكن زوجه سى هند زيده بنى تطليق ايله ديدكده زيد برسنه تمامنه دكين كلمزسم ارادتك الكده اولسون ديوب كيتدكدنصكره برسنه يه دك زيد كلماسه هند برسنه تمام اولديغى مجلسده نفسنى تطليق ايدبجك هند مبانه اولورمى ❊ الجواب * اولور

وان كان موقتا فالامر فى يدهـا مادام الوقت باقيا ولو قال لامرأته امرك بيدك الى عشرة ايام فالامر فى يدها من هذا الوقت الى عشرة ايام تحفظ بالساعات (خلاصه فى كتاب الطلاق)

زيد آخر دياره كيدر اولدقده زوجه سى هنده قرق كونه دك كلمزسم ارادتك الكده اولسـون ديوب كتدكدنصكره قرق كون مرورايدوب زيد كلميوب لكن هند قرق كون تمام اولديغى مجلسده نسـنه سـو يلماسه زيد مجرد بويله ديمكله هند بوش اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

زيد زوجه سى هنده شرب خمر ايدرسم ارادتك الكده اولسون ديدكدنصكره زيد شرب خمر ايدوب هند واقفه اولديغى مجلسده سكوت ايدوب نفسنى تطليق ايتماسـه زيد مجرد بويله ديمكله هند بوش اولورمى ❊ الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر مرارا)

(باب التعليق)

زيد فلان فعلى اشلرسم عورتم بوش اولسون ديوب لكن اول فعلى اشلماسه مجرد بويله ديمكله عورتى بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(لان بقاء اليمين بوجود الشرط والجزاء وكلاهما باق (شرح الكنز لاقسرايى فى باب التعليق) وان حلف ليفعلن كذا ولم يفعل لايحكم بوقوع الحنث (فتح القدير فى مسائل متفرقة من الايمان)

زيد عمروه فلان فعلى اشلرايسك عورتك اوج طلاق بوش اولسونمى ديدكده عمرو سكوت ايدوب نسنه سو يلميوب بعده عمرو اول فعلى اشلسه مجرد زيد بويله ديوب عمرو سـكوت ايتمكله عمرك عورتى اوج طلاق بوش اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(ولوقيل لرجل اطلقت امرأتك فاومى برأسه اى نعم ينبغى ان لاتطلق

(جامع الفصولين فى احكام الاعماء)

زيد عمروه فلان فعلى اشـلرايسك عورتك بوش اولسونمى ديوب عمرو دخى اولسون ديدكده جهرا ومتصلا ان شاءالله ديوب بعده اول فعلى اشلسه عورتى بوش اولورمى * الجواب ❊ اولماز

(وصل بحلفه ان شاءالله بطل اى حلفه يعنى اذا حلف على فعل اوترك وقال بعده متصلا به ان شاءالله لايحنث (درر غرر قبيل باب حلف الفعل من ايمانه)

زيد عمروه فلان فعلى اشلرايسك عورتك اوج طلاق بوش اولسونمى ديوب عمرو دخى اولسون ديدكده جهرا ومتصلا ان شاءالله ديوب اول فعلى اشلسه عورتى اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(قال لها انت طالق ان شاءالله تعالى متصلا مسموعا لايقع وان ماتت قبل قوله ان شاءالله ولايشترط القصد ولا العلم بمعناه قد خلت اكثر المتون عن بيان هذه الشروط (من طلاق منح الغفار وتفصيله فى البحر)

زيد فلان فعلى اشلرسم شرط اولسون ديوب بعده اول فعلى اشلسه مرادى شرط طلاق اوليجق زيدك زوجه سى هند زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولور

كل حل اى اذا قال الرجل كل حل على حرام يحمل على الطعام والشراب والفتوى على بينونة امرأته بلانية لغلبة الاستعمال فيه (كذا قوله حلال بروى حرام للغلبة ايضا (درر غرر فى الايمان)

زيد قاين اتام عمروك منزلنه كيررسم شرط اولسون ديدكدنصكره زيد عمروك منزلنه كيروب مرادى عورتم بوش اولسون ديمك اولمغله زوجهٔ مدخول بهاسى هند طلاق رجعى ايله بوش اولسه زيد هنده عدتى ايچنده مراجعت ايدوب تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولور * الجواب * اولور

كل طلاق وقع بشرط وليس بمال فهو رجعى (جامع الفصولين فى الفصل الثانى والعشرين)

زيد فلان فعلى اشلرسم حلالم حرام اولسون ديدكدنصكره زيد اول اشى اشليوب زوجه سى هند مبانه اولسه زيد هندى رضاسيله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ولوقال ان فعلت كذا فامرأتى طالق اوحلال الله على حرام وله اربع نسوة ففعل ففى قوله امرأتى طالق تطلق غيرعين لان اللفظ واحد وفى قوله حلال الله على حرام طلقن جميعا (جواهر الفتاوى فى الرابع من الطلاق)

زيد اكرشو اسكله دن سفينه يه بنوب دريايه سفر ايدرسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد اول اسكله دن سفينه يه بنميوب آخر اسكله دن سفينه يه بنوب دريايه سفر ايلسه عورتى اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا حلف لايخرج من هذه الدار من هذا الباب فخرج من باب آخر غير الباب الذى عينه لايحنث وذكر شيخ الاسلام انه يحنث وهو اختيار الفقيه ابى القاسم الصفار قال الفقيه ابو جعفر كان نصر بن يحيى ومحمد بن سلمه فيما اظن ومن ادركته من المشايخ يرونه حانثا ويصرفون اليمين الى الخروج من الدار قال رحمه الله وهو الاشبه اذا كان سبب يمينه كراهة خروجها من الدار ولايرون الباب شرط وان كان سببه معنى فى الباب من مسامير جديدة تشق الباب اوقوم جلوس على الباب يكره ان ينظر اليهم لايحنث فى يمينه (من الذخيرة البرهانية فى الفصل الثانى عشر من الايمان)

زيد فلان فعلى اشلرسم زوجه م هند اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد اول فعلى اشلمدين هندى بر طلاق ايله تطليق ايدوب عدتى منقضيه اولدقدنصكره زيد اول فعلى اشليوب بعده هندى تزوج ايلسه شرط مزبوره بناء هند اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(والملك شرط لوقوع الطلاق لالانحلال اليمين فان وجد الشرط فيه انحلت اليمين ووقع الطلاق والا انحلت ولايقع (من طلاق الملتقى فى التعليق) فان قال ان دخلت الدار فانت طالق ثلاثا فارادت ان تدخل الدار ولايقع الثلث فحيلته ان يطلقها واحدة وتنقضى عدتها فتدخل الدار حتى يبطل اليمين ولايقع الثلث ثم يتزوجها فان دخلت الدار بعدها لايقع شئ لبطلان اليمين وانما قلنا وتنقضى العدة لانها ان دخلت فى العدة يقع الثلث (درر فى باب التعليق)

زید فلان فعلی اشلرسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید اول فعلی اشلمدین زوجه سی هندی برطلاق ایله تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولدقدنصکره زید اول فعلی اشلیوب بعده هندی تزوج ایلسه زید اول فعلی ینه اشلیجك شرط مزبوره بناء هند زیددن اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل قال لامرأته ان فعلت کذا فانت طالق ثلثا فالحیلة فیه ان یطلقها واحدة فترکها حتی تنقضی عدتها ثم یفعل ذلك الفعل فتبطل یمینه ثم یتزوجها وتکون امرأته ذات تطلیقتین ولایقع علیها ذلك لوجود الشرط ثانیا وان فعل ذلك فی العدة وقع ثلث تطلیقات لان الزوجیة کانت قائمة فی العدة (اختیار شرح المختار)

بنفسه دعوایه مباشرت ایدر مقوله سندن اولان زید فلان خصوصی عمرودن دعوی ایدرسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید خصوص مزبوری عمرودن دعوی یه بکری توکیل ایدوب بکر دخی اول خصوصی عمرودن دعوی ایلسه زیدك عورتی اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوحلف لایخاصم فلانا فوکل بخصومته وکیلا لایحنث (فی فصل التزویج من ایمان الخلاصة) ولایحنث بالامر ستة البیع والاجارة والاستیجار والقسمة والصلح علی مال والفتوی علی ان الخصومة ملحقة بهذه الستة (بزازیه فی الایمان) ومایحنث بالمباشرة لابالامر البیع والشراء والاجارة والاستیجار والصلح عن مال والقسمة والخصومة وضرب الولد اطلقه المصنف وهو مقید بما اذا کان الحالف یتولی العقد بنفسه امالو کان الحالف ذا سلطان کالامیر والقاضی ونحوهما ممن لایتولی العقد بنفسه فانه یحنث بالامر ایضا لانه یمنع نفسه عما یعتاده فان کان الامر یباشره مرة ویفوض اخری یعتبر الاغلب کما فی المحیط من ایمان البحر فی باب الیمین علی البیع والشراء ملخصا وفیه تمامه کذا فی الزیلعی وفی فصل التزویج من ایمان الخانیة والخلاصة والبزازیة (ومنها حلف لایبیع ولایشتری اولایواجر اولایستأجر اولایصالح عن المال اولایقاسم اولایخاصم اولایضرب ولده لم یحنث الابالمباشرة ولایحنث بالتوکیل لانه الحقیقة وهومجاز الاان یکون مثله لایباشر ذلك الفعل بنفسه کالقاضی والامیر فحینئذ یحنث وان کان یباشر مرة ویوکل اخری فانه یعتبر الاغلب (من القاعدة)

زید عمروه دینمی سکا فلان محلده ادا ایتمزسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید بکر ایله دین مزبوری عمروه کوندروب بکر دخی اول محلده عمره تسلیم ایدوب اداء دین ایلسه زید کندی بالذات تسلیم واداء دین ایتمامجك عورتی اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

ولوحلف الداین المدیون لیعطی فلانا حقه فامر بغیره بالاداء فقضی بر فی یمینه (من المحیط البرهانی فی الایمان)

زید زوجه سی هنده بردخی عمروك منزلنه واررایسك حلالم حرام اولسون دیدکدنصکره هند عمروك منزلنه وارسه هند زیددن مبانه اولورمی * الجواب * اولور

(و بعض مشایخ زماننا افتوا فی قوله حلال برمن حرام انه ینصرف الی الطلاق من غیر نیة لانه غلب استعمال هذا فی النساء (من المحیط البرهانی فی الخامس من الطلاق)

زید زوجه سی هند ایچون اذنمسز عمروك منزلنه وارر سه بوش اولسون دیدکدنصکره زید هندك غیابنده عمروك منزلنه وارسین دیو هنده اذن ویروب بعده خبر اذن هنده واصل اولمغله هند عمروك اوینه وارسه هند شرط مزبوره بناء زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی النوازل ان خرجت بغیر اذنی فانت طالق فاستأذنته للخروج الی بعض اهلها فاذن لها فلم تخرج الی ذلك ولکنها کانت تکنس الدار فخرجت الی باب الدار لتکنس الباب وقع الطلاق لانها خرجت بغیر اذنه لانه انما اذن لها فی الخروج الی بعض اهلها ولم تخرج الی بعض اهلها فان ترکت الخروج ثم خرجت فی وقت آخر الی بعض اهلها الذی اذن لها فی الخروج قال اخاف ان یقع الطلاق علیها لان

هذا اذن فی الخروج فی هذا الوقت عادة (فی الایمان بالطلاق من ایمان المحیط البرهانی)

زید عمروك منزلنه کیررسم عورتم بوش اولسون دیدکده اوطه یاخود حولوسنه دخوله نیت ایتمیوب بعده زید عمروك منزلنك زقاق قپوسندن ایچرو حولوسنه واروب اوطه سنه کیرماسه زیدك عورتی بوش اولورمی * الجواب * اولور

(لوحلف لایدخل بیتا فقام هو علی اسکفة الباب ان کان بحال لورد الباب یبقی خارجا لایحنث وان کان داخلا حنث (خلاصه فی الیمین فی دخول الرجال فی کتاب الایمان)

زید قاین اتام عمروك منزلنه کیررسم عورتم هند اوچ طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید اول منزله کیرمدین عمرو فوت اولوب قزی هندی ترك ایتمکله عمروك منزلی هنده انتقال ایدوب بعده زید اول منزله کیرسه عورتی شرط مزبوره بناء اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

حلف لایدخل دار فلان ثم دخل فیها بعد ما خرجها عن ملکه لایحنث عندهما خلافا لمحمد (خزانة الاکمل فی اوائل الایمان)

زید قاین اناسی هندده بعد الیوم منزلنه کیررسم روجهم زینب اوچ طلاق بوش اولسون دیوب بعده هند منزلی زینبه هبه وتسلیم ایدوب کندوسی چیقدقدنصکره زید اول منزله کیرسه زینب شرط مزبوره بناء اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

حلف لایدخل دار فلان فباعها فلان فدخلها الحالف فان کانت کراهة الدخول لاجل الدار یحنث لان الیمین انعقدت علی عین الدار وذکر فلان للتعریف وان کانت لاجل الرجل لایحنث لان الیمین انعقدت لاجل النسبة وقد انقطعت (محیط برهانی فی نوع فی المساکنة من الایمان)

برقریه اهالیسندن زیدك قیونلری آخر قریه مرعاسنده اوتلارکن زید قیونلرینی قریهٔ اولی مرعاسنده اوتلاتمق مراد ایتدکده قریهٔ اولی اهالیسندن برقاچ کمسنه لر زیده اکمکله قیونلرینی مرعامزده اوتلادر ایسك عورتلریمز بوش اولسون دیوب بعده زید اوتلاتمدیغی قیونلرینی اوغلی عمرو کبیره هبه وتسلیم ایدوب عمرو دخی قبض ایتدکدنصکره عمر وقیونلری قریهٔ اولی مرعاسنده اوتلاتسه اول کمسنه لرك عورتلری بوش اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

ولوحلف لایکلم عبد فلان ثم کلمه بعدما خرج عن ملکه لایحنث عندهما خلافا لمحمد (خزانة الاکمل فی کتاب الایمان)

زید عمروه سنی منزلمه قورسم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون دیدکدنصکره زید منزلنده یوغیکن عمرو زیدك اذنسز زیدك منزلنه کیرسه مجرد کیرمکله زیدك عورتی اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

ولو قال ان ترکت فلانا یدخل بیتی فامرأته کذا فدخل فلان ولم یعلم الحالف لایحنث فان علم ولم یمنعه یحنث فی الیمین علی الترك (من ایمان الخانیة) قال ابو القاسم الصفار حلف ان ادخلت فلانا فی بیتی فهذا علی الدخول بامره علم اولم یعلم ولوحلف ان دخل فهذا علی دخوله امر اولا علم اولا ولوحلف ان ترکت فلانا یدخل بیتی فهذا علی ان یدخله بعلمه ولایمنعه (قنیة فی الایمان فی باب الیمین علی الترك ومثله فی العمادیة)

قضاة طائفه سندن زید زوجه سی هنده بکا منصب توجیه اولندقده سنی منصبه کتوررسم اوچ طلاق بوش اول دیوب بعده زیده منصب توجیه اولنوب زید منصبه کتدکده هندی کتورمیوب یالکز کتدکدنصکره هند زیدك اذنسز اول منصبه کتسه زید انجق کتورمك مراد ایدوب منصبده هندی امساك مراد ایتمامجك شرط مزبوره بناء هند اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(لو قال ان لم اخرج اوان لم اذهب ونوی عین الذهاب او عین الخروج ولم یرد السکنی فسکن فیها لایحنث اذا لم یرد الفور وان نوی السکنی یعنی لااسکن فسکن بعد الیمین حنث فی یمینه (فی فصل المساکنة

من ايمان الخانية) تزوج امرأة وقال اكرويرا بخانه آرم فهى طالق فحملها غيره الى بيته بغيرامره ان عنى
حقيقة الحمل بنفسه لاتطلق وان عنى الامساك فى بيته فان خلابها فى بيته ولم يخرجها تطلق كذا قال
نجم الدين (خلاصه فى الفصل السابع عشر فى اليمين فى دخول الرجل من كتاب الايمان وكذا فى البزازية)
زيد برفعلى اشلدكدنصكره زيد اكر اول فعلى اشلدم ايسه عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديسه
زيدك عورتى اوج طلاق بوش اولور مى * الجواب * اولور
(مرت مسئلته من الملتقى قبل ورقة)

زيد عمروك اشياسندن مزلمده نسنه وار ايسه عورتم بوش اولسون ديدكدنصكره حين حلفده عمروك
اشياسندن بركليم زيدك مزلنده اولديغى ثابت وظاهر اولسه زيدك عورتى
بوش اولور مى * الجواب * اولور

(رجل حلف اللصوص بالطلاق ان ليس معه دراهم غير ما اخذ وامنه فحلف بالطلاق على ذلك
قالوا اذا كان معه اقل من ثلثة دراهم لايحنث لانه ذكر فى اليمين الدراهم واسم الدراهم لايتناول مادون
الثلث وان كان معه ثلثة دراهم اواكثر فان كانت اليمين بالطلاق وقع الطلاق علم الحالف
بماكان عنده اولم يعلم (قاضيخان فى باب التعليق من الطلاق)

زيده زوجه لك هند زانيه وفاحشه در ديلدكده زيد هند زانيه ايسه بوش اولسون ديوب
لكن زيد هندك زانيه اولماديغنه مصراولوب زانيه اولديغى ثابت اولماسه مجرد بويله
ديمكله طلاقه حكم اولنور مى * الجواب * اولنماز

رجل قيل له ان امرأتك زنت فقال هى طالق ان فعلته فالقول قول الزوج انها لم تفعل اذا لم ينو
المجازاة بها لانه ينكر وقوع الطلاق (ولوالجية فى تعليق الطلاق)

هند زوجى زيده بره زانى ولوطى ديدكده زيد اكر بن زانى ولوطى ايسم اوج طلاق بوش اول ديوب
لكن زيد زانى ولوطى اولماديغنه مصراولوب زانى ولوطى ايديكى ثابت اولماسه
غضب حالنده اولميوب زيد تعليق مراد ايديجك هند اوج طلاق
بوش اولورمى * الجواب * اولماز

امرأة قالت لزوجها ياقرطبان فقال الزوج لها اكر من قرطبانم ترا طلاق اختلف نصر بن يحيى ومحمد
ابن سلمة فقال احدهما هو على المجازاة وقال الآخر هو على الشرط وقال الامام ابوبكر بن محمد
ابن الفضل يشترط النية ان نوى المجازاة فعلى المجازاة وان نوى لتعليق فعلى التعليق ثم قال ان قال هذا
فى حالة الغضب فالاغلب انه على المجازاة وعليه الفتوى فيقع فى الحال (من طلاق الخلاصة) فى آخر
الفصل الاول فى اواسط باب التعليق من طلاق الخانية باحسن عبارة وفيه تفصيله

استانبول اهاليسندن زيد زوجه سى هنده بابن طلاق بوش اول حجه واروب اسكداره كلديكمده
ديوب لكن زيد حجه واروب اسكداره كلماسه مجرد بويله ديمكله هند
بوش اولور مى * الجواب * اولماز

ولو اخر الشرط فقال انت طالق وطالق وطالق ان دخلت الدار سواء كانت المرأة مدخولا بها
اوغير مدخول بها مالم تدخل الدار لايقع شئ فاذا دخلت بانت بثلث تطليقات
بالاجماع (خلاصه فى الفصل الثالث من كتاب الايمان)

(نوع آخر)

ديديكم اولسونمى ديمك عورتك بوش اولسونمى ديمك معناسنه متعارف اولان بلده اهاليسندن
زيد عمروه فلان فعلى اشلر ايسك ديديكم اولسونمى ديدكده عمرو دخى اولسون ديوب بعده عمرو
اول فعلى اشلدكده زيد بنم مرادم اوج طلاق ايدى ديوب لكن عمرو حين استحلافده اوج طلاق
مراد ايلماسه مجرد زيدك بويله ديمسيله عمروك عورتى اوج طلاق
بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل حلف رجلا فحلف ونوى غير ما يريد المستحلف ان كانت اليمين بالطلاق والعتاق ونحو ذلك تعتبر نية الحالف اذا لم ينو الحالف خلاف الظاهر ظالما كان الحالف او مظلوما وان كانت بالله فان كان الحالف مظلوما كانت النية نية الحالف وان كان الحالف ظالما يريد بيمينه ابطال حق الغير تعتبر نية المستحلف وهو قول ابى حنيفه ومحمد رحمهما الله تعالى (قاضيخان فى اول فصل فى تحليف الظلمة من كتاب الايمان) ولو قال المستحلف وهو غير مظلوم ايكون ماقلت وهل يكون ماقلت فقال المستحلف عليه نعم ثم قال المستحلف اردت به تطليق امرأتك ثلثا يقع سواء سكت الحالف او قال اردت به خطابك فقط لان المعتبر نية المستحلف لانية الحالف هذا اذا كان البيان منه فى مجلس الحلف واما اذا كان بعده فنية الحالف معتبرة لانيته لان الحلف على الطلاق غير مشروع لانه منهى عنه فنية الحالف امتناع عنه ونية المستحلف ارتكاب به فيعتبر نية الحالف لانية المستحلف فلا يقع (وكذا لا يقع لو قال الحالف عند ذلك لا اقبل سواء كان البيان منه فى المجلس او بعده وكذا لا يقع لو قال المستحلف اردت به غير الطلاق او ما اردت به شيئا ولو نوى المستحلف عليه الطلاق بجوابه له يقع لان قوله هذا كناية فيعتبر نية الحالف اذا لم ينو المستحلف شيئا (حاوى القنية فى آخر الايمان)

زيد فلان فعلى اشلرسم طلاق ثلثه اوزريمه اولسون ديوب بعده اول فعلى اشلسه زيدك زوجه سى هند اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * بويله ديمك عرفلرنده عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديمك ايسه اولور

(وفى المضمرات لو قال ان فعلت كذا فثلث تطليقات على فانه يعتبر عرف البلد هل غلب ذلك فى ايمانهم (تاتارخانيه فى الرابع من الطلاق وغيره)

مجرد اولان زيد خمر ايچرسم طلاق ثلثه اوزريمه اولسون ديد كدنصكره زيد هندى تزوج ايدوب بعده خمر ايچسه شرط مز بوره بناء هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال ان فعلت كذا فامرأته طالق وليست له امرأة وقت الحلف فتزوج ثم فعل لم تطلق (من ايمان الخانيه فى الثانى وكذا فى الفصل الثالث من ايمان البزازية)

مجرد اولان زيد فلان فعلى اشلرسم اوج طلاق اوزريمه اولسون ديد كدنصكره زيد اول فعلى اشليوب بعده هندى تزوج ايلسه شرط مز بوره بناء هند اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل قال كل امرأة اتزوجها فهى طالق ان كلمت فلانا فكلم ثم تزوج لا يقع الطلاق عليها ولو كلم ثم تزوج ثم كلم طلقت المتزوجة بعد الكلام الاول ذكرها القدورى ولو قال كل امرأة اتزوجها فهى طالق ان كلمت فلانا فتزوج ثم كلم ثم تزوج اخرى ثم كلم لا تطلق الثانية (قاضيخان فى اواخر باب التعليق)

طلاق اوزريمه اولسون ديمك عورتم بوش اولسون ديمك معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن زيد هندى تزوج ايتد كدنصكره برمجلسده بن هندى تزوج ايتدم اگر هندى تزوج ايلدم ايسه طلاق اوزريمه اولسون ديسه هند زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولور

(ومامر من تاتارخانية جواب لهذا السؤال)

بوصورتده هندك عدتى منقضية اولمش اولسه زيد هندى رضاسيله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

وان كان الطلاق بائنا دون الثلث فله ان يتزوجها فى العدة و بعد انقضائها (هدايه)

مفهوم كلما اوزريمه اولسون ديمك عورتم بوش اولسون ديمك معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن زيد اگر عمر وايله بردخى مكالمه ايدرسم مفهوم كلما اوزريمه اولسون ديوب بعده زيد عمر وايله مكالمه ايلسه عورتى بوش اولورمى * الجواب * اولور

(اقول على هذا لو قال رجل من اهل بلاد الروم كلما اولسون او كلماى شرعى اولسون ان فعل كذا ينبغى ان يصح اليمين على الطلاق لانه متعارف بينهم فيه (من الفصولين فى عك)

مفهوم كلما اوزريمه اولسون ديمك عورتم بوش اولسون ديمك معناسنه متعارف اولان بلده اهاليسندن زيد اكر عمرو ايله مكالمه ايدرسم مفهوم كلما اوزريمه اولسون ديدكدنصكره زيد عمرو ايله مكالمه ايدوب بعده هندى تزوج ايلسه هند شرط مزبوره بناء بوش اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(قال ان فعلت كذا فامرأته طالق ولم يكن له امرأة فتزوج وفعل لايحنث (منية)

اهل عرف طائفه سندن زيد عمرودن ظلما شو قدر اقچه الدقدنصكره عمرو زيده بندن الديغك اقچه يى سندن دعوى ايدرسم ياكسنه يى دعوايه توكيل ايدرسم تحت نكاحمده اولان عورتم اوچ طلاق بوش اولسون وهر الاجغم دخى كلما تزوجت امرأة فهى طالق مفهومى اوزره بوش اولسون ديوب بعده عمرو مبلغ مزبورى دعوى ايتميوب وآخر كمسنه يى دعوايه توكيل ايتمدين شرط مزبوردن مقدم تزوج ايتديكى هندى برطلاق ايله تطليق ايدوب عدتى منقضيه اولدقدنصكره عمرو مبلغ مزبورى زيددن دعوى ايدوب بعده هند عمروه فضولى نكاح اولنوب عمرو دخى انجق فعليله قبول ايلسه هند شرط مزبوره بناء اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

رجل حلف لايتزوج امرأة فزوجه فضولى فبلغه فاجاز بالقول يحنث و ان اجاز بالفعل لايحنث وعليه المشايخ هكذا قال به صدر الشهيد (خلاصه فى فصل الرابع من النكاح) ثم الفعل الذى يقع به الاجازة فى نكاح الفضولى فعل مختص بالنكاح وهو سوق شئ من المهر وان قل بعث الهديه والعطية فلايكون اجازة لانها لاتختص بالنكاح بل يكون بطريق آخر فلايكون ذلك اجازة للنكاح هكذا حكى عن نجم الدين فعلى هذا القياس لوبعث اليها شيئا من النفقة لايكون اجازة لان النفقة لاتختص بالنكاح (فى الخامس والعشرين من نكاح المحيط وكذا فى التاتارخانية نقلا عن الذخيرة) لوقال عند البعث هذا من المهر فهو اجازة بالقول والاجازة بالفعل ان يدفع مايدفع ويضمر فى قلبه انه من المهر ثم ان اظهره بعد الاجازة بالفعل لايضره وان قبل الاجازة فاجاب التهنية يقع الطلاق (كذا قال عمر النسفى من نكاح الجواهر فى باب نكاح الفضولى و باقى المسئلة يعلم من الدرر قبل ثلثة اوراق)

(نوع آخر)

زيد عمروه فلان فعلى اشلمزسك عورتم اوچ طلاق بوش اولسون ديوب لكن زمان تعيين ايلمسه عمرو اول فعلى اشلميجك زيدك عورتى نه زمان بوش اولور ❊ الجواب * زمان يأسده

(وان حلف لايفعل كذا تركه ابدا (بدايه فى مسائل متفرقة من الايمان) واذا لم يفعل لايحكم بوقوع الحنث حتى يقع اليأس عن الفعل وذلك بالموت قبل الفعل (فتح القدير)

زيد عمروى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايتدكده عمروك باباسى بكر زيدى حاكمه قتل ايتديريرم اكر حاكمه قتل ايتدرمزسم كندم قتل ايده رم اكر زيدى حاكمه قتل ايتدرمزسم ياكندى الله قتل ايتمزسم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون ديوب لكن زمان تعيين ايتميوب كندى اليله قتلدن مرادى قصاص طريقيله اولميوب مطلقا قتل اولوب بعده بكر زيد ايله قصاصدن صلح اولسه بكر زيدى قتل ايتميجك عورتى نه زمان بوش اولور * الجواب ❊ زمان يأسده

(فى الجواهر رجل قال لامرأته ان دخل فلان دارى ولم اقتله فانت طالق فدخل فلان داره ولم يقتله فمادام حيا لايحنث لانه يقدر على قتله الا اذا كان مقصوده القتل عقيب الدخول فاذا لم يعين فهذه اوقات موسعة ممتدة الى آخر جزء من اجزاء حياته

(خزانة الروايات فى باب التعليق)

زيد عمروى قتل ايتمزسم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد عمروى قتل ايتميوب عمرو حتف انفه فوت اولسه زيدك عورتى اوچ طلاق بوش اولورمى ❊ الجواب * اولور

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

زيد زوجه سى هنده عمروك قولى بكرى اشترا ايتمزسم اوچ طلاق بوش اول ديدكدنصكره زيد بكرى اشترا ايتمدين عمرو بكرى اعتاق ايلسه هند زيددن اوچ طلاق بوش اولورمى

* الجواب ❋ اولور (مرت مسئلته قبل مسئلتين)

زيد فلان فعلى اشلمزسم عورتم بوش اولسون ديدكدنصكره زيد اول فعلى اشلسه مجرد بو يله ديمكله عورتى بوش اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

وان حلف ليفعلن كذا ففعله مرة واحدة برفى يمينه لان الملتزم فعل واحد (هدايه فى الايمان)

زيد فلان متاعمى بيع ايتمزسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد اول متاعى ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد اول متاعى بكردن اشترا ايلسه زيد مجرد متاعى بكردن اشترا ايتمكله عورتى بوش اولورمى ❋ الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد برمنزلده ساكن ايكن بومنزلده ساكن اولورسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد فى الحال جميع اهل وعيال ومتاعيله اول منزلدن چيقوب آخر منزلده ساكن اولسه شرط مزبوره بناء زيدك عورتى اوج طلاق بوش اولورمى ❋ الجواب * اولماز

والخروج من الدار المسكونة ان يخرج الحالف بنفسه ومتاعه وعياله كما اذا حلف لايسكن والخروج من البلدان والقرى ان يخرج الحالف ببدنه خاصة (من ايمان البحر الرائق نقلا عن البدايع) وفى لايلبس هذا الثوب وهو لابسه اولايركب هذه البداية وهو راكبها اولا يسكن هذه الدار وهو ساكنها ان اخذ فى النزع والنزول والنقلة من غير لبث لا يحنث والا حنث ثم فى لايسكن هذا البيت اوهذه الدار لابد من خروجه بجميع اهله ومتاعه حتى لو بقى وتد حنث وعند ابى يوسف يعتبر نقل الاكثر وعند محمد نقل ماتقوم به كد خدائيته وهو الاحسن والارفق ثم لا بد من نقلته الى منزل آخر حتى لايبر بنقلته الى السكة اوالمسجد وكذا لايسكن هذه المحلة

(ملتقى فى اول باب اليمين فى الطلاق والعتاق)

بر بلده اهاليسندن زيد بوبلدهده ساكن اولورسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد فى الحال اول بلدهدن چيقوب اهل وعياليله برقريهده توطن ايدوب بعده بلدهٔ مزبوره يه ساكن اولمق وجهى اوزره وارميوب انجق بعض مصالحى ايچون واروب كلسه شرط مزبوره بناء عورتى اوج طلاق بوش اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(واذاقال باين قريه نباشم فذهب بنية ان لايعود ثم عاد وتأبد يحنث فى يمينه قالوا هذا اذاعاد للسكنى والقرار اما اذا عاد للزيارة اوليسكن اياما لنقل متاعه لاللسكنى ولاللقرار فلايحنث فى يمينه

(من محيط البرهانى فى نوع المساكنة من كتاب الايمان)

زيد فلان كون منزلمدن چيقمازسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديدنصكره زيد اول كون منزلندن چيقوب اهل وعياليله امتعه سنى نقل ايدوب آخر منزلده برقاچ كون ساكن اولوب بعده منزلنه كيروب ساكن اولسه زيد محض خروج مراد ايديجك عورتى اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

ولو قال ان لم اخرج من هذه الدار اوقال ان لم اذهب ونوى عين الذهاب وعين الخروج ولم يرد السكنى فسكن بعد اليمين فيها حنث وكذا لو نوى بالخروج الخروج ولم يرد السكنى فسكن فيها لايحنث اذا لم يرد الفور وان نوى بذلك السكنى يعنى لااسكن فسكن بعد اليمين حنث وكذا لو نوى بالخروج الخروج على الفور اودل الدليل على الفور فلم يخرج على الفور حنث فى يمينه

(قاضيخان فى فصل المساكنة من الايمان)

زيد قريهسى اهاليسنه اينجندكده بوكون بوقريهدن چقمازسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديدكدن صكره زيد اول كون اول قريهدن چيقوب برايكى كوندنصكره ينه كلسه زيد محض خروج مراد ايديجك شرط مزبوره بناء عورتى اوج طلاق بوش اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

برقريه اهاليسندن زيد فلان كون بوقريهدن كوچرسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره

زيد اول كون اهل وعيا ليله اول قريه دن انتقال و قريهٔ اخراده توطن ايدوب لكن بعض احيانده قريهٔ اولايه واروب كاسه عورتى اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا قال باين قريه نباشم فذهب بنية ان لايعود ثم عادوتأبد يحنث فى يمينه قالوا هذا اذا عاد للسكنى والقرار اما اذا عاد للزيادة اوليسكن ايا ما لنقل متاعه لالسكنى ولا للقرار فلا يحنث فى يمينه فاذا عاد للسكنى والقرار يكفى السكنى ساعة للحنث ولايشترط الدوام عليه (من ايمان التاتارخانية مثله فى الفصل السادس عشرمن ايمان الخلاصة)

بر بلده اهاليسندن زيد فلان كون بو بلده دن چيقمازسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد اول كون زوجه سيله اول بلده دن چيقوب واثاث بيتك برمقدارينى كتوروب بر قريه ده توطن ايتدكدنصكره زيد زوجه سى ايله بلدهٔ مزبوره ده ترك ايتديكى اثاث بيتى نقل ايچون بلدهٔ مزبوره يه كلسه عورتى اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل حلف ان لايسكن هذا المصرفخرج بنفسه وترك اهله ومتاعه فيه لايحنث وان كانت اليمين على سكنى القرية اختلفوا فيه قال بعضهم القرية بمنزلة الدار وقال بعضهم هى بمنزلة المصر وهو الصحيح ذكره الكرخى والسكة والمحلة بمنزلة الدار (من فصل السكنى من ايمان الخلاصة)

برقريه اهاليسندن زيدزوجه سى هنده اكرفلان زمانده بوقريه دن چيقمازسم اوج طلاق بوش اول ديدكدنصكره اول زمان كلمدين هندى برطلاق ايله تطليق ايدوب عدتى منقضيه اولدقدنصكره اول زمان كلوب لكن زيدقريهٔ مزبوره دن كوچيوب بعده اول زمان مرور ايتدكدنصكره زيد هندى تزوج ايلسه شرط مزبوره بناء هند اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(وان انقضت عد تهـا ثم وجد الشرط انحلت اليمين لاالى جزاء حتى لوتزوجها ثم وجد الشرط ثانيا لاتطلق (خلاصه فى الجنس الثالث من كتاب الايمان)

زيد قزى هند صغيره يى عمروه تزويج مراد ايتدكده زيدك اوغلى بكر زيده اكرسنى هندى عمروه تزويج ايتمكه قورسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديوب بعده زيد هندى عمروه تزويج ايتدكده بكر منعه سعى ايدوب لكن دفعه قادر اولماسه عورتى اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل قال لابنه ان تركتك تعمل مع فلان فامرأته كذا فان كان الابن بالغالايقدرعلى منعه بالفعل فمنعه بالقول يكون بارا وان كان الابن صغيرا كان شرط بره المنع بالقول والفعل جميعا (قاضيخان فى مسائل اليمين على الترك من الايمان كذا فى البزازية) والفاعل اذا كان مكرها فى الفعل لايضاف الفعل اليه فلايحنث فى يمينه (خلاصه فى الايمان)

(نوع آخر)

زيد زوجه سى هنده اوزريكه اولنورسم الاجغم بوش اولسون ديدكدنصكره زيد هندك اوزرينه زينبى تزوج ايلسه زينب زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولور

(اكرمر ابا اين جهان زن بواد بسه طلاق فتزوج امرأة طلقت فان تزوج اخرى لاتطلق وكذا اكرجز ازتوزن كنم (قاضيخان فى مسائل تعليق الطلاق بالتزوج من كتاب الطلاق) رجل قال بالفارسية اكرجز ازتو زن كنم اوقال اكرجز ازتو مرازن باشد فهى طالق اوقال هزار طلاق دادم فتزوج امرأة غيرها ثم تزوج اخرى طلقت الاولى دون الثانية لان قوله زن لايتناول الاامرأة واحدة (قاضيخان من المحل المزبور)

هندك زوجى زيد فلان فعلى اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديدكدنصكره زيد اول فعلى اشلسه هند بوش اولورمى * الجواب * اولور

زيد زوجه سى هنده اوزريكه تزوج ايدرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديدكدنصكره زيد هندك اوزرينه زينبى تزوج ايلسه هند وزينب بوش اولورلرمى * الجواب * اولورلر

بوصورتده زيد هندى ينه تزوج ايدبجك هند شرط مزبوره بناء تكرار بوش اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(واذا قال كل امرأة اتزوجها فهى طالق فهذا على كل امرأة لكن مرة واحدة حتى اوتزوج امرأة طلقت ولو تزوجها ثانيا لاتطلق بخلاف كلما فهذا على كل امرأة حتى يستوفى ثلث تطليقات

(ذخيرة الفتاوى فى تعليق الطلاق) ولوقال كل امرأة اتزوجها فهى طالق فتزوج نسوة طلقن ولوتزوج امرأة مرارا لم تطلق الامرة واحدة (من طلاق التاتارخانية)

زيد عمروه فلان فعلى اشلرسك الوب الاجغك بوش اولسونمى ديوب عمرو دخى اولسون ديدكدنصكره عمرو اول فعلى اشليوب بعده هندى تزوج ايلسه هند عمرودن قاچ طلاق بوش اولور ❊ الجواب ❊ برطلاق

بوصورتده زيد هندى ينه تزوج ايدبجك هند شرط مزبوره بناء تكرار بوش اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

هند زوجى زيده بنم اوزريمه اولنورايسك ديدكده زيد سنك اوزريكه هركمى تزوج ايدرسم بوش اولسون ديوب بعده زيد هندك اوزرينه زينبى تروج ايلسه زينب بوش اولورمى * الجواب ❊ اولور

(وكل وكلما وهذه الحروف تتعلق بالافعال المستقبلة دون الماضى والاسماء

(خلاصه فى الفصل الثالث فى الايمان)

زيد زوجه سى هنده فوت اولدقدنصكره اولنورسم انام عورتم اولسون ديدكدنصكره هند فوت اولوب زيد زينبى تزوج ايلسه بويله ديمكله زينب زيددن بوش اولورمى * الجواب ❊ اولماز

(اليمين لغة القوة وشرعا تقوية الخبر بذكر اسم الله تعالى نحو والله لاافعل كذا

(درر غرر فى الايمان)

زيد هندى تزوج ايتدكدنصكره زيد فلان فعلى اشلرسم كلما تزوجت امرأة فهى طالق ثلثا مضمونى اوزره شرط وتطليق ايدوب بعده اول فعلى اشلسه شرط مزبوره بناء هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(حروف الشرط التى تتعلق بها الافعال ستة ان واذا واذاما ومتى ومتى ما وكلما فهذه الحروف تتعلق بافعال المستقبلة دون الماضى والاسماء لان الشرط مايجعل علما على وجود شئ يكون على خطر الوجود وكلة كل ليست بشرط لانها تصحب الاسماء لكن جعلت شرطا اذا وصف الاسم بفعل كمايقول كل امرأة اتزوجها (والولجية فى الفصل الاول من الايمان)

زيد زوجه سى هنده سن باباك عمروك منزلنه واروب قرق كوندن زياده مكث ايتمدين اوزريكه تزوج ايدرسم بوش اول ديوب بعده هند باباسى عمروك منزلنه واروب برقاچ أى مكث ايتدكدنصكره زيد هندك اوزرينه زينبى تزوج ايلسه شرط مزبوره بناء هند بوش اولورمى ❊ الجواب * اولماز

لان بقاء اليمين بوجود الشرط والجزاء وكلاهما باق (شرح الكنز لاقسرايى فى باب التعليق)

(نوع آخر)

مجرد اولان زيد فلان فعلى اشلرسم الاجغم بوش اولسون ديدكدنصكره زيد اول فعلى اشلمدين هندى تزوج ايدوب بعده اول فعلى اشلسه شرط مزبوره بناء هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(واو قال ان فعلت كذا فامرأته طالق وليست له امرأة وقت الحلف فتزوج ثم فعل لم تطلق

(من ايمان الخلاصة فى الثانى)

مجرد اولان زيد فلان فعلى اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديدكدنصكره اول فعلى اشليوب بعده هندى تزوج ايتمك مراد ايلسه بوش اولمامغه مخلص شرعى نه‌در * الجواب ❊

(فضولى نكاح اولنوب زيد فعلى ايله قبول ايتمك كركدر

(قال كل امرأة اتزوجها فكذا فزوجه فضولى فاجازه فعلا ثم ابانها فتزوجها بنفسه قيل تطلق وقيل لااذ اليمين تنحل بنكاح الفضولى لانه صار به متزوجا فى الحكم (فصولين)

مجرد اولان زيد زمان تعيين ايتمكسزين عمروك قولى بكرى اشـترا ايدوب قتل ايتمزسم الاجغم اوچ طلاق بوش اولسـون ديدكدنصكره عمرو بكرى اعتاق ايتمكله اشـترا وقتلدن يأس حاصل اولوب بعده زيد هندى تزوج مراد ايلسه بوش اولمامغه مخلص شرعى نه‌در * الجواب ❊ فضولى نكاح اولنوب زيد فعلى ايله قبول ايتمك كركدر

(ولوزوج الحالف فضولى ان كان عقدالفضولى قبل اليمين فاجاز الحالف بعد اليمين بالقول او بالفعل لايحنث وان كان عقد الفضولى بعد اليمين ان اجاز بالقول حنث هوالمختـار (وعند البعض لايحنث وهو رواية عن محمد وعنه انه لايحنث بنكاح لوكيل ايضا وان اجاز بالفعل كسوق المهر ونحوه (روى عن ابن سماعة عن محمد انه لايحنث والى هذا مال اكثرالمشايخ منهم الشيخ الامام شمس الائمة السرخسى والشيخ الامام اسماعيل الزاهدى البخـارى وعليه الفتوى (وقد مر شىٔ من هذا فى كتاب الطلاق من الفتاوى الظهيرية فى الايمان كذا فى الخانيه والخلاصة)

مجرد اولان زيد فلان وقتده فلان فعلى اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسـون ديدكدنصكره زيد اول وقتده اول فعلى اشليوب بعده هندى تزوج مراد ايلسـه هند بوش اولمامغه مخلص شرعى نه‌در * الجواب ❊ فضولى نكاح اولنوب زيد فعليله قبول ايتمـك كركدر

(قال لامرأته ان اتزوجك فكذا او اكرمرا بفضولى خبرنى كنم بزسه طلاق فزوجه فضولى فاجازه فعلا لاتطلق (فصولين) (فشين) اكرنكاح فضولى كندو اجازت كنم فهى كذا فزوجه فضولى فاجازه فعلا لاتطلق (من المحل المزبور)

مجرد اولان زيد فلان فعلى اشـلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديدكدنصكره اول فعلى اشليوب بعده عمرو هندى زيده فضولى نكاح ايدوب زيد دخى فعليله قبول ايتدكدنصكره اول فعلى ينه اشلسه شرط مزبوره بناء طلاق واقع اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(يفهم جوابه تمامًا من ذخيرة الفتاوى ومن التاتارخانية)

زيد زوجه‌سى هنده اوزريكه معتقدم زينبى تزوج ايدرسم بوش اول ديدكدنصكره عمرو زينبى رضاسيله زيدك امر وتوكيلانسز فضولا زيده تزويج ايدوب بعده زيد قولى ايله قبول ايتميوب فعليله قبول ايلسه هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل حلف لايتزوج امرأة فزوجه فضولى فبلغه فاجاز بالقول يحنث وان اجاز بالفعل لايحنث وعليه اكثرالمشايخ هكذا قال به صدر الشهيد فى واقعاته (خلاصة الفتاوى فى الايمـان) سئل فى زيد حلف بان قال كل امرأة اتزوجها فهى طالق ثلثا ثم زوجه فضولى امراة فقبل بفعله هل يقع الطلاق ام لا الجواب لايقع (ثم الاصل ان كلمة كل توجب عموم الاسماء وكلما توجب عموم الافعال فاذا قال كل امرأة اتزوجهـا فهى طالق لايحنث فى كـل امرأة الامرة ولوقال كلمـا تزوجت امرأة يحنث فى كل امرأة يتزوج ابدا (عتابية من كتاب الطلاق) ولوقال ان تزوجت فكل امرأة لى فهى طالق ثلثا فالحيلة فى ذلك ان يعقد فضولى بينهما عقدالنكاح فيجيز بالفعل لايحنث (ظهيريه فى الطلاق)

زيد عمروك قزى هندى تزوج وهند ايله عمروك منزلنده سـاكن اولورسم هنـد بوش اولسـون ديدكدنصكره هند زيده فضولى نكاح اولنوب زيد انجق فعلـيله قبول ايدوب بعده هند ايله عمروك منزلنده ساكن اولسه شرط مزبوره بناء هند بوش اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(يفهم جوابه تمامًا من ايمان فتاوى الظهيرية قبل مسئلتين

(فى طلاق المريض وما يناسبه)

زيد مرض موتنده زوجهٔ مدخول بهاسى هندى رضاسنسز باينا تطليق ايتدكدنصكره عدتى منقضيه اولمدين زيد فوت اولسه هند زيده وارثه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

واذا طلق الرجل امرأته فى مرض موته طلاقا باينا فمات وهى فى العدة ورثته (بدايه) والمراد به اذاطلقها من غير سـئوال منها ولارضاء ومات فى مرضه ذلك وهى فى العدة اما اذاسـئلته الطلاق

فطلقها باینا اوثلاثا اوخالعها اوقال اختاری فاختارت نفسها ثم مات فی العدة لم ترثه لانها رضیت بابطال حقها (حدادی فی الطلاق)

زید مریض ایکن زوجه‌سی هندی باینا تطلیق ایتدکدنصکره زید صحت بولوب بعده هندك عدتی منقضیه اولمدین زید مرض آخردن فوت اولسه هند زیده وارثه اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(ولوکان صاحب فراش فطلق امرأته ثم صح مرض ثم ومات وهی فی العدة لایکون فارا (عمادیه فی طلاق المریض) ولوطلق المریض امرأته المدخول بهاباینا ثم صح من مرضه ذلك ثم مات من غیر ذلك المرض وهی فی العدة لم ترثه لان المرض اذا اتصل به البرء فهوصحة (والواجیة فی الطلاق)

زید مرض موتنده زوجهٔ مدخول بهاسی هنده التی آی مقدم سنی اوج طلاق ایله تطلیق ایتمشیدم دیدکده هند انکار ایدوب بعده سکز کون مرورنده هندك عدتی ایچنده زید فوت اولسه هند ترکه‌دن حصه‌سنی المق استدکده سائر ورثه زیدك وجه محرراوزره تطلیقی ثابت دکل ایکن مجرد زید بویله دیمکله وارثه اولمازسك دیو هندی حصه‌سنی اخذدن منعه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(اقرانه طلق امرأته منذ خمسین سنة ان کذبته فی الاسناد اوقالت لاادری یقع الطلاق من وقت الاقرارلکن وان صدقته فمن وقت الاسناد علی ماذکره محمد (بزازیة فی الثامن فی العدة من کتاب الطلاق) رجل طلق امرأته ثم مات بعد زمان وهی تقول لم تنقض عدتی کان القول قولها مع الیمین فان نکلت لاترث وان حلفت ترث (من المحل المزبور) امرأة طلقها زوجها ثلثا ومات فقالت کان الطلاق فی المرض وقالت الورثة کان الطلاق فی الصحة کان القول قول المرأة (قاضیخان فی فصل فی المعتدة التی ترث من الطلاق)

زید زوجه سی هندی باینا تطلیق ایتدکدنصکره عدتی ایچنده هند فوت اولسه زید هنده وارث اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(ومن ابان امرأته فی مرضه ثم مات وهی فی العدة ورثت منه (مجمع) قید بموت الزوج لانها لوماتت لایرث الزوج اتفاقا (ابن ملك علی المجمع)

زید صحتنده زوجه سی هندی باینا تطلیق ایتدکدنصکره هندك عدتی ایچنده زید فوت اولسه هند زیده وارثه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

اذاطلقهابائنافی صحته ثم مات لاترث بالاتفاق (فتح القدیر فی باب العدة من کتاب الطلاق)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی طلاق رجعی ایله تطلیق ایتدکدنصکره عدتی منقضیه اولمدین هند فوت اولسه زید هنده وارث اولورمی ❊ الجواب * اولور

(رجل طلق امرأته رجعیا ثم مات وهی فی العدة ترث سواءکان الطلاق فی الصحة اوفی المرض وکذا لوماتت المرأة فی العدة ورثها الزوج (من طلاق الخانیة من فصل المعتدة التی ترث)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی طلاق رجعی ایله تطلیق ایدوب بعده هندك عدتی ایچنده زید فوت اولسه هند زیده وارثه اولورمی * الجواب * اولور

(فی البینونة المغلظة والتحلیل)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هنده بندن بوش اول دیدکدنصکره عدتی ایچنده برساعت مرورنده زید سنده اوج طلاق بوش اول دیسه زید هندی بلاحله تزوجه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وینکح مبانته فی العدة وبعدها لاالمبانة بالثلاث حتی یطأها غیره (خزانة الروایات فی باب ماتحل المطلقة کذا فی الکنز) الصریح یلحق الصریح والباین ای اذا ابانها ثم قال انت طالق یقع (فتح القدیر قبیل تفویض الطلاق) وان کان الطلاق ثلاثا فی الحرة اواثنتین فی الامة لم تحل له حتی تنکح زوجاغیره نکاحاصحیحا ویدخل بهاثم یطلقها او یموت عنها (بدایه فی فصل فیما یحل به

المطلقة من کتاب الطلاق) وفی الفتاوی رجل طلق امرأته ثم قال لها قد طلقتك اوطلاق دادم ترا یقع ثانیة ولوقال لها قد طلقتك اوطلاق داده ام ترا لایقع ثانیة (فی اول الجنس الرابع من کتاب الطلاق من الخلاصة وکذا فی البزازیة) رجل طلق امرأته ثم قال لها فی العدة قد طلقتك اوقال بالفارسة تراطلاق دادم یقع تطلیقة اخری ولوقال قد کنت طلقتك اوقال بالفارسیة طلاق داده ام ترا لایقع اخری (من طلاق الخانیة) حتی لوطلقها ثلثا فتزوجت غیر کفو فدخل بها الزوج الثانی لاتحل للاول لانه لیس بنکاح صحیح فی المختار واختار صاحب الاسرار قول محمد هنا لماقلنا وذکر برهان الدین ان الفتوی فی جواز النکاح (من فتاوی اسکوبی فی باب الطلاق)

زید مرض موتنده زوجه سی هندی طلبیله اوچ طلاق ایله تطلیق ایتدکدنصکره هندك عدتی منقضیه اولمدین زید فوت اولسه هند زیده وارثه اولورمی * الجواب * اولماز

وان طلقها ثلثا بامرها اوقال لها اختاری فاختارت نفسها اواختلعت منه ثم مات وهی فی العدة لم ترثه (بدایه فی باب طلاق المریض)

زید زوجه سی هند حاملی اوچ طلاق ایله تطلیق ایلسه زید هنده حله ایتدیرمدین هندی تزوجه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

وفی جامع الفصولین طلقها ثلثا وهی حبلی اوحائض اوطلقها قبل الدخول اواکثر من مرة واحدة فحکم ببطلانه قاض کماهو مذهب البعض لم ینفذ (من البحر الرائق فی اوائل الطلاق)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هنده بوش اول دیدکدنصکره برقاچ کون مرورنده عمرو زیده عورتکی بوشادکمی دیوسؤال ایتدکده بوشادم دیوب بعده بکر دخی سؤال ایتدکده بوشادم دیوب زیدك مرادی انشا اولمیوب اخبار مراد ایلسه مجرد بویله دیمکله هند اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال لها انت طالق فقال رجل ماقلت فقال طلقتها اوقال قلت هی طالق وهی واحدة فی القضاء لان قوله فی المرة الثانیة خرج جوابا فیکون اخبارا عن الایقاع الاول فیتحقق جوابا (ذخیرة البرهانیة فی الثلث من الطلاق)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی تطلیق ایدوب بعده عمرو زیده هندی برطلاق ایله می تطلیق ایتدك یوخسه اوچ طلاق ایله می تطلیق ایتدك دیوسؤال ایتدکده زید برایکی اوچ درت بش دیوب بووجهله اقرار ایلسه هند اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(وفی مجموع النوازل امرأة طلبت الطلاق من زوجها فقال لها دادم یك ودو وسه یقع الثلث بدون النیة (من طلاق الخلاصة)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی اوچ طلاق ایله تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولدقدنصکره هند نفسنی عمروه تزویج ایدوب لکن عمرو قبل الدخول هندی تطلیق ایلسه تحلیل شرعی حاصل اولوب زید هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

وشرط الدخول ثبت باشارة النص وهوان یحمل النکاح علی الوطیٔ حملا للکلام علی الافادة دون الاعادة اذ العقد استفید باطلاق اسم الزوج او یزاد علی النص بالحدیث المشهور وهوقوله علیه السلام لاتحل للاول حتی تذوق عسیلة الاخر (هدایه فی فصل فیمایحل به المطلقة) وفی الشاهان ان شرط الدخوله ثبت باشارة الکتاب والسنة (خزانة الروایات فی باب مایحل به المطلقة)

زید زوجه سی هند حرهیی انجق ایکی طلاق باین ایله تطلیق ایلسه زید هندی رضاسیله بلاحله تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

واذاکان الطلاق باینا دون الثلاث فله ان یتزوجها فی العدة وبعد انقضائها (بدایه)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی اوچ طلاق ایله تطلیق ایدوب بعدانقضاء العدة هند نفسنی عمروه تزویج ایدوب بعده عمرو هندی تطلیق ایتدکدنصکره برمدت مرورنده هند نفسنی زیده تزویج مراد

ايدوب عمرو بكاداخل اولدی ديدكده عمرو هندی تكذيب ايدوب لكن زيد هندی تصديق ايلسه قول هندك اولوب زيده حلال اولورمی * الجواب ❊ اولور

(امرأة طلقها زوجها ثلثا فجاءت بعدمدة فاخبرت انها تزوجت فلانا فدخل بها فانكر الزوج الثانی الدخول بها ذكر الناطفی ان القول قولها و يجوز للاول نكاحها ولو اقر الزوج الثانی بالدخول بها وهی تنكر كان القول قولها ولا تحل للاول (قاضيخان فی دعوی النكاح من كتاب الدعوی كذا فی فصل فی اقرار احدالزوجين بالحرمة من نكاحه)

زيد زوجه‌سی هندی اوچ طلاق ايله تطليق ايدوب عدتی منقضيه اولدقدنصكره هندنفسنی وليسی اذنيله زيدك قرنداشی عمروك قولی بكره عمروك اذنيله نكاح صحيح ايله تزويج ايدوب بعده بكر هندی وطیٔ ايتدكدنصكره عمرو بكری هنده هبه وتسليم ايدوب نكاح باطل اولسه هندك بكردن عدتی منقضيه اولیجق زيد هندی رضاسيله تزوج ايتمك جائز اولورمی ❊ الجواب * اولور

(خافت ظهور امرها فی التحليل تهب لمن تثق به ثمن عبد فيشتری مراهقا فتزوجها منه بشاهدين ثم يهب الغلام لها فيبطل النكاح ثم يبعث الغلام الی بلدآخر فلايظهر امرها قال الامام الحلوانی وفيه نظر لانه لا يزوج من غيركفو وفيه خلاف وكذا من مراهق وفيه ايضا خلاف فلعله يرفع الی حاكم يری مذهب من لايقول بالصحة فيفسخه فلايحصل المرام (فی التاسع من طلاق البزازية)

(فی الفرقة بارتداد احدالزوجين)

زيددن كلمهٔ كفر صادره اولوب زوجه‌سی هند مبانه اولدقدنصكره زيد تجديد ايمان ايدوب بعده تجديد نكاح مراد ايتدكده هندامتناع ايلسه زيد هنده نفسنی بكاتزويج ايله ديو جبره قادر اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(واذا كانت الردة من الزوج لاتجبر المرأة علی التزويج وان اسلم)

(فصول العمادی فی فصل الاولياء)

زيدك زوجه‌سی هنددن كلمهٔ كفر صادره اولوب بعده تجديد ايمان ايلسه زيد هندی تزوجه طالب اولیجق هند مهر يسيرايله نفسنی زيده تزويجه جبر اولنورمی ❊ الجواب * اولنور

(منكوحة ارتدت والعياذ بانه حكی عن ابی نصر وابی القاسم الصفار انهما قالا لاتقع الفرقة بينهما حتی لاتصل الی مقصودها ان كان مقصودها الفرقة وفی الروايات الظاهرة تقع الفرقة وتحبس المرأة حتی تسلم و يجدالنكاح سدا لهذا الباب عليها (قاضيخان فی فصل الفرقة بين الزوجين من كتاب الطلاق المنكوحة اذا ارتدت كان ابوالقاسم الصفار وابونصر الدبوسی يفتيان بعدم وقوع الفرقة حسما لباب المعصية و يقع الطلاق فی ظاهرالرواية لكن اختار المشايخ انها تجبر علی الاسلام وعلی النكاح ومشايخ بخاری كانوا علی هذا (محيط) لان حسم باب المعصية يحصل بالجبر علی النكاح فلاضرورة الی بقاءالنكاح مع المنافی وهوالردة و به يفتی (مجمع الفتاوی فی فصل الالفاظ الكفر من كتاب السير) و بعض مشايخ بلخ وسمرقند افتوا فی ردتها بعدم الفرقة حسما لاحتيالها علی الخلاص باكبر الكبائر وعامة مشايخ بخاری افتوا بالفرقة وجبرها علی الاسلام وعلی النكاح مع زوجها الاول لان الحسم بذلك يحصل ولكل قاض ان يجددالنكاح بينهما بمهر يسير ولو بدينار رضيت ام لا (خانيه)

زيد مسلمدن كلمهٔ كفر صادره اولمغله زوجه‌سی هند مبانه اولدقدنصكره زيد تجديد ايمان ايدوب لكن تجديدنكاح ايتمدين هندك عدتی منقضيه اولوب بعده زيد هنده اوچ طلاق بوش اول ديسه زيد هندی رضاسيله بلاحله تزوج ايتمك جائز اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ومحل الطلاق المرأة وحكمه زوال الملك عن المحل (كنز) والملك شرط لوقوع الطلاق لا لانحلال اليمين فان وجدالشرط فيه انحلت اليمين ووقع الطلاق ولاانحلت ولايقع (ملتقی الابحر فی باب التعليق) يعنی لوقال لامرأته ان دخلت الدار فانت طالق فطلقها قبل وجود الشرط

ومضت العدة ثم دخلت الدار تنحل اليمين لوجود الشرط صورته رجل قال لامرأته ان دخلت الدار فانت طالق فدخلت الدار مع بقاء الزوجية اوفى العدة وقع الطلاق وانحلت اليمين لوجود الشرط فى الملك واوطلقها قبل وجود الشرط وانقضت عدتها ثم دخلت الدار انحلت اليمين ولم يقع شئ لان اليمين معلقة بالشرط وقدوجد فتبين ان الحنث لايختص بالملك (كافى)

هندك زوجى زيددن اوج دفعه كلمهٔ كفر صادره اولسه زيد تجديد ايمان ايتدكدنصكره هندى رضاسيله بلاحله تزوج ايتمك جائز اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(رجل ارتد مرارا وجدد الاسلام فى كل مرة وجدد النكاح على قول ابى حنيفة تحل له امرأته من غير اصابة الزوج الثانى لان عنده الردة لاتكون طلاقا (قاضيخان فى باب الردة) ومنها ان ردة احد الزوجين توجب البينونة بينهما فى الحال بدون قضاء القاضى ثم بعد ذلك ينظر ان كانت الردة من الزوج فهى فرقة بغير طلاق عند ابى حنيفة وابى يوسف ولا تجبر المرأة على ان ترجع اليه حتى يتزوجها وعليه مهر المثل اوالمسمى بعد الدخول ونصف المسمى اوالمتعة قبل الدخول وعليها العدة ان كانت بعد الدخول (خلاصة فى الفاظ الكفر)

(باب الخلع)

هند صغيرهٔ مميزه زوجى زيدايله مهرى وشوقدر اشياسى اوزرينه خلع اولوب اشياء مرقومه يى زيده تسليم ايلسه هند بالغه اولدقده مهرايله اشياء مرقومه يى زيددن الغه قادره اولورمى ❋ الجواب * اولور

ولواختلعت الصغيرة التى تعقل وتعبره من زوجها على صداقها يقع طلاق باين ولا يسقط الصداق (من خلع الخانية) صح قبول الصغيرة العاقلة الخلع فى حق الطلاق لاالبراءة من المهر (من خلع منية المفتى) ثم الحاصل فى خلع الصغيرة ان الخالع اذاضمن الصداق يصح الخلع و يقع الطلاق سواء كان العاقد ابا اوغيره واذابلغت ترجع بالصداق على الزوج ثم الزوج على الضامن ولاشك انه لايسقط الصداق لانها صغيرة وهل تقع البينونة ان قبلت الصغيرة عقد الخلع و كانت تعقل العقد يقع الطلاق بالاتفاق (احكام الصغار فى الخلع)

زيد مميزه اولان زوجه سى هند صغيره ايله مهرى اوزرينه خلع اولوب هند دخى قبول ايلسه هند بالغه اولدقده مهرنى زيددن الغه قادره اولورمى ❋ الجواب * اولور

صح قبول الصغيرة العاقلة الخلع فى حق الطلاق لاالبراءة من المهر (من خلع منية المفتى)

هند زوجى زيدايله مهرى اوزرينه خلع اولدقدنصكره هند عدتى منقضيه اولمدين فوت اولسه زيد هنده وارث اولورمى * الجواب * اولماز

(والواقع به اى بالخلع و بالطلاق على مال طلاق باين (درر غرر فى الخلع) طلقها رجعيا او باينا فى مرضه ومات فى عدتها ورثت (بحرالرائق فى طلاق المريض) قيد بقوله بموته لانه لوماتت المرأة لم يرثها الزوج بحال لان الزوج بالطلاق رضى ببطلان حقه كذا فى المحيط (بحرالرائق من المحل المزبور)

هند زوجى زيدايله خلع اولدقدنصكره زيدفوت اولسه هند زيده وارثه اولورمى * الجواب ❋اولماز

(اواختلعت منه ثم مات وهى فى العدة لم ترثه لانها رضيت بابطال حقها والتأخير لحقها (هدايه)

بوصورتده هند زيده وارثه اولمق زعميله تركه دن شوقدر اشيا قبض ايلسه زيدك ورثه سى اشياء مرقومه يى هنددن استرداده قادراولورلرمى ❋ الجواب ❋ اولورلر

(المغصوب لوكان قائما يأخذه مثليا اولا (جامع الفصولين فى الثالث والثلثين)

هند صحتنده زوجى زيدايله مهرى اوزرينه خلع اولدقدنصكره هند فوت اولسه ورثه سى زيددن مهرنامنه نسنه الغه قادراولورلرمى ❋ الجواب ❋ اولمازلر

(قال الزوج خالعتك ولم يذكر مالا فقبلت المرأة طلقت لوجود الايجاب والقبول و يبرأ عن

المهر المؤجل لوكان عليه والا اى وان لم يكن عليه من المؤجل شئ ردت على الزوج ماساق اليها من المهر المعجل فانها اذا قبلت الخلع وقد ثبت انه معاوضة فى حقها فقد التزمت العوض فوجب اعتباره بقدر الامكان (دررغرر فى آخر الخلع) اختلعت من زوجها وهى صحيحة والزوج مريض فالخلع جائز بالمسمى قل ذلك اواكثر ولا ميراث بينهما سواء مات بعد انقضاء العدة اوقبلها (مجمع الفتاوى فى الخلع)

هند مرض موتنده زوجى زيد ايله مهرى اوزرينه خلع اولدقدنصكره هند عدتى ايچنده فوت اولوب ورثه سنى ترك ايتدكده ثلث مهر مزبوره مساعد اولوب زيدك تركهٔ هنددن حصه سى مهر مزبوردن اكثر اولسه زيد هندك تركه سندن حصه نامنه نسنه المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(واذا اختلعت المرأة من زوجها فى مرضها بالمهر الذى كان تزوجها عليه فهذا على وجهين ان كان الزوج قريبا لها بان كان ابن عم لها اوكان اجنبيا فان كان الزوج اجنبيا اما ان كانت مدخولا بها اوغير مدخول بها ومتى كانت مدخولا بها اما ان ماتت وهى فى العدة او بعدها وان كانت مدخولا بها وماتت بعد العدة ينظر الى المسمى فى بدل الخلع والى ثلث مالها فان كان المسمى فى بدل الخلع مثل ثلث مالها او اقل فللزوج ذلك وان كان اكثر من ثلث مالها فليس للزوج الزيادة على الثلث الابرضاء باقى الورثة وهذا اذا كان لها اموال اخر سوى المهر يخرج المسمى من الثلث وان لم يكن لها مال آخر يعتبر الثلث من المهر وان ماتت قبل انقضاء العدة ينظر الى المسمى فى بدل الخلع والى قدر ميراثه منها فان كان المسمى اكثر من ميراثه منها فانه لايسلم له الزيادة على ميراثه الا باجازة باقى الورثة وان كان المرأة غير مدخول بها وقد اختلعت من زوجها بمهرها فان النصف يعود الى الزوج بحكم الطلاق واما النصف الاخر فقد وصل الى الزوج من جهة المرأة فيعتبر تبرعها فى ذلك فيسلم ذلك النصف للزوج من الثلث وان لم يكن له مال سوى المهر سلم للزوج ثلث ذلك النصف الى آخره (ملتقط صدر الاسلام ومجمع الفتاوى فى آخر فصل الخلع وكذا فى خلع البزازية فى النوع الخامس)

هند حامل زوجى زيد ايله مهرى ونفقهٔ عدتى اوزرينه خلع اولدقدنصكره هند نادمه اولوب زيددن مهر ونفقه نامنه نسنه المغه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(الخلع بالمهر ونفقة العدة صحيح وان لم تجب النفقة بعد تبعا كما فى بيع الشرب (منية المفتى للشيخ يوسف بن سعد السجستانى فى باب الخلع) وان كانت حاملا فعدتها ان تضع حملها لقوله تعالى واولات الاحمال اجلهن ان يضعن حملهن (هدايه فى باب العدة)

هند زوجى زيد ايله مهرى وعدتى حيض ايله منقضيه اولمق اعتقاديله نفقهٔ عدتى اوزرينه خلع اولدقدنصكره هندك زيددن حملى ظاهر اولسه هند وضع حمل ايدنجيه دك زيددن نفقه المغه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

سئل ماقولكم فى شخص خلع زوجته على مهرها وعلى ان تنفق على نفسها فى زمن العدة الى انقضائها ثم بعد ذلك ذكرت انها حامل وطلبت ان يفرض لها النفقة فهل يقبل قولها ويفرض لها القاضى النفقة ام لا اجاب نعم يقبل قولها فى ذلك ويفرض لها القاضى النفقة (نقد المسائل فى الدعوى من كتاب الطلاق)

هند حامل زوجى زيد ايله مهرى اوزرينه خلع اولدقده تولد ايده جك ولدى كندى مالندن انفاق واكسا ايتمك اوزره خلع اولوب لكن مدت بيان اولنميوب بعده هند بر ولد طغورسه هند ولد مزبور حضانه سنده اولمغله ولدك نفقه سنى زيددن المغه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(لاتقع البراءة عن نفقة الولد والرضاع من غير شرط وان شرط البراءة عن ذلك فان وقت لذلك وقتا جاز والا فلا (قاضيخان فى الخلع)

هند حامل زوجی زید ایله مهری وتولد ایده جك ولدی یدی سنه تمامنه دك كندی مالندن انفاق واكسا ایتمك اوزره خلع اولدقدنصكره هند بر ولد طغورسه هند موسره ایكن یدی سنه تمامنه دك اول ولدك نفقه سی نامنه زیددن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المحیط ذكر ابن سماعة عن محمد فی امرأة اختلعت من زوجها بما لها علیه من المهر وبارضاع ولده الذی حامل به اذا ولدت الی سنتین جاز (من خلع فتح القدیر) امرأة اختلعت مع زوجها علی ان ترضع مافی بطنها وعلی نفقته بعد الرضاع عشر سنین قال ابو یوسف جاز

(من خلع قاضیخان)

هند زوجی زید ایله مهری وزیددن اولان صغیر اوغلی عمروی كندی مالندن انفاق ایتمك اوزره خلع اولوب لكن مدت بیان اولنماسه عمرو هندك حضانه سنده اولمغله هند عمروك نفقه سنی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

نفقة الولد لاتقع البراءة عنها بلا شرط فی الخلع اجماعا وان شرط ان وقت فی الخلع جاز وان لم یوقت لا ولاتقع البراءة عنها (بزازیه) وانما یصح الخلع علی امساك الولد اذا بین المدة وان لم یبین المدة لایصح

(خزانة الفتاوی فی بدل الخلع من كتاب الطلاق)

هند زوجی زید ایله مهری وزیددن اولان صغیر اوغلی عمروی ایكی سنه تمامنه دك كندی مالندن انفاق ایتمك اوزره خلع اولسه هند موسره ایكن سنتین تمامنه دك صغیرك نفقه سی نامنه زیددن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(مامر من خلع الخانیة جواب لهذا السؤال)

هندزوجی زید ایله مهری وزیددن اولان ولد صغیرنی یدی سنه تمامنه دك كندی مالندن انفاق ایتمك اوزره خلع اولوب هند صغیری بحق الحضانه امساك ایلسه هند مدت مزبوره ده معسره اولوب صغیرك نفقه سنه قادره اولمیوب صغیرك مالی اولمامغله صغیرك نفقه سنی زیددن الوب صغیری انفاقه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولو خالعت نفسها من زوجها بمهرها ونفقة ولدها عشر سنین هی معسرة فطالبته بنفقته یجبر علیها وعلیه الاعتماد لاعلی ماافتاه بعضهم من سقوط النفقة عنه (من خلع ابن همام)

هندزوجی زید ایله مهری وزیددن اولان صغیره قزی زینبی یدی سنه تمامنه دك كندی مالندن انفاق ایتمك اوزره خلع اولدقدنصكره بر سنه مروردنده صغیره فوت اولسه زید صغیره نك التی سنه لك نفقه سیله هندك اوزرینه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

اختلعت علی نفقة ولدها سنة ثم مات بعد خمسة ایام یرجع الزوج علیها ببقیة نفقة الولد (قنیه فی باب الخلع من الطلاق) ثم اعلم ان موتها اوعدم وجود ولد فی بطنها كموته فی اثناء المدة من كونها ترد قیمة الرضاع

(كما فی المحیط من خلع البحر الرائق فی شرح قوله ویسقط الخلع)

هند زوجی زید ایله مهری وزیددن اولان صغیره قزی زینبی یدی سنه تمامنه دك كندی مالندن انفاق ایتمك اوزره خلع اولدقدنصكره هند زینبی بر آی انفاق ایدوب بعده هند فوت اولوب زینبك حاضنه اخراسی اولمامغله زید زینبی السه زید صغیره نك التی سنه واون بر آیلق نفقه سیله هندك تركه سنه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(امرأة اختلعت من زوجها علی مهرها ونفقة عدتها علی ان تمسك الولد بنفقتها سنین معلومة فامسكت الولد سنة اوسنتین ثم ردت الولد علی الزوج فانها تجبر علی ان تمسك الولد بنفقتها مابقیت المدة فلوانها هربت ووارت نفسها حتی تمت المدة ثم ظهرت یرجع الزوج علیها بقیمة نفقة الولد فی المدة التی لم تمسك الولد (قاضیخان فی باب الخلع) امرأة اختلعت علی امساك الولد اوارضاع الولد سنتین فمات الولد بعد السنة اوماتت هی علیها قیمة الرضاع سنة (خلاصه فی الخلع)

(فی خلع الاب والفضولی)

هند صغیره نك باباسی زید صغیره نك زوجی عمرو ایله صغیره نك مهری اوزرینه خلع اولوب لكن بدل خلعه ضامن اولماسه صغیره بالغه اولدقده مدخول بها اولمامغله نصف مهرنی عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(والاب اذا خالع الصغیرة علی صداقها ولم یضمن هل یقع الطلاق قیل یتوقف علی اجازتها وقیل لا یتوقف لانه لا فائدة فی التوقف بل یقع الطلاق ویجب کل الصداق ان کان بعد الدخول والنصف قبله وهو الصحیح (عمادیه) (علك) رجل خلع ابنته الصغیرة فان ضمن تم الخلع بقبوله ویکون صداقها علی الزوج ثم یرجع الزوج علی الاب وان لم یضمن الاب هل یقع الطلاق ان قبلت الصغیرة یقع وان قبل الاب اختلف المشایخ فی وقوع الطلاق والصحیح انه یقع لان لسان الاب کلسانها (من خلع الخانیة) وان کانت صغیرة وقد وقع الخلع علی صداقها فان ضمن الخالع الصداق مع الخلع وقع الطلاق سواء کان العاقد ابا او اجنبیا واما اذا لم یضمن الخالع فلا شك انه لا یسقط صداقها بهذا الخلع ولکن هل تقع البینونة ان قبلت الصغیرة الخلع وکانت من اهل ذلك بان کانت تعقل العقد وتعبر عن ذلك یقع الطلاق وان لم تقبل هل تقع البینونة ینظر ان کان العاقد اجنبیا لا یقع بالاتفاق فاما اذا کان ابا ولم یضمن الصداق فذکر شیخ الاسلام خواهرزاده فیه اختلاف المشایخ وذکر شمس الائمة الحلوانی ان فیه روایتین فی روایة انه لا یقع وفی روایة یقع (ذخیرة فی الخلع من الطلاق)

هند صغیرهٔ ممیزه نك اناسی زینب هندك زوجی زید ایله قبل الدخول هندك اذنسز مهر مسماسی اوزرینه خلع اولدقده مهره ضامنه اولمیوب بعده هند واقفه اولدقده قبول ایلسه هند بالغه اولدقده مهر مسماسك نصفنی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب اولور

(وان کان الخلع بین الزوج وام الصغیرة ان اضافت الام البدل الی مال نفسها او ضمنت به یتم الخلع کما لو کان الخلع مع الاجنبی وان لم تضف ولم تضمن هل یقع الطلاق کما یقع فی خلع الاب لا روایة فیه والصحیح انه لا یقع وان کان العاقد اجنبیا ولم یضمن البدل هل یتوقف الخلع علی قبولها قال بعضهم ان کانت الصغیرة تعقل العقد وتعبر یتوقف الخلع علی قبولها وقال بعضهم لا یتوقف (مجمع الفتاوی من کتاب الطلاق) ثم الحاصل فی خلع الصغیرة ان الخالع اذا ضمن الصداق یصح الخلع ویقع الطلاق سواء کان العاقد ابا او غیره واذا بلغت ترجع بالصداق علی الزوج ثم الزوج علی الضامن واذا لم یضمن لا شك انه لا یسقط صداقها بهذا الخلع لانها صغیرة وهل تقع البینونة ان قبلت الصغیرة عقد الخلع وکانت تعقل العقد یقع الطلاق بالاتفاق (احکام الصغار فی الخلع للاستروشنی)

هند صغیره نك اناسی زینب هندك زوجی زید ایله هندك مهری اوزرینه خلع اولدقده زینب مهر مزبوره ضامنه اولوب بعده هند بالغه اولدقده مدخول بها اولمامغله مهر مزبورك نصفنی زیددن السه زید نصف مرقومی زینبه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من مجمع الفتاوی آنفا)

هند صغیره یی ولی اقربی اناسی زینب کفوی زیده مهر مثلی اولان شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله تزویج ایدوب زید دخی هنده دخول ایتدکدنصکره زینب هندك صغرنده مهری اوزرینه زید ایله خلع اولدقده زینب مهر مزبوره ضامنه اولوب بعده هند بالغه اولدقده مهر مرقومی بعد الحکم زیددن السه زید مهر مزبوری زینبه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

زید هند کبیره نك زوجی عمرو ایله هندك اذنسز هندك مهری اوزرینه خلع اولدقدنصکره هند واقفه اولدقده خلع مزبوری مجیزه اولسه هند نادمه اولوب مهر مرقومی عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(والفضولی اذا ضمن یتم الخلع واذا لم یضمن کان الخلع موقوفا علی اجازة المرأة وقبولها (قاضیخان) اذا بلغها الخبر ان اجازت نفذ علیها وبرئ الزوج من الصداق (من الخانیة) خلع الفضولی اذا لم یضمن

ولم يضف الى ماله لا يجوز ولا يقع الطلاق الا ان ترضى اذا بلغها فان اجازت وقع الطلاق و برئ الزوج من الصداق وان لم تجز لم يقع و يبقى الصداق فى ذمة الزوج (فى خلع الفضولى من العمـادية)

زيدك زوجه سى هند كبيره نك قرنداشى عمرو هندك اذنسز هندك مهرى اوزرينه زيد ايله خلع اولوب مهرى كندى مالندن ضامن اولدقدنصكره هند واقفه اولدقده قبول ايلماسه خلع واقع اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الذخيرة اذا اراد الرجل ان يخلع ابنته من زوجها وهى صغيرة او كبيرة ينبغى ان يجعلها بالشئ من ماله او يضمن بدل الخلع فيجوز الخلع واما اذا خالعهـا على الصداق فان كانت كبيرة فان كان الخلع باذنها جاز ذلك عليها ولو كان بغير اذنها فان لم يضمن الاب الصداق لا يجوز الخلع ولا يقع الطلاق الا ان ترضى اذا بلغهـا فان اجازت وقع الخلع و برئ الروج من الصداق وان لم تجز لا يقع الطلاق و يبقى الصداق فى ذمة الزوج على حاله (من خلع التاتارخانية)

زيدك زوجهٔ مدخول بهاسى هند كبيره نك باباسى عمرو هندك اذنسز هندك مهرى اوزرينه زيد ايله خلع اولوب مهره ضامن اولسه هند خلعى مجيزه اولميوب مهرنى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور زيد دخى عمروه رجوع ايدر

(اما الكبيرة اذا خلعها ابوها او الاجنبى باذنها جاز والمـال عليها وان لم تجز ترجع بالصداق على الزوج والزوج على الاب ان ضمن وان لم يضمن فالخلع يتوقف على قبولهـا ان قبلت يتم الخلع فى حق المـال (خلاصه فى خلع الفضولى)

زيد زوجه سى هند ايله خلعه عمروى توكيل ايتدكده شو قدر غروشه خلع ايله اقه خلع ايلمه ديوب بعده عمرو زيدك اذنسز هند ايله اول قدر غروشدن اقله خلع ايلسه زيد مجيز اولميجق هند خلع مزبوره بناء باين اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو وكل رجلا بان يبيع ثلث تطليقات من المرأة بالف درهم فباعهـا الوكيل بثلث آلاف لا يقع شئ فى التوكيل بالطلاق من وكالة الخانية)

(نوع آخر)

هند زوجى زيد ايله مهرى اوزرينه خلع اولدقدنصكره هند زيد بنى قبل الخلع باينا تطليق ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك مهر مزبورى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(فان اختلعت بمال ثم اقامت بينة انه كان طلقها قبله باينا استردت المال (من خلع القنية مثله فى الفصل السـابع فى التناقض من العمادية) فان المرأة اذا اختلعت ثم اقامت بينة على انه طلقهـا ثلاثا قبل الخلع فانها تسمع وان تناقضت للخفاء فى تطليقه لاستقلاله به (درر فى الاستحقاق)

هند حره زوجى ايله ايكى دفعه خلع اولدقدنصكره زيد هندى رضاسيله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر من الهداية فى اول باب البينونة المغلظة والتحليل)

زيد زوجه سى هند ايله مهرى أوزرينه خلع اولدقده زيد هنده مهريكى بندن طلب ايدرايسك زوجهم اولورميسين ديدكده هند دخى اولورم ديوب بعد زمان هند مهرينى زيددن طلب ايلسه زيد هنده مهريكى بندن طلب ايتمكله زوجهم اولدك ديوب هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو شرط الخيـار فى الخلع لا يصح شرط الخيـار من جانب الزوج كما لا يصح فى اليمين من كل وجه (قاضيخان فى باب الخلع من الطلاق) وذكر فى اجارات مجموع النوازل ان تعليق التمليكات والتقييدات بالشرط لا يجوز اما التمليكات فنحو البيع والشراء والاجارة والاستيجار والهبة والصدقة والنكاح والاقرار والابراء (فى اول الفصل السادس والعشرين من العمادية)

زيد عمروه زوجهٔ هند ايله مخالعه ايله ديو ابرام ايتدكده عمرو خلع مراد ايتمامكله نسنه يس و يلميوب

زیدی دفع ایچون خلع واقع اولمامق قصدیله بر کاغده هند ایله خلع اولدم دیو یازوب خلع لفظنی یازمیوب اول کاغدی زیده ویرسه مجرد وجه محرر اوزره کتابتی ایله خلع واقع اولمش اولورمی ☼ الجواب * اولماز

رجل قال لامرأته تراطلاغ فهذه خمسة الفاظ احدها هذه والثانية تراطلاق والثالثة تراتلاك والرابعة تراطلاك والخامسة تراتلاغ نقل عن الشيخ الامام ابی بكر محمد بن الفضل انه كان يميز بين العالم والجاهل فقال اذا كان عالما لا يقع وان كان جاهلا يقع ثم رجع وقال يقع الطلاق فی هذه المسائل كلها ولا يفرق بين العالم والجاهل لان العوام يزعمون الكل طلاقا ولا يميزون ومن الناس من لا يحسن الكلام وقد يقصد الطلاق و يجری ذلك علی لسانه فی الغضب والخصومة قيل له وان كان الرجل عربيا قال وان كان عربيا لان من العرب من يذكر الكاف مقام القاف فان قال تعمدت ذلك كيلا يقع الطلاق لا يصدق قضاء و يصدق فيما بينه و بين الله تعالی الا ان يشهد قبل التلفظ فيقول للشهود ان امرأتی تطلب منی الطلاق وانا لا اريد فانا اتلفظ بهذا قطعا لخصومتها ثم يتلفظ بذلك و يسمع الشهود ذلك فاذا شهدوا بذلك عند القاضی فحينئذ لا يقضی القاضی بالطلاق (قاضيخان فی اوائل الطلاق) الكتابة علی نوعين مرسومة وغير مرسومة ونعنی بالمرسومة ان يكون مصدرا معنونا مثل ما يكتب الی الغائب وغير المرسومة ان لا يكون مصدرا معنونا وهو علی ضربين مستبينة و غير مستبينة فالمستبينة ما يكتب علی الصحيفة وهو الحائط والارض علی وجه يمكن فهمه وقراءته وغير المستبينة ما يكتب علی الهوی والماء شیء لا يمكن فهمه وقراءته ففی غير المستبينة لا يقع الطلاق وان نوی وان كانت مستبينة لكنها غير مرسومة ان نوی الطلاق يقع والا فلا يقع وان كانت مرسومة يقع الطلاق نوی اولم ينو (قاضيخان فی فصل الكناية من الطلاق)

هند زوجی زید ایله مهری وشو قدر اقچه اوزرینه خلع اولدقده اولقدر اقچه یی مجلس خلعده زیده ویرماسه حالا زید مبلغ مزبوری هنددن طلب ایتدکده هند مجرد مجلس خلعده ویرمامکله ساقط اولور دیو ویرمامکه قادره اولورمی ☼ الجواب * اولماز

(اذا قبلت المرأة الخلع كان عليها ان تسلم الزوج ما سمی عند الخلع ان قدرت علی تسليمه وان عجزت عن تسليم ذلك بالاستحقاق بسبب فعليها تسليم المثل فی المثلی والقيمة فی القيمی (محيط برهانی) واذا تشاق الزوجان وخافا ان لا يقيما حدود الله فلا بأس بان تفتدی نفسها منه بمال يخلعها به لقوله تعالی فلا جناح عليهما فيما افتدت به) فاذا فعلا ذلك وقع بالخلع تطليقة باينة ولزمها المال (هدايه فی باب الخلع)

صرع زحمتنه مبتلاة اولان هند عقلی باشنده اولوب مصروعه دكل ایكن زوجی زید ایله مهری و بعض اشیاسی اوزرینه خلع اولدقد نصكره هند خلعنه نادمه اولوب مهرینی وبعض اشياء مزبوره یی زیددن المغه قادره اولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز

(اذا كان لافاقته وقت معلوم ولجنونه وقت معلوم فما اعتق اوطلق فی حال افاقته جاز وما قال فی حال جنونه لم يجز واذا لم يكن لجنونه ولا لافاقته وقت معلوم فان كان اكثر السنة مفيقا فانه يجوز ما اعتق فی حال افاقته وان كان اكثر السنة مجنونا لا يجوز ما وقع فی الحالين (احكام ناطقی)

هند زوجی زید ایله شوقدر غروش اوزرینه خلعه طالبه اولدقده زید امتناع ایتمكله زیدك اوكی اوغلی عمرو صغیر زیده هند ایله اولقدر غروش اوزرینه خلع اول سكا ایكی بیك اقچه و یره یم دیمكله زید هند ایله خلع اولوب اولقدر اقچه یی عمرودن السه عمرو بالغ اولدقده مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب ☼ اولور

واقوال الصبی غير معتبرة (احكام ناطقی) ويحجر عليه فی الاقوال كلها (اشباه) وباقی المسئلة يعرف تمامه من جامع الفصولين قبل ثلثة اوراق

(فی الایلاء)

زيد زوجه سى هنده والله دوشككه كيرميه يم ديدكده ايلانيت ايدوب بعده درت آى مرور ايدوب وطئه قادر ايكن هندى وطئ ايلماسه هند باينه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(والالفاظ التى يقع بها الايلاء ضربان صريح وكناية اما الصريح فنحو قوله والله لا اقربك لا اجامعك لا اطاؤك لا اباضعك لا اغتسل منك من جنابة واما الكناية فهى كقوله لا امسك ولا آتيك ولا ادخل بك ولا اغشاك ولا اجمع رأسى ولا رأسك ولا اضاجعك ولا اقرب فراشك فلا يكون ايلاء بلا نية (كذا ذكره فى الفتاوى الظهيرية من بيان الروايات شرح الوقاية فى الايلاء) واقلها للحر اربعة اشهر وللامة شهران ولاحد لاكثرها فلا ايلاء لو حلف على اقل من الاقلين بان قال للحرة والله لا اقربك شهرين او ثلثة اشهر فلو قال والله لا اقربك او لا اقربك اربعة اشهر الاول مؤبد والثانى موقت او ان قربتك فعلى حج او نحوه او فانت طالق او عبده حر فان قربها فى المدة حنث واذا حنث ففى الحلف بالله وجب الكفارة وفى غيره وجب الجزاء وسقط الايلاء والا اى وان لم يقربها بانت بواحدة وسقط الحلف الموقت (درر غرر فى الايلاء)

(فى العنين)

هند زيدك عنين ايديكنى بلدين نفسنى زيده تزويج ايدوب بعده عنتى ظاهره اولمغله هند زيدى حاكمه برسنه تأجيل ايتدردكدنصكره برسنه مرور ايدوب زيد هنده واصل اولماسه هند كندويى حاكمه تفريق ايتدرمكه قادره اولورمى * الجواب ❊ اولور

(او وجدت زوجها عنينا او خصيا فان اقرانه لم يصل اجل سنة قمرية فى الصحيح سوى مدة مرضه ومرضها ان لم تكن رتقاء فان وطئ فبها والا بانت بالتفريق (غرر فى باب العنين من الطلاق)

هند زيدك مجذوم ايديكنى بلدين نفسنى زيده تزويج ايلسه هند واقفه اولدقده راضيه اولميوب نفسنى قاضى يه تفريق ايتدرمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
مكر قاضى امام محمد قوليله عمله مأمور اوله

ولا خيار لها ان وجدت به جنونا او جذاما او برصا خلافا لمحمد (ملتقى فى باب العنين) واذا كان بالزوج جنون او برص او جذام فلا خيار لها عند ابى حنيفة وابى يوسف وقال محمد لها الخيار (بدايه فى باب العنين) قوله واذا كان بالزوج جنون او برص او جذام فلا خيار للمرأة عند ابى حنيفة وابى يوسف قال الامام برهان الدين فى شرحه لهذا الكتاب وقال محمد يفسخ بالجنون والجذام والبرص فى الزوج والصحيح قول ابى حنيفه وابى يوسف وعليه مشى الامام المحبوبى والنسفى والموصلى وصدور الشريعة (تصحيح قدورى)

(باب العدة)

زيد هندى تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول والخلوة هندى تطليق ايلسه هنده عدت لازمه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

ولا عدة فى طلاق قبل الدخول (ملتقى فى باب العدة من الطلاق) فلا عدة بالطلاق قبل الدخول لعدم تأكيد ملك النكاح (درر غرر فى باب العدة)

زيد هندى تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول زيد فوت اولسه هنده عدت لازمه اولورمى ❊ الجواب * اولور

(اذا مات عنها زوجها ينظر ان كانت حرة فعدتها اربعة اشهر وعشر اسواء كانت ممن تحيض او لا مسلمة كانت او كتابية صغيرة كانت او كبيرة مدخولا بها كانت او غير مدخول بها (شرح الطحاوى)

زيد ام ولدى اولميان جاريه سى هندى اعتاق ايدوب هند دخى نفسنى عمروه تزويج مراد ايلسه هنده عدت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(والامة اذا اعتقت او مات سيدها لا عدة عليها بالاجماع كذا ذكره الاسبيجابى من البحر الرائق ملخصا فى باب العدة) او زوال فراش معتبر احتراز عن فراش امة موطوءة غير مستولدة اذ لا عدة لها

(من اوائل العدة من الدرر والغرر)

زيدام ولدى هندى اعتاق ايتمدين عمروه تزويج مراد ايلسه هنده عدت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز لكن افضل اولان بر حيض ايله استبرا ايدوب بعده تزويج ايتمك كركدر

(اذا اراد الرجل ان يزوج ام ولده ينبغى له ان يستبرأها بحيضة ثم يزوجها فان زوجها قبل ان يستبرئها جاز النكاح (قاضيخان فى الاستيلاد من كتاب العتاق)

هند نصرانيه نك زوجى زيد مسلم فوت اولسه هنده عدت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(الكتابية اذا كانت تحت مسلم فعدتها عدة المسلمة فى الطلاق والوفات الحرة كالحرة والامة كالامة (قاضيخان فى فصل من باب العدة)

هندك زوجى زيد آخر دیارده ایكن زيدك فوتى شايع اولمغله هند بعد انقضاء العدة نفسنى عمروه تزويج ايدوب عمرو دخى هندى وطئ ايتدكدنصكره زيد حيا كلوب هندى عمرودن تفريق ايتدرسه هندك عدتى منقضيه اولمدين زيد هندى وطئ ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل تزوج امرأة نكاحا فاسد او دخل بها وفرق بينهما كان عليها العدة بثلث حيض من وقت الفرقة (قاضيخان فى باب العدة)

هندك زوجى زيد آخر ديارده ايكن عمرو هندك زوجى اولديغنى بيلامكله هندى تزوج ووطئ ايتدكدنصكره زيد كلوب هندى عمرودن تفريق ايتدرسه هنده عمرودن عدت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(ولا يجوز نكاح منكوحة الغير ومعتدة الغير عند الكل ولو تزوج منكوحة الغير وهو لا يعلم انها منكوحة الغير فوطئها تجب العدة وان كان يعلم انها منكوحة الغير ووطئها لا تجب العدة حتى لا يحرم على الزوج وطئها (من نكاح الخانية فى اواخر المحرمات)

هندك زوجى زيد آخر دیارده ايكن عمرو هندك زوجى اولديغنى بيلوركن هندى تزوج ووطئ ايتدكدنصكره زيد كلوب هندى عمرودن تفريق ايتدرسه هنده عمرودن عدت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من نكاح الخانية آنفا)

هندك زوجى زيد آخر دیارده فوت اولسه هندك عدتى وفاتى كوننده مى اعتبار اولنور يوخسه خبر واصل اولديغى كوننده مى اعتبار اولنور * الجواب * وفاتى كوننده ن

(وابتداء العدة فى الطلاق والموت عقيبهما وان لم تعلم بهما (من ملتقى الابحر) المرأة اذا بلغها طلاق زوجها الغائب او موته يعتبر عدتها من وقت الموت والطلاق عندنا لا من وقت الخبر (قاضيخان فى باب العدة من الطلاق)

زيد زوجه سى هند حامله تطليق ايتدكده هندك عدتى نه ايله منقضيه اولور * الجواب * وضع حمل ايله (وان كانت حاملا فعدتها بوضع الحمل (قاضيخان فى اول باب العدة)

زيد زوجه سى هند حامله تطليق ايتدكدنصكره هند مستبين الخلقه بر جنين ميت القا ايلسه هندك عدتى منقضيه اولورمى * الجواب * اولور

(وان اسقطت سقطا ان كان مستبين الخلقة كله او بعضه انقضت العدة والا فلا (جوهرة النيرة شرح القدورى فى العدة) وقد يكون بوضع الولد او باسقاط سقط قد استبان خلقه او بعض خلقه (قاضيخان فى اول باب العدة)

هند حره نك زوجى زيد فوت اولدقده هند حامل اولمايجق هندك عدتى نه مقداردر * الجواب * درت آى اون كوندر

(مرت مسئلته من شرح الطحاوى فى اول الباب)

زيد ذات حيض اولان زوجهٔ مدخول بهاسى هندى باينا تطليق ايتدكدنصكره التمش كون تمامنده هند نفسنى عمروه تزويج مراد ايتدكده اوچ حيض كوروب عدتم منقضيه اولدى ديسه عمرو هنده

اینانیجق هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(الحرة المطلقة اذا اقرت بانقضاء العدة لا تصدق فی اقل من شهرین
وهو المختار (من عدة الخانیة)

زید متوفانك ام ولدی هند زیدك فوتندن قرق كون تمامنده اوج حیض كوروب عدتم منقضیه
اولدی دیو نفسنی عمروه تزویج ایتدكدنصكره هند فوت اولسه عمرو هنده وارث
اولورمی * الجواب * اولماز
(وهی فی حرة تحیض للطلاق والفسخ ثلث حیض كوامل (غرر فی باب العدة) كذا ام ولد مات
مولاها او اعتقها (غرر من المحل المزبور) بخلاف النكاح الفاسد حیث لا یثبت حل الوطیء والتوارث
لان اصل العقد لیس بثابت (من بیان الروایات فی باب الولی والكفو)

(باب ثبوت النسب)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی باینا تطلیق ایتدكدنصكره هند انقضاء عدته اقرار
ایتمدین ایكی سنه دن اقلده بر ولد طغورسه ولد مزبورك نسبی زیددن ثابت
اولورمی * الجواب * اولور
(والمبتوتة یثبت نسب ولدها ان جاءت به لاقل من سنتین وان جاءت به لتمام سنتین من وقت
الفرقة لم یثبت الا ان یدعیه (بدایه فی ثبوت النسب)
المسئلة موضوعة فی صورة عدم الاقرار

هندك زوجی زید فوت اولدقدنصكره هند انقضاء عدته اقرار ایتمدین زیدك فوتندن ایكی
سنه دن اقلده بر ولد طغورسه اول ولد زیده وارث اولورمی * الجواب * اولور
(ویثبت نسب ولد المتوفی عنها زوجها ما بین الوفات وبین سنتین (بدایه فی ثبوت النسب)

زید متوفانك زوجه سی هند انقضاء عدته اقرار ایتمدین زیدك فوتندن اون التی آی مرورنده
بر ولد طغورسه ولد مزبورك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب * اولور
(مرت مسئلته آنفا)

زید مسلم فوت اولدقدنصكره زوجه سی هند نصرانیه زیدك فوتندن اون آی تمامنده بر ولد طغورسه
هند انقضاء عدته اقرار ایتمش اولماسه اول ولد زیده وارث اولورمی * الجواب * اولور
(مرت مسئلته من البدایة قبل مسئلة)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی باینا تطلیق ایدوب بعده هند انقضاء عدته اقرار ایتمدین ایكی سنه
مرورنده بر ولد طغوردقده هند ولد زیددندر دیوب لكن زید دعوت ایتماسه ولد مزبورك نسبی
زیددن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز
(وان لم تقر یثبت ان ولدت لاقل من سنتین وان لسنتین او اكثر لا الا فی الرجعی ویكون رجعة
بخلاف البائن الا ان یدعیه فیثبت به ایضا ویحمل علی الوطیء بشبهة
فی العدة (ملتقی الابحر فی باب ثبوت النسب)

هند نفسنی زیده تزویج ایتدكدنصكره اون آی مرورنده بر ولد كتوردكده زید اول ولد بندن دكلدر
دیوب هند دخی تصدیق ایلسه هند زیدی تصدیق ایتمكله ولدك نسبی زیددن منتفی
اولورمی * الجواب * اولماز
(اقل مدة الحمل ستة اشهر واكثرها سنتان (ملتقی) اعلم ان الفراش اما ضعیف وهی الامة او متوسط
وهی ام الولد او قوی وهی المنكوحة فثبت نسب ولدها بلا دعوة ولا ینفی بالنفی بل باللعان (اصلاح)
ولو صدقته فی نفی الولد فلا حد ولا لعان وهو ولدهما لان النسب انما ینقطع حكما باللعان فلم یوجد
وهو حق الولد فلا یصدقان فی ابطاله وبه یظهر عدم صحة قول صدر الشریعة فینفی نسب ولدها منه
(من الدرر فی باب اللعان وفی الزیلعی كذلك)

زید زوجه‌سی هندی اوچ طلاق ایله تطلیق ایتدکدنصکره هنده حله ایتدیرمدین هندی تزوج ووطیٔ ایدوب بعده هند وقت وطئدن التی آی مرورنده بر ولد کتورسه ولد مزبورك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب ✻ اولور

(رجل تزوج امرأة نكاحا فاسدا وجاءت بولد لستة اشهر ثبت النسب والنكاح الفاسد بعد الدخول فی حق النسب بمنزلة النكاح الصحیح و یعتبر المدة وذلك ستة اشهر من وقت النكاح عند ابی حنیفة وابی یوسف وعند محمد من وقت الدخول قال الفقیه ابو اللیث والفتوی علی قول محمد وفی الكبری وان جاءت لاقل من ستة اشهر لایثبت النسب ولایرث منه الا ان یقول هذا الولد منی ولم یقل من الزنا (فی التاسع من نكاح التاتارخانیة) وفی النكاح الفاسد انما یجب مهر المثل بالوطیٔ ولم یزد علی المسمی ویثبت النسب والعدة (كنز الدقایق) ای و یثبت العدة فیه وجوبا بعد الوطیٔ فی النكاح الفاسد

(بحر الرائق فی المهر من النكاح)

زید زوجه‌سی هندك اوزرینه هندك قز قرنداشی زینبی تزوج و وطیٔ ایدوب زینب زیددن بر ولد كتورسه ولد مزبورك نسبی زیددن ثابت اولورمی ✻ الجواب * اولور

رجل تزوج امرأة بنكاح فاسد ودخل بها فجاءت بولد لستة اشهر ثبت النسب منه

(قاضیخان)

زید آخر دیارده ایكن فوتی شایع اولمغله زوجه‌سی هند بعد انقضاء العدة نفسنی عمروه تزویج ایدوب عمرودن بر ولد كتوردكدنصكره زید حیا كلوب هندی عمرودن تفریق ایتدرسه اول ولد زید وعمرودن قنقیسنه حكم اولنور * الجواب ✻ عمروه حكم اولنور

(رجل غاب عن امرأة وهی بكر ام ثیب فتزوجت بزوج آخر وولدت كل سنة ولدا قال ابو حنیفة الاولاد للاول وعنه انه رجع عن هذا وقال لایكون الاولاد للاول وانما هم للثانی وعلیه الفتوی

(قاضیخان فی فصل مسائل النسب من كتاب النكاح ملخصا)

زید مزنیه‌سی هندی تزوج ایتدكدنصكره هند وقت تزوجدن التی آیدن اقلده بر ولد طغورسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی ✻ الجواب * اولماز

(رجل زنی بامرأة فحبلت فلما استبان حملها تزوجها الذی زنی فالنكاح جائز فان جاءت بولد بعد النكاح لستة اشهر فصاعدا یثبت النسب منه ویرث منه لانها جاءت فی مدة حمل عقیب نكاح صحیح وان جاءت به لاقل من ستة اشهر لایثبت النسب ولایرث منه لانها ماجاءت لمدة حمل تام (من نكاح الولوالجیة فی الثلث كذا فی الخانیة)

اكثر مدت حمل نه مقداردر ✻ الجواب * ایكی سنه‌در

(اقل مدة الحمل ستة اشهر واكثرها سنتان (ملتقی فی ثبوت النسب من الطلاق)

(نوع آخر)

زیدك جاریه‌سی هند ابتدا ولد كتوردكده زید ولد بندن دیو دعوت ایدوب بعده زید فوت اولسه اول ولد زیده وارث اولورمی ✻ الجواب * اولور

ولایثبت نسب ولدها الاان یعترف به (بدایه فی الاستیلاد)

زیدك ام ولدی اولمیان جاریه‌سی هند حامل اولدقده زید دعوت ایتمدین فوت اولوب بعده بش آی مرورنده هند بر ولد طغوردقده زید بنی وطیٔ ایدوب ولد زیددندر دیسه مجرد هندك بویله دیمسیله اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی ✻ الجواب * اولماز

(فتكون هذه امة ولدت فلایثبت النسب بلا دعوة (شرح الكنز فی باب ثبوت النسب) مات الرجل ولم یترك الا جاریة وفی حجرها ولد ادعت انها ام ولد المیت لایقبل قولها من غیر بینة لعدم اقرار المیت فی حیاته انها ام ولده واذا ثبت نسب الغلام ثبت عتقها بطریق التبعیة (تاتارخانیة فی آخر الفصل الخامس من الدعوی) ولایثبت نسب ولدها الاان یعترف به (بدایه فی باب الاستیلاد)

ان الوطیٔ فی الامة یقصد به قضاء الشهوة دون الولد لوجود المانع منه فلابد من الدعوة (هدایة من المحل المزبور من کتاب العتاق)

زیدك جاریه سی هند ابتدا بر ولد طغوردقده زید ولد بندندر دیو دعوت ایدوب هند زیدك ام ولدی اولدقدنصکره برمدت مرورنده هند بر ولد دخی طغوردقده زید دعوت ایتمیوب نفی دخی ایتمیوب بعده زید فوت اولسه ولد مزبور زیده وارث اولورمی * الجواب * اولور

نسب ولد ام الولد ثبت من غیر دعوة لکن ینتفی بمجرد النفی بخلاف ولد النکاح (منیة المفتی) ام الولد اذا ولدت ولدا کان الولد من المولی الا ان ینفی (قاضیخان) فی الاستیلاد

زیدك جاریه سی هند بر ولد کتوردکده زید ولد بندن دکلدر دیوب بعده زید فوت اولسه اول ولد زیده وارث اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(مامر من البدایة والهدایة یکون جوابا لهذا السؤال

زیدك ام ولدی هند بر ولد کتوردکده زید ولد بندن دکلدر دیو نفی ایلسه ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مامر من منیة المفتی وقاضیخان یکون جوابا لهذا السؤال)

زیدك جاریه سی هند حامل اولدقده زید حمل بندن دکلدر غیریدندر دیوب بعده هند بر ولد طغوردقده زید ولد بندندر دیوب دعوت ایلسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب ❊ اولور

(ولو قال لیس هذا الولد منی ثم قال هو منی یصح ولو قال منی ثم قال لیس منی لا یصح النفی (من دعوی الخلاصة فی دعوی النسب والارث) ولو عکس ای قال هذا الولد منی ثم قال لیس منی لا ای لا یصح النفی لان النسب ثبت واذا ثبت لا ینتفی بالنفی (من دعوی النسب من الدرر)

زیدك جاریه سی هند بر ولد ذکر طغوردقده زید اول ولد بندن دکلدر دیوب بعده زید ولد بندندر دیوب دعوت ایلسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(مامر آنفا یکون جوابا لهذا السؤال)

زید جاریه سی هند بر ولد ذکر طغوردقده زید ولد مزبور ایچون قولم عمروك اوغلیدر دیو اقرار ایدوب بعده زید ولد بندندر دیسه ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب ❊ اولماز لکن ولد آزاد اولور

(وفی الجامع لو قال هذا ابن عبدی او ابن فلان الغائب ثم قال هو ابنی لا یکون ابنه ابدا وقالا ان کذبه المقر له فی النسب ثم ادعاه المقر صح وقول الامام حیلة لدفع دعوة البایع الولد لانه اذا اقر بالولد لرجل لا یصح دعوته بعد ذلك لنفسه ابدا (بزازیة فی العاشر من النسب والارث من کتاب الدعوی) و یعتق الولد علی المولی باقراره (قاضیخان فی الاستیلاد)

زیدك جاریه سی هند بر ولد طغوردقده زید ولد بندندر دیوب نسبی ثابت اولدقدنصکره زید ولد بندن دکلدر دیسه بویله دیمکله ولد مزبورك نسبی زیددن منتفی اولمش اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولو قال منی ثم قال لیس منی لا یصح النفی (خلاصه فی العاشر من کتاب الدعوی) ولو قال هو منی ثم قال لیس منی لا یصح النفی (بزازیه فی العاشر من النسب والارث)

زید جاریه سی هندی وطیٔ ایدوب هند دن بر ولد کلدکده زید ولد بندندر دیوب دعوت ایتدکدنصکره هند زیدك غلامی بکا زنا ایدوب اول ولد زنادن حاصل اولدی دیمکله زید دعوتنه نادم اولوب بو ولد بندن دکلدر دیوب بعده زید فوت اولسه اول ولد زیده وارث اولورمی * الجواب ❊ اولور

(مامر آنفا یکون جوابا لهذا السؤال)

زیدك جاریه سی هند حامل اولدقده زید هندك حملی بندندر دیو دعوت ایدوب بعده زید فوت اولدقده هند وقت دعوتدن اون برآی تمامنده بر ولد کتورسه اول ولدك نسبی زیددن

ثابت اولورمی * الجواب ☼ اولور

(ولواقران امته حبلى منه ثم جاءت بولد لستة اشهر ثبت نسبه منه لان الدعوة صادفت ولدا موجودا فى البطن (من محيط السرخسى فى باب ام الولد)

زید جاریهٔ موطوئه‌سی هندی قولی عمروه تزویج ایتدکدنصکره هند التی آیدن اقلده بر ولد طغوردقده زید ولد بندندر دیو دعوت ایدوب بعده زید فوت اولسه اول ولدك نسبی زیدن ثابت اولورمی ☼ الجواب ☼ اولور

(وفى فتاوى الخلاصة ولوزوج امته من عبده فولدت لاقل من ستة اشهر فادعاه فسد النكاح ودعوت المالك ولد جاريته اولى من دعوة الاب وان كانت مشتركة فادعياه معا فالاب اولى (فى الثامن والعشرين من دعوى التاتارخانية)

زید جاریه‌سی هندی قولی عمروه تزویج ایدوب بعده وقت تزویجدن التی آی مرور ایتدکدنصکره هند بر ولد طغوردقده زید ولد بندندر دیسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب ☼ اولماز لکن ولد آزاد اولوب هند ام ولد اولمش اولور

(لوزوج جاريته من عبده فجاءت بولد فادعاه المولى لايثبت نسبه منه لانه ثابت النسب من غيره و يعتق الولد بملكه وامه بمنزلة ام الولد تعتق بموت سيدها (معراج الدراية فى باب الاستيلاد) رجل زوج امته من عبده فولدت فادعاه المولى لايثبت النسب من المولى و يكون من الزوج و يعتق الولد على المولى باقراره (قاضيخان فى فصل فى الاستيلاد من العتاق) ولوادعاه المولى لايثبت نسبه منه لانه ثابت النسب من غيره و يعتق الولد وتصير الجارية ام ولد له لاقراره واذامات المولى عتقت من جميع المال (هدايه فى باب الاستيلاد وباقى المسئلة يفهم مما مر من البحر ومن محيط السرخسى)

زید جاریه‌سی هندی عمروه بیع وتسلیم ایدوب وقت بیعدن التی آی مرورندنصکره هند بر ولد طغوردقده زید ولد بندندر دیوب لکن عمرو زیدی تصدیق ایلماسه زید قول مجرد یله جاریه یی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب ☼ اولماز

(قال محمد فى الاصل اذاباع الرجل جاريته من غيره وولدت عند المشترى فادعاه البايع فهذه المسئلة على ثلثة اوجه الوجه الثانى اذاجاءت بالولد لستة اشهر فصاعدا فان دعوة البايع لاتصح الابتصديق المشترى (من محيط البرهانى من الدعوى)

زید جاریه‌سی هندی عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره هند طقوز آی مرورنده بر ولد کتوردکده زید ولد بندندر دیو دعوت ایدوب عمرودخی زیدی تصدیق ایلسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب ☼ اولور

وان جاءت به لاكثر من ستة اشهر من وقت البيع ولاقل من سنتين لم تقبل دعوة البايع فيه الاان يصدقه المشترى (من الهداية فى دعوى النسب)

زید ایکی سنه‌دن برو ملکنده اولان جاریه‌سی هندی زوجه‌سی زینبه شوقدر اقچه مهری مقابله‌سنده بیع وتسلیم ایتدکدنصکره وقت بیعدن التی آی اقلده هند بر ولد طغوردقده زید ولد بندندر دیو دعوت ایلسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب ☼ اولور

(باع الحامل فولدت عند المشترى لاقل من نصف عام وكانت عند البايع تمام عامين صحت دعوة البايع و بطل البيع (بزازيه فى العاشر فى النسب والارث) وانما فرضنا ولادتها عند المشترى لاقل من نصف عام و بكونها عند البايع اكثر من عامين ليحصل القطع بكون العلوق عند البايع وان اشكل بان جاءت عند المشترى لاكثر من نصف عام واقل من عامين من وقت البيع لايثبت الابتصديق المشترى وان لاكثر من عامين لايصح ان كذبه المشترى وان صدقه تصح الدعوة ولا يبطل البيع حملا على الاستيلاد بالنكاح (بزازيه من المحل المزبور

زیدك ام ولدی هند حامل ایکن زید فوت اولوب زوجه‌سی زینبی واوغلی عمرو ایله قزی خدیجه‌یی

ترك ايتدكدنصكره هند زيدك فوتندن ايكى سنه دن اقلده بر ولد طغورسه ولد مزبور زيده وارث اولورمى * الجواب ☼ اولور

(والموت لاقل منهما معطوف على الرجعى اى و يثبت نسب ولد معتدة الموت اذا جاءت به لاقل من سنتين من وقت الموت (البحرالرائق فى ثبوت النسب)

زيدآزادلو جاريه سى هنده زنا ايدوب هند زنادن بر ولد كتورد كدنصكره زيد فوت اولسه اول ولد زيده وارث اولورمى ☼ الجواب * اولماز

(واما اذاقال هذا ابنى من الزنا فلا يثبت نسبه ولا يرث منه (جوهره شرح القدورى فى كتاب العدة) ولدالزنا يثبت نسبه من امه لاغير (منية المفتى رجل اقرانه زنى بامرأة حرة وان هذا الولد ابنه من الزنا وصدقته المرأة فان النسب لايثبت من واحد منهما (فى باب دعوة الولد من الزنا من كتاب الدعوى من مبسوط السرخسى)

(باب الحضانة)

هند صغيره نك حق حضانه سى لابوين ارقرنداشى عمروايله لاب ارقرنداشى بكردن قنقيسنكدر ☼ الجواب ☼ عمروكدر

(قال ثم العصبات بترتيبهم يعنى ان لم يكن للصغيراحد من محارمه من النساء واختصم فيه الرجال فاولاهم به اقربهم تعصيبا لان الولاية للاقرب فيقدم الاب ثم الجداب الاب وان علا ثم الاخ الشقيق ثم الاخ لاب ثم ابن الاخ الشقيق ثم ابن الاخ لاب وكذا كل من سفل من اولادهم ثم العم شقيق الاب ثم لاب واما اولاد الاعمام فانه يدفع اليهم الغلام فيبدأ بابن العم لاب وام ثم ابن العم لاب ولاتدفع اليهم الصغيرة لانهم غير محارم (من حضانة البحرالرائق)

زيد صغيرك حق حضانه سى لابوين قز قرنداشى هندايله اناسنك باباسنك اناسى زينب وانا سنك عمه سى خديجه دن قنقيسنكدر ☼ الجواب * هندكدر

(وذوى الارحام بعد الاخت لابوين (كما فى المنية)

زيد صغيرك حاضنه سى اناسى هند فوت اولوب زيدك انانك باباسى عمروايله لابوين عمى بكر وخالى بشردن غيرى كيمسه سى اولماسه مزبورلردن حق حضانه قنقيسنكدر ☼ الجواب ☼ بكركدر

(مرت مسئلته آنفا من البحرالرائق قبل مسئلة)

زيد زوجه سى هندى تطليق ايتدكدنصكره هند زيددن اولوب درت بش ياشنده اولان صغيراوغلى عمروى بحق الحضانه الوب تربيه ايتمك مراد ايتدكده زيد بن امساكه اولايم ديو ويرمكه قادر اولورمى ☼ الجواب ☼ اولماز

(والاصل فيه بعد الفرقة ان حق الحضانة للام مسلمة كانت اوكتابية اوام ولد اعتقت الاان تكون مرتدة اوفاجرة غيرمأمونة اوتزوجت بغيرذى رحم محرم للصغير (عتابيه فى الفصل الثانى من النكاح)

درت بش ياشنده اولان زيدصغيرى اناسنك اناسى هند بحق الحضانه تربيه اوزره ايكن هنددن حق حضانه ساقط اولمدين زيدك باباسى عمروزيدى هنددن المغه قادراولورمى * الجواب ☼ اولماز

(احق الناس بحضانة الصغير حال قيام النكاح اوبعد الفرقة الام فان ماتت الام اوتزوجت فام الام (قاضيخان فى الحضانة) والام والجدة احق بالغلام حتى يستغنى وقدر بسبع سنين (بحرالرائق) والام والجدة احق بها اى بالصبية من الاب حتى تحيض وروى عن محمد حتى تشتهى وهوالاحوط لفساد الزمان (درر غرر) وقدر الاستغناء بسبع سنين قدره الخصاف وبه يفتى كذا فى الكافى (دررغرر فى الحضانة)

زيد متوفانك ام ولدى هند زيددن اولوب درت بش ياشنده اولان صغيراوغلى عمروى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن عمروك لابوين عمى بكرهنده مجردسن ام ولد اولمغله سنك ايچون حق حضانه يوقدر ديوب عمروى هنددن المغه قادراولورمى ☼ الجواب * اولماز

(فلا حق لامة وام ولد قبل عتقهما بل الحق للمولى ان كان الصغير رقيقا ولايفرق بينه و بين امه

ان كانا فى ملكه كما يأتى فى البيوع ان شاء الله تعالى وان كان حرا فالحضانة لاقربائه الاحرار واذا اعتقا كان لهما حق الحضانة فى اولادهما الاحرار لانهما واولادهما احرار حال ثبوت الحق (درر غرر فى باب الحضانة) ام ولد اذا اعتقت مع الحرة سواء فى الحضانة ولا حق لام الولد اذا لم تعتق ولا للامة فى الولد الحر (فى اوائل الطلاق من منية المفتى)

هند نصرانيه زوج مطلق زيد مسلمدن اولوب بر بچق ياشنده اولان اوغلى عمرو صغيرى بحق الحضانه تربيه ايدركن عمرو تعقل دين ايتميوب الف كفر خوفى يوغيكن زيد مجرد هند نصرانيه در ديو عمروى هنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

و الذمية احق بولدها المسلم مالم يعقل الاديان او يخاف ان يألف الكفر للنظر قبل ذلك واحتمال الضرر بعده (من حضانة الهداية)

هند نصرانيه زوج مطلق زيد مسلمدن اولان اوغلى عمرو صغيرى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن عمرو تعقل دين ايدوب حاضنهٔ مسلمه بولنماسه زيد عمروى هنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والكافرة كالمسلمة فى الحضانة لانها تبتنى على الشفقة وهما فيها سواء فان عقل الصبى الاديان اوخيف ان يألف الكفر ينزع منها نظرا له لئلا يتخلق باخلاق الكفار (من حضانة الكافى)

هند نصرانيه زوجى زيد مسلم متوفادن اولان اوغلى عمرو صغيرى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن عمرو تعقل دين ايدوب مسلماندن عمه سى زينبدن غيرى كمسنه سى اولماسه زينب عمروى هنددن الوب بحق الحضانه امساكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(والذمية كالمسلمة حتى يعقل دينا اى فى ولدها المسلم (صدر الشريعة) فاذا خيف ان تألف الكفر ينزع منها (صدر الشريعة والبحر الرائق)

هند صغيره نك اناسنك اناسى وحاضنه سى اولان زينب عميا اولوب صغيره يى تربيه يه قادره اولماسه حق حضانه باباسنك اناسى خديجه نك اولمغله خديجه صغيره يى رأى حاكم ايله زينبدن الوب تربيه يه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(من شروط الحاضنة القدرة على الحضانة فان شرطها ان تكون حرة بالغة عاقلة قادرة (خير الدين افندى فى آخر باب الحضانة)

هند زوج مطلق زيددن اولوب ايكى اوچ ياشنده اولان صغير اوغلى عمروى بحق الحضانه تربيه ايدركن هند فاجره اولمغله يبانلرده ياتوب صغيرى منزلنده يالكز براقغله ضياع احتمالى غالب اولوب حاضنهٔ اخراسى اولماسه زيد صغيرى رأى حاكمله هنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

ولا حضانة لمن تخرج كل وقت من البيت وتترك الولد ضايعا (من حضانة البحر الرائق)

هند زوج مطلق زيددن اولان صغيره قزى زينبى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن صغيره يى ارضاع ايتمامكله زيد صغيره يى ارضاع ايچون خديجه يى استيجار ايلسه حق حضانه هنددن ساقط اولمش دكل ايكن زيد هنده مجرد سن صغيره يى ارضاع ايتمامكله سندن الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ولا تجبر امه ان ترضع ويستأجر من يرضعه عندها (كنز الدقايق) اى ويستأجر الاب من ترضع الطفل عند الام لان الحضانة لها والنفقة عليه (من نفقة البحر الرائق)

هند صغيره نك اناسى وحاضنه سى زينب نفسنى صغيره يه اجنبى يه تزويج ايتدكده صغيره نك اناسنك اناسى خديجه مجنونه اولوب صغيره يى تربيه يه قادره اولمامغله خديجه نك اناسى عايشه صغيره يى زينبدن الوب تربيه وامساكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(سئل فى صغيرله ام الام وهى عاجزة عن حضانته وله ام الاب قادرة عليها هل يدفع لام الاب دون ام الام اجاب من شروط الحاضنة القدرة على الحضانة فاذا لم تقدر ام الام عليها يدفع الصغير

الى من قدر عليها من الحاضنة (من فتاوى انقروى)

درت ياشنده اولان هند صغيره نك لابوين خاله سی زينب ايله لاب ارقرنداشی عمرودن غيری كمسه سی اولميوب زينب هندی امساكدن امتناع ايلسه عمرو هندی تربيه وامساكه قادراولورمی ❊ الجواب * اولور

(و من له حق الحضانة لايدفع الولد اليه الابالطلب (من حضانة الوجيز والبحر الرائق)

هند صغيره نك نسواندن حاضنهٔ اخراسی اولمامغله هندی لابوين ار قرنداشی زيد الوب لكن زيد مجنون اولوب هندی تربيه يه قادر اولميوب وهندك آخر عصبه سی اولميوب ذوی الارحامدن انجق خالی عمرو موجود اولسه عمرو هندی زيددن المغه قادراولورمی * الجواب ❊ اولور

وان لم يكن عصبة فالى ذوی الارحام على الترتيب (فتح القدير) والمراد بذوی الارحام هنا وفی ولاية الانكاح قرابة ليست بعصبة لاالمذكورة فی الفرائض انه قريب ليس بذی سهم ولاعصبة سيجئ بيانه بعد مسئلتين فانتظر

زيد صغيری اناسنك اناسی هند بحق الحضانة امساك اوزره ايكن هند نفسنی زيدك ذی رحم محرمی اولان عمروه تزويج ايلسه هنددن حق حضانه ساقط اولمش اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(والاصل فيه ان كل من لها حق الحضانة اذا زوجت ينظر ان كان زوجها ذا رحم محرم من هذا الولد فانها احق به من سائر الناس كالجدة اذا زوجت بجده والام اذاتزوجت بعمه وان تزوجت بمن ليس بذی رحم محرم منه يؤخذ الولد منها ويسلم الى من هواقرب اليه منها (ينابيع) ومن نكحت غير محرمه سقط حقها لامن نكحت محرمه (ملتقى)

زيد صغيرك اناسی وحاضنه سی هند نفسنی صغيره اجنبی اولان صغيرك رضاعا باباسی عمروه تزويج ايلسه صغيرك اناسنك اناسی زينب صغيری بحق الحضانه هنددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وهذاالذی ذكرنامن ثبوت حق الحضانة لذوات الرحم المحرم اذالم يكن لهن ازواج فاما ان كان لها ازواج فلاحق لها الا اذا كان زوجها ذا رحم محرم من الصغير لانه يلحقه الجفاء والمذلة من زوج الام اذاكان اجنبيا ويضع القاضی حيث يشاء (من نفقات المضمرات)

زيد صغيرك اناسی وحاضنه سی هند نفسنی صغيره اجنبی يه تزويج ايتدكدنصكره صغيرك خالی عمرودن غيری كمسه سی اولمامغله عمرو صغيری رأی حاكمله هنددن الوب تربيه وامساكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولم يذكر المصنف الدفع الى ذوی الارحام قالوا اذالم يكن للصغير عصبة يدفع الى الاخ لام ثم الى ولده ثم الى العم لام ثم الى الخال لاب وام ثم لاب ثم لام لان لهؤلاء ولاية عندابی حنيفة فی الانكاح وبهذا علم ان مرادهم بذوی الارحام هنا وفی ولاية الانكاح قرابة ليست بعصبة لاالمذكورة فی الفرائض انه قريب ليس بذی سهم ولاعصبة (من حضانة البحر)

زيد صغيرك خاله سی وحاضنه سی هند فوت اولوب صغيرك خالی اوغلی عمرودن غيری كمسنه سی اولماسه عمرو صغيری رأی حاكمله الوب تربيه وامساكه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(ولم يذكر ايضا اولاد الخالة والعمة فی الحضانة لانه لاحق لبنات العمة والخالة فی الحضانة لانهن غير محرم وكذلك بنات الاعمام والاخوال بالاولى كذا فی كثير من الكتب (وفی غاية البيان والعمة احق من ولد الخالة وهو تسامح لانه لا حق لولد الخالة اصلا كما نقلناه (من حضانة البحر الرائق) قال صدر الشهيد فی الصغرى اذاماتت الام وليست من النساء ذات رحم محرم منه فالحق للعصبة من الرجال فان لم يكن عصبة من الرجال فالى ذوی الارحام قال فی تحفة الفقهاء وان لم يكن للجارية من عصباتها عن ابن العم فالاختيار الى القاضی ان راه اصلح يضم اليه والا توضع عند امينه

(غاية البيان فى باب الولد من احق به) والحاصل جواب هذا السؤال مامر من المضمرات من قوله و يضع القاضى حيث يشاء ولهذا قيد السائل بقوله رأى حاكمه

هند صغيرەنك اناسى وحاضنەسى زينب نفسنى صغيرەيه اجنبى يه تزويج ايدوب لكن هندك زينبدن غيرى كمسنەسى اولمامغله زينب هندى رأى حاكمله امساك اوزره ايكن هندك وصيسى عمرو هندى زينبدن المغه قادر اولورمى ✻ الجواب ✻ اولماز

(وسئل محمد اذا اجتمع النساء ولهن ازواج قال يضعه القاضى حيث يشاء لانه لاحق لهن كمن لاقرابة له (من الاختيار شرح المختار كذا فى خزانة المفتين)

زيد متوفانك صغير اوغلى عمروك والدەسى وحاضنەسى هند نفسنى صغيره اجنبى يه تزويج ايتدكده صغيرك هنددن غيرى انجق لاب قزقرنداشى زينب موجوده اولوب اولدخى اجنبى يه متزوجه اولمغله حاكم صغيرك هند يانندە طورمەسنى رأى ايدوب هند امساك اوزره ايكن زينب بن تربيه ايدەرم ديو صغيرى هنددن المغه قادره اولورمى ✻ الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر آنفا)

هند صغيرەنك حاضنەسى اناسى زينب نفسنى صغيره يه اجنبى يه تزوج ايتدكده صغيرەنك نسواندن حاضنهٔ اخراسى اولميوب عصباتدن انجق لابوين عمى اوغلى عمرو موجود اولوب لكن هند مشتهاة اولوب عمرو امين اولمامغله قاضى هندك زينب يانندە طورمامسنى رأى ايلسه عمرو هندى زينبدن المغه قادر اولورمى ✻ الجواب * اولماز

(اواما ولاد الاعمام فانه يدفع اليهم الغلام فيبدأ بابن العم لاب وام ثم ابن العم لاب ولاتدفع اليهم الصغيرة لانهم غير محارم وكذا لاتدفع الى الام التى ليست بمأمونة ولاالى عصبة الفاسق ولاالى مولى العتاقة تحرزا عن الفتنة وبهذا علم ان اطلاق المصنف فى محل التقييد لكن ينبغى ان يكون محل عدم الدفع الى ابن العم ما اذا كانت الصغيرة تشتهى وكان غير مأمون اما اذا كانت لاتشتهى كبنت ستة مثلا فلا منع لانه لافتنة وكذا اذا كانت تشتهى وكان مأمونا قال فى غاية البيان معزيا الى تحفة الفقهاء وان لم يكن للجارية من عصباتها غير ابن العم فالاختيار الى القاضى ان اراه اصلح يضم اليه والا توضع عند امينه انتهى ودخل تحت غير المحارم الرحم الذى ليس بمحرم كابن العم فهو كالاجنبى ههنا

(من حضانة البحر الرائق فى شرح قوله ثم العصبات)

هند فوت اولوب اولاد صغار ينى ترك ايتدكده صغارك اقربادن اصلا كمسنەلرى اولمامغله صغارى زيد اجنبى الوب امساك ايلسه حاكم صغارك وصى مختارلرى عمروك يانندە طورمەسنى رأى ايديجك عمرو صغارى زيددن الوب تربيه وامساكه قادر اولورمى ✻ الجواب * اولور

(فالاختيار القاضى ان رآه اصلح يضم اليه والاتوضع عند امينه (من البحر الرائق من المحل المزبور)

زيد صغيرك اناسنك اناسى وحاضنەسى هند صغيرك مالى اولمغله صغيرك مالندن صغيره حاكمه قدر معروف نفقه تقدير ايتديروب بسلرايكن زيدك باباسنك اناسى زينب بن كندى مالمدن بسلرم ديو زيدى هنددن المغه قادره اولورمى ✻ الجواب ✻ اولماز

(ان كان للصغير مال فنفقته من ماله كمافى نفقة الاولاد وان كانت ترضع غير الام بغير شىء والام تريد الاجر لايدفع اليها لكن ترضع غيرها ولاينزع الولد من الام لان الامة اجتمعت على ان حق الحجر لها فترضع الظئر عند الام (جامع الفصولين فى باب الولد من احق به من كتاب الطلاق) فالام احق بالولد فان لم تكن الام فام الام اولى وان بعدت فان لم تكن ام الام فام الاب اولى من اخوات

(بدايه فى باب الولد من احق به من باب ثبوت النسب)

زيد صغيرك اناسنك اناسى وحاضنەسى هند صغيرك مالى اولمامغله صغيرك باباسى عمرو معسر اوزرينه نفقعه تقدير ايتديروب بسلمك استدكده صغيرك باباسنك اناسى زينب موسره بن صغيرى مجانا بسليوب هنددن منع ايتم ديسه حاكم هندەصغيرى مجانا امساك ايله ياخود زينبه و يرديكه

قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(صغيرة لها اب معسر وعمة موسرة ارادت العمة ان تربى الصغيرة بمالها مجانا ولا تمنع الولد عن الام والام تأبى ذلك والام تطالب الاب بالاجرة ونفقة الولد اختلفوا فيه والصحيح ان يقال للام اما ان تمسكى الولد بغير اجر واما ان تدفعى الى العمة (قاضيخان) فى الحضانة مثله فى البزازية والخلاصة)

وكذلك لو كان الاب معسرا وابت الام ان تربى الا باجر وقالت العمة انا اربى بغير اجر فانه لا حضانة للام وتكون العمة اولى فى الصحيح (بحر رائق فى الحضانة)

زيد وعمرو صغيرلرك انالرينك اناسى وحاضنه لرى هند صغيرلرك ماللرى اولمامغله صغيرلرك بابالرى بكر موسرا اوزرينه حاكم قدر معروف نفقه تقدير ايتديروب بسلر ايكن صغيرلرك بابالرينك اناسى زينب بن كندى مالمدن بسلرم ديو صغيرلرى هنددن المغه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(سئل فى محضونة لها ام ام وام اب موسر هل يفرض لام الام اجرة الحضانة لو طلبت ام الاب مجانا ام لا اجاب ام الام احق فى باب الحضانة من ام الاب كما صرح به قاطبة واما اولويتها به وان طلبتها ام الاب مجانا فالمفهوم من كلام الخانية والخلاصة والظهيرية والبزازية وكثير من كتب المذهب المعتمدة مع يسار الاب ان ام الام اولى منها لتقييدهم الدفع الى العمة مجانا بكون الاب معسرا فافهم منه عدم الدفع اليها اذا كان موسرا وذكر فى البحر ان العمة ليست بقيد بل المراد بها كل من كان له حق الحضانة فى الجملة وقد تقرر ان مفاهيم التصانيف حجة يعمل بها فعلم بما نقلناه اولوية ام الام عن ام الاب حيث لم تطلب زيادة على اجر المثل والله اعلم

(خير الدين افندى فى باب الحضانة)

هند قزينك قزى زينب صغيرهيى بحق الحضانة تربيه ايدركن زينبك مالى اولمامغله زينب ايچون باباسى زيد اوزرينه حاكمه قدر معروف شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتديروب زيددن طلب ايتدكده زيد بلا نفقه بسله والا زينبى سندن الورم ديمكه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(الفقير لا يجبر على النفقة الا لاربعة الولد الصغير والبنات البالغات ابكارا وثيبات والزوجة والمملوك

(من نفقة الوالدين من الخانية)

هند زوج مطلقى زيددن اولان قزى زينب صغيرهيى بحق الحضانة تربيه اوزره ايكن هند نفسنى صغيرهيه اجنبى اولان عمروه تزويج ايدوب صغيرهنك نسواندن حاضنهٔ اخراسى اولمامغله زيد زينبى هنددن المق استدكده هند بن زينبى بلا نفقه بسلرم ديمكله زيد زينبى هنددن الميوب بعده عمرو هندى باينا تطليق ايلسه زينبك مالى اولمامغله هند زينب ايچون زيد اوزرينه حاكمه قدر معروف نفقه تقدير ايتديروب مشتهاة اولنجه بحق الحضانه امساك ايتمك استدكده زيد مجرد بلا نفقه بسلرم ديمكله نفقه سز بسله والا زينبى سندن الورم ديمكه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(ومن نكحت غير محرم سقط حقها ثم يعود بالفرقة ثم اذا كان الطلاق رجعيا لا يعود حقها حتى تنقضى عدتها لقيام الزوجية (من الزيلعى ملخصا) قال ثم تعود بالفرقة اى تعود الحضانة لزوال المانع فقولهم سقط حقها معناه منع مانع منه لانه من باب زوال المانع لا من عود الساقط كالناشزة لا نفقة لها ثم تعود بالعود الى منزل الزوج واراد بالفرقة الطلاق البائن واما الطلاق الرجعى فانه لا يعود حقها به حتى تنقضى عدتها لقيام الزوجية وفى الظهيرية وغيرها لو اقرت بالتزوج وادعت انه طلقها وعاد حقها فيها فان ابهمت الزوج كان القول قولها وان عينت لا يقبل قولها فى دعوى الطلاق

(من حضانة البحر الرائق)

هند زوجى زيد متوفادن اولان صغيره قزى زينبى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن هند نفسنى زينبه اجنبى يه تزويج ايدوب نسواندن حاضنهٔ اخراسى اولمامغله زينبى اقرب عصباتى لابوين عمى عمرو

الدقد نصكره هند احيانا كلوب زينبي كورمك استدكده عمرو هنده بن زينبي سا كه اصلا كوسترمم ديوب كور مكدن منعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

وفى الحاوى الولدمتى كان عند احد الابوين لايمنع الاخر عن النظر اليه وعن تعاهده (تاتارخانيه فى الفصل الثلثين من النكاح) سئل اذا اخذ الرجل ولده من مطلقته لتزوجها فاشتاقت الى رؤية ولدها هل يلزم ارسال الولد اليها اجاب اذا سقطت حضانة الام واخذ الولد الاب لايجبر على ان يرسله اليها بل هى اذا ارادت ان تراه لاتمنع من ذلك و يمكنها الاب من رؤيته (قارئ الهداية)

(نوع آخر)

زيد صغيرى اناسنك اناسى زينب بحق الحضانه امساك اوزره ايكن زيد يدى ياشنى تكميل ايدوب استغنا حاصل اولسه زيدك باباسى عمرو زيدى زينبدن المغه قادر اولورمى * الجواب ❊ اولور

(ولو اختلفا وقال ابن سبع وقالت ابن ست لايحلف القاضى احدهما ولكن ينظر ان كان يأكل وحده ويشرب وحده و يلبس وحده دفع اليه والا فلا (من حضانة ابن الهمام)

هند زوج مطلق زيددن اولان صغيره قزى زينبى بحق الحضانة تربيه اوزره ايكن زينب طقوز ياشنى تكميل ايدوب مشتهاة اولسه زيد زينبى هنددن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولور

(اعلم ان بنت تسع سنين او اكثر قد تكون مشتهاة وقد لاتكون وهذا مختلف بعظم الجثة وصغرها اما قبل ان تبلغ تسع سنين فالفتوى على انها ليست بمشتهاة (صدر الشريعة فى المحرمات)

هند صغيره يى اناسى زينب بحق الحضانه امساك اوزره ايكن هند طقوز ياشنى تكميل ايدوب مشتهاة اولسه صغيره نك اقرب عصباتى لابوين عمى عمرو صغيره يى زينبدن المغه قادر اولورمى * الجواب ❊اولور

(وعن محمد انها تدفع الى الاب اذا بلغت حد الشهوة لتحقق الحاجة الى الصيانة قال فى النقاية وهو المعتبر لفساد الزمان وفى نفقات الخصاف عن ابى يوسف رحمه الله تعالى مثله (و فى التبيين و به يفتى فى زماننا لكثرة الفساد و فى الخلاصة وغياث المفتى والاعتماد على هذه الرواية لفساد الزمان فالحاصل ان الفتوى على خلاف الظاهر الرواية (بحر الرائق فى الحضانة) ويكون الغلام عندهن حتى يستغنى بان يأكل ويشرب ويلبس ويستنجى وحده وقدر بتسع اوسبع ثم يجبر الاب على اخذه والجارية عند الام والجدة حتى تحيض وعند محمد حتى تشتهى كما عند غيرهما و به يفتى لفساد الزمان (ملتقى)

زيد اون ياشنده اولان صغير اوغلى عمروى امساك اوزره ايكن زيد فوت اولوب عمروى اقرب عصباتى باباسنك لابوين عمى اوغلى بكر اخذ مراد ايتدكده عمروك خالى بشر مجرد خالى اولمغله بن اخذ ايدرم ديو بكرى اخذدن منعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(وبعد ما استغنى و بلغت الجارية فالعصبة اولى يقدم الاقرب فالاقرب ولاحق لابن العم فى حضانة الجارية (من حضانة الخانية) ماتت الام وليست من النساء ذات رحم محرم منه فالحق للعصبة من الرجال فان لم يكن عصبة فالى ذوى الارحام على الترتيب (من حضانة منية المفتى)

هند زوجى زيد متوفادن اولان صغير اوغلى عمروى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن عمرو يدى ياشنى تكميل ايدوب لكن عمروك رجالدن لابوين عمى بكردن غيرى كمسنه سى اولميوب بكر فاسق ومفسد اولوب عمروى الديغى تقديرجه تربيه ايتميوب عمروه ضرر اصابت ايتمك احتمالى غالب اولمغله حاكم عمروك هند يانندە طورمسنى رأى ايلسه بكر راضى اولمام ديو عمروى هنددن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولماز

وان كان اخوها او عمها مفسدا مخوفا لم يخل بينه و بينها ولا يضمها اليه لدفع الفتنة فاذا كان سببا للفتنة لم يكن له حق ضمها اليه بل يجعل هو كالمعدوم فيكون ولاية النظر بعد ذلك الى القاضى ينظر الى امرأة من المسلمين ثقة فيضع عندها وكما يثبت للقاضى ولاية النظر فى مالها لعجزها عن ذلك فكذلك فى حق نفسها (مبسوط للسرخسى فى باب حكم الولد) ولو كان الاخ مخوفا عليها يضع القاضى عند امرأة ثقة الثيب المأمونة

(من حضانة الاختيار شرح المختار)

هند بكر بالغه اناسى زينب صالحه ايله ساكنه اولمق استدكده هندك باباسنك قزقرنداشى خديجه هند اناك ايله ساكنه اولد يغكه راضيه اولمام بنم منزلمده ساكنه اول ديو جبره قادره اولورمى ❋ الجواب * اولماز

ومتى كانت الجارية بكرا يضمها الى نفسه وان كان لا يخاف عليها الفساد اذا كانت حديثة السن اما اذا دخلت فى السن واجتمع لها رأى وعقلت فليس للاولياء حق الضم ولها ان تنزل حيث احبت حيث لا يتخوف عليها (من حضانة البحر الرائق) عن الظهيرية وان كانت بكرا فللاولياء حق الضم وان كانت لا يخاف عليها الفساد ان كانت حديثة السن واما اذا دخلت فى السن واجتمع لها رأيها او عقلها فليس للاولياء حق الضم ولها ان تنزل حيث احبت حيث لا يخاف عليها

(محيط برهانى فى الرابع والعشرين من النكاح)

زيد زوجه سى هندى تطليق ايتدكدنصكره هندك زيددن اولان اوغلى عمرو بالغ ورأيى مجتمع اولوب مأمون اولمغله هند ايله ساكن اولمق استدكده زيد بنمله ساكن اول ديو جبره قادر اولورمى ❋ الجواب * اولماز

(والغلام اذا عقل واجتمع رأيه واستغنى عن الاب ليس للاب ان يضمه الى نفسه الا اذا لم يكن مأمونا على نفسه فكان له ان يضم الى نفسه وليس عليه نفقته الا ان يتبرع (من البحر الرائق عن الظهيرية) وفى الولوالجية الابن اذا بلغ يخير بين الابوين فان كان فاسقا يخشى عليه شئ فالاب اولى من الام (من المحل المزبور)

هند آزادلوسى عمرو صغيرى تربيه واعساك اوزره ايكن اجانبدن بكر مجرد آزادلو اولمغله بن الورم ديو صغيرى هنددن المغله قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(هو قرابة حكمية حاصلة من العتق او الموالاة الاول لمعتق غير حربى ولو بتدبير او كتابة او استيلاد او ملك قريب وان شرط عدمه (غرر فى كتاب الولاء) ويدفع الذكر الى مولى العتاقة

(غاية البيان فى الحضانة)

(نوع فى السفر بالصغير)

هند زوج مطلق زيددن اولان صغير اوغلى عمرو ايله صغيره قزى زينبى عقد نكاح اولنديغى بلدهده بحق الحضانه تربيه اوزره ايكن هند عمرو وزينبى بلدهٔ مزبوره يه مسافهٔ سفر بعيد اولان بلدهٔ اخرايه كتورمك مراد ايلسه زيد هندى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وان ارادت الخروج الى غير مصرها وقد كان التزوج فيه فقد اختلف الروايات فيه والاصح انها لا تخرج هذا اذا كان بين المصرين تفاوت واما اذا تقاربا بحيث يمكن الاب ان يطلع ولده و يبيت فى بيته فلا بأس به مختارات لصاحب الهداية) وان ارادت الانتقال الى مصرهو مصرها لكن لم يكن اصل العقد فيها لم يكن لها ان تنقل بالاولاد باتفاق الروايات (معراج الدراية فى باب الولد)

بر بلده اهاليسندن زيد بلدهٔ مزبوره اهاليسندن هندى اول بلدهده تزوج ايتدكدنصكره زيد هندى تطليق ايتدكده هند زيددن اولان صغير اوغلى عمروى بحق الحضانه تربيه اوزره ايكن هند عمروى بلدهٔ اخرايه كتورمك مراد ايلسه بلدتين بيننده تفاوت اولوب زيد بركونده بلدهٔ اخرايه واروب كلمك ممكن اولمايجق زيد هندى منعه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(مرت مسئلته آنفا من معراج الدراية)

زيد بر بلده اهالیسندن هندی اول بلده ده تزوج ایتد کدنصکره هندی آخر دیاره کتوروب بعده زید فوت اولوب هند زیدن اولان صغیره قزی زینبی بحق الحضانه امساك ایدوب کندی بلده سنه کتورمك مراد ایتدکده زینبك وصیسی راضی اولمسام دیو هندی منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(واذا ارادت المطلقة ان تخرج بولدها من المصر فليس لها ذلك لما فيه من الاضرار بالاب الا ان تخرج به الى وطنها وقد كان تزوجها فيه لانه التزم المقام فيه عرفا وشرعا (من الحضانة الهداية)

زيد بر بلده اهالیسندن هندی اول بلده ده تزوج ایدوب زیدك هنددن قزی زینب تولد ایتدکدنصکره زید زینبی بلدهٔ اخرایه کتوروب بعده زید فوت اولسه زینب صغیره اولمغله هند زینبی بلدهٔ اولایه کتوروب بحق الحضانه امساکه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته آنفا)

بر بلده اهالیسندن زید بلدهٔ اخری اهالیسندن هندی تزوج ایتدکدنصکره هند فوت اولوب زیدن اولان صغیره قزی زینبك حاضنه سی اولمامغله زید زینبی الوب کندی بلده سنه کتورمك استدکده هندك باباسی عمرو زیدی منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

وفى المجمع ولايخرج الاب بولده قبل الاستغناء انتهى وعلله فى الشرح بانه لما فيه من الاضرار بالام بابطال حقها فى الحضانة وهو يدل على ان حضانتها اذا سقطت جازله السفر وفى الفتاوى السراجية سئل اذا اخذ المطلق ولده من حاضنته لتزوجها هل له ان يسافر به فاجاب بان له ان يسافر به الى ان يعود حق امه انتهى وهو صريح فيما قلنا وهى حادثة الفتوى فى زماننا

(من حضانة البحر الرائق)

بر بلده اهالیسندن هند زوجی زید متوفادن اولان صغیره قزی زینبی بحق الحضانه امساك اوزره ایکن نفسنی زینبه اجنبی یه تزویج ایدوب هند اناسی اولماسه حالا مدت سفر بعید بلدهٔ اخراده متوطنه اولوب متزوجه اولمیان زینبك باباسنك اناسی خدیجه کلوب زینبی هندك اذنسز بلدهٔ اخرایه کتوروب انده امساکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وهذا اى السفر بالولد الى الوطن للام فقط فلا يخرجه الاب الا ان يستغنى ولا غيره ممن يستحق الحضانة نظرا للصغير (قهستانى فى الحضانة) واذا ماتت الام فصار الولد الى جدته فارادت ان تخرج الولد من المصر الذى فيه الاب الى مصر آخر لم يكن لها ذلك وان كان ذلك المصر هو الذى كان وقع عقد النكاح فيه على ام الصبى انما هذا الحق للام خاصة لان الام انما كان لها ان تخرج بالولد الى ذلك المصر بحكم العقد فيه والعقد جرى بين الزوج والزوجة خاصة

(ادب القاضى للخصاف)

بر بلده اهالیسندن هند زوجی زید متوفادن اولان صغیره قزی زینبی بحق الحضانه امساك اوزره ایکن هند نفسنی زینبه اجنبی یه تزویج ایلسه حالا مدت سفر بعید اولان قصبه ده متوطنه اولوب متزوجه اولمیان زینبك لاب قزقرنداشی خدیجه کلوب زینبی هندك اذنسز الوب اول قصبه یه کتوروب انده امساکه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جوابه مما مر آنفا)

بر بلده اهالیسندن زید مدت سفر بعید بلدهٔ اخری اهالیسندن هندی تزوج ایتدکده هند فوت اولوب زیددن اولان صغیره قزی زینبی هندك اناسی اولوب بلدهٔ اخراده ساکنه اولان خدیجه کلوب زیدك اذنسز الوب زینبی کندی بلده سنه کتورمکه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته فى اول النوع نقلا عن المختارات وغيره)

بر بلده اهالیسندن زید فوت اولوب ام ولدی هنددن اولوب اوچ یاشنده اولان صغیره قزی زینبی بحق الحضانه امساك اوزره ایکن نفسنی صغیره یه اجنبی یه تزویج ایدوب لکن زینبك نسواندن حاضنهٔ اخراسی اولمیوب اقرب عصباتدن مدت سفر بعید بلدهٔ اخراده متوطن اولان لابوین عمی عمرو

موجود اولسه عمرو زینبی هنددن الوب هندك اذنسز بلده سنه کتورمکه قادر اولورمی * الجواب ☼ اولماز) یفهم جوابه مما مر قبل مسئلتین)

(باب الثالثة فی نفقة الزوجات)

زید ایکی اوج یاشنده اولان صغیره قزی هندی عمروه تزویج ایلسه هندك نفقه سی عمرو اوزرینه لازمه اولورمی ☼ الجواب * اولماز

(لانفقة للصغیرة التی لاتجامع سواء کانت فی بیت الزوج اوفی بیت الاب (من نفقات الخلاصة) وان کانت لاتصلح للجماع فلانفقه لها حتی تصیر بحال تطیق الجماع سواء کانت فی بیت الزوج اوفی بیت الاب (فی الفصل الرابع عشر من دعوی النکاح من العمادیة فی اواخره)

زید التی یاشنده اولان صغیره قزی هندی عمروه تزویج ایلسه هنده صلحت رجاله صالحه اولمدین هندك نفقه سی عمرو اوزرینه لازمه اولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز

(وان کانت صغیرة لایستمتع بها فلانفقة لها لان امتناع الاستمتاع لمانع فیها (هدایه فی النفقة) ولانفقة لصغیرة لاتصح للجماع وان فی بیت الزوج وان کانت تصلح للموانسة لاغیر اختلفوا فیه (بزازیه فی النفقات)

زید قزی هند صغیره یی عمروه تزویج ایتدکدنصکره هند جماعه مطیقه اولمغله زید هندی عمروه تسلیم ایدوب هند عمروك منزلنده ساکنه ایکن عمرو هندی بلانفقه براغوب آخر دیاره کتدکده زید هند ایچون حاکمه عمروك اوزرینه قدر معروف یومی شوقدر اقچه نفقه تقدیر ایتدیروب بعده امر حاکم ایله عمروه رجوع شرطیله استدانه ایدوب هندی برمدت استدانه ایله انفاق ایتدکدنصکره زید فوت اولسه ورثه سی نفقهٔ مستدانه یی عمرودن المغه قادر اولورلرمی ☼ الجواب * اولورلر

(وفی الذخیرة ان کان القاضی امرها بالاستدانة واستدانت فلها الرجوع علی الزوج لانه کاستدانته بنفسه (بحر الرائق فی النفقة) تجب النفقة علی الزوج للعرس مسلمة اوکافرة کبیرة اوصغیرة تصلح للوطئ فی الجملة (جامع الرموز فی فصل النفقة) ولوکانت المرأة استدانت بعد الفرض بامر القاضی ثم مات احد الزوجین قبل القبض لاتسقط المستدانة (ظهیریه فی النفقة)

زیدك زوجه سی هند زیدك منزلندن زیدك اذنسز بغیر حق خروج ایدوب برمدت قرنداشی عمروك منزلنده ناشزة ساکنه اولسه هند اول مدتده نفقه یه مستحقه اولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز

واذا تغیبت المرأة عن زوجها اوابت ان تتحول معه الی منزله اوحیث یرید من البلدان وقد اوفاها المعجل فلانفقة لها علیه لانها مبطلة فی المنع فکانت ناشزة وان لم یعطها المهر و باقی المسئلة بحالها فلها النفقة لانها محقة فی هذا المنع هذا اذا لم یدخل بها فان دخل بها فکذلك الجواب عند ابی حنیفة (من العمادیة فی الفصل الرابع عشر)

زیدك زوجه سی هند زیدك منزلندن زیدك اذنسز بغیر حق خروج ایدوب زوج آخردن اولان اوغلی عمروك منزلنه واردقده قاضی یه زید اوزرینه نفقه تقدیر ایتدیروب برمدت عمروك منزلنده ناشزة ساکنه اولسه هند اول مدتده نفقهٔ مقدره یی زیددن المغه قادره اولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز

(ولانفقة للناشزة مادامت علی نشوزها والمسئلة معروفة و یستوی ان یکون نفقتها مفروضة اوغیر مفروضة لان الناشزة انما لاتستحق حالة النشوز لان النفقة انما تجب بازاء الاحتباس فی بیت الزوج فبدون الاحتباس لاتجب وفی حق هذا المعنی المفروضة وغیر المفروضة علی السواء والیه اشار محمد فی الجامع فی الباب الثانی من کتاب القضاء (ذخیره فی آخر کتاب النکاح فی المسائل المتفرقة) وان نشزت فلانفقة لها حتی تعود الی منزله (بدایه فی النفقة)

زید هندی شوقدر اقچه مهر معجل تسمیه سیله تزوج ایتدکدنصکره زید هنده مهر معجلنی و یرمامکله هند نفسنی زیده تسلیم ایتمیوب کندو منزلنده ساکنه اولسه هندك نفقه سی زید

اوز ینه لازمه اولورمی * الجواب * اولور

قال وان ابت المرأة ان تحول مع زوجها الی منزله اواراد الزوج ان یخرجها الی بلد من البلد ان فامتنعت من ذلك فلا نفقة لها ان كان قد اعطاها مهرها لانها مبطلة فی هذا المنع وان كان لم یعطها مهرها فابت ان تجیب الی ما اراد فلها علیه النفقة لانها محقة فی هذا المنع هذا اذا لم یدخل بها الزوج فان دخل بها فكذلك الجواب فی قول ابی حنیفة وفی قولهما لا نفقة لها فی الوجهین جمیعا
(من مختصر شرح ادب القاضی للخصاف)

جاعه مطیقه اولوب ناشزه اولمیان هندك نفقه سی زوجی زیداوزرینه لازمه اولورمی * الجواب * اولور

زید آخر دیاره كتدكدنصكره زوجه سی هند تقدیر قاضی یاخود تراضی یوغیكن برمدت كندی مالیله كچنسه زید كلدكده هند مدت مزبوره ایچون زیدن نفقه بهانامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

وان كانت المرأة استدانت قبل الفرض وانفقت على نفسها لا ترجع بذلك على الزوج فان فرض لها القاضی اوصالحت زوجها من النفقة على شیٔ معلوم كل شهر فلم ینفق علیها حتی انفقت من مال نفسها اواستدانت رجعت بذلك على الزوج امر القاضی بالاستدانه اولم یأمر (من نفقة الخانیة) ولا تجب نفقة مضت الا بالقضاء اوالرضاء لان النفقة صلة ولیست بعوض عندنا فلم یستحكم الوجوب فیها الا بالقضاء (بحر الرائق فی النفقة)

زید زوجه سی هندی بلانفقه براغوب آخر دیاره كتمكله هند قاضی یه واروب زید اوزرینه كندویه قدر معروف یومی شوقدر اقچه نفقه تقدیر ایتدیروب بعده برمدت كندی مالیله كچنسه زید كلدكده هند نفقهٔ مقدره یی زیدن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

ولو انفقت من مالها بعد الفرض اوالتراضی لها ان ترجع على الزوج لان النفقة صارت دینا علیه كسائر الدیون وكذا لو استدانت على الزوج سواء كانت استدانتها باذن القاضی او بغیر اذنه
(من نفقة البدایع فی بیان كیفیة وجوب النفقة)

زید زوجه سی هندی بلانفقه براغوب آخر دیاره كتدكدنصكره هند حاكمه واروب زید اوزرینه كندویه قدر معروفدن زیاده یومی شوقدر اقچه نفقه تقدیر ایتدیرسه زید كلدكده زیاده یی ویرمامكه قادراولورمی * الجواب * اولور

وفی الذخیرة واذا فرض القاضی لها مالا یكفیها فلها ان ترجع عن ذلك لانه ظهر خطاء القاضی حیث قضی بما لا یكفیها فعلیه ان یتدارك الخطاء بالقضاء لها بما یكفیها وكذلك اذا فرض القاضی على الزوج زیادة على ما یكفیها فله ان یمتنع عن الزیادة (بحر فی شرح قوله وتجب نفقة الیسار) وفی المجتبی یجب على القاضی اعتبار الكفایة بالمعروف فی كل وقت ومكان
(من البحر الرائق فی باب النفقة من الطلاق)

زید آخر دیاره كیدر اولدقده زوجه سی هنده برسنه لك نفقه سنی ویروب كتدكدنصكره هند قاضی یه واروب زید بنی بلانفقه براقدی دیمكله قاضی هندی تصدیق ایدوب زید اوزرینه یومی شوقدر اقچه نفقه تقدیر ایدوب بعده هند برسنه تمامنده دك زیدك ویردیكی نفقه ایله كچنسه زید كلدكده هند مجرد نفقه تقدیر ایتدردم دیو سنهٔ مرقومه نك نفقه سی نامنه زیدن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(فان حضر الزوج وقال كنت اوفیت النفقة اوارسلت الیها النفقة فالقاضی یقول له اقم البینة فان اقام امرها القاضی برد ما اخذت لانه ظهر عند القاضی انها اخذت بغیر حق (بحر الرائق فی النفقة وكذا النفقة على هذه التفاصیل ان هلكت اوسرقت اواكلت اواسرفت فلم تبق قبل مضی المدة لا یقضی بنفقة اخری . (قاضیخان فی باب النفقة من كتاب النكاح)

زید زوجه سی هندی بلانفقه براغوب آخر دیاره كتمكله هند قاضی یه واروب زید اوزرینه قدر معروف

يومى شوقدر اقچه نفقه تقدير واستدانه يه اذن الوب لكن استدانه ايتميوب برمدت كندى ماليله كچيندكدنصكره زيد كلدكده فوت اولسه هند مدت مزبوره ده كندى مالدن صرف ايتديكى اقچه يى زيدك تركه سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(النفقة المفروضة تسقط بالموت (ذخيره فى النفقة) وكما تسقط المفروضة بموت احد الزوجين هل تسقط بالطلاق اختلفوا فيه (قاضيخان فى باب النفقة) ولومات احدهما اوطلقت بعد القضاء اوالتراضى قبل قبضها سقطت الا ان تكون استدانت بامر قاض (ملتقى الابحر)

زيد زوجه سى هندى بلا نفقه براغوب آخر دياره كتمكله هند قاضى يه واروب زيد اوزرينه قدر معروف يومى شوقدر اقچه نفقه تقدير واستدانه يه اذن الوب برمدت استدانه ايله كچيندكدن صكره نفقهٔ مستدانه يى المادين زيد فوت اولسه هند نفقهٔ مستدانه يى زيدك تركه سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولوكانت المرأة استدانت بعد الفرض بامر القاضى ثم مات احد الزوجين قبل القبض لا تسقط المستدانة ولو فرض لها القاضى النفقة ولم يأمرها بالاستدانة فاستدانت اوصالحت زوجها من النفقة كل شهر على شئ معلوم فاستدانت اولم تستدن كان لها ان ترجع على الزوج بما فرض لها القاضى ماداما حيين واذامات احدهما لم يكن لها ان ترجع فى تركة الميت (قاضيخان فى النفقة) والنفقة اذا صارت دينا فى الذمة تسقط بموت احدهما والمستدانة لا (منية المفتى فى النفقة) واذامات الزوج بعد الامر بالاستدانة رجعت فى ماله (بزازيه فى النفقة)

زيد زوجه سى هندى بلانفقه براغوب آخر دياره كتمكله هند حاكمه واروب زيد اوزرينه كندويه قدر معروف يومى شو قدر اقچه نفقه تقدير ايتديروب واستدانه يه اذن الوب ايكى سنه استدانه ايله كچيندكدنصكره زيد كلوب هند نفقهٔ مستدانه يى زيددن طلب ايتدكده زيد بن سنى برسنه مقدم تطليق ايدوب طلاق مكتوبنى ارسال ايتمش ايدم ديو دعوى وهند بالكليه انكار ايدوب زيدك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله نفقهٔ مستدانه يى تماما ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

قال الخصاف فى نفقاته ان رجلا قدمته امرأته الى القاضى فطالبته بالنفقة فقال الرجل للقاضى كنت طلقت منذ سنة وانقضت عدتها فى هذه السنة وجحدت المرأة الطلاق فان القاضى لايقبل قوله فان شهد شاهدان بذلك والقاضى لايعرفهما فانه يامره بالنفقة عليه وان عدلت الشهود واخبرت انها حاضت ثلث حيض فى هذه السنة فلا نفقة لها وان كانت اخذت منه شيئا ردت اليه (من نفقات التاتارخانية) قال ويحلفها انها ما اخذتها ويأخذ منها كفيلا بها نظر للغائب واحتياطا له لاحتمال حضوره فيقيم البينة على الطلاق اوعلى انه اسلفها (اختيار شرح المختار فى النفقة)

زيد سفره كيدر اولدقده زوجه سى هنده بريللق نفقه سنى ويروب كتدكدنصكره هند اوچ آيلق نفقه سنى صرف ايدوب بعده زيد فوت اولسه زيدك سائر ورثه سى نفقهٔ مزبوره دن هندك يدنده قلان مقدارى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

واذا استعجلت نفقة سنة ثم مات الزوج قبل مضى السنة لايسترد شئ من النفقة (عتابيه فى الباب الرابع من الطلاق) ولو عجل الزوج لزوجته نفقة وكسوة لمدة معلومة ثم مات احدهما قبل مضى المدة هل للزوج الرجوع بالباقى فى تركتها ان كان حيا وورثته عليها ان كان ميتا اجاب لارجوع بما بقى من النفقة والكسوة (ابن نجيم) ولو عجل لها النفقة اوالكسوة لمدة ثم مات احدهما قبل تمامها فلارجوع خلافا لمحمد (ملتقى الابحر)

زيد زوجه سى هندى بلا نفقه براغوب آخر دياره كتدكدنصكره هند زيدك كندوده وديعه اولان اقچه سندن نفقه سنه قدر معروف شو قدر اقچه صرف ايلسه هنده ضمان

لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

وان كان الغائب عند الوالدين اوالولد اوالزوجة مال من جنس حقوقهم فانفقوا على انفسهم جاز ولم يضمنوا لانهم ظفروا بجنس حقوقهم وكانت لهم ولاية الاخذ بمقدار حقوقهم (فى الثالث من نفقات الذخيرة مثله فى الخانية) اما اذا كان من خلاف جنسه لاتفرض النفقة فيه لانه يحتاج الى البيع ولا يباع مال الغائب بالاجماع (هدايه فى فصل وعلى الزوج ان يسكنها فى باب النفقة)

زيد زوجه سى هندى بلانفقه براغوب آخر دياره كتمكله هند قاضى يه واروب زيدك مضاربى عمرو يدنده اولان اقچه سندن نفقه تقدير ايتديرمك مراد ايلسه عمرو مبلغ مزبوره وزوجيته مقر اوليجق قاضى هند ايچون مبلغ مزبوردن قدر معروف نفقه تقدير ايتمكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(واذا غاب الرجل وله مال فى يد رجل يعترف به و بالزوجية فرض القاضى من ذلك المال نفقة زوجة الغائب وولده الصغار ووالديه وكذا اذا علم القاضى بذلك ولم يعترف به لانه لما اقر بالزوجية والوديعة فقد اقر ان حق الاخذ لها لان لها ان تأخذ من مال الزوج حقها من غير رضاء واقرار صاحب اليد مقبول فى حق نفسه لاسيما ههنا فانه لو انكر احد الامرين لاتقبل بينة المرأة فيه لان المودع ليس بخصم فى اثبات الزوجية عليه ولا المرأة خصم فى اثبات حقوق الغائب واذا ثبت فى حقه تعدى الى الغائب وكذا اذا كان المال فى يده مضاربة وكذا الجواب فى الدين وهذا كله اذا كان المال من جنس حقها دراهم اودنانير اوطعاما اوكسوة (هدايه فى فصل وعلى الزوج ان يسكنها فى باب النفقة)

زيد زوجه سى هندى بلانفقه براغوب آخر دياره كتمكله هند قاضى يه واروب زيدك مودعى عمرو يدنده اولان اقچه سندن نفقه تقدير ايتديرمك مراد ايلسه عمرو مبلغ مزبوره وزوجيته مقر اوليجق قاضى هند ايچون مبلغ مزبوردن قدر معروف نفقه تقدير ايتمكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وان كان عند غيرهم فاعطاهم بامر القاضى حتى انفقوا على انفسهم لم يضمن صاحب اليد وان اعطاهم بغير امر القاضى كان ضامنا له لان صاحب اليد مأمور بالحفظ ودفعه الى غيره لينفق على نفسه ليس من الحفظ فيصير مخالفا ضامنا له (فى الثالث من نفقات الذخيرة)

زيد بعض اثوابنى عمروه ايداع وتسليم ايدوب آخر دياره كتدكدنصكره زيدك زوجه سى هند عمروه زيد بنى بلانفقه براقغله اثوابنى بيع ايدوب ثمنلرينى نفقه م ايچون باكه ويرديو جبره قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولا يباع على الغائب عروضه فى النفقة (قاضيخان فى نفقة الزوجة) وفى آخر الفصل الخامس من العمادية وفيه تفصيله فليراجع) اما اذا كان من خلاف جنسه لاتفرض النفقة فيه لانه يحتاج الى البيع ولا يباع مال الغائب بالاجماع (هدايه فى فصل وعلى الزوج ان يسكنها فى باب النفقة)

زيد آخر دياره كتدكدنصكره عمرو زيدك زوجه سى هندى زيدك امرنسز برمدت كندى ماليله تبرعا انفاق ايلسه زيد كلدكده عمرو مجرد زوجه كى انفاق ايلدم ديو زيددن نفقه بهانامنه نسنه المغه قادر اولورمی ❊ الجواب اولماز

(فتبين انه دفعه من مال نفسه وانه تبرع لارجوع فيه (بحر الرائق فى كتاب الوقف) وفيه تفصيله وصى انفق على الصغير من مرقه وخبزه حتى بلغ فرجع بذلك عليه ليس له ذلك الا اذا كان انفق عليه ليرجعه عليه (قنية فى الوصايا فى نفقة المعتدة)

زيد متوفانك زوجه سى هند نفقهٔ عدت نامنه تركه دن نسنه المغه قادره

اولورمی * الجواب * اولماز

(ولانفقة للمتوفى عنها زوجها وقد اختلف السلف فيما اذا كانت حاملا قال بعضهم نفقتها من جميع المال وقال بعضهم لانفقة لها فى مال الزوج وهو الصحيح (من نكاح الخلاصة فى النفقات) ولانفقة للمتوفى عنها زوجها سواء كانت حاملا اوغير حامل الا اذا كانت ام ولد وهى حامل ولها النفقة من جميع المال (كذا فى الفتاوى من نفقات الحدادى) لانفقة لمعتدة الموت مطلقا الا اذا كانت ام ولده وهى حامل (من نفقة تنوير الابصار) المعتدة عن وفات يكون نفقتها فى مالها
(قاضيخان فى فصل نفقة العدة من النكاح)

زيد ذمينك زوجهٔ مدخول بهاسى هند نصرانيه اسلامه كلدكده زيده اسلام عرض اولنوب زيد ابا ايتمكله قاضى هندى زيددن تفريق ايلسه هند زيددن نفقهٔ عدت المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اسلمت الزوجة وابى الزوج ان يسلم فلها النفقة لان الفرقة بالاباء وهو منه بخلاف ما اذا اسلم الزوج وابت هى حيث لاتجب لها النفقة لان الامتناع جاء من قبلها ولهذا يسقط به مهرها كله اذا كان قبل الدخول (من نفقة الزيلعى فى شرح قوله لاالموت والمعصية كذا فى المبسوط السرخسى)

زيدك زوجهٔ مطلقه سى هند زيدك اوزرينه نفقه تقدير ايتديرمدين عدتى منقضيه اولسه هند زيددن نفقهٔ عدت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى المعتدة اذا لم تكن تأخذ النفقة حتى ان انقضت عدتها سقطت نفقتها هذا اذا لم تكن مفروضة اما اذا كانت مفروضة ذكر الصدر الشهيد فى الفتاوى الصغرى عن شمس الائمة الحلوانى رحمه الله انه قال المختار عندى انها لاتسقط (من نفقات الخلاصة)

هند معتده زوج مطلقى زيد اوزرينه حاكمه قدر معروف يومى شوقدر اقچه نفقهٔ عدت تقدير ايتديرسه هند مبلغ مزبورى زيددن الوب نفقه سنه صرفه قادره اولورمى * الجواب * اولور

المعتدة عن الطلاق تستحق النفقة والسكنى سواء كان الطلاق رجعيا او باينا او ثلاثا حاملا كانت اولم تكن (قاضيخان فى فصل نفقة العدة)

هند زوج مطلقى زيد اوزرينه حاكمه قدر معروف يومى شوقدر اقچه نفقهٔ عدت تقدير واستدانه يه اذن الوب عدتى منقضيه اولنجه استدانه ايله نفسنى انفاق ايتدكدنصكره نفقهٔ مستدانه يى زيددن المدين هند فوت اولسه هندك ورثه سى نفقهٔ مستدانه يى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(واذا فرض القاضى بنفقة العدة وقد استدانت على الزوج اولم تستدن ثم انقضت عدتها قبل ان تقبض شيئا من الزوج فان استدانت بامر القاضى كان لها ان ترجع على الزوج بذلك لان استدانتها بامر القاضى بمنزلة استدانة الزوج بنفسه واما اذا استدانت بغير امر القاضى اولم تستدن اصلا فالصحيح انها لاترجع (من انفع الوسائل)

زيد عمرو متوفانك معتده سى هنده نفسنى كندويه تزويج ايتمك شرطيله نفقه سنه صرف ايچون بر مقدار اقچه كوندروب هند دخى صرف ايتدكدنصكره عدتى تمامنده نفسنى زيده تزويجدن ابا ايلسه زيد مبلغ مرقومى هنده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

سئل عن رجل انفق على معتدة الغير ليتزوج بها فبعد العدة تزوجت بغيره هل له الرجوع بما انفقه ام لا اجاب نعم له الرجوع عليها بذلك ان دفع اليها الدارهم لنفقتها على نفسها (ابن نجيم) انفق على معتدة الغير على طمع ان يتزوجها فابت ان تتزوج ان قال حين الانفاق انفق بشرط ان تتزوجى لى والا ارجع رجع عليها به تزوج اولا وان لم يشترط لكن انفق على هذا الطمع قال الامام ظهير الدين الاصح انه يرجع عليها زوجت نفسها منه ام لا لانه رشوة وقال غيره والاصح انه لايرجع وقال

فی الفصول الاصح انه یرجع شرط الرجوع ام لا اذا لم تزوج نفسها منه وان زوجت لا هذا اذا دفع الیها الدراهم لتنفق علی نفسها اما اذا اکل معها لا یرجع بشیٔ اصلا (من نکاح البزازیة فی الثانی عشر کذا فی الخلاصة)

(فی نفقة الاصول والفروع وذوی الارحام)

هند صغیرهٔ موسره نك نفقه سی کندی مالندنمی لازمه اولور یوخسه باباسی زید اوزرینه می * الجواب * کندی مالندن لازمه اولور

وان کان للصغیر مال فنفقته من ماله لان الاصل ان نفقة الانسان من مال نفسه صغیرا کان اوکبیرا
(کافی فی فصل نفقة الاولاد)

هند موسره نك نفقه سی اوغلی زید اوزرینه لازمه اولورمی ❋ الجواب * اولماز

قوله ولابویه واجداده وجداته لوفقراء ای یجب النفقة لهؤلاء وشرط الفقر لانه لو کان ذا مال فایجاب النفقة فی ماله اولی من ایجابها فی مال غیره (بحر الرائق ملخصا)

هند موسره اولوب احتیاجی یوغیکن صغیر اوغلی عمروك مالندن کندویه نفقه تقدیر ایتدیروب المغه قادره اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

معسرة لها مسکن تسکنه ولها اخ موسر قالوا لا یجبر الاخ علی نفقتها وقال الخصاف یجبر وقال شمس الائمة الحلوانی الصحیح قول الخصاف والقول الاول قول شریح فانه قال اذا کان للانسان داریسکنها اوخادم یخدمه اودابة یرکبها لا تجب نفقته علی ذی الرحم المحرم وفرق بین ذوی الارحام وبین الوالدین والمولودین قال فی الوالدین والمولودین لا یمنع ذلك وجوب النفقة وعندنا الکل سواء وملك الدار لا یمنع النفقة الاان یکون فیها فضل بان کان یکفیه ان یسکن فی ناحیة ویبیع الناحیة الاخری وکذا الخادم والدابة اذا کانت نفیسة یمکنه ان یبیعها ویشتری بثمنها خسیسة وینفق الفضل علی نفسه فحینئذ لا یجب له النفقة (فی نفقة الوالدین من الخانیة وقاضیخان)

زوجی اولمیان هند فقیرهٔ بالغه نك نفقه سی باباسی زید اوزرینه لازمه اولورمی * الجواب ❋ اولور

یجبر الرجل علی نفقة اولاده الصغار الفقراء ذکورا واناثا ولو کانوا کبارا بالغین فی الاناث یعتبر الفقر خاصة وفی الذکور یعتبر الفقر والزمانة (شرح الطحاوی للاسبیجابی فی باب النفقة وغیره من المعتبرات)

زید موسرك اوغلی عمرو کبیر مریض اولوب کار وکسبه قادر اولمیوب فقیر اولسه عمروك نفقه سی زید اوزرینه لازمه اولورمی ❋ الجواب * اولور

(نفقة العاجز عن الکسب علی ابیه (قهستانی فی النفقة)

فقیر ومحتاج اولان زیدك صغیر اوغلی عمرو موسردن غیری کسنه سی اولماسه زید عمروك مالندن کندی نفقه سنه قدر معروف صرف ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

للاب ان یأکل من مال ولده اذا کان محتاجا الیه فان اکله قدر حاجته لا یکون مضمونا (شرح طحاوی للاسبیجابی فی الوصایا) (مخی) لا یصیر الاب غاصبا باخذ مال ولده اذ له اخذه بغیر شیٔ لو محتاجا والا فله اخذه لیحفظه فلا یضمن الا اذا اتلفه بلا حاجة (ج) لو کان الاب فی فلاة وله مال فاحتاج الی طعام ولده اکله بقیمته لقوله علیه الصلاة والسلام الاب احق بمال ولده اذا احتاج الیه بالمعروف والمعروف ان یتناوله بغیر شیٔ لو فقیرا والا فبقیمته
(جامع الفصولین فی السابع والعشرین)

زید فقیر ومحتاج اولوب قزی هند صغیرهٔ موسره دن غیری کسنه سی اولمامغله زید هندك شوقدر مالنی قدر معروف کندی نفقه سنه صرف ایلسه هند بالغه اولدقده اول مالی زیده تضمینه قادره اولورمی ❋ الجواب * اولماز

ولا ضمان علیهما لوانفقا من مال الابن عندهما (ملتقی فی النفقة)

زید فقیر ومحتاج اولوب اوغلی عمرو موسردن غیری کسنه سی اولمامغله زید عمروك مالندن شوقدر

اقچه یی عمروك اذنسز قدر معروف كندی نفقه سنه صرف ایلسه عمرو مبلغ مزبوری زیده تضمینه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز

ولو انفق من مال له فی یده جاز بالاجماع لانه ظفر بجنس حقه فله ان یأخذه لان نفقته واجبة قبل القضاء (اختیار شرح المختار فی النفقة)

زید فقیرك اوغلی عمرودن غیری كسنه سی اولمیوب لكن عمرو دخی فقیر اولوب كار وكسبه قادر اولماسه زیدك نفقه سی عمرو اوزرینه لازمه اولورمی * الجواب ✻ اولماز

(ولا یجبر علی نفقة ابویه اذا كان هو معسرا الا ان الاب اذا كان له زمانة یدخل مع الابن فیأكل معه وكذلك الام اذا كانت فقیرة تدخل مع ابنها فتأكل معه ولا تفرض لها نفقة علی حدة (شرح الطحاوی فی النفقة) الابن الموسر یجبر علی نفقة الابوین المعسرین ولا یجب علی الابن الفقیر نفقة الوالد الفقیر حكما ان كان الوالد یقدر علی الكسب والعمل وان كان الوالد زمنا او لا یقدر علی عمل وللابن عیال كان علی الابن ان یضم الاب الی عیاله وینفق علی الكل والموسر فی هذا الباب من یملك مالا فاضلا عن نفقة عیاله ویبلغ الفاضل مقدار ما یجب فیه الزكوة (قاضیخان فی فصل فی نفقة الوالدین وذوی الارحام)

زید مسلم فقیر ومحتاج اولوب موسرلر اولان اوغللری عمرو و بكر ذمیلردن غیری كسنه سی اولماسه زیدك نفقه سی عمرو و بكرك اوزرلرینه لازمه اولورمی ✻ الجواب * اولور

ویجبر اهل الذمة علی نفقة سبعة نفر من المسلمین الام والاب والجد والجدة والولد وولد الولد والزوجة (من نفقة خزانة الفقه)

زید ذمینك زوجه سی هند اسلامه كلمك ایله هندك زیددن اولان صغیره قزی زینبك اسلامنه حكم اولنسه زینبك مالی اولمایجق زینبك نفقه سی زید اوزرینه لازمه اولورمی ✻ الجواب * اولور

وفی القدوری ونفقة الصغیر واجبة علی ابیه وان خالفه فی دینه كما یجب نفقة الزوجة علی الزوج وان خالفته فی دینه (احكام الصغار للاستروشنی)

كار وكسبه قادر اولان زیدك زوجه سی هندك نفقه سی زیدك باباسی عمرو اوزرینه لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

وفی الفتاوی الابن یجبر علی نفقة زوجة ابیه اما الاب فلا یجبر علی نفقة زوجة ابنه (من نفقات الخلاصة)

هند فقیره نك لابوین قزقرنداشی زینب موسره دن غیری كسنه سی اولماسه هندك نفقه سی زینب اوزرینه لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(حتی لو كانت له اخوات متفرقات فنفقته علیهن اخماسا (ملتقی الابحر) لقوله تعالی وعلی الوارث مثل ذلك صورة المسئلة اذا كانت له ثلث اخوات احدها لاب وام وثانیها لاب فقط وثالثها لام فقط تجب نفقته علیهن اخماسا ثلثة اسهم علی الاخت لاب وام وسهم واحد علی الاخت لاب وسهم علی الاخت لام (چلبی مصطفی افندی ملخصا علی ملتقی الابحر) وللرجل ثلث اخوة متفرقین اهل یسار كانت نفقة الرجل علی اخیه لاب وام واخیه لام اسداسا اعتبارا بالمیراث (قاضیخان فی نفقة الوالدین)

زید صغیر فقیرك نفقه سی معسر اولان عمی عمروك اوزرینه لازمه اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز

(والاصل فی هذا انه اذا اجتمع لمن تجب له النفقة فی قرابته موسر ومعسر ینظر الی المعسر ان كان یحرز كل المیراث یجعل كالمعدوم ثم ینظر الی من یرث من یجب له النفقة فیجعل النفقة علی قدر میراثهم وان كان المعسر لا یحرز كل المیراث یقسم النفقة علی هذا الوارث الذی هو فقیر وعلی من یرث معه فیعتبر المعسر فی نفقة الوالدین وذوی الارحام (من الخانیة وقاضیخان)

هند فقیره نك نفقه سی موسرلر اولان اوغلی عمرو ایله قزلری زینب وخدیجه اوزرلرینه نه وجهله لازمه اولور ✻ الجواب جمله سنه برابر لازمه اولور

ونفقة الابوين على الابن الموسر و البنت الموسرة على السوية فى ظاهر الرواية هو الصحيح ولا يشترط العجز عن الكسب فيهما بخلاف نفقة ذى الرحم المحرم فان العجز شرط فى الذكور دون الاناث (مختارات النوازل)

هند نصرانيه فقيره ومعسره اولوب موسرلر اولان اوغللرى زيد مسلم وعمرو نصرانى ايله موسره اولان قزى زينب نصرانيه دن غيرى كمسنه سى اولماسه هندك نفقه سى مزبورلرك اوزرلرينه نه وجهله لازمه اولور * الجواب * برابر

له ابنان موسران مسلم وذمى فالنفقة عليهما وان كان لا يجرى بينهما الارث (فى التاسع عشر من نفقات البزازية)

زيد صغير وفقيرك اناسى هند موسره ايله لابوين عمى عمرو موسردن غيرى كمسنه سى اولماسه صغيرك نفقه سى مزبورلرك اوزرلرينه نه وجهله لازمه اولور * الجواب * ثلث هنده باقى عمروه لازمه اولور

اذا كان للصغير ام وعم فالنفقة عليهما اثلاثا على قدر الميراث (بحر الرائق من كتاب النفقة من كتاب الطلاق) واذا كان للولد ام وجد اوام وعم اواخ لاب وام فالنفقة عليهما اثلاثا كالارث (خلاصه)

زيد فقيرك نفقه سى يالكز موسرلر اولان اوغللرى عمرو وبكرك اوزرلرينه مى لازمه اولور يوخسه اوغلانك اوغلى بشر اوزرينه دخى لازمه اولورمى * الجواب * يالكز عمرو و بكر اوزرلرينه لازمه اولور

واذا كانت له بنت وابن ابن فالنفقة على البنت خاصة (من نفقات التاتارخانية والبحر)

زيد صغير فقيرك موسرلر اولان لاب ارقرنداشى عمرو ايله لابوين عمى بكردن غيرى كمسنه سى اولماسه زيدك نفقه سى يالكز عمرو اوزرينه مى لازمه اولور يوخسه بكر اوزرينه دخى لازمه اولورمى * الجواب * يالكز عمرو اوزرينه لازمه اولور

(ولو استويا فى المحرمية واهلية الارث يرجح الوارث حقيقة (شرح المجمع لابن ملك فى النفقة)

قدمت عمها الى الحاكم للنفقة فبرهن العم ان لها اخا موسرا وانكرت برئ العم من النفقة (فى العاشر من دعوى البزازية)

زيد صغير فقيرك اناسى هند ايله لابوين عمى عمرودن غيرى كمسنه سى اولميوب لكن هند موسره اولوب عمرو معسر اولسه زيدك نفقه سى يالكز هند اوزرينه مى لازمه اولور يوخسه عمرو اوزرينه ده لازمه اولورمى * الجواب * يالكز هند اوزرينه لازمه اولور

تجب على الموسر فانه اذا كان معسرا كان عاجزا ولا نفقة على العاجز (درر فى باب النفقة) وفى الفتاوى نفقة ذى الرحم المحرم لا تجب الا على الموسر (خزانة الروايات فى النفقة)

(نوع فى نفقة الصغار)

هند زوج مطلقى زيددن اولوب حضانه سنده اولان ولد صغيرى ايچون زيد اوزرلرينه حاكمه قدر معروفدن زياده يومى شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتدرسه زيد زياده يى حاكمه حط ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

لو ان القاضى فرض لها النفقة والسعر غال ثم رخص تسقط الزيادة (خلاصه فى النفقات) وفى الحاوى اذا فرض بالاقل من الدراهم لرخص الطعام فغلا لها ان تطالب بالزيادة (خلاصه)

هند زوجى زيد متوفادن اولوب حضانه سنده اولان صغيره قزى زينبك وصيسى عمروك يدنده اولان مالندن زينب ايچون حاكمه قدر معروفدن زياده يومى شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتديرسه عمرو زياده يى حاكمه حط ايتديرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وينبغى للوصى ان يوسع على الصبى فى النفقة لا على وجه الاسراف ولا على وجه التضييق وذلك يتفاوت بقلة مال الصبى وكثرته واختلاف حاله فنظر فى ماله وحاله وينفق عليه قدر ما يليق به (فى تصرفات الوصى من وصايا الخانية)

هند زوج مطلقی زیددن اولوب حضانه سنده اولان صغیره قزی زینبك مالی اولمامغله زینب ایچون زید اوزرینه حاکم قدر معروف نفقه تقدیر ایتدیرسه هند نفقهٔ مقدره‌یی زیددن الوب صغیره‌یی انفاقه قادره اولورمی * الجواب * اولور

ونفقة الاولاد الصغار على الاب اذا كانوا فقراء لقوله تعالى وعلى المولود له رزقهن وكسوتهن بالمعروف (اختيار شرح المختار) ونفقة الطفل الحر فقيرا على ابيه الحر الى حد الكسب (قهستانى فى النفقة) والاب اعم من الموسر والمعسر الا انها تفرض عليه بقدر الكفاية وعلى الموسر بقدر ما يراه الحاكم (من المحل المزبور)

هند زوجی زید متوفادن اولوب حضانه سنده اولان صغیر اوغللری عمرو وبکرك وصیلری بشر یدنده اولان ماللرندن صغیرلر ایچون حاکمه قدر معروف نفقه تقدیر ایتدیرسه هند نفقهٔ مقدره‌یی بشردن الوب صغیرلری انفاقه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من الكافى فى اول الباب فى نفقة الاصول والفروع والخانية قبل مسئلة)

هند زوجی زید متوفادن اولوب حضانه سنده اولان صغیر اوغلی عمروك وصیسی بکرك بشرط الرجوع امریله عمروك نفقه‌سنه کندی مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایلسه هند مصروفنی بکردن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وصى انفق على الصغير من مرقد وخبزه حتى بلغ فرجع بذلك عليه ليس له ذلك الا اذا كان انفق عيله ليرجع عليه (قنيه فى الوصايا)

هند زوج مطلقی زیددن الوب حضانه سنده اولان صغیره قزی زینبی برمدت کندی طعامندن تبرعا انفاق ایلسه هندوجه محرراوزره انفقیچون زیددن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وان انفقت عليه من مالها لاترجع على الاب بزازيه فى النفقات ملخصا)

هند زوج مطلقی زیددن اولوب حضانه سنده اولان صغیر اوغلی عمروك مالی اولمامغله عمرو ایچون زید اوزرینه حاکمه قدر معروف نفقه تقدیر ایتدیروب استدانه‌یه اذن الدقدنصکره هند برمدت عمرویی استدانه ایله انفاق ایلسه هند نفقهٔ مستدانه‌یی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

فان كان القاضى بعدما فرض لها نفقة الاولاد وامرها بالاستدانة فاستدانت فلها حق الرجوع بها على الاب (من نفقات الذخيرة ملخصا)

هند صغیره‌نك اناسی وحاضنه‌سی زینب هند ایچون باباسی زید اوزرینه حاکمه قدر معروف یومی شوقدر اقچه نفقه تقدیر ایتدیروب استدانه‌یه اذن الدقدنصکره زینب استدانه ایتمیوب نفسیچون طبخ ایتدیکی طعامدن برمدت هندی تبرعا انفاق ایلسه زینب یدمده نفقه حجتی واردر دیو نفقهٔ مقدره‌یی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قالت الام للقاضى فرض نفقة هذا الصغير على ابيه ومرنى حتى استدين عليه ففعله القاضى فاذا استدانت عليه وايسر رجعت عليه فان لم ترجع عليه حتى مات لاتأخذه من تركته فى الصحيح وان انفقت عليه من مالها لاترجع على الاب (من نفقات البزازية ملخصا) وذكر فى الاصل ان لها ذلك وهو الصحيح (ذخيره البرهانية كذا افتى قارئ الهداية وابن نجيم)

هند صغیره‌نك اناسی وحاضنه‌سی زینب هند ایچون باباسی عمرو اوزرینه حاکمه یومی شوقدر اقچه نفقه تقدیر ایتدیروب واستدانه‌یه اذن وحجت الوب لکن زینب استدانه ایتمیوب وهند ایچون مستقلا طعام طبخ ایتمیوب هند زینبك نفسیچون طبخ ایتدیکی طعامدن زینبك اباحه‌سیله برمدت زینب ایله اکل ایلسه زینب مجرد نفقه تقدیر ایتدردم دیو نفقهٔ مقدره‌یی عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من القنية قبل ثلث مسائل)

هند زوجی زید متوفادن اولوب حضانه‌سنده اولان صغیره قزی زینبك وصیسی یدنده اولان مالندن زینب ایچون حاکم یومی شوقدر اقچه نفقه تقدیر ایتدیروب واستدانه‌یه اذن حجتی الوب لکن هند استدانه ایتمیوب وزینبی مستقلا انفاق ایتمیوب زینب هندك اباحه سیله هندك نفسیچون طبخ ایتدیکی طعامدن برمدت هند ایله اکل ایلسه هند مجرد نفقه تقدیر ایتدردم دیو نفقهٔ مقدره‌یی زینبك مالندن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(المسقط لنفقة الاقارب بعد الوجوب هو مضى الزمان من غير قبض ولا استدانة حتى لو فرض القاضى نفقة شهر للقريب فلم يقبض ولا استدان عليه حتى مضت المدة سقطت النفقة لان هذه النفقة تجب صلة محضة فلا يتأكد وجوبها الا بالقبض او مايقوم مقامه وهو الاستدانة (بدايع)

زید متوفانك صغیره قزی هندك اناسی وحاضنه‌سی زینب موسره هندك اصلا مالی یوغیکن قاضی‌یه هند ایچون شوقدر اقچه نفقه تقدیر ایتدیروب حجت الدقدنصکره زینب هندی بالغه اولنجه کندی مالندن انفاق ایدوب بعده هند برمقدار مال اکتساب ایلسه زینب مجرد یدمده نفقه حجتی واردر دیو وجه محرر اوزره انفاق ایچون هنددن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا لم يكن للصغير ولا لامه مال فامر الحاكم الام بالاستدانة على الصغير حتى ترجع عليه بعد البلوغ لا يصح ولا ترجع (بزازيه فى آخر النفقات وكذا فى نفقات الصغير الخانية)

زید حجر وتربیه‌سنده اولان اوکی قزی هند صغیره نك مالی اولمغله هندك مالندن هند ایچون حاکم قدر معروف نفقه تقدیر ایتدیروب واستدانه‌یه اذن الوب هندی برمدت استدانه ایله انفاق ایتدکدنصکره هند بالغه اولدقده زید نفقهٔ مقدرهٔ مستدانه‌یی هنددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مامر من الكافى فى اول باب فى نفقة الاصول والفروع ومن الذخيرة قبل اربع مسائل يكون جوابا لهذا السؤال

هند حضانه‌سنده اولان صغیر اوغلی عمروك مالندن حاکم قدر معروف یومی شوقدر اقچه نفقه تقدیر واستدانه‌یه اذن الوب صغیری برمدت استدانه ایله انفاق ایتدکدنصکره هند نفقهٔ مقدرهٔ مستدانه‌یی صغیرك مالندن المدین صغیر فوت اولسه هند نفقهٔ مستدانه‌یی صغیرك ترکه‌سندن المغه قادره اولورمی * الجواب اولور

(او مات من عليه النفقة بعد ذلك لا تسقط على الصحيح بل تؤخذ من تركته (من البحر الرائق فى النفقة)

زید حجر وتربیه‌سنده اولان قرنداشی اوغلی عمرو ایله قز قرنداشی هند صغیرلر ایچون وصیلری یدنده اولان ماللرندن حاکم قدر معروف یومی شوقدر اقچه نفقه تقدیر واستدانه‌یه اذن الوب صغیرلری برمدت استدانه ایله انفاق ایتدکدنصکره نفقهٔ مستدانه‌یی المدین زید بعده صغیرلر فوت اولوب صغیرلرك ماللرینی وارثلری قبض ایلسه‌لر زیدك ورثه‌سی نفقهٔ مستدانه‌یی صغیرلرك ترکهٔ وافیه‌سنی قبض ایدن وارثلرندن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر (مرت مسئلته آنفا)

هند صغیره‌یی اناسی زینب تربیه ایدرکن زینب فوت اولدقده باباسی زید آخر دیارده اولوب هندك نسواندن اصلا کمنه‌سی اولمیوب رجالدن انجق لابوین عمی اوغلی عمرو موجود اولوب امین اولمغله حاکم هندی عمروه ویروب زید اوزرینه هند ایچون کونده قدر معروف شوقدر اقچه نفقه تقدیر واستدانه‌یه اذن ویروب عمرو دخی استدانه ایله هندی برمدت انفاق ایتدکدنصکره زید کلسه عمرو نفقهٔ مستدانه‌یی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وذكر فى الحاوى من الفتاوى هذه المسئلة وفرق بين نفقة الصبى و بين نفقة سائر المحارم فقال نفقة الصبى تصير دينا على الاب بقضاء القاضى ونفقة سائر الاقارب لا تصير دينا بقضاء القاضى قال فان كان القاضى بعد مافرض لها نفقة الاولاد وامرها بالاستدانة فاستدانت حتى ثبت لها حق الرجوع

على الاب فمات الاب قبل ان يؤدى اليها هذه النفقة هل لها ان تأخذ من ماله ان ترك مالا (وذكر الخصاف في نفقاته انه ليس لها ذلك وذكر في الاصل ان لها ذلك وهو الصحيح لان استدانة المرأة بامر القاضي وللقاضي ولاية كاملة بمنزلة استدانة الزوج بنفسه ولو استدان الزوج بنفسه ثم مات لا تسقط عنه الدين كذا ههنا هذا اذا استدانت بامر القاضي فاما اذا فرض القاضي نفقة الاولاد ولكن لا يأمرها بالاستدانة ثم مات الزوج قبل ان يؤدى ذلك اليها ليس لها ان تأخذ من ماله ان كان ترك مالا بالاتفاق (من الذخيرة البرهانية في الفصل الثالث من كتاب النفقات)

(كتاب العتاق)

زيد قولى عمرو ايچون اوغلمدر ديسه عمرو آزاد اولورمى * الجواب * اولور
ولو قال هذا ابنى او ابى عتق بلا نية وكذا هذه امى وعندهما لا يعتق ان لم يصلح ان يكون ابناله او ابا او اما (ملتقى الابحر) واذا قال لغلام لا يولد مثله لمثله هذا ابنى يعتق عند ابى حنيفه (من عتاق البداية)
زيد جاريه سى هند ايچون قزمدر ديسه هند آزاد اولورمى * الجواب * اولور
(ولو قال لامته هذه ابنتى تعتق بدون النية (من عتاق جامع الرموز)
زيد قولى عمروه برايش اصمر لدقده اوغل شويله ايشله ديسه بويله ديمكله عمرو آزاد اولمش اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو قال بعده يا ابنى او يا اخى لم يعتق لان النداء لاعلام المنادى (من عتاق الهداية) لان النداء للاعلام لا لتحقيق الوصف تسهيل في العتاق)
زيد صغيره جاريه سى هند ايچون قزم كبيدر ديوب لكن عتق نيت ايلماسه هند آزاد اولمش اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو قال انت على مثل ولدى لم يعتق الا اذا نوى) جواهر الفقه كذا في الثامن من عتاق التاتارخانية
(والفاظ العتق ضربان صريح يعمل بدون النية وكناية لا يعمل الا بالنية (قاضيخان في كتاب العتاق
زيد جاريه سى هند ايچون قزم كبيدر ديوب لكن عتق نيت ايتميوب تطييب مراد ايلسه مجرد بويله ديمكله هندك وطئى زيده حرام اولورمى * الجواب * اولماز
(وفي الخزانة ولو قال انت على مثل ولدى لم يعتق اذا لم ينو العتق (من عتاق التاتارخانية في الثانى) رجل قال لامته انت مثل هذه المرأة وهى حرة لا تعتق الا ان ينو العتق (من عتاق الخانيه)
زيد جاريه سى هندا يچون قادنجقدر ديوب لكن عتق نيت ايلماسه مجرد بويله ديمكله هند آزاد اولورمى * الجواب * اولماز
زيد جاريه سى هند ايچون صاتلق دكلدر ديسه زيد مجرد بويله ديمكله هندك عتقنه اقرار ايتمش اولوب هند آزاد اولورمى * الجواب * اولماز
سئل يوسف بن محمد عمن قال لا بيع لهذه الامة او لهذا العبد قال لا يكون هذا اقرار امته بالاعتاق او التدبير وله ان يبيعهما ان شاء (تاتارخانيه من متفرقات العتق)
هند جاريه سى زينب ايچون فوتمدن قرق كون مقدم آزاد اولسون ديد كدنصكره هند زينبى بيعه قادره اولورمى * الجواب * اولور
ومن المقيد ان يقول انت حر قبل موتى بشهر او بيوم ومضى الشهر او اليوم فهو مقيد حتى يملك بيعه وقال زفر لا يملك (في آخر باب التدبير من الزيلعى)
زيد جاريه سى هند ايچون فوتمدن قرق كون مقدم آزاد اولسون ديسه زيد هندى وطئ ايتمك جائز اولورمى الجواب * اولور
زيد صحتنده قولى عمرو ايچون فوتمدن قرق كون مقدم آزاد اولسون ديد كدنصكره زيد برسنه مرورنده فوت اولسه عمرو زيدك جميع مالندن آزاد اولورمى * الجواب اولور
(ولو قال انت حر قبل موتى بشهر فليس بمدبر مطلق وان كان يعتق بعد موته و يجوز بيعه اما عند

(ابى حنيفة)

ابی حنیفة رحمه الله تعالی فظاهر لانه اضاف العتق الی وقت وهو شهر قبل موته وانه لایمنع البیع واما عندهما فلیس بمدبر مطلق فجاز بیعه ثم اذا مضی شهر قبل لایجوز بیعه لانه صار مدبرا مطلقا واکثر المشایخ علی انه یجوز بیعه وهو الصحیح (شط) ثم اذا مات المولی بعد شهر فعند ابی حنیفة رحمه الله تعالی ومن تابعه یستند عتقه الی ذلك الوقت فیعتبر حاله فیه فان کان صحیحا فی ذلك الوقت یعتق من جمیع المال والافمن ثلثه وعندهما یعتق من ثلثه غیر مستند وعند الشافعی اذامضی شهر بعد الیمین عتق فی الحال ولومات المولی قبل مضی الشهر لایعتق بالاجماع (زاهدی فی التدبیر) رجل قال لعبده انت حر قبل موتی بشهر ثم مات بعد شهر قال بعضهم یعتق من ثلث ماله وقال بعضهم یعتق من جمیع المال وهو الصحیح

(من عتاق الخانیة)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه‌می عمرودن الورسم قولم بکر آزاد اولسون دیدکدنصکره زید مبلغ مزبوری عمرودن السه بکر آزاد اولورمی ❊ الجواب * اولور

وان کان المال للحالف فقال صاحب المال ان ادی الی فلان الالف التی علیه لی فعبدی حر فجاء فلان بالالف الی الحالف فلم یقبل حنث فی یمینه (من عتاق الخانیة ولوقال ان فعلت کذا فکل مملوك املکه یومئذ فهو حر فهو علی ماکان فی ملکه عندوجود الشرط فی التعلیق والاضافة

(من عتاق الخانیة)

زید قولی عمروه بکرمی کره کلام اللهی ختم وتلاوت ایدرایسك آزاد اول دیدکدنصکره عمرو یکرمی کره کلام اللهی ختم وتلاوت ایلسه عمرو آزاد اولورمی ❊ الجواب * اولور

(مرت مسئلته آنفا)

زید قولی عمروه سنی بیع ایدرسم آزاد اول دیدکدنصکره زید عمروی بکره بیع صحیح ایله بیع ایلسه عمرو آزاد اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا قال الرجل لعبد ان بعتك فانت حر فباعه لم یعتق لان اوان نزول العتق المعلق بالشرط بعد حلول الشرط و بعد البیع هولیس بمملوك له فلا یعتق الا ان یکون البیع فاسدا فیعتق لان بعد حلول الشرط هو باق علی ملکه فان البیع الفاسد لایزیل الملك بنفسه بل بالقبض

(مبسوط سرخسی فی العتق)

زیدك قولی عمرو ایچون زیدك زوجه سی هند عمرو آزادلومیدر دیو سؤال ایتدکده زید آزادلودر دیسه عمرو آزاد اولمش اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(امة قائمة بین یدی مولاها فسأل لها رجل امة انت ام حرة فاراد المولی ان یقول ماسؤالك عنها امة انت ام حرة فعجل فی القول وقال هی حرة امة عتقت الامة فی القضاء لافیما بینه و بین الله تعالی (قاضیخان فی العتاق)

(نوع آخر)

زید قولی عمروه جاریه سی هندی تزویج ایدوب هند ولد کتوردکدنصکره زید انجق عمرو ایله هندی اعتاق ایدوب ولد مرقومی اعتاق ایتماسه اول ولد تبعیت ایله آزاد اولمش اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(وقال ابو یوسف اذا خرج اکثر الولد فاعتقت لا یعتق هو لانه کالمنفصل فی حق الاحکام حتی تنقضی به العدة (فتح القدیر فی العتاق) رجل له جاریة حامل فقال لها المولی بعد ماخرج بعض الولد انت حرة ان کان خرج اکثر الولد النصف مع الرأس اوالرأس لایعتق الولد وان کان الخارج اقل عتق الولد لان اعتاق الام لایکون اعتاقا للولد المنفصل وللاکثر حکم الکل فلا یعتق الولد باعتاق الام

(قاضیخان فی اوائل العتاق)

زید جاریه سی هندی قولی عمروه تزویج ایدوب هند عمرودن حامل اولدقدنصکره زید انجق عمروی

اعتاق ايدوب بعده فوت اولدقده هند بر ولد طغورمغله ورثه‌سى اول ولدى استرقاق مراد ايتدكلرنده عمرو مجرد بنى اعتاق ايتمكله اولدخى آزاد اولمش اولور ديو ورثه‌يى منعه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(ولد الحرة حر ولد الامة قن (هدايه فى الاستيلاد) والولد يتبع امه فى الملك والرق والحرية والتدبير والاستيلاد والكتابة (ملتقى فى اول العتاق) والحمل يعتق بعتق امه لاهى بعتقه والولد يتبع امه فى الملك والرق والعتق وفروعه وولد الامة من زوجها ملك سيدها وولدها من مولاها حر (من الوقاية)

(نوع آخر)

زيد جاريه‌سى هندى عمروه تزويج ايتدكدنصكره عمروك هنددن ولدى اولسه زيد اول ولدى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان كانت مملوكة كان الولد مملوكا لمولى الام (قاضيخان فى نفقة المملوك)

زيدك آزادلو جاريه‌سى هند نفسنى زيدك قولى عمروه تزويج ايتدكدنصكره هند عمرودن ولد كتورسه زيد اول ولدى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اما اذا كانت حرة فولدها يكون حرا (قاضيخان فى نفقة المملوك) وولد الحر قوة حر على كل حال لان جانبها راجح فيتبعها فى وصف الحرية كما تبعها فى وصف المملوكية والمرقوقية والتدبير وامومية الولد والكتابة (هدايه فى كتاب العتق)

زيد جاريه‌سى هندى عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد هندى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زوج امته بمهر عند الشهود لايكون اقرارا بالحرية وكذا لو قال هى زوجتى
(من اقرار القنية فى الاقرار بالعتق)

زيد جاريه‌سى هندى آزاد ايتمدين كندويه نكاح ايدوب لكن ولد كتورماسه حالا زيد هندى بيع مراد ايتدكده هند مجرد نكاح ايتمكله آزاد اولمش اولورم ديوب امتناعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل قال تزوجت هذه وهى امة له معروفة قال لايكون ذلك اقرارا بالعتق والنكاح باطل
(من مهر الخانية)

زيدك قولى عمرو بر طريقله خنكار ديرلكنه كچدكدنصكره زيد عمروى بيع ايتمك استدكده عمرو بن خنكار ديرلكنه كچمكله آزاد اولمش اولورم ديو امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(هو اثبات القوة الشرعية فى المملوك انما يصح من مالك حر مكلف بصريحه وان لم ينو الى اخره
(ملتقى فى كتاب الاعتاق)

زيدك قولى عمرو بر طريقله سپاهى اولدقدنصكره زيد فوت اولسه زيدك حصرا وارثى اوغلى بكر عمروى استرقاق مراد ايتدكده عمرو بن سپاهى اولمغله آزاد اولمش اولورم ديو امتناعه قادراولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد رضاعا قز قرنداشى هنده مالك اولسه هند مجرد رضاعا قز قرنداشى اولمغله آزاد اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوملك بنى اعمامه او بنى اخواله لايعتق عليه وكذ الاخوة و البنوة من الرضاع لا يقضى العتق بالاجماع (مختصر خزانة)

زيدك قولى عمرو كار و كسب ايدوب شو وقدر اقچه تحصيل ايتدكدنصكره زيد عمروى اعتاق ايلسه زيد مبلغ مزبورى عمرودن الق استدكده عمرو زيده مجرد بنى اعتاق ايتمكله مبلغ مزبور بنم اولمش اولور ديو ويرمامكه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(اعتقه وله مال فالمال للمولى وله ثوبه الذى يواريه (من اول عتاق البزازية) الرقيق لايملك المال

ومافى يده من المال كان لمولاه (من شرح فرائض السراجية للسيد)

زيد عمروه قوللك بكرى آزاد ايله ساكه شوقدراقچه ويره‌یم ديوب عمرودخى بكرى آزاد ايلسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن المغه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(من قال لغيره اعتق عبدك على الف درهم على ففعل لايلزمه شئ و يقع العتق عن المأمور (هدايه فى كتاب العتاق فى باب العتق على جعل فى اعتاق المريض والمجنون والمعتوه و السكران)

زيد مرض موتنده قولى عمروى اعتاق ايتدكدنصكره زيد ديونى تركه‌سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك داينلرى عمروى قيمتنده استسعايه قادراولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وان كان العتق فى المرض وعليه دين فان كان مستغرقا بقيمته ولامال له سوى العبد اوله ملك اخر لكن الدين مستغرق لماله فاعتق يسعى فى جميع قيمته للغريم رداللوصية لان الدين مقدم على الوصية الاان العتق لايحتمل النقض فيجب سعاية (بدايع الصنايع فى فصل بيان حكم العتق من كتاب العتاق)

زيد مرض موتنده قولى عمروى اعتاق ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ثلث مساعد اولماسه ورثه‌سى ثلث مساعد اولمديغى مقدارده عمروى استسعايه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(واذاكان العتق فى المرض فان كان له مال يخرج العبد من ثلثه عتق وان لم يكن له مال ان اجازت الورثة عتق والا يعتق ثلثه ويسعى فى الثلثين للورثة (من عتاق البدايع)

زيد مرض موتنده قولى عمروى اعتاق ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب باباسى بكرى ترك ايتدكده ثلث مساعد اولميوب لكن بكر عمروك مجانا عتقنه راضى اولوب سعايتدن ابرا ايلسه بكر نادم اولوب عمروى ثلث مساعد اولمديغى مقدارده استسعايه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

وفى (جغ مريض حرر قنه ورضى به الورثة قبل موته فالقن لايسعى فى شئ (جامع الفصولين من كتاب العتق فى احكام المريض) وقال القدورى العتق اسقاط الحق عن الرق والحقوق تسقط بالاسقاط فاسقاط الحق عن الرق عتق (من عتاق الاختيار)

زيد خسته اولوب معتقل اللسان اولدقده قولى عمرو ايله جاريه‌سى زينبى اشارت ايله اعتاق ايتدكدن صكره عقله‌سى موتنه دك ممتد اولوب معتقل اللسان ايكن فوت اولوب ثلث مساعد اولسه ورثه‌سى اعتاق مزبورى طوتمازز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ان الاشارة انما تعتبر اذاصارت معهودة معلومة وذلك فى الاخرس دون المعتقل لسانه حتى لو امتد ذلك وصارت له اشارة معلومة قالوا هو بمنزلة الاخرس (هدايه فى مسائل شتى) اراد بالامتداد سنة ذكره التمرتاشى وذكر الحاكم ابو محمد رواية عن ابى حنيفة انه قال اذا دامت العقلة الى وقت الموت يجوز اقراره بالاشارة وعليه الفتوى كذا قاله المحبوبى من المحل المزبور

زيد خسته اولوب عقلى بالكليه زائل ايكن جاريه‌سى هندى اعتاق ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

شرائط ركن الاعتاق انواع منها مايرجع الى المعتق وهو كونه عاقلا حتى لايصح من المجنون والصبى الذى لايعقل والمعتوه والمدهوش والمبرسم والمغمى عليه والنائم (من عتاق البدايع)

يوز ياشنده اولوب معتوه اولان زيد جاريه‌سى هندى اعتاق ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(والمعتوه كالمجنون كذافى الفتاوى (مرت مسئلته آنفا)

زيد ذمى خمردن سكران ايكن قولى عمروه آزاد اول ديسه عمرو آزاد اولورمى * الجواب * اولور

(يجوز افاعيل السكران من الطلاق والعتاق والنكاح (احكام ناطفى) لان تصرفات السكران صحيحة عندنا (فى اقرار جواهر الفتاوى) وعتق المكره والسكران واقع (خزانة الروايات فى العتق)

(نوع فی اعتاق الفضولی)

زید صغیرک جاریه‌سی هندی اناسنک اناسی زینب اعتاق ایلسه صغیر بالغ اولدقده هندی استرقاق و بیعه شرعا قادر اولورمی ✵ الجواب ✵ اولور

(ولابد من ان یکون العبد فی ملکه حتی لواعتق عبد غیره لاینفذ لقوله علیه السلام لاعتق فیما لایملکه ابن آدم (هدایه فی اول کتاب العتاق)

زید عمروک کندویه ودیعت اولان اقچه سندن شوقدر اقچه ایله عمروک اذنسز عمروایچون برقول اشترا وقبض ایتدکدنصکره زید اول قولی عمرو کتوروب بنده اولان اقچه کدن شوقدر اقچه ایله سنک ایچون اشترا ایلدم دیوب قولی عمروه تسلیم ایتدکده عمرو دخی قبول ایتدم دیوب قولی قبض ایتدکدنصکره زید اول قولی عمروک اذنسز اعتاق ایلسه عتق مزبور صحیح ونافذ اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(ولابد من ان یکون العبد فی ملکه حتی لواعتق عبد غیره لاینفذ لقوله علیه السلام لاعتق فیما لایملکه ابن آدم

(نوع آخر فی عتق البعض)

زید عمروایله علی الاشتراک مالک اولدیغی قولی بکری عمروک اذنسز اعتاق ایلسه عمرو حصه‌سنی زیده تضمین یاخود حصه‌سنده بکری استسعا ایتمیوب حصه‌سنی بیعه قادر اولورمی * الجواب ✵ اولماز

(واذا کان العبد بین شریکین فاعتق احدهما نصیبه عتق فان کان موسرا فشریکه بالخیار ان شاء عتق وان شاء ضمن شریکه قیمة نصیبه وان شاء استسعی العبد وان ضمن رجع المعتق علی العبد والولاء للمعتق وان اعتق اواستسعی فالولاء بینهما وان کان المعتق موسرا فالشریک بالخیار ان شاء اعتق وان شاء استسعی العبد والولاء بینهما فی الوجهین وهذا عند ابی حنیفه وقالا لیس له الاالضمان مع الیسار والسعایة مع العسار ولایرجع المعتق علی العبد والولاء للمعتق (فی باب العبد یعتق بعضه من البدایة) وان اعتق شریکه نصیبه فللاخران یعتق اویدبر او یکاتب او یستسعی والولاء لهما اویضمن المعتق لوموسرا و یرجع به المعتق العبد والولاء له (ملتقی فی باب عتق البعض)

هند اوغلی زید صغیر ایله علی الاشتراک مالکه اولدیغی جاریه‌یی اعتاق ایلسه زید بالغ اولدقده هند وقت اعتاقده موسره اولمغله جاریه‌دن حصه‌سنک قیمتنی هنده تضمینه قادر اولورمی ✵ الجواب ✵ اولور

(قال جمال الاسلام فی شرحه الصحیح قول ابی حنیفة ومشی علیه البرهانی والنسفی وغیرهما (من تصحیح القدوری لقطلوبغا) ولوکان بین صغیر وکبیر فاعتق الکبیر نصیبه وهوغنی فابوه اووصیه بالخیار بین الضمان والسعایة وان لم یکن له اب اووصی استوفی فی بلوغه وللقاضی ان ینصب من یستوفیه (خزانة الاکمل فی الاعتاق) وقدتعتبر القیمة فی الضمان والسعایة یوم الاعتاق لانه السبب کمافی الغصب وکذا حال المعتق فی الیسار والعسار حتی لوکان موسرا حین اعتق یضمن ولایسقط بالعسر الطاری وان کان معسرا حین اعتق البعض فالعتق لیس بسبب للضمان فلایجب من بعد (فی باب عتق البعض من الکافی)

هند موسره صحتنده زوجی زید ایله علی الاشتراک مالکه اولدیغی جاریه‌دن حصه‌سنی زیدک اذنسز اعتاق ایتدکدنصکره زید نسنه اختیار ایتمدین هند فوت اولسه زید جاریه‌دن حصه‌سنی هندک ترکه‌سندن تضمین ایتمیوب جاریه‌یی بیعه قادر اولورمی ✵ الجواب * اولماز

واذامات المعتق والعتق فی صحته یؤخذ الضمان من ماله وان کان فی مرضه فعندهما لایجب شیٔ علی ورثته فی ماله وعند محمد یستوفی من ماله وهو روایة عن ابی یوسف واما اذامات الساکت فلورثته ان یختاروا الاعتاق اوالضمان اوالسعایة لانهم قائمون مقام مورثهم فاذا اختار بعضهم العتق و بعضهم الضمان فلهم ذلک فی ظاهر الروایة وروی الحسن عن ابی حنیفة انه لیس لهم الاالاجتماع علی احدهما لان المستسعی بمنزلة المکاتب عنده ولوکاتب عبدا ثم مات لیس للورثة الاالاجتماع علی الاعتاق اوالضمان وکما لوکان المورث حیا لیس له الاالاختیار احدهما فکذا ورثته

(فی باب عتق المملوك بين الشركاء من المحيط السرخسی وكذا فی البحر الرائق)

زيد معسر عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغی قولدن حصه سنی عمروك اذنسز اعتاق ايتدكدن صكره زيد فوت اولسه عمرو اول قولی حصه سنده استسعايه قادر اولورمی * الجواب ✲ اولور

وان كان المعتق معسرا فالشريك بالخيار ان شاء اعتق وان شاء استسعى العبد

(فی عتاق البداية)

هند فوت اولوب اوغلی زيد ايله قزی زينبی ترك ايتدكده زينب قبل القسمه تركه دن برقاچ جاريه لری زيدك اذنسز اعتاق ايلسه زينب معسره اولمغله زيد اول جاريه لری حصه سنده استسعايه قادر اولورمی ✲ الجواب ✲ اولور

وان كان معسرا حين اعتق البعض فالعتق ليس بسبب للضمان فلا تجب من بعد

(كافی باب عتق البعض)

زيد مرض موتنده عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغی قول وجاريه دن حصه سنی اعتاق ايتدكدنصكره عمرونسنه اختيار ايتمدين زيد فوت اولسه عمرو اول قول وجاريه دن حصه سنده استسعايه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(يفهم جوابه مما مر من التاتارخانية قبل مسئلتين)

زيد برجاريه يی جاريه نك اوغلی عمرو ايله اشترا وقبض ايتدكدنصكره اول جاريه يی وطیء ايدوب جاريه بر ولد طغوردقده زيد اول ولد بندندر ديو دعوت ايدوب بعده زيد فوت اولوب ولدمزبور ايله سائر ورثه سنی ترك ايلسه ولدك عمرودن حصه سی ازاد اولمغله سائر ورثه حصه لرنده عمروی استسعايه قادر اولورلرمی ✲ الجواب ✲ اولورلر

(ومن ملك ذارحم محرم منه عتق عليه ولو كان المالك صغيرا او مجنونا (ملتقى وكذا فی الغرر فی كتاب العتاق ملخصا) ومن ملك شقصا من ذی رحم محرم منه عتق عليه قدر ملكه عند ابی حنيفة وعندهما يعتق الكل (فی الفصل التاسع من عتاق التاتارخانية) واما فی الارث فلا يضمن قولا واحدا وانما الواجب فيه السعاية لاغير وكذلك اذا ورثاه صورته امرأة اشترت ابن زوجها ثم ماتت عن زوجها وعن اخيها (جوهره شرح القدوری فی العتق) صورته امرأة ماتت ولها عبد هو ابن زوجها فتركت الزوج والاخ فورث الاب نصف ابنه فعتق عليه لايضمن حصة اخيها اتفاقا لان الارث ضروری لا اختيار للاب فی ثبوته (درر فی باب عتق البعض)

(فی الاستيلاد)

زيد صغيره قزی هندك جاريه سی زينبی تزوج ايتمكسزين وطیء واحبال ايدوب زينب ولد طغوردقده زيد ولد بندندر ديوب دعوت ايلسه زينب زيدك ام ولدی اولوب زينبك قيمتی زيده ضمان لازم اولورمی ✲ الجواب * اولور

(اذا استولد جارية ابنه فولدت منه كانت ام ولده بالقيمة (غاية البيان فی الاستيلاد) ومن وطیء امة ابنه فولدت فادعاه ثبت نسبه منه ولزمه قيمتها لامهرها ولاقيمة ولدها وتصير ام ولده والجد كالاب من بعد موته لاقبله (من ملتقى الابحر فی نكاح الرقيق)

زيد باباسی عمروك جاريه سی هندی عمروك اذنسز وطیء ايدوب هند زيددن ولد كتورسه اول ولدك نسبی زيددن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو استولد جارية احد ابويه او امرأته وقال ظننت انها تحل لی لم يثبت نسبه منه ولا حد عليه وان ملكه يوما عتق عليه وان ملك امه لاتصير ام ولده لعدم ثبوت نسبه (بحر رائق فی آخر الاستيلاد) وفی القنية وطیء جارية ابيه فولدت منه لايجوز بيع هذا الولد ادعى الواطیء الشبهة اولا لانه ولد ولده فيعتق عليه حين دخل فی ملكه وان لم يثبت النسب كمن زنی بجارية غيره فولدت منه ثم ملك الولد يعتق عليه وان لم يثبت نسبه منه (فی نكاح الرقيق من البحر) وطیء جارية امرأته او والده او جده

فولدت وادعاه لایثبت النسب و یدرأ عنه الحد للشبهة فان قال احلهالی المولی لایثبت النسب الاان یصدقه ای المولی فیه وفی ان الولد منه ولوصدقه فی احدهما فقط لایثبت النسب وان کذبه المولی ثم ملکهایوما یثبت النسب (من استیلاد الخانیة والدرر)

زید اناسی هندك جاریه‌سی زینبی هندك اذنسز وطیٔ ایدوب زینب زیددن ولد کتورسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز

زید اناسی هندك جاریه‌سی زینبه زنا ایدوب زینب زیددن بر ولد کتورسه هند اوغلنك ولدی اولدیغنه معترفه ایکن جاریه‌مك ولدیدر دیو ولدمی قومی استرقاق و بیعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(زنی بجاریة ابیه اوامه اوجده اوجدته فولدت ولدا فهوحر (منیة المفتی فی کتاب العتاق)

زید باباسی عمروك جاریه‌سی هندی وطیٔ واحبال ایدوب هند زیددن ولد کتورسه عمرو هندی بیعه قادر اولورمی * الجواب اولور

وطیٔ جاریة ابیه فولدت منه لایجوز بیع هذاالولد ادعی الواطیٔ الشبهة اولالانه ولدولده فیعتق علیه حین دخل فی ملکه وان لم یثبت النسب کمن زنی بجاریة غیره فولدت منه ثم ملك الولد یعتق علیه وان لم یثبت نسبه منه نص علیه فی آخر العتاق (من القنیة)

زید قزقرنداشی هندك جاریه‌سی زینبی هندك احلالنسز وطیٔ ایدوب زینب زیددن ولد کتورسه هند ولدمز بوری استرقاق و بیعه قادره اولورمی * الجواب * اولور

ولوملك اخاه من الزنی لایعتق علیه (قنیه فی متصرفات العتاق)

زید زوجه‌سی هندك جاریه‌سی زینبه زنا ایدوب زینب زیددن زنادن ولد طغوردقدنصکره هند فوت اولسه زینب زیددن وجه محرر اوزره ولد کتور مکله زیدك ام ولدی اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(وان ولدت من الزنا لاتصیر ام ولد للزانی (خزانة الروایات فی باب الاستیلاد)

هند جاریه‌سی زینبك وطئنی زوجی زیده احلال ایتمکله زید دخی زینبی وطیٔ ایدوب زینب زیددن ولد کتورسه هند زینبی استرقاق و بیعه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الخزانة ولدت منه امة غیره وقال احلهالی سیدها والولد ولدی فصدقه المولی فی الاحلال وکذبه فی الولد لایثبت نسبه منه فان ملکها یوما ثبت نسبه منه وصارت ام ولده ولوصدقه فی الولد ثبت نسبه وهوعبد لمولاه (معراج الدرایة فی الاستیلاد)

زید زوجه‌سی هندك جاریه‌سی زینبی هندك اذنسز وطیٔ ایدوب زینب زیددن ولد کتورسه هند اول ولدی استرقاق و بیعه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(حتی اذاکانت الام ملك زید فولدت ولدا کان الولد ایضا ملکا (درر فی کتاب العتاق) وطیٔ جاریة امرأته اووالده اوجده فولدت وادعاه لایثبت النسب (غرر فی باب الاستیلاد)

وان ملك ولدالها من غیره یکون ملکا له وله ان یبیعه (قاضیخان فی الاستیلاد)

زید زوجه سی هندك جاریه‌سی زینبی وطیٔ ایدوب زینب ولد طغوردقده زید هند زینبك وطئنی بکا احلال ایتمکله بن زینبی وطیٔ ایدوب ولد بندندر دیو دعوت ایتدکده هند زیدی احلال ودعوتده تصدیق ایلسه ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من استیلاد الخانیة قبل ست مسائل)

زید اوکی اناسی هندك جاریه‌سی زینبی وطیٔ واحبال ایدوب زینب ولد طغوردقده زید هنده زینبك وطئنی بکا احلال ایتمکله بن دخی وطیٔ واحبال ایتمشیدم ولد بندندر دیو دعوت ایدوب هند دخی احلال ودعوتده زیدی تصدیق ایلسه ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب * اولور

(ولدت منه جاریة غیره وقال احلهالی مولاها والولد ولدی فصدقه المولی فی الاحلال وکذبه فی الولد لم یثبت نسبه فان صدقه فیهما یثبت ولوملکها بعد تکذیبه یوما یثبت النسب

(تنویر الابصار فی الاستیلاد)

زید اناسی هندك جاریه‌سی زینبی تزوج ایتمدین زینبی هندك احلالیله وطیٔ واحبال ایدوب بعده زید حملی بندندر دیو دعوت ایتمدین فوت اولدقدنصکره زینب بر ولد طغورسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز

سئل زید بن نجیم عن امرأة اذنت بولدها فی وطیٔ امتها فوطئها ما الحکم فی ذلك اجاب اذنها باطل لان الوطیٔ لایحل الا بعقد النکاح او بملك الیمین وهما مفقودان هنا وان ظن الحل فلا حد وان علم الحرمة کان علیه الحد و یجب التعذیر اذا انتفی الحد (نقد المسائل فی کتاب النکاح)

زید زوجه‌سی هند ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی جاریه‌یی وطیٔ ایتمك حلال اولورمی * الجواب * اولماز

(واتفقوا علی انه لایجوز للرجل ان یطأ جاریة زوجته وان اذنت له

(من حدود الافصاح)

زید عمر و ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی بکر جاریه‌یی عمرولك اذنسز وطیٔ ایدوب بکارتنی ازاله ایلسه عمرو نقصان بکارتدن حصه‌سنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب اولور

(اذا وطئ جاریة بکراً لانسان ولم یجب المهر ینظر الی العقر ونقصان البکارة فیجب الاکثر منهما

(من اواخر حدود البرازیة)

زید عمر و ایله علی الاشتراك السوی مالك اولدیغی جاریه‌یی عمرولك اذنسز وطئ واحبال ایدوب بعده التی آی مرورنده جاریه بر ولد طغورقده زید ولد بندندر دیو دعوت ایلسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولوب وجاریهٔ مرقومه زیدك ام ولدی اولوب زیده جاریه‌نك نصف قیمتیله نصف عقرینی ضمان لازم اولورمی الجواب * اولور

(واذا کانت الجاریة بین الشریکین فجاءت بولد فادعاه احدهما یثبت نسبه منه لانه لما ثبت النسب فی نصفه لمصادفته ملکه یثبت فی الباقی ضرورة انه لایتجزی لما ان سببه لایتجزی وهو العلوق اذ الولد الواحد لاینعلق من ماء رجلین فصارت ام ولده لان الاستیلاد لایتجزی عندهما وعند ابی حنیفة یصیر نصیبه ام ولده ثم یتملك نصیب صاحبه اذ هو قابل للملك ویضمن نصف قیمتها لانه تملك نصیب صاحبه لما استکمل الاستیلاد و یضمن نصف عقرها لانه وطئ جاریة مشترکة اذ الملك یثبت حکما للاستیلاد فیعقبه الملك فی نصیب صاحبه

(هدایه فی باب الاستیلاد من کتاب العتاق)

زید عمر و ایله علی الاشتراك السوی مالك اولدیغی جاریه‌یی عمرولك اذنسز وطئ ایلسه عمرو جاریه‌نك نصف عقرینی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ومن وطئ جاریة له شقص منها لاحد علیه و یجب علیه حصة شریکه من العقر ان لم تلد (من مبسوط السرخسی فی کتاب الحدود) العقر اذا ذکر فی الحرائر یراد به مهر المثل واذا ذکر فی الاماء فهو عشر قیمتها ان کانت بکرا وان کانت ثیبا فنصف عشر قیمتها کذا ذکره السرخسی (حدادی فی باب الاستیلاد) وروی عن ابی حنیفه انه قال تفسیر العقر هو ما یتزوج به مثلها وعلیه الفتاوی

(منتخب تاتارخانیة)

زید هندی جاریه‌سی اولمق اوزره عمروه بیع وتسلیم ایدوب عمر دخی هندی وطئ ایتدکدنصکره هند عمرودن زیدبنی قبل البیع اعتاق ایتمشیدی دیو دعوی ومدعاسنی اثبات ایدوب عتقنه حکم اولنسه هند عمرودن وطئ ایچون عقر المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ومنها اذا اشتری جاریة ووطئها مرارا ثم استحقت کان علیه مهر واحد لان الوطئات کانت بناء علی سبب واحد وهی الملك من حیث الظاهر (من نکاح الخانیه)

زید زوجه‌سی هندك بکر جاریه‌سنی هندك اذنسز وطئ ایدوب بکارتنی ازاله ایلسه هند نقصان

بكارتنی زیده تضمینه قادره اولورمی ❊ الجواب * اولور

ولو وطئ جارية انسان بشبهة وازال بكارتها على قول ابی یوسف ومحمد ینظر الی مهر مثلها غیر بكر والی نقصان البكارة ایهما كان اكثر یجب ذلك ویدخل الاقل فی الاكثر (قاضیخان فی اخر فصل فی القتل الذی یوجب الدیة من الجنایات) وعلی هذا اذا وطئ جاریة بكر الانسان ینبغی ان یجب الاكثر من العقر ونقصان البكارة (منیة المفتی فی الجنایات)

زید هندی جاریه سی اولمق اوزره عمروه بیع وتسلیم ایدوب عمرو دخی هندی وطئ ایدوب هند بر ولد طغوردقدنصكره بكر هندهٔ مستحق چیقوب بعد الاثبات والحكم هندی عمرودن السه بكر اول ولدی استرقاقه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز لكن عمرو ولدك یوم خصومتده اولان قیمتنی بكره ضامن اولور

(رجل باع ام ولد له من رجل والمشتری لا یعلم بذلك فاستولدها فجاءت بولد فادعاه یثبت نسبه منه ویكون الولد حرا فانه فی معنی المغرور وولد المغرور حر (ولوالجیة فی الرابع من الدعوی) اذا غر عبد بحرية امة فتزوجها علی انها حرة فولدت فالولد عبد عند ابی حنیفة وابی یوسف وعند محمد حر بالقیمة كالمغرور الحر (من نكاح الرقیق من فتح القدیر)

هند زینبی جاریه سی اولمق اوزره زوجی زیده هبه وتسلیم ایدوب زید دخی زینبی وطئ ایدوب زینب بر ولد طغوردقدنصكره عمرو زینبه مستحق چیقوب بعد الاثبات والحكم زینبی زیددن السه عمرو اول ولدی استرقاقه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز لكن زید ولدك یوم خصومتده اولان قیمتنی عمروه ضامن اولور

وولد المغرور حر بالقیمة المغرور رجل اشتری امة علی انها ملك البایع اونكح امرأة علی انها حرة فولدت كل منهما ولدا فظهر ان الاولی ملك لغیر البایع والثانیة امة فحینئذ یكون كل من الولدین حرا بالقیمة اما حریته فلانه خلق من ماء الحر ولم یرض الوالد برقیته كما رضی فی الاول فلا یتبعها واما القیمة فلرعایة جانب التبعیة الاصلیة (درر فی كتاب العتاق)

زید هندی حره اولمق اوزره تزوج ووطئ ایدوب هند بر ولد طغوردقدنصكره هند عمروك جاریه سی اولدیغی ثابت اولسه عمرو ولد مزبوری استرقاقه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز لكن زید ولدك یوم خصومتده اولان قیمتنی عمروه ضامن اولور

ولو قالت المرأة زوجنی فانی حرة فتزوجها واستولدها ثم ظهر انها كانت امة الغیر فالام رقیق والولد حر فی حق الواطئ بالقیمة لكن لا یرجع لان الرجوع یعتمد علی المعاوضة ولم توجد (عمادیه فی الفصل الرابع) المغرور انما یكون ولده حرا اذا تزوجها علی انها حرة اما اذا اخبرت هی اوغیرها بانها حرة فتزوجها فولدت منه فهی وولدها لمولاها لان ولد الامة رقیق الا ان یثبت الغرور فی العقد (من دعوی القاعدیة)

(باب التدبیر)

زید قولی عمروی تدبیر مطلق ایله تدبیر ایتدكدنصكره زید فوت اولوب ثلث مساعد اولسه ورثه سی عمروی استرقاق وبیعه قادر اولورلرمی * الجواب ❊ اولمازلر

واذا مات المولی عتق المدبر من ثلث ماله (من تدبیر البدایة)

زید قولی عمروی تدبیر مطلق ایله تدبیر ایتدكدنصكره زید فوت اولوب ثلث مساعد اولماسه ورثه سی ثلث مساعد اولمادیغی مقدارده عمروی استسعایه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وان لم یخرج من الثلث سعی فیما زاد علی الثلث من قیمته مدبرا سواء كانت ثلثه اواقل اواكثر (جامع الرموز فی التدبیر)

زید قولی عمروی تدبیر مطلق ایله تدبیر ایتدكدنصكره زید دیونی تركه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه عمرو زیدك داینلرینه قیمتنده سعایت ایدركن مزبورلر راضیلر اولمیوب عمروی استرقاق

و بيعه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر
(وان كان على المولى دين يسعى المدبر فى كل قيمته لغرمائه لتقدم الدين على الوصية ولايمكن نقض العتق فيجب رد قيمته (من تدبير الهداية)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى قولى بكرى تدبير مطلق ايله تدبير ايتدكدنصكره عمرونسنه اختيار ايتمدين زيد فوت اولسه عمرو كندى حصه سنده بكرى استسعايه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولور
(قال ابو حنيفة اذا دبره احدهما وهو موسر فلشريكه خمس خيارات ان شاء اعتق وان شاء دبر وان شاء ضمن نصف قيمته وان شاء استسعى العبد وان شاء ترك على حاله
(شرح القدورى المعروف بالجوهرة النيرة فى العتاق)

زيد قولى عمروه جاريه سى هندى تزويج ايدوب هند بر ولد كتورد كدنصكره زيد عمرو ايله هندى تدبير مطلق ايله تدبير ايدوب ولد مز بورى باشقه مدبر ايتماسه اول ولد تبعيت ايله مدبر اولمش اولورمى ❊ الجواب * اولماز
(لان اعتاق الام لايكون اعتاقا للولد المنفصل فلا يعتق الولد باعتاق الام (من عتق الخانية) ولو اختلف المولى والمدبرة فى ولدها فقال المولى ولدته قبل التدبير فهو رقيق وقالت هى لابل ولدته بعد التدبير فهو مدبر فالقول قول المولى مع يمينه على علمه والبينة بينة المدبرة لان المدبرة تدعى سراية التدبير الى الولد والمولى ينكر فالقول قوله مع يمينه ويحلف على علمه لان الولادة ليست فعله
(فى فصل فى حكم التدبير من البدايع وغيره)

زيد جاريه سى هندى تدبير مطلق ايله مدبره ايتدكدنصكره زيد هندى تدبير مطلق ايله مدبرى اولان قولى عمروه تزويج ايدوب هند عمرودن ولد كتورسه زيد اول ولدى بيعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز
وولد المدبر والمدبرة مدبر اما ولد المدبرة فتبعا لامه واما ولد المدبر فباجماع الصحابة لان التدبير وصف لازم فيسرى اليه كولد المكاتب ومن اعتق عن دبر مطلقا لايباع ولا يوهب ولا يوجر (وقايه فى باب التدبير والاستيلاد ملخصا)

زيد تدبير مطلق ايله مدبره ايتديكى جاريه سى هندى آزادلو قولى عمرو تزويج ايدوب هند عمرودن ولد كتورسه زيد اول ولدى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
الولد يتبع الاب فى النسب والام فى الملك والرق والعتق وفروعه (غرر فى كتاب العتاق) والولد يتبع الام فى الحرية والرق والتدبير (مختار متن اختيار) ولا يتبع الولد الام فى التدبير المقيد و يتبعها فى المطلق وان كانت حاملا حين دبرها (ظهيريه فى المقطعات من العتاق)

زيد جاريه سى هندى عبد مدبرى عمروه تزويج ايدوب هند عمرودن ولد كتورسه زيد اول ولدى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور
فان زوجها اوجاءت بولد فهو فى حكم الامة (هداية فى الاستيلاد) وولد المدبرة مدبر (هدايه فى التدبير) لان الولد يتبع امه لا اباه (شرح هدايه لابن الهمام)

زيد مدبرى عمروه وار يقل كيت ديسه مجرد بو يله ديمكله عمرو آزاد اولمش اولورمى ❊ الجواب * اولماز
(او قال اذهب حيث شئت او قال توجه اين شئت لايعتق وان نوى (قاضيخان فى فصل فيما لايقع به العتق من العتاق)

زيد تدبير مطلق ايله مدبره ايتديكى جاريه لرى هند وزينبى وطئ ايتمك جائز اولورمى ❊ الجواب * اولور
مرت مسئلته من الدرر) وان كانت امة وطئها (من تدبير الهداية) والامة توطأ (غرر فى التدبير)

زيد قولى عمروى تدبير مطلق ايله تدبير ايتدكدنصكره عمرو برمقدار مال كسب ايلسه اول مال زيد ايله عمرودن قنقسينك اولور ❊ الجواب ❊ زيدك اولور

(اكتساب المدبر والمدبرة للمولى (من تدبير الذخيرة) وكسبها وارشها للمولى لانها باقية على ملكه (اختيار شرح المختار فى التدبير)

(فى التدبير المقيد)

زعيم اولميان زيد اكر بوسنه زعامته نائل اولورسم قولم عمرو مدبرم اولسون ديدكدنصكره اول سنه مرور ايدوب زيد زعامته نائل اولماسه زيد عمروى بيعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(وان علق التدبير بموته على صفة مثل ان يقول ان مت من مرض هذا اومن سفرى هذا اومن مرض كذا فليس بمدبر ويجوز بيعه (هدايه فى باب التدبير) ولوقال ان برئت من مرضى هذا فعلى شاة اذبحها واتصدق بلحمها و برئ لزمه (فى فصل النذر من الخزانة)

زيد خسته اولدقده بو مرضدن فوت اولورسم جاريهم هند آزاد اولسون ديدكدنصكره زيد اول مرضدن افاقت بولسه زيد هندى بيعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

وان علق التدبير بموته على صفة مثل ان يقول ان مت من مرضى هذا اومن سفرى هذا اومن مرض كذا فليس بمدبر و يجوز بيعه (هدايه فى باب التدبير)

زيد جاريه سى هنده ايچون فوتمدن قرق كون مقدم آزاد اولسون ديسه زيد هندى حالا وطئ ايتمك جائز اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(ولو قالت انت حر قبل موتى بشهر فليس بمدبر ولم يعتق (ولوالجيه فى الثالث من العتاق) و يجوز بيعه (زاهدى فى التدبير) ولوقال انت حر قبل موتى بشهر فليس بمدبر و يجوز بيعه (من تدبير الزاهدى) ويستخدم ويستأجر والامة توطأ (غرر فى التدبير)

(فصل فى المكاتب)

زيد قولى عمروى شوقدر اقچه يه كتابتده كسدكدنصكره عمروك بدل كتابتى ادادن عجزى ظاهر اولسه حاكم زيدك طلبى ايله كتابتى فسخه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(واذا عجز المكاتب عن نجم نظر الحاكم فى حاله فان كان له دين يقضيه اومال مقدم عليه لم يعجل تعجيزه وانتظر عليه اليومين اوالثلثة نظرا للجانبين والثلاث هى المدة التى ضربت لابلاء الاعذار كامهال الخصم للدفع والمديون للقضاء فلا يزاد عليه وان لم يكن له وجه وطلب المولى تعجيزه عجزه وفسخ الكتابة عند ابى حنيفة ومحمد وقال ابو يوسف الى آخره (هدايه فى باب موت المكاتب)

زيد قولى عمروى شوقدر اقچه يه كتابته كسدكدنصكره عمروك بدل كتابتى ادادن عجزى ظاهر اولمغله حاكم زيدك طلبيله كتابتى فسخ ايلسه زيد عمروى بيعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(مكاتب عجز عن نجم لو كان له مال سيصل لم يعجزه الحاكم الى ثلثة ايام والا عجزه وفسخها بعد عجز المكاتب بطلب مولاه او فسخ مولاه برضاه وعاد رقه ومافى يده من الاكتساب لمولاه (غرر فى باب الموت والعجز من الكتابة) وفى النهاية انه جاز بيع المكاتب برضاه فى اصح الروايتين (من بيوع قهستانى فى البيع الفاسد) ولو بيع المكاتب برضاه صح فى الاظهر فتفسخ الكتابة اقتضاء لانها تقبله بخلاف المدبر وام الولد (زيلعى فى البيع الفاسد) و بيع ام الولد والمدبر والمكاتب فاسد ومعناه باطل (بدايه فى باب البيع الفاسد) ولورضى المكاتب بالبيع ففيه روايتان والاظهر الجواز (من الهداية فى المحل المزبور)

زيد قولى عمروى شوقدر اقچه يه كتابته كسوب عمرودخى قبول ايدوب بدل كتابتى ادادن عاجز دكل ايكن زيد عمروى رضاسندن بيعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(يفهم جوابه مما مر)

زيد صحتنده قولی عمروی شوقدر اقچه يه كتابته كسوب عمرو دخی قبول ايتدكدنصكره بدل كتابتی ادا ايتمدين زيد فوت اولسه عمرو بدل كتابتی ورثه يه ادا ايدركن ورثه الميوب عمروی استرقاقه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولا تنفسخ الكتابة بموت السيد و يؤدی البدل الی ورثته علی نجومه (ملتقى الابحر فی باب العجز والموت

(مكاتب علی الخدمة)

زيد قولی عمروی بش سنه كندويه خدمت ايتمك اوزره كتابته كسوب عمرو دخی قبول ايلسه عمرو زيده بش سنه خدمت ايديجك آزاد اولورمی * الجواب * اولور

(ولو كاتبه علی ان يخدمه شهرا جاز استحسانا (بدايع فی المكاتب) وعتق القن ان ادی كله وان لم يقل اذا اديتها فانت حر (من كتابة الغرر)

زيد قولی عمروی كندويه سكز آی خدمت ايتمك اوزره كتابته كسوب عمرو دخی قبول ايدوب زيده درت آی خدمت ايلسه عمرو دخی درت آی خدمت ايدركن زيد نادم اولوب عمروك رضاسنسز عمروی بيعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وصورته ان يقول اعتقتك علی ان تخدمنی كذا سنة واما اذا قال ان خدمتنی كذا مدة فانت حر لا يعتق حتی يخدمه لانه معلق بشرط والاول معاوضة (كذا فی الدرر من المحل المزبور)

زيد قولی عمروی يوزكون كندويه خدمت ايتمك اوزره كتابته كسوب عمرو دخی قبول ايلسه عمرو يوزكون زيده خدمت ايدركن زيد نادم اولوب بكا خيانت ايلدی ديو عمروی رضاسنسز بيعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان لم يرض به العبد فلابد من القضاء بالفسخ لانه عقد لازم تام فلابد من القضاء او الرضاء (درر فی باب الموت والعجز فی الكتابة)

(باب العتق علی جعل)

زيد قولی عمروی التی سنه كندويه خدمت ايتمك اوزره اعتاق ايدوب عمرو دخی قبول ايتدكدنصكره زيده التی آی خدمت ايدوب بعده زيد فوت اولسه ورثه سی عمروك بش بچق سنه خدمتنك قيمتنی عمردن المغه قادر اولورلرمی * الجواب اولورلر

(ومن قال لعبده انت حر علی ان تخدمنی اربع سنين فقبله عتق وعليه ان يخدمه اربع سنين فان مات المولی قبل الخدمة بطلت الخدمة لانه شرط الخدمة للمولی وقد مات فعلی قول ابی حنيفة وابی يوسف علی العبد قيمة نفسه وعلی قول محمد قيمة خدمة اربع سنين ولو كان خدمه سنة ثم مات فعلی قولهما عليه ثلثة ارباع قيمة نفسه وعلی قوله محمد عليه قيمة خدمة ثلث سنين (من شرح الطحاوی فی العتاق للاسبيجابی)

(كتاب الولاء)

زيد وعمرو علی الاشتراك السوی مالك اولدقلری جاريه لری هندی اعتاق ايتدكلرندنصكره زيد فوت اولوب بعده هند دخی فوت اولوب عمروی وزيدك اوغلی بكری ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * برابر

ولاء العتاقة للمعتق او لعصبته ولا يكون لعصبة عصبته (فی آخر الثالث من ولاء التاتارخانية) والده سی اصلنده اصلا رق طاری اولمامق معناسنه حرة الاصل اولان هند فوت اولدقده باباسنی اعتاق ايدن عمروك اوغلاری هنده ولا جهتندن وارث اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(الام اذا كانت حرة الاصل بمعنی عدم الرق فی اصلها فلا ولاء علی ولدها (من ولاء الغرر)

اناسی اصلنده اصلا رق طاری اولمامق معناسنه حرة الاصل اولان زيد فوت اولوب اناسی هندی ترك ايتمكله هند تركه يی قبض ايتدكده زيدك باباسنی اعتاق ايدن عمرو زيدك باباسنك اناسی حرة

الاصل اولميوب معتقه اولمغله بن زيده ولاجهتندن وارث اولورم ديو تركه‌يه مداخله‌يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فاعلم ان صاحب البدائع ذكر فيه ان من شرائط ثبوت الولاء ان لايكون الام حرة اصلية فان كانت حرة اصلية فلا ولاء لاحد على ولدها وان كان الاب معتقا لما ذكرنا ان الولد يتبع الام فى الرق والحرية ولا ولاء لاحد على امه فلا ولاء على ولدها (درر فى كتاب الولاء)

زيد معتق اصلنده اصلا رق طارى اولمامق معناسنده حرة الاصل اولان هندى تزوج ايدوب هنددن زينب تولد ايتدكدنصكره زينبدن دخى خديجه تولد ايدوب بعـده خديجه دن عمرو تولد ايلسه عمرو فوت اولدقده زيدى اعتاق ايدن بكرك اوغلنك اوغلى بشر عمروه ولاجهتندن وارث اولورمى * الجواب * اولماز

واذا كان الاب معتقا اوفى اصله معتـق والام حرة الاصل بذلك المعنى سـواء كانت عربية اولا فلا ولاء على الولد لقوم الاب (من ولاء الدرر)

زيد متـوفانك وارث معروفى اولمامغـله تركه سنى امين بيت المال قبض مراد ايتدكده عمرو ظهور ايدوب زيدك باباسى بنم معتقمدر ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب لكن دعوى وشهادتده زيدك اناسى معتقه ياحرة الاصل اولديغنـه اصلا تعرض اولنميـوب قاضى دخى وجه محرر اوزره حجت ويرسه عمرو حجت مرقومه ايله تركهٔ زيده مداخله‌يه قادراولورمى * الجواب * اولماز (يستنبط جوابه مما مر مرارا)

اناسى معتقه اولان زيد فوت اولوب باباسنى اعتاق ايدن عمروى ترك ايلسه عمرو زيدك تركه‌سنى احرازه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والمعتقة لو تزوجت بمعتق وجاءت بولد ثم مات الولد وترك معتق الام لايرث وان لم يبق من قوم الاب احد لان الولاء لقوم الاب (من فرائض الولوالجية ملخصا)

هند فوت اولوب لام قرنداشى زينبى وباباسنك باباسنى اعتاق ايدن زيدك اوغلى عمروى واناسنى اعتـاق ايدن بكرك اوغلى بشرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در * الجواب * سدس زينبه باقى عمروه دكر

(فلاولاد الام السـدس لقوله تعالى وان كان رجل يورث كلالة اوامرأة وله اخ اواخت فلكل واحد منهما السـدس والمراد من الاخ والاخت لام كذا فى التفسير وباقيه لعمرو لانه عصبة جده وهى عصبة ابيه (كذا فى شرح الفرائض ليوسف بن جنيد وباقى المسئلة يعرف مما مر (من الولوالجية)

باباسى اصلنده اصلا رق طارى اولمامق معناسنه حر الاصل عربى اولان هنـد فوت اولوب قزى زينبى ترك ايتدكده هنـدك اناسى خديجه‌يى اعتـاق ايدن عمروك اوغلى بكر ولاجهتندن هنده وارث اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كان الاب حر الاصل فهذا على وجهين اما ان يكون الاب عربيا اوعجميا فان كان غربيا لايرث معتق الام بالاجماع لانه لا ولاء لقوم الام وان كان عجميا قال ابو حنيفة ومحمد يرث معتق الام وقال ابو يوسف لايرث (من فرائض الولوالجية فى الولاء كذا فى الغرر) الام اذا كانت حرة الاصل بمعنى عدم الرق فى اصلها فلا ولاء على ولدها والاب اذا كان كذلك فلوعربيا لا ولاء عليه مطلقا (غرر فى كتاب الولاء) اى سواء كانت امه معتقة اولا (عزمى زاده)

باباسى حر الاصل عجمى اولان هنـد فوت اولوب اناسى زينب معتقـه‌يى وزينبى اعتاق ايدن عمروك لابوين ارقرنداشى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در * الجواب * ثلث زينبه باقى بكره دكر

(ولو عجميا لا ولاء عليه لقوم الاب ويرث معتق الام (غرر فى الولاء) وللام ثلث الكل عند عدم

هؤلاء المذكورين اى عند عدم الولد وولد الابن وان سفل وعدم الاثنين من الاخوة والاخوات فصاعدا علم ذلك بقوله تعالى فان لم يكن له ولد وورثه ابواه فلامه الثلث فان كان له اخوة فلامه السدس (سيد شريف) وباقى المسئلة يعرف بمامر من السيد الشريف ومن يوسف بن جنيد

(التقييد بالعجمى مبنى على هذه المسئلة وهى ومن تزوج من العجم بمعتقة من العرب فولدت له اولادا فولاء اولادها لمواليها عند ابى حنيفة قال رضى الله تعالى عنه وهو قول محمد ايضا (هداية فى الولاء)

باباسى حر الاصل عجمى اولان زيد فوت اولوب زوجه سى هندى وقزلرى زينب وخديجه يى واناسنك اناسنى اعتاق ايدن بشرك اوغلنك اوغللرى خالد ووليدى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * ثمن هنده ثلثان زينب وخديجه يه باقى خالد ووليده دكر

للزوجات حالتان الربع للواحدة فصاعدا عند عدم الولد وولد الابن وان سفل والثمن مع الولد وولد الابن وان سفل (سيد شريف) واما للبنات الصلبية فاحوال ثلث النصف للواحدة لقوله تعالى وان كانت واحدة فلها النصف والثلثان للثنتين فصاعدا لقوله تعالى فان كن نساء فوق اثنتين فلهن ثلثا ماترك والتعصيب مع الاخوة للذكر مثل حظ الانثيين لقوله تعالى يوصيكم الله فى اولادكم للذكر مثل حظ الانثيين (يوسف بن جنيد) وباقى المسئلة يعرف مما تقدم

باباسى واناسنك باباسى حر الاصل عجمى اولان زيد فوت اولوب زوجه سى هندى واناسنك اناسنى اعتاق ايدن زينبى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * ربع هنده باقى زينبه دكر (يفهم جوابه مما مر)

(كتاب الايمان)

زيد الله ايله عهدم اولسون فلان فعلى اشلميه يم ديوب بعده اول فعلى اشلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * كفارت يمين

ولو قال عهد الله على فهو حلف لان العهد يمين قال الله تعالى واوفوا بعهد الله (من ايمان الهداية ملخصا)

زيد والله فلان فعلى اشلميه يم ديو يمين ايتدكدنصكره اول فعلى اشلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * كفارت يمين

ومنعقدة وهى حلفه على فعل اوترك فى المستقبل وحكمها وجوب الكفارة ان حنث (ملتقى فى الايمان)

زيد بر متاعنى عمروه ويردكدنصكره عمرو والله متاعى سكا ويره يم ديو يمين ايدوب لكن زمان تعيين ايتميوب بعده برقاچ كون مرورنده عمرو اول متاعى آخر دياره كتورركن حراميلر اول متاعى عمرودن اخذ واستهلاك ايدوب زيده ويرمك ممكن اولماسه عمروه كفارت يمين لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(م) يجب ان يعلم بان اليمين بالله تعالى نوعان نوع فى الاثبات ونوع فى النفى وكل نوع من ذلك على وجهين اما ان يكون مطلقا او موقتا فاما المطلق فى الاثبات بان قال مثلا والله لاكلن هذا الطعام والله لاشربن هذا الشراب ولم يقل اليوم وما اشبهه فالبر فيه انما يكون بتحصيل الاكل والشرب فى العمر وفوات البر بهلاك الحالف والمحلوف عليه حتى ان فى هذه المسئلة اذا هلك الطعام بان احترق اواكله غيره وما اشبه ذلك اومات الحالف يقع الحنث وتلزمه الكفارة (فى فصل الثالث من ايمان التاتارخانية) امكان البر شرط صحة الحلف ففى لاشربن ماء هذا الكوز اليوم ولا ماء فيه اوكان فصب اواطلق ولاماء فيه لم يحنث وان كان وصب حنث (غرر فى باب حلف الفعل)

زيد ام ولدى هنده بكا حرام اول ديسه هندك وطئ زيده حرام اولورمى * الجواب * اولماز لكن استباحه ايدرايسه كفارت يمين لازمه اولور

ومن حرم ملكه لايحرم وان استباحه كفراى وان عامل به معاملة المباح كفر لان تحريم الحلال يمين (من ايمان صدر الشريعة كذا فى المتون والشروح)

(نوع آخر)

زيد فلان فعلى اشلرسم سب نبى ايتمشلردن اولايم ديوب بعده اول فعلى اشلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * يمين اولمق اعتقادنده اولوب اشلديسه كفارت يمين كافر اولمق اعتقادنده اولوب اشلديسه تجديد ايمان ونكاح لازم اولور

(وتعليق الكفر بالشرط يمين كقوله ان افعل كذا فهو كافر يلزمه الكفارة بالحنث ولو حلف كاذبا الامر فى الماضى ان زعم انه يصير كافرا يكفروان لم يزعم اختلف المشايخ فيه روى ابن سماعة عن ابى يوسف انه لايكفر وهو المختار لانه يريد به ترويج الكذب (من ايمان العتابيه)

زيد فلان فعلى اشلرسم حضرت رسوله لعنت ايتمشلردن اولايم ديدكدنصكره زيد اول فعلى اشلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * يمين اولمق اعتقادنده اولوب اشلديسه كفارت يمين كافر اولمق اعتقادنده اولوب اشلديسه تجديد ايمان ونكاح لازم اولور

(والاصح ان الحالف لم يكفر فى الماضى والمستقبل ان علم انه يمين وكفر ان كان جاهلا اعتقد انه كفر فى الماضى والمستقبل لانه اذا اقدم على ذلك الفعل وعنده انه يكفر به فقد رضى بالكفر (درر فى الايمان)

مجرد اولان زيد قرق ياشنه كيرمدن اولنور سم اللهه ايكى ديمشلردن اولايم ديدكدنصكره قرق ياشنه كيرمدن اولنسه زيده نه لازم اولور * الجواب * يمين اولمق اعتقاديله ديوب اولنديسه كفارت يمين كافر اولمق اعتقاديله ديوب اولنديسه تجديد ايمان ونكاح لازم اولور

والمختار فى جنس هذه المسائل مااختاره شمس الائمة السرخسى ان الحالف ان كان يعتقد ويظن ان مثل هذا اليمين كفر يكفر لان الاقدام عليه بهذا الاعتقاد رضى منه بالكفر وان لم يعتقد ذلك لايكفر (من خزانة الروايات فى الايمان)

زيد زوجهسى هندى تطليق ايتدكدنصكره بعد اليوم هندى تزوج ايدرسم اللهه ايكى ديمشلردن اولايم ديوب بعده هندى تزوج ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * يمين اولمق اعتقادنده اولوب تزوج ايتديسه كفارت يمين كافر اولمق اعتقادنده اولوب تزوج ايتديسه تجديد ايمان ونكاح لازم اولور

(يفهم جوابه مما مر)

زيد قرنداشم عمروك منزلنه واررسم كعبهٔ مكرمهيه طاش آتمشلردن اولايم ديوب بعده عمروك منزلنه وارسه زيده نه لازم اولور * الجواب * يمين اولمق اعتقادنده اولوب وارديسه كفارت يمين كافر اولمق اعتقادنده اولوب وارديسه تجديد ايمان ونكاح لازم اولور

(قال هو بريء من الكعبة او القرأن والعياذ بالله تعالى فيمين فى المختار وكل ما كان البراءة عنه كفرا فهو يمين (بزازيه فى الايمان ومامر من ايمان العتابية جواب لهذا السؤال)

زيد قاين انام هندى بردخى منزلمه قورسم دينم كافر اولسون ديدكدنصكره زيد هندى منزلنه قوسه زيده نه لازم * الجواب * كافر اولايم ديمك مراد ايتمديسه نسنه لازم اولماز

وكذا لو قال هرچه مسلمانى كرده ام بكافران دادم ان فعلت كذا لايكون يمينا (من ايمان الخلاصة فى الفصل الثانى) ولو قال هرچه مسلمانى كردهام بكافران دادم اكر فلان كاركنم وفلان كاركرد لايكفر ولايلزمه كفارة اليمين لان هذا التصرف ليس بيمين (فى آخر الفصل السابع والثلثين من العمادية وكذا فى اتاتارخانية)

زيدجه كتمك مراد ايدن عمرو وبكره سزكله بوسنهجه كتمزسم دينمدن دونمش اولايم ديوب بعده اول سنه عمرو وبكر حجه كيدوب زيد كتماسه زيده نه لازم اولور * الجواب * يمين اولمق اعتقاديله ديوب كتمديسه زيده كفارت يمين لازم اولور

(ولو قال هو يهودى او نصرانى او مجوسى او بريء من الاسلام او بريء من الله ان فعل كذا عندنا يكون يمينا (قاضيخان فى كتاب الايمان) ولو قال هو يهودى او بريء من الاسلام ان فعل كذا عندنا يكون يمينا وان فعل ذلك الفعل هل يصير كافرا فهذا على وجهين ان حلف بهذه الالفاظ وعلق الكفر

بامر ماض وقال يهودى لوكان فعل كذا وقد كان فعل وهو عالم وقت اليمين انه كاذب اختلفوا فيه قال بعضهم يصير كافرا لانه تعليق بشرط كائن والتعليق بشرط كائن تنجيز وقال بعضهم لا يكفر ولا يلزمه الكفارة والى هذا مال الشيخ الامام شيخ الاسلام المعروف بخواهرزاده وان حلف بهذه الالفاظ على امر فى المستقبل قال بعضهم لا يكفر و يلزمه الكفارة والصحيح ماقاله شمس الائمة السرخسى رحمه الله انه ينظر ان كان فى اعتقاد الحالف انه لوحلف بذلك على امر فى الماضى يصير كافرا فى الحال وفى المستقبل حين وجد الشرط فانه يصير كافرا وان لم يكن فى اعتقاده ذلك لا يكفر سواء كانت اليمين على امر فى المستقبل اوفى الماضى (فى اوائل ايمان الظهيرية)

زيد فلان كون فلان محله وارمزسم امت محمددن اولميايم ديدكدنصكره اول كون مروايدوب زيد اول محله وارماسه زيده نه لازم اولور ❋ الجواب * كافر اولمق اعتقادنده اولوب وارماديسه تجديد ايمان ونكاح اكر يمين اولمق اعتقادنده اولوب وارماديسه كفارت يمين لازم اولور

(ولو قال هو يهودى اونصرانى ان فعل كذا وحنث لزمته الكفارة وفى كفره اختلاف المشايخ قال شمس الائمة السرخسى ان اعتقده يمينا يكون يمينا وان اعتقده كفرا يكون كافرا (فيض كركى فى نوع فى الفاظ اليمين من كتاب الايمان فى النذر)

بر يار اهاليسندن زيد برخصوصيچون شوقدر آقچه نذر ايلسه اول ديارك قاضيسى زيده اول قدر آقچه يى بكا ويرين استديكم يره ويره يم ديو جبره قادر اولورمى ❋ الجواب * اولماز

(قال لله على ان اعتق هذه الرقبة وهى ملكه فعليه ان يفى وان لم يف فهو آثم ولا يجبره القاضى (منية المفتى فى الايمان فى مسائل النذر) نذر بعتق رقبة يملكها وفى بها والا اثم ولا يجبره القاضى (من ايمان الغرر كذا فى الخلاصة والبزازية)

زيد فلان فعلى اشلرسم اهل عرف طائفه سنه شوقدر آقچه نذرم اولسون ديدكدنصكره زيد اول فعلى اشلسه اهل عرف طائفه سندن عمرو نذر ايلدك ديو زيددن نسنه المغه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(سئل اذا قال الرجل ان فعلت كذا اوان كان كذا فعلى عشرة آلاف درهم على سبيل النذر الشرعى للفقراء اولمساكين اوالمصالح الحرمين الشريفين ثم فعل ذلك هل يطالب اجاب ان كان المعلق عليه كما يريد وقوعه يلزمه فيما بينه و بين الله تعالى ولا يجبر عليه فى القضاء لانه لا يدخل تحت حكم القاضى وان كان لا يريد وقوعه وفعله فهو مخير ان شاء وفى المنذور وان شاء كفر كفارة يمين (من قارئ الهداية)

زيد داينى عمروه دينمى فلان كونه دك ساكه ادا ايلمزسم امام اعظم تربه سنك قناديلنه شوقدر وقيه ياغ نذرم اولسون ديدكدنصكره زيد اول كونه دك اداء دين ايده مسه اول تربه نك تربه دارى بكر نذر ايلدك ديو زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب اولماز

(المنذور اذا كان له اصل فى الفروض لزم الناذر كالصوم والصلاة والصدقة والاعتكاف ومالا اصل له فى الفروض فلا يلزم الناذر هذا هو الاصل الكلى (من ايمان الدرر والغرر)

زيدك اقرباسندن هند خسته اولدقده زيد اكر هند افاقت بولورسه عمرم اولدقچه رجب وشعبان آيلرينى صائم اولمق نذرم اولسون ديدكدنصكره هند خسته لكدن افاقت بولسه زيدك اوزرينه عمرى اولدقچه رجب وشعبان آيلرينى صائم اولمق لازم اولورمى * الجواب ❋ اولور

(مرت مسئلته آنفا

زيد عمروى يانمه الورسم ميرى يه بشيوز غروش دينم اولسون ديدكدنصكره زيد عمروى يانه السه زيد مجرد بويله ديمكله ميرى يه بشيوز غروش مديون اولمش اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

والاصل فى النذر ان كل ما كان له اصل فى الفروض لزم الناذر نذره وكل مالم يكن كذلك لا يلزم الناذر نذره

(من شرح الطحاوی فی الایمان)

(كتاب الحدود فی حد الزنا)

زید عمرودن زوجه‌م هنده زنا ایلدك دیو دعوی وعمرو انكار ایدوب زیدك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله عمروك اوزرینه موجب زنا اجرا اولنورمی * الجواب * اولنماز

(و یثبت بالبینة والاقرار (مختار متن اختیار فی الحدود) القاضی انما یقضی بالحجة والحجة هی البینة والاقرار (ظهیریه فی القسم الثالث من الوقف) سئل عمن شهد علیه ثلثة بالزنا هل یلزمه حد ام لا اجاب لا حد علیه بمقتضی عدم كمال النصاب وعلی الشهود حد القذف (ابن نجیم)

زید هنده زنا ایلدم دیو بر كره اقرار ایلسه مجرد بر كره اقرار ایتمكله زیدك اوزرینه حد زنا اقامت اولنور می * الجواب * اولنماز

(او بالاقرار عاقلا بالغا اربع مرات فی اربعة مجالس (ملتقی) و یثبت بشهادة اربعة فی مجلس بالزنا لا الوطیٔ اوالجماع فیسألهم الامام عنه وكیف هو واین زنی ومتی زنی وبمن زنی فان بینوه وقالوا رأیناه وطئها فی فرجها كالمیل فی المكحلة وعدلوا سرا وعلنا حكم به و باقرار العاقل البالغ اربعا فی اربعة مجالس رده كل مرة الا مرة رابعة (غرر من كتاب الحدود)

زید محصن هند بكره جبرا زنا ایدوب بكارتنی ازاله ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * رجم

(والحد للمحصن رجمه فی فضاء حتی یموت (ملتقی) واحصان كل واحد من الزانیین لیس بشرط لوجوب الرجم علی احدهما حتی لو كان احدهما محصنا والاخر لیس بمحصن فالمحصن منهما یرجم وغیر المحصن یجلد (من حدود البدایع)

زید محصن اوغلی عمروك زوجه‌سی هنده زنا ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * رجم

(واذا وجب الحد وكان الزانی محصنا رجمه بالحجارة حتی یموت وان لم یكن محصنا وكان حرا فحده مائة جلدة (بدایه بالزنا یثبت حرمة المصاهرة عندنا (درر فی كتاب النكاح)

هند محصنه طایعة نفسنی زیده تمكین ایدوب زید دخی هنده زنا ایلسه هنده نه لازم اولور * الجواب * رجم

(اذا زنی المحصن والمحصنة رجما حتی یموتا (شرح الطحاوی)

زید محصن زوجه‌سی هندی اوچ طلاق ایله تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولمدقدنصكره زید حله ایتدرمیوب عقد نكاح بولنمدین هندی وطیٔ ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * رجم

(طلقا ثلثا ووطئها فی العدة مع العلم بالحرمة لا یستأنف العدة و ینقضی العدة بثلث حیض و یرجمان اذا علما بالحرمة ووجد شرائط الاحصان (بزازیة فی الثامن فی العدة) وفی الینابیع الزنا الموجب للحد الوطیٔ الحرام الخالی عن حقیقة الملك وحقیقة النكاح وملك الیمین وعن شبهة الملك وشبهة النكاح وشبهة الاشتباه (جوهره شرح القدوری فی كتاب الحدود)

زید زوجه‌سی هندی اوچ طلاق ایله تطلیق ایتدكدنصكره هنده حله ایتدیرمدین هندی تزوج ووطیٔ ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید

(وقال الحاكم الشهید فی الكافی تزوج امرأة لا یحل له نكاحها فدخل بها قال لا حد علیه وان فعله علی علم لم یحد ایضا ویوجع عقوبة فی قول ابی حنیفة وقال ابو یوسف ومحمد اذا علم بذلك فعلیه الحد فی ذوات المحرم منه انتهی اراد بنكاح من لا یحل له نكاحها نكاح المحارم والمطلقة ثلثا ومنكوحة الغیر ومعتدة الغیر ونكاح الخامسة واخت المرأة فی عدتها والمجوسیة والامة علی الحرة ونكاح العبد اوالامة بغیر اذن المولی والنكاح بغیر شهود ففی كل هذا لا یجب الحد عنده (من حدود غایة البیان)

(واذا تزوج امرأة لا یحل له نكاحها بان تزوج امه اوذات رحم محرم منه اومعتدة الغیر اومنكوحة

الغير اومطلقته ثلثا اجمعوا على انه اذاقال ظننت انها تحل لى فانه لايحد ولكن يعزر واختلفوا فيما اذا قال علمت انها حرام على قال ابوحنيفة لاحد عليه ولكن يعزر وقال ابو يوسف ومحمدوالشافعى انهما يحدان اذاعلما بالحرمة

(من حدود محيطالبرهانى فى الرابع)

محصن اولميان زيد قز قرنداشى قزى زينبك جاريه‌سنه زنا ايلسه زيده حد زنا لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وان وطئ جارية اخيه اوعمه وقال ظننت انها تحل لى حد لانه لاانبساط فى المال فيما بينهما وكذا سائرالمحارم سوى الولاد لمابينا (هدايه فى الباب الذى يوجب الحد والذى لايوجبه من كتاب الحدود)

زيد ايكى نفر بكرجاريه‌لرينى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول جاريه‌لرى زيدك اذنندن وطئ ايدوب بكارتلرينى ازاله ايلسه عمرومحصن اولمايجق عمروه نه لازم اولور * الجواب ❊ يوزدكنك اوريلور وجاريه‌لرك نقصان قيمتلرينى ضمان لازم اولور

(وفى نكاح فوائد صاحب المحيط الحد والضمان لايجتمعان الافى مسئلتين الاولى اذازنى بجارية بكر لانسان يجب الحد ونقصان البكارة والثانية اذا شرب خمر الذمى يجب الحد وقيمة الخمر (احكام الصغار فى الحدود) وكذا المستودع اذازنى بجارية الوديعة اوالمستعارة يلزمه الحد وان قال ظننت انها تحل لى (قاضيخان فى الوجه الثانى من الزنا من كتاب الحدود)

زيد ذمى بكر اولان هند نصرانيه‌يه جبرا زنا ايدوب بكارتنى ازاله ايلسه زيده نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ يوزدكنك اوريلور

(سئل عن الذمى اذازنا بذمية وثبت عليهما بالطريق الشرعى هل يجلد ان ام لااجاب نعم يجلدان بالجلدلابالرجم (ابن نجيم) الذمى يجلد ولا يرجم (اشباه من احكام الذمى)

زيد ذمى هند مسلمه‌يه جبرا زناايلسه زيده نه لازم اولور ❊ الجواب * يوزدكنك اوريلور (جواب آخر) حدزنا اقامت اولندقدنصكره حبس مديدايله حبس اولنور

يقام على الذمى جميع الحدود الاشرب الخمر (احكام ناطفى)

زيد ذمى شرف اسلامله مشرف اولوب يدى ياشنده اولان قزى هندك زيده تبعيت ايله اسلامنه حكم اولندقدنصكره عمرو ذمى هندى تزوج ايلسه عمروه نه لازم اولور ❊ الجواب * تعزير شديد اولنوب تفريق اولنور

(ولايصح تزوج الكافر مطلقا مسلمة ولو وقع عوقب وعوقبت ايضا ان كانت عالمة بحاله والساعى بينهما ايضا امرأة اورجلا ولايصيربه ناقضا لعهده ان كان ذميا فلايقتل خلافا لمالك (فى نكاح اهل الشرك من ابن الهمام) وذكر فى المحيط من باب نكاح الكافر ولوتزوج ذمى مسلمة فرق بينهما لانه وقع فاسدا انتهى فظاهره انهما لايحدان وان النسب يثبت فيه والعدة ان دخل بها

(بحرالرايق فى باب المهر)

زيد متوفانك زوجه‌سى هند عدتى منقضيه اولمدين نفسنى عمروه تزويج ايتدكده عمرو بيلوركن هندى وطئ ايلسه عمروه نه لازم اولور * الجواب ❊تعزير شديد

(ومن تزوج امرأة لايحل له نكاحها فوطئها لم يجب عليه الحد عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى ولكن يوجع عقوبة اذاكان عالما بذلك (من حدود الهداية)

وتفصيله فى غاية البيان وفى المحيط البرهانى وصححه ابن قطلو بغا)

حامل اولان هند محصنه‌نك زنا ايتديكى وجه شرعى اوزره ثابت اولوب رجم لازم اولدقدنصكره هند وضع حمل ايدوب طغورديغى ولدك آخر مربيسى اولسه هندك رجمى بريا ايكى سنه تأخيراولنمق لازم اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(فان كان حدهـا الرجم ترجم حين وضعت لان التأخير لاجل الولد وقد خرج والمرض لاينـافى اقامة الرجم وان كان حدهـا الجلد تجلد بعد النفـاس لانه نوع مرض فينتظر البراءة منـه (درر غرر فى كتاب الحدود) والمريض يرجم ولايجلد مالم يبرأ والحـامل ان ثبت زناها بالبينة تحبس حتى تلد وترجم اذا وضعت ولاتجلد مالم تخرج من نفاسها وان لم يكن للولد من يربيه لا ترجم حتى يستغنى عنها (ملتقى) اى عن التربية هكذا امر النبى عليه السـلام للغامدية وقصتهـا مذكورة فى الزيلعى

(چلبى مصطفى افندى)

(نوع آخر فى اللواطة)

زيد هند اجنبيه‌يى بزلنه كتوروب جبرا لواطه ايلسه زيده نه لازم اولور ✵ الجواب * تعزير شديد وتوبه وصلاحى ظاهر اولنجه زندانده حبس اولنور

(من وطئ اجنبية فيما دون الفرج يعزر وكذا لو وطئها فى الدبر او عمل عمل قوم لوط وعندهمـا يحد (من حدود الملتقى كذا فى الهداية) والصحيح قول ابى حنيفة وعليه مشى النسفى والمحبوبى وغيرهما (تصحيح قدورى لقطلوبغا) ويجب التعزير ويسجن فى العقوبة لغلظ الجناية

(چلبى مصطفى افندى)

زيد زوجه سى هنده لواطه ايلسه زيده نه لازم اولور ✵ الجواب * تعزير شديد وحبس

(واذا اتى الرجل امرأته فى الموضع المكروه يعزر ويحبس حتى يتوب او يموت كذا ذكره علاء الدين (غاية البيان فى الحدود)

زيد زوجه سى هندى دبردن وطئ ايلسه هند زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولماز تعزير شديد لازم اولور

ثم اذا لم يجب الحد عنده يوجع عقوبة وزاد فى الجـامع الصغير فقال يودع فى السجن هذا اذا فعل فى الاجانب واما اذا فعل فى عبده او امته او منكوحته لايجب الحد بالاجماع وانما يعزر بارتكابه المحظور

(من حدود الزيلعى)

زيد عمروك قولى بكره جبرا لواطه ايلسه زيده نه لازم اولور ✵ الجواب ✵ تعزير شديد وتوبه وصلاحى ظاهر اولنجه اخبث مواضعده حبس اولنور

(ومذهب ابن الزبير ان يحبس فى انتن المواضع حتى يموت او يتوب

(من الزيلعى وفيه تفصيله كذا فى البحر)

زيد عمرو صغيره جبرا لواطه ايلســه زيده نه لازم اولور الجواب * تعزير شـديد وتوبه وصلاحى ظاهر اولنجه زندانده حبس اولنور (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمرو صغيره جبرا لواطه ايدوب زيدك معتـادى اولديغى شرعا ثابت اولســه زيدك قتـلى مشروعميدر الجواب ✵ مشروعدر

(ولو اعتاد اللواطة قتله الامام محصنا كان او غير محصن سياسة (فى الحدود التى توجب الحد من حدود ابن الهمام) ولو اعتاد اللواطة قتله الامام محصنا كان او غير محصن سياسة (من البحر الرائق)

زيد درت نفر كمسنه‌لردن باكه جبرا لواطه ايلديكز ديو دعوى ومزبورلر انكار ايدوب زيد مدعاسـنه اقامت بينه ايدوب حاكم مزبورلرى تعزير شـديد ايله تعزير ايدوب معتـادلرى اولمـامغله قتل ايتميوب توبه وصلاحلرى ظاهر اولنجه زندانده حبس ايتدكدنصكره مزبورلرى اطلاق ايلسـه زيد وجه محرر اوزره لواطـه ايتمكله قتللرى لازمدر ديو مزبورلرى حاكمه قتـل ايتديرمكـه قادر اولورمى ✵ الجواب ✵ اولماز (يفهم جوابه مما مر مرارا)

زيد عمروك اينكنى وطئ ايلسه زيده تعزير لازم اولورمى ✵ الجواب ✵ اولور

(وفى شرح الطحاوى وطئ بهيمة يعزر اه (من حدود البزازية) ومن اتى بهيمة يعزر (قاضيخان)

(فى حد الشرب)

زید وعمرو مسلملر برقاج ذمیلر ایله مجلس قوروب شرب خمر ایلسه‌لر زید وعمروه نه لازم اولور
❊ الجواب ❊ حد شرب وتعزیر شدید

(ومن شرب الخمر فاخذ وریحها موجود اوجاؤا به سکران فشهد الشهود علیه بذلك فعلیه الحد
(هدایه) ومن ارتکب معصیة فعلیه التعزیر (كذا فی الفتاوی)

زید مسلم اجانبدن برقاج کسنه‌لری زوجه‌سی هندك یاننه کتوروب مزبورلر ایله شرب خمر ایلسه
زیده نه لازم اولور * الجواب * حد شرب وتعزیر شدید (مرت مسئلته آنفا)

(فی حد القذف)

زید محصنه اولان قز قرنداشی هنده بره قحبه بره روسپی ذکرم فرجکه دیسه زیده نه لازم اولور
❊ الجواب ❊ تعزیر شدید وحد قذف

(ولو قال لامرأة یاروسبی یحد بخلاف ما لو قال یاقحبه فانه یعزر (ابن همام قبیل فصل التعزیر)
ولو اجتمع التعزیر مع الحد قدم التعزیر فی الاستیفاء لتمحضه (من تعزیر منح الغفار)

زید عمروك زوجه‌سی هند محصنه‌یه بره زانیه دیسه زیده نه لازم
اولور * الجواب ❊ حد قذف

ولو قال لامرأة یازانیة یجب الحد فی قولهم (قاضیخان فی فصل فی الالفاظ التی توجب الحد) واذا
قذف الرجل رجلا محصنا اومرأة محصنة بصریح الزنا وطالب المقذوف بالحد حده الحاكم ثمانین
سوطا ان كان حرا لقوله تعالی والذین یرمون المحصنات الی ان قال فاجلدوهم ثمانین
جلدة الایة (هدایة فی باب القذف)

زید زوجه‌سی هند عفیفه‌یه بره زانیه دیو قذف ایتمكله هند زیدی موجبیله مطالبه ایدوب شرائط
لعان موجوده اولمغله لعان تكلیف اولندقده زید لعاندن ابا ایدوب نفسنی تكذیب ایلسه زیده
نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ حد قذف

(فان كذب نفسه حد لاقراره بوجوب الحد علیه (دررغرر فی باب اللعان) وان كان القاذف عبدا
جلد اربعین سوطا لمكان الرق والاحصان ان یكون المقذوف حرا عاقلا مسلما عفیفا عن فعل الزنا
(من المحل المزبور فی الهدایة)

هند زینب متوفاتك اوغلی عمروه بره ولدزنا دیوشتم ایلسه زینب محصنه اولیجق عمروك طلبیله هنده
حد قذف لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولو قال له یاابن الزانیة وامه میتة محصنة فطالب الابن بحده حد القاذف (بدایه)

زید عمرو محصنه بره زانی دیوشتم ایلسه زیده نه لازم اولور الجواب حد قذف
(یفهم جوابه مما مر من قاضیخان قبل مسئلتین) فان الرمی والقذف به انما یكون بالخطاب كقوله یازانی
او یازانیة وهو المراد من قوله تعالی والذین یرمون المحصنات (حاوی فی القذف)

(فصل فی التعزیر)

زید امام اولان عمروه بره كفن صویجی دیوشتم ایلسه زیده نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ تعزیر
زید عمروه بره دیوث دیوشتم ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر

(یعزر من قذف مملوكا او كافرا بالزنا اوقذف مسلما بیا فاسق یا كافر یاخبیث یالص یافاجر یامنافق
یالوطی یامن یلعب بالصبیان یا آكل الربوا یاشارب الخمر یادیوث الی خره (ملتقی)

زید صلحادن عمروه بره پزه‌ونك دیوشتم ایلسه زیده نه لازم اولور ❊ الجواب * تعزیر
(وعزر بقذف مملوك اوكافر بزنی ومسلم بیا فاسق الخ (صدر الشریعة) وفی شرح الطحاوی
والاصل فی وجوب التعزیر ان كل من ارتكب منكرا اواذی مسلما بغیر حق بقوله اوفعله وجب علیه
التعزیر (بحر رائق كذا فی التاتارخانیة والاشباه فی الحدود)

هند صالحاتدن زینبه بره پزه‌ونك دیوشتم ایلسه هنده نه لازم اولور * الجواب ❊ تعزیر
(یفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد صلحادن عمروه بره يلان شاهدى ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور ☼ الجواب * تعزير
(فان نسبه الى فعل اختيارى يحرم فى الشرع و يعد عارا فى العرف يجب التعزير
(صدرالشريعة فى فصل التعزير)

برقاج كمسنه لر صلحادن زيد ايله چكشوب زيده بره شرير بره تلبيس ديو شتم ايلسه لر مزبورلره
نه لازم اولور ☼ الجواب * تعزير
(مامر من الاشباه جواب لهذا السؤال)

زيد صلحادن عمروه بره ظالم ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور ☼ الجواب * تعزير
(مرت مسئلته من الاشباه)

زيد جاهل اهل علم وصالح اولان عمروه سن نه سك بره ظالم ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور
☼ الجواب * تعزير

زيد صلحادن عمروه بره پادشاه خائنى ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور ☼ الجواب * تعزير
(وعزر بقذف مملوك وكافر بزنى ومسلم بيا فاسق ياكافر ياسارق يا فاجر يا مخنث ياخائن الى آخره
(صدرالشريعة فى باب التعزير)

زيد صلحادن عمروه بره واجب القتل ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير
(مرت مسئلته من الاشباه)

زيد صلحادن عمره بره شيطان ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور ☼ الجواب * تعزير
(مرت مسئلته آنفا)

زيد سادات كرامدن عمروه بره بوغازندن اصلاجق ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور ☼ الجواب ☼
تعزير (مرت مسئلته من الاشباه)

زيد عمرو ايله چكشدكده عمروه بره كدى بره اصلاجق ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور
☼ الجواب * تعزير (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمرو مسلمه بره خنزير بره ملعون ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور ☼ الجواب * تعزير
(لا اى لايعزر بيا حمار و ياخنزير اه (درر غرر فى التعزير) وقيل فى عرفنا يعزر فى ياكلب يا حمار
ياخنزير ياقرد اذ يراد به الشتم و يتأذون به (درر من المحل المزبور)

زيد صلحادن عمروه بره خنزير ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور ☼ الجواب * تعزير
(رجل قال لصالح يافاسق يافاجر ياخبيث ياخنزير الى آخره ذكر الناطفى ان عليه التعزير (قاضيخان)
لا بيا حمار ياكلب ياقرد ياتيس ياخنزير الى آخره واستحسنوا تعزيره اذا كان
المقول له فقيها اوعلويا (ملتقى الابحر)

زيد علمادن عمره بره ارغاد بره حمار ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير
(مرت مسئلته آنفا)

اراذلدن زيد علما واشرافدن اولان عمروه بره ارغاد ديوشتم ايلسه زيده نه لازم
اولور * الجواب ☼ تعزير
وقيل ان كان المسبوب من الاشراف كالفقهاء والعلوية يعزر (درر وغيره فى التعزير)

زيد عمره بره ديوث ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

زيد عمرو مسلمه شتم قصديله اسلام ودينك يوقدر ديسه زيده
نه لازم اولور * الجواب ☼ تعزير
(واقتصر المص فى مسائل الشتم على النداء وليس بقيد لان الاخبار كذلك كما اذا قال
انت فاسق اوفلان فاسق ونحوه (من تعزير البحر)

زيد عمرو مسلمه بره دينسز ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب ☼ تعزير

(برمحله)

بر محله نك امامى زيد اهاليدن عمرو و بكر مسلمره بره طهارتسز كافرلر ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب تعزير

(وكذا اذا قذف مسلما فقال يا فاسق او يا كافر (متن هدايه)

زيد باباسى اولان عمرو مسلمه بره كافر يهودى اوغلى ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

(واشار بقوله يا ابن القحبة الى مسئلتين احديهما انه اذا شتم اصله فانه يعزر بطلب الولد كقوله يا ابن الفاسق يا ابن الكافر او النصرانى وابوه ليس كذلك (بحر الرائق فى التعزير)

زيد اشرافدن عمروه بره كوپك ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

(والكلب يراد به سيئ الخلق الا ان يقال لانسان شريف النفس كعالم او علوى او رجل صالح فانهم اهل الكرم فيعزر باهانتهم بخلاف الارذال اذ يتفوهون بامثال هذه الكلمات كثيرا ولا يبالون من ان يقال لهم (صدر الشريعة فى التعزير) لا بيا حمار يا كلب الخ واستحسنوا تعزيره اذا كان المقول له فقيها او علويا (ملتقى)

زيد اشرافدن اولان عمروه بره نجاست ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب تعزير

(ولو قال يا قذره ويا جيفه ويا پليد يجب التعزير (من خزانة الفتاوى)

زيد زوجه سى هند صالحه يه بره فاحشه ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

(وضابط التعزير كل معصية ليس فيها حد مقدر ففيها التعزير (اشباه)

زيد زوجه سى هنده بره قحبه ديودشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب تعزير

(او قال لامرأته يا قحبه يعزر (بحر رائق فى التعزير وكذا فى تعزير الخانية)

زيد هند صالحه يه بره فاحشه ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

زيد عمرو مسلمه بره حرامزاده ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

ولو قال حرامزاده يعزر ولا يحد (بزازيه قبيل كتاب السرقة)

زيد بر جماعتى ياننه اويديروب عمرو ايله چكشمكه واردقده عمرو زيده بره جمعيت باشى ديمش اولسه عمروه نسنه لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(كل فعل اختيارى يحرم شرعا ولا يوجب حدا ويعد عارا عرفا فاسناده الى المسبوب اليه يوجب التعزير والا فلا الا ان يكون تحقير اللاشراف فالتقييد بالاختيارى وجهه ظاهر اذ لا يجب فى غيره شئ فالحمار تحقير اللاشراف (مصنفك)

(نوع آخر)

زيد ذمى بر جامعك ديوارينه تبول ايدر اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد ايله زجر ومنع اولنور

(وعن ابى يوسف انه على قدر عظم الجرم وصغره (هدايه فى فصل التعزير)

زيد ذمى مسلميندن بر قاچ كمسنه لره لعنت سزه ودينكزه ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

(ويؤدب الذمى ويعاقب على سبه دين الاسلام (بحر رائق فى السير)

زيد ذمى عمرو مسلم ايله چكشدكده عمروه صقالكه يستهليه يم ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

(ما مر فى اول فصل التعزير من الاشباه جواب لهذا السؤال)

زيد ذمى عمرو مسلمه پوخجه بكرزسن ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

(ولو قال يا جيفة ففيه التعزير (خزانة الروايات فى التعزير)

هند زيد ايله چكشدكده زيده اغزيكه يستهليه يم ديسه هنده نه لازم اولور * الجواب * تأديب

زيد عمرو ايله چكشدكده عمروه باشكه يستهليه يم ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تأديب

زيد سادات واشرافدن عمروه غضب ايدوب يوخ يرسك ديسه زيده نه لازم اولور
❊ الجواب ❊ تعزير

زيد علمادن عمروه غضب ايدوب يوخ يرسك ديسه زيده نه لازم اولور ❊ الجواب * تعزير

ارا ذلدن زيد علما واشرافدن عمرويى تحقير ايدوب عمروه يوخك يرسك ديسه زيده نه لازم اولور
❊ الجواب * تعزير

زيد سادات كرامدن عمروه بن خنكار قولى يم سن ايتك سيكسك ديسه زيده نه لازم اولور
* الجواب ❊ تأديب

علمادن امام وخطيب اولان زيد عمروه منزلكى بعض فسقه يه ايجار ايلمشسك لايق دكلدر ديدكده عمرو تهور ايدوب سن آدميسك بر نكبت حريف سنك سوزكله عمل ايتم ديسه عمروه نه لازم اولور
* الجواب * تعزير

برقريه ضابطى اولان زيدك ساكن اولدوغى منزلك ديوارينه كلمهٔ شهادت يازلمش او لمغله اهاليسندن عمرو ذمى واروب كلمهٔ شهادتك اوزرينه نجاست سورسه عمروه نه لازم اولور * الجواب ❊ تعزير

زيد مسلم براغاج قطع ايدوب صلحادن عمرو و بكر زيده نيچون كسدك ديو سؤال ايتدكلرنده زيد عمرو و بكره سب وشتم طريقله سز اول اغاجه طاپوب اشراك ايدرسز انكيچون كسدم ديسه زيده نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ تعزير

(يستنبط جواب هذه الاسؤلة مما تقدم من الاشباه وغيره)

(نوع آخر)

زيد هنده بره اناسنى فلان ايتديكم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * تعزير

(واعلم ان الالفاظ الدالة على القبايح لاتعد ولاتحصى فالوا جب ان تذكرلها ضابطة يعرف بها احكامها جميعا فاقول قدعرفت ان نسبة المحصن الى الزنا توجب حد القذف فنسبة غير المحصن اليه كالعبد والكافر لاتوجب الحد لانحطاط درجتهما بل توجب التعزير لاشاعة الفاحشة ونسبة المحصن الى غير الزنا لاتوجب حد القذف فهل توجب التعزير ام لا فان نسبه الى فعل اختيارى يحرم فى الشرح ويعد عارا فى العرف يجب التعزير والالا الا ان يكون تحقيراللاشراف
(صدر الشريعة فى التعزير)

زيد زوجه سى هنده اناسنى فلان ايتديكم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه زيده نه لازم اولور
* الجواب تعزير ❊

زيد باباسى عمروه بره اناسنى فلان ايتديكم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه زيده نه لازم اولور
* الجواب ❊ تعزير لازم اولور عقوقنك جزاسنى آخرتده كورر

(واشارت بقوله يا ابن القحبة الى مسئلتين احديهما انه اذا شتم اصله فانه يعزر بطلب الولد نقوله يا ابن الفاسق يا ابن الكافر او النصرانى وابوه ليس كذلك (بحر رائق فى التعزير)

زيد عمروه بره عورتنى فلان ايتديكم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه زيده نه لازم اولور
❊ الجواب ❊ تعزير

(اعلم ان شتم الفم على اربعة اوجه شتم المؤمن فم المؤمن قيل موجبه التعزير وقيل موجبه الكفر ولو شتم فم المؤمن يكفر وهو اصح مما قاله البزازى من انه لايكفر (حاوى المنية فى متفرقات السير)

زيد صلحادن عمروه اغزينى وعورتنى واناسنى فلان ايتديكم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب ❊ تعزير

زيد ذمى عمرو مسلمه بره دين وايمانى فلان ايتديكم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه زيده نه لازم

اولور * الجواب ❊ تعزیرشدید وحبس اولنور
(وفی الحاوی القدسی و یؤدب الذمی و یعاقب علی شتمه دین الاسلام اوالنبی اوالقرأن انتهی

(من سیر البحر)

زید ذمی عمرو راهبه بره دین وایمانی فلان ایتدیکم دیو جماع لفظیله شتم ایلسه زیده نه لازم اولور ❊ الجواب * تعزیر (یفهم جواب هذه الاسؤلة مماتقدم فی اول النوع)

(نوع آخر)

زید هنده پوخ یرسك دیدككده هند زیده پوخی سن یرسك دیسه زید شتم ایلدك دیو هندهٔ تعزیر ایتدرمكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(لوقال له یاخبیث فقال انت تكافئا ولایعزر كل منهما للآخر لان التعزیر لحق الادمی وقد وجب علیه مثل ما وجب للآخر فتساقطا (كذا فی فتح القدیر) وفی القنیة ضرب غیره وضرب المضروب ایضا انهما یعزران و یبدأ باقامة التعزیر بالبادی منهما لانه اظلم والوجوب علیه اسبق انتهی فعلم ان التعزیر بالضرب كحد القذف وان التكافی فی الشتم بشرط ان لایكون بین یدی القاضی قالوا لوتشاتم الخصمان بین یدی القاضی عزرهما (من اواخر حد القذف من البحر) ولوقال لاخر یازانی فقال الاخر لا بل انت حد بخلاف مالوقال له مثلا یاخبیث فقال انت تكافئا ولایعزر كل منهما للاخر فان التعزیر لحق الآدمی وقد وجب علیه مثل ما وجب للآخر فتساقطا كذا فی فتح القدیر

(منح الغفار فی حدالقذف)

هند زینبك غیابنده زینب فاحشه درصوباشی برقاج دفعه اوینی باصدی دیسه زینب اشتدكده غیابمده بنی شتم ایلدك دیو دعوی وتعزیر ایتدرمكه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

قال له یامنافق اوانت منافق یعزر (من تعزیر القنیة) وان قالهماله حال المغایبة لایلزمه شیء لان ذلك مساو وغیبة لاشتم (من حدود حاوی المنیة)

زید عمرو مسلمك شاكردی بكره عمروك غیابنده عمرو كبی كافر یهودیدن اوقیوب نه تحصیل ایدسك كرك دیسه زیده نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ استغفار

من سمع من اناس كثیرة ان فلانا یزنی بفلانة فتكلم ماسمعه منهم لآخر حال غیبة من نسبوا الزنا الیه لایجب حد القذف لانه مساو وغیبة لاقذف ولارمی بالزنا فان الرمی والقذف به انما یكون بالخطاب كقوله یازانی او یازانیة وهو المراد من قوله تعالی والذین یرمون المحصنات الآیة (حاوی المنیة فی القذف) وماكان خطأ لایؤمر الا بالاستغفار والرجوع عنه

(بزازیه فی الثانی من كتاب الفاظ الكفر)

زید ذمی سادات دن عمروك غیابنده عمروه لعنت دیسه عمرو اشتدكده غیابمده بویله دیمش ایدك دیو زیدی تعزیر ایتدرمكه قادرمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من حدود حاوی المنیة)

زید مسلم شریك ایله عمرو ذمینك ظلما اوج بیك غروشنی الدردقده عمرو زیدك غیابنده زید بنم اوج بیك غروشم الدرمغه سبب اولدی بندخی زیده اوج بیك كره لعنت ایتدم دیمش اولسه حالا زید استماع ایتدكده سن بنم ایچون شویله دیمش ایدك دیو عمروی تعزیر ایتدرمكه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز (مامر من حدود حاوی المنیة جوابا لهذا السؤال)

(نوع آخر)

مضمونی موافق شرع شریف اولان امر سلطانی یه اطاعت ایتمیان زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید

(فی روضة القضاة من خلاصة الفقه) من خالف درهة السلطان فانه یعزرفان فیه اهانة ومن طلب

اهانة السلطان فانه يعزر (فی باب التعزير من خزانة الروايات)

مضمونی مطابق شرع قويم اولان خط همايونه اطاعت ايتميان زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

(يفهم جوابه مما مر آنفا من خزانة الروايات)

زيدك مخدره اولميان هند ايله دعواسی اولوب هندی شرعه دعوت ايتدكده هند تمرد ايدوب كتمسه هنده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

(واذا قال له احضر فتمرد ولم يحضر وثبت تمرده عند القاضی يعاقبه علی قدر تمرده (فی الثانی من كتاب ادب القاضی من البزازية) فی الذخيرة رجل قال لخصمه اذهب معی الی الشرع او قال بالفارسية با من رو بشرع فقال الخصم پياده بيار تا من روم بی جبر نروم يعزر لانه عاند الشرع (من خزانة الروايات فی التعزير)

زيد مسلمك عمرو ذمی ايله بر خصوصه متعلقه دعواسی اولوب شرعه دعوت ايتدكده عمرو لعنت ساكه دوشر بعتكرنه ده ديسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

والتعزير يختلف باختلاف الناس وجرائمهم وفی شرح الطحاوی وفی كتاب الحدود التعزير علی اربع مراتب تعزير اشراف الاشراف كالفقهاء والعلوية وتعزير الاشراف كالدهاقنة وتعزير اوساط الناس وتعزير الخسائس فتعزير اشراف الاشراف الاعلام لاغير وهو ان يقول القاضی بلغنی انك تفعل كذا وكذا وتعزير الاشراف الاعلام والجر الی باب القاضی وتعزير الاوساط وهم السوقية الاعلام والجر الی باب القاضی والحبس وتعزير الخسائس الاعلام والجر والضرب والحبس بعد ذلك قال المصنف وسمعت من ثقة ان التعزير باخذ المال ان رأی القاضی والوالی جاز ومن جملة ذلك رجل لايحضر للجماعة يجوز تعزيره باخذ المال (خلاصه)

زيدك عمرو ايله دعواسی اولوب عمرو ی شرعه دعوت ايتدكده عمرو تمرد ايدوب كتمسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تعزير

واذا امتنع الخصم عن الحضور عزره القاضی (جامع الفتاوی)

زيدك عمرو ايله بر خصوصه متعلقه دعواسی اولوب عمروی محكمه يه دعوت ايتدكده عمرو زيده يوری يوخ يه ديوب كتمسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تعزير

ومن موجبات التعزير الممازحة فی احكام الشريعة (من تعزير خزانة الروايات)

زيد مسلمك عمرو ذمی ايله دعواسی اولوب عمروی شرعه دعوت ايتدكده عمرو محضر كتورمينجه كتمم ديوب كتماسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تعزير

زيدك عمر ايله دعواسی اولمغله عمروی شرعه كتورركن بكر و بشر عمروی جبرا زيدك يدندن الوب شرعه كتورمكدن منع ايلسه لر بكره وبشره نه لازم اولور * الجواب * تعزير

(رجل اخذ غريما له فجاء انسان وانتزعه من يده حتی هرب الغريم فانه يعزر بحكم الجناية ولايضمن المال الذی علی المديون (قاضيخان فی كتاب الغصب)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنی عمرودن دعوی وبعد الاثبات والحكم عمرو مماطله ايتمكله زيد عمروی حبس ايتدرمك استدكده بر قاچ كمسنه لر عمروی جبرا زيدك يدندن الوب حبسدن منع ايلسه لر اول كمسنه لره نه لازم اولور * الجواب * تعزير

ولو اخذ المديون من يدرب الدين حتی هرب لايضمن ولكن يعزره الامام (جامع الفصولين فی التسبيب والدلالة فی الفصل الثالث والثلاثين

(نوع آخر)

بر خصوصه شهادت ايدن زيدك يلان يره شهادت ايتديكی شرعا ثابت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير بالتشهير

(من ظهر انه شهد زورا بان اقر علی نفسه انه شهد زورا او شهد بقتل رجل او موته فجاء حيا

حيا اوشهد برؤية الهلال فمضى ثلثون يوما وليس بالسماء علة ولم ير الهلال ونحو ذلك عزر بالتشهير (فى باب الشهادة على الشهادة من الدرر والغرر قبيل باب الرجوع عنها وفى البحر زيادة تفصيل فليراجع)

زيد غماز اولوب ناسى اهل عرفه غمز وتغريم ايتدرمك عادتى اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد ايله زجر ومنع اولنور

(سئل على بن احمد عمن اوقع زيدا فى ايدى الظلمة بغير حق فحبسوه وضربوه هل يجب التعزير على الموقع وقال يعزر (تتمة الدهر فى التعزير)

امام اولان زيد غماز اولوب ناسى اهل عرف طائفه سنه غمز وتغريم ايتدرمك معتادى اولسه عزله مستحق اولورمى * الجواب * اولور

(ويجوز امامة الفاسق والمبتدع ولكن يكره وامامة الاعمى والجاهل يكون جائزا ولكن يكره وغيرهما اولى (فى الباب السادس والعشرين من فتاوى الصوفية)

زيد مسلم منزلنده خمر اتخاذ ايدوب بيع ايدر اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

مسلم يبيع الخمر ويأكل الربوا ولا يرجع عنه فانه يعزر ويحبس (فى الفصل الثانى من النوع الرابع من القسم الثانى من هدية المهديين)

زيد زوجه سى هند مسلمه يه اجنبى اولان برقاج كسنه لرى دائما منزلنه كتوروب هند ايله بريرده اوتورر اولسه لر زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

(ومن ارتكب معصية فعليه التعزير (كذا فى الفتاوى) وعن ابى يوسف انه على قدر عظم الجرم وصغره (هداية فى فصل التعزير)

برقريه اهاليسى ايچلرندن زيده انجمند كلرنده زيدك ميتى اولدقده وارمامغه اتفاق ايدوب زيد سلام ويردكده رد سلام ايتماسه لر مز بورزه نه لازم اولور * الجواب * آثم اولورلر

(ولو مر جماعة على قوم وتركوا السلام اثموا ولو سلم واحد منهم جاز عنهم ووجب على المدخل عليهم ان يردوا الجواب فان تركوا اشتركوا فى الاثم وان رد واحد منهم سقط عنهم الجواب وبه قال عامة العلماء رحمهم الله تعالى (فى الفصل الاول من الباب الحادى والاربعين من وفتاوى الصوفية) صلاته فرض كفاية ان ادى البعض سقط عن الكل والا اثم الكل (درر غرر فى باب الجنائز)

عمدا وكسلا تارك الصلاة اولان زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد

(وحبس تارك الصلاة عمدا وكسلا يضرب ويحبس حتى يصليها (من البحر الرائق) وعن ابى يوسف اذا كان الرجل يبيع الخمر ويشترى ويترك الصلاة يحبس ويؤدب ثم يخرج (قاضيخان فى فصل فيما يوجب التعزير من كتاب الحدود)

زيد علما وصلحادن اولان عمرو وبكرى ظلما اخذ وزنجيره طاقوب برمدت حبس ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وحبس

(وان رأى الامام ان يضم الى الضرب فى التعزير الحبس فعل (بدايه فى فصل التعزير) وباقى المسئلة يعرف مما مر قبل مسئلتين من تعزير الهداية)

زيد واليك اتباعندن عمرو بكر قاضى يى بغير حق اخذ وقوناغنه كتوروب اياغنه بوقاغو اوروب براوطه يه برقاج كون حبس ايدوب بعده بكر برطريقله خلاص اولسه بويله ايتديكى ايچون عمروه نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وحبس

(مامر آنفا يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد اتباعندن عمرو وى بكرى قتل ايچون تحريك وسوق ايتمكله عمرو بكرى قتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وحبس

(واو ان رجلا امسك رجلا حتى قتله آخر قتل الذى ولى القتل وحبس الممسك فى السجن وعوقب وكذا لو قطعه وقال له اقتله فقتله (فى اوائل جناية خزانة المفتين)

زید باباسی عمروك یوزینه توكروب وعمروی ضرب قصدیله اوزرینه هجوم ایدوب عمرو بر طریقله خلاص اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید لازم اولور عقوقك جزاسنی آخرتده كورر

واشار بقوله یاابن القحبة الى مسئلتین احدیهما انه اذا شتم اصله فانه یعزر بطلب الولد
(بحر رائق فى التعزیر)

زید باباسی عمروی ضرب ایلسه زیده نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ تعزیر شدید

(من اذى غیره بقول اوفعل یعزر (اشباه فى الحدود) وعن ابى یوسف انه على قدر عظم الجرم وصغره (هدایه)

زید عمروی قتل قصدیله آلت حربله عمروك اوزرینه هجوم ایدوب عمرو بر طریقله خلاص اولسه زیده نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ تعزیر شدید وحبس

جواب آخر ❊ تعزیر وحبس

(رجل سل على رجل سیفا یعزر لانه ارتكب مالا یحل له من تخویف المسلم والقصد الى قتله (من مبسوط خواهر زاده) ومن شهر على المسلمین سیفا فعلیهم ان یقتلوه
(بدایه فى الجنایة)

زید نهارا عمروك منزلنی باصوب شوقدر اشیاسنی نهب وغارت ایلسه زیده نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ الدیغی الیویریلوب تعزیر شدید وحبس اولنور

(وفى نوادر ابن سماعة عن ابى یوسف فى المكابرین فى اللیل اذا لم یقدر اهل الدار على الامتناع منهم فهم محاربون واما فى النهار فهم مختلسون حتى یكونوا جمیعا لا یقدرون علیهم غیر السلطان اى على منعهم (من التاتارخانیة فى قطع الطریق) واذا نقب السارق البیت واخذ المتاع فاخذ فى البیت فانه یعزر لارتكابه محرما (مبسوط خواهر زاده فى باب التعزیر) المغصوب لو قائما یأخذه مثلیا اولا فى كل الوجوه (جامع الفصولین فى فصل الثالث والثلثین) ویجب فى غیر المثلى اى مایتفاوت احاده فى المالیة من القیمى قیمته یوم الغصب بالاجماع كما فى المضمرات وهذا اذا كان هالكا وكذا اذا استهلك عنده (قهستانى فى الغصب)

زید نهارا عمروك یوانی باصوب بعض اشیاسنی غصبا اخذ ایلسه زیده نه لازم اولور ❊ الجواب الدیغی الیویریلوب تعزیر شدید وحبس اولنور

(الغصب اخذ مال متقوم محترم بغیر اذن المالك على وجه یزیل یده (بدایه فى كتاب الغصب) ثم ان كان مع العلم فحكمه المأثم والمغرم وان كان بدونه فالضمان (هدایه من المحل المزبور) ان كل من ارتكب منكرا او اذى مسلما بقوله اوفعله وجب علیه التعزیر
(غایة البیان فى فصل التعزیر)

زید برقاج كسنه لر ایله عمروك كیجه ایله منزلنی باصوب قتلكه فرمان واردر دیو عمروی بو بهانه ایله اخذ ایدوب مالنی نهب وغارت ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * الدیغی الیویریلوب تعزیر شدید وحبس اولنور (یفهم جوابه بتمامه قبل مسئلة آنفا)

برقاج كسنه لر هندی جبرا منزلندن چیقاروب فعل شنیع قصدیله برمحله كتوروب هند بر طریق ایله اللرندن خلاص اولسه مزبورلره نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ تعزیر شدید وصلاحلری ظاهر اولنجه حبس اولنورلر

(رجل خدع امرأة انسان واخرجها من بلدها فزوجها من غیره اوخدع صبیة وزوجها من رجل یعزر ویحبس حتى یحدث توبة اویموت لانه ساع فى الارض بالفساد
(من قضاء الولوالجیة وكذا فى الخانیة)

زید وعمرو بکر امردی جبرا منزلندن چیقاروب وفعل شنیع قصدیله برمحله کتوروب بکر برطریقله خلاص اولسه زیده وعمروه نه‌لازم اولور ❋ الجواب * تعزیر وحبس

(لقصدهما الفعل الشنیع)

زیدهنده زنا قصدیله هندك منزلنه کیروب هندبرطریقله خلاص اولسه زیده‌نه‌لازم اولور ❋ الجواب ❋ تعزیرشدید وحبس

زید عمروك جاریه‌سی هندی غصبا اخذ ومنزلنه کتوروب برسنه الیقود قدنصکره عمرو هندی السه زیده نه لازم اولور ❋ الجواب * تعزیر

زیدهندی اخذ وعمروه تسلیم ایدوب عمرو دخی هنده زنا ایلسه زیده نه‌لازم اولور ❋ الجواب ❋ تعزیر وحبس

بربلده ضابطی زید هند مسلمه‌یی جبرا عمرو ذمی‌یه تزویج هندی عمروه تسلیم ایلسه زیده‌نه‌لازم اولور * الجواب * تعزیرشدید وحبس

(و یعزرالذی زوجه (کافی فی‌نکاح‌اهل الشرك)

هند نصرانیه‌نك زوجی زید مسلم آخر دیاره کتدکده عمرو راهب هندی بکر ذمی‌یه تزویج ایلسه عمروه نه‌لازم اولور * الجواب ❋ تعزیرشدید (مرت مسئلته آنفا)

هندمسلمه نفسنی زید ذمی‌یه تزویج ایلسه مز بورلره نه‌لازم اولور ❋ الجواب تفریق وتعزیرشدید

ولایصح تزوج الکافر مطلقا مسلمة ولوتزوج عوقب وعوقبت ایضا ان کانت عالمة بحاله (فتح قدیر فی‌النکاح) ولوتزوج ذمی مسلمة یفرق بینهماو یوجع عقوبة ان دخل بهما و لم یبلغ حدا بل ینقص من‌ار بعین سوطا (من خزانة الاکمل فی النکاح)

زید ذمی عمرومسلمك صغیره قزی هندی ایاردوب دارالحرب‌ه کتوروب انده براقسه زیده نه لازم اولور * الجواب * تعزیرشدیدنصکره حبس اولنوب هندی کتورمینجه و یاخود موتی معلوم اولمادقچه اطلاق اولنماز

(یحبس من خدع بنت رجل اوامرأته واخرجها من منزله الی ان یأتی بها او یعلم موتها (من نکاح الاشباه) رجل خدع صبیة وذهب بها الی موضع لایعلم قال محمد یحبس الرجل حتی یأتی بها او یعلم انهـا قد ماتت (فی‌الثالث من‌غصب الظهیریة) رجل جاء الی امرأة رجل اوابنته وهی صغیرة فخدعها واخرجها من منزل ابیها اوزوجهاکان‌للاب اوالزوج أن یخاصمه فی‌ذلك و یحبس حتی‌یأتی بهااو یعلم انها قدماتت

(فی‌فصل الدعوی من‌الخانیة)

زید ذمی عمرو مسلمك صغیره قزی هندی آیاردوب آخر دیاره کتوروب تغییب ایلسه زیده نه‌لازم اولور * الجواب * تعزیراولنوب صغیره‌یی احضار ایدنجه حبس اولنور

(رجل غصب‌صبیا حرا فغاب‌الصبی عن‌یده فان‌الغاصب‌یحبس حتی یجیء الصبی او یعلم‌انه قدمات

(من‌الخانیة)

مستأمن اولان زیدعمرو مسلمك قزی هندصغیره‌یی آیاردوب تغییب ایلسه عمروهندی احضار ایدنجه یاموتی معلوم اولنجه زیدی حاکمه حبس ایتدرمکه قادراولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته مرارا)

زید عمروك زوجه‌سی هندی اضلال ایدوب هندی واثوابنی آخر یره کتوروب بعده عمروهندی‌منزلنه کتورسه زیده نه‌لازم اولور * الجواب * تعزیر شدید وحبس

(مرت مسئلته من‌قضاءالولوالجیة قبل‌عشر مسائل)

هند نصرانیه مسلمین محضرلرنده شرف اسلامله مشرفه اولدقدنصکره فوت اولدقده زید پاپاس

اسلامنه واقف ایكن هندی كفره مقابرنده دفن ایلسه‌لر زیده نه لازم اولور ❊ الجواب *
تعزیر شدید

لان دفن المسلمة فی مقابر الكفرة مع علم اسلامها اذی المسلمین وارتكاب المنكر والاصل فی وجوب التعزیر ان كل من ارتكب منكرا او اذی مسلما بقوله اوفعله وجب علیه التعزیر (غایة البیان فی فصل التعزیر)

(فی تعزیر الزوج)

زید زوجه‌سی هندی بغیر وجه شرعی ضرب ایلسه زیده نه لازم اولور ❊ الجواب * تعزیر

(والمعنی الجامع للكل انها اذا ارتكبت معصیة لیس فیها حد مقدر فان للزوج ان یعزرها كما ان للسید ذلك بعبده (كذا فی البدایع من فصل القسم بین النساء) وهو شامل لما كان متعلقا بالزوج و بغیره
وقد صرح حوابانه اذاضربها بغیر حق وجب علیه التعزیر (بحر الرائق فی آخر التعزیر)

الزوج اذا ضربها بغیر حق وجب علیه التعزیر (منح الغفار فی باب التعزیر)

زیدك زوجه‌سی هند تاركة الصلاة اولمغله زید هنده اداء صلاته امر ایدوب هند نماز قیلمامغله زید
هندی تعزیر ایلسه هندوجه محرر اوزره تعزیر ایتدیكی ایچون زیدی حاكم تعزیر
ایتدرمكه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وله ان یضربها علی اربعة الاول ترك الزینة والثانی ترك الاجابة اذا اراد الزوج الجماع وهی طاهرة والثالث ترك الصلاة وفی بعض الروایات عن محمد لیس له ان یضربها علی ترك الصلاة وترك الغسل من الجنابة والحیض بمنزلة ترك الصلاة والرابع الخروج عن منزله بغیر اذنه بعد ایفاء المهر (فی حقوق الزوجین من نكاح الخانیة) ویضربها اذا شتمت الزوج وعلی ترك الزینة اذا ارادها وترك الاجابة الی الفراش اذا دعاها والغسل من الجنابة والخروج من البیت وترك الصلاة فی روایة وان كانت لاتصلی
یباح طلاقها (فی الثامن عشر فی الحظر والاباحة من نكاح البزازیة)

هند زوجی زیدك اذنسز بغیر حق زیدك منزلندن چیقوب اجانبدن بعض كمسنه‌لرك منزللرینه واررا اولسه
زید هندی تعزیره قادر اولورمی الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته آنفا)

(ومن قذف عبدا اوامة اوام ولد اوكافرا بالزنا عزر لانه جنایة قذف وقد امتنع وجوب الحد لفقد الاحصان فوجب التعزیر وكذا اذا قذف مسلما بغیر الزنا فقال یافاسق او یا كافر اویاخبیث او یاسارق لانه اذاه فالحق الشین به ولامدخل للقیاس فی الحدود فوجب التعزیر الا انه یبلغ بالتعزیر غایته فی الجنایة الاولی لانه من جنس مایجب به الحد وفی الثانیة الرأی الی الامام ولو قال یاحمار اویاخنزیر لم یعزر لانه ما الحق الشین به للتیقن بنفیه وقیل فی عرفنا یعزر لانه یعد سبا وقیل ان كان المسبوب من الاشراف كالفقهاء والعلویة یعزر لانه یلحقهم الوحشة بذلك وان كان من العامة لایعزر وهذا حسن والتعزیر اكثره تسعة وثلثون سوطا واقله ثلث جلدات وقال ابو یوسف رحمه الله یبلغ بالتعزیر خمسة وسبعین سوطا والاصل فیه قوله علیه السلام من بلغ حدا فی غیر حد فهو من المعتدین فاذا تعذر تبلغه حدا فابو حنیفة ومحمد رحمهما الله نظرا الی ادنی الحد وهو حد العبد فی القذف فصرفاه الیه وذلك اربعون سوطا فنقصا منه سوطا وابو یوسف رحمه الله اعتبر اقل الحد فی الاحرار اذ الاصل هو الحریة ثم نقص سوطا فی روایة عنه وهو قول زفر رحمه الله وهو القیاس وفی هذه الروایة نقص خمسة وهو مأثور عن علی رضی الله عنه فقلده ثم قدر الادنی فی الكتاب بثلاث جلدات لان مادونها لایقع به الزجر وذكر مشایخنا ان ادناه علی مایراه الامام یقدره بقدر ما یعلم انه ینزجر به لانه یختلف باختلاف الناس وعن ابی یوسف رحمه الله انه علی قدر عظم الجرم وصغره وعنه انه یقرب كل نوع من بابه فیقرب المس والقبلة من حد الزنا والقذف بغیر الزنا من حد القذف وان رأی الامام ان تضم الی الضرب فی التعزیر الحبس فعل لانه صلح تعزیرا وقد ورد الشرع به فی الجملة حتی جاز ان یكتفی به فجاز ان یضم الیه ولهذا لم یشرع فی التعزیر بالتهمة قبل ثبوته كما شرع فی الحد لانه من التعزیر
(من تعزیر الهدایة)

(كتاب السرقة)

زيد عمرودن سن بنم مكان محرزمدن شوقدر بيك اقچه مى سرقه ايلدك ديو دعوى ايتدكده عمرو وجه محرر اوزره سرقه يه اقرار ايدوب رجوع ايتماسه عمرونه لازم اولور ❊ الجواب ❊ قطع يد

(هى اخذ مكلف خفية قدر عشرة دراهم مضروبة محرزة بمكان اوحافظ فيقطع ان اقرا وشهد رجلان (كنز الدقايق) هى اخذ مكلف خفية قدر عشرة دراهم مضروبة جيدة محرزا بمكان اوحافظ فيقطع السارق ان اقر مرة اوشهد رجلان (غرر من كتاب السرقة)

زيد صغير عمروك منزلنده اولان مكان محرزدن قيمتلرى نصاب سرقه يه بالغه اولان شوقدر اشياسنى خفية اخذ ايلسه زيده قطع يد لازم اولورمى * الجواب ❊ اولماز

(وشرط كون السارق مكلفا (درر فى السرقة) ولابد من العقل والبلوغ لان القطع شرع زاجرا عن الجناية ولاجناية من الصبى والمجنون (اختيار شرح المختار فى كتاب السرقة)

زيد عمرودن سن بنم منزلمده مكان محرزمدن شوقدر بيك اقچه قيمتلو متاعمى سرقه ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايلسه زيد مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك عمروك النى قطع ايتدرمكه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولور

(فيقطع السارق ان اقر مرة اوشهد رجلان (غرر فى كتاب السرقة)

زيد عمروك جاريه سى هنددن سن بنم مكان محرزمدن شو مقوله شوقدر بيك اقچه قيمتلو متاعمى سرقه ايلدك ديو دعوى ايتدكده هند وجه محرر اوزره سرقه يه اقرار ايدوب رجوع ايتماسه زيد عمروك حضورنده هندك النى قطع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وقطع عبد اقر بسرقة (غرر فى فصل يقطع يمين السارق من كتاب السرقة) والحر والعبد فى القطع سواء لاطلاق الآية من غير فصل ولان القطع لا يتنصب وكذا الرجل والمرأة فيه سواء للاية (جوهره شرح القدورى فى السرقة) وقطع عبد اقر بسرقة لان اقراره صحيح من حيث انه آدمى لان الجزاء انما يجب عليه بسبب الجناية والجناية انما تحقق بواسطة التكليف والتكليف انما يتحقق من حيث انه آدمى لا من حيث انه مال ثم يتعدى الى المالية فيصح من حيث انه مال اذ لا تهمة فيه الا يرى ان قوله مقبول فى هلال رمضان لعدمها (درر غرر) ولو اقر العبد المأذون بسرقة قطع وردت وكذا المحجور عند الامام وعند ابى يوسف يقطع ولا ترد وعند محمد لا تقطع ولا ترد (ملتقى) العبد اذا سرق لا يقطع يده الا بحضرة المولى عند الامام ومحمد وكذا القصاص والخلاف فى سماع البينة على العبد عند غيبة المولى وعند غيبة عبده لا يقبل عليه اجماعا

(من سرقة البزازية)

زيد عمروك عبد مأذونى بكردن سن بنم منزلمده صندوقده محرز اولان اوچيوز غروشمى سرقه ايلدك ديو دعوى ايتدكده بكر وجه محرر اوزره سرقه يه اقرار ايدوب رجوع ايتماسه زيد بكرك يدينى قطع ايتدروب مبلغ مزبوردن بكرك يدنده قائم اولانى بكردن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولور

(فاذا قطع السارق والعين قائمة فى يده ردت على صاحبها (جوهره شرح القدورى فى السرقة وما قطع به ان بقى رد والا لا يضمن (قهستانى فى قطع الطريق من الحدود)

زيد عمروك شوقدر اقچه سنى سرقه ايدوب بعده عمرو اول اقچه يى زيددن السه بكر عمروه زيد بنم دخى شوقدر اقچه مى سرقه ايتمشيدى اويله اولیجق الديغك اقچه نك شوقدرنى بكا ويرديمكه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(المدون يملك ايثار بعض الغرماء على بعض (فصول العمادى فى الخامس)

(باب قطع الطريق)

قاطع الطريق اولان زيد ابناء سبيلدن عمروك يولنى باصوب عمروى قتل و مالنى نهب وغارت ايتدكدنصكره زيد اخذ اولنسه زيدك قتلى لازم اولورمى * الجواب * اولور

والقتل موجب للقتل فى غير قطع الطريق وتغلظ هنا بان يقتل ولا يلتفت الى عفو الولى وصلحه (اختيار شرح المختار فى قطع الطريق) واذا خرج جماعة ممتنعين اوواحد يقدر على الامتناع فقصدوا قطع الطريق فاخذ واقبل ان يأخذ واما لا ولا يقتلوا نفسا حبسهم الامام حتى يحدثوا توبة فان اخذوا مال مسلم اوذمى والمأخوذ اذاقسم على جماعتهم اصاب كل واحد منهم عشرة دراهم فصاعدا اوماتبلغ قيمته ذلك قطع الامام ايديهم وارجلهم من خلاف وان قتلوا ولم يأخذوا مالا قتلهم الامام حدا (من الهداية)

قطاع طريقدن برقاج كمسنەلر برقريه اهاليسندن زيدك منزلنى كيجه ايله آلت حربله باصوب مالنى نهب وغارت ايدوب هر برينك الديغى نصاب سرقه يه بالغ اولوب بعده زيد اول كمسنەلردن عمروه ظفر بولوب قاضى حضورنده دعوى ايتدكده عمرووجه مشروح اوزره اقرار ايدوب رجوع ايتمامكله قاضى عمروك صاغ اليله صول اياغنى مفصللرندن قطع اولنمق اوزره حكم ايدوب زيد قاضى امريله عمروك وجه شرعى اوزره صاغ اليله صول اياغنى قطع ايلسه حالا عمرو زيدك وجه محرر اوزره قطعيچون زيدك النى واياغنى كسدرمكه ياخود زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ومن اخذه مالا قطعت يده اليمنى ورجله اليسرى (معين الحكام فى محله) ومن صار مقضيا عليه لايسمع دعواه الاان يبرهن على ابطال القضاء (بزازية فى الرابع من كتاب ادب القاضى) واذا خرج قوم مجتمعين فقصدوا قطع الطريق واخذوا مال مسلم او ذمى والمأخوذ اذا قسم على جماعتهم اصاب كل واحد منهم عشرة دراهم فصاعدا اومايبلغ قيمته ذلك قطع الامام ايديهم وارجلهم من خلاف (بدايع فى قطع الطريق (ونصابه مايساوى عشرة دراهم مضروبة من نقرة خالصة حتى لوسرق تبراوزنه عشرة لايقطع (بزازيه فى كتاب السرقة) وحد السرقة لايثبت من غير خصومة فصح الصلح (بزازية فى كتاب الصلح فى نوع فيما يشترط قبضه فى المجلس)

اشقيادن برقاج كمسنەلر كيجه ايله آلت حربله زيد وعمروك منزللرينى باصوب مزبورلرى قتل ومماللرينى نهب وغارت ايلسەلر اول كمسنەلرەنه لازم اولور * الجواب * الدقلرى استرداد اولنوب قتل اولنورلر

(واما اذاقطع ليلا اونهارا بمصراو بين مصرين متقار بين فلان الظاهر لحوق الغوث الاانهم يؤخذون برد المال ايصالا للمال الى المستحق و يؤدبون و يحبسون لارتكابهم الجناية ولوقتلوا فالامر الى الاولياء وعن ابى يوسف انهم لوكانوا فى المصر ليلا اوفيما بينهم و بين اهل المصر اقل من مسيرة سفر يجرى عليهم احكام قطاع الطريق قال فى الاختيار وعليه الفتوى لمصلحة الناس وهى دفع شر المتغلبة المتلصصة (درر) وسمى قطع الطريق اذا اخذ المال السرقة الكبرى اما كونه سرقة فلان القاطع يأخذ المال خفية ممن اليه حفظ الطريق وهو السلطان واما كونه كبرى فلان ضررها عام ولهذا اغلظ الحد فى حقهم وشرط فيهما ماشرط فى السرقة الصغرى من النصاب وكون السارق من الاجانب وشرط فيها ايضا ان لايكون للقاطع شركة وان يكون بعيدا من العمران مسيرة سفر وان يكون فى دار الاسلام وان يظفر بهم الامام قبل التوبة ورد الاموال الى اربابها (شرح المجمع لابن الملك فى فصل قطاع الطريق من كتاب الحدود) وان قتل بلا اخذ قتل حدا فلا يعفوه وليه وان قتل واخذ قطع ثم قتل اوصلب اوقتل اوصلب حيا (غرر فى باب قطع الطريق)

بر بلده اهاليسندن زيد برمدت قطع طريقله گزوب بعده توبه واستغفار ايدوب صلاحى ظاهر اولدقدنصكره بلدەسنه كلسه قاضى ياوالى مجرد مقدما قطع طريقله گزمشيدك ديو زيد اوزرينه قطاع طريق حكمنى اجرايه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

وهذا كله اذا اخذ قبل التوبة ورد المال فلو رجع وتاب ورد المال لم يحد لكن يدفع الى اولياء المقتول ليقتلوه قصاصا او يصالحوه واما اذا تاب ولم يرد المال فقد قيل يحد و قيل لم يحد بل يدفع الى اوليائه كما فى المحيط وغيره (قهستانى) واذا تاب قطاع الطريق قبل ان يؤخذوا سقط عنهم الحد و بقى حق العباد فى المال والقصاص لقوله تعالى الا الذين تابوا من قبل ان تقدروا عليهم فيقتضى خروجه عن الجملة عملا بالاستثناء (اختيار شرح المختار فى آخر كتاب السرقة)

(فى السعاة والظلمة)

اشقيايه رئيس اولوب بلاد اسلاميه ده مسلمينك ظلما مallarینی الوب والديروب بو مقوله ظلم وتعدى عادت مستمره سى اولوب ساعى بالفساد اولان زيد شقى اخذ اولنوب قاضى شرنى دفع ايچون قتل اولنمق اوزره حكم ايدوب عمرو والى زيدى قتل ايلسه زيدك ورثه سى عمرودن ديت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(قتل الاعونة والسعاة والظلمة فى ايام الفترة افتى كثير من مشايخنا باباحته وكان السيد الامام ابو الشجاع السمرقندى يقول يثاب قاتلهم وكان يفتى بكفر الاعونة وكذلك القاضى جمال الدين (تاتارخانية من متفرقات الكراهية) وفى فتاوى النسفى قتل الاعونة والسعاة والظلمة فى الفترة مباح وقال السيد الامام ابو الشجاع يثاب قاتلهم وكان يفتى بكفر الاعونة قال المصنف وليس هذا اختيار شيوخى ولا يفتى بكفرهم (فى الثامن من كراهية الخلاصة)

ظلمه دن زيد ناسك مallarینی المغله اخذ وحبس اولنوب بعده توبه اظهار ايتمكله اطلاق اولنوب لكن ظلم وفسادى ترك ايتميوب فرصت بولدقچه ناسك ظلما مallarینی الوب ظلم وفساد عادت مستمره سى اولوب ساعى بالفساد اولديغى شرعا ثابت اولسه شرنى دفع ايچون امر ولى الامر ايله قتل اولنمق مشروعميدر * الجواب * مشروعدر

قال القاضى الامام ملك الملوك ابو العلاء الناصحى لما سئل عن مفسد سعى فى الارض بالفساد ويوقع بين الناس الشرور رافعا الى السلطان ماذا يجب عليه فاجاب * القتل مشروع عليه واجبا * لفساده والقتل فيه مقنع * شاهنشه ملك الملوك ابو العلاء * نظم الجواب لكل من هو يبرع

(منح الغفار فى باب التعزير)

بر طائفه مسلمينك مallarینی ظلما اخذ واكنلرينى اتلاف ايدوب وقطاع طريقى يانلرينه الوب بو مقوله ظلم وفساد عادت مستمره لرى اولوب ساعى بالفساد اولدقلريچون طائفهٔ مزبوره يى اخذ وشرلرينى دفعه مأمور اولان زيد والى طائفهٔ مزبوره يى اخذ مراد ايتدكده مزبورلر شرع شريفه وامر سلطانى يه اطاعت ايتميوب محاربه صددنده اولسه لر امر ولى الامر ايله طائفهٔ مزبوره ايله مقاتله ايدوب شرلرينى دفع ايچون قتل ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من كراهية الخلاصة)

زيدك ظلم عادت مستمره سى اولوب ساعى بالفساد اولديغى شرعا ثابت اولسه زيدك امر ولى الامر ايله قتلى مشروعميدر * الجواب * مشروعدر

ولفساد الملك بسبب السعاة افتوا بان قتل الاعونة والسعاة فى زمان الفترة والفتنة جائز لكونهم فى مثل هذا الزمان اشد ضررا فيلحقون بالذين يحاربون الله ورسوله ويسعون فى الارض فسادا

(من البزازية قبيل كتاب الحيطان)

(كتاب السير)

مسلميندن بر طائفه حربى كفره دن مسلمينك ضعفى اولوب زياده اولميان طائفه ايله محاربه ايدوب مسلمين كفره يه غلبه اوزره ايكن مسلمينك رئيسلرى اولان زيد فرار ايدوب مسلمينك انهزامنه باعث اولسه زيده شرعا نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد لازم اولور ارتكاب ايتديكى معصيت

شنیعه نك جزاسنی آخرتده کورر

(وضابط التعزیر کل معصیة لیس فیها حد مقدر ففیها التعزیر (اشباه) وعن ابی یوسف انه علی قدر عظم الجرم وصغره (هدایة فی فصل التعزیر) والفرار عن الزحف معصیة عظیمة یترتب علیه غضب من الله تعالی کما قال الله تعالی ومن یولهم یومئذ دبره الا متحرفا لقتال او متحیزا الی فئة فقد باء بغضب من الله واذا هجم العدو ای غلب تعین علی الکل دفعه یعنی صار الجهاد فرض عین علی الکل یجب دفعه لقوله تعالی انفروا خفافا وثقالا ای اخرجوا الی الجهاد شبابا وشیوخا اورکبانا ومشاة

(من مجمع البحرین فی اول السیر)

حربی کفره بلاد اسلامیه دن بعض بلده یه مستولی اولوب عسکر چکمکله پادشاه اسلام خلدت خلافته الی یوم القیام حضرتلری طوائف عسکریه دن بر طائفه یه کفرهٔ مزبوره ایله مقابله ومقاتله یه امر ایتدکده طائفهٔ مزبوره امتثال واطاعت ایتمیوب بلا عذر شرعی کتماسه‌لر مزبورلره نه لازم اولور * الجواب * اثم عظیم ایله آثملر اولوب تعزیر شدیده مستحق اولورلر

(وان کان النفیر عاما یعنی اذا احتیج الی قتال جمیع المسلمین فعلی الاعیان یعنی یفترض الجهاد علی کل عین کالصلاة ویجب الغزو علی کل من سمع وله الزاد والراحلة ولا یجوز التخلف الا بعذر بین ولو ان امرأة سبیت بالمشرق وجب علی اهل المغرب ان یستنقذوها مالم تدخل دار الحرب

(مجمع البحرین لابن ملك فی اول السیر) واذا وقع النفیر من قبل اهل الروم فعلی کل من یقدر علی القتال ان یخرج الی الغزو اذا ملك الزاد والراحلة ولا یجوز له التخلف الا بعذر بین

(قاضیخان فی کتاب السیر)

حربی کفره بلاد مسلمیندن بر بلده یه مستولی اولوب بلدهٔ مزبوره قربنده اولان بلادك اهالیسی دفعه قادر اولماسه‌لر کفرهٔ مزبوره یی دفع ممکن اولاجق بلاد مسلمینك جهاده قادر اهالیسی اوزرلرینه جهاد فرض عین اولورمی * الجواب * اولور تکاسل ومسامحه ایدرلر ایسه اثم عظیم ایله آثملر اولوب دنیاده تعزیر شدیده وعقباده عذاب الیمه مستحق اولورلر

(وان لم یقم به احد اثم جمیع الناس بترکه لان الوجوب علی الکل ولان فی اشتغال الکل به قطع مادة الجهاد من الکراع والسلاح فیجب علی الکفایة الا ان یکون النفیر عاما فحینئذ یصیر من فروض الاعیان لقوله تعالی انفروا خفافا وثقالا الایة وقال فی الجامع الصغیر الجهاد واجب الا ان المسلمین فی سعة حتی یحتاج الیهم فاول هذا الکلام اشارة الی الوجوب علی الکفایة وآخره الی النفیر العام وهذا لان المقصود عند ذلك لا یتحصل الا باقامة الکل فیفرض علی الکل

(هدایه فی کتاب السیر)

عسکر اسلام دار حربه داخل اولوب طرف سلطنتدن تنفیل عام واقع اولدقده عسکره عسکردن برقاچ کمسنه‌لر جته یه کتدکلرنده ایچلرندن زید مستقلا براسیر طوتوب اخراج ایلسه سائرلر زیده مجرد جته یه معا کتمکله سائره مشارك اولورز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

واذا نفل الامام فقال من اصاب شیئا فهو له فاصاب واحد شیئا فی دار الحرب کان له خاصة لا یجب فیه الخمس ولا یشارکه غیره فی ذلك (من سیر الخانیة فی فصل الامان)

عسکر اسلام دار حربه داخل اولوب طرف سلطنتدن تنفیل عام واقع اولدقده عسکردن زید وعمرو هر قنغیمز اسیر سبی ایدرسه بیننمزده مشترك اولسون دیو قول ایدوب بعده زید مستقلا براسیر سبی واخراج ایلسه عمرو قول مزبوره بناء اول اسیرده زیده مشارکته قادر اولورمی * الجواب * اولماز

ولا تجوز الشرکة فی الاحتطاب والاصطیاد فما اصطاده کل واحد منهما او احتطبه فهو له دون صاحبه وعلی هذا لا اشتراك فی اخذ کل شیء مباح لان الشرکة متضمنة معنی الوکالة والتوکیل فی اخذ المباح

باطل لان امر الموكل به غير صحيح والوكيل بملكه بدون امره فلايصلح نائبا عنه وانما يثبت الملك لهما بالاخذ واحراز المباح فان اخذاه معافهو بينهما نصفان الى آخره (هدايه فى الشركة الفاسدة)

بلاد حربيه‌دن بر بلده اهالیسندن زید حربى سبى ودار اسلامه اخراج اولنوب عمرو مسلم زیده مالك اولدقدنصكره برمدت مرورنده اول بلده اهالیسى اهل اسلام ایله موادعه ایلسه‌لر مجرد بنم بلده‌م اهالیسى اهل اسلامله موادعه ایتمكله بن آزاد اولمش اولورم دیمكه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(ولوان قوما من اهل الحرب ادان بعضهم بعضا فى دار الحرب اوالمسلم ادان حربيا اوالحربى ادان مسلما ثم خرجوا الى دار الاسلام واختصموا الى القاضى لايقضى بينهم لان الامان وقع فى الامور المستأنفة لاعلى الامور الماضية (احكام ناطفى)

حربى كفره‌دن برطائفه پادشاه اسلام ایله مصالحه وموادعه ایتدكلرندنصكره اهل اسلامدن برقاچ كمسنه‌لر پادشاه اسلام اذنسز اول طائفه‌نك ولایتلرینه واروب طائفهٔ مزبوره‌دن هندى قهرا اخذ ودار اسلامه اخراج ایدوب زیده بیع ایلسه‌لر هند زیدك جاریه‌سى اولوب هندك وطئ زیده حلال اولور ❋ الجواب ❋ اولماز

ولووقع الصلح ثم سرق منه مسلم شيئا لايملكه وكذا ان اغار المسلمون عليهم وسبوا قوما منهم لم يسع للمسلمين الشراء من ذلك السبى وان اشتروا يرد المبيع (بحر الرائق فى كتاب السير)

هند وزینب حربیه‌لر دار حربده اسلامه كلوب لكن دار اسلامه چیقماغه قدرتلرى اولمامغله دار حربده قریه‌لرنده ساكنه‌لر ایكن اهل اسلامدن برطائفه اول قریه‌یى غارت ایتدكلرنده مزبورلرى اخذ ودار اسلامه اخراج ایلسه‌لر هند وزینبك مقدما اسلامه كلدكلرى وجه شرعى اوزره ثابت ایكن مزبوره‌لر استرقاق اولنورلرمى ❋ الجواب ❋ اولنمازلر

(وان قالت الاسارى اخذنا هؤلاء فى دار الحرب ونحن من اهل الاسلام وقالت السرية كلهم كانوا من اهل الحرب فالقول فيه قول السرية فان اقام الاسارى البينة على مادعوا جاز (من شرح الزيادات لقاضيخان ملخصا)

زید حربى دار حربده اسلامه كلوب لكن دار اسلامه چیقماغه قدرتى اولمامغله دار حربده قریه‌سنده ساكن ایكن اهل اسلامدن برطائفه اول قریه‌یى غارت ایتدكلرنده زیدك صغیر اوغلى عمروى اخذ ودار اسلامه اخراج ایلسه‌لر زیدك مقدما اسلامه كلدیكى وجه شرعى اوزره ثابت ایكن عمرو استرقاق اولنورمى ❋ الجواب ❋ اولنماز

(ولواسلم احد الابوين فى دار الحرب يصير الصبى مسلما باسلامه وكذا لواسلم احد الابوين فى دار الاسلام ثم سبى الصبى بعد ذلك من دار الحرب وصار فى دار الاسلام كان مسلما (قاضيخان فيما يكون اسلاما من كتاب السير)

زید حربى دار اسلامه امانله كلوب اولاد صغارى دار حربده قالدقدنصكره زید دار اسلامده اسلامه كلوب بعده زیدك اولاد صغارى دار حربدن سبى ودار اسلامه اخراج اولنسه‌لر صغار مزبورلر استرقاق اولنورلرمى الجواب ❋ اولنورلر

(واذا دخل الحربى دارنا بامان وله امرأة فى دار الحرب واولاد صغار وكبار ومال اودع بعضه ذميا وبعضه حربيا وبعضه مسلما فاسلم ههنا ثم ظهر على الدار فذلك كله فئ اما المرأة واولاده الكبار فظاهر لانهم حربيون وهم كبار وليسوا باتباع وكذا مافى بطنها لوكانت حاملا لماقلنا من قبل واما اولاده الصغار فلان الصغير انما يصير مسلما تبعا لاسلام ابيه اذا كان فى يده وتحت ولايته ومع تباين الدارين لايتحقق ذلك وكذا امواله لاتصير محرزة باحرازه نفسه لاختلاف الدارين فبقى الكل فيئا وغنيمة وان اسلم فى دار الحرب ثم جاء فظهر على الدار فاولاده الصغار احرار مسلمون تبعا لاسلام ابيهم لانهم كانوا تحت ولايته حين اسلم اذالدار واحدة وما كان من مال اودعه مسلما اوذميا

فهوله لانه فى يد محترمة ويده كيده وما سوى ذلك فئ اما المرأة واوده لا الكبار فلما قلنا واما المال الذى فى يد الحربى فلانه لم يصر معصوما لان يد الحربى ليست يدا محترمة (هدايه فى فصل فى باب المستأمن من كتاب السير) حربى هنا له ثمه عرس واولاد ووديعة مع معصوم وغيره فاسلم فظهر عليهم فكله فئ وان اسلم ثمه وجاء وظهر فطفله حر مسلم ووديعته مع معصوم يكون له وغيره فئ (غرر فى باب المستأمن من كتاب الجهاد)

(باب استيلاء الكفار)

زيد ذمىيى حربيلر اسير ايدوب دار حربه ادخال ايتدكلرندنصكره اهل اسلامدن برقاچ كسنه زيدى حربيلردن قهرا الوب دار اسلامه اخراج ايلسه لر مرقوملر مجرد دار حربدن اسلامه اخراج ايلدك ديو زيدى استرقاقه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اهل الحرب اذا اسروا اهل الذمة فى بلاد المسلمين لا يملكونهم لانهم احرار من الخانية قبيل كتاب الرهن)

زيد مسلمى حربيلر اسير ايتدكلرندنصكره تجاردن عمرو مسلم زيدك امرنسز زيدى حربيلردن شوقدر اقچه يه اشترا ايدوب دار اسلامه اخراج ايلسه عمرو زيده باكا اولقدر اقچه يى وير والا سنى استرقاق ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ذكر فى السير الكبير المسلم اذا كان اسيرا فى يد اهل الحرب فاشتراه رجل منهم ان اشتراه بغير امره يكون متطوعا لا يرجع بذلك على الاسير ويخلى سبيله وان اشتراه بامره فى القياس لا يرجع المأمور على الآمر وفى الاستحسان يرجع سواء امره الاسير ان يرجع بذلك عليه او لم يقل على ان يرجع بذلك على (قاضيخان فى فصل فى الكفالة بالمال من كتاب الكفالة)

دار الحربه اتصالى اولميوب احكام اسلام اجرا اولنوب اهاليسى امان اولى ايله امينلر وذميلر اولان جزيره نك ليمانته احيانا حربى كفره سفينه لرى يانشوب حربيلر جبرا اهاليسندن جزيه ناميله اقچه الملريله جزيرهٔ مزبوره دار الحرب اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

زيد حربى عمرو مسلمى اسير ايدوب شوقدر اقچه بهايه كسدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى ويرمدين فرار ايدوب دار اسلامه كلسه زيد امانله كلدككده بهايه كسمش ايدم ديو عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل عن اسيرين اذن احدهما لصاحبه ان يشترى من الافرنجى الذى اسر فاشتراه ثم ان الآذن هرب من الافرنجى بعد الشراء وقبل نقد الثمن فالزم الافرنجى على المشترى بالثمن واخذه منه فى بلاده فهل يلزم الآذن ام لا اجاب ان اخله الكافر من حبسه واسره وسلم الى المشترى ثم هرب بعد ذلك يستحق المأذون الثمن والا فلا شئ للكافر لانه لم يسلم المبيع الى المشترى ولا للمشترى على الآذن لانه لم يستخلصه (قارئ الهداية)

زيدك قولى عمروى حربى كفره سبى ايدوب دار الحربه كوتوردكلرندنصكره عمرو دار الحربدن اباق ايدوب دار اسلامه كلسه زيد عمروى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(عبد مسلم اخذه الكفار وادخلوه فى دار الحرب فابق الى دار الاسلام فانه يعتق (قاضيخان) عبد اخذه الكفار وادخلوه فى دار الحرب ثم هرب منهم عتق لانهم ملكوه باحراز دارهم (من مختارات النوازل فى العتق)

زيد مسلمك قولى عمرو مسلم اباق ودار الحربه داخل اولوب لكن مرتد اولميوب بعده حربيلر عمروى اخذ وبكر تاجره بيع وتسليم ايدوب بكر دخى دار اسلامه اخراج ايلسه زيد عمروى بكردن مجانا المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(العبد اذا ابق اليهم فاخذوه لم يملكوه عند ابى حنيفة رضى الله عنه وقال ابو يوسف ومحمد يملكونه وكذا الخلاف فى الامة والخلاف فى عبد مسلم وفى الذمى له قولان وفى المرتد يملكون اتفاقا قيد بالاباق لانه اذا كان مترددا فى دار الاسلام فاخذوه واحرزوه بدار الحرب يملكونه بالاخذ اتفاقا وفائدة الخلاف

تظهر فيما اذا اخرجه رجل بشراء اوهبة يأخذه المالك بغير شئ عنده وبقيمته عندهما وكذا اذا كان مغنوما فوجده مولاه قبل القسمة واما بعدها فيؤدى عوضه من بيت المال اتفاقا

(شرح المجمع لابن الملك)

زيدك قولى عمرو مرتد اولمقدنصكره ابق ايدوب دار الحربه داخل اولمقده حربيلر عمروى اخذ وتقييد ايتيوب بعده عمرو حربيلر ايله قورسانلغه چيقدقده مسلمين عمروى قهرا اخذ ايلسه لر زيد عمروى كيمك يدنده بولورسه مجانا المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور لكن عمروه اسلام عرض اولنور قبول ايتمز ايسه قتل اولنور

(الخلاف فيما اذا اخذوه قهرا وقيدوه والا فلا يملكونه اتفاقا (شرح الوقاية لابن ملك) واذا ارتد يعرض عليه الاسلام فى الحال فان اسلم فبها والا قتل الا ان يطلب التأجيل فيؤجل ثلثة ايام لينظر فى امره ولا يؤجل اكثر من ذلك ويعرض عليه الاسلام فى كل يوم من ايام التأجيل فان اسلم سقط عنه القتل وان ابى ان يسلم يقتل (قاضيخان فى باب الردة من كتاب السير) ولا فرق بين الحر والعبد لاطلاق الدلائل (هدايه فى باب احكام المرتدين من السير)

زيدك قولى عمرو نصرانى ابق ودار الحربه داخل اولوب لكن حربيلر عمروى اخذ وتقييد ايتيوب بعده عمرو حربيلر ايله عسكر اسلامدن بر طائفه ايله قتال ايتمكله اخذ اولوب دار اسلامه چيقسه زيد عمروى كيمك يدنده بولورسه مجانا المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وانما قال وان اخذوه اشارة الى خلاف الامامين فانهم اذا اخذوه وقيدوه ملكوه عندهما خلافا له (درر فى استيلاء الكفار) وفى شرح الوقاية الخلاف فيما اذا اخذوه قهرا وقيدوه واما اذا لم يكن قهرا فلا يملكونه اتفاقا انتهى (بحر رائق فى السير)

زيد سفينه سيله آخر دياره كيدر كن حربيلر سفينه يى قهرا الوب بعده زيد بر طريقله خلاص اولدقدنصكره حربيلر سفينه يى دار الحربه ادخال ايتمدين دريا بكلريندن عمرو سفينه يى حربيلردن قهرا السه زيد اول سفينه يى مجانا المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وانما قال واحرزوه بدارهم لانهم قبل الاحراز بها لا يملكون شيئا منها حتى ان اشترى منهم تاجر شيئا بدارهم مما اخذوه قبل احرازهم بها اووجده مالكه فى يده اخذه بلا شئ

(درر فى استيلاء الكفار)

زيدك سفينه سنه درياده حربى كفره مستولى اولوب سفينه يى الدقلرندنصكره دار الحربه كتورميوب عمرو ذمى يه هبه وتسليم ايلسه لر زيد سفينه يى عمرودن مجانا المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وانما قال واحرزوه بدارهم لانهم قبل الاحراز بها لا يملكون شيئا منها حتى ان اشترى منهم تاجر شيئا بدارهم مما اخذوه قبل احرازهم بها اووجده مالكه فى يده اخذه بلا شئ (درر من المحل المزبور)

زيد سفينه سيله آخر دياره كيدر كن حربى كفره سفينه يى قهرا الوب زيد بر طريقله خلاص اولدقدنصكره حربيلر سفينه يى دار الحربه ادخال ايتمدين عمرو مسلم سفينه يى حربيلردن قهرا الدقدنصكره زيدك اذننسز سفينه يى بر بلده يه كتورمك ايچون سفينه يه برقاج كسنه قيوب مزبورلرك نفقه لرينه بر مقدار اقچه صرف ايلسه زيد سفينه يى عمرودن الدقده عمرو مجرد سفينه نك ايچون صرف ايلدم ديو مبلغ مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ولو انفق الراد بغير امر الحاكم يكون متبرعا (ضمانات غانم فيما يتعلق بالاراضى) فتبين انه دفعه من مال نفسه وانه تبرع فلا رجوع عليه (بحر رائق فى الوقف)

زيدك سفينه سنى حربى كفره قهرا اخذ و دار الحربه ادخال ايتدكلرندنصكره عمرو سفينه يى حربيلردن اشترا و دار اسلامه اخراج ايدوب بعده بكره شوقدر غروشه بيع وتسليم ايلسه زيد واقف اولدقده اول قدر غروشى بكره ويروب سفينه يى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان اشتراه رجل مسلم منهم واخرجه الى دارالاسلام وباعه من آخر كان للمالك ان يأخذه من الثانى بالثمن الثانى وليس له ان ينقض البيع ويأخذه من المشترى الاول بالثمن الاول
(من سير الخانية فى استيلاء اهل الحرب)

زيدك سفينه سنى حربى كفره قهرا اخذ ودار الحربه ادخال ايتدكلرندنصكره عمرو سفينه ده موضوع اولان يلكنى دار الحربده حربيلردن ثمن معلوم ايله اشترا ودار اسلامه اخراج ايلسه عمرو اول يلكنى ثمن مزبور ايله زيده ويرمكه راضى ايكن زيد راضى اولميوب مجانا المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان دخل دار الحرب تاجر فاشترى ذلك واخرجه الى دار الاسلام فمالكه الاول بالخيار ان شاء اخذه بالثمن الذى اشتراه وان شاء تركه لانه يتضرر بالاخذ مجانا
(هدايه فى باب استيلاء الكفار)

زيد وعمرو وبكرك على الاشتراك ملكلرى اولان سفينه يى حربى كفره درياده قهرا اخذ ودارالحربه ادخال ايتدكلرندنصكره زيد سفينه يى حربيلردن اشترا ايدوب دار اسلامه اخراج ايلسه عمرو وبكر سفينه دن حصه لرينى مجانا ضبطه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(مرت مسئلته آنفا)

زيد وعمروك على الاشتراك السوية مالك اولدقلرى سفينه يى حربى كفره قهرا اخذ ودارالحربه ادخال ايتدكلرندنصكره زيد دارالحربه امان ايله واردقده حربى كفره سفينه يى زيده مجانا هبه وتسليم ايدوب زيد دخى دار اسلامه اخراج ايلسه زيد عمروه سفينه نك نصف قيمتنى باكه ويروب سفينه نك نصفنى ضبط ايله ديركن عمرو بن سفينه نك نصفنى مجانا ضبط ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذ استولى الكفار على اموالنا واحرزوها بدارهم فان ظهرنا عليهم فمن وجد ملكه قبل القسمة اخذه بغير شئ وبعدها بالقيمة ان شاء وان دخل دار الحرب تاجر واشتراه واخرجه الى دار الاسلام فمالكه بالخيار ان شاء اخذ بثمنه وان شاء ترك وان وهب له اخذه بالقيمة (من خزانة المفتين)

زيد وعمروك على الاشتراك السوى مالك ارلدقلرى سفينه يى حربى كفره قهرا اخذ ودار الحربه ادخال ايتدكلرندنصكره زيد دارالحربه امان ايله واردقده حربى كفره سفينه يى زيده مجانا هبه وتسليم ايدوب زيد دخى داراسلامه اخراج ايلسه عمرو سفينه نك نصف قيمتنى زيده ويروب سفينه نك نصفنى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان وهبه العدو من مسلم اخذه المالك القديم بالقيمة ان شاء (قاضيخان فى استيلاء اهل الحرب)

زيد دار اسلامدن برقلعه ده واقع منزله مالك ايكن قلعهٔ مزبوره يى حربى كفره استيلا ايدوب برمدت ضبط ايتدكلرندنصكره عسكر اسلام قلعهٔ مزبوره يى قهرا فتح ايدوب قلعهٔ مزبوره ده اولان منازل طرف سلطنتدن مسلمينه قسمت اولندقده زيدك اول منزلى عمروه ويرلسه زيد منزل مزبورك قيمتنى عمروه ويروب منزلى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وفى الغياثية واذا غلب المشركون على ارض المسلمين ثم ظهر المسلمون قسمها الامام وخمسها وكانت عشرية وان تركها على الكفار كانت خراجية وان ظهر المالك القديم قبل القسمة وقبل الحكم بالخراج اخذها على ما كانت عنده من عشر اوخراج وان اخذها بعد القسمة او بعد تقديرها عليهم بالخراج اخذها بالقيمة كذلك (من سير التاتارخانية فى الفصل الرابع والعشرين)

(باب الجزية)

اعمى اولان زيد ذميدن جزيه النورمى * الجواب * النماز

(وفى الحجة اما بيان من لا تجب عليه الجزية فعشرة اصناف الصبيان والنسوان والرهبان والعميان والمجانين والعبيد والشيخ الفانى والزمن والمقطوعة ايديهم وارجلهم والقسيسين (وفى الهداية وكذا المفلوج وعن ابى يوسف انها تجب على الشيخ الكبير اذا كان له مال ولاتوضع على المكاتب

والمدبر وام الولدوفى الكافى ولايؤدى عنهم مواليهم ولاتوضع على الرهبان الذين لايخالطون الناس وذكر محمد عن ابى حنيفة رحمه الله انها توضع عليهم اذاكانوا يقدرون على العمل وهو قول ابى يوسف

(من سيرالتاتار خانية فى الخراج)

كتوروم اولان زيد ذميدن جزيه النورمى * الجواب ☼ النماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد ذمينك صغيراوغلى عمرودن جزيه النورمى ☼ الجواب * النماز)

(ولاجزية عليه ولايدخل فى الغرامات السلطانية (اشباه فى احكام الصبيان)

زيد ذمينك جاريه سى هند نصرانيه دن جزيه النورمى * الجواب ☼ النماز

(ولاجزية على امرأة ولاصبى وكذا على مجنون بلاخلاف (فتح القدير)

پيرفانى اولوب كاروكسبه قدرتى اولميان زيدذميدن جزيه النوزمى ☼ الجواب * النماز)

(ولاعلى راهب لايخالطه وصبى وامرأة ومملوك واعمى وزمن وفقير لايكتسب (صدر الشريعة)

ناس ايله مخالطه سى اولميوب كاروكسب ايتمين زيد راهبدن جزيه النورمى * الجواب ☼ النماز

ولاجزية على صبى وامرأة ومملوك ومكاتب وشيخ كبير وزمن واعمى ومقعد وفقير لايكتسب وراهب لايخالط (ملتقى الابحر)

بركنيسه نك پاپاسى اولان زيد ذمى ناس ايله مخالطه ايدوب كاروكسب ايتمكله جزيه داراولان عمرو زيددن جزيه طلب ايتدكده زيد مجرد پاپاس اولمغله ويرمديمكه قادراولورمى * الجواب ☼ اولماز

(وروى محمد عن ابى حنيفة رحمه الله انها توضع عليه اذا كان يقدر على العمل وهوقول ابى يوسف

(درر فى الجزية)

زيد ذمى سنه تمامنده جزيه سنى ادا ايتمدين فوت اولسه جزيه سى ساقطه اولورمى

☼ الجواب ☼ اولور

(واذامات من عليه الجزية اواسلم وقدبقى عليه شى من جزيته لم يؤخذ ذلك الباقى عندنا وعند الشافعى يؤخذ لان عندنا الجزية تسقط بالاسلام والموت وعنده لاتسقط وكذا اذاكان اعمى اوصار مقعدا اوزمنا اوشيخا كبيرا لايستطيع ان يعمل اوصار فقيرا لايقدر على شئ وبقى عليه جزية رأسه سقط ذلك الباقى (قاضيخان فى فصل اهل الذمة من كتاب السير) ومن اسلم وعليه جزية سقطت عنه وكذلك اذامات كافرا (هدايه) وتجب فى اول الحول ويؤخذ قسط كل شهر فيه وتسقط بالاسلام اوالموت (ملتقى) نصرانى عجل خراج رأسه لسنتين ثم اسلم يرد عليه خراج سنة فان ادى خراج سنة ثم اسلم فى اول السنة لايردعليه شئ لان فى المسئلة الاولى ادى خراج السنة الثانية قبل الدخول فيرد عليه وفى المسئلة الثانية ادى خراج السنة الاولى بعدالوجوب فى تلك السنة لكن هذه المسئلة على قول اولئك المشايخ الذين قالوا بوجوب الجزية فى اول السنة وهكذا نص فى الجامع الصغير وعليه الفتوى وقدذكرنا هذا فى خراج شرح الجامع الصغير (واقعات حساميه فى الثامن من الزكوة) قوله فان اجتمع حولان تداخلت الجزية قال الاسبيجابى وهذا قول ابى حنيفة وابى يوسف وقال محمد لاتتداخلان وهو قول الشافعى والصحيح قول ابى حنيفة وابى يوسف وعليه مشى المحبوبى والنسفى وغيرهما (وفى الحقايق وقت وجوبها آخرالحول كما فى الزكاة فى حق المسلمين وهوالاصح لااول الحول (من المبسوط تصحيح قدورى فى السير) واختلف فى معنى التكرار والاصح انه اذادخلت السنة الثانية سقطت جزية السنة الاولى لان الوجوب بابتداء الحول بخلاف خراج الارض فانه بآخره بسلامة الانتفاع وفى الجوهرة تجب فى اول الحول عند الامام الاانها تؤخذ فى آخره قبل تمامه بحيث يبقى منه يوم او يومان

(من سير منح الغفار)

زيد ذمى آخر دياره كيدوب غائب اولسه جزيه داراولان عمرو زيدك باباسى بكره مجرد باباسى اولمغله زيدك اوزرينه لازمه اولان جزيه سنى مالندن ادا ايله ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لانه لولزمه بلاضمان لم يكن للضمان فائدة (من البحر الرائق فى المهر وفيه تفصيله)

وركنها الايجاب والقبول (غرر)

(فصل فى الكنايس)

اهاليسى ذميلر اولان جزيره ده كفره دن برطائفه اذن سلطانيله ساكن اولدقلرنده جزيرۀ مزبوره ده كنيسه احداث ايتمك مراد ايلسه لر شرعا منع اولنورلرمى ☼ الجواب * اولنمازلر

(وان ارادوا احداث ذلك فى السوادع والقرى اختلفت الروايات فيه ولاختلاف الروايات اختلفت المشايخ فيه قال مشايخ بلخ يمنعون عن ذلك الافى قرية غالب سكانهـا اهل الذمة وقال مشايخ بخارى منهم الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل لايمنع وقال شمس الائمة السرخسى الصحيح عندى انهم يمنعون عن ذلك فى السواد وقال فى السير الكبير الافى قرية غالب سكانها اهل الذمة فانهم لايمنعون عن ذلك (وعن عمر رضى الله تعالى عنه انه قال امنع اهل الذمة عن احداث شئ من الكنايس فى البلاد المفتوحة من خراسان وغيرها ولااهدم شيئا وجدته قديما فى ايديهم مالم اعلم انهم احدثوا ذلك بعد ماصار ذلك الموضع مصرا من امصار المسلمين قال مشايخنا لايهدم الكنايس والبيع القديمة فى السواد والقرى واما فى الامصار ذكر محمد فى الاجارات انهـا لاتهدم وذكر فى كتاب العشر والخراج انهـا تهدم فى امصـار المسلمين وقال شمس الائمـه السرخسى الاصح عندى رواية الاجارات (قاضيخان فى فصل اهل الذمة من كتاب السير) ولو رفعوا اصواتهم بقراءة الزبور والانجيل ان كان فيه اظهار الشرك منعوا عن ذلك وان لم يقع بذلك اظهار الشرك لايمنع و يمنعون عن قراءة ذلك فى اسواق المسلمين كما يمنعون عن اخراج الصليب وضرب النـاقوس لان النـاقوس لهم كالاذان لنا فيقع بذلك اظهار الشرك و كذا بيع الخمور والخنازير وعن اظهار الخمور والخنازير فى المصر وما كان فى فناء المصر ولابأس باخراج الصليب وضرب الناقوس اذا جاوزا فنية المصر و فى كل قرية او موضع ليس من امصار المسلمين فانهم لايمنعون عن ذلك وان كان فيها عدد من المسلمين يسكنون فيها لان هذا ليس بموضع اعلام الدين لايقـام فيه الجمعة والاعياد كذا قال محمد فى السير وقال كثير من ائمة بلخ انما قال محمد ذلك فى قراهم بالكوفة فان ثمة عامة من يسكنها اهل الذمة والروافض واما فى ديارنا فيمنعون عن عن ذلك فى القرى كما يمنعون عنه فى الامصار لانها موضع جماعات المسلمين وموضع جلوس الواعظين والمدرسين بمنزلة امصـار المسلمين ومشـايخنا قالوا لايمنعون عن اظهـار ذلك واحداثه فى القرى على كل حال (قاضيخان فى فصل اهل الذمة من كتاب السير)

بلاد اسلاميه دن بعيد اولوب واطرافده اهل اسلام اولميوب جمله اهاليسى ذميلر اولان قريه اهاليسى قريۀ مزبوره ده كنيسه احداث ايتمك مراد ايلسه لر مزبورلر منع اولنمق لازميدر ☼ الجواب * دكلدر

(مرت مسئلته آنفا)

اهاليسى مسلمين و كفره اولان بلده نك كفره سى بلده ايچنده كنيسه احداث ايلسه لر حاكم كنيسۀ مرقومه يى هدمه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا وقف الامام على بيعة جديدة او بنى فيها فوق ما كان من القديم خربها و كذا مازاده فى عمارة العتيق (منح الغفار نقلا من الحاوى القدسى) وان اراد اهل الذمة احداث البيعة والكنايس او المجوس اذا ارادوا احداث بيت النار ان ارادوا ذلك فى امصار المسلمين و فيما كان من فناء المصر منعوا عن ذلك عند الكل (قاضيخـان فى الباب السادس من كتاب السير) واذا وقف الامام على بيعة جديدة خربها (ابن الشحنة فى شرح المنظومة)

اهاليسى ذميلر اولوب ايچنده كنيسۀ قديمه اولان قريه نك اهاليسى پريشـان اولوب قريۀ مزبوره ده اهل اسلامدن بعض كمسنه لر توطن ايلسه لر اول كمسنه لر كنيسۀ مرقومه يى هدم ايتدرمكه قادر اولورلرمى ☼ الجواب * اولمازلر

(وفى فتح القدير اعلم ان البيع والكنايس القديمة فى السواد لاتهدم على الروايات كلها

(من البحر الرائق فی اول فروع فی الجزیة)

بر بلده‌ده اولان کنیسهٔ قدیمه خراب اولدقده کفره‌سی اول کنیسه‌یی وضع قدیمی اوزره تعمیر ایدوب نسنه زیاده ایلماسه‌لر اهل عرف طائفه‌سندن زید مجرد تعمیر ایتمکله کنیسهٔ هدم ایتدریرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان هدمت بیعة اوکنیسة من کنایسهم القدیمة فلهم ان یبنوها فی موضعها کما کانت (قاضیخان فی فصل اهل الذمة من السیر)

برمحلده واقع قدیم مناسترك اوطه‌لری تعمیره محتاج اولمغله اول مناسترك راهبلری اوطه‌لری وضع قدیمی اوزره تعمیرایدوب نسنه زیاده ایلماسه‌لراهل عرف طائفه سندن زید مجرد تعمیر ایتمکله اوطه‌لری هدم ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

الثانی جواز بناء ماانهدم من القدیمة لان الابنیه لاتبقی دائما ولما اقرهم الامام فقد عهدالیهم الاعادة واشار الی انه لاتجوز الزیادة علی البناء الاول (کما فی الخانیة من البحر الرائق فی آخر الجزیة)

برقصبه‌ده واقعه کنیسهٔ قدیمه خراب اولمغله قصبهٔ مزبوره ذمیلری کنیسهٔ مرقومه‌یی وضع قدیمی اوزره تعمیر ایلسه‌لر اهل عرف طائفه‌سی کنیسه‌یی تعمیر ایتدیکز دیومز بورلردن جریمه نامنه نسنه المغه قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر

واذا انهدمت القدیمة اعادوها لانهم اقرواعلیها (اختیار شرح المختار فی فصل من کتاب السیر)

ولایجوز لاحد من المسلمین اخذ مال احد بغیر سبب شرعی (منح الغفار فی التعزیر)

بر بلده کفره‌سی اول بلده ایچنده کنیسهٔ قدیمه‌لری ایچنده مجددا برکوشك وظله نامنه مجددا برمقدار بنا دخی احداث ایدوب و کنیسه‌نك طشره سنده کنیسه‌یه متصل مجددا دیوار بنا واحداث ایلسه‌لر حاکم وجه محرر اوزره احداث اولنان ابنیه‌یی هدمه قادراولورمی * الجواب * اولور

(ویمنع عن الزیاده علی البناء الاول (قاضیخان فی الباب السادس من کتاب السیر)

اهالیسی کفره اولان قریهٔ کبیره اهالیسنك جمله سی تدریجیله اسلامه کلملریله قریهٔ مزبوره‌ده اولان کنیسهٔ قدیمه معطله قالوب خراب اولدقدنصکره اهالئ مزبوره کنیسهٔ مزبوره‌نك یرنده جامع بناسنه طالب اولسه‌لر قریهٔ مرقومه مصر حکمنده اولوب شرائط صحت جمعه موجوده اولیجق اذن سلطانی ایله کنیسهٔ مزبوره‌نك یرنده جامع بنا اولنوب جمعه نمازی قلنمق جائزاولورمی * الجواب * اولور

(شرط صحتها المصر فلاتجوز فی القری خلافا للشافعی وهو مالا یسع اکبر مساجده اهله یعنی من یجب علیه الجمعة لاسکانه مطلقا اوماله مفت (ذکره قاضیخان) وامیر وقاض ینفذ الاحکام ویقیم الحدود کلا المعنیین منقول عن ابی یوسف والاول اختیار الکرخی والثانی اختیار البلخی (درر غرر فی باب الجمعة)

زید وعمرو راهبلر ملکلری اولمیان قدیم مناسترده ساکنلر ایکن مناستری بکردن قرض الدقلری شوقدر اقچه مقابله سنده بکره رهن ایدوب بعده زید وعمرو مبلغ مرقومی اداایتمدین غائب اولسه‌لر بکر متره بلید اولوب مناستری ضبط ایدن بشره‌بن مناستری بیع ایدوب مبلغ مزبوری ثمنندن استیفا ایدرم دیمکه قادراولورمی * الجواب * اولماز

هوحبس المال بحق یمکن اخذه منه (غرر فی کتاب الرهن) ولایصح ایضا رهن حرومدبر ومکاتب وام ولد ووقف وخمر لان حکم الرهن ثبوت ید الاستیفاء ولایثبت الاستیفاء منها لعدم المالیة فی الحر وعدم جوازبیع ماسواه (دررغرر فی الرهن)

(فی سائر احکام الذمی)

مسلمین و کفره مختلطا ساکنلراولوب ایچنده جامع شریف اولوب مصر حکمنده اولان قریهٔ کبیره‌نك کفره سی قریهٔ مزبوره ایچنده اولان کنیسهٔ قدیمه‌لرندن طشره‌یه ایشیدیله جك مرتبه ناقوس

ضرب ایدر اولسه‌لر حاکم کفره‌یی اول وجه اوزره ناقوس ضربندن منعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(وینبغی ان لایضربوا الناقوس الا فی کنایسهم وبیوتهم خفیة بحیث لایسمع صوته خارجها (منح الغفار فی الجزیة نقلا عن الحاوی القدسی) وفی المحیط اوضربوا الناقوس فی جوف کنایسهم لایمنع انتهی (فتح القدیر فی الجزیة)

مصر قربنده اولمیوب اهالیسی جمیعا ذمیلر اولان قریه‌نك اهالیسی باغلرینك اوزملرینی خمر اتخاذ ایدوب اول قریه‌ده بری برینه بیع ایدر اولسه‌لر مزبورلره تعرض اولنور می * الجواب * اولنماز

(وفی کل قریة اوموضع لیس من امصار المسلمین فانهم لایمنعون عن ذلك
(قاضیخان فی السیر)

مسلمین بلده سنده ساکن اولان ذمیلر بلده‌ٔ مزبوره‌ده بیع خمری اظهار ایدر اولسه‌لر مزبورلری اظهاردن منع اولنمق لازم اولور می * الجواب * اولور

(یمنعون من اظهار الخمر فی القری کمایمنعون فی الامصار امامإذکروه من عدم المنع فی القری فمحمول علی قول غالب من یسکنها اهل الذمة واما فی دیارنا فیمنعون عن ذلك فی القری لان القری فی دیارنا موضع جماعات المسلمین (ملخص ماذکره فی سیر الذخیرة)

مسلمین وکفره مختلطا ساکن اولدقلری بلده کفره‌سی بلده ایچنده بیع خمری اظهار ایدوب حاکم مزبورلری منع وتنبیه ایدوب مزبورلر ممتنع اولمالریله حاکم اراقه ایله تعزیری رأی ایدوب ایچلرندن بکرك برمقدار خمرینی اراقه ایلسه حاکم مزبوره ضمان لازم اولور می * الجواب * اولماز

(سئل عن اهل القریة اذا تظاهروا بیع الخمر فی بلاد المسلمین وغیرهم هل یجوز اراقتها وماذا یجب علیهم اجاب یمنعون عن اظهار ذلك فی بلاد المسلمین التی یقام فیها الحدود والجماعات فان لم یمتنعوا ورأی الحاکم تعزیرهم باراقتها فعل (قاریٔ الهدایة فی السیر) وفی العیون وفی فتاوی النسفی انه یکسر دنان الخمر ولایضمن الکاسر ولایکتفی بالقاء الملح وکذا من اراق خمور اهل الذمة وکسر دنانهم وشق زقاقهم ان کان اظهرها بین المسلمین لایضمن لانه لما اظهرها بیننا فقد اسقط حرمتها وفی سیر العیون یضمن الا اذا کان امامایری ذلك لانه مختلف فیه
(بزازیة فی کتاب الکراهیة فی الفصل الثانی)

برقصبه اهالیسندن زید ذمی کفره محله سنده بنا ایتدیکی منزلنی کرمد ایله اورتمك استدکده مسلمیندن بعض کمسنه‌لر طپراق ایله اورتدیرو بغیر وجه شرعی منعه قادر اولورلر می * الجواب * اولمازلر

اهل الذمة فی المعاملات کالمسلمین ماجاز للمسلم ان یفعله فی ملکه جاز لهم ومالم یجز للمسلم لم یجز لهم
(قاریٔ الهدایة فی السیر)

زید ذمی بر بلده‌ده مسلمین محله سنده منزل اشترا ایلسه حاکم زیده منزلی بر مسلمه بیع ایله دیو جبره قادر اولور می * الجواب * اولور

(وفی الخانیة الذمی اذا اشتری دارا فی المصر ذکر فی العشر والخراج انه لاینبغی ان یباع منه وان اشتراها یجبر علی بیعها من المسلم وبهذه الروایة اخذ حسن بن زیاد من التاتارخانیة نقلا عن المحیط من سیر البحر الرائق فی شرح قوله ویمیز الذمی وذکر القاضی ابویوسف فی کتاب الخراج له ان یمنع اهل الذمة ان یسکنوا بین المسلمین بل یسکنون منعزلین عن المسلمین (افتی به قاریٔ الهدایة فی السیر)

زید مسلم کفره محله سنده اولان ملك منزلنی عمرو ذمی‌یه بیع وتسلیم ایدوب عمرو دخی منزلده سکنی مراد ایتدکده بعض کمسنه‌لر مجرد مقدما مسلم منزلی ایدی دیو عمروی منعه قادر اولورلر می * الجواب * اولمازلر

(وفی الذخیرة واذا تکاری اهل الذمة دورا فیما بین المسلمین لیسکنوا فیها جاز لانهم اذا سکنوا بین

المسلمين رأوا معالم الاسلام ومحاسنه وشرط الحلوانى قلتهم بحيث يمكنون من المقام فى دار الاسلام الا فى امصار العرب كارض الحجاز اما اذا كثروا بحيث تعطل بسبب سكناهم بعض المسلمين او تقللوا يمنعون من السكنى فيما بين المسلمين ويؤمرون بان يسكنوا ناحية ليس فيها المسلمون وهو محفوظ عند ابى يوسف وفى المحيط يمكنون ان يسكنوا فى امصار المسلمين يبيعون و يشترون فى اسواقهم لان منفعة ذلك تعود الى المسلمين (من البحر الرائق فى السير)

زيد بر بلده ده جامع شريف قربنده اولان اوطه لرينى كفره يه ايجار ايدوب تقليل جماعته سبب اولسه حاكم كفره يى اول اوطه لردن اخراج ايدوب زيده بعد اليوم مسلمينه ايجار ايله ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

الذميون اذا تكاروا دور المسلمين ليسكنوا فيها جاز وكان شمس الائمة الحلوانى يقول هذا اذا تكاروا بحيث لا يتعطل بسبب سكناهم بعض جماعات المسلمين ولا يتقلل وان تقلل يمنعون من السكنى فيما بين المسلمين (ذخيره فى فصل احكام اهل الذمة من السير)

برجامعك حرمى ديوارينه متصل وقف اوطه لرى متوليسى زيد كفره يه ايجار ايلسه تقليل جماعته سبب اولماز ايكن جماعتدن بعض كسنه لر كفره يه ايجار اولنديغنه راضى اولمازز ديو زيده كفره يى اخراج ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واذا تكارى اهل الذمة دورا فيما بين المسلمين ليسكنوا فيها جاز بشرط عدم تقليل الجماعات بسكناهم فان لزم ذلك من سكناهم امروا بالاعتزال عنهم والسكنى بناحية ليس فيها المسلمون (من تنوير الابصار وكذا فى البحر)

زيد ذمينك بر سوقده اولان دكاننك آردنده برقاچ مسلم منزللرى اولسه اول مسلملر زيده منزللمز قربنده ذمى دكانى اولديغنى استمزز البته دكانكى بزه بيع ايله ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(يستنبط جوابه مما مر من قارئ الهداية من ان اهل الذمة كالمسلمين فى المعاملات

زيد ذمى بر سوقده دكان آچوب بقاللق ايتمك استدكده اول سوقده بقاللق ايدن مسلمين مجرد ذمى اولمغه راضى اولمازز ديو بغير وجه شرعى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى المحيط يمكنون ان يسكنوا فى امصار المسلين يبيعون و يشترون فى اسواقهم لان منفعة ذلك تعود الى المسلمين (بحر الرائق فى السير)

زيد ذمى كافر اولوب بالغ اولان بر قولى اشترا ايتدكده بعض كسنه لر ذمى قول اشترا ايتمك جائز دكلدر قولى بر مسلمه بيع ايله ديو زيده جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واذا سبى المسلمون السبى فاقتسموه واخرجوه الى دار الاسلام فلا بأس ببيع الرقيق من اهل الذمة (من شرح السير الكبير للسرخسى)

زيد صغير دارحربدن اناسى هند ايله معا سبى اولنديقدنصكره زيد وهنددن برى اسلامه كلمامكله عمرو يهودى هند ايله زيدى معا اشترا ايلسه مجرد زيد صغير اولمغله عمرو زيدى بر مسلمه بيع ايله ديو جبر اولنورمى * الجواب * اولنماز

(قدبينا ان الصبى يتبع الابوين دينا واذا سبى ومعه احد ابويه لم يحكم له بالاسلام حتى يصف الاسلام بنفسه او يسلم من معه من الابوين وان سبى وليس معه احد الابوين فانه لا يحكم باسلامه ايضا حتى يخرج الى دار الاسلام فيصير مسلما تبعا للدار او يقسم الغنائم او يبيعها فى دار الحرب فيصير مسلما ح واما اذا كان من وقع فى سهمه او اشتراه مسلما فلا اشكال فيه لان تأثير التبعية للدار واما اذا كان المشترى ذميا او كان اعطاء الذمى بطريق الرضخ من الغنيمة فكذلك الجواب فى انه يكون محكوما باسلامه حتى اذا مات يصلى عليه و يجبر الذمى على بيعه لانه صار محرزا بقوة المسلمين (من شرح سير الكبير للسرخسى) و يستوى فيما قلنا ان كان الصبى عاقلا او غير عاقل لانه قبل البلوغ تبع لابويه فى الدين مالم يصف

الاسلام (من سير احكام الصغار للاستروشنی)

زيد صغير دار حربدن سبی اولندقده ابويندن بريله سبی اولنميوب يالكز سبی ودار اسلامه اخراج
اولندقدنصكره زيدی عمرو يهودی اشترا ايلسه حاكم عمروه زيدی بر مسلمه بيع ايله ديو
جبره قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان لم يكن معه واحد منهما حتی ادخل دار الاسلام يصير مسلما تبعا للدار او للوالی
(قاضيخان فی باب مايكون اسلاما من الكافر)

زيد نصرانينك قولی عمرو شرف اسلام ايله مشرف اولسه زيد اسلامدن ابا ايديجك حاكم زيده
عمروی بر مسلمه بيع ايله ديو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا اسلم قن الذمی عرض الاسلام عليه ای علی الذمی فان اسلم فيها والا بان امتنع عن الاسلام
امر ببيعه تخليصا من يد الكافر هكذا صرح به المسكين فی شرح الكنز
(منح الغفار فی الاستيلاد كذا فی البحر الرائق)

زيد ذمی تجارت ايچون سفر ايتدكده يولده اشقيا خوفندن مسلم زينه كيرسه زيده تعرض
اولنورمی * الجواب * اولنماز

(و يميز الذمی عنا فی الزی والمركب والسرج فلا يركب خيلا ولا يعمل بالسلاح الا اذا خرجوا الی قرية
ونحوها او كان مريضا (بحر رائق فی فصل الجزية من السير)

زيد ذمی تجارت ايچون سفر ايتدكده يولده اشقيا خوفندن باشنه بياض صارنسه زيده تعرض
اولنورمی * الجواب * اولنماز

اهل عرف طائفه سندن زيد عمرو ذمی يی اخذ ايدوب سن تجارت ايچون سفر ايتدكده آلت حرب
طاقنورسك ديو عمرودن جريمه نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا يجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعی (منح فی التعزير) ولا يجوز التعزير باخذ مال
من الجانی فی المذهب (منح فی التعزير)

زيد ذمی بر بلده ده مسلم زينه كيروب بلده مز بوره اسواقنده اول زيله كزر اولسه زيده نه لازم
اولور * الجواب * منع اولنور

و يميز الذمی عنا فی الزی والمركب والسرج (كنز فی السير)

يهودی طائفه سندن بعض كسنه لر مسلمه جاريه لر اشترا وچنكلك تعليم ايدوب بعده بيع ايدوب
بو وجهله كاروكسب ايدر اولسه لر اول كسنه لری منع ايتمك لازممیدر * الجواب * لازمدر

(وماكان خطأ لايؤمر الا بالاستغفار والرجوع عنه (بزازيه فی الثالث من كتاب الفاظ الكفر)

برقريه كفره سی آيين باطللری اوزره بعض ايامده بر يره جمع اولوب طعام طبخ ايدوب يدكارنده اهل
اسلامدن بعض كسنه لر كفره نك رضالرنسز اول يره واروب كفره ايله اوتوروب طعاملرندن يمك مراد
ايلسه لر كفره حاكمه اعلام ايتدكلرنده حاكمه اول كسنه لری منع ايتمك لازم
اولورمی * الجواب * اولور

(ولا يذهب احد الی الضيافة الا باذن المضيف (خزانة الروايات فی الضيافة)

زيد حربی امان ايله دار اسلامه كلوب ذمت قبول ايتدكدنصكره هند نصرانيه يی تزوج ايدوب بعده
زيد دار اسلامده فوت اولسه هند زيده وارثه اولورمی * الجواب * اولور

(المانع من الارث اربعة الرق والقتل واختلاف الدينين واختلاف الدارين اما حقيقة او حكما
(متن فرائض للسراجية ملخصا) ولم يوجد واحد منها

بر دياره پسقپوس اولان زيد فوت اولوب يرينه عمرو پسقپوس اولسه زيدك داينلری عمروه مجرد زيدك
يرينه پسقپوس اولمغله زيد ذمتنده اولان حقمزی مالكدن ادا ايله ديو جبره
قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

لانه لو لزمه بلا ضمان لم یکن للضمان فائدة (من البحر فی المهر وفیه تفصیله)

برقاج قریه نك ذمیلری نقض عهد وعصیان ایدوب وجزیه لرینی ادادن امتناع ایدوب حربی کفره ایله اتحاد و بلاد اسلامیه دن برقاج بلده یه غالب ومستولی اولوب اهل اسلام ایله محاربه ونیجه لرینی اسیر ایدر اولسه لر اول ذمیلرك ولایتلری اوریلوب اسیر اولنلرك قتل واسترقاق اولنملری جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولاینقض عهده بالاباء عن الجزیة اوزناه بمسلمة وقتله مسلما وسبه النبی صلی الله تعالی علیه وسلم بل باللحاق بدار الحرب اوالغلبة علی موضع لمحاربتنا و یصیر کالمرتد لکن لو اسر یسترق والمرتد یقتل (ملتقی فی فصل فی الجزیة فی باب العشر والخراج) ای صار اهل الذمة بالالتحاق اوبالغلبة کالمرتدین فی قتلهم ودفع مالهم لورثتهم لانه التحق بالاموات لتباین الدارین (من البحر الرائق کذا فی الزیلعی)

زید ذمی نقض عهد ودار حربه لحاق ایدوب لحاقیله حکم اولنسه زیدك دار اسلامده اولان ورثه سی مالنی اقتسامه قادراولورلرمی * الجواب * اولورلر

(واذا نقض الذمی العهد فهو بمنزلة المرتد معناه فی الحکم بموته باللحاق لانه التحق بالاموات (هدایه فی فصل ولایجوز من السیر) ولمافی فتح القدیر انه کالمرتد فی الحکم بموته باللحاق واذاتاب تقبل توبته وتعود ذمته ولایبطل امان ذریته بنقض عهده وتبین منه زوجته الذمیة التی خلفها فی دارالاسلام اجماعا و یقسم ماله بین ورثته انتهی (من سیرالبحر عند شرح قوله باللحاق ثمة) اوبالغلبة وصار کالمرتد ای صار اهل الذمة بالالتحاق اوبالغلبة کالمرتدین فی قتلهم ودفع مالهم لورثتهم لانه التحق بالاموات لتباین الدار (بحر رائق فی السیر)

زیدك شو قدر اقچه مدیونی اولان عمرو ذمی نقض عهد ایدوب دارحربه لاحق اولوب لحاقیله حکم اولندقدنصکره داراسلامده اولان مالنی ورثه سی قبض ایلسه لر زید مبلغ مزبوری اول مالدن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

ان لحق بدار الحرب مرتدا وحکم الحاکم بلحاقه عتق مدبروه وامهات اولاده وحلت الدیون التی علیه ونقل ما اکتسبه فی حالة الاسلام الی ورثته من المسلمین وتقضی الدیون التی لزمته فی حال الاسلام مما اکتسبه فی حال الاسلام ومالزمته فی حال ردته مما اکتسبه فی حال ردته (بدایه فی باب احکام المرتدین

(فیمایکون اسلاما من الکافر)

زید وعمرو و بکر کافرلر وقت عشاده برجامع شریفه واروب بشر امامه اقتدا ایدوب یاتسو نمازینی جماعت مسلمین ایله ادا ایلسه لر زید وعمرو و بکرك اسلاملرینه حکم اولنورمی * الجواب * اولنور

(قال الناطفی اذا صلی الکافر فی وقتها بجماعتنا او وحده متوجها الی الکعبة یصیر مسلما (من سیر الخانیة وفیه تمامه) الکفار من غیراهل الکتاب کعبدة الاصنام اذاقالوا لا اله الا الله یحکم باسلامهم ولولم یقروا ولکن حجوا وصلوا معنا نحکم باسلامهم وان صلی وحده لا و فی السیر لا اله الا الله ممن لایقولها دلیل الاسلام وان کان ممن یقولها لیست باسلام کالیهودی صلی مع المسلمین کان دلیلا علی الاسلام وان کان وحده لیس باسلام بعینه (فی الرابع فی المرتد ومایصیر الکافر به مسلما من سیر البزازیة)

رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم حضرتلرینك رسالتنی بالکلیه انکار ایدر مقوله سندن اولان زید نصرانی لا اله الا الله محمد رسول الله دیوب لکن تبرئ صریح ایتماسه اسلامنه حکم اولنورمی * الجواب * اولنور

(من یقر بالتوحید ویجحد الرسالة اذاقال لا اله الا الله لایصیر مسلما واذا قال محمد رسول الله یصیر مسلما (بزازیة فی کتاب الفاظ یکون اسلاما اوکفرا)

رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرتلرینك رسالتنی بالکلیه انکار ایدر مقوله سندن اولان زید نصرانی سکران ایکن لا اله الا الله محمد رسول الله دیسه لکن تبرئ صریح ایتماسه زیدك اسلامنه حکم اولنورمی * الجواب * اولنور

(لكن رجوع ايدرسه قتل اولنماز اسلامه كلنجه حبس اولنور

(سئل عن ذمى صبى مميز اسلم وهوسكران هل يصح اسلامه اجاب يصح كالبالغ السكران لكن اذازال سكرهما فعادا الى دينهما يجبران على العود الى الاسلام بالحبس والضرب ولم يقتلا (قارئ الهداية) اسلام السكران يصح وارتداده لايصح ولاتبين امرأته منه بارتداده ويجبر على العود الى الاسلام (من احكام العمادية)

برقاج كمسنه لر زيد ذمى يه اسلامه كلديو اكراه ايدوب زيد دخى مكرها اسلامه كلسه اسلامى صحيح اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور لكن رجوع ايدرسه قتل اولنماز اسلامه جبر اولنور

(سئل عن الكافر اذا اكره على الاسلام فاسلم هل يصح اسلامه اجاب نعم يصح اسلامه وان ارتد لايقتل بل يحبس حتى يعود الى الاسلام (ابن نجيم) اكره على الاسلام يكون اسلاما لكن اذاعاد الى الكفر لايقتل ولكن يجبر على الاسلام (بزازية فى السير) واذا اجبر الكافر على الاسلام فاسلم صح اسلامه فان ارتد بعد ذلك يجبر على الاسلام ولايقتل (قاضيخان فى اوائل الاكراه كذا فى الهداية)

زيد ذمى مسلمان اولدم ديسه زيدك اسلامنه حكم اولنورمى ❊ الجواب ❊ اولنور

(وذكر الكرخى لواقر اليهودى انه على دين الاسلام اوقال انا مسلم قال ابو حنيفة اولا لايكون هذا اسلاما حتى يقر بما جاء من الله تعالى ويتبرأ من اليهودية ثم رجع وقال ذلك اسلام (من مختصر المحيط) وعن الامام انه يصير مسلما بانا مسلم (من سير البزازية فى الرابع وكذا فى الظهيرية)

زيد يهودى مسلمانم ديسه اسلامنه حكم اولنورمى ❊ الجواب * اولنور

وفى الذخيرة اذا قال الذمى لمسلم انا مسلم مثلك يصير مسلما وفى تجنيس الناصرى قال السيد الامام الاجل لوقال بالفارسية من مسلمانم ينبغى ان يصير مسلما (خزانة الروايات)

زيد نصرانى مسلمان اولايم ديو وعد ايلسه بو مرتبه ايله زيدك اسلامنه حكم اولنورمى * الجواب ❊ اولنماز

(لانه عدة ولا عهدة للعدة (ضمانات فى ضمان صلح الفضولى) سئل عن ذمى قال ان فعلت كذا اكون مسلما فهل اذا فعله يصير مسلما اجاب لايصير مسلما بذلك (ابن نجيم)

زيد ذمى فلان فعلى اشلرسم مسلمان اولايم ديد كدنصكره اول فعلى اشلسه مسلمان اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولم يذكر فى الكنز وغيره من المتون مسئلة تعليق الاسلام بالشرط ولذا لم يذكرها فى هذا المختصر استغناء عنها بما ذكرناه من ان الاقرار لايصح تعليقه بالشرط لانه عبارة عن التصديق القلبى والاقرار (منح الغفار قبيل باب الصرف) وفاته ايضا مسئلة الاسلام فانه لا يصح تعليقه (كما فى فتاوى قارئ الهداية فى آخر المتفرقات من بيوع البحر)

زيد ذمى اوتوز كونه دك فلان فعلى اشلرسم مسلمان اولايم ديد كدنصكره اوتوز كون مرور ايدوب زيد اول فعلى اشلماسه مسلمان اولمش اولورمى * الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

(وقد قال مولانا صاحب البحر فيه انه لايصح تعليق الاسلام بالشرط وكما قال فى فتاوى قارئ الهداية)

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيد ذمى بن مسلمان اولدم ديسه زيدك اسلامنه حكم اولنورمى * الجواب ❊ اولنماز

اسلام المجنون لايصح والصبى فى اول الحال مثل المجنون يعنى اذا كان عديم العقل والتمييز (من احكام العمادية ملخصا وتمامه فيه)

زيد ذمى سكران ايكن اسلامه كلسه اسلامى صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(قال ابو حنيفة اسلام السكران جائز ولايقتل ان رجع عنه ولكن يجبر على الاسلام (عمدة الفتاوى للبرهانى) واسلام السكران يصح وارتداده لايصح ولاتبين امرأته منه بارتداده ويجبر على العود

الى الاسلام (عماديه فى احكام السكارى) سئل عن اسلام السكران هل يصح ام لا اجاب يصح كالصاحى (ابن نجيم)

زيد ذمينك اوج یاشنده اولوب عاقل اولمیان اوغلی عمرو صغیر مسلمان اولدم دیسه اسلامنه حکم اولنورمی * الجواب * اولنماز

(واذا كان الصبى لايعقل لايصح اسلامه ولاارتداده (اختيار شرح المختار فى السير)

زيد ذمینك اوغلی اولوب عاقل اولان عمرو صغیر اسلامه كلسه اسلامی صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(اسلام الصبى العاقل صحيح وهو المميز الذى بلغ سنه سبع سنين وما فوقها (منح الغفار فى السير) واسلام الصبى العاقل صحيح وكذا ارتداده خلافا لابى يوسف و يجبر على الاسلام ولا يقتل ان ابى (ملتقى الابحر قبيل باب البغاة)

زيد ذمینك زوجه سی هند ذمیه شرف اسلامله مشرفه اولسه هندك زیددن اولان اوغلی عمرو صغیرك هنده تبعیت ایله اسلامنه حکم اولنورمی * الجواب * اولنور

(الولد يتبع خير الابوين دينا (غرر) اعلم ان الولد الصغير يعتبر اسلامه تبعا للابوين اولاحدهما فى الدين (احكام الصغار للاستروشنى)

زید ذمی شرف اسلام ایله مشرف اولدقده بالغ اولان اوغلی عمرو ذمی یه سن دخی اسلامه كل دیو جبر اولنورمی * الجواب * اولنماز

(ومن اسلم منهم احرز باسلامه نفسه واولاده الصغار واولاده الكبار فئ (بدايه فى السير قبيل فصل كيفية القسمة)

زید جاریه سی هند نصرانیه یی قولی عمرو نصرانی یه تزویج ایتدكدنصكره هندك عمرودن برقزی اولدقده زید قزه فاطمه تسمیه ایلسه مجرد فاطمه تسمیه اولنمغله قزك اسلامنه حکم اولنورمی * الجواب * اولنماز

(و يستوى فيما قلنا ان كان الصبى عاقلا اوغير عاقل لانه قبل البلوغ تبع لابويه فى الدين ما لم يصف الاسلام (احكام الصغار للاستروشنى)

اطفال مشركين اهل جنتمیدر یوخسه اهل نارمیدر * الجواب * خصوص مزبور امام اعظم حضرتلرندن سؤال اولندقده توقف بیوروب جنت ونار دن برینه دخوللرینی قطع ایلمامشلر بعضیلر خدام اهل جنت اولمغه ذاهب اولوب بعضیلر دخی اهل نار اولمغه ذاهب اولمشلر صحیح اولان قول اولدر

(وفى الفتاوى قال محمد رحمه الله كان الامام يقف فى اطفال المشركين والمسلمين والمختار ان التوقف فى اطفال المسلمين مردود فانهم فى الجنة واختار البعض فى اطفال المشركين انهم خدام اهل الجنة (بزازيه فى كتاب الكراهية) واما اولاد الكفار اذا ماتوا قبل ان يعقلوا فتوقف الامام الاعظم قال محمد انا اعرف ان الله تعالى لا يعذب احدا منهم من غير ذنب وقال بعضهم انهم خدمة اهل الجنة (من فتاوى امين الدين محمد بن عبد العالى) اطفال المشركين قيل هم فى الجنة وقيل فى النار وابو حنيفة توقف فيهم وقال الشيخ الامام السرخسى ان ولد الكافر كافر (من فتاوى السراجية)

(فيما يكون كفرا من المسلم)

زید بر خصوصده شیخ الاسلامدن الدیغی فتوای شرعیه یی خصمی عمروه كوستردكده عمرو فتوى نه ایش بن فتوى بلمم دیسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تجدید ایمان ونكاح

(عرض عليه خصمه فتوى الائمة فردها وقال چه بار نامه فتوى آورده قيل كفر لرده حكم الشرع وكذا لولم يقل شيئا والقى الفتوى على الارض (جامع الفصولين فى الفصل الثامن والثلثين) ولو نظر الى الفتوى فقال چه نامه آورده يكفر ان اراد الاستخفاف ولو قال ليس كما افتوا او قال لا يعمل به

يعزر لانه ارتكب المنكر (كذا فى مختارات النوازل)

زيدك عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسى اولوب عمروى شرعه دعوت ايتدكده عمرو لعنت شرعه ديسه عمروه نه لازم اولور * الجواب ❊ تجديد ايمان ونكاح

(قال لخصمه بامن بشرع رو فقال خصمه نروم يكفر اذ عاند الشرع (جامع الفصولين ملخصا فى الفصل الثامن والثلاثين) امرأة قالت لعنت برسوى دانشمندان باد تكفران ارادت به علم الدين (خلاصه ملخصا فى الجنس الثامن من الفاظ الكفر)

زيدك عمرو ايله دعواسى اولوب عمروى شرعه دعوت ايتدكده عمرو بن شرعه كتمم ديسه عمروه نه لازم اولور ❊ الجواب * تجديد ايمان ونكاح

(رجل قال لآخر اذهب معى الى الشرع فقال الآخر تا پياده نيارى نروم يكفر (فى الثامن من الفاظ الفكر من البزازية)

زيدك عمرو ايله دعواسى اولمغله عمروى شرعه دعوت ايتدكده عمرو بن شرعه كتمم ضابطمدن آدم كتورديسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح

(قال لخصمه اذهب معى الى الشرع او بالفارسية بامن بشرع رو فقال خصمه پياده بيار تا بروم بى چيز نروم كفر اذ عاند الشرع (جامع الفصولين فى الفصل الثامن والثلثين)

زيد عمرو ايله دعواسى اولوب عمروى شرعه دعوت ايتدكده عمرو كتماسه مجرد كتمامكله عمروه تجديد ايمان ونكاح لازم اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(وما كان خطأ لا يؤمر الا بالاستغفار والرجوع عنه (بزازيه فى الثالث من كتاب الفاظ الكفر)

بو صورتده بكر قاضى مجرد كتمامكله تجديد ايمان ونكاح لازم اولور ديو حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(اذا استند الحكم الى دليل شرعى ووافق قولا صحيحا فى المذهب نفذ وان كان بخلافه لا ينفذ وههنا لم يستند الحكم الى دليل شرعى اصلا (خيرالدين افندى فى كتاب ادب القاضى)

زيدك عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسى اولمغله عمروى شرعه دعوت ايتدكده عمرو شرعله ايشم يوقدر بن ايشمى قانون ايله كورورم ديسه عمروه نه لازم اولور ❊ الجواب * تجديد ايمان ونكاح

(ولو قال من شريعت چه دانم او دبوس هست مرا شريعت چه كنم يكفر (خلاصه فى الفاظ الكفر)
قال من شريعت چه دانم او قال دبوس هست من شريعت راچه كنم يكفر
(فى الثامن من الفاظ الفكر من البزازية)

برصنعت اربابندن زيدك عمرو ايله دعواسى اولوب عمروى شرعه احضار مراد ايتدكده كتخدالرى وايچلرندن بعض كمسنه لر بزه شرع قارشمز دعوامزى بيمزده كورورز ديوب شرعه احضاردن منع ايلسه لر مزبورلره نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح وتعزير

(قال لخصمه مز باتو بحكم خداى كارمى كنم فقال خصمه من حكم ندانم او قال اينجا حكم نيست او قال اينجا حكم نرود او قال خداى حاكمى نشايد او قال اينجاد بوسست حكم چه كند فهذا كله كفر (جامع الفصولين فى الفصل الثامن والثلثين)

زيد برقاج كمسنه لر ايله برخصوصه متعلقه دعواسنده عمرو قاضى يه مرافعه اولوب عمرو خصوص مزبورى شرعله زيده حكم ايتدكده اول كمسنه لر عمروه شرعه و حكمكه راضى اولمازز ديسه لر اول كمسنه لره نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ تجديد ايمان ونكاح

(واو قال اين چه شرعست يكفر لانه رد حكم الشرع (فى الثامن من كتاب الفاظ الكفر من البزازية

زيد عمرو ايله چكشوب شرعه كيده لم ديدكده عمرو زيده استرسين جهنمه كيت ديوب لكن شرع شريفى تحقير مراد ايلماسه مجرد بويله ديمكله عمروه تجديد ايمان ونكاح لازم اولورمى * الجواب ❊ اولماز

لانه لم يستخف الشرع)

زيد بن وزير اولورسم والله بالله جمله علمايي قتل ايدەرم مفتيدن بدأ ايدوب تا الجق يوللي علمايه وارنجه قتل ايدەرم ديوب عمرو زيده علمايي كملك ايله لسانكه آلمه بونيتدن رجوع ايله ديدكده زيد نيتمدن دونمم ديسه زيده نه لازم اولور ☼ الجواب ☼ علم دينه اهانت وتخفيف ايدوب ديدى ايسه كافردر توبه ورجوع ايتمزسه قتل اولنور

(والاستخفاف بالعلماء لكونهم علماء استخفاف بالعلم والعلم صفة الله تعالى منحه فضلا على خيار عباده ليدلوا خلقه على شرعه نيابة عن رسله فاستخفافه بهذا يعلم انه الى من يعود فان افتخر سلطان عادل بانه ظل الله على خلقه يقول العلماء بلطف الله اتصفنا بصفته بنفس التعلم فكيف اذا اقترن به العمل والملك عليك لولا عدلك فاين المتصف بصفتـه من الذين ان عدلوا لم يعدلوا عن ظله (فى الثامن من الفاظ الكفر من البزازية) وشكى فقيه الى الامام الفضلى انه وضع كتابه فى دكان بقال فقال صاحب الدكان دستره ايجاماندى ورفتى حين ترك الكتاب عنده فامر الامام الفضلى بقتله ومثله يحكى عن علامة خوارزم مولانا همام الدين التمكندى انه قتل واحدا من الاعونة حين اطال لسانه الى فقيه واحد من الطلبة (من المحل المزبور)

زيد بر نامشروع ايش اشليوب بعده نيچون ايشلدك دينلدكده زيد كافر ايدم انك ايچون اشلدم ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح

ضرب عبده اوولده كثيرا فقيل له الست بمسلم فقال لا قيل يكفر اذا قال عمدا وان قال غلطا لا يكفر (فى الخامس من كتاب الفاظ الكفر من البزازية)

زيد بر فعل شنيع اشليوب بعض كمسنه لر زيدى لوم ايتدكلرنده زيد حين اعتذارده بردخى ايتميەيم كافر ايدم مسلمان اولدم ديسه زيد بويله ديمكله كافر اولمش اولورمى ☼ الجواب ☼ بعض مشايخ قتنده اولماز

(ومن قال متعذرا كنت كافرا فاسلمت قيل يكفر وقيل لا يكفر وقوله فى ضمن الاعتذار كنت كافرا فاسلمت ليس بكفر لانه للمبـالغة لا للتحقيق (بق) يكفر من سير القنية كذا فى باب المرتد من البحر سئل عمن اعتذر لآخر فى امر بينهما ومن جملة الاعتذار ان قال له كنت كافرا فاسلمت هل يكفر بذلك ام لا اجاب لا يكفر بذلك (ابن نجيم فى السير)

زيد بر نامشروع ايش اشـليوب بعده نيچون اشلدك دينلدكده زيد كافر ايدم انك ايچون اشلدم ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح لازم اولور

ويكفر بقول المعتـذر لغيره كنت كافرا فاسلمت عنـد بعضهم وقيل لا (فى باب المرتدين من البحر وكذا فى سير القنية فى باب ما يكفر به الانسان وما لا)

زيد بر خصوص ايچون غضب ايتدكده ايمانم يوق كه شيطان اله ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب ☼ تجديد ايمان ونكاح (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمروه فلان مصلحتى شووجه اوزره كورورم ديوب عمرو زيده اول مصلحت وجوده كلجكنى الله بيلور ديدكده زيد بن اللهى بلمم ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب ☼ تجديد ايمان ونكاح

اذا وصف الله تعالى بما لا يليق به او سخرا سما من اسمائه تعالى او بامر من اوامره او انكر وعدا او وعيدا يكفر (بزازية فى الثانى من الفاظ الكفر)

زيد مسـلم مسخره لق ايدوب باشنه كافر شبقه سى كيسه زيده نه لازم اولور * الجواب ☼ تجديد ايمان ونكاح

(رجل وضع قلنسوة المجوس على رأسه قال بعضهم يكفر وقال بعضهم لا يكفر وقال بعض المتأخرين ان كان لضرورة دفع البرد اولان البقرة لا تعطيه اللبن لا يكفر والا يكفر (خلاصه فى كتاب الفاظ الكفر) وضع قلنسوه المجوسى على رأسه قيل لا يكفر لانه موحد بلسانه مصدق بجنانه وقد قال الامام

لا يخرج احد من الايمان الا من الباب الذى دخل فيه والدخول بالاقرار والتصديق وهما قائمان وقيل يكفر لانه علامة الكفر ولا يلبسها الا من التزم التمجس والاستدال بالعلامة والحكم بما دلت عليه متقرر فى العقل والشرع (فى السادس من الفاظ الكفر من البزازية)

اهل اسلامدن برقاچ كمسنه زيدك دوكوننه واردقلرنده دوكونه وارن كفره ايله آيين كفره اوزره خروس ديسه‌لر اول كمسنه‌لره نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح

الخروج الى نيروز المجوس والموافقة معهم فيما يفعلونه فى ذلك اليوم كفر (من البزازية) قال ابو بكر بن طرخان من خرج الى السدة كفر اذ فيه اعلان الكفر فكانه اعان عليه وعلى قياس السدة الخروج الى نيروز المجوس والموفقة معهم فيما يفعلونه فى ذلك اليوم كفر (حص) شرى يوم النيروز شيئا لم يكن يشتريه قبله فلو اراد به تعظيم النيروز كما يعظم المشركون كفر لا لو اراد به الاكل والتنعم اهدى يوم النيروز الى رجل مسلم آخر شيئا ولم يرد به تعظيم ذلك اليوم ولكن جرى على ما اعتاده بعض الناس لا يكفر ولكن ينبغى ان لا يفعل ذلك فى ذلك اليوم خاصة ويفعله قبله او بعده كيلا يكون تشبها بهم قال عليه السلام من تشبه بقوم فهو منهم (جامع الفصولين)

هند زينب ايله چكشدكده زينبه اغزيكه يستهليه‌يم ديوب زينب قبول ايتمم بن قرآن اوقورم ديدكده هند اوقود يغكه دخى يستهليه‌يم ديسه هنده نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح

(وكذا استخفافه بالقرآن والمسجد ونحوه مما يعظم (من القنية فى السير) والحاصل انه اذا استخف بسنة اوحديث من احاديثه عليه السلام يكفر وتحت هذا الاصل فروع كثيرة ذكروها فى الفتاوى (قبيل الرابع من الفاظ الكفر من البزازية)

زيد عمروذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنى عمرودن طلب ايتدكده عمرو بن تكرى دكلم كه اقچه يستهليه‌يم اقچه‌يى تكرى يستهلر ديسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح

(مرت مسئلته قبل مسائل من البزازية)

بر محله‌ده امام اولان زيد جماعتدن بعض كمسنه‌لر ايله چكشدكده جامعكزه ونمازكزه يستهليه‌يم ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح

وكذا استخفافه بالقرآن والمسجد ونحوه مما يعظم (من القنية فى السير)

زيد مسلم عمرو مسلمه ره اغزينى ومذهبنى فلان ايتديكم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه مذهبدن مرادى دين وايمان اولمجق زيده تجديد ايمان ونكاح لازم اولورمى * الجواب * اولور

ولو شتم دين المؤمن وايمانه يكفر وتطلق امرأته (حاوى المنية فى متفرقات السير)

زيد مسلم عمرو مسلمه ره ديننى وايمانى فلان ايتديكم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح (مرت مسئلته آنفا)

زيد مسلم خمردن سكران ولا يعقل ايكن عمرو مسلمه ره دينى وايمانى فلان ايتديكم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه زيد بويله ديمكله كافر اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو ارتد السكران زال العقل لا تحرم عرسه لان الكفر من باب الاعتقاد ولا يتحقق مع زوال العقل (درر فى باب حد الشرب من الحدود) واما ردته فلا تصح استحسانا عندنا وتصح قياسا لان الكفر واجب النفى والاعدام لا واجب التحقيق ولهذا لو جرى على لسانه كلمة الكفر خطأ لا يكفر (من الخانية قبيل كتاب الغصب) ويصح سائر تصرفاته وردته لا تصح بالاجماع (من احكامات جامع الفصولين كذا فى العمادية)

زيد خمردن سكران ولا يعقل ايكن خمر حلالدر ديسه زيد كافر اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

زيدرجاله حرير كيمك حلالدر ديسه كفرينه حكم اولنورمى * الجواب * اولنماز

(من انكر)

(من انكر الاخبار المتواترة الواردة فى الشرع يكفر بان انكر حرمة لبس الحرير على الرجال (من سير حاوى المنية فى مسائل متفرقة) طلبت هذه المسئلة فى المحيط ولم اجدها وصاحب المحيط صرح بان حرمة لبس الحرير على الرجال مختلف فيها فكيف يحكم بكفر المستحل وافتى ابو السعود وعلى افندى بعدم اكفار المستحل (للمولى المرحوم كربنشى مصطفى افندى)

زيد ذمى اسلامه كلدكدنصكره مرتد اولوب بعده ذمى زينه كيروب آخر دياره واردقده عمرو مسلم ارتدادينى بيلوركن خدمتكار ايدينوب زيده اسلام عرض ايتميوب اول حال اوزره يانده اليقويوب كفرينه راضى اولسه عمروه نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ تجديد ايمـان ونكاح

(الرضاء بالكفر كفر اذا كان يستجيزه ويستحسنه (ذخيرة فى السـير فى فصل الفاظ الكفر) واما الرضاء بكفر نفسه او الرضاء بكفر غيره مستجيزا ومستحسنا للكفر كفر ويجوز ان يكون كلام المشايخ الرضاء بالكفر كفر محمولا على هذا (فى الرابع من الفاظ الكفر من البزازية)

اهل عرف طائفه سندن زيد برقاچ مسلمانلردن يوم عرفه ده ظلما شوقدر اقچه طلب ايدوب مزبورلر حالا صائمز و يارين عيد شريفدر ديوب استمهـال ايتدكلرنده زيدك اتبـاعندن عمرو اول مسلمانلره صومكزى وعيدكزى فلان ايدهيم ديو جماع لفظيله شتم ايلسـه عمروه نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ تجديد ايمـان ونكاح

مرت مسئلته من سـير القنية ومن الفاظ الكفر من البزازية قبل ثمان مسائل)

زيد مسلم عمرو مسـلم ايله چكشدكده زيد عمروه يهودى سندن ايودر ديسه زيد عمروك فعلنى تقبيح مراد ايدوب كفرى اسلامه ترجيح مراد ايتمامجك زيده تجديد ايمان ونكاح لازم اولورمى * الجواب * اولماز (لانه لم يستخف الاسلام)

زيد جمعه نمازينك فرضيتنى انكار ايلسه زيده نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ تجديد ايمان ونكاح

(وهى فريضة محكمة بالكتاب والسـنة والاجماع يكفر جاحدهـا وقد اطال المحقق فى فتح القدير فى بيان دلائلها (من البحر الرائق)

زيد هنـده زنا ايدوب عمرو زيده نيچون زنا ايتدك ديدكده زنا حلالدر ديسـه زيده نه لازم اولور * الجواب ❊ تجديد ايمان ونكاح

(ومن اعتقد الحلال حراما او على العكس يكفر ولو تكلم به الواعظ على المنبر وقبل منه القوم كفروا كلهم وسيأتى ان شاء الله تعالى اما لو قال لحرام هذا حلال لترويج السلعة او بحكم الجهل لا يكفر هذا اذا كان حراما لعينه اما اذا كان حراما لغيره لا يكفر وان اعتقده وانما يكفر اذا كانت الحرمة ثابتة بدليل مقطوع به اما باخبار الآحاد فلا يكفر (بزازية فى الثالث فيما يكون كفرا من المسلم من كتاب السير) ولو تمنى انه لم يحرم الزنا او قتل نفس بغـير حق او الظلم يكفر وكذا كل ما لا يكون حلالا فى وقت من الاوقات (خلاصه فى الجنس السابع من كتاب الفاظ الكفر)

زيد عمرودن سرقه ايتديكى اتمكى اكل ايتدكده بسم الله ديسـه زيده تجديد ايمان ونكاح لازم اولورمى * الجواب ❊ اولماز

(سئل عمن غصب خبزا وقال هذا حلال قال لا يكفر وسئل ايضا عمن غصب طعاما فقال عند اكله بسم الله قال لا يكفر ولو ذكره عند شرب الخمر على وجه الاستخفاف يكفر (صيرفيه فيما يكفر به وما لا يكفر)

(نوع آخر فى السب)

زيد مسلم رسول اكـرم صلى الله تعـالى عليه وسلم حضرتلرينه سـب ايلسه زيده نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ بلا تأخير قتل اولنور

(اذا شتمه عليه السـلام سـكران لا يعفى ويقتل حدا وهو مذهب ابى بكر الصديق والامام الاعظم والثورى واهل الكوفة والمشـهور من مذهب مالك واصحـابه قال الخطابى لا اعلم احدا من المسلمين اختلف فى وجوب قتله اذا كان مسلما (بزازيه فيما يكون كفرا من المسلم من الفاظ الكفر)

زيد مسلم رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه سب ايتدكده عمرو و بكر زيدى حاكم اذنسز قتل ايلسه لر عمرو و بكره نسنه لازم اولورمى ❋ الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد ذمى موسى صلوات الله على نبينا وعليه حضرتلرينه سب ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وحبس مديد معتادى ايسه قتل اولنور

(وفى الحاوى القدسى ويؤدب الذمى و يعاقب على شتمه دين الاسلام اوالنبى اوالقرآن انتهى (من سير البحر) الذمى اذاصرح بسبه اوعرض اواستخف بقدره اووصفه بغير الوجه الذى امربه فلاخلاف فى قتله عنـدنا ان لم يسلم لانا لم نعطه الذمة والعهد على هذا وهذا قول عامة العلماء الا ابا حنيفة والثورى واتباعهما من اهل الكوفة فانهم قالوا لايقتل وماهو عليه من الشرك اعظم ولكن يؤدب و يعزر من الشفاء (مؤيد زاده فى المسائل المتفرقة)

زيد يهودينك رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه سب ايتديكى ثابت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وحبس مديد معتاديسه قتل اولنور

الذمى اذااظهر سبه عليه السلام يقتل به (فتح القدير لابن الهمام)

زيد مسلم سادات كرامدن عمرو ايله چكشـدكده عمروه ابا واجداديكه لعنت اولسون ديسه زيده نه لازم اولور ❋ الجواب ❋ اجداد قريبه سنى مراد ايديجك استغفار لازم اولور

(مامر من البزازية قبل اربعة اوراق يكون جوابالهذاالسؤال)

زيد قاضى يه واروب عمرو مسلمك حضورنده عمرو رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه سب ايلدى ديوشهادت ايتدكده عمرو انكارايدوب شاهد آخر اولماسه يالكز زيدك شهادتى ايله عمرو قتل اولنورمى ❋ الجواب * اولمماز

(ونصابها للزنا اربعة رجال ولبقية الحدودوالقود رجلان (غرر فى كتاب الشهادات)

زيد مسلم ابو بكر الصديق وعمر الفاروق رضى الله عنهما حضرتلرينه سب ولعن ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب ❋ بلاتأخير قتل اولنور (سب الشيخين ولعنهما كفر (اشباه)

مسلم نامنه اولان زيد بعض قبايح اشلكله عمرو زيده بومقوله ايشى اشلمه آخرت واردر ديدكده زيد آخرتك اصلى يوقدر انسان اوتكبى بتريتر بو بر عالمدر صفالك وارايسه سندخى اشليه كور ديوب بواعتقاداوزرينه مصراولسه زيده نه لازم اولور * الجواب ❋ قتل اولنور

(من انكرالقيمة اوالجنةاوالناراوالميزان اوالحساب اوالصراط اوالصحايف المكتوب فيهااعمال العباد يكفر (تاتارخانيه من احكام المرتدين) واعلم ان من انكر القيمة اوالجنة اوالنار يكفر (بدر الرشيد)

(باب المرتد)

زيد مسلم العياذ بالله مرتد اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * اسلام عرض اولنوب شبهه سى كشف اولنور استمهال ايدرسه اوچ كون حبس اولنور اسلامه كلورسه فبها والا قتل اولنور

الرجل اذاارتد يعرض عليه الاسلام فان اسلم والاقتل فان قال اجلونى اجل ثلثة ايام فان رجع الى الاسلام وتبرأ من كل دين اعتقده سواه فبها والاقتل (احكام ناطقى فى احكام المرتدين)

زيد مسلم العياذ بالله تعالى مرتداولسه زوجه سى هند باين اولورمى * الجواب ❋ اولور

(اجمع اصحابناعلى ان الردة تبطل عصمة النكاح فتقع الفرقة بينهما بنفس الردة وعند الشافعى لاتقع الفرقة الابقضـاء القاضى (قاضيخان فى باب الردة من كتاب السير) وان ارتد احدهما قبل الآخر وقعت الفرقة وتكون الردة فرقة بغير طلاق واباء الزوج يكون طلاقا عندابى حنيفة وعند ابى يوسف كلاهما لايكون طلاقا وعند محمد كلاهما يكون طلاقا (احكام ناطقى)

زيد مسلم العياذ بالله تعالى مرتداولوب دارحربه مرتدا لاحق اولدقدن صكره لحوقنه حكم اولنسه زيد مسلم وارثلرى زيدك اسلامى حالنده مالك اولديغى اشيايى اقتسامه قادر اولورلرمى ❋ الجواب ❋ اولورلر (وكسب اسلامه لوارثه المسلم (غررفى باب المرتد)

(بوصورتده)

بو صورتده امین بیت المال مجرد زید مرتدا دار حربه لاحق اولمغله اول اشیا بیت الماله عائد اولور دیو مداخله یه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولماز

(وحاصله ان ما كان كسبا له زمن اسلامه فهو ميراث لورثته المسلمين اتفاقا ولا يكون فيئا عندنا (بحر رائق فى المرتدين) ويرث المسلم من المرتد ما اكتسبه فى حالة الاسلام عندنا وعند الشافعى يوضع ذلك فى بيت مال المسلمين (قاضيخان فى باب الردة من كتاب السير)

زید ذمی شرف اسلامله مشرف اولدقدنصكره العياذ بالله تعالى مرتد اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * احكام مرتد اجرا اولنور

الرجل اذا ارتد يعرض عليه الاسلام فان اسلم سلم والا قتل (احكام ناطفى)

هند نصرانیه شرف اسلامله مشرفه اولدقدنصكره العياذ بالله تعالى مرتده اولسه هنده نه لازم اولور ❊ الجواب * اسلامه كلنجه حبس اولنور

(واما المرتدة فلا تقتل ولكن تحبس حتى تسلم وقال الشافعى تقتل (هدايه فى باب احكام المرتدين) ويروى تضرب فى كل ايام مبالغة فى الحمل على الاسلام (هدايه من المحل المزبور) ولم يذكر المصنف انها تضرب لانه لم يذكر فى الجامع الكبير ولا فى ظاهر الرواية (من سير البحر الرائق فى باب المرتدين) والمرأة تحبس ولا تقتل (احكام ناطفى)

هند نصرانیه اسلامه كلدكدنصكره نفسنى زید مسلمه تزويج ايدوب بعده زید سفره كتدكده هند مرتده اولوب نفسنى عمرو ذمی یه تزويج ايلسه هنده نه لازم اولور ❊ الجواب * عمرودن تفريق اولنوب تعزير شديد واسلامه كلنجه حبس اولنور

(مامر من فتح القدير وخزانة الاكمل قبيل باب تفريق الزوج ومامر آنفا جواب لهذا السؤال)

زیدك قولی عمرو اسلامه كلدكدنصكره مرتد اولسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * احكام مرتد اجرا اولنور

(ولا فرق بين الحر والعبد لاطلاق الدلائل (هدايه فى باب احكام المرتدين من السير) وباقى المسئلة يعرف مما تقدم فى اول الباب من احكام الناطفى واما المرتدة فلا تقتل ولكن تحبس حتى تسلم (هدايه فى باب احكام المرتدين) وتجبر المرأة على الاسلام حرة كانت اوامة والامة يجبرها مولاها اما الجبر فلما ذكرنا ومن المولى فلما فيه من الجمع بين الحقين ويروى تضرب فى كل ايام مبالغة فى الحمل على الاسلام (هدايه من المحل المزبور)

زیدك جاريه سى هند اسلامه كلدكدنصكره مرتده اولسه هنده نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ اسلامه كلنجه مولاسى حبس ايدر

(والامة لو ارتدت فانها لا تقتل ولكن تحبس وتجبر على الاسلام وان كان المولى محتاجا الى خدمتها تخلى بينه وبينها ولكن لا يطأها ويجبرها على الاسلام (اسبيجابى فى المرتد)

زید ذمینك اوغلی اولوب صبی عاقل اولان عمرو اسلامه كلدكدنصكره قبل البلوغ مرتد اولسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * اسلامه جبر اولنور

(واسلام الصبى العاقل صحيح وكذا ارتداده خلافا لابى يوسف ويجبر على الاسلام ولا يقتل ان ابى (ملتقى الابحر فى باب المرتد)

زید ذمی شرف اسلامله مشرف اولوب صغير اوغلی عمروك دخی زیده تبعيت ايله اسلامنه حكم اولندقدنصكره عمرو بالغ اولدقده اسلامه اقرار ايتمدين مرتدا اولسه عمروه نه لازم اولور ❊ الجواب * اسلامه كلنجه حبس اولنور

(يشترط فى جواز قتل المرتد ان لا يكون اسلامه بطريق التبعية ولهذا قال فى البدايع صبى ابوه مسلم حكم باسلامه تبعا لابويه فبلغ كافرا ولم يسمع منه اقرار باللسان بعد البلوغ لا يقتل ولكنه يحبس لانه كان له حكم الاسلام تبعا (بحر رائق فى السير)

زيد بر مدرسه بنا ووقف ايتدكده پادشاه اسلام مدالله ظله على مفارق الانام حضرتلرى اراضى اميريه‌دن برقريه اهاليسنك بيت الماله عائده اولان محصولات شرعيه‌سنى علمادن اول مدرسه‌ده تدريس ايدن كمسنه‌يه و مدرسهٔ مزبوره‌ده ساكن اولان طلبهٔ علمه قدر كفايه صرف اولنمق ايچون تعيين بيوروب صرف اولنمق جائز اولورمى * الجواب ❋ اولور

(ومصرف خراج الارض والجزية وما يؤخذ من نصارى بنى تغلب المقاتلة وذراريهم وكل ماتعود منفعته الى عامة المسلمين نحو الكراع والسلاح والعدة للعدو وعمارة الجسور والقناطير وحفر انهار العامة وبناء المساجد والنفقة عليها والقضاة والفقهاء (قاضيخان فى فصل فى العشر والخراج من كتاب الزكاة)

و بيوت المال اربعة بيت مال الغنايم والكنوز والركاز ومصرف ذلك ماقال الله تعالى واعلموا انما غنمتم من شئ الاية و بيت مال الصدقات ومصرف ذلك ماقال تعالى انما الصدقات للفقراء الاية و بيت مال الخراج والجزية والعشور ومصرف ذلك المقاتلة لانه مال حصل بقوتهم فيصرف اليهم و بيت مال الاموال الضايعة نحو التركات التى لاوارث لها يصرف ذلك الى عمارة القناطير والطرق والرباطات التى لاوقف لها واختلف العلماء فى المفتين والائمة والمعلمين والقضاة هل لهم حق فى بيت مال الخراج قال بعضهم لاحق لهم فيه وقال الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل واصحابه لهم حظ فى بيت مال المسلمين لانهم يعملون فى امر الدين فكانوا كالغزاة قال الشيخ الامام هذا فى يومنا يجوز للمؤذنين والائمة والمعلمين لانهم منعوا حقهم من بيت المال واختلفوا فى سهم ذوى القربى وهم اقرباء النبى صلى الله عليه وسلم كان ثابتا لهم فى زمنه عليه السلام ثم سقط بعد وفاته عندنا وقال بعضهم سقط ذلك من اغنياء ذوى القربى و بقى فى فقرائهم وقال الكرخى وعامة العلماء سقط حق الفقراء منهم والاغنياء وقال الشافعى سهم ذوى القربى باق لهم جميعا للذكر مثل حظ الانثيين (قاضيخان فى اهل الذمة)

زيد بر منزله مالك ايكن بلاوارث فوت اولوب منزل بيت الماله عائد اولدقده مرحوم ومغفور له سلطان احمد خان اول منزلى هنده هبه وتسليم ايدوب بعده هند فوت اولوب ورثه‌سنى ترك ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه اولوب منزل مذكور ورثهٔ هندك ملك موروثلرى اولمش اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(ونوع آخر ما اخذ من تركة الميت الذى مات ولم يترك وارثا او ترك زوجا اوزوجة فهذه جملة بيت المال الخ يصرف الى نفقة المرضى فى ادويتهم وعلاجهم وهم فقراء والى كفن الموتى الذى لامال لهم والى نفقة اللقيط والى نفقة من هو عاجز من الكسب والواجب على الائمة والولاة والسلاطين ايصال الحقوق الى اربابها (غاية البيان فى الزكوة)

بو صورتده پادشاه اسلام مدالله ظله على مفارق الانام حضرتلرى اول منزلى هندك ورثه‌سندن اخذ وعمروه هبه وتسليم ايدوب عمرو دخى منزلى نفسنه بعده اولادنه واولاد اولادنه وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى ❋ الجواب * اولماز * منزل بيت المال ايچون ضبط اولنور

(ومن هنا يعلم حكم الاقطاعات من اراضى بيت المال فان حاصلها ان الرقبة لبيت المال والخراج لمن اقطع له فلاملك للمقطع فلا يصح بيعه ووقفه واخراجه عن الملك (من البحر الرائق فى الجزية)

سلاطين اوقافندن بر ديارده اولان قريه اهاليسندن بلاوارث فوت اولان كمسنه‌لرك تركه‌لرينى وقف مزبورك متوليلرى قبض ايدوب امين بيت المال مداخله ايتمامك اوزره دفترخاقانيده مقيد اولوب وجه محرر اوزره امر سلطانى صادر اولمغله قريهٔ مزبوره اهاليسندن بلاوارث فوت اولان زيدك تركه‌سنى قريهٔ مزبوره متوليسى عمرو قبض مراد ايتدكده اول دياردە امين بيت المال اولان بكر خلافنه امر وارد اولمادين عمروه قبض ايتدرميوب كندى قبضه قادر اولورمى ❋ الجواب * اولماز

(وعلى الامام ان يجعل لكل نوع من هذه الانواع بيتا يخصه ولايخلط بعضه ببعض لان لكل نوع حكما يختص به فان لم يكن فى بعضها شئ فللامام ان يستقرض عليه من النوع الاخر و يصرفه الى اهل ذلك ثم اذا حصل من ذلك النوع شئ رده فى المستقرض منه الا ان يكون المصروف

من الصدقات اومن خمس الغنيمة على اهل الخراج وهم فقراء فانه لايرد فيـه شـيئا لانهم مستحقون للصدقات بالفقر وكذا فى غيره اذاصرفه للمستحق (من البحرالرائق فى الجزية)

بوصورتده اول ديار قاضيسى اولان بشر خلافنـه امر وارد اولمدين زيدك تركه سنى عمروه قبض ايتدرميوب بكره قبض ايتدرمكه قادر اولورمى * الجـواب ❊ اولماز

(ومقدارمايصرف الى مصرف مفوض الى اجتهاد الوالى (خزانة الروايات فى باب مصارف بيت المال)

لان حق الاخذ للسلطان (من خزانة الروايات فى باب العشر والخراج الان يراه الامام مصلحة ففعل بمايراه (اختيار شرح المختار فى حد الزنا)

(فى التيمـار واللواء)

زيد تيمارى قريه سنى شوقدر اقچه يه التزامله عمروه ويردكدنصكره عمرو تيمارى ضبط ايتمدين زيد التزامه راضى اولمامغله عمروه ضبط ايتدرميوب كندى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قد علم انها من العقود الغير اللازمة ولهذا لايدخل خيار شرط ولايصح الحكم بها مقصودا فكان للموكل العزل متى شـاء بشرط علم الوكيل (بحررائق ملخصا فى باب عزل الوكيل)

زيد زعامتى قريه لرينى شـوقدر غروشـه التزامله عمروه ويروب عمرو دخى ضبط ومحصولنى قبض ايتدكده مقبوضى بدل التزامه بالغ اولمامـاسـه عمرو مقبوضنى زيده ويردكده زيد عمروه التزام ايتمكله بدل التزامى مالكدن تكميل ايله ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجبر الانسان على التزام الضرر (بزازيه فى اول الزروع والثمار من كتاب البيع)

زيد تيمارى قريه سنى شوقدر اقچه يه التزامله عمروه ويروب مبلغ مزبورى عمرودن پشين السه عمرو تيمارى ضبط ايتمدين التزامه راضى اولميوب مبلغ مزبورى زيددن استردادە قادر اولورمى * الجواب ❊ اولور

(وهى غير لازمة من الجانبين فللوكيل عزل نفسه بشرط علم الموكل كما فى عزل الموكل (من البحرالرائق فى باب عزل الوكيل)

زيد تيمارى قريه سنى التزامله عمروه ويروب عمرو دخى ضبط ومحصول شرعيسنى قبض ايتدكدنصكره عمرو التزامه راضى اولمامغله مقبوضنى زيده ويرمك مراد ايتدكده زيد مقبوضك شـوقدردر ديو دعوى وعمرو شوقدرناقصدر ديو زيادەيى انكار ايدوب زيادە ثابته اولمـاسـه قول مجرديله عمروك اقرار ايتديكى مقداردن زياده عمرودن نسـنه المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

و يقبل قول الامناء فى مقدار ماحصل فى ايديهم من الغلات والاموال والوصى والقيم فى ذلك على السواء والاصل فى الشرع ان القول قول القابض فى مقدار المقبوض وفيما يجب من الانفاق على اليتيم اوعلى الضيعة وماصرف منها من مؤنات الاراضى

(مؤيدزاده نقلا عن التاتارخانية)

زيد متولىسى اولديغى وقف قريه يى شـوقدر اقچه يه التزامله عمروه ويروب مبلغ مزبورى عمرودن پشين الدقدنصكره عمرو قريه يى ضبط ايتمدين زيدك يرينه بكر متولى اولدقده قريهٔ مزبورەيى عمروه ضبط ايتديرميوب آخره ويرسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولايأخذه البايع حتى يرد ثمنه (ملتقى فى فصل قبض المشترى فى باب البيع الفاسد)

زيد واليك كتخداسى عمرو زيدك خاصى قريه لرينى شـوقدر اقچـه يه التزامله بكره ويروب اولقدر اقچه يى بكردن پشـين الدقدنصكره بكر خاصى ضبط ايتمدين خاص بشره توجيه اولنسـه بكر مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجـواب ❊ اولور

(فان مات البايع فالمشترى احق به حتى يأخذ ثمنه (ملتقى من المحل المزبور)

زيد تيمارى قريه سـنى التزامله عمروه ويروب عمرو دخى بكره شـوقدر اقچه يه التزامله ويروب مبلغ مزبورى بكردن پشـين الدقدنصكره بكر تيمارى ضبط ومحصول شرعيسنى قبض ايتدكده مقبوضنى بدل التزامه بالغ اولمامه بكر عمروى مطالبه ايتيوب مجرد تيماركدن ضرر ايتدم ديو زيددن نسنه

المغه قادراولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(لولزمه بلاضمان لم يكن للضمان فائدة (من البحر الرائق فی باب المهر)

زید تحت التزامنده اولان میری خدمتنه مأذون اولمغله بدل التزامدن زیاده یه التزامله عمروه ویروب عمرو دخی خدمتی ضبط ومحصولنی قبض ایتدکده مقبوضی انجق میریسنه بالغ اولسه عمرو مقبوضنی زیده ویرمیوب زید عمروه مجرد التزام ایتمکله بدل التزامی مالکدن تکمیل ایله دیمکه قادر اولورمی ＊ الجواب ❊ اولماز

(وهو امانة فی یده عند البعض (ملتقی الابحر فی فصل قبض المشتری فی بیع الفاسد (و یقبل قول الامناء فی مقدار ماحصل فی ایدیهم من الغلات (مؤید زاده نقلا عن التاتارخانیة)

(نوع آخر)

زید زعامتی قریه‌لرینی عمروه شوقدر غروشه التزامله و یردکده بدل التزامدن زیاده‌سی عمروك اولمق اوزره و یروب بعده بدل التزامی المدین عمرو ضبط ومحصول شرعیسنی قبض ایتدکدنصکره زید فوت اولسه ورثه‌سی بدل التزامی الیوب عمروك مقبوضندن عملنك اجر مثلندن ماعداسنی عمرودن المغه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ＊ اولورلر

(فاذا فسدت الاجارة وفعل شیئا من ذلك كان له اجر مثله لانه استوفی المنفعة بعقد فاسد (قاضیخان فی اول الاجارة الفاسدة) لوقال بع لی هذا المتاع باجر درهم او اشتره لی ولم یبین اجرا فله اجر المثل لایزاد علی درهم ولو امره بالبیع او بالشراء ولم یشترط له اجرا فهی استعانة (خلاصه فی اول الفصل الخامس من الاجارات)

زید وصیسی اولدیغی صغیرك تیمارینی شوقدر اقچه‌یه التزامله عمروه و یردکده بدل التزامدن زیاده‌سی عمروك اولمق اوزره و یروب مبلغ مزبوری عمرودن الوب عمرو دخی ضبط ومحصول شرعیسنی قبض ایتدکدنصکره مقبوضی بدل التزامدن زیاده اولسه زید مبلغ مزبوری عمروه رد ایدوب عمروك مقبوضندن عملنك اجر مثلندن زیاده‌سنی عمرودن المغه قادراولورمی ＊ الجواب ❊ اولور

(یفهم جوابه مما مر من ملتقی الابحر)

زید تیماری قریه‌سنی شوقدر اقچه‌یه التزامله عمروه و یردکده محصولندن بدل التزامدن زیاده‌سی عمروك اولمق اوزره و یروب عمرو دخی ضبط وبرقاج آی سعی ایدوب محصول شرعیسنی قبض ایتدکدنصکره زید التزامه راضی اولمیوب جمله مقبوضنی عمرودن السه عمرو عملنك اجر مثلنی زیددن المغه قادراولورمی ❊ الجواب ＊ اولور

(تفسد بالشرط المفسد للبیع والشیوع الاصلی الا من شریكه وجهالة المسمی وعدم التسمیة فان فسدت بهما وجب اجر المثل باستیفاء المنفعة بالغا مابلغ (غرر فی الاجارة الفاسدة من كتاب الاجارة)

زید زعامتی قریه‌سنی عمروه شوقدر غروشه التزامه و یردکده بدل التزامدن زیاده‌سی عمروك اولمق اوزره و یردکدنصکره عمرو بدل التزامی زیده و یرمه‌دین زعامتی ضبط وشوقدر غروش محصول شرعیسنی قبض ایتدکده مقبوضی بدل التزامدن زیاده اولمغله زید التزامه راضی اولماسه عمرو مقبوضندن عملنك اجر مثلندن ماعداسنی زیده و یردکده زید راضی اولمیوب جمله مقبوضنی المغه قادراولورمی ❊ الجواب ＊ اولماز (یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید وعمرو بكرك تحت التزامنده اولان میری مقاطعه‌یی بكردن شوقدر اقچه‌یه علی الاشتراك التزامله الدقلرندنصکره بدل التزامی ادا ایتمدین اول مقاطعه‌یی یالکز زید ضبط ایتدکده مقبوضی انجق بدل التزامه بالغ اولمغله بكره و یردیو جمله مقبوضنی عمروه و یردکده عمرو زیدی اخذ وحبس ایدوب بدل التزامدن زیاده شوقدر اقچه قبض ایلدم دیو اقرار ایتد یروب زیددن مقاطعه فائده‌سی نامنه تغلبا شوقدر اقچه السه زید مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی ＊ الجواب ＊ اولور

المغصوب لو قائما يأخذه مثليا اولا (جامع الفصولين فى الثالث والثلثين)

(نوع آخر)

زيد براتله متصرف اولديغى تيمارك محصوللى قبض ودر انبار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب محصول مزبورى ورثه سى اقتسام مراد ايتدكلرنده امين بيت المال بن قبض ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجوز بيع العطايا والرزق والرزق اسم لمايخرج للجندى من بيت المال عند رأس كل شهر والعطاء اسم لما يخرج له فى السنة مرة اومرتين صلة فلا يملكها قبل الوصول اليه (من شرح المبسوط فى كتاب الصرف فى باب صرف القاضى)

زيد تيمارى قريه سنى التزامله عمروه ويروب محصولنى قبضه توكيل ايتدكدنصكره حصاد ادراك ايدوب عمرو محصولى قبض ايدوب بعده زيد فوت اولمغله تيمار بكره توجيه اولنسه بكر مجرد تيماربكه توجيه اولندى ديو اول محصولى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر آنفا من شرح المبسوط)

زيدك براتله متصرف اولديغى تيمارينك محصولنى صوباشيسى اولان عمرو زيدك امريله رعايادن قبض ودر انبار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سى صوباشيدن المق مراد ايتدكلرنده امين بيت المال اولان بكر زيد فوت اولمغله محصولى بن قبض ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يستنبط جوابه مما مر من شرح المبسوط قبل مسئلة)

زيدك براتله متصرف اولديغى تيمارده حصاد ادراك ايدوب لكن اكن دوس اولنميوب زيد عشر محصولى قبض ايتمدين فوت اولدقدنصكره عشر محصولى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايلسه زيدك ورثه سى ارثا بزه انتقال ايدرديو عشر مزبورى عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولومات الجندى فى اثناء السنة قبل خروج العطايا لم يستحق ورثته منه شيئا وكذلك بيع العطايا قبل خروجه لايجوز ذكره فى صلح المحيط من باب الصلح الفاسد (معين المفتى فى الوقف)

زيد تيمارى قريه سنى التزامله عمروه ويروب بعده حصاد ادراك ايتمدين زيد فوت اولوب تيمار بكره توجيه اولندقدنصكره حصاد ادراك ايدوب بكر عشر محصولى قبض ايتمك استدكده عمرو بن تيمارى زيددن التزامله المغله عشر محصولى بن قبض ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

زيد متصرف اولديغى تيمارى حصاد ادراك ايتمدين عمروه فراغ ايدوب تيمار زيدك رفعندن براتله عمروه توجيه اولندقدنصكره حصاد ادراك ايدوب محصول حاصل اولسه محصولى زيد وعمرودن قنغيسى الور * الجواب * عمرو الور (يفهم جوابه مما مر من منية المفتى قبل مسئلة)

برقلعه دزدارى اولوب دزدارلق مقابله سنده براتله تيماره متصرف اولان زيد ابتداء سنه دن برقاج آى خدمت ايتدكدنصكره زيد عزل اولنوب يرينه عمرو تيمار مزبور ايله دزدار نصب اولنمغله عمرو آخر سنه يه دك اداء خدمت ايلسه تيمار مزبورك محصولى زيد وعمروه نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * محصول سنه اون ايكى سهم قلنوب هربرى قاچ آى خدمت ايلديسه عدد نجه سهم ويريلور

(فاذا مات المدرس فى اثناء السنة مثلا قبل مجئ الغلة وقبل ظهورها وقد باشر مدة ثم مات اوعزل ينبغى ان ينظر وقت قسمة الغلة الى مدة مباشرته والى مدة مباشرة من جاء بعده و يقسط المعلوم على المدرسين وينظر كم يكون منه للمدرس المنفصل والمتصل فيعطى بحسب مدته (اشباه فى الوقف)

برچفتلك رئيسى اولان زيد براتى موجبنجه شوقدر رملك تخمنى نفسيچون زرع ايدوب نابت اولدقدنصكره زيدك يرينه عمرو رئيس اولسه حالا محصول ادراك ايدوب زيد محصولى المق استدكده عمرو مجرد يرينه رئيس اولمغله بن الورم ديمكه قادراورمى * الجواب * اولماز

ثم ماخرج من الارض كان كله لصاحب البذر (قاضيخان فى المزارعة الفاسدة)

(كتاب اللقطة)

زيدك دوه سی غائب اولدقده نصكره عمرو اول دوه يی صحراده بولدقده رد ايچون اخذ واشهاد ايدوب بعده دوه عمروك تعدی وتقصيرنسز ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی ✲ الجواب * اولماز

(اللقطة امانة اذا اشهد الملتقط انه يأخذ ها ليحفظها ويردها على صاحبها لان الاخذ على هذا الوجه مأذون فيه شرعا بل هو الافضل عند عامة العلماء وهو الواجب اذا خاف الضياع على ماقالوا واذا كان كذلك لاتكون مضمونة عليه (هدايه فى اللقطة) والمردع لايجب عليه الضمان الابالتعدی والتقصير ولم يوجد فلايجب عليه الضمان (من الذخيرة فى الرابع والعشرين من الاجارة)

زيدك ايكی دوه سی غائب اولدقد نصكره عمرو اول دوه لری اخذ ايدوب بعده زيد دوه لری طلب ايتدكده عمرو مجرد بن اخذ ايتمكله بكا شـو قدر اقچه ويرمينجه ويرمم ديمكله زيد عمروه اوقـدر اقچه ويروب دوه لرينی السه زيد مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب ✲ اولور

ولوضل شیٔ فقال من دلنی فله كذا فدله انسان لاشیٔ له لانه لاجعل لراد الضال بالاجماع لعدم السماع فيه وان قال لرجل بعينه فله اجر مثله (مختارات النوازل فى الاآبق)

(قاس الشافعی الاآبق على الضال والبهيمة وهوليس بصحيح لان القياس ان لايجب فی رد الاآبق الاانا تركنا القياس بالسمع ولاسمع فی الضال والبهيمة فوجب العمل بالقياس فيهما (غاية البيان فی كتاب الاآبق

(كتاب الاآبق)

زيدك عبد آبقی عمروی آخر دیارده ضابط اوابق اولان بكر رد ايچون اخذ واشهاد ايدوب حفظ اوزره ايكن تعدی وتقصيرنسز عمرو اباق ايلسه بكره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(وان ابق من الذی اراد رده فلاشیٔ عليه لانه امانة فی يده لكن هذا اذا اشهد (هدايه فی كتاب الاآبق)

زيدك عبـد آبقی عمروی آخر دیارده ضابط اوابق اولان بكر رد ايچون اخذ ايدوب حفظ اوزره ايكن تعدی وتقصيرنسز عمرو اباق ايلسه بكره ضمان لازم اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(السلطان اذا اخذ عبدا ابق فرده على مولاه من مسيرة ثلثة ايام لاجعل له لانه فعل ماهو واجب عليه (تجنيس مزيد فی الاباق)

زيدك عبد آبقی عمروی آخر دیارده ضابط اوابق اولان بكر اخذ ايدوب استخدام اوزره ايكن عمرو بكرك يدندن اباق ايلسه بكره ضمان لازم اولورمی ✲ الجواب ✲ اولور

راد الابق اذا استعمله فی حاجة نفسه فی الطريق ثم ابق منه يضمن (من اباق القنية)

زيدك عبد آبقی عمروی ضابط اوابق اولان بكر آخر دیارده اخذ ايتدكد نصكره زيد بعد الاثبات والحلف والحكم بكره جعلنی ويروب عمروی المق استدكده بكر تسليمی ممكن ايكن ويرميوب تغلبا آليقودقدن صكره عمرو بكرك يدندن اباق ايلسه بكره ضمان لازم اولورمی ✲ الجواب * اولور

(فان طلبها صاحبها فحبسها عنه وهو يقدر على تسليمها ضمنها لانه متعد بالمنع وهذا لانه لماطالبه لم يكن راضيا بامساكه بعده فيضمنه بحبسه عنه (هدايه فی الوديعة)

زيدك عبد آبقی عمروی آخر دیارده بكر اخذ ايدوب بعده حاكم اذننسز عمروی برمدت كندی طعامندن انفاق ايلسه بكر مجرد قولیكی انفاق ايلدم ديو زيدد ن نفقه بهانامنه نسنه الغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اوانفق الراد عليه بامر الحاكم رجع به على المولى والاكان متبرعا (ضمانات غانم فيما يتعلق بالاآبق)

ضابط اوابق اولان زيد عبد آبق اولان عمروی رد ايچون اخذ ايتدكده مولاسی اوزرينه دين اولمق اوزره حاكمه عمرو ايچون قدر معروف يومی شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتديروب امر حاكم ايله عمروی وجه محرر اوزره برمدت مالندن انفاق ايتدكد نصكره عمروك مولاسی بكر ظهور ايدوب بعد الاثبات

والحكم عمروی المق استدکده زید مصروفی اولان نفقه مقدارینی بکردن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور

(لو انفق الرادعليه بامر الحاكم رجع به على المولى والا كان متبرعا ذكره في الكنز (ضمنات غانم من المحل المزبور)

ضابط اوابق اولان زید عمروك عبد آبقی بکری اخذ ایتدکده حاکم اذنسز بکری برمدت کندی طعامندن انفاق ایلسه زید مجرد قولیکی انفاق المدم دیو عمرودن نفقه بهانه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مررت مسئلته قبل مسئلة)

زیدك اباق ایدن جاریه لری هند و زینبی بردیار ده ضابط اوابق اولان عمرو اخذ و مزبوره لر ایچون قاضی یه نفقه تقدیر ایتدیروب لکن مزبوره لری مستقلا انفاق ایتمیوب هند و زینب عمروك طعامندن عمروك اباحه و احلالیله اکل ایلسه لر زید هند و زینبی عمرودن الدقده عمرو مجرد نفقه تقدیر ایتدردم دیو زیددن نفقه بهانه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(یفهم جوابه مما مر من الخلاصة فی نفقات الصغار)

رعایادن زیدك قولی عمرو اباق ایتدکده آخر دیارده ضابط اوابق اولان بکر عمروی اخذ ایدوب مدت عرفیه سی تمامنه دك ضبط ایتدکدنصکره زید ظهور ایتمامکله بکر عمروی اذن حاکمله ثمن مثلنه بشره بیع و تسلیم وقبض ثمن ایلسه زید ثمن مزبوری بکردن طلب ایتمیوب عمروی بشردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل عمن وجد لقطة و باعها باذن الحاكم فجاء صاحبها بعد ذلك فطلبها من الملتقط هل له ان یضمنه ایاها و یبطل البیع اجاب لیس له ذلك واما ثمن الذی بیعت به (ابن نجیم) وفی العتابية باعه بعد ماحبسه ستة اشهر و يدفع الثمن الى صاحبه اذا وصف جنسه وعلامته وليس له ان ينقض البيع (كذا فی فتاوی التاتارخانية)

(كتاب المفقود)

زید مفقودك حقیقة یا حكما موتی ثابت اولمدین اقرباسی مالنی اقتسامه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وفی الاصل ان المفقود يعتبر حيا في حق نفسه حتى لا يقسم ماله بين ورثته ولا يتزوج امرأته (خلاصه فی اول المفقود) اذا غاب الرجل ولم يعرف له موضع ولا يعلم احی هو ام ميت نصب القاضی من يحفظ ماله و يقوم عليه و يستوفی حقوقه (بدايه في المفقود)

زید مفقود اولدقده حاکم زیدك حالی متبین اولنجیه دك مالنی حفظ ایچون زیدك قرنداشی عمروی قیم نصب ایدوب زیدك مالنی عمرو حفظ ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(صورت مسئله سطر اولده تحریر اولنمشدر (قاضی قیمی نصب کرد تا املاك غائبی را بقبا له دهد هل یجوز اجاب بعض مشایخ زماننا انه یجوز مطلقا و ینبغی ان یجوز لو کانت الغيبة منقطعة (جامع الفصولين فی الفصل الخامس فی التصرف فی اموال الغائب)

زید مفقودك حقیقة یا حكما موتی ثابت اولمدین زوجه سی هند نفسنی آخره تزویجه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

وهو حی فی حق نفسه لا تنكح امرأته (ملتقى فی المفقود) ولا يفرق بينه و بين امرأته (بدايه فی المفقود)

زید مفقود طقسان یاشنده اولدقده موتنه حکم اولنوب ترکه سی ورثه سی بینلرنده تقسیم اولنورمی * الجواب * اولنور

والمعتبر فی موت المفقود موت اقرانه وقيل تسعون سنة و به يفتى (منية المفتی) واذا حكم بموته قسم ماله بين ورثته (بدایه فی المفقود) ولو حكم بموته بمضی المدة المضروبة لذلك قسمت تركته بين ورثته وتزوجت امرأته وعتقت امهات اولاده ومدبروه ثم ان جاء حيا لا يفسخ الحكم فی الاصح فی قطع النكاح وثبوت العتق لان الثبوت الحكمی معتبر فی الحقيقی فيهما لانهما من التصرفات التی لا يجوز الرجوع فيهما

وماورثه ورثته من ماله ان كان باقیا فی ایدیهم بعینه اخذه وان كان هالكا لایضمنه لان القضاء فی الهالك قد صح لازالته من ملكه بامره لا فی الباقی (تحقیق شرح فرائض فی المفقود) و یحكم بموته اذا تم له تسعون سنة قال الصدر الشهید وعلیه الفتوی (غایة البیان)

زید مفقودك حالی متبین اولنجیه دك حاكم زیدك ذممده اولان حقوقنی قبض ومالنی حفظه اوغلی عمروی قیم نصب ایلسه عمرو زیدك بعض كسنه‌لر ذمتلرنده دین شرعیدن اولان حقنی مقرلر اولیجق اول كسنه‌لردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(اذا غاب الرجل ولم یعرف له موضع ولا یعلم احی هو ام میت نصب القاضی من یحفظ ماله و یقوم علیه و یستوفی حقوقه لان القاضی نصب ناظرا لكل عاجز عن النظر بنفسه والمفقود بهذه الصفة صار كالصبی والمجنون وفی نصب الحافظ لماله والقائم علیه نظر له وقوله یستوفی حقوقه لاخفاء انه یقبض غلاته والدین الذی اقر به غریم من غرمائه (هدایه فی المفقود)

هند فوت اولوب اوغلی زیدی ومفقود اولان آخر اوغلی عمروی ترك ایلسه زید تركه‌دن عمرو ایچون توقیف اولنان سهمی امر حاكمله ضبط مراد ایتدكده عمروك قزلری مجرد قزلری اولمغله بز حفظ ایدرز دیو زیدی منعه قادره اولورلرمی * الجواب ❊ اولمازلر

(واذا حضر وارثان واقاما البینة علی الوفاة وعدد الورثة والدار فی ایدیهما ومعهما وارث غائب قسمه القاضی بطلب الحاضرین و ینصب وكیلا یقبض نصیب الغائب (بدایه فی كتاب القسمة)

زید فوت اولوب مفقود اولان اوغلی عمروی وسائر ورثه‌سنی ترك ایلسه حاكم عمرو ایچون توقیف اولنان سهمه عمروك اوغلی بكری قیم نصب ایدوب بكره حفظ ایتدرمكه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

فینصب القاضی قیما عن الغائب فیقسم حینئذ (حاوی القنیة فی القسمة)

هند فوت اولوب قزی زینبی ومفقود اولان اوغلی عمروی ترك ایتدكده عمروك موتنه حكم اولنمدین هندك اوغلنك اوغلی بكره تركهٔ هنددن حصه‌سی ویریلورمی * الجواب * ویریلمز

(ولا یقسم ماله الخ (ملتقی)

زید فوت اولوب مفقود اولان لام قرنداشی عمروی وسائر ورثه‌سنی ترك ایتدكده حاكم عمرو ایچون بكری قیم نصب و تركه‌یی قسمت ایدوب عمرو ایچون توقیف اولنان سهمی بكره حفظ ایتدردكدنصكره عمروك ولادتی كونندن طقسان سنه مرور ایتمكله موتنه حكم اولنسه توقیف اولنان سهم عمروك ورثه‌سنه‌می ویریلور یوخسه زیدك سائر ورثه‌سنه‌می رد اولنور * الجواب ❊ زیدك سائر ورثه‌سنه رد اولنور

(میت فی حق غیره فلا یرث من غیره ای یوقف قسطه من مال مورثه الی تسعین سنة فان ظهر حیا قبلها فله ذلك و بعدها یحكم بموته فی ماله یوم تمت المدة فتعتد عرسه للموت و یقسم ماله بین من یرثه الآن وفی ل غیره من حین فقده فیرد ما وقف له الی من یرث الغیر عند موته (صدر الشریعة)

زید مالنی زوجه‌سی هند یاننده قویوب آخر دیاره كتدكده امین بیت المال زید غائب اولمغله مالنی بن حفظ ایدرم دیو هنددن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولا یأخذ القاضی ماله الذی فی ید مودعه ومضاربه لیحفظه لان یدهما ید نیابة عنه فی الحفظ فكان محفوظا بحفظه معنی فلا حاجة الی حفظ القاضی (بدایع فی المفقود)

زید بعض اشیاسنی عمروه ایداع ایدوب غائب اولدقده زیدك اقاربندن بعض كسنه‌لر بز حفظه اولی یز دیو اول اشیایی عمرودن المغه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(یفهم جوابه مما مر آنفا من البدایع)

زید مفقودك مالنی حفظه قیم نصب اولنان عمرو زیدك مالنی حفظ اوزره ایكن زیدك اقرباسی بز حفظه اولی یز دیو اول مالی عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(یفهم جوابه ایضا مما مر آنفا من البدایع)

زيد مفقودك حقيقة يا حكما موتى ثابت اولمدين زوجه سى هند زيد ذمتنده اولان مهر مؤجلنى زيدك مالندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوادعى انسان على المفقود ان عنده حقا من دين او وديعة اوشركة فى عقار اورقيق اوعتاق اورد بعيب اومطالبة الاستحقاق لم يلتفت الى دعواه لان الدعوى انماتسمع على الخصم والورثة انما تصير خصمابعد موت المورث ولم يظهر موته وان رأى القاضى سماع البينة وحكم بذلك نفذ حكمه لكونه مجتهدا فيه (والوالجية فى المفقود)

زيد عمرو مفقودك مالنى حفظه قيم نصب اولنان بكردن عمروك ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى واثبات ايدوب عمروك مالندن المغه قادراولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد بكرك يوزينه عمرو ذمتنده شوقدر اقچه دين اثبات ايتمكله بكر عمروك ملك باغنى دين مز بورايچون بشره بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو ظهورايلسه عمرو بيعى طوتميوب باغى بشردن المغه قادر اولورمى * الجوب * اولور

(فان ادعى احد من المفقود حقا من الحقوق لم يلتفت الى دعواه ولم يقبل منه بينته ولم يكن وكيل القاضى ولا احد من الورثة خصما وان رأى القاضى سماع البينة وحكم بذلك لم ينفذ حكمه لان الاختلاف فى نفس القضاء ذكره الزيلعى (درر فى اول المفقود)

زيد ملك منزليله زيتون باغچه سنى زوجه سى هنده بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد آخر دياره كيتسه زيدك داينلرى منزل وباغچه يى دينلرايچون الورزديمكه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته آنفا)

زيد مالنى زوجه سى هندك يانده قيوب آخر دياره كتدكدنصكره برقاج كسنه لر هنددن مجرد زيدك زوجه سى اولمغله زيد ذمتنده شوقدر اقچه حقمز واردر ديودعوى واثبات ايدوب زيدك مالندن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته من الولواجية ومن الدرر)

زيد مفقودك حقيقة يا حكما موتى ثابت اولمدين مدبرى عمرو آزاد اولورمى * الجواب * اولماز (حى فى حق نفسه فلاينكح عرسه ولايقسم ماله ولايفسخ اجارته (صدر الشريعة فى كتاب المفقود)

(كتاب الشركة)

زيد باباسى عمروك عيالنده ايكن عمروه كار وكسبنده معاونت ايدوب برمقدار مال حاصل اولسه زيد اول مالده عمروه مشاركته قادراولورمى * الجواب * اولماز

(وذكرشيخ الاسلام جلال الدين فى اب وابن اكتسبا ولم يكن لهما مال فاجتمع لهما بالكسب اموال الكل للاب لان الابن اذاكان فى عياله فهو معين له فى كل مايكسب الايرى انه لوغرس شجرة فهى للاب (بزازيه فى الثالث عشرمن الدعوى)

زيد بيوك قرنداشى عمروك عيالنده ايكن عمروه كاروكسبنده اعانت ايدوب شوقدرمال حاصل اولسه زيد مجرد اعانتله حاصل اولدى ديو عمروه اول مالده مشاركته قادراولورمى * الجواب * اولماز

(الاخ الكبير والصغير اذا اكتسبا ولم يكن لهما شئ فالمال كله للاخ الكبير لان الصغير معين للكبير لان الاخ الكبير بمنزلة الاب فى جميع الاحكام (فصول العمادى فى الشركة)

زيدك اوغلى عمرو مستقلا تجارت ايدوب برمقدار مال تحصيل ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب عمروى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه عمروه باباصاغلغنده اوغلك مالى اولمازديوب مال مزبورى ميراثه ادخاله قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اب وابن يكتسبان فى صنعة واحدة ولم يكن لهما شئ فالكسب كله للاب اذا كان الابن فى عيال الاب لكونه معينا له الايرى انه لوغرس شجرة تكون للاب وكذا فى الزوجين اذا لم يكن لهما شئ ثم اجتمعت بسعيهما اموال كثيرة فهى للزوج وتكون المرأة معينة له الا اذا كان لها كسب على حدة فهولها (فى المسائل المتفرقة من شركة القنية)

زيد فوت اولوب اوغلارى عمرو وبكرى ترك ايتدكده عمرو قبل القسمة كندى ماليله مستقلا تجارت ايدوب برمقدار مال تحصيل ايلسه بكر عمروه تركه بيمزده مشترك ايكن تحصيل ايتمكله اول مالده سا كه مشارك اولورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

لان رأس مال كل واحد منهما قبل الشراء وقبل الخلط باق على ملكه (معراج الدراية فى الشركة)

زيد متوفانك ورثه سندن عمرو وبكر قبل القسمة تركه دن شو قدر اقچه يى سائر ورثه اذنلرنسز اخذ واعمال ايدوب شو قدر فائده تحصيل ايلسه لر عمرو و بكر مبلغ مز بوردن سائر ورثه نك حصه لرينى ضامن اولورلر ايكن سائر ورثه فائدهٔ مرقومه دن دخى حصه مزى ضامن اولك ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر اما عمرو و بكره دخى طيب اولماز

(واصله ان الغاصب اوالمودع اذا تصرف فى المغصوب اوالوديعة وربح لايطيب له الربح عندهما خلافا لابى يوسف (من غصب الهداية) و يتصدق عندهما وعند ابى يوسف يطيب له الربح وجه قولهما ان تطيب الربح يبتنى على الملك والضمان اما الضمان فظاهر واما الملك فلانه لايملك بالتعدى لانه ليس من اسباب الملك بل يملك عند اداء الضمان مستندا الى وقت الغصب والمستند ثابت من وجه دون وجه فكان الملك ثابتا من وجه دون وجه فاذا اختل الضمان لايطيب له بالطريق الاولى لان الملك فوقه (غاية البيان)

زيد قرنداشلرى عمرو وبكر ايله على الاشتراك مالك اولديغى قاطرى عمرو و بكرك اذنلرنسز برمدت ايجار ايدوب اجرتنى السه عمرو و بكر اجرت مرقومه دن حصه مزى و يرديو زيده جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر لكن زيده دخى طيب اولماز

(ذكر محمد فى شروط الاصل فى الدار اذا كانت مشتركة واحد الشريكين غائب فاراد الحاضر ان يسكنها بنفسه او يوجرها انسانا قال اما بينه و بين الله تعالى فلا ينبغى له ذلك لانه تصرف فى ملك شريكه والتصرف فى ملك الغير حرام حقا لله تعالى وحقا لصاحبه وفى القضاء لايمنع من ذلك فان آجر واخذ الاجرة يرد حصة شريكه ان قدر والا يتصدق به لانه يتمكن فيه خبث لحق شريكه فكان كالغاصب اذا آجر وقبض الاجر يرده على المغصوب منه اويتصدق به (من المحيط البرهانى فى كتاب مالايمنع الانسان عنه) الغاصب اذاآجر المغصوب ثم اجاز المالك الاجارة فالاجرة فيمامضى قبل الاجازة للغاصب لانه هوالعاقد والمنافع تتقوم بالعقد فكان للآجر وفيما يستقبل للمالك لانه فضولى فى حق المالك ولولم يجز حتى مضت السنة فالاجر كله للغاصب (هكذا ذكر فى فتاوى ابى الليث من الذخيرة للبرهانى) دار بين اثنين غاب احدهما وآجرها الآخر واخذ الاجرة فللغائب ان يشاركه فى الاجرة قال رضى الله تعالى عنه وهذا اشارة الى ان العاقد لم يملك الاجرة (ص) اشار الى انه يملكها و يتصدق بحصة شريكه للخبث كالغاصب

(قنية فى باب فى الاختلاف بين الشريكين من كتاب الشركة)

زيد وعمرو وتجارتدن برنوع مخصوصده عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيد كندى ماليله تجارتلرى جنسندن اولميان بعض امتعه يى نفسيچون اشترا و بيع ايدوب شو قدر فائده تحصيل ايلسه عمرو وجه محرراوزره زيدك شريكى اولمغله اول فائده دن حصه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ولواشترى من جنس تجارتهما واشهد عند الشراء انه يشتريه لنفسه فهو مشترك بينهما لانه فى النصف بمنزلة الوكيل بشراء شئ معين ولواشترى ماليس من تجارتهما فهوله خاصة لان هذا النوع من التجارة لم ينطو عليه عقد الشركة (بحر رائق فى مسائل شركة العنان) رجلان اشتركا شركة عنان فى تجارة على ان يشتريا ويبيعا بالنقد والنسيئة فاشترى احدهما شيئا من غيرتلك التجارة كان له خاصة لان كل واحد منهما يصير وكيلا بحكم الشركة والوكالة تقبل التخصيص (قاضيخان فى اخر فصل شركة العنان)

زيد وعمرو عقد شركت عنان ايتدكلرنده فائده يى نه وجهله اقسام ايده جكلرينى ذكر ايتميوب

بعده مال شركتى اعمال ايدوب فائده حاصله اولسه اول فائده يى نه وجهله اقسام ايدرلر
✻ الجواب * رأس ماللرينه كوره

(ومن شرائط جواز الشركة ان يكون الربح معلوم القدر فان كان مجهولا تفسد الشركة لان الربح هو المعقود عليه وجهالة المعقود عليه توجب فساد العقد (من شركة البدايع) وكل شركة فاسدة فالربح فيهما على قدر رأس المال ويبطل شرط التفاضل لان الربح فيه تابع للمال فيتقدر بقدره (من شركة الهداية)

زيد وعمرو ربح بينلرنده برابر اولمق اوزره على وجه شرعى عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره مال شركتى اعمال ايدوب شوقدر ربح حاصل اولسه زيد ربحى برابر اقسام ايدهلم ديدكده عمرو بنم رأس مالم زياده اولمغله زياده ربح الورم ديمكه قادر اولورمى ✻ الجواب ✻ اولماز

ولا يشترط المساوات فى رأس المال فى هذه الشركة عندنا (قاضيخان فى شركة العنان)

زيد وعمرو شركت عنان ايله شريكلر ايكن زيد مال شركتى اعمال ايدوب شوقدر فائده حاصله اولدقده جمله فائده يى زيد قبض ايلسه عمرو حصه سنى طلب ايتدكده زيد مجرد عملم ايله حاصل اولدى ديو ويرمامكه قادر اولورمى ✻ الجواب * اولماز

(واذا شرط العمل عليهما فالربح بينهما على ماشرط وان عمل احدهما دون الآخر (من المحيط البرهانى فى الفصل الرابع من شركة العنان من كتاب الشركة)

عنانا شريكلر اولان زيد وعمرو مال شركتى اعمال ايدرلركن بلاتعد مال شركته ضرر ترتب ايلسه مزبورلر اول ضررى نه وجهله چكرلر * الجواب * رأس ماللرينه كوره

(والوضيعة على قدر المال (ملتقى فى كتاب الشركة)

زيد عمروه بنم عرصه مده ملك كرومكى غرس ايدوب باغ ايله عرصه وكروم بيننزده مشترك اولسون ديمكله عمرو دخى ملك چبوقلرينى عرصهٔ مزبوره ده غرس ايدوب باغ ايلسه زيد عمروه عملنك اجر مثليله چبوقلرينك قيمتنى ويروب باغى مستقلا ضبطه قادر اولورمى ✻ الجواب * اولور

(رجل دفع الى رجل ارضا بيضاء سنين معلومة على ان يغرسها نخلا وشجرا وكرما على ان ما اخرج الله تعالى من نخل وشجر وكرم فهو بينهما نصفان وعلى ان يكون الارض بينهما نصفين ايضا فهو فاسد فان قبضها وغرسها غراسا من عنده فاخرجت ثمرا كثيرا كان جميع الثمر والاشجار لصاحب الارض وللعامل على رب الارض قيمة غراسه واجر مثله فيما عمل (قاضيخان فى اوائل باب المعاملة)

(فى الشركة الفاسدة)

زيد قسراغنى عمروه فروعى يارى يه اولمق اوزره بسله كوزت ديو تسليم ايتدكدنصكره عمرو قسراغى برقاج سنه كوزه دوب كندى علفى ايله بسليوب شوقدر فروع حاصله اولسه زيد عمروه علفنى ضامن اولوب وعملنك اجر مثلنى ويروب قسراغى وجمله فروعى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا دفع الى آخر بقرة بالعلف ليكون الحادث بينهما نصفين فالحادث كله لصاحب البقرة وعليه اجر مثل عمل المدفوع اليه وثمن العلف (تاتارخانية فى الثانى والثلثين من الاجارة)

هند قسراغنى عمروه فروعى يارى يه اولمق اوزره بسله وكوزت ديو ويرمكله عمرو دخى قسراغى برقاج سنه كوزه دوب كندى علفى ايله بسليوب شوقدر فروع حاصله اولدقدنصكره هند فوت اولوب ورثه سى قسراغى وجمله فروعى عمرودن السه لر عمرو علفنى هندك تركه سندن تضمين ايدوب وعملنك اجر مثلنى تركه دن المغه قادر اولورمى ✻ الجواب * اولور

(وعلى هذا لو دفع بقرة الى رجل بالعلف على ان الحادث بينهما نصفان فهو لمالكها وللرجل مثل علفها واجر مثله فيما قام عليها (جامع الفصولين فى ٣٠)

زيد شوقدر قيونلرينى عمروه فروعى يارى يه اولمق اوزره مرعاده اوتلات كوزت ديو تسليم ايتدكدن

صكره عمرو قيونلری مرعاده اوتلادوب كوزه‌دوب شوقدر فروع حاصل اولسه زيد عمروه عملك اجر مثلنی ويروب قيونلری وجمله فروعی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اخذ من رجل بقرة على ان مايحصل من لبنها من المصل والسمن والرائب يكون بينهما لايجوز وما اتخذ المدفوع اليه من لبنها من المصل والسمن يكون له لانقطاع حق المالك عن ذلك وعلى المدفوع اليه مثل ما اخذ من البان البقرة لان اللبن مثلی وعلى مالك البقرة قيمة علفها ان كان اعلفها بعلف مملوك له لاما اكلت هی فی المرعی وعليه اجر قيام المستأجر عليها

(من اجارة الخانية فی الفاسدة)

زيد قسراغنی عمروه فروعی بيننده برابر اولمق اوزره بسله كوزت ديو ويردكدنصكره عمروك تعدی وتقصيرنسز قسراغی قورد پاره‌ليوب اهلاك ايلسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المحيط اذا هلكت الوديعة عند المودع لايضمن سواء كان فيه الهلاك بامر يمكن التحرز عنه اولا

(ضمانات فضيليه فيمايضمن به المودع)

زيد عمروه شوقدر قيون ويردكده كور كوزت سنه‌ده باكه شوقدر محصول وير محصولك ماعداسی وجمله فروعی سنك اولسون قيونلرك بعضيسی هلاك اولورسه مالكدن تكميل ايله ديوب بوقول ايله ويردكدنصكره قيونلرك برقاچی حتف انفه هلاك اولسه زيد هلاك اولان قيونلری عمروه تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (يفهم جوابه ممامر آنفا)

زيد برقاچ دوه‌سنی عمروه ويروب دوه‌لری طالب اولنلره ايجار ايله حاصل اولان اجرت بيننده برابر اولسون ديدكده عمرو دخی دوه‌لری طالب اولنلره برمدت ايجار ايدوب شوقدر اجرت تحصيل ايلسه زيد مبلغ مزبوردن عمروك عملنك اجر مثلندن ماعداسنی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل دفع دابته اومنزله اوسفينته ليواجرها والاجر بينهما فان آجرها فالاجر للمالك وله اجر مثل عمله

(من شركة البزازية وكذا فی الخلاصة وكذا فی العمادية فی الشركة الفاسدة وهكذا فی الخانية فی الاجارة الفاسدة)

زيد عمروه شوقدر اشيا ويروب شوقدر اقچه‌يه بيع ايله زياده‌يه بيع ايدرسك زياده بيننده مشترك اولسون ديوب لكن عمرو اشياء مزبوره‌يی انجق اولقدر اقچه‌يه بيع ايدوب اولقدر اقچه‌يی زيده تسليم ايلسه عمرو زيده زياده‌يه بيع اولنسه نصفی بنم اولوردی اويله اوليجق مالكدن باكه شوقدر اقچه اجرت ويرديو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل دفع الی رجل ثوبا وقال بعه بعشرة فما زاده فهو بينی وبينك قال ابو يوسف ان باعه بعشرة اولم يبعه بزيادة لا اجر له (قاضيخان فی اوائل باب الاجارة الفاسده)

شركت عنان ايله شريكلر اولان زيد وعمرو وبكر بشر رئيسه مال شركتدن شوقدر متاعمزی سفينه‌كه تحميل ايدوب فلان دياره كوتوره لم بيع ايتديكمزده نه فائده حاصل اولورسه سنی على السويه تشريك ايده لم ديوب بشر دخی راضی اولوب مزبورلر متاعلرينی بشرك سفينه‌سيله اول دياره كوتوروب بيع ايتدكلرنده حاصل اولان فائده‌ده بشری تشريك ايتماسه لر بشر مزبورلردن اجر مثل المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو دفع دابته الى رجل ليبيع عليها البر والطعام على ان الربح بينهما كانت فاسدة بمنزلة الشركة بالعروض لان رأس مال احدهما عين ورأس مال الآخر منفعة فاذا فسدت الشركة كان الربح لصاحب البر والطعام لانه بدل ملكه ولصاحب الدابة اجر مثلها لانه لم يرض بمنفعة الدابة بغير عوض والبيت والسفينة فی هذه كالدابة لماقلنا (قاضيخان فی آخر الشركة)

(فيما للشريك وفيما لا)

زيد عمروك ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنی المدين زيد فوت اولوب زيدك ورثه‌سندن بكر مبلغ مزبوردن حصه‌سنی عمرودن طلب ايتدكده عمرو جمله ورثه‌يه معا ويريرم ديو بكره حصه‌سنی

ويرمامكه قادر اولورمى * اجواب * اولماز

(ولاحد الشريكين اولاحد الورثة ان يطلب نصيبه من الدين المشترك بينهم بسبب واحد حال غيبة الباقين نص عليه فى الوديعة (حص) وفى الجامع الكرخى لوكان بينهما ثمن دين باعاه من رجل اوقتل لهما عبد اوغصب اواستهلك اوورثا دينا عن رجل فقبض احدهما نصيبه فهوحصته وملكه ولم يقبض من حصة شريكه شيئا لكن لشريكه ان يشركه فيما قبض (فى باب الاختلاف بين الشريكين من شركة القنية (اذا كان الدين بين ثلثة مشتركا على انسان فغاب اثنان وحضر الثالث وطلب نصيبه يجبر المديون على الدفع (من العمادية)

زيد متوفانك ورثه‌سندن عمروزيدك بكرذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنى بكردن تماما السه سائر ورثه عمروك مقبوضندن حصه‌لرينى المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(الدين المشترك اذاقبض احدهما شيئا منه شاركه الآخر فيه
(من صلح الغرر كذا فى سائر المتون والشروح)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنى المدين زيد فوت اولوب وارثلرى بكر و بشر وخالدى ترك ايتدكده بكرمبلغ مزبورك شو مقدارينى عمرودن السه بشر وخالد بكرك مقبوضندن حصه‌لرينى المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(احد الورثة يصلح خصما عن المورث فيما له وعليه و يظهر ذلك فى حق الكل الاانه قبض حصته فقط اذاثبت حق الكل وانما يثبت لوادعاه وقضى به امالوادعى حصته فقط وقضى بها فلايثبت حق الباقين (جامع الفصولين فى ٢٨)

زيد عمروايله على الاشتراك مالك اولديغى متاعى عمروايله معا بكره ثمن معلومه اجل معلوم ايله بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمروغائب اولسه اجل حلولنده زيد متاع ثمنندن حصه‌سنى بكردن طلب ايتدكده بكرعمروحاضراولمادقچه ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان باعاجميعا كان لكل واحد منهما ان يأخذ رهنا بثمن ماباع (قاضيخان فى فصل شركة العنان من كتاب الشركة ولاحد الشريكين اولاحد الورثة ان يطلب نصيبه من الدين المشترك بينهم بسبب واحد حال غيبة الباقين (قنية فى الديون المشتركة من كتاب الشركة)

زيدعمروايله على الاشتراك مالك اولدقلرى متاعى بكره صفقةً واحده ايله ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكلرندنصكره زيدثمن مرقومك برمقدارينى بكردن الوب بعده عمرونسنه المدين فوت اولسه عمروك ورثه‌سى زيدك مقبوضندن عمروك حصه‌سنى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(رجلان لهما دين مشترك على رجل فاخذ احدهما حصته من المديون كان لشريكه ان يشاركه فيما قبض (قاضيخان فى فصل شركة العنان)

زيدمتوفانك ورثه‌سندن عمروزيدك بكرذمتنده اولان شوقدراقچه حقنى بكردن تماما السه زيدك سائر ورثه‌سى عمروك مقبوضندن حصه‌لرينى المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(مرت مسئلته من قاضيخان آنفا)

زيدك شركت عنان ايله شريكى اولان عمرو مال شركتدن شوقدر اشيايى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده ثمنى المدين آخر دياره كتسه عمروزيدى ثمنى قبضه توكيل ايتمش دكل ايكن زيد بكره مجرد عمرو شريكم اولمغله ثمنى باكه وير ديوجبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو باع احدهما لايكون للآخر ان يقبض شيئا من الثمن ولا يخاصم فيما باع صاحبه والخصومة فى ذلك الى الذى ولى العقد فان قبض الذى باع اووكل وكيلا بذلك جاز عليه وعلى شريكه (قاضيخان من المحل المزبور)

زيد وعمرو شركت عنان ايله شريكلر ايكن زيد مال شركت ايله الديغي شوقدر متاعي بكرو بشره ثمن مثللري اولان شوقدر اقچه يه بيع وتسليم ايتدكدنصكره قبض ثمن ايتمدين زيد فوت اولدقده عمرو مبلغ مزبورك جمله سني ورثهٔ زيدك اذنلرنسز بكرو بشردن المش اولسه ورثه زيدك حصه سنده عمروك قبضني مجيز اولميوب ثمن مزبوردن زيدك حصه سني بكر و بشردن المغه قادر اولورلرمى ❋ الجواب ❋ اولورلر

(ولايخاصم فيما باع صاحبه والخصومة في ذلك الى الذى ولى العقد (من شركة الخانية)

زيد وعمرو على الاشتراك مالك اولدقلري اشيايي ثمن معلومه بكرو بشره بيع وتسليم ايتدكلرندن صكره زيد ثمن مزبوردن حصه سني بكردن وعمرو بشردن المق اوزره قول ايدوب بعده زيد ثمندن بكرك حصه سنه اصابت ايده ني بكردن الوب عمرو بشردن الماسه عمرو مقبوضنده زيده مشارك اولمق استدكده زيد مجرد قول مزبوره بناء عمروى دفعه قادر اولورمى ❋ الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر من القنية والغرر)

زيد وعمرو شركت عنان ايله شريكلر ايكن زيد مال شركتدن برمتاعي بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب لكن ثمني الماسه زيد عمروه ثمني بكردن الديغمده حصه كي ويره يم ديدكده عمرو زيده مجردسن بيع ايتمكله ثمندن حصه مي مالكدن باكه ادا ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب ❋ اولماز

الوكيل بالبيع لايطالب بالثمن من مال نفسه (في اول نوع من وكالة البزازية) ولو اشتركا شركة مطلقة كان لكل واحد منهما بيع مال الشركة بالنقد والنسيئة (قاضيخان في اول فصل شركة العنان من كتاب الشركة)

زيدك شركة عنان ايله شريكي عمرو مال شركتدن برمتاعي بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره ثمني المدين بكر ديوني تركه سندن ازيد اولديغي حالده فوت اولقدكده بكرك وصيسي بشر تركه دن ثمن مزبوره اصابت ايدن مقداري عمروك اذنسز زيده ويرسه عمرو حصه سنده زيدك قبضني مجيز اولميوب تركه دن ثمن مرقومه اصابت ايدن مقداردن حصه سني بشردن المغه قادر اولورمى ❋ الجواب * اولور

(قبض احد الشريكين نصيبه من السلم او الدين المشترك ورضى الآخر بقبضه لنفسه فله ان يرجع عليه بحصته بعد ذلك (بخ) ولاحد المشريكين او لاحد الورثة ان يطلب نصيبه من الدين المشترك بينهم بسبب واحد حال غيبة الباقين نص عليه في وديعة (حص) وفي الجامع الكرخي لو كان بينهما ثمن عبد دين باعاه من رجل او قتل لهما عبدا وغصب او استهلاك او ورثا دينا عن رجل فقبض احدهما نصيبه فهو حصته وملكه ولم يقبض من حصة شريكه شيئا لكن لشريكه ان يشركه فيما قبض سواء كان المقبوض مثل الدين اوجود اوارداً (في باب الاختلاف بين الشريكين من شركة القنية)

زيدك شركت عنان ايله شريكي عمرو مال شركتدن برمقدار متاعي برقاچ كمسنه لره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره ثمني قبض ايتمدين زيد فوت اولسه عمرو زيدك ورثه سنه ثمني اول كمسنه لردن الديغمده ثمندن زيدك حصه سني سزه ويره يم ديركن ورثه راضي اولميوب زيدك حصه سني بزه مالكدن وير بعده اول كمسنه لردن ال ديو عمروه جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(لوازمه بلاضمان لم يكن للضمان فائدة (بحر الرائق في المهر)

برقاچ كمسنه لرك زيد ذمتنده جهت ارثدن شوقدر اقچه حقلري اولوب ايچلرندن عمرو سائرلرك اذنلرنسز مبلغ مزبوردن زيدك ذمتني ابرا ايلسه سائرلري ابراء مزبوري طوتميوب مبلغ مزبوردن حصه لريني زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب ❋ اولورلر

(وهب احدهما المشترى ثمن مابيع من مال التجارة او ابرأه منه فان فعل البائع منهما نفذ عليهما عند الطرفين قبض نصيب شريكه وقال ابو يوسف جاز في حصته فقط

(ضمانات فضيلايد في ضمان مايعم الشريكين)

زیدك شرکت عنان ایله شریکی اولان عمرو بکردن شوقدر اشیا اشترا وقبض ایتدکدنصکره ثمنی ویرمدین عمرو آخر دیاره کتسه بکر زیده مجرد عمرو شریکك اولمغله ثمنی مالکدن باکه ادا ایله دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وما اشتراه کل واحد منهما للشرکة طولب بثمنه دون الآخر لما بینا انها تتضمن الوکالة دون الکفالة (من شرکة الهدایة)

زیدك شرکت عنان ایله شریکی عمرو بکردن شوقدر اقچه استقراض ایدوب بعده عمرو فرار ایلسه بکر زیده مجرد عمرو شریکك اولمغله مبلغ مزبوری باکه مالکدن ادا ایله دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا یکون فی شرکة العنان کل واحد منهما کفیلا عن صاحبه (من شرکة الخانیة) ویرجع المقرض علیه لا علی صاحبه من المحل المزبور وتتضمن الوکالة لیتحقق المقصود بالشرکة وهو التصرف فی مال الغیر فقط ای دون الکفالة لانها تثبت فی المفاوضة ضرورة المساواة التی یقتضیها اللفظ (درر غرر)

زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی سفینه یی عمروك اذنسز آلوب آخر دیاره سفر ایتمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لیس لاحدهما السفر بغیر اذن الآخر (من شرکة الاشباه) الشرکة ضربان شرکة املاك وشرکة عقود فشرکة الاملاك العین یرثها رجلان اویشتریانها فلا یجوز لاحدهما ان یتصرف فی نصیب الاخر الا باذنه وکل واحد منهما فی نصیب صاحبه کالاجنبی (هدایه فی اول کتاب الشرکة)

زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی قیونی تغلبا مستقلا ضبط ایلسه عمرو قیوندن حصه سنی ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وحکمه الاثم لمن علم انه مال الغیر ورد العین قائمة والغرم هالکة (درر غرر فی الغصب)

زید قرنداشی عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی عرصه ده عمروك اذنسز نفسیچون اشجار غرس ایلسه عمرو عرصه یی حاکمه قسمت ایتدیروب کندی حصه سنده واقعه اولان اشجاری زیده قلع ایتدیرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ارض بینهما زرع احدهما کلها یقسم الارض بینهما فما وقع فی نصیبه اقر وما وقع فی نصیب شریکه امر بقلعه (ظ) وضمن نقصان الارض هذا اذا لم یدرك الزرع اما لو ادرك اوقرب یغرم الزارع لشریکه نقصان نصف الارض لو انتقصت لانه غاصب فی نصیب شریکه (جامع الفصولین فی الثالث والثلاثین) وفی الارض المشترکة اذا بناها احدهما فقال له صاحبه ارفع بناءك فان القاضی یقسم الارض بینهما فما وقع من البناء فی نصیب الذی لم یبن فله ان یرفع ذلك او یأخذ البناء بالقیمة اذا رضی صاحبه بذلك (قاضیخان فی قسمة الوصی والاب من کتاب القسمة)

(نوع فی عمارة المشترکة)

زید عمرو ایله علی الاشتراك السوی مالك اولدیغی سفینه یی اذن حاکم یوغیکن عمروك اذنسز کندی مالیله مرمت ایلسه زید عمروه مجرد سفینه مشترکه اولمغله مصروفمك نصفنی باکه ضامن اول دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وکذا فی الدار المشترکة اذا استرمت فانفق احدهما فی مرمتها بغیر اذن القاضی وبغیر اذن صاحبه فهو متطوع (من نفقات الخلاصة)

زید ایله عمروك علی الاشتراك ملکلری اولان سفینه تعمیره محتاجه اولدقده زید عمروه سفینه یی مالکدن تعمیر ایله مصرفکدن حصه می ویره یم دیمکله عمرو دخی کندی مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایدوب سفینه یی تعمیر ایلسه عمرو مصروفندن زیدك حصه سنی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی کتاب اللقیط للامام السرخسی اذا قال لغیره انفق رجع علی الآمر وان لم یشترط الضمان والرجوع

وهكذا اختاره الصدر الشهيد فى الفتاوى الصغرى فى كتاب الكفالة وقال مجرد الامر بالانفاق يوجب الرجوع لوقال القاضى للملتقط انفق على اللقيط على ان يكون ذلك دينا عليه قال بعض مشايخنا مجرد الامر يكفى ولا حاجة الى قوله على ان يكون دينا عليه وقوله انفق على ولدى او على اهلى او فى بناء دارى وقوله انفق على سواء (فى الفصل الثالث من قضاء الخلاصة)

زيد ايله عمروك على الاشتراك مالك اولدقلرى دكرمنك بعض آلاتى بوزيلوب تعميره محتاج اولدقده زيد عمروه كل تعمير ايده لم ديو تكليف ايتدكده عمرو ابا ايتمكله زيد اذن حاكمله كندى مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايدوب تعمير ايلسه زيد مصروفنى دكرمنك غله سندن استيفا ايدنجيه دك عمروى غله يه مداخله ايتدرممكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رحى ماء بينهما فى بيت لهما فخربت كلها حتى صارت صحراء لم يجبر على العمارة وتقسم الارض بينهما ولو قائمة بنائها وادواتها الا انه ذهب شئ منها يجبر الشريك على ان يعمر مع الآخر ولو معسرا قيل لشريكه انفق انت او شئت فيكون نصفه دينا على شريكك (جامع الفصولين فى الفصل ٣٦)

زيدك كبيره قزلرى هند وزينب ايله على الاشتراك مالك اولدقلرى منزل تعميره محتاج اولدقده زيد اذن حاكم يوغيكن مزبوره لرك امرلرنسز منزل مزبورى ماليله تعمير ايلسه زيد مصروفندن هند وزينبك حصه لرينى مزبوره لردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وكذا فى الدار المشتركة اذا استرمت فانفق احدهما فى مرمتها بغير اذن القاضى و بغير اذن صاحبه فهو متطوع (خلاصه فى نفقات ذوى الارحام ومثله فى مزارعة الخانية)

(فى ضمان احد الشريكين وعدمه)

زيدك شركت عنان ايله شريكى اولان عمرو مال شركتدن شوقدر اقچه يى بغير حق كندى مصارفنه صرفله اتلاف ايلسه زيد مبلغ مزبوردن حصه سنى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والمال فى يده اى يد كل من الشريكين امانة حتى اذا هلك لم يضمنه (درر غرر فى كتاب الشركة) اوتعدى اى المودع وفسر التعدى بقوله فلبس ثوبها اوركب دابتها اوانفق بعضها فان المودع اذا انفق بعضها ضمن ما انفق منها ولم يضمن كله (درر غرر فى كتاب الوديعة)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى امتعه دن حصه سنى بكره بيع ايتدكده عمروك حصه سنى دخى فضولا بكره بيع وتسليم ايله استهلاك ايلسه عمروه حصه سنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكل منهما فى نصيب شريكه كالاجنبى (جامع الفصولين فى الثالث والثلثين)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى باركيرى عمروك اذنسز بكره اعاره وتسليم ايدوب باركير بكرك يدنده هلاك اولسه عمرو باركيردن حصه سنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولكل واحد من شريكى العنان ان يبضع ويودع ويدفع الى غيره مضاربة وان يوكل غيره بالبيع والشراء ولا يملك الاعارة (قاضيخان فى شركة العنان)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى سفينه يى عمروك اذنسز بكره ايجار وتسليم ايدوب بكر دخى اول سفينه ايله سفر ايتدكده سفينه درياده بوغلوب هلاك اولسه عمرو سفينه دن حصه سنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فى شركة الاملاك لم يجز لاحد الشريكين ان يتصرف فى نصيب الآخر الا باذنه وكل منهما فى نصيب شريكه كالاجنبى (جامع الفصولين فى الفصل الثالث والثلثين) ولا يجوز لاحدهما التصرف فى نصيب شريكه الا باذن الشريك (قاضيخان فى اول الشركة)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى آتى عمروك اذنسز بنوب آخر دياره كيدركن آت هلاك

اولسه عمرو حصه‌سنی زید تضمینه قادر اولورمی * الجواب ※ اولور

زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی سفینه‌یی عمروك اذنسز كوتوروب بر بلده‌یه كیدركن سفینه فورتنه‌دن باتوب هلاك اولسه عمرو سفینه‌دن حصه‌سنی زیده تضمینه قادر اولورمی ※ الجواب * اولور

(اما شركة الاملاك اما الجبرية بان يختلط مالان لرجلين اختلاطا لا يمكن التمييز بينهما او يرثان مالا والاختيارية ان يشتريا عينا او يتهبا او يوصى لهما فيقبلان او استوليا على مال او يخلطان ماليهما وفى جميع ذلك كل واحد منهما اجنبى فى نصيب الآخر لا يتصرف فيه الا باذنه لعدم اذنه له فيه (اختيار شرح المختار فى الشركة)

زید عمرو و صغیر ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی سفینه‌یی صغیرك وصیسی بكرك اذنسز كوتوروب بر بلده‌یه كیدركن سفینه فورتنه‌دن باتوب هلاك اولسه بكر سفینه‌دن صغیرك حصه‌سنی زیده تضمینه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولور (مرت مسئلته آنفا غیر مرة)

زید و عمرو و بكر عنانا شریكلر ایكن زید مال شركتدن شوقدر اقچه‌یی بشره ایداع وتسلیم ایدوب بعده مبلغ مزبور بشرك تعدی وتقصیرنسز ضایع اولسه عمرو و بكر مجرد ایداعه اذنمز بولنمادی دیو مبلغ مزبوردن حصه‌لرینی زیده تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب ※ اولمازلر

زیدك شركت عنان ایله شریكی اولان عمرو زیدك امرنسز مال شركتدن شوقدر اقچه‌یی بكره قرض ویروب بعده بكر مفلسا فوت اولوب مبلغ مزبور ضایع اولسه زید مبلغ مزبوردن حصه‌سنی عمروه تضمینه قادر اولورمی ※ الجواب * اولور

(ومنها انه لا يملك الاقراض ولو كان مفاوضا فى ظاهر الرواية (بحر رائق فى الشركة) ولو قال كل واحد منهما لصاحبه اعمل فيه برأيك فلكل واحد منهما ان يعمل فيما يقع فى التجارة من الرهن والارتهان ودفع المال مضاربة والسفر والخلط بماله والشركة مع الغير واما الهبة والقرض وما كان اتلافا للمال او تمليكا بغير عوض فانها لا تجوز (فى الفصل الثانى من شركة الخلاصة) ولو قال كل منهما لاخر اعمل برأيك فلكل منهما ان يعمل ما يقع فى التجارة كالرهن والارتهان والدفع مضاربة والسفر والخلط بماله والشركة بالغير لا بالهبة والقرض وما كان اتلافا للمال (بزازيه فى الثانى من الشركة)

زیدك شركت عنان ایله شریكی اولان عمرو مال شركتدن شوقدر اقچه‌یی قبض ایدوب اعمال ایدركن مجهلا فوت اولسه مبلغ مزبوردن زیدك حصه‌سنی تركه‌سندن ضمان لازم اولورمی * الجواب ※ اولور

زیدك شركت عنان ایله شریكی عمرو مال شركت ایله تجارت ایچون آخر دیاره كیتمك مراد ایتدكده زید كیتمه دیو نهی ایتمشیكن عمرو اصغا ایتمیوب زیدك اذنسز آخر دیاره كیتدكده مال شركتك بر مقداری عمروك یدنده ضایع اولسه زید اول مقداردن حصه‌سنی عمروه تضمینه قادر اولورمی ※ الجواب اولور

(والتقييد بالمكان صحيح حتى لو قال احد الشريكين لصاحبه اخرج الى خوارزم ولا تجاوزه صح فلو جاوز عنه ضمن حصة شريكه (من البزازية فى اول كتاب الشركة وكذا فى الخلاصة)

زیدك شركت عنان ایله شریكی اولان عمرو مال شركتدن بر جاریه‌یی بیع ایتمك استدكده زید نسیئه بیع ایتمه دیو نهی ایتمشیكن عمرو اول جاریه‌یی نسیئة بكره بیع وتسلیم ایدوب بعده بكر مفلس اولمغله ثمنی الامیوب ضایع اولسه حالا زید اول جاریه‌دن حصه‌سنی عمروه تضمینه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولور

زید و عمرو شركت عنان ایله شریكلر ایكن زید عمروك اذنیله مال شركتدن شوقدر اقچه ایله تجارت ایتدكده زیدك تعدی وتقصیرنسز مال شركته ضرر ترتب ایلسه زید عمروه ضرری رأس ماللریمزه كوره چكه‌لم دیركن عمرو راضی اولمیوب جمله ضرری سن چك دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا هلك مال الشركة او احد المالين قبل ان يشتريا شيئا بطلت الشركة لان المعقود عليه في عقد الشركة المال فانه يتعين فيه كما في الهبة والوصية وبهلاك المعقود عليه يبطل العقد كما في البيع (من شركت الهداية) بخلاف ما بعد الخلط حيث يهلك عن مال الشركة لانه لا يتميز فيجعل الهلاك من المالين (هدايه من المحل المزبور)

عنانا شريكلر اولان زيد وعمرو مال شركتي متاعه بوزدقلرندنصكره زيد وعمرو فسخ عقد ايدوب لكن متاعي اقتسام ايتميوب متاع عمروك يدنده ايكن زيد متاعي عمروك اذنسز آلوب آخر دياره كوتوروب بعده زيد اول دیارده فوت اولوب متاع ضايع اولسه عمرو متاعدن حصه سني زيدك تركه سندن تضمينه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(شريكان شركة عنان اشتريا امتعة ثم قال احدهما لصاحبه لا اعمل معك بالشركة فغاب وعمل الحاضر بالامتعة اجمع كان للعامل وهو ضامن لقيمة نصيب شريكه لان قوله لا اعمل معك بالشركة بمنزلة قوله فاسختك الشركة واحد الشريكين اذا فسخ الشركة ومال الشركة امتعة قالوا يصح فسخه وفي المضاربة بعد ما صار المال عروضا لا يصح فسخه (قاضيخان في فصل شركة العنان من كتاب الشركة)

زيد وعمرو شركت عنان ايله شريكلر ايكن زيد مال شركتدن برقاج قولي عمروك اذنيله قبض ايتدكدنصكره اول قوللر زيدك تعدي وتقصيري نسز اباق ايدوب ضايع اولسه لر عمرو مجرد يدكده اباق ايلديلرديو اول قوللردن حصه سني زيده تضمينه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مال الشركة اذا هلك في يد احد الشريكين لا يضمن (جواهر الفتاوى في اول الشركة) ويده في المال يد امانة (بدايه في الشركة) حتى اذا هلك المال في يده هلك بلا ضمان (غاية البيان في الشركة)

زيد وعمرو تجاراتدن برنوع مخصوصده عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيد عمروك اذنسز تجارتلري جنسندن اولميان بر قول اشترا ايدوب ثمني او لان شوقدر اقچه يي مال شركتدن ادا ايتدكدنصكره قول زيدك يدندن اباق ايلسه عمرو مبلغ مزبوردن حصه سني زيده تضمينه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(اذا اشترى احد شريكي العنان شيئا من غير تلك التجارة فهو له خاصة لان كل واحد منهما بحكم الشركة يكون وكيلا لصاحبه والوكالة تقبل التخصيص فاذا خصا نوعا كان كل واحد منهما في شراء ماسوى ذلك كالاجنبي عن صاحبه فيكون مشتريا لنفسه خاصة (من مبسوط السرخسي في الشركة)

زيد وعمرو تجاراتدن برنوعنده تجارت ايتمك اوزره عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيد عمروك اذنيله مال شركتله تجارت ايچون آخر دياره سفر ومال شركتله آربه اشترا ايدوب بيع ايتدكده زيدك تعدي وتقصيري نسز مال شركته ضرر ترتب ايلسه زيد عمروه ضرري رأس مالله ريعزه كوره چكدلم ديركن عمرو زيده مجردبن ساكه اربه اشترا ايله ديوتصريح ايتمامكله جمله ضرري سن مالكدن چك ديمكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وشريك العنان اذا سافر بمال الشركة صح في قول ابي حنيفة ومحمد الخ (من شركة الخانية) والشريكان امينان يقبل قول كل واحد منهما على صاحبه فيما يدعيه من ضياع المال مع يمينه (جواهر الفقه في الشركة)

(كتاب الوقف فيما يصح وفيما لايصح)

پادشاه اسلام مدالله ظله على مفارق الانام حضرتلري اراضئ اميريه دن برمقدار اراضئ معينه يي برمدرسه نك مصالحنه وقف ايلمك جائز اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولو وقف السلطان ارضا من بيت مال المسلمين على مصلحة عامة المسلمين جاز الوقف (من قاضيخان في كتاب الوقف كذا في منظومة ابن وهبان في كتاب الوقف) واما اذا وقف السلطان من بيت المال

(ارضا)

ارضا لمصلحة العامة فذكر قاضيخان فی فتاواه جوازه (اشباه فی الوقف) سئل فی قطعة ارض بقرية موقوفة من جانب السلطنة علی مصالح زاوية منصوب لها مولی وقفا ارصادا یا هل لمن ولاه السلطان علی تلك القرية ان يتعرض له بطلب شیء علی تلك الارض مع ان غيره ممن تقدم من الولاة لم يتعرض بطلب ذلك من متول من المتولين السابقين ام لا اجاب ليس له ان يتعرض بطلب شیء اذ السلطان نصره الله تعالی انما اطلق له فيما هو خارج عن اوقاف المسجد والزوايا والرباطات والمقابر واما اوقاف هذه المواضع الخيرية فهی مستثناة اما صريحا او دلالة وفی رسائل ابن نجيم فان قلت هل له يعنی للسلطان نصره الله تعالی ان يجعل ارضا وقفا علی مسجد قلت نعم ذكر قاضيخان ان لمن له مصارف الخراج بناء المساجد والنفقة علی تعميرها وفيها ولو وقف السلطان يجوز ويوجر (خيرالدين افندی فی الوقف) ومصرف خراج الاراضی والجزية وما يوٴخذ من نصاری بنی تغلب المقاتلة وذراريهم وكل ماتعود منفعته الی عامة المسلمين نحو الكراع والسلاح والعدة للعدو وعمارة الجسور والقناطر وحفر انهار العامة وبناء المساجد والنفقة عليها والقضاة والفقهاء (قاضيخان فی فصل فی العشر والخراج من كتاب الزكاة)

اراضی اميريه دن برمقدار يرزيده طرف سلطنتدن تمليك صحيح ايله تمليك اولندقدنصكره زيد اول يری برجهته وقف ايلسه صحيح اولورمی * الجواب * اولور

(ويتفرع علی اشتراط الملك انه لايجوز وقف الاقطاعات الا اذا كان الارض مواتا فاقطعها الامام رجلا اوكانت ملكا للامام فاقطعها رجلا (بحر رائق فی اوائل كتاب الوقف)

زيد اراضی اميريه دن تصرفنده اولان يری طرف سلطنتدن كندويه تمليك اولنمدين برجهته وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

(ولووقف ارضا اقطعها السلطان اياه فان كانت ملكا له اومواتا صح وان كانت من بيت المال لايصح (اسعاف فی باب مايصح وقفه)

سلاطين ماضيه دن زيد برمملكتی عنوة فتح ايتدكدنصكره اراضيسندن برمقدارينی عمروه تمليك صحيح ايله تمليك ايدوب عمرو دخی اول مقداری برجهته وقف ايلسه صحيح اولورمی * الجواب * اولور

(ولو ان سلطانا اذن لقوم ان يجعلوا ارضا من اراضی البلدة حوانيت موقوفة علی المسجد اوامرهم ان يزيدوا فی مسجدهم قالوا ان كانت البلدة فتحت عنوة وذلك لايضر بالمارة والناس ينفذ امر السلطان فيها وان كانت البلدة فتحت صلحا لاينفذ امر السلطان فيها لان البلدة اذا فتحت عنوة يصير ملكا للغانمين فيجوز امر السلطان فيها واذا فتحت صلحا يبقی علی ملك ملاكها فلا ينفذ امر السلطان فيها (قاضيخان فی باب الرجل جعل داره مسجدا)

سلاطين ماضيه دن زيد برمملكتی عنوة فتح ايتدكدنصكره اراضيسنده برمقدارينی عمروه تمليك صحيح ايله تمليك ايدوب عمرو دخی اول اراضيی صحتنده برجهته وقف وتسليم الی المتولی ايدوب تسجيل شرعی ايتدردكدنصكره عمرو فوت اولوب اراضی مزبوره وقفيت اوزره ضبط اولنوركن عمروك نسلندن بعض كمسنه لر وقفی طوتمازز ديو اراضیء مزبوره يه مداخله يه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وانما يزول ملك الواقف عن الوقف عنده بالقضاء لان القاضی اذا قضی فی فصل مجتهد فيه ينفذ وطريقه ان يسلم الواقف ماوقفه الی المتولی ثم يرجع ملتجئا بعدم اللزوم فيقضی القاضی باللزوم فيلزم (كذا فی وقف الكافی فی اوله)

زيد بر وقف عرصه اوزرينه اذن متولی وكندی ماليله نفسيچون ابنيه احداث ايدوب بعده اول ابنيه يی جهت اخرايه وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمی * الجواب * حكم حاكمله اولور

(واذا كان اصل البقعة موقوفة علی جهة قربة فبنی عليها بناء اووقف بناءها علی جهة اخری اختلف المشايخ فيه قال بعضهم لا يجوز وقال بعضهم يجوز لان جهات القربة وان اختلفت فاصل القربة يجمعها واختلاف الجهة لايوجب اختلاف الحكم عند اثبات اصل القربة

(محيط برهانى فى كتاب الوقف فى نوع من ذلك فى وقف المنقول)

زيد تحت اجاره سنده اولان وقف عرصه اوزرينه اذن متولى وكندى ماليله نفسيچون بنا ايلديكى منزلك بناسنى عرصه متوليسى اذنسز جهت اخرايه وقف ايلسه صحيح اولورمى

* الجواب * حكم حاكمله اولور

(ان الشخص اذا استأجر بياض ارض موقوفة على جهة وبنى فيها اوغرس ثم بدا له ان يقف البناء اوالغرس الذى له على جهة برغيرتلك الجهة التى وقف عليها فانه يجوز على قول بعض المشايخ

(انفع الوسائل)

زيد عرصه سى مقاطعه لو ارض ميرى وبناسى ملكى اولان دكر منك بناسى برجهته وقف وتسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايتدرسه وقف مز بور صحيح ولازم اولورمى * الجواب * اولور

(قلت ماتقول فى حوانيت السوق لوان رجلا وقف حانوتا له من حوانيت السوق قال ان كانت الارض باجارة فى ايدى القوم الذين بنوها لايخرجهم السلطان عنها فالوقف جائز

(احكام الاوقاف للخصاف فى وقف ارض الخراج)

زيد مقاطعه ايله تصرفنده اولان وقف عرصه اوزرينه اذن متولى وكندى ماليله نفسيچون غرس ايتديكى اشجارى جهت اخرايه وقف ايلسه وقف مز بور صحيح اولورمى * الجواب * حكم حاكمله اولور

(واذا كان اصل البقعة موقوفة على جهة قربة فبنى عليها بناء اووقف بناءها على جهة اخرى اختلف المشايخ قال بعضهم لايجوز وقال بعضهم يجوز لان جهات القربة وان اختلفت فاصل القربة يجمعها واختلاف الجهة لايوجب اختلاف الحكم بعد اتفاق اصل القربة (انفع الوسائل فى الوقف)

زيد طاپو ومقاطعه ايله تصرفنده اولان ارض ميرى اوزرينه صاحب ارض اذنيله ملك اشجارينى غرس ايتدكدنصكره زيد اول اشجارى برجهته وقف ايلسه وقف مز بور صحيح اولورمى * الجواب * حكم حاكمله اولور

(اقول المتعارف فى ديارنا وقف البناء بدون الارض وكذا وقف الاشجار بدونها فتعين الافتاء بصحته لانه منقول فيه تعامل (من منح الغفار)

زيد قرنداشى عمرو ايله على الاشتراك مالك اولوب قابل قسمت اولان منزلدن حصهء شايعه سنى برجهته وقف ايدوب تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدرسه وقف مز بور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(ذكر الخصاف فى وقفه قالوا ان رجلا وقف نصف ارض له اونصف داره وذلك مشاع وقفا صحيحا ان ذلك جائز على مذهب ابى يوسف (انفع الوسائل فى الوقف) وقف المشاع صحيح عند ابى يوسف غير صحيح عند محمد ومشايخ بلخ اخذوا بقول ابى يوسف ومشايخ بخارى اخذوا بقول محمد وبه يفتى (ولوالجية من كتاب الوقف) والاصح ان وقف المشاع جائز عند مشايخ خراسان ولا يجوز عند محمد وبه اخذ مشايخ بخارى وافتوا به والمتأخرون افتوا بقول ابى يوسف انه يجوز وهو المختار (من وقف خزانة المفتين) ووقف المشاع جائز عند ابى يوسف لان القسمة من تمام القبض والقبض عنده ليس بشرط فكذا تتمته وقال محمد لايجوز لان اصل القبض عنده شرط فكذا مايتم به وهذا فيما يحتمل القسمة (من وقف الهداية) ولوقضى القاضى بجواز وقف المشاع ارتفع الخلاف ثم اذا طلب من القاضى القسمة قال ابو حنيفة لايقسم ويأمرهم بالمهايأة وقالا يقسم اذا كان البعض ملكا والبعض وقفا

(اسعاف فى فصل فى قسمة الاوقاف)

قيون وقفى متعارف اولان بلده اهاليسندن زيد شوقدر قيوننى ملك باغنى وقف وغله لرينى برتكيه نك فقراسنه شرط ايدوب تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدردكدنصكره زيد نادم اولوب رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وقال)

وقال محمد يجوز وقف مافيه تعامل من المنقولات واختاره اكثرفقهاء الامصار وهوالصحيح كمافى الاسعاف وهوقول عامة المشايخ كمافى الظهيرية لان القياس قديترك بالتعامل كمافى الاستصناع (بحررائق من كتاب الوقف) والفتوى على قول محمد لحاجة الناس فى تعاملهم بذلك (اختيارشرح المختارمن كتاب الوقف

اينك وقفى متعارف اولميان بلده اهاليسندن زيد براينكى برجهته وقف ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه‌سى اينكى ميراثه ادخاله قادراولورلرمى ✱ الجواب ✱ اولورلر

(بخلاف مالاتعامل فيه كالثياب والامتعة لان من شروط الوقف التأبيد كما بيناه فى السلاح والكراع بالنص وفيماجرى فيه التعامل بالتعامل فبقى ماوراءه على الاصل (اختيارشرح المختارمن كتاب الوقف)

قول وجاريه وقفى متعارف اولميان بلده اهاليسندن زيد قوللرينى وجاريه‌لرينى برجهته وقف ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه‌سى اول قوللرى وجاريه‌لرى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ولايجوز وقف ماينقل و يحول قال رضى الله عنه وهذا على الارسال قول ابى حنيفة وقال ابو يوسف اذاوقف ضيعة ببقرها واكرتها وهم عبيده جازفكذا سائرآلات الحراثة لانه تبع للارض فى تحصيل ماهوالمقصود وقديثبت من الحكم تبعا مالايثبت مقصودا كالشرب فى البيع والبناء فى الوقف ومحمد معه فيه لانه لماجاز افراد بعض المنقول بالوقف عنده فلان يجوزالوقف فيه تبعااولى (هدايه فى كتاب الوقف)

زيد صحتنده ملك كتابلرينى وقف وتسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتديردكدنصكره زيد فوت اولسه قزلرى وقف مزبورى طوتمازز ديمكه قادره اولورلرمى * الجواب ✱ اولمازلر

(تكلموافى وقف الكتب والمختار جوازه لمكان العرف و به اخذ ابو الليث و كذا لوقف مصاحف المسلمين وكذا حبس فرس فى سبيل الله (قاسم بن قطلو بغا) واختلف المشايخ فى وقف الكتب جوزه الفقيه ابو الليث وعليه الفتوى (من وقف الخانية فى اول وقف المنقول كذا فى الخلاصة والدرر)

زيد عمروذمتنده اولان شوقدر اقچه‌سنى برجهته وقف ايلسه مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

ولايجيز وقف كل عين معينة مملوكة قابلة لنقل مفيدة باقية يعنى العين الموصوفة بالصفات المذكورة لايجوز وقفها كليا عندنابل انمايجوز اذاكانت عقارا عندابى حنيفة لان وقف المنقول لايتأبد ولابدمن التأبيد فيه و يجوز فى بعض المنقولات ايضا عندهما وقال الشافعى يجوز وقف كل عين موصوفة بالصفات المذكورة لان المقصود من الوقف الانتفاع وكل مايمكن ان ينتفع به يجوزوقفه عرف من القيد الاول ان وقف مافى الذمة لايجوز وكذاوقف المنافع (من وقف شرح المجمع لابن ملك)

زيد شوقدر اقچه‌سنى برجهته وقف وتسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايتدردكدنصكره زيدنادم اولوب وقفندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

وعن الانصارى وكان من اصحاب زفر فيمن وقف الدراهم اوالطعام اومايكال اومايوزن ايجوزقال نعم قيل وكيف قال يدفع الدراهم مضاربة ثم يتصدق بها فى الوجه الذى وقف عليه ومايكال ومايوزن يباع و يدفع ثمنه مضاربة او بضاعة (من وقف البحرالرائق فى شرح قوله ومنقول فيه تعامل) وقف دراهم اومكيلا اوثيابالم يجز وقيل فى موضع تعارفوا ذلك يفتى بجوازه (منتخب تاتارخانية فى الفصل الثالث) (بم)وقف مائة وخمسين دينارا على مرضى الصوفية ومات يصح و يدفع الذهب الى انسان مضاربة ليستغلها او يصرف الربح اليهم (ظ) وقف الدراهم والمكيل والموزون كذلك (من اوائل وقف القنية وعن زفر اذاوقف الدراهم اوالطعام اومايكال او يوزن يجوز (قاضيخان فى فصل وقف المنقول من كتاب الوقف)

زيد برقاچ كسنه‌لر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه‌سنى برجهته وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب ✱ اولماز

و يشترط فيها مايشترط فى الهبة من قبض وافراز (جامع الفصولين فى اول كتاب الوقف فى الفصل

السابع والثلاثين)

زيد صحتنده شوقدر اقچه‌سنى برجهته وقف وتسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدردكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه‌سى مبلغ مزبورى متوليدن السه‌لر متولى مبلغ مزبورى ورثه‌دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد صحتنده شوقدر بيك غروشنى برجهته وقف وتسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايتدردكدنصكره زيد مرض موتنده مالمدن بشيوز غروش وقف اولنوب مقدما وقف ايتديكم نقوده ضم اولنه ديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولسه ثلث بشيوز غروشه مساعد ايكن ورثه‌سى وصيتى طوتماغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(الوقف فى مرض الموت لازم ولكنه كالوصية فى حق نفوذه من الثلث (اسعاف فى حق المرضى) قال والمحفوظ من مشايخى واستاذى ان المريض فى مرض الموت اذا قال وقفت دارى على مسجد كذا ولم يزد على هذا ولم يسلم الدار يكون ذلك صحيحا و يكون وصية بغير تسليم

(جواهر الفتاوى فى الوقف)

زيد صحتنده جمله عقاراتنى برجهته وقف وتسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدردكدنصكره ديونى تركه‌سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زوجه‌سى هند ايله سائر داينلرى وقفى طوتمازز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(قال ابو حنيفة رحمه الله لا يزول ملك الواقف عن الوقف الا ان يحكم به الحاكم او يعلقه بموته فيقول ان مت فقد وقفت دارى على كذا (هداية فى اول كتاب الوقف) واذا لزم الوقف وتم لا يملك اى لا يكون مملوكا لصاحبه ولا يملك اى لا يقبل التمليك لغيره بالبيع ونحوه لاستحالة تمليك الخارج عن ملكه (درغرر) ولو وقف المديون الصحيح وعليه ديون تحيط بماله فان وقفه لازم ولا ينقضه ارباب الديون اذا كان قبل الحجر بالاتفاق لانه لم يتعلق حقهم بالعين فى حال صحته

(فتح القدير فى الوقف)

زيد برقصبه‌ده چشمه بنا ايدر اولدقده اول چشمه‌نك مخزنندن اهاليدن عمروك منزلنده اولان چشمه‌سنه برمقدار صو جريان ايتمك اوزره چشمه‌نك مخزنندن مجرى تعيين اولنوب چشمه‌يى وجه محرر اوزره بناء ووقف ايدوب قصبه‌نك خارجندن كنك ايله كتورديكى صويى چشمه‌يه اجرا ايدوب تعيين ايتديكى اوزره برقاچ سنه آقدقدنصكره زيد فوت اولسه ورثه‌سى عمروك چشمه‌سنه جريان ايدن صو ارثا بزه انتقال ايلدى اويله اولنجق بز اول صويى عمروك چشمه‌سنه اجرا ايتديرميوب منزلمزه اجرا ايده‌رز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

وهذا لان من الاحكام ما يثبت تبعا ولا يثبت مقصودا كالشرب فى بيع الارض والبناء فى الشفعة

(اختيار شرح المختار فى الوقف)

هند ملك منزلنى برجهته وقف ايدوب وقفيه‌سنه يازدردقده وقفيه‌سنده منزلك غله‌سى اولا نفسمه فوتمدنصكره زوجم زيده بعد وفاته اولادنه واولاد اولادنه مشروطه اولوب بعد الانقراض منزل مزبور بيع اولنوب ثمنى مدينهٔ منوره فقراسنه صرف اولنه ديو يازديروب شرط مزبور ايله وقف ايتدكدنصكره هند رجوع ايدوب منزل مرقومى عمروه بيع وتسليم ايلسه حالا هند وجه محرر اوزره وقف ايتمشيدم ديو بيعى فسخ ايدوب منزلى عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ذكر هلال فى وقفه ولو شرط فى اصل الوقف ان يبيع الوقف و يجعل ثمنه للمساكين لم يجز هذا الشرط وذكر الانصارى فى وقفه والخصاف فى وقفه لو شرط ان يبيعها و يتصدق بثمنها الى ما يرى من ابواب البر فالوقف باطل وان شرط فى الوقف ان يبيعه ولم يبعه لم يجز لمن تولاه بعده ان يبيعه وفى العتابية ولو شرط ان يبيعها و يشترى بثمنها عبدا و يعتقه او يتصدق بثمنها او ينفق على نفسه فهو

باطل قال ابو نصر يبطل الشرط و يصح الوقف (م) واذا وقف ضيعة على ان له ان يبيعها و يصرف ثمنها الى حاجته قال ابو نصر الشرط باطل والوقف جائز وعن ابى القاسم نحوه وقال ابو بكر الاسكاف الوقف باطل قال الصدر الشهيد وهو المختار وفى تجنيس الفتاوى الشرط والوقف باطلان وهو المختار (تاتارخانية فى الرابع من الوقف)

هند ملك منزلنى وقف وتسجيل ايتدروب وقفيه يازدردقده اول وقفيه ده منزلك سكناسى اولا نفسمه فوتمدن صكره زيده بعد وفاته اولادنه واولاد اولادنه مشروطه اولوب بعد الانقراض منزل بيع وثمنى استرباح اولنوب ربحى وجوه خيره صرف اولنه ديو يازدردقدن صكره هند وقف مزبوردن رجوع ومنزل مرقومى عمروه بيع وتسليم ايدوب بعده هند فوت اولسه زيد هند وجه محرر اوزره وقف ايتمشيدى ديو منزلى عمرودن الغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

بو صورتده مرافعه اولدقلرى قاضى هندك وجه مشروح اوزره وقفنه بناء اول منزلى زيده حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ و حجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

(وهنا لم يستند الحكم الى دليل شرعى ولهذا لم ينفذ حكمه ولم يعتبر حجته وان استند الحكم الى دليل شرعى ووافق قولا صحيحا فى المذهب نفذ ولا ينقض (خير الدين افندى فى كتاب القضاء)

هند ملك منزلنى وقف ايتدكده حياتده اولدقچه كندى ساكنه اولوب بعد وفاتها عتيقه‌سى زينب بعد وفاتها اولادى ساكنلر اولوب بعد الانقراض مدينهٔ منوره متوليسى بيع ايدوب ثمنى مدينهٔ منوره فقراسنه صرف ايليه ديو شرط ايدوب بو رأى اوزره مصرة فوت اولدقدن صكره زينب دخى فوت اولوب اولادى منقرض اولسه‌لر ثلث مساعد ولمحق مدينهٔ منوره متوليسى وصيتى تنفيذ ايچون منزل مزبورى ثمن مثلنه بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قال الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل الوقف على ثلثة اوجه اما ان يكون فى الصحة او فى حالة المرض او بعد الموت فما كان فى الصحة فالقبض والافراز يكون شرطا لصحته كالهبة وما كان بعد الموت فالقبض والافراز ليس بشرط لصحته لانه وصية الا انه يعتبر من الثلث وما كان فى حالة المرض فحكمه حكم الوقف فى الصحة وان كان يعتبر من الثلث كالهبة فى المرض يعتبر من الثلث وشرط فيه ما شرط فى الهبة من القبض والافراز كذلك الوقف فى المرض (فى وقف المريض من الخانية)

زيد ملك منزلنى وقف ايتدكده حياتده اولدقچه كندى ساكن اولوب بعد وفاته زوجه‌سى هند بعد وفاتها اولادى ساكنلر اولوب بعد الانقراض مدينهٔ منوره متوليسى بيع ايدوب ثمنى مدينهٔ منوره فقراسنه صرف ايليه ديو شرط ايدوب بو رأى اوزره مصرا فوت اولدقدن صكره هند دخى فوت اولوب اولادى منقرض اولدقلرنده ثلث مساعد اولمغله مدينه متوليسى وصيتى تنفيذ ايچون منزلى ثمن مثلنه عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى بر جهته وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر هلال فى وقفه ولو شرط فى اصل الوقف ان يبيع الوقف ويجعل ثمنه للمساكين لم يجز هذا الشرط وذكر الانصارى فى وقفه والخصاف فى وقفه لو شرط ان يبيعه و يصرف ثمنه الى باب من ابواب الخير فالوقف باطل (مؤيد زاده) وان خاف الواقف ابطاله ولم يتيسر له الحكم بان يصادف حاكما يجوز قضاءه فى المجتهدات كاغلب قضاتنا يقول ان ابطله قاض او وال فهذه الاراضى بجملتها و جميع ما فيها وصية منى و يتصدق بثمنها الى الفقراء والوصية تحتمل التعليق بالشرط فلا يفيد الوارث الدفع الى القاضى والابطال (بزازيه فى اوائل كتاب الوقف)

(نوع فى لزوم الوقف وعدمه)

زيد ملك عرصه‌سنده جامع بنا ايدوب طريقيله ملكندن افراز ايدوب صلاته اذن ويرمكله ايچنده جماعت ايله اداء صلوة اولنسه وقف مزبور لازم اولورمى * الجواب * اولور

(اذا بنى مسجدا لا يزول ملكه عنه حتى يفرزه عن ملكه بطريقه ويأذن بالصلوة فيه ويصلى فيه واحد

وفى رواية شرط صلوة جماعة (من وقف ملتقى الابحر) قال محمد وهو قياس قول ابى حنيفة رحمه الله لا يزول ملكه قبل التسليم وبه اخذ شمس الائمة السرخسى ثم التسليم فى المسجد ان يصلى فيه بالجماعة باذنه (قاضيخان فى باب الرجل يجعل داره مسجدا من الوقف)

زيد صحتنده ملك عرصه سى اوزرينه مسجد بنا ايدوب طريقيله ملكندن افراز و وقف ايدوب صلاته اذن ويرمكله ايچنده جماعت ايله اداء صلوة اولنوب بعده تسجيل اولنمدين زيد فوت اولسه ورثه سى مسجدى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ثم التسليم فى المسجد ان يصلى فيه بالجماعة باذنه (قاضيخان فى الوقف)

بر قريه ده شرائط جواز صلوة جمعه موجود اولميوب لكن زيد بلامكله قريهٔ مزبوره ده جامع بنا ايلسه حالا زيد واقف اولدقده رأى حاكمله جامعك منبرينى قلع ايدوب مسجد ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر غير مرة فى باب الجمعة)

زيد صحتنده ملك منزلنى بر جهت مؤبده يه وقف وتسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايدوب وقفيه تحرير اولندقدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى مجرد وقفيه ده معتاد اوزره وقفدن رجوع ومخاصمه و بعده وقفك لزومنه حكم تحرير اولنمامغله وقفى طوتمازز ديو منزلى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(لا يجوز الرجوع عن الوقف اذا كان مسجلا (ذخيره من وقف المجموعة المؤيدية) والفتوى فى جواز الوقف على قول ابى يوسف (من وقف منية المفتى) فلو اقيمت بينة بشرط تكلم به الواقف ولم يوجد فى المكتوب عمل به كما فى وقف البزازية من وقف البحر) وعند ابى يوسف يزول بمجرد قول الواقف ولا يجوز بيعه ولو مات لا يورث عنه (من اوائل وقف الخانية وفيه تمامه)

زيد صحتنده ملك منزلنى برجهته وقف ايدوب بعده تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنمدين زيد فوت اولوب ورثه سى متولى ايله قاضى يه مرافعه اولدقلرنده قاضى امام ابى يوسف قولى اوزره منزلك وقفيتنه حكم ايلسه وقف مزبور لازم اولورمى * الجواب * اولور

(الوقف جائز عند علمائنا ابى حنيفة وابى يوسف ومحمد وزفر والحسن بن زياد وذكر فى الاصل كان ابو حنيفة رحمه الله لا يجيز الوقف وبظاهر هذا اللفظ اخذ بعض الناس فقال عند ابى حنيفة لا يجوز الوقف وليس كما ظن بل هو جائز عند الكل الا عند ابى يوسف ومحمد رحمهما الله اذا صح الوقف يزول ملك الواقف لا الى مالك وعند ابى يوسف يزول بمجرد قول الواقف ولا يجوز بيعه ولو مات لا يورث عنه وعند محمد لا يزول ملك الواقف الا بالتسليم الى المتولى او الى الموقوف عليه وعند ابى حنيفة يجوز الوقف جواز الاعارة بصرف المنفعة الى جهة الوقف وتبقى العين على ملك الواقف له ان يرجع عنه ويجوز بيعه وان مات يورث عنه ولا يلزم الا بطريقين احدهما قضاء القاضى بلزومه لانه مجتهد فيه ويسلم الواقف ما وقفه الى المتولى ثم يريد ان يرجع عنه فينازعه بعلة عدم اللزوم ويختصمان الى القاضى فيقضى القاضى بلزومه وان حكما رجلا فحكم بينهما بلزوم الوقف اختلفوا فيه والصحيح ان بحكم الحاكم لا يرتفع الخلاف وللقاضى ان يبطله والوجه الثانى للزوم الوقف فى قول ابى حنيفة رحمه الله ان يخرجه مخرج الوصية فيقول اوصيت بغلة دارى هذه او بغلة ارضى هذه او يقول جعلت هذه الدار وقفا فتصدقوا بغلتها على المساكين (فى اول وقف الخانية)

زيد صحتنده ملك عقارينى وقف وتوليت وغله سنى اولادنه واولاد اولادنه بعد الانقراض غله سنى فقرايه شرط ايتدكدنصكره تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنمدين زيد فوت اولوب اولادندن انجق قزى هند وسائر ورثه سنى ترك ايتمكله سائر ورثه اول عقارى ميراثه ادخال مراد ايدوب هند ايله محاكمه مرافعه اولدقلرنده حاكم امام ابى يوسف قولى اوزره اول عقارك وقفيتنه حكم ايلسه سائر ورثه راضيلر اولميوب عقارى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولو قضى القاضى بلزومه لزم ونفذ لانه قضاء فى المجتهد فيه ولم يكن لغيره ابطاله (اختيار شرح المختار فى اول الوقف)

(سئل فى رجل وقف عقارا فى صحته ثم مات قبل التسليم الى المتولى وقبل الحكم بلزومه فباعه وارثه زيد من عمرو وسلمه ثم ذهبا الى القاضى وقال زيد بعت ملكى ولم يذكر وقفيته فكتب القاضى صك البيع غير عالم بوقفيته ثم ثبت وقفيته بالبينة عند قاض آخر لدى خصم شرعى على وجه شرعى فحكم بوقفيته وبطلان البيع على قول الامام ابى يوسف فهل يلزم الوقف ويبطل البيع ام لا الجواب نعم يلزم الوقف ويبطل البيع سئل عن رجل يملك عقارا فباعه من آخر وباعه المشترى من آخر وبقى على ذلك مدة سنين ثم اظهر البايع مكتوبا شرعيا يشهد له بايقاف العقار قبل البيع فهل تسمع دعواه بذلك وبينته ام لا اجاب تسمع دعواه وبينته واذا ثبت بطل البيع (ابن نجيم فى الوقف)

هند ملك منزلنى برجهته وقف ايدوب لكن تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنماسه هند فقيره اولمغله وقفدن رجوع ايدوب وقفى حاكمه فسخ ايتدرمجك منزل مزبورى ملكيت اوزره ضبط و بيعه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وفى فوائد شمس الاسلام الواقف اذا افتقر واحتاج الى الوقف يرفع الامر الى القاضى حتى يفسخ ان لم يكن مسجلا (من وقف الخلاصة) وكذا فى الفصل الثالث عشر من الفصولين وذكر شمس الاسلام افتقر الواقف واحتاج الى الوقف يرفع الامر الى الحاكم حتى يفسخ ان لم يكن مسجلا وهذا ظاهر على مذهب الامام فاما على مذهبهما فيصح ايضا لوقوعه (فى فصل مجتهد فيه من اوائل وقف البزازية)

زيد منزلم فوتمدن صكره مدينه فقراسنه وقف اولسون ديو وصيت ايتدكدن صكره زيد رجوع ايدوب منزل مزبورى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(او بالموت اذا علق به بان قال اذا مت فقد وقفت دارى كذا ثم مات صح ولزم ان خرج من الثلث لان الوصية بالمعدوم جائزة كالوصية بالمنافع كما مر ويكون ملك الميت فيه باقيا حكما فيتصدق عنه دائما وان لم يخرج منه جاز بقدر الثلث وبقى الباقى الى ان يظهر له مال آخر او يجيز الورثة وان لم يظهر ولم يجيزوا قسم الغلة بينهما اثلاثا ثلثها للوقف والثلثان للورثة وفى قوله او بالموت اذا علق به اشارة الى ان مجرد التعليق بالموت لا يفيد زوال الملك بل لابد من الموت بعد التعليق ليفيده (درر فى اول الوقف) ويجوز للموصى الرجوع من الوصية لانه تبرع لم يتم فجاز الرجوع فيه كالهبة (هدايه فى باب صفة الوصية من الوصايا)

زيد صحتنده ملك عقارينى برجهته وقف ايدوب بعده تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنمدين ديوننى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك داينلرى وقفى حاكمه فسخ ايتدرمجك اول عقارى قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(سئل عن شخص عليه ديون كثيرة وله عقارات وقفها قبل موته ولا مال له سواها فهل للحاكم بيعها ووفاء الديون من ثمنها اجاب حيث كان الديون مستغرقة ثمن العقارات وطلب الغرماء بيعها فى ديونهم للحاكم بيعها ووفاء الديون من ثمنها وان لم تف فبالحصص (ابن نجيم)

زيد صحتنده ملك منزلنى وقف وسكناسنى قيزلرى هند و زينبه شرط ايدوب بعده تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنمدين زيد فوت اولسه سائر ورثهسى وقفى حاكمه فسخ ايتدرمجك منزلى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(قال ابو حنيفة وزفر رح شرط جوازه ان يكون موصى به او يقول اذا مت فقد وقفته حتى لو لم يوص به لا يصح ويبقى على ملكه يجوز بيعه ويورث عنه الا ان يجيزه الورثة فيصير جائزا وتأبد (اختيار شرح المختار فى اول كتاب الوقف) وعند ابى حنيفة يجوز الوقف جواز الاعارة يصرف المنفعة الى جهة الوقف وتبقى العين على ملك الواقف فله ان يرجع عنه ويجوز بيعه وان مات يورث عنه ولا يلزم الا

بطريقين احدهما قضاء القاضى بلزومه والثانى ان يخرجه مخرج الوصية (قاضيخان فى الوقف ملخصا)

هند زينب ايله على الاشتراك مالكه اولديغى منزلدن حصهٔ شايعه‌سنى برجهته وقف ايدوب لكن تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنماسه هند رجوع ايدوب وقفى حاكمه فسخ ايتدريجك حصهٔ مرقومه‌يى ملكيت اوزره ضبط و بيعه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(فس) قال بعضهم لم يجز بيع الوقف لو مسجلا محكوما والاصح (جامع الفصولين فى ١٣) ومشاع قضى بجوازه اى وصح وقف المشاع اذا قضى بصحته لانه قضاء فى فصل مجتهد فيه ولاخلاف فيه وانما الخلاف فيما يحتمل القسمة قبل القضاء اطلق القاضى فيشمل الحنفى وغيره فان للحنفى المقلد ان يحكم بصحة وقف المشاع و ببطلانه لاختلاف الترجيح واذا كان فى المسئلة قولان مصححان فانه يجوز القضاء والافتاء باحدهما كما صرحوا به (من وقف البحر الرائق) واختلاف الترجيح مذكور فى القهستانى والدرر وغيرهما)

زيد يرى مقاطعه‌لو ارض ميرى وكرومى ملكى اولان باغنك كرومنى وقف وغله‌سنى اوغلى عمروه بعده عمروك اولادنه واولاد اولادنه شرط ايدوب لكن تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنمدين زيد فوت اولوب عمروى وقزى زينبى ترك ايلسه زينب رأى حاكله كرومى ميراثه ادخاله قادره اولورمى * الجواب * اولور

(واذا اطلق الحاكم واجاز بيع وقف غير مسجل اذا طلق ذلك للوارث كان حكما بصحة بيع الوقف (بزازية فى اوائل الوقف) وعند محمد لا يزول ملك الواقف الا بالتسليم الى المتولى اوالى الموقوف عليه وعند ابى حنيفة يجوز الوقف جواز الاعارة يصرف المنفعة الى جهة الوقف وتبقى العين على ملك الواقف له ان يرجع عنه ويجوز بيعه وان مات يورث عنه ولا يلزم الا بطريقين احدهما قضاء القاضى بلزومه لانه مجتهد فيه ويسلم الواقف ماوقفه الى المتولى ثم يريد ان يرجع عنه فينازعه بعلة عدم اللزوم ويختصمان الى القاضى فيقضى القاضى بلزومه وان حكما رجلا فحكم بينهما بلزوم الوقف اختلفوا فيه والصحيح ان بحكم الحكم لا يرتفع الخلاف وللقاضى ان يبطله والوجه الثانى للزوم الوقف فى قول ابى حنيفة ان يخرجه مخرج الوصية الخ (قاضيخان فى اول كتاب الوقف)

بلزك وقفى متعارف اولان بلده اهاليسندن هند ملك بلزكنى برجهته وقف ايدوب لكن تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنماسه هند رجوع ايدوب بلزكى ملكيت اوزره ضبطه قادره اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد برمقدار كتابلرينى برجهته وقف ايدوب بعده تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنمدين زيد فوت اولسه ورثه‌سى اول كتابلرى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وقال محمد رحمه الله يعتبر العرف واليه ذهب عامة المشايخ منهم شمس الائمة السرخسى وذكر فى كتابه ماتعارفه الناس وليس فى حقه نص يبطله فهو جائز فى نوع من ذلك فى وقف المنقول (من كتاب الوقف من المحيط البرهانى)

زيد قزغاننى برجهته وقف ايدوب بعده تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنمدين زيد فوت اولسه ورثه‌سى قزغانى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(مرت مسئلته قبل مسئلتين)

زيد شوقدر اقچه‌سنى برجهته وقف ايدوب لكن تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنماسه زيد وقفندن رجوع ايدوب مبلغ مزبورى مصارفنه صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(يفهم جوابه ممامر من قاضيخان قبل ثلث مسائل)

زيد برمدرسه بنا ايتدكده حجراتنده اولان طلبه‌يه ومدرسه‌نك مدرسينه ملك خاننك غله‌سندن شوقدر اقچه ويريله ديوب غيرى نسنه سويلماسه مجرد بويله ديمكله خان وقف اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل قال جعلت غلة دارى هذه للمساكين يكون نذرا بالتصدق بالغلة ولو قال جعلت هذه الدار

للمساكين كان نذرا بالصدق بعين الدار للمساكين للحال (قاضيخان قبيل باب الرجل يجعل داره مسجدا

زيد قاين انام هند منزلمه كيررسه منزلم فلان جهته وقف اولسون ديوب هند زيدك منزلنه كيرسه بومرتبه ايله منزل وقف اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(وشرائطه اهلية الواقف للتبرع من كونه حرا عاقلا بالغا وان يكون منجزا غير معلق فانه مما لا يصح تعليقه بالشرط فلو قال ان قدم ولدی فداری صدقة موقوفة على المساكين فجاء ولده لا يصير وقفا وذكر في جامع الفصولين الوقف مما يصح تعليقه بالشرط في رواية فاشار ان فيه روايتين وجزم بصحة اضافته (وفي البزازية وتعليق الوقف بالشرط باطل وفي الخانية ولو قال اذا جاء غد فارضى صدقة موقوفة او قال اذا ملكت هذه الارض فهي صدقة موقوفة لا يجوز لانه تعليق والوقف لا يحتمل التعليق بالخطر لانه لا يحلف به فلا يصح تعليقه كما لا يصح تعليق الهبة بخلاف النذر لانه يحلف به ويحتمل التعليق انتهى
(من اوائل وقف البحر الرائق)

(وقف المريض)

هند مرض موتنده بعض اشياسنی برجهته وقف ايدوب بعده ديونی تركه سندن ازيد اولدیغی حالده فوت اولسه داينلری وقفی طوتميوب اول اشيايی قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولو وقف المريض داره وعليه دين محيط بماله لا يصح وان لم يكن محيطا صح بعد قضاء الدين في ثلثه
(خزانة الاكمل في الوقف من مسائل الروضة)

زيد مرض موتنده ملك منزلنی برجهته وقف وتسليم الى المتولی ايدوب تسجيل شرعی ايتدردكدنصكره زيد فوت اولوب ثلث مساعد اولماسه ورثه سی ثلث مساعد اولمدیغی مقدارده وقفی طوتماغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(الوقف في مرض الموت كالهبة فيه فيعتبر من الثلث ويشترط فيه ما يشترط فيها من القبض والافراز فان خرج من الثلث او اجازه الوارث نفذ في الكل والا بطل في الزائد على الثلث وان اجاز البعض دون البعض جاز بقدر ما اجاز وبطل في الباقي الا ان يظهر للميت مال غيره فينفذ في الكل كذا في الخانية (درر قبيل يتبع شرط الواقف)

زيد مرض موتنده ملك منزلنی برجهته وقف وتسليم الى المتولی ايدوب تسجيل شرعی ايتدردكدنصكره زيد فوت اولوب ثلث مساعد اولسه ورثه سی وقفی طوتماغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

مريض وقف دارا في مرض موته فهو جائز اذا كان يخرج من ثلث ماله
(قاضيخان في فصل وقف المريض من كتاب الوقف)

زيد مرض موتنده برقاچ كسنه لر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه سنی برجهته وقف ايدوب بعده مبلغ مزبور اول كسنه لرك ذمتلرنده ايكن زيد فوت اولسه ورثه سی مبلغ مزبوری ميراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب اولورلر * (مرت مسئلته قبل ثلثة اوراق من وقف شرح المجمع لابن ملك)

(وقف الصغير)

اون ياشنده اولان هند صغيره بعض املاكنی برجهته وقف ايتدكدنصكره فوت اولسه ورثه سی املاك مرقومه يی ميراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

وفي الفتاوى صبي محجور عليه وقف ارضا له قال الفقيه ابو بكر وقفه باطل الا باذن القاضي وقال الفقيه ابو القاسم وقفه باطل وان اذن له القاضي لانه تبرع فصار كالهبة والصدقة (في الفصل الثالث من وقف المحيط البرهاني)

(وقف الفضولی)

زيد صغيرك ملك منزلنی اناسی هند تغلبا بالملكيت اوزره ضبط و برجهته وقف ايلسه صغير بالغ اولدقده منزلی ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لاجائز ان يكون بطريق الغصب لان الوقف يقصد به الاجر والثواب والغصب ينافيه (انفع الوسائل)

هند زوجی زيدك ملك منزلنی زيدك اذنسز برجهته وقف ايدوب بعده زيد مجيز اولمدين زيد فوت اولسه وقف مزبور باطل اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(فاتقول فی رجل غصب من رجل ضيعة فوقفها علی قوم ومن بعدهم علی المساكين ثم انه اشتراها من صاحبها ودفع الثمن او صالح صاحبها علی مال ودفع ذلك اليه هل يجوز الوقف قال لا يجوز وقفه اياها من قبل انه ملكها بعدما وقفها (فی باب الرجل يغصب الضيعة من رجل فيقفها (من اوقاف الخصاف)

زيد زوجهسی هند ايله علی الاشتراك مالك اولديغی منزلی هندك اذنسز برجهته وقف وتسليم الی المتولی ايدوب تسجيل شرعی ايتدرسه هند حصهسنده وقفی طوتميوب منزلدن حصهسنی ضبطه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وان طلب الشريك القسمة يقسم لانها افراز وان كان فيها معنی المبادلة الا ان غالبنا جهة الافراز نظرا للوقف (اختيار شرح المختار فی وقف المشاع (لان غاية الامر وقف ملكه وملك غيره فصح فی ملكه (بزازيه فی الوقف)

زيدك عبد مأذونی عمرو اكتساب ايتديكی اقچه ايله بر باغچه اشترا ايتدكدنصكره عمرو اول باغچهيی زيدك اذنسز برجهته وقف ايلسه زيد مجيز اولميوب باغچهيی ملكيت اوزره ضبطه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مررت مسئلته من البحر الرائق قبيل وقف المريض)

زيدك عبد مكاتبی عمرو كسب ايتديكی مال ايله اشترا ايتديكی منزلی زيدك اذنسز برجهته وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا يملك خمس خصال لا يعتق بجعل وغير جعل ولا يتزوج الا باذن المولی ولا يهب ولا يتصدق ولا يحابی محاباة فاحشة كالعبد المأذون (قاضيخان فی فصل المكاتب)

(وقف الذمی)

زيد ذمی ملك منزلنی وقف وسكناسنی فقراء مرضايه شرط ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمی * الجواب ❊ اولور

(المجوسی وقف ضيعة علی فقراء المجوس لا يجوز (ظ) مجوسی وقف ارضه علی اولاده واولاد اولاده ابدا ماتناسلوا ومن بعدهم علی فقراء اليهود والمجوس يجوز قال رضی الله عنه فينبغی ان يجوز علی فقراء المجوس ابتداء (قنية فی باب وقف الكفار)

زيد ذمی صحتنده ملك منزلنی وباغنی بر كنيسهيه وقف ايدوب بعده بلا وارث فوت اولسه امين بيت المال منزل وباغی بيت المال ايچون ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو وقف الذمی داره علی بيعة او كنيسة او بيت نار فهو باطل (من وقف المحيط البرهانی) سئل اذا وقف الذمی وقفا علی الكنيسة او البيعة هل يجوز ام لا اجاب الوقف باطل ويجوز بيعه ويورث عنه وكذا ان وقف علی الرهبان والقسيسين وان وقف علی فقراء النصاری جاز (قارئ الهداية)

بو صورتده امين بيت المال منزل وباغی بيت المال ايچون ضبط ايتدكده اول كنيسهنك راهبلری زيد كنيسهمزه وقف ايلدی ديو مداخله يه قادر اولورلرمی * الجواب ❊ اولمازلر

هند نصرانيه مرض موتنده ملك عرصهسنی وقف وغلهسنی زيد نصرانی يه بعده اولادنه بعد الانقراض قدسده ساكن نصاری فقراسنه شرط ايدوب تسليم الی المتولی وتسجيل شرعی ايتدردكدنصكره هند فوت اولوب ثلث مساعد اولسه ورثهسی وقفی طوتميوب عرصهيی ميراثه ادخاله قادر اولورلرمی ❊ الجواب * اولمازلر

(الوقف فی مرض الموت لازم ولكنه كالوصية فی حق نفوذه من الثلث (اسعاف فی وقف المريض)

زيد ذمى صحتنده برمناستر فقراسنه شوقدر اقچه وقف ايدوب تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدردكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه‌سى وقف مزبورى طوتماغه قادر اولورلرمى ※ الجواب * اولمازلر

(قال وقف ذمى ارضا وقفا صحيحا وان يفرق غلتها فى ابواب البر فابواب البر عندهم عمارة البيع والكنايس والصدقة على المساكين وابطل ماسوى ذلك ان قال ينفق غلتها فى جيرانه وله جيران مسلمون وجيران نصارى و يهود ومجوس وجعل آخره للفقراء فالوقف جائز وتصرف الغلة فى جيرانه المسلمين والنصارى وغيرهم (تاتارخانية فى الفصل الخامس والعشرين من كتاب الوقف معزيا الى الخصاف)

زيد ذمى ملك منزلنى فلان كنيسه‌نك فقراسنه وصيت ايتدكدنصكره مصرافوت اولوب ثلث مساعد اولغله اول كنيسه متوليسى عمرو رأى حاكمله منزل مزبورى ضبط مراد ايتدكده ورثه سى وصيتى طوتمازز ديمكه قادر اولورلرمى ※ الجواب * اولمازلر

(ولووقف ارضه على الرهابين الذين فى بيعة كذا على القائمين بها كان باطلا بخلاف مالو وقفها على فقراء بيعة كذا فانه يجوز لكونه مفيدا للصدقة (فى باب اوقاف اهل الذمة من الاسعاف) ولوقال نصرانى غلة هذه الضيعة على الرهابين والقسيسين الذين على بيعة كذا فان هذا جائز لانه انما قصد فى هذا الصدقة الايرى انه لووقف على فقراء النصارى اجيز ذلك (احكام الاوقاف للخصاف)

(فيما يتعلق بالشرط)

زيد واقف وقفيهٔ معمول بها سنده وقفمك غله سنك نصفنى بنا ايتديكم مسجدك خدامنه شرط ايلدم ديويازدروب لكن نه وجهله تصرف ايده جكلرينى تفصيل ايلماسه اول مسجدك خدامى غله نك نصفنه نه وجهله متصرف اولورلر ※ الجواب ※ برابر

(يستنبط جوابه مما ذكر فى وقف الخلاصة) من ان رجلا وقف ارضا على اولاده واولاد اولاده ابدا ماتناسلوا آخره للفقراء وله اولاد اولاد قسم بينهم على السوية ولا يفضل الذكور على الاناث

زيد دكاننى وقف وغله سنى اقرباسنك فقراسنه شرط ايلسه غلهٔ مرقومه زيدك اغنيا اولان اقرباسنه صرف اولنمق جائز اولورمى ※ الجواب ※ اولماز

(قلت فان قال تجرى غلة هذا الوقف على فقراء قرابتى ابدا قال فالوقف جائز وتكون غلة هذا الوقف لكل من يكون فقيرا يوم تأتى الغلة (فى باب ذكر القرابة من وقف الخصاف) ولو قال ارضى صدقة موقوفة على فقراء قرابتى اوعلى فقراء ولدى يصح الوقف ويستحق الغلة من كان فقيرا وقت وجود الغلة فى قول هلال وعليه الفتوى ولوقال على من افتقر من ولدى قال محمد يكون الغلة لمن كان غنيا ثم افتقر وقال غيره يدخل كل من كان فقيرا وقت وجود الغلة سواء كان غنيا ثم افتقر او لم يكن غنيا اصلا (قاضيخان فى الوقف على القرابات)

زيد واقف وقفنك توليتنى اقرباسنه شرط ايلسه زيدك اوغلى عمرو شرط مزبورده داخل اولورمى ※ الجواب ※ اولماز

(قال ارضى صدقة موقوفة على اقربائى اوعلى قرابتى يصح ولا يفضل فيه الذكر على الانثى ولا يدخل فيه والد الواقف ولاجده ولاولده وعن الامام يدخل الجد والجدة وولد الولد (بزازيه فى الوقف على الفقراء)

زيد ملك منزلنى وقف وسكناسنى انجق برمؤذنى اولان جامعك مؤذننه شرط ايدوب اول جامعك مؤذنى عمرو شرط واقف اوزره ساكن ايكن برمؤذن دخى احداث اولنوب بكر مؤذن ثانى نصب اولنسه بكر منزلك سكناسنده عمروه مشاركته قادر اولورمى ※ الجواب ※ اولماز

ولايجوز له ان يفعل الاماشرط وقت العقد (فى فصل اشتراط الزيادة من الاسعاف)

زيد ملك باغنى وقف وغله سنى برجهته شرط ايدوب تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدردكده تبديل وتغيير شروطنى كندى يدنده قومش اولسه حالا زيد رجوع ايدوب غله سنى جهت اخرايه شرطه قادر اولورمى ※ الجواب ※ اولور

(وفى فتح القدير وعلى شرط الاستبدال اوشرط لنفسه ان ينقص من المعاليم اذاشاء و يزيد و يخرج من شاءو يستبدل به كان له ذلك وليس لقيمه الاان يجعل لهواذا ادخل واخرج مرة ليس له ثانيا الا بشرطه وفى وقف الخصاف لوشرط ان لاتباع ثم قال فى آخره على ان له الاستبدال كان له الاستبدال لان الآخر ناسخ للاول وكذا لوشرط الاستبدال اولا ثم قال لاتباع امتنع الاستبدال واذا شرط الزيادة والنقصان والادخال والاخراج كلما بداله كان ذلك مطلقا له غير محظور عليه و يستقر الوقف على الحال الذى كان عليها يوم موته وماشرطه لغيره من ذلك فهوله ولوشرطه لنفسه مادام حيا ثم للمتولى من بعده صح ولو جعله للمتولى مادام الواقف حيا ملكاه مدة حياته فاذا مات الواقف بطل وليس للمشروط له ذلك ان يجعله لغيره او يوصى به له ولوشرط لنفسه الاستبدال والزيادة والنقصان والادخال والاخراج ليس له ان يجعل ذلك للمتولى وانماله ذلك مادام حيا انتهى ملخصا (بحررائق فى الوقف)

هند ملك منزلنى وقف وغله سنى برجهته شرط ايدوب تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدردكده تبديل وتغيير شروطنى كندى يدنده قوماسه حالا هند شرط مزبوردن رجوع ايدوب غله سنى جهت اخرايه شرطه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل عن رجل وقف وقفا على اولاده الذكور والاناث ومن بعدهم على اولادهم على جهات عينها بكتاب وقفه فبعد مدة وقفها الموقوف على اولاده الذكوردون الاناث وثبت كل من الوقفين لدى حاكم وحكم بموجبه بعد موت الواقف ولم يشترط لنفسه فى وقفه الادخال ولا الاخراج والزيادة والنقصان والتبديل والتغيير فهل له فعل ذلك بدون شرط اولاده والوقف الاول هو الصحيح المعمول بموجبه اجاب ليس له فعل ذلك بدون الشرط والوقف الاول هو الصحيح (ابن نجيم) ولو وقف عليهم على ان ادخل معهم من شئت جازله ان يدخل معهم من شاء وليس له ان يخرج منهم احدا لعدم شرطه اياه (اسعاف فى فصل التخصيص)

زيد عقارنى وقف لازم ايله وقف وغله سنى اولادنه واولاد اولادنه بعد الانقراض برجامعك امام ومؤذننه شرط ايتدكده تبديل وتغيير شروطنى يدمده اولسون ديوب تبديل وتغيير شروطنى بووجهله يدنده قويوب بعده زيد امام ومؤذنه شرطندن رجوع ايدوب اولادى واولاد اولادى انقراضندن صكره دامادى عمروه وعمروك اولادنه شرط ايلسه زيد مرة بعد اخرى تبديل وتغيير شروطى يدنده قومش دكل ايكن عمروه واولادنه شرطندن رجوع ايدوب ينه امام ومؤذنه شرط ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من البحر الرائق قبل مسئلة)

زيد واقف وقفنه عمروى متولى نصب وتوليتى عمروه شرط ايتدكده تبديل و تغيير شروطى يدنده قومايوب بعده زيد رأى حاكمله عمروى عزل ايدوب يرينه بكرى متولى نصب ايلسه عمرو زيده مقدما توليتى باكه شرط ايتمكله منعزل اولمام ديو توليتى بكره ضبط ايتدرميوب كندى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل عمن وقف وقفا شرعيا وجعل ولايته لنفسه ومن بعده لزيد ثم اراد ان يعزل زيدا و يجعل الولاية لغيره فهل له ذلك مع عدم ان يشترط ذلك لنفسه فى وقفه اجاب نعم له ان يعزله عن ذلك و يجعل الولاية الى غيره ولولم يشترط ذلك لنفسه فى عقد الوقف (وفائى من تعليقات المرحوم شيخ الاسلام الانقروى محمد افندى)

زيد اجزاء شريفه تلاوتيچون شو قدر اقچه وقف وتسجيل ايتدردكده وقفك نظارتى دامادى عمروه شرط ايدوب جزخوانلرك نصب وعزلى عمروك يدنده اوله ديو شرط ايتمكله عمرو مستحق اولان برقاچ كيمسه لرى جزخوان نصب ايلسه اول كيمسه لرك عزللرينى ايجاب ايدرحاللرى يوغيكن قاضى مزبورلرى عزل ايدوب آخر كيمسه لرى نصب ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

لا يجوز للقاضی عزل الناظر المشروط له بلا خيانة ولو عزله لا يصير الثانی متوليا كذا فی فصول العمادی (من وقف الاشباه)

زيد بر جامع شريف بنا ووقف ايدوب جامعك مصالحنه بعض عقارات وقف وتسجيل ايتدردكده وقفنك توليتی اولادنه واولاد اولادنه شرط ايدوب جامع خدامنك نصب وعزلی وجهاتك توجيهی اولادنك واولاد اولادنك يدلرنده اوله ديو شرط ايتمكله جامع خدمتلرندن بعض جهات محلول اولدقده زيدك اولاد اولادندن متولی اولان عمرو شرط واقف اوزره اول جهاتی مستحق اولان كيمسه لره توجيه ايلسه قاضی بن عمروك توجيهنه راضی اولمام ديو اول كيمسه لری عزل ايدوب آخر كيمسه لری نصب ايتمكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مات المتولی والواقف حی فالرأی فی النصب الی الواقف لا الی الحاكم و بعد موت الواقف الرأی الی وصيه لا الی الحاكم وان لم يكن له وصی فالرأی الآن الی الحاكم لان العين وان زالت بالوقف عن ملكه حقيقة فهو باق علی ملكه حكما باشارة قوله عليه السلام وصدقة جارية الی يوم القيمة (بزازية فی نصب المتولی من الوقف)

زيد بر زاويه بنا ووقف ايدوب زاويه نك مصالحنه بعض عقارات وقف وتسجيل ايتدردكده زاويه خدامنك نصب وعزلی وجهاتك توجيهی زاويه ده شيخ اولانلرك يدلرنده اوله ديو شرط ايتمكله زاويه خدمتلرندن برجهت محلوله اولدقده اول زاويه ده شيخ اولان عمرو شرط واقف اوزره اول جهتی مستحق اولان بكره توجيه ايلسه قاضی بن راضی اولمام ديو بكری عزل ايدوب آخر كيمسه يی نصب ايتمكه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

غله سی زيدك زاويه سنده ساكن اولان فقراء نقشبنديه يه مشروطه وقف عقارك غله سنی اولاد واقفدن متوليه اولان هند خلاف شرط واقف آخر زاويه ده ساكن اولوب طريقت اخرايه منتسب اولان فقرايه صرفه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(شرط الواقف يجب اتباعه لقولهم شرط الواقف كنص الشارع ای فی وجوب العمل به وفی المفهوم والدلالة كما بيناه فی الشرح (من وقف الاشباه)

اوقاف صحيحه دن بر مزرعه جزء شريف تلاوتنه مشروطه اولغله زيد شرط واقف اوزره متصرف ايكن بر زاويه نك زاويه داری عمرو خلاف شرط واقف زاويه يه الحاق ايتدروب برات ايتدرسه جزء شريف تلاوتنه مشروطه اولديغی وجه شرعی اوزره ثابت اولیجق عمروه ضبط ايتدرميوب شرط واقف اوزره توجيه اولنمق لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته آنفا)

مشيختی واقفك اولادنه مشروطه اولان زاويه نك مشيختی اجانبدن زيد اولاد منقرض اولديلر ديو برات ايتدردكدنصكره واقفك اولادندن اولوب مشيخته مستحق اولان عمرو ظهور ايلسه مشيخت عمروه توجيه اولنمق لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته قبل مسئلة)

توليتی واقفك اولادنه مشروطه اولان وقفك توليتی اجانبدن عمرو اولاد منقرض اولديلر ديو كندويه توجيه و برات ايتدردكدنصكره بكر ظهور ايدوب بن واقفك اولادندنم ديو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ايدیجك توليت بكره توجيه اولنمق لازم اولورمی * الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته قبل مسئلتين)

توليتی واقفك عتقاسنه بعد هم عتقاسنك اولادنه مشروطه وقفك توليتنه عتقا منقرض اولملريله اولاد عتقادن زيد متصرف ايكن زيد فوت اولسه اجانبدن عمرو اولاد عتقا منقرض اولديلر ديو توليتی كندويه توجيه ايتدردكدنصكره بكر ظهور ايدوب بن اولاد عتقادنم ديو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ايدیجك توليت بكره توجيه اولنمق لازم اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته قبل ثلث مسائل)

هند بروقفك تولیتنه مشروطیت اوزره متصرفه ایکن تولیتی قرنداشی عمروه فراغ ایلسه حالا هند تولیتی عمروه ضبط ایتدرمیوب شرط واقف اوزره کندی ضبطه قادره اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(سئل فی امرأة اسقطت حقها من وقف شرط لذریته وهی منها هل یسقط ام لا اجاب لا یصح اسقاطها قال فی الخانیة فی کتاب الشهادة اما الوقف علی المدرسة یکون مستحقا للوقف استحقاقا لا یبطل بابطاله لانه لو قال ابطلت حتی کان له ان یطلب و یأخذ بعد ذلك

(خیرالدین افندی من کتاب الوقف وغیره)

زید واقف وقفنك غله سندن مصارف معینه دن زیاده سنی مدینهٔ منوره فقراسنه شرط ایدوب لکن وقفده مصارف معینه دن زیاده نسنه اولماسه مدینهٔ منوره متولیسی وقف مزبورك غله سندن نسنه المغه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(یفهم جوابه مما مر من الاشباه)

بروقف قدیمك وقفیه سی اولمیوب لکن قدیمدن غله سنك نصفی واقفك بنا ایلدیکی مدرسه نك مدرسنه ماعداسی متولیه وسائر مرتزقه یه ویریله کلمش اولسه متولی اول مدرسه نك مدرسی زیده شرط واقف بو وجه اوزره اولدیغنی اثبات ایله والا غله نك نصفنی سکا تماما ویرمیوب نصفنك عشرینی تقسیم ایچون الیقورم دیوب عمل قدیمی تغییره قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(سئل شیخ الاسلام عن وقف مشهور اشتبهت مصارفه وقدر ما یصرف الی مستحقه قال ینظر الی حال من فیما سبق من الزمان من ان قومه کیف یعملون فیه والی من یصرفونه فیبنی علی ذلك لان الظاهر انهم یفعلون علی موافقة شرط الواقف (من المحیط البرهانی فی الفصل الحادی والعشرین من کتاب الوقف) اذا تقادم اصل الوقف ومات شهوده فما کان فی ایدی القضاة وله رسوم فی دواوینهم وتنازع اهله فیه فانه یجری علی الرسوم الموجودة فیه استحسانا

(اسعاف فی فصل فی احکام الاوقاف المتقادمة)

بروقفك غله سی قدیمدن بر جهته صرف اولنور کن حالا متولی مصرف قدیمی تغییر ایدوب غلهٔ مزبوره یی جهت اخرایه صرفه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(ماکان قدیما یترك علی قدمه وعلی حاله ولا یغیر الا بحجة (من شرب الخانیة فی فصل الانهار)

مضمونی ثابت اولمیوب قدیمدن عمل اولنه کلین وقفیه ایله عمل اولنورمی * الجواب ❋ اولنماز

لا یعتمد علی الخط ولا یعمل به فلا یعمل بمکتوب الوقف الذی علیه خطوط القضاة الماضین لان القاضی لا یقضی الا بالحجة وهی البینة او الاقرار او النکول کما فی وقف الخانیة

(اشباه فی کتاب القضاء والشهادات) رجل فی یده ضیعة فجاء رجل وادعی انها وقف واحضر صکا فیه خطوط العدول والقضاة الماضین وطلب من القاضی القضاء بذلك الصك فالقاضی لا یقضی بذلك لان القاضی انما یقضی بالحجة والحجة هی البینة او الاقرار اما الصك فلا یصلح حجة لان الخط مما یزور و یفتعل (ظهیریه فی القسم الثالث من الوقف قبیل الفصل الثانی)

بروقفیه نك مضمونیله قدیمدن عمل اولنه کلوب غلهٔ وقف وقفیه ده ذکر اولنان جهاته صرف اولنه کلمش ایکن متولی اول جهاتك اربابنه وقفیه نك مضمونی اثبات ایلك والا غلهٔ وقفی جهات مزبوره یه صرف ایتمیوب دیلدیکم جهاته صرف ایدرم دیمکه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(ولو ان قاضیا تولی بلدا فوجد فی دیوان من کان قبله ذکر اوقاف وهی فی ایدی امناء ولها رسوم فی دیوانه فانه یعمل بها استحسانا (اسعاف)

زید واقفك وقفیهٔ معمول بهاسنده اولان شروط ایله قدیمدن عمل اولنه کلمش ایکن دفتر خاقانیده وقفیه یه مغایر بعض شروط تحریر اولنمش اولسه وقفیه ایله می عمل اولنور یوخسه دفتر ایله می ❋ الجواب ❋ وقفیه ایله (و یبقی القدیم علی قدمه اذ الاصل ابقاء ما کان علی ما کان (خیرالدین افندی فی فصل الحیطان)

اوقاف قدیمه دن زیدك وقفی اولان منزلك سكناسی عمروك اولاد ذكورینه واولاد ذكورینك اولاد ذكورینه مشروطه اولمق اوزره وقفیه سنده تحریر اولنمغله منزل قدیمدن وجه مشروح اوزره ضبط اولنه كلوب حالا عمروك اولاد ذكوریندن موجود اولان بكر منزلده ساكن ایكن عمروك اولاد اناثندن هند بكره وقفیه نك مضمونی اثبات ایله والا منزلك سكناسی عمروك مطلقا اولادینه واولاد اولادینه مشروطه اولمق اوزره منزلك سكناسنده ساكه مشاركه اولورم دیمكه قادره اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(یفهم جوابه مما مر من المحیط البرهانی ومن الاسعاف)

تولیتی واقفك اولادینه مشروطه اولمیان وقفك متولیسی زید فوت اولدقده واقفك اولادندن تولیته لایق اولان عمرو موجود ایكن حاكم تولیتی عمروه توجیه ایتمیوب اجانبدن بكره توجیهه قادر اولورمی ✲ الجواب ✲ عمروه توجیه ایتمك كركدر

(وفی الاصل الحاكم لایجعل القیم من الاجانب مادام من اهل بیت الواقف من یصلح لذلك فان لم یجد منهم من یصلح ونصب من غیرهم ثم وجد منهم من یصلح صرفه عنه الی اهل بیت الواقف (من وقف البزازیة فی اول الفصل الثانی وكذا فی الخلاصة) ولا یجعل القیم من الاجانب مادام یوجد من اولاد الواقف واهل بیته من یصلح لذلك لانه اشفق علی الواقف من الاجنبی (من المحیط البرهانی فی السادس فی الوقف)

تولیتی كیمسنه یه مشروطه اولمیان وقفك تولیتی محلول اولدقده وقفك اهل بیتندن تولیته مستحق اولان عمرو موجود ایكن حاكم تولیتی عمروه توجیه ایتمیوب اجنبی یه توجیهه قادر اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زید واقف وقفنك تولیتنی اقرباسنه شرط ایدوب لكن وقفیه یازدردقده سهوا یازلمامغله تولیتی اجانبدن عمرو تغلبا ضبط ایلسه حالا زیدك اقرباسنك اقربی لابوین ارقرنداشی اوغلی بكر وجه محرر اوزره مشروطیتنی دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك تولیتنی عمروه ضبط ایتدرمیوب كندی ضبطه قادر اولورمی ✲ الجواب ✲ اولور

(ثم اعلم ان الاعتبار فی الشروط لما تكلم به الواقف لا لما كتب فی مكتوب الوقف فلو اقیمت بینة علی شرط تكلم به الواقف ولم یوجد فی المكتوب عمل به كما فی وقف البزازیة (بحر رائق)

زید وقف لازم ایله وقف ایتدیكی منزلك سكناسنی عتیقه لری هند وزینبه بعد وفاتهما غله سنی مدینهٔ منوره فقراسنه شرط ایدوب لكن كاتب وقفیه ده عتقایه مشروطه اولمق اوزره تحریر ایلسه هند وزینبه شرطی وجه مشروعی اوزره ثابت اولوب مزبوره لر منزلده ساكنه لر ایكن مدینه متولیسی مجرد وقفیه ده عتقا یازیلوب عتقادن كیمسنه موجود اولمامغله منزلی مدینه وقفی ایچون ضبط ایدرم دیمكه قادر اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زید واقف وقف لازم ایله وقف ایتدیكی منزلك سكناسنی عتیقاتنه وعتیقاتنك اولادینه واولاد اولادینه شرط ایدوب لكن كاتب وقفیه ده سهوا سكناسنی عتقایه وعتقانك اولادینه واولاد اولادینه مشروط اولمق اوزره تحریر ایتمكله منزلی اولاد عتقادن عمرو وبكر ضبط ایلسه لر اولاد عتیقاتدن موجود اولان بشر وخالد شرطی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك منزلی عمرو وبكردن الوب شرط واقف اوزره ساكن اولمغه قادر اولورلرمی

* الجواب ✲ اولورلر (مرت مسئلته قبل مسئلة)

زید واقف وقفنك نظارتنی اوغلی عمروه شرط ایدوب لكن كاتب سهوا وقفیه ده یازماسه زیدك وجه محرر اوزره شرطی وجه شرعی اوزره ثابت اولیجق شرط مزبور ایله عمل اولنورمی

* الجواب ✲ اولنور (مرت مسئلته من البحر الرائق)

زید دكانی وقف وغله سنی فقرایه شرط ایلسه غلهٔ مرقومه زیدك اغنیادن اولان اقرباسنه صرف اولنورمی ✲ الجواب ✲ اولنماز

يفهم جوابه مما مر من وقف الخصاف فى اول باب فيما يتعلق بالشروط) وقف مصحفا فى مسجد للقراءة ليس له بعد ذلك ان يرفعه الى آخر من غير اهل تلك المحلة للقراءة (حاوى المنية فى مسائل المتعلقة بالاشجار

زيد وقف ايتديكى اجزاء شريفه فلان جامعنده قراءت اولنه ديو شرط ايلسه اول اجزايه متصرف اولان كمسنه لر متولى يه اول اجزايى بز كوتوروب منزللريمزده قراءت ايده لم ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(فان قلت اذا كان له درس فى جامع ولازمه بنية ان يكون عما عليه فى مدرسة هل يستحق معلوم المدرسة قلنا لا يستحق الا اذا باشر فى المكان المعين بكتاب الوقف اقوله فى شرح المنظومة اما لو شرط الواقف فى ذلك كله شروطا اتبعت فان قلت قال فى القنية وقف وشرط ان يقرأ عند قبره فالتعيين باطل وصرحوا فى الوصايا بانه لو اوصى بشئ لمن يقرأ عند قبره فالوصية باطلة فدل على ان المكان لا يتعين وقد تمسك بعض الحنفية من اهل العصر قلت لا يدل لان صاحب الاختيار علله بان اخذ شئ للقراءة لا يجوز لانه كالاجرة فافاد انه مبنى على غير المفتى به فان المفتى به جواز الاخذ على القراءة فتعين المكان والذى ظهر لى انه مبنى على قول ابى حنيفة بكراهة القراءة عند القبر فلهذا يبطل التعيين والفتوى على قول محمد من عدم كراهة القراءة عنده كما فى الخلاصة فيلزم التعيين (بحر الرائق فى الوقف)

بر بلده ده واقع جامع شريفده تلاوت اولنمسى مشروطه اولان اجزاء شريفه وقفنك متولیسى زيد اول اجزايى جامع مزبوردن قالديروب آخر يرده تلاوت ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر آنفا)

(نوع آخر)

سكناسى واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزل خرابه مشرف اولوب وقفده تعميره مساعده اولميوب اولاد تعميردن ابا ايلسه لر متولى منزلك حوليسندن برمقدار يرى رأى حاكمله تعميره كفايت ايده جك اجرت حاصله اولنجيه دك آخره ايجار ايدوب اجرتيله منزلى تعميره قادر اولورمى * الجواب * اولور

وان كان الوقف على رجل معين يمكن مطالبته بالعمارة يطالب بها ولا يحبس شئ من الغلة لاجلها لانه معين يمكن مطالبته وانما يستحق العمارة عليه بقدر ما يبقى الوقف على الصفة التى وقف المالك عليها وان خرب يبنى على ذلك الوصف لانها بصفتها صارت غلتها مستحقة الصرف الى الموقوف عليه وان كان الوقف على الفقراء فكذلك فى الصحيح لان صرف الغلة الى العمارة لضرورة ابقاء الوقف ولا ضرورة فى الزيادة فوجب صرف الغلة الى مصرفها وهو الفقراء وان وقف دارا على سكنى ولده فالعمارة على من له السكنى فان ابى من ذلك او كان فقيرا آجرها الحاكم وعمرها باجرتها فاذا عمرت ردها على من له السكنى لانه لو لم يعمرها يبطل حق الواقف وحق صاحب السكنى اصلا ولو عمرها تأخر حق صاحب السكنى وتأخير حقه اولى من ابطال حقهما من كل وجه ولا يجبر الآبى على العمارة ولا يكون اباؤه رضى ببطلان حقه (كما فى شرح الوافى ملخصا)

توليت وسكناسى واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزل تعميره محتاج اولوب وقفده تعميره مساعده اولميوب واقفك اولاد اولادندن موجوده اولان هند دخى تعميره قادره اولماسه هند منزلى رأى حاكمله تعميره كفايت ايده جك اجرت حاصله اولنجه آخره ايجار ايدوب اجرتيله منزلى تعميره قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولو امتنع من له السكنى من مرمتها آجرها القاضى ورممها من اجرتها ثم اذا استغنت ترد الى من له السكنى (اسعاف فى الوقف على القربة)

توليت وسكناسى واقفك عتيقه سى هنده بعدها زينبه مشروطه وقف منزل خراب اولوب وقفده تعميره مساعده اولميوب هند دخى تعميره قادره اولميوب تعميره كفايت ايده جك اجرت حاصله اولنجه ايجار لازم اولمغله هند منزلى رأى حاكمله عمروه ايجار ايدر اولدقده عدد ايام بيان اولنمدين

يومى شو قدر اقچه يه ايجار وتسليم ايدوب عمروه منزلك خراب اولان مواضعنى مالكله تعمير ايله مصروفكى اجرتدن استيفا ايدنجه منزلده ساكن اول ديمكله عمرودخى مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ومنزلك خراب اولان مواضعنى تعمير ايتدكدنصكره مصروفنى استيفا ايتمدين هند فوت اولوب نوبت زينبه كلسه عمروز ينبه مصروفدن استيفا ايتمديكم مقدارى باكه ادا ايله والا مصروفنى استيفا ايدنجه منزلده ساكن اولايم ديدكده زينب راضيه اولميوب منزلى مجانا عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر آنفا)

بروقف منزلك سكناسى هنده مشروطه اولسه هند منزلده ساكنه اولميوب منزلى آخره ايجاره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى النوازل وقف عليه غلة داره ليس له السكنى وان وقف عليه للسكنى لم يكن له الاستغلال (من وقف البزازية فى الثامن فى المتفرقات وكذا فى البحر عن الظهيرية وفتح القدير) وان وقف عليه السكنى فليس له الاستغلال (نوازل فى الوصايا وكذا فى الولوالجية) ومن له السكنى لايملك الاستغلال كما صرح به فى البزازية وفتح القدير بقوله وليس للموقوف عليهم الدار سكناها الاستغلال كما ليس للموقوف عليهم الاستغلال السكنى انتهى (من وقف البحر الرائق)

سكناسى برمسجدده امام اولانلره مشروطه وقف منزلى اول مسجدده امام اولان زيد خلاف شرط واقف عمروه ايجار وتسليم ايلسه زيدك يرينه امام اولان بكر منزلى عمرودن الوب شرط واقف اوزره ساكن اولمغه قادراولورمى * الجواب * اولور

(ولايجوز اجارة من له السكنى لانه غير مالك (كذا فى الهداية فى الوقف بعد ورقتين)

توليت وسكناسى برمسجدده امام اولانلره مشروطه وقف منزلى اول مسجدده امام اولان زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه يرينه امام اولان بكر منزلى عمرودن الوب شرط واقف اوزره ايچنده ساكن اولمغه قادراولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته آنفا)

توليت وسكناسى واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزلى اولاددن اولان هند عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره عمرو منزل مزبورك بعض مواضعنى هدم ونقضنى استهلاك ايتدكدنصكره هند فوت اولوب نوبت توليت اولاددن زينبه كلوب زينب منزل مزبورى عمرودن الدقده بناء مهدومك مبنيا قيمتنى عمروه تضمينه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وفى مجموع النوازل هدم بيتا ضمن قيمته مبنيا لاقيمة العرصة لانها قائمة (ضمانات فضيليه فى ضمان البناء فى مسائل الغصب)

توليت وسكناسى واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزل محترق اولدقده اولاددن زيد اول منزلك عرصه سنى هنده ايجار وتسليم ايدوب هند دخى عرصهٔ مرقومه اوزرينه ماليله نفسيچون منزل بنا ايلسه حالا زيد فوت اولوب نوبت سكنى اولاددن عمروه كلدكده عمرو عرصهٔ مرقومه يى هنددن الوب قلعى وقفه مضر اولمامغله هنده بناسنى قلع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(سئل عن رجل تعدى على ارض الوقف وبنى فيها بناء هل لناظر الوقف ان يأمره بالهدم اجاب نعم لناظر الوقف ان يأمره بهدم مابناه تعديا ان كان لايضر بالارض وان كان يضر يتملكه بقيمته مقلوعا لجهة الوقف من ريعه (ابن نجيم)

توليت وسكناسى برمسجدده امام اولانلره مشروطه وقف منزل محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالوب اول مسجدده امام اولان زيد عرصه سنى زوجه سى هنده ايجار ايدوب ملكيت اوزره بنايه اذن ويرمكله هند دخى نفسيچون منزل بنا ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب يرينه عمرو امام اولسه عمرو هنده بنانك قيمتنى الوب باكه تسليم ايله والا قلعى وقفه مضر اولمامغله بناكى قلع ايله ديمكه قادر

اولورمی * الجواب * اولور

(قال و يجوز ان يستأجر الساحة ليبنى فيها اوليغرس فيها نخلا او شجرا لانها منفعة تقصد بالاراضى ثم اذا انقضت مدة الاجارة لزمه ان يقلع البناء او الغرس ويسلمها فارغة لانه لا نهاية لهما ففى ابقائهما اضرار لصاحب الارض (هدايه فيما يجوز من الاجارة من كتاب الاجارة)

سكناسى بر تكيه نك فقراسنه مشروطه وقف اوطه لر خراب اولدقده متوليسى زيد خلاف شرط واقف حجراتك عرصه سنى بعض كمسنه لره ايجار ايدوب اول كمسنه لر دخى زيدك اذنيله منازل بنا ايلسه لر حالا متولى اولان عمرو اول كمسنه لره بنالرينى قلع ايتدروب عرصهٔ مرقومه ده تكيه نك مصالحنه مشروطه غله سندن وقف ايچون كالاول حجرات بنا ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مسجد انهدم وقد اجتمع من غلته ما يحصل به البناء قال الخصاف لا تنفق الغلة فى البناء الا ان الواقف وقف على مرمته ولم يأمر بان يبنى هذا المسجد والفتوى على انه يجوز البناء بتلك الغلة (قاضيخان فى باب الرجل يجعل داره مسجدا من كتاب الوقف) وان كان الوقف على الفقراء فكذلك فى الصحيح لان صرف الغلة الى العمارة لضرورة ابقاء الوقف (كافى شرح الوافى)

زيد منزلنى وقف ايتدكده فلان مسجدده مؤذن اولانلر ديلرلرسه ساكن اوله لر ديلمزلرسه آخره ايجار ايده لر ديو منزلى اول مسجدده مؤذن اولانلر وجه محرر اوزره شرط ايتمكله اول مسجدده مؤذن اولان عمرو منزلده ساكن ايكن منزل محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالدقده منزلك متوليسى بكر عرصه سنى سنه ده شوقدر اقچه مقاطعه ايله عمروه ويروب بنايه اذن ويرمكله عمرو دخى عرصه ده كندى ماليله نفسيچون منزل بنا ايتدكدنصكره برقاچ سنه مرورنده عمرو فوت اولوب يرينه بشر مؤذن اولسه بشر عرصهٔ مزبوره ده كندى ماليله وقف ايچون كالاول منزل بنا ايتمك مراد ايدوب عمروك بناسنك طورمه سى وقفه مضر اولمغله متولى عمروك بناسنى ورثه سنه قلع ايتدرمك استدكده ورثه مجرد عمرو عرصه سنى مقاطعه ايله المشيدى ديو امتناعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(مرت مسئلته من الهداية قبل مسئلة)

توليت وسكناسى هنده بعدها هندك اولادنه مشروطه وقف منزلده هند ساكنه ايكن فوت اولدقده هندك زوجى زيد منزلى عمروه بيع وتسليم ايلسه هندك اولادندن موجود اولان بكر منزلى عمرودن الوب شرط واقف اوزره سكنايه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ارض الوقف لا يجوز بيعها ولا رهنها ولا يملكها المزارع ولا يتصرف فيها بانواع من منفعتها بمال يدفعه له مزارع آخر ليزرعها لنفسه لان انتفاعه بها الثابت باذن ناظرها مجرد حق لا يجوز له الاعتياض بمال فاذا اخذ مالا فى مقابلة الاعتياض يسترده منه صاحبه شرعا والوقف محرم بحرمات الله تعالى مصان عن ذلك والله اعلم (خير الدين افندى فى كتاب الوقف) لهما ان موجب الوقف زوال الملك بدون التمليك وانه يتأبد كالعتق (من وقف الهداية)

هو مبادلة مال بمال بطريق الاكتساب (غرر)

توليت وسكناسى واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزل محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالدقده اولاددن هند عرصهٔ مرقومه يى عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى عرصه ده كندى ماليله نفسيچون منزل بنا ايتدكدنصكره هند فوت اولوب نوبت اولاد اولاددن زينبه كلسه زينب قلعى وقفه مضر اولمامغله عمروه بناسنى قلع ايتدروب عرصه يى وقف ايچون ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لان اصل الموضع سكنى وبعد انهدم البناء يتأتى فيه السكنى ببيت الفسطاط والخيمة

(من اجارة المبسوط للسرخسى)

سكناسى واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه اولوب وقف لازم ايله وقف اولان منزلى اولاددن عمرو دائنى بكره رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو مفلسا فوت اولوب نوبت اوغلى

بشره كلسه بشر منزلی بكردن مجانا الوب شرط واقف اوزره ساكن اولمغه قادر اولورمی * الجواب ❊ اولور

(ولا يجوز للمتولی ولا لغيره رهن الوقف فاذا رهنه وسكنه المرتهن يجب اجر مثل اعدت للاستغلال اولا (بزازيه فی متفرقات الوقف)

سكناسی علمايه مشروطه وقف منزله متصرف اولان زيد منزل مزبوری مرمت مستهلكه مقوله سندن اولان مرمت ايله مرمت ايتدكدنصكره منزل مرقوم علمادن عمروه توجيه اولنسه زيد مرمت مذكوره ايچون عمرودن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(ولو جصصها الاول اوطين سطوحها ثم مات لا يرجع ورثته بشیء لان ما لا يمكن اخذ عينه فهو فی حكم الهالك (فی فصل فی وقف دار علی سكنی اولاده من الاسعاف) وان كان مارم الاول مثل تجصيص الحيطان اوتطيين السطوح اوما اشبه ذلك ثم مات الاول فليس للورثة ان يرجعوا بشیء من ذلك الاتری ان رجلا لو اشتری دارا وجصصها وطين سطوحها ثم استحقت الدار لا يكون للمشتری ان يرجع علی البايع بقيمة الجص والطين وانما يكون له ان يرجع بقيمة ما يمكنه ان ينقضه ويسلم نقضه اليه انتهی (من وقف البحر الرائق فی شرح قوله ولو دارا فعمارته الخ)

سكناسی صلحايه مشروطه وقف منزلده زيد ساكن ايكن زيد منزل مزبوری مرمت مستهلكه مقوله سندن اولان مرمت ايله مرمت ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب منزل مزبور صلحادن عمروه توجيه اولنسه زيدك ورثهسی زيدك وجه محرر اوزره مرمتی ايچون عمرودن نسنه المغه قادر اولورلرمی ❊ الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته آنفا)

سكناسی علمايه مشروطه منزلده علمادن توجيه حاكمله متصرف اولان زيد نفسيچون بعض ابنيه احداث ايدوب بعده زيد فوت اولوب منزل علمادن عمروه توجيه اولنسه زيدك ورثهسی عمروه بنانك قلعی وقفه مضر اولمغله قيمتنی ويريا خود منزلی حاكمه ايجار ايتديروب بنانك قيمتنی استيفا ايدهلم ديدكلرنده عمرو راضی اوليوب ابنيهٔ مرقومهيی مجانا ضبط ايدرم ديمكه قادر اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(وفی الظهيرية فان كان المشروط له السكنی رم حيطان الدار الموقوفة بالآجر وجصصها اوادخل فيها اجذاعا ثم مات ولا يمكن نزع شیء من ذلك الا بضرر بالبناء فليس للورثة اخذ شیء من ذلك ولكن يقال للمشروط له السكنی بعده اضمن لورثته قيمة البناء ولك السكنی فان ابی اوجرت الدار وصرفت الغلة الی ورثة الميت بقدر قيمة البناء فاذا وفت غلته بقيمة البناء اعيد السكنی الی من له السكنی وليس لصاحب السكنی ان يرضی بقلع ذلك وهدمه (من وقف البحر الرائق)

سكناسی علمايه مشروطه وقف منزلده علمادن زيد ساكن ايكن منزل خراب اولمغله زيد منزلك عرصهسنده كندی ماليله نفسيچون اذن متوليله مجددا منزل بنا ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب منزل علمادن عمروه توجيه اولنسه عمرو زيدك ورثهسنه ديلرسهكز بنانكز مقلوعا قيمتنی بندن الوب بنانی بكا تمليك ايلك ديلرسهكز قلعی وقفه مضر اولمامغله قلع ايلك ديدكده ورثه عمروه بنانك مبنيا قيمتنی ويروب بنايی اليقويه جبره قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(ولو انهدمت وقال الاول انا ابنيها واسكنها كان له ذلك واذا مات يكون البناء لورثته ويقال لهم ارفعوا بناءكم عن الدار وخذوه والفرق بين هذه وبين ما قبلها ان مارمه لا يمكن تخليصه اوتمييزه الا بضرر بخلاف البناء فان كله لهم فلهم اخذه وليس للثانی ان يتملك البناء بقيمته بدون رضاهم (من الاسعاف فی وقف دار علی سكنی اولاده)

توليت وسكناسی واقفك عتقاسنه وعتقاسنك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزل محترق اولدقده اولاد عتقادن نوبت تصرفی اولان زيد منزلك عرصهسنده ماليله نفسيچون منزل بنا واشهاد ايتدكدنصكره زيد بلا ولد فوت اولوب نوبت اولاد اولاد عتقادن عمروه كلسه عمرو

زيدك ورثه سنه بنانك قيمتنى الوب بنانى باكه تسليم ايلك والاقلعى وقفه مضر اولمامغله بنانى قلع ايتديريرم ديمكه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

غله سى برجامعك خطابتى خدمتى مقابله سنده اول جامعك خطيبنه مشروطه وقف مزرعه ده جامع خطيبى زيد ملك تخمنى نفسيچون زرع ايدوب بعده حصاد ادراك ايتمدين زيد عزل اولنوب يرينه عمرو خطيب اولسه حالا حصاد ادراك ايدوب غله حاصله اولدقده زيد عمروه محصولدن قديمدن وقف ايچون النه كلن مقدارا اخراج اولنوب بيمزده خد ممتزه كوره قسمت اولنسون ديدكده عمرو محصولك جمله سى بيمزده قسمت اولنسون ديمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(ثم ماخرج من الارض كان كله لصاحب البذر (قاضيخان فى المزارعة الفاسدة) ماكان قديما يترك على حاله ولا يغير (من شرب الخانية فى فصل الانهار) يبقى القديم على قدمه اذا لاصل ابقاء ماكان على ماكان (خيرالدين افندى فى فصل الحيطان والطريق)

(فى الوقف على الاولاد)

زيد منزلنى وقف ايتدكده اولاده وقف ايتدم ديوب سكنى وغله دن برينى تصريح ايلماسه شرط اولنان سكناميدر يوخسه غله مى ❊ الجواب ❊ غله در

رجل وقف منزلا على ولديه وعلى اولادهما ابدا ماتناسلوا فارادا السكنى ليس لهما ذلك لان حقهما فى الغلة لاغير (من وقف الولوالجية) وقف منزلا على ولديه واولادهما ماتناسلوا ليس لهما ان يسكنا فيه لان حقهما فى الغلة (من منية المفتى)

غله سى واقفك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك غله سنى واقفك اولاد ذكورى ايله اولاد اناثى نه وجهله اقتسام ايدرلر ❊ الجواب ❊ برابر

وقف ضيعة على اولاده واولاد اولاده وله اولاد الاولاد قسم بينهم بالسوية ولا يفضل الذكور على الاناث (من موجباب الاحكام لقطلوبغا) ارضى صدقة موقوفة على اولادى الذكور والاناث على السواء (فى الخامس من وقف البزازية)

زيد ملك عقارينى وقف وغله سنى اولادنه بعد الانقراض فقرايه شرط ايتدكده زيدك اولاد صلبيه سى موجود اولسه لر اولاددبركره ذكر اولنمش ايكن زيدك اولاد اولادى وقفك غله سنده زيدك اولاد صلبيه سنه مشاركته قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(رجل وقف ارضا على اولاده وجعل آخره للفقراء فمات بعضهم قال هلال يصرف الوقف الى الباقى من الاولاد فان ماتوا يصرف الى الفقراء لاالى ولد الولد (من وقف الخانية وكذا فى البزازية)

زيد وقف ايتديكى عقارك غله سنى اولادنه بعد الانقراض فقرايه شرط ايدوب زيدك اولاد صلبيه سى عقارك غله سنه متصرفلر ايكن منقرض اولسه لر اولاد بركره ذكر اولنمغله عقارك غله سى زيدك اولاد اولادنه مى صرف اولنور يوخسه فقرايه مى ❊ الجواب ❊ فقرايه

(يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد واقف وقفنك غله سنى انجق اولادنه شرط ايلسه زيدك اولاد بناتى شرط مزبورده داخل اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(قال شمس الائمة السرخسى لان ولد الولد اسم لمن ولد ولده وولد ابنه ومن ولدته ابنته يكون ولد ولده حقيقة بخلاف ما اذا قال على ولدى فان ثمه ولد البنت لايدخل فى الوقف فى ظاهر الرواية (قاضيخان فى وقف الاولاد)

غله سى واقفك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك غله سنده واقفك اوغلنك اوغلنه قزينك اوغلى مشاركته قادر اولورمى ❊ الجواب * اولور

(رجل وقف ارضا على اولاده واولاد اولاده ابدا ماتناسلوا وآخره للفقراء وله اولاد اولاد قسم بينهم على السوية ولايفضل الذكور على الاناث (خلاصه فى الوقف على نفسه واولاده)

غله سی واقفك اولاد ذكورنه مشروطه وقفك غله سنده واقفك اولاد ذكورنه اولاد اناثى مشاركته قادره اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(قال ارضى هذه صدقة موقوفة على ولدى كانت الغلة لولده الصلب يستوى فيه الذكر والانثى لان اسم الولد مأخوذ من الولادة وهى موجودة فيهما الا ان يقيد بان يقول على الذكور من ولدى فلا يدخل فيه الاناث (اسعاف فى وقف الاولاد)

سكناسى واقفك على الاطلاق اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزلك سكنا سنده واقفك اولاد ذكورنه اولاد اناثى مشاركته قادره اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(قال ارضى صدقة موقوفة على ولدى كانت لغلة الولد صلبه استوى فيه الذكور والاناث لان اسم الولد مأخوذ من الولادة وهى موجودة فيهما الا ان يقيد بالذكور بان يقول على الذكور من ولدى فلا يدخل فيه الاناث (من وقف الدرر فى اول فصل فى وقف الاولاد وكذا فى الخانية)

زيد وقف عقارا وكتب فى كتاب وقفه بانه قد شرط غلته لاولاده واولاد اولاده الذكور هل يدخل فى هذا الشرط الذكور من اولاد بناته ام لا * الجواب * نعم يدخل الذكور من اولاد بناته ذكره هلال فى الوقف اذا قال وقفت على ولدى وولد ولدى الذكور فالذكور من ولد البنين والبنات يدخلون فى الوقف (فى فصل الوقف على الاولاد والاقرباء من الخانية)

غله سى واقفك ابناسنه وابناء ابناسنه مشروطه وقفك غله سنده واقفك ابناء ابناسنه واقفك بنات بناتى مشاركته قادره اولورلرمى * الجواب * امام اعظم قتنده اولمازلر

(ولو قال ارضى صدقة موقوفة على بنى وله ابنان او اكثر كانت الغلة لهم وان لم يكن له الا ابن واحد وقت وجود الغلة كان نصف الغلة له والنصف للفقراء ولو كان له بنون و بنات قال هلال كانت الغلة لهم بالسوية لان اسم البنين يتناول البنين والبنات وعن ابى حنيفة فى رواية تكون الغلة للبنين خاصة والصحيح هو الاول وهو كما قالوا ارضى صدقة موقوفة على اخوتى وله اخوة واخوات اشتركوا جميعا (فى فصل الوقف على الاولاد من الخانية)

غله سى واقفك ذريتنه مشروطه وقفك غله سنده واقفك قزلرى اوغللرينه مشاركته قادره اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وفى رواية يدخل فيه لان الذرية اسم للفرع المتولد من الاصل الا ترى ان الناس كلهم من ذرية آدم ونوح عليهما السلام (انفع الوسائل)

غله سى واقفك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك غله سنده واقفك اولادندن بطن اولدن اولان زيده بطن ثانيدن اولان عمرو مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قال اولادى واولاد اولادى تصرف الى اولاده واولاد اولاده ابدا ما تناسلوا الاقرب والابعد فيه سواء وكذا الذكور والاناث (اسعاف فى وقف الاولاد)

بو صورتده زيد متولى اولمغله غلهٔ وقفى الوب عمروه نسنه ويرمسه عمرو اول غله دن حصه سنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

سكناسى واقفك على الاطلاق اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف اوطه ده واقفك قزى اوغلى عمرو مستقلا ساكن اولسه واقفك آخر قزى اوغلى بكرك قزى زينب اوطه كوجك اولوب اشتراك اوزره سكنى ممكن اولمامغله عمروه مهاياٰة ساكن اولالم ديدكده عمرو راضى اولميوب بن سندن بر درجه مقدم اولمغله يالكز بن ساكن اولورم ديمكله قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا تجرى المهاياٰة فى المثليات كالمكيلات والموزونات وتجرى فى الاعيان المتقاربة التى يمكن الانتفاع بها مع بقاء عينها كالدار والارض ولو طلب احدهما المهاياٰة فيما يجوز يجبر الآبى عليها و يجوز نقض المهاياٰة بلا عذر وعن محمد لا يجوز الا بعذر كالاجارة وهذا اذا تهايئا بتراضيهما فان تهايأ القاضى بينهما ليس لاحدهما نقضها ما لم يصطلحا على النقض وتصح بلا بيان المدة

ولاتبطل بموت احدهما ولو طلب احدهما القسمة قسم القاضي بينهما وفسخ المهايأة
(من مختصر المحيط وباقى المسئلة يعرف من الاسعاف)

سكناسى واقفك اولادنه مشروطه وقف منزلده اولاددن زيد سائرلرك اذنلرنسز مستقلا برقاچ سنه ساكن اولسه حالا زيد اشتراك اوزره سكنايه راضى ايكن سائر اولاد بزدخى اولقدر سنه ساكن اولوب بعده اشتراك اوزره ساكن اولالم ديمكه قادر اولورلرمى ❋ الجواب ❋ اولمازلر

وليس للشريك الذى لم يستعمل الوقف ان يقول للآخر انا استعمله بقدر ما استعملته لان المهايأة انماتكون بعد الخصومة (قنية فى باب فى سكنى الوقف وكذا فى البحر)

زيد واقف وقف ايتديكى عقارك وقفيۀ معمول بهاسنده عقارك غله سنى بطنا بعد بطن اولاد ذكورمه بعد الانقراض بطنا بعد بطن اولاد اناثمه بعد الانقراض مدينۀ منوره فقراسنه مشروطه اوله ديو يازدرد قدنصكره اولاد ذكور منقرض اولسه لر اولاد اناثدن بطن اولدن اولنلره بطن ثانيدن اولنلر مشاركته قادراولورلرمى ❋ الجواب ❋ اولمازلر

(قال الفقيه ابوجعفر الهندوانى هكذا ذكرهلال فى وقفه اذا ذكر الواقف ثلثة بطون يكون الوقف عليهم وعلى من اسفل منهم الاقرب والابعد فيه سواء الا ان يذكر الواقف فى وقفه الاقرب فالاقرب اويقول على ولدى ثم من بعدهم على ولدولدى اويقول بطنا بعد بطن فحينئذ يبدأ بما بدأ به الواقف لانه اذا ذكر البطن الثالث فقد فحش فيتعلق الحكم بنفس الانتساب لاغير والانتساب موجود فى حق من قرب وبعد بخلاف البطن الثانى لان الواسطة له واحد (خلاصه فى وقف الاولاد

نسلا بعد نسل بطنا بعد بطن معناسنه متعارف اولميان بلده اهاليسندن زيد واقف وقف ايتديكى منزلك سكناسنى نسلا بعد نسل اولادنه واولاد اولادنه شرط ايلسه زيدك قزينك اوغلى عمرو كقزى زينب زيدك قزى اوغلى بكره منزلك سكناسنده مشاركته قادره اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(اعلم ان نسلا بعد نسل لايحمل على افادة الترتيب بل يحمل على افادة التأبيد كما لوقيل قرنا بعد قرن اللهم الاان يكون اصطلاح اهل ديار الواقف على عدم الفرق بين البطن والنسل
(ابوالسعود افندى)

نسلا بعد نسل بطنا بعد بطن معناسنه متعارف اولان بلده اهاليسندن زيد وقفنك غله سنى نسلا بعد نسل اولادنه واولاد اولادنه شرط ايلسه زيدك قزى هند غلۀ وقفه متصرفه ايكن زيدك اوغلنك اوغلى عمرو هنده غله ده مشاركته قادراولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

توليتى واقفك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك توليتنى اولاد اولاددن اولان هند مستقلة ضبط ايلسه واقفك اولاد اولادندن زينب وخديجه هندده توليت مزبورده مشاركته قادره اولورلرمى ❋ الجواب ❋ اولورلر

(قال ارضى هذه صدقة موقوفة على ولدى وولد ولدى ولم يزد عليه يدخل فيه ولده لصلبه وولد ولده يشتركون فى الغلة ولايقدم ولد الصلب لانه سوى بينهما فى الذكر (بزازيه فى الوقف على الاولاد)

توليتى واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك توليتنى بطن اولدن اولان زيد مستقلا ضبط ايلسه بطن اولدن اولان عمرو توليتده زيده مشاركته قادر اولورمى ❋ الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر آنفا)

توليتى واقفك اصلح اولادنه مشروطه وقفك توليتنه واقفك اولادندن اصلح اولان عمرو شرط واقف اوزره متصرف ايكن واقفك اولادندن اصلح اولميان بكر وبشر توليت مرقومه ده عمروه مشاركته قادراولورلرمى ❋ الجواب ❋ اولمازلر

(اذا شرط الولاية الى الافضل فالافضل من اولاده واذا كانواكلهم فى الفضل سواء يكون الولاية لى اكبرهم سنا (انفع الوسائل) وفسر فى الذخيرة الافضل فقال هوالاورع والاصلح والاهدى فى امور الوقف واذا استوى اثنان فى الصلاح فالاعلم بامور الوقف اولى (انفع الوسائل)

زيد واقف وقفيۀ معمول بهاسنده وقفمك توليتى كندى يدمده اوله فوتمدنصكره متولى اولادم واولاد

اولادمك ذكورى اوله اولادمك اناثنه توليتدن نصيب اولميه بعد الانقراض عمرو متولى اوله ديو يازدرسه زيدك قزى اوغلى بكر موجود ايكن عمرو توليته مداخله يه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(ذكر هلال فى الوقف اذا قال وقفت على ولدى وولد ولدى الذكور فالذكور من ولد البنين والبنات يدخلون فى الوقف (فى فصل الوقف على الاولاد والاقرباء من الخانيه)

زيد واقف وقفيهٔ معمول بهاسنده (وعين التولية لابنه المدعو احمد ثم الاصلح فالاصلح من اولاده) ديو يازدردقدنصكره احمد وقف مزبورك توليتنده متصرف ايكن فوت اولوب احمدك اصلح اولادندن عمرو توليتى ضبط ايلسه زيدك اوغلى بكرك قزى مجرد هند زيدك اولاد اولادندنم ديو توليتده عمرو ه مشاركته قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(لاضافة الولد اليه فى باب الوقف على قوم يتقدم بعضهم (من الاسعاف)

زيد واقف وقفمك غله سندن اوغللرم عمرو و بكر و بشره يومى يوز اوتوزر اقچه وظيفه ويريله وفاتلرندنصكره وظيفهٔ مرقومه اولادلرينه ويريله ديو شرط ايتدكدنصكره عمرو و بكر فوت اولوب بشر قالسه بشر حياتده اولدقچه وظيفهٔ مزبوره‌دن عمرو و بكرك حصه‌لرى اولادلرينه‌مى ويريلور يوخسه فقرايه‌مى ❊ الجواب ❊ فقرايه ويريلور

(وقف ضيعة على ولديه وقال هى صدقة موقوفة عليهما و بعدهما على اولادهما ما تناسلوا واذا انقرض احد الولدين عن ولد يصرف نصف الغلة الى الولد الباقى ونصفها الى الفقراء واذا مات الولد الآخر يصرف جميع الغلة الى اولاد اولاد الواقف لان الوقف بالنوافل بعد انقراض الاولاد فاذا مات احدهما يصرف النصف الى الفقراء لا الى ولد الولد (فى الخامس من وقف البزازية)

زيد واقف وقفيهٔ معمول بهاسنده (وقف على ابنائه الصلبيين عبد الغفار وعباس واحد فاذا مات واحد منهم ولم يخلف ولدا كان الوقف لمن بقى واذا كان المتوفى قد اخلف الولد ذكرا كان اوانثى واحدا كان او اكثر فلهم حصة ابيهم المتوفى ذكورهم واناثهم فى القسمة والاستحقاق سواء واذا كان المتوفى اكثر من واحد فعلى الوجه المشروح واذا ماتوا كلهم كانت حصصهم لاولادهم ان وجد لكل ولد والا فلمن وجد من اولادهم كالمشروح آنفا وان لم يوجد واحد من اولادهم فللبنات الصلبية للواقف المزبور واذا انقرضت البنات الصلبية ولم يبق واحدة منها فللفقراء) ديو يازديروب زيدك اوغلى عباسك اوغلى عمرو ايله قزى هند شرط واقف اوزره غلهٔ وقفه متصرفلر ايكن عمرو فوت اولوب اولادينى ترك ايلسه شرط مزبوره بناء عمروك اولادى غلهٔ وقفه مداخله يه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(رجل وقف ارضا على اولاده وجعل آخره للفقراء فمات بعضهم قال هلال يصرف الوقف الى الباقى فان ماتوا يصرف الى الفقراء لا الى ولد الولد ولو وقف على اولاده وسماهم فقال على فلان وفلان وفلان وجعل آخره للفقراء فمات واحد منهم فانه يصرف نصيب هذا الواحد الى الفقراء بخلاف المسئلة الاولى لان فى المسئلة الاولى وقف على اولاده و بعد موت احدهم بقى اولاده وههنا وقف على كل واحد منهم وجعل آخره للفقراء فاذا مات واحد منهم كان نصيبه للفقراء

(قاضيخان فى الوقف على الاولاد)

زيد وقف ايتديكى منزلك سكناسنى اولادنه واولاد اولادنه بعد الانقراض غله‌سنى مدينهٔ منوره فقراسنه شرط ايلسه واقفك اولادى موجودلر ايكن مدينهٔ منوره متوليسى منزل مزبوره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب ❊ اولماز

(وقف على اولاده واولاد اولاده يصرف الى اولاد اولاد اولاده ابدا ما تناسلوا ولا يصرف الى الفقراء مادام واحد منهم باقيا وان سفل لان اسم الاولاد يتناول الكل بخلاف اسم الولد فانه يشترط ذكر ثلثة بطون الى النوافل ما تناسلوا (فى الخامس من وقف البزازية)

هند واقفه وقفيهٔ معمول بهاسنده وقفمك غله‌سنه حياتده اولدقچه كندم متصرفه اولوب

فوتندنصكره اولادم واولاد اولادم بطنا بعد بطن متصرف اوله لر اولادمدن واولاد اولادمدن بری فوت اولورسه حصه سنه اولادی متصرف اوله لر ديو يازدردقدنصكره هند فوت اولوب اولاددن بردرجه ده اولان عمرو و بكر وقف مزبورك غله سنه متصرفلر ايكن عمرو فوت اولوب اولادينی ترك ايتمكله عمروك اولادی عمروك حصه سنی تصرف ايتمك استدكلرنده بكر وقفيه بطنا بعد بطن ياز يلوب بن سزدن بردرجه مقدم اولمغله عمروك حصه سنه بن متصرف اولورم ديو مزبورلری منعه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(وقف ضيعة على مواليه واولادهم بطنا بعدبطن وعلى اولاد رجل واولاد اولادهم بطنا بعد بطن فلو مات واحد من الموالی اومن الفريق الآخرو بقی منه اولاده فالاولى ان يصرف نصيب الميت الى اولاده دون من بقی من البطن الاول (قنية فی باب مايتعلق بالوقف على اولاده من كتاب الوقف) قلت ارأيت اذاقال قد جعلت ارضی هذه صدقة موقوفة لله عز وجل ابدا على ولدی وولد ولدی واولاد اولادهم ونسلهم ابدا ماتناسلوا على ان يبدأ فی ذلك بالبطن الاعلى ثم البطن الذين يلونهم ثم البطن الذين يلونهم بطنا بعد بطن حتی ينقرض آخرهم وكلما حدث الموت على احد منهم كان ماكان نصيبه من غلة هذه الصدقة لولده وولد ولده ونسله وعقبه ابدا ماتناسلوا على ان يقدم البطن الاعلى ثم الذين يلونهم كذلك ابدا وكلما حدث الموت على احد منهم ولم يترك الذی يحدث عليه الموت منهم ولدا ولاولد ولد ولانسلا ولاعقبا كان نصيبه من غلة هذه الصدقة مردودا الى اصل غلة هذه الصدقة فاجری مجراها على احكامها وشروطها الموصوفة فی هذا الكتاب قال هذه صدقة جائزة ويكون الغلة للبطن الاعلى منهم من كان من ولده يوم وقف هذا الوقف ومن حدث له من الولد بعد ذلك ثم تكون للبطن الذين يلونها ولابطنا بعد بطن على ماشرط قلت فان قسمت غلة هذه الصدقة سنين على هؤلاء ثم مات بعضهم وترك ولدا وولد ولد كيف تكون قسمة الغلة بينهم اذا جاءت قال تقسم على عدد اولاد الواقف الذين كانوا يوم وقف هذا الواقف وعلى كل ولد كان حدث له بعد ذلك فما اصاب الاحياء من ذلك اخذوه وما اصاب الموتى كان لولد من مات منهم على ماشرط من تقديمه بطنا على بطن قلت فلم جعلت لولد من مات من البطن الاعلى حصة والده من الغلة والواقف قدشرط ان يبدأ بالبطن الاعلى ثم الذين يلونهم ثم الذين يلونهم كذلك ابدا فقد جعلت للبطن الذی هو اسفل من الاعلى نصيبا من الغلة وهو من البطن الذی يلی الاعلى ولم ينقرض البطن الاعلى قال انما جعلت ذلك على ما شرطه الواقف من قبل انه قال فمن مات منهم كان نصيبه مردودا على ولده وولد ولده ونسله فكذلك جعلناه قلت وكذلك لومات جميع البطن الاعلى الاواحدا منهم قال نعم قلت وكذلك لو لم يترك الميت من البطن الاعلى ولدا لصلبه وترك ولد ولد كيف يجعل سهم الميت منهم لولده وهو من البطن الثالث قال نعم وان كان اسفل من الثالث ايضا (من احكام الاوقاف للخصاف)

زيد واقف وقفيهٔ معمول بهاسنده وقفمك غله سنه حياتده اولدقجه كندم متصرف اولوب فوتمدنصكره اولادم واولاد اولادم بطنا بعد بطن متصرف اولهلر اولادمدن واولاد اولادمدن بری فوت اولورسه حصه سنه اولادی متصرف اولهلر ديو يازدقدنصكره زيد فوت اولوب اولاددن بردرجه ده اولان عمرو و بكر وقف مزبورك غله سنه متصرفلر ايكن عمرو فوت اولوب اوغلی بشری وزوجه سی هند حاملی ترك ايتدكدنصكره عمروك فوتندن اوج آيدنصكره حاصله اولان غله دن عمروك حصه سنی بشر قبض ايتدكدنصكره عمروك فوتندن سكز آی مرورنده هند بر ولد طغورسه ولد مزبورك وصيسی خالد بشرك غله دن مقبوضندن ولد مزبورك حصه سنی بشردن طلب ايتدكده بشر مجرد ولد عمروك فوتندنصكره طوغمغله اكه حصه انتقال ايتمزديوب ويرممكه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(قلت ارأيت رجلا قال ارضی هذه صدقة موقوفة لله ابدا على ولدی فاذا انقرضوا فهی على

(المساكين)

المساكين قال الوقف جائز قلت فلمن تكون غلة هذه الصدقة قال لولده لصلبه من الذكور والاناث من كان له من الولد يوم وقف هذا الوقف ولكل ولد يحدث له بعد ذلك انما ينظر الى الغلة يوم تأتى فتكون لكل ولد يكون له يومئذ قلت فان ولد له ولد بعد ماطلعت الغلة قال ان كان ولد هذا المولود لاقل من ستة اشهر منذ طلعت الغلة دخل فى هذه الغلة وفيما يأتى من الغلات بعدها وان كان هذا المولود ولد لاكثر من ستة اشهر منذ يوم طلعت الغلة فانه لايدخل فى هذه الغلة ولايكون له فيها شئ ويدخل فى كل غلة تأتى بعد هذه قلت فمن مات من ولده قبل ان تأتى هذه الغلة قال لاحق له فيها ومن مات منهم بعده اذجاءت هذه الغلة فحصته منها لورثته يقضى منها ديونه وينفذ منها وصاياه ويكون الباقى منها لورثته (فى الثالث عشر من وقف الخصاف)

زيد ملك منزلنى وقف وسكناسنى اولادنه بعد الانقراض آزادلولرينه بعده هم آزادلولرينك مطلقا اولادلرينه واولاداولادلرينه شرط ايدوب زيدك اولادى وآزادلولرى منقرضلر اولوب انجق زيدك آزادلولرندن هندك قزى زينب موجوده اولسه زينب شرط واقف اوزره منزلده سكنايه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

سكناسى واقفك آزادلولرينه مشروطه وقف منزلك سكناسنده واقفك آزادلو قوللرينه آزادلو جاريه‌لرى مشاركته قادره اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولورلر

(ولوكان له موالى ومواليات كانت الغلة لهم بالسوية (قاضيخان فى الوقف)

زيد وقف ايتديكى منزلك سكناسنى عتقاسنه وعتقاسنك اولادلرينه شرط ايلسه زيدك عتيقاتنك اولادلرى شرط مزبورده داخل اولورلرمى ❊ الجواب * اولمازلر

(ولوقال ارضى صدقة موقوفة على بنى وله بنات ليس معهن ابن كانت الغلة للفقراء لاشئ للبنات لان اسم البنين لايتناول البنات عند الانفراد وكذا الوقف على بناته وله بنون لابنات له كانت الغلة للفقراء (فى فصل الوقف على الاولاد من الخانية وكذا فى الخلاصة)

زيد وقف ايتديكى منزلك سكناسنى عتيقاتنه وعتيقاتنك اولادلرينه شرط ايلسه زيدك عتقاسنك اولادلرى دخى شرط مزبورده داخل اولورلرمى ❊ الجواب اولمازلر (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد مسلم ملك منزلنى وقف لازم ايله وقف وسكناسنى مطلقا عتيقاتنه شرط ايلسه شرط مزبورده زيدك نصرانيه اولان عتيقه سى هند داخله اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(قلت ارأيت رجلا قال ارضى هذه صدقة موقوفة على موالى وهو رجل من العرب قال فالوقف جائز والغلة لكل من اعتقه هذا الواقف ولكل من يدركه العتق من قبله بعد هذا الوقف ومن كان على دين المولى ومن كان على غير دينه (فى باب الرجل يقف الارض على مواليه من وقف الخصاف انقروى)

سكناسى واقفك عتقاسنه مشروطه وقف منزلده عتقادن زيد سائر عتقا اذنلرنسز برمدت تغلبا مستقلا ساكن اولسه متولى سائر عتقانك مدت مزبورده حصه‌لرينك اجر مثلنى وقف ايچون زيددن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(احد الشريكين اذا استعمل الوقف كله بالغلبة اوغيره بدون اذن الاخر فعليه اجر حصة الشريك سواء كان وقفا على سكناهما اوموقوفة للاستغلال (من وقف القنية وكذا فى البحر)

هند وقف ايتديكى منزلك سكناسنى عتيقه‌لرى زينب وخديجه‌يه بعد وفاتهما زينب وخديجه‌نك اولادلرينه واولاد اولادلرينه بعد الانقراض مدينهٔ منوره فقراسنه شرط ايلسه حالا زينب وخديجه فوت اولوب انجق زينبك اولاد اولادندن زيد موجود اولمغله زيد منزل مزبورده ساكن ايكن مدينه متوليسى خديجه بلا ولد فوت اولمغله منزلك نصفنى مدينه وقفى ايچون ضبط ايدرم ديمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولو وقف على ولديه فاذا انقرضا فعلى اولادهما ابدا ماتناسلوا فاذا مات احدهما وخلف ولدا

صرف نصف الغلة الى الباقى والنصف الى الفقراء كما مر فى صورة تسمية كل من الاولاد فاذا مات الاخر صرف الكل الى اولاد الاولاد و يقسم بين ولد لاحدهما وكل واحد من اولاد الاخر على السوية
(من الدرر فى آخر وقف الاولاد)

زيد واقف وقفيهٔ معمول بهاسنده (وقف على عتقائه واولادهم واولاد اولادهم ثم على اقاربه) ديو يازدردقدنصكره زيدك عتقاسى واولادلرى واولاد اولادلرى منقرض اولدقلرنده زيدك ذى رحم محرملرندن يدى كيمسه موجود اولوب لكن ايچلرندن عمرو و بكرقربده برابر اولوب زيده اقرب اولسهلر سائرلر وقفك غله سنده عمرو وبكره مشاركته قادر اولورلرمى * الجواب ☼ اولمازلر

(قال ارضى صدقة موقوفة على اقربائى اوعلى قرابتى يصح ولايفضل فيه الذكر على الانثى ولايدخل (فيه والد الواقف ولاجده ولاولده وعن الامام يدخل فيه الجدوالجدة وولدالولد والاستحقاق عند الامام يكون لكل ذى رحم محرم من الواقف و يعتبرايضا الاقرب فالاقرب وعندهما لايعتبر ذوالرحم المحرم من الواقف ويدخل فيه الجد والجدة الى اقصى ابائهما فى الاسلام (فى السادس من وقف البزازية كذا فى الكافى)واقاربه واقرباؤه وذواقرابته وارحامه وانسابه الاقرب فالاقرب من كل ذى رحم محرم منه ولايدخل فيه الوالدان والولد وفى الجد روايتان وان لم يكن له ذورحم محرم منه بطلت (ملتقى فى الوصايا) يعنى اذااوصى لواحد مما ذكر فهى عند ابى حنيفة للاقرب فالاقرب من كل ذى رحم محرم منه (دررفى الوصية للاقارب فى اول الباب)

(فى نصب المتولى وعزله ومحاسبته)

زيدواقف وقفنك توليتنى حياتده اولدقچه كندويه شرط ايتمكله توليته متصرف اولوب عزلنى ايجاب ايدرحالى يوغيكن حاكم توليتى اخره توجيهه قادراولورمى ☼ الجواب ☼ اولماز

(قال ابو يوسف الواقف احق بتوليته ثم وارثه ثم عشائره (فى الخامس من وقف التاتار خانية) فلوان الواقف شرط الولاية لنفسه وشرط ان ليس لسلطان ولاقاض عزله فان لم يكن هومأمونا فى ولاية الوقف كان الشرط باطلا وللقاضى ان يعزله و يولى غيره و يكون هو كرجل اوصى لرجل فى ولده وهوغيرمأمون كان للقاضى ان يعزله (فى باب الرجل يجعل داره مسجدا من وقف الخانية)

بروقفك توليتى ايچون واقف نسنه شرط ايتمكله متوليسى اولميوب لكن متولى نصبى لازم ومهم اولمغله واقفك قرىٔ هند مستقيمه حسبى متوليه اولورم ديسه قاضى هندى وجه مشروح اوزره متوليه نصب ايتمكه قادراولورمى ☼ الجواب ☼ اولور

(مات الواقف ثم مات القيم فلواوصى الواقف الى غيره فوصيه بمنزلته ولولم يوص الى غيره فولاية نصب القيم الى القاضى ولايجعل القيم من الاجانب مادام يوجد من ولد الواقف واهل بيته من يصلح لذلك
(فى الفصل الثالث عشر من جامع الفصولين)

توليتى واقفك اولادنه مشروطه اولميان بروقفك متولىسى فوت اولدقده واقفك اولادندن توليته لايق اولان عمرو موجود ايكن حاكم توليتى عمروه توجيه ايتميوب اجانبدن بكره توجيهه قادر اولورمى * الجواب ☼ عمروه توجيه ايتمك كركدر

(وفى الاصل الحاكم لايجعل القيم من الاجانب مادام من اهل بيت الواقف من يصلح لذلك فان لم يجد منهم من يصلح ونصب من غيرهم ثم وجد منهم من يصلح صرفه عنه الى اهل بيت الواقف
(فى الثانى من وقف البزازية)

توليتى كمسنهيه مشروطه اولميان وقفك توليتى محلوله اولدقده واقفك اهل بيتندن توليته مستحق اولان عمرو موجود ايكن حاكم توليتى عمروه توجيه ايتميوب اجنبى يه توجيهه قادراولورمى ☼ الجواب * اولماز
(وفى الاصل القاضى لايجعل القيم من الاجانب بل من اهل الواقف (خلاصه فى اول الفصل الثانى)

زيد واقف وقفنك توليتنه حياتده اولدقچه كندم متصرف اولوب فوتمدنصكره رأى حاكمه

مفوض اوله دیو شرط وعمروی لاجل التسجیل متولی نصب ایدوب تسجیل ایتدردکدنصکره زید برمدت شرطی اوزرینه تولیته متصرف اولوب بعده فوت اولدقده حاکم بکره توجیه ایلسه عمرو مجرد زیدبنی لاجل التسجیل متولی نصب ایتمکله تولیته اولایم دیوکندوبی متولی نصب ایتدرمکه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(ولو ان الواقف شرط الولایة لنفسه وکان الواقف غیرمأمون علی الوقف فللقاضی ان ینزعها من یده نظرا للفقراء کماله ان یخرج الوصی نظرا للصغار وکذا اذا شرط ان لیس للسلطان ولا للقاضی ان یخرجها من یده ویولیها غیره لانه شرط مخالف لحکم الشرع فبطل (من وقف الهدایه)

بو وقفك مشروطیت اوزره متولیسی اولان زیدك مال وقفه خیانتی ثابته اولسه حاکم زیدی عزل ایدوب یرینه بر ومتدین مستقیم کیمسه بی متولی نصب ایتمکه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(واستفید منه ان للقاضی عزل المتولی الخائن غیرالواقف بالاولی وصرح فی البزازیة ان عزل القاضی الخائن واجب علیه ومقتضاه الاثم بترکه والاثم بترك الخائن لاشك فیه (من وقف البحر فی شرح قوله وینزع لوخائنا) وللقاضی عزل قیم نصبه الواقف لوخیرا للوقف وذکر (ش) القاضی لایملك نصب وصی وقیم مع بقاء وصی المیت وقیمه الا عنده ظهور الخیانة منهما (من جامع الفصولین فی الفصل الثالث عشر) شرط ان القاضی لایعزل الناظر فله عزل غیر الاهل (من وقف الاشباه)

بو وقفك مشروطیت اوزره متولیسی اولان زیدك عزلنی موجب حالی یوغیکن حاکم زیدی عزل ایدوب تولیتی اجنبی یه توجیهه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(لایجوز للقاضی عزل الناظر المشروط له بلاخیانة ولوعزله لایصیر الثانی متولیا کذا فی فصول العمادی ویصح عزل الناظر بلاخیانة ان کان منصوب القاضی (من وقف الاشباه)

بر کنیسه فقراسنه مشروطه اولان وقفك متولیسی اولمامغله فقراسی حاکمه واروب ایچمزدن برینی متولی نصب ایله دیدکلرنده حاکم نصب ایتمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(سئل عن شخص وقف عقار اولم یعین الناظر فلمن یکون النظر هل یکون لمستحق الوقف ام الحاکم اجاب اذا مات عن غیر وصیة فالنظر للحاکم وان مات عن وصی فی ترکته فالوصی متکلم فی وقفه (قاریٔ الهدایة)

بو وقفك مشروطیت اوزره ناظری اولان زیدك مال وقفه خیانتی ثابته اولسه حاکم زیدی عزل ایدوب یرینه برمستقیم کیمسه بی ناظر نصب ایتمکه قادراولورمی * الجواب * اولور

(وینزع لوخائنا کالوصی وان شرط ان لاینزع ای و یعزل القاضی الواقف المتولی علی وقفه لوکان خائنا کما یعزل الوصی الخائن نظرا للوقف والیتیم ولا اعتبار بشرط الواقف ان لایعزله القاضی والسلطان لانه شرط مخالف لحکم الشرع فبطل (من وقف البحر) وقدمنا انه لایعزله القاضی بمجرد الطعن فی امانته ولایخرجه الابخیانة ظاهرة بینة وان له ادخال غیره معه اذا طعن فی امانته وانه اذا اخرجه ثم تاب واناب اعاده وان امتناعه من التعمیر خیانة وکذا لو باع الوقف او بعضه او تصرف تصرفا غیر جائز عالما به (من المحل المزبور)

بو وقفك متولیسی زیدك مال وقفی اتلاف احتمالی اولمغله حاکم محاسبه سنی کورمکه قادر اولورمی * الجواب ❋ اولور

(وینبغی للقاضی ان یحاسب امناءه فیما فی ایدیهم من اموال الیتامی لیعرف الخائن فیستبدله (قنیة فی باب تصرفات القیم من الوقف)

بو وقفه مشروطیت اوزره متولی اولان زیدك محاسبه سنی کورملك لازم اولمغله حاکم زیدك محاسبه سنی کورمك استدکده زید بن مشروطیت اوزره متولی اولمغله محاسبه می کوردرمم دیو امتناعه قادر اولورمی * الجواب ❋ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

بو وقفك متولیسی زیدك محاسبه سنی عمرو قاضی کوردکدنصکره عمرو معزول اولوب یرینه بکر قاضی

اولسه اول محاسبه ده محل شبهه یوغیکن بکر غرض فاسده بناء محاسبهٔ مزبوره‌یی تکرار کورورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال وان قال الوصی للقاضی المقلد ان القاضی المعزول حاسبنی فالقاضی المقلد لایکف عنه الابینة لانه یدعی بطلان المحاسبة علی القاضی فلا یصدق الابحجة (من المحیط البرهانی فی الثامن عشر من القضاء)

بر وقفك متولیسی زید معزول اولوب حاکم محاسبه‌سنی کوردکدنصکره محاسبه‌سنده محل شبهه یوغیکن برینه متولی اولان عمرو تعنتا زیدك تکرار محاسبه‌سی کوراسون دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر آنفا)

بر وقفك متولیسی زید معزول اولوب برینه عمرو متولی اولدقده حاکم زیدك محاسبه‌سنی کوروب محل شبهه یوغیکن وقفك مرتزقه‌سی زیدك محاسبه‌سی تکرار کورلسون دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (یفهم جوابه مما مر آنفا)

بر وقفك متولیسی زید آخر دیارده اولمغله عمروی قائم مقام نصب ایدوب عمرو دخی بر مدت امور وقفی کوردکدنصکره قاضی وقفك ناظری حضورنده عمروك محاسبه‌سنی وجه شرعی اوزره کورسه محاسبه ده محل شبهه یوغیکن ناظر تعنتا محاسبه‌یی تکرار کوردرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر من المحیط البرهانی)

(فی تصرفات المتولی)

بر وقفك مستغلاتی تعمیره محتاج اولوب وقفده موجوده غله اولمامغله متولیسی زید امر حاکم ایله وقفه رجوع شرطیله قدر معروف شوقدر اقچه استدانه ایدوب تعمیره صرف ایتدکدنصکره زید غلهٔ وقفدن اولقدر اقچه‌یی الوب اداء دین مراد ایتدکده مرتزقه راضیلر اولمیوب مبلغ مزبوری وظیفه‌مزایچون ویر دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(الاستدانة لضرورة مصالح الوقف تجوز لوامر الواقف والافالمختار ان یرفع الامر الی القاضی لیأمر بها (قط) الاحوط ان یرفع الیه الااذا تعذر الحضور لبعده فیستدین بنفسه (جامع الفصولین فی السابع والعشرین) وفی الحاوی و یجوز للمتولی اذا احتاج الوقف الی العمارة ان یستدین علی الوقف و یصرف ذلك فیها والاولی ان یکون باذن الحاکم انتهی (من وقف البحر الرائق فی شرح قوله و یبدأ من غلته بعمارته بلاشرط)

بر وقفك مستغلاتی تعمیره محتاج اولوب وقفده موجوده غله اولمامغله متولیسی زید امر حاکمله عمرودن شوقدر اقچه استدانه وقبض ومبلغ مزبوری اول مستغلاتك تعمیرنه قدر معروف صرف ایلسه زید مبلغ مزبور ایله غلهٔ وقفه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والمعتمد فی المذهب ان کان له منه بدٌّ لایستدین مطلقا وان کان لابدله فان کان بامر القاضی جاز والافلا والعمارة لابد منها فیستدین لها بامر القاضی واما غیر العمارة فان کان للصرف علی المستحقین لایجوز الاستدانة ولو باذن القاضی (من وقف البحر الرائق فی شرح قوله و یبدأ من غلته بعمارته)

زیدك متولیسی اولدیغی جسر تعمیره محتاج اولوب وقفده موجود غله اولمامغله زید امر حاکمله وقفه رجوع شرطیله مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایدوب تعمیر ایتدکدنصکره مصروفنی استیفا ایتمدین زید معزول اولوب برینه عمرو متولی اولسه زید مصروفنی عمروك یدنده اولان غلهٔ وقفدن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قیم الوقف اذا انفق من مال نفسه علی الوقف لیرجع فی غلته فله الرجوع فی بعض النسخ ان شرط الرجوع فله الرجوع والالا (خزانة من وقف المجموعة المؤیدیة)

زیدك متولیسی اولدیغی وقفك بعض مستغلاتی تعمیره محتاج اولوب وقفده موجوده غله اولمامغله زید امر حاکم ایله رجوع شرطیله کندی مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایدوب تعمیر

ایتدکدنصکره مصروفنی استیفا ایتمدین زید معزول اولوب یرینه عمرو متولی اولسه زید مصروفنی عمروك یدنده اولان غلهٔ وقفدن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قیم الوقف لوانفق علی الوقف من مال نفسه وشرط الرجوع له الرجوع والالا (فصول عمادی من احکام العمارة) وفی البزازیة قیم الوقف لوانفق من ماله فی الوقف لیرجع فی غلته له الرجوع وکذا الوصی مع مال المیت ولکن لوادعی لایکون القول قوله المتولی اذا انفق من مال نفسه لیرجع فی مال الوقف له ذلك فان شرط الرجوع یرجع والافلا انتهی وفیها ایضا قیم المسجد اذا اشتری شیئا لمؤنة المسجد بلااذن الحاکم بماله لایرجع علی الوقف انتهی وظاهره انه لارجوع له مطلقا الاباذن القاضی سواء انفق لیرجع اولا وسواء دفع الی القاضی اولا وسواء برهن علی ذلك اولا (من وقف البحر الرائق)

زیدك متولیسی اولدیغی وقف منزل تعمیره محتاج اولدقده زید عمروه مالکدن شو قدر اقچه صرف ایدوب منزلی تعمیرایله مصروفکی ویره یم دیوب عمرو دخی مالندن اولقدر اقچه صرف ایدوب منزلی تعمیر ایتدکدنصکره مصروفنی المدین زید فوت اولسه عمرو مصروفنی زیدك ترکه سندن المغه قادراولورمی * الجواب * اولور

(وفی فوائد عمی نظام الدین سئل مولانا متولی یکی رافرمود تاسرمناره کرد و پیش ازادای اجرت مرد عامل اجرخود را ازمال وقف طلبدیا ازمال متولی اجاب ازترکهٔ متولی طلب کنند

(من احکامات العمادیة فیمایتعلق بالعمارة فی الاوقاف)

بروقفك متولیسی زیدزمان تولیتنده غلهٔ وقف موجوده اولمامغله غلهٔ وقفه رجوع شرطیله کندی مالندن امر حاکم ایله مرتزقه یه وظائف ایچون شوقدراقچه و یروب بعده غلهٔ وقفدن اخذایتمدین زید معزول اولوب یرینه عمرو متولی اولدقده زیدك متولی اولدیغی سنه نك محصولنی عمرو قبض ایلسه حالا زید وجه مبین اوزره مالندن وظائف ایچون و یردیکی اقچه یی عمروك قبض ایتدیکی غلهٔ وقفدن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فلوصرف المتولی للمستحقین من ماله لایکون من الاستدانة وله الرجوع لکن قاضیخان قیده بالانفاق علی المرمة وقیده فی جامع الفصولین بان یشهد انه انفق لیرجع فوقع الاشتباه فی المصرف علی المستحقین وعلی هذا وقع الاشتباه فی زماننا فی ناظر اذن انسانا فی الصرف علی المستحقین من ماله قبل مجیٔ الغلة لیرجع به اذاجاءت الغلة هل یکون من باب الاستدانة للموقوف علیهم فلاتجوز ولارجوع له اوانه یصرف الناظر علیهم من مال نفسه فله الرجوع ان قلنا برجوعه

(من وقف البحر الرائق)

بروقفك مستغلاتندن برسنه غله حاصله اولمیوب مرتزقه سنهٔ مزبوره وظیفه سنی متولیسی اولان زیددن طلب ایتدکلرنده زید حاکم امریله کندی مالندن مرتزقه یه وظیفه لریچون شوقدراقچه و یردکدنصکره زیدك یرینه عمرو متولی اولوب بعده سنهٔ آتیده وقفده زیاده غله حاصله اولوب مصارف معینه دن برمقداراقچه فضله قالسه زید عمروه سنهٔ سابقه ده وظیفه لریچون مرتزقه یه مالمدن شوقدراقچه و یرمکله یدکده اولان فضله یی سندن الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فان قلت هل للقیم ان یصرف غلة سنة عن سنة قبلها قلت لالما فی الحاوی الحصیری وغیره سئل ابو جعفر عن قیم جمع الغلة وقسمها علی اهل الوقف وحرم واحدا منهم ولم یعطه وصرف نصیبه الی حاجة نفسه فلماخرجت الغلة الثانیة طلب المحروم نصیبه هل له ذلك قال ان شاء ضمن القیم وان شاء اتبع شرکاءه فشارکهم فیما اخذوا فان اختار تضمین القیم سلم لهم مااخذوا ولیس له ان یأخذ من غلة هذا العام اکثر من نصیبه انتهی وظاهره انه اذا اختار اتباع الشرکاء فانه لامطالبة له علی المتولی وان المتولی لایدفع للمحروم من غلة الثانیة شیئا سواء اختار تضمینه اواتباع الشرکاء لکن فی الذخیرة وان اختار اتباع الشرکاء والشرکة فیما اخذوا کان له ان یأخذ ذلك من نصیب الشرکاء من الغلة الثانیة لانه لما اختار اتباع الشرکاء تبین انهم اخذوا نصیبه فله ان یأخذ من انصبائهم مثل

ذلك لانه جنس حقه فتى اخذ رجعوا جميعا على القيم بما استهلك القيم من حصة المحروم فى السنة الاولى لانه بقى ذلك حقا للجميع انتهى فظاهره ان المتولى يدفع له من غلة الثانية شاؤا او ابوا حيث اختار اتباعهم ومفهومه انه لم يصرف حصة المحروم الى نفسه وانما صرف الغلة اليهم وحرم واحدا اما لعدم حضوره وقت القسمة اوعنادا انه يشاركهم ولايضمن المتولى وانه يدفع اليهم من غلة الثانية من انصبائهم وظاهر مافى الحاوى انه يتبعهم فيما اخذوا ولايعطى من الثانية اكثر من حصته وهو الظاهر لان حقه صار فى ذمتهم والمتولى ليس له ولاية قضاء ديونهم ومقتضى القواعد ان المحروم فى صورة صرف الجميع اليهم له ان يضمن المتولى لكونه متعديا كماله ان يرجع على المستحقين (من البحر الرائق فى كتاب الوقف
فى شرح قوله وان جعل الواقف غلة الوقف لنفسه)

زيد متولیسی اولدیغی نقود موقوفه‌دن شوقدر اقچه‌یی بعض کیمسنه‌لره معامله ایله ویردکدنصکره زیدك یرینه عمرو متولی اولوب مبلغ مزبوری تحصیل مراد ایتدکده اول کیمسنه‌لر عناد ومماطله ایدوب وقفده موجوده غله اولمامغله عمرو اذن حاکم ایله وقفه رجوع شرطیله مباشرلره وکاتبلره کندی مالندن على وجه الاجارة قدر معروف شوقدر اقچه صرف واشهاد ایدوب مبلغ مذکوری تحصیل ایتدکدنصکره عمرو مصروفنی المدین عزل اولنوب یرینه بکر متولی اولدقده مال وقفك جمله‌سنی عمرودن السه عمرو وجه مشروح اوزره مصروفنی بکرك یدنده اولان غلهٔ وقفدن المغه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولور

(وللقيم صرف شئ من مال الوقف الى كتبة الفتوى ومحاضر الدعوى لاستخلاص الوقف فى باب تصرفات القيم فى الاوقاف وغلتها الخ (من وقف القنية) وصى انفق على باب القاضى فى الخصومات واعطى على وجه الاجرة لايضمن قال ابو بكر محمد بن الفضل لايضمن مقدار اجر المثل والغبن اليسير وما اعطى على وجه الرشوة كان ضامنا (قاضيخان)

(نوع آخر)

زید متولیسی اولدیغی وقف عرصه اوزرینه کندی مالیله نفسیچون دکرمن بنا ایدوب اشهاد ایلسه اول دکرمنك بناسی زیدك ملکی اولورمی ✻ الجواب * اولور

(ذكر فى العدة المتولى بنى فى عرصة الوقف لو بنى من مال الوقف فهو للوقف وكذا لو بنى من مال نفسه لكن للوقف ولو لنفسه من ماله فلو اشهد فله ذلك ولو لم يذكر شيئا كان للوقف بخلاف اجنبى بنى فى ملك غيره ولم يذكر شيئا فانه له لو بنى من ماله على مامر فى احكام العمارة
(فى الفصل الرابع والثلثين من الفصولين)

زید متولیسی اولدیغی وقف عرصه‌ده مالیله دکان بنا ایتدکده نفسیچون بنا ایتدیکنه اشهاد ایتمیوب بیان ایلمسه اول بنا زیدك ملکی اولور یوخسه وقفکمی ✻ الجواب * وقفك اولور

(متول بنى فى عرصة الوقف فهواى البناء يكون للوقف فيصرف غلته الى مصارف الوقف ان بناه من مال الوقف او مال نفسه ونواه للوقف اولم ينو شيئا وان بنى لنفسه واشهد عليه كان له اى المتولى نفسه (درر غرر فى كتاب الوقف)

زید متولیسی اولدیغی وقف منزلك عرصه‌سی اوزرینه مالیله بنا احداث ایتدکده نفسیچون بنا ایتدیکنه اشهاد ایتمیوب بنا ایلمسه حالا زید نفسم ایچون بنا ایتمشیدم دیوب اول بنانك ملکیت اوزره ضبطنه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز

زید بر وقف عرصه اوزرینه اذن متولی وکندی مالیله نفسیچون بنا احداث ایلسه اول بنا زیدك ملکی اولورمی ✻ الجواب ✻ اولور

(والاجنبى اذا بنى ولم ينو شيئا فله ذلك وان نوى كونه للوقف كان وقفا كذا الغرس يعنى انه كالبناء فى جميع ما ذكرنا (درر غرر من الوقف وكذا قاضيخان فى كتاب الوقف فى فصل اجارة الوقف ومزارعته

بعد ورقة تخمينا)

متـولی اولمیان زید بر وقف عرصه اوزرینه مالیـله دکان بنا ایتدکده وقف ایچـون یانفسیچون بنا ایتدیکنی بیان ایلماسه حالا زید نفسم ایچون بنا ایتدم دیوب اول بنایی ملکیت اوزره ضبطه قادراولورمی * الجواب * اولور

(رجل بنی فی ارض الوقف ینظران نوی للوقف صاروقفا والافلا وبه نأخذ (خزانة الاکمل فی اخر الوقف)

متولی اولمیان زید بر وقف عرصه اوزرینه مالیله منزل بنا ایتدکده وقفیچون یانفسیچون بنا ایتدیکنی بیان ایتمیوب بعده زید فوت اولسه ورثه‌سی نفسیچون بنا ایتدی دیوب اول بنایی ملکیت اوزره ضبطه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وفی الحاوی سئل الامام ابو القاسم عمن غرس فی الوقف من ماله ومات قال ان غرس من غلة الوقف فهو للوقف وان لم یذکر شیئا فان غرس بماله ان ذکر انه غرسه للوقف فهوله وان لم یذکر شیئا فهو عنه میراث (من وقف الخلاصة قبیل الفصل الرابع)

زید بر وقف عرصه اوزرینه متولیسی اذنسز مالیله نفسیچون منزل بنا ایتدکدنصکره بنانک قلعی عرصه‌یه مضر اولمامغـله زید بناسنی قلع ایتمک مراد ایتدکده متولی بنانک قیمتـنی ویروب بنایی وقف ایچون ضبط ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان اراد المستـأجر ان یبنی فی المستأجر بناء لیس له ذلك لانه تصرف فی رقبة المستـأجر ولیس للمستأجر ذلك (ذخیره فی اخر الفصل الثانی عشر من الاجارة) احدث عمارة فی ارض الغیر بغیر اذن المتولی فللمتـولی ان یأمره بالقلع (نقـد الفتاوی فی فصل ما یجب کل المسمی للوقف) وان رضی المستأجر ان یأخذ المتولی بناءه للوقف بقیمته منزوعا اومبنیا ایهما کان اقل فللقیم ان یأخذه باقل القیمتین للوقف (ظهیریه فی الوقف) حانوت وقف بنی فیه ساکنه بلا اذن متولیه وقال انفقت کذا وکذا اولم یضر رفعه ببنائه القدیم رفعه وهو للساکن ومایضر رفعـه فهو الذی ضیع ماله فلیتربص الی ان یتخلص ماله من تحت البناء ثم یأخذه ولایکون بناء المستـأجر فیه مانعا من صحة الاجارة من غیره اذ لابدله علی ذلك البناء حیث لایملك رفعه ولو اصطلحوا علی ان یجعل ذلك للوقف بثمن لایجـاوز اقل القیمتین منزوعا اومبنیا فیه صح ولو بنی بامر متولیه علی ان یرجع فی غلة الوقف فالبناء للوقف ویرجع بماانفق (فی احکام العمارة من الاوقاف من الفصل الرابع والثلثین من الفصولین)

تولیت وغله‌سی واقفـك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف عرصـه‌ده اولاددن زید سائر اولاد اذنلرنسز ملك اشجارینی نفسیچون غرس واشـهاد ایلسه سائر اولاد عرصه وقف اولمغـله اشجاردخی وقف اولمش اولوراویله اولیجق اشجاری دخی وقف اولمق اوزره ضبط ایدرز دیمکه قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته مرارا)

(استبدال الوقف ومایناسبه)

زید متولیسی اولدیغی وقف عقاری شرائط اسـتبدال موجوده اولدیغی حالده رأی حاکم وامر سلطانی ایله عمروك ملك عقاری ایله استبدال ایتدکدنصکره حاکم اخر بن راضی اولمام دیو استبدال مذکوری نقضـه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(شرط الواقف عدم الاستبدال فللقاضی الاسـتبدال اذاکان اصلح (من وقف الاشباه) مبادلة دار الوقف بدار اخری انما یجوزاذا کانتا فی محلة واحدة اوتکون محلة المملوکة خیرا من محلة الموقوفة وعلی عکسه لایجوزوان کانت المملوکة اکثر مساحة وقیمة واجرة لاحتمال خرابها فی ادون المحلتین لدناءتها وقلة رغبات الناس الیها (قنیه فی باب بیع الموقوف من کتاب الوقف) استبدال الوقف العام لایجوز الا فی مسائل الاولی لو شرطه الواقف الثانیة اذاغصبه غاصب واجری الماء علیه حتی صار مجری لایصلح للزراعة فیضمنه قیم القیمة ویشتری بها ارضا بدلا الثالثة ان یجحد الغاصب ولابینة علیه الرابعة ان رغب الناس فیه ببدل اکثر غلة واحسن صقعا فیجوز علی قول ابی یوسف وعلیه الفتوی (اشباه فی کتاب الوقف)

زید متولیسی اولدیغی وقف نقودی ضایع اولمق احتمالی اولمغله رأی حاکمله وقفه نافع عقاره تبدیله قادر اولورمی * الجواب ❊ اولور (مامر من الاشباه آنفا جواب لهذا السؤال)

(ولوشرط بیعها بما بداله من الثمن اوان یشتری بثمنها عبدا او یبیعها ولم یزد فسد الوقف لانه شرط ولاية الابطال بخلاف شرط الاستبدال لانه نقل وتحويل واجمعوا انه اذا شرط الاستبدال لنفسه فی اصل الوقف ان الشرط والوقف صحيحان ويملك الاستبدال اما بدون الشرط اشار فی السیر انه لایملك الاستبدال الا القاضی اذا رأی المصلحة فی ذلك ولوشرط ان يبيعها ويشتری بثمنها ارضا اخری ولم يزد صح استحسانا وصارت الثانية وقفا بشرائط الاولی ولایحتاج الی ایقافها كالعبد الموصی بخدمته اذا قتل خطأ واشتری بقيمته عبدا آخر يثبت حق الموصی له فی خدمته والمدبر اذا قتل خطأ فاشتری المولی بقيمته آخر صار مدبرا وليس له ان يستبدل الثانية بارض ثالثة لان الشرط وجد فی الاولی فقط ولو شرط استبدالها بارض ليس له الاستبدال بدار لانه لایملك تغيير الشرط وله ان يشتری ارض الخراج لان ارض الخراج لا تخلو عن وظيفة اما العشر اوالخراج ولوشرط استبدالها بدار ليس له استبدالها بارض ولوقيد بارض البصرة تقيد وليس له استبدالها بارض الحوز لان من فی يده ارض الحوز بمنزلة الاكار لایملك البيع ولواطلق الاستبدال فباعها بثمن ملك الاستبدال بجنس العقار من دار اوارض فی ای بلد شاء ولوباعها بغبن فاحش لایجوز بيعه فی قول ابی يوسف وهلال لان القيم بمنزلة الوكيل فلایملك بغبن فاحش ولوكان ابوحنيفة يجيز الوقف بشرط الاستبدال لاجاز بيع القيم بغبن فاحش كالوكيل بالبيع ولو باعه بثمن مقبوض ومات مجهلا كان دينا فی تركته ولو وهب الثمن صحت وضمن فی قول الامام وقال ابو يوسف لاتصح الهبة (بحررائق فی شرح وان جعل الواقف الخ)

تولیت وسکناسی اولاده مشروطه اولان وقف منزلی اولاددن متولی اولان زید عمروك ملك منزلیله شرائط استبدال موجوده اولدیغی حالده رأی حاکم وامر سلطانی ایله استبداله قادر اولورمی * الجواب ❊ اولور

(واجمعوا انه اذا شرط الاستبدال لنفسه فی اصل الوقف ان الشرط والوقف صحيحان ويملك الاستبدال اما بدون الشرط اشار فی السير انه لایملك الاستبدال الا القاضی اذا رأی المصلحة فی ذلك (بحررائق فی استبدال الوقف)

قیصریه‌ده واقعه وقف عرصه‌یی متولیسی زید استانبولده واقعه عمروك ملك عرصه‌سیله شرائط استبدال موجوده اولدیغی حالده رأی حاکم وامر سلطانی ایله استبدال ایتمك جائز اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(مبادلة دار الوقف بدار اخری انما يجوز اذا كانتا فی محلة واحدة اويكون محلة المملوكة خيرا من محلة الموقوفة وعلی عكسه لايجوز وان كانت المملوكة اكثر مساحة وقيمة واجرة لاحتمال خرابها فی ادون المحلتين لدناءتها وقلة رغبات الناس اليها (قنية فی بيع الوقوف)

زید متولیسی اولدیغی وقف منزلی شرائط استبدال موجوده دکل ایکن عمروك ملك منزلیله استبدال ایدوب طرفیندن تقابض بو انسده زید عمروك منزلنی عمرو‌ه رد ایدوب وقف منزلی عمرودن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر مرارا)

بر وقف مسجد زیدك ملك عرصه‌سیله زید عرصه‌ده وقف ایچون مسجد آخر بنا ایدوب مسجد اول زیدك ملکی اولمق اوزره استبدال اولنمق جائز اولورمی ❊ الجواب * اولماز

استبدال الوقف جائز مالم يكن مسجدا (منية المفتی)

برقصبه‌ده واقع مکتب بالکلیه خراب اولوب وقفده بنایه مساعده اولمیوب وایجار اولنوب تعمیر اولنمق دخی ممکن اولماسه متولی اذن حاکم ایله نقضنی ثمن مثلیله بیع ایدوب ثمنی ایله یرینه آخر وقف المق جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وفی فتاوی قاضی ظهير الدين بيع البناء الموقوف لايجوز قبل الانهدام ويجوز بعده (عماديه)

بوصورتده متولی نقضی اذن حاکم ایله ثمن مثلیله عمروه بیع وتسلیم ایلسه عمرو اول نقضی بنا ووقف ایتدیکی چشمه‌نك یوللرینه صرف ایتمك جائز اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(والبناء الموقوف لایجوز بیعه قبل الانهدام (ظهیریه فی تصرف قوام الوقف) سئل عن وقف انهدم ولم یکن له شیٔ یعمر منه ولا امکن اجارته وتعمیره هل تباع انقاضه من حجر وتراب وخشب وغیر ذلك ام لا اجاب اذا کان الامر کذلك صح بیعه بامر الحاکم و یشتری بثمنه وقف مکانه فان لم یکن رده الی ورثته ان وجد والا یصرف الی الفقراء (قاریٔ الهدایة)

زیدك متولیسی اولدیغی وقف اوطه‌لر بالکلیه منهدم اولوب وقفده بنایه مساعده اولمامغله اوطه‌لرك نقضی بنایه صرف اولنمق ممکن اولماسه زید نقض مزبوری ثمن مثلنه بیع ایدوب ثمنی وقف ایچون حفظه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وفی الحاوی فان خیف هلاك النقض باعه الحاکم وامسك ثمنه لعمارته عند الحاجة انتهی فعلی هذا یباع النقض فی موضعین عند تعذر عوده وعند خوف هلاکه (بحر رائق فی شرح قوله و یصرف نقضه) وفی فتاوی النسفی بیع عقار المسجد لمصلحة المسجد لایجوز وان کا بامر القاضی وان کان خرابا فامابیع النقض فیصح (من وقف الخلاصة)

(فیمایتلق بایجارالوقف)

زیدك متولیسی اولدیغی وقف منزل بالکلیه منهدم اولوب وقفده بنایه مساعده اولمیوب منزلك نقضی بنایه صرف اولنمق ممکن اولمامغله زید نقض مزبوری عمروه ثمن مثلی اولان شوقدر آقچه‌یه بیع وتسلیم وعرصه‌یی عمروه اجر مثلی اولان سنه‌ده شوقدر آقچه‌یه ایجار وتسلیم ایدوب عمروه مالیله نفسیچون بنایه اذن ویرمکله عمرو دخی عرصهٔ مرقومه اوزرینه نفسیچون منزل بنا ایتدکدنصکره برقاچ سنه مرورنده زیدك یرینه بکر متولی اولسه عمرو عرصه سنك اجر مثلنی بکره ویروب بنانك طورماسی وقفه مضر دکل ایکن بکر تعنتا عمروه بنایی قلع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وفی فتاوی قاضی ظهیر الدین بیع البناء الموقوف لایجوز قبل الانهدام و یجوز بعده (من الفصول العمادی وکذا فی التاتارخانیة) بنی المستأجر باذن المتولی فلما مضت المدة زاد فی الاجرة المستقبل فرضی صاحب السکنی بالزیادة فهو اولی (جامع الفصولین فی الثالث عشر)

بر وقف دکان محترق اولدقده وقفده بنایه مساعده وار ایکن متولیسی زید عرصه‌سنی عمروه ایجار وملکیت اوزره بنایه اذن ویرمکله عمرو دخی نفسیچون دکان بنا ایتدکدنصکره برقاچ سنه مرورنده زیدك یرینه بکر متولی اولسه غلهٔ وقفده بنایه مساعده اولوب وقف ایچون مجددا بنا اولنمق وقفه انفع اولوب وعمروك بناسنك طورمسی وقفه مضر اولمغله بکر عمروه بناسنی قلع ایتدیروب کالاول وقف ایچون دکان بنا ایتمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(حانوت وقف وعمارته ملك لرجل فابی صاحب العمارة ان یستأجره باجر مثله ینظر ان کانت العمارة لو رفعت یستأجر باکثر ممایستأجر صاحب العمارة کلف برفع العمارة و یوجر من غیره والا فلا و یترك فی یده بتلك الاجرة لان فیه ضرورة (فی اوائل تصرف المتولی من المحیط)

بر وقف دکان محترق اولدقده وقفده بنایه مساعده وار ایکن متولیسی زید وقف ایچون بنا ایتمیوب عرصه‌سنده کندی مالیله نفسیچون دکان بنا واشهاد ایتدکدنصکره برقاچ سنه مرورنده زیدك یرینه عمرو متولی اولسه وقفده بنایه مساعده اولوب وقف ایچون بنا اولنمق وقفه نافع اولمغله عمرو زیده بناسنی قلع ایتدیروب وقف ایچون کالاول دکان بنا ایتمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (یفهم جوابه مما مر آنفا)

عرصه‌سی مقاطعه‌لو وقف و بناسی اذن متولی ایله ملکیت اوزره بنا اولنان منزلك بناسنك مالکی زید عرصه‌نك مقاطعهٔ مثلنی عرصه متولیسنه و یروب بنانك طورمسی وقفه مضر دکل ایکن متولی مقاطعهٔ مثلندن شوقدر زیاده ویر والا بناکی قلع ایله دیوب زیده تعنتا بناسنی قلع

ایتدرمکه قادر اولورمی ✵ الجواب * اولماز

(بنی فی ارض الوقف ثم ابی صاحب البناء ان یستأجر الارض باجر المثل ولو رفع بناؤه یستأجر باجر المثل یؤمر برفع البناء وان کان لا یستأجره احد باکثر من ذلک ترک بناؤه (بزازیه فی نوع فی العقود من کتاب الوقف)

عرصه سی مقاطعه لو وقف واشجاری اذن متولی ایله ملکیت اوزره غرس اولنان اشجارک مالکی زید عرصه نک مقاطعهٔ مثلنی عرصه متولیسنه ویروب اشجارک طورمسی وقفه مضر دکل ایکن متولی مقاطعهٔ مثلندن شوقدر زیاده ویر والا اشجارکی قلع ایله دیوب زیده تعنتا اشجارنی قلع ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب ✵ اولماز

(بنی المستاجر باذن المتولی فلما مضت المدة زاده فی الاجرة للمستقبل فرضی صاحب السکنی بالزیادة فهو اولی (جامع الفصولین فی الثالث عشر) استأجر ارضا وقفا وغرس فیها وبنی ثم مضت مدة الاجارة فلمستأجر ان یستبقیها باجر المثل اذا لم یکن فی ذلک ضرر (من اجارة القنیة فی الثانی)

زید تحت اجاره سنده اولان وقف عرصه اوزرینه متولیسی عمروک اذنی و کندی مالیله نفسیچون دکرمن بنا ایتدکدنصکره عمرو فوت اولسه زید عرصه نک اجر مثلنی ویروب بنانک طورمسی وقفه مضر دکل ایکن عمروک یرینه متولی اولان بکر زیده مجرد عمرودن اذن تمسکی اولمامغله بناکی قلع ایله دیمکه قادر اولورمی * الجواب ✵ اولماز

(استأجار ضا وقفا وغرس فیها وبنی ثم مضت مدة الاجارة فلمستأجر ان یستبقیها باجر المثل اذا لم یکن فی ذلک ضرر (من القنیة فی اول کتاب الاجارة)

عرصه سی مقاطعه لو وقف و بناسی زیدک ملکی اولان دکرمن محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالدقده زید بنا ایتمیوب آخر دیاره کیدوب برقاج سنه دن برو عرصه نک مقاطعه سی ویرلماسه متولی عرصه یی آخره ایجاره قادر اولورمی ✵ الجواب ✵ اولور

(آجر دارا کل شهر بکذا صح فی واحد فقط وفسد فی الباقی (درر غرر فی الاجارة الفاسدة)

عرصه سی مقاطعه لو زیدک وقفی واشجاری عمروک جهت اخرایه مشروطه وقفی اولان باغچه نک اشجاری بالکلیه قوروب کوکلری چیقوب عرصهٔ صرفه قالوب اشجار وقفنده مساعده اولمامغله غرس اولنمیوب برقاج سنه دن برو عرصه نک مقاطعه سی ویرلماسه عرصه متولیسی عرصهٔ مزبوره یی ضبط و آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه مما مر آنفا)

عرصه سی مقاطعه لو وقف و بناسی زیدک ملکی اولان دکان محترق اولوب اثر بنا قالمیوب بر سنه خالیه قالوب زید مقاطعه سنی ویرمامکله متولی عرصه یی مقاطعه ایله عمروه ویروب عمرو دخی اوزرینه دکان بنا ایلسه زید مقدما عرصه اوزرنده بنام وار ایدی دیو دکانه مداخله یه قادر اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(اصله انه قد علم مما مر ان مثل هذه الاجارة فاسدة فی شرف الانفساخ لانها تنفسخ فی آخر السنة للاستیجار فی کل سنة بدراهم معلومة مقطوعة ولم یبین فیه عدد السنین فتصح فی سنة وتفسد فی بقیتها (من مجموعة عطاء الله افندی)

عرصه سی مقاطعه لو زیدک وقفی و بناسی عمروک جهت اخرایه مشروطه وقفی اولان منزلک بناسی بالکلیه محترق اولوب اثر بنا قلمیوب بنایه وقفده مساعده اولمامغله بنا اولنمیوب برقاج سنه دن برو عرصه نک مقاطعه سی ویرلمامکله عرصه متولیسی عرصه یی بکره ایجار ایدوب بنایه اذن ویرمکله بکر دخی عرصه ده نفسیچون منزل بنا ایلسه بنا متولیسی مقدما عرصه ده وقف بنا وار ایدی دیو عرصه یه مداخله یه قادر اولورمی ✵ الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما تقدم)

زید متولیسی اولدیغی وقف عرصه یی اجر مثلی اولان آیده شوقدر اقچه یه عمروه ایجار و تسلیم ایدوب بنایه اذن ویرمکله عمرو دخی عرصهٔ مزبوره ده کندی مالیله نفسیچون بنا احداث ایدوب برقاج آی متصرف اولدقدنصکره عمرو اجرت مرقومه یی زیده ویروب بنانک طورمسی وقفه مضر

دكل ايكن زيد اجرمثلندن شوقدر زياده وير والا بناكى قلع ايله ديمكه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولماز

برمسجد شريفك متوليسى زيد وقفك ايجارينى موجب مضايقه سى يوغيكن مسجدك حرمندن اولوب ايجار ايچون معد اولميان عرصه يى عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى زيدك اذنيله نفسيچون منزل بنا ايلسه زيد قلعى وقفه مضر اولمامغله عمروه بناسنى قلع ورفع ايتديروب عرصه يى حرمدن اولق اوزره ابقايه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(وفى استحسان فتاوى الدينارى مسجد واسع جعل المتولى بعضه حانوتا للمسجد لايجوز وفى آخر وقف المحيط ان لم يكن للمسجد اوقاف واحتاج المسجد الى العمارة لابأس بان يوجر جانبا من المسجد (من العمادية فى العاشر) قيم المسجد اذا اراد ان يبنى حوانيت فى فناء المسجد لايجوز لانه تبع للمسجد وله حرمة كالمسجد فيسقط حرمته بالتغير (من الذخيرة فى الفصل العشرين من الوقف) قيم الجامع القديم آجر موضعا تحت ظلة الباب لبعض الصكاكين لايصح (خح) قيم يبيح فناء المسجد ليتجر فيه القوم لابأس به ان شاء الله تعالى اذا كان فيه مصلحة للمسجد وكذا الوضع فى فنائه سررا وآجرها اذا لم يكن ممر العامة والمستأجر يكون معذور ان شاء الله تعالى اذا كان لاصلاح المسجد وفناء المسجد ما كان عليه ظلة المسجد اذا لم يكن ممرا لعامة المسلمين قيل له لو وضع القيم على فناء مسجد سوق كراسى وسررا يوجرها و يصرف الاجرة الى نفسه اوالامام فقال ليس له ذلك (مت) وعندنا له ان يصرف الاجرة الى من شاء لان السرر ملكه وان لم يكن ملكه يتصدق بها على الامام اذا كان فقيرا (قنيه فى باب المساجد وما يتعلق بها من كتاب الوقف)

برمدرسه نك متوليسى زيد مدرسه نك حرمندن اولوب ايجار ايچون معد اولميان عرصه يى ايجارى مقتضى مضايقه يوغيكن خلاف شرط واقف بعض كمسنه لره ايجار ايدوب بنايه اذن و يرمكله اول كمسنه لر دخى اوطه لر بنا ايدوب حجراتك ايچلرى قرا كولق اولمغله زيدك يرينه متولى اولان عمرو قلعى وقفه مضر اولمامغله اول كمسنه لره بنالرينى قلع ايتدرمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(سئل فى مدرسة احتاجت الى نفقة العمارة ماخرب منها وليس هناك مايعمر به من الوقف هل يجوز ان توجر قطعة منها بقدر ماينفق عليها ام لا اجاب مقتضى مافى الخلاصة جواز ذلك فانه قال ولايوجر فرس السبيل الا اذا احتيج الى نفقته فيوجر بقدر ماينفق عليه وهذه المسئلة دليل على ان المسجد اذا احتاج الى النفقة توجر قطعة منه بقدر ماينفق عليه انتهى وبه يعلم الحكم فى المدرسة بالاولى (خير الدين من كتاب الوقف)

برمسجد شريفك متوليسى زيد مسجدك صفه سى الشدده بودرم تعبير اولنوب مسجدك بعض لوازمى وضع اولنمق ايچون اعداد اولنوب ايجار ايچون معد اولميان محلى ايجارى مقتضى مضايقه يوغيكن عمروه ايجار وتسليم ايلسه حالا زيد اول محلى عمرودن الوب وضع قديمى اوزره ابقايه قادراولورمى * الجواب ❊ اولور (يفهم جوابه مما مر مرارا)

زيد بر وقف عرصه يى عدد ايام بيان اولنمدين يومى شو قدر اقچه يه متوليسندن استيجار ايدوب اوزرينه اذن متوليله نفسيچون منزل بنا ايتدكدنصكره منزل محترق اولوب عرصه صرفه قالسه زيد كالاول منزل بناسنى اراده ايتدكده متولى زيدى منعه قادراولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(كل جهالة توثر فى البيع للفساد توثر فى الاجارة و يفسد العقد بها سواء كانت فى الاجرة اوالمدة اوالعمل (بزازيه فى الاجارة مؤيد زاده) ومن استأجر دارا كل شهر بدرهم فالعقد صحيح فى شهر واحد فاسد فى بقية الشهور الاان يسمى جملة شهور معلومة لان الاصل ان كلمة كل اذا دخلت فيما لانهاية له تنصرف الى الواحد لتعذر العمل بالعموم فكان الشهر الواحد معلوما فصح العقد فيه واذا تم كان لكل منهما ان ينقض الاجارة لانتهاء العقد الصحيح ولو سمى جملة شهور معلومة جاز لان المدة صارت

معلومة (هدايه فى الاجارة الفاسدة)

عرصه سی مقاطعه لو زیدك وقفی وبناسی عمروك جهت اخرایه مشروطه وقفی اولان دكانی متولیسی بكر بنا وقفیچون ضبط وایجار ایدوب عرصه متولیسی عرصه نك مقاطعه سنی بكردن طلب ایتدكده بكر ویرمیوب عرصه یی بنا وقفیچون مجانا ضبط ایدرم دیمكه قادر اولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز

(اذا كان اصل البقعة موقوفة على وجه قربة وبنى فيها بناء ووقف بناءها على جهة قربة اخرى اختلفت المشايخ فيه واما اذا وقف البناء على الجهة الاولى فيجوز بالاتفاق وكذا الاشجار
(تاتارخانية فى وقف المنزل)

عرصه سی مقاطعه لو زیدك برجهته مشروطه وقفی واشجاری جهت اخرایه مشروطه عمروك وقفی اولان باغچه نك اشجارینی اشجار متولیسی بكر ضبط ایدوب عرصه متولیسی بشره عرصه نك مقاطعهٔ مثلنی ویرركن بشر اشجار عرصه یه تابعدر دیو اشجاری بكره ضبط ایتدرمیوب عرصه وقفیچون ضبطه قادر اولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز

(وفى الفتاوى السراجية هل يجوز وقف البناء والغرس دون الارض اجاب الفتوى على صحته وظاهره انه لافرق بين ان يكون الارض ملكا اووقفا (بحررائق فى شرح قوله ومنقول فيه تعامل)

بر وقف منزلی عرصه سی مقاطعه لو زیدك وقفی و بناسی عمروك جهت اخرایه مشروطه وقفی اولمق اوزره عمروك وقفی متولیلری ضبط ایدوب عرصه نك مقاطعه سنی عرصه متولیسنه ویره كلمشلر ایكن زیدك وقفی متولیسی بكر عمروك وقفی متولیسی بشره منزلك بناسی عمروك وقفی اولدیغی اثبات ایله والابناینی عرصه وقفیچون ضبط ایدرم دیمكه قادر اولورمی * الجواب ☼ اولماز

(يفهم جوابه مما مر من المحيط البرهانى ومن موٴيد زاده نقلا عن واقعات الحسامية ومن انفع الوسائل فى باب فى مايتعلق بالشروط)

(نوع آخر)

اونی اون بره استرباحی مشروطه اولان نقود موقوفه نك متولیسی زید وقفه ضعف طاری اولمغله رأی حاكمله اونی اون بربچق حسابی اوزره استرباح ایدر اولدقده زید نقود مزبوره دن برقاچ كمسنه لره ویردیكی اقچه ایچون مزبورلرك اوزرلرینه وقفك متابعله وقف ایچون اونی اون بربچق حسابی اوزره معاملهٔ شرعیه ایله شوقدر اقچه ربح الزام ایدوب الدقد نصكره اونی اون بردن زیاده یی بغیر حق كندی مصارفنه صرفله استهلاك ایتدكد نصكره زیدك یرینه عمرو متولی اولوب اول زیاده یی وقف ایچون زیده تضمین مراد ایتدكده زید مجرد خلاف شرط واقف اولمغله زیاده بنم اولمش اولور دیو ضماندن امتناعه قادر اولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز

اونی اون بره استرباحی مشروطه اولان نقود موقوفه نك متولیسی زید وقفه ضعف طاری اولمغله رأی حاكمله نقود مزبوره یی اونی اون بربچق حسابی اوزره استرباحه قادر اولورمی * الجواب ☼ اولور

(للمتولى ان يفعل للوقف مايكون مصلحة (اسعاف فيما يجوز للمتولى)

بروقف نقودك وقفیهٔ معمول بهاسنده اونی اون بردن زیاده یه استرباح اولنمیه دیو یازلمش اولسه متولی وقفده مضایقه یوغیكن اونی اون بربچغه استرباحه قادر اولورمی * الجواب ☼ حاكم منع ایدر

(ليس للمتولى ان يتجاوز امر الواقف وشرطه (ذخيره فى تصرفات القيم من الوقف)

بوصورتده متولی نقود مزبوره دن عمروه معامله ایله ویردیكی اقچه ایچون عمروك اوزرینه برسنه تمامنه دك اونی اون بربچق حسابی اوزره معاملهٔ شرعیه ایله شوقدر اقچه ربح الزام ایدوب سنه تمامنده عمرودن السه عمرو خلاف شرط واقفدر دیو اونی اون بردن زیاده یی متولیدن استردادة قادر اولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز (يفهم جوابه مما مر من الاسعاف آنفا)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن عمروه شوقدر اقچه قرض ویردكدنصكره المدين زید فوت اولوب یرینه بكر متولی اولدقده بكر مبلغ مزبوردن عمروك ذمتنی ابرا ایلسه ابراء مزبور صحیح

اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(والوصی لو ابرأ غریم المیت او اجله او حط عنه شیئا صح عندهما لو عاقدا وضمن لا عند ابی یوسف ولو لزم بعقد غیره لم یصح وفاقا وکذا المتولی (فصولین فی الفصل السابع والعشرین)

بر وقف نقودك متولیسی زید معزول اولوب یرینه عمرو متولی اولدقده زید عمروه مقبوضم شوقدر اقچه در دیوب عمروه اولقدر اقچه یی ویردکده عمرو زیدی مال وقفه متعلقه دعوادن ابرا ایدوب وجه محرر اوزره حجت ویردکدنصکره زیدك محاسبه سی کورلدکده زمان تولیتده مال وقفدن شوقدر اقچه یی کندی مصارفنه صرفله اتلاف ایتدیکی شرعا ثابت اولوب عمرو مبلغ مزبوری وقف ایچون زیده تضمین مراد ایتدکده زید سن بنی وجه محرر اوزره ابرا ایتمش ایدك دیو ضماندن امتناعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جوابه مما مر آنفا من الفصولین)

بر وقفك بر موجب شرط واقف براتله کاتبی اولان زید کتابت خدمتنی کورمك استدکده متولی کتابت خدمتنی دخی بن کورورم دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مامر من الذخیرة قبل مسئلتین جواب لهذا السؤال)

(فی ضمان المتولی وعدمه)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن اصل مال اولان شوقدر اقچه یی قبض ایتدکدنصکره مجهلا فوت اولسه ترکه سندن ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولو باع ارض الوقف وقبض الثمن ثم مات ولم یبین حال الثمن کان الثمن دینا فی ترکته (من وقف الخانیة فی مسائل الشرط)

زید متولیسی اولدیغی وقفك غله سندن شوقدر اقچه یی قبض ایتدکدنصکره مجهلا فوت اولسه زیدك ترکه سندن ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولو اخذ متولی الوقف من غلته شیئا ثم مات بلا بیان لا یکون ضامنا هکذا قالوا وقیده الطرسوسی فی انفع الوسائل بما اذا لم یطالبه المستحق اما اذا طالبه المستحق ولم یدفع له ثم مات بلا بیان فانه یکون ضامنا انتهی ومقتضاه انه لو ادعی فی حیاته الهلاك لا یقبل قوله لانه صار ضامنا بمنع المستحق بعد الطلب (من وقف البحر الرائق)

شهود محضرلرنده استرباح اولنماسی مشروطه اولان نقود موقوفه نك متولیسی زید نقود مزبوره دن شوقدر اقچه یی عمروه معامله ایله ویردکده خلاف شرط واقف شهود محضرلرنده ویرمیوب بعده عمرو انکار ایدوب یمین ایتمکله مبلغ مزبور ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

وفی الودیعة التعدی شرط ضمان (مختارات النوازل فی الغصب)

رهن یا کفیل ایله استرباحی مشروطه اولان نقود موقوفه نك متولیسی زید نقود مزبوره دن شوقدر اقچه یی خلاف شرط واقف رهن یا کفیلسز عمروه معامله ایله ویردکدنصکره عمرو مفلسا فوت اولوب مبلغ مزبور ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

رهن یا کفیل ایله استرباحی مشروطه اولان نقود موقوفه نك متولیسی زید نقود مزبوره دن شوقدر اقچه یی خلاف شرط واقف رهن و کفیلسز عمروه معامله ایله ویردکدنصکره المدین عمروه افلاس طاری اولوب مبلغ مزبور ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

رهن یا کفیلدن بریله استرباحی مشروطه اولمیان وقف نقودك متولیسی زید نقود موقوفه دن ملیء اولان عمروه معامله ایله شوقدر اقچه ویردکدنصکره عمروه افلاس طاری اولسه ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جوابه مما مر آنفا)

رهن یا کفیلدن بریله استرباحی مشروطه اولمیان نقود موقوفه نك متولیسی زید نقود مزبوره دن ملیء اولان کمسنه لره معامله ایله شوقدر اقچه ویردکدنصکره زید مبلغ مزبوری اول کمسنه لردن المدین زید فوت اولوب یرینه عمرو متولی اولسه عمرو مبلغ مزبوری اول کمسنه لردن طلب ایتمیوب زیدك

ورثه سنه مجرد اول کمسنه لره زید ویرمکله مبلغ مزبوری زیدك که سندن ضامن اولوب دیمکه قادراولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولو آجراقیم ثم عزل ونصب آخر قبل اخذ الاجر للمعزول والاصح انه للمنصوب لان المعزول آجرهاللوقف لالنفسه (فی تصرفات القیم من وقف القنیة)

رهن یا کفیلدن بریله استرباحی مشروطه اولمیان نقود موقوفه نك متولیسی زید نقود مزبوره دن ملیء اولان عمروه معامله ایله شوقدر اقچه ویردکدنصکره زید مبلغ مزبوری المدین زیدك یرینه بکر متولی اولسه زید بکری عمروك اوزرینه احاله ایدرکن بکر زیده مجرد سن ویرمکله مبلغ مزبوری مالکدن باکه ادا ایله بعده عمرودن آل دیو جبره قادر اولورمی ❊ الجوب * اولماز

(یفهم جوابه ممامر آنفا)

رهن وکفیل ایله استرباحی مشروطه اولان نقود موقوفه نك متولیسی زید عمروه معامله ایله ویردیکی برمقدار اقچه یه بکری کفیل الوب وقیمتی دیندن ازید اولان عمروك منزلنی رهن الدقدنصکره عمرو وبکر فرار ایدوب مرورزمان ایله منزلك قیمتنه نقصان کلمکله قیمتی دینه مساوی اولماسه وقفك ناظری زیده منزلك قیمتندن دیندن ناقص اولان مقداری ضامن اول دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

انجق کفیل ایله استرباحی مشروطه اولان نقود موقوفه نك متولیسی زید نقود مزبوره دن ملیء اولان عمروه معامله ایله شوقدر اقچه ویردکده ملیه اولان هندی کفیل الدقدنصکره عمرو وهند مفلسا فوت اولسه‌لر زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب ❊ اولماز

انجق رهن ایله استرباحی مشروطه اولان نقود موقوفه نك متولیسی زید نقود مزبوره دن ملیء اولان عمروه معامله ایله شوقدر اقچه ویردکده رهن قوی الوب منزلنده حفظ اوزره ایکن زیدك منزلی محترق اولدقده زیدك تعدی وتقصیرنسز رهن محترق اولوب مبلغ مزبور ساقط اولسه مبلغ مزبوری زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

انجق رهن ایله استرباحی مشروطه اولان نقود موقوفه نك متولیسی زید نقود مزبوره دن ملیء اولان عمروه معامله ایله شوقدر اقچه ویردکده عمرودن قیمتی دیندن ازید اولان برمتاعنی رهن الدقدنصکره عمروه افلاس طاری اولوب بعده بکر اول متاعه مستحق چیقوب عمروك حضورنده بعد الاثبات والحکم متاعی زید دن الوب مبلغ مزبورك تحصیلی ممکن اولماسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب ❊ اولماز

انجق رهن ایله استرباحی مشروطه اولان نقود موقوفه نك متولیسی زید نقود مزبوره دن شوقدر اقچه یی ملیء اولان عمرو وبکره معامله ایله ویردکده مزبورلردن قیمتلری دیندن ازید اولان ملك منزللرینی رهن الدقدنصکره مزبورلر غائب اولوب بعده منزللر زیدك تعدی وتقصیرنسز خراب اولوب مبلغ مزبورك تحصیلی ممکن اولماسه زیده ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

انجق رهن ایله استرباحی مشروطه اولان نقود موقوفه نك متولیسی زید نقود مزبوره دن شوقدر اقچه یی ملیء اولان عمروه معامله ایله ویردکده عمرودن قیمتی دیندن ازید رهن الوب بعده انقطاع رغبات ایله رهنك قیمتنه نقصان طاری اولمغله قیمتی دین مزبوره بالغه اولمیوب بعده عمرو فوت اولدقده رهن مزبوردن غیری مالی اولمامغله مبلغ مزبورك برمقداری ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

رهن قوی ایله استرباحی مشروطه اولان وقف نقودك متولیسی زید نقود مزبوره دن شوقدر اقچه یی عمروه قرض ویردکده عمرودن قیمتلری دین مزبوردن ناقص شوقدر اشیا رهن الوب بعده عمرو فوت وزید معزول اولوب یرینه بکر متولی اولدقده عمروك اشیاء مزبوره دن غیری مالی

(اولمامغله)

اولمامغله بكر رأی حاكمله اشياء مزبوره يی ثمن مثللری ايله بيع ايدوب ثمنلرندن دين مزبوردن ثمن مرقوم مقدارينی استيفا ايلسه بكر دينی زيده تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولور

رهن قوی ايله استرباحی مشروطه اولان نقود موقوفه نك قائممقام متوليسی اولان زيد نقود مزبوره دن شوقدر اقچه يی عمروه معامله ايله ويردكده خلاف شرط واقف قيمتی مبلغ مزبوردن ناقص اولان متاعی عمرودن رهن الوب بعده عمرو اداء دين ايتمدين فوت اولدقده رهن مزبوردن غيری مالی اولميوب رهن ثمن مثليله بيع اولندقده ثمن مبلغ مزبوره بالغ اولميوب مبلغ مزبورك شو مقداری ضايع اولسه اول مقداری زيده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(نائب الناظر كهو (من دعوى البحر الرائق و باقی المسئله يعلم من تحريرابی السعود افندی)

زيد متوليسی اولديغی نقود موقوفه يی استرباح ايدوب مالكله غله حاصله اولماسه مرتزقه زيده وظيفه مزی ويرمالكدن و يرديمكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر امازيد اهمال وتكاسل ايلديسه عزله مستحق اولور

(فان قلت اذا قصر المتولی فی شیء من مصالح الوقف هل يضمن قلت ان كان فی عين ضمنهـا وان كان فی مال فی الذمة لايضمن (من وقف البحر الرائق) لها ای للوظائف شبه الاجرة وشبه الصلة وشبه الصدقة فيعطی كل شبه ماينا سبه فاعتبر شبه الاجرة فی اعتبار زمن المباشرة ومايقابله من المعلوم والحل للاغنياء وشبه الصلة باعتبار انه اذا قبض المستحق المعلوم ثم مات اوعزل فانه لايسترد منه حصة مابقی من السنة وشبه الصدقة لتصحيح اصل الوقف فانه لايصح علی الاغنياء ابتداء (اشباه فی الوقف)

واذا اعتبر شبه الاجرة يكون المستحق اجير الوقف لا اجير المتولی فيأخذ من غلة الوقف ان وجد

زيد متوليسی اولديغی نقود موقوفه يی استرباح ايدوب مالكله غله حاصله اولماسه مرتزقه زيده وظيفه مزی مالكدن بزه ويرديمكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر اهمال وتكاسل ايلديسه عزله مستحق اولور (مرت مسئلته من البحر وغيره)

زيد متوليسی اولديغی نقود وقفی بعض كمسنه لره معامله ايله ويردكده اهمال وتكاسل ايدوب الزام ربح ايتمامكله غله حاصله اولماسه مرتزقه زيده وظيفه مزی مالكدن ويرديمكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر لكن زيد عزله مستحق اولور

زيد متوليسی اولديغی نقود موقوفه يی اعمال ايتميوب مرتزقه يه وظيفه لری ايچون اصل مالدن شوقدر اقچه ويردكدنصكره زيدك يرينه عمرو متولی اولسه عمرو مبلغ مزبوری زيده تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قلت ان كان فی عين ضمنهـا (من وقف البحر الرائق)

بو صورتده زيد دخی مرتزقه يه مراجعته قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لو صرف المتولی علی المستحقين وهناك عمارة لايجوز تأخيرها فانه يكون ضامنا لما فی الذخيرة اذا كانت فی تلك السنة غلة ففرق القيم الغلة علی المساكين ولم يمسك للخراج شيئا فانه يضمن حصة الخراج لانه بقدر الخراج ومايحتاج اليه الوقف من العمارة والمؤنة مستثنی عن حق الفقراء فاذا دفع اليهم ذلك ضمن انتهی واذا ضمن ينبغی ان لايرجع علی المستحقين بما دفعه اليهم فی هذه الحالة قياسا علی مودع الابن الی آخره (بحر الرائق فی كتاب الوقف)

بر وقفك متوليسی زيد مرتزقه يه بعد اداء الخدمه مستحق اولدقلری شو قدر اقچه وظيفه لرينی غله وقفدن ديو ويردكدنصكره زيد مرتزقه يه اصل مال وقفی اعمال ايده ميوب سزه مبلغ مزبوری اصل مالدن ويرمشيدم ديوب مبلغ مزبوری مرقوملردن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لو صرف المتولی علی المستحقين وهناك عمارة لايجوز تأخيرها فانه يكون ضامنا لما فی الذخيرة اذا كانت فی تلك السنة غلة ففرق القيم الغلة علی المساكين ولم يمسك للخراج شيئا فانه يضمن حصة الخراج لانه

بقدار الخراج ومايحتاج اليه الوقف من العمارة والمؤنة مستثنى عن حق الفقراء فاذا دفع اليهم ذلك ضمن انتهى واذا ضمن ينبغى ان لايرجع على المستحقين بمادفعه اليهم فى هذه الحالة قياسا على مودع الابن اذا انفق على الابوين بغير اذنه و بغير اذن القاضى فانهم قالوا يضمن ولا رجوع فيه ذكروه فى آخر النفقات وعلى هذا فينبغى انه اذا صرف على المستحقين وهناك تعمير واجب فعمر من ماله ان لايكون متبرعا بالتعمير و يكون عوضا عما لزمه من الضمان (بحر رائق فى كتاب الوقف)

زوائدى واقفك اولادنه مشروطه وقفك متولیسى زيد زوائد وقفدر ديو واقفك اولادنه شو قدر اقچه ويردكدنصكره زيد مبلغ مزبورى زوائد وقفدن استيفا ايتمك اوزره كندى مالندن ويرمشيدم حالا زوائد حاصله اولمدى ديوب مبلغ مرقومى مزبورلردن استرداده قادر اولورمى

* الجواب * اولماز (مرت مسئلته من البحر الرائق)

بر وقفك مستغلاتندن اولان وقف خانك سقفى محترق اولوب تعميرى ضرورى ايكن متولیسى زيد غلهٔ وقفده يدنده اولوب تعميره وافى اولان شوقدر اقچه يى تعميره صرف ايتميوب مرتزقه يه ويرمكله غلهٔ وقفدن تعميره صرف اولنه جق نسنه قالماسه زيده مبلغ مزبورى ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ومايحتاج اليه الوقف من العمارة والمؤنة مستثنى عن حق الفقراء فاذا دفع اليهم ذلك ضمن (ذخيره فى كتاب الوقف) اذا حصل تعمير الوقف فى سنة وقطع معلوم المستحقين كله او بعضه فما قطع لايبقى لهم دينا على الوقف اذ لاحق لهم فى الغلة زمن التعمير بل زمن الاحتياج اليه عمر اولا وفى الذخيرة مايفيد ان الناظر اذا صرف لهم مع الحاجة الى التعمير فانه يضمن انتهى

(اشباه فى آخر كتاب الوقف)

غلهسى برجامعك باغنه مشروطه اولان شوقدر وقف اقچه يى متولیسى زيد استرباح ايتميوب برقاج سنه اصل مالك جملهسنى جامعك باغنه صرف ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه حالا متولى اولان عمرو مبلغ مزبورى زيدك تركهٔ وافيهسنى قبض ايدن ورثهسنه تضمينه قادر اولورمى

* الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر من البحر الرائق قبل ثلث مسائل)

زيدك متولیسى اولديغى وقفك مستغلاتى تعميره محتاج اولمغله زيد غلهٔ وقفدن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايدوب تعمير ايتدكدنصكره زيد معزول اولوب يرينه عمرو متولى اولسه عمرو مصروفكى طوتمام ديو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قيم الوقف لو انفق من مال نفسه وشرط الرجوع فله الرجوع (فصول عمادى فى احكام العمارة) ويقبل قولهم فى مقدار ما حصل فى ايديهم من اغلات الوصى والقيم فيه سواء والاصل فيه ان القول قول القابض فى مقدار المقبوض وفيما يخبر من الانفاق على اليتيم وعلى الضيعة ومؤنات الاراضى (قنيه فى باب القيم من الوقف) وفى البزازية قيم الوقف انفق من ماله فى الوقف ليرجع فى غلته له الرجوع وكذا الوصى فى مال الميت ولكن لو ادعى لايكون القول قوله المتولى اذا انفق من مال نفسه ليرجع فى مال الوقف له ذلك فان شرط الرجوع يرجع والا فلا انتهى

(من وقف البحر الرائق)

زيد متولیسى اولديغى نقود موقوفهدن شوقدر اقچه يى منزلنده حفظ اوزره ايكن مبلغ مزبور زيدك تعدى وتقصيرى اولمقسزين سرقت اولنوب ضايع اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وكذلك ان قال قبضته وضاع منى او سرق كان القول قوله فى ذلك مع يمينه لكونه امينا.

(اسعاف فى اجارة الوقف)

بر وقفك متولیسى زيد ذمم ناسده اولان نقود وقفى تحصيل ايچون حكام قپولرنده على وجه الاجارة مال وقفدن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من القنية و قاضيخان قبل خمسة اوراق)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه‌دن بعض کسنه‌لره شوقدر اقچه قرض ویردکدنصکره زیدک یرینه عمرو متولی اولوب بعده عمرو مزبورلردن نسنه المدین مزبورلر مفلسا فوت اولسه‌لر عمروك یرینه متولی اولان بکر مجرد سن مزبورلردن المامغله مبلغ مزبوری مالکدن ضامن اول دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(یفهم جوابه مما مر من البحر قبل ورقة)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه‌دن بعض کسنه‌لره شوقدر اقچه قرض ویردکدنصکره زیدك یرینه عمرو متولی اولوب بعده عمرو برقاچ سنه مبلغ مزبورك ربحنی مزبورلردن اخذ ومصارف وقفه صرف ایدوب بعده اصل مالدن نسنه المدین مزبورلرك بعضی مفلسا فوت اولوب و بعضی فرار ایلسه عمروك یرینه متولی اولان بکر عمروه مجرد سن مزبورلردن ربح المغله اصل مالی ضامن اول دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(یفهم جوابه مما مر من البحر)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه‌یی برقاچ کسنه‌لره معامله ایله ویردکدنصکره المدین زیدك یرینه عمرو متولی اولدقده زید ذمم دفترینی عمروه ویروب بعده عمرو نقود موقوفه‌دن نسنه المدین عمرك یرینه بکر متولی اولسه بکر عمروه مجرد سن ذمم دفترینی زیددن المغله نقود مزبوره‌یی مالکدن باکه ویر بعده مدیونلردن ال دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(یفهم جوابه من القنیة قبل ورقتین)

زید متولیسی اولدیغی وقفك مستغلاتنی بعض کیسنه‌لره ایجار ایدوب اجرتك برمقدارینی الدقدنصکره ماعداینی المدین زیدك یرینه عمرو متولی اولسه زید مقبوضنی عمروه ویردکده عمرو زیده مجرد سن ایجار ایتمکله ماعداینی مالکدن ویر بعده مزبورلردن ال دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل عن ناظر اذا آجر الوقف مدة ثم عزل فی اثناء المدة قبل قبض الاجرة من المستأجر فهل للمتولی قبض الاجرة من المستأجر ام للمعزول اجاب ولایة القبض للمتولی لا للمعزول لانقطاع ولایته

(نقد الوسائل فی الاجارة وکذا فی وقف القنیة)

زید واقف وقفنك غله سندن عتقامدن هر برینه شوقدر اقچه ویریلوب بعد الانقراض اولادلرینه ویریله دیو شرط ایتمکله عتقادن عمرو و بکر شرط واقف اوزره وظیفهٔ مرقومه‌یه متصرفلر ایکن سفره کتدکلرنده متولی اولان بشر برقاچ سنه وظیفه‌لرینی غلهٔ وقفدن اخذ ایدوب بعده جائزکه عمرو و بکر فوت اولمش اوله‌لر دیو خلاف شرط واقف اولاد عتقادن بعض کسنه‌لره رضاسیله ویرسه عمرو و بکر کلدکلرنده وظیفهٔ مرقومه‌یی بشره تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(یفهم جوابه مما مر من البحر الرائق فی اوائل باب تصرفات المتولی)

زید متولیسی اولدیغی وقفك غله سندن شوقدر اقچه ایله وقف ایچون ثمن مثلندن زیادهٔ فاحشه ایله برعقار اشترا ایتدکدنصکره زیدك یرینه عمرو متولی اولسه عمرو مبلغ مزبوری زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لوکان فی ید القیم من مال المسجد خمسون دینارا اذا اشتری بها مستغلا لا یحصل منه خمسة دنانیر ولو دفعها معاملة یحصل خمسة و زیادة لیس له ذلك (فی الباب الثالث عشر من الکرماستی وفی باب تصرفات القیم من القنیة)

(فی الوظائف)

بر وقفدن تولیت خدمتی مقابله‌سنده وظیفه‌یه متصرف اولان زید برمدت اداء خدمت ایتماسه اول مدتده زید وظیفه‌یه مستحق اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوکان الفقیه اشتغل بالنهار للمعاش و باللیل للحراسة وقصر فی التعلیم لا یسعه اخذ الوظیفة

(خزانة الاکمل فی متفرقات الوقف)

بر وقفدن امامت وخطابت خدمتی مقابله سنده وظیفه یه متصرف اولان زید برمدت اداء خدمت ایلماسه اول مدتده وظیفه یه مستحق اولورمی * الجواب * اولماز

(امام لا یؤم ثلث السنة واخذ المرسوم کله ثم عزل ونصب غیره یسترد منه حصة مالم یؤم و یصرف الی العمارة (قنیه فی وقف المجموعة المؤیدیة)

بر وقفدن کتابت خدمتی مقابله سنده وظیفه یه متصرف اولان زید برمدت اداء خدمت ایتمیوب متولی کندی کتابت ایلسه زید متولی یه سن بنی کتابة دعوت ایتمدك دیو مدت مزبوره ایچون وظیفه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

بر وقفدن برخدمت مقابله سنده وظیفه یه متصرف اولان کسنه لر برمدت اداء خدمت ایتماسه لر اول مدتده وظیفه یه مستحق اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته قبل مسئلتین)

بو صورتده متولی اول کسنه لره مدت مزبوره نك وظیفه سی غلهٔ وقفدن شو قدر اقچه و یرسه متولیٔ مزبوره مبلغ مرقومی ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(یفهم جوابه مما مر من مختارات النوازل فی اوائل ضمان المتولی وعدمه)

بر وقفدن تعلیم صبیان خدمتی مقابله سنده وظیفه یه متصرف اولان زید برمدت اداء خدمت ایتمیوب بعده مدت مزبوره نك وظیفه سی نامنه وقف مزبورك متولیسی عمرودن تغلبا شو قدر اقچه السه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(و یضمنه اذا اخذه بغیر حق (من الفتاوی الخیریة فی الوقف) ولو کان الفقیه اشتغل بالنهار للمعاش وباللیل للحراسة وقصر فی التعلیم لا یسعه اخذ الوظیفة (خزانة الاکمل فی متفرقات الوقف)

بر مسجدك امامی زید برمدت اداء خدمت ایدوب بعده مستحق اولدیغی شو قدر اقچه وظیفه سنی المدین زید فوت اولسه ورثه سی مبلغ مزبوری متولی یدنده اولان مدت مزبوره نك غله سندن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ام فی مسجد سنة فلما ادرك غلة الوقف مات فهی لورثته بخلاف رزق القاضی (من وقف القنیة فی باب ما یحل للمدرس) وفی فوائد صاحب المحیط للامام والمؤذن وقف فلم یستوفیا حتی ماتا سقط لانه فی معنی الصلة وکذا القاضی وقیل لا یسقط لانه کالاجرة انتهی (ذکره فی الدرر والغرر) وجزم فی القنیة تلخیص القنیة بانه یورث (اشباه فی الوقف)

بر وقفدن جزء خوانلق خدمتی مقابله سنده وظیفه یه متصرف اولان کسنه لر برمدت اداء خدمت ایدوب بعده مستحق اولدقلری وظیفه لرینی متولی یدنده اولان مدت مزبوره غله سندن المق استدکلرنده متولی بغیر وجه و یرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(بخلاف المؤذن والامام اذ ذاك لا یشغل الامام والمؤذن عن امر المعاش قال الشیخ الامام شمس الائمة السرخسی ان مشایخ بلخ جوزوا الاجارة علی تعلیم القرآن واخذوا فی ذلك بقوله اهل المدینة وانا افتی بجواز الاستیجار ووجوب المسمی (فی باب الاجارة الفاسدة من اجارات الخانیة)

بر وقفدن امامت وخطابت خدمتلری مقابله سنده وظیفه یه متصرف اولان زید برمدت اداء خدمت ایدوب مستحق اولدیغی شو قدر اقچه وظیفه سنی المدین زیدك یرینه عمرو امام وخطیب اولسه زید مبلغ مزبوری متولی یدنده اولان مدت مزبوره نك غله سندن المق استدکده متولی مجرد معزول اولدك دیو و یرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مامر آنفا یکون جوابا لهذا السؤال)

بر بلده ده واقع جامعده امام وخطیب اولان زید فوت اولوب اول بلده قاضیسی امامت وخطابتی عمروه توجیه وعرض ایدوب عمرو برات ایتدرنجه برمدت امامت وخطابت خدمتنی اداء ایدوب وظیفه سنی متولیدن المش اولسه حالا متولی عمرودن وظیفه یی برات ایتدرمدین الدك دیو استردادة قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(یفهم)

(یفهم جوابه مما مر من الخانیة قبل مسئلة)

بر وقفدن شوقدر اقچه وظیفه ایله بر جهته متصرف اولان زید بعد اداء الخدمه شرط واقف اوزره وظیفه‌سنی متولیدن طلب ایتدکده متولی مجرد براتکده اولقدر اقچه یازلمامش دیو تماما ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لیس للمتولی ان یتجاوز امر الواقف وشرطه (ذخیره فی تصرفات القیم من الوقف) شرط الواقف یجب اتباعه لقولهم شرط الواقف کنص الشارع ای فی وجوب العمل به (من وقف الاشباه)

زید واقف وقفیهٔ معمول بهاسنده وقفك کتابتی مقابله‌سنده یومی بش اقچه شرط وتعیین ایتمکله وقفك کاتبی عمرو بعد اداء الخدمه تعیین اولنان وظیفه‌یی متولی یدنده اولان غلهٔ وقفدن المق استدکده متولی مجرد براتکده درت اقچه تحریر اولنمش دیو تماما ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زید واقف بنا و وقف ایتدیکی مدرسه‌نك مدرسنه یومی شو قدر اقچه شرط وتعیین ایدوب متولیسی اولقدر اقچه‌یی اول مدرسه‌ده مدرس اولان عمروه ویررکن عمرو قناعت ایتمیوب خلاف شرط واقف متولیدن بغیر وجه زیاده نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

بر وقفدن کتابت خدمتی مقابله‌سنده وظیفه‌یه متصرف اولان زید بر سنه اداء خدمت ایدوب مستحق اولدیغی وظیفه‌سنی متولیسی عمروك یدنده اولان سنهٔ مرقومه‌نك غلهٔ وافیه‌سندن طلب ایتدکده عمرو بر مقدارینی ویروب ماعداسنی کندی مصارفنه صرف ایلسه زید اول ماعداسنی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فان قلت هل للقیم ان یصرف غلة سنة عن سنة قبلها قلت لا لما فی الحاوی الحصیری وغیره سئل ابو جعفر عن قیم جمع الغلة فقسمها علی اهل الوقف وحرم واحدا منهم ولم یعطه وصرف نصیبه الی حاجة نفسه فلما خرجت الغلة الثانیة طلب المحروم نصیبه هل له ذلك قال ان شاء ضمن القیم وان شاء اتبع شرکاءه فشارکهم فیما اخذوا فان اختار تضمین القیم سلم لهم ما اخذوا ولیس له ان یأخذ من غلة هذا العام اکثر من نصیبه انتهی (من وقف البحر فی آخر شرح قوله وان جعل الواقف غلة الوقف لنفسه)

بر وقفدن خدمت مقابله‌سنده وظیفه‌یه متصرف اولان زید بر مدت اداء خدمت ایدوب مستحق اولدیغی شو قدر اقچه وظیفه‌سنی متولیسی عمروك یدنده اولان غلهٔ وافیهٔ وقفدن المق استدکده عمرو ویرمیوب کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایتدکدنصکره عمرو فوت اولسه زید مبلغ مزبوری عمروك ترکه‌سندن تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(القیم یضمن مال الوقف بالاستهلاك (فی باب تصرفات القیم من القنیة)

بر وقفك متولیسی زید بر سنه اداء خدمت ایدوب اول سنه‌نك غله‌سی اولمامغله وظیفه‌سنی الماسه زید اول سنه‌نك وظیفه‌سنی سنهٔ اخری غله‌سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

بر مدرسه‌ده مدرس اولان زید برقاچ سنه خدمت ایدوب لکن اول سنه‌لرده غله حاصل اولمامغله وظیفه المیوب بعده سنهٔ اخری لاحقه اولوب سنهٔ اخراده غله حاصل اولسه زید اول سنه‌لرك وظیفه‌سنی سنهٔ اخراده حاصل اولان غله‌دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من البحر الرائق)

زید واقف بر قضاده واقع وقفنك زوائدینی اولادنه شرط ایتمکله اولاددن عمرو وقف مزبورك زوائدندن شوقدر اقچه برات ایتدیروب بر مدت الدقدنصکره زوائد قالمسه عمرو متولی‌یه وظیفه‌می زیدك آخر قضاده واقع وقفنك زوائدندن ویردیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا اتحد الواقف واختلف الجهة بان بنی مدرسة ومسجدا وعین لکل وقفا وفضل من غلة احدهما

لايبدل شرط الواقف (بزازية من وقف المنقول)

زيدك غله سى اجزاء شريفه تلاوتنه مشروطه وقف نقودى ضايع اولدقده اجزا خوانلر وظيفه لرينى زيدك غله سى جهت اخرايه مشروطه وقفى اولان دكرمنك غله سندن المغه قادراولورلرمى * الجواب ❋ اولمازلر (مرت مسئلته آنفا)

بروقفدن شوقدر اقچه وظيفه يه متصرف اولان زيده متولى غلات وقفدن اولقدر اقچه وظيفه بى ويرركن زيد راضى اولميوب مزارع وقفدن حاصل اولان بغداى واريه دن وظيفه م ايچون شوقدر كيل بغداى واريه دن ويرديو جبره قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(وعن خلف انه قال رجل اوصى ان يتصدق بهذا الثوب قال ان شاؤا تصدقوا بعينه وان شاؤا باعوه واعطوا ثمنه وان شاؤا اعطوا قيمة الثوب وامسكوه (من وصايا قاضيخان) قال الفقيه وبه نأخذ (من متفرقات وصايا التاتارخانية) قال ابونصر الدبوسى اذا جعل الوقف على شراء الثوب والخبز والتصدق بها للفقراء يجوز عندى بان يتصدق بعين الغلة من غير شراء خبز ولا ثوب لان التصدق هو المقصود حتى جاز التقرب بالتصدق دون الشراء (قنيه فى باب تغير الشروط)

برديارده اولان وقفك متوليسى زيد اول ديارده اسدى يوزيكرمى اقچه يه رايج اولمغله وقفك غله سندن برمقدار اسديلرى يوزيكرمى اقچه حسابى اوزره الوب بعده مرتزقه يه حساب اوزره ويرمك استدكده مرتزقه راضيلر اولميوب اسدى يى سكسان اقچه حسابى اوزره ويرديمكه قادر اولورلرمى ❋ الجواب ❋ اولمازلر

(ولو ان رجلا استقرض الدراهم المكسرة على ان يؤدى صحاحا كان باطلا وعليه مثل ماقبض (قاضيخان فى الصرف)

برديارده اولان وقفك متوليسى زيد اول ديارده اسدى يوزيكرمى اقچه يه رايج اولمغله وقفك غله سندن برمقدار اسديلرى يوزيكرمى اقچه حسابى اوزره الوب بعده مرتزقه يه وظيفه لرينى اول اسديلردن ويرمك مراد ايتدكده مرتزقه اسدى يى يوزيكرمى اقچه حسابى اوزره المغه راضيلر ايكن زيد يوزيتمش اقچه حسابى اوزره الك ديو مرتزقه يه جبره قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

(نوع آخر)

بروقفك توليتى ايچون واقف نسنه شرط ايتميوب توليتى اجرتسز كورر كيمسه اولمامغله قاضى زيدى غلهٔ وقفدن اجر مثلى مقدارى يومى شوقدر اقچه وظيفه ايله متولى نصب ايدوب زيد دخى برمدت اوتورتوليتى كورسه زيد اجر مسمايى غلهٔ وقفدن المغه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

وفى المجتبى للقاضى ان ينصب قيما على غلات الوقف باجر مثله وان لم يشترط الواقف (منح الغفار فى الوقف) سئل عن ناظر وقف لم يشترط الواقف له معلوما هل للحاكم ان يفرض له معلوما اجاب نعم الحاكم ذلك (ابن نجيم)وفى فتاوى ابى الليث سئل ابوالقاسم عن قيم جعله القاضى قيما على غلات الوقف وجعل له شيئا معلوما يأخذ كل سنة حل له الاخذ اذا كان مقدار اجر مثله وان لم يشترط الواقف (تاتارخانية فى الفصل الحادى والعشرين من الوقف)

مستغلاتى قرى ومزارع اولان وقفك متوليسى اولميوب لكن غلهٔ وقفده مساعده اولمغله حاكم زيدى يومى شوقدر اقچه وظيفه ايله متولى نصب ايدوب زيد دخى برات ايتديروب بعد اداء الخدمه وظيفهٔ معينه سنى غلهٔ وقفدن المق استدكده مرتزقه خلاف شرط واقفدر ديو زيدى منعه قادراولورلرمى * الجواب ❋ اولمازلر

(ان للقاضى نصب القيم بغير شرط الواقف (اشباه فى الوقف)

بروقفك توليتى ايچون واقف نسنه شرط ايتمامكله متوليسى اولميوب لكن متولى نصبى لازم ومهم اولمغله واقفك قزى هند مستقيمه حسبى متوليه اولورم ديسه قاضى هندى وجه محرر اوزره متوليه نصب ايتمكه قادراولورمى * الجواب ❋ اولور

(شرط الواقف ان یکون المتولی من اولاده واولاد اولاده هل للقاضی ان یولی غیره بلا خیانة ولو ولاه هل یصیر متولیا قال لا والله اعلم (کما فی الفصل الاول من جامع الفصولین ومنح الغفار فی آخر الوقف)

مستغلاتی قری ومزارع اولوب اوقاف صحیحه دن اولمیان بر وقفك تولیتی یومی سکز اقچه ایله برات سلطانیله عمروه توجیه اولنوب عمرو بر مدت اداء خدمت ایدوب براتی موجبنجه یومی سکز اقچه یی المش اولسه حالا عمروك یرینه بکر متولی اولدقده وقفیه ده دردر اقچه یازار دردر دن زیاده سنی عمرودن کیرو المغه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(منقاری زاده یحیی افندی رحمه الله)

(اصله انه ثبت بالاقتضاء بقول السائل من عدم کون الوقف صحیحا عدم کون المزارع مملوکة للواقف لان الظاهر ان الفساد طرأ علیه من کون الموقوف غیر مملوك اذ فی الاراضی قلما یوجد التملیك لا من جهة اخری واذا ثبت هذا ثبت عودها الی بیت المال بموت الواقف وقد تقرر فی باب العشر والخراج جواز مثل هذا التصرف للسلطان ولهذا لا یقدر المتولی اللاحق علی استرداد ما دفعه المتولی السابق بموجب البراة السلطانیة وهذا القدر من الروایة کاف لمن له فی هذا الفن الجلیل درایة

(من مجموعة عطاء الله افندی)

مستغلاتی قری ومزارع اولان وقفك غله سندن زید کندویه یومی شوقدر اقچه موقتلك وظیفه سی احداث و برات ایتدروب بعد اداء الخدمه وظیفهٔ معینه سنی متولیسندن طلب ایتدکده متولی وقفده مساعده وار ایکن خلاف شرط واقفدر دیو ویرمامکه

قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جوابه مما مر آنفا)

مستغلاتی قری ومزارع اولان مدرسه یومی اللی اقچه وظیفه ایله رؤس همایونله عمروه توجیه اولنوب عمرو دخی بعد اداء الخدمه اولقدر اقچه وظیفه یی متولیدن طلب ایتدکده متولی وقفده مساعده وار ایکن مجرد وقفیه ده اوتوز اقچه قید اولنمشدر دیو تماما ویرمامکه

قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر قبل مسئلة)

مستغلاتی قری ومزارع اولان وقفك غله سندن زید خلاف شرط واقف کندویه مشیخت وظیفه سی نامنه شوقدر اقچه وظیفه احداث و برات ایتدردکدنصکره اول وظیفه زیده ویرلمامك ایچون امر عالی صادر اولسه زید مجرد براتم واردر دیو وظیفهٔ مرقومه یی متولیدن المغه

قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز (یستنبط جوابه مما مر قبل مسئلتین)

مستغلاتی قری ومزارع اولان وقفدن زید خلاف شرط واقف نظارت وظیفه سی نامنه شوقدر اقچه وظیفه احداث و برات ایتدردکدنصکره اول وظیفه زیده ویرلمامك ایچون امر عالی صادر اولسه زید مجرد براتم واردردیو وظیفهٔ مرقومه یی متولیدن المغه قادر

اولورمی * الجواب ❊ اولماز (یستنبط جوابه مما مر قبل ثلث مسائل)

مستغلاتی قری ومزارع اولان وقفدن تدریس خدمتی مقابله سنده وظیفه یه متصرف اولان زید وقفك زوائدندن وظیفه سنه برمقدار اقچه ضم و برات ایتدیروب بعد اداء الخدمه متولیدن طلب ایتدکده متولی وقفده زوائد وار ایکن مجرد خلاف شرط واقفدر دیو ویرمامکه قادر

اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جوابه مما مر قبل اربع مسائل)

مستغلاتی قری ومزارع اولان وقفدن امامت خدمتی مقابله سنده وظیفه یه متصرف اولان زید وقفك زوائدندن وظیفهٔ معینه سنه برمقدار اقچه ضم و برات ایتدیروب لکن وقفده زوائد اولماسه زید مجرد براتم واردردیو ضم ایتدردیکی اقچه یی متولیدن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(یفهم جوابه مما ذکر فی ذیل الاشباه قبل اربعة اوراق من باب ضمان المتولی وعدمه)

مستغلاتی قری ومزارع اولان وقفك زوائدندن زید طعامیه نامنه شوقدر اقچه وظیفه احداث و برات ایتدیروب لکن وقفده زوائد اولماسه زید مجرد براتم واردردیو وظیفهٔ مرقومه یی متولیدن المغه

قادراولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز (يفهم جوابه مما نقل آنفا)

(نوع آخر)

اوقافی مسقفات اولان مسجدده امام اولوب عالم وتقی اولان زیدك وظیفه سی از اولوب مؤنته کفایت ایتمیوب وقفده مساعده اولمغله قاضی زیدك وظیفهٔ معینه سنه وقفك غله سندن کفایت مقداری شوقدر اقچه ضم وعرض ایدوب موجبجه برات ویرلسه متولی مجرد خلاف شرط واقفدر دیو ضم اولنان مقداری ویرمامکه قادر اولورمی

* الجواب * اولماز

(قال الامام للقاضى ان مرسومى المعين لا يكفى بنفقتى ونفقة عيالى فزاد القاضى فى مرسومه من اوقاف المسجد بغير رضاء اهل المحلة والامام مستغن وغيره يؤم بالمرسوم المعهود يطيب له الزيادة اذا كان عالما تقيا (قنيه فى باب مايحل للامام) يجوز الزيادة من القاضى على معلوم الامام اذا كان لايكفيه وكان عالما تقيا (اشباه فى الوقف)

مستغلاتی نقود ومسقفات اولان وقفك مرتزقه سندن بعض کمسنه لر وقفك زوائدندن وظیفهٔ معینه لرینه خلاف شرط واقف بغیر وجه برر مقدار اقچه ضم وبرات ایتدرسه لر متولی خلاف شرط واقف اولمغله ویرمامکه قادراولورمی

* الجواب ❋ اولور

(سئلت لوقرر القاضى من فائض وقف سكت الواقف عن مصرف الفائض هل يصح فاجبته لايصح لما فى التاتارخانية ان فائض الوقف لايصرف للفقراء وانما يشترى به المتولى مستغلا (من فتاوى ابن نجيم فى الوقف)

بوصورتده اول کمسنه لر وجه محرر اوزره ضم ایتدردکلری اقچه ایچون متولیدن جبرا شوقدر اقچه السه لر متولی مبلغ مزبوری اول اول کمسنه لردن استرداده قادر اولورمی

* الجواب ❋ اولور

(لا يحل لصاحب وظيفة ما ان يتناول زيادة عما عين له الواقف ويضمنه اذا اخذه بغير حق لمخالفته شرط واقفه ولايطيب بصيرورته عادة له كالسارق يعتاد السرقة لايحل له السرقة باتخاذه لها عادة (خيرالدين افندى فى الوقف)

اوقافی مسقفات اولان برمسجدی زید توسیع ایدوب منبر وضع ایتدردکدنصکره اول وقفدن کندویه خلاف شرط واقف یومی شوقدر اقچه خطابت وظیفه سی احداث وبرات ایتدیروب متولیدن طلب ایتدکده متولی خلاف شرط واقف اولمغله ویرمامکه قادراولورمی

❋ الجواب ❋ اولور (مرت مسئلته آنفا)

مستغلاتی نقود اولان وقفك ناظره احتیاجی اولمیوب ناظرنصبی وقفه نافع دکل ایکن زید کندوینی خلاف شرط واقف شوقدر اقچه وظیفه ایله ناظر نصب وبرات ایتدرسه متولی خلاف شرط واقف اولمغله ویرمامکه قادراولورمی

* الجواب ❋ اولور

(قال فى الذخيرة وغيرها القاضى اذا قرر فراشا فى المسجد بغير شرط الواقف وجعل له معلوما فانه لايحل للقاضى ذلك ولايحل للفراش تناول المعلوم انتهى فان قلت فى تقرير الفراش مصلحة قلت يمكن خدمة المسجد بدون تقريره بان يستأجر المتولى فراشا له والممنوع تقريره فى وظيفة تكون حقا له وكذا صرح قاضيخان بان للمتولى ان يستأجر خادما للمسجد باجر المثل واستفيد منه عدم صحة تقرير القاضى فى بقية الوظائف بغير شرط الواقف (بحررائق فى الوقف)

مستغلاتی مسقفات اولان وقفك کاتبی اولمیوب کاتب نصبی لازم ومهم اولمغله حاکم زیدی وقفدن بوره قدر معروف شوقدر اقچه وظیفه ایله کاتب نصب ایدوب زید دخی برات ایتدرسه زید بعد اداء الخدمه وظیفهٔ معینه سنی متولیدن طلب ایتدکده متولی وقفده مساعده وار ایکن مجرد خلاف شرط واقفدر دیو ویرمامکه قادراولورمی

* الجواب ❋ اولماز

(متولى المسجد اذا امر المؤذن ان يخدم المسجد سنة اواكثر باجر معلوم جازت الاجارة فبعد ذلك (ان كان ماسمى له من الاجر مثل اجرعمله اوزيادة يتغابن فيه الناس كان الاجارة للمسجد ولايضمن القيم

(بدفع)

بدفع الاجر من مال الوقف و يحل للمؤذن ان يأخذ ذلك (قاضيخان فى باب الرجل يجعل داره مسجدا) فان قيل هذا مخالف لما مر من البحر الرائق فى الوقف من ان القاضى اذا قرر فراشا فى المسجد الخ قلنا هذا محمول على ما لا بد منه وما نحن فيه على ماله بد منه فترتفع المخالفة (من مجموعة عطاء الله افندى)

مستغلاتى مسقفات اولان بر وقفك جابيسى وارايكن زيد كندويه اتلو جابيتى ناميله خلاف شرط واقف بر مقدار اقچه وظيفه توجيه و برات ايتديروب متوليدن طلب ايتدكده متولى خلاف شرط واقفدر ديو و يرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من البحر الرائق قبل ثلث مسائل)

مستغلاتى نقود اولان وقفك جابى و كاتبه احتياجى يوغيكن زيد و عمرو خلاف شرط واقف بر مقدار اقچه جبايت و كتابت وظيفه سى احداث و برات ايتدرسه لر متولى خلاف شرط واقفدر ديو و يرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ليس للقاضى ان يقرر وظيفة لغيره فى الوقف بغير شرط الواقف ولا يحل للمقرر له الاخذ الا النظر فى الوقف ذكر الحسامى فى واقعاته ان للقاضى نصب القيم بغير شرط الواقف وليس له نصب خادم للمسجد بغير شرط (اشباه فى الوقف)

(نوع آخر)

زيد خدمت مقابله سنده اولميان وقف مزرعه يه متصرف ايكن حصاد ادراك ايتمدين فوت اولوب مزرعه براتله عمرو ه توجيه اولنسه حالا حصاد ادراك ايدوب عمرو محصولى قبض ايتدكده زيدك ورثه سى اول محصولدن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وانما النظر الى مجىء الغلة فمن كان منهم موجودا يوم يأتى الغلة فقد وجب له الغلة ولا التفت الى من مات منهم قبل ذلك (من مختصر انفع الوسائل) ووقعت وجود الغلة الوقت الذى ينعقد الزرع حبا وقال بعضهم يوم يصير الزرع متقوما (قاضيخان فى فصل وقف الاولاد)

محصولى سنوى اولان وقفك زوائدى واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه اولمغله واقفك اولاد اولادندن درجه ده برابر اولان زيد و عمرو وقفك زوائدنه متصرفلر ايكن حصاد ادراك ايتمدين زيد فوت اولوب اوغلى بكرى ترك ايتدكدنصكره حصاد ادراك ايدوب محصول حاصل اولسه شرط مزبور خدمت مقابله سنده دكل ايكن بكر محصول مزبوردن زيدك حصه سى نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(و ينظر فى كل غلة الى مستحقها يوم الادراك ولا يعتبر ما مضى (قاضيخان فى الوقف على الاولاد)

محصولى سنوى اولان مدرسه نك مدرسى زيد بر سنه تمامنه دك اداء خدمت ايدوب محصول ادراك ايتدكدنصكره محصولى قبض ايتمدين زيد فوت اولوب يرينه عمرو مدرس اولسه زيدك ورثه سى سنهٔ مزبوره محصولنى المق استدكلرنده عمرو مجرد زيد محصولى قبض ايتمدين فوت اولمغله محصولى بن الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فاذا مات المدرس فى اثناء السنة مثلا قبل مجىء الغلة وقبل ظهورها وقد باشر مدة ثم مات او عزل ينبغى ان ينظر وقت قسمة الغلة الى مدة مباشرته والى مدة مباشرة من جاء بعده و يقسط المعلوم على المدرسين و ينظر كم يكون منه للمدرس المنفصل والمتصل فيعطى بحساب مدته ولا يعتبر فى حقه ماقدمناه من اعتبار زمن مجىء الغلة وادراكها كما اعتبر فى حق الاولاد فى الوقف عليهم بل يفترق الحكم بينهم و بين المدرس والفقيه وصاحب وظيفة ما وهذا هو الاشبه بالفقه والاعدل (كذا حرره الطرسوسى فى انفع الوسائل فى مسئلة غلة الوقف فى جهات البر من الاشباه)

محصولى سنوى اولان وقفك متوليسى زيد برقاچ آى خدمت ايدوب بعده زيد عزل اولنوب يرينه عمرو متولى اولوب محصول حاصل اولدقده جمله محصولى عمرو قبض ايلسه زيد توليت خدمتى مقابله سنده اول آيلره اصابت ايدن مقدارى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(يفهم جوابه ممامر آنفا)

محصولی سنوی اولان مدرسه‌نك مدرسی زید سكز آی خدمت ایدوب بعده مدرسه عمروه توجیه اولنوب عمرو دخی درت آی خدمت ایتدكدنصكره حصاد ادراك ایدوب محصول حاصل اولسه اول محصول زید وعمروك بینلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * محصول سنه اون ایكی سهم قلنوب سكز سهم زیده درت سهم عمروه ویریلور

(فاذا مات المدرس فی اثناء السنة مثلا قبل مجیء الغلة وقبل ظهورها وقد باشر مدة ثم مات اوعزل ینبغی ان ینظر وقت قسمة الغلة الی مدة مباشرته والی مدة مباشرة من جاء بعده و یقسط المعلوم علی المدرسین و ینظر كم یكون منه للمدرس المنفصل و المتصل فیعطی بحساب مدته

(اشباه فی الوقف)

محصولی سنوی اولان زاویه‌نك زاویه داری زید اون آی خدمت ایدوب بعده زاویه عمروه توجیه اولنوب عمرو دخی ایكی آی خدمت ایتدكدنصكره حصاد ادراك ایدوب محصول حاصل اولسه اول محصول زید وعمرو بینلرنده نه وجهله قسمت اولنور ❋ الجواب ❋ محصول سنه اون ایكی سهم قلنوب هر بری قاچ آی خدمت ایتدیسه عددنجه سهم ویریلور

(امام المسجد رفع الغلة وذهب قبل مضی السنة لایسترد منه غلة بعض السنة والعبرة لوقت الحصاد فان كان یؤم فی المسجد وقت الحصاد یستحقه وصار كالجزیة وموت الحاكم فی خلال السنة وكذا حكم الطلبة فی المدارس (بزازیه فی المجموعة المؤیدیة فی الوقف)

محصولی سنوی اولان وقفدن خدمت مقابله‌سنده وظیفه‌یه متصرف اولان زید سكز آی خدمت ایدوب بعده زید عزل اولنوب یرینه عمرو نصب اولنمغله عمرو دخی درت آی خدمت ایتدكدنصكره حصاد ادراك ایدوب محصول حاصل اولسه خدمت مذبوره مقابله‌سنده تعیین اولنان وظیفه زید وعمروك بینلرنده نه‌وجهله قسمت اولنور * الجواب ❋ محصول سنه اون ایكی سهم قلنوب سكز سهم زیده درت سهم عمروه ویریلور (مرت مسئلته قبل مسئلة)

برخطابت جهتی زیدك فوتندن براتله عمروه توجیه اولندقدنصكره زیدك فوتندن براتله بكره دخی توجیه اولندقده بكر جهت مرقومه‌یی عمروه ضبط ایتدرمیوب برمدت بكر اداء خدمت ایدوب وظیفه‌یی السه حالا عمرو خطابتی براتی موجبنجه ضبط ایتدكده مجرد خطابت اوزرمده ایكن وظیفه‌یی الدك دیو بكرك وجه محرر اوزره الدیغی وظیفه‌یی بكردن المغه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(مرت مسئلته من خزانة الاكمل فی اول باب فی الوظائف (من وقف الاشباه قبل خمسة اوراق فی ضمان المتولی وعدمه)

برمسجده یومی اون اقچه وظیفه ایله امام اولان زید عمروی یرینه نائب نصب ایتدكده وظیفهٔ مزبوره بینلرنده مناصفه اولمق اوزره نصب ایدوب عمرو دخی برمدت اداء خدمت ایدوب یومی اون اقچه‌یی متولیدن الدقدنصكره امامت زیدك رفعندن عمروه توجیه اولنسه زید عمروه‌سن مقدما نائبم اولمغله مدت مزبوره‌ده الدیغك وظیفه‌نك نصفنی بكا ویر دیو جبره قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(یستنبط جوابه ممامر من الاشباه فی المحل المزبور آنفا)

(فیما یصدق فیه المتولی)

زید متولیسی اولدیغی وقفك غله‌سندن وقفك مصارفنه قدر معروف صرفنده یمینیله تصدیق اولنورمی ❋ الجواب * اولنور

(كل امین ادعی ایصال الامانة الی مستحقها یقبل قوله كالمودع اذا ادعی الرد والوكیل والناظر اذا ادعی الصرف الی الموقوف علیهم (اشباه) القول للامین مع الیمین الا اذا كذبه الظاهر فلا یقبل فی الامانات قول الوصی فی نفقة زائدة خالفه الظاهر وكذا المتولی (من المحل المزبور) ولا یستحلف الاب فی مال الصبی ولا الوصی فی مال الیتیم ولا المتولی فی مال الوقف (تاتارخانیة من وقف

المجموعة المؤيدية) وفى ادب القاضى للخصاف يقبل قول الوصى فى المحتمل دون القيم وكثير من مشايخنا سووا بين الوصى والقيم فيما لا بد فيه من الانفاق وقالوا يقبل قولهما فيه وبه يفتى فى زماننا قال رحمه الله والصحيح والصواب فى عرفنا بخوارزم انه لا فرق بينهما (قنية فى باب تصرفات القيم)

بر وقفك متوليسى زيد معزول اولوب يرينه عمرو متولى اولمغله زيد زمان توليتمده وقفه رجوع شرطيله كندى مالمدن اذن حاكمله وقفك تعميرينه شوقدر اقچه صرف ايتمشيدم غلهٔ وقفدن بكا وير ديو دعوى وعمرو انكار ايلسه زيد يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنماز

(قيم الوقف اذا انفق من ماله فى الوقف يرجع الى الغلة ولكن لو ادعاه لا يقبل قوله الا ببينة (نوازل كذا فى وقف البزازية) وفى البزازية قيم الوقف انفق من ماله فى الوقف ليرجع فى غلته له الرجوع وكذا الوصى مع مال الميت ولكن لو ادعى لا يكون القول قوله المتولى اذا انفق من مال نفسه ليرجع فى مال الوقف له ذلك فان شرط الرجوع يرجع والا فلا انتهى (من وقف البحر الرائق)

بر وقفك متوليسى زيد معزول اولوب يرينه عمرو متولى اولمغله زيد يدنده اولان غلهٔ وقفى امر حاكمله عمروه تسليم ايتدكدنصكره عمروك يرينه بكر متولى اولدقده بكر زيددن غلهٔ وقفدن شوقدر اقچه يى عمروه تسليم ايتميوب يدكده قالدى ويرديو دعوى ايلسه زيد جملهسنى عمروه تسليم ايلدم ديوب اوزرينه رد وضمان لازم اولماديغنه يمين ايديجك بكرك مطالبهسندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(ويقبل قولهم فى مقدار ما حصل فى ايديهم من الغلات الوصى والقيم فيه سواء والاصل فيه ان القول قول القابض فى مقدار المقبوض وفيما يخبر من الانفاق على اليتيم وعلى الضيعة ومؤنات الاراضى (قنية فى باب القيم من الوقف)

بر وقفك جابيسى زيد وقفك مسقفاتنك مستأجرلرى ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه يى مزبورلردن الدقدنصكره وقفك متوليسى عمرو زيددن سن مبلغ مرقومك شومقدارينى باكه ويروب ماعداسى يدكده قالدى ويرديو دعوى ايلسه زيد تماما ساكه ويردم ديوب اوزرينه رد وضمان لازم اولماديغنه يمين ايديجك عمروك مطالبهسندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(ويقبل قول الامناء فى مقدار ما حصل فى ايديهم من الغلات والاموال الوصى والقيم فى ذلك على السواء والاصل فى الشرع ان القول قول القابض فى مقدار المقبوض وفيما يخبر من الانفاق على اليتيم وعلى الضيعة وما صرف منها من مؤنات الاراضى (مؤيد زاده نقلا من التاتارخانية) نائب الناظر كهو فى قبول قوله فلو ادعى ضياع مال الوقف او تفريقه على المستحقين وانكروا فالقول له كالاصيل لكن مع اليمين (من دعوى البحر الرائق)

بر وقفدن خدمت مقابلهسنده اولميان وظيفهيه متصرف اولان زيد وقف مزبورك متوليسى عمرودن شوقدر آيلق وظيفهمى ويرميوب يدكده قالدى ويرديو دعوى ايتدكده عمرو تماما ساكه ويروب يدمده نسنه قالمدى ديسه عمرو يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(ولو قال قبضت الاجرة ودفعتها الى هؤلاء الموقوف عليهم وانكروا ذلك كان القول قوله مع يمينه ولا شىء عليه كالمودع اذا ادعى رد الوديعة وانكر المودع لكونه منكرا معنى وان كان مدعيا صورة والعبرة للمعنى ويبرأ المستأجر من الاجرة (اسعاف فى الاجارة من الوقف)

بر وقفدن خدمت مقابلهسنده اولميان وظيفهيه متصرف اولان زيد صغير بالغ اولوب وقف مزبورك متوليسى عمرودن صغرمده شوقدر آيلق وظيفهمى ويرميوب يدكده قالدى ويرديو دعوى ايتدكده عمرو صغركده وصيك اولان بكره تماما تسليم ايدوب يدمده نسنه قالمدى ديسه عمرو يمينيله زيدك مطالبهسندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(فى وقف الناصحى اذا آجر الواقف او قيمه او وصى الواقف او القاضى او امينه ثم قال قبضت الغلة فضاعت او فرقتها على الموقوف عليهم وانكروا فالقول له مع يمينه فى الشروط الظهيرية

(كذا فى وقف المجموعة المؤيدية)

بروقفدن خدمت مقابله سنده وظيفه يه متصرف اولان زيد برمدت اداء خدمت ايتدكدنصكره وظيفه مى المدم و يرديو متوليدن دعوى ايتدكده متولى و يردم ديو دعوى ايلسه متولى يمينيله تصديق اولنورمى ✵ الجواب ✵ اولنماز

(ماقولكم فى رجل له وظيفة على وقف فتوفى قبل ان يأخذ وظيفته فطالبها وارثه من متولى الوقف فادعى الاداء اليه فحلفه على انه لم يبق له شئ فى الوقف فهل يقبل قوله مع يمينه اولاعبرة لقوله و يحكم بالوظيفة للوارث من مال الوقف افتونا مأجورين اجاب ان كانت الوظيفة فى مقابلة الخدمة فهى اجرة فلابد من اثبات الاداء بالبينة والافهى صلة وعطية يقبل فى ادائها قول المتولى مع يمينه (ابو السعود افندى من مجموعة شيخ الاسلام انقروى محمد افندى) اصله ماخذ وهوكون الوظائف اجرة بين المتقدمين والمتأخرين من الاختلاف فى جواز الاجرة على الطاعات وعدمه وافتى المرحوم شيخ الاسلام زكريا افندى بانه لابد للمتولى من اثبات الاداء بالبينة ولايصدق بيمينه اذا كانت الوظيفة فى مقابلة الخدمة لانها اجرة قال ابن النجيم فى البحر للوظائف شبه الاجرة وشبه الصلة وشبه الصدقة فيعطى كل شبه ماينا سبه فاعتبرنا شبه الاجرة فى اعتبار زمن المباشرة و مايقابله من المعلوم والحل للاغنياء وشبه الصلة باعتبار انه اذا قبض المستحق المعلوم ثم مات اوعزل فانه لايسترد منه حصة مابقى من السنة وشبه الصدقة لتصحيح اصل فانه لايصح على الاغنياء ابتداء انتهى مافى البحر الرائق والاشباه

(من مجموعة عطاءالله رحمه الله رحمة واسعة)

(فى الرقبة)

بروقف نقودك برمقدارى بلاتعد ضايع اولوب اصل ماله نقصان طارى اولسه وقفيه ده رقبه يه دلالت ايدر عبارات اولمغله متولى رأى حاكمله مرتزقه نك وظيفه لرينى رقبه ايدوب اصل مالى تكميله قادر اولورمى ✵ الجواب ✵ اولور

(وتكميل اصل الوقف عمارة الوقف (من الاشباه فى قوله شرط الواقف كنص الشارع

بروقف زاويه نك اوطه لرى محترق اولسه وقفيۀ معمول بهاده زاويه نك تعميرى وظائف اوزرينه تقديم اولنه ديو تصريح اولنوب وقفده تعميره مساعده اولمامغله متولى رأى حاكمله مرتزقه نك وظائفنى رقبه ايدوب تعميره صرفه قادر اولورمى ✵ الجواب ✵ اولور

(والواجب ان يبدأ من ارتفاع الوقف بعمارته شرط ذلك الواقف اولم يشترط لان قصد الواقف صرف الغلة مؤبدا ولاتبقى دائمة الابا لعمارة فثبت شرط العمارة اقتضاء (هدايه فى الوقف) مسجد انهدم وقداجتمع من غلته مايحصل به البناء قال الخصاف لاتنفق الغلة فى البناء لان الواقف وقف على مرمته ولم يأمر بان يبنى هذا المسجد والفتوى على انه يجوز البناء بتلك الغلة

(قاضيخان فى باب الرجل يجعل داره مسجدا من كتاب الوقف)

بروقفك مستغلاتى تعميره محتاج اولوب وقفده مساعده اولماسه متولى رأى حاكمله مرتزقه نك وظائفنى رقبه ايدوب تعميره صرفه قادراولور مى ✵ الجواب * اولور

(ولا تؤخر العمارة اذا احتيج اليها وتقطع الجهات الموقوف عليها الاان لم يخف ضرر بين فان خيف قدم واما الناظر فان كان المشروط له من الواقف فهوكاحد المستحقين فاذا قطعوا للعمارة قطع الا ان يعمل كالفاعل والبناء ونحوهما فيأخذ قدر اجرته وان لم يعمل لايأخذ شيئا (من وقف الفتح القدير)

بروقفك مستغلاتى تعميره محتاج اولوب لكن وقفده مساعده اولوب رقبه يه احتياجى يوغيكن متولى مرتزقه نك وظيفه لرينى رقبه ايتمكه قادر اولورمى ✵ الجواب * اولماز

(ولا تؤخر العمارة اذا احتيج اليها وتقطع الجهات الموقوف عليها الاان لم يخف ضرر بين فان خيف قدم (وقف من البحر الرائق نقلا من فتح القدير)

بروقفه ضعف طارى اولوب غله سى وظائفه وفا ايتمامكله متولى مرتزقه نك وظائفنى رأى حاكمه على

الحساب توزیع اوزره ویردکده مرتزقه‌دن کاتب اولان زید متولی یه بن راضی اولمام وظیفه‌می مالکدن تکمیل ایله دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(واذا اعتبر شبه الاجرة یکون المستحق اجیر الوقف لا اجیر المتولی فیأخذ من غلة الوقف ان وجدها (یستنبط جوابه مما مر من الاشباه من قوله لها شبه الاجرة وشبه الصلة آه)

بر وقف رقبه‌یه محتاج اولوب رأی حاکمله رقبه اولندقده امام ومؤذنك وظیفه‌لری دخی رقبه‌ده داخل اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(قال فی فتح القدیر واما الناظر فان کان المشروط له من الواقف فهو کاحد المستحقین فاذا قطعوا للعمارة قطع الان یعمل فیأخذ قدر اجرته وان لم یعمل فلا یأخذ شیئا انتهی وظاهر ما فی الفتح القدیر ان من عمل من المستحقین زمن العمارة فانه یأخذ قدر اجرته لکن اذا کان ممن لا یمکن ترك عمله الا بضرر بین کالامام والخطیب ولا یراعی المعلوم المشروط زمن العمارة فعلی هذا اذا عمل الناظر والبناء زمن العمارة یعطیان بقدر اجرة عملهما فقط (من وقف البحر الرائق ملخصا)

بر وقف رقبه‌یه محتاج اولوب رأی حاکمله رقبه اولندقده فراش وقیمك دخی وظیفه‌لری رقبه‌ده داخل اولورمی ❊ الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

بر وقفك مستغلاتی تعمیره محتاج اولوب وقفده مساعده اولمامغله مرتزقه‌نك وظائفی رأی حاکمله رقبه اولندقده مدرسك دخی وظیفه‌سی رقبه‌ده داخل اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مامر من البحر یکون جوابا لهذا السؤال)

بر وقف رقبه‌یه محتاج اولوب رأی حاکمله رقبه اولندقده ناظر وکاتب وجابینك وظیفه‌لری دخی رقبه‌ده داخل اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (ماتقدم من البحر جواب لهذا السؤال)

(مسائل شتی)

برقریه‌نك اهالیسی پریشان اولوب قریهٔ مزبوره‌ده اولان جامع خراب ومستغنی عنه اولمغله وقفك غله‌سی رأی حاکمله اکا اقرب اولوب وقفی ضعیف اولان مسجدك مصارفنه صرف اولنمق جائز اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(سئل شمس الائمة الحلوانی عن مسجد خرب ولا یحتاج الیه لتفرق الناس هل للقاضی ان یصرف اوقافه الی آخر قال نعم (من المحیط البرهانی فی الفصل الحادی والعشرین من کتاب الوقف) ولو خرب ما حوله واستغنی عنه یبقی مسجدا عند ابی حنیفة وابی یوسف ولا یعود الی ملك بانیه ان کان حیا والی ملك وارثه ان کان میتا وعاد الی الملك عند محمد لانه عینه لقربة معینة فاذا انقطعت عاد الی ملکه کالمحصر اذا بعث بالهدی ثم زال الاحصار فادرك الحج کان له ان یصنع بهدیه ماشاء ولهما ان القربة التی قصدها لم تزل بخراب ما حوله اذ الناس فی المساجد سواء فیصلی فیه المسافرون والمارة وهدی الاحصار لم یزل عن ملکه قبل الذبح ومثله حصیر المسجد وحشیشه اذا استغنی عنهما حیث لا ید خلان فی الملك عندهما خلافا فالمحمد والرباط والبئر اذا لم ینتفع بهما فانهما ایضا علی هذا الخلاف فیصرف وقف المسجد والرباط والبئر الی اقرب مسجد او رباط او بئر الیه (من وقف الدرر والغرر)

زید اوج موضعده اوچ مسجد بنا ووقف ایدوب هر برینك مصالحنه برعقار وقف ایتدکدنصکره اول مسجدلرك بری خراب وجماعتی پریشان اولوب مسجد مستغنی عنه اولسه زیدك بنا ایتدیکی ایکی مسجدك وقفلرینه ضعف طاری اولوب غله‌لری مسجدلرك مصالحلرینه کفایت ایتمامکله خراب اولان مسجدك وقفنك غله‌سی رأی حاکمله اول ایکی مسجدك مصالحلرینه صرف اولنمق جائز اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(اذا اتحد الواقف والجهة بان بنی رجل مسجدین وعین لمصالح کل منهما وقفا وقل مرسوم بعض الموقوف علیه بان انتقص مرسوم امام احد المسجدین اومؤذنه مثلا بسبب کون وقفه خرابا جاز للحاکم ان یصرف من فاضل الوقف الاخر الیه لانهما حینئذ کشیء واحد وان اختلف احدهما

بان بنی رجلان مسجدین او رجل مسجدا ومدرسة ووقفوا لهما اوقافا فلا ای لایجوز للحاكم ان یصرف من فاضل وقف احدهما الی الاخر كذا فی البزازیة (درر فی كتاب الوقف)

زوائدی كمسنه یه مشروطه اولمیان وقفك متولیسی زید وقفك زوائدینی وقف ایچون حفظ مراد ایتدكده واقفك اولادی مجرد اولادی اولمغله زوائدی بز الوب مصارفمزه صرف ایدرز دیمكه قادراولورلرمی ❊ الجواب * اولمازلر

(مامر من الاشباه فی كتاب الوقف من قوله شرط الواقف یجب اتباعه جواب لهذا السؤال)

مستغلاتی نقود یامسقفات یااراضی اولوب اوقاف لازمه دن اولان وقفك زوائدی كمسنه یه مشروطه اولمامغله متولیسی وقف ایچون حفظ اوزره ایكن امین بیت المال زوائد مزبوره بیت الماله عائده در دیو متولیدن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مامر من الاشباه فی المحل المزبور یكون جوابا لهذا السؤال)

اوقاف قدیمه دن بر وقف خانك وقفیه سی ضایع اولسه امین بیت المال اولان زید وقفیه ضایعه اولمغله خان بیت الماله عائد اولمش اولور دیو خانه مداخله یه قادراولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(سئل عن الوقف القدیم المشهور ضاع كتابه واشتبه علی المتولی مصارفه كیف یصرف علی مستحقیه اجاب ینظر الی المعهود من الحال فی الزمن السابق فی الاستصحاب ان وجدوا المحاسبات الصادرة فی زمن النظار علی الوقف قبله كیف یعملون فیه والی من یصرفون من ارباب الوظائف فیبنی علی ذلك (ابن نجیم)

زیدك برقریه ده ابناء سبیل نزول ایتمك ایچون وقف لازم ایله وقف ایتدیكی خان مرور ایام ایله خراب اولدقده زیدك اولادی اول خانی عمروه بیع وتسلیم ایلسه‌لر حالا قریهٔ مزبوره اهالیسی خانك تعمیرینه وقفده مساعده اولمامغله مالمزدن تعمیر ایدرز دیو حاكمه اعلام ایتدكلرنده حاكم اول خانی عمرودن الوب وجه محرر اوزره تعمیر ایچون مزبورلره ویرمكه قادراولورمی * الجواب * اولور

(ارض الوقف لایجوز بیعها ولا رهنها (خیرالدین افندی فی كتاب الوقف)

زید متولیسی اولدیغی وقف قورینك اشجارینی كسمك ایچون بعض كمسنه لره بیع ایدوب مزبورلر دخی اشجاری قطع مراد ایدوب قربنده اولان قریه اهالیسی مجرد قریه مزك قربنده اولمغله قطع ایتدرمزز دیوب بغیر وجه شرعی منعه قادراولورلرمی ❊ الجواب * اولمازلر

(وفی فتاوی قاضی ظهیرالدین بیع البناء الموقوف لایجوز قبل الهدم ویجوز بعده وكذلك الاشجار المثمرة الموقوفة لایجوز بیعها قبل القطع ویجوز بعده وان كانت الاشجار غیر مثمرة یجوز بیعها قبل القطع وبعده (من فصول العمادی وكذا فی التاتارخانیة والبحر)

زیدملك قزغانی غسل موتی ایچون وقف لازم ایله وقف ایتدكده قزغان فلان محله مسجدنده طوروب قیمی اهالیسندن طالب اولنلره ویره دیو شرط ایتمكله مسجدك قیمی عمرو اول قزغانی محلهٔ مزبوره اهالیسندن بكره میتنی غسل ایچون شرط واقف اوزره ویردكدنصكره اول قزغان بكرك تعدی وتقصیرنسز سرقه اولنوب ضایع اولسه عمروه یابكره ضمان لازم اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته من مختارات النوازل فی اوائل باب ضمان المتولی وعدمه)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن شو قدر اقچه یی بغیر حق كندی مصارفنه صرفله استهلاك ایتدكدنصكره زید ملك منزلنی مبلغ مزبور مقابله سنده وقفك ناظری عمروه بطریق الاستغلال بیع وعمروه استغلال حجتی ویروب بعده منزل زیدك یدنده ایكن زید اول حجتی عمرودن اخذ ومنزلی بكره بیع وتسلیم ایتدكدنصكره مبلغ مزبور زیدك ذمتنده ایكن زید دیونی تركه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه یرینه متولی اولان بشر عمروه مجرد استغلال حجتنی زیده ویرمكله زیدك وجه محرر اوزره استهلاك ایتدیكی اقچه یی مالكدن ضامن اول دیمكه قادراولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

ولولزمه بلاضمان لم يكن للضمان فائدة (من البحر الرائق فى المهر)

(فصل)

زيد عرصه سى مقاطعه لو وقف وبناسى ملكى اولان دكرمنك بناسنى عمروه بيع ايتدكده متولى اذنى لازميدر * الجواب * دكلدر

(ان من تصرف فى خالص ملكه لايمنع منه (جامع الفصولين فى الخامس والثلثين فى الوقف)

زيد عرصه سى مقاطعه لو وقف و بناسى ملكى اولان منزلك بناسنى عمروه وتسليم بيع ايتدكده عرصه متولسى بكر عمروه بكا شو قدر اقچه ويروب شرايه اذن تمسكى آل والا منزلى سا كه ضبط ايتدرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى (منح فى التعزير)

زيد عرصه سى مقاطعه لو وقف و بناسى ملكى اولان منزلك بناسنى عمروه بيع وتسليم ايلسه عرصه متولسى بكر زيددن رسم نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

زيد عرصه سى مقاطعه لو وقف وبناسى ملكى اولان منزلك بناسنى عمروه بيع وتسليم ايتدكده عرصه متولسى بكر رسم نامنه زيددن تغلبا شو قدر اقچه السه زيد مبلغ مزبورى بكردن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(و يضمنه اذا اخذه بغير حق (خيرالدين افندى فى الوقف وفيه تفصيله)

زيد متولسى اولديغى وقف قريه يى شوقدر اقچه يه التزامله عمروه ويردكده عمرودن جائزه نامنه نفسيچون شوقدر اقچه السه عمرو مبلغ مزبورى زيددن استردادە قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قاض اوغيره دفع اليه لاصلاح المهم ثم ندم الدافع له ان يسترد منه مادفع اليه (قنيه فى الهبة)

بر وقفك متولسى زيد نقود موقوفه دن عمروه قرض ويرديكى اقچه ايچون قليد نامنه عمروك شوقدر اقچه سن السه عمرو مبلغ مزبورى اصله حسابه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ماذكر من القنية ومن الخيرية يكون جوابا لهذا السؤال)

(فصل)

زيد بر وقفدن براتله متصرف اولديغى يومى شوقدر اقچه دعاكوى وظيفه سنى عمروه فارغ اولوب لكن عمروه توجيه اولنميوب برات ويرلسه زيد اول وظيفه يى عمروه ضبط ايتدرميوب كالاول كندى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لان الاستحقاق بالتقرير ولم يوجد (من وقف البحر الرائق فى اثناء قوله فان قلت هل تجوز النيابة فى الوظائف مطلقا)

بر جهت زيدك فوتندن عمروه براتله توجيه اولندقدنصكره زيدك فوتندن براتله بكره دخى توجيه اولنوب عمروك رفعنه تعرض اولنماسه مزبورلردن قنغيسنك براتيله عمل اولنور * الجواب * عمروك براتيله عمل اولنور (فان التقرير وجد لعمرو ولم يتعرض لرفعه)

زيد برجهته براتله متصرف ايكن جهت مزبوره زيدك رفعندن براتله عمروه توجيه اولنسه زيد مجرد مقدما اوزرمده ايدى ديو جهت مرقومه يه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لانه رفع من زيد وقرر لعمرو)

بر زاويه زيدك رفعندن براتله عمروه توجيه اولندقدنصكره زيدك اوزرنده اولمق ملاحظه سيله زيدك رفعندن بكره دخى براتله توجيه اولنوب لكن عمروك رفعنه تعرض اولنماسه قنغيسنك براتيله عمل اولنور * الجواب عمروك براتيله (كذلك وجد التقرير لعمرو ولم يتعرض لرفعه)

برجهت زيدك رفعندن براتله عمروه توجيه اولنوب عمروك اوزرنده ايكن زيد فوت اولدقده اول جهت زيدك اوزرنده اولمق ملاحظه سيله زيدك فوتندن براتله بكره دخى توجيه اولنوب عمروك

رفعنه تعرض اولنماسه بكر اول براتله جهتی عمروه ضبط ایتدرمیوب كندی ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید بر تولیته براتله متصرف ایكن عمرو تولیت بكر متوفانك اوزرنده دردیو خلاف واقع انها ایتمكله تولیت بكرك محلولندن عمروه براتله توجیه اولنوب لكن زیدك رفعنه تعرض اولنماسه عمرو اول براتله تولیتی زیده ضبط ایتدرمیوب كندی ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(یستنبط جوابه مما مر من البحر الرائق)

زید بر جهته براتله متصرف ایكن عمرو آستانه یه واروب زید فوت اولدی دیو خلاف واقع اعلام ایتمكله زیدك فوتی واقع ایسه عمرو متصرف اوله دیو عمروه برات ویرلسه زیدك فوتی غیر واقع ایكن عمرو مجرد براتم واردر دیو جهت مزبوره یی ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لان التوجیه الثانی علق بفوت زید ولم یفت)

زید بر جهته براتله متصرف ایكن عمرو آستانه یه واروب زید جهتی باكه فارغ اولدی دیو خلاف واقع اعلام ایتمكله زیدك فراغی واقع ایسه عمرو متصرف اوله دیو عمروه برات ویرلسه زیدك فراغی واقع دكل ایكن عمرو اول جهتی زیده ضبط ایتدرمیوب كندی ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (لانه علق التقریر بالفراغ ولم یوجد)

بر بلده ده اولوب قوزبابا وشجاع الدین اسملری ایله مسماة ومعروفه اولان وقف زاویه نك متصرفی زید فوت اولمغله اول زاویه زیدك فوتندن عمروه توجیه اولندقده براتنده قوزبابا زاویه سی دیو یازیلوب بعده زاویهٔ مزبوره زیدك فوتندن بكره دخی توجیه اولندقده براتنده شجاع الدین زاویه سی دیو یازلسه قنغیسنك براتیله عمل اولنور * الجواب * عمروك براتیله

بو صورتده بكر عمروه مجرد زاویه دفتر خاقانیده شجاع الدین اسمیله مسطور اولمغله ساكه ضبط ایتدرمیوب بن ضبط ایدرم دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل مات، فقالت امرأة لابن المیت كنت امرأة ابیك محمد الی موته وطلبت المهر والمیراث فانكر الابن وقال اسم ابی لم یكن محمدا وانما كان عمر ثم جاءت فادعت انها امرأة ابیك عمر الی یوم موته وادعت المهر یسمع دعواها ولیس بتناقض لجواز ان یكون له اسمان (قنیه فی كتاب الدعوی فی الباب الثالث نقلا من الاسكوبی فی كتاب الدعوی) ادعی رجل علی رجل هو محمد بن علی بن عبدالله كذا دینارا ثم ظهر ان اسم جده احمد بن عبدالله لا یبطل الدعوی لجواز ان یكون لجده اسمان

(عمادیه قبیل الثامن بورقتین)

اسمی مقدما سفر بعده مصطفی اولان زیده بر خطابت جهتی عمروك محلولندن كندویه براتله توجیه ایتدردكدنصكره حالا اسمی مصطفی اولمغله براتنده مصطفی یازلسه قاضی مجرد سفر یازلمادی دیو خطابتی بغیر وجه ضبط ایتدرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید بر مسجدده امام ایكن آخر مسجدك امامی عمرو زیدك امامتنی بر طریق ایله كندویه برات ایتدیروب ایكیسنی جمع ایلسه ایكی مسجدك امامتلری اخشام ویتسو نمازلرنده اولوب عمرو ایكیسنده دخی اداء خدمت ایده مامكله حاكم زیدك امامتندن عمروی عزل ایدوب امامتی زیده ابقایه قادر اولورمی * الجواب * اولور

بر جامعده بعد صلوة الظهر ادا اولنمسی مشروطه اولان جزءخوانلق جهتنه براتله متصرف اولان زید آخر جامعده امام اولمغله صلوة ظهری آخر جامعده ادا ایتدكدنصكره اول جامعه واروب شرط واقف اوزره اداء خدمت ایدوب جمعی ممكن ایكن متولی مجرد زید آخر جامعده امامدر دیو اول جهتدن زیدی حاكمه عزل ایتدرمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مامر من الاشباه من قوله شرط الواقف یجب اتباعه یكون جوابا لهذا السؤال)

زید تیمارینی شوقدر آقچه مقابله سنده عمروه فراغ ایدوب اولقدر آقچه یی عمرودن السه عمرو مبلغ مرقومی زیددن استردادہ قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والحقوق المجردة لایجوز الاعتیاض عنها وللدافع الرجوع (ابن نجیم ملخصا)

زید متصرف اولدیغی تولیتی شوقدر آقچه مقابله سنده عمروه فارغ اولسه زید مبلغ مرقومی عمرودن طلب ایتدکده عمرو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید متصرف اولدیغی امامت جهتنی شوقدر آقچه مقابله سنده عمروه فارغ اولوب مبلغ مزبوری عمرودن السه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استردادہ قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الحقوق المجردة لایجوز الاعتیاض عنها کحق الشفعة الخ وعلی هذا لایجوز الاعتیاض عن الوظائف بالاوقاف (من بیوع الاشباه ملخصا)

(فی الاجارة المعجلة والمؤجلة)

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله تصرفنده اولان وقف دکانی عمروه فراغ ایدوب بعده اذن متولی بولنمدین زید بلا ولد فوت اولسه متولی دکانی وقف ایچون ضبط مراد ایتدکده عمرو فراغ مزبوره بناء متولی یی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا یوجره الموقوف علیه کالامام والمدرس والاولاد ونحوهم لعدم تصرفهم فی عینه الا بتولیة کذا فی الدرر فی فصل یتبع شرط الواقف فان قلت اذا شرط الواقف ناظرا اوجابیا اوصیرفیا فما عمل کل منهم قلت الامر والنهی والتدبیر والعقود وقبض المال وظیفة الناظر وجمع المال من المستأجرین هلالیا اوخراجیا وظیفة الجابی ونقد المال ووزنه وظیفة الصیرفی

(من وقف البحر الرائق)

هند مرض موتنده اجارهٔ معجله ومؤجله ایله تصرفنده اولان وقف منزلی اذن متولی ایله عمروه فراغ ایتدکدنصکره هند بلا ولد فوت اولسه متولی منزلی عمرودن الوب آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

مرض مزمنه مبتلاة اولان هندک حالی متغیر ومرضی مشتد اولدقدنصکره هند اجارهٔ معجله ومؤجله ایله تصرفنده اولان وقف منزلی اذن متولی ایله زینبه فراغ ایدوب بعده برقاچ کون مرورنده هند اول مرضدن بلا ولد فوت اولسه متولی منزل مزبوری زینبدن آلوب آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

زید بر وقف دکانه اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف ایکن عمرو زید دکانی بکا فارغ اولدی دیو متولیدن فراغ تمسکی الوب بعده عمرو دکانی برمدت ضبط ایدوب دکانک مدت مزبوره ده اجرت مؤجله سنی متولی یه ویردکدنصکره زید فوت اولسه ورثه سی عمروه زیدک دکانی سکا فراغنی اثبات ایله والا دکانک مدت مزبوره ده اجر مثلنی بزه ویردیو عمرودن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ضیعة موقوفة معدة للاجارة فی ید رجل بغیر حق آجر بعضها واستعمل بعضها ثلث سنین ثم قضی القاضی بوقفیتها بالبینة العادلة فللموقوف علیه اذا کان قیما ان یطلب اجر مثل الارض التی آجرها المدعی علیه (قنیة فی الوقف) یعنی لایجب اجر مثل الارض التی استعملها

سه (للمولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

زید بر وقف عرصه یی شوقدر آقچه اجارهٔ معجله ومؤجلهٔ معلومه ایله متولیدن استیجار ایتدکدنصکره برقاچ سنه ضبط ایدوب متولی مؤجله سنی طلب ایتدکده عنادا ویرماسه زید ویردیکی معجله یی استیفا ایتمش اولمغله متولی عرصه یی زیددن الوب آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الدور بعام الا اذا کانت المصلحة فی عدم الجواز فی اکثر من عام وهذا امر یختلف باختلاف الازمنة والمکان وقال القاضی ابو علی لاینبغی ان تواجر باکثر من ثلث سنین فان فعل جازت وصحت وعلی

هذا لا يحتاج الى الحيلة التى ذكرناها فى الاجارة الطويلة آنفا (بزازيه فى نوع فى العقود من كتاب الوقف) الاجرة اما ان تكون معجلة اومؤجلة او منجمة اومسكوتا عنها اما اذا كانت معجلة فانه يملكها وله ان يطالبه بها لانهما هكذا شرطا قال رسول الله صلى الله عليه وسلم المسلمون عند شروطهم واما اذا كانت مؤجلة فليس له ان يطالبه بها مالم يمض الاجل وان كانت منجمة فانه يطالبه بها عند كل نجم والمنجم هوان يشترط فى كل نجم كذا فاذا مضى يجب عليه نجم شرط فيه وان كانت مسكوتا عنها فان اباحنيفة كان يقول اولا لا يطالبه بالاجرة مالم يستوف المنفعة كلها ثم رجع وقال يطالبه عند مضى كل يوم وهوقول ابى يوسف ومحمد رحمهما الله (من شرح الطحاوى فى اول باب الاجارة) ولواستأجر رجل داراكل شهر بدرهم ولم يذكر عدد الشهور كانت الاجارة صحيحة فى شهر واحد فان سكن المستأجر فيها يوما واحدا من الشهر الثانى لزمته الاجارة فى الشهر الثانى وهكذا فى كل شهر (قاضيخان قبيل السفتجة من كتاب الكفالة) رجل آجر داره اوحانوته كل شهر بدرهم كان لكل واحد منهما ان يفسخ الاجارة عندتمام الشهر (قاضيخان فى اوائل كتاب الاجارة)

زيد بروقف منزله اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرف ايكن آخر دياره كيدوب اوج سنه دنبرو حيات ومماتى معلوم اولميوب كسنه يه اصمر لمامغله مدت مزبوره منزلك اجرت مؤجله سى متولى يه ويرلماسه زيد معجله سنى استيفا ايتمش اولمغله متولى منزل آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اذا فسخ العقد بعد تعجيل الاجرة صحيحا كان العقد اوفاسدا فللمعجل حبس المبدل حتى يستوفى البدل ذكره الزيلعى فى البيع الفاسد مصرحا بان للمستأجر حبس العين حتى يستوفى ما عجله ولا يخالفه ما فى اجارات الولوالجية لانه فيما اذا كانت العين فى يد المؤجر وماذكره الزيلعى انما هوفيما اذا كانت فى يد المستأجر وقد صرح به فى الاجارة الفاسدة (من جامع الفصولين اشباه من كتاب الاجارات) المتولى اذا آجر الوقف وعجل الاجرة المستأجر ثم انهما تفاسخا العقد ليس للمستأجر ان يحبس المستأجر الى ان يستوفى الاجرة (تاتارخانية فى الثامن من الاجارات)

هند بروقف منزله اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرفه ايكن منزل مزبور محترق اولوب هند آخر دياره كيدوب اوچ سنه دنبرو حيات ومماتى اولميوب كسنه يه اصمر لمامغله مدت مزبوره ده عرصه نك اجرت مؤجله سى متولى يه ويرلماسه هند معجله سنى استيفا ايتمش اولمغله متولى عرصهٔ مرقومه يى آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما تقدم من الخانية وغيره آنفا)

زيد بروقف دكرمنه اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرف ايكن دكرمن محترق اولدقده وقفده مساعده اولمامغله بنا اولنميوب زيد دخى مصروفى اجرته محسوب اولمق اوزره بنا ايتميوب عرصه سى برقاچ سنه معطله قالوب زيد سنين مزبوره ده عرصه نك اجرت مؤجله سنى ادادن امتناع ايلسه زيد معجله سنى استيفا ايتمش اولمغله متولى عرصه يى آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور
(يفهم جوابه مما تقدم من الخانيه وغيره)

اجارهٔ معجله ومؤجله ايله وقف منزله متصرف اولان زيد برمدت تصرف ايدوب معجله سنى استيفا ايتدكدنصكره منزل محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالوب بعده زيد فوت اولوب قزى هندى ترك ايتدكده هند بنادن امتناع ايتمكله عرصه سى بش التى سنه معطله قالوب وقفه نسنه حاصله اولمامغله متولى عرصهٔ مزبوره يى عمروه ايجار ايلسه هند اول عرصه يه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر من الخانية وغيره)

(نوع آخر)

زيد متوليسى اولديغى وقف دكانى اجرت معجله وموجلهٔ مثلندن نقصان فاحش ايله ناقصه اجرت معجله ومؤجله ايله عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمروه اجر مثليله قبول ايله والا آخره ايجار ايدرم ديوب عمرو امتناع ايلسه زيد دكانى عمرودن الوب اجر مثليله آخره ايجاره قادر

(اولورمى)

اولورمی * الجـواب ✵ اولور

(المتولی اذا آجر دار الوقف بدون اجر المثل هل یلزم المستأجر اجر المثل ام یصیر غاصبا ولا یلزم شیٔ ذکر محمد بن الفضل فی فتاواه انه یجب ان یکون غاصبا علی اصول علمائنا قال وذکر الخصاف ان المستأجر لا یکون غاصبا بل یلزمه اجر المثل وکان رکن الاسلام علی السغدی یفتی بقول الخصاف (احکام الصغار فی الاجارة) وان کانت الاجارة الاولی بما لا یتغابن الناس فیه تکون فاسدة وله ان یواجر اجارة صحیحة اما من الاول او من غیره باجر المثل او بالزیادة علی قدر ما یرضی به المستأجر (قاضیخان فی فصل اجارة الوقف من کتاب الاجارة)

عرصه سی مقاطعه لو زیدک وقفی و بناسی عمروک جهت اخرایه مشروطه اولان وقف اوطه لری بکر اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف ایکن بکر بلا ولد فوت اولسه بنا متولیسی عمرو بنایی آخره ایجار مراد ایتدکده عرصه متولیسی بنایی بن ایجار ایدرم دیو بنا متولیسنی منعه قادر اولورمی ✵ الجـواب ✵ اولماز

(لو کان البناء لرجل والعرصة لآخر فاجر رب البناء بناءه من الاجنبی قیل لم یجز لانه فی معنی المشاع (کذا فی البزازیة) منه للمولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی وفی الحادی والثلثین من الفصولین و یفتی بجوازه کما فی الخزانة منه للمولی المرحوم المشار الیه)

قرنداشلر اولان زید وعمرو و بکر بر وقف عرصه یه اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرفلر ایکن زید وعمرو بلا ولد فوت اولسه لر متولی زید وعمروک حصه لرینی ایجار مراد ایتدکده بکر بن مجانا ضبط ایدرم دیو متولی یی منعه قادر اولورمی * الجواب ✵ اولماز

(و تنفسخ بموت المستأجرین او الموجرین فی حصته فقط و بقیت فی حصة الحی وقال زفر تبطل فیهما لان الشیوع مانع قلنا الشروط یراعی وجودها فی الابتداء لا البقاء کالشهادة فی النکاح (درر غرر فی باب فسخ الاجارة من کتاب الاجارة)

قرنداشلر اولان زید وعمرو بر وقف منزله اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرفلر ایکن زید بلا ولد فوت اولوب متولی زیدک حصه سنی عمروه ایجار ایلسه زیدک زوجه سی هند متولی یه حصه مز بوره یی عمرودن الوب بکا ایجار ایله دیو جبره قادره اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(و تنفسخ الاجارة بلا حاجة الی الفسخ بموت احدهما ای العاقدین لو عقدها لنفسه لانها لو بقیت تصیر المنفعة المملوکة او الاجرة المملوکة لغیر العاقد مستحقة بالعقد لانتقالها الی الوارث وهو لا یجوز ولو عقدها لغیره لا ای لا تنفسخ کالوکیل والوصی والمتولی لبقاء حق المستحق علیه والمستحق حتی لو مات المعقود له بطلت لما ذکرنا (درر غرر فی باب فسخ الاجارة من کتاب الاجارة) قوله لانتقالها الی الوارث متعلق بمضمون الجملة السابقة ای استحقاق غیر المملوک لانتقال المنفعة او الاجرة الی الوارث (وانی) قوله حتی لو مات المعقود له وهو الموکل واکتفی بذکر احد العاقدین اذ یعلم منه انه لو مات کلاهما فبالطریق الاولی (وانی)

زید عرصه و بناسی وقف اولان منزله اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف ایکن معجله سنی بعد الاستیفا مفلسا فوت اولوب منزلی اوغلی عمرو ضبط ایلسه زیدک دائنی بکر عمروه مجرد منزلی سن ضبط ایتدککله زید ذمتنده اولان حقمی مالکدن بکا ادا ایله دیمکه قادر اولورمی ✵ الجواب * اولماز

(واذا لزم) الوقف (وتم لا یملك) ای لا یکون مملوکا لصاحبه (ولا یملك) ای لا یقبل التملیك لغیره بالبیع ونحوه لاستحالة تملیك الخارج عن ملکه (ولا یعار ولا یرهن) لاقتضائهما الملك (درر غرر من الوقف) اولزمه بلا ضمان لم یکن للضمان فائدة (بحر رائق فی المهر)

عرصه سی مقاطعه لو وقف و بناسی اذن متولیله بنا اولنان منزلك بناسنك مالکی زید عرصه نك مقاطعهٔ مثلنی متولی یه و یروب بنانك طورماسی وقفه مضر دکل ایکن متولی زیده منزلی اجارهٔ معجله ومؤجله ایله قبول ایله والا بناکی قلع ایدوب عرصه یی آخره ایجار ایدرم دیمکه قادر اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(سئل النسفى عن ارض وقف فيه بناء مملوك وكان صاحب السكنى قد استأجر الارض باجر مثله يومئذ فتبدل المتولى بعد زمان وزاد اجر مثله وابى مالك البناء الا بالاجرة الاولى والمتولى الجديد لا يرضى الا باجر المثل الآن هل للمتولى ذلك قال نعم (ذ) استأجر ارض وقف ثلث سنين باجرة هى اجر مثلها حتى جازت الاجارة فرخصت اجرتها لاتنفسخ ولو غلت لاتنفسخ فى رواية لان اجر المثل يعتبر وقت العقد وتنفسخ فى رواية ويجدد العقد والى وقت الفسخ لزمه المسمى الاول ثم فيما بعده لو رضى المستأجر الاول بالزيادة فهو اولى من غيره ولو لم يمكن فسخ العقد بان كان فيها زرع فالى وقت زيادته لزمه المسمى الاول وبعد الزيادة يجب اجر مثلها وزيادة الاجر تعتبر لو زادت عند الكل حتى لو زاد واحد تعنتا لا تعتبر هذه الزيادة (جع) لو آجره باجر مثله ثم زاد اجر مثله لاتنفسخ ولو آجره باقل وجب الاقل فلو زاد الاجر فللمتولى ان يخرج الاول الا ان يستأجره الاول باجر مثله (فى الثالث عشر من الفصولين) المتولى اذا آجر حمام الوقف من رجل ثم جاء اخر وزاد فى اجرة الحمام قالوا ان كان حين اجر الحمام من الاول اجره بمقدار اجر مثله او بنقصان يسير يتغابن الناس فى مثله فليس للمتولى ان يخرج الاول قبل انقضاء مدة الاجارة (قاضيخان فى فصل اجارة الوقف من كتاب الاجارة)

زيدنا وعرصه سى وقف اولان دكانه مقاطعه ايله متصرف ايكن بلا ولد فوت اولوب متولى دكانى وقف ايچون ضبط وآخره ايجار مراد ايتدكده زيدك اناسى هند مقاطعه لو اولمغله ملك حكمنده اولوب باكه انتقال ايدر ديو متولى يى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر من الدرر والغرر)

(نوع آخر)

زيد متوليسى اولديغى وقف فرنى شوقدر اقچه اجرت معجله ومؤجله ايله عمروه ايجار وتسليم ايدوب معجلهٔ مرقومه يى عمرودن الدقدنصكره التى آى مرورنده فرن بامر الله بالكليه محترق اولسه عمرو عرصه سنى زيده رد ايدوب معجلهٔ مرقومه دن استيفا ايتمديكى مقدارى زيددن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(والاجرة تجب بالتمكن من استيفاء المنفعة حتى من استأجر دارا مدة معلومة وعطلها مع التمكن من الانتفاع يجب الاجر وان لم يتمكن بان منعه المالك او الاجنبى لا تجب (بزازيه فى اول كتاب الاجارات التمكن من الانتفاع يوجب الاجر الا فى مسائل الاولى اذا كانت الاجارة فاسدة فلا تجب الا بحقيقة الانتفاع كما فى الفصول العمادية وظاهر ما فى الاسعاف اخراج الوقف فتجب اجرته فى الفاسدة بالتمكن الى آخره (اشباه فى اوائل كتاب الاجارات)

زيد متوليسى اولديغى وقف مخزنك سقفنى عمروه اوزرينه نفسيچون بنا احداث ايچون شوقدر اقچه معجله ومؤجلهٔ معلومه ايله ايجار وتسليم واولقدر اقچه يى عمرودن اخذ ايدوب عمرو دخى سقفى درت آى ضبط ايدوب لكن اوزرينه بنا احداث ايتميوب معجلهٔ مرقومه يى استيفا ايتمدين مخزن محترق اولسه عمرو معجلهٔ مرقومه دن استيفا ايتمديكى مقدارى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد متوليسى اولديغى وقف دكاكينى شوقدر اقچه اجرت معجله و يومى شوقدر اقچه اجرت مؤجله ايله عمروه ايجار وتسليم ايدوب اولقدر معجله يى عمرودن الدقدنصكره عمرو معجلهٔ مرقومه يى استيفا ايتمدين زمان قليلده بلا ولد فوت اولوب زيد دكاكينى ضبط وآخره ايجار ايلسه عمروك ورثه سى عمروك معجلهٔ مرقومه دن استيفا ايتمديكى مقدارى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(واذا مات المستأجر فى اثناء مدته تنفسخ الاجارة وترث ورثته بما عجل من الاجرة بما بقى من المدة على القابضين او على من ضمن الدرك فى الاجارة (قارى الهداية ملخصا)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف عرصه ده متوليسى عمروك اذنى وكندى

ماليله مصروفی اجرته محسوب اولمق اوزره وقفیچون دکان بنا ایتدکدنصکره مصروفنی استیفا ایتمدین زمان قلیلده بلا ولد فوت اولوب عمرو دکانی ضبط واخره ایجار ایلسه زیدک ورثه‌سی زیدک مصروفندن استیفا ایتمدیکی مقداری عمرودن المغه قادراولورلرمی * الجواب ❋ اولورلر

(ولو بنی بامر متولیه علی ان یرجع فی غلة الوقف فالبناء للوقف و یرجع بماانفق (من احکام العمارة فی الاوقاف فی فصل الاجارة من الفصولین)

زید متولیسی اولدیغی وقف عرصه‌یی شوقدر غروش اجرت معجله ومؤجله ایله عمروه ایجار ومعجلهٔ مرقومه‌یی عمرودن الدقدنصکره برسنه مرورنده عمرو معجلهٔ مرقومه‌یی استیفا ایتمدین اسیر اولدقده زید عرصهٔ مرقومه‌یی آخره ایجار ایدوب بعده عمرو خلاص اولوب کلدکده زید عرصه‌یی عمروه ضبط ایتدرماسه عمرو معجلهٔ مرقومه‌دن استیفا ایتمدیکی مقداری زیددن المغه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور (مرت مسئلته من البزازیة وغیرها قبل ثلث مسائل)

زید متولیسی اولدیغی وقف منزلی شوقدر اقچه اجارهٔ معجله و یومی شوقدر اقچه اجارهٔ مؤجله ایله هنده ایجار وتسلیم ایدوب اولقدر اقچهٔ معجله‌یی هنددن الدقدنصکره هند زمان قلیلده بلا ولد فوت اولوب انجق معتقی عمروی ترک ایتدکده زید منزل مزبوری وقف ایچون ضبط وآخره ایجار ایلسه عمرو هندک معجلهٔ مرقومه‌دن استیفا ایتمدیکی مقداری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته من قاریٔ الهدایة قبل مسئلتین)

زید متولیسی اولدیغی وقف منزلی شوقدر اقچه اجرت معجله ومؤجله ایله عمروه ایجار وتسلیم ومعجلهٔ مرقومه‌یی عمرودن الدقدنصکره عمرو معجلهٔ مرقومه‌یی استیفا ایتمدین زمان قایلده بلاولد فوت اولمغله زید منزلی وقف ایچون ضبط ایدوب بعده عمروک حصراوارثی معجلهٔ مرقومه‌دن استیفا اولنمیان مقداری زیددن المدین بلاوارث فوت اولسه امین بیت المال عمروک معجلهٔ مرقومه‌دن استیفا ایتمدیکی مقداری زیددن المغه قادراولورمی ❋ الجواب * اولور (یفهم جوابه مما مر من قاریٔ الهدایة)

(نوع آخر فی الاستیفاء)

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله تصرفنده اولان وقف منزلی یدی یوز غروش بدل مقابله‌سنده عمروه فراغ ایدوب بدل مرقومک درت یوز غروشنی عمرودن الدقدنصکره برسنه تمامنده عمرو اول درت یوز غروشی استیفا ایتمدین منزل بامر الله محترق اولسه عمرو منزلک عرصه‌سندن قصر ید ایدوب درت یوز غروشدن استیفا ایتمدیکی مقداری زیددن المغه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور (یفهم جوابه مما مر من البزازیة وغیرها)

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی عمروه شوقدر اقچه بدل مقابله‌سنده اذن متولیله فراغ وقبض بدل ایتدکدنصکره عمرو منزلی ضبط ایتمدین منزلک حوالیسندن شومقداری آخر وقفدن اولدیغی ثابت اولوب حکم اولنمغله آخر وقفک متولیسی حوالینک اول مقدارینی عمروه ضبط ایتدرمیوب وقف ایچون ضبط ایلسه عمرو منزلی زیده رد ایدوب بدل مرقومی زیددن استردادہ قادراولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(ولو استحق بعض المبیع بعد القبض بطل البیع بقدره ثم لو تعیب به الباقی کما لوکان المبیع واحدا وفی تبعیضه ضرر کدار وارض وکرم وقن وغیرها فالمشتری یأخذ الباقی بحصته من الثمن او یرده (جامع الفصولین فی الفصل الخامس عشر)

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی عمروه شوقدر اقچه بدل مقابله‌سنده فراغ وقبض بدل ایتدکدنصکره عمرو منزلی ضبط ایتمدین اون کون مرورنده بلاولد فوت اولوب متولی منزلی وقف ایچون ضبط ایلسه عمروک ورثه‌سی بدل مرقومی زیددن المغه قادر اولورلرمی ❋ الجراب ❋ اولورلر (مرت مسئلته من قاریٔ الهدایة قبل ست مسائل)

برقاچ کمسنه‌لر اجارهٔ معجله ومؤجله ایله علی الاشتراک تصرفلرنده اولان وقف قایقخانه‌یی زیده

اجرت معلومه ایله ایجار وتسلیم ایتدکلرندنصکره قایقخانه تعمیره محتاج اولمغله مزبورلر زیده قایقخانه یی مالکله تعمیر ایله مصروفنی اجرته حساب ایده رز دیمه لریله زید مالندن قدر معروف شو قدر اقچه صرف ایدوب قایقخانه یی تعمیر دنصکره مصروفنی استیفا ایتمدین اول کسنه لردن عمرو بلا ولد فوت اولوب متولی عمروک حصه سنی وقف ایچون ضبط وآخره ایجار ایلسه زید مصروفندن استیفا ایتمدیکی مقداردن عمروک حصه سنه دوشن مقداری عمروک ترکهٔ وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان كان رب الدار امر المستأجر بان بنى فى الدار على ان يحسب له ذلك من الاجر فصرف المستأجر من ماله قدرا معروفا الى بنائه ثم اخرج المستأجر من الدار قبل استيفاء ماصرفه له ان يرجع به على الموجر (من اجارة المحيط البرهانى ملخصا)

زید بر وقف اوطه یی اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متولیسندن استیجار وضبط ایدوب معجله سنی استیفا ایتدکدنصکره زید اول اوطه یی اذن متولیله هنده فراغ وقبض بدل ایدوب بعده هند زمان قلیلده بلا ولد فوت اولمغله متولی اوطه یی وقف ایچون ضبط وبکره ایجار ایتمکله هندک ورثه سی بدل مرقومی زیددن السه زید بدل بندن الندی دیو اول اوطه یی بکره ضبط ایتدرمیوب کندی ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (یستنبط جوابه تماما من الدرر والغرر وغیره)

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف اولدیغی وقف عرصه اوزرینه متولیسی عمروک اذنی وکندی مالیله مصروفی اجرته محسوب اولمق اوزره وقف ایچون منزل بنا ایدوب بعده زید مصروفنی استیفا ایتمدین اول منزلی عمروک اذنیله شو قدر اقچه بدل مقابله سنده بکره فراغ وقبض بدل ایدوب بعده بکر زمان قلیلده بلا ولد فوت اولوب عمرو اول منزلی وقف ایچون ضبط ایتمکله بکرک ورثه سی بدل مزبوری زیددن السه لر زید عمروه مصروفندن استیفا ایتمدیکم مقداری مال وقفدن باکه ادا ایله والا منزلی مصروفنی استیفا ایدنجه ضبط ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

وفى فوائد ظهير الدين المرغينانى المستأجر اذا بنى فى ارض الوقف على ان يرجع فى الغلة فله الرجوع (من احكام العمادية فى احكام العمارة)

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی عمروه شوقدر اقچه بدل مقابله سنده فراغ وقبض بدل ایتدکدنصکره عمرو زمان قلیلده دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده بلا وارث فوت اولوب منزلی متولی وقف ایچون ضبط ایلسه عمروک وصیی بکر عمروک بدل مرقومدن استیفا ایتمدیکی مقداری زیددن الوب عمروک داینلرینه قسمت ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه تماما من البزازیة)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن عمروه شوقدر اقچه قرض ویردکدنصکره عمرو اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف اولدیغی وقف فرنی مبلغ مزبور مقابله سنده متولیسی بکرک اذنیله زیده وفاءً فراغ ایدوب لکن تسلیم ایتمیوب زیدک یدنده ایکن عمرو دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه زید فرنه مداخله ایتمیوب مبلغ مزبور ایله قسمت غرمایه داخل اولمق استدکده سائر غرماسی فرنی ضبط ایله دیوب زیدی منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولا يجوز للمتولى ولا لغيره رهن الوقف (بزازيه فى الثامن من الوقف) ارض الوقف لا يجوز بيعها ولا رهنها الخ (خيرالدين افندى من كتاب الوقف)

هند اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرفه اولدیغی وقف منزلی معرفت متولی ایله عمروه بر مقدار اقچه بدل مقابله سنده فراغ وتفویض ایدوب هرنه زمان الدیغم بدل تفویضی ساکه ویررسم ینه منزل بنم اولسون دیو بو شرط ایله تفویض عمرو دخی تفوض ایلسه حالا هند عمرودن الدیغی بدل تفویضی عمروه ویروب عمروک رضاسنسز منزل مزبوری المغه قادره

اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(المرحوم شيخ الاسلام يحيى افندی فی الاجارة المعجلة والمؤجلة من كتاب الوقف نقل من مجلده والحق به لانه لازم جدا)

زيد برقاج وقف دكانه اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرف ايكن فوت اولوب اوغللری عمرو و بكر و بشری ترك ايتدكده عمرو اول دكانلری بكر و بشرك اذنلرنسز برقاج سنه اجرت معلومه ايله خالده ايجار وتسليم واجر مسمايی خالددن اخذ واستهلاك ايدوب سنين مزبورهده دكانلرك اجرت مؤجله‌لرينی متولی يه ادا ايلسه بكر و بشر عمروه اول دكانلر زيددن جمله مزه انتقال عادی ايله انتقال ايتمشيدی اويله اولنجق خالددن الديغك اجرتدن حصه مزی ضامن اول ديو جبره قادر اولورلرمی * الجواب ❊ اولمازلر

(آجر الوقف غير القيم و مضت المدة فالمسمى للعاقد ولاشئ للقيم عليه كما فی الاملاك وللقيم والمالك ان يرجع على العاقد اذا اجاز الاجارة فی المدة (آجر الفضولی دارا موقوفة واستوفى الاجر خرج المستأجر عن العهدة ان كان ذلك اجر المثل ثم سئل ان الاجر للعاقد ام للوقف فقال يرده الى الوقف من اول باب اجارة غير المالك (من اجارة القنية فلو آجرها الغاصب ثم اجاز المالك فان كان قبل الاستيفاء صحت فالاجر للمالك وان كان بعده لايصح والاجر للغاصب (تصحيح القدوری والدرر والغرر)

(كتاب البيوع)

زيد آخر دیارده اولان اشياسنی ثمن معلومه عمروه بيع ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب مجرد قبض بولنمدی ديو بيعی فسخه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(البيع ينعقد بالايجاب والقبول واذا حصلا لزم البيع ولاخيار لواحد منهما الا من عيب اوعدم رؤية (بدايع فی البيع)

زيد يری مقاطعه لو وقف وكرومی ملكی اولان باغنك كرومنی متولی اذنندسز عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولور

(ان من تصرف فی خالص ملكه لايمنع عنه فی الحكم (من المحيط البرهانی فيما يمنع الانسان عنه ومالايمنع) بنيا فی ارض الغير اوزرعا فيها غصبا فباع احدهما نصيبه جاز لان القلع مستحق عليهما (قنيه فی باب بيع احد الشريكين من كتاب البيع) اشترى سكنى دار وقف فانكر المتولی اذنه بالسكنى وامر بالرفع ان كان بشرط القرار رده على البايع والا فلا يرجع بالثمن ولا بالنقصان وعلى هذا قلنا من بنى فی ملك الغير ثم باعه من آخر والمشتری عالم بانه ارض الغير فانه يستحق من رب الارض عرصته ولايرجع المشتری على البايع بشئ اذا لم يبع بشرط القرار
(فی السادس من دعوى البزازية)

زيد يری مقاطعه لو ارض ميری وبناسی ملكی اولان دكرمنك بناسنی صاحب ارض اذنسز عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی * الجواب ❊ اولور
(مامر انفا يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد اجاره ايله متصرف اولديغی وقف عرصه ده اذن متولی وكندی ماليله نفسيچون بنا احداث ايدوب بعده زيد فوت اولدقده ورثه‌سی اول بنايی متولی اذننسز عمروه بيع ايلسه‌لر بيع مزبور صحيح اولورمی ❊ الجواب * اولور (مامر قبل مسئلة يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد وهند يری مقاطعه‌لو ارض ميری وبناسی ملكلری اولان دكرمنه على الاشتراك مالكلر ايكن زيد بنادن حصه‌سنی هندك اذننسز عمروه بيع ايلسه بيع مزبور جائز اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(وذكر فی الصغرى بناء بين رجلين باع احدهما نصيبه من آخر بغير اذن شريكه لم يجز وكذا الشجر والزرع ولو باع من شريكه جاز وفی نوادر هشام انه لايجوز
(عمادیه فی الفصل الثانی)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولوب ارض ميرى اوزرينه مغروسه اولان ميوه اشجارندن حصهٔ شايعه‌سنى عمروك اذنيسز بكره بيع ايلسه بيع مزبور جائز اولورمى ✵ الجواب ✵ اولماز

شجرة بين رجلين باع احد هما نصيبه من اجنبى لم يجز وان من شريكه يجوز وان بين ثلثة باع احدهم من آخر لايجوز وان باعها جملة يجوز وكذا الزرع لو بين ثلثة باع احدهم نصيبه من احدهما لايجوز وان باع منهما جاز (من بيوع البزازية فى نوع فى الزرع والثمار)

هند زيد ايله على الاشتراك مالكه اولديغى عرصه دن حصهٔ شايعه سنى ثمن معلومه عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى ✵ الجواب ✵ اولور

(ولو ان بيتا اوارضا بينهما باع احدهما نصيبه من اجنبى من غير ان يكون للمشترى طريق فى الارض جاز وان بشرط ان يكون له طريق لا (بزازيه فى مسائل بيع المشاع من كتاب البيوع)

زيد فوت اولوب زوجه‌سى هندى وسائر ورثه‌سنى ترك ايتدكده سائر ورثه تركه‌دن بر دكرمندن حصه‌لرينى هندك زيد ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرندن حصه‌لرينه اصابت ايدن مقدارى مقابله‌سنده هنده بيع وتسليم ايلسه‌لر مزبورلر نادملر اولوب بيعى فسخه قادر اولورلرمى * الجواب ✵ اولمازلر

(وفى فتاوى رشيد الدين اذالم تكن التركة مستغرقة بالدين فدفعت الورثة كرما من التركة الى واحد من الورثة ليقضى الدين الذى كان على الميت فاخذه منهم وقضى الدين صح ويكون هذا بيعا منهم بحصتهم منه بقدر الدين (فى الفصل الثامن والعشرين من العمادية) سئل عن رجل مات وعليه ديون وخلف تركة فتصرف فيها الورثة بالبيع هل ينفذ ام لا اجاب لاينفذ البيع ان كانت الديون مستغرقة للتركة الابرضاء الغرماء وان لم تكن مستغرقة ينفذ البيع ويأخذ الغرماء ديونهم من الورثة (ابن نجيم فى كتاب البيوع) سئل عن شخص مات وعليه ديون وله عقارات فباعها الورثة وتصرفوا فى ثمنها هل ينفذ البيع اجاب اذالم يكن الديون مستغرقة للتركة صح بيع الورثة لها ويأخذ الغرماء ديونهم من الورثة (قارئ الهداية) عليه دين غير مستغرق فللحاضر من ورثته بيع حصته بحصته من الدين لابيع حصة غيره للدين لانها ملك الوارث الاخر اذا الدين لم يستغرق فلو دفعت الورثة الى احدهم كرما من التركة ليقضى دين مورثهم وهو غير مستغرق فقضاه صح لانه بيع منهم بحصتهم منه بقدر الدين لانهم لو دفعوه الى اجنبى لاداء الدين يكون بيعا كذا هنا ولو مستغرقا لايصح (جامع الفصولين فى الثامن والعشرين)

زيد برطاقم صمانى عمروه مجازفة ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد ثمن مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو بن صمانى شوقدر قنطار تخمين ايتمشيدم صمان اولقدر قنطاردن ناقص اولمغله شوقدر اقچه ناقص ويريرم ديو تماما ويرمامكه قادر اولورمى ✵ الجواب * اولماز

(وصح فى الطعام والحبوب ولو جزافا وبيع بغير جنسه وبيع المكيلات والموزونات باناء اوحجر معين جهل قدره وفى القدر المسمى (غرر)

زيد بريغن صمانى شوقدر قنطاردر ديو عمروه شوقدر اقچه‌يه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو صمانى طارتدقده شوقدر ناقص ايديكى ظاهر اولسه عمرو بيعى فسخه قادر اولورمى ✵ الجواب * اولور

(فان باعها على انها مائة بمائة وهى اقل اخذه بحصته اوفسخ العقد (من بيوع الغرر) ومن ابتاع صبرة على انها مائة قفيز بمائة درهم فوجدها اقل فالمشترى بالخيار ان شاء اخذ الموجود بحصته من الثمن وان شاء فسخ البيع لتفرق الصفقة عليه فلم يتم رضاه بالموجود وان وجدها اكثر فالزيادة للبايع (هدايه فى كتاب البيع)

زيد بريغن كرپيجى بوز بيك كرپيجدر ديو عمروه شوقدر اقچه‌يه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول كرپيجى صايدقده شوقدر ناقص ايدوكى ظاهر اولسه عمرو بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور ✵ (مرت مسئلته آنفا)

زيد برمقدار باقرينى شوقدر وقيه‌در ديو هر وقيه‌سى برغروشه اولمق اوزره عمروه بيع وقبض ثمن

ایتدکدنصکره باقرك شوقدر ناقص اولدیغی ثابت اولسه عمرو موجود اولان باقری ثمندن حصه سیله قبول ایدوب ناقص اولان مقدارك ثمندن حصه سنی زیددن استرداده قادر اولورمی

❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته قبل مسئلة)

زید ملك چفتلك منزلنی عمروه ثمن معلومه بیع ایدر اولدقده اراضئ امیریه دن طاپو ایله تصرفنده اولان تارلالرینی دخی شوقدر اقچه یه منزل ایله معاصفقةً واحده ایله عمروه بیع ایلسه منزلده بیع صحیح اولورمی * الجواب ❊ اولور

(وصح فی قن ضم الی مدبر اوالی قن غیره بحصته وکذا فی ملك ضم الی وقف فی الصحیح (من ملتقی الابحر فی البیع الفاسد) ذکر فی المنتقی انه لو جمع بین ملك ووقف و باعهما صفقة واحدة جاز بیع الملك (قاضیخان فی فصل التوکیل بالبیع) وان جمع بین عبد ومدبر صح البیع فی العبد بحصته من الثمن (من بیوع الهدایة ملخصا)

زید ملك چفتلکی ایچنده اولان بیوت متعدده ودواب ومواشی واکا متعلقه اولان طاپولی تارلالر یله صفقةً واحده ایله عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایلسه ملك اولان اشیاده ثمندن حصه لر یله بیع صحیح اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(اذا انضم مال الغیر الی مال البایع فاشتراهما المشتری دخل فی البیع لیفید الحکم فی مال البایع حتی انقسم الثمن علیهما فصح البیع فی مال البایع بحصته من الثمن وقال فی تتمة الفتاوی الصغری اذا جمع بین ماله و بین مال غیره و باع من ذلك الغیر صفقة واحدة لایجوز اصلا و به کان یفتی ظهیر الدین وهو الاصح (غایة البیان فی البیع الفاسد)

زید شوقدر قیا طوزینی شوقدر وقیه اولمق اوزره عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدن صکره اول طوز اول اوقدر وقیه اولمیوب شوقدر ناقص اولدیغی وجه شرعی اوزره ثابت اولسه عمرو اول نقصانك ثمندن حصه سیله زیده رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اشتری مکیلا او موزونا علی انه کذا فوجده ناقصا جاز وهو بمنزلة الاستحقاق ان کان قبل القبض او بعد قبض البعض له الخیار ان شاء رد مالم یستحق وان کان بعد قبض الکل لا (منیة المفتی) ولو اشتری غلة وسلم الیه البایع فوزنه فی بیته فوجده ناقصا فاراد ان یرجع بقدر النقصان فالقول قول المشتری مع یمینه لانه منکر للقبض (جواهر الفتاوی) اشتری طشتا علی انه عشرة امناء فبان بعد القبض انه خمسة امناء خیر المشتری لانه بمنزلة العیب (بزازیة قبیل السادس من البیوع)

(فیمایدخل فی البیع)

زید ملك منزلنی عمروه بیع ایدر اولدقده منزلمی شوقدر غروشه ساکه بیع ایلدم دیو عمرو دخی اشترا وقبض ایدوب لکن منزلك عرصه سی صریحا ذکر اولنمیوب بعده عمرو منزلك بناسنی هدم وعرصه سنده مجددا بنا ایلسه زید عمروه مجرد عرصه صریحا ذکر اولنمامغله بیعده داخله اولماز او یله اولیجق بنایی قلع ایتدیروب عرصه یی ضبط ایدەرم دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ومن باع دارا دخل بناؤها فی البیع وان لم یسمه لان اسم الدار یتناول العرصة والبناء عرفا ولانه متصل به اتصال قرار فیکون تابعا له (هدایه فی اول کتاب البیوع)

(فیما یتعلق بقبض المبیع)

زید بر متاعنی عمروه ثمن معلومه بیع وقبض ثمن ایتدکدنصکره متاعی عمروه تسلیم ایتمیوب متاع زیدك یدنده آفت سماویه ایله هلاك اولسه عمرو ثمنی زیددن استرداده قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(هلاك المبیع باتا او بخیار الشرط فی ید البایع بآفة سماویة او باستهلاك البایع او کان حیوانا فقتل نفسه یبطل البیع لانه مضمون بالثمن فسقط الثمن فلا یکون مضمونا بالقیمة لانه لایتوالی علی شئ واحد ضمانان فان اتلفه المشتری والبیع بات او الخیار للمشتری لزم الثمن فان کان الخیار للبایع والبیع فاسد

لزم المثل فی المثلی والقیمة فی القیمی وان بفعل اجنبی خیر المشتری فان فسخ وعاد الی ملك البایع ضمن الجانی المثل اوالقیمة (فی الثانی عشر من بیوع البزازیة)

زید کرمنی عمروه ثمن معلومه بیع وقبض ثمن ایدوب لکن دکرمنی عمروه تسلیم ایتمیوب دکرمن زیدك یدنده ایکن سیل اوغرایوب دکرمنی هدم ایلسه عمرو دکرمندن قصر ید ایدوب ثمن مرقومی زیددن استردادە قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان هلك البعض قبل قبضه سقط من الثمن قدر نقص سواء کان نقصان قدر اووصف وخیر المشتری بین الفسخ والامضاء وان بفعل اجنبی فالجواب فیه کالجواب فی جمیع المبیع (فی الثانی عشر من بیوع البزازیة) وان بفعل اجنبی خیر المشتری
(من البزازیة من المحل المزبور)

زید شوقدر اوکوزینی شوقدر غروشه عمروه بیع وقبض ثمن ایدوب لکن اوکوزلری عمروه تسلیم ایتمیوب زیدك یدنده ایکن اوکوزلری بعض کمسنه لر غصبا اخذ واستهلاك ایلسه عمرو بیعی فسخ ایدوب ثمن مرقومی زیددن استردادە قادر اولورمی * الجواب * اولور
(مرت مسئلته آنفا)

زید جاریه سی هندی ثمن معلومه عمروه بیع ایتدکدنصکره جاریه یی عمروه تسلیم ایتمیوب ثمنی المدین عمروك اذنسز بکره ایداع وتسلیم ایدوب بعده جاریه بکرك یدنده حتف انفها فوت اولسه زید ثمنی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ولوهلك المبیع قبل القبض یرد البایع ماقبضه من الثمن الی المشتری
(مجمع الفتاوی فی کتاب البیوع)

زید شوقدر بغداینی ثمن معلومه عمروه اجل معلومه ایله بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو بغداینی سفینه ایله آخر دیاره کتورورکن سفینه پاره لنوب بغدایك برمقداری ضایع اولسه زید اجل حلولنده ثمن مزبوری عمرودن طلب ایتدکده عمرو برمقداری ضایع اولدی دیو تماما ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ولوهلك البعض بعد القبض فعلی المشتری (من المحل المزبور من البزازیة)

زید خرمنده اولان بریغن صمانی عمروه ثمن معلومه بیع وقبض ثمن ایتدکده زید وعمرو صمانك یاننده اولوب قبض ممکن اولدیغی حالده زید عمروه صمانی خرمنده سنا که تسلیم ایلدم قبض ایله دیوب عمرو دخی قبض ایتدم دیدکدنصکره زید وعمرو صمانی خرمنده براغوب کیدوب بعده صمان سرقه اولنوب ضایع اولسه عمرو زیده مجرد صمانی خرمنده قادرمدین ضایع اولمغله الدیغك ثمنی سندن استرداد ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(م) وتسلیم المبیع هوان یخلی بین المبیع والمشتری علی وجه یتمکن المشتری من قبضه من غیر حائل وکذا التسلیم فی جانب الثمن (تاتارخانیة فی الرابع من البیوع) ولوخلی البایع بین المبیع والمشتری فی داره لایکون تخلیة عند ابی یوسف وعند محمد یکون تخلیة حتی لوهلك فیها یهلك من مال المشتری وعلیه الفتوی (ظهیریه فی القسم الثالث من البیع)

(فی المقبوض علی سوم الشراء)

زید عمروه متاعمی ال کوتورسا که یارارسه اشترا ایله دیوب عمرو دخی ثمن تسمیه اولنمدین اول متاعی سوم شرا طریقیله الوب منزلنه کتوردکدنصکره متاع مزبور عمروك تعدی وتقصیرانسز سرقه اولنوب ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(فی الذخیرة اخذ متاع رجل فقال اذهب به فان رضیته اشتریته فذهب وضاع فلاشیٔ علیه ولو قال ان رضیته اخذته بعشرة فضاع فهو ضامن من قیمته النصاب وعلیه الفتوی (من بیوع منتخب التاتارخانیة) ان قال اذهب به فان رضیته اشتریته فذهب به وضاع لایضمن ولوقال ان رضیته

بعشرة فذهب وضاع ضمن (فى نوع مقبوض على السوم من بيوع البزازية)

زيد عمروك جاريه سى هندى شرايه طالب اولدقده عمروه هندى با كه كوندر بكنورسم بوزاللى غروشه الورم ديدكله عمرودخى هندى زيده كوندروب بعده هند زيدك يدندن اباق ايدوب ضايعه اولسه عمرو هندك قيمتنى زيده تضمينه قادراولورمى * الجواب * اولور

(والمقبوض على سوم الشراء مضمون لا المقبوض على سوم النظر كما فى الوجيز (ذكره فى بيوع الاشباه) وفى موضع آخر منه المقبوض على سوم الشراء مضمون عند بيان الثمن وعلى وجه النظر ليس بمضمون مطلقا كم بيناه فى شرح الكنز انتهى قلت وهذا هو المفتى به الموافق لما فى الكتب المعتبرة (من ضمانات الغانم)

هند زيدك جاريه سى زينبى شرايه طالبه اولدقده زيد هنده شوقدر غروشه صتارم كتور راضيه اولورسك اولقدر غروشه اشترا ايله ديوب هند زينبى سوم شرا طريقيله منزلنه كوتوردكدنصكره عقد بولنمدين زينب هندك يدنده حتف انفها فوت اولسه زيد زينبك قيمتنى هنددن الغه قادراولورمى * الجواب * اولور

(وفى الفتاوى رجل قبض ثوبا فقال له صاحبه اذهب به ان رضيته اشتريته فضاع فى يده لا يضمن شيئا ولو قال ان رضيته اخذته بعشرة كان ضامنا (من بيوع الخلاصة فى الثانى) والمقبوض على سوم الشراء لا يكون مضمونا الا بعد بيان الثمن فى ظاهر الرواية (من بيوع الخانية)

(فيما يتعلق بالثمن)

زيد صحتنده عمروك ملك منزلنى عمرودن شوقدر اقچه يه اشترا ايدوب لكن ثمنى ويرميوب عمرودخى منزلى زيده تسليم ايتمدين زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه عمرو منزل بيع اولنوب ثمندن بن ثمن مزبورى استيفا ايتدكدنصكره ماعداسى سائر غرما بينلرنده قسمت اولنسون ديركن سائر غرما راضيلر اولميوب جمله ثمنى قسمت غرماده ادخال ايدرز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

اشترى شيئا وقبضه ومات مفلسا قبل نقد ثمنه فالبايع اسوة للغرماء يعنى لو اشترى شيئا وقبضه ولم ينقد الثمن حتى مات مفلسا فالبايع اسوة للغرماء يقتسمونه ولا يكون البايع احق به وعند الشافعى هو احق به وانما قال قبضه اذ لو لم يقبضه فالبايع احق به اتفاقا (درر غرر قبيل باب خيار الشرط والتعيين من كتاب البيوع)

زيد برمتاعنى شوقدر اقچه يه عمروه بيع ايدوب لكن مبلغ مزبورى قبض ايتمامكله متاعى عمروه تسليم ايلماسه عمرو مبلغ مزبورى ويرمدين متاعى زيددن المق استدكده زيد مبلغ مزبورى اخذ ايتمينجه متاعى حبس ايدوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وللبايع حق حبس المبيع لاستيفاء الثمن اذا كان الثمن حالا (تاتارخانية فى الرابع فى البيع) للبايع حبسه الى قبض الثمن لكنه يحضر المبيع الى مجلس القضاء ولا يحضر البنت فى النكاح ان منع للصداق وان بقى من الثمن قليل له حبس كل المبيع وان بعضه مؤجلا له حبس الكل لاستيفاء الكل (بزازية فى الثالث عشر فيما يتعلق بالثمن من كتاب البيوع)

زيد عمروك شوقدر ارپه سنى عقدى كندويه اضافت ايله عمرون ثمن معلومه اشترا وقبض ايتدكدنصكره عمرو ثمن مزبورى زيددن طلب ايتدكده زيد بن اول ارپه يى فلان كمسنه ايچون اشترا ايتمشيدم ثمنى اول كمسنه دن الديوب ويرمامكه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بالبيع لا يطالب بالثمن من مال نفسه بخلاف الوكيل بالشراء (فى الرابع من وكالة البزازية) الوكيل بالشراء يطالب بالثمن من مال نفسه وان لم يدفعه اليه الموكل بعد لانه هو العاقد وذكر شيخ الاسلام خواهرزاده فيه اجماعا وغيره ذكر فيه خلاف الشافعى (من المحيط البرهانى فى العاشر

من الوكالة) الوكيل بالشراء يطالب بالثمن من مال نفسه وان لم يدفع اليه الموكل بعد لان الثمن يجب بالعقد وهو الذى باشر العقد (تتمة الفتاوى البرهانى فى الوكالة)

قرنداشلر اولان زيد وعمرو وبكر على الاشتراك مالك اولدقلرى شوقدر قيونلرينى بشره ثمن معلومه بيع وتسليم ايلسه‌لر زيد ثمن مرقومدن حصه‌سنى بشردن طلب ايتدكده بشر عمرو و بكر حاضرلر اولمايجه ويرمم ديوب بغيروجه ويرمامكه قادر اولورمى ✲ الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من العمادية فى باب فيما للشريك ومالا من كتاب الشركة)

قرنداشلر اولان زيد وعمرو وبكر على الاشتراك مالك اولدقلرى چفتلك مزنى معا بشره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكلرندنصكره زيد وعمرو ثمندن حصه‌لرينى بشردن الدقلرنده بكرك حصه‌سنى دخى بكرك اذنسز بشردن السه‌لر بكر زيد وعمروك قبضنى مجيز اولميوب ثمندن حصه‌سنى بشردن المغه قادر اولورمى * الجواب ✲ اولور

(يفهم جوابه مما مر من شركة القنية ومن شركة البزازية والخلاصة فى الباب المزبور)

زيد وعمرو بكرك شوقدر اينكنى على الاشتراك ثمن معلومه بكردن اشترا ايدوب بعده بكر ثمنى المدين اول اينكلرى زيد وعمروه تسليم ايدوب مزبورلردخى قبض ايلسه‌لر زيد ثمن مزبوردن حصه‌سنى بكره ويروب عمروك حصه‌سنه كفيل دكل ايكن بكر مجرد عمرو ايله اشترا كا اشترا ايلدك ديو عمروك حصه‌سنى دخى زيددن المغه قادر اولورمى ✲ الجواب * اولماز

(واما اشتراه كل واحد منهما للشركة طولب بثمنه دون الآخر لما بينا انها تتضمن الوكالة دون الكفالة (من شركة الهداية) ولا يكون فى شركة العنان كل واحد منهما كفيل من صاحبه (من شركة الخانية)

زيد يوز وقيه اوزمنى عمروه اللى ثمنه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اوزم يدنده قائم ايكن ثمن مزبوره اون ثمن زياده ايلسه زيد عمرودن التمش ثمن المغه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولور

(الزيادة فى الثمن والثمن جائزة حال قيامهما من جنس الثمن اوغيره ولو بعد المدة فلا تنفعه الندامة بعد الزيادة حتى يجبر على تسليمها ان ابى ويلتحق باصل العقد حتى يرد معها ان رد وشرائط زيادة الثمن بقاء المبيع وكونه محلا للتقابل فى حق المشترى حقيقة وجوز البقالى الزيادة فى المبيع بعد اهلاكه بخلاف الزيادة فى الثمن على ظاهر الرواية (فى الثالث عشر من بيوع البزازية) ويجوز للمشترى ان يزيد البايع فى الثمن ويجوز للبايع ان يزيد فى المبيع ويجوز ان يحط من الثمن ويتعلق الاستحقاق بجميع ذلك فالزيادة والحط يلتحقان باصل العقد عندنا (من بيوع الهداية قبيل باب الربا) ثم الزيادة لا تصح بعد هلاك المبيع على ظاهر الرواية (من المحل المزبور)

(فى تأجيل الثمن)

زيد شوقدر قيونى عمروه شوقدر اقچه اجل معلوم ايله بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد بلا ولد وارث فوت اولسه امين بيت المال اولان بكر ثمن مزبورى قبل حلول الاجل عمرودن المغه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولماز

(و بموت البايع لا يحل الثمن المؤجل وبموت المشترى يحل (من بيوع البزازية فى التأجيل)

زيد صحتنده عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن اولان يوز اللى غروشنى سنه‌ده اللى غروش ادا ايتمك اوزره اوچ سنه تمامنه دك تأجيل وتقسيط ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه‌سى مبلغ مزبورك جمله‌سنى قبل حلول الاجل عمرودن المغه قادر اولورلرمى ✲ الجواب ✲ اولمازلر

(والتأجيل ثلثة اضرب تأجيل بايام اوشهور اوسنين معلومة وانه صحيح اذا قبل المطلوب والافلا وتأجيل الى اجل مجهول جهالة متقاربة كالحصاد والدياس والجزاز والنيروز والمهرجان ونحوها فيصح التأجيل وان كان البيع بهذه الاجال فاسدا لكن التأجيل فى الثمن الى هذه الاجال جائز وتأجيل الى اجل مجهول جهالة متفاحشة كالاجل الى مهب الريح اومطر السماء اوقدوم الحاج

اوقدوم شریکه من سفره ونحوها فالاَجل باطل والمال حال (من مداینات القنیة فی باب مایتعلق بالاجل)

زید صحتنده برمتاعنی ثمن معلومه اجل معلوم ایله عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولسه ورثه‌سی قبل حلول الاجل ثمن مرقومی عمرودن المغه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

ویجوز البیع بثمن مؤجل اذاکان الاجل معلوما (بدایه)

زید عمرو ذمتنده ثمن مبیعدن اولان شو قدر اقچه سنی اجل معلوم ایله تأجیل ایتدکدنصکره قبل حلول الاجل عمرو فوت اولسه زید مبلغ مزبوری عمروك ترکه‌سندن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته من القنیة قبل مسئلة)

زیدعمرو ذمتنده ثمن مبیعدن اولان شوقدر اقچه سنی المدین عمرو فوت اولدقده زید مبلغ مز بوری برسنه تمامنه دك تأجیل ایلسه زید قبل حلول الاجل مبلغ مزبوری عمروك ترکهٔ وافیه‌سنی قبض ایدن ورثه سندن المغه قادراولورمی ❊ الجواب * اولور

(ولو اجله الوارث لایصح لا ن الثمن فی الذمة وکان فائدة التأجیل ان یتجر و یؤدی الثمن من نماء المال وبالموت تعین الاداء من الترکة فلا فائدة فی التأجیل (بزازیه فی نوع آخر فی التأجیل من کتاب البیوع)

زید عمرو ذمتنده ثمن مبیعدن اولان شو قدر غروشنی هفتـه ده برغروش ادا ایتمك اوزره شوقدر آی تمامنه دك تأجیل وتقسـیط ایلسه زید قبل حلول الاجل مبلـغ مزبورك جمله سنی عمرودن المغه قادراولورمی * الجواب ❊ اولماز

والتأجیل ثلثة اضرب تأجیل بایام اوشهور اوسـنین معلومة وانه صحیح اذا قبـل المطلوب والافلا (من مداینات القنیة فی باب مایتعلق بالاجل)

زید عمرو ذمتنـده ثمن مبیعدن اولان شو قدر اقچه سنی اجل معلوم ایله تأجیل ایتدکدنصـکره عمرو اجل حلول ایتمدین سفر مراد ایلسه زید رأی حاکمه عمرودن کفیل المغه قادراولورمی ❊ الجواب * اولور

واذاکان لرجل علی رجل دین مؤجل وطلب رب الدین من القـاضی ان یأخذ بالمال کفیلا ففی ظاهر الروایة لیس له ذلك وذکر فی المنتقی ان له ذلك وفیه ایضا انه لوطلب المشتری من البایع الکفیل بالدرك کان للمشتری ذلك ففی الدین المؤجل اولی وذکر صدرالشهید حسام الدین ان فی الدین المؤجل لواخذ القاضی کفیـلا من الخصم الذی یریدان یغیب لایبعد استدلالا بالمرأة اذاطلبت الکفیل بنفقتها عند ارادة الزوج السفر لان هناك القاضی یأخذ منه کفیلا بنفقتهـا شهرا عند ابی یوسف استحسانا رفقا بالناس فکذا فی سائرالدیون قال رحمه الله والفتوی فی مسئلة النفقة علی قول ابی یوسف وفی سائرالدیون لوافتی مفت بذلك کان حسنا رفقا بالناس وذکر صدرالشهید حسام الدین ان فی الدین المؤجل لواخذ القاضی کفیلا من الذی یریدان یغیب لایبعد ولوافتی مفت بذلك کان حسنا رفقا بالناس (من متفرقات کفالة المحیط البرهانی)

زید عمرو ذمتنده ثمن مبیعدن اولا ن شو قدر اقچه‌سنی طلب ایتدکده عمرو حالا ادایه قدرتم یوقدر دیمکله زید عمروه سنه ده شوقدر اقچه ویردیسه بویله دیمکله تأجیل ایتمش اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(وقوله للمشتری حال کون الثمن حالا ادالی فی کل جمعة اوالی شهر لایکون تأجیلا (من بیوع البزازیة)

بوصورتده زید مبلغ مزبوری عمرودن حالا المغه قادراولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(قال الدائن للمدیون بعد المطالبة اذهب واعطنی کل شهرعشرة فلیس بتأجیل لانه امر بالاعطاء (دررغرر)

(فی بیع المریض)

هند مرض موتنده ملك منزلنی زوجی زیده ثمن معلومه بیع ایتدکد نصکره هند فوت اولسه سائر ورثه‌سی بیعی طوتمیوب اول منزلی میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(المریض اذا باع عینا من اعیان ماله من وارثه عند ابی حنیفة لایصح اصلا من غیر اجازة باقی الورثة سواء اجاب اولم یحاب باع بمثل القیمة او باضعاف القیمة وعندهما بمثل القیمة او باضعافها جاز (من المحیط البرهانی فی آخر الفصل الثامن عشر من البیع)

هند مرض موتنده ملك منزلنی اوغلی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکد نصکره هند فوت اولسه سائر ورثه‌سی بیعی طوتمیوب منزل مزبوری میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر (مرت مسئلته آنفا)

زید مرض موتنده ملك منزلنی ثمن مثلیله عمرو اجنبی‌یه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکد نصکره زید فوت اولسه ورثه‌سی بیعی فسخه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(واما بیع المریض من الاجنبی فلا یخلو اما ان یکون بمثل القیمة او بالغبن فان کان بمثل القیمة جاز (من المحیط البرهانی فی اوائل کتاب الحجر) مریض مرض الموت باع ضیاعا لوارثه وقبض الثمن لایصح هکذا ذکروه وهو الصحیح وهذا علی قول ابی حنیفة الخ وعندهما یصح اذا باع بثمن المثل والفتوی علی قول ابی حنیفة (جواهر الفتاوی فی الوصایا)

زید مرض موتنده ملك منزلنی عمرو اجنبی‌یه محاباة ایله بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ثلث محاباته مساعد اولسه ورثه‌سی بیعی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

المریض الذی علیه دین یحیط بماله اذا باع عینا من اعیان ماله من اجنبی بغبن یسیر لایصح المحاباة عند الکل اجازت الورثة اولم یجیزوا و یقال للمشتری ان شئت بلغ تمام القیمة وان شئت فافسخ البیع وان لم یکن علیه دین یجوز اذا کانت المحاباة بقدر الثلث (من العمادیة فی احکام المرضی) مریض علیه دین یحیط بماله لوباع عینا من اعیان الترکة من اجنبی بغبن یسیر لم یجز المحاباة وفاقا اجازت الورثة اولم یجیزوا فالمشتری یتم القیمة او یفسخ البیع وان لادین علیه جازت بقدر الثلث (نور العین)

زید مرض موتنده بعض اشیاسنی عمرو اجنبی‌یه محاباتله بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ثلث محاباته مساعد اولماسه ورثه‌سی عمروه محاباتدن ثلث مساعد اولمدیغی مقداری تکمیل ایله والا بیعی فسخ ایده‌رز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(المریض اذا باع مایساوی الف درهم بخمسمائة من الاجنبی ولا مال له سواه یصیر محابیا بخمسمائة فینفذ المحاباة بقدر الثلث ثم یقال للمشتری اما ان تبلغ الثمن الی تمام ثلثی الف ولا ترد شیئا من المبیع واما ان تفسخ العقد (من المحیط البرهانی قبیل الفصل التاسع عشر من کتاب البیوع)

زید مدیون مرض موتنده ملك منزلنی اجانبدن عمروه ثمن مثلندن نقصان ایله بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید دیونی ترکه‌سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه زیدك دائنلری عمروه منزلك ثمن مثلنی تکمیل ایله یاخود بیعی فسخ ایده‌رز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(مریض علیه دین یحیط بماله لو باع عینا من ماله من اجنبی بغبن یسیر لم تجز المحاباة وفاقا اجازه الورثة اولا فالمشتری یتم القیمة او یفسخ البیع ولو لادین علیه جازت بقدر الثلث (فصولین من بیوع احکام المرضی)

یکرمی سنه‌دنبرو مرض مزمنه مبتلا اولان زید ملك منزلنی قیزلری هند وزینبه ثمن معلومه بیع وتسلیم وثمن مرقومی مزبوره‌لره هبه ایتدکد نصکره اون بش کون مرورنده زیدك حالی متغیر ومرضی مشتد اولوب فوت اولسه سائر ورثه‌سی منزل مزبوره مداخله‌یه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولو طال المرض وصار بحال لایخاف علیه الموت کالفالج اوصار مزمنا او یابس الشق لایکون له حکم المرض مرض الموت الا اذا تغیر حاله عن ذلك ومات من ذلك التغیر فافعل فی حال التغیر فمن الثلث

(بزازیة)

(بزازيه فی اوائل الوصايا)

برسنه دنبرو مرض مزمنه مبتلا اولان زيد ملك منزلنی اوغلی عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره برقاچ آی مرورنده زيدك حالی متغير ومرضی مشتد اولوب فوت اولسه سائر ورثه‌سی منزله مداخله‌يه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

المقعد والمفلوج والاشل والمسلول ان طال مدته سنة كالصحيح والا فكالمريض (من وصايا الغرر قبيل الوصية بالثلث تمامه فی الشرح)

(بيع المجنون والمعتوه والصغير)

زيد خمردن سكران ايكن منزلنی عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولور

يجوز افاعيل السكران من البيع والشراء (من احكام الناطفی)

جنون مطبق ايله مجنونه اولان هند بعض املاكنی داماد ی عمروه بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

(قال رحمه الله ولا تصرف المجنون المغلوب بحال يعنی لا يجوز تصرفه اصلا ولو اجازه الولی لان صحة العبارة بالتميز وهو لا تميز له فصار كبيع الطوطی وان كان يجن تارة ويفيق اخری فهو فی حال افاقته كالعاقل والمعتوه كالصبی العاقل فی تصرفاته ورفع التكليف عنه وهو الناقص العقل (من الزيلعی فی اول الحجر) الصبی والمجنون لا يصح عقودهما ولا اقرارهما ولا طلاقهما وضمنا ما اتلفاه وصح قبض الهبة (جامع الفصولين فی الفصل الرابع والثلثين فی احكام الصبيان) والصبی والمجنون لا يصح عقودهما ولا اقرارهما (بدايه فی الحجر)

جنون مطبق ايله مجنونه اولان هندك ملك منزلنی زوجی زيده بيع وتسليم ايلسه هندك باباسی عمرو ولايتی حسبيله منزلی زيددن الوب هند ايچون ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولاية الاب عليه ثابتة اذا بلغ مجنونا او معتوها ولو بلغ عاقلا ثم جن الی اخره (بزازيه فی مسائل المجنون فی الفصل الثامن من كتاب النكاح)

زيد خسته اولوب عقلی بالكليه زائل ايكن بعض املاكنی عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

(شرائط انعقاد البيع انواع بعضها يرجع الی العاقد وبعضها يرجع الی نفس العقد اما الذی يرجع الی العاقد فنوعان احدهما ان يكون عاقلا لان اهلية التصرف لا تثبت بدون العقل (من بيوع البدايع)

زيد معتوه محجور ايكن ملك منزلنی ولیسی اذنسز عمروه بيع ايلسه بيع مزبور نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن البيع الموقوف بيع الصبی المحجور الذی يعقل البيع والشراء يتوقف بيعه وشراؤه علی اجازة والده او وصيه او جده او القاضی وكذا المعتوه والصبی المحجور اذا بلغ سفيها يتوقف بيعه وشراؤه علی اجازة الوصی او القاضی (قاضيخان فی البيع الموقوف)

مميز اولميان زيد صغير بعض املاكنی عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

والصبی فی اول الحال مثل المجنون يعنی اذا كان عديم العقل والتميز (من احكام العمادية)

زيد صغير مميز محجور ايكن ملك مستقلك منزليله بعض اشياسنی ثمن مثللرندن نقصان فاحش ايله عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

(والاصل عندنا ان العقود تتوقف علی الاجازة لو كان له مجيز حالة العقد والا بطل وقال الشافعی يبطل مطلقا بيانه ان الصبی المحجور لو تصرف تصرفا يجوز عليه لو فعله وليه فی صغره كبيع وشراء وتزوج وتزويج امته وكتابة قنه ونحوها فاذا فعله الصبی بنفسه يتوقف علی اجازة وليه مادام صبيا ولو بلغ قبل اجازة وليه فاجاز بنفسه جاز ولم ينفذ بنفس البلوغ بلا اجازة ولو طلق الصبی امرأته

اوخلعها اوحرر قنه مجانا او بعوض اووهب اوتصدق به ارزوج قنه امرأة او باع ماله محاباة فاحشة او شرى شيئا باكثر من قيمته فاحشا اوعقد عقدا مما لو فعله وليه فى صباه لم يجز عليه فهذه كلها باطلة ولواجازها الصبى بعد بلوغه لم يجز لانه لامجيز لها وقت العقد فلم يتوقف على الاجازة الا اذا كان لفظ اجازته بعد البلوغ مايصلح لابتداء العقد فيصح ابتداء لا اجازة كقوله او قعت ذلك الطلاق اوالعتق فيقع لانه يصلح للابتداء (فى الرابع والعشرين من الفصولين)

سكز ياشنده اولان هند صغيره محجوره ايكن ملك منزلنى وليسى اذنسز زوجى زيده بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(الصبى المحجور عليه يعقل البيع والشراء يتوقف بيعه وشراؤه على اجازة والده او وصيه اوالقاضى وكذا المعتوه (من احكام الصغار فى اوائل مسائل البيوع نقلا عن بيوع الخانية)

زيد صغير مميز محجور ايكن بعض اشياسنى وصيسى اذنسز عمروه بيع ايلسه بيع مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من قاضيخان قبل ثلث مسائل)

زيد صغير مميز محجور ايكن ملك قسراغنى وليسى اذنسز عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره وليسى مجيز اولمدين زيد بالغ اولسه زيد بيعى مجيز اوليوب قسراغى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(صغير وكبير باعا بستانا لهما لايصح بيع الصغير ولو بقى المبيع فى يد المشترى حتى بلغ واجاز البيع صح العقد لان بيع الصبى العاقل انعقد موقوفا على اجازة مجيزه اما الاب اوالصبى بنفسه بعد البلوغ وقد وجد (من بيوع جواهر الفتاوى فى الاول)

زيد صغير مميز محجور ايكن ملك دكرمنى وليسى اذنسز عمرك برقسراغى مقابلهسنده عمروه بيع وتسليم وقسراغى قبض ايدوب بعده وليسى مجيز اولمدين قسراقدن فروع حاصل اولدقدنصكره زيد بالغ اولدقده بيعى مجيز اوليوب دكرمنى عمرودن الوب عمرو قسراق وفروعى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وعند اجازة المالك يملكه المشترى مع الزيادة التى حدثت بعد البيع قبل الاجازة (قاضيخان فى اول البيع الموقوف) رجل باع امة غيره فولدت عند المشترى ثم اجاز المولى البيع كان الولد مع الام للمشترى (من المحل المزبور) رجل باع جاريته بيعا فاسدا فولدت عند المشترى من غيره ثم ماتت الجارية فان المشترى يرد قيمتها ويرد الولد ايضا لانها لوكانت قائمة ردها ورد ولدها فكذا اذا هلكت رد قيمتها لان القيمة قامت مقام الام (قاضيخان فى اول احكام البيع الفاسد)

(باب البيع الفاسد)

زيد بر زيتون باغچهسنده حاصل اولاجق ميوهيى اصلا ظاهر اولمدين عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(م) واما بيع الثمار على الاشجار فهو على وجهين الاول ان يبيعها قبل الطلوع اى الظهور فى هذا الوجه لايجوز البيع (فى السابع من بيوع التاتارخانية)

زيد باغنده حاصل اولاجق اوزمى چيچك ايكن عمروه شوقدر اقچهيه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

برقريه ضابطى زيد اول قريهطپراغنده اولان زيتون اشجارى ميوه سندن حاصل اولاجق زيت ياغنك عشرينى زيت ياغى حاصل اولمدين برقاچ كمسنهلره شوقدر اقچهيه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجوز بيع الدقيق فى الحنطة والزيت فى الزيتون والدهن فى السمسم والعصير فى العنب والسمن فى اللبن (من بيوع البدايع)

زيد سپاهينك تيمارى طپراغنده حصاد ادراك ايتدكدنصكره اكن دوس اولنميوب زيد عشر محصولنى

افراز وقبض ایتمدین رعایادن الاجغی عشری عمروه بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

ذكر فی المحیط البرهانی رجل له حق علی آخر طعام فاشتراه من علیه بدرهم وتفرق قبل نقد الثمن كان العقد باطلا وهذا فصل یجب حفظه والناس عنه غافلون فان العادة فیما بین الناس ان من كان له علی آخر حنطة او شعیر فصاحبها یأخذ ممن علیه عند السعر حطا بالذهب والفضة ثمن ذلك ویسمونه فیما بینهم كندم بها رابها كردن وانه فاسد لكونه افتراقا من دین بدین

(من فصول العمادی فی الفصل السابع)

زید قسراغندن تولد ایده جك طایی تولد ایتمدین عمروه بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز (ومن شرائط صحة البیع ان یكون المبیع موجودا حتی لا یجوز بیع المعدوم (بدایع من كتاب البیوع) شرط جواز البیع كون المبیع قائما معلوما مقدور التسلیم وقیام المنفعة وامكان الانتفاع للحال لیس بشرط وفی الاجارة شرط حتی جاز بیع المهر والجحش والطفل والسخلة ولم یجز اجارتها

(قنیه فی باب ما یجوز بیعه من كتاب البیوع كذا فی الملتقی فی باب البیع الفاسد)

زید متوفانك ورثه سندن عمرو زیدك تركهٔ مجهوله سندن حصه سنی بكره بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المنتقی عن محمد اذا قال الرجل لغیره بعتك نصیبی من هذه الدار ولم یبین النصیب قال قولی وقول ابی حنیفة انه فاسد وقال ابی یوسف هو جائز والمشتری بالخیار اذا علم ان شاء اخذ وان شاء لم یأخذ قال الحاكم ابو الفضل قول محمد ههنا بخلاف ما ذكر فی الاصل وروی حسن ابن مالك قال سمعت ابا یوسف یقول عن ابی حنیفة اذا باع نصیبه من هذه الدار ولم یبینه فالبیع فاسد الا ان یتصادقا انهما كانا یعرفان كم هو فیجوز قال ابن مالك وهو قول ابی یوسف وكان ابو حنیفة اولا یقول بیع نصیبه جائز لانه المعلوم فی نفسه وان كان مجهولا عندهما ثم رجع وقال لا یجوز (من المحیط البرهانی فی الفصل السادس من البیع)

زید یدی سكز اوطه بی مشتمل ملك منزلنك ایچنده اولان جمیع امتعه واثوابی عمروه بیع ایدوب لكن ایچنده اولان اثواب وامتعه عمروك معلومی اولماسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل قال لغیره بعت منك جمیع مالی فی هذه الدار من الرقیق والدواب والثیاب والمشتری لا یعلم بما فیها كان فاسدا لان المبیع مجهول ولو جاز هذا لجاز اذا باع ما فی هذه المدینة او فی هذه القریة ولو جاز ذلك لجاز اذا باع ما فی الدنیا ولو قال بعت منك جمیع مالی فی هذا البیت بكذا جاز وان لم یعلم به المشتری لان الجهالة فی البیت یسیرة وفیما تقدم من الدار ونحوها كثیرة واذا جاز فی البیت یجوز فی الصندوق والجوالق (فی اول البیع الفاسد من الخانیة) بعت منك جمیع ما فی هذا البیت والمشتری یعلم ما فیه جاز وان لم یعلم لم یجز عندهما ویجوز عند ابی یوسف ولو قال بعت منك ما فی هذه القریة من متاعی لم یجز عندهم وانما جوزوا اذا كان فی صندوقه (قنیة فی باب جهالة المبیع) وفی الحاوی قال الفقیه لو باع ما فی الدار ینبغی ان یجوز فی قیاس قول ابی یوسف ولا یجوز فی قیاس قول ابی حنیفة ومحمد رح ولو قال بعت جمیع ما فی هذا البیت والمشتری یعلم ما فیه جاز وان لم یعلم لا یجوز خلافا لابی یوسف وفی القریة لا یجوز اجماعا وفی النوازل اذا قال بعت ما فی هذه الدار من الثیاب او قال بعت منك جمیع ما فی هذه القریة من الحنطة والدقیق جاز (تاتارخانیة فی نوع فی جهالة المبیع) سئل عن شخص اشتری من آخر جمیع ما یملكه من نقود واوضیاع وغیر ذلك فهل یصح ذلك اجاب ان علم المشتری جمیع ما یملكه البایع صح البیع ولا یضر جهل البایع بمقداره (قارئ الهدایة)

زیدك عرصه سنده زیدك سقی وعملنسز اوت بتدكده نصكره زید اول اوتی بیچوب احراز ایتمدین عمروه بیع ایلسه مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(بیع الكلاء الذی نبت فی ارضه بغیر انباته باطل لانه لیس بمملوك (فی البیع الباطل من الخانیه) ولا یجوز بیع ما نبت فی ارضه من الحشیش الا اذا قطعه فیجوز بیعه وله ان یسترده ممن اخذه (منتخب تاتارخانیة فی الشرب)

برقريه اهاليسنك مرعاى قديملرندن اولان يرك برمقدارينى اهاليدن برقاچ كمسنه‌لر عمروه بيع ايلسه‌لر بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(هو مبادلة مال بمال بطريق الاكتساب (غرر) وهواس بمال لاحد با متروك للانتفاع)

زيد ملكنده موجود اولميار ايكى رأس قاطرى عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته قبل اربع مسائل من القنية ومن البدايع)

زيد ام ولدى اولان جاريه‌سى هندى زينبه بيع وتسليم ايدوب زينب دخى هندى زيدك اذنسز اعتاق ايلسه زيد عتق مزبورى طوتميوب هندى الوب استخدامه قادر اولورمى * الجواب * اولور

ولا يجوز بيع المكاتب وام الولد ومعتق البعض وفى الخانية ولو باع ام الولد وسلمها لا يملكها المشترى (فى السابع من بيوع التتارخانية) وتمامه فيه قال وبيع ام الولد والمدبر والمكاتب فاسد ومعناه باطل لان استحقاق العتق قد ثبت لام الولد لقوله عليه السلام اعتقها ولدها (هدايه فى البيع الفاسد)

زيد ذمى شوقدر خمرينى شوقدر اقچه‌يه عمرو مسلمه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى اول خمرى شرب ايلسه زيد ثمن مرقومى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(بط) مسلم اشترى خمرا من ذمى فشربها فلا ضمان عليه ولا ثمن (قنية فيما يجب الضمان بالاتلاف) سئل عن مسلم اشترى من ذمى خمرا وشربه هل يلزمه ثمنه ام لا اجاب لا يلزمه ثمنه (ابن نجيم) اشترى مسلم من ذمى خمرا وشربه لا يلزمه الثمن ولا يلزمه الضمان لبطلان الشراء والشرب باذنه وقد ذكرنا ان الاذن فى كتاب البيوع فى العقد الباطل معتبر (من بيوع البزازية قبيل باب الرابع وكذا فى الخلاصة)

زيد برمتاعنى عمروه بيع ايتدكده ثمن تسميه اولنمسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

ولو باع شيئا فقال بعتك بغير ثمن او قال بعتك على ان لا ثمن له كان باطلا ولو باع وسكت عن ذكر الثمن كان فاسدا (من الخانية فى البيع الباطل)

(فصل)

زيد ملك منزلنى عمروه بيع ايدر اولدقده مخمنلرينه قدر قيمت تقدير ايدرلرسه اول وجهله بيع ايدرم ديوب لكن اول مجلسده قيمت تقدير اولنميوب ثمن تعيين اولنماسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(باع برأس ماله او بما اشتراه او بمثل ما اشتراه فلان او بمثل ما يبيع الناس لا يجوز البيع الا ان يكون شيئا لا يتفاوت فيه كالخبز واللحم وان علم المشترى بالثمن فى المجلس عاد جائزا و يخير المشترى ان شاء اخذه وان شاء تركه (قاضيخان فى البيع الفاسد)

زيد بعض اشياسنى بر بلده‌ده عمروه بيع ايدر اولدقده عمرو ثمنى بلدهٔ اخراده زيده ادا ايتمك اوزره اجل مجهول ايله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل باع عبدا على ان يؤدى اليه الثمن فى بلد آخر فسد البيع لانه شرط اجلا مجهولا هذا اذا كان الثمن حالا فان باع بالف الى شهر على ان يؤدى اليه الثمن فى بلد آخر جاز البيع بالف الى شهر و يبطل شرط الايفاء فى بلد آخر لانه باع بالف الى اجل معلوم وانما ذكر الايفاء فى بلد آخر لتعيين مكان الايفاء وتعيين مكان الايفاء فيما لا حمل له ولا مؤنة لا يصح (قاضيخان فى فصل فى الشروط المفسدة للبيع)

زيد شوقدر كيل بغداينى عمروه بيع ايدر اولدقده عمرو ثمنى خرمن زماننده زيده ادا ايتمك اوزره اجل مجهول ايله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا البيع الى النيروز والمهرجان وصوم النصارى وفطر اليهود اذا لم يعرفاه بخلاف فطر النصارى بعد ما شرعوا فى صومهم وقدوم الحاج والحصاد والدياس (غرر فى البيع الفاسد)

زيد باركير ايله قاطرينى اللى غروشه عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد ثمنى المدين اول باركير ايله قاطرى عمرودن اون بش غروشه اشترا ايلسه عقد ثانى صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا شراء ما باع باقل مما باع قبل نقد الثمن (من ملتقى الابحر) شراء ما باع باقل مما باع قبل نقد الثمن لا يجوز استحسانا (فى الخامس من بيوع الجواهر)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك منقولاتندن بعض اشياسنى ثمن مثلارى اولان شوقدر اقچه يه عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد ثمنى قبض ايتمدين اشياء مزبوره يى مبلغ مزبوردن اقل شوقدر اقچه يه صغير ايچون عمرودن اشترا ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(اشترى جارية بالف درهم وهى حالة اونسيئة فقبضها ثم باعها من البايع بخمسمائة قبل ان ينقد الثمن الاول لايجوز البيع الثانى (بدايه فى البيع الفاسد)

زيد بر متاعنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو اول متاعى ثمن مزبوردن اقل شوقدر اقچه يه زيده بيع وتسليم ايلسه زيد مبلغ مزبورى عمروه ويردكن عمرو الميوب مقدما باكه زياده يه بيع ايتمشيدك ديو زيددن زياده نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قيد بقوله قبل نقد الثمن اذ بعده لافساد فيه (من البحر الرائق)

زيد بر متاعى عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ايتدكدنصكره زيد متاع مزبورى عمروه ثمن اولدن شوقدر زياده ايله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اشترى باكثر من الثمن الاول قبل نقد الثمن او بعده جاز (خلاصه فى الرابع من البيوع)

وقيد باقل احترازا عن المثل او الاكثر فانه جاز (من البحر الرائق)

(فى احكام البيع الفاسد)

زيد ملك باغچه سنى عمروه بيع فاسد ايله بيع وتسليم وقبض ثر ايدوب عمرو دخى باغچه يى برقاچ سنه ضبط ومحصولنى زيدك اذن واحلالنسز اخذ واستهلاك ايتدكدنصكره زيد بيعك فسادينه بناء ثمنى رد ايدوب باغچه يى عمرودن السه زيد محصول مستهلكى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(جب) زوائد المبيع فاسد الاتمنع الفسخ الا المتصلة لم تتولد كصبغ وخياطة ولت سويق واما البناء والغرس يمنع الرد لا الشفعة عند ابى حنيفة وعكساه (شجى) زوائد المبيع فاسد الو منفصلة متولدة تضمن بالتعدى لابدونه (جامع الفصولين فى فصل الثلثين) ولا يضمن لزوائد ان هلك ويضمن ان استهلك (فى الرابع من بيوع البزازية)

زيد جاريه سى هندى عمروه بيع فاسد ايله بيع وتسليم ايتدكدنصكره ثمنى المدين عمرو هندى آخره هبه وتسليم ايلسه زيد هندك يوم قبضنده اولان قيمتنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فان باع المشترى ماشراه شراء فاسدا صح وكذا لو اعتقه او وهبه وسلمه وسقط حق الفسخ وعليه قيمته فى البيع الفاسد (من ملتقى الابحر) فان باعه اى باع المشترى شراء فاسدا ماقبضه او وهبه وسلمه او اعتقه نفذ بيعه وهبته واعتاقه لانه لما ملكه ملك التصرف فيه فلا يتصور الفسخ فيه لتعلق حق العبد بالتصرف الثانى وفسخ البيع الاول كان لحق الشرع وحق العبد مقدم لحاجته فعليه قيمته (درر غرر فى البيع الفاسد)

(فى الشروط المفسدة)

هند قولى زيدى عمروه شوقدر اقچه يه بيع ايدر اولدقده هند اوقدر اقچه يى نه زمان عمروه ويررسه زيدى عمرودن الق شرطيله بيع وتسليم وقبض ثمن ايلسه هند ثمن مرقومى عمروه ويروب زيدى عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(والقول الثالث ماذكره القاضى قال الصحيح انه اذا جرى بلفظ البيع لايكون رهنا ثم ان شرطا فسخ البيع فى العقد فسد البيع او تلفظا بلفظ البيع بشرط الوفاء اى تلفظا بالبيع وعندهما هذا البيع غير لازم فالبيع فاسد وان ذكرا البيع بلا شرط ثم ذكرا الشرط على وجه المواعدة جاز البيع ولزم الوفاء وقد يلزم الوعد لحاجة الناس والقول الرابع قال فى العدة واختاره الامام ظهير الدين انه بيع فاسد فلو تبايعا ثم قال احدهما چون سيم برتودادم مبيع رابمن بازفقال نعم لايفسد البيع اما لو شرطاه فى البيع يفسد ولو بعد العقد يلحق به عند الامام (بزازيه فى نوع فيما يتصل بالبيع الفاسد)

زيد ملك باغچه سنى عمروه ثمن معلومه بيع ايدر اولدقده زيد ثمنى نه زمان عمروه رد ايدرسه اول باغچه يى

عمرودن المق شرطیله بیع وتسلیم ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته آنفا)

زید باغنك اوزمنی قورق ایكن كال بولنجه كرومنده ترك شرطیله عمروه بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا اشتری نزل الكرم وهو حصرم جاز وهل للبایع ان یأمره بقطع العنب فی الحال قال الشیخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل ان اشتراه مطلقا كان له ان یأمره به وان اشتری بشرط الترك الی النضج فسد البیع (فی فصل فی بیع الثمار والزرع من الخانیة) الوجه الثانی اذا باعه بعد ما صار منتفعا به الا انه لم یتناه عظمه وفی هذا الوجه البیع جائز اذا باعه مطلقا او بشرط القلع (فی السابع من بیوع التاتارخانیه)

زید بستاننده حاصل اولوب كمال بولمیان خیار وقباغنی كمال بولنجه بستاننده ترك شرطیله عمروه بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زید باغچه‌سنده حاصل اولوب كمال بولمیان الماسنی كمال بولنجه اشجارنده ترك شرطیله عمروه بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن باع ثمرها لم یبد صلاحها لا یجوز وان بدا جاز وعلی المشتری قطعها فی الحال وان شرط تركها علی الشجر فسد البیع (هدایه)

زید تارلاسنده بغدای زرع ایتدكدنصكره نابت اولوب چمن ایكن زید اول چمنی ادراك ایدنجه تارلاده ترك شرطیله عمروه بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو باع زرعا قبل ان یصیر بقلا لا یجوز و بعد ما صار بقلا بشرط القطع او علی ان یرسل فیه دابته یجوز و بشرط الترك الی الادراك لا (من بیوع البزازیة فی الزرع والثمار من الثالث) رجل باع زرعا وهو بقل ان باع علی ان یقطعه او یرسل دابته فیه جاز البیع وان باعه علی ان یترك حتی یدرك لا یجوز وكذا الرطبة والبقول (فی فصل بیع الثمار والزرع من بیوع الخانیة)

زید عمروك بستاننده نابت اولوب كمال بولمیان قاون وقارپوزلرینی كمال بولنجه بستانده ترك شرطیله عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ودفع ثمن ایدوب بعده زید اول قاون وقارپوزلری استهلاك ایلسه زیدك عمروه ویردیكی ثمن اول قاون وقارپوزلرك یوم قبضده اولان قیمتلرندن زیاده اولمغله زید اول زیاده‌یی عمرودن استردادە قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ثم البیع فاسدا یضمن قیمته یوم قبضه لو قیمیا ومثله او مثلیا (جامع الفصولین فی الثلثین) و یعتبر قیمته یوم القبض وان زادت قیمته فی یده فاتلفه لانه دخل فی ضمانه بالقبض فلا یتغیر كالمغصوب كذا فی الكافی (من بیوع الدرر)

زید عمروك مثلیاتدن اولان شوقدر متاعنی عمرو كندویه شوقدر اقچه قرض ویرمك شرطیله عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ایدوب عمرودن اوقدر اقچه قرض الدقدنصكره زید متاعی استهلاك ایلسه زید قرض الدیغی اقچه‌یی عمروه ادا ایدوب اول متاعك مثلنی عمروه ویرركن عمرو راضی اولمیوب ثمن مسمایی المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ومنها ما یكون منفعته للاجنبی كبیع بشرط ان یقرض فلانا كذا وفی فساده اختلاف بین المشایخ واختار صاحب الوقایة تبعا لصاحب الهدایة عدم الفساد وهو رأی بعضهم لكن الاظهر هو القول بالفساد لان دلیله الافضاء الی النزاع بسبب الشرط كما صرحوا به وهو جار فی الصورة المذكورة (كذا فی حاشیة اخی زاده) وفی البحر الرائق بعد ما ذكر ما یتعلق بهذا من الابحاث قال وخرج ایضا ما اذا شرط منفعته لاجنبی كان یقرض البایع اجنبیا فالبیع صحیح كما فی الذخیرة معزیا الی الصدر الشهید قال وذكر القدوری انه یفسد وصورته ان یقول المشتری للبایع اشتریت منك هذا علی ان تقرضنی او تقرض فلانا وفی المنتقی قال محمد كل شئ شرطه المشتری علی البایع یفسد به البیع فاذا شرط علی اجنبی فهو باطل كما اذا اشتری دابة علی ان یهب فلان الاجنبی كذا فهو باطل

(من بيوع منح)

زيدملك امرود اغاجنى اصلندن قلع ايدوب المق شرطيله عمرو، ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب بيعى فسخه قادر اولوزمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(وشراء الشجرة على ثلاثة اوجه اما بشرط القطع وانه صحيح فى الصحيح والبعض على عدم الجواز اذا لم يبين موضع القطع لاحتمال المنازعة فيه فيقلعها بعروقها على العادة و يدخل اصلها فى البيع ولا يحفرها الى نهاية العروق الا اذ كان شرط القطع من وجه الارض و يكون فى القلع من وجه الارض مضرة للبايع من توهين بناء اونحوه او بقطعها من وجه الارض فاذا قلع اوقطع ونبت من العروق اخرى فللبايع لرضاء المشترى بدخول ذلك القدر فى ملكه الا اذا قطع من اعلى الشجرة فالنابت اذن للمشترى وان شرط القرار فيها لايؤمر بالقلع وان قلع له ان يغرس مكانها اخرى وان مطلقا قال الثانى لايدخل الارض وقال محمد له الشجرة مع القرار كما فى الاقرار والقسمة والهبة والصدقة والوصية على الاختلاف والفتوى فى مسئلة البيع على قول محمد وادخل ماتحت الشجرة فى التصرفات التى تدخل بقدر غلظها وقت البيع فاذا زاد الغلظ عليه للبايع تحت الزائد ولايدخل ماينتهى اليه العروق والاغصان (بزازيه فى الثالث من البيوع)

زيدك باغچه سنده اولان قرنفل چچكلرى اچلدقدنصكره زيد اول چچكلرى دبلرندن كسوب المق اوزره ثمن معلومه عمروه بيع ايلسه زيد نادم اولوب بيعى فسخه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

زيد شوقدر اثوابنى عمروه بيع ايدر اولدقده عمرو زيده شوقدر اقچه قرض ويرمك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولو كان فى الشرط منفعة لاحد العاقدين بان شرط على البايع ان يقرض المشترى اوعلى القلب يفسد العقد (من بيوع الخلاصة فى الفصل الخامس)

زيد عمروك شو قدر اشياسنى عمرو كندويه شوقدر اقچه قرض ويرمك شرطيله عمرودن اشترا وقبض واول قدر اقچه قرض السه زيد قرض الديغى اقچه يى عمروه ادا ايدوب اشياء مزبوره يى عمروه رده قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(ويجب على كل منهما اى المتبايعين لم يقل لكل منهما اشارة الى وجوب الفسخ واللام يفيد الجواز فسخه قبل القبض دفعا للفساد وكذا بعده اى بعد القبض مادام اى المبيع فى يد المشترى (دررغرر فى البيع الفاسد)

زيدعمروك شوقدر اشياسنى عمروكندويه شوقدرغروش قرض ويرمك شرطيله ثمن معلومه عمرودن اشترا وقبض واول قدرغروش قرض الدقدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى مبلغ مزبورى عمروه ادا ايدوب اول اشيا عينى ايله يدلرنده موجوده اولمغله عمروه ردمراد ايتدكلرنده عمرو اول اشيايى الميوب ثمن مسمايى المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولايبطل حق الفسخ بموت البايع فى البيع الفاسد ولابموت المشترى (خلاصه من احكام البيع الفاسد فى الرابع) ولايبطل حق الفسخ بموت احدهما اى احد من البايع والمشترى و به يفتى كذا فى الخلاصة (دررغرر فى البيع الفاسد)

زيد عمروك برآتنى عمروك كندويه شوقدر غروش قرض ويرمك شرطيله ثمن معلومه عمرودن اشترا وقبض واول قدر غروش قرض الوب بعده مبلغ مزبور ايله ثمن مرقومى عمروه ادا ايتدكدنصكره عمرو فوت اولسه اول ات زيدك يدنده موجود اولمغله زيد آتى عمروك تركهٔ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سنه ويروب ثمن مزبورى ورثه دن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(ولواشترى شيئاشراء فاسداثم مات احدهما فلورثته النقض (فى البيع الفاسد من القنية)

زيد عمروك برآتنى عمرو كندويه شو قدر اقچه قرض و يرمك شرطيله عمرو دن ثمن معلومه اشترا

وقبض واول قدر اقچه قرض الدقد نصكره زيد آتی آخره بيع وتسليمله استهلاك ايلسه زيد قرض الديغی اقچه يی عمروه ادا ايدوب آتك يوم قبضده اولان قيمتنی ضامن اولوركن عمرو راضی اولميوب ثمن مسماي‌ی المغه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(واذا قبض المشتری المبيع فی البيع الفاسد بامر البايع وفی العقد عوضان كل واحد منهما مال ملك المبيع ولزمه قيمته (من بيوع البداية فی احكام البيع الفاسد)

هند ملك منزلنی اولنجيه دك ايچنده ساكنه اولمق شرطيله زيده ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب منزلده اون ايكی سنه ساكنه اولوب بعده زيد هندی منزلدن اخراج ايلسه هند بيعك فسادنه بناء ثمنی زيده رد ايدوب منزلی كيرو المغه قادره اولورمی * الجواب ❊ اولور

(ولو باع دارا علی ان يسكنه فيها فهذا فاسد لانه شرط لايقتضيه العقد وفيه منفعة لاحد العاقدين (فتح القدير فی باب البيع الفاسد و باقی المسئلة يعلم مما مر من الدرر والغرر قبل ثلاث مسائل)

هند ملك منزلنی زينبه بيع ايدر اولدقده زينب هندی اولنجه كوروب وكوزتمك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(وكل شرط لايقتضيه العقد وفيه نفع لاحد العاقدين اوللمعقود عليه يفسده (هدايه فی البيع الفاسد)

هند ملك منزلنی زيده بيع ايدر اولدقده زيد كندويی تزوج ايتمك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته من الهداية آنفا)

هند عرصه سی مقاطعه لو وقف وبناسی ملكی اولان مخزنك بناسنی عمروه بيع ايدر اولدقده عمرو هندك قزی زينبی تزوج ايتمك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(مامر من الهداية قبل مسئلة جواب لهذا السؤال)

هندملك منزلنی زوجی زيده ثمن معلومه بيع ايدر اولدقده زيد هندی تطليق ايتمك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته قبل مسئلتين)

زيد جاريه سی هندی زينبه بيع ايدر اولدقده زينب هندی بيع ايتمك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(رجل اشتری عبدا علی ان لايبيع اولايهب اولايتصدق فالبيع فاسد

(نقد الفتاوی فی البيع الفاسد)

هند جاريه سی زينب بكری زيده بيع ايدر اولدقده زيد زينبی استيلاد ايتمك شرطيله بيع وتسليم زيددخی شرط مزبور ايله اشترا وقبض ايتدكدنصكره زيد زينبی وطیء وبكارتنی ازاله ايدوب لكن زينب حامل اولماسه هند بيعی فسخله زينبی زيددن الوب نقصان بكارتی زيده تضمينه قادره اولورمی ❊ الجواب * اولور

(ولوباع جارية علی ان يستولدها المشتری اوباع عبدا علی ان يدبره كان فاسدا

(فی فصل فی الشروط المفسدة من بيوع الخانية)

زيد عمروك آتنی برخدمت المق ايچون بركسنه يه ويرمك ملاحظه سيله عمرودن اشترا ايدر اولدقده آتی بركسنه يه ويره مزسه ينه عمروه رد ايتمك شرطيله اشترا ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

(ثم ينظران ذكرا شرط الفسخ فی البيع فسدالبيع (قاضيخان فی الشروط المفسدة)

زيد شوقدر وقيه بصدرمه سنی هر وقيه سی شوقدر اقچه يه اولمق اوزره عمروه بيع ايدر اولدقده عمرو بصدرمه يی اول بهايه آخره بيع ايده مزسه زيده رد ايتمك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمی * الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

بوصورتده زيد اول بصدرمه يی وجه محرر اوزره عمروه شو قدر اقچه يه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد اولقدر اقچه داينی بكری ثمن مزبوردن ادا ايتمك اوزره عمروك اوزرينه حوالهٔ مقيده ايله

حواله ايلسه حوالهٔ مزبوره صحيحه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(خ) لكل منهما فسخه بحضرة الآخر قبل قبضه واما بعده فلو كان الفساد فى صلب العقد ولا ينقلب جائزا كبيع بخمر ونحوه فكذلك ولو بشرط اولاجل فاسد فكذلك عندهما وقال محمد لو فسخ من له منفعة الشرط صح بحضرة الآخر وان لم يقبل ولو فسخه عديم المنفعة لم يصح الا بقبول الاخر اوبالقضاء (فى الفصل الثلثين من الفصولين) وشرطها كون المكفول به مقدور التسليم من الكفيل وفى الدين كونه صحيحا (غرر من الكفالة) (فص) الكفالة بمال الوفاء يصح مضافا لا فى الحال اذ المال يجب على البايع بعد الفسخ لا فى الحال (من الفصولين فى الفصل الثامن عشر)
وكل دين جازت الكفالة به فالحوالة جائزة (من حوالة الخلاصة)

زيد ملك منزلنى عمروه شو قدر اقچه يه بيع ايدر اولدقده عمرو اول منزلى اولقدر اقچه دن زياده يه بيع ايتدكده زياده يى زيده ويرمك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز (مامر من الخانية والهداية يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد عمروك ملك منزلنى اشترا ايدر اولدقده عمرو اول منزلده كندى مالندن زيد ايچون شو مقوله ابنيه احداث ايتمك شرطيله اشترا وقبض ودفع ثمن ايتدكدنصكره زيد اول منزلده بنا احداث ايلسه زيد فسخه طالب وراضى اولمجق بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب ❊ اولور
(يفهم جوابه ممامر من الهداية)

زيد ملك باغچه سنى عمروه ثمن معلومه بيع ايدر اولدقده عمرو ماليله زيدك منزلنده شو مقوله بر ديوار بنا ايتمك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى ❊ الجواب * اولماز
(مرت مسئلته من الهداية)

زيد ملك منزلنى عمروه بيع ايدر اولدقده عمرو زيده شو قدر اقچه وظيفه ايتديرمك شرطيله بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من الهداية وغيره)

زيد عمروك ملك چفتلك منزلنى اشترا ايدر اولدقده عمرو زيده بريرى خدمت اليويرمك شرطيله اشترا ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز
(مامر من الهداية يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد بعض املاكنى عمروه بيع ايدر اولدقده عمرو تيمارينى زيده فراغت ايتمك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته من الهداية)

زيد عمروك ملك منزلنى عمرودن اشترا ايدر اولدقده عمرو طاپو ايله تصرفنده اولان تارلاسنى صاحب ارض اذنيله كندويه فراغ ايتمك شرطيله اشترا ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى ❊ الجواب * اولماز (ماتقدم من الهداية جواب لهذا السؤال)

زيد ملك سفينه سنى قرنداشى عمروه بيع ايدر اولدقده زيدك بعض كسنه لره اولان دينى عمرو كندى مالندن ادا ايتمك اوزره ثمن معلومه بيع وتسليم وثمنى عمروه هبه ايدوب عمرو دخى سفينه يى قبض ايتدكدنصكره عمرو دين مزبوردن نسنه ادا ايتمدين سفينه يى بكره بيع وتسليم ايلسه زيد سفينه نك يوم قبضده اولان قيمتنى عمروه تضمينه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولور
(مرت مسئلته من الفصولين بقوله ثم المبيع فاسدا الخ)

(فى البيع بالتلجئة والاكراه)

زيد بر متاعنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد ثمنى عمرودن طلب ايتدكده عمرو بيع مزبور مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى ومواضعه يى تفسير ايدوب مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك متاعى زيده رد ايدوب ثمنى ويرمامكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور
(وصورة التلجئة فى البيع ان يقول الرجل لغيره انى ابيع دارى منك بكذا وليس ذلك ببيع فى الحقيقة

بل هو تلجئة و یشهد علی ذلك ثم یبیع فی الظاهر من غیر شرط فهذا البیع یكون باطلا بمنزلة بیع الهاذل وعن محمد فی بیع التلجئة اذا قبض المشتری العبد فاعتقه لاینفذ اعتاقه و لایشبه المشتری من المكره لانه فی الحكم بمنزلة البیع بشرط الخیار لهما (قاضیخان فی فصل احكام البیع الفاسد) بیع التلجئة باطل حتی لو حلف لایبیع فباع تلجئة لایحنث (قنیه فی باب احكام البیوع الباطلة) ولایجوز اقرار بالتلجئة بان یقول لاخر انی اقرلك بالعلانیة بمال وتواضعا علی فساد الاقرار لایصح اقراره حتی لایملك المال (بدایع فی البیع فی فصل شرائط الصحة)

زید ملك منزلنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره ثمنی المدین زید عمرودن بیع مزبور مواضعه طریقیله اولمشیدی دیو دعوی ومواضعه یی تفسیر ایدوب مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك منزلی عمرودن المغه قادراولورمی ☼ الجواب ☼ اولور (مرت مسئلته آنفا)

هند ملك باغ وباغچه سنی زوجی زیده ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره ثمنی المدین زید فوت اولوب هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدكده هند سائر ورثه دن بیع مزبور مواضعه طریقیله اولمشیدی دیو دعوی ومواضعه یی تفسیر ایدوب مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك باغ وباغچه یی مستقلة ضبطه قادره اولورمی * الجواب ☼ اولور (مرت مسئلته قبل مسئلة)

هند ملك زیتون باغچه سنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره قبض ثمن ایتمدین هند بیع وتسلیم اكراه معتبرایله اولمشیدی دیو دعوی واكراه معتبری اثبات ایدیجك بیعی فسخ ایدوب باغچه یی عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب ☼ اولور

بوصورتده عمرو باغچه یی برقاچ سنه ضبط ومحصولنی اخذ واستهلاك ایتمش اولسه هند باغچه یی الدقده محصول مستهلكی عمره تضمینه قادره اولورمی ☼ الجواب * اولور

ولو هلكت هذه الزوائد لایضمن كزوائد الغصب ولو استهلك المشتری هذه الزوائد یضمن (من بیوع الخلاصة فی احكامها) وبیع المكره فاسد منعقد مفید للملك اذا اتصل به القبض خلافا لزفر والفرق بینه وبین الفاسد لا باكراه ان المشتری ههنا لو باعه اووهبه اوتصرف به او كاتبه اوآجره ونحو ذلك مما یقبل النقض فللبایع ان ینقض ذلك (من بیوع القاعدیة) ولو باع مكرها فقبضه المشتری وباع من غیره وترادفت علیه العقود فللبایع ان یفسخ فان اجاز واحدا من العقود جازت العقود كلها ماقبله ومابعده (قاضیخان فی الاكراه) زوائد المبیع فاسدا لومنفصلة متولدة تضمن بالتعدی لابدونه (جامع الفصولین فی الثلثین) ولایشترط قضاء القاضی فی فسخ العقد الفاسد
(من بیوع الخلاصة)

زید عمروه منزلنی بكره بیع ایله دیو اكراه ایتكله عمرو دخی منزلی بكره شوقدر اقچه یه مكرها بیع ایتدكدنصكره عمرو منزلی بكره طایعا تسلیم وثمنی طایعا قبض ایلسه حالا عمرو مجرد بیع مزبور اكراه ایله اولمغله بیعی فسخ ایدرم دیمكه قادراولورمی ☼ الجواب * اولماز

(فان كان قبض الثمن طوعا فهو اجازة وكذا اذا سلم طایعا بان اكره علی البیع لاعلی الدفع لانه دلیل الاجازة بخلاف مااذا اكره علی الهبة ولم یذكر الدفع فوهب ودفع حیث یكون باطلا والحاصل ان الاكراه علی الهبة یكون اكراها علی الدفع والاكراه علی البیع لایكون اكراها علی التسلیم (كافی فی الاكراه ملخصا)

زید عمروه بكرك منزلنی اشترا ایله دیو اكراه ایتمكله عمرو دخی بكرك منزلنی شوقدر اقچه یه مكرها اشترا ایتدكدنصكره عمرو بكره ثمنی طایعا تسلیم ومنزلی طایعا قبض ایلسه عمرو مجرد شراء مزبور اكراه ایله اولمغله بیعی فسخ ایدرم دیمكه قادر اولورمی * الجواب ☼ اولماز (یفهم جوابه مما مر آنفا)

(فی البیع بالغبن والتغریر)

عقارده غبن فاحش نه مقداردر ☼ الجواب ☼ اونلق اون ایكی یه و یرلمك اون ایكیلك اونه المق غبن فاحشدر

(وما لا يتغابن فيه قيل فی العروض ده نيم وفی الحيوان ده يازده وفی العقارده دوازده
(جامع الفصولين فی اواخر السابع والعشرين)

زيد ملك چفتلك منزلنی بلا تغرير عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد دكرندن اكسكه بيع ايتمشيدم ديو بيعی فسخه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(اشتری شيئا وصار مغبونا فيه غبنا فاحشا له ان يرده علی البايع بحكم الغبن واليه اشار محمد فی باب الصلح عن العيوب وكان القاضی الامام ابو علی النسفی يحكی عن استاده ويقول فی المسئلة روايتان عن اصحابنا وكان يفتی برواية الرد رفقا بالناس وكان القاضی الامام صدر الاسلام ابو اليسر والقاضی الامام ركن الاسلام ابو بكر والقاضی الامام جلال الدين يفتون ان البايع ان قال قيمة متاعی كذا فاشتره فاشتری بناء علی ذلك ثم ظهر خلافه ان له الرد بحكم التغرير اما اذا لم يقل ذلك فليس له الرد والصحيح ان يفتی بالرد اذا وجد التغرير وبدونه لا يفتی
من المحيط البرهانی فی الفصل الخامس عشر من البيع)

زيد شوقدر كيل برنجی داينی عمروه دينی مقابله سنده بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدی ديو دعوی وتغرير وغبن فاحشی اثبات ايديجك بيعی فسخه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

واذا غر البايع المشتری وقال له قيمة متاعی كذا فاشتره فاشتراه بناء علی قوله ثم ظهر فيه غبن فاحش فانه يرده وبه يفتی وكذا اذا غر المشتری البايع ويرده المشتری بغرور الدلال (اشباه فی الكفالة)

زيد ملك منزلنی ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدی ديو دعوی وتغرير وغبن فاحشی اثبات ايديجك منزلی زيده رد ايدوب ثمنی زيددن المغه قادر اولورمی * الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد ملك باغچه سنی عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره درت سنه مرورنده زيد تغرير وغبن فاحشه مطلع اولدقده بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدی ديو دعوی وتغرير وغبن فاحشی اثبات ايديجك بيعی فسخه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور
(تقدمت مسئلته غير مرة)

زيد ملك عرصه سنی عمروه بيع وتسليم ايدوب بعده عمرو فوت اولدقده زيد بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدی ديو عمروك ورثه سندن دعوی وتقرير وغبن فاحشی اثبات ايديجك بيعی فسخه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(لا يرد بغبن فاحش فی ظاهر الرواية ويفتی بالرد ان غره والا لا (منح الغفار شرح تنوير الابصار)

زيد بر متاعنی عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده زيد فوت اولدقدنصكره عمرو بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدی ديو زيدك ورثه سندن دعوی وتقرير وغبن فاحشی اثبات ايديجك بيعی فسخه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد صحتنده ملك منزلنی ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده ورثه سی عمرودن زيد منزل مزبوری تغرير وغبن فاحش ايله بيع ايتمشيدی ديو دعوی ايلسه لر مسموعه اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(ويورث خيار التعين والعيب لانه استحقه سليما فكذا وارثه لانه ورث خياره كذا قالوا اذا علمت هذا ظهر ان خيار التغرير وهو ما اذا غر البايع المشتری او بالعكس ووقع البيع بينهما بغبن فاحش لا يورث لانه مجرد حق للبايع او للمشتری كما فی خيار الشرط فتأمل
(كذا فی المنح والدر المنتقی فی شرح الملتقی فی الخيارات)

(قلت ولم اطلع فی كلامهم علی ما قالوا من ثبت فی حقه التغرير هل ينتقل الحق فيه لوارثه حتی يملك الرد كما فی خيار العيب اولا كما فی خيار الرؤية والشرط لكن الظاهر عندی الثانی وقواعدهم شاهدة به وهكذا

عرضته على بعض الاعيان من اصحابنا فان قضاه وافتى بموجبه (من بيوع منح الغفار)

زید شوقدر ذراع جوقه سنی عمروه صحتنده ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره عمرو فوت اولدقده ورثه سی بیع مزبورتغریر وغبن فاحش ایله اولمشیدی دیودعوی ایلسه لر مسموعه اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز (مرت مسئلته من المنح)

زید شوقدر کتابلر بنی ثمن مثلارندن نقصان فاحش ایله عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید عمرودن سن بنی بیع مزبورده تغریر ایتمشیدک دیودعوی وعمروانکار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایده مامکله قاضی زیدک طلبیله عمروه یمین تکلیف ایتدکده عمرونکول ایدوب قاضی نکولیله حکم ایلسه زید بیعی فسخه قادراولورمی ✻ الجواب * اولور

(وفیه اشارة الى انه انما يترتب التحليف على صحة الدعوى

(فی البیع بالوفاء)

زید ملک منزلنی داینی عمروه دینی مقابله سنده وفاء بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید دینی ادا ایدوب منزلی عمرودن المغه قادراولورمی * الجواب * اولور

(واختلفوا فى البيع الذى يسميه الناس بيع الوفاء او بيع الجائز قال اكثر المشايخ منهم السيد الشيخ الامام ابو شجاع والقاضى الامام ابو الحسين على السغدى رحمهما الله تعالى حكمه حكم الرهن لا يملكه المشترى و يضمن المشترى ما اكل من ثمره ولا يباح له الانتفاع ولا الاكل الا باباحة المالك و يسقط الدين بهلاكه اذا كان وفاء بالدين ولا يضمن الزيادة اذا هلك لا بصنعه وللبايع ان يسترد اذا قضى الدين والصحيح ان العقد الذى جرى بينهما ان كان بلفظ البيع لا يكون رهنا ثم ينظر ان ذكرا شرائط الفسخ فى البيع فسد البيع وان لم يذكرا ذلك فى البيع وتلفظا بلفظ البيع بشرط الوفاء او تلفظا بالبيع الجائز وعندهما هذا البيع عبارة عن بيع غير لازم فكذلك وان ذكرا البيع من غير شرط ثم ذكرا الشرط على وجه المواعدة جاز البيع و يلزمه الوفاء بالوعد لان المواعيد قد تكون لازمة فيجعل لازمة لحاجة الناس

(فى الشروط المفسدة من بيوع الخانية)

زید ملک منزلنی عمروه شوقدر اقچه مقابله سنده وفاء بیع وتسلیم وقبض ثمن ایلسه زید مبلغ مزبوری ادا ایتمدین منزلی عمرودن المغه قادراولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز

(وللبايع استرداده اذا قضى دينه (فى الفصل الثامن عشر من الفصولين) ولا يأخذه البايع حتى يرد ثمنه

(غرر فى البيع الفاسد)

زید ملک منزلنی داینی عمروه دینی مقابله سنده وفاء بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولسه ورثه سی اداء دین ایدوب منزلی عمرودن المغه قادراولورلرمی * الجواب * اولورلر

(والفتوى على ان بيع الوفاء فاسد يوفى عليه احكام البيع الفاسد (فى الثامن عشر من الفصولين) ولا يبطل حق الفسخ بموت احدهما اى احد من البايع والمشترى و به يفتى كذا فى الخلاصة

(درر غرر فى البيع الفاسد من كتاب البيوع)

زید ملک منزلنی داینی عمروه دینی مقابله سنده اجل معلوم ایله وفاء بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید اجل حلولنده اداء دین ایده ماسه حالا زید اداء دین ایدوب منزلی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب ✻ اولور

(لا فرق عندنا بينه و بين الرهن فى حكم من الاحكام لان المتعاقدين وان سمياه البيع ولكن غرضهما الرهن والاستيثاق بالدين (فى الفصل الثامن عشر من الفصولين)

زید ملک باغی ایله دکرمنی داینی عمروه دینی مقابله سنده وفاء بیع وتسلیم ایتدکده فلان زمانه دک اداء دین ایده مزسم بیع مزبور باته منقلب اولسون دیوب بعده زید اول زمانه دک اداء دین ایده ماسه حالا زید اداء دین ایدوب باغ ودکرمنی المق استدکده عمرو مجرد اول زمانه دک اداء دین ایتمامکله باغ ودکرمن ملکم اولمش اولوردیوب ویرمامکه قادر

اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا رهن عند انسان ثوبا وقال للمرتهن ان لم اعط مالك الى كذا وكذا فهو بيع لك بمالك قال محمد لايجوز ذلك (قاضيخان فيما يجوز رهنه ومالايجوز من كتاب الرهن)

زيد ملك جفتلك منزلنى شوقدر اقچه يه وفاء عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو اول منزلى زيدك اذنسز بكره باتا بيع وتسليم ايلسه زيد مجيز اولمامغله مبلغ مزبورى عمروه ادا ايدوب منزلى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وسئل عمن باعه بيع وفاء فباعه المشترى من آخر بيعا باتا وسلم وغاب هل للبايع الاول ان يخاصم المشترى الثانى ليأخذه منه قال نعم وان كان حق الحبس للمرتهن لكن يد المشترى الثانى غير محقة والبايع الاول مالكه وله طلب ملكه ممن اخذه بغير حق ثم للمرتهن ان يأخذ منه و يحبسه متى حضر

(جامع الفصولين فى الفصل الثامن عشر)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه دينى مقابله سنده وفاء بيع ايدوب بعده تسليم وقبض بولنمدين دينى تركه سندن ازيد اولديغى حالده زيد فوت اولسه زيدك سائر داينلرى منزلى قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وهو حبس شئ بحق يمكن استيفاؤه منه كالدين و ينعقد بايجاب وقبول و يتم بالقبض محوزا مفرغا مميزا والتخلية فيه وفى البيع قبض وللراهن ان يرجع عنه قبل القبض فاذا قبض لزم (ملتقى) القبض شرط جوازه وقال بكر لزومه والاول اصح و يكتفى بالتخلية فى ظاهر الروايه فى قبضه (بزازيه فى الرهن) والجمهور على اعتبار القبض فيه حتى لايصح الارتهان بمجرد الايجاب والقبول (عصام الدين على البيضاوى) و يلزم الرهن ان سلم المرهون فالقبض شرط اللزوم فللراهن ان يرجع قبله واليه مال شيخ الاسلام وفى الاصل انه شرط الجواز وهو الاصح كما فى الذخيرة

(قهستانى فى الرهن)

زيد ملك منزلنى عمرودن قرض الديغى شوقدر اقچه مقابله سنده عمروه وفا بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد اداء دين ايتمدين دينى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه عمرو منزل بيع اولنوب ثمنندن دينى استيفا ايتدكدنصكره ماعداسى سائر داينلره قسمت اولنسون ديركن سائر داينلر راضيلر اولميوب جمله ثمنى قسمت غرماده ادخال ايدرزديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(مات الراهن عن ديون فالمرتهن احق به كما فى حال الحيوة (بزازيه فى السادس من الرهن)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده وفاء بيع ايدوب بعده تسليم وقبض بولنمدين منزل مزبور زيدك يدنده محترق اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد منزل محترق اولمغله دين ساقط اولمش اولورديو و يرممكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر قبل مسئلة (من الملتقى والبزازية وعصام الدين والقهستانى)

زيد ملك باغنى داينى عمروه دينى مقابله سنده وفاء بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو زيدك اباحه واحلالنسز باغك برقاچ سنه محصولنى اخذ واستهلاك ايلسه زيد دينى ادا ايدوب باغنى الدقده محصول مستهلكى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قيل له فان اكل المشترى غلة الكرم والارض والدار قال حكمه حكم الزوائد فى البيع الفاسد يعنى انه يضمنه ان استهلك ولا يغرم ان هلك كزوائد المغصوب (من بيوع البزازية فى البيع بالوفاء) البيع الذى تعارف اهل زماننا احتيالا للربوا وسموه بيع الوفاء هو رهن فى الحقيقة لايملكه ولا ينتفع به الا باذن مالكه وهو ضامن لما اكل من ثمره واتلفت من شجره (جامع الفصولين فى اول الفصل الثامن عشر)

زيد ملك دكرمنى داينى عمروه دينى مقابله سنده وفاء بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول دكرمنى زيدك اذنسز آخره ايجار واجرتنى اخذ ايدوب كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايتدكدنصكره زيد دينى ادا ايدوب دكرمنى الدقده اجرت مرقومه يى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اتفقوا على قول من جعل بيع الوفاء فاسدا لو قبضه وآجره من غيره فله الاجرة لانه لو غصب وآجر فله الاجرة فهذا اولى (فى الفصل الثامن عشر من الفصولين)

زيد ملك باغنى داينى عمروه دينى مقابله سنده وفا بيع وتسليم ايتدكده باغك محصولنى عمروه اباحه واحلال ايتمكله عمرو باغك محصولنى اخذ واكل ايلسه زيد دينى ادا ايدوب باغى الدقده اباحه واحلالنه نادم اولوب عمروك اخذ واكل ايتديكى محصولى عمروه تضمينه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(قال وسئل عمن باع نصف كرمه من آخر بيع الوفاء وخرج هو فى الصيف الى كرمه باهله وثقله واخرج هذا المشترى العاقد اهله واولاده وادركت الغلات فاخذ البايع نصفها والمشترى نصفها هل للبايع اذا تقابلا البيع واعطاه ثمن ما اشترى ان يطالبه بما حمل من الغلات ام لا فقال ان اخذها بغير رضاء البايع كان للبايع ان يطالبه بما حمل من الغلات وان اعطاه البايع واخذه المشترى باذن البايع ورضاه لم يكن له ان يطالبه بها و يكون ذلك هبة منه وعطية قال ولا بد من التفصيل فى هذا الفصل فان صاحب الكرم هو الذى نقله الى كرمه فيحتمل الاخذ برضاه و بغير رضاه فاما اذا اشترى الكل وقبضه واخذ غلاته والاخذ بغير رضى البايع فهو فى الحقيقة رهن وليس للمرتهن ان يأكل غلة الرهن فاذا اكلها ضمنها فافتينا بالضمان على الاتفاق لذلك (من العمادية فى اوائل التاسع عشر)

(فى البيع بطريق الاستغلال)

زيد عرصه سى مقاطعه لو وقف و بناسى ملكى اولان منزلك بناسنى داينى عمروه دينى مقابله سنده بطريق الاستغلال بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى دينى ادا ايدوب بنايى عمرودن المغه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولورلر

(اصله ان هذا رهن حقيقة اذ مقصود المتعاقدين انه رهن والعبرة للمقاصد لا للالفاظ كما تقرر فى الاصول (من مجموعة عطاء الله افندى) وباقى المسئلة يفهم جوابه مما مر من جامع الفصولين فى باب البيع بالوفاء من قوله وللبايع استرداده اذا قضى دينه ومامر من الفصل الثالث عشر من الفصولين قبل ورقة من قوله ولكن غرضهما الرهن والاستيثاق بالدين اذ العاقد يقول لكل احد بعد هذا العقد رهنت ملكى فلانا والمشترى يقول ارتهنت ملك فلان والعبرة فى التصرفات للمقاصد والمعانى لا للالفاظ والمبانى يكون جوابا لهذا السؤال

زيد ملك منزلنى داينى عمروه دينى مقابله سنده بطريق الاستغلال بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد دينى ادا ايدوب منزلى عمرودن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور (يفهم جوابه مما تقدم آنفا)

زيد ملك منزلنى بروقفك متوليسى عمرودن قرض الديغى شوقدر اقچه مقابله سنده عمروه بطريق الاستغلال بيع ايدوب بعده تسليم وقبض بولنمدين زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك سائر داينلرى منزلى قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب ❊ اولورلر

(و ينعقد بايجاب وقبول و يتم بالقبض (من ملتقى الابحر فى الرهن)

زيد ملك منزلنى بروقفك متوليسى عمروه شوقدر اقچه يه استغلال طريقله بيع وتسليم ايدوب مبلغ مزبورى عمرودن الدقدنصكره زيد مبلغ مزبورى عمروه ادا ايتمدين ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولدقده عمرو منزل بيع اولنوب مبلغ مزبورى ثمنندن استيفا ايتدكدنصكره ماعداسى سائر داينلره قسمت اولنسون ديركن سائر داينلر راضيلر اولميوب جمله سنى قسمت غرماده ادخال ايدرز ديمكه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر (يفهم جوابه مما مر من البزازية قبل سبع مسائل)

زيد عرصه سى مقاطعه لو وقف و بناسى ملكى اولان منزلك بناسنى عمروه شوقدر اقچه يه بطريق الاستغلال بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب عمرو دخى بنايى قبض ايتدكدنصكره زيد مبلغ مزبورى عمروه ادا ايتمدين ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه عمرو اول بنا بيع اولنوب ثمنندن مبلغ مزبورى استيفا ايده يم فضله قالورسه سائر داينلر اقتسام ايلسونلر ديدكده سائر داينلر راضيلر اولميوب

جمله ثمنی قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(وقدم المشتری اوالمرتهن اوالمستأجر علی الغرماء فی الفاسد من هذه العقود کما فی جائزها

(تاتارخانیة فی الفصل التاسع من البیع)

زید عرصه سی مقاطعه لو وقف و بناسی ملکی اولان منزلك بناسی عمروه ثمن معلومه بطریق الاستغلال بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره ثمن مرقومی عمروه ادا ایتمدین بناء مزبوری عمروك اذنسز زوجه سی هنده هبه وتسلیم ایدوب هند دخی بکره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید ثمن مرقومی عمروه ادا ایتمدین زید فوت اولسه عمرو مجیز اولمامغله بناء مذکوری بکردن الوب ثمن مزبوری استیفا ایدنجه امساکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(واذاباع الراهن الرهن بغیر اذن المرتهن فالبیع موقوف فان اجاز المرتهن جاز وان لم یجز ان شاء المشتری صبر حتی یفتك الراهن الرهن وان شاء یرفع الامر الی القاضی وللقاضی ان یفسخ البیع لفوات القدرة علی التسلیم (هدایه فی باب التصرف فی الرهن)

زید عمرودن شوقدر اقچه قرض الدقدنصکره برمدت مرورنده زید عرصه سی مقاطعه لو وقف و بناسی ملکی اولان منزلنك بناسنی مبلغ مزبور مقابله سنده عمروه استغلال طریقیله بیع وتسلیم ایدوب بعده زید عقد مزبوری فسخ ومنزل مزبورك بناسنی صحتنده زوجه سی هنده هبه وتسلیم ایدوب هند دخی اول بنایی بکره بیع وتسلیم ایدوب بعده زید عمرودن الدیغی اقچه یی ادا ایتمدین فوت اولسه عمرو وجه محرر اوزره بیعه بناء اول بنایی بکردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(وله حبس رهنه بعد الفسخ حتی یقبض دینه او یبرأه لان الرهن لایبطل بمجرد الفسخ بل یرده علی الراهن بطریق الفسخ لاالانتفاع به مطلقا الابالاذن ای اذن الراهن ان کان المنتفع المرتهن واذن المرتهن ان کان المنتفع الراهن ((درر غرر فی الرهن ملخصا)

زید ملك منزلنی داینی عمروه دینی مقابله سنده بطریق الاستغلال بیع ایدوب لکن تسلیم ایتمدین زید منزل مزبوری بکره باتا بیع وتسلیم ایلسه عمرو مقدما باکه بطریق الاستغلال بیع ایتمشیدی دیو منزله مداخله یه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(و ینعقد بایجاب وقبول و یتم بالقبض (من ملتقی الابحر)

زید داینی عمروه ملك منزلنی دینی مقابله سنده بطریق الاستغلال بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو منزل مزبوری فضولا بکره باتا بیع وتسلیم ایدوب بعده زید بیعی مجیز اولمدین فوت اولوب اوغلی بشری ترك ایلسه بشر دین مزبوری عمروه و یروب منزلی بکردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(مامر من جامع الفصولین فی الثامن عشر فی البیع بالوفاء یکون جوابا لهذا السؤال)

زید ملك منزلنی بر وقفك متولیسی عمرودن مال وقفدن قرض الدیغی شوقدر اقچه دینی مقابله سنده عمروه بطریق الاستغلال بیع وتسلیم ایتدکدنصکره قبل الاداء زید و عمرو متعاقبا فوت اولدقلرنده زیدك ورثه سی منزل مزبوری تغلبا ضبط ایلسه لر عمروك یرینه متولی اولان بکر منزلی ورثه دن الوب مبلغ مزبوری استیفا ایدنجه امساکه قادر اولورمی * الجواب ❊ اولور

(مرت مسئلته من البزازیة قبل اربع مسائل)

زید ملك منزلنی بر وقفك متولیسی عمروه شوقدر اقچه یه استغلال طریقیله بیع وتسلیم ایدوب مبلغ مزبوری عمرودن الدقدنصکره زید مبلغ مزبوری عمروه ادا ایتمدین منزل مرقومی عمروك اذنسز بکره بیع وتسلیم ایدوب بعده زید فوت اولسه عمرو بیعی مجیز اولمامغله منزلی بکردن الوب مبلغ مزبوری استیفا ایدنجه امساکه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(مامر من الهدایة قبل اربع مسائل یکون جوابا لهذا السؤال)

(فی البیع الموقوف)

زيدك قولى عمرو زيدك بعض اشياسنى زيدك اذنسز بكره بيع وتسليم ايدوب بعده زيد مجيز اولمدين عمرو فوت اولسه زيد اشياء مرقومه‌يى بكردن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(والعبد المحجور اذا باع شيئا من مال المولى اومن مال وهب له اواشترى شيئا يتوقف ذلك على اجازة المولى (قاضيخان فى البيع الموقوف)

زيد عمروك كندوده وديعت اولان بكر جاريه‌سى هندى فضولا بكره بيع وتسليم بكر دخى هندى وطئ ايدوب بكارتنى ازاله ايلسه عمرو بيعى مجيز اولميوب هندى بكردن الدقده نقصان بكارتى بكره تضمينه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(اذا وطئ جارية بكر الانسان ولم يجب المهر ينظر الى العقر ونقصان البكارة فيجب الاكثر منهما (من اواخر حدود البزازية)

زيد عمروك جاريه‌سى هندى تغلبا اخذ وفضولا بكره بيع وتسليم ايلسه عمرو بيعى مجيز اولميوب هندى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب ❊ اولور

(ووقف بيع مال الغير على اجازته (درر غرر) المغصوب لوقائما يأخذه المالك مثليا اولا (من الفصولين فى الثالث والثلثين)

بوصورتده بكر هندى قولى بشره تزويج ايدوب هند بشردن برولد طغورسه عمرو هندى الدقده ولد مزبورى دخى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الاترى ان ولد الحرة حر وولد الامة قن (هدايه فى باب فى الاستيلاد من العتاق) وعند اجازة المالك يملكه المشترى مع الزيادة التى حدثت بعد البيع قبل الاجازة (قاضيخان فى بيع مال الغير والاجازة لم توجد هنا

زيد عمروك قسراغنى غصبا اخذ وبكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكرك يدنده قسراقدن فروع حاصله اولسه عمرو بيعى مجيز اولميوب قسراغى بكردن الدقده فروعنى دخى المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد متوفانك تركه‌سنى ذى رحم جهتندن وارثى عمرو قبض ايتدكدنصكره تركه‌دن برمنزلى بكره بيع وتسليم ايدوب بعده زيدك عصوبت جهتندن وارثى بشر ظهور ايلسه بيعى مجيز اولميوب منزلى بكردن المغه قادراولورمى ❊ الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر من الدرر قبل مسئلتين)

زيد قولى عمروى بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره بكر عمروى فضولا بشره بيع وتسليم ايدوب بشر دخى عمروى اعتاق ايلسه زيد بيع وعتقى مجيز اولميوب عمروى استرقاقه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(المشترى من الغاصب لو حرر فاجاز المالك بيعه لاينفذ عتقه قياسا وهو قول محمد وينفذ عندهما استحسانا ولوباعه المشترى من الغاصب فاجاز المالك البيع الاول لم ينفذ بيع المشترى وفاقا والمشترى من الراهن لو باع اوحرر فاجاز المرتهن البيع نفذ عتقه وبيعه وفاقا وكذا المشترى من الوارث والدين (محيط برهانى فى الرابع والعشرين)

آخر دياردن كلوب بر بلده‌ده متوطن اولان زيد فوت اولوب تركه‌سنى زوجه‌سى هند قبض ايتدكدنصكره آخر ديار اهاليسندن عمرو قاضى حضورنده زيدك لابوين عمى اوغلى زيدك وراثتى هند ايله كندويه منحصره ايديكنى اثبات ونقل شهادت ايدوب تركه‌دن حصه‌سنى حكم حاكمله هنددن اخذ وقبض وايچندن برمتاعى بكره بيع وتسليم ايدوب بعده ديارينه كتمدين بشر ظهور ايدوب عمروك مواجهه‌سنده زيدك لابوين ارقرنداشى اولوب زيدك وراثتى هند ايله كندويه منحصره ايديكنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدوب بعد الحكم عمروك مقبوضنى السه حالا بشر عمروك بيعنى مجيز اولميوب اول متاعى بكردن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(اذا باع الرجل مال الغير عندنا يتوقف البيع على اجازة المالك (قاضيخان فى البيع الموقوف)

زيد عمروك ملك باغنى فضولا بكره بيع وتسليم ايدوب بكر دخى باغى بر مدت ضبط ومحصولنى

اخذ واستهلاك ایلسه عمرو بیعی مجیز اولمیوب باغی بکردن الدقده محصول مستهلکی بکره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اشتری بستانا مشجرا وكان فی یده سنین واخذ الثمار ثم استحق رجل فله ان یضمن المشتری ثمرة الاشجار (جواهر الفقه)

هند زوجی زید ایله علی الاشتراك مالكه اولدیغی باغچه‌یی زیدك اذنسز عمروه بیع وتسلیم ایدوب عمرو دخی باغچه‌یی برمدت ضبط ومحصولنی اخذ واستهلاك ایلسه زید حصه سنده بیعی مجیز اولمیوب باغچه‌دن حصه سنی الدقده محصول مستهلكدن حصه سنی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل غصب بستانا مشجرا وكان فی یده مدة تكون الثمرة لصاحب البستان (من جواهر الفتاوی فی الخامس ملخصا من الغصب)

زید بردوه سنی عمروه مدت معلومه تمامنه دك ایجار وتسلیم ایتدكدنصكره زید مدت اجاره‌ده دوه‌یی عمروك اذنسز بكره بیع وتسلیم ایدوب لكن عمرو بیعی مجیز اولمیوب وزید ایله اجاره‌یی فسخ ایتمیوب دوه عمروك یدنده قالسه بكر بیعی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا علم المشتری بكونه مرهونا او مستأجرا عند هما لایملك القبض وعند الثانی وبه اخذ المشایخ انه یملك النقض اذا لم یكن عالما كالعیب (بزازیه من المتفرقات من الصرف) رجل اشتری دارا مستأجرة فهذا علی وجهین اما ان لایعلم المشتری وقت الشراء اویعلم ففی الوجه الاول له الخیار ان شاء تربص وان شاء رفع الامر الی القاضی وطالبه بالتسلیم واذاعجز فسخ القاضی بینهما وفی الوجه الثانی كذلك فی ظاهر الروایة وعلیه الفتوی وكذا اذا اشتری ارضا ولها اكار فهذا علی وجهین (فی الثالث عشر من بیوع التاتارخانیة) وكذا فی التجنیس بعین العبارة فی باب من له الخیار بغیر شرط (وكذا فی غنیة الفتاوی بعین العبارة)

هند صغیره‌نك اناسی زینب صغیره‌نك منزلیله بعض اشیاسنی فضولا بكر وبشره بیع وتسلیم ایلسه صغیره بالغه اولدقده منزل واشیاسنی بكر وبشردن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(امرأة باعت مال ولدها الصغیر بغیرامر القاضی ولم تكن وصیته اختلفوا فی ذلك قال بعضهم للولد ان یبطل ذلك البیع وقال بعضهم لیس له ان یبطله قبل البلوغ (فی فصل فی بیع غیر المالك من بیوع الخانیة)

هند صغیره‌نك ملك خرمن یرینی عمرو فضولا بكره بیع وتسلیم ایلسه هند بالغه اولدقده اول یری بكردن شرعا المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته مرارا)

(فیما یتعلق بالاجازة)

زید عمروك شوقدر بغدایینی فضولا آخره ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایلسه عمرو شرائط اجازت موجوده اولدیغی حالده بیعی مجیز اولیجق ثمن مرقومی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(یشترط لصحة الاجازة قیام اربعة البایع والمشتری والمالك والمبیع ولایشترط قیام الثمن فان هلك احد الاربعة لم تجز الاجازة وتجوز مع قیام الاربعة فالاجازة اللاحقة كوكالة سابقة فالثمن للمجیز لوقائما ولوهلك فی ید البایع یهلك امانة (جامع الفصولین فی الرابع والعشرین)

زید قرنداشی عمروك انبارینی عمروك اذنسز بكره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره شرائط اجازت موجوده اولدیغی حالده عمرو بیعی مجیز اولسه عمرو اجازته نادم اولوب بیعی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید باباسی عمروك دوه‌سنی عمروك اذنسز بكره ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بعده عمرو شرائط اجازت موجوده اولدیغی حالده ثمن مزبوری زیددن الوب فعلیله مجیز اولسه عمرو مجرد

قولا مجیز اولمادم دیو دوه‌یی بکردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(قبض الثمن اجازة وكذا طلبه (جامع الفصولین فی الرابع والعشرین)

زید ملك منزلنی عمرو اجنبی‌یه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید اول منزلی عمروك اذننسز عمروك حضورنده بکره بیع وتسلیم ایتدکده عمرو سکوت ایلسه حالا عمرو بیعی مجیز اولمیوب منزلی بکردن المق استدکده بکر مجرد حین بیعده سکوت ایتمکله بیعه راضی اولمش اولورسك دیو ویرمامکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(فضولی باع مال الغیر ورب به حاضر ساكت لم یكن سكوته اجازة (قاضیخان) فان الفضولی اذا باع مال الغیر وصاحب المال حاضر ولم یقل شیئا لم یكن سكوته اجازة (مجمع الفتاوی نقل من مؤید زاده فی مسائل الدعوی والتناقض)

زید زوجه‌سی هندك ملك چفتلك منزلنی فضولا عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید هنده بیعی مجیز اول دیو اکراه معتبره ایله اکراه ایتمکله هند دخی مکرهة بیعی مجیزه اولسه اجازت مزبوره صحیحه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(خمسة اشیاء لاتصح مع الاكراه البیع والشراء والهبة والاجازة والاقرار (خزانة الفقه فی الاكراه)

(فی بیع الاب والوصی)

محمود الحال اولان زید صغیره قزی هندك ملك عقارینی ثمن مثلیله بیعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(بیع الاب مال طفله من الاجنبی علی ثلثة اوجه فان الاب اماعدل اومستور الحال اوفاسد فجاز فی الاولین فلیس له نقضه بعد بلوغه اذللاب شفقة كاملة ولم یعارض هذا المعنی معنی آخر فكان هذا البیع نظرا وفی الوجه الثالث لم یجز بیع عقاره فله نقضه بعد بلوغه هو المختار الا اذا كان خیرا بان باع بضعف قیمته اذ عارض ذلك المعنی معنی آخر فلم یكن هذا البیع نظرا وبیع منقوله جائز فی روایة ویوضع ثمنه بید ل عدل لا فی روایة اولا خیر بضعف قیمته وبه یفتی كذا فی (ح)

وفیه صح فی الوجهین الاولین بیع عقاره بیسیر الغبن (فی السابع والعشرین من الفصولین)

رجل باع عقارا اوضیعة لولده الصغیر بمثل القیمة او بغبن یسیر قالوا ان كان الاب محمودا عند الناس اومستورا جاز بیعه ولا یكون للولد ان یبطل ذلك البیع بعد البلوغ لكنه یطلب الثمن عن والده فان قال الاب ضاع الثمن اوانفقت علیك وذلك نفقة مثله فی تلك المدة یقبل قوله وان كان الاب فاسدا لایجوز بیعه وللابن ان ینقض بیعه اذابلغ الا ان یكون البیع خیرا للصغیر لان الاب اذاكان محمودا اومستورا كان الظاهر منه مباشرة البیع علی وجه الخیریة بخلاف مااذاكان فاسدا وان باع الاب غیرالعقار والضیاع فكذلك الجواب الاان الاب اذا كان مفسدا ففی جواز بیعه روایتان فی روایة یجوزالبیع ویؤخذ منه الثمن ویوضع علی ید عدل صیانة لمال الصغیر وفی روایة لایجوز بیعه الاان یكون خیرا للصغیر وذلك بان یبیع الشیء بضعف قیمته وعلیه الفتوی

(قاضیخان فی باب بیع غیرالمالك من البیوع)

محمود الحال اولان زید صغیر اوغلی عمروك ملك منزلنی ثمن مثلیله بکره بیع وتسلیم ایلسه عمرو باغ اولدقده منزلی بکردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(والحاصل ان بیع الاب عقار الصغیر بمثل القیمة یجوز اذاكان محمود الحال اومستورا واذا كان مفسدا لایجوز الابضعف القیمة (من العمادیة)

مفسد ومبذر اولان زید صغیر اوغلی عمروك ملك منزلنی ثمن مثلیله بکره بیع وتسلیم ایلسه صغیر باغ اولدقده منزلی بکردن المغه قادراولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وان باع الاب عقار الصغیر بالقیمة العدل من غیره ان كان محمودا اومستورا صح وان مفسدا لاونقضه اذابلغ الا اذا كان خیرا بان باع بضعف قیمته وفی بیع منقوله روایتان فی روایة لایجوز الاان یكون خیرا

وهواختيار الصدر وعليه الفتوى، فى رواية يجوز و يوضع الثمن على يدعدل
(فى الثامن من البزازية وكذا فى الخلاصة)

زيد شوقدر قيوننى صغيره قزى هنده هبه واشهاد ايتدكدنصكره زيد اول قيونلرى ثمن مثلاريله عمروه بيع وتسليم ايدوب بعده هند بالغه اولسه زيد محمود الحال اوليجق هند قيونلرى عمرودن الغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(بيع الاب والوصى والمضارب بغبن يسير يجوز و بغبن فاحش لايجوز (احكام الصغار للاستروشنى فى مسائل البيوع)

زيد صغيره قزلرى هند وزينبك على الاشتراك ملكلرى اولان منزلى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه بيع وتسليم ايلسه هند و زينب بالغه اولدقلرنده منزلى عمرودن الغه قادره اولورلرمى * الجواب * اولورلر (مرت مسئلته آنفا)

محمود الحال اولان زيد صغيره قزى هندك ملك منزلنى ثمن مثليله نفسيچون اشترا ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(الاب اذا اشترى مال ابنه الصغير لنفسه بمثل القيمة او بغبن يسير يجوز)
(من العمادية فى السابع والعشرين)

هند وزينب صغيره لرك وصيلرى زيد صغيره لرك ملك باغلرينى ثمن مثليله نفسيچون اشترا ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(والوصى لواشترى لنفسه بمثل القيمة او بغبن يسير لايجوز بالاجماع) من العمادية فى ٢٧)

زيد وصيلرى اولديغى عمرو و بكر صغيرلرك ملك زيتون باغچه لرينى ثمن مثليله اشترا ايلسه صغيرلر بالغ اولدقلرنده اول باغچه يى زيددن الغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(يفهم جوابه مما مر)

هند صغيره نك وصى مختارى زيد صغيره نك بعض اشياسنى ثمن مثلاريله نفسيچون شرايه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته قبل مسئلة)

زيد صغيرك وصى مختارى عمرو صغيرك اون اقچه دكر برمتاعنى نفسيچون اون براقچه يه اشترا ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولم يجز للوصى ولو بمثل قيمته ولو باكثر جاز خلافا لمحمد رح (حل) الجد كالاب فى ذلك (محى) جاز للوصى ذلك لو خيرا وتفسيره ان يأخذ بخمسة عشر مايساوى عشرة او يبيع منه بعشرة مايساوى خمسة عشر و به يفتى (جامع الفصولين فى السابع والعشرين)

زيد صغيرك وصى مختارى عمرو زيدك اون بيك اقچه قيمتلو شوقدر اشياسنى نفسيچون اون بش بيك اقچه يه اشترا ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(لوصى الميت ان يبيع من نفسه و يشترى لنفسه اذا كان فيه نفع ظاهر عند ابى حنيفة خلافا لهما واما وصى القاضى فليس له ذلك اتفاقا لانه كالوكيل وهو لايعقد لنفسه (كذا فى شرح المجمع من الوصايا اشباه فى كتاب الوصايا)

زيد وصيلرى اولديغى صغارك يرى ارض ميرى وكرومى ملك اولان باغلرينى ثمن مثلاريله هنده بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد اول باغى نفسيچون هنددن اشترا ايلسه صغار بالغ اولدقلرنده باغى زيددن الغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى دعاوى الدفع من الذخيرة الوصى يملك بيع عروض الصغير من غير حاجة ولا يملك بيع عقاره الا بحاجة (من احكام الصغار) وتمام المسئلة يجئ فى الشفعة سئل فى وصى باع شجر اليتيم الموضوع فى ارض الوقف المحتكرة هل يحتاج الى مسوغ كما يحتاج عقاره له ام لا اجاب لايحتاج الى ذلك لان الشجرة من قسم المنقول و بيع الوصى منقول اليتيم جائز وليس كالعقار لانه محفوظ بنفسه والشجر

ليس كذلك و الله اعلم (خير الدين افندى من كتاب الوصايا)

زيد وصيسى اولديغى هند صغيره نك عرصه سى مقاطعه لو وقف و بناسى ملكى اولان منزلك بناسنى ثمن مثليله بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر رشيد الدين فى فتاواه و بيع الوصى عروض اليتيم يجوز من غير حدوث هذه العوارض (عماديه فى السابع والعشرين)

زيد وصيسى اولديغى عمرو صغيرك يرى ارض ميرى و كرومى ملكى اولان باغك كرومنى ثمن مثليله بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بالغ اولوب باغى بكردن دعوى ايتمكله بشر قاضى زيدك وجه محرر اوزره بيعى صحيح دكلدر ديو اول باغى عمروه حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(لان حكم القاضى لم يصادف بحكم الشرع (كذا فى فتاوى خير الدين افندى وسائر الفتاوى)

زيد مجنونك وصيسى عمرو زيدك حيواناتنى ثمن مثلاريله بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته قبل مسئلتين)

زيد وصيسى اولديغى هند صغيره نك يرى ارض ميرى و بناسى ملك اولان دكاننى ثمن مثليله عمروه بيع وتسليم ايلسه صغيره بالغه اولدقده بيعى فسخه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر قبل ثلث مسائل)

زيد ملك عرصه سنده چيچك صوغانلرينى غرس ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب اوغلى عمرو صغيرى ترك ايلسه عمروك وصيسى بكر عمروه نافع اولمغله اول صوغانلرى قلع ايدوب ثمن مثلاريله بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مامر من احكام الصغار ومن غيره يكون جوابا لهذا السؤال)

(فى بيع العقار)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ملك منزلنى مسوغ شرعى يوغيكن هنده بيع وتسليم ايلسه صغير بالغ اولدقده منزلنى هنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو باع الوصى العقار بدون المسوغات الشرعية يكون لليتيم نقضه اذا بلغ وهذا مذهب المتأخرين من المشايخ و به يفتى اما عند المتقدمين منهم فللوصى بيع العقار بدون هذه المسوغات اذا كان بيعه خير اليتيم (من بيع ادب الاوصياء)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك يرى دخى ملك منزلنى مسوغ شرعى يوغيكن جائزكه حريق واقع اولوب محترق اوله ديو بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الاعتبار بالتوهم و بيع العقار ليس من الحفظ لانه محفوظ بنفسه (شرح جامع الصغير للصدر الشهيد فى الوصية)

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيدك وصيسى عمرو زيدك منقولاتى اولمامغله عقارينى زيدك ضرورت نفقه سيچون ثمن مثليله بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لا يجوز للوصى ان يبيع العقار الا بشرائط احدها ان يرغب الانسان فى شرائها بضعف قيمتها او يحتاج الصغير الى ثمنها لنفقته او يكون على الميت دين لاوفاء له الا بثمنها او يكون فى التركة وصية مرسلة تحتاج فى تنفيذها الى ثمن العقار او يكون بيع العقار خير اليتيم بان كان خراجها ومؤنتها تربو على غلاتها او كان العقار حانوتا او دارا يريد ان ينقض و يتداعى الى الخراب (قاضيخان فى تصرف الوصى) وفى الاقضية والصغرى والخانية بيع الوصى على خمسة اوجه ان يكون الورثة كلهم صغارا فحينئذ له ان يبيع كل المنقولات ولو بيسير الغبن ليس له ان يبيعه بفاحشه وليس له ان يبيع العقار الا لزيادة فى الثمن بان يبيعه بضعف القيمة اولضرورة الدين اولوصية فى مثله فى التركة لا تنفذ بدونه اولوصية بعضه وهو لا ينقسم اولضرورة القسمة اولحاجة اليتيم الى ثمنه اولزيادة مؤنته وخراجه على غلته وارتفاعه اولتداعيه الى الخراب فيما اذا كان دارا او حانوتا او الخوف من تسلط جابر ذى شوكة عليه

ذكره فى الخانية وغيرها حتى لو باع بدون هذه المسوغات التسع يكون لليتيم نقضه اذا بلغ
(ادب الاوصياء فى البيع)

زيد متوفانك حصرا وارثى صغير اوغلى عمروك وصيسى بكر زيدك مقولاتى اولمامغله تركه‌دن بر منزلى زيدك ضرورت دين مثبتى ايچون ثمن مثليله بشره بيع وتسليم ايلسه صغير بالغ اولدقده منزله مداخله‌يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ملك منزلنى ضعف قيمتيله عمروه بيع وتسليم ايلسه صغير بالغ اولدقده منزله مداخله‌يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته قبل مسئلة)

زيد صغيرك ملك منزلى خرابه مشرف اولوب حاصلى خرجنه وفا ايتمامكله وصيسى عمرو منزلى ثمن مثليله بكره بيع وتسليم ايلسه صغير بالغ اولدقده منزلى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته قبل مسئلتين)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ملك منزلنى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(وصى باع ضياع الموصى لقضاء دينه ثم تبين ان قيمته اكثر مما باع فالبيع باطل
(جواهر الفتاوى فى الوصايا)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ملك منزلنى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه بيع وتسليم ايلسه صغير بالغ اولدقده منزلى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ولو كان عقدهم بمثل القيمة او بيسير الغبن صح لا بفاحشه ولا يتوقف على الاجازة بعد بلوغه لانه عقد لا مجيز له حال العقد (فصولين فى الفصل السابع والعشرين)

(فى خيار الشرط)

زيد قولى عمروى بكره بيع ايدر اولدقده زيد بش كون مخير اولمق شرطيله بيع ايتدكدنصكره اوچ كون مرور ايدوب زيد بيعى مجيز اولماسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(اذا بيع وشرط الخيار اكثر من ثلثة ايام لا يجوز البيع خلافا لهما لكن ان اجيز فى ثلثة ايام جاز البيع عند ابى حنيفة خلافا لزفر (صدر الشريعة) قال ومن شرط له الخيار فله ان يفسخ فى مدة الخيار وله ان يجيزه فان اجاز بغير حضرة صاحبه جاز وان فسخ لم يجز الا ان يكون الاخر حاضرا عند ابى حنيفة ومحمد (هدايه فى فصل خيار الشرط فى البيع)

(فى خيار الرؤية)

زيد عمروك منزلنى كورمدين عمرودن اشترا ايلسه زيد منزلى كوردكده بكمديكدن خيار رؤيت ايله بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ومن اشترى ما لم يره فالبيع جائز وله الخيار اذا رآه ان شاء اخذه وان شاء رده
(بدايه فى باب خيار الرؤية)

اعمى اولان زيد عمروك ملك منزلنى كندويه وصف اولنميوب بلدين عمرودن اشترى ايلسه حالا منزل مزبور زيده وصف اولنوب معلومى اولدقده بكنميوب عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولور
(الاعمى اذا اشترى شيئا جاز شراؤه وقال الشافعى ان كان بصيرا وعمى جاز وان كان اكمه لا يجوز واذا جاز شراؤه عندنا كان له خيار الرؤية ثم تكلموا فيما يكون بمنزلة الرؤية قالوا ان كان شيئا مما يقلب ويجس فاذا قلب وجس كان ذلك بمنزلة الرؤية وان كان مما لا يقلب ولا يجس بان كان عقارا او ثمارا على رؤس الاشجار قال الشيخ الامام شمس الائمة السرخسى الاشبه فى هذا بقول ابى حنيفة ان يوكل بصيرا بالقبض فاذا قبض الوكيل وهو ينظر اليه بطل خيار الوكل وعن محمد انه يوصف

المبيع عند الاعمى بابلغ ما يكون فاذا قال الاعمى بعد ذلك رضيت بطل خياره وعن ابى يوسف فيه روايتان فى رواية يقاد الاعمى الى موضع المبيع فاذا صار بحيث لو كان بصيرا لرآه ووصف له فقال رضيت بطل خياره (فى فصل خيار الرؤية من بيوع الخانية) شراء الاعمى و بيعه جائز فيقام الوصف فى حقه مقام النظر (ذخيره فى الثالث من البيع) ولا يسقط خياره فى العقار حتى يوصف له

(فتح القدير فى خيار الرؤية)

زيد عمروك منزلى ايچنده اولان جمله اشياسنى كورمدن عمرودن اشترا ايلسه زيد كوردكده خيار رؤيت ايله رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(سئل عن رجل اشترى جميع ما فى هذا البيت المقفول هل يصح اجاب البيع جائز لان الجهالة يسيرة فلا تمنع صحة البيع وللمشترى الخيار اذا رأى ما فى البيت ان شاء رضى وان شاء رد ولا خيار للبايع

(قارئ الهداية)

زيد عمروك ملك دكرمنى كورمدين ثمن معلومه اشترا ودفع ثمن ايتدكدنصكره زيد باباسى بكرى قبضه توكيل ايتمكله بكر دخى دكرمنى كوروب قبض ايلسه برقاچ سنه مرورنده زيد نادم اولوب مجرد دكرمنى كورمدم ديو بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ونظر وكيله بالقبض كنظره لا نظر رسوله اى بان قبضه الوكيل وهو ينظر اليه (كذا فى البدايع بحر رائق) ونظر وكيله بالقبض كنظره (زيلعى فى باب خيار الرؤية) ونظر الوكيل كنظر المشترى حتى لا يرده الامن عيب ولا يكون نظر الرسول كنظره وهذا عند ابى حنيفة وقالا هما سواء وله ان يرده قال رضى الله تعالى عنه معناه الوكيل بالقبض (هدايه فى باب خيار الرؤية)

زيد آخر دياره اولان ملك باغنى كورمدن عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد كوردكده نادم اولوب خيار رؤيت ايله بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(جاز البيع والشراء لما لم يرياه اى البايع والمشترى يعنى يجوز ان يبيع رجل شيئا ملكه ولم يره كما اذا ورثه وكذا يجوز ان يشترى رجل شيئا لم يره لما روى ان عثمان رضى الله عنه باع ارضا له بالبصرة من طلحة بن عبد الله عنه فقيل لطلحة انك قد غبنت فقال لى الخيار لانى اشتريت ما لم اره وقيل لعثمان انك قد غبنت فقال لى الخيار لانى بعت ما لم اره فحكما جبير بن مطعم رضى الله تعالى عنه فقضى بالخيار لطلحة وكان ذلك بمحضر من الصحابة رضوان الله تعالى عليهم اجمعين

(فى باب خيار الرؤية من بيوع الدرر والغرر)

هند زيد ايله ماله متعلقه دعواسندن عن اقرار زيدك منزلى اوزرينه منزلى كورمدين صلح اولسه هند منزلى كوردكده بعده خيار رؤيت ايله منزلى زيده رده قادره اولورمى * الجواب * اولور

(خيار الرؤية يثبت فى كل عين ملك بعقد يحتمل الفسخ كالبيع والاجارة والقسمة والصلح عن دعوى المال

(فى فصل فى خيار الرؤية من بيوع الخانية)

(فى خيار العيب)

زيد عمروك جاريه سنى اشترا وقبض ايتدكدنصكره جاريه نك ردينى ايجاب ايدر عيب قديمى اولديغى شرعا ثابت اولسه زيد جاريه يى خيار عيب ايله عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وما اوجب نقصان الثمن عند التجار فهو عيب (كنز) مشتر وجد بمشتراه ما ينقص ثمنه عند التجار اخذه بكل الثمن او رده (غرر فى خيار العيب)

زيد عمروك شوقدر كيل طوزينى اشترا وقبض ايتدكدنصكره طوزك ايچنده عيب عد اولنور بر مقدار طپراق ظاهر اولوب عيب قديم اولديغى شرعا ثابت اولسه زيد اول طوزى عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اشترى حنطة فوجد فيها ترابا ان كان مثل ما يكون فى الحنطة لا يرد ولا يرجع بالنقصان وان كان بحال لا يكون بالحنطة مثل ذلك و يعده الناس عيبا له ان يرد الحنطة كلها ولو اراد ان يميز التراب و يرد

على البايع و يحبس الحنطة ليس له ذلك اشترى سمكا فوجد فيه رصاصا يميز الرصاص و يرده على البايع بحصته من الثمن قل او كثر (خزانة الفتاوى فى فصل مايكون عيبا من كتاب البيوع)

هندك زيددن اشترا ايتديكى جاريه‌نك وقت معينده محمومه اولديغى ظاهر اولسه هند جاريه‌يه زيدك يانندده دخى اول وقتده محمومه اولديغنى اثبات ايدبجك جاريه‌يى زيده رده قادره اولورمى * الجواب * اولور

(رجل اشترى عبدا وقبضه فحم عنده وقد كان حم عند البايع ولم يعلم به المشترى قال الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل المسئلة محفوظة عن اصحابنا انه ان حم عند المشترى فى الوقت الذى كان يحم عند البايع كان له ان يرده وان حم عند المشترى فى غير ذلك الوقت لا يرد (من بيوع الخانية فى العيوب) وفى المنتقى اشترى عبدا محموما وكان يأخذه الحمى كل يومين او ثلثة ايام فاطبقت عليه عنده فله ان يرده (محيط برهانى فى الرابع عشر)

زيد جاريه‌سى هندى عمروه بيع ايدوب عمرو دخى بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره جاريه‌نك ردينى ايجاب ايدر عيبى ظاهر اولوب زيدك يدنده ايكن موجود اولديغى بينه ايله ثابت اولمغله حكم حاكمله بكر جاريه‌يى عمروه رد ايلسه عمرو دخى زيده رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو باع ما اشتراه من آخر فاراد المشترى الثانى رده بعيب موجود عند البايع الاول وانكره المشترى الاول و برهن الثانى على ما ادعاه رده على المشترى الاول بقضاء القاضى بحكم له به على الاول وهو قول ابى يوسف ورواية عن ابى حنيفة وقال محمد لا يرده (شرح المجمع فى فصل خيار العيب)

زيد عمروك جاريه‌سنى عمرودن اشترا وقبض ايتدكدنصكره جاريه‌نك برديشى ساقط اولديغى ظاهر اولوب عمروك يدنده ايكن اول عيب ايله معيبه اولديغى شرعا ثابت اولسه زيد جاريه‌يى خيار عيب ايله عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والسن الساقط والخضراء والسوداء ضرسا او لا عيب واختلف فى الصفرة

(بزازية فى السادس من البيوع)

زيد عمروك جاريه‌سى هندى عمرودن اشترا وقبض ايتدكدنصكره هندك رتقا اولديغى شرعا ثابت اولسه زيد هندى عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وما كان باطنا فى الجوارى تعرفه النساء ولا ينظر اليه الرجال كالقرن والرتق اذا اخبرت امرأة واحدة بذلك يثبت العيب فى حق الخصومة لا فى حق الرد فى ظاهر الرواية (فى عيب الخانية من البيوع) والرتق عيب وهو لحم فى المأتى يمنع وصول الوطئ اليها والقرن عيب وهو عظم فى المأتى يمنع الوصول اليها (مبسوط سرخسى من باب العيوب)

زيد قولى عمروى بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره اوچ كون تمامنده عمروك آكله مرضنه مبتلا اولديغى ظاهر اولمغله بكر زيددن مرض مزبور قديمدر ديو دعوى و زيد حادثدر ديوب حذاق اطبادن بشر وخالد عادللره اراءت اولندقده مرض مزبور اوچ كونده حادث اولماز قديمدر ديو شهادت ايلسه‌لر بكر عمرى زيده رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اختلفا فى كون القرحة قديمة فشهد البصراء من الاطباء انها لا يحدث مثلها فى المدة التى قبضها المشترى منه تقبل شهادتهم و يرد (قنيه فى باب الخصومة فى العيب) ثم فى الداء يرد بشهادة رجلين اذا شهدا انه قديم (من عيوب الخانية)

زيد عمرودن اشترا ايتديكى جاريه‌نك ايكى آيدنصكره حملى ظهور ايدوب قوابله اراءت اولندقده درت آيلق حملى واردر ديو خبر ويرمه‌لريله زيد عمروه جاريه‌نك سنك يانكده حملى وار ايدى ديو رد مراد ايدوب عمرو يوغيدى ديو انكار ايدوب عمروه يمين تكليف اولندقده عمرو يميندن نكول ايلسه زيد اول جاريه‌يى عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولزم عيبه ان نكل لانه حجة فى الزائد العيب (در فى خيار العيب) وان ادعى المشترى ان بالجارية حبلا

فالقاضی یریها النساء ن قلن انها حامل و کان ذلك عند البایع لاترد لکن یحلف البایع فان نکل فقد تأیدت شهادتهن بنکوله فثبت الرد (ذخیره فی نوع من دعوی العیب ملخصا)

زیدك عمرودن اشترا وقبض ایتدیکی جاریه‌نك بش آیدنصکره حملی ظهور ایتدکده زید عمرودن جاریه‌نك سنك یانکده ایکن حملی موجود ایدی دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب زیدك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله عمروه رده قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(والحجة هی البینة والاقرار (ظهیریه فی القسم الثالث من الوقف)

زید عمروك منزلنی ثمن معلومه عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدکدنصکره زید اول منزلك ایچنده ایکی مزار اولدیغنه مطلع اولوب عمروك یدنده ایکن موجودلر ایدیکی ثابت اولسه عند التجار نقصان ثمنی ایجاب ایتمکله زید منزلی خیار عیب ایله عمروه رده قادر اولورمی * الجواب ❊ اولور

(اشتری دارا الاقیطونا ثم ظهر ان فی القیطون قبرا له ان یرده وان استوحش منه لان العیب فی غیر المبیع (من بیوع القنیة) هذا یدل علی ان ظهور القبر فی الدار عیب یوجب الرد (للمولی المرحوم کربنشی)

وکل ما اوجب نقصان الثمن عند التجار فهو عیب (بدایه فی خیار العیب من کتاب البیوع)

زید بکرمی دکرمی دلبندینی شوقدر غروشه صفقهٔ واحده ایله عمروه بیع وتسلیم ایدوب عمرو جمله‌سنی قبض ایتدکدنصکره اول دلبندلردن انجق ایکیسنك ردینی ایجاب ایدر عیب قدیملرینه مطلع اولسه عمرو اول دلبندلرك ثمندن حصه‌لریله زیده رجوع ایتمیوب مجرد ایکیسی معیب اولمغله جمله‌سنی ردایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(اشتری عشرة اثواب فوجد باحدها عیبا یرده بحصته من الثمن (جواهر الفتاوی من کتاب البیع)

بوصورتده مرافعه اولدقلری قاضی جمله‌سنك ردی ایله حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(لانه لم یصادف حکمه الی حکم شرعی ولهذا لم ینفذ ولو استند الحکم الی دلیل شرعی و وافق قولا صحیحا فی المذهب نفذ و لا ینقض (جامع الفصولین فی کتاب ادب القضاء)

(نوع فی البیع بشرط)

زید عمروك جاریه‌سی هندی بکر اولمق اوزره عمرودن اشترا وقبض ایتدکدنصکره زید عمرودن هندی ثیب ایکن بیع ایلدك دیو دعوی وعمرو انکار ایتمکله حاکم هندی نسوانه کوستردکده ثیبدر دیسه‌لر زید عمروه هندی بیع وتسلیم ایتدکده ثیب اولمیوب بکر ایکن بیع وتسلیم ایتدیکنه یمین ویردرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولو اشتری جاریة علی انها بکر فاذا هی غیر بکر ذکر فی کتاب الاستحسان انه یریها النساء فان قلن هی بکر یلزم المشتری من غیر یمین البایع وان قلن ثیب یحلف البایع فان حلف لزم المشتری ایضا وان نکل ردت (جامع الفصولین فی الفصل الخامس ملخصا من کتاب البیوع وفیه تفصیل المسئلة)

زید عمروك قولی بکری اشترا ایدر اولدقده بکر بر برلك صنعتنی بیلر قولیله عمرودن اشترا وقبض ایدوب بعده بکرك اول صنعتی اصلا بیلمدیکی ثابت اولسه زید بکری عمروه رده قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(ولو اشتری بعیرا علی انه خراسی فلم یجده خراسیا کان له ان یرده کما لو اشتری عبدا علی انه خباز او کاتب فوجده غیر خباز او غیر کاتب رده (قاضیخان فی فصل الشروط المفسدة)

زید عمروه قولم بکر چرکس جنسندندر دیمکله عمرو بکری اول جنسدن اولمق اوزره اشترا وقبض ایتدکدنصکره بکرك اول جنسدن اولمیوب آخر جنسدن اولدیغی ثابت اولسه عمرو بکری زیده رده قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وفی المنتقی اشتری جاریة علی انها ترکیة فاذا هی هندیة یردها (فی الفصل الخامس من بیوع الخلاصة)

سئل عن شخص اشتری مملوکا وعین له ان جنسه ابازه فظهر ان جنسه غیره فهل البیع باطل ام لا اجاب

ان كان المملوك جنس غير الجركس فالبيع باطل فان كان جنس الچركس لكنهم اصناف مختلفة فالبيع صحيح والمشتري بالخيار لانه فات وصف مرغوب فيه حيث عين له شيئا خاصا فلم يجده

(من فتاوى شمس الدين الوفائى)

زيد عمرودن مايه جنسدن اولمق اوزره اشترا وقبض ايتديكى دوه نك مايه اولميوب جنس آخردن اولديغى ظاهر اولسه زيد اول دوه يى عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لان مطلق العقد يقتضى السلامة من العيب فكانت السلامة كالمشروطة ثم فوات السلامة يوجب التخيير لانه لم يرض به دونه (زيلعى فى خيار الشرط) اشترى فرسا على انه هملاج او بعيرا على انه خراسانى فاذا هو غيره يرد (فى الخامس من بيوع البزازية)

زيد عمروك اينكنى حامل اولمق اوزره عمرودن اشترا وقبض ايتدكدنصكره اينكك حامل اولماديغى ظاهر اولسه زيد اينكى عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اشترى جارية على انها مولدة الكوفة فاذا هى مولدة البغداد اوغلاما على انه تاجر اوكاتب اوغيره فاذا هو لا يحسنه اوعلى انه فحل فاذا هو خصى اوخنثى اوعلى عكسه اوعلى انه بغلة فاذا هو بغل اوعلى انها ناقة فوجدها فحلا اوعلى انه لحم ماعز فوجده لحم ضأن اوعلى ان هذا الحيوان حامل فوجده غير حامل جاز البيع فيها وامثالها وله الخيار (منح الغفار قبيل باب خيار الرؤية)

زيد عمروك شوقدر چوقه سنى لوندرينه اولمق اوزره اشترا وقبض ايتدكدنصكره چوقه لوندرينه اولميوب لوندرينه دن اشاغى جنسدن اولديغى ظاهر اولسه زيد چوقه يى عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الاصل فى هذا ان الاشارة مع التسمية اذا اجتمعا فى البيع ينظر ان كان المشار اليه من خلاف جنس المسمى فالعبرة لتسميته و يتعلق العقد بالمسمى وان كان من جنسه لكن يخالف فى الصفة فان تفاحش التفاوت فالعبرة للتسمية عندنا وان قل التفاوت فالعبرة للمشار اليه و يتعلق العقد به واذا عرفت هذا فنقول الياقوت مع الزجاج جنسان مختلفان وكذا الثوب الهروى مع المروى نوعان مختلفان فيتعلق بالمسمى وهو معدوم فيبطل ولا ينعقد (بدايع فى فصل المعقود عليه)

زيد عمروك منزلنى عوارضه بغلو اولمامق قوليله عمرودن اشترا ايتدكدنصكره منزلك عوارضه بغلو اولديغى ثابت اولسه زيد منزلى عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لو اشترى ارضا على انها حرة من النوائب الديوانية وهى ليست بحرة قال رحمه الله قال الشيخ الامام الاجل الاستاد البيع فاسد كالخراج وقال القاضى الامام الاجل لا يفسد البيع لكن يخير بين الرد والامضاء وعلى هذا لو اشترى على ان قانونه كذا فاذا هو اكثر (من بيوع الخلاصة فى الفصل الخامس من جنس آخر فى الخراج) ولو اشترى بان قانونه كذا فاذا هو اكثر يخير بين الرد والامضاء

(فيض كركى فى البيع)

زيد عمروك اتمكجى فرننى عوارضه بغلو اولمامق قوليله عمرودن اشترا ايتدكدنصكره فرنك عوارضه بغلو اولديغى ثابت اولسه زيد فرنى عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته آنفا)

زيد عمرودن شومقوله جواهر اولمق اوزره اشترا وقبض ايتديكى طاشك صرجه اولديغى ثابت اولسه زيد اول طاشى عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من البداية قبيل باب نوع فى البيع بشرط)

(فيما يمنع الرد بالعيب)

زيد عمروك جاريه سنى جميع عيوبيله عمرودن اشترا وقبول وقبض ايدوب بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره جاريه مزبوره نك عيب قديمى اولديغى ثابت اولوب بكر جاريه يى زيده رد ايلسه حالا زيد جاريه يى عمروه رده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن باع ماشراه فردعليه بعيب بقضاء باقرار اونكول او بينة رده على بايعه ولوقبله برضاء لايرده عليه (ملتقى الابحر) ومن باع عبدا وشرط البراءة من كل عيب فليس له ان يرده بعيب وان لم يسم جملة اليعوب بعددها (بدايه قبيل باب البيع الفاسد) ويدخل فى هذه البراءة اليعب الموجود والحادث قبل القبض فى قول ابى يوسف وقال محمد لا يدخل فيه الحادث وهو قول زفر لان البراءة تتناول الثابت ولابى يوسف ان الغرض الزام العقد باسقاط حقه عن صفة السلامة وذلك بالبراءة عن الموجود والحادث جميعا (من بيوع الهداية فى المحل المزبور)

زيد جاريه سى هندى عمروه بيع وتسليم عمرودخى قبض ايدوب بعده عمروجاريه نك ردينى ايجاب ايدر عيب قديمنه مطلع اولدقدنصكره عمرو هندى برقاج دفعه استخدام ايلسه حالا عمروهندى خيارعيب ايله زيده رده قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(الاستخدام بعدالعلم بالعيب مرة ليس برضاء استحسانا والصحيح ان المرة الثانية دليل الرضاء (خلاصة فيمايمنع الرد بالعيب من كتاب البيوع) وفى (خ) لواستخدم الخادم مرة اولبس الثوب مرة اوركب الدابة مرة لم يبطل خياره ولوفعله مرتين بطل (من الفصولين ٢٥)

زيد عمرودن اشترا وقبض ايتديكى جاريه نك طوزلى بلغمى اولديغنه مطلع اولدقدنصكره جاريه نى بيعه عرض ايدوب لكن بيع ايده ماسه حالا زيد جاريه يى خيار عيب ايله عمروه رده قادراولورمى ❊ الجواب * اولماز

(ويبطل حق الرد بالعيب بالعرض على البيع (موئيد زاده نقلامن الخزانة) لو باع عبدا اوجارية فوجد المشترى بهاعيبا فقال البايع اعرضها على البيع فان نفقت والافردها على فعرضها ليس له ان يردها بذلك العيب (قنيه فى المداينات)

زيد عمرودن اشترا وقبض ايتديكى اتك عيب قديمنه مطلع اولدقدنصكره زيد كندى مصالحى ايچون اول آته بنوب برقاج كون استعمال ايلسه زيد آتى خيارعيب ايله عمروه رده قادر اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(وركوب الدابة اذالم يضطر رضاء ولواضطر بان كان لاينقاد لا (بزازيه فى العيوب) مداواة المعيب وعرضه على البيع ولبسه واستخدامه وركوبه فى حاجته رضاء لان كلا منها دليل الاستبقاء (من بيوع الدرروالغرر فى خيارالعيب)

زيد قولى عمروى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدنصكره عمرو بكرك يدندن اباق ايلسه عمروحى آبق ايكن بكرعمروك زيد يدنده دخى اباقنى دعوى واثبات ايدوب ثمن مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب ❊ اولماز

(رجل اشترى عبدا فابق من يده وقدكان ابق عندالبايع لايكون له ان يرجع بنقصان العيب مادام العبد حيا آبقا فى قول ابى حنيفة (قاضيخان فى العيب) ولوشراء فابق من يده وكان ابق عندالبايع لايرجع بنقص العيب مادام القن حيا آبقا عندابى حنيفة وكذا لوسرق المبيع فعلم لعيبه لايرجع بنقصه (فشين) ليس للمشترى ان يطالب البايع بثمنه قبل عود الآبق (فصولين فى ٢٥)

زيدك عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ايتديكى قولك استسقا مرضنه مبتلى اولديغى ظاهر اولوب عمروه رد صددنده ايكن قول زيدك يدنده فوت اولسه اول قولك عمرو يدنده ايكن اول مرضه مبتلى اولديغى وجه شرعى اوزره ثابت اولسه زيد عمروه نقصان ثمن ايله مراجعته قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(ومن اشترى عبدا فاعتقه اومات عنده ثم اطلع على عيب رجع بنقصانه (بدايه فى باب خيارالعيب من كتاب البيوع)

زيد جاريه سى هندى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب عمرودخى جاريه يى وطئ ايتدكدنصكره عمروجاريه نك عيب قديمنه مطلع اولدقده عمرو نقصان ثمن ايله رجوع ايتميوب زيدك

رضاسنسز هندی زیده رده قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اشتری جاریة وقبضها ووطئها ثم وجدبها عیبا لایردها ولکن یرجع بنقصان العیب الا ان یرضی البایع ان یأخذها ولا یدفع النقصان (من فصول العمادی فی فصل خیار العیب)

زید عمرودن اشترا وقبض ایتدیکی صایغ یاغنی اریدوب سزدقدنصکره یاغنك ردینی ایجاب ایدرعیبی ظاهر اولوب عیب مزبور قدیم اولدیغی شرعا ثابت اولوب عمرورده راضی اولمیجق زید نقصان ثمن ایله عمروه رجوعه قادراولورمی * الجواب * اولور

(وان کان المشتری ثوبا فقطعه ولم یخطه ثم وجد به عیبا لایرده لکن یرجع بنقصان العیب فان کان البایع یقول انا اقبله کذلك فله ذلك هذه المسئلة تبتنی علی اصل وهو ان المبیع اذا انتقص فی ید المشتری بفعل المشتری ثم اطلع علی عیب کان عند البایع لایرده لکن یرجع بنقصان العیب دفعا للضرر عن نفسه فاذا قال البایع انا اقبله کذلك فله ذلك (من المحیط البرهانی فی نوع یمنع الرد بعیب من کتاب البیع)

هند قولی عمروی زینبه بیع وتسلیم زینب دخی قبض ایدوب بعده زینب عمروك ردینی ایجاب ایدر عیب قدیمنه مطلعه اولدقدنصکره عمروه مداوات ایلسه حالا زینب خیار عیب ایله عمروی هنده رده قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل اشتری جاریة فوجدبها قرحة فداواها ان داواها من تلك القرحة کان ذلك رضی بالعیب وان داواها عن عیب حدث فیها لا عن القرحة لم یکن ذلك رضی بالعیب (قاضیخان فی فصل العیوب من البیوع)

زید عمرودن اجل معلوم ایله ثمن معلومه اشترا وقبض ایتکی بارکیرك جداوی مرضنه مبتلی اولدیغی ثابت اولوب عمروه رد صددنده ایکن بارکیر زیدك یدنده هلاك اولسه اول بارکیرك عمرو یدنده ایکن اول مرضه مبتلی اولدیغی وجه شرعی اوزره ثابت اولیجق اجل حلولنده ثمندن نقصان عیب مقدارینی عمروه ویرمامکه قادراولورمی * الجواب * اولو (یفهم جوابه مما مر من البدایة قبل ثلاث مسائل)

زید عمرودن ثمن معلومه شوقدر قیون اشترا وقبض ایتدکدنصکره اول قیونلر کلبك مرضندن هلاك اولدقده زید عمرودن اول قیونلر یدکده ایکن دخی اول مرضله معیبلر اولمغله شوقدر نقصان عیبی طلب ایدرم دیودعوی وعمرو انکار ایدوب زیدك مدعاسی ثابت اولماسه عمروه یمین ویردرمکه قادراولورمی * الجواب * اولور

(وفی الزیادات فی کل موضع لواقر یلزم فاذا انکر یستحلف الا فی ثلث مسائل الاولی اراد الوکیل بالشراء الرد بعیب فادعی البایع ان الموکل رضی بالعیب ان اقر به الوکیل بطل حق الرد وان انکر لا یحلف الثانیة ادعی علی الآمر رضاه لایحلف وان اقر یلزم الثالثة الوکیل بقبض الدین ادعی علیه المدیون ابراء الموکل الداین وعلم الوکیل به لایحلف وان اقر یلزم (بزازیه فی النوع الثانی من الفصل السابع من کتاب ادب القاضی)

(باب الاقالة)

زید جاریه‌سی هندی عمروه بیع ایتدکدنصکره عمرو زیده ساکه یك اقچه پشمانلق ویره‌یم بیعی اقاله ایده‌لم دیوب زید دخی عمروایله بیعی اقاله ایلسه زید مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل اشتری جاریة فوجدبها عیبا فاصطلحا علی ان یدفع احدهما شیأ من الدراهم او اصطلحا علی ان یدفع المشتری الدراهم والجاریة للبایع لایجوز لانه ربوا الا اذا باع منه باقل من الثمن الذی اشتراها (مؤید زاده)

زید قولی عمروی بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره بکر نادم اولوب اقاله‌یه طالب اولمغله ثمن مزبورك شو مقداری پشمانلق نامنه زیده قالوب زیددن الماق شرطیله زید ایله بیعی اقاله ایدوب عمروی زیده تسلیم ایلسه بکر ثمن مزبوری تماما زیددن طلب ایتدکده عمرو بکرك یدنده معیب اولمش دکل ایکن زید مجرد شرط مزبوره بناء تماما ویرمامکه

قادراولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(وكذا لوقال اقلنى على ان اضع عنك خمسين من الثمن فقال فعلت جازت الاقالة دون الحط و يدفع كل الثمن (خلاصه فى الاقالة)

زيد ملك باغنی ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم ايدوب بعده ثمنی المادين زيد عمروه سا كه بيك اقچه پشمانلق و يروم بيعی اقاله ايدهلم ديدكده عمرو دخی بيعی اقاله ايدوب باغی زيده تسليم ايتدكدنصكره زيد اول اقدر اقچه يی عمروه و يرمامشكن عمرو مبلغ مزبوری زيددن جبرا السه زيد مبلغ مرقومی عمرودن استرداده قادراولورمی ✵ الجواب ✵ اولور

(وفى الشافى الاقالة عندابى حنيفة فسخ قبل القبض و بعده بمثل الثمن او باقل اوباكثر من نوع الثمن او بجنس آخر فاذا اعتبر فسخا والفسخ لايصح الابمثل الثمن الاول فبطل اشتراط الزيادة والنقصان واشتراط بدل آخر كمالوحصلت الاقالة قبل القبض (شرح الجامع الصغير للتمرتاشى فى الاقالة)

زيد قولی عمروی بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره زيد بيعنه نادم اولوب اقاله يه طالب اولمغله مقبوضی اولان ثمندن ماعدا پشمانلق نامنه بكره اون غروش و يرمك اوزره بكرايله بيعی اقاله ايدوب ثمن مزبورايله اون غرشی بكره و يرسه زيد اون غروشی بكردن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اذاظهرانه اخذها منهم بغيرحق (درر فى باب الشهادة فى القتل فى كتاب الجنايات)

و يضمنه اذا اخذه بغيرحق (من فتاوى خيرالدين فى الوقف)

زيد جاريه سی هندی عمروك جاريه سی زينب مقابله سنده عمروه بيع وتسليم ايدوب زينبی قبض ايتدكدنصكره بيعنه نادم اولوب اقاله يه طالب اولمغله عمروه پشمانلق نامنه اون غروش و يرمك اوزره عمروايله بيعی اقاله ايدوب زينبی عمروه تسليم وهندی عمرودن الوب زيد اون غروشی عمروه و يرسه زيد مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادراولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

اكراه معتبر ايله اولان اقاله شرعا صحيحه ومعتبره اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(يفهم جوابه ممامر من خزانة الفقه قبيل باب بيع الاب والوصى)

(باب الاستحقاق)

زيد عمروی قولمدرديو بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بشر عمروه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم عمروی بكردن السه بكر ثمن مزبوری زيددن المغه قادر اولورمی * الجواب ✵ اولور

(اذا اشترى دارا ثم استحق يرجع المشترى بالثمن على البايع (من فصول العمادى فى الخامس عشر ملخصا) (ج) الاستحقاق ضربان قديم فمن حقه الرجوع على بايعه بثمنه لانه يظهران البايع باع ملك غيرو حديث ومن حقه ان لايرجع على بايعه لانه باع ملك نفسه ثم استحق بسبب حدث عند المشترى الخ (جامع الفصولين من الفصل السادس عشر فى الاستحقاق والغرور) ودعوى الرجوع بالثمن عند الاستحقاق على البايع من المشترى لاتقبل مالم يذكر ان الاستحقاق كان بمطلق الملك او بدعوى النتاج وقيل تسمع و يصح الرجوع (فى السادس عشر من دعوى البزازية)

زيد ملكيت اوزره متصرف اولديغی منزلی عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بعض كمسنه لر عمروه منزل وقفدر ديوب لكن وقفيتی بينه ايله ثابته اولميوب وقفيتنه حكم اولنماسه عمرو زيده مجرد منزلك وقفيتی شايعه اولمغله منزلی سا كه رد ايدوب ثمنی سندن استرداد ايدرم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعى مشترى ارض على بايعها ان هذه الارض وقف وقد بعتها منى ايها البايع بغيرحق قال ليس له هذه المخاصمة انما ذلك للمتولى فان لم يكن ثمه متول فالقاضى ينصب منه متوليا ليخاصم و يثبت الوقفية

فاذا ثبت الوقفية ظهر بطلان البيع فيسترد المشترى الثمن من بايعه (مجمع الفتاوى فى الفصل التاسع من متفرقات الوقف وكذا من وقف التاتارخانية فى العشرين)

زيد برمنزلى ملكيمدر ديو عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره منزل مزبورك وقف اولديغى بينه ايله ثابت اولوب بعد الحكم وقف ايچون ضبط اولنسه عمرو ثمن مرقومى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب ❋ اولور

(ولا بد من معرفة حكم الاستحقاق فى بدل العقود فاستحقاق بدل الخلع يلزم الرجوع بالقيمة و بدل المبيع بما يقابله من البدل ان قائما وقيمته ان هالكا (بزازيه فى آخر السادس عشر من كتاب الدعوى)

زيد قولى عمروى بكره بيع وتسليم ايدوب بعده زيد فوت اولدقده عمرو بكردن زيد صحتنده قبل البيع بنى اعتاق ايتمش ايدى ديو دعوى و بكر انكار ايلسه عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايديجك سبيلى تخليه اولنورمى * الجواب ❋ اولنور

(ولو قال ذو اليد اشتريتها من فلان وقالت الامة اعتقنى فلان فاقام كل واحد منهما بينة فبينة العتق اولى اذا كان فى يد المشترى قبض معاين (فى الحادى عشر من دعوى الخلاصة)

زيد بر باغى ملكيمدر ديو عمروك باغى مقابله سنده عمروه بطريق المقايضه بيع وتسليم وعمروك باغنى قبض ايتدكدنصكره زيدك باغنده بكر مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم عمرودن السه عمرو باغى زيددن المغه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(اذا استحق احد العوضين اورد بعيب فقد انفسخ العقد فيرجع بالبدل ان كان قائما و بقيمته ان كان هالكا لانه تعذر استرداده مع قيام السبب الموجب للرد (من المبسوط للسرخسى) وفى المقايضة لو استحق احد العوضين يرجع المستحق عليه فى عوضه قياسا على ما اذا ادعى عينا فصالحه على عين اخرى ثم استحق البدل يرجع فى دعواه (من خزانة المفتين فى الاستحقاق من كتاب البيوع)

زيد جاموسنى عمروك جاموسى مقابله سنده عمروه بطريق المقايضه بيع وتسليم ايدوب عمروك جاموسنى الدقدنصكره زيد عمرودن الديغى جاموسى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده بشر عمروك زيددن الديغى جاموسده مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم جاموسى عمرودن السه عمرو جاموسنك قيمتى ايله زيده مراجعت ايتميوب بيعى فسخله جاموسى بكردن المغه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(اشترى عبدا بثوب وتقابضا ثم استحق العبد وقد هلك الثوب فى يده لزمه قيمته لانه وجب عليه رده لان البيع انفسخ فى العبد فيلزمه رد بدله وقد عجز عنه فيلزمه قيمته (من المحيط للسرخسى من كتاب الاستحقاق)
وكذلك لو باعها المشترى اووهبها وسلمها اوتزوج عليها ثم استحق العبد
ضمن قيمة الدار للبايع لما مر (قنيه فى الاستحقاق)

زيد هندى جاريه سى اولمق اوزره عمروك معين قلجى مقابله سنده عمروه بطريق المقايضه بيع وتسليم وقلجى قبض ايدوب بعده زيد قلجى استهلاك ايتدكدنصكره هند بن حرة الاصلم ديو عمرودن دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب حريتنه حكم اولنسه عمرو قلجنك قيمتنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب ❋ اولور

(اشترى عبدا بثوبين وتقابضا ثم استحق العبد اورد بعيب وهلك احد الثوبين يأخذ الباقى وقيمة الهالك ولو هلكا يأخذ قيمتها والقول فى القيمة قول الذى كانا فى يده (قنيه فى باب الاستحقاق)

زيد عمروى قولمدر ديو بكرك قولى بشر مقابله سنده بكره بيع وتسليم ايدوب بشرى قبض ايتدكدنصكره بشر زيدك يدنده فوت اولوب بعده خالد عمروه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم بكردن السه بكر بشرك قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد بر دوه يى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم عمرو دخى بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بشر دوه يه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم دوه يى بكردن السه بكر ثمن مزبور ايله عمروه رجوع ايتميوب زيده

رجوعه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(واواستحق من المشتری الاخیر یکون حکما علی کل الباعة حتی یرجع کل منهم علی بایعه بلا اعادة البینة ولا یرجع کل منهم مالم یرجع علیه (جامع الفصولین فی السادس عشر) سئل شمس الائمة الاوزجندی عن رجل اشتری من آخر جاریة ثم ظهر انها حرة وقدمات البایع ولم یترك شیئا ولا وارثا ولا وصیا غیر ان بایع المیت حاضر قال یجعل القاضی للمیت وصیا حتی یرجع المشتری علی وصی المیت ثم وصی المیت یرجع علی بایع المیت (من فصول العمادی فی الخامس عشر)

زید برمتاعی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایدوب عمرودخی بکره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره بشر متاعه مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم متاعی بکردن الوب بکر ثمن مزبورایله عمروه رجوع مراد ایتدکده عمر آخر دیاره کتمش اولسه بکر ثمن مزبورایله زیده رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید یدنده اولان چفتلك منزلنی مستقلا ملکی اولمق اوزره عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر منزلك ثلث شایعنه مستحق چیقوب بعدالاثبات والحکم منزلك ثلث شایعنی ضبط ایلسه عمرو منزلك ثلثانی زیده رده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(شحی) استحق بعض المبیع فلولم یمیز الابضرر کدار وکرم وارض وزوجی خف ومصراعی باب وقن یخیر المشتری والافلا (جامع الفصولین فی السادس عشر) استحق نصف الدار شایعا اوثلثه اونحوه یخیر المشتری عندنا رد الباقی ورجع بکل ثمنه اوامسك الباقی ورجع بثمن المستحق (جامع الفصولین فی ١٦)

زید برعقاری ملکمدر دیو عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره بکر اول عقارك شومقدارینه مستحق چیقوب بعدالاثبات والحکم ضبط ایلسه عمرو اول مقدارك ثمندن حصه سیله زیده رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولوقبض کله فاستحق بعضه بطل البیع بقدره ثم لواورث الاستحقاق عیبا فیما بقی یخیر المشتری (جامع الفصولین فی الفصل السادس عشر)

زید یدنده ماء جاری اولان ملك منزلنی عمروه صویی ایله شوقدر اقچه یه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب عمرودخی بنا احداث ایتدکدنصکره بکر اول صویه مستحق چیقوب بعدالاثبات والحکم اول صویی السه عمرو ثمن مزبوردن اول صویه مقابل اولان مقداری زیدن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اشتری ارضا بشربها واحدث فیها بناء ثم استحق الشرب فالمشتری یرجع بنقصان الشرب (تاتارخانیة فی باب الاستحقاق من البیع) رجل اشتری ارضا بشربها فاستحق الشرب قبل القبض قال محمد یخیر المشتری ان شاء اخذ الارض بجمیع الثمن وان شاء ترك وکذلك المسیل وان استحق الشرب بعد ماقبض المشتری الارض واحدث فیها بناء اوغرسا اوزرعا فان المشتری رجع بنقصان الشرب والمسیل جعل محمد رحمه الله لهذا اصلا فقال کل شئ اذا بعته وحده لایجوز بیعه واذا بعته مع غیره جاز فاذا استحق ذلك الشئ قبل القبض کان المشتری بالخیار ان شاء اخذ الباقی بجمیع الثمن وان شاء ترك وکل شئ اذا بعته وحده یجوز بیعه فاذا بعته مع غیره فاستحق کان له حصة من الثمن (من بیوع الخانیة فی فصل الاستحقاق)

زید برعقاری ملکمدر دیو عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ارقرنداشی اوغلی بکری ترك ایتدکده بکر اول عقارك شومقدارینه مستحق چیقوب بعدالاثبات والحکم ضبط ایلسه عمرو اول مقدارك ثمندن حصه سنی بکرك مقبوضی اولان زیدك ترکهٔ وافیه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لان الورثة قائمون مقام مورثهم (فی باب عتق المملوك بین الشرکاء من المحیط للسرخسی و باقی

الجواب يعلم مما مر من جامع الفصولين قبل مسئلة)

زيد يدنده اولان دكرمنی عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب عمرو دخی برمدت ضبط ايتدكدنصكره بكر دكرمنه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم عمرودن السه عمرو دخی ثمن مزبوری زيددن طلب ايتدكده زيد ضبط ايتديكك مدتك اجرتنه طوتارم ديوب ويرمامكه

قادر اولورمی ❋ الجواب * اولماز

(ولو اشترى طاحونة وكانت فى يده مدة ثم استحقها مستحق فليس له ان يطالب المشترى بغلة الطاحونة لانها ليست من اجزاء المبيع بل من فعله وكسبه (جواهر الفتاوى فى الخامس من البيوع)

زيد برعرصه‌يی ملكی اولمق اوزره عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بكر عرصه ملكمدر ديو عمرودن دعوى وعمرو انكار ايدوب بكرك مدعاسی ثابت اولمامغله عرصه بكره حكم اولنميوب بعده عمرو بكر ايله دعوای مزبوره‌دن شوقدر اقچه‌يه صلح اولوب دفع بدل ايلسه عمرو زيده مجرد بن عرصهٔ مرقومه ايچون بكر ايله صلح اولمغله بكره ويرديكم بدل صلحی باكه ضامن اول ديمكه

قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(ولو اشترى رجل شيئا فادعاه رجل آخر اوادعى فيه شقصا فصالحه المشترى صح ولو اراد ان يرجع بذلك على بايعه لا يقدر لان الاستحقاق لم يثبت وهذا دفع المال برضاء نفسه (عماديه فى ١٥) واذا قضى على المشترى بالاستحقاق ثم صالح على شئ رجع بكل الثمن على البايع وان صالح قبل الحكم لا يرجع (فى السادس عشر فى نوع من دعوى البزازية)

زيد عمروه برسرحدی چوقه‌يی ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بكر اول چوقه‌يه مستحق چيقوب بندر ديو عمرودن دعوى وعمرو اقرار ايدوب بكر حكم حاكمله چوقه‌يی عمرودن الوب بعده بكر چوقه‌يی عمروه هبه وتسليم ايلسه عمرو ثمن مزبوری زيددن طلب ايتدكده زيد چوقه بكرك ايديكنی معترف ايكن مجرد بكر چوقه‌يی ساكه هبه ايلدی ديو ثمنی ويرمامكه

قادر اولورمی ❋ الجواب * اولماز

(المرء يوخذ باقراره (كذا فى رهان جواهر الفتاوى) شراه فادعاه فاذا ثبت بالبينة وحكم له فدفع المشترى اليه شيئا وامسك المبيع يصير هذا الشراء من المستحق فثبت له الرجوع الى بايعه (جامع الفصولين فى الفصل السادس عشر) ثم الرجوع اى رجوع المشترى بالثمن على البايع انما يكون اذا ثبت الاستحقاق بالبينة لما عرفت انها حجة متعدية عما اذا ثبت باقرار المشترى او بنكوله عن اليمين او باقرار وكيل المشترى بالخصومة او بنكوله فلا يوجب الرجوع بالثمن لان اقراره لا يكون حجة فى حق غيره وفى زيادات ابى بكر بن حامد البخارى اشترى دارا واستحقها رجل باقرار المشترى او بنكوله عن اليمين لا رجع على بايعه بالثمن فان اقام المشترى البينة ان الدار ملك المستحق ليرجع على بايعه بالثمن لا يسمع بينته اما لو اقام البينة على اقرار البايع ان المبيع ملك مستحق تقبل ويؤاخذ البايع بالثمن ولو لم يقم البينة على اقرار البايع بذلك ولكنه طلب يمينه بالله ما هى للمدعى كان له ذلك لانه يحتمل ان ينكل عن اليمين فيصير بنكوله كالمقر ويسترد منه الثمن بعد ذلك كذا فى العمادية وهذا مما يجب حفظه والناس غافلون عنه (من استحقاق الدرر والغرر)

زيد قاطرينی عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكر بكر ظهور ايدوب اول قاطر قصراغمك قلونيدر ديو دعوى ومدعاسنی اثبات ايدوب قاطری عمرودن الدقدنصكره عمرو ثمن مزبور ايله زيده مراجعت مراد ايتدكده زيد اول قاطر بنم قصراغمدن حاصل اولمش ملكمدر ديو دعوى ومدعاسنی عمرو ايله بكرك مواجهه‌لرنده وجه شرعی اوزره اثبات ايدجك عمروی دفع ايدوب عمرو قاطری بكردن المغه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(اقول لو استحق نتاج فطلب ثمنه فبرهن بايعه انه نتج عندی او عند بايعی ينبغی ان تسمع بينته ويبطل الحكم بالاستحقاق بالنتاج لما مر من انه ظهر ان ذا اليد هو البايع الاول فبينته اولى وقدم فى فصل

الخارج وذى اليد هذا (جامع الفصولين فى السادس عشر) ولو ادعى عبدا فى يد انسان انه اشتراه من فلان وانه ولد فى ملكه الذى اشتراه منه واقام ذواليد البينة انه اشتراه من رجل آخر وانه ولد فى ملكه يقضى لصاحب اليد لان دعوى الولادة فى ملك بايعه بمنزلة دعوى الولادة فى ملكه (بدايع فى فصل تعارض الدعوى بين مع تعارض البينتين) ادعى عليه ثورا انه له نتج عندى من بقرتى المملوكة فحكم وسلم اليه واراد ذواليد الرجوع على بايعه بالثمن واقام بايعه بينة ان هذا الثور نتج عندى من بقرتى المملوكة بحضرته ومن المستحق فبينة البايع اولى وبه افتى السائلى وقال لان ذااليد تلقى الملك من جهة البايع فكان ذا اليد اقامها فكان اولى (من شهادات القنية والعمادية)

زيد بار كيرنى عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى بكره بيع وتسليم ايتدكصكره بشر باركيره مستحق چيقوب ملكمدر ديو بكردن دعوى ومدعاسنى اثبات ايدوب بعد الحكم باركيرى بكردن المغله بكر عمروه ويرديكى ثمنى عمرودن استرداد مراد ايتدكده عمرو اول باركيرى باكه بيع ايدن زيدك ملك قسراغندن طوغمشدر ديو دعوى ومدعاسنى بكرك يوزينه اثبات ايدوب حاكم بكرى دفعله حكم ايلسه حالا بكر باركيرى بشردن طلب ايتميوب عمرودن ثمن تامنه نسنه المغه قادر اولورمى ❋ الجواب * اولماز

(واذا استحق العبد من مشتريه بالملك المطلق وقضى القاضى بالعبد للمستحق ورجع المشترى على بايعه بالثمن فاقام البايع بينة ان هذا العبد نتج فى ملكى من امتى وان القضاء للمستحق وقع باطلا فليس لك حق الرجوع على بالثمن قبلت بينته اذا اقامها بحضرة المستحق اشار فى السير الكبير ان محمدا شرط حضرة المستحق و بعض مشايخنا قالوا ينبغى ان لا يشترط حضرته هكذا افتى شمس الائمة السرخى وهو قياس قول ابى حنيفة وابى يوسف الاول وهذا القول اشبه واظهر (من الذخيرة البرهانية فى الفصل الحادى والعشرين من كتاب البيع)

زيد وصيسى اولديغى هند صغيرهنك ملك عرصهسنى مسوغ شرعيه بناء ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بكر عرصهنك برمقدارينه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم اول مقدارى عمرودن السه عمرو اول مقدارك ثمندن حصهسيله زيده رجوعه قادر

اولورمى ❋ الجواب * اولور

(وفى السراجية وصى باع عبد الصبى ثم استحق العبد رجع المشترى على وصى الصغير وهو على الصغير وهو على الورثة (ادب الاوصياء فى فصل الضمان)

ديونى تركهسندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك تركهسنى بيع وايفاء ديونه حاكم عمروى وصى نصب ايدوب عمرو دخى تركهدن برعرصهيى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب ثمنى غرمايه ويردكدنصكره بشر عرصهيه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم بكردن السه بكر عمروه ثمنى باكه ضامن اول بعده غرمايه مراجعت ايله ديمكه

قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو باع القاضى او امينه العبد باذن الغرماء واخذ الثمن فضاع عنده ثم استحق العبد رجع المشترى على الغرماء ووصى الميت اذا باع العبد لغرماء الميت بامر القاضى ثم استحق العبد او هلك قبل التسليم وضاع الثمن عند الوصى رجع المشترى بالثمن على الوصى ثم الوصى على الغرماء

(فى فصل التوكيل بالبيع والشراء من وكالة الخانية)

زيد يدنده اولان جاريهيى عمرو دلالك وساطتى ايله كندوسى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بشر جاريهيه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم بكردن السه بكر ثمن مزبورى زيددن طلب ايتميوب عمروه مجرد وساطتك ايله اشترا ايتمكله ثمنى مالكدن باكه ويرديمكه قادر

اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(اكر دلال دلالى كرديم استحق المبيع فى يد المشترى فالمشترا على من يرجع بالثمن فالجواب اكر دلال خود بيع كرده باشد مشترى بر دلال رجوع كند (تاتارخانية فى فصل الاستحقاق من البيوع)

اوردوی همایوندن دار الحربده ایکن اوردو خلقندن زید برقاچ قسراقلری عمرودن اشترا وقبض ایدوب دار اسلامه اخراج ایتدکدنصکره بکر اول قسراقلر ملکمدر دیو زیددن دعوی وزید ملکمدر دیو انکار ایلسه بکر مدعاسنی اثبات ایدیجك قسراقلری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه مما مر فی اول باب الاستحقاق)

زیدك عمرودن اشترا ایتدیکی قولی بکر برمقدار مال کسب ایتدکدنصکره بشر بکره مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم بکری زیددن السه بکرك مال مکسوبنی دخی المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اکتسب العبد عند المشتری یأخذه المستحق مع الاکتساب ولا یرجع علی البایع الا بالثمن (بزازیه فی الاستحقاق من الدعوی)

زید هندی جاریه‌سی اولمق اوزره عمروه بیع وتسلیم ایدوب عمرو دخی هندی وطئ ایدوب هند بر ولد طغوردقدنصکره بکر هنده مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم هندی عمرودن السه بکر اول ولدی استرقاقه قادر اولورمی * الجواب * اولماز عمرو ولدك یوم خصومتده اولان قیمتنی بکره ضامن اولور

(رجل ورث جاریة من ابیه واستولدها ثم جاء مستحق واستحقها کان الولد حرا بالقیمة ثم یرجع المستولد بثمن الجاریة وبقیمة الولد علی من باع من مورثه ویخلف الوارث المورث فی ضمان الغرور کما لو وجد بها عیبا کان له ان یردها علی بایع المورث (فی غرور بیع الخانیة)

(فی مسائل الغرور)

زید برباغچه‌یی ملکمدر دیو عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب عمرو دخی باغچه‌ده اشجار غرس ایتدکدنصکره بکر اول باغچه‌یه مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم عمرودن السه عمرو ثمن مزبور ایله زیده رجوعه وغرس ایتدیکی اشجاری قائمة زیده تسلیم ایدوب یوم تسلیمده اولان قیمتلرینی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ح) شری ارضا فبنی اوزرع اوغرس فاستحق یرجع المشتری بثمنه علی بایعه ویسلم بناء وزرعه وشجره الیه فیرجع بقیمتها مبنیا قائما یوم سلمه الیه (فی السادس عشر من الفصولین) (فس) المشتری لو رجع علی بایعه بثمنه وقیمة بنائه فبایعه هل یرجع علی بایعه بهما عند ابی حنیفة رحمه الله لا یرجع الا بثمنه وحده وعندهما یرجع بهما شری کرما فاستحق اصل الکرم دون الشجر والقضبان والحیطان فللمشتری ان یرد الاشجار علی البایع ویسترد جمیع الثمن لانه اولم یرد یتضرر لانه یؤمر بالقلع (من المحل المزبور)

زید بر منزلی ملکمدر دیو عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب عمرو دخی منزل مزبورده بنا احداث ایتدکدنصکره عمرو فوت اولوب ورثه‌سی منزلی ضبط ایتدکلرنده هند اول منزله مستحقه چیقوب بعد الاثبات والحکم ورثه‌دن السه ورثه اول بنایی زیده مبنیا تسلیم ایدوب یوم تسلیمده مبنیا قیمتی ایله ثمن مرقومی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(اذا اشتری دارا وبنی فیها ثم استحقت یرجع المشتری بالثمن علی البایع وسلم البناء الیه ویرجع علیه ایضا بقیمة البناء مبنیا قائما یوم تسلیم ذلك الیه (من فصول العمادی فی الفصل الحادی عشر)

هند بر منزلی ملکمدر دیو زیده ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب زید دخی منزل مزبورده ابنیه احداث ایتدکدنصکره منزل مزبورك وقف اولدیغی بینه ایله ثابت اولوب بعد الحکم زیددن النسه زید ابنیهٔ مرقومه‌یی هنده تسلیم ایدوب یوم تسلیمده مبنیة قیمتی ایله ثمن مزبوری هنددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الاجناس المشتری انما یرجع بقیمة البناء علی البایع یوم الاستحقاق حتی اذا کان یوم البناء عشرة آلاف ویوم الاستحقاق مائة یرجع بالمائة وکذا لو انفق مائة وقیمة البناء یوم الاستحقاق الف یرجع بالالف

(فی استحقاق البزازیة)

زیدك عمرودن اشترا وقبض ایتدیکی ساعتك بعض آلاتی اولمامغله زید مجددا آلات یا بدیروب وضع ایتدرد کدنصکره بکر اول ساعته مستحق چیقوب بعد الاثبات ساعت بکره حکم اولنسه زید بکره اول آلاتك قیمتلرینی ویر والا ساعته مضر اولمامغله قلع ایدوب الورم دیدکده بکر راضی اولمیوب آلاتی مجانا ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو غرس المشتری فیها اشجارا وثبت فیها الاشجار فهی للمشتری ویؤمر بالقلع فان اضر القلع بالارض فالمستحق بالخیار ان شاء ضمن للمشتری قیمة الاشجار مقلوعا و تکون له وان شاء کلفه بالقلع وغرم المستحق للمشتری مانقص الزرع ولا یغرم البایع ولا المشتری للمستحق مانقص الارض ورجع المشتری علی البایع بالثمن لاغیر (فی السادس من دعوی البزازیة ملخصا)

زید عمرودن اشترا ایتدیکی منزلده بنا احداث ایتدکدنصکره هند اول منزله مستحقه چیقوب بعد الاثبات منزل هنده حکم اولنسه هند زیده احداث ایتدیکك بنایی قلع ایله دیدکده زید هنده بنانك قیمتنی باکه ویروب بنایی ال دیوجبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان استحق الدار بعد البناء والبایع غائب والمستحق اخذ المشتری بهدم البناء فقال المشتری ان البایع قد غرنی فهو غائب قال ابو حنیفة لایلتفت الی قول المشتری بل یؤمر بهدم البناء و یدفع الدار الی المستحق (قاضیخان من کتاب البیوع)

زید و عمرو بر منزلی مستقلا ملکمزدر دیو بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بکر دخی منزلده بنا احداث ایتدکدنصکره بشر منزلك ثلث شایعنه مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم منزلك ثلثنی ضبط ایلسه بکر منزلك ثلثانی ایله بنانك ثلثنی مبنیا زید و عمروه تسلیم ایدوب اول ثلثك یوم تسلیمده مبنیا قیمتیله ثمن مرقومی زید و عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اشتری دارا و بنی فیها ثم استحق رجل نصفها ورد المشتری مابقی علی البایع کان له ان یرجع علی البایع بالثمن وبنصف قیمة البناء لانه مغرور فی النصف (من بیوع الخانیة فی اواخر مسائل الغرور)

زید عمروه بن بکرك قولی یم بنی اشترا ایله دیمکله عمرو زیدی بکردن ثمن معلومه اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدکدنصکره زید بن حر الاصلم دیو عمرودن دعوی ومدعا سنه اقامت بینه ایدوب حریتنه حکم اولنسه بکر غائب اولوب مکانی معلوم اولمامغله عمرو ثمن مرقومی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

قال له اشترنی فانا قن فشراه فاذا هو حر فلو کان البایع حاضرا او غائبا غیبة معروفة لم یکن علی القن شیٔ ولو کان البایع لایدری این هو رجع المشتری علی القن ثم رجع هو علی بایعه (جامع الفصولین فی الاستحقاق) قال ومن اشتری عبدا فاذا هو حر وقال العبد للمشتری اشترنی فانی عبد فان کان البایع حاضرا او غائبا غیبة معروفة لم یکن علی العبد شیٔ وان کان البایع لایدری این هو رجع المشتری علی العبد ورجع هو علی البایع (من بیوع الهدایة)

(باب السلم)

زید شوقدر قیون ایچون عمروه سلم طریقیله شوقدر اقچه ویرسه عمرو مبلغ مزبوری زیده ویردکن زید المیوب اول قدر قیون الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

ولا فی الحیوان واطرافه ولا فی جلوده عددا (ملتقی فی السلم) حتی لایجوز السلم فی الحیوان (من شرح القدوری)

زید شوقدر وقیه یاغ ایچون عمروه سلم طریقیله شوقدر اقچه ویروب لکن شرائط سلمی رعایت ایلماسه عمرو مبلغ مزبوری زیده ویردکن زید المیوب اولقدر یاغ الورم دیمکه اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی شرح الشافی السلم جائز فی جمیع مایکال او یوزن مما لاینقطع من ایدی الناس مثل الحنطة والشعیر

والسمسم والزيت والسمن والعسـل والزعفران والمسك والعنبر وما اشـبه ذلك اذا بين الكيل او الوزن والصفة والاجل وكذا كل مايكال من الحناء والورد والوسمة والرياحين اليابسة وكذا الحديد والصفر والرصاص والنحاس والشبه (خلاصه فى جنس مايجوزفيها السلم ومالايجوز من كتاب البيوع) وشرط صحته بيـان الجنس والنوع والصفة والقدر والاجل واقله شهر وقدر رآس المال فى الكيلى والوزنى والعددى المتقارب ومكان ايفـاء ما لحمله مؤنة والا فيوفيه حيث شاء كذا الثمن والقسمة والاجر وشرط بقـائهما قبض رأس ماله قبل الافتراق (غرر فى السلم)

زيد شوقدر وقيه ياغ ايچون عمروه سلم طريقيله شوقدر اقچه ويروب شرائط سلمى رعايت ايلسه اجل حلولنده زيد اولقدر ياغى عمرودن طلب ايتدكده عمرو ويرميوب اقچه ال ديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(اعلم ان شرائط السـلم سبعة عشر ستة فى رأس المـال واحد عشر فى المسـلم فيه اما التى فى رأس المال فاحدها بيان الجنس انه دراهم او دنانير والثانى بيان النوع انها بخارية اوسمرقندية والثالث بيان الصفة من الجودة والردائة والرابع اعلام قدر رأس المـال والخامس كون الدراهم منقدة عند الامام وعندهما هذا ليس بشرط والسـادس تعجيل رأس المـال واما التى فى المسـلم فيه فاحدها بيان الجنس كالحنطة والشعير والثـانى بيان النوع كسهالية اوجبلية والثـالث بيان الصفة كجيدة اوردية والرابع اعلام قدر المسـلم فيـه والخـامس ان لا يشمل البدلين ويبق علة ربوا الفضل وهو القدر او الجنس والسـادس ان يكون المسلم فيه مما تعين بالتعيين حتى لايجوز فى الدراهم والدنانير والسـابع الاجل والثـامن ان ينقطع من حين العقد الى حين المحل والتاسـع ان العقد ليس فيه خيـار الشرط والعاشر بيان محل الايفـاء والحادى عشر كون المسلم فيه مضبوطا بالوصف كالاجناس الاربعة المكيل والموزون والذراعى والعددى المتقارب (غاية البيان فى باب السلم)

زيد شـوقدر وقيه ياغ ايچون عمروه سـلم طريقيله شـوقدر اقچه ويردكدنصكره اجل حلولنده ياغ موجود اولمامغله زيد عمروك ويره جكى ياغى عمروه شوقدر اقچه يه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(مع عك) باع رب السلم المسلم فيه من المسلم اليه باكثر من رأس المال او برأس المال لايصح (قنية فى السلم)

(ومن شرائط صحة البيـع ان يكون المبيع موجودا حتى لايجوز بيع المعدوم

(بدايع فى فصل من كتاب البيوع)

زيد شـوقدر وقيه يباغى ايچون سـلم طريقيله عمروه شوقدر اقچه ويروب لكن شرائط سلمى رعايت ايلماسـه عمرو مبلغ مزبورى زيده ويردكن زيد الميوب اولقدر يباغى الورم ديمكه قادر اولورمى * الجـواب * اولماز

(ولايصح السلم الا بسبع شرائط تذكر فى العقد (شرح القدورى للزاهدى)

زيد شوقدر قنطار پنبه ايچون سلم طريقيله عمروه شـوقدر اقچه ويروب وشرائط سلمى رعايت ايدوب لكن قبل حلول الاجل زيد وعمرو متعـاقبا فوت اولسه لر زيدك ورثه سى اول قدر پنبه يى عمروك تركهٔ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سـندن طلب ايتدكلرنده عمروك ورثه سى اول قدر اقچه الك ديوب پنبه يى ويرمامكه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولايبطل الاجل موت رب السلم ويبطل بموت المسلم اليه حتى يؤخذ السلم من تركته حالا

(قاضيخان فى السلم)

زيد شوقدر چكى اوطون ايچون عمروه سـلم طريقيله شوقدر اقچه ويروب شرائط سلمه رعايت ايلسـه زيد اجل حلولنده اول قدر اوطونى عمرودن طلب ايتـدكده عمرو ويرميوب اقچـه كى ال ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد عمروه ذمتكده اولان شوقدر اقچه م شومقدار دمر ايچون سلم اولسون ديوب عمرودخى راضى اولسه حالا عمرو زيده دينى ويردكن زيد الميوب قول مزبوره بنـاء اول مقدار دمر الورم ديمكه

قادر اولورمی ❋ الجواب * اولماز

(اذا اسلم الی رجل دیناله علیه لم یجز لان هذا بیع الدین بالدین وقدنهی الرسول علیه السلام عنه (ذخیره فی السلم)

(فی الاستصناع)

زید دکرمن یاپمق صنعتی اولان عمروه کرستهلریله بنم ایچون طونه اوزرنده شومقوله بردکرمن یاپ دیوشوقدر اقچه ویردکدنصکره زیدآخر دیاره کیدوب بعده عمرو کندی کرستهسیله اول مقوله بردکرمن یاپدقدنصکره زید کورمدین عمرو دکرمنی بکره بیع وتسلیم ایلسه زید کلدکده مجرد بنم ایچون یاپمشیدی دیو دکرمنی بکردن المغه قادراولورمی ❋ الجواب * اولماز

(یجب ان یعلم ان الاستصناع جائز فی کل ماجری التعامل فیه ولایجوز فیما لم یجز (من المحیط البرهانی فی الفصل الرابع والعشرین) للصانع ان یبیع المصنوع قبل ان یراه المستصنع لان العقد لیس بلازم فاذا رآه ورضی به المستصنع لیس له ان یبیعه لان الصانع بالاحضار اسقط خیاره ولزم العقد من جانبه فاذا رضی به المستصنع ثبت اللزوم فی حقه ایضا فلایکون للصانع ان یبیعه (من الذخیرة البرهانیه فی الفصل العشرین من البیوع)

قایق استصناعی متعارف اولان بلدهده زید عمرو نجاره شوقدراقچه ویروب کراستهدك ایله بنم ایچون طول وعرضی شومقدار برقایق یاپ دیوقول ایدوب عمرودخی کراستهسیله زیدك دیدیکی اوزره برقایق یاپوب زیده تسلیم ایتدکدنصکره عمرونادم اولوب زیدك رضاسنسز مبلغ مزبوری زیده ردایله قایغی زیدن المغه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(والاستصناع بدونه ای بدون الاجل صح استحسانا للاجماع الثابت بالتعامل من زمن النبی صلی الله تعالی علیه وسلم الی یومنا هذا (دررغرر)

(کتاب الصرف)

زید التونی بلاضرر تخلیص ممکن اولمیان التون زمردکوپهسنی عمروه شوقدراقچهیه نسئة بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی ❋ الجواب * اولماز

(وعقد الصرف بذکر الاجل فی احد البدلین اوالخیار ینعقد بوصف الفساد وفرق الامام بین المنعقد علی الفساد وبین مااعترض علیه الفساد باخلال شرط البقاء علی الصحة فقال اذا باعها بالف وفی عنقها طوق قدرمائة وتفرقا قبل قبض شیٔ من الثمن صح فی الجاریة وبطل فی الطوق ولو باعها بالطوق الی اجل بطل فی الطوق وفاقا وصح فی الجاریة عندهما وشاع الفساد عندالامام (بزازیة فی الصرف) وبیع السیف المحلی بالفضة بفضة خالصة وبیع المنطقة المفضضة بالدراهم اوبالتبر لایجوز الاان یعلم ان الفضة الخالصة اکثر ولو باع حلیا من ذهب فیه جوهر لایمکن اخراجه الابضرر فباعه بذهب لایجوز الاان یکون الثمن اکثر مما فی الحلی من الذهب (قاضیخان فی باب بیع الربوا من البیوع)

زید کمشدن مصنوع برمقدار حلیسنی شوقدرغروشه هنده نسئة بیع وتسلیم ایدوب هند دخی قبض ایتدکدنصکره هند اول حلیلری آخره بیع وتسلیم ایلسه هند اول حلیلرك یوم قبضده اولان قیمتلرینی زیده ویرر کن زید الیوب ثمن مسماینی المغه قادر اولورمی * الجواب ❋ اولماز

(ولایجوز بیع الفضة الا مثلا بمثل سواء بسواء وزنا بوزن متقابضة متعاقد الصرف فیه قبل ان یتفرقا بابدانهما (من متن الطحاوی لابن جعفر فی باب الصرف والربوا)

زید کمشدن مصنوع اولان حلیلریله کمش یاالتوندن مصنوع اولمیان قیمی امتعهسنی صفقهٔ واحدهایله شوقدرغروشه نسئة عمروه بیع وتسلیم ایدوب عمرودخی قبض ایتدکدنصکره عمرو اول حلی وامتعهیی آخره بیع وتسلیم ایلسه عمرو اول حلی وامتعهنك یوم قبضده اولان قیمتلرینی زیده ویررکن زید راضی اولمیوب امتعهیه ثمن مسمادن اصابت ایدن مقداری المغه قادر

اولورمی * الجواب * امام اعظم قتنده اولماز

(وفی فوائد صاحب المحیط الشرط الفاسد اذا لحق العقد یلتحق باصل العقد عند ابی حنیفة وعندهما لایلتحق ولا یفسد (من فصول العمادی فی فصل بیع الوفاء) ولو باعها بالطوق الی اجل بطل فی الطوق وفاقاً وصح فی الجاریة عندهما وشاع الفساد عند الامام (بزازیة فی الصرف)

زید شوقدر التونی شوقدر غروشه عمروه بیع وتسلیم واول قدر غروشك برمقدارینی عمرودن الوب بعده ماعدابی المدین عمرو التونلری الوب زیددن مفارقت ایتدکدنصکره التونلر سرقه اولنوب ضایع اولسه لر زید اول التونلردن ماعدا غروشلره مقابل اولان التونی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان باع الذهب بالفضة جازت التفاضل لعدم المجانسة ووجب التقابض لقوله علیه السلام الذهب بالورق ربوا الاّ هاء هاء فان افترقا فی الصرف قبل قبض العوضین او احدهما بطل العقد لفوات الشرط وهو القبض (هدایة فی الصرف) ولو هلك المبیع فی ید المشتری فی البیع الباطل یکون امانة عند بعض المشایخ لان العقد غیر معتبر فبقی القبض باذن المالك وعند البعض یکون مضمونا لانه لایکون ادنی حالا من المقبوض علی سوم الشراء وقیل الاول قول ابی حنیفة و الثانی قولهما (هدایة فی البیع الفاسد) اختلفوا فی المقبوض بالبیع الباطل هل یکون مضمونا علی المشتری ام یکون امانة قال بعضهم هو مضمون والیه اشار محمد فی المأذون وهو اختیار شمس الائمة السرخسی وقال بعضهم امانة ورأیت فی السیر الکبیر انه یصیر مضمونا وذکر الامام الطواویسی انه لایکون مضمونا وروی ابن سماعة عن محمد انه یکون مضمونا وذکر فی السیر فی موضع آخر ان الصحیح انه امانة (من تتمة الفتاوی البرهانی فی مسائل البیع الفاسد والباطل من البیوع)

زید شوقدر عباسیسنی عمروه شوقدر اسدی یه بیع وعباسیلرینی عمروه تسلیم ایدوب بعده اسدیلری قبض ایتمدین زید عمرودن مفارقت ایلسه عمرو اول عباسیلری زیده رد مراد ایتدکده زید المیوب عقد مزبوره بناء اولقدر اسدی الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا افترقا بعد قبض احد البدلین حکما لایجوز سواء کان العقد صرفا اولم یکن بیانه فیمن کان لرجل علی رجل دینار فاشتری من علیه الدینار بعشرة دراهم حتی کان العقد صرفا وتفرقا قبل نقد العشرة کان العقد باطلا مع ان احد البدلین مقبوض (مجمع الفتاوی فی الصرف)

(کتاب المداینات)

دیون کثیره سی اولان زید عمروه اولان شوقدر اقچه دینی عمروه ادا ایلسه زیدك سائر داینلری عمروه مجرد زیدك مالی دیوننه وفا ایتمامکله الدیغك اقچه یی کتور جمله مز دینمزه کوره اقتسام ایدهلم دیو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(سئل عطاء بن حمزة فیمن علیه الف لرجل وخمسمائة لآخر ومائتان لآخر ترافعوا الی القاضی وحبسو بدیونهم وله خمسمائة لاغیر کیف یقسم بینهم هذا قال هو یقضی دین کل منهم کما اراد یؤثر ویقدم من شاء لولایة الحی علی ماله ونفسه وان کان غائبا وماله لایفی بالدیون قسم بینهم بالحصص لان ولایة القاضی نظریة والایثار والتقدیم ینافی النظر (من قضاء البزازیة فی مسائل شتی)

زید آتنی شوقدر غروشه عمروه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکده زید بکره ثمنه باق دیمکله بکر دخی تبرعا باقوب بعده عمرو غائب اولدقده ثمن مزبورك زیوف اولدیغی ظاهر اولسه زید بکره مجرد باقمله ثمن مزبوری جیده تبدیل ایله دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اخذ دراهمه ممن علیه وانتقدها الناقد ثم وجد بعضها زیوفا لاضمان علی الناقد ویرد علی الدافع (فی آخر الفصل الرابع من قضاء البزازیة)

زیدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بکر کفیل اولدقدنصکره قبل الاداء بکر زیده اول اقچه نك مثلی اولان اولقدر اقچه ویروب صرافلره کوتوربم ایچون غروشه تبدیل ایله

ديسه زيد اول اقچه‌يى بكرك ذمتنده جهت كفالتدن اولان اقچه سيچون اليقومغه قادراولورمى * الجواب * اولور

(رب الدين اذا ظفر بجنس حقه من مال المديون على صفته فله اخذه بغير رضاء (من مداينات القنية كذا فى البحر الرائق نقلا عنه وعن الخانية)

(نوع فى القروض)

زيد عمرودن شوقدر غروش قرض الدقدنصكره زيد الديغى غروشلرك مثللرينى عمروه ويردكن عمرو الميوب هر غروش مقابله‌سنده يوزسكسان اقچه الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قضاء الدين طريقه المقاصة بيانه ان ما يقبضه رب الدين يصير مضمونا لانه يقبضه لنفسه على وجه التملك ورب الدين على المديون مثله اى مثل ما فى ذمته فيلتقيان قصاصا وقد تحققت بمجرد البيع لان ثمن العبد آخر الدينين فيكون قضاء عن الاول وان كان طريق قضاء الدين المقاصة لان قضاء الدين حقيقة لا يتصور لان القضاء يصادف العين وحق صاحب الدين وصف فى الذمة ولذا قالوا الديون تقضى بامثالها (عناية فى آخر كتاب الايمان)

زيد عمرو متوليدن مال وقفدن قرض الديغى يديشر درهم غروشى كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايتدكدنصكره زيد عمروه رايج اولمغله مثلى يديشر درهم غروش ويردكن عمرو هر يديشر درهم غروش مقابله‌سنده براسدى الورم ديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(وذكر فى المبسوط فى مسئلة الاستقراض ولو غلت اورخصت فعليه رد المثل (مجمع الفتاوى فى مسائل القرض)

زيد عمرودن التيشر درهم اولان شوقدر غروش استقراض واستهلاك ايتدكدنصكره زيد اول مقوله غروش ويرمك استدكده عمرو الميوب هر برغروش مقابله‌سنده براسدى الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمرودن شوقدر غروش قرض الدقدنصكره قبل الاداء عمرو فوت اولسه عمروك حصرا وارثى قزى اوغلى بكر اولقدر غروشى زيددن طلب ايتدكده زيد ويرميوب مقابله‌سنده شوقدر اقچه ويريرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الواجب فى القرض رد المثل (جامع الفصولين فى الفصل الثلثين)

غروش ايرى جيد اقچه ايله سكسان اقچه‌يه رايج ايكن زيد عمروه شوقدر غروش قرض ويردكدنصكره خرده اقچه ظاهر اولوب غروش خرده اقچه ايله يوز يكرمى اقچه‌يه رايج اولسه زيد اولقدر غروشى عمرودن طلب ايتدكده عمرو هر غروشى يوز يكرمى اقچه‌يه طوتوب اول حساب اوزره شوقدر غروش نقصان ايله اداء دين ايدرم ديوب اولقدر غروشى تماما ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا من الفصولين)

زيد عمرودن شوقدر بيك پاره قرض انوب استهلاك ايتدكدنصكره زيد عمروه مبلغ مزبور مقابله‌سنده قيمته مساوى شوقدر التون ويروب عمرو دخى قبول وقبض ايلسه زيد نادم اولمغله عمروه ساكه ويرديكم التونلرى استرداد ايدوب اولقدر بيك پاره ويريرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ابن سماعه عن الثانى استقرض فواكه كيلا اووزنا ثم انقطع يصير الى ان يدخل الحديث الا ان يتراضيا على قيمته (بزازية فى القرض من كتاب البيوع)

غروش يوز اقچه‌يه رايج ايكن زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر غروشيچون هر برغروش مقابله‌سنده يوز اقچه الوب بعده غروش يوز يكرمى اقچه‌يه رايج اولسه عمرو زيده بندن الديغك اقچه‌نك مثلنى باكه ويراولقدر غروشى آل ديركن زيد راضى اولميوب غروش باشنه باكه يكرميشر اقچه دخى ويرديمكه قادراولورمى * الجواب اولماز (مرت مسئلته من العناية وغيرها)

زید عمرودن هر بری التیشر درهم کلور شوقدر غروش قرض الدقدنصکره عمروز یددن مبلغ مزبور مقابلهسنده هر بری سکز بچق درهم کلور اولقدر غروش السه زیدك الدیغی غروشلرك مثلی حالارایج اولمغله زید الدیغی غروشلرك مثلارینی عمروه ویروب ویردیکی غروشلری عمرودن استرداد، قادر اولورمی * الجواب ☼ اولور

(والمدیون اذا اعطی الداین اکثرمما علیه وزنافان کان الزیادة زیادة تجری بین الوزنین جاز وماروی عن رسول الله صلی الله علیه وسلم انه اوفی الدین ورجح وقال انامعاشر الانبیاء وهکذا نزنه محمول علی ما اذاکانت الزیادة زیادة تجری بین الوزنین واجمعوا ان الدانق فی المأئة یسیر یجری بین الوزنین وقدر الدرهم والدرهمین کثیر (ظهیریة فی الفصل الخامس من البیوع) واختلفوا فی نصف الدرهم قال ابونصر الدبوسی نصف الدرهم فی المائة کثیر یرد علی صاحبه (قاضیخان فی اوائل باب الصرف)

زید عمروه شوقدر اون قرض و یردکدنصکره زید عمرودن اولقدر اونك مثلنی طلب ایتدکده عمرو ویرمیوب شوقدر اقچه آل دیمکه قادراولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز

(استقرض الدقیق وزنا یجوز والاحتیاط ان یبرئ کل واحد منهما صاحبه قال رضی الله تعالی عنه الجواز روایة عن ابی یوسف وروایة الاصل بخلافه (قنیة فی القروض من بیوعها)

زید عمروه باکه شوقدروقیه صمان و یرخرمن زماننده ساکه اولقدر وقیه صمان و یرهیم دیمکله عمروز یده اولقدروقیه صمان و یروب زید دخی استهلاك ایلسه زید عمروه الدیغی صمانك مثلنی و یرمك استدکده عمروالمیوب مقابلهسنده شوقدراقچه و یردیمکه قادراولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز

(والتبن بجمیع انواعه مثلی (فصول عمادی) القرض هوعقد مخصوص یرد علی دفع مال مثلی لاخر لیردمثله (تنویرالابصار فی القرض

زید وعمرو و بکر معا بشردن قرض شوقدراقچه الوب لکن هر بری آخرلرك ذمتلرینه لازم کلن مبلغه کفیل اولماسه زید مبلغ مزبوردن حصهسنی بشره و یردکن بشر راضی اولمیوب عمرو و بکرك حصهلرینی دخی زیددن المغه قادر اولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز

(استقرض جماعة من واحد وامروه ان یعطیه لواحد منهم فاعطاه طلب منه حصته فقط (بزازیة فی نوع فی القروض من کتاب البیوع) لانه لولزمه بلاضمان لم یکن للضمان فائدة (من البحر فی المهر)

برقاچ کمسنهلر زیددن شوقدراقچه قرض طلب ایدوب زید دخی و یرهجك اولدقدنصکره زید مبلغ مزبوری اول کمسنهلرك امرلریله انچلرندن عمروه جمله ایچون و یروب عمرو دخی جملهنك برمصلحتلرینه صرف ایلسه عمرو مبلغ مزبوردن حصهسنی زیده اداایدوب سائرلرك حصهلرینه کفیل دکل ایکن زید مجرد الیکه و یردم دیوسائرلرك حصهلرینی دخی عمرودن المغه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(عشرون رجلا جاؤا واستقرضوا من رجل وامروه ان یدفع الدراهم الی واحد منهم فدفع لیس له ان یطالب منه الاحصته قال رحمه الله وحصل بهذا روایة مسئلة اخری ان التوکیل بقبض القرض صحیح وان لم یکن التوکیل بالاستقراض صحیحا (الکل فی القنیة منح الغفار فی القرض)

زید برقاچ نفر کمسنهلره شوقدراقچه اقراض وتسلیم ایدوب اول کمسنهلردخی قبض ایتدکارندنصکره مزبورلر اول اقچهیی زیده و یروب فلان مصلحتمز ایچون عمروه و یردیو امرایتملریله زید دخی عمروه و یرسه زید مزبورلره قرض و یردیکی اقچهیی طلب ایتدکده مزبورلر امرلرینه معترفلر ایکن عمرودن آل دیوب ادادن امتناعه قادراولورلرمی * الجواب ☼ اولمازلر

(المرء یؤخذ باقراره (کذا فی رهان جواهر الفتاوی)

(نوع فی الکساد)

التی درهم کلور ریال غروش رایج ایکن زید عمرودن اولمقوله غروشدن شوقدر غروش استقراض واستهلاك ایتدکدنصکره اولمقوله غروش کاسد اولسه زید اولمقوله اولقدر غروشك یوم قبضنده

التون یاکشدن اولان قیمتلرینی عمروه ویررکن عمرو الیوب اولمقوله غروشک هر بری مقابله سنده سکز درهم کلور غروش المغه قادر اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(ولو استقرض الفلوس الرایجة و العدالی فکسدت قال ابو حنیفة علیه مثلها کاسدة ولا یغرم قیمتها وقال ابو یوسف علیه قیمتها یوم القبض وقال محمد علیه قیمتها فی آخر یوم کانت رایجة وعلیه الفتوی (قاضیخان فی کتاب الصرف) کما اذا استقرض مثلیا فانقطع عن ایدی الناس لکن عند ابی یوسف یوم القبض وعند محمد یوم الکساد (من صرف الهدایة)

جدید تمن رایج ایکن زید عمرودن شوقدر جدید تمن استقراض وقبض ایدوب مصارفنه صرفله استهلاک ایتدکدنصکره جدید تمن کاسد اولسه زید اولقدر جدید تمنک یوم قبضده التون یاکشدن اولان قیمتلرینی عمروه ویررکن عمرو المیوب جدید عددنجه تمن عتیق الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فان استقرض فلوسا او عدالیا فکسدت عند ابی حنیفة علیه مثلها کاسدة ولا یضمن قیمتها وقال ابو یوسف علیه قیمتها من الذهب او الفضة یوم قبضها وقال محمد علیه قیمتها من الذهب او الفضة فی آخر یوم کانت رایجة فکسدت (قاضیخان فی اوائل باب البیع الفاسد) والفتوی علی قول ابی یوسف لانه قال فی الخلاصة والفتوی علی قول ابی یوسف وفی الذخیرة وعلیه الفتوی وفی المحیط البرهانی قول ابی یوسف اقرب الی الصواب فی زماننا

زیوف اقچه رایج ایکن زید عمرودن شوقدر زیوف اقچه قرض الوب مصارفنه صرف ایتدکدنصکره زیوف اقچه کاسد اولسه زید اول اقچه‌نک یوم قبضده التوندن قیمتنی عمروه ویررکن عمرو المیوب زیوف عددنجه جید اقچه الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان شری بالدراهم المغشوشة او الفلوس النافقة صح وان کسدت بطل ای ان کسدت قبل تسلیمها بطل هذا عند ابی حنیفة وعندهما لا یبطل فعند ابی یوسف تجب قیمتها یوم البیع وعند محمد آخر ما یتعامل به الناس (من صدر الشریعة فی الصرف)

بر بلده‌ده تمن جدیدک قرقی براسدی‌یه رایج ایکن زید بر متاعنی عمروه شوقدر تمن جدیده بیع وتسلیم ایتدکدنصکره تمن جدید کاسد اولوب ایدی ناسدن منقطع اولسه عمرو هر قرق تمن مقابله سنده براسدی ویروب اداء دین ایتمک استدکده زید راضی اولمیوب هر تمن جدیده مقابله سند بر تمن عتیق الورم دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(رجل اقرض الناصری مبلغا قیمته سبعة مثاقیل بنصف دینار نیسابوری فمضت سنون وتغیر سعر الناصری حتی صارت قیمته ثمانیة عشر بدینار نیسابوری فله ان یطالبه بالنقد الذی دفعه الیه وان لم یوجد ذلک یجب علیه من النیسابوری (من جواهر الفتاوی فی کتاب الکفالة والحوالة)

زیوف اقچه رایج ایکن زید بر مقدار اشیاسنی شوقدر زیوف اقچه‌یه هنده بیع وتسلیم ایتدکدنصکره ثمنی المدین زیوف اقچه کاسد اولسه هند اولقدر زیوف اقچه‌نک یوم عقدده التوندن اولان قیمتنی زیده ویررکن زید المیوب زیوف عددنجه جید اقچه المغه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(واذا اشتری بها سلعة فکسدت فترک الناس المعاملة بها بطل البیع عند ابی حنیفة وقال ابو یوسف علیه قیمتها یوم البیع وقال محمد علیه قیمتها آخر ما تعامل الناس بها (من صرف الهدایة)

قال فی الذخیرة والفتوی علی قول ابی یوسف (من شرح الهدایة لابن الهمام فی کتاب الصرف)

زیوف اقچه رایج ایکن زید متولیسی اولدیغی وقف دکانلری اجر مثلاری اولان یومی شوقدر زیوف اقچه‌یه عمروه ایجار ایدوب عمرو دخی بر مدت تصرف ایدوب ذمتنده مجتمع اولان شوقدر اقچه اجرتی ویرمدین زیوف اقچه کاسد اولسه زید اولقدر زیوف اقچه‌نک یوم عقدده اولا قیمتلرینی عمرودن طلب ایتدکده عمرو ویرمیوب اولقدر زیوف اقچه‌ال دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(والاجارة كالبيع والدين على هذا وفی النكاح يلزمه قيمة تلك الدراهم (من بيوع البزازية فی الثالث عشر)

جيد اقچه ايله غروش سكسان اقچه يه رايج ايكن زيد عمرودن اولمقوله جيد اقچه دن شوقدر اقچه قرض الوب استهلاك ايتدكدنصكره زيوف اقچه ظاهر اولوب غروش زيوف اقچه ايله يوزقرق اقچه يه رايج اولوب اولمقوله جيد اقچه ايدی ناسدن منقطع اولسه عمرو اولمقوله اولقدر جيد اقچه نك يوم قبضده اولان قيمتلرينی زيددن طلب ايتدكده زيد ويرميوب هر يوزقرق اقچه مقابله سنده برغروش ال ياخود جيد عددنجه زيوف اقچه ال ديمكه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(اذا كان احد الحقين جيدا والاخر رديا لايقع التقاص بلاتراض (اشباه فی المداينات)

ايری جيد اقچه ايله غروش يتمش اقچه يه رايج ايكن زيد عمرودن اولمقوله جيد اقچه دن شوقدر اقچه قرض الوب استهلاك ايتدكدنصكره خرده اقچه ظاهر اولوب غروش خرده اقچه ايله يوز يكرمی اقچه يه رايج اولوب اولمقوله جيد اقچه ايدی ناسدن منقطع اولسه عمرو اولمقوله اولقدر جيد اقچه نك يوم قبضده اولان قيمتلرينی زيددن طلب ايتدكده زيد ويرميوب هر يوز يكرمی اقچه مقابله سنده برغروش ال ياخود جيد عددنجه خرده اقچه ال ديمكه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(ولو استقرض الفلوس الرايجة او العدالی فكسدت قال ابو حنيفة عليه مثلها كاسدة ولا يغرم قيمتها وقال ابو يوسف عليه قيمتها يوم القبض (مجمع الفتاوی فی مسائل القرض) والفتوی علی قول ابی يوسف (كما فی النوازل وغيره)

نوع فی التأجيل)

زيد متولسی اولديغی نقود موقوفه دن عمروه قرض ويرديكی اقچه يی برسنه تمامنه دك تأجيل ايلسه زيد قبل حلول الاجل مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وتأجيل القرض باطل سواء كان التأجيل فی القرض او بعد ما اقرض (مجمع الفتاوی فی باب القرض) ان كان الدين من قرض لم يجز التأجيل وكان حالا لان القرض اصطناع المعروف وفی جواز التأجيل جبر علی اصطناع المعروف فلا يجبر عليه (شرح الطحاوی فی البيع)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنی المدين عمرو فوت اولوب عمروك تركهٔ وافيه سنی قبض ايدن حصر اوارثی اوغلی بكر مبلغ مزبورك شومقداربنی زيده ادا ايتدكدنصكره زيد ماعدايی اجل معلوم ايله تأجيل ايلسه زيد اول ماعدايی قبل حلول الاجل بكردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولو مات المستقرض فاجل المقرض اوارثه فالظاهر انه لايصح (قنيه فی باب ما يتعلق بالاجل فی القروض من كتاب المداينات)

زيد برقاچ كمسنه لر ذمتلرنده قرضدن اولان اوتوز بيك اقچه سنی سنه ده اون بيك اقچه ادا ايتمك اوزره تأجيل وتقسيط ايدوب وجه محرر اوزره حجت يازلسه زيد اوچ سنه تمام اولمدن مبلغ مزبورك جمله سنی اول كمسنه لردن طلب ايتدكده مزبورلر قرضك تأجيلی صحيحدر ديوو يرمامكه قادر اولورلرمی ❊ الجواب * اولمازلر

(والمقرض اذا نجمه كل شهر ثم اراد الرجوع فله الرجوع (فی احكام الدين والتأجيل من العمادية)

والمقرض لو نجمه كل شهر ثم رجع فله ذلك (جامع الفصولين من مجموعة انقروی افندی فی المداينات)

(نوع فی المعاملة)

زيد عمروك اوزرينه شوقدر اقچه دين الزام ايتمك اراده سيله عددی نامعلوم برمقدار اقچه ايله بركيسه يی عمروه ويروب باكه شوقدر اقچه دينك وارميدر ديدكده عمرو دخی واردر ديوب بعده كيسه يی اچنده اولان اقچه ايله زيده ويرديو بكره ويروب بكر دخی زيده ويرسه زيد مجرد اوزر يكه دوراتدم ديو اولقدر اقچه يی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(صورة المعاملة الشرعية رجل طلب من رجل دراهم ده بدوازده فالحيلة فى ذلك ان يبيع المقرض من المستقرض سلعة بثمن مؤجل ويدفع السلعة الى المستقرض ثم ان المستقرض يبيعها من غيره باقل مما اشترى ثم ذلك الغير يبيعها من المقرض بما اشترى لتصل السلعة اليه بعينها ويأخذ الثمن ويدفعه الى المستقرض فيصل المستقرض الى القرض ويحصل الربح للمقرض فهذه الحيلة هى العينة التى ذكرها محمد وعن ابى يوسف العينة جائزة مأجورة واجره لمكان الفرار عن الحرام (خزانة الفتاوى) وجواب هذا السؤال يفهم من هذه المسئلة

اهل عرف طائفه سندن زيد اون نفر كيسه يى برجرمله اتهام وحبس ايدوب شوقدر اقچه جريمه كسدكده ايچلرندن عمروه عددى نامعلوم برمقدار اقچه ايله بر كيسه ويروب باكه شوقدر اقچه دينك وارميدر ديدكده عمرو دخى واردر ديوب بعده سائرلردن هر برى زيدك امريله اول كيسه يى اولوب اولقدر اقچه دينم واردر ديدكدنصكره ايچلرندن بكر اول كيسه يى اچنده اولان اقچه ايله زيده ويروب زيد دخى السه زيد مجرد اوزريكزه دورايتدم ديو اول كيسه لردن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(يستنبط جوابه مما ذكر آنفا وكذلك يفهم جوابه مما سيجيء بعده من البحر)

زيد شوقدر مديونى عمروك اوزرينه قرق غروش ربح الزام ايتمك ارادهسيله برآتنى عمروه قرق غروشه نسيئة بيع وتسليم ايدوب بعده زيد اول مجلسده بيعى فسخ ايدوب اتى عمرودن السه عمروك اوزرينه اولقدر غروش ربح الزام ايتمش اولورمی * الجواب * اولماز

(لو باعه لبايعه فقدمنا انه يكون ردا وفسخا للبيع (بحر الرائق فى فصل احكام البيع الفاسد) فباى طريق رده المشترى الى البايع صار تاركا للبيع وبرئ عن ضمانه (من البحر الرائق فى المحل المزبور)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان التيوز غروشى ايچون طقسان غروش ربح الزام ايتمك ارادهسيله بر كتابنى طقسان غروشه برسنه تمامنه دك بيع صحيح ايله عمروه بيع وتسليم عمرو دخى قبض ايتدكدنصكره عمرو اول كتابى بكره هبه وتسليم ايدوب بكر دخى زيده هبه وتسليم ايلسه زيد سنه تمامنده طقسان غروشى عمرودن طلب ايتدكده عمرو مجرد كتاب ساكه واصل اولدى ديو ويرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل طلب من آخر قرض عشرة دراهم باكثر لا يجوز لان فيه ربوا والحيلة فى ذلك ان يبيع المقرض ثوبا يساوى عشرة باكثر من عشرة بما يتفقان عليه ثم يقرض رجلا آخر عشرة ثم يبيع المشترى ذلك الثوب من المستقرض بعشرة ويأخذ منه العشرة ثم يبيع المستقرض من البايع الاول بالعشرة التى استقرض عنه فيبرأ المستقرض من العشرة وليس فى يده شى وقد وصل الثوب الى صاحبه وحصل له على المشترى الاول ثمن الثوب وهو اكثر من عشرة ووصل الى المشترى عشرة (تجنيس ومزيد فى الفصل السادس بحكم الربوا من البيوع الفاسدة)

هند زيده قرض ويرديكى اقچه سيچون زيدك اوزرينه برسنه تمامنه دك اونى اون بر بچق حسابى اوزره معامله شرعيه ايله شوقدر اقچه ربح الزام ايدوب سنه تمامنده ربح مزبورى زيدن السه ربح مزبور هنده حلال اولورمی * الجواب * اولور

(رجل له على رجل عشرة دراهم فاراد ان يجعلها ثلثة عشر الى اجل قالوا يشترى من المديون شيئا بتلك العشرة ويقبض المبيع ثم يبيع من المديون بثلثة عشر الى سنة فيقع التحرز عن الحرام ومثل هذا مروى عن رسول الله صلى الله عليه وسلم انه امر بذلك (رجل طلب من رجل دراهم ليقرضه بده دوازده فوضع المستقرض متاعا بين يدى المقرض ويقول للمقرض بعت منك هذا المتاع بمائة درهم فيشترى المقرض ويدفع اليه الدراهم ويأخذ المتاع ثم يقول المستقرض بعنى هذا المتاع بمائة وعشرين فيبيعه فيحصل للمستقرض مائة درهم ويعود اليه متاعه ويجب للمقرض عليه مائة وعشرون درهما والاوثق والاحوط ان يقول المستقرض للمقرض بعد ما قرر المعاملة كل مقاولة وشرط كان بيننا فقد

تركت ثم يعقد ان يبيع المتاع وهذه المسئلة دليل على جواز بيع الوفاء اذالم يكن الوفاء شرطا فى البيع هذا اذا كان المتاع للمستقرض فان كان المتاع للمقرض وليس للمستقرض شئ و يريد ان يقرضه عشرة بثلثة عشر الى اجل فان المقرض يبيع من المستقرض سلعة بثلثة عشر و يسلم السلعة الى المستقرض ثم ان المستقرض يبيع السلعة من اجنبى بعشرة و يدفع السلعة الى الاجنبى ثم الاجنبى يبيع السلعة من المقرض بعشرة و يأخذ منه العشرة و يدفعها الى المستقرض فيبرأ الاجنبى من الثمن الذى كان عليه للمستقرض فتصل السلعة الى المقرض بعشرة وللمقرض على المستقرض ثلثة عشر الى اجله (وحيلة اخرى ان يبيع المقرض من المستقرض سلعة بثلثة عشر الى اجل معلوم و يدفع السلعة الى المستقرض ثم يبيعها المستقرض من اجنبى ثم المستقرض يقبل البيع مع الاجنبى قبل القبض او بعده ثم يبيعها المستقرض من المقرض بعشرة و يأخذ العشرة فيحصل للمستقرض عشرة وعليه للمقرض ثلثة عشر وتصل السلعة الى المقرض والمقرض وان صار مشتريا ما باع باقل مما باع قبل نقد الثمن الا ان ذلك جائز لتخلل البيع الثانى وهو البيع الذى جرى بين المستقرض والاجنبى (وحيلة اخرى ان يبيع المقرض من المستقرض سلعة بثمن مؤجل و يدفع السلعة الى المستقرض ثم ان المستقرض يبيعها من غيره باقل مما اشترى وذلك الغير يبيعها من المقرض بما اشترى لتصل السلعة اليه بعينها و يأخذ الثمن و يدفعه الى المستقرض فيصل المستقرض الى القرض و يحصل الربح للمقرض وهذه الحيل هى العينة التى ذكرها محمد رحمه الله قال مشايخنا العينة فى زماننا خير من البيع الذى يجرى فى اسواقنا وعن ابى يوسف انه قال العينة جائزة مأجورة وقال اجره لمكان الفرار عن الحرام (قاضيخان فيمايكون فرارا عن الربوا من كتاب البيوع (حم) لابأس بالبيوع التى يفعلها الناس للتحرز عن الربوا (عك) هى مكروهة وذكر البقالى فى تفسيره ان عند محمد يكره وعند ابى يوسف لابأس به وعند ابى حنيفة مثله وقال بعضهم خلاف محمد فى العقد بعد القرض اما اذا باع ثم دفع الدراهم لابأس به بالاتفاق (قنية فى الكراهية فى باب مايتعلق بالخبث فى الاموال

زيد عمروه معامله ايله ويرديكى اقچه سيچون عمروك اوزرينه برسنه تمامنده دك اونى اون بربچق حسابى اوزره معاملهٔ شرعيه ايله شوقدر اقچه ربح الزام ايلسه زيد ربح مزبورى سنه تمامندن اول عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قضى المديون الدين المؤجل قبل الحلول اومات فاخذ من تركته فجواب المتأخرين انه لايأخذ من المرابحة التى جرت المعاملة بينهما الابقدر ما مضى من الايام (قيل لنجم الدين افتى به ايضا قال نعم ولواخذ المقرض القرض والمرابحة قبل مضى الاجل فللمديون ان يرجع منها بحصة مابقى من الايام (قنية فى المداينات)

هند زيده معامله ايله ويرديكى اقچه سيچون برقاچ سنه زيدك اوزرينه اونى اون بربچق حسابى اوزره معاملهٔ شرعيه ايله شوقدر اقچه ربح ازام ايدوب ربح مزبورى زيددن الدقدنصكره زيد فوت اولسه ورثه‌سى ربح مزبورى اصله حسابه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(قال مشايخنا العينة فى زماننا خير من البيع الذى يجرى فى اسواقنا وعن ابى يوسف انه قال العينة جائزة مأجورة وقال اجره لمكان الفرار عن الحرام (قاضيخان فيمايكون فرارا عن الربوا من كتاب البيوع)

زيد عمروه قرض ويرديكى اقچه سيچون برسنه تمامنده دك عمروك اوزرينه اونى اون اوچ حسابى اوزره شوقدر اقچه ربح الزام ايدوب بعده سنه تمامنده ربح مزبورى عمرودن دعوى ايلسه اونى اون بربچقدن زياده‌يى دعواسى مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز ممنوعدر

زيد متوليسى اولديغى نقود موقوفه‌دن عمروه قرض ويرديكى اقچه ايچون برسنه تمامنده دك عمروك اوزرينه اونى اون بربچقدن زياده ربح الزام ايدوب بعده سنه تمامنده ربح مزبورى عمرودن دعوى ايلسه اونى اون بربچقدن زياده‌يى دعواسى مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز ممنوعدر

(القضاء يجوز تخصيصه وتقييده بالزمان والمكان واستثناء بعض الخصومات (كما في الخلاصة من قضاء الاشباه) يجوز استثناء سماع بعض الحكومات كدعوى التلجئة في زماننا ولا يصير قاضيا في المستثنى لان للقاضي نيابة عامة فلا يجوز الابما اناب (من الخانية في المحل المزبور

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه‌دن عمروه معامله ایله ویردیکی اقچه ایچون برسنه تمامنه‌دك عمروك اوزرینه اونی اون بر حسابی اوزره معامله شرعیه ایله شوقدر اقچه ربح الزام ایلسه عمرو سنه تمامنده ربح مزبوری زیده ویردکده زید عمروه اونی اون بره راضی اولمام شوقدر زیاده ویرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر من الخانیة)

زید عمروه قرض ویردیکی اقچه سیچون الزام ربح ایتدین عمرودن ربح نامنه شوقدر بغدای اخذ واستهلاك ایلسه عمرو مبلغ مزبوری زیده ادا ایتدکده بغدایی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اقرض عشرة دراهم وطلب على ذلك ربحا واخذ فالمستقرض ان يحسب ذلك من الاصل

(جواهر الفتاوى في اوائل الكفالة)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه‌دن هنده قرض ویردیکی شوقدر اقچه ایچون ایکی سنه تمامنه‌دك هندك اوزرینه اونی اون بربچق حسابی اوزره معامله شرعیه ایله شو قدر اقچه ربح الزام ایلسه سنتین تمامنده ربح مزبوری هنددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وعن الانصاري وكان من اصحاب زفر فيمن وقف الدراهم اوالطعام اومايكال اويوزن ايجوز ذلك قال نعم قيل وكيف قال يدفع الدراهم مضاربة ثم يتصدق بفضلها في الوجه الذي وقف عليه ومايكال ويوزن يباع فيدفع ثمنه مضاربة اوبضاعة كالدراهم

(خلاصة في وقف المنقول)

زید عمروه قرض ویردیکی بغدای ایچون الزام ربح ایتدین عمرودن ربح نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مامر من التجنیس جواب لهذا السؤال)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه‌دن عمروه قرض ویردیکی اقچه ایچون الزام ربح ایتدین عمرودن ربح نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مامر من المنح جواب لهذا السؤال)

زید عمرو ذمتنده جهت کفالتدن اولان اقچه ایچون الزام ربح ایتدین عمرودن ربح نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زید عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنی المدین عمرو فوت اولسه زید مبلغ مزبوری عمروك ترکه وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن الدقده الزام ربح ایتمش دکل ایکن ورثه‌دن ربح نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر من المنح)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه‌دن عمروه شوقدر اقچه قرض ویردکده عمروك اوزرینه برسنه تمامنه‌دك شوقدر اقچه ربح الزام ایدوب سنه تمامنده ربح مرقومی عمرودن الدقدنصکره اصل مال ایکی سنه عمروك ذمتنده قالوب الزام ربح اولنماسه زید سنه سابقه‌ده اولان الزام ربح کفایت ایدردیو الزام ربح اولنمیان سنه‌لر ایچون عمرودن ربح نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مامر من المنح جواب لهذا السؤال)

زید متولیسی اولدیغی مال وقفدن عمروه معامله ایله ویردیکی اقچه ایچون الزام ربح ایتدین عمرو ربحدر ال مصارف وقفه صرف ایله دیو زیده شوقدر اقچه ویروب زید دخی مصارف وقفه صرف ایلسه عمرو ربح مزبوری اصله حسابه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا قال لمديونه تصدق بالعشرة التي لي عليك للفقراء عني اوقال كفر عن يميني بمالي عليك اوقال اده زكوة مالي من العشرة التي لي عليك تصح الوكالة بالاجماع (في العاشر من وكالة المحيط وكذا في التاسع

من الذخيرة مايناسبه من وكاولة البزازية فى الثالث فى آخر نوع فى المأمور بدفع المال بقضاء الدين كذا فى العمادية (ولوقال لمودعه ادفع الوديعة الى من شئت اوالقه فى البحر ففعل فمن مال الآمر لان العين ملكه فصح امره فى ملكه بخلاف الدين لماسيأتى بعد مسئلة (من وكالة البزازية)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك مالندن عمروه معامله ايله و يرديكى اقچه ايچون الزام ربح ايتمدين عمروه ربحدرآل مصارف صغيره صرف ايله ديوزيده شوقدر اقچه و يروب زيد دخى مصارف صغيره صرف ايلسه عمروه محرراوزره و يرديكى ربحى اصله حسابه قادر اولورمى ✻ الجواب ✻ اولماز

(قال للمديون ادفع مالى عليك من الدين الى من شئت اواطرحه فى البحر ففعل لايسقط عنه الدين لان الدين يقضى بملك المديون فلايصح امره لمصادفته ملك الغير ولوقال لمودعه ادفع الوديعة الى من شئت اوالقه فى البحر ففعل فمن مال الآمر لان العين ملكه فصح امره فى ملكه (من وكالة البزازية) فى الثالث فى آخر نوع فى المأمور بدفع المال بقضاء الدين كذا فى العمادية)

زيد وصيسى اولديغى عمرو صغيرك مالندن بكره شوقدر اقچه قرض و يردكدنصكره الزام ربح ايتمدين بكر زيده عمروك مصارفنه صرف ايله ديو ربح نامنه شوقدر اقچه ويروب لكن زيد مبلغ مزبورى عمروك مصارفنه صرف ايتميوب كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايتدكدنصكره عمرو بالغ اولدقده زيد اصل مالى بكردن الوب عمروه ويرسه بكر ربح مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى ✻ الجواب ✻ اولور

(ولايجبر الوكيل على اتيان ماوكل به الافى دفع الوديعة بان قال له ادفع هذا الثوب الى فلان فقيل فغاب الآمر يجبر المأمور على دفع لانه يجوز ان يكون الثوب عنده وديعة لفلان فيجب عليه رده (من اول كتاب الوكالة من محيط السرخسى) الوكيل اذاخالف ان كان الخلاف من حيث الجنس لاينفذ على الآمر وان كان المأتى به انفع (فى العاشر من وكالة المحيط فى نوع فى مخالفة الوكيل والمودع لايجب عليه الضمان الابالتعدى (من الذخيرة فى الرابع والعشرين) وقدوجد هنا التعدى لصرفه الى مصارف نفسه

(كتاب الكفالة والفاظها)

زيد عمروك داينى بكره عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقكه بن ضامنم ديسه بكر مبلغ مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى ✻ الجواب ✻ اولور

(وكذا اذاقال ضمنته (بداية فى الكفالة) وتصح ايضا (بضمنته و بعلى) فان على للالزام فمعناه انا ملتزم تسليمه (والى) فانه مستعمل فى معنى على (وانابه زعيم) فان الزعامة هى الكفالة (درر فى الكفالة)

زيد عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه سنى طلب ايتدكده عمروك زوجه سى هند بندن ال ديسه بويله ديمكله هند مبلغ مزبوره كيفل اولمش اولورمى ✻ الجواب ✻ اولماز

(الذهب الذى لك على فلان انا ادفعه اليك اواسلم اليك اواقبضه منى لايكون كفالة مالم يقل لفظا يدل على اللزوم كضمنت اوكفلت (مؤيد زاده نقلا من التاتارخانية)

بروقفك متوليسى زيد مال وقفده هند ذمتنده اولان شوقدر اقچه يى هنددن طلب ايتدكده هندك دامادى عمرو بندن بيل ديسه عمرو بويله ديمكله مبلغ مزبوره كفيل اولمش اولورمى ✻ الجواب ✻ اولماز (يفهم جوابه ممامر آنفا)

زيد ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنى عمرودن طلب ايتدكده بكر مبلغ مزبورى بن اليويرەيم ديسه بكر مجرد بويله ديمكله مبلغ مزبوره كفيل اولمش اولورمى ✻ الجواب ✻ اولماز

(وفى القنية وعده ان يأتيه فلم يأته لم يأثم ولايلزم الوعد الا اذا كان معلقا كما فى كفالة البزازية (اشباه فى كتاب الحظر والاباحة) المواعيد باكتساء صور التعليق تكون لازمة فان قوله انا احج لايلزمه شى ولوعلق وقال ان دخلت الدار فانا احج يلزمه الحج (بزازية فى الكفالة)

زيد عمروه مديونك بكر آخر دياره كيدرسه دينكى بن و يرەيم ديوب لكن بكر آخر دياره كتماسه مجرد بويله ديمكله عمرو دينى زيددن المغه قادر اولورمى ✻ الجواب ✻ اولماز

(قال انجه ترابرفلانست من بدهم فهذا وعدلا كفالة مالم يتلفظ بلفظ يدل على الالتزام

(قنية فى باب مايكون كفالة من كتاب الكفالة)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولور اولدقده عمرو آخر دياره كيدرسه بن كفيلم ديوب بووجهله كفيل اولدقدنصكره عمرو مبلغ مزبورى ادا ايتمدين آخر دياره كيتسه زيد مبلغ مزبورى بكردن المغه قادراولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من الاشباه قبل مسئلتين)

زيد عمروه قرض شوقدر اقچه ويردكدنصكره بكر عمروى بيلورميسك ديدكده بكر بيلورم ايو آدمدر ديمش اولسه زيد بكره مجرد بويله ديمكله عمروك نفسنه كفيل اولمش اولورسك عمروى احضار ايله ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(و بضمته و بعلى والى وانابه زعيم اوقبيل لابانا ضامن لمعرفته (غرر) ولوقال اناضامن لمعرفة فلان اوضامن لان أؤديك ماعليه اوعلى منزله لايكون كفالة ولوقال اناضامن لتعريفه اوعلى تعريفه اختلفوا (من كفالة البزازية) فان قال اناضامن من معرفته فهو باطل ولايكون كفالة لانه التزم المعرفة دون المطالبة وكذا لوقال هومعروف اوانا اعرفه لايكون ضامنا (حدادى فى الكفالة بالنفس ملخصا)

زيد شوقدر اشياسنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكره عمروى بيلورميسك ديدكده بكر بيلورم ايو آدمدر ديسه بكر مجرد بويله ديمكله ثمن مزبوره كفيل اولمش اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمروه بكر ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقكى بكر فلان زمانه دك ويرمزسه بن ويره يم ديدكدنصكره اول زمان مرور ايدوب بكر مبلغ مزبورى ادا ايلمسه عمرو مبلغ مرقومى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى فتاوى النسفى لوقال لصاحب الدين الذهب الذى لك على فلان انا ادفعه اليك اواسلمه اليك اواقبضه منى لايكون كفالة مالم يقل لفظا يدل على اللزوم كضمنت او كفلت وهذا اذاذكره منجزا اما اذا قال معلقا بان قال ان لم يؤده فلان فانا ادفعه اليك ونحوه يكون كفالة (فى الفصل الاول من الخلاصة والبزازية) وذكر فى كفالة الذخيرة اذا كفل بنفس رجل على انه لم يواف غدا فمائة الدراهم التى على الغريم على الكفيل فبعث الطالب فى الغد فطلب الكفيل ولم يجده حتى مضى لزمه المال

(فصول استروشنى)

زيد برقاچ كسنه لره عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقكزى عمرو ويرمزسه بن ويره يم ديدكدنصكره اول كسنه لر مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكلرنده عمرو ويرمم ديسه مزبورلر مبلغ مزبورى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب اولورلر

(ولوقال ان لم يؤده فلان فانا ادفعه اليك ونحوه يكون كفالة لما علم ان المواعيد باكتساء صور التعليق تكون لازمة (بزازية فى الكفالة) وعن محمد اذاقال ان لم يدفعك مديونك مالك اولم يقضيه فهو على ثم ان الطالب تقاضى المطلوب فقال المديون لاادفعه اولا اقضيه وجب على الكفيل الساعة وعنه ايضا ان لم يعطك المديون دينك فانا ضامن انما يتحقق الشرط اذا تقاضاه ولم يعطه وكذلك اذا مات المطلوب بلااداء (من المحل المزبور)

زيد عمروه بكر ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقكى بكر ويرمزسه بن ويره يم ديوب بعده بكر ويرمدين فوت اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل كفل بنفس رجل على انه ان لم يواف به غدا فعليه ماعليه فمات المكفول عنه قبل مجىء الغد يلزمه المال (فى الثامن من كفالة جواهر الفتاوى)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر غروش حقنى طلب ايتدكده بكر زيده بن عمروك منزلنى بيع وثمنندن اوقدر غروشى ساكه ادايه كفيلم ديسه زيدسن بويله ديمكله كفيل اولمش اولدك ديو مبلغ مزبورى بكردن

المغه قادراولورمی * الجواب ❋ اولماز

(ضمن الفاعلی ان یؤدیها من ثمن الدار هذه فلم یبعها لاضمان علی الکفیل ولا یلزمه بیع الدار (فی الثانی عن کفالة البزازیة وکذا فی الخانیة) وفی نوادر ابن سماعة عن محمد رحمهما الله رجل له علی رجل مال فقال الطالب ضمنت لك ماعلی فلان اناقبضه منه وادفعه الیك قال لیس هذا علی ضمان المال ان یدفعه الیه من عنده انما هذا علی ان یتقاضاه و یدفعه الیه وعلی هذا معانی کلام الناس فی اواخر الفصل الثانی من کفالة الذخیرة کذا فی تتمة الفتاوی فی الفصل الاول من الکفالة (کذا فی العتابیة فی الثانی من الکفالة)

زید عمروه قولك بکری بشره بیع ایله دیوب لکن ثمنی ضامن اولایم دیمیوب بعده عمرو بکری بشره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایلسه عمرو زیده مجرد بیع ایله دیمکله ثمنه کفیل اولمش اولورسك دیوب ثمنی زیددن المغه قادراولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته فی اول الکتاب)

زید عمرو قصابه شوقدر آی تمامنه دك بکره کونده شوقدر وقیه لحم ویر بعده قیمتنی ساکه ویره یم دیمکله عمرودخی اولقدر آی تمامنه دك بکره کونده اولقدر لحم ویرسه عمرو اول لحمك قیمتنی زیددن المغه قادر اولورمی ❋ الجواب * اولور

(رجل قال لغیره ادفع الی فلان کل یوم درهما علی ان ذلك علی فدفع الیه کل یوم درهما حتی اجتمع علیه مال کثیر فقال الآمر لم ارد جمیع ذلك کان علی الضامن جمیع ذلك بمنزلة قول الرجل لغیره مابایعت فلانا فهو علی یلزمه جمیع ما بایعه (قاضیخان قبیل مسائل السفتجة قال بایعه فمابایعت به من شیء فعلی صح فان قال الطالب والمطلوب بایعنا علی کذا ولزم علی کذا لایلتفت الی انکار الکفیل و یؤخذ به بلا بینة فان نهاه الکفیل بعد الکفالة عن المبایعة ورجع عن الضمان صح نهیه ولایجب علیه ضمان مالزم بالمبایعة بعده (من کفالة البزازیة)

زید عمرو قصابه اقچه سی بنم اوزریمه لازم اولمق اوزره شوقدر آی تمامنه دك بکره طرفندن کندوسی یمك ایچون مجانا کونده شوقدر وقیه لحم ویر اقچه سنی بن ویره یم دیمکله عمرودخی بکره زیدك طرفندن وجه مشروح اوزره شوقدر وقیه لحم ویرسه حالا عمرو زیدی مطالبه ایتیوب مجرد الیکه ویردم دیوب اول لحم ایچون بکردن نسنه المغه قادر اولورمی ❋ الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

اکابردن زید بازرکانی عمروه خدمتنده اولان بکره کندی کیمك ایچون درت ذراع چوقه ویر قیمتنی ساکه ویره یم دیمکله عمرودخی بکره اولقدر ذراع چوقه ویرسه عمرو چوقه نك قیمتنی زیددن طلب ایتیوب مجرد الیکه ویردم دیو بکردن المغه قادراولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مماتقدم من الخانیة والبزازیة)

(فیمایصح من الکفالة ومالایصح)

زید شوقدر بغدایینی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر عمروك غیابنده ثمن مزبوره کفیل اولسه کفالت مرقومه صحیحه اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(وتجوز الکفالة بحضرة الطالب وان کان المطلوب غائبا وکذلك یجوز الاقرار بالکفالة بغیر حضرة الطالب (مجمع الفتاوی فی الکفالة (ولوکان المکفول عنه غائبا فکفل عنه رجل واجاز الطالب وهو حاضر جاز بالاتفاق (من الخانیة فی فصل الکفالة بالمال من کتاب الکفالة وکذا فی کفالة البزازیة فی الفصل الاول)

زیدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بکر عمروك غیابنده کفیل اولسه زید مبلغ مزبوری کفالت مرقومه یه بناء بکردن طلب ایتدکده بکر مجرد عمروك غیابنده کفیل اولمغله کفالت صحیحه اولمازدیو ویرمامکه قادراولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(وتجوز الکفالة بحضرة الطالب وان کان المطلوب غائبا (مجمع الفتاوی فی الکفالة) ولوکال المکفول عنه غائبا فکفل عنه رجل واجاز الطالب وهوحاضر جاز بالاتفاق (قاضیخان فی فصل الکفالة بالمال)

زيدعمروه شوقدراقچه قرض ويردكدنصكره بكرزيدك غيابنده اخبارطريقيله مبلغ مزبوره كفيلم ديسه زيد مبلغ مزبورى كفالتنه بناء بكردن المغه قادراولورمى * الجواب * اولور

(رجل كفل عن رجل بمال والطالب غائب والمكفول عنه حاضر فاجاز الغائب بعد ذلك لاتصح الكفالة فى قول ابى حنيفة ومحمد وتصح فى قول ابى يوسف (قاضيخان فى فصل الكفالة بالمال من كتاب الكفالة اذاكان المكفول له غائبا فهى باطلة خلافا للشافعى واجمعوا انه لواخبر عن الكفالة حال غيبته جاز (من كفالة البزازية فى الاول)

زيد عمروه اوزركده هركيمك حق ظهور ايدرسه بن كفيلم ديوب لكن مكفول له معلوم اولماسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

وكذا لوقال ماذاب للناس اولا حد من الناس عليك فعلى لم يصح لجهل المضمون له (فى الثلثين من الفصولين)

زيد برسو قده دلال اولدقده عمرو زيدك ضرربنه كفيل اولدم ديوب لكن مكفول له معلوم اولماسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاتصح ايضا بجهالة المكفول عنه و بجهالة المكفول له (دررغرر) وجهالة المكفول له تمنع صحة الكفالة (ظهيرية فى الكفالة)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنى المدين عمروفوت اولوب تركهٔ وافيه سنى ترك ايتدكده عمروك زوجه سى هند مبلغ مزبوره كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولور

(كفل عن ميت مفلس ثم ظهرله مال يفى ببعض الدين صحت الكفالة بقدره (فى باب مايصح الضمان من القنية) قلت فتحررلنا من هذا كله ان الكفالة عن الميت المفلس لاتصح عند ابى حنيفة وعند ابى يوسف ومحمد تصح هذا اذالم يكن للميت مال لاقليل ولاكثيرا صلافا ماذا كان له قليل من المال تصح بالاتفاق لكن عند ابى حنيفة تصح بمقدار ذلك المال لاغير وعندهما تصح فى جميع ما كفل من غير تقدير توضيحه ترك الميت مثلا مائتى درهم اومايساوى مائتى درهم ودينه الف درهم وكفل عنه رجل بالالف فعند ابى حنيفه تصح فى مقدار مائتى درهم خلفه وهومائتان ولايلزمه ازيد من ذلك وعندهما تصح ويلزمه الالف بتمامها ولافرق بين ان يكفل عن الميت المفلس ابنه اوواحد من ورثته اواجنبى (انفع الوسائل فى الكفالة بالدين عن الميت المفلس)

زيد دينى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولدقدنصكره زيدك اوغلى عمرو دين مزبوره كفيل اولسه تركه مقدارندن زياده ده كفالت صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الفتوى الغياثية وكفالة الوارث عن المريض بامره وبغيرامر المريض وبعد موته جائزة بقدر تركته بخلاف الرهن بعد موته مفلسا (من كفالة التاتارخانية فى آخر الثالث)

زيدك شوقدراقچه مديونى عمرو مفلسا فوت اولوب قرنداشى بكرى ترك ايتدكده بكر مبلغ مزبوره كفيل اولسه زيد كفالت مزبوره يه بناء مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولومات الرجل وعليه ديون ولم يترك شيئا فكفل عنه رجل بالدين لايصح عندابى حنيفة لان المطالبة ساقط وعندهما صح من كفالة القدورى قال الاسبيجابى والصحيح قول ابى حنيفة واعتمد عليه المحبوبى والنسفى وصدرالشريعة وابوالفضل الموصلى وغيرهم (تصحيح قدورى لقطلوبغا)

(فى تعليق الكفالة بالشرط)

زيدعمروه شو قدركيل اربه كى بكره بيع ايدرسك بن ثمننه كفيلم ديوب عمرودخى اولقدر كيل اربه سنى ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايلسه عمرو ثمن مرقومى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل قال لغيره بايع فلانا فمابايعته فهوعلى فقال الطالب بعد ذلك بعت منه متاعا بالف درهم فصدقه

المشترى وكذبهما الكفيل كان القول قول الطالب والمطلوب استحسانا رجل قال لاخر اذا بعت فلانا شيئا فهو على فباعه شيئا ثم باعه شيئا آخر لزم الكفيل المال الاول دون الثانى (قاضيخان فى فصل الكفالة بالمال)

زيد عمروه بكره شومقوله شوقدر متاع بيع ايله ثمننه بن ضامنم ديمكله عمرو دخى بكره شوقدر اقچه يه اولمقوله اولقدر متاع بيع وتسليم ايلسه عمرو ثمن مزبورى زيددن طلب ايتدكده زيد نادم اولوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

قال بايعه فما بايعت به من شىء فعلى صح (بزازيه فى الثانى من الكفالة)

زيد برمقدار متاعنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكده بكر عمروه متاع مزبوردن ضرر ايدرسك بن ضامن اولايم ديوب بعده عمرو متاع مزبورى بيع ايتدكده ضرر ايلسه عمرو بكره ضرر ايدرسك بن ضامن اولايم ديمشيدك ديوب بكردن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال القاضى بايع فلانا على ان ما اصابك من خسران فعلى اوقال رجل لرجل ان هلك عبدك هذا فانا ضامن لم تصح (فى الثانى من كفالة البزازية) رجل قال لاخر بايع فلانا على ان ما اصابك من خسران فهو على اوقال رجل لرجل ان هلك عبدك هذا فانا ضامن به لاتصح هذه الكفالة (من كفالة الخانية فى فصل الكفالة بالمال)

زيد قرضدن شوقدر اقچه مديونى اولان عمروى سردار اولان بكره حبس ايتديروب بكر عمروى برخوشجه ضبط ايله ديدكده بكر قورقه اكر فرار ايدرسه مبلغ مزبور بنم اوزريمه اولسون بن ويريم ديوب بعده عمرو فرار ايلسه زيد مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وتصح ايضا بضمنته وبعلى فان على للالزام فمعناه انا ملتزم تسليمه (درر غرر فى الكفالة) والكفالة بالشرط المتعارف يصح الشرط والكفالة و بغير المتعارف تصح الكفالة و يبطل الشرط كما اذا كفل لفلان من فلان على ان يكفل له فلان صحت الكفالة و بطل الشرط

(بزازيه فى البيع بشرط)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقده عمرو آخر دياره كيدرسه بن كفيلم ديوب بووجهله كفيل اولدقدنصكره عمرو مبلغ مزبورى ادا ايتمدين آخر دياره كتسه زيد مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا من البزازية)

زيدك عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقى اولمغله بكر عمروك نفسنه غيبت ايدرسه ماله كفيل اولسه عمرو غيبت ايتمش دكل ايكن زيد كفالت مزبوره يه بناء مبلغ مرقومى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وهذا التعليق صحيح لتعامل الناس اياه وان كان القياس يأباه وبالتعامل يترك القياس (درر فى باب الكفالة)

بر بلده اهاليسندن زيدك اهاليدن عمرو ذمتنده شو قدر اقچه حقى اولمغله بكر عمروك نفسنه غيبت ايدرسه ماله كفيل اولدقدنصكره زيد و بكر بلدهٔ اخرايه واروب عمرو بلدهٔ اولاده قالسه عمرو غيبت ايتمش دكل ايكن زيد كفالت مزبوره يه بناء مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر آنفا من الدرر)

زيد عمروه بكر ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقمه بشر كفيل اولدى سن دخى كفيل اول ديدكده عمرو دخى بشر كفيل اولدى ايسه بن دخى اولايم ديوب لكن بشر كفيل اولمش اولماسه عمرو بومرتبه ايله كفيل اولمش اولورمى * الجواب * اولماز (كذلك يفهم جوابه مما مر من الدرر)

زيد عمروه شوقدر اقچه قرض ويردكده بكر زيده عمرو فلان خدمتى ضبط ايدرسه بن مبلغ مزبوره كفيل اولايم ديوب لكن عمرو اول خدمتى ضبط ايتماسه زيد كفيل اولدك ديو مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر ايضا)

زيدك عمرو والى ذمتنده شوقدر اقچه حقى اولمغله زيد عمروك كتخداسى بكره مبلغ مزبوره كفيل اولور ميسك ديدكده بكر اكر منصبدن معزول اولنجه‌دك كتخدالق خدمتنده استخدام

ایدرسه کفیل اولایم دیوب بعده عمرو معزول اولمدین بکری کتخدالقدن چیقارسه زید کفالت مرقومه‌یه بناءً مبلغ مزبوری بکردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(سئل فی قاض اقترض من آخر دراهم وطلب المقرض منه کفیلا فاحضر المقرض رجلا لدیه وقال له هذا یکفلنی فقال الرجل ان دخل القاضی مدینة القدس وقبض المحصول فانا کفیل عنه فیما اقترضه فات القاضی المستقرض فی اثناء الطریق ولم یدخل القدس ولم یقبض المحصول هل تصح الکفالة ام لا اجاب هذه المسئلة وقع فیها لشراح الهدایة محال عظیم بسبب تعقید العبارة بطول الکلام علیه فنحبس عنان القلم عنه ونذکر ما صرح به قاضیخان فی فتاواه وهو قوله وان علق الکفالة بما هو شرط محض نحو ان یقول اذا هبت الریح اواذا جاء المطر اواذا قدم فلان الاجنبی الدار فانا کفیل بنفس فلان لا یصیر کفیلا وکذا لو علق الکفالة بالمال بهذه الشرائط فان علق الکفالة بما هو سبب الحق اوسبب لامکان التسلیم یجوز نحو ان یقول اذا قدم المطلوب البلد فانا کفیل بنفسه فقدم فلان صار کفیلا بنفسه لانه متعارف انتهی فقد جعل قدوم فلان شرطا للزوم الکفالة وهنا شرط للزومها دخول القاضی مدینة القدس وقبض المحصول ولم یدخل فکیف یصح ان یلزمه المال (خیرالدین افندی من کتاب الکفالة)

زیدک بیع فاسد ایله عمروه بیع ایتدیکی متاعک ثمننه بکر کفیل اولسه ثمن مزبوری زید بکردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز امابیع فاسد ایله اولان مبیعه کفالت صحیحه‌در (فتاوای سمحة الابرار)

(اذا کان المکفول به مبیعا فاسدا تصح الکفالة به (درالبحار)

وتصح الکفالة بالثمن فی البیع الصحیح عن المشتری وبالعین المضمونة بنفسها کالمغصوب والمبیع بیعا فاسدا والمقبوض علی سوم الشراء (تاتارخانیة) وفی الهدایة واذا تکفل عن المشتری بالثمن جاز وان تکفل بالمبیع عن البایع لم تصح (تاتارخانیة فی الکفالة فی فصل ۲۱)

(فیما یصح به الکفالة ومالا)

زید عمروک شوقدر اقچه‌سنی غصبا اخذ واستهلاک ایتدکدنصکره بکر مبلغ مزبوره کفیل اولسه عمرو مبلغ مزبوری بکردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(رجل کفل بعین فی یدرجل فهو علی وجهین ان کان العین امانة فی یده کالودیعة والعاریة واموال المضاربة والشرکة والبضاعة والعین المستأجر وما کان فی معناه ونحوها لا تصح الکفالة به وان کان العین مضمونا علی صاحب الید کالغصب والمبیع بیعا فاسدا اوالمقبوض علی سوم الشراء ونحو ذلک تصح به الکفالة ویجب علی الکفیل تسلیمه مادام قائما واذا هلک کان علیه قیمته (قاضیخان فی اول فصل الکفالة بالمال)

زید عمروک بردیشنی خطأ قلع ایدوب زیدک اوزرینه دیت سن ایله حکم اولندقدنصکره بکر دیت مرقومه‌یه کفیل اولسه عمرو دیت مذکوره‌یی بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب ❊ اولور

بخلاف ارش الشجة وقطع الطرف فانه دین صحیح فصحت به (من کفالة البحر فی قوله وبالمال وبالخراج والنوائب والقسمة والدرک والشجة وقطع الاطراف اذا لم یکن موجبه القصاص (غرر فی الکفالة)

زید عمرویی موجب دیت اولان قتل ایله قتل ایدوب زیدک اوزرینه دیت ایله حکم اولندقدنصکره دیت مرقومه‌یه درت نفر کیمسه‌لر کفیل اولسه‌لر عمروک ورثه‌سی دیت مرقومه‌یی اول کیمسه‌لردن المغه قادر اولورلرمی ❊ الجواب * اولورلر

(الکفالة بالدیة علی روایة القدوری تصح اشار فی الاصل ان کان لهم عطاء فی الدیوان لا تصح والا فتصح (فی باب ما یصح الضمان من کفالة القنیة) وفی الظهیریة خلافه ولو قال ان قتلک اوابنک فلان خطأ فانا ضامن الدیة صح بخلاف قوله ان اکلک سبع (من الخلاصة فی الثانی)

زید هندی شوقدر اقچه مهر معجل تسمیه‌سیله تزوج ایتدکدنصکره عمرو مهر مزبوره کفیل اولسه هند مهر مرقومی عمرودن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(ولو كفل بالمهر عنه ثم سقط عنه كله قبل الدخول اونصفه قبله برئ الكفيل عن الكل فى الاول وعن النصف فى الثانى حكما لبراءة الزوج (من كفالة البحر فى شرح قوله وصح لو ثمنا) ولو تزوج امرأة ولم يسم لها مهرا فكفل رجل بمهر المثل جازت الكفالة كما تجوز الكفالة بالمسمى وان دخل الزوج بها يؤخذ الكفيل بمهر المثل وان طلقها قبل الدخول بها وجبت المتعة ولا يؤخذ الكفيل بالمتعة

(من نكاح خزانة المفتين)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره عمرو مهر مزبوره كفيل اولوب بعده زيد هندى باينا تطليق ايلسه هند مهر مزبورى عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(واذا زوج ابنته الصغيرة وضمن لها المهر عن زوجها صح الضمان فاذا بلغت واخذت الاب بالضمان لم يرجع الاب على الزوج ان كان الضمان بغير امره و يرجع ان كان بامره فان كان ضمان الاب فى مرض موته لم يصح (فى فصل الاولياء من نكاح الخانية)

هند نفسنى زيده شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزويج ايتدكدنصكره زيدك باباسى عمرو مهر مزبوره كفيل اولوب بعده زيد مفلسا فوت اولسه هند مهر مسماىى عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولو كان الابن كبيرا وضمن عنه الاب بغير امره فى صحته ثم مات الاب واخذ الضمان من تركته لم يرجع ورثته بالاجماع (من الخانية فى المحل المزبور)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره عمرو مهر مزبوره كفيل اولوب بعده قبل الدخول والخلوة زيد هندى تطليق ايلسه هند مهر مسمانك نصفنى كفالته بناء عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر قبل مسئلتين)

زيد متولیسى اولديغى نقود موقوفه دن عمروه شوقدر اقچه قرض و يردكدنصكره عمرو ملك منزلنى مبلغ مزبور مقابله سنده استغلال طريقيله زيده بيع وتسليم زيددخى قبض ايدوب بعده زيد منزل مرقومى عمروه برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه يه ايجار وتسليم ايتدكده بكر اجر مسمايه كفيل اولوب عمرو منزل مزبورى سنه تمامنه دك ضبط ايلسه زيد اجر مسماىى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فان اعطاه المستأجر كفيلا بالاجرة مالزم المستأجر لزم الكفيل ذلك فلا تبطل هذه الكفالة بالموت كما لا تبطل الكفالة بالدرك وليس للكفيل بالاجر ان يأخذ المستأجر قبل ان يؤدى فاذا ادى الكفيل كان له ان يرجع بذلك على المستأجر ان كانت الكفالة بامره (قبيل فصل السفتجة من الخانية) الكفالة بالاجرة جائزة وكذا الحوالة ولا يطالب بشئ منهما حتى يجب باستيفاء اوشرط تعجيل وهو كالاضافة الى سبب الوجوب واذا وجب له ان يطالبه به ايهما شاء ولو عجل الكفيل قبل الوجوب لم يراجع به على الاصيل حتى يجئ الوقت (فى الفصل الرابع من اجارة الخلاصة والبزازية)

زيد عمروى قولى اولق اوزره شوقدر اقچه يه بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكده بشر دركه كفيل اولوب بعده عمرو بكردن بن حر الاصلم ديو دعوى و بكر انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايمكله حريته حكم اولنسه بكر ثمن مرقومى بشره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى السراج الوهاج فاذا استحق المبيع كان للمشترى ان يخاصم البايع اولا فاذا اثبت عليه استحقاق المبيع كان له ان يأخذ الثمن عن ايهما شاء وليس له ان يخاصم الكفيل اولا فى ظاهر الرواية وعن ابى يوسف ان له ذلك واجمعوا ان المبيع لو ظهر حرا كان له ان يخاصم ايهما شاء انتهى

(من كفالة البحر)

زيد يدنده اولان جاريه بى ملكى اولمق اوزره عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكده بكر دركه كفيل اولوب بعده بشر جاريه يه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم جاريه يى عمرودن

المغله عمرو زيد ايله مخاصمه ايدوب زيدك اوزرينه استحقاقله حكم اولنسه عمرو ثمن مزبورى كفالتنه بناء بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولا يؤخذ ضامن الدرك ان استحق المبيع مالم يقبض بثمنه على بايعه (من الملتقى قبيل باب كفالة الرجلين) تفصيله فى البحر (سئل عن رجل كفل بالدرك فى البيع فاستحق المبيع هل يطالب الكفيل بالثمن بمجرد الاستحقاق ام لا بد من قضاء القاضى على البايع او لا بالثمن ثم يطالب به الكفيل بعد ذلك اجاب لا يطالب الكفيل بالثمن بمجرد الاستحقاق المبيع بل لا بد من قضاء القاضى اولا بالثمن ثم يطالب به الكفيل بعد ذلك (ابن نجيم)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويردكده بكر بن بو اقچه يه كفيلم ديوب كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(الاعيان الغير الواجبة التسليم كالوديعة ومال المضاربة والشركة لا تصح الكفالة بها اصلا
(من كفالة فتح القدير وكذا فى جميع الكتب)

بر وقفك متوليسى زيد نقود موقوفه دن شوقدر اقچه يى قبض ايدوب يدنده ايكن وقفك ناظرى بكر مبلغ مزبوره كفيلم ديوب بو وجهله كفيل اولسه كفالت مرقومه صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

واذا كانت العين غير مضمونة على المكفول عنه لم يصح ضمانه كالودايع والعوارى واموال المضاربة والشركة والعين المستأجرة (مجمع الفتاوى فيما يصح ضمانه من الاعيان) رجل قال للمودع ان اتلف المودع وديعتك اوجحدها فانا ضامن لك صح (فى الثانى من الخلاصة)
ولذا قيد السائل فى سؤاله بقوله (يدنده ايكن)

زيد عمروه برمقدار اشياسنى ايداع وتسليم ايتدكدنصكره بكر اشياء مرقومه عمروك يدنده ضايعه اولورسه بن ضامن وكفيلم ديوب بعده اشياء مزبوره عمروك يدنده بلا تعد ولا تقصير ضايعه اولسه زيد بكره مجرد اشياء مزبوره ضايعه اولورسه بن ضامن وكفيلم ديمكله اشياء مزبوره يى ساكه ضمان لازم اولور ديوب بكردن قيمته المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الوديعة التعدى شرط الضمان كالحمامى اذا نام اوغاب فسرق منه الثوب يضمن (مختارات النوازل فى الوديعة) المتعدى هو الذى يفعل بالوديعة مالا يرضى به المودع (عناية فى الودايع) المراد من التعدى هنا ترك الحفظ الملتزم والقصور فيه كما لا يخفى لمن تتبع فالتعدى هنا بمعنى التقصير لكن الظاهر مما فى العناية ان فى التعدى لا بد من فعل المودع سوى التقصير والظاهر من فتاوى ابى السعود ان التعدى فى المضاربة والوديعة كذلك (للمولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى)

زيد عمروه شومكتوبى فلان دياره كوتور بكره وير باكه بكردن مكتوب كتور ساكه شوقدر اقچه ويره يم ديوب عمرو دخى راضى اولوب مبلغ مزبورى زيددن پشين الدقده بشر اول مجلسده بن بو اقچه يه كفيلم ديوب بعده عمرو غائب اولوب حيات ومماتى معلوم اولماسه زيد بشره سن وجه محرر اوزره كفيل اولمغله مبلغ مزبورى ضامن اول ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو كانت الاجارة صحيحة صح الضمان اذا ضمن بعد انفساخ الاجارة اذا قبله المالك ملك الاجرة اجماعا حتى ان المستأجر لو ابرأ الموجر قبل الانفساخ لم يصح واذا كان ملكه لم يصح الضمان وبه يفتى
(فصولين فى التصرفات الفاسدة فى الاجارة الفاسدة)

زيد عمروك برمتاعنى شرا يه بكرى توكيل ايدوب بكر دخى متاعى عقدى نفسنه اضافتله ثمن معلومه عمرودن اشترا وقبض ايتدكدنصكره عمرو ثمن مرقومى زيددن طلب ايتدكده بشر ثمن مزبوره زيددن كفيل اولسه كفالت مرقومه صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده عمرو كفالت مرقومه يه بناء ثمن مزبورى بشردن تغلبا السه بشر ثمن مرقومى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اشترى الوكيل بالشراء فطالب البايع الموكل بالثمن فكفل به رجل لا يصح
(قنية فى باب ما يصح الضمان من كتاب الكفالة)

زيد ارباب مناصبدن اولوب حالامعزول اولان عمروه شوقدرطوب بزينى بيع ايدر اولدقده عمرو نه‌زمان منصب اولورسه‌ثمنى ادا ايتمك اوزره نسئة ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بكرثمن مزبوره كفيل اولسه زيد كفالت مرقومه‌يه بناء ثمن مزبورى بكردن المغه

قادراولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(لم تصح الكفالة فيمايكون مضمونا بالغير (من كفالة العتابية ملخصا)

زيدقولى عمروى شوقدراقچه‌يه كتابته كسدكده بكر بدل كتابته كفيل اولسه كفالت مرقومه صحيحه

اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(لاتجوز الكفالة ببدل الكتابة (درر) الكفالة ببدل الكتابة ولامال للمولى على المكاتب سوى بدلها لاتصح (قبيل الثانى من كفالة البزازية) لانه فى معرض الزوال بالعجزفلايكون دينا صحيحا (درر) لان المولى لايستوجب على عبده دينا ولانه بصفة لايمكن ايجاب مثله على الكفيل لانه اذاعجز سقط عنه بدل الكتابة (بزازية من المحل المزبور)

زيد مسلمك شوقدرامتعه‌سنى حربى كفره درياده قهرا اخذ ودارحربه ادخال ايتدكلرندنصكره عمروذمى حربيلرك الدقلرى امتعه‌يه ضامنم ديسه زيدعمروه‌بويله ديمكله امتعهٔ مزبوره‌يى ضامن اول

ديوجبره قادراولورمى * الجواب ❊ اولماز

(ولواستولى اهل الحرب على اموالنا واحرزوها بدراهم ملكوهاعندنا(من سيرالخانية فى استيلاء اهل الحرب على اموال المسلمين) وهذا لاتصح الكفالة لان الامتعة خرجت من ملك صاحبه بالاستيلاء والاحراز بدارهم (من المحل المزبور)

زيد دارحربده عمروحربينك يدنده اسيرلر اولان هند زينب وخديجه‌نك بشرط الرجوع امرلريله كندى مالندن عمروه‌شوقدراقچه ويروب مزبوره‌لرى اسيرلكدن تخليص ايدوب داراسلامه چيقاردقدنصكره مبلغ مزبوره بكر كفيل اولسه زيدمبلغ مزبورى بكردن المغه قادر

اولورمى ❊ الجواب * اولور

(قال لرجل خلصنى عن مصادرة الوالى اوقال الاسيرذلك فخلصه انسان قيل لايرجع فيهما بلاشرط الرجوع وقيل فى الاسيريرجع بلاشرط لافى المصادرة والامام السرخسى على انه يرجع فيهما بلاشرط الرجوع وهوالصحيح (بزازية فى الثالث من الوكالة قبيل الوكيل بالاقراض ومثله فى احكام العمادية)

ومن شرط المكفول به اذاكان دينا صحيحا ان يصيردينا لازما (من كفالة البدايع)

اهل عرف طائفه‌سندن زيد عمروى برجرمله اتهام ايدوب شوقدر اقچه جريمه‌يه كسدكده بكر مبلغ مزبوره كفيل اولوب بعده عمروفرار ايلسه زيد كفالت مزبوره‌يه بناء مبلغ مزبورى بكردن المغه

قادراولورمى * الجواب ❊ اولماز

(وتجوزالكفالة بالمال اذاكان دينا صحيحا وهوليس بدين صحيح (من المختصرالمسمى بالمجمع فى الكفالة)

زيدبرمقاطعه‌يى عمروه‌شوقدراقچه‌يه التزامله‌ويردكده بكر بدل التزامه كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه

اولورمى * الجواب * اولماز (وضمان العهدة باطل (من الملتقى)

زيد زعامتى قريه‌لرينى شوقدراقچه‌يه التزامله عمروه ويردكده بكر بدل التزامه كفيل اولوب بعده زيد كفالت مزبوره‌يه بناء اولقدراقچه‌يى جبرا بكردن السه بكرمبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر

اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(ولايجوزلاحد من المسلمين اخذ مال احد بغيرسبب شرعى (منح) وحكمه الاثم لمن علم ووجوب رد عينه فى مكان غصبه ان كانت باقية والضمان لوهلكت (ملتقى فى الغصب)

(نوع فى الكفالة بالنفس)

زيدعمروى قتل ايتدكدنصكره بكر زيدك نفسنه كفيل اولوب بعده زيد فرار ايدوب مكانى معلوم اولماسه عمروك ورثه‌سى بكره زيدى بول ديوجبره قادر اولورلرمى * الجواب ❊ اولمازلر

(واما ان ظهر عجزه بان لا يعلم الكفيل مكانه او بشئ آخر لا يجبره الحاكم (شرح المجمع لابن ملك) فان غاب المكفول به وعلم مكانه امهله الحاكم مدة ذهاب وايابه فان مضت ولم يحضره حبسه وان غاب ولم يعلم مكانه لا يطالب به (من كفالة ملتقى الابحر)

زيد عمروى قتل ايتدكدنصكره بكر زيدك نفسنه كفيل اولوب بعده زيد فرار ايلسه مكانى معلوم اولمجق عمروك ورثه سى زيدى احضار ايله ديو بكره جبره قادر اولورلرمى ❋ الجواب ❋ اولورلر

(ولا يجبر على اعطاء كفيل بالنفس فى حد وقصاص فان سمحت به نفسه صح وقالا يجبر فى القصاص وحد القذف (من كفالة ملتقى الابحر)

زيد عمروك مديونى بكرك نفسنه كفيل اولسه عمرو زيده مجرد نفسنه كفيل اولمغله بكرذمتنده اولان حقمى مالكدن ادا ايله ديمكه قادر اولورمى ❋ الجواب * اولماز

(فالكفالة اما بالنفس وان تعددتا او بالمال وما يتعلق به غرر)

زيد عمروك مديونى بكرك نفسنه كفيل اولدقدنصكره زيد بكرى قاضى حضورنده عمروه تسليم ايلسه زيد كفالتدن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(ولو شرط تسليمه فى مجلس القاضى وسلمه فى مجلسه برئ (من كفالة البحر الرائق ملخصا)

زيد عمروك مديونى بكرك نفسنه كفيل اولور اولدقده بكرى مجلس شرعده عمروه تسليم ايتمك اوزره بكرك امر ايله كفيل اولوب بعده عمرو بكرى مجلس شرعه احضار ايله ديو زيدى مطالبه ايتمكله زيد بكره مجلس شرعه كيده لم ديدكده بكر امتناع ايلسه زيد بكره بنمله شرعه كيت ديو جبره قادر اولورمى * الجواب ❋ اولور

(لا يلزم احدا احضار احد الى مجلس الشرع فلا يلزم الزوج احضار زوجته الى مجلس القاضى لسماع دعوى عليها ولا يمنعها منه الا فى مسائل الكفيل بالنفس عند القدرة وفى الاب اذا امر اجنبيا بضمان ابنه فطلبه الضمان عنه فعلى الاب احضاره لكونه فى تدبيره كما فى جامع الفصولين وسجان القاضى خلى رجلا من المسجونين حبسه القاضى بدين عليه فلرب الدين ان يطالب السجان باحضاره كما فى القنية واذا ادعى الاب مهر ابنته على الزوج فادعى الزوج انه دخل بها وطلب من الاب احضارها فان كانت تخرج فى حوايجها امر القاضى باحضارها وكذا لو ادعى الزوج عليها شيئا آخر والا ارسل اليها امينا من امنائه ذكره الولوالجى فى فتاواه من القضاء (من كفالة الفوائد الزينية)

زيد هند ايله دعواسى اولوب هندك زوجى عمرو هندى مجلس شرعه حضورندن منع ايتمز ايكن زيد عمروه مجرد زوجه لك اولمغله هندى مجلس شرعه احضار ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب اولماز (مرت مسئلته آنفا)

فيمن يصح منه الكفالة ومن لا)

زيدك عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنه عمروك صغير اوغلى بكر كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(وفى المبسوط كفالة العبد باذن مولاه يجوز ويؤخذ العبد فى الرق وبعد العتق وكفالة الصغير لا يجوز وان اذن له ابوه وفى فوائد ابى حفص الكبير الكفالة للصبى لا يجوز (عمادية فى التصرفات الفاسدة) ولا تجوز كفالة الصبى وان اذن الولى (عناية فى الكفالة)

اكراه معتبر ايله اولان كفالت بالمال شرعا صحيحه ومعتبره اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(الرضاء شرط فى لزوم المال وسقوطه والاكراه يعدم الرضاء (درر فى كتاب الطلاق فى باب الخلع) ومن شرائط صحة الحوالة الرضاء حتى لو اكره على قبول الحوالة لا تصح بدايع فى الحوالة والاصل ان كل دين تصح به الكفالة تصح به الحوالة (من المحل المزبور)

زيدك عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنه هند مجنونه جنونى حالنده كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى ❋ الجواب * اولماز

(ولا تصح من العبد والصبى والمجنون (درر) واهلها اهل التبرع بان يكون حرا مكلفا فلا تصح

(من العبد)

من العبد والصبى والمجنو ن لكن العبد يطالب بعد العتق

(كذا فى الخلاصة درر غرر)

زيدك عمرو ذمتنده اولان شو قدر اقچه حقنه عمروك زوجه سى هند مصروعه اواوب عقلى بالكليه زائل اولديغى حالده كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

يوزياشنده اولوب معتوه اولان زيد عمروك بكر ذمتنده اولان شو قدر اقچه سنه كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى ❋ الجواب * اولماز

والمعتوه كالمجنون (بدايه)

زيدك عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنه بكرك قولى بشر بكرك اذنسز كفيل اولسه زيد مبلغ مزبورى قبل العتق بشردن طلبه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

وكفالة العبد والمدبر وام الولد بمال اونفس بدون اذن المولى لايجوز فى حق المولى وفى حق نفسه صحيحة ويؤاخذبه بعدالعتق (فى الفصل الاول من كفالة البزازية)

زيدك عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنه عمروك عبد مأذونى بكره عمروك اذنسز كفيل اولسه زيد مبلغ مزبورى بكردن قبل العتق طلبه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وليس للمأذون الكفالة بالنفس والمال بلا اذن المولى وباذن المولى يجوز الاان يكون عليه دين والمكاتب لاتجوز كفالته وان اذن له مولاه فان كفل لايؤاخذ به فى الحال ويؤاخذ بعد العتق ان كان بالغا وقت الكفالة (من مأذون البزازية

كذا فى الخلاصة)

زيدك عبد مأذونى عمرو بكردن شوقدر اقچه استقراض وقبض ايتدكدنصكره زيد مبلغ مزبوره كفيل اولسه بكر مبلغ مرقومى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

واما كفالة المولى عن عبده فتصح مطلقا (درر)

زيد متوليسى اولديغى نقود موقوفه دن عمروه شوقدر اقچه قرض ويردكده وقفك ناظرى بكر مبلغ مزبوره كفيل اولسه زيد مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(ويجوز الكفالة بالمال اذاكان دينا صحيحا (من المختصر المسمى بالمجمع فى الكفالة)

ولاتصح الا ممن يملك التبرع (ملتق) وهو من اهل التبرع

هند عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردرديو بكر قاضى حضورنده دعوى وعمرو اقرار ايدوب بكر عمروك اوزرينه حكم ايتدكدنصكره بكر مبلغ مزبوره كفيل اولوب بعده هند مبلغ مرقومى المدين بكر معزول اولسه هند مبلغ مزبورى بكردن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(مامر من الملتقى جواب لهذا السؤال)

زيد عمروك ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنى المدين عمرو فوت اولوب تركۀ وافيه سنى ترك ايتدكده عمروك اولاد صغارينك وصيلرى بكر مبلغ مزبوره كفيل اولوب بعده ادا ايتمدين بكرك يرينه بشر وصى اولوب تركۀ عمروى بشر قبض ايلسه زيد مبلغ مزبورى كفالتنه بناء بكردن طلب ايتدكده بكر مجرد بن وصايتدن عزل اولمغله كفالت باطله اولور ديو ويرممكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مامر من الملتقى يكون له جوابا ايضا)

زيد بعض اشياسنى بيعه عمروى توكيل ايدوب عمرو دخى اشيايى ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بكر ذمتنده اولان ثمنه زيد ايچون كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل اذا باع وكفل بالثمن عن المشترى لاتصح الكفالة قاضيخان فى فصل الوكالة بالبيع والشراء (من كتاب الوكالة)

زيد مستأمن عمرو مسلمك بكر ذمى ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه داراسلامده كفيل اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قوله تعالى انما ينهيكم الله عن الذين قاتلوكم فى الدين الاية وهوفى دارهم فانه احتراز عن حربى ليس فى دارهم وهو المستأمن فان الحربى مادام فى دار الحرب ممن يقاتلنا بخلاف المستأمن فانه ليس كذلك (درر فى كتاب القضاء ملخصا)

(فى الدعوى فى الكفالة ومايناسبه)

زيد عمروه بكرك ساكه قرضدن شوقدر غروش دينى واردر ديوب مبلغ مزبوره كفيل اولدقدنصكره عمرو مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتدكده زيد مبلغ مزبورك شومقدارينى ربوادر ديودعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل كفل عن رجل بالف بامره ثم ادعى الكفيل ان الالف الذى كفل به قمارا وثمن خمر اوما اشبه ذلك ممالايكون واجبا لايقبل قوله ولواقام البينة على اقرار المكفول له بذلك والمكفول له يجحد لاتقبل بينته ولواراد ان يحلف الطالب لايلتفت اليه (فى آخر الكفالة بالمال من كفالة الخانية)

زيد ملك مخزننى ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكر ثمن مزبوره كفيل اولوب بعده زيد ثمن مزبورى عمرودن المدين عمرو فوت اولمغله زيد ثمن مزبورى كفالتنه بناء بكردن طلب ايتدكده بكر بيع مزبورشومقوله شرط مفسد ايله اولمشيدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل كفل عن رجل بالف يدعيه ثم الكفيل البينة على ان الالف الذى ادعاه على المكفول عنه ثمن خمر لاتقبل ذلك من الكفيل (قاضيخان فى فصل الكفالة بالمال)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولوب مبلغ مزبوردن شوقدرينى ادا ايتدكدنصكره بكر زيده عمروك ساكه اولقدر دينى اولديغنى اثبات ايله والا ويرديكم مقدارى استرداد ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مماسيجئ بعيده من مسئلة السفتجة)

زيد عمرودن شوقدر غروش قرض الدقدنصكره زيد آخر دياره اولان شريكى بكره مكتوب يازوب مكتوبده عمرودن شوقدر غروش قرض الدم عمروه ادا ايدهسك ديو يازوب مكتوبى عمروه ويروب عمرودخى مكتوبى بكره كوتورب بكر اوقودقده مبلغ مزبوره بن ضامنم ديوب مبلغ مزبورك برمقدارينى عمروه ادا ايلسه حالا عمرو ماعداسنى بكردن طلب ايتدكده بكر زيدك ذمتنده اولقدر غروش حقك اولديغنى اثبات اتميجه ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وسئل عنه عن رجل اورد الى بعض التجار من رجل سفتجة فاعطاه التاجر بعض المال وبقى البعض هل يكون لصاحب السفتجة ان يطالب التاجر باداء مابقى قال ان كان للكاتب مال قبل المكتوب اليه فكتب اليه ان يدفعه الى صاحب السفتجة فاقر المكتوب اليه بالكتاب واقر ان المال دين على المكتوب اليه للكاتب يجبر المكتوب اليه على دفع الباقى وان لم يقر المكتوب اليه بالكتاب لايجبر فكذا اذالم يقر ان المال دين عليه للكاتب لايجبر الا اذا اقر المكتوب اليه ان لصاحب السفتجة دينا على الكاتب وضمن لصاحب السفتجة فيصح ضمانه ويؤخذبه (قاضيخان فى مسائل السفتجة من كتاب الكفالة)

زيد عمروه بكرك ذمتنده اولان اقچه مه كفيل اولورميسك ديدكده عمرودخى كفيل اولدم ديوب لكن اقچه نك مقدارى بيان اولنميوب بعده زيد بكر ذمتنده اولان اقچهم شوقدردر ديوب عمرو شوقدر ناقصدر ديوب زيد زياده يى اثبات ايده ماسه زيد قول مجرديله عمرودن اقرار ايتديكى

مقداردن زياده نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولواقر المكفول عنه باكثرمما اقر به لم يصدق على كفيله لان اقرار الانسان حجة فى حق نفسه لا فى حق غيره لانه مقر فى حق نفسه مدع فى حق غيره والاظهران لا يصدق المدعى الا بحجة (من البدايع فى كتاب الكفالة فى الورق الثالث تخمينا) والحجة انما هى البينة والاقرار (كذا فى الاسعاف فى باب الشهاده على اقرار الواقف) والكفالة بالمال صحيحة ولو مجهولا اذا كان دينا صحيحا (ملتقى الابحر)

زيد اوقيوب يازمق بلميان عمرودن سن باكه معنون ومرسوم مكتوب يازوب مكتوبده بكره يوز غروش وير بعده بن ساكه ويره يم ديو يازوب بعده مكتوبی مهرليوب بكر ايله ارسال ايتمكله بن دخی بكره يوز غروش ويردم ديو دعوی وتقريرينه مطابق مكتوب ابراز ايتدكده عمرو سن بكره يوز غروش ويردك لكن بن كاتبه اللی غروش تحرير ايله ديو امر ايدوب كاتب مكتوبده امرمسز يوز غروش تحرير ايدوب بعده باكه اللی غروش اولمق اوزره اوقيوب بن دخی اللی غروش تحرير اولنمق ظنيله مكتوبی مهرلمشيدم ديوب يوز غروشی تحريرينه امرينی انكار ايدوب وجه محرر اوزره امری ثابت اولماسه زيد مجرد يدنده مكتوب وار در ديو يوز غروشی تماما عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل وقف ضيعة له وكتب صكا واشهد الشهود على ما فى الصك ثم قال الواقف انی وقفت على ان يبيع فيه جاز الا ان الكاتب لم يكتب ذلك الشرط ولم اعلم بالذی كتب فى الصك قال الفقيه ابو بكر البلخی ان كان الواقف رجلا فصيحا يحسن العربية فقریء عليه الصك فاقر بجميع ما فيه فالوقف صحيح كما كتب ولا يقبل قوله وان كان الواقف اعجميا لا يفهم العربية ولم يشهد الشهود على تفسيره فالقول قول الواقف انی لم اعلم ما فى الصك واشهدت الشهود على ما فى الصك من غير ان اعلم ما فى الصك وان قال الشهود قریء عليه الكتاب بالفارسية فاقر به واشهدنا عليه لا يقبل قوله وهذا لا يختص بالوقف بل البيع وسائر التصرفات يكون كذلك (فى فصل فيما يتعلق بصك الواقف من وقف الخانية)

زيد متولیسی اولديغی نقود موقوفه دن عمرو ذمتنده اولان شوقدر غروشه بكر كفيل اولدقدنصكره زيد عمروك اوزرينه معامله شرعيه ايله شوقدر غروش ربح الزام ايدوب لكن بكر ربح مزبوره كفيل اولماسه زيد مجرد اصله كفيل اولمشيدك ديو ربح مرقومی بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لانه لو لزمه بلا ضمان لم يكن للضمان فائدة (من البحر الرائق فى المهر)

زيد ملك منزلنی عمروه برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه يه ايجار وتسليم ايتدكده بكر اول قدر اقچه يه كفيل اولوب عمرو منزلی برسنه تمامنه دك ضبط ايتدكدنصكره زيد اجر مسمايی المدين منزلی ايكی سنه تمامنه دك عمروه اجرت معلومه ايله ايجار ايدوب لكن بكر اجرت مرقومه يه كفيل اولميوب عمرو منزلی ايكی سنه تمامنه دك ضبط ايلسه بكر برسنه نك اجر مسماسنی زيده ويردكده زيد بكره مجرد برسنه نك اجرتنه كفيل اولمغله ايكی سنه نك اجرتنی دخی ويرديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال تجوز الكفالة بالاجرة فى جميع الاجارات فى عاجلها وآجلها لان الاجرة وان لم تجب بالعقد فالسبب الموجب قد وجد والكفالة بعد وجود السبب صحيحة (من مبسوط السرخسی فى باب الكفالة بالاجرة من كتاب الكفالة وباقی المسئلة يعرف مما مر آنفا)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره عمرو مبلغ مرقومی زيده ادا ايدوب بعده زيدك شوقدر اشياسنی عمرو زيددن ثمن معلومه اشترا ايتدكده بكر ثمن مرقومه كفيل اولماسه زيد بكره مجرد عمرو ذمتنده قرضدن اولان حقمه كفيل اولمغله ثمن مرقومه دخی كفيل اولمش اولورسك ديو ثمن مرقومی بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مامر من البحر قبل مسئلة يكون جوابا لهذ السؤال)

(فيما يقع به البراءة ومالا)

زيد عمروك مديونى بكرك نفسنه كفيل اولدقدنصكره بكرفوت اولسه زيد كفالتدن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(و برئ الكفيل بالنفس ايضا بموتها اى النفس المطلوبة لامتناع التسليم (من كفالة الدرر والغرر وكذا فى الخلاصة وملتقى الابحر)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر صحتنده كفيل اولدقدنصكره قبل الاداء بكر فوت اولسه زيد مبلغ مزبورى بكرك تركهٔ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن المغه قادر اولورمى * الجـواب * اولور

(اومات الكفيل فوارثه اى ضمن وارثه (درر غرر) برئ الكفيل بموته اى موت الكفيل لحصول العجز الكلى عن تسليم المطلوب من الكفيل بعد موته وورثته لم يكفلواله بشئ وانما يخلفونه فيماله لافيما عليه ولاتبقى الكفالة باعتبار تركته لامتناع استيفاء النفس من المال بخلاف الكفالة بالمال (درر غرر)

زيد عمرو ذميك اوزرينه لازم اولان جزيه سنه كفيل اوادقدنصكره قبل الاداء عمرو اسلامه كلسه جزيه دار اولان بكر كفالت مزبوره يه بناء جزيهٔ مزبوره يى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

وتسقط بالموت والاسلام (غرر فى فصل الجزية) ابراء الاصيل يوجب ابراء الكفيل الا كفيل النفس (من كفالة الاشباه)

زيد شوقدر اشياسنى عمروه شوقدر اقچه يه بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكر ثمن مزبوره كفيل اولوب بعده زيد عمرو ايله بيعى فسخ ايدوب زيد اشياء مزبوره يى عمرودن السه زيد كفالت مزبوره يه بناء بكردن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو كفل بالثمن فاستحق المبع برئ الكفيل وكذا لورده بعيب بقضاء او بغير قضاء او بخيار رؤية اوشرط (من كفالة البحر فى شرح قوله وصح لوثمنا)

زيد عمروك بكر ذمتنده چادر ثمنندن اولان شوقدر اقچه حقنه كفيل اولدقدنصكره عمرو مبلغ مزبورى شوقدر كون تمامنه دك زيددن تأجيل ايلسه عمرو قبل حلول الاجل مبلغ مزبورى بكردن طلب ايتدكده بكر عمروه مبلغ مزبورى زيددن تأجيل ايتمكله بندن دخى تأجيل ايتمش اولورسك ديوو يرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو كفل بالقرض فاجل عن الكفيل جاز ولايتأخر عن الاصيل والكفالة بالمؤجل مؤجل من غير شرط لمن يكون حالا على الكفيل ولو كفل بالدين الحال الى اجل جاز ويتأخر عن الاصيل والتأخير من الكفيل بعد الكفالة يخصه والتأخير عن الاصيل تأخير عن الكفيل وعن كفيل الكفيل ولو كفل بدين مؤجل فعجله الكفيل لم يرجع على الاصيل حتى يحل الاجل وكذا اذا اجل على الكفيل بموته لايحل على الاصيل وكذا لوحل على الاصيل بموته لم يحل على الكفيل (من كفالة العتابية فى اول الباب الثانى)

زيد بعض اشياسنى عمروه شوقدر اقچه يه بيع وتسليم ايتدكده عمروك زوجه سى هند ثمنه كفيل اولوب زيد مبلغ مزبورى كفالتنه بناء هنددن الدقدنصكره بيعك فسادى ثابت اولمغله عمرو بيعى فسخ واشياء مزبوره يى زيده رد ايلسه هند مبلغ مرقومى زيددن استرداده قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولو كفل بالثمن ثم ظهر فساد البيع يرجع الكفيل بمانقده ان شاء على البايع وان شاء على المشترى ثم هو على البايع ولو كان المشترى ادى الثمن الى الكفيل يرجع المشترى على البايع واذا فسد بعد الصحة بان الحقابه شرطا فسدا فالرجوع للمشترى على البايع والمأمور باداء الثمن يرجع على المشترى فى الحالين ولو كانت الكفالة بغير امر المشترى رجع الكفيل على البايع لانه اداه بكفالة فاسدة (فى الفصل الثانى من كفالة العتابية وكذا فى البحر الرائق)

زيدك عمرو ذمتنده اولان شوقدر بيك غروش حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره عمرو مبلغ مزبورك شو مقدارينى زيده اداء ايدوب ماعداسى مقابله سنده زيده شوقدر قطار دوه سنى بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد وعمرو بيعى اقاله ايدوب عمرو دوه لرى السه زيد كفالت مرقومه يه بناء بكردن

نسنه المغه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(كفل بمـال ثم باع الغريم من الداين عقارا بيعا جائز اوتقاصا اووقعت المقـاصة للجناس برئ الكفيل فاذا تفاسخا البيع بعده لاتعود الكفـالة (بزازية فى بيع الوفاء)

زيدك عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولادقدنصكره عمرو زيدى بشرك اوزرينه حواله ايدوب زيد و بشردن هر برى حواله‌يى قبول ايلسه‌توى متحقق دكل ايكن زيد مبلغ مزبورى كفالتنه بناء بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(هى نقـل الدين من ذمة الى ذمة (غرر) واذاتمت اى الحوالة برئ المحيل عن الدين بقبول المحتال) والمحتـال عليه لان معنى الحوالة النقل كامر وهو يقتضى فراغ ذمة الاصيل لان من المحال بقاء الشئ الواحد فى محلين فى زمان واحد ولا يرجع عليه المحتال الا بالتوى (دررغرر) براءة الاصيل توجب براءة الكفيل (من كفالة القنية فيمايقع به البراءة ملخصا)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شـوقدر اقچـه حقنه بكر كفيـل اولدقدنصكره زيد الزام ربح ايتمدين برقاچ سـنه ده عمرودن ربح نامنه اصل مال مقدارى اقچه الوب بعـد ه عمرو ربح مرقومى اصله طوتوب ديندن خلاص اولسه زيد كفالت مرقومه‌يه بناء بكردن نسـنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مامر من القنية آنفا جواب لهذا السؤال)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شـوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره زيد مبلـغ مزبورك شـومقدارى اوزرينه عمرو ايله صلح وقبض بدل ايلسه زيد صلحنه نادم اولوب مبلغ مرقومك ماعداسنى كفالت مرقومه‌يه بناء بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(صالح احدهمـا من الاصيل والكفيل الطالب عن الف على خمسمائه برئآ اى الاصل والكفيل لانه اضاف الصلح الى الالف الدين وهو على الاصيل فيبرأ عن خمسمائة و براءته توجب براءة الكفيـل وان اداها الكفيل رجع على الاصل بها اى بخمسمائة اداها ان كفل بامره اذبالاداء يملك مافى ذمة الاصيل فاستوجب الرجوع (دررغرر)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه‌سنه بكر كفيل اولدقدنصكره زيد مبلغ مزبورك شومقدارى اوزرينه عمرو ايله صلح اولوب لكن قبض بدل ايتمـامكله بكر بدل صلحى كفالتنه بناء زيده ادا ايلسـه زيد صلحنه نادم اولوب مبلغ مرقومك ماعداسـنى كفالت مرقومه‌يه بناء بكردن المغه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا من كفالة التاتارخانية فى العاشر)

زيد عمرودن بكرك ذمتـده قرضدن اولان طقوز يوز غروش حقمه كفيل اولمشيدك ديو دعوى ايتدكده عمرو زيد ايله عن انكار موجب كفـالتدن اوجيوزاللى غروش اوزرينه صلح ودفع بدل ايلسه زيد طقوز يوزغروشدن بدل مزبورك ماعداسـنى بكردن طلب ايتدكده بكر مجرد عمرو ايله وجه محرر اوزره صلح اولمغله بن ماعدادن دخى خلاص اولمش اولورم ديوماعدايى ويرمامكه قادراولورمى * الجواب * اولمـاز

(قوله ولوصـالح احدهمـا رب المال عن الف على نصفه برئآ اى صالح الاصيل او الكفيل الطـالب على نصف الدين برئ الكفـيل والاصيل اما اذا صـالح الاصيل فظاهر لانه بالصلح برئ و براءته توجب براءة الكفيـل واماصلح الكفيل فلانه اضـافه الى الالف الدين وهى عـلى الاصيـل فبرئ عن خمسمائة فبراءته توجب براءة الكفيل ثم برئآ جميعا عن خمسمائة باداء الكفيل و يرجع على الاصيـل بخمسمائة ان كانت الكفـالة بامره بخلاف ماذاصـالح على جنس آخر لكونه مبـادلة فملكه فرجـع بالالف الطلقه فشمل ماذاشرط الكفيل براءتهما او براءة الاصيل اولم يشـترط شيئـا واماذا شرط براءة الكفيـل وحده برئ دون الاصيـل هكذا ذكر الشـارح وليس المراد ان الطـالب يأخذ البدل فى مقابلة ابراء الكفيل عنها وانمـا المراد ان ماخذه من الكفيل محسوب من اصل دينه و يرجع بالبـاقى

على الاصيل قال فى الهداية ولوكانت صالحه عما استوجب من الكفالة لايبرأ الاصيل لان هذا ابراء الكفيل عن المطالبة انتهى قال فى النهاية اى ماوجب بالكفالة وهو المطالبة وصورته مافى المبسوط لوصالحه على مائة درهم على ان ابراء الكفيل خاصة من الباقى رجع الكفيل على الاصيل بمائة ورجع الطالب على الاصيل بتسعمائة لان ابراء الكفيل يكون فسخا للكفالة ولايكون اسقاطا لاصل الدين انتهى وهكذا فى فتح القدير (بحررائق فى الكفالة)

زيدك هند ذمتنده قرضدن اولان التيوزغروش حقندن اوچيوزغروشنه عمرو كفيل اولدقدنصكره هند زيده درتيوزالتمش بش غروش ويروب بعده زيد عمرودن هند باكه ويرديكى اولقدرغروشى جميع دين ايچون ويرمشيدى ديو دعوى وعمرو اوچيوزغروشى بنم كفيل اولديغم مبلغ مزبور ايچون ويرمشيدى ديودعوى ايتدكده هند اوچيوزغروشنى عمروك كفيل اولديغى اوچيوزغروش ايچون ويرمشيدم ديوب زيد مدعاسنى اثبات ايده مدكده قول مجرديله كفالت مزبوره يه بناء عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل عن شخص عليه ديون كثيرة لشخص تخالف القابض والدافع فى وصف المقبوض فدفع له مبلغا وقال له هذا عن الدين الفلانى وقال رب الدين لااحسبه الامن غيره اجاب اذا عين المديون احد الديون ان كان فى تعيينه فائدة بان كان احدهما بكفيل والآخر لابكفيل او برهن اواحدهما قرض والآخرثمن مبيع صح التعيين من المديون وان كان جنسا واحدا لايصح (قارئ الهداية)

لوكان على الرجل ديون مختلفة فادى شيئا ثم ادعى انه من دين كذا فالقول قوله لانه المملك (قاضيخان فى باب النفقة)

زيدك بش نفر كيسه لر ذمتلرنده قرضدن اولان شوقدراقچه حقنه عمرو كفيل اولدقدنصكره عمرو فوت اولوب اولاد صغارينى ترك ايتدكده زيد مبلغ مزبورى اول كيسه لردن الوب بعده صغارك وصيلرى بكر بيلمامكله مبلغ مزبورى عمروك تركه سندن زيده ادا ايلسه حالا زيدك مقدما اول كيسه لردن الديغى وجه شرعى اوزره ثابت اولجق بكر مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الكفيل بامر الاصيل ادى المال الى الداين بعدماادى الاصيل ولم يعلم به لايرجع على الاصيل لانه شئ حكمى فلايفترق فيه العلم والجهل كعزل الوكيل ضمنا (قنية قبيل الكفالة بالنفس)

زيدك عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره زيد مبلغ مزبوردن عمروك ذمتنى ابرا ايلسه زيد كفالت مرقومه يه بناء بكردن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان ابرأ الطالب الاصيل اواخرعنه برئ الكفيل وتأخرعنه (ملتقى الابحر) براءة الاصيل انما توجب براءة الكفيل اذاكانت بالاداء اوبالابراء وان كانت بالحلف فلا لان الحلف يفيد براءة الحالف فحسب فيما يقع به البراءة (من كفالة القنية)

زيدك عمرو ذمتنده جهت قرضدن اولان شوقدراقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره زيد بكرى كفالت مزبوره دن اخراج ايلسه زيد مقدما كفيل اولمشيدك ديو مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

اذا ادعى الدين بحكم الكفالة اوادعاه وارث المدعى فاقام المدعى عليه بينة ان الاصيل ادى المال اليك اوالى مورثك اواقام بينة ان مورثك اخرجنى من الكفالة فى حياته اوقال انك اخرجتنى من الكفالة بعد موت ابيك واقام بينة تندفع دعوى المدعى (من العمادية فى السابع)

زيدك عمرو ذمتنده جهت قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره زيد بكرى كفالتدن ابراء ايلسه زيد نادم اولوب كفالت مزبوره يه بناء مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل كفل بنفس رجل على انه ان لم يدفعه الى الطالب غدا فعليه المال وهو الف درهم ثم ان الطالب ابرأ الكفيل عن الكفالة قبل ان يدفعه اليه قال محمد برئ الكفيل
(قاضيخان فى مسائل تسليم نفس المكفول به من الكفالة)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن عمروه شوقدر اقچه قرض و یردکده بکر مبلغ مزبوره کفیل اولوب بعده زید مبلغ مزبوری المدین زیدک یرینه بشر متولی اولدقده بشر بکری کفالتدن اخراج ایدوب بعده بشرک یرینه خالد متولی اولدقده خالد مبلغ مرقومی کفالتنه بناء بکردن طلب ایتدکده بکر بشر بنی کفالتدن اخراج ایتمکله کفالتدن چیقدم دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والوصى لو ابرأ غريم الميت او اجله او حط عنه شيئا صح عندهما لو عاقدا وضمن لا عند ابى يوسف ولو لزم بعقد غيره لم يصح وفاقا وكذا المتولى لو ابرأ المشترى عن الثمن يصح عندهما
(فى السابع والعشرين من الفصولين)

زید مسلم دار حربده اسیر اولوب عمرو حربینک النه دوشدکدنصکره عمرو زیدی شوقدر غروش بهایه کسدکده بکر تاجر مبلغ مزبوره کفیل اولوب بعده زید دار اسلامه کلوب اولقدر غروشی عمروه ایصال ایله دیو بکره ویردکدنصکره بکر مبلغ مزبوری عمروه کوتورمیوب یدنده ایکن عمرو سبی اولنوب دار اسلامه اخراج اولنسه زید مبلغ مزبوری بکردن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل امر رجلا بان يكفل عنه لرجل بالف درهم فكفل ثم ان المطلوب دفع الالف الى الكفيل ولم يدفع الكفيل الى الطالب واراد المطلوب ان يسترد المال من الكفيل ان اداه على وجه القضاء فليس له ان يسترد لانه انما وجب للكفيل عليه بعقد الكفالة وان اداه على وجه الرسالة فله ان يسترد لانه امين فى الاداء (فى الثانى من كفالة الولوالجية وكذا فى التاتارخانية)

(نوع آخر فى الكفالة الموقتة)

زید عمروک مدیونی بکرک نفسنه بو کوندن اوتوز کون تمامنه دک موقتا کفیل اولسه اوتوز کون مرور ایدیجک زید کفالتدن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قال كفلت بنفس فلان او مال فلان من هذه الساعة الى شهر تنتهى الكفالة بمضى الشهر بلا خلاف (من العمادية ٢٦ وكذا فى الخانية) ولو قال انا كفيل بنفس فلان من هذا اليوم الى عشرة ايام يصير كفيلا فى الحال واذا مضت العشرة لا يبقى كفيلا فى قوله لانه وقت الكفالة بعشرة ايام والكفالة مما يقبل التوقيت (قاضيخان فى الكفالة وكذا فى الواقعات للصدر الحسامى)

زیدک عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بکر بو کوندن یوز کون تمامنه دک موقتا کفیل اولسه یوز کون مرور ایدیجک بکر کفالتدن خلاص اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زیدک عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنه بکر بو کوندن شوقدر کون تمامنه دک موقتا کفیل اولدقدنصکره زید مبلغ مزبوری بکردن طلب ایتدکده بکر برقاچ کون تأخیر ایله دیو زیدی اغفال ایدوب اولقدر کون مرور ایتمکله بکر کفالتدن خلاص اولسه زید مجرد بنی اغفال ایلدک دیوب مبلغ مزبوری بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وذكر القاضى انا كفيل من اليوم الى عشرة ايام فكفيل فى الحال وبمضيه لا يبقى كفيلا عندهم لانه وقتها وهى تقبل التوقيت ولو قال انا كفيل الى عشرة ايام فاذا مضت فانا منها برئ قال الفضلى لا يطالب فى العشرة ولا بعدها (من كتاب كفالة البزازية)

زیدک عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بکر بو کوندن شوقدر کون تمامنه دک موقتا کفیل اولدقدنصکره بکر آخر دیاره کیدوب اولقدر کون مرور ایتمکله بکر کفالتدن خلاص اولسه حالا بکر کلدکده زید بکره مجرد آخر دیاره کیتدک دیوب مبلغ مزبوری بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

(نوع آخر)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقده مبلغ مزبور شوقدر كون تمامنه دك مؤجل اولمق اوزره كفيل اولسه زيد اجل حلول ايتمدين مبلغ مزبوری بكردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(الكفالة بالقرض الى اجل جاز وهو حال على الاصيل (من كفالة المحيط) واذا كفل بالقرض مؤجلا الى اجل مسمى فالكفالة جائزة (فی الذخيرة والمال على الكفيل الى الاجل الذی سماه وعلى الاصيل حال (تاتارخانية نقلا من مؤيدزاده)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن وثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه حقنی التی آی تمامنه دك تأجيل ايتدكدن صكره بكر بن اول اقچه يه كفيلم ديوب مبلغ مزبوره كفالت مطلقه ايله كفيل اولوب بعده التی آی مرورنده زيد مبلغ مزبوری بكردن طلب ايتدكده بكر التی آی مرور ايتمكله كفالتدن خلاص اولمش اولورم ديو ويرمامكه قادر اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(كفل عن انسان بمال عليه الى سنة يجب على الكفيل مؤجلا وان كان على الاصيل حالا وان مات الكفيل يؤخذ من تركته حالا (من كفالة البزازية) وان كفل ولم يذكر الاجل يجب على الكفيل كما وجب على الاصيل حالا اومؤجلا (من كفالة المنية)

زيد شوقدر وقيه قهوه سنی اجل معلوم ايله ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكر صحتنده ثمن مرقومه كفالت مطلقه ايله كفيل اولوب بعده اجل حلولنده ثمن مزبوری زيد ادا ايتمدين عمرو و بكر فوت اولسه لر زيد ثمن مرقومی بكرك تركهٔ وافيه سنی قبض ايدن ورثه سندن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(وان ماتا ای الكفيل والمكفول عنه فالطالب يأخذه من ای التركتين شاء لان دينه ثابت على كل واحد منهما كما فی حال الحياة (درر غرر فی الكفالة)

زيد عمروك بكر ذمتنده جاريه ثمندن اولان شوقدر اقچه حقنه كفيل اولدقدنصكره عمرو مبلغ مزبوری شوقدر كون تمامنه دك زيددن تأجيل ايلسه عمرو قبل حلول الاجل مبلغ مزبوری بكردن طلب ايتدكده بكر مبلغ مزبوری زيددن تأجيل ايتمكله بندن دخی تأجيل ايتمش اولورسك ديو ويرمامكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وان ابرأ الكفيل اواخر عنه لا يبرأ الاصيل ولا يتأخر عنه (ملتقى الابحر)

(فی كفالة الرجلين)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنه بكر و بشر متعاقب كفيل اولسه لر زيد مبلغ مزبوری بكر و بشرك قنقيسندن ديلرسه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الشافی ثلثة كفلوا معا بالف يطالب كل واحد بثلث الالف وان كفلوا على التعاقب يطالب كل واحد بالالف كذا ذكره شمس الائمة السرخسی والمرغينانی والتمرتاشی (نهاية فی كتاب الكفالة)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر و بشر متعاقبا كفيل اولدقلرندنصكره زيد مبلغ مرقومی بكردن السه بكر بشره مجرد سن دخی كفيل اولمغله مبلغ مزبورك نصفنی باكه ضامن اول ديمكله قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مامر فی آخر باب الدعوى فی الكفالة ومايناسبه مما فی مهر البحر من قوله لانه لولزمه بلاضمان لم يكن للضمان فائدة يكون جوابا لهذا السؤل)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره بكرك ذمتنده لازم كلن مبلغه بشر كفيل اولسه زيد مبلغ مزبوری بكر و بشرك قنقيسندن ديلرسه المغه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(والكفالة من الكفيل صحيحة كما تصح من الاصيل (شرح المجمع فی الكفالة) اخذ الغريم ايا شاء لان كلا منهما كفيل عن الاخر بكل الدين (درر غرر)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر و بشر وخالد معا كفيل اولوب لكن هر بری آخرلرك ذمتلرنده لازم كلن مبلغه كفيل اولماسه حالا بكر مبلغ مزبوردن حصه سنی زيده ادا ايتدكده زيد بشر وخالدك حصه لرينی دخی بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر و بشر معا كفيل اولدقلرنده هر بری آخرك امريله آخرك ذمتنده لازم كلن مبلغه كفيل اولمغله زيد مبلغ مرقومك جمله سنی بكردن السه بكر مبلغ مزبوردن بشرك حصه سنی بشردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الكافی وان كفل رجلان عن رجل بالف وكفل كل واحد منهما عن صاحبه بامره فما اداه احدهما رجع علی شريكه بنصفه قليلا كان او كثيرا (تاتارخانية نقلا عن الكافی فی الثالث والعشرين من الكفالة)

زيدك بر قاچ كسنه لر ذمتلرنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه عمرو و بكر معا كفيل اولدقلرنده هر بری آخرك ذمتنده لازم كلن مبلغه دخی كفيل اولسه زيد مبلغ مرقومی عمرو و بكرك قنقيسندن ديلرسه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجلان اشتريا عبدا واستقرضا مالا من رجل علی ان كل واحد منهما كفيل عن صاحبه كان للطالب ان يأخذ ايهما شاء بجميع المال (قاضيخان فی باب فی الكفالة بالمال)

زيد وعمرو معا بكردن شوقدر اقچه قرض الدقلرنده هر بری آخرك امريله آخرك ذمتنده لازم كلن مبلغه كفيل اولدقدنصكره زيد فوت اولوب بكر مبلغ مزبورك جمله سنی عمرودن السه عمرو مبلغ مرقومدن زيدك حصه سنی زيدك تركه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو كفلا بمال عن رجل وكفل كل منهما به عن صاحبه فما اداه رجع بنصفه علی شريكه او بكله علی الاصيل او بامره (ملتقی الابحر)

(فی الرجوع علی المكفول عنه)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر عمروك امر نسز كفيل اولدقدنصكره زيد مبلغ مزبوری كفالت مرقومه يه بناء بكردن السه بكر مبلغ مزبور ايله عمروه مراجعته قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل عليه دين لرجل فكفل رجل بالدين بحضرة الطالب والمطلوب بغير امر المطلوب فرضی به المكفول عنه ثم قال المكفول له رضيت بكفالتك جاز فان ادی الكفيل المال رجع به علی المكفول عنه ولو قال المكفول له اولا قد رضيت بكفالتك ثم قال المكفول عنه قد رضيت او قال له قد اجزت وادی المال لا يرجع علی المكفول عنه لان الكفالة تمت ونفذت ولزم الكفيل فلا يتغير باجازة المكفول عنه (فی باب فی الكفالة بالمال من الخانية)

زيدك عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه سنه بكر عمروك امريله كفيل اولدقدنصكره بكر مبلغ مزبوری زيده ادا ايدوب بعده عمرو بلمدين اولقدر اقچه يی زيده و يرسه بكر مبلغ مزبوری عمرودن طلب ايتدكده عمرو زيددن ال ديوب و يرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال الكفيل بالدين بامر المطلوب اذا ادی ثم ادی المديون ولم يعلم باداء الكفيل ايهما يسترد اجاب الاصيل لانه قد قضی دينا مظنونا لان الدين قد سقط ولو كان كفيلا بغير امر او كان متبرعا بالقضاء فكذلك لان المعنی لا يتفاوت (من كفالة القاعدية)

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو طلب ايتدكده عمرو دين مزبوری اقرار ايدوب بعده اداء دين ايتمدين بكر عمروك امريله مبلغ مزبوره كفيل اولدقدنصكره زيد مبلغ مزبوری

بکردن السه بکر مبلغ مرقومی عمرودن طلب ایتدکده عمرو بنم زیده دینم اولمیوب لکن رشوت طریقیله اولقدر اقچه ویرمکه وعد ایتمکله کاذبا اقرار ایتمشیدم دینی اثبات ایله والا ویرم دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولو کان الکفیل ادی المال الی الطالب واراد ان یرجع بذلك علی المکفول عنه والطالب غائب فقال المکفول عنه کان المال قارا اوثمن میتة اوماشبه ذلك واراد ان یقیم البینة علی الکفیل لاتقبل بینته ویؤمر باداء المال الی الکفیل ویقال له اطلب خصمك وخاصمه

(قاضیخان فی باب فی الکفالة بالمال)

زیدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر غروش حقنه بکر عمرولك امریله کفیل اولدقدنصکره عمرو بکره برسنه یه دك اداء دین ایتمزسم برکسنه دن اولقدر غروش استقراض ایدوب اداء دین ایله واول کسنه نك برمتاعیله ربح الزام ایله بنم اوزریمه اولسون دیوامر ایدوب بعده برسنه یه دك اداء دین ایده مامکله بکر بشردن اولقدر غروش استقراض وشوقدر غروش ربح الزام ایدوب اداء دین ایتدکدن صکره ربح مزبوری بشره ادا ایلسه عمرو مبلغ مکفول بهی بکره ادا ایتدکده بکر امر کله الزام ایتمشیدم دیو ربح مرقومی عمرودن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(امره برهن شئ والتزام ربح علی ان یؤدیه الآمر الیه ففعل لایصح ولا یرجع لعدم صحة الامر (بزازیة فی الثالث من الوکالة) امر کفیله ببیع العینة ففعل فالمبیع للکفیل والربح الذی حصل للبایع یکون علیه ای الکفیل لا الآمر (دررغرر فی الکفالة)

زیدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بکر عمرولك امریله کفیل اولدقدنصکره قبل الاداء عمرو فوت اولسه بکر مبلغ مزبوری اداء ایتمدین مجرد امریله کفیل اولمشیدم دیو عمرولك ترکه سندن نسنه المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولا یطالبه ای الکفیل المکفول عنه بالمال قبل الاداء الی المکفول له لانه لایملك مافی ذمة المکفول عنه ویملکه بعده فیرجع (دررغرر) ولیس للکفیل ان یطالب المال قبل اداء الدین

(مجمع الفتوی فی الکفالة)

هندك زید ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه درت نفر کسنه لر کفیل اولدقلرندنصکره زید مبلغ مرقومی هندك امر نسز هنده ویرك دیو اول کسنه لره ویروب لکن مزبورلر هنده ویرماسه لر هند مبلغ مرقومی زیددن طلب ایتدکده زید اول کسنه لردن ال دیوب ویرمامکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(والتوکیل من الدائن لم یوجد فی هذا السؤال)

(کتاب الحوالة)

حواله ده محیلك حضوری لازممیدر ❊ الجواب ❊ دکلدر

(المدیون محیل والدائن محتال ومحتال له ومحال له) یعنی تطلق علیه هذه الالفاظ الثلثة فی الاصطلاح (ومن یقبلها) ای الحوالة (محتال علیه ومحال علیه) یعنی یطلق علیه ایضا هذان اللفظان (والمحال به وشرط) لصحة الحوالة (رضاء الکل) امارضاء الاول فلان ذوی المروات قدیأبون بتحمل غیرهم ماعلیهم من الدین فلابد من رضاه وامارضاء الثانی وهو المحتال فلان فیها انتقال حقه الی ذمة اخری والذمم متفاوتة فلابد من رضاه وامارضاء الثالث وهو المحتال علیه فلانها الزام الدین ولالزوم بلا التزام (بلاخلاف الافی الاول) حیث قال فی الزیادات الحوالة تصح بلارضی المحیل لان التزام الدین من المحال علیه تصرف فی حق نفسه والمحیل لایتضرر بل فیه نفعه لان المحال علیه لایرجع اذا لم یکن بامره (وشرط حضور الثانی) یعنی لاتصح الحوالة فی غیبة المحتال له (الاان یقبل) ای الحوالة (فضولی له) ای لاجل الغائب کذا فی الخانیة (لاحضور الباقین) اماعدم اشتراط حضور الاول وهو المحیل فبان یقول رجل للداین لك علی فلان بن فلان الف درهم فاحتل

بها على فرضى الداين فان الحوالة تصح حتى لايكون له ان يرجع واما عدم اشتراط حضور الثالث وهو المحتال عليه فبان يحيل الداين على رجل غائب ثم علم الغائب فقبل صحت الحوالة كذا فى الخانية (واذا تمت) اى الحوالة (برئ المحيل) عن الدين بقبول المحتال والمحتال عليه لان معنى الحوالة النقل كما مر وهو يقتضى فراغ ذمة الاصيل لان من المحال بقاء الشئ الواحد فى محلين فى زمان واحد (ولا يرجع عليه المحتال الا بالتوى) لانها مقيدة بسلامة حقه له لانه المقصود فيرجع عند عدم السلامة و بين التوى بقوله (بموت المحتال عليه مفلسا اوحلفه) حال كونه (منكرا) الحوالة ولا بينة عليها لان العجز عن الوصول الى حقه يتحقق بكل منهما وهو التوى حقيقة وعندهما هذان وثالث وهو ان يحكم القاضى بافلاسه فى حياته (دررغرر)

زيد عمروه بكر ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردرسن باكه اولقدر اقچه يى وير بكر ذمتنده اولان اقچهم سنك اولسون ديوب عمرودخى راضى اولدقدنصكره عمرو بكره اعلام ايتدكده بكر راضى اولماسه زيد مجرد راضى اولمشيدك ديو مبلغ مزبورى عمردن جبرا المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر من الدرر والغرر)

زيد عمروه بكر ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردرسن باكه اولقدر اقچه وير بكر ذمتنده اولان اقچهم سنك اولسون بكر ساكه و يرمزسه مبلغ مزبورى يندن ال ديوب عمرودخى اول قول اوزره زيده اولقدر اقچه ويروب بعده بكره اعلام ايتدكده بكر راضى اولميوب عمروه و يرماسه عمرو زيده ويرديكى اقچه يى زيدن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته آنفا)

زيد داينى عمروى شوقدر اقچه دينى ايله بكرك غيابندن بكرك اوزرينه حواله ايدوب بعده عمرو حواله يى بكره اعلام ايتدكده بكر حواله يى قبول ايلماسه عمرو مبلغ مزبورى زيدن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر من الدرر والغرر)

زيد داينى عمروى شوقدر اقچه دينى ايله آخر دیارده اولان بكرك اوزرينه حواله عمرودخى حواله يى قبول ايدوب بكره اعلام ايتدكده بكردخى حواله يى قبول ومبلغ مزبورك برمقدارينى عمروه ويرسه بكر حواله يى قبولنه نادم اولوب ماعداسنى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر من الدرر والغرر)

زيد عمرودن شوقدر قرض اقچه الدقدنصكره زيد مبلغ مزبورى بكره قرض و يروب بعده زيد عمروى بكرك مودعى بشرك اوزرينه بكرك بشرده وديعت اولان اولقدر اقچه سندن ويرمك اوزره بكرك اذنسز حوالهٔ مقيد ايله حواله ايتمكله عمرو مبلغ مزبورى بشردن الوب بعده بكر حواله يى مجيز اولميوب مبلغ مزبورى عمرودن استرداد ايلسه عمرو قرض و يرديكى اقچه يى زيدن طلب ايتدكده زيد حوالهٔ مرقومه يه بناء دیندن برى اولمش اولورم ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر من الدرر والغرر)

زيد داينى عمروى شوقدر اقچه دينى ايله اولقدر اقچه مديونى بكرك اوزرينه حوالهٔ مقيده ايله حواله ايدوب عمرو و بكر حواله يى قبول ايتدكلرندنصكره عمرو مبلغ مزبورى بكردن طلب ايتدكده بكر مبلغ مزبورى ساكه ويرمم زيده ويريرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يقدر المحتال عليه ان يدفعها الى المحيل يعنى كما لا يملك المحيل مطالبة المحتال عليه لا يملك المحتال عليه ايضا ان يدفعها الى المحيل حتى لو دفع صار ضامنا للمحتال له لانه استهلك ماتعلق به حق المحتال له (دررغرر)

زيد داينى عمروى شوقدر اقچه دينى ايله بكرك اوزرينه حوالهٔ مطلقه ايله حواله ايدوب هر برى حواله يى قبول ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى بكردن طلب ايتدكده بكر بنم زيده دينم يوقدر ديوب

ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اعلم ان الحوالة اما مطلقة او مقیدة اما المطلقة فهی ان یرسلها ارسالا لا یقیدها بدین له علی المحال علیه ولا بعین له فی یده او یحیله علی رجل لیس له علیه دین ولا فی یده عین له (من حوالة الدرر) وتصح حوالة شیء من دین او عین بلا شیء یجب للمحیل علی المحتال علیه

(قهستانی فی کتاب الحوالة)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله اولقدر اقچه مدیونی بکرك اوزرینه دین مزبوردن ادا ایتمك اوزره حوالهٔ مقیده ایله حواله ایدوب هر بری حواله‌یی قبول ایتدکدنصکره زید اولقدر اقچه‌یی جبرا بکردن السه بکر مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الحوالة اذا کانت مقیدة بالدین انقطعت مطالبة المحیل من المحتال علیه (من حوالة شرح الطحاوی) واذا قیدت الحوالة بالدین او الودیعة او الغصب لا یطالب المحیل المحتال علیه مع ان المحتال اسوة لغرماء المحیل بعد موته (ملتقی الابحر)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله اولقدر اقچه مدیونی بکرك اوزرینه حواله ایدوب هر بری حواله‌یی قبول ایتدکدنصکره عمرو مبلغ مرقومی المدین فوت اولسه ورثه‌سی مبلغ مرقومی بکردن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(یفهم جوابه مما مر من شرح الطحاوی ومن ملتقی الابحر)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله بکرك اوزرینه حوالهٔ مطلقه ایله حواله ایدوب هر بری حواله‌یی قبول ایتدکدنصکره عمرو مبلغ مزبوری بکردن المدین زید فوت اولسه عمرو مبلغ مرقومی بکردن طلب ایتدکده بکر زیدك ترکه‌سندن ال دیوب ویرممکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مامر من شرح الطحاوی یکون جوابا لهذا السؤال)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله اولقدر اقچه مدیونی بکرك اوزرینه حواله ایدوب هر بری حواله‌یی قبول ایتدکدنصکره عمرو مبلغ مرقومی بکردن المدین زید دیونی ترکه‌سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه سائر داینلر بکرك ذمتنده اولان اولقدر اقچه‌یی قسمت غرماده ادخال مراد ایتدکلرنده عمرو مجرد حوالهٔ مرقومه‌یه بناء ادخال ایتدیرمیوب مستقلا المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

مات المحیل بعد الحوالة قبل استیفاء المحتال المال من المحتال علیه وعلی المحیل دیون کثیرة فالمحتال مع سائر الغرماء علی السواء ولا یرجع المحتال بالحوالة وکذا لو قیده بدینه الذی علی المحتال علیه او مات قبل الاستیفاء یتساوی المحتال مع سائر الغرماء (برازیة اذا مات المحیل فی الحوالة المقید قبل ان یؤدی المحتال علیه الدین الی المحتال له وعلی المحیل دیون کثیرة ولیس له مال سوی هذا الدین لا یکون المحتال له احق من سائر الغرماء عند اصحابنا الثلثة ولو کانت الحوالة مطلقة والمسئلة بحالها یؤخذ من المحتال علیه جمیع الدین ویقسم بین غرماء المحیل ولا یدخل المحتال له فی ذلك

(شرح التحفة المسمی بالبدایع فی الحوالة)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله مدیونی بکرك اوزرینه حواله وهر بری حواله‌یی قبول ایتدکدنصکره بکر آخر دیاره کیدوب برمدت مکث ایلسه توی متحقق دکل ایکن عمرو مجرد بکر آخر دیارده مکث ایلدی دیو مبلغ مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل احال بدین له علی رجل فغاب المحتال علیه من البلد بحیث لا یدری این هو لعسرته وعجزه فاراد المحتال ان یرجع بحقه علی المحیل لیس له ذلك ومالم یثبت موته لم یکن له ان یرجع علیه بالدین

(جواهر الفتاوی فی الحوالة)

بر وقفه شوقدر اقچه دینی اولان زید اول وقفك متولیسی عمروی اولقدر اقچه مدیونی اولوب املا

اولان بکرك اوزرینه مبلغ مزبورایله حواله وعمرو و بکردن هر بری حواله یی قبول ایتدکدنصکره توی متحقق دکل ایکن عمرو مبلغ مزبوری بکردن طلب ایتمیوب زیددن المغه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(قال ولم یرجع المحتال له علی المحیل الاان یتوی حقه (بدایة) والتوی عند ابی حنیفة احد الامرین اما ان یجحد الحوالة و یحلف ولابینة له علیه او یموت مفلسا لان العجز عن الوصول یتحقق بکل واحد منهما وهو التوی فی الحقیقة وقالا هذان و وجه ثالث وهو ان یحکم القاضی بافلاسه حال حیاته (هدایة فی الحوالة) وصی احتال بمال الیتیم ان کان الثانی املأ من الاول جاز وان کان مثله لایجوز (قاضیخان فی باب الوصی من کتاب الوصایا) وکذا قبول الحوالة من المتولی علی هذا التفصیل (من البحر الرائق فی فروع مهمة من الحوالة)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله بکرك اوزرینه حواله ایدوب هر بری حواله یی قبول ایتدکدن صکره عمرو مبلغ مزبوری بکردن طلب ایتدکده بکر حواله یی انکار ایدوب عمروك بینه سی اولمامغله بکر یمین ایدوب توی متحقق اولسه عمرو مبلغ مزبوری زیددن المغه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(والتوی عند ابی حنیفة احد الامرین اما ان یجحد الحوالة و یحلف ولابینة له علیه او یموت مفلسا لان العجز عن الوصول یتحقق بکل واحد منهما وهو التوی فی الحقیقة وقل هذان و وجه ثالث وهو ان یحکم القاضی بافلاسه حال حیاته وهذا بناء علی ان الافلاس لایتحقق بحکم القاضی عنده خلافا لهما لان مال الله تعالی غاد ورایح (من حوالة الهدایة) ولایرجع علیه المحتال الا اذا توی حقه وهو بموت المحتال علیه مفلسا اوانکاره الحوالة وحلفه ولابینة علیها وعندهما بتفلیس القاضی اياه ایضا من حوالة الملتقی)

بروقفه شوقدر اقچه دینی اولان زید اول وقفك متولیسی عمروی اولقدر اقچه مدیونی اولوب املأ اولان بکرك اوزرینه مبلغ مزبورایله حواله وعمرو و بکر حواله یی قبول ایتدکلرندنصکره بکر فوت اولسه توی متحقق دکل ایکن عمرو مبلغ مزبوری بکرك ترکهٔ وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن طلب ایتمیوب زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ذکر القاضی الامام فخر الدین فی الفصل الاول من بیوع فتاواه الاب والوصی اذا قبلا الحوالة علی شخص دون المحیل فی الملاءة ان وجب بعقدهما جاز عند ابی حنیفة ومحمد ولایجوز عند ابی یوسف وان لم یکن واجبا بعقدهما لایصح فی قولهم (احکام الصغار فی کتاب الحوالة) وکذا قبول الحوالة من المتولی علی هذا التفصیل (بحر الرائق من المحل المزبور)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله بکرك اوزرینه حواله ایدوب عمرو و بکر حواله یی قبول ایتدکلرندنصکره بکره افلاس طاری اولوب قاضی افلاسنه حکم ایتمکله عمرو مبلغ مزبوری بکردن الاماسه عمرو مبلغ مزبوری زیددن المغه قادراولورمی * الجواب * اولور

(لم یکن للمحتال له ان یرجع علی المحیل بشیء الاان یتوی المال علی المحتال علیه فی قول ابی حنیفة بوجهین وهو ان یجحد المحتال علیه الحوالة و یحلف ولایکون للمحتال له بینة او یموت المحتال علیه مفلسا واما ابو یوسف ومحمد فقالا التوی یتحقق بوجه آخر وهو ان یقضی القاضی بافلاس المحتال علیه و یطلقه من السجن (من مختصر الطحاوی فی الحوالة)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله بکرك اوزرینه حواله ایتدکدنصکره زید فوت اولوب بعده بکره افلاس طاری اولوب حاکم افلاسنه حکم ایتمکله عمرو مبلغ مزبوری بکردن الاماسه عمرو مبلغ مرقومی زیدك ترکه سندن المغه قادراولورمی * الجواب * اولور

(هذه علی قول الامامین وعند ابی حنیفة لایعود فی هذه الصورة علی المحیل

(کذا فی حوالة الفتاوی السراجیة)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله اولقدر اقچه مدیونی بکرك اوزرینه حواله ایدوب عمرو و بکر حواله‌یی قبول ایتدکلرندنصکره عمرو مبلغ مزبورك شومقداریی بکردن الوب ماعداسنی المدین بکره افلاس طاری اولوب حاکم افلاسنه حکم ایلسه عمرو ماعداسنی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(یفهم جوابه مما مر قبل مسئلة من مختصر الطحاوی)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله اولقدر اقچه مدیونی بکرك اوزرینه حواله وعمرو و بکردن هر بری حواله‌یی قبول ایدوب عمرو مبلغ مزبورك برمقداریی بکردن الدقدنصکره ماعداسنی المدین بکر مفلسا فوت اولسه عمرو ماعداسنی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(یفهم جوابه مما مر قبل مسئلتین من مختصر الطحاوی)

زید شوقدر اقچه داینی عمروی اولقدر اقچه مدیونی بکرك اوزرینه حواله وعمرو و بکردن هر بری حواله‌یی قبول ایتدکدنصکره عمرو مبلغ مزبوری المدین بکر دیونی ترکه‌سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولدقده عمرو وسائر داینلر ایله ترکه‌یی دینلرینه کوره اقتسام ایدوب عمروك دیننددن شوقدری قالسه عمرو مبلغ باقی‌یی رجوع ایدوب زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قال ولم یرجع المحتال علی المحیل الا ان یتوی حقه (بدایه) والتوی عند ابی حنیفة احد الامرین اما ان یجحد الحوالة و یحلف ولا بینة له علیه او یموت مفلسا لان العجز عن الوصول یتحقق بکل واحد منهما وهو التوی فی الحقیقة (هدایه فی الحوالة)

(فی الحوالة الفاسدة)

و یوده اولان زید عمروی بر جرمله اتهاب ایدوب شوقدر اقچه جریمه‌یه کسدکده زید اولقدر اقچه داینی بکری جریمهٔ مزبوره‌دن ادا ایتمك اوزره عمروك اوزرینه حوالهٔ مقیده ایله حواله ایلسه حوالهٔ مرقومه صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(والحوالة اذا کانت فاسدة وقد ادی المحتال علیه المال هو بالخیار ان شاء رجع علی القابض وان شاء علی المحیل (خلاصه فی آخر الحوالة) وکل دین جازت الکفالة به فالحوالة جائزة (من حوالة الخلاصة) ومن شرط المکفول به اذا کان دینا صحیحا ان یصیر دینا لازما (من کفالة البدایع)

وهی لیس بدین صحیح کبدل الکتابة مع قطع النظر عن اللزوم

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله عمروك اذنسز مدیونی بکرك اوزرینه حواله ایدوب بکر دخی حواله‌یی قبول ایلسه عمرو واقف اولدقده راضی اولمیوب مبلغ مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فلو کان المحتال غائبا عن المجلس فبلغه الخبر فاجاز لم ینعقد عندهما خلافا له والصحیح قولهما (من حوالة البحر الرائق)

زید تحت التزامنده اولان میری مقاطعه‌یی عمروه شوقدر اقچه‌یه التزام ایله ویردکدنصکره زید داینی بکری اولقدر اقچه دینی ایله بدل التزامدن ادا ایتمك اوزره حوالهٔ مقیده ایله عمروك اوزرینه حواله ایدوب بکر دخی اولقدر اقچه‌یی حوالهٔ مرقومه‌یه بناءً عمرودن الدقدنصکره عمرو مقاطعه‌یی ضبط ایتمدین مقاطعه طرف سلطنتدن آخره ویرلسه عمرو مبلغ مرقومی بکردن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو احال البایع رجلا علی المشتری بالثمن وادی المشتری الثمن الی المحتال له ثم استحقت الدار من ید المشتری فالمشتری علی من یرجع بالثمن (ذکر فی مجموع النوازل عن شیخ الاسلام السغدی) ان المشتری یرجع علی البایع قیل له فان لم یظفر المشتری بالبایع هل یرجع علی المحتال له قال لا وفی الجامع ان المشتری بالخیار ان شاء رجع علی القابض وان شاء رجع علی الآمر (تاتارخانیة فی اوائل السابع عشر من البیوع فلو کان ادی الثمن الی المحتال فهو بالخیار ان شاء رجع علی البایع المحیل وان شاء رجع علی المحتال القابض

(بزازیة)

(بزازية قبيل كتاب الاقرار)

زيد تحت التزامنده اولان وقف مقاطعه‌سنی عمروه شوقدر اقچه‌یه التزام‌ایله ویردکدنصکره زید اولقدر اقچه داینی بکری بدل التزامدن ادا ایتمك اوزره عمروك اوزرینه حواله‌ٔ مقیده ایله حواله ایلسه حواله‌ٔ مرقومه صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(شرائط الحوالة انواع بعضها يرجع الى المحال به فهذا نوعان احدهما ان يكون دينا فلاتصح الحوالة بالاعيان والثانى ان يكون لازما فلاتصح الحوالة بدين غير لازم كبدل الكتابة ومايجرى مجراه لان ذلك دين تسمية لاحقيقة اذالمولى لايجب له على عبده دين والاصل ان كل دين تصح به الكفالة تصح به الحوالة (بدايع فى الحوالة)

زید والی خاصی قریه‌لرینی عمروه شوقدر اقچه‌یه التزام‌ایله ویردکدنصکره بکر بدل التزامه کفیل اولوب بعده زید اولقدر اقچه داینی بشری بکرك کفالتنه بناء بدل التزامدن ادا ایتمك اوزره حواله‌ٔ مقیده ایله بکرك اوزرینه حواله ایتدکدنصکره بشر اولقدر اقچه‌یی حواله‌ٔ مرقومه‌یه بناء بکردن السه بکر مبلغ مزبوری بشردن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه ممامر من البدایع آنفا)

زید داینی عمروی شوقدر اقچه دینی ایله بکر و بشرك اوزرلرینه حواله وهر بری حواله‌یی قبول ایتدکدنصکره عمرو حواله‌یی اکراه معتبر ایله قبول ایتمشیدم دیو دعوی ومدعاسنی اثبات ایدیجك مبلغ مزبوری بکر و بشردن طلب ایتمیوب زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ومن شرائط صحتها الرضاء حتى لواكره على قبول الحوالة لاتصح (بدايع فى الحوالة)

اکراه معتبر ایله اولان حواله‌ٔ دین شرعا صحیحه ومعتبره اولورمی * الجواب اولماز

(برضى المحتال والمحتال عليه قيد برضاهما لانها لاتصح مع اكراه احدهما كماقدمناه (بحر فى الحوالة)

(فى بطلان الحوالة بعد وقوعها صحيحة وعدم بطلانها)

زید عمروی مدت معلومه تمامنددك کندویه خدمت ایتمك ایچون شوقدر اقچه‌یه استیجار ایتدکده اجرتك پشین ویرلمسی قول اولنمیوب بعده عمرو اولقدر اقچه داینلری بکر وبشری اجر مسمادن ادا ایتمك اوزره زیدك اوزرینه حواله‌ٔ مقیده ایله حواله ایتدکدنصکره عمرو زیده خدمت ایتمدین زید ایله فسخ اجاره ایلسه‌لر بکر و بشر مبلغ مزبوری حواله‌ٔ مرقومه‌یه بناء زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(هى تمليك نفع بعوض عين اودين اونفع (غرر فى الاجارة) لايلزم الاجر بالعقد بل بتعجيله اوشرطه اوالاستيفاء اوتمكنه منه (غرر فى المحل المزبور) تصح بالدراهم المودعة والمغصوبة وبالدين (غرر فى الحوالة) ولادين ههنا

زید عمروك ملك چفتلك منزلنی کورمدین عمرودن شوقدر اقچه‌یه اشترا ایتدکده عمرو اولقدر اقچه داینی بکری ثمن مزبوردن ادا ایتمك اوزره زیدك اوزرینه حواله ایدوب هر بری حواله‌یی قبول ایتدکدنصکره زید مبلغ مزبوری ادا ایتمدین منزلی کوردکده بکنمیوب خیار رؤیت ایله عمروه رد ایلسه بکر مبلغ مزبوری زیددن طلب ایتدکده زید مجرد منزلی رد ایتمکله حواله باطله اولمش اولور دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذاباع عبدا من رجل بالف درهم ثم ان البايع احال غريما بماله على المشترى حوالة مقيدة بالثمن فمات العبد قبل القبض حتى سقط الثمن اورد العبد بخيار رؤية اوخيار شرط اوخيار عيب قبل القبض اوبعده لاتبطل الحوالة عند علمائنا الثلثة استحسانا وقال زفر تبطل الحوالة ولواستحق العبد المبيع اواستحق الدين الذى قيد به الحوالة من جهة الغرماء اوظهر ان العبد المبيع كان حرا تبطل الحوالة وفى الذخيرة بالاجماع (من حوالة التاتارخانية فى الثالث نقلا من المحيط كذا فى الخانية والفرق مذكور فى البحر)

هند بعض املاكنی زیده شوقدر اقچه‌یه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره هند داینی عمروی اولقدر اقچه

دینی ایله ثمن مزبوردن ادا ایتمك اوزره حوالهٔ مقیده ایله زیدك اوزرینه حواله ایدوب زید دخی مبلغ مزبوری بحکم الحواله عمروه ادا ایتدکدنصکره بکر املاك مرقومه یه مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم زیددن السه زید مبلغ مزبور ایله هنده رجوعه قادر اولورمی ✵ الجواب ✱ اولور

(ولو استحق المبیع تبطل الحوالة عند علمائنا الثلثة (جواهر الفتاوی فی الحوالة)

(كتاب القضاء)

اعمی اولان زیده تقلید قضا جائز اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(ولا یصلح للقضاء من لا یصلح ان تقبل شهادته کالاعمی والعبد والمحدود فی القذف (خزانة الفقه لابی اللیث فی القضاء) ولا تجوز ولایة الصبی ولا المجنون ولا العبد لانه لا ولایة لهم ولا الاعمی لانه لیس من اهل الشهادة (من الاختیار)

برقضا زیده معتاد اوزره التی آی توقیت ایله توجیه اولندقدنصکره زید التی آی تمام اولمدین عمروك اول قضا اهالیسندن بکر ایله برخصوصه متعلقه دعواسنی مجرد موقتا قاضیم دیو بکرك رضاسنسز استماع ایدوب خصوص مزبوری عمروه حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی ✱ الجواب ✱ اولماز

(القضاء یجوز تخصیصه وتقییده بالزمان والمکان واستثناء بعض الخصوصات کما فی الخلاصة (من قضاء الاشباه) القضاء یتخصص بالزمان والمکان فاذا ولاه قاضیا بمکان کذا لا یکون قاضیا فی غیره وفی الملتقط وقضاء القاضی فی غیر مکان ولایته لا یصح واختلفوا فیما اذا کان العقار لا فی ولایته فاختار فی الکنز عدم صحة قضائه وصحح فی الخلاصة الصحة واقتصر قاضیخان علیه

(اشباه فی کتاب الشهادة)

بر بلده قاضیسی زید نائب نصبنه مأذون اولمغله عمروی نائب نصب ایدوب بعده زید مدتی تمام اولمدین فوت اولدقده عمرو قاضئ جدید کلمدین بکرك بشر ایله اولان دعواسنی استماع وحکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی ✵ الجواب ✱ اولور

(السلطان اذا عزل القاضی انعزل النائب بخلاف موت القاضی

(فی الجنس الرابع فی العزل من قضاء الخلاصة)

بر بلده قاضیسی زید نائب نصبنه مأذون اولمغله عمروی نائب نصب ایتدکده عمروه نائب نصبنه اذن ویروب عمرو دخی بکری نائب نصب ایتدکدنصکره بکر بعض موادی استماع وحکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی ✱ الجواب ✵ اولور

(والخلیفة اذا اذن للقاضی بالاستخلاف له ان یستخلف وله ایضا ان یستخلف ثم وثم والاذن الاول الا ل یکفی ولا حاجة الی امضاء الاصل (من قضاء البزازیة فی نوع فی الامضاء)

بر بلده قاضیسی زید قضاء مزبورك توابعنده اولمیان برقصبه یه واروب مولی تعیین اولنمش دکل ایکن قصبهٔ مزبوره اهالیسندن عمروك بکر ایله برخصوصه متعلقه دعواسنی بکرك رضاسنسز استماع وخصوص مزبوری عمروه حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(وکذا یجوز تقیید القضاء بمکان حتی لو قید القاضی انابة نائبه بمسجد لا یکون له ان یقضی فی مسجد آخر (فصول العمادی فی الفصل الاول) وفی الملتقط وقضاء القاضی فی غیر مکان ولایته لا یصح

(اشباه فی کتاب الشهادة فی الدعوی)

بر بلده قاضیسی زید نائب نصبنه مأذون اولمغله عمروی نائب نصب ایدوب بعده زید مدتی تمام اولمدین آخر دیاره کتدکده اول بلده ضابطی بکر عمروی عزل ایدوب یرینه بشری نائب نصب ایتمکه قادر اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(وفی المنتقی عن ابی یوسف ان الامیر الذی ولاه السلطان علی ناحیة وجعل خراجها له واطلق له التصرف فی الرعیة کما تقتضیه الامارة فله ان یقلد و یعزل وکذا حال السلطان مع الخلیفة اما لو قال فلان ولایت بتودادم اوترادادم لا یملك تقلید القضاء (فی الاول من قضاء الخلاصة)

(بر بلده)

بر بلده قاضیسی زید فوت اولدقده اول بلده ده و یوده اولان عمرو قاضی نصبنه مأذون دکل ایکن بکری قاضی نصب ایتد نصکره بشر خالددن بر خصوصی دعوی مراد ایتدکده بکر خالدی جبرا احضار ودعوای مزبوره‌یی استماع ایدوب خصوص مزبوری بشره حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا امر السلطان غلاما من غلمانه علی بلدة وامر بنصب القاضی جازله نصب القاضی بطریق النیابة من السلطان و یصیر نصب الغلام کنصب السلطان واذا قال السلطان لامیر فلان ولایت بتو دادم لایملك تقلید القضاء لانه لایراد بمثل هذا الکلام فی المتعارف تفویض الامور الشرعیة وانما یرادبه تفویض الامور الحسیة وتخصیص اموال تلك الولایة من الجبایات وغیرها

(من محیط البرهانی فی الخامس من القضاء)

بر بلده قاضیسی زید نائب نصبنه مأذون اولمغله عمروی نائب نصب ایتدکد نصکره زید مدتی تمام اولمدین فوت اولدقده عمرو قاضیٔ جدید کلنجه اول بلده ده حکومت ایدوب بر مقدار اقچه اکتساب ایلسه اول بلده ده ویوده اولان بکر مابین محصولی باکه عائددر دیو مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی فتاوی النسفی یحل للقاضی اخذ الاجرة علی کتبة السجلات والمحاضر وغیرهما لکل الف درهم خمسة دراهم وان کان دون الالف لکن لحقه من المشقة مثل ذلك ففیه خمسة ایضا وقیل یجب بقدر اجر المثل هو المختار (خلاصة فی الحظر والاباحة من القضاء)

بر بلده قاضیسی زیدك نائبی عمرو آخری نائب نصبنه مأذون دکل ایکن عمرو بکری نائب نصب ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(القاضی لواستخلف بلا اذن لم یجز ولو مرض اوسافر ولو باذن فخلیفته قاض من جهة الامام حتی لایملك القاضی عزله الااذا قال له الامام ولّ من شئت واستبدل من شئت

(فی الفصل الاول من الفصولین آنفا)

استانبول محاکمندن بر محکمه ده نائب اولان زید استخلافه مأذون دکل ایکن محکمه کاتبی عمروی بکر و بشرك دعوالرینی استماع ایچون کوندروب عمرودخی بکرك منزلنه واروب دعوای مزبوره‌یی استماع وحکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(یفهم جوابه مما مر من الفصولین آنفا)

بر بلده ده نائب اولمق عادتی اولان زیدك حقنده من بعد نائب اولمیه دیو امر سلطانی وارد اولدقد نصکره خلافنه امر وارد اولمدین اول بلده قاضیسی زیدی نائب نصب ایدوب زید دخی بعض دعاوی استماع ایدوب حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

واذا قال السلطان لاتسمع خصومة فلان لایجوز للقاضی ان یسمع خصومته

(محیط برهانی فی الفصل الخامس)

بر خصوصی زید قاضی بالذات استماع ایدوب نائبی استماع ایتمیه دیو امر سلطانی وارد اولمشیکن خلافنه امر وارد اولمدین زید خصوص مزبوری کندی استماع ایتمیوب نائبی عمرو استماع وحکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(السلطان اذا قال لرجل جعلتك قاضیا لیس له ان یستخلف الاان یأذن له من ذلك صریحا اودلالة بان یقول جعلتك قاضی القضاة (کذا ذکره فی الذخیرة من فصول العمادی)

زیدك عمر و ایله بر خصوصه متعلقه دعواسنی بکر و بشر قاضیلر معا استماع ایلیه لر دیو امر عالی وارد اولدقد نصکره اول دعوایی یالکز بشر استماع ایدوب حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(السلطان اذا قلد قضاء ناحیة الی رجلین فقضی احدهما لایجوز کالوکیلین (عمادیة فی الفصل الاول)

السلطان لوقلد الى رجلين قضاء ناحية فقضى احدهما لم يجز كوكيلين ولوقلدهما على ان ينفرد كل منهما بالقضاء ينبغى ان يجوز اى حكم احدهما (فى الاول من الفصولين)

بر بلده اهالیسندن زیدك عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسنی استماعه بكر مولی تعیین اولنوب بلده قاضیسی بشر استماع ایتمیه دیو امر سلطانی وارد اولدقدنصكره خلافنه امر وارد اولمدین بشر خصوص مزبوری استماع وحكم ایلسه حكمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(قلد السلطان رجلا القضاء وشرط عليه ان لايسمع قضية رجل بعينه يصح الشرط ولاينفذ قضاء القاضى على هذا الرجل (فى نوع تعليق القضاء والامارة بالشرط من البزازية)

بر بلده اهالیسندن برقاج كمسنه لرك ماله متعلقه دعوالرینی بلده قاضیسی استماع ایتمیوب آستانهٔ سعادتمده استماع اولنه دیو امر سلطانی وارد اولمشیكن خلافنه امر وارد اولمدین بلدهٔ مزبوره قاضیسی دعوای مزبورهیی استماع وحكم ایدوب حجت ویرسه حكمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا من البزازية)

بر بلده اهالیسندن برقاج كمسنه لرك بلدهٔ مزبوره قاضیسی عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعوالرینی استماع ایچون بلدهٔ اخری قاضیسی بكر امر سلطانی ایله مولی تعیین اولنوب بكردخی بلدهٔ اولایه واردقده اول كمسنه لرك عمروك نائبی بشر ایله شوقدر اقچه یه متعلقه دعوالرینی استماعه مولی تعیین اولنمش دكل ایكن بكر دعوای مرقومه یی بشرك رضاسنسز استماع ایدوب حكم ایلسه حكمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر من قضاء الاشباه ومن غيره)

زید قاضی عزل اولنوب لكن برمدت مرور ایدوب خبر عزلی زیده واصل اولمامغله زید مدت مزبوره ده بعض دعاوی استماع وحكم ایلسه حكمی نافذ اولورمی * الجواب * اولور

(ولوان الخليفة عزل قاضيا من قضاته فقضى ذلك الرجل بقضايا قبل ان يصل اليه كتاب عزله كان قضاؤه نافذا ماضيا له ان يحكم الى ان يصل كتاب عزله اويقدم قاض مكانه (من ادب القاضى للخصاف)

(نوع آخر)

بلدی اولان زید مدعی عسكری اولان عمرو مدعی علیه سنكله ادرنه قاضیسنده مرافعه اولالم دیدكده عمرو راضی اولمیوب بن قاضیعسكر حضورنده مرافعه اولورم دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وكذا لوتنازع الجندى والبلدى فى قضية واراد كل ان يحكم قاضيه فالعبرة لقاضى المدعى عليه (بزازيه فى الفصل الرابع من القضاء) ولو كان فى البلدة قاضيان كل واحد منهما فى محلة على حدة جاز فان وقعت الخصومة بين رجلين احدهما من محلة والآخر من محلة اخرى والمدعى يريد ان يخاصمه الى قاضى محلته والاخر يأبى اختلف فيها ابو يوسف ومحمد والصحيح ان العبرة لمكان المدعى عليه وكذا لوكان احدهما من اهل العسكرى والآخر من اهل البلدة فاراد العسكرى ان يخاصمه الى قاضى العسكر فهو على هذا (من كتاب الدعوى والبينات فى آخر اجارة الخانية وكذا فى الثالث والثالثين من التاتارخانية)

زیدك بر بلده اهالیسندن عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسی اولمغله زید عمروه بلدهٔ مزبوره قاضیسی حضورنده مرافعه اولالم دیدكده عمرو راضی اولمیوب بلدهٔ اخری قاضیسی حضورنده مرافعه اولورم دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مامر من شهادة الاشباه يكون جوابا لهذا السؤال)

برقصبه اهالیسندن زید برمصلحت ایچون آخر قصبه یه واردقده قصبهٔ اخری اهالیسندن عمرو زیددن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو قصبهٔ اخری قاضیسی بكرك حضورنده دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایتمكله بكر اولقدر اقچه یی زیدك اوزرینه حكم ایلسه زید مجرد بكر

قصبه‌م قاضیسی اولمامغله حکم مزبوری طوتمام دیمکه قادراولورمی * الجواب ☼ اولماز

(اختصم غریبان من ولاية اخرى عندقاض وقضى يصح لانه بالمرافعة صار حكما ولوكان الدعوى فى عين اودين يصح حكمه وان فى عقار لافى ولايته وحكم بقصر اليد والتسليم لايصح لعدم الولاية فاندفع العين والدين للولاية بالخصومة والصحيح ان الحكم فى المحدود يصح ويكتب حكمه الى قاضى تلك الناحية حتى يأمر بالتسليم وقصريد البايع (بزازية فى الرابع من كتاب ادب القاضى) ولايشترط ان يكون المدعيان من بلد القاضى اذاكانت الدعوى فى المنقول والدين واما اذا كانت فى عقار لافى ولايته فالصحيح الجواز كما فى الخلاصة والبزازية وكذا فى البحر من كتاب القضاء سه (للمولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى)

بر بلده اهالیسندن زیدك بلدهٔ اخرى اهالیسندن عمرو ایله دعواسی اولمغله عمرو زیده بلده‌م قاضیسنده مرافعه اولالم دیرکن زید راضی اولمیوب سنکله بلدهٔ اولایه کیدوب بلدهٔ اولى قاضیسی حضورنده مرافعه اولالم دیو بغیروجه شرعی عمروه جبره قادر اولورمی * الجواب ☼ اولماز

(فى المصر قاضيان كل واحد منهما فى محلة على حدة فوقعت الخصومة بين رجلين احدهما فى محلة والآخر فى محلة اخرى والمدعى يريدان يخاصم الى قاضى محلته والآخر يأباه قال ابو يوسف العبرة للمدعى وقال محمد لابل العبرة للمدعى عليه (فى فصول العمادى من الفصل الاول ومثله (فى التاتارخانية وقضاء الخلاصة وقضاء الخانية وعليه الفتوى)

(فى الحكم على الغائب)

زیدك عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسی اولمغله زید قاضی‌یه واروب عمرو یاوکیلی حاضر دکل ایکن اول خصوصی دعوى ومدعاسنه بعض کسنه‌لر شهادت ایتملریله قاضی خصوص مزبوری زیده حکم ایدوب حجت ویرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب ☼ اولماز

(ولايقضى القاضى على غائب الا ان يحضر من يقوم مقامه ومن يقوم مقامه قديكون بانابته اوبانابة الشرع كالوصى من جهة القاضى (من قضاء الهداية ملخصا قبيل باب التحكيم)

(رجل ادعى على غائب شيئا قال محمد ليس للقاضى ان ينصب وكيلا على الغائب فلوان القاضى سمع البينة على الغائب من غير خصم ووكيل وقضى على الغائب فى نفاذ حكمه روايتان ذكر شمس الائمة السرخسى وشيخ الاسلام خواهر زاده ينفذ وغيرهما من المشايخ قالوا لاينفذ (ظهيرية فى الفصل السادس من الدعوى)

زیدك هند ایله برعرصه‌یه متعلقه دعواسی اولمغله زید هندك زوجی عمروی قاضی‌یه احضار ایدوب هند حاضره اولمیوب عمرو وکیلی دخی دکل ایکن زید مجرد زوجی اولمغله خصوص مزبوری عمروك یوزینه دعوى ومدعاسنه بعض کسنه‌لر شهادت ایتملریله قاضی خصوص مزبوری زیده حکم ایدب حجت ویرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز

(وفى الخانية قبيل فصل القسم انه لوقضى ينفذ قضاؤه فى اظهر الروايتين وكذا فى الفصول العمادية وفى الفصول الاستروشنية فى الفصل الثانى (القاضى اذاقضى على الغائب وهولايرى ذلك قال محمد لاينفذ وقال ابو يوسف ينفذ وذكر الفضلى قول ابى حنيفة مع ابى يوسف وعليه الفتوى (وفى التاتارخانية عن الصغرى قال ظهيرالدين فى نفاذ القضاء على الغائب روايتان ونحن نفتى ان لاينفذ حتى لايتطرقوا الى هدم مذهب اصحابنا وكذافى التتمة وغيرها وفى المنية وقيل الاان راه القاضى فيقضى به فحينئذ ينفذ وفى فتح القدير ماحاصله ان القضاء على الغائب لابد فيه من تنفيذ قاض آخر لان الخلاف فى نفس القضاء فعلى هذا فالثبوت محتاج الى تنفيذ قاض آخر لصيرورته حكما غير قابل للنقض سه (للمولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى)

زید وعمرو قاضی‌یه واروب بکر یاوکیلی حاضر دکل ایکن بکر زوجه‌سی هندی تطلیق ایلدی دیو شهادت ایتملریله قاضی هندك طلاقنه حکم ایلسه حکمی نافذ

اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الصغری اذا شهد اثنان ان فلانا طلق امرأته والزوج غائب لاتقبل (فی اوائل الفصل الثالث عشر من الفصول العمادية)

هند قاضی‌یه واروب زوجی زید یاوکیلی حاضر دکل ایکن زیدبنی باینا تطلیق ایلدی دیو دعوی ومدعاسنه بعض کسنه‌لر شهادت ایتملریله قاضی طلاقه حکم ایدوب حجت ویرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(شهدا ان فلانا الغائب طلق زوجته الحاضرة لاتقبل (من شهادات البزازية فی المقدمة وكذا فی شهادات القاعدية)

زیدك قولی عمرو قاضی‌یه واروب زید یاوکیلی اولیوب خصم شرعی یوغیکن بن حر الاصلم دیو دعوی ومدعاسنه بعض کسنه‌لر شهادت ایتملریله قاضی حریتنه حکم ایدوب حجت ویرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(شهدا ان الغائب اعتق امته اوطلق امرأته لاتقبل وان كانت الامة غائبة اوالزوجة غائبة تقبل لانهما الوحضرتا وكذبتا لايلتفت الی قولهما فلايبالی بعدم حضرتهما (من دعوی البزازية فی نوع فيمن يشترط حضرته كذا فی شهادات القاعدية والفصل الثانی عشر من الفصولين)

هند یاوکیلی حاضر دکل ایکن زید قاضی‌یه واروب عرصه‌سی مقاطعه‌لو وقف وبناسی ملکیت اوزره هندك یدنده اولان منزل ایچون منزل مزبورك بناسی ملکمدر دیو عرصه متولیسی عمروك حضورنده دعوی واقامت بینه ایتکله قاضی منزل مزبورك بناسی زیدك ملکی اولمق اوزره حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته فی اول الباب من الهدايه وغيره)

زید عمرودن بکر متوفانك ذمتنده شوقدر اقچه حقم اولوب سن بکرك حیاتنده امریله کفیل اولمشیدك دیو دعوی وعمرو بالکلیه انکار ایتدکده زید مدعاسنه وجه شرعی اوزره اقامت بینه ایدوب موجبیله حکم اولندقدنصکره زید مبلغ مزبوری عمرودن الامامغله بکرك ترکه‌ٔ وافیه‌سنی قبض ایدن ورثه‌سندن طلب ایتدکده ورثه عمروك یوزینه اثبات کفایت ایتمزبزم یوزیمزه دخی اثبات ایتمینجه ویرمزز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ادعی رجل ان له علی الغائب الف درهم وان هذا الرجل كفل لی عن الغائب بالالف التی لی عليه بامره فهذا وماتقدم سواء يقضی علی الحاضر ويكون ذلك قضاء علی الغائب (من قضاء الخانية فی المجتهدات وتمامه فيه) والحيلة فی اثبات الدين علی الغائب ان يكفل لمدعی رجل بكل ماله علی الغائب ويخبر المدعی كفالته شفاها فيدعی المدعی عليه مالا معلوما بالكفالة المطلقة فيقر الكفيل بالكفالة وينكر لزوم المال له علی الغائب فبرهن المدعی علی لزوم المال علی الغائب فيقضی بالمال علی الكفيل لاقراره بالكفالة ثم يبرأ المدعی الكفيل عن الكفالة ويثبت المال علی الغائب لكون الكفيل خصما عنه لان مايدعی علی الحاضر لايثبت الابعد ثبوت المال علی الغائب وفی مثله يكون الحاضر خصما عن الغائب وهذا اذا كانت الكفالة بكل ماله علی الغائب اما اذا ادعی ان له علی الغائب الفا وهو كفيل عنه وبرهن فالقضاء به لايكون قضاء علی الغائب الا اذا ادعی الكفالة عن الغائب بامره فحينئذ يكون القضاء بالمال المعين قضاء علی الكفيل والغائب وفی دعوی الكفالة بكل ماله علی الغائب القضاء بمال معين يكون قضاء عليهما سواء ادعی الكفالة بالامر اولا (من اواخر الثامن من قضاء البزازية

(نوع آخر)

زیدك عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسی شرعله فصل وحکم اولنوب لکن حجت اولنماسه مجرد حجت اولنمامغله تکرار استماعی جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(والحجة هی البينة اوالاقرار اما الصك فلايصلح حجة (ظهيرية فی القسم الثالث من الوقف)

زيد عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسنده قاضى يه مرافعه اولدقده حق زيدك يدنده ايدوكى وجه شرعى اوزره ثابت اولمغله قاضى خصوص مزبورى زيده حكم ايتدكدنصكره قاضى حكممدن رجوع ايتدم ديسه بويله ديمكله حكم مزبور منتقض اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا قال القاضى بعد ماقضى فى حادثة رجعت عن قضائى اوقال بدالى غير ذلك اوابطلت حكمى اوقال وقفت على تلبيس الشهود واراد ان يبطل حكمى لايعتبر هذا الكلام منه و القضاء ماض على حاله اذا كان بعد دعوى صحيحة وشهادة مستقيمة و عدالة الشهود ظاهرة

(من قضاء التتارخانية فى العاشر)

زيد عمرودن برخصوصى دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسنه بكر وبشر شهادت ايتدكارنده قاضى شهادتلرينى قبول ايدوب موجبيله حكم ايتدكدنصكره عمروه زيدن سن بعد الحكم بكر و بشر يلان شاهدلرى اواوب خصوص مزبوره يلان يره شهادت ايتدكارينى اقرار ايتمشيدك ديو دعوى وزيدك اقرارمشروحنه اقامت بينه ايلسه حكم مزبور منتقض اولورمى * الجواب * اولور

(اقر المدعى بعد القضاء بالبينة انها كانت فى يد المدعى عليه وفى يد رجل آخر بطل القضاء لان المدعى باقراره اكذب شهوده فى بعض ماشهدوا به بعد القضاء وتكذيب المدعى شهوده فى بعض ماشهدوا به بعد القضاء يوجب بطلان القضاء على ماعليه اشارات الاصل فى الجامع ولو ادعى المدعى عليه ذلك لايسمع دعواه ولا يبتد (قنيه فى باب مايتعلق بكون المدعى فى يد المدعى عليه شرطا لصحة الدعوى وفيه تفصيله)

زيد بر دكانه برقاج سنه دنبرو ملكيت اوزره متصرف ايكن عمرو دكانك نصفى ملكممدر ديو بكر قاضى حضورنده زيددن دعوى وزيد انكار ايتدكده عمروك مدعاسى ثابت اولمدين بكر عمروك قول مجرديله دكانك نصفنى عمروه حكم ايتدكدنصكره بكر زيده نصف دكانك قيمتيله نصف مزبورك سنين مزبوره ده اجر مثلى اولمق اوزره عمروايچون او زريكه شوقدر غروش ايله حكم ايتدم ديوب بعده بكر زيدى حبس واولقدر غروشى خلاف شرع جبرا زيددن عمروه اليويردكدنصكره بكر تعمدا جور ايتديكنى اقرار ايلسه زيد مبلغ مزبورى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا كان القاضى تعمدا لجور فيما قضى واقر به فالضمان فى ماله و يعزل عن القضاء لارتكابه الحرمة العظيمة (تاتارخانية فى الرابع عشر من القضاء والواقعات للصدر الشهيد)

زيد عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسنده بكر قاضى يه مرافعه اولدقده بكر اول خصوصى حكم ايتمك ايچون زيددن شوقدر اقچه رشوت الوب زيده حكم ايلسه حكم مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(القاضى اذا ارتشى وحكم لاينفذ قضاؤه فيما ارتشى وينفذ فيما لم يرتش وذكر الامام البزدوى نفذ فيما ارتشى ايضا وقال بعض مشايخنا ان قضاياه فيما ارتشى وفيما لم يرتش باطلة و بالقول الاول اخذ شمس الائمة السرخسى وهو اختيار الخصاف (من العمادية فى الاولياء وكذا فى البزازية) وذكر فى العدة القاضى اذا اخذ الرشوة ثم قضى اوقضى ثم ارتشى اواخذها ابن القاضى اومن لاتقبل شهادته له لاينفذ قضاؤه لانه لما اخذ هو المال او ابنه يكون عاملا لنفسه اولابنه

(من المحل المزبور كذا فى الخلاصة والبزازية)

زيد عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسنده بكر قاضى يه مرافعه اولدقده حق زيدك يدنده ايكن بكر عمرودن برمقدار اقچه رشوت الوب خصوص مزبورى عمروه حكم ايلسه عزله مستحق اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قلد وهو عدل ثم فسق يستحق العزل ولكن لاينعزل و به اخذ عامة المشايخ و يجب على السلطان عزله (قبيل المحل المزبور) اما اذا اخذ الرشوة ثم قضى اوقضى ثم ارتشى اواخذها ابن القاضى

اومن لاتقبل شـهادته له لا ينفذ قضاؤه فان تاب ورد ما اخذ فهو على قضـائه وقد ذكرنا ان بالفسـق لا ينعزل ذكره شمس الائمة الحلوانى رحمه الله تعالى و يجب على السلطان ان يعزله
(من قضاء الخلاصة فى الثانى وكذا فى العمادية)

زيدك عمرو ايله بر خصوصه متعلقه دعواسى اولمغله بكر قاضى يه مرافعه اولوب حق زيدك يدنده اولديغى ثابت اولمشيكن قاضى عمروى حمايه ايدوب بن بو خصوصى حكم ايتم ديو حكمى تأخير ايلسه قاضى يه نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ آثم اولوب عزله مستحق اولور

(القـاضى بتأخير الحكم يأثم و يعزل و يعزر (جامع الفصولين فى الفصل الاول كذا فى القهسـتانى فى رجوع الشهادة) القاضى اذا لم يقع له الاعتمـاد على فتوى اهل مصره فبعث الفتوى الى مصر آخر لا يأثم بتأخير القضـاء واما اذا اخر الحكم خوفا من المدعى عليه اوامر المدعى بالصلح فصـالح بالحاح القاضى يأثم (من قضاء الخلاصة فى مسائل شتى وكذا فى البزازية)

(فصل فى الحبس)

زيد باباسى عمرو ذمتنده قرضدن اولان اقچه سيچون عمروى حبس ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يحبس احد الابوين بدين الابن (من المحيط البرهانى فى الرابع والعشرين من القضـاء) ولا يحبس الوالد فى دين ولده (بداية فى كتاب القضـاء) يحبس بدانق وفى كل دين ما خلا دين الوالدين اوالاجداد اوالجدات بدين ولده (فى العاشر من البزازية فى ادب القـاضى)

زيد عمروه اولان دينته مقر اولوب اداده مطلى يوغيكن عمرو زيدى تعنتا حبس ايتدرمكه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولمـاز

(وعن ابى يوسف فى نوادره قضى عليه دين لا يجحد ولا يجد من يتكفل بنفسه ولا بدينه لا يحبسه القـاضى ولا يخلى بينه و بين غريمه (حاوى الحصيرى فى الثانى من القضاء) والحبس انمـا يجب باعتبار ممـاطلة الغنى بالنص فاذا اقر المديون لم تظهر المماطلة منه (من شرح ادب القـاضى)

زيد هندى شـوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره زيد هندى تطليق ايدوب بعده هند مهر مسمـايى زيددن طلب ايتدكده زيد موسر ايكن ادادن امتنـاع ايلسـه هند زيدى حاكمه حبس ايتدرمكه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(واذا ثبت الحـق للمدعى وطلب حبس خصمه فان ثبت بالاقرار لا يحبسـه الا اذا امره بالاداء فابى وان ثبت بالبينة حبسـه قبل الامر بالدفـع وقيل لا فان ادعى الفقر حبسـه فى كل ما لزمه بدل مال كالثمن والقرض او بالتزامه كالمهر المعجل والكفالة لا فيما عدا ذلك الا اذا برهن خصمه ان له مالا (ملتقى فى كتاب القضاء) يجب ان يعلم بان الحبس للدين مشروع ثبت شرعيته بقوله عليه السـلام لصاحب الحق اليد واللسان والمراد من اليد الحبس وقال عليه الـسلام مطل الغنى ظلم تحل عقوبته والحبس نوع عقوبة (من المحيط البرهانى فى فصل فى القضاء)

زيد هند ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنى هنددن طلب ايتدكده هندك ادايه قدرتى وار ايكن مماطله ايلسه زيد هندى حاكمه حبس ايتدرمكه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولور

(و يحبس القاضى بقليل الدين وكثيره اذا ظهر منه المطل
(اسبيجابى شرح الطحاوى فى المداينات)

هنـدك زينب ذمتنده قرضدن اولان شـوقدر اقچـه حقنه زينبك دامادى عمرو كفيل اولدقدنصكره هند زينبى حبس ايتديروب لكن مبلغ مزبورى زينبدن الاماسـه هند مبلغ مرقومى عمرودن طلب ايدوب عمروك ادايه قدرتى وار ايكن ممـاطله ايتمكله هند عمروى دخى حبس ايتدرمكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اراد بحبس الاصيل والكفيـل له ذلك وهى واقعة الفتوى و كذا كفيل الكفيل وان كثروا

زيدك برقاج كمسنه لره برمقدار اقچه دينى اولوب مزبورلردن عمرودينى ايچون زيدى حاكمه حبس ايتدرمك استدكده سائرلرى راضى دكلز ديوب عمروى منعه قادر اولورلرمى ❊ الجواب * اولمازلر

(رجلا ن لهما على رجل دين الاان الدين لاحدهما اكثر فلصاحب القليل ان يحبسه وليس لصاحب الكثير ان يمنعه ولو حبساه ان اراد احدهما اطلاقه فللاخران يمنعه (فى التاسع من قضاء الخلاصة كذافى البزازية وفى القنية خلافه)

زيد وعمرو وبكرك بشر ذمتنده برمقدار اقچه حقلرى اولمغله مزبورلر بشرى حاكمه حبس ايتدردكلرندنصكره بشراداء دينه ايتميوب افلاسى ثابت اولمدين زيد وعمرو بشرى اطلاق مراد ايلسه لر بكر راضى اولميوب اطلاقدن منعه قادر اولورمى * الجواب ❊ اولور

(واما اذا طلب بعض الغرماء اطلاقه من الحبس دون البعض فلايطلقه حتى يقضى ديونه من اراد اطلاقه (اسبيجابى فى كتاب المداينات)

زيد مديونى عمروى برمدت حاكمه حبس ايتدروب عمروك اداء دينه قدرتى وار ايكن مماطله ايتكله حاكم عمروه عروض وعقاريكى بيع واداء دين ايله ديونتيه وتضييق ايدوب عمرو عنادا بيع ايتماسه حاكم عمروك عروضنى وفا ايتمزسه عقارينى ثمن مثللريله بيع ايدوب اداء دينه قادراولورمى ❊ الجواب * اولور

(اعلم ان المحبوس اذا امتنع عن قضاء الدين وله اموال يبيع القاضى عروضه وعقاره رواية واحدة وفى العقارروايتان ويكون البيع على الترتيب (محيط البرهانى فى السابع والعشرين من القضاء) ولايبيع مال المديون فى قول ابى حنيفة وفى قول صاحبيه يبيع منقوله ولايبيع عقاره عندهما وفى رواية يبيع كمايبيع المنقول هو الصحيح (قاضيخان فى فصل من يجوزقضاء القاضى له ومن لايجوز من الدعوى)

زيدمديونى عمروى حاكمه حبس ايتدردكده فرارخوفى يوغيكن زيد عمروك بوغازينه زنجيرواياغنه بوقاغى اوردرمغه قادراولورمى ❊ الجواب * اولماز

(وفى كفالة الاصيل لايضرب المديون ولايغل ولايقيد ولايخوف ولايجرد ولايقام بين يدى صاحب الحق اهانة ولايوجر (خلاصة فى الفصل التاسع من القضاء) يقيد المديون اذا خيف الفرار (كذا فى اول القضاء من الفتاوى الصيرفية ـه (للمولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى)

زيدمديون دينى ايچون حبس اولندقده زيد دينى ايچون ضرب اولنمق جائزاولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز ولايضرب المحبوس لاجل الدين ولايغل ولايجرد ولايوجر ولايقام بين يدى صاحب الحق اهانة له وفى المنتقى اذاخاف فراره قيد (منح الغفار)

زيد مديونى عمروى حاكمه حبس ايتدردكدنصكره عمرو افلاس دعواسى ايدوب افلاسنه اقامت بينه ايتمك مراد ايلسه بينه سى مقبوله اولمق حقنده حبسده نه مقدار زمان مكث ايتمك كركدر ❊ الجواب * رأى قاضى يه مفوضدر

(وان اقام المديون بينة على العسار بعد الحبس فى الروايات الظاهرة لايقبل البينة الابعد مضى مدة واختلفت الروايات فى تلك المدة روى عن محمد عن ابى حنيفة انهامقدرة بشهرين اوثلثة وروى الحسن عن ابى حنيفة انها من اربعة اشهر الى ستة اشهر وعن ابى جعفر الطحاوى انها مقدرة بشهر وقال شمس الائمة الحلوانى وهذا ارفق الاقاويل وقال بعضهم ان كان المحبوس رجلا لينا صاحب عيال فشكى عياله القاضى لاجل النفقة يأخذ بقول الطحاوى وان كان وقحا وعرف القاضى تمرده يحبسه ستة اشهر والحاصل انه يفوض الى رأى القاضى ان وقع عند القاضى بعد مضى ستة اشهرانه متمرديديم الحبس وان وقع عنده قبل تمام شهر واحدانه عاجز اطلقه هذا اذاكان امره مشكلا (من اوائل باب الدعوى من الخانية)

زيد مديونى عمروى برمدت حاكمه حبس ايتدردكدنصكره عمروك حاكم حضورنده افلاسى ثابت اولسه

حاکم عمروی زیدک حضورنده بلا کفیل اطلاقه قادراولورمی ☼ الجواب * اولماز

(واذااقام البینة علی افلاس المحبوس لایشترط لسماعها حضرة رب الدین ولکن ان کان رب الدین اووکیله حاضرا اطلقه القاضی بحضرته وان لم یکن احدهما حاضرا اطلقه بکفیله (من فصول العمادی فی الفصل الثالث وکذا فی الفصل الثلثین من التاتارخانیة)

زید مدیونی عمروی حاکمه حبس ایتدردکدنصکره عمروک حاکم حضورنده افلاسی ثابت اولسه زید غائب اولمغله حاکم عمروک نفسنه کفیل الوب عمروی اطلاقه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذااقام البینة علی افلاس المحبوس لایشترط لسماعها حضرة رب الدین ولکن ان کان رب الدین ووکیله حاضرا فالقاضی یطلقه بحضرته وان لم یکن احد هما حاضرا یطلقه بکفیله (تاتارخانیة فی الفصل الثلثین وکذافی قضاء الخلاصة)

زید مدیونی داینلری برمدت حاکمه حبس ایتدردکلرندنصکره زیدک حاکم حضورنده افلاسی ثابت اولوب حاکم زیدی اطلاق ایلسه زیدک یساری ثابت اولمدین داینلر زیدی تکرار حبس ایتدرمکه قادراولورلرمی ☼ الجواب ☼ اولمازلر

(اطلق القاضی المحبوس لافلاسه ثم ادعی آخر علیه مالا وادعی انه موسر لایحبسه القاضی حتی یعلم غناه (بزازیة فی فصل الحبس من القضاء) وظاهر کلامهم ان القاضی لایحبس المدیون اذاعلم ان له مالا غائبا اومحبوسا موسرا وانه یطلقه اذاعلم باحدهما (من قضاء البحر فی شرح قوله ثم یسأل عنه)

زیدک مدیونی اولوب شوقدر غروش دینی ایچون حبس اولنان عمروک موسرلر اولوب حاضرلر اولان برقاچ کمسنهلر ذمتلرنده اولقدر غروش حقی اولوب لکن عمرو اول کمسنهلری مطالبه ایتمیوب اهمال ایتمکله الامامسه قاضی مجرد عمروک اداء دینه نقود مالی یوقدردیو عمروی زیدک اذنسز حبسدن اطلاقه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(فلوعلم القاضی عسرته لکن له دین علی موسر فانه یحبس حتی یتقاضی غریمه فان حبس غریمه الموسر لایحبس القاضی المعسر (خلاصة وکذا فی البحر نقلا من البزازیة والملتقط)

زید شوقدر غروش مدیونی عمروی برمدت حاکمه حبس ایتدیروب بعده عمروک افلاسی ثابت اولمغله حاکم عمروی اطلاق ایتدکدنصکره عمرو غائب اولوب مکانی معلوم اولمیان بکرذمتنده اولقدر غروش حقی اولدیغی ثابت وظاهر اولسه زید یساری ثابت اولدی دیو عمری تکرار حبس ایتدرمکه قادر اولورمی ☼ الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا من البحر الرائق)

زیدمدیونی عمروی برمدت حاکمه حبس ایتدردکدنصکره عمرک حاکم حضورنده افلاسی ثابت اولمغله حاکم عمروی اطلاق ایدوب بعده برمدت مرورنده عمروک یساری وجه شرعی اوزره ثابت اولسه عمرو مماطله ایتمکله زید عمروی حبس ایتدرمکه قادراولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته فی اوائل الباب کذا فی قضاء الخلاصة)

هند مدیونهسی زینبی حاکمه حبس ایتدردکدنصکره زینبک افلاسی ثابت اولمدین حاکم زینبی هندک اذنسز اداء دین ایتمدین بغیر وجه شرعی اطلاق ایلسه هند اول حاکمه زینبی احضار ایدوب حبس ایله دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(سجان القاضی خلی رجلا من المسجونین حبسه القاضی بدین علیه فلرب الدین ان یطالب السجان باحضاره (قنیة فی باب الحبس من کتاب القضاء)

زید جهت کفالتدن مدیونی عمروی امر حاکم ایله ضابطی بکره حبس ایتدردکدنصکره بکر عمروی زیدک اذنسز اطلاق ایلسه زید بکره عمروی احضار ایلهدیو مطالبهیه قادر اولورمی * الجواب * اولور (مامر آنفا جواب لهذاالسؤال)

زید مدیونی عمروی حاکمه زندانده حبس ایتدردکدنصکره زندانجی اولان بکر عمروی زیدک اذنسز حبسدن اطلاق ایلسه زید دینی بکردن المغه قادراولورمی ☼ الجواب * اولماز

عمروی احضار ایله دیو بکری مطالبه ایدر

(ومن اخذ غریماله فنزعه انسان من یده فلاضمان علی النازع (من الملتقی قبیل کتاب الفرائض فی مسائل شتی مثله فی الخانیة)

زید مدیونی عمروی ضابطی بکره حبس ایتدردکده بکر عمروی بوقاغویه اورمیوب بعده عمرو فرار ایلسه زید بکره حفظده تقصیر ایتدک دیو عمرودن مثبت اولان حقنی بکردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولا یضرب المدیون ولا یقید ولا یغل (من قضاء البزازیة فی المعاملة مع المدیون)

(نوع آخر)

زیدک عمرو ایله دعواسی اولمغله عمروی قاضی یه احضار ایچون بکری مباشر الوب بعده بکر عمروی قاضی یه کتورورکن اثناء طریقده عمرو فرار ایدوب غائب اولسه زید بکره عمروی بول دیو جبره قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(یفهم جوابه ممامر فی اوائل کتاب الکفالة فی الفاظها من الاشباه)

(فی اجرة المشخص والموکل)

زیدک عمرو متمرد ایله دعواسی اولمغله عمروی شرعه احضار ایچون بکری مباشر الوب بکر عمروی شرعه احضار ایلسه بکرک اجرتی زید و عمرودن قنقیسنه لازمه اولور ❊ الجواب عمرو متمرده

(مؤنة الرجالة علی المدعی فی الابتداء فاذا امتنع فعلی المدعی علیه وکان هذا استحسانا فان القیاس ان یکون علی المدعی فی الحالین (من الحاوی للزاهدی فی الفصل الاول من کتاب القضاء) ومؤنة المشخص علی المتمرد هو الصحیح وقیل یکون فی بیت المال (قاضیخان فی فصل فیما یستحق علی القاضی من کتاب الدعوی وفی العتابیة وهو الاصح)

زیدک متمرده اولان هند ایله برخصوصه متعلقه دعواسی اولمغله هندی شرعه احضار ایچون عمروی مباشر السه عمروک اجرتی زید وهنددن قنقیسنه لازمه ❊ اولور * الجواب هند متمردهیه

(شش لادب القاضی) القاضی اذا بعث الی المدعی علیه بغلامه فعرض علیه فامتنع واشهد المدعی علی ذلک وثبت ذلک عنده فانه یبعث الیه ثانیا و یکون مؤنة الرجالة علی المدعی علیه ولا یکون علی المدعی شیٔ بعد ذلک قال (مت) فالحاصل ان مؤنة الرجال علی المدعی فی الابتدآء فاذا امتنع فعلی المدعی علیه وکان هذا استحسانا مال الیه للزجر فان القیاس ان یکون علی المدعی فی الحالین (من قضاء القنیة فی الباب الاول)

زیدک متمردلر اولان برقاج کمسنهلر ایله دعواسی اولمغله مزبورلری شرعه احضار ایچون عمروی مباشر السه عمروک اجرتی زید ایله اول کمسنهلردن قنقیسنه لازمه اولور * الجواب * اول متمردلره لازمه اولور

(قیل اجرة المشخص فی بیت المال وقیل علی المتمرد کالسارق اذا قطعت یده واجرة الحداد والدهن الذی یحسم به العروق علی السارق لانه المسبب (من القنیة فی ادب القاضی)

برقاج کمسنهلرک زید ایله دعوالری اولوب زیدک تمردی یوغیکن اول کمسنهلر زیدی احضار ایچون عمروی مباشر السهلر عمروک اجرتی اول کمسنهلر ایله زیددن قنقیسنه لازمه اولور * الجواب ❊ اول کمسنهلره

(مرت مسئلته فی اول الباب من الحاوی وغیره)

بو صورتده عمرو اجرت نامنه زیددن تغلبا شوقدر اقچه السه زید مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(اذا ظهر انه اخذها منهم بغیر حق (درر فی باب الشهادة بالقتل من الجنایات) و یضمنه اذا اخذه بغیر حق (خیر الدین افندی فی الوقف)

زیدک عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسی اولوب عمروک تمردی یوغیکن زید عمروی شرعه احضار

ایچون بکری مباشر الوب بکر عمروی شرعه احضار ایلسه بکرک اجرتی زید و عمرودن قنقیسنه لازمه اولور * الجواب * زیده

(مرت مسئلته من الحاوی)

زید عمرودن شوقدر اقچه دعوی و اثبات ایدوب حکم اولندقدنصکره زید مبالغ مزبوری تحصیل ایچون بکری مباشر الوب بکر دخی تحصیل و زیده تسلیم ایلسه بکرک اجرتی زید و عمرودن قنقیسنه لازمه اولور * الجواب * زیده

(مؤنة الموکل علی المدعی علیه وقال بعض مشایخنا فی زماننا علی المدعی وقال فی المحیط هو الاصح (خلاصة فی کتاب القضاء ولو امر القاضی رجلا بملازمة المدعی علیه لاستخراج المال و یسمی موکلا فمؤنته علی المدعی علیه وقیل علی المدعی وهو الاصح (فی الباب الاول من قضاء القنیة)

(مسائل شتی)

زید قضاة طائفه سندن عمرودن سن زمان قضاکده بندن ظلما شوقدر اقچه الشیدک دیو دعوی ایتدکده عمرو بکر و بشرک ذمتکده اولقدر اقچه حقلری اولوب مزبورلر سندن دعوی و اثبات ایتمکله بن دخی حکم ایدوب بعده سندن الوب مزبورلره ویردم دیسه عمرو قولیله تصدیق اولنوب زیدک مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(ولو عزل من القضاء فخاصمه مقضی علیه فقال انا قضیت به علیک کان مصدقا فی ذلک لانه اضاف الی حالة معهودة ینافی تلک الحالة الخصومة والضمان فیجب قبول قوله فی ذلک قال مشایخنا انما یجوز اعتماد قوله من غیر ان یستفسر اذا کان فقیها ورعا والا لا بد من ان یستفسر لانه لقلة فهمه ربما یغلط وکذلک ان کان فقیها ولم یکن ورعا فلا بد ان یستفسر لانه لقلة ورعه ربما جاء فی ذلک (من مبسوط السرخسی من کتاب القضاء) قال واذا عزل القاضی فقال لرجل اخذت منک الفا ودفعتها الی فلان قضیت بها دینا علیک وقال الرجل اخذتها ظلما فالقول قول القاضی وکذلک اذا قال قضیت بقطع یدک فی حق هذا وهذ فالقول قول القاضی اذا کان الذی قطعت یده والذی اخذ منه المال مقرا انه فعل ذلک وهو قاض ووجه انهما لما توافقا انه فعل ذلک فی قضائه کان الظاهر شاهدا له اذ القاضی لا یقضی بالجور ظاهرا ولا یمین علیه لانه ثبت فعله فی قضائه بالتصادق ولا یمین علی القاضی

(من قضاء الهدایة)

زید بر قضایه تابعه قریه ده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولمامغله زیدک ورثه سی اول قضانک قاضیسی عمروه کل زیدی کشف ایله بزه کشف حجتی ویرساکه شوقدر اقچه ویره لم دیملریله عمرو دخی اول قریه یه واروب زیدی کشف ایتدکدنصکره کشف حجتی یازوب ورثه یه ویردکده ورثه عمروه اجر مثلی مقداری اولقدر اقچه ویرسه لر ورثه نادملر اولوب مبلغ مرقومی عمرودن استرداده قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(یحل للقاضی اخذ الاجرة بکتب السجلات والوثائق قدر ما یأخذه امثاله فی تحریر الکتابة والعلم بالشروط وقدر فقیل اذا کتب الوثیقة بمال یبلغ الفا ففیه خمسة دراهم وفی الالفین عشرة ومشقة الاقل من الالف ان کان مثل مشقة الالف فخمسة وان کان ضعفها فضعفها وان کان خمسمائة فدرهمان ونصف روی ذلک عن ابی حنیفة هذا یختلف باختلاف الزمان والقحط والسعة قال نجم الدین الزاهدی والاصح انه مقدر بقدر مشقة وقد یزداد مشقة کتبة الوثیقة فی اجناس مختلفة یبلغ مالیتها مائة علی مشقة کتبة الف الف النقود ونحوها وقیل القاضی لا یستحق الاجر وقیل انما یستحقه اذا لم یکن له فی بیت المال شئ

(شرح القدوری للزاهدی)

زید قاضی بر خصوص ایچون عمروه حجت یازوب عمرو دخی زیده اجر مثلنی ویردکده زید اجر مثلندن ماعدا عمرودن جبرا شوقدر غروش السه عمرو اولقدر غروشی زیددن استرداده

قادراولورمى * الجواب * اولور

(المغضوب لوقائما يأخذه مثليا اولا (جامع الفصولين فى الثالث والثلثين) قال ومن غصب شيئا له مثل كالمكيل والموزون فهلك فى يده فعليه مثله وفى بعض النسخ فعليه ضمان مثله ولا تفاوت بينهما وهذا لان الواجب هو المثل (هداية فى الغصب).

برقضاده نائب اولان زيد اول قضاده اولان اوقاف متوليلرينه باكه محكمه خرجى نامنه مال وقفدن بيك باشنه اوزاقچه و يرك ديو بغيرحق نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ولا يجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى

(منح الغفار فى التعزير)

زيد قاضى قرى اهاليسندن بعض كسنه لردن بيغازاقچه سى نامنه شوقدراقچه السه اول كسنه لر مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(تارك الصلاة عمدا وكسلا يضرب و يحبس حتى يصليها (بحر رائق) وعن ابى يوسف اذا كان يبيع الخمر و يترك الصلاة يحبس و يؤدب ثم يخرج

(قاضيخان فيما يوجب التعزير من كتاب الحدود)

برقضانك قاضيسى زيد بقيهٔ مدتى اولان شوقدر آينى اول قضانك موقتى عمروه شوقدراقچه مقابله سنده فارغ اولوب مبلغ مزبورى عمرودن السه عمرو مبلغ مرقومى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الحقوق المجردة لا يجوز الاعتياض عنها كحق الشفعة وعلى هذا لا يجوز الاعتياض عن الوظائف بالاوقاف

(اشباه للدافع الرجوع ابن نجيم فى مجموعته

(فى كتاب القاضى)

زيد ادرنه ده ساكن عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده استانبول قاضيسندن نقل المق جائز اولورمى * الجواب * اولور

كتاب القاضى الى القاضى انما يقبل اذا كان بينهما مسيرة ثلثة ايام فصاعدا اما اذا كان اقل من ذلك لا يقبل كذا فى السراج الوهاج معزيا الى الينابيع من البحر الرائق فى فصل كتاب القاضى الى القاضى)

بر بلده اهاليسندن زيد مسافهٔ سفردن اقل اولان بلدهٔ اخرى اهاليسندن عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده بلده سى قاضيسندن بلدهٔ اخرى قاضيسنه نقل السه اول نقل ايله عمل اولنورمى * الجواب * اولنماز (مرت مسئلته آنفا)

بر بلده اهاليسندن زيد هندك عمروه قرضدن اولان شوقدر اقچه دينه هندك امريله كفيل اولدقدنصكره زيد مبلغ مزبورى عمروه ادا ايدوب بعده هندده رجوع ايتمدين هند مدت سفر بعيد اولان بلدهٔ اخرايه كتسه زيد بلده سى قاضيسندن خصوص مرقومه نقل المق جائز اولورمى * الجواب * اولور

(و يقبل فيما لا يسقط بشبهة كالدين والعقار والنكاح والطلاق والعتاق والوصية والنسب والمغصوب والامانة والمضاربة المجحودتين والشفعة والوكالة والوفاة والقتل اذا كان موجبه المال والوراثة وكالمنقول فى المختار لا فى حد وقود (غرر فى كتاب القاضى)

بر بلده اهاليسندن زيد بلده سى قاضيسنه واروب مدت سفر بعيد اولان فلان بلده اهاليسندن عمروك بكر ذمتنده قرضدن اولان شوقدراقچه حقنه بن كفيل اولوب بعده عمرو بنى كفالتدن اخراج ايتمشيكن اخراجى انكار ايدوب مبلغ مزبورى بندن طلب ايتمشيدى حالا اول بلده يه وارديغمده بندن دعوى ايدر عمروك كفالت مزبوره دن اخراجنه بينه مى استماع ايدوب باكه نقل و يرديسه نقل و يرمك جائزاولورمى * الجواب * اولور

(سئل عن شخص عليه دين للاخر ورب الدين غائب فى بلدة اخرى فحضر المديون الى القاضى

واخبره ان رب الدين استوفاه منه اوابرأه ريد ان يتوجه الى تلك البلدة التى بها رب الدين ويخاف ان يطالبه رب الدين بدينه و ينكر الاستيفاء اوالابراء ولا بينة له هناك وطلب من القاضى ان يقيم عنده بينة بذلك و يكتب له كتابا الى قاضى تلك البلدة فهل يجيبه القاضى الى ذلك اجاب نعم يجيبه القاضى الى ذلك (ابن نجيم فى كتاب القضاء)

بر بلده اهالیسندن زید مقتولك ورثه‌سی عمرودن زیدی موجب دیت اولان قتل ایله قتل ایلدك دیو دعوی ومدعا رینه اقامت بینه ایدوب عمروك اوزرینه دیت حکم اولندقدنصکره بکر دیته کفیل اولوب بعده دیت ادا اولنمدین بکر بلدهٔ مزبوره‌دن مدت سفر بعید اولان بلدهٔ اخرایه کتسه ورثه بلدهٔ اولى قاضیسندن کفالت مرقومه ایچون نقل المق جائز اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

(ثم الكفالة بالدية على رواية القدورى تصح وتفصيله فى كتاب الكفالة فى باب مايصح الكفالة ومالا يصح)

بر بلده اهالیسندن زیدك مدت سفر بعید بلدهٔ اخرى اهالیسندن عمرو ایله شوقدر اقچه‌یه متعلقه دعواسی اولمغله زید بلده‌سی قاضیسندن نقل المغه بکری توکیل ایدوب بعده بکر قاضی‌یه واروب زید بنی نقل المغه توکیل ایلدی دیو خصم شرعی یوغیکن وکالته اقامت بینه ایتدکدنصکره زیدك عمرو ذمتنده اولقدر اقچه حقی اولدیغنه دخی اقامت بینه ایدوب نقل السه نقل مزبور ایله عمل اولنورمی * الجواب * اولنماز

(مامر من الظهيريه ومن سعد المولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى فى اول باب فى الحكم على الغائب يكون جوابا لهذا السؤال)

بر بلده اهالیسندن زیدك مدت سفر بعید اولان بلدهٔ اخرى اهالیسندن عمرو ایله ماله متعلقه دعواسی اولمغله زید بلده‌سی قاضیسی بکردن نقل الوب بعده نقل بلدهٔ اخرى قاضیسنه واصل اولمدین بکر معزول اولسه نقل مزبور ایله عمل اولنورمی * الجواب * اولنماز

(اوانما يقبله المكتوب اليه اذا كان الكاتب على القضاء حتى لومات اوعزل اولم يبق اهلا للقضاء قبل وصول الكتاب لايقبله لانه التحق بواحد من الرعايا ولهذا لايقبل اخباره قاض آخر من غير علم (هدايه فى القضاء)

نقلده اصل شاهدلری اولان کمسنه‌لرك بابالری ودده‌لری اسملری ذکر اولنمق لازممیدر * الجواب * لازمدر

(وان ذكر اسمه ولم يذكر اسم الاب لكن نسبه الى قبيلته اوفخذه فقال فلان التميمى وماشبه ذلك لايكون تعريفا فى قولهم (قاضيخان فى كتاب القاضى الى القاضى من كتاب الدعوى)

زید قاضی برخصوص ایچون یازدیغی نقلده مدعى علیهك اسمنی یازوب باباسی ودده‌سی اسملرینی یازماسه اول نقل ایله عمل اولنورمی * الجراب * اولنماز

(العلوم الخمسة شرط جواز كتاب القاضى الى القاضى وهوان يكون الكتاب معلوما الى معلوم فى معلوم يعنى المدعى به لمعلوم يعنى المدعى على معلوم يعنى المدعى عليه اماالقاضى الكاتب ينبغى ان يكون معلوما واعلامه ان يكون بكتابة القاضى اسمه واسم ابيه وجده وقبيلته واذاذكر اسم ابيه ولم يذكر اسم جده لايحصل التعريف عند ابى حنيفة وان كان مشهورا بذلك ذكر الجد شرط عند ابى حنيفة فى رواية ابن سماعة عن ابى يوسف وفى قول محمد وهوقول ابى يوسف فى ظاهر الرواية ليس بشرط وكان القاضى الامام على السغدى يقول فى الابتداء لايشترط ذكر الجد ثم رجع وقال يشترط وهوالاصح وعليه الفتوى (من المحيط البرهانى فى الفصل الرابع والعشرين من القضاء)

شهرت شایعه‌سی اولمیان زید قاضی نقل یازدقده نقلده کندی و باباسی اسمنی یازوب جدی اسمنی یازماسه اول نقل ایله عمل اولنورمی * الجواب * اولنماز (مرت مسئلته آنفا)

(نوع)

(نوع آخر)

نقلده یول شاهدلرینك اسملری تحریر اولنمق لازممیدر * الجواب * لازمدر

(وکتب اسمائهم وانسابهم ای اسماء شهود الطریق وانسابهم فیه ای فی الکتاب الحکمی فان کونه کتاب القاضی لایثبت بمجرد شهادتهم بدون الکتابة کذا فی الخلاصة (درر فی باب کتاب القاضی الی القاضی من القضاء) کتبت التوقیع علی صدره واشهدت علیه شهودا وهم فلان بن فلان ابن فلان وفلان بن فلان بن فلان یذکر اسمائهم وانسابهم (قاضیخان فی کتاب القاضی الی القاضی من کتاب الدعوی)

بر بلده اهالیسندن زید مدت سفر بعید بلدهٔ اخری اهالیسندن اولان عمرو ایله ماله متعلقه دعواسیچون بلده‌سی قاضیسندن نقل شرعی الوب بعده بلدهٔ اخرایه واروب نقلی ابراز ایتدکده عمرو نقله عمل ایتمم اصل شاهدلری حاضر اولسونلر دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(وعن ابی یوسف انه یقبل فی العبد دون الامة لغلبة الاباق فیه دونها وعنه انه یقبل فیهما بشرائط تعرف فی موضعه وعن محمد انه یقبل فی جمیع ماینقل ویحول عنه وعلیه المتأخرون

(هدایة فی کتاب القاضی الی القاضی)

بر بلده اهالیسندن زیدك مدت سفر بعید اولان بلدهٔ اخری اهالیسندن عمرو متوفانك ورثه‌سیله قرضدن شوقدر اقچه‌یه متعلقه دعواسی اولمغله زید بلده‌سی قاضیسندن نقل شرعی الوب دعوای مزبوره‌یه بکری توکیل ایتمکله بکر بلدهٔ اخرایه واروب نقلی ابراز ایتدکده ورثه نقله عمل ایتمزز اصل شاهدلر گلسونلر دیمکه قادر اولورلر می * الجواب * اولمازلر

(مرت مسئلته آنفا)

بر بلده اهالیسندن زیدك مسافهٔ سفر بعید اولان بلدهٔ اخری اهالیسندن عمرو ایله ماله متعلقه دعواسی اولمغله زید بلده سی قاضیسندن نقل شرعی الوب بعده بلدهٔ اخرایه واروب نقلی ابراز ایتدکده عمرو بن سنك بلده‌که واروب بلده‌لك قاضیسی حضورنده مرافعه اولورم نقله عمل ایتمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

بر بلده‌ده ساکن اولان زیدك مسافهٔ سفر بعید اولان بلدهٔ اخری اهالیسندن عمرو ایله میراثه متعلقه دعواسی اولمغله زید بلدهٔ اولی قاضیسندن نقل شرعی الوب بعده بلدهٔ اخرایه واروب نقلی ابراز ایتدکده عمرو مجرد بلدهٔ اولی مسقط رأسك اولمامغله نقله عمل ایتمم مسقط رأسکدن نقل گتور دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(یستنبط جوابه مما مر من البزازیة ومن سهد المولی المرحوم انقروی محمد افندی قبیل فی الحکم علی الغائب قبل ستة اوراق تخمینا)

بر بلده اهالیسندن هندك ملك سفینه‌سنی مدت سفر بعید اولان بلدهٔ اخری اهالیسندن عمرو تغلبا ضبط ایتمکله هند بلده‌سی قاضیسندن خصوص مزبور ایچون شرائط صحتی مشتمل نقل شرعی الوب بعده بلدهٔ اخرایه واروب نقلی ابراز ایتدکده عمرو نقله عمل ایتمم اصل شاهدلر گلسونلر دیمکه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته قبل ثلث مسائل)

بر بلده‌ده اولوب تولیتی واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك تولیتی اجانبدن عمرو اولاد منقرضلر اولمق زعمیله کندویه توجیه ایتدردکدنصکره مسافهٔ سفر بعید اولان بلدهٔ اخری اهالیسندن بکر واقفك اولاد اولادندن اولدیغنی قاضی حضورنده بشر وخالدك بلا تفسیر سماعله شهادتلریله وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب بلدهٔ اولی قاضیسنه نقل شرعی الوب بعده واروب نقلی ابراز ایتدکده عمرو نقله عمل ایتمم نسبکی اصل شاهدلر ایله اثبات ایله دیمکه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا یجوز للشاهد ان یشهد بشیء لم یعاینه الا النسب الی آخره (هدایه فی الشهادة و باقی المسئلة یعرف تمامه من الغرر فی اوائل الکتاب)

بر بلده اهالیسندن زید متوفانک ورثه‌سی بلدهٔ مزبوره قاضیسنه واروب زیدک مسافهٔ سفر بعید بلدهٔ اخری اهالیسندن عمروک ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقی اولوب حتی عمرو اقرار دخی ایتمشیدی دیو دعوی و عمروک اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدوب موجبیله نقل شرعی الدقدنصکره بلدهٔ اخرایه واروب مبلغ مزبوری عمرودن دعوی و نقلی ابراز ایتدکلرنده عمرو مبلغ مزبورک اصلی شوقدر اولوب ماعداسی ربوادر دیو دعوی و مدعاسنه اقامت بینه ایدیجک ماعدا مطالبه‌سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(قال سمعت شیخ الاسلام القاضی علاء الدین المروزی یقول یقع عندنا کثیرا ان الرجل یقر علی نفسه بمال فی صک و یشهد علیه ثم یدعی ان بعض هذا المال قرض و بعضه ربوا علیه ونحن نفتی ان اقام علی ذلک بینة تقبل وان کان مناقضا لانا نعلم انه مضطر الی هذا الاقرار
(قنیه فی باب ما یبطل دعوی المدعی)

بر بلده اهالیسندن زید آخر دیارده فوت اولوب ترکه‌سنی اجانبدن عمرو تغلبا قبض ایتدکدنصکره بکر ظهور ایدوب بن زیدک لابوین ارقرنداشی وحصرا وارثی یم دیو دعوی و مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب ترکهٔ زیدی عمرودن الق استدکده عمرو بلدهٔ مزبوره قاضیسندن نقل کتورمینجه ویرمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والحجة هی البینة او الاقرار اما الصک فلا یصلح حجة لان الخط مما یزور و یفتعل
(ظهیریه فی القسم الثالث من کتاب الوقف)

(کتاب الشهادة)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنی دعوی و عمرو انکار ایتمکله زید خصوص مزبوره عالم اولوب مقبول الشهادة اولان بکر و بشردن شهادت طلب ایتدکده مزبورلر شهادت کندولره منحصره ایکن کتم شهادت ایلسه‌لر مزبورلره نه لازم اولور * الجواب * آثم اولورلر

(کتمان الشهادة کبیرة و یحرم التأخیر بعد الطلب (اشباه فی القضاء) ثم ان الشاهد یأثم اذا علم ان القاضی یقبل شهادته و تعین علیه الاداء (زیلعی فی الشهادة)

زنا ثبوتنده رجالدن ایکی شاهد کفایت ایدرمی یوخسه درت شاهد لازممیدر * الجواب * درت شاهد لازمدر

(والشهادة فی الزنا اربعة من الرجال ولا تقبل فیها شهادة النساء والشهادة فی سائر الحدود والقصاص شهادة رجلین ولا تقبل شهادة النساء
(خزانة الفقه فی الشهادة)

لواطه ثبوتنده رجالدن ایکی شاهد کفایت ایدرمی یوخسه درت شاهد لازممیدر * الجواب * ایکی شاهد کفایت ایدر

واتفقوا علی ان البینة علی اللواطة لا تثبت الا باربعة شهود کالزنا الا ابا حنیفة فانه قال یثبت بشاهدین
(من الافصاح فی باب اللواطة من فتاوی الاسکوبی)

زید عمرودن سن بنم مکان محرزمدن نصاب سرقه‌یه بالغ اولان شوقدر اقچه‌می سرقه ایتدک دیو دعوی و عمرو انکار ایتدکده زیدک مدعاسنه بر رجل ایله ایکی عورت شهادت ایلسه‌لر شهادت مزبوره ایله عمروک یدی قطع اولنورمی * الجواب * اولنماز

(وفی الفتاوی العتابیة وفی التجرید لا تقبل شهادة النساء فی السرقة فی حق القطع و تقبل فی حق الضمان (فی الثانی من شهادة التاتارخانیة وکذا فی سرقة التاتارخانیة) وفیه انه تقبل الشهادة فی حق المال

لا فی حق القطع سه (للمرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

زید عمرودن سن بنمله کوره شورکن بنی قالدیروب یره چالوب برقولمی قیروب بعد البرء اول قولم بالکلیه عملمانده اولدی دیو دعوی وعمرو انکار ایتدکده زیدك مدعاسنه بر رجل ایله ایکی عورت شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(وان شهد رجل وامرأتان بقتل الخطاء او بقتل لایوجب القصاص تقبل شهادتهم وكذا الشهادة على الشهادة وكتاب القاضی الى القاضی لان موجب هذه الجنایة المال فیقبل فیه شهادة الرجال مع النساء (فی باب الشهادة فی الجنایة من جنایات الخانیة)

هند زینبی عورتلر دوکوننده ضرب ایدوب بعده زینب دعوی ایدوب وهند انکار ایتدکده رجال مطلع اولاجق محل اولمامغله یالکز نسوانك شهادتلریله زینب مدعاسنی اثباته قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ولاتقبل شهادة النساء وحدهن الا فیما لایحل للرجال النظر الیه نحو العیب بموضع لایحل للرجال النظر الیه والولادة (من خزانة الاكمل لابی اللیث السمرقندی رحمة الله علیه من كتاب الشهادة)

هند بکر صغیره یی ولی اقربی عمه‌سی زینب مهر مثلیله کفوی زیده تزویج ایتدکدنصکره زید آخر دیارده ایکن هند بالغه اولوب بعده زید کلدکده هند بن شوقدر آی مقدم بالغه اولوب نفسمی اختیار ایتمشیدم دیوب نکاحی فسخ ایتدرمك استدکده زید سن بالغه اولدقده نفسکی اختیار ایتمیوب سکوت ایتمشیدك دیو انکار ایدوب هندك مدعاسنه انجق نسواندن برقاج عورتلر شهادت ایلسه‌لر یالکز نسوانك شهادتلریله هندك مدعاسی ثابت اولمش اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

بو صورتده مرافعه اولدقلری قاضی یالکز نسوانك شهادتلریله هندك مدعاسی ثابت اولمش اولوردیو عقد مزبوری فسخ ایدوب حجت ویرسه حجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(استند الحكم الى دلیل شرعی ووافق قولا صحیحا فی المذهب نفذ ولاینقض (خیر الدین افندی فی كتاب القضاء) وفی هذه الصورة لم یستند الفسخ المزبور الى دلیل شرعی ولهذا لم یعتبر فسخه وحجته

(فی كیفیة الشهادة التی تقبل والتی لاتقبل)

زیدك حر الاصل اولدیغنه شهادت ایدن کمسنه‌لر زیدك باباسی ووده‌سی اسملرینی ذکر ایتمك لازممیدر * الجواب * دکلدر

(قالوا وقد ذكر محمد فی كتاب الولاء اذا شهد الشهود ان هذا حر الاصل واكتفى به جاز (تاتارخانیة فی دعوی العتق) ولایشترط لصحة دعوی الحریة الاصلیة ذكر اسم امه واسم اب امه لجواز ان یكون حر الاصل وامه رقیقا صرح به فی آخر العمادی وجامع الفصولین وكذا فی الشهادة بحریة الاصل كما فی دعوی القنیة (اشباه فی كتاب القضاء والشهادة والدعوی) ادعى حریة الاصل ولم یذكر اسم امه واسم اب الام یصح لانه یجوز ان یكون الانسان حر الاصل وامه رقیقا بان استولد جاریة علق الولد حرا وان لم تكن الام حرة وكذا ولد المغرور (فی الرابع عشر من دعوی النصاب) قال شیخ الاسلام نظام الدین انه سئل علاء الدین هل یشترط نسب الام فی دعوی حریة الاصل وتسمیتها قال لا ثم قال نظام الدین قال سیدی ووالدی برهان الدین صاحب الهدایة كنا على هذا بفرغانه كذا بخط بعض الفقهاء نقلا عن المنیة الكبرى وقال فی بیوع القاعدیة شهدوا على حریة الاصل اوذكروا حریة الام ایضا هل یشترط ذكر نسب الام اجاب نحن نقول لا ولكن رأیت الامام فخر الدین قاضیخان ببخاری یقول ان اثبتوا حریته بجهة حریة امه لزم نسب الام لان حریة الام تصیر مقضیا بها ایضا وان اثبتوا حریته مطلقا وذكروا على وجه الایضاح والتأكید حریة امه لایشترط ذلك انتهى وهو موافق لما ذكره الزاهدی نقلا من قاضیخان

للمولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

زید عمرودن سکاشوقدراقچه اقراض وتسلیم ایتمشیدم دیودعوی وعمروانکارایتدکده زیدك مدعاسنه شهادت ایدن کمسنه‌لر زید وعمروك اسملرینی بیلمك لازممیدر * الجـواب دکلدر

(ثم لوكانت الشهادة على الحاضر يحتاج الشاهد الى الاشارة الى ثلثة مواضع الى الخصمين والمشهود به ولوكان على غائب اوميت فسماه ونسبه الى ابيه فقط لاتقبل حتى ينسبه الى جده

(فى التاسـع من الفصولين)

برخصوصده زید متوفانك اوزرینه شهادت ایدن عمروو بکر زیدك باباسی ودده‌سی اسملرینی ذکرایتمك لازممیدر * الجواب * لازمدر

(والصحيح ان النسبة الى الجد لابد منه (بزازية فى كتاب القاضى الى القاضى)

زید عمرومتوفانك ورثه‌سندن عمروك ذمتنده شوقدراقچـه حقم واردردیودعوی وورثه انکارایدوب زیدك مدعاسنه بعض کمسنه‌لرشهادت ایتدکلرنده اول کمسنه‌لرعمروك باباسی ودده‌سی اسملرینی ذکرایتمك لازممید * الجواب لازمدر

(ثم اذاكانت الشهادة على الحاضر يحتاج الشهود الى الاشارة الى ثلثة مواضع الى المدعى والمدعى عليه والمشـهود به وان كان على غائب او ميت فسموه ونسبوه الى ابيـه فقط لاتقبل حتى ينسـبوه الى جد وان ذكروا اسمه واسم ابيه وصناعته لايكفى الااذاكان يعرف بها لامحالة فحينئذ يكفى الخ

(عمادية فى التاسـع)

زید متوفانك ورثه‌سی عمرودن زیدك بکر ذمتنده قرضدن اولان شـوقدراقچه حقنه کفیل اولمشیدك دیودعوی وعمرومبلغ مزبوری زیده ادا ایتمشـیدم دیودعوی ایلسـه عمروك مدعاسنه شهادته کلن کمسنه‌لر زیدك باباسی ودده‌سی اسملرینی ذکرایتمك لازممیدر * الجواب * لازمدر

(وان كانت الشـهادة على غائب اوميت فلابد فى قبول الشهادة من نسـبته الى جده بان يقال محمد بن عبدالله بن محمد فلايكفى ذكراسمه واسم ابيه وصنـاعته الااذاكان يعرف بهـا اى بالصناعة لامحـالة فشرط التعريف ذكر ثلثة اشيـاء فعلى هذا لوذكر لقبه واسمه واسم ابيـه قيل يكفى و الصحيح انه لايكفى وفى اشـتراط ذكرالجد اختلاف فلوقضى القـاضى بلاذكـر الجد نفذ لانه وقـع فى فصل مجتهد فيه كذا فى العمـادية

(منح الغفار فى كتاب الشهادة ملخصا)

زید عمرومتوفی ایچون عمرومالندن شـوقدراقچه‌یی وجوه بره وصیت وتنفیذنه بنی وصی نصب ایتمشیدی دیوخصم شرعی محضرنده دعوی ایتدکده زیدك مدعاسنه شهادت ایدن کمسنه‌لر انجق عمروك اسمنی ذکرایدوب باباسی ودده‌سی اسملرینی ذکرایتماسه‌لرشهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولمـاز

(مرت مسئلته آنفـا)

هند فوت اولوب وارث معروفی اولمـامغله ترکه‌سنی امین بیت المال اولان عمروقبض ایتدکدنصکره بکرهند مرض موتنده شـوقدر اشیاسنی باکه وصیت ایدوب بعده مصرة فوت اولمشیدی دیورأی حاکمله عمروك یوزینه دعوی ایتدکده بکرك مدعاسنه شهادت ایدن کمسنه‌لر انجق هندك اسمیله باباسی اسمنی ذکرایدوب غیری نسنه ذکرایتماسه‌لرشهادت مزبوره ایله بکرك مدعاسی ثابت اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته مرارا فليراجع)

هند متوفانك ترکه‌سـنی ذی رحم جهتندن وارثی زید قبض ایتـدکدنصکره عمروظهور ایدوب بن هندك لابوین عمی اوغلی وعصوبت نسـبیه جهتندن حصرا وارثی‌یم دیو دعوی ایتـدکده عمروك

مدعاسنه شهادته كلن بكرو بشر هندك باباسی خالد ایله عمروك باباسی ولیدلابوین قرنداشلر اولوب بابالری اسمی زفردر دیوب لكن زفرك باباسی اسمنی بلماسه‌لر شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(واعلم انه یشترط فی دعوی بنوة العم ودعوی العمومة النسبة الی ان یقع الالتقاء الی الجد الاعلی

(من الظهیریة فی المحاضر والسجلات فی محضر فی اثبات العصوبة)

هند متوفاتك ظاهرده وارث معروفی اولمیوب تركه سنی امین بیت المال قبض ایتدكدنصكره عمرو و بكر ظهور ایدوب بزهندك اناسی زینبك لابوین قزقرنداشی خدیجه‌نك قزی عایشه‌نك اوغللری یز دیو دعوی ایتدكلرنده مدعالرینه شهادت ایدن كمسنه‌لر زینب ایله خدیجه‌نك جدلرینی بیان ایلماسه‌لر شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته تمام آنفا)

زید متوفانك تركه سنی قزقرنداشلری هند وزینب قبض ایتدكلرندنصكره عمرو ظهور ایدوب بن زیدك لاب عمی اوغلی یم دیو دعوی ایتدكده عمروك مدعاسنه شهادته كلن كمسنه‌لر زیدك باباسی بكر ایله عمروك باباسی بشر لاب قرنداشلر اولوب بابالری اسمی خالد خالدك باباسی ولیددر دیو شهادت ایدوب لكن ولیدك باباسی اسمنی بیان ایلماسه‌لر شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(وفی جامع الفتاوی لوشهدانه عم المیت لابد ان ینسب المیت والوارث حتی یلتقیا الی اب واحد لیعلم انه عمه وبینا مع ذلك انه عمه لابیه وامه اولامه (تاتارخانیة فی الثامن من الشهادة) ادعی انه ابن المیت یحتاج الی ان یذكر نسبة الاب والام الی الجد لیصیر معلوما (فی آخر السادس من الفصولین) واعلم انه یشترط فی دعوی بنوة العم ودعوی العمومة بیان النسب الی ان یلتقیا فی الجد الاعلی (من شروط الجلالی (شخ) فی الاخ لایشترط ذكر اسم الجد وغیره امالو ادعی انه ابن عمه لابد ان یذكر اسم ابیه وجده (فی المحل المزبور من الفصولین)

زیدك تصرفنده اولان وقف مزرعه ایچون عمرو تولیت وغله سی بكرك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه اولوب بن بكرك اولاد اولادندنم دیو دعوی ایدوب نسبنه بعض كمسنه‌لر شهادت ایتدكلرنده عمرو بكرك اولاد اولادندندر دیوب لكن بینلرنده اولان وسائطی ذكر و بیان ایده‌ماسه‌لر شهادت مزبوره ایله عمروك نسبی بكردن ثابت اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولووقف ارضه علی فقراء قرابته فمن اثبت قرابته وفقره یستحق والافلا فان اقام البینة علی قرابته لاتقبل مالم یفسر الشهود جهة قرابته (من وقف الوجیز للسرخسی) ولو نسبه الی الجد لا الاب لم یجز (بزازیة فی كتاب القاضی الی القاضی)

زید عمرودن برقاج كمسنه‌لرك ذمتكده شوقدر اقچه حقلری اولوب بن اول كمسنه‌لرك دعوی وقبضه وكیللری یم دیو دعوی وعمرو توكیلی انكار ایتمكله بشر وخالد توكیلنه شهادت ایتدكلرنده بشر و خالد اول كمسنه‌لرك بابالری ودده‌لری اسملرینی ذكر ایتمك لازمیدر * الجواب * لازمدر

(ولوعلی غائب اومیت فسموه ونسبوه الی ابیه فقط لاتقبل حتی تنسبه الی جده ولا ینوبه صناعته الااذا كان معروفا بها ولوقضی بلاذكر الجد نفذ

(غرر فی الشهادة)

زیدك عمرو ایله برمقدار اقچه یه متعلقه دعواسی اولمغله عمرو بكری خصومته توكیل ایدوب بعده عمرو غائب اولدقده زید مبلغ مزبوری بكرك یوزینه دعوی ایدوب زیدك مدعاسنه بشر وخالد شهادت ایتدكلرنده بشر وخالد عمروك باباسی ودده سی اسملرینی ذكر و بیان ایلماسه‌لر شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوادعی رجل علی رجل انه وصی فلان المیت وانلی علی المیت هذا كذا دینا تسمع دعواه وكذا لوادعی الوكاله من غائب اذا عرف المیت اوالغائب باسمه واسم ابیه وجده ولقبه ان كان لایحصل

المعرفة الاباللقب (قاضيخان فی باب الدعوی من الدعوی)

هندك بر خصوصه اقرارینه شهادت ایدن عمرو و بكر وراء جداردن برخاتون شووجه اوزره اقرار ایلدی لكن هند ایدوكنی بلمزز دیسه‌لر شهادتلری مقبوله اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(وقال الفقيه ابو الليث اذا سمعوا صوت امرأة من وراء الحجاب ان رأوا شخصها وشهد عندهم رجلان عدلان انها فلانة جازلهم ان يشهدوا على اقرارها وان لم يروا وجهها واما اذا لم يروا شخصها لايحل لهم ان يشهدوا على اقرارها وهواختيار الفقيه ابو الليث وذكرهو فی الفتاوی عن نصير بن يحيي ان ابن محمد بن الحسن دخل على ابی سليمان الجرجانی فسأله ابوسليمان عن هذه المسئلة قال كان ابو حنيفة يقول لايجوزله ان يشهد عليها حتى يشهد عنده جماعة انها فلانة وكان ابو يوسف و ابو بكر الاسكاف يقولان يجوز اذا شهد عدلان عنده انها فلانة وعليه الفتوی (قاضيخان فی آخر فصل فی الشاهد يشهد بعدما اخبر بزوال الحق من كتاب الشهادة)

زید هنددن سن نفسكی باكه تزویجه عمرویی توكیل ایدوب عمرو دخی شهود محضرلرنده سنی باكه تزویج ایلدی دیو دعوی وهند توكیلنی انكار ایتدكده زیدك مدعاسنه شهادته كلن بكر و بشر هندی كورمدك لكن وراء جداردن برخاتون نفسنی زیده تزویجه عمرویی توكیل ایتدیكنی اشتدك دیسه‌لر شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ولايسعه الشهادة بسماعه من وراء الحجاب ای لوسمع الشاهد صوت من يشهد عليه من وراء الحجاب لايسعه ان يشهد لاحتمال ان يكون غيره اذ النغمة تشبه النغمة الا اذا تعين القائل بان يكون فی البيت وحده وعلم الشاهد انه ليس فيه غيره ثم جلس على المسلك وليس فيه مسلك غيره فسمع اقرار الداخل ولم يره اذحينئذ يحصل به العلم لكن ينبغی للقاضی ان لايقبله اذافسرله اذ ليس من ضرورة جواز الشهادة القبول عند التفسير فان الشهادة بالتسامع تقبل فی بعض الحوادث لكن اذا صرح به لم تقبل كما سيأتی (من الدرر قبيل الشهادة بالتسامع كذا فی الخانية نقلا عن الخصاف)

زیدك عمرو ایله برعقاره متعلقه دعواسنده زیدك مدعاسنه شهادته كلن كمسنه‌لر عقارك حدودینی بلیوب محلنده تعیینه قادر اولماسه‌لر شهادت مرقومه ایله زیدك مدعاسی ثابت اولمش اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(لابد من ذكر الحدود عند الدعوی والشهادة عند ابی حنيفة وان كانت الدار معروفة الااذا كانت الدار معروفة مثل دار عمر بن الخطاب فی الكوفة (من المحيط البرهانی فی الفصل الثامن عشر من كتاب الشهادة)

هند زیدك یدنده اولان منزل ایچون ملكمدر دیو دعوی وزید بنم ملكمدر دیو انكار ایتدكده هندك مدعاسنه شهادته كلن عمرو و بكر اول منزلك حدودینی بلیوب محلنده تعیین ایتمكه قادر اولماسه‌لر شهادت مرقومه ایله هندك مدعاسی ثابت اولمش اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وكما يشترط التحديد فی الدعوی يشترط فی الشهادة من دعوی الهداية و يشترط التحديد فی الدعوی والشهادة ولوكان العقار مشهورا الااذا عرف الشهود الدار بعينها فلا يحتاج الى ذكر حدودها كذا فی البحر نقلا عن الملتقط فلابد من ذكر بلدة بها الدار ثم المحلة ثم السكة (من دعوی المنح ملخصا وتفصيله فی العمادية)

زید عمرودن ساكه شوقدر اقچه قرض ویردم دیو دعوی وعمرو انكار ایتدكده زیدك مدعاسنه شهادته كلن بكر و بشر زیدك عمروه قرض اولقدر اقچه ویردیكنی كورمدك لكن علممز لاحق اولدی دیسه‌لر شهادت مزبوره ایله زیدك مدعاسی ثابت اولمش اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(هی اخبار بحق للغير على الآخر سواء كان حق الله تعالى اوحق غيره عن يقين ای ناشئا عن يقين

لاعن حسبان وتخمين واليه الاشارة بقوله عليه السلام اذارأيت مثل الشمس فاشـهد والافدع ولهذا قالوانها مشتقة من المشاهدة التى بمعنى المعاينة

(دررغررمن كتاب الشهاده)

زيدعمرودن ظلما شوقدر اقچه مى المشيدك ديودعوى وعمروانكارايتدكده زيدك مدعاسنه شهادته كلن بكرو بشرمبلغ مزبورى عمروك نه وقتده الديغى ذكرايتمك لازميدر * الجواب * دكلدر

(ادعى انه ملكى وفى يدك بغيرحق يصح ولولم يذكر يوم غصبه ينبغى ان يصح هنـا ايضـا دعواه (فى السادس من الفصولين) فلاحاجة لبيان السنة والشهور لانالوشرطنا ذلك احتجناالى بيان الساعة والى بيان الخطاب ونحوهما وذلك ايقاع الناس فى الحرج فكان ساقطا

(جواهر الفتـاوى فى الدعوى فى الباب الثالث)

هند متوفاتك سـائر ورثه سى زوجى زيددن سن هندى دكنك ايله اوروب هند اول ضربدن صـاحبة الفراش اولوب قالقمادين متأثرة فوت اولدى ديودعوى وزيد انكارايتدكده سائرورثه نك مدعالرينه شهادته كلن كمسنه لر زيدك هندى دكنك ايله اورديغنى مشاهده ايتـدك لكن صاحبهٔ فراش اولوب فوت اولديغنى بلمززديسه لر شهادت مزبوره ايله سائرورثه نك مدعالرى ثابت اولمش

اولور مى * الجواب * اولمـاز

(يفهم جوابه مما مر من الدرروالغررقبل مسئلة)

زيدك وقـفى اولمق اوزره متوليسى عمروك يدنده اولان عقـارايچون بكرملكم اولوب حتى بشرقاضى حضورنده عقارى سـندن دعوى واثبات ايتمكله بشرعقـارى بكا حكم ايدوب حجت ويرمشـيدى ديوعمرودن دعوى و برحجت ابرازايدوب عمروانكارايتدكده ذيل حجتده اسملرى مسطوراولوب مضمون حجته شهادته كلن كمسنه لر بوحجت بشرك حجتيدر ديوب غيرى نسنه سويلماسـه لرشهادت مزبوره ايله حجت مزبوره نك مضمونى ثابت اولمش اولوب مضمونى ايله عمل

اولنور مى * الجواب * اولنماز

(المراد بماسوى همـا المحاضر والسجلات والصكوك فان فى كل واحد منها تجب الشهادة على مضمون المكتوب لان المقصود بكل منها كونه حجة على الخصم وهولايكون الابه (درر فى الاستحقاق)

زيدك وقفى اولمق اوزره متوليسى عمروك يدنده اولان عقـارايچون بكرملكم اولوب حتى بشرقاضى حضورنده عقارى سندن دعوى واثبات ايتمكله بشرعقارى باكه حكم ايدوب حجت ويرمشيدى ديو عمرودن دعوى و برحجت ابرازايدوب عمروانكار ايتـدكده مضمون حجته شـهادته كلن كمسـنه لرحين مرافعه وحكمده حاضرد كل ايدك لكن بشرك خطنى تشخيص ايدوب حجتده اولان امضا بشرك خطى اولديغى معلوممز اولمغله مضمون حجته شهادت ايدرزديسـه لر شهادتلرى مقبوله

اولورمى * الجواب * اولماز

(لان الخط ممايزور ويفتعل (ظهيريه فى القسم الثالث من الوقف)

زيدعمرودن بكرك ذمتنده قرضدن شـوقدر اقچه حقى اولوب بكرمبلغ مزبورى دعوى وقبضه بنى توكيل ايتدى ديودعوى وعمرو بالكليه انكارايتـدكده بشروخالدتوكيله شـهادت ايدوب حكم اولندقدنصكره دينه دخى شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(رجل قدم رجلا الى القاضى وقال لفلان بن فلان على هذا الرجل الف درهم وكلنى بالخصومة والقبض واقام البينة على ذلك جملة قال ابوحنيفة لااقبل البينة على المال وان اقام البينة على الوكالة والدين جملة يقضى بالوكالة و يعيد على الدين البينة وقال محمد يقضى بالكل ولايحتاج الى اعادة البينة على الدين وقول ابى يوسـف مضطرب ظاهرقوله ان تقبل البينة على الكل وهذا استحسان لحاجة النـاس وابوحنيفة اخذ بالقيـاس لظهور وجهه لان البينة على المـال لايقبل الامن الخصم ومحمد اخذ بالاستحسـان لحاجة الناس والفتوى على قول (قاضيخان فى التوكيل بالخصومة من الوكالة)

(فيمن تقبل شهادته ومن لاتقبل)

زيد مجنون جنون حالنده عمروك مدعاسنه شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(وشرطها العقل الكامل بان يكون عاقلا بالغافلا تقبل شهادة المجنون والصبى (دررغرر فى الشهادة وكذا فى جميع المتون والشروح)

زيد صغير برخصوصده عمروك مدعاسنه شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

زيد صغير مميز برخصوصى معاينه ايدوب بعد البلوغ شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(تحمل المملوك شهادة اوالصبى اوالزوج ثم عتق و بلغ واباتها وشهدوا تقبل (فى الثانى من شهادة البزازية)

زيد صغرنده تحمل شهادت ايدوب بعد البلوغ ادا ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته آنفا)

زيد عمرودن قرض الدينى اقچه يه بكر كفيل اولوب بعده عمرو مبلغ مزبورى زيددن طلب ودعوى وزيد انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه بكر شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمرو و بكر ذميلر حضورلرنده بشره شوقدر اقچه قرض ويردكدنصكره عمرو و بكر شرف اسلامله مشرفلر اولوب بعده زيد مبلغ مرقومى بشردن دعوى و بشر انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه عمرو و بكر شهادت ايلسه لر بشر مجرد مزبورلر صكره دن مسلمان اولمريله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الشاهد اذاردت شهادته لعلة ثم زالت العلة فشهد فى تلك الحادثة لم تقبل الافى اربعة العبد والكافر على مسلم والاعمى والصبى اذا شهدوا فردت شهادتهم ثم زال المانع فشهدوا تقبل كذا فى الخلاصة سواء شهد عند من رآه اوغيره وسواء كان بعد سنين اولا كما فى القنية (اشباه فى الشهادات)

خادم اولوب آزادلو اولان زيدك شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(وشهادة الاعمى لا تقبل فى النسب وغيره وشهادة الخصى تقبل لوعدلا (من شهادة البزازية كذا فى الخانية وسيجئ بعد ثلاث مسائل وتقبل من الخصى) درغرر ملخصا فى باب القبول وعدمه من الشهادة

زيدك مدعاسنه محكمه محضرى اولوب عادل اولان عمروك شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(يجب ان يعلم ان العدالة شرط لتصير الشهادة واجبة القبول لان الحق لايظهر الابصدق الشهود ودليل صدق الشهود العدالة (من المحيط البرهانى فى اول الشهادة) ويستشهد بهذه المسئلة جواز تقليد القضاء للجاهل لان القضاء مثل الشهادة كما قالوا بل القضاء اقوى واذا كان الجاهل اهلا للقضاء كان اهلا للشهادة بالطريق الاولى منه (المولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى)

زيد عمرودن برخصوصى دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه قسام كاتبى اولان بكر عادل شهادت ايلسه عمرو مجرد قسام كاتبى اولمغله شهادتنى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيدك عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسنده زيدك مدعاسنه چاوش اولان بكر عادل شهادت ايلسه عمرو مجرد بكر چاوش اولمغله شهادتنى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والحاصل ان العمال اذا كانوا عدولا لايأخذون من الناس بغير حق تقبل شهادتهم وان اخذوا بغير حق من الناس ولم يكونوا عدولا فالصحيح انه لاتقبل شهادتهم (مجمع الفتاوى فى اختلاف الشاهدين فى الشهادة)

زيدك عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسنده زيدك مدعاسنه برمكتبده معلم اولان بكر عادل شهادت ايلسه عمرو مجرد بكر معلم اولمغله شهادتنى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وشهادة الخصى مقبولة اذا كان عدلا وكذا شهادة المعلم (قاضيخان فيمن لاتقبل شهادته لفسقه من كتاب الشهادة)

علمادن اولميان زيد برخصوصده علمادن اولان عمروك اوزرينه شهادت ايلسه عمرو مجرد زيد علمادن اولمامغله شهادتنى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل فى شهادة الامى والقروى وارباب الصناعات الدنية كالزبال والحائك والقنواتى والاعرابى اذا كان عدلا هل تقبل شهادته حيث كان عدلا ولو كان المشهود عليه طالبا للعلم ام لااجاب نعم تقبل شهادته حيث كان عدلا ولو على طالب العلم (من فتاوى خير الدين افندى فى كتاب الشهادة)

حال اولان زيدك شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * عادل ايسه اولور

شهادة اهل الصناعات جائزة اذا كانوا عدولا وقال بعض العلماء لايجوز لكثرة خلافهم والايمان الفاجرة بينهم (من المحيط البرهانى فى الثالث من الشهادة)

اعمى اولان زيدك شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا من اعمى لان الاداء يفتقر الى التمييز بين الخصمين والمشهود به ان كان منقولا ولايميز الاعمى الابالنغمة وفيه شبهة يمكن التحرز عنها بجنس الشهود (دررغرر فى باب القبول وعدمه) ولايميز الاعمى الابالنغمة وفيه شبهة (هداية فى باب من تقبل شهادته ومن لاتقبل)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقى وارميدر ديو بكردن سؤال اولندقده بكر بلمم ديوب بعده زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده بكر زيدك مدعاسنه شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ليست لفلان عندى شهادة فى امر ثم شهد تقبل اذا كان عدلا لانه يمكنه ان يقول كانت لى الا انى نسيتها فعلى قياس هذا اذا قال لااعلم هذه الشهادة ثم شهد تقبل (من الواقعات لصدر الشهيد حسام الدين من الشهادة وهكذا فى الولوالجية)

زيددن عمرو متوفانك وارثى وارميدر ديو سؤال اولندقده زيد بلمم ديوب بعده بكر بن عمروك فلان جهتدن وارثى يم ديو خصم شرعى يوزينه دعوى ايتدكده زيد بكرك مدعاسنه شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلة آنفا)

زيد هنددن برخصوصى دعوى وهند انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايدهمامكله هنده يمين ويردردكدنصكره زيد مدعاسنه اقامت بينه ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ولو ادعى ان المدعى عليه كان كاذبا فى يمينه فكان رد اليمين الفاجرة اولى من رد البينة العادلة وهذا مذهبنا وهو مروى عن شريح وعمرو بن الخطاب رضى الله تعالى عنهما (من شرح ادب القاضى للخصاف)

برحجتك مضموننه شهادت ايدن زيد وعمروك اسملرى ذيل حجتده مكتوب اولماسه شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(قاضى بلدة حكم على رجل بمال وسجل ثم مات القاضى ومثله عزله فاحضر المدعى المحكوم عليه عند قاض آخر وبرهن على قضاء الاول اجبر الثانى على اداء المال ان كان الحكم الاول صحيحا انتهى (خيرالدين افندى فى كتاب ادب القاضى)

هند زيدك يدنده اولان عرصه ايچون متوليه سى اولديغم وقفك مستغلاتندندر ديو دعوى و بر وقفيه ابراز ايدوب زيد انكار ايتدكده هندك مدعاسنه عمرو و بكر وجه شرعى اوزره شهادت ايلسه لر زيد مجرد عمرو و بكرك اسملرى وقفيه نك ذيلنده مكتوب اولمامغله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلة آنفا)

زيد آخر دياره واروب عمرودن شوقدر اقچه دعوى ومدعاسيچون الديغى نقلى ابراز ايتدكده نقل عمله صالح اولميوب زيد اصل مدعاسنه بينه يه محتاج اولمغله زيدك اصل مدعاسنه ذيل نقلده شهود

طريق اولمق اوزره اسملری تحریر اولنان كسنه لر شهادت ایلسه لر عمرو مجرد مزبورلرك اسملری وجه محرر اوزره ذیل كتابده تحریر اولنمغله شهادتلرینی طوتمام دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(يفهم جواب هذا السؤال مما مر من الدرر قبل الورقتين)

زید عمرو قاضینك مجلسنده بر خصوصه اقرار ایدوب بعده عمرو معزول اولدقدنصكره عمرو زیدك اقرار مشروحنه شهادت ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(و يقبل قول القاضى المعزول اذا ضم اليه شاهد آخر (مختارات لعلى الجمالى) روى ان عمر بن الخطاب رضى الله عنه قال لعبد الرحمن بن عوف لو رأيت رجلا على حد ثم وليت أكنت تقيمه عليه قال لا حتى يشهد معى غيرى فقال احب (من مبسوط السرخسى فى القضاء)

زید قاضی معزول اولدقدنصكره عمرو بكردن زید زمان قضاسنده فلان خصوصی بنم ایچون اوزریكه حكم ایتدی دیو دعوی ایتدكده زید اول خصوصی حكم ایتمشیدم دیو شهادت ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

واذا عزل من القضاء قال كنت قضيت لهذا على هذا بكذا لم يقبل قوله فى ذلك وان شهد معه اخر لم تقبل ايضا لانه شهادة على فعل نفسه ولا شهادة للانسان فيما يفعل (من مبسوط السرخسى فى ادب القاضى من كتاب القاضى الى القاضى)

زید متوفانك ورثه سی عمرودن زیدك ذمتكده فلان متاع ثمننده شوقدر اقچه حقی واردر دیو دعوی و عمرو انكار ایتدكده ورثه نك مدعالرینه شهادته كلن بكر و بشر زید اول متاعی بیعه بزی توكیل ایتمكله متاعی عمروه بز بیع و تسلیم ایتمشیدك دیو شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(وشهادة الوكيلين او الدلالين اذا قالا نحن بعنا هذا الشئ او الوكيلان بالنكاح او الخلع اذا قالا نحن فعلنا هذا الخلع او النكاح لا تقبل واما لو شهد الوكيلان بالبيع انها منكوحته او ملكه تقبل (بزازية فى نوع من الشهادة على فعل نفسه من كتاب الشهادات)

زید عمرودن بكرك انبارینه وضع ایتدیكم شوقدر كیل بغدایی انباردن تغلبا اخذ و استهلاك ایلدك دیو دعوی و عمرو انكار ایدوب زیدك مدعاسنه بغدایی انباره وضع ایتدكده كیل ایدن بشر و خالد شهادت ایتدكلرنده عمرو مجرد بغدایی مزبورلر كیل ایتمكله شهادتلرینی طوتمام دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو شهد على رجل بمال قبضه من رجل ثم انكر قبضه فقالا نحن وزناه عليه ان كان رب المال حاضرا عند الوزن جازت شهادتهما وان لم يكن حاضرا لا تجوز وفى بعض الروايات لا تجوز شهادة الذى كال فى المكيل وشهادة الذى زرع فى المزروع (قاضيخان) وفى المنتقى شهدا انه قبض منه الفا وهو ينكر وقالا نحن وزناها لك ان قالا كان رب المال حاضرا تقبل والا لا وزن الغريم المال ووضعه بين يديه وقال خذ مالك فقال المقضى له لاخرنا فناوله وله ثم شهد على المقضى له انه الذى دفع اليه المال تقبل و ذكر هلال فى الشروط انه لا تقبل شهادة الذى كال فى المكيل وتقبل شهادة الذى زرع فى المزروع (بزازية فى نوع من الشهادة على فعل نفسه من كتاب الشهادات) لان للكيل اثرا فى التسليم دون الزرع (خلاصة فى نوع من الشهادة على فعل نفسه من كتاب الشهادات)

زید بر خصوصی عمرودن دعوایه بكری توكیل ایدوب بكر دخی اثبات وكالت ایدوب خصوص مزبوری عمرودن دعوی ایتدكدنصكره دعوی تمام اولمدین زید بكری عزل و یرینه بشری توكیل ایدوب بشر عمرودن اول خصوصی دعوی ایتدكده بكر خصوص مزبوره شهادت ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(شهادة الوكيل للموكل بعد العزل ان خاصم لا تقبل وان لم يخاصم تقبل (خانية فى آخر الفصل الثالث من الشهادات)

زید عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسنده بکری توکیل ایدوب بعده بکر عمرو ایله مخاصمه ایتمدین زید بکری وکالتدن عزل ایتدکدنصکره زید بالذات عمرو ایله مرافعه اولوب بینه زیده دوشمکله بکر زیدك مدعاسنه شهادت ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(اذا شهد لموکله قبل الخصومة فی مجلس القاضی تقبل ثم الشرط عندهما الخصومة فی مجلس القاضی حتی اوخاصمه فی مجلس غیرالقاضی وعزل الموکل قبل الخصومة عندالقاضی فشهد للموکل تقبل شهادته عندهما (محیط وفتاوای مسعودی) ولوشهد الوکیل بعد عزله للموکل ان خاصمه لاتقبل شهادته والالای وان لم یخاصمه قبلت شهادته (منح الغفار)

زید عمرودن بکرك حضورنده برخصوصی دعوی وعمروانکارایدوب زیدك مدعاسنه بکر شهادت ایتدکده عمرو مجرد بکرحین دعواده حاضراولمغله شهادتنی طوتمام دیمکه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(الرأی الی القاضی فی مسائل الاولی اذا ادعی دینا علی آخرفان رأی القاضی ان یسأله عن السبب فعله ولوسأله فلم یبین لایجبره الثانیة طلب المدعی علیه المحاسبة من المدعی فالرأی الی القاضی فان رأی امره بها وان امتنع لم یجبره کذا فی الخانیة الثالثة التفریق بین الشهود والسؤال عن المکان والزمان ان رأی فعل الخ (من رسالة زین بن نجیم)

زید وعمرو بکرك یدنده اولان اشیا ایچون ملکمزدربودعوی ایدوب بعده دعوالری فصل اولنمدین بشر اشیاء مرقومه ایچون ملکمدر دیو دعوی ایتدکده زید وعمرو بشرك مدعاسنه شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن ادعی ملك شیء لنفسه ثم شهد انه ملك غیره لاتقبل (فی اوائل الثانی عشر من العمادیة وکذا فی الخلاصة)

نوع آخر)

کذب ایله معروف اولان زیدك شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز (ولاتقبل شهادة من کان معروفا بالکذب (قاضیخان فی فصل فیمن لاتقبل شهادته لفسقه)

مدمن خمر اولان زیدك شهادتی مقبوله اواورمی * الجواب * اولماز

(ولاتقبل شهادة مدمن الخمر وانماشرط الادمان لیکون ذلك ظاهرا منه فان من اتهم بشرب الخمر ولکن لایظهر ذلك لایخرج من ان یکون عدلا وانماتسقط عدالته اذاکان مظهرا لذلك (من مبسوط شمس الائمة السرخسی من کتاب الشهادة) ولامد من الشرب علی اللهو (بدایه فی باب من تقبل شهادته ومن لاتقبل)

ترك صلاة عادتی اولان زیدك شهادتی مقبوله اواورمی * الجواب * اولماز

(وان ترك الصلاة متعمدا تبطل عدالته ومعنی التعمد عدم استعظام التفویت کمایفعله العوام لاللاستخفاف بها فانه کفر (بزازیة فی الفصل الاول من القضاء)

زید عمروك مدعاسنه شهادت ایتمك ایچون عمرودن شوقدر اقچه رشوت الوب شهادت ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(القاضی لوارتشی وحکم نفذ حکمه فیمالم یرتش لافیما ارتشی قال (بز) نفذ فیهما وقال (ض) بطل فیهما وبالاول اخذ (شخ) (جامع الفصولین فی الفصل الاول) واهله اهل للشهادة لان کلا منهما من باب الولایة لانه تنفیذ القول علی الغیر ولان کلا منهما الزام اذالشهادة ملزمة علی القاضی والقضاء ملزم علی الخصم فمایشترط لاهلیة الشهادة یشترط لاهلیة القضاء وشرط اهلیتها شرط اهلیته (دررغرر من کتاب القضاء) اکل ربوا عادتی اولان زیدك شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

ولامن یأکل الربوا (بدایة فی کتاب الشهادة)

زید مسلمك اوزرینه حد قذف اقامت اولندقدنصکره زید عمروك مدعاسنه شهادت ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ولاشهادة المحدود فى قذف وان تاب الاان حد كافرا ثم اسلم (ملتقى)

زيد بر خصوصه شهادت ايدوب حاكم لعلة الفسق شهادتنى رد ايتدكدنصكره زيد حاكم آخر حضورنده خصوص مزبوره شهادت ايلسه مقبوله اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(ومن ردت شهادته لتهمة الفسق لم تقبل بعد ذلك وان زال ذلك السبب (من شرح الطحاوى فى القضاء)

زيد وعمرو بر خصوصه بكر قاضى حضورنده شهادت ايدوب بكر لعلة الفسق شهادتلرينى رد ايتدكدنصكره زيد وعمرو مجلس آخرده بكرك حضورنده اول خصوصه شهادت ايتدكلرنده بكر شهادتلرينى قبول وموجبيله حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معمول بها اولورمى * الجواب * اولماز

(لانه لم يستند حكمه الى دليل شرعى ولوشهد فاسق فردت لفسقه ثم تاب وشهد لاتقبل (خلاصة وكذا فى البزازية) وفرعت على قولهم الساقط لايعود قولهم اذا حكم القاضى برد شهادة الشاهد مع وجود الاهلية للفسق او التهمة فانه لاتقبل بعد ذلك فى تلك الحادثة (من الاشباه فى بيان الساقط لايعود)

زيد وعمرو بكر ايله قرق كون بر بلده ده ساكنلر اولوب بكرك زوجه سى هند ايله مدت مزبوره ده ازواج معامله سى ايتديكنه عالملر ايكن بلاعذر سكوت ايتدكلرندنصكره زيد وعمرو بكر هندى قرق كون مقدم اوج طلاق ايله تطليق ايتمشيدى ديو شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(واختلفوا فى حد التقادم اشار فى الجامع الصغير الى انه ستة اشهر فانه قال بعد حين وهكذا اشار الطحاوى وابو حنيفة لم يقدر فى ذلك بشئ وفوضه الى رأى القاضى فى كل عصر وعن محمد انه قدره بشهر لان مادونه عاجل وهو رواية عن ابى حنيفة وابى يوسف وهو الاصح (من حدود الهداية فى باب الشهادة على الزنا)

زيد وعمرو بكر ايله بر بلده ده برسنه ساكنلر اولوب بو مدتده بكرك زوجه سى هند ايله ازواج معامله سى ايتديكنه عالملر اولوب بلاعذر سكوت ايتدكلرندنصكره زيد وعمرو بكر هند ايله رضاعا قرنداشلردر ديو شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى ❊ الجواب * اولماز

زيد وعمرو بكر ايله درت سنه بر بلده ده ساكنلر اولوب بكر جاريه سى هندى وطئ ايتديكنه عالملر ايكن بلاعذر سكوت ايتدكلرندنصكره زيد وعمرو بكر هندى درت سنه مقدم اعتاق ايتمشيدى ديو شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(الشهادة فى الحدود تبطل بالتأخير فى الاداء او تقادم العهد وكذا كل حد لايشترط فيه دعوى العباد (جواهر الفتاوى فى الشهادة)

زيد زوجه م هندك اوزرينه اولنورسم الاجغم بوش اولسون ديدكدنصكره زيد هندك اوزرينه زينبى تزوج ودخول ايدوب بعده برقاج آى مرورنده زيد فوت اولوب زينب تركه سندن حصه طلب ايتدكده زيدك ورثه سى زيد وجه محرر اوزره شرط ايتدكدنصكره سنى تزوج ايتمكله بوش اولوب وارثه اولمازسك ديو دعوى وزينب انكار ايدوب ورثه نك مدعالرينه بكر وبشر شهادت ايلسه لر بكر وبشرانجق زيدك وجه محرر اوزره شرط ايدوب بعده زينبى هندك اوزرينه تزوج ايتديكنه عالملر اولوب لكن زيدك زينبه دخول ومعامله ازواج ايتديكنه عالم دكلز ديسه لر زينب مجرد بكر وبشر برقاج آى سكوت ايتمكله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(اجاب المشايخ فى شهود شهدوا بالحرمة المغلظة بعد ما اخروا شهادتهم خمسة ايام من غير عذر انه لاتقبل ان كان عالمين بانهما يعيشان عيش الازواج (علاء الحمامى والخطيب الانماطى وكمال الائمة البياعى) (قع شم كص) شهدوا بعد ستة اشهر باقرار الزوج بالطلقات الثلث لاتقبل اذا كانوا عالمين بعيشهم عيش الازواج وكثير من المشايخ اجابوا كذلك فى جنس هذا وان كان تأخيرهم لعذر تقبل (فى باب الشاهد تؤخر شهادته من القنية وتمامه فيه)

(فى تعديل الشهود)

زید وعمرو برخصوصده بکرك اوزرینه شهادت ایتدکلرنده بکر مزبورلر تعدیل وتزکیه اولنسونلر دیرکن مرافعه اولندقلری قاضی اصغا ایتمیوب قبل التعدیل والتزکیة شهادتلرینی قبول وموجبیله حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز (حکام بویله حکمه مولی دکللردر

(فان طلب من القاضی ان یسأل عنهما سأل ولا یقضی قبل السؤال (قاضیخان فی التزکیة) وحکمها وجوب الحکم علی القاضی بموجبها بعد التزکیة (غرر)

زید متوفانك ترکه‌سنی زوجه‌سی هند ایله قزی زینب قبض ایتدکدنصکره عمرو آخر دیاردن کلوب بن زیدك لابوین ارقرنداشی‌یم دیو دعوی و بلده‌سی قاضیسندن الدیغی نقلی ابراز ایدوب نقلك ورودینه بکر و بشر شهادت ایتدکلرنده زینب بکر و بشر تعدیل وتزکیه اولنسونلر دیرکن مرافعه اولندقلری قاضی اصغا ایتمیوب قبل التعدیل والتزکیة شهادتلرینی قبول ایدوب نقلك موجبیله حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز (حکام بویله حکمه مولی دکللردر

(ولا یقضی القاضی بظاهر العدالة فی قول ابی یوسف ومحمد ویسأل عن الشهود طعن الخصم فی الشهود اولم یطعن وقال ابو حنیفة ان کان المدعی حقا یثبت مع الشهادة کان له ان یقضی بظاهر العدالة مالم یطعن الخصم فی الشهود والفتوی علی قولهما واذا طعن الخصم فی الشهود لا یقضی بظاهر العدالة فی قولهم جمیعا (فی اوائل مسائل التزکیة والتعدیل من الخانیة)

زیدك عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسنده زیدك مدعاسنه بکر و بشر شهادت ایتدکلرنده حاکم مزبورلری تعدیل وتزکیه ایدوب عدالتلری ظاهر اولمغله شهادتلرینی قبول وموجبیله حکم ایتدکدنصکره بعض کمسنه‌لر بکر و بشر فاسقلردر دیسه‌لر کلاملرینه التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز

(وفی موضع ثقة تکذیب المشهود له الشهود قبل الحکم یمنع الحکم و بعده یرفع الحکم و یبطله وذکر النسفی ان تفسیق المشهود له الشهود بعد القضاء لا یوجب بطلان القضاء (فی الخامس عشر من دعوی البزازیة فی نوع فی المیراث وکذا فی اواخر الرابع عشر منه) وانما لم تقبل هذه الشهادات بعد التعدیل لان العدالة بعدما ثبتت لا ترتفع الا باثبات حق الشرع او العبد (درر فی باب القبول وعدمه کالشهادة علی جرح مجرد وهو ما یفسق به الشاهد ولا یوجب علیه حق الشرع او العبد فانها لا تقبل کفاسق او آکل ربوا او انه استأجرهم ونحو ذلك کما سیأتی من المحل المزبور

زیدك عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسنده زیدك مدعاسنه بکر و بشر شهادت ایدوب مرافعه اولندقلری قاضی بعد التعدیل والتزکیة شهادتلرینی قبول وموجبیله حکم مراد ایتدکده عمرو قاضی‌یه بکر و بشر قنغی مذهبده اولدقلرینی سؤال ایتمینجه شهادتلرینی طوتمام دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل عن تفسیر العدل ماهو اجاب هو من تغلب حسناته علی سیئاته ولا یکون صاحب کبیرة ولا یصر علی صغیرة (ابن نجیم) ولزم ایضا العدالة وهی کون حسنات الرجل اکثر من سیئاته وهذا یتناول الاجتناب من الکبائر وترك الاصرار علی الصغائر لان الصغیرة تکون کبیرة بالاصرار علی ماروی عن النبی علیه الصلات والسلام لا صغیرة مع الاصرار ولا کبیرة مع الاستغفار (درر غرر من کتاب الشهادات) سئل عن شخص قال بمجلس القاضی فی خصومة ان شهد علی زید بکذا کان مقبولا علی وکان حقا مایقوله فحضر زید وشهد علیه وکذبه فهل یلزمه ام لا اجاب اذا کان زید عدلا قبل قوله سواء رضی به ام لا وان لم یکن عدلا لا یقبل قوله علیه ولا اعتبار برضاه السابق لان فیه تعلیق لزوم الحق بشهادته والالزامات لا یصح تعلیقها بالشروط (قاریٔ الهدایة) اعلم ان العدالة شرط عندنا لوجوب القبول لا لصحة القبول فغیر العدل یجب علی القاضی ان لا یقبل شهادته اما ان قبل وحکم به صح حکمه کذا فی شرح الوقایة لصدر الشریعة مله

(المولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

زیدك عمرو مسلم ایله برخصوصه متعلقه دعواسنده زیدك مدعاسنه مسلملر اولوب عادللر اولان بکر

و بشر شهادت ایتدکلرنده عمرو بکر و بشره صفات الله قاچدر دیو سؤال اولنسون والا شهادتلرینی طوتمام دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(یفهم جوابه مما ذکر آنفا)

زید بر خصوصده اوزرینه شهادت ایدن عمرو و بکر ایچون شهادتلرنده کاذب اولمادقلرینه یمین ویر دیو حاکمه الحاح ایلسه حاکم مزبورلره یمین ویرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی التهذیب وفی زماننا لما تعذرت التزکیة بغلبة الفسق اختار القضاة کما اختار ابن ابی لیلی استحلاف الشهود لحصول غلبة الظن علیه انتهی قلت ولا یضعفه ما فی الکتب المعتمدة کالخلاصة والبزازیة من انه لا یمین علی الشاهد لانه عند ظهور عدالته والکلام عند خفائها خصوصا فی زماننا ان الشاهد مجهول الحال وکذا المزکی غالبا والمجهول لا یعرف المجهول (بحر رائق فی الشهادة فی شرح قوله وسئل عن الشهود سرا وعلنا)

زید عمرو متوفانک ترکهٔ وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن عمرو ذمتنده قرضدن شو قدر اقچه حقم واردر دیو دعوی و ورثه انکار ایدوب زیدک مدعاسنه بکر و بشر شهادت ایتدکلرنده مرافعه اولدقلری قاضی بعد التعدیل والتزکیة شهادتلرینی قبول ایدوب بعد الحلف موجبیله حکم ایتدکدنصکره ورثه قاضی یه بکر و بشر شهادتلرنده کاذب اولمادقلرینه یمین ویرو الا حکمکی طوتمیوب زید ایله تکرار مرافعه اولورز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وفی مناقب الکردری فی باب ابی یوسف اعلم ان تحلیف المدعی والشاهد امر منسوخ باطل والعمل بالمنسوخ حرام وقد ذکر فی فتاوی القاعدی وخزانة المفتین السلطان اذا امر قضاته بتحلیف الشهود یجب علی العلماء ان ینصحوا السلطان و یقولوا له لا تکلف قضاتک امرا ان اطاعوک یلزم منه سخط الخالق وان عصوک یلزم منه سخطک الی آخر ما فیها (اشباه فی الشهادة قبیل الوکالة)

(فیمن لاتقبل شهادته للتهمة)

زیده عداوت دنیویهٔ ظاهره لری اولان عمرو و بکرک زید اوزرینه شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا تقبل شهادة العدو ان کانت العداوة بسبب الدنیا وتقبل ان کانت بسبب الدین والعدو من یفرح بحزنه و یحزن بفرحه وقیل یعرف بالعرف (خزانة المفتین فی الشهادة) العدو علی عدوه اذا کانت العداوة من امور الدنیا (بزازیة فی الشهادة)

زیدک عمرو ایله بر عرصه یه متعلقه دعواسنده زیدک مدعاسنه عمرک زوجهٔ مطلقه سی هندک قرنداشی بکر شهادت ایلسه عمرو مجرد بکر هندک قرنداشی اولمغله شهادتنی طوتمام دیمکه قادر اولورمی * الجواب اولماز

(هل تقبل شهادة الاخ لاخیه والصدیق لصدیقه فاجازه ابو حنیفة والشافعی واحمد وقال مالک لا تقبل شهادة الاخ المنقطع لاخیه والصدیق الملاطف (افصاح فی کتاب الشهادة)

زیدک مدعاسنه اوکی باباسی عمروک شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(وتقبل الشهادة لاخیه وعمه ومن حرم رضاعا او مصاهرة کام امرأته و بنتها وزوج بنته وامرأة ابیه وابنه لان الاملاک بینهم متمیزة والایدی متحیزة ولا بسوطة لبعضهم فی مال البعض فلا یتحقق التهمة بخلاف شهادته لقرابته ولادا او شهادة احد الزوجین للاخر (درر غرر فی باب القبول وعدمه)

زیدک مدعاسنه لابوین قرنداشی عمروک شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(تقبل شهادة الاخ لاخیه ولا ولاده (قاضیخان فی فصل فیمن لاتقبل شهادته)

هندک مدعاسنه زوجی زیدک شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(لا تجوز شهادة احد الزوجین للآخر خلافا للشافعی (لسان الحکام فی الشهادة) سئل ابن النجیم

الزوج اذا طلق زوجتــه باينا وشهدلها وهى فى العدة منه هل تقبل شهــادته لها اجاب لا تقبــل مادامت فى العدة (صرة الفتاوى)

زيدك عمروايله برخصوصه متعلقه دعواسنده زيدك آزادلوسى بكر زيدك مدعاســنه شهادت ايلسه عمرو مجرد بكر معتقك اولمغله شهادتنى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(تقبل شهادة المعتق لمعتق لما روى ان الحسن شهد لعلى رضى الله عنه مع قنبر مولى على رضى الله عنه عند شريح بدرع له فقال شريح ائت بشاهد آخر فقال على رضى الله عنه مكان الحسن ام مكان القنبر فقال مكان الحسن (نقد الفتاوى فى الباب الرابع من كتاب الشهادة)

زيدك مدعاسنه اجير خاصى اولان عمروك شهادتى مقبوله اولور مى * الجواب * اولماز

(ولوشهد الاجير لاســتاده وهو التلميذ الخاص الذى يأكل معه وهو فى عياله لاتقبل وان لم يكن له اجرة معلومة (بزازيه فى الشهادة)

زيدك مدعاسنه زيدك عيالنده اولان خدمتكارلرى عمرو وبكرك شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(قال رضى الله عنه المراد بالاجير على ماقالوا التلميذ الخاص الذى يعد ضرر استاده ضرر نفسه ونفعه نفع نفسه وهو معنى قوله عليه الســلام لاشهادة للقانع باهل البيت (هدايه) القانع السائل من القنوع لامن القناعة واراد من يكون مع القوم كالخادم والاجير ونحوه لانه بمنزلة السائل بطلب معاشه منهم آه (عينى شرح الهداية ومثله فى معراج الدرايه)

زيد عمرودن برخصوصى دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه عمروى شرعه احضار ايچون مباشر اولان بكر شهادت ايلسه عمرو مجرد بكر مباشر اولمغله شهادتنى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه ممامر من الافصاح قبل ست مسائل)

زيدك عمروايله برخصوصه متعلقه دعواســنده زيدك مدعاسنه عيالنده اولميان كيمســه لر شهادت ايتدكلرنده عمرو مجرد مزبورلرك ســنكله دوســتلقلرى اولوب توابعكدن اولمغله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من الافصاح قبل سبع مسائل)

زيدك مدعاســنه مقدما خدمتكارلرى اولوب بعده مفارقت ايدوب حالا عيالنــده اولميان كمســنه لرك شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه ممامر من الافصاح)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيدك ذمتــكده شو قدر اقچه حقى وار در ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب ورثه نك مدعارينه زيدك حياتنده خدمتــكارلرى اولان بكروبشر شــهادت ايتدكلرنده عمرو مجرد مزبورلر زيدك حياتنده خدمتكارلرى اولمغله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه ممامر قبل ثمان مسائل)

(والمعتبر حال الشاهد وقت الاداء لا التحمل (ملتقى الابحر فى باب من تقبــل شهادته ومن لاتقبل) ومن التهمة المانعة عن الشهــادة ان يجر الشاهد بشــهادته الى نفسه مغنما او يدفع عن نفسه مغرما (قاضيخان فيمن لاتقبل شهادته للتهمة) وهذا المعنى لم يوجدهنا

زيدك خدمتــكارى عمرو بكردن برخصوصى دعوى و بكر انكار ايدوب عمروك مدعاســنه زيدك خدمتكارلرى بشرو خالد شهادت ايتدكلرنده بكر مجرد مزبورلر زيدك خدمتكارى اولمغله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه ممامر من الافصاح والخانية)

زعمادن زيدك رعاياســندن عمروك بكر ايله دعواسى اولمغله عمروك مدعاســنه زيد شهادت ايتدكده بكر مجرد زيد عمروك ضابطى اولمغــله شهادتنى طوتمام ديمــكه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه ممامر ايضا من الافصاح والخانية)

زید فوت اولوب صغیر اوغلی عمروی ترك ایتدكدنصكره عمرو بالغ اولوب بكردن زیدك ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقی واردر دیو دعوی وبكر انكار ایتدكده عمروك مدعاسنه زیدك وصی مختاری بشر شهادت ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(واما شهادة الوصی بحق المیت علی غیره بعدما اخرجه القاضی عن الوصایة قبل الخصومة اوبعدها لاتقبل وكذا لوشهد الوصی بحق للمیت بعدما ادركت الورثة لاتقبل دلت المسئلة علی ان القاضی اذاعزل الوصی ینعزل (من شهادة المودعین فی الثانی فی نوع من شهادة البزازیة)

زید وعمرو وصغیرلرك وصیلری بكرك اوزرینه حاكم بشری ناظر نصب ایتدكدنصكره زید وعمرو بالغلر اولوب بكردن شوقدر مالمزی قبض ایتدك دیو دعوی وبكر شوقدر ناقصدر دیو برمقدارینی انكار ایتدكده زید وعمروك مدعالرینه بشر شهادت ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه مما مر من قاضیخان)

زید فوت اولوب زوجه‌سی هندی واناسی زینبی واولاد صغارینی ترك ایتدكدنصكره عمرو زید ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو صغارك وصیلری بكردن دعوی و بكر انكار ایتدكده عمروك مدعاسنه بشر ایله هند وزینب شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(اذا مات الرجل واقر وارثان بدین لانسان علی المیت فلم یعطیا ولم یقض القاضی علیهما حتی شهدا بذلك الدین لرب الدین عندالقاضی تقبل ویثبت الدین علیهما وعلی غیرهما من الورثة (من متفرقات السراجیة)

زید متوفانك ورثه‌سندن عمرو بكردن زیدك ذمتكده شوقدر اقچه حقی واردر مبلغ مزبوردن حصه‌می ویر دیو دعوی ایتدكده بكر مبلغ مزبوری زیده ایفا ایتمشیدم دیو دعوی وعمرو انكار ایتمكله بكرك مدعاسنه زیدك ورثه‌سندن بشر وخالد شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه مما مر آنفا)

(نوع فی جر المغنم وشبهه)

برخصوصه شهادت ایدن زیدك شهادتنده كندویه جر مغنم اولیجق شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن التهمة المانعة عن الشهادة ان یجر الشاهد بشهادته الی نفسه مغنما اویدفع عن نفسه مغرما (من الخانیة فی اوائل فصل فیمن لاتقبل شهادته للتهمة)

زید متوفانك ورثه‌سندن عمرو بكردن زیدك ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقی واردر دیو دعوی و بكر انكار ایتدكده عمروك مدعاسنه زیدك سائر ورثه سی شهادت ایاسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز (ولا من شریكه فیما یشتركان فیه لانها شهادة لنفسه من وجه (درر غرر فی باب القبول وعدمه من كتاب الشهادات)

زید مقتولك ورثه‌سی عمرودن زیدی سن قتل ایلدك دیو دعوی وعمرو انكار ایتدكده ورثه نك مدعالرینه ایچلرندن بكر و بشر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

برقاچ كمسنه‌لر زید متوفانك ورثه‌سندن زید ثلث مالندن شوقدر اقچه‌سنی بزه علی الاشتراك وصیت ایدوب مصرا فوت اولدی دیو دعوی وورثه انكار ایتدكلرنده مزبورلرك مدعالرینه ایچلرندن عمرو وبكر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو شهدا انه اوصی لهذین الرجلین بجاریته وشهدا المشهود لهما ان المیت اوصی للشاهدین بعبده جازت الشهادة بالاتفاق لانه لاشركة فلاتهمة ولوشهدا انه اوصی لهذین الرجلین بثلث ماله وشهد المشهود لهما انه اوصی للشاهدین بثلث ماله فالشهادة باطلة وكذا اذا شهدا لاولان ان المیت اوصی لهذین الرجلین بعبده وشهد المشهود لهما انه اوصی للاولین بثلث ماله فهی باطلة لان الشهادة

فی هاتین الصورتین مثبتة للشرکة (فی آخر فصل فی الشهادة من وصایا الهدایة) قالوا فی شهادة اهل المحلة ان کانوا یأخذون شیئا من المشهود به لاتقبل شهادتهم لانه حینئذ یکون شهادتهم جار المغنم (من المحیط البرهانی فی الرابع من الشهادة)

بوصورتده مرافعه اولد قلری قاضی عمرو وبکرك شهادتلرینی قبول وموجبیله حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(استند الحکم الی دلیل شرعی ووافق قولا صحیحا فی المذهب نفذ ولاینقض (خیر الدین افندی فی ادب القاضی) وفی هذه الصورة لم یستند الحکم الی دلیل شرعی ولهذا لم ینفذ حکمه)

دیونی ترکه‌سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولان زیدك وصیسی عمرو بکردن زیدك ذمتکده شوقدر اقچه حقی واردر دیو دعوی و بکر انکار ایتدکده عمروك مدعاسنه زیدك داینلرندن بشر وخالد شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(واو شهد لمدیونه بعد موته لا تقبل لان الدین لایتعلق بمال المدیون و یتعلق بعد وفاته کما فی الخانیة (من شهادات معین المفتی کذا فی البزازیة بعین عبارتها) ولاتقبل شهادة رب الدین لمدیونه اذا کان مفلسا (من شرح الجامع) وفی شرح الجامع العتابی اذا شهد لمدیونه بعد موته بمال لاتقبل لتعلق حقه بالترکة (فی باب من تقبل شهادته ومن لاتقبل من القنیة) یجوز شهادة الداین لمدیونه الحی دون المیت لسامر من المحل المزبور)

زید وعمرو و بکر شرکت عنان ایله شریکلر ایکن زید بشردن مال شرکتدن ذمتکده شوقدر اقچه حقم وادر دیو دعوی و بشر انکار ایتدکده زیدك مدعاسنه عمرو و بکر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من الدرر قبل ثلث مسائل)

زیدك شرکت عنان ایله شریکی اولان عمرو بکردن ذمتکده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی و بکر انکار ایتدکده عمروك مدعاسنه زید شهادت ایلسه مبلغ مزبور مال شرکتدن اولمیوب زیدك مبلغ مزبورده شرکتی یوغیکن بکر مجرد زید شریکك اولمغله شهادتنی طوتمام دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فلو شهد فیما لایشترکان فیه تقبل لعدم التهمة (درر فی باب القبول وعدمه من کتاب الشهادات)

زید وعمرو بکردن ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقمز واردر دیو دعوی ومدعالرینه بشر وخالد شهادت ایدوب حکم اولندقدنصکره بشر وخالد بکردن جهت اخرادن شو قدر اقچه دعوی ایتدکلرنده مدعالرینه زید وعمرو شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور جواب آخر عادللر ایسه اولور

(اذا شهد شاهدان لهذین الرجلین علی هذا الرجل الف درهم دین وشهد المشهود لهما للشاهدین علی ذاك الرجل بدین الف درهم تقبل الشهادة بالاجماع لان کل فریق شهد بمالا حق له فیه ولا شرکة (لان الدین لایتعلق بالمال فی الحیوة بالاجماع فانتفت التهمة عن هذه الشهادة فتقبل (عن المحیط البرهانی فی الفصل المکمل للعشرین من الوصایا)

زید وعمرو بکردن برخصوصی دعوی ومدعالرینه بشر وخالد شهادت ایدوب حکم اولندقدنصکره بشر وخالد بکردن آخر خصوصی دعوی ایتدکلرنده مدعالرینه زید وعمرو شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زید عمرو متوفانك ورثه‌سندن عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی وورثه انکار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایده میوب بعده عمروك آخر داینی بکر عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر دیو ورثه‌دن دعوی ایتدکده بکرك مدعاسنه زید شهادت ایلسه ورثه مجرد زید مقدما بزدن وجه محرر اوزره دعوی ایدوب مدعاسنی اثبات ایده مامکله عدل اولدیغی ثابت اولمش اولوراو یله اولیجق شهادتنی طوتمازز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(واذا شهد رجلان لرجلين على ميت بدين الف درهم وشهد الاخران للاولين بمثل ذلك جازت شهادتهما
(من وصايا الهداية)

بو وقفك متولیسی زید عمرودن نقود موقوفه‌دن ساکه و یردیکم اقچه ایچون اوزریکه معامله شرعیه ایله شوقدر اقچه ربح الزام ایدوب ذمتکده شوقدر اقچه ربح وار دردیو دعوی و عمرو انکار ایتدکده زیدك مدعاسنه اول وقفك مرتزقه‌لرندن بعض کمسنه‌لر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(ولو شهد انه وقفه على جيرانه وهما من جيرانه الفقراء جازت شهادتهما لان الجوار ليس بامر لازم وكذا لو شهد اهل مدرسة بوقف المدرسة تقبل شهادتهم و المشايخ فصلوا الجواب فيها فقالوا في شهادة اهل المدرسة ان كانوا يأخذون الوظائف من ذلك الوقف لاتقبل والاتقبل وقيل تقبل من غير تفصيل وهو الصحيح لان كون الوقفية في المدرسة وكون الرجل في المحلة ليس بلازم بل ينتقل (من فصول العمادى) قلت تنبيه الكلام كله في شهادة الفقهاء باصل الوقف لقولهم شهادة الفقهاء على وقفية وقف واما شهادة المستحق فيما يرجع الى الغلة كشهادته باجارة ونحوها لم تقبل لان له حقا في المشهود به فكان منهما فكانه داخلا في شهادة الشريك لشريكه فهو نظير شهادة احد الداينين لشريكه بدين مشترك بينهما (من شهادة بحر الرائق)

بو وقف نقودك متولیسی زید عمرودن ذمتکده اصل مال وقفدن شوقدر اقچه وار دردیو دعوی ایتدکده زیدك مدعاسنه اول وقفك مرتزقه‌سندن بعض کیمسه‌لر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی ❊ الجواب * اولور

(سئل في شهادة المستحق على اصل الوقف هل هي مقبولة ام لا اجاب تقبل على الصحيح نص على ذلك في الفصول العمادية (من فتاوى امين الدين)

زیدك وقفی متولیسی عمرو بکرك یدنده اولان عرصه ایچون زیدك وقفیدر دیو دعوی و بکر انکار ایتدکده عمروك مدعاسنه زیدك محله‌سی اهالیسندن بشر و خالد شهادت ایلسه‌لر بکر مجرد زید وقفیه‌سنده محله‌م اهالیسی وقفمه حسبی ناظر اوله‌لر دیو یازدرمغله بشر و خالدك شهادتلرینی طوتمام دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل عن متولي المسجد اذا شهد مع آخر بان شخصا وقف مكانا كذا على المسجد فهل تقبل شهادته ام لا اجاب ظاهر كلامهم قبولها كما لو شهد مدرس مدرسة وهو صاحب وظيفة بها انتهى
(نقد المسائل في الوقف من فتاوى الشيخ محمد افندى)

زیدك تصرفنده اولان دکانلر ایچون عمروك وقفی متولیسی بکر عمروك وقفیدر دیو دعوی و زید ملکمدر دیو انکار ایتدکده بکرك مدعاسنه مرتزقه‌دن بشر و خالد شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته من نقد المسائل آنفا)

غله‌سی سپاهی اوطه‌لرندن بر اوطه‌نك نفراتنه مشروطه وقف نقودك متولیسی زید معزول اولوب یرینه عمرو متولی اولدقده عمرو زیددن اصل مال وقفدن مقبوضك شوقدردر دیو دعوی و زید شوقدر ناقصدر دیو انکار ایتدکده عمروك مدعاسنه اول اوطه نفراتندن بکر و بشر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور
(کذلك مرت مسئلته غیر مرة)

غله‌سی بر محله عوارضنه مشروطه وقفك متولیسی زید عمرودن غله‌ء وقفدن ذمتکده شوقدر اقچه وار دردیو دعوی و عمرو انکار ایتدکده زیدك مدعاسنه اول محله اهالیسندن اولوب عوارض و یرن کمسنه‌لر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(ان كان الشاهد يطلب لنفسه حقا من ذلك لاتقبل شهادته (في فصل فيمن لاتقبل شهادته من شهادة الخانية)

غله سی بر محله نك عوارضنه مشروطه نقود موقوفه نك متولیسی زید عمرودن ذمتكده اصل مال وقفدن شوقدر اقچه واردر دیو دعوی و عمرو انكار ایتدكده زیدك مدعاسنه اول محله اهالیسندن بعض كمسنه لر شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور
(مرت مسئلته من الصیرفیة)

بر محله ده واقع مسجدك متولیسی زید عمروك تصرفنده اولان عرصه ایچون مسجدك مستغلاتندندر دیو دعوی و عمرو انكار ایتدكده زیدك مدعاسنه محلهٔ مزبوره اهالیسندن بكر و بشر شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(ولو وقعت الخصومة فی الوقف فشهد شاهدان فی ضیعة انها صدقة موقوفة علی فقراء جیرانه والشاهدان من فقراء جیرانه جازت شهادتهما ولو شهد شاهدان فی ضیعة انها صدقة موقوفة علی فقراء قرابته وهما منه لا تقبل شهادتهما قال الناطفی فی الفرق ان القرابة لا تزول و یزول الجوار فلم تكن شهادة الجار شهادة لنفسه لا محالة قال رضی الله عنه فعلی هذا شهادة اهل المدرسة بوقف المدرسة جائزة (قاضیخان فی كتاب الوقف قبیل فصل اجارة الاوقاف)

بر قریه اهالیسنك مرعاری اولمق اوزره تصرفلرنده اولان اراضی ایچون قریهٔ اخری اهالیسندن بعض كمسنه لر قریهٔ مزبورك مخصوص قدیمی مرعاسیدر دیو دعوی ایتدكلرنده مدعالرینه قریهٔ اخری اهالیسندن اولوب اول مرعادن انتفاعلری اولان كمسنه لر شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من خیر الدین افندی)

بو صورتده مرافعه اولدقلری قاضی اول كمسنه لرك شهادتلرینی قبول و موجبیله حكم ایلسه حكمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

بر قریه اراضیسندن اولمق اوزره سپاهیسی زیدك یدنده اولان بر مقدار اراضی ایچون قربنده اولان قریهٔ اخری سپاهیسی عمرو تیمارم اراضیسندندر دیو دعوی و زید انكار ایتدكده عمروك مدعاسنه قریهٔ اخری رعایاسندن اولوب اول اراضیدن اصلا انتفاعلری اولمیان بكر و بشر عدللر شهادت ایلسه لر زید مجرد تیمارك رعایاسندن اولمغله شهادتلرینی طوتمام دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی فتاوی النسفی اهل القریة او اهل السكة الغیر النافذة شهدوا علی قطعة ارض انها من قریتهم او من سكتهم لا تقبل وان نافذة ان ادعی حقا لنفسه لا تقبل وان قال لا آخذ شیئا تقبل وكذا فی وقف المدرسة شهد اهلها وقیل فی السكة النافذة تقبل مطلقا (فی نوع فی الشهادة علی فعل نفسه من شهادات البزازیة)

زیدك اوقافندن بر وقف قریه نك متولیسی عمرو بكر سپاهینك تصرفنده اولان اراضی ایچون قریهٔ مزبوره نك اراضیسندن اولوب وقفدر دیو دعوی و بكر انكار ایتدكده عمروك مدعاسنه زیدك اوقافندن اولان قریهٔ اخری اهالیسندن اولوب اراضیٔ مزبوره دن انتفاعلری اولمیان كمسنه لر شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زیدك وقفی اراضیسندن اولمق اوزره متولیسی عمروك یدنده اولان اراضی ایچون بكرك وقفی اولان قریه متولیسی بشر بكرك وقفیدر دیو دعوی و عمرو انكار ایتدكده بشرك مدعاسنه قریهٔ مزبوره اهالیسندن اولوب اول اراضیدن اصلا انتفاعلری اولمیان كمسنه لر شهادت ایلسه لر عمرو مجرد مزبورلر قریهٔ مرقومه رعایاسندن اولمغله شهادتلرینی طوتمام دیمكه قادر اولورمی الجواب * اولماز (قد تقدمت مسئلته قبل مسئلة)

(نوع فی دفع المغرم وشبهه)

زیدك عمرو ایله اولان دعواسنده عمروك اوزرینه شهادت ایدنلرك شهادتلرنده كندیلردن دفع مغرم اولیجق شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

ومن التهمة المانعة عن الشهادة ان يجر الشاهد بشهادته الى نفسه مغنما او يدفع عن نفسه مغرما (قاضیخان فی فصل فیمن لاتقبل شهادته للتهمة)

زید عمرودن ذمتکده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی وعمرو مبلغ مزبوری سابقا ادا ایتمشیدم دیو دعوی وزید انکار ایتدکده عمروک مدعاسی اولان مبلغ مزبوره کفیللر اولان بکر و بشر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(وان کان الشاهد ان کفیلین بالمال عن صاحب الحق لم یجز شهادتهم لانهما یجران بها الی انفسهما مغنما فان الطالب اذا اخذ المال من المشهود علیه حصل استیفاء البراءة به (من شرح المبسوط للسرخسی فی کتاب الکفالة) الکفیل بنفس المدعی علیه ان شهد ان المدعی علیه قضی المال الذی کانت الکفالة بالنفس لاجله اختلف المشایخ فیه والصحیح انها لاتقبل (عتابیه وکذا فی البزازیة)

برمحله ایچنده کیمسه‌نک ملکی اولمیان خالی یرده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولمیان زیدک ورثه‌سی محلهٔ مزبوره اهالیسندن عمرودن زیدی سن قتل ایلدک دیو دعوی ایتدکلرنده مدعالرینه محلهٔ مزبوره اهالیسندن بکرو بشر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(قتیل وجد فی محلة فادعی ولی القتیل القتل علی رجل بعینه من اهل المحلة لایبطل القسامة والدیة من اهل المحلة وعن ابی حنیفة فی روایة یکون ذلک ابراء منه لاهل المحلة ثم لو اقام ولی القتیل شاهدین من غیر اهل المحلة علی ذلک الرجل فقد اثبت القتل علیه بالحجة فیقضی بموجبه وان اقام ولی القتیل علی ذلک شاهدین من اهل المحلة لاتقبل شهادتهما (فی آخر باب الشهادة من جنایة الخانیة)

برقریه ایچنده کیمسه‌نک ملکی اولمیان خالی یرده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولمیان زیدک ورثه‌سی برقصبه اهالیسندن عمرودن زیدی سن قتل ایلدک دیو دعوی ایتدکلرنده مدعالرینه قریهٔ مزبوره اهالیسندن بکر و بشر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو ادعی الولی علی رجل من غیر اهل المحلة فقد ابرأهم عن القسامة والدیة فان شهد اثنان من اهل المحلة للولی بما ادعی لاتقبل عند ابی حنیفة وقالا تقبل والکلام فیه یرجع الی اصل مجمع علیه وهو ان کل من انتصب خصما فی حادثة ثم خرج من ان یکون خصما لم تقبل شهادته (ظهیریة فی باب القسامة من کتاب الجنایات) والصحیح قوله وعلیه اعتمد المحبوبی والنسفی وغیرهما تصحیح قدوری لقطلوبغا)

زیدک برمحله‌ده واقع ملک منزلی ایچنده اوغلی عمرو صغیر قتل اولندقده زید بکردن عمروی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایتدک دیو دعوی و بکر انکار ایتدکده زیدک مدعاسنه محلهٔ مزبوره اهالیسندن بشر وخالد شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الاسبیجابی ان الرجل اذا وجد قتیلا فی دار انسان وفیها خدمته وغلمانه فان القسامة والدیة علی رب الدار دونهم (من قسامة التاتارخانیة) ومن التهمة المانعة عن الشهادة ان یجر الشاهد بشهادته الی نفسه مغنما او یدفع عن نفسه مغرما (فی فصل فیمن لاتقبل شهادته للتهمة من شهادات الخانیة)

زید برمحله اهالیسندن عمروک ساکن اولدیغی ملک منزلی ایچنده جرح اولنوب بعده برقاچ کون مرورنده اول جرحدن محلهٔ اخراده فوت اولسه ورثه‌سی بکردن زیدی سن جرح وقتل ایتدک دیو دعوی ایتدکلرنده مدعالرینه محلهٔ اولی اهالیسندن بشر وخالد شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

برقریه اهالیسندن برقاچ کیمسه‌لر قریه‌یه صوت استماع اولنمیان صحراده اوتوررلر ایکن ایچلرندن زید قتل اولنوب بعده وارثلری اصحاب مجلسدن عمرودن زیدی سن قتل ایلدک دیو دعوی

ایتدكلرنده مدعا علیهلرك اهل مجلسدن بكر وبشر عادللر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(واذا وجد القتيل فى فلاة من الارض فان كانت ملكا لانسان فالقسامة والدية على عاقلته وان لم يكن لها مالك وكان فى موضع يسمع منه الصوت فعلى اقرب القبائل الى ذلك الموضع وان لم يسمع الصوت فدمه هدر (فى باب القسامة من جنايات الظهيرية) فاذا كان دمه هدرا فلا يكون فى شهادتهم دفع مغرم عن انفسهم الخ

زيدك دكرمنه برقاج كیمسه اون اوكوتمك ایچون واروب دكرمنده اوتوررلر ایكن ایچلرندن عمرو قتل اولنوب بعده وارثلری اول كیمسه‌لردن بكردن عمرویی سن قتل ایلدك دیو دعوی ایتدكلرنده مدعا علیه اول كمسنه‌لردن عادللر اولان بشر وخالد شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(ولهذا تقبل شهادة اهل المحلة لانها لم تجر المغنم الى نفسه ولم يدفع عن نفسه مغرما وفى ذلك لم يوجد دفع المغرم عن نفسه

زيد بر محله اهالیسندن عمروك ساكن اولدیغی ملك منزلی ایچنده جرح اولنوب بعده برقاج كون مرور نده اول جرحدن محلهٔ اخراده فوت اولوب ورثه‌سی بكردن زیدی سن جرح وقتل ایلدك دیو دعوی ایتدكلرنده مدعا علیه محلهٔ اولی اهالیسندن بشر وخالد شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

(فى الشهادة بالتسامع)

محض شروط وقفده تسامع ایله شهادت مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(يجوز الشهادة بالتسامع فى اصل الوقف ولا تجوز فى شرائطه وهو الصحيح (خلاصه فى الفصل الاول من كتاب الشهادة)

دعوای نسبده بلا تفسیر سماعله شهادت مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(اذا شهد الشهود بما يجوز به الشهادة بالسماع وقالوا لم نعاين ذلك ولكنه اشتهر عندنا جازت شهادتهم ولو قالوا شهدنا بذلك لانا سمعنا من الناس لا تقبل شهادتهم (من شهادة الخانية وكذا فى الاول من شهادات التاتارخانية نقلا عن الذخيرة وكذا فى البزازية والصغرى)

ثبوت زناده سماعله شهادت مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو شهد اربعة على رجل بالزنا فشهدوا عند القاضى انهم رأوه يزنى بهذه المرأة وقالوا رأينا ذكره فى فرجها قد غاب كما يغيب الميل فى المكحلة جازت شهادتهم وان قالوا تعمدنا النظر لان هذا النظر لاقامة الحسبة وينبغى للقاضى ان يسأل الشهود عن الزنا وعن ماهيته وكيفيته ووقته ومكانه ويبالغ فى ذلك اقصى المبالغة (قاضيخان فى كتاب الحدود)

دعوای نسبده بویله اشیدرز دیو سماع وتفسیر ایله شهادت مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(شهدا بنسب او نكاح وقالا سمعناه من قوم لا يتصور اجتماعهم على الكذب لا تقبل وقيل تقبل وفى عدة اشارة الى ان القبول اصح على ما يأتى
(جامع الفصولين فى الثانى عشر)

دعوای موتده بویله اشیدرز دیو سماع وتفسیر ایله شهادت مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا يجوز للشاهد ان يشهد بشئ لم يعاينه الا النسب والموت والنكاح والدخول وولاية القاضى لانه يسعه ان يشهد بهذه الاشياء اذا اخبر بها من يثق به (بدايه) فلو لم تقبل فيها الشهادة بالتسامع ادى الى الحرج وتعطيل الاحكام (هدايه فى الشهادة) واذا شهد شاهدان على موت رجل فهذا على وجهين ان اطلقا لذلك اطلاقا ولم يبنيا شيئا او قالا لم نعاين موته وانما سمعنا من الناس ففى الوجه الاول تقبل

شهادتهما وفى الوجه الثانى ان لم يكن موت فلان مشهورا لاتقبل الشهادة بلا خلاف وان كان موت فلان مشهورا ذكر فى الاصل وفى كتاب الاقضية انها تقبل الشهادة وهكذا ذكر الخصاف فى ادب القاضى وقد قال بعض مشايخنا لاتقبل شهادتهم وبه اخذ صدر الشهيد حسام الدين وفى العتابية هو الصحيح (فى الاول من شهادات التاتار خانية)

موت دعواسنده بلا تفسير سماعله شهادت مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الموت يكفى العدل والواثنى هو المختار (ملتقى) اذا شهد الشهود بما يجوز به الشهادة بالسماع وقالوا لم نعاين ذلك ولكنه اشتهر عندنا جازت شهادتهم ولو قالوا شهدنا بذلك لانا سمعنا من الناس لاتقبل شهادتهم (قاضيخان فى اوائل فصل الشاهد يشهد بعدما اخبر كذا فى الاول من شهادة التاتار خانية نقلا عن الذخيرة وفى البزازية مثله)

دعواى عتقده بويله اشدرز ديو سماعله شهادت مقبوله اولورمى * الجواب * ارلماز

(ولا يشهد بالشهرة فى الولاء اذا كانت الورثة التى يضاف اليهم الولاء يزعمون انه رفيق وعن الثانى آخر اوهو قول محمد انه يجوز ولا يجوز فى العتق والطلاق اجماعا قال الحلوانى هذا قولهما وعن الثانى انه يجوز كما فى الولاء فى الاول (من شهادات البزازية وكذا فى الخلاصة) الشهادة بالعتق لاتحل عندنا بشهرة وسماع خلافا للشافعى والشهادة بالولاء لاتحل بشهرة ا عند ابى حنيفة مالم يعاين تحرير مولاه وهو قول ابى يوسف الاول وعلى قوله الاخر تحل وقول محمد مضطرب (مح) العتق كالولاء اختلافا (فى الثانى عشر من الفصولين) وذكر شمس الائمة السرخسى الشهادة على العتق بالتسامع لاتقبل (كذا فى اوائل شهادة القاعدية فى شرح ادب القاضى) فى الباب الرابع مه للمولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى)

دعواى مهرده بويله اشيدرز ديو سماع وتفسيرايله شهادت مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(واما فى المهر هل يشهد بالتسامع فيه روايتان والاصح انه جائز كذا فى المنتقى من شهادة الخلاصة وهل يحل لهم ان يشهدوا على المهر بالتسامع فيه روايتان عن محمد فى رواية يحل لهم الشهادة على المهر كما تحل لهم على النكاح كذا ذكره فى المنتقى والعيون لان المهر تبع للنكاح وكان حكمه حكم النكاح ولكن لو قالوا سمعنا من الذين حضروا العقد ان المهر كان كذا لاتقبل شهادتهم وفى رواية لاتحل لهم الشهادة على المهر لان المهر مال فلا تجوز فيه الشهادة بالتسامع والصحيح هو الاول (قاضيخان فى فصل الشاهد يشهد بعدما اخبر من كتاب الشهادات)

زيد متوفانك تركه سنى قرلرى قبض ايتدكلرنده صكره عمرو ظهور ايدوب زيد متوفى بابام بكرك معتقى اولوب ولاجهتندن وارثى يم ديو دعوا ايتدكده مدعاسنه بعض كسنه لر سماعله شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز ، (مرت مسئلته قبل مسئلة)

بروقفك متوليسى زيد عمروك تصرفنده اولان منزل ايچون وقف مزبورك مستغلاتندندر ديو دعوى وعمرو ملكمدر ديو انكار ايتدكده بكر و بشر زيدك مدعاسنه سماعله شهادت ايدوب عمروك تصرفى سبب ملك اولور مستند شرعى يه بنا اولمحق مزبوره ايله منزل مرقوم عمروك يدندن نزع اولنورمى * الجواب * اولنماز

بوصورتده عمرو اول منزلى ملكيت اوزره واضع اليد اولان خالددن اشترا ايدوب يكرمى سنه دنبرو اول وجهله تصرفى ثابت ايكن زيد عمرو وخالدك دخى منزل مزبوره توجهله مالك اولديغى بيان واثبات ايتمدكجه تصرفك سبب ملك اولور مستند شرعى يه بنا اولمش اولماز شهادت مزبوره يه بناء منزلى وقف ايچون ضبط ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(هكذا افتى المرحوم شيخ الاسلام يحيى افندى)

زيدك تصرفنده اولان برقاج دكان ايچون عمر وجدم بكرك توليت وغله سنى اولاد نه واولاد اولادنه مشروطه وقفيدر ديو دعوى وزيد انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه بعض كمسنه لر سماعله شهادت ايلسه لر زيدك تصرفى سبب ملك اولور مستند شرعى يه بنا اولنجق اول دكانلر شهادت مزبوره ايله زيدك يدندن نزع اولنورمى * الجواب * اولنماز

بوصورتده اول دكانلر مقدما بشر متوفانك ملكيت اوزره تصرفنده اولوب بشر فوت اولدقده زيد حصر اوارثى اولمغله زيد ملك موروثى اولمق اوزره متصرف ايكن عمرو زيده ارث سبب ملك اولماز اويله اولنجق سماعله اولان شهادت ايله دكانلرى سندن الوب وقف ايچون ضبط ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(افتى به المرحوم شيخ الاسلام يحيى افندى من مشايخ الاسلام)

اصل وقفده تسامعله شهادت مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

اما متصرف اولان كيمسه نك تصرفى سبب ملك اولور مستند شرعى يه بنا اولنجق اولماز

(كذا افتى به شيخ الاسلام يحيى افندى رحمه الله)

(فى الشهرة والتواتر)

مشهور ومتواترك خلافنه اقامت اولنان بينه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده زيد قاضى مشهور ومتواترك خلافنه اقامت اولنان بينه يى قبول وموجبيله حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(لاتسمع الدعوى ولا البينة على المتواتر لانه تكذيب الثابت بالضرورة والضرورات مما لم يدخله الشك عندنا (من المحيط البرهانى فى الدعوى ملخصا)

زيدك وقفى اولان قريه ايله عمروك تيمارى قريه سى اراسنده اولان اراضى ايچون زيدك وقفى متوليسى بكر زيدك وقفدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى تيمارم اراضيسندندر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سى اولى در * الجواب * شهرت شايعه قنغى طرفده ايسه اول طرفك بينه سى اولى در

(الوقف المشهور هل يجوز الشهادة عليه بالشهرة تكلم المشايخ فيه والمختار انه يجوز لانه لولم يجز لادى ذلك الى استهلاك الاوقاف القديمة وبه اخذ الفقيه ابو الليث من الواقعات للصدر الشهيد حسام الدين فى كتاب الوقف وتقبل بينة النفى المتواتر

(كما فى الظهيرية والبزازية من قضاء الاشباه)

برخاصك اراضيسندن اولمق اوزره قديمدن ضبط وتصرف اولنوب اويله اولد يغى مشهور ومتواتر اولان اراضى ايچون قربنده تيمارى اولان عمرو تيمارم اراضيسندندر ديو دعوى ومشهور ومتواترك خلافنه اقامت بينه ايلسه مسموعه ومقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده تواترنه ايله حاصل اولور * الجواب * كذب اوزرينه اتفاقلرى متصور اولميان قومك اخبارلريله

(مسئلة) السؤال الاول مرت من المحيط البرهانى فى اول الباب الشهرة الحقيقية امر تشتهر وتسمع من قوم لايتصور اجتماعهم على الكذب (من الفتوى الصغرى للامام الحسامى فى باب الشهادة فى النسب من كتاب الشهادات) والاشتهار يكون بطريقين احدهما ان يسمع من جماعة كثيرة لايتصور تواطؤهم على الكذب وفى هذا لايشترط العدالة ولا لفظ الشهادة والثانى ان يشهد عنده عدلان بلفظ الشهادة (كذا فى الخانية فى فصل فى الشاهد يشهد بعدما اخبر بزوال الحق) وفى العناية ان ثبوت الشهرة بخبر عدلين انما هو عند الامامين لاعنده وفى الثانى عشر من الفصولين وطريق معرفة النسب ان يسمعه من جماعة لايتصور تواطؤهم على الكذب عند ابى حنيفة رحمه الله وعندهما لواخبره عدلان يكفى وقدم فى فصل الاشارة ان الفتوى على قولهما

(عند المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى رحمه الله رحمة واسعة)

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتى فلان بلده ده فلان تاريخده اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايدوب عمروك اول تاريخده اول بلده ده اولميوب مدت سفر بعيد بلدهٔ اخراده اولديغى مشهور ومتواتر ايكن زيد عمروك وجه محرر اوزره اقرارينه اقامت بينه ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب ☼ اولماز

(رجل اقام بينة على اخرانه اقرضه الف درهم فى زمان كذا وفى موضع كذا واقام الآخر بينة انه لم يكن هناك فى ذلك الزمان فالبينة بينة المدعى ولا يلتفت الى بينة المدعى عليه لان البينات انما شرعت للاثبات وبينة المدعى مثبتة والمدعى عليه لا يريد ببينته الا نفى القروض والبينات لا تقبل للنفى فلم يلتفت الى بينته الا ان يأتى العامة وشهدوا بذلك ويكون امرا مكشوفا فيؤخذ بشهادتهم فان الخبر المتواتر يوجب العلم قطعا فاذا شهدوا به على التواتر لم تقبل البينة على خلافه لانها محتملة الكذب وقد ظهر كذبهم بخبر العامة

(من المحيط البرهانى فى الفصل السابع عشر من كتاب الشهادات)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن سن زيدى فلان تاريخده موجبى ديت اولان قتل ايله قتل ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايتدكلرنده عمرو زيد اول تاريخدن ايكى سنه مقدم فوت اولمشيدى ديوب زيدك اول تاريخدن ايكى سنه مقدم فوت اولديغى مشهور ومتواتر اولسه ورثه نك دعوالرى مسموعه ومشهور ومتواترك خلافنه اقامت ايلدكلرى بينه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(وكذلك ان قال اتى بالبينة انى كنت غائبا ذلك اليوم فى ارض كذا لم تقبل منه الا ان يجئ من ذلك بامر مشهور نقبل ذلك فى الحدود والقصاص والاموال فان القاضى يقضى بذلك لان الشهرة فى النفى حجة كما فى الاثبات واذا كان امرا مشهورا فالقاضى مما لم يكذب الشهود واذا لم يجز له القضاء بشهادتهم عند تمكن تهمة الكذب فعند العلم بكذبهم اولى

(من حدود المبسوط)

زيد فوت اولوب لابوين ارقرنداشى اوغلى عمروى ترك ايتمكله تركه سنى عمرو قبض ايتدكدنصكره زيدك لاب قزقرنداشى هند متوفانك قزى زينب هند زيدك فوتندن يكرمى كونصكره فوت اولمغله بن زيده مناسخه طريقيله وارثه اولورم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب وعمرو برسنه مقدم فوت اولدى ديوب هندك زيددن برسنه مقدم فوت اولديغى مشهور ومتواتر اولسه زينبك دعواسى مسموعه ومشهور ومتواترك خلافنه اقامت ايتديكى بينه سى مقبوله اولورمى

* الجواب ☼ اولماز (مرت مسئلته من المحيط البرهانى فى اول الباب)

قديمدن ملكيت اوزره ضبط اولنه كلوب اويله اولديغى مشهور ومتواتر اولان قوروبى زيد قرق سنه ملكيت اوزره ضبط وتصرف ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب حصرا وارثى عمروه انتقال ايتمكله عمرو دخى اول قورى يه يكرمى سنه دنبرو ملكيت اوزره متصرف ايكن بكر سپاهى اول قورى تيمارم اراضيسندندر ديو دعوى ومشهور ومتواترك خلافنه اقامت بينه ايلسه مسموعه ومقبوله اولورمى ☼ الجواب ☼ اولماز

(مرت مسئلته من المحيط البرهانى وكذلك من شهادة البزازية فى الفصل الثانى)

قديمدن زيد وعمروك ملك طريق خاصلرى اولمق اوزره تصرفلرنده اولوب اويله اولديغى مشهور ومتواتر اولان عرصه ايچون بكرك وقفى متوليسى بشر بكرك وقفيدر ديو دعوى ومشهور ومتواترك خلافنه اقامت بينه ايلسه مسموعه ومقبوله اولورمى ☼ الجواب ☼ اولماز

(مرت مسئلته من المحيط البرهانى وكذلك من البزازية فى الفصل الثانى فى المحل المزبور)

(فى شهادة الذمى)

زيد سپاهينك عمرو سپاهى ايله اراضى يه متعلقه دعواسنده زيدك مدعاسنه عمرو مسلم اوزرينه ذميلر

(شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(لامن كافر على مسلم (غرر) لان شهادة الكافر حجة فى حق الكافر دون المسلم (من المحيط البرهانى فى الحادى عشر) ولاتقبل شهادة الذمى على المسلم لانه لا ولاية له عليه (هدايه فى باب من تقبل شهادته ملخصا)

زید نصرانینك عمرو یهودی ایله اولان دعواسنده زیدك مدعاسنه نصرانی اولان بكر ذمی شهادت ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب ❊ اولور

(شهادة اهل الذمة بعضهم على بعض مقبولة وفى التجريد اذا كانوا عدولا فى دينهم اتفقت مللهم اواختلفت (تاتارخانية فى الحادى عشر من الشهادة)

زید وعمرو نصرانیلر بكر نصرانی ایچون بكر اسلامه كلدی دیو شهادت ایدوب بكر انكار ایلسه شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(وفى المنتقى لاشهد نصرانيان على نصرانى انه مات مسلما وليس له ميراث يجب لاحد لاتقبل شهادتهما ولانجعله مسلما وعن الثانى انها لاتقبل فى الحيوة وتقبل بعد الموت (بزازية فى نوع فى الشهادة على النفى)

زید ذمی عمرو مسلمدن سن متوفی لابوین قرنداشم اولوب وراثتی بنم‌له زوجه‌سی هنده منحصره بكر ذمینك حیاتنده شو مقوله شو قدر قیمتلو شو قدر اشیاسنی غصبا المشیدك حصه‌می ویر دیو دعوی وعمرو اشیاء مزبوره‌یی الدیغنی اقرار ایدوب زیدك نسبنی انكار ایتدكده زیدك نسبنه بشر وخالد ذمیلر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(قال محمد فى الجامع نصرانى مات وجاء رجل وادعى ان الميت اوصى اليه واحضر غريما مسلما للميت عليه دين واقام نصرانيين على الوصاية لاتقبل قياسا وتقبل استحسانا وجه الاستحسان ان المسلمين لايحضرون موت النصارى ولو لم تقبل شهادة الذمى لبطلت حقوق الكفرة (من المحيط البرهانى فى فصل شهادة النصارى ملخصا) وكذلك لو اقام بينة نصرانى انه ابن النصرانى وانه ابوه توفى واحضر غريما مسلما يقر بالمال وينكر نسبه لاتقبل قياسا وتقبل استحسانا (من المحيط للامام السرخسى فى باب الشهادة على الوكالة ملخصا) لامن كافر على مسلم الافى الوصاية والنسب اذا ادعى حقا من قبل الميت على خصم حاضر (غرر فى باب القبول وعدمه من الشهادة)

زید ذمی فوت اولوب ظاهرده وارث معروفی اولمامغله تركه‌سنی امین بیت المال قبض ایتدكدنصكره عمرو ذمی ظهور ایدوب بن زیدك اوغلی وحصرا وارثی‌یم دیو امین مزبورك یوزینه دعوی ایتدكده عمروك مدعاسنه برقاچ ذمیلر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(وسبب ثبوت النسب النكاح وهم لايحضرون نكاحهم فلو لم تقبل شهادة النصرانى على المسلم ادى الى ضياع الحقوق فقبلت ضرورة كما قبلت شهادة القابلة للضرورة (درر فى باب القبول وعدمه فى الشهادة ملخصا)

هند مسلمه فوت اولدقده زوجی زیددن غیری وارثی اولمامغله تركه‌نك نصفنی امین بیت المال اولان عمرو قبض ایتدكدنصكره بكر مسلم ظهور ایدوب بن هندك لابوین عمی اوغلی‌یم دیو عمروك یوزینه دعوی وعمرو انكار ایتدكده بكرك مدعاسنه ذمیلر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(لامن كافر على مسلم الافى الوصاية والنسب (غرر)

زید مسلم بر بار كیرینی عمرو ذمی‌یه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدكدنصكره بكر ذمی اول بار كیر ملكیمدر دیو عمرودن دعوی وعمرو انكار ایتدكده بكرك مدعاسنه بشر وخالد ذمیلر شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(مسلم باع عبدا من نصرانى فاستحقه نصرانى بشهادة نصرانيين لايقضى له لانه لو قضى لرجع بالثمن على المسلم ولو كان المشترى النصرانى باعه من مثله وسلمه ووجد المشترى به عيبا وبرهن نصرانيين على انه كان معيبا بهذا العيب عند البايع المسلم قبل قبض النصرانى يرده على النصرانى بالعيب وليس له ان يرده على المسلم حتى يبرهن على العيب عنده بشاهدين مسلمين وفيه نصرانى قال لعبده المسلم انت حر

ان دخلت هذه الدار فشهد نصرانيان بتحقق الشرط لاتقبل
(فى نوع فى الشهادة على النفى من البزازية)

زيد عمرو مسلمدن بكر ذمينك ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقى اولوب بنى دعوى وقبضه توكيل ايلدى ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده بشر وخالد ذميلر بكرك وجه محرر اوزره توكيلنه شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز (الموكل يهودى والغريم مسلم وجاء الوكيل بشهود نصارى لاتقبل لان هذه شهادة نصرانى قامت بالوكالة على المسلم مقصودا (من المحيط السرخسى من كتاب الشهادة) ولايجوز شهادة ذميين على توكيل المسلم مسلما اوذميا بقبض دينه من مسلم اوذمى فان كان الطالب ذميا والوكيل مسلما والمطلوب ذميا جازت شهادتهما الخ (من وكالة الكافى انقروى محمد افندى) ولوان مسلما ادعى وكالة من نصرانى بكل حق له فى الكوفة واحضر غريما مسلما واقام عليه شهودا نصرانيا لاتقبل لان هذه شهادة نصرانى قامت على المسلم مقصودا فلاتقبل (من شهادة المحيط فى الحادى عشر ومثله فى مشتمل الاحكام)

ديونى تركه‌سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيد ذمينك داينلرى عمرو و بكر مسلملر ايله بشر وخالد ذميلر داينلرى زيدك ورثه‌سى يوزلرينه ذميلر شهادتلريله اثبات ايلسه‌لر عمرو و بكر بشر وخالده بزديمزى تركه دن استيفا ايدوب ماعداپى سز اقتسام ايلك ديرلركن بشر وخالد راضيلر اولميوب جمله‌مز دينه كوره اقتسام ايده‌لم ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (وفى الظهيرية نصرانى مات وترك الف درهم فجاء مسلم ونصرانى وادعى كل واحد منهما الف درهم واقام كل واحد منهما شاهدين نصرانيين فان الالف كله للمسلم منهما فى قول ابى حنيفة ومحمد وزفر وقال ابو يوسف الالف بينهما نصفين (تاتارخانية فى الحادى عشر من الشهادة) واذا مات الكافر فجاء مسلم وكافر ادعى كل واحد منهما دينا واقام كل واحد منهما بينة من اهل الكفر قال فى الكتاب اجزت بينة المسلم واعطيت حقه فان بقى شئ كان للكافر وروى الحسن بن زياد عن ابى حنيفة ان التركة تقسم بينهما (من شهادات التاتارخانية فى الفصل السابع عشر) و بقول الكتاب افتى ابو السعود ومثله فى المحيط البرهانى فى الفصل الحادى عشر من الشهادات)

ديونى تركه‌سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيد ذمينك داينلرى اولان عمرو وبكر مسلملر ايله بشر وخالد ذميلر داينلرينى زيدك ورثه‌سى يوزلرينه مسلملر شهادتلريله اثبات ايلسه‌لر بشر وخالد عمرو و بكره تركه‌يى دينلريمزه كوره اقتسام ايده‌لم ديرلركن عمرو وبكر راضيلر اولميوب مجرد بز مسلملر اولمغله تركه‌دن دينمزى تماما استيفا ايدوب ماعداپى سز اقتسام ايلك ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (قال محمد فى الجامع نصرانى مات وترك مائة درهم لاغير واقام مسلم ونصرانى شاهدين نصرانيين على ان عليه مائة درهم واقام نصرانى شاهدين مسلمين على ان ما عليه مائة درهم يقضى للنصرانى بنصف المائة و يقضى بالنصف الاخر للشريكين لان المنفرد اقام ماهو حجة على الشريكين وهما اقاما ماهو حجة على المنفرد فلذا قسمت المائة نصفين (من المحيط البرهانى فى الفصل الحادى عشر من كتاب الشهادة)

ديونى تركه‌سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيد ذمينك داينلرى اولان مسلملردن عمرو وبكر دينلرينى زيدك ورثه‌سى يوزلرينه مسلملر شهادتلريله اثبات ايدوب سائرلرى ذميلر شهادتلريله اثبات ايلسه‌لر عمرو و بكر سائر داينلره بز جمله دينمزى استيفا ايدوب ماعداپى سز اقتسام ايلك ديرلركن سائرلر راضيلر اولميوب جمله‌مز دينه كوره اقتسام ايده‌لم ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واعلم ايضا ان بعض الديون يرجح على البعض من وجوه آخر سوى الوجوه المذكورة مثلا الدين الثابت على نصرانى بشهادة المسلمين يقدم على الثابت بشهادة اهل الذمة والدين الثابت بدعوى المسلم

عليه يقدم على الدين الثابت عليه بدعوى كافر وان كان شهودهما كافرين والمكاتب اذامات عن غيروفاء وعليه دين لاجنبي ايضا يقدم دين الاجنبي على دين المولى
(حاشيه على السيد للعجم من الفرائض)

(باب اختلاف الشاهدين)

زيد عمرودن ذمتكده ايكى بيك اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده بكر و بشر زيدك عمروذمتده بيك بشيوز اقچه حقى واردر ديو شهادت ايلسه‌لر بيك بشيوز اقچه حقنده شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(وان كان دينا فشهدوا باقل ممـا ادعاه المدعى نحوما اذا ادعى الفا وخمسمائة فشهدوا بخمسمائة يقضى بخمسمائة من غير دعوى التوفيق وكذا لوادعى الفا وشهدوا بخمسمائة يقضى بخمسمائة (فى اوائل فصل فى الشهادة التى تخالف الدعوى من الخانية) ومنها ان الشهود اذاشهدوا باكثر من المدعى كان المدعى مكذبهم فتبطل شهادتهم واذاشهدوا بالاقل تقبل للاتفاق فيه
(درر فى باب اختلاف الشهادة)

زيد عمرودن ساكه شوقدر اقچه اقراض وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده بكر زيدك عمروه اولقدر اقچه اقراض ايتديكنه شهادت ايدوب بشر عمروك زيددن اولقدر اقچه استقراض وقبض ايتدم ديو اقرارينه شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(افتى المرحوم محمد بن سعدالدين بخلافه اعتمادا بقول قاضيخان لكن صرح قاضيخان خلافه فى ثلث مواضع ولوادعى على رجل الفا واقام شاهدين فشهد احدهما على انله عليه الف درهم وشهد الآخر على اقراره بالف درهم قالواجازت شهادتهما فى قول ابى حنيفة وابى يوسف
(قاضيخان فى الشهادة التى تخالف الدعوى)

بروقفك متوليسى زيد عمرودن مال وقفدن ساكه يديوز غروش قرض و يرمشيدم ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده بكر يديوز غروشه شهادت ايدوب بشر التيوز غروشه شهادت ايلسه شهادت مزبوره ايله زيدك مدعاسى ثابت اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(و يعتبر اتفاق الشاهدين فى اللفظ والمعنى عند ابى حنيفة فان شهد احدهما بالف والاخر بالفين لاتقبل الشهادة عنده وعندهماتقبل على الالف اذا كان المدعى يدعى الالفين (بداية فى باب الاختلاف فى الشهادة)

بروقفك متوليسى زيد هند متوفاتك ورثه‌سندن هندك نقود وقفدن اوچ بيك غروش اقراض وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى وورثه انكار ايتدكلرنده زيدك مدعاسنه شهادته كلان عمرو وبكر زيد هنده بيك ايكيوز التون اقراض وتسليم ايلدى ديو شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(وان اختلف الشاهدان فى المال فشهد احدهما انه كفيل بدراهم وشهد الاخر بدنانير لم يجب بشهادتهما شئ من ذلك ادعى الطالب احد الصنفين اوادعى الصنفين جميعا (فى الخامس عشر من كفالة التاتارخانية) ولوشهدا على مائة دينار فشهد احدهما ان المائة نيسابورية وشهد الآخر انها بخارية وللنسابورى فضل على البخارى على هذا ان ادعى المدعى النيسابورى يقضى بالبخارى وان ادعى البخارى لاتقبل اصلا
(من شهادة الخلاصة وكذا فى البزازية)

زيدك يدنده اولان كتاب ايچون عمرو فلان بن فلاندن اشترا ايلدم اول جهتدن ملكمدر ديو بررجل معروفدن اشترا دعوى ايدوب و زيد انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه شهادته كلان كمسنه‌لر بو كتاب عمروكدر ديو ملك مطلقه شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الاقضية الشهادة بالملك المطلق اذا كان الدعوى ملكا بسبب كالشراء انما لا تقبل اذا كان دعوى الشراء عن رجل معلوم وهو فلان بن فلان اما اذا قال اشتريته من رجل او قال من محمد

تقبل الشهادة على الملك المطلق وذكر الوتار قيل لاتقبل وان ادعاه من مجهول لان هذه شهادة بزيادة مايدعيه فلاتقبل و فى المحيط ادعى الشراء من رجل اوادعى الارث من ابيه فبرهن على الملك المطلق لاتقبل وهذا اذا ادعى الشراء من معلوم امااذا ادعاه من مجهول بان قال من محمد مثلا وشهد بالمطلق تقبل وسيأتى فى الدعوى فى اول الثالث من شهادات (البزازية وكذا فى اوائل الحادى عشر من الفصولين)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيدك ذمتكده يوزغروش حق واردر ديودعوى ايتدكارنده عمرو مبلغ مزبورك اللى غروشنى زيده حياتنده ادا وتسليم ايتمشيدم ديودعوى ايتدكده عمروك مدعاسنه شهادته كلان بكرو بشر عمرو زيده مبلغ مزبوردن قرق غروش ادا وتسليم ايتمشيدى ديوشهادت ايلسه لر شهادتلرى مقبوله اولوب عمروك زيده قرق غروش تسليمى ثابت اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى رجل على رجل الفا وخمسمائة فشهد الشهود بالف جازت من غير توفيق وكذا لوادعى الفا وشهدوا بخمسمائة ولوادعى الفا وشهدوا بالف وخمسمائة والفين لاتقبل من غير توفيق (فى فصل اختلاف الدعوى والشهادة من خزانة الفتاوى)

زيد عمرودن شوقدر اقچه قيمتلو سپديمى ايچنده اولان شوقدر غروش والتون ايله ساكه ايداع وتسليم ايتمشيدم ويرديودعوى وعمرو بالكليه انكار ايتدكده بكر زيد اولقدر قيمتلو سپدنى ايچنده اولان اولقدر غروش والتون ايله عمروه ايداع وتسليم ايتمشيدى ديوشهادت ايدوب بشردخى زيد اولقدر قيمتلو سپدى ايچنده اولان برمقدار غروش والتون ايله عمروه ايداع وتسليم ايتمشيدى ديوشهادت ايدوب لكن غروش والتونك مقدارلرينى بيان ايلماسه سپدى تسليمه جبر حقنده شهاتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده عمرو سپدى تسليمدن امتنا ايلسه زيد عمروى حاكمه حبس ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته)

زيد متوفانك زوجه سى هندك يدنده اولان حمام ايچون سائر ورثه زيدك تركه سندندر ديودعوى ايتدكارنده هند زيد اول حمامى صحتنده باكه اولان شوقدر اقچه دينى مقابله سنده باكه بيع وتسليم ايدوب اولوجهله ملكمدر ديودعوى وسائر ورثه انكار ايتدكارنده هندك مدعاسنه شهادته كلان كمسنه لر زيد صحتنده اول حمام ايچون زوجهم هنده ديتم مقابله سنده بيع وتسليم ايلدم هندك ملكيدر بنم علاقهم يوقدر ديو اقرار ايتمشيدى ديوشهادت ايدوب لكن دين نه مقدار ايدوكنى بيان ايلماسه لر هند شهادت مرقومه ايله سائر ورثه يى دفعه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى شراء دار فى يد رجل وشهد شاهدان ولم يسميا الثمن و البايع ينكر ذلك فشهادتهما باطلة وكذا لوسميا الثمن واختلفا فى جنسه اومقداره وان شهدا على اقرار البايع بالبيع ولم يسميا الثمن ولم يشهدا بقبض الثمن فالشهادة باطلة ولوقالا اقر عندنا انه باعها منه واستوفى الثمن ولم يسم الثمن فهوجائز (من المبسوط فى باب الشهادت فى الشراء)

(باب الشهادة على الشهادة)

بر بلده اهاليسندن زيدك عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده اصل شاهدلرى اولان بكرو بشر بلدهٔ مزبورده حاضرلر اولوب مجلس شرعه حضورلرى متعذر دكل ايكن خالد ووليد زيدك مدعاسنه شهاده على الشهاده طريقيله شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(يجوز الاشهاد على الشهادة وان لم يكن بالاصول عذر من مرض اوسفر وانما يشترط العذر عند الاداء ولايصح الاداء بلا عذر بالاصول فى الاصح (فى الشهادة على الشهادة من منية المفتى) الاصول اذا اشهدوا الفروع على شهادتهم وكلاهما فى المصر ثم غاب الاصول فشهد الفروع جازت

شهادتهم لان العبرة لوقت الاداء لالوقت الاشهاد فيشترط غيبة الاصول وقت الاداء

(مجمع الفتاوى فى فصل الشهادة على الشهادة)

زيدك عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده اصل شاهدى اولان بكر مريض اولوب مجلس شرعه حضورى متعذر اولمغله بكرك طرفندن تحمل شهادت ايدن خالد ووليد زيدك مدعاسنه شهاده على الشهادهنك كيفيت معهودهسى اوزره شهادت ايلسهلر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(الاان الشهادة على الشهادة انما تقبل حالة العجز وانما يقع العجز عن شهادة الاصول باحد اسباب ثلثة امابموت الاصول او بمرض الاصول مرضا لاتستطيع الحضور معه مجلس الحكم او بغيبة الاصول غيبة سفر وفى الناصرى فى ظاهر الرواية والفتوى على ظاهر الرواية

(فى اول التاسع من شهادات التاتارخانية)

بر بلده اهالیسندن زيدك عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده اصل شاهدلرى اولان بكر و بشر بلدهٔ مزبورهيه برقوناق بعدى اولان قريهده اولوب مجلس شرعه حضورلرى متعذر دكل ايكن خالد ووليد زيدك مدعاسنه بكر و بشرك طرفلرندن شهاده على الشهاده طريقيله شهادت ايلسهلر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيدك عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده اصل شاهدلرى اولان بكر و بشر مدت سفر بعيد آخر دیارده اولمريله بكر و بشرك طرفلرندن تحمل شهادت ايدن خالد ووليد زيدك مدعاسنه شهاده على الشهادهنك كيفيت معهودسى اوزره بش شين ايله شهادت ايلسهلر مقبولهاولورمى * الجواب * اولور

(وفى الاقضية المختار ما قاله الحلوانى انه يكفى فى الاداء خمس شينات اشهد على شهادة فلان ان لفلان على فلان كذا اشهدنا فلان على شهادته وامرنا ان نشهد بها

(بزازية فى الشهادة)

زيدك عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده اصل شاهدلرى اولان بكر وهند وزينب مسافهٔ سفر بعيد آخر دیارده اولمغله بكر وهند وزينبك طرفلرندن تحمل شهادت ايدن بشر وخالد زيدك مدعاسنه شهاده على الشهادهنك كيفيت معهودهسى اوزره شهادت ايلسهلر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(الشهادة على الشهادة جائزة فى الاقارير والحقوق واقضية القضاة وكتبهم وكل شىء الا فى الحدود والقصاص ولا تجوز الشهادة على شهادة رجل اورجلين اقل من شهادة رجلين اورجل وامرأتين عندنا رجلان شهدا على شهادة رجلين او على شهادة قوم جاز عندنا وقال الشافعى لايجوز الاان يشهد رجلان على شهادة كل اصل فعنده لاتثبت شهادة اصلين الابشهادة اربع من الرجال وعندنا كما يثبت قول الواحد فى مجلس القضاء بشهادة رجلين يثبت قول جماعة بشهادة شاهدين (فى فصل فى الشهادة على الشهادة من شهادات الخانية)

زيدك عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده اصل شاهدى اولان بكر مسافهٔ سفر بعيد آخر دیارده اولمغله بكرك طرفندن تحمل شهادت ايدن خالد ووليد زيدك مدعاسنه شهاده على الشهادهنك كيفيت معهودهسى اوزره شهادت ايدوب نذير دخى اصالة شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(سئل فيما اذا شهد رجلان على شهادة رجل واحد فى غير حد وقود مع شاهد اصلى واتيا بالشينات على اصلها هل للقاضى ان يحكم للمشهود له بالمشهود به ام لا وهل يشترط فى صحتها ان يكون الشاهد الاصلى بعيدا عن محل الشهادة مدة السفر ام لا اجاب الشهادة على الشهادة افردت بباب مستقل فى كتب الفقهاء ملخص القول فيها انها تقبل فيما لا يسقط بالشبهة وانها على كل اصل فرعان ولو شهد واحد اصل وآخران فرعان على شهادة اصل غيره جاز والاشهاد ان يقول اشهد على شهادتى انى اشهد ان الامر كذا واداء الفرع ان يقول اشهد ان فلانا اشهدنى

على شهادته ان الامر كذا وكذا ولاشهادة لفرع الالموت اصله اومرضه اوسفره هذا ما مشت عليه متون المذاهب وعن ابى يوسف ان كان فى مكان لوادى الشهادة لايستطيع ان يبيت فى اهله صح الاشهاد احياء لحقوق الناس قالوا الاول احسن وهوظاهر الرواية كما فى الحاوى والثانى ارفق وبه اخذ الفقيه ابو الليث وكثير من المشايخ وقال فخر الاسلام انه حسن وفى السراجية وعليه الفتوى كذا فى البحر وغيره والله اعلم (خيرالدين افندى فى الشهادة)

زيدك عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده زيدك اصل شاهدلرندن اولان بكر فوت اولمغله بكرك طرفندن صحتنده تحمل شهادت ايدن بشر وخالد زيدك مدعاسنه شهاده على الشهادهنك كيفيت معهودهسى اوزره شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(تقبل فى غير حد وقود وان تكررت وشرط لها تعذر حضور الاصل بموت اومرض اوسفر وان يشهد عن كل اصل اثنان لاتغاير فرعى الشاهدين وصفتها ان يقول الاصل اشهد على شهادتى انى اشهد بكذا ويقول الفرع عند الاداء اشهد ان فلانا اشهدنى على شهادته بكذا اوقال لى اشهد على شهادتى به (ملتقى الابحر)

زيدك عمرو ايله عتقه متعلقه دعواسنده اصل شاهدلرى اولان بكر و بشر فوت اولمغله بكر و بشرك حياتلرنده طرفلرندن تحمل شهادت ايدن خالد ووليد زيدك مدعاسنه شهاده على الشهادهنك كيفيت معهودهسى اوزره شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته مرارا من شهادة الخانية وغيره)

زيد متوفانك جاريه سى هند زيدك ورثه سندن زيد صحتنده بنى اعتاق ايتمشيدى ديو دعوى وورثه انكار ايتدكلرنده هندك اصل شاهدلرى اولان عمرو وبكر فوت اولملريله عمرو و بكرك طرفلرندن حياتلرنده تحمل شهادت ايدن خالد ووليد هندك مدعاسنه شهاده على الشهادهنك كيفيت معهودهسى اوزره شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته مرارا)

(وهوان الشهادة على الشهادة جائزة فى الاقارير والحقوق واقضية القضاة وكتبهم وكل شئ الا فى الحدود والقصاص (من شهادات الخانية)

بر بلده اهالیسندن زيد مسافهٔ سفر بعيد اولان بلدهٔ اخرى اهالیسندن عمرو ايله ماله متعلقه دعواسيچون بلدهسى قاضيسندن نقل شرعى الوب بلدهسى اهالیسندن اولوب يول شاهدلرى اولان بكر و بشر ايله بلدهٔ اخرايه وارد قده نقلى ابراز ايتمدين بكر وبشر كندى بلدهلرينه كتمك مراد ايتملريله بكر و بشردن هر برى خالد ووليدى وجه شرعى اوزره اشهاد انلردخى تحمل شهادت ايدوب بعده بكر وبشر كندى بلدهلرينه كتدكلرندنصكره خالد ووليد اول نقلك ورودينه شهاده على الشهادهنك كيفيت معهودهسى اوزره شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(واذا مرض شهود الكتاب فى الطريق او بدالهم الرجوع الى وطنهم اوارادوا السفر الى بلدة اخرى فاشهدوا قوما على شهادتهم يجوز ذلك كما يجوز فى غير كتاب القاضى وتفسير اشهادهم ان يقولوا هذا كتاب قاضى بلد كذا فلان بن فلان الى قاضى بلد كذا فلان بن فلان فى دعوى المدعى هذا على غائب هو فلان بن فلان قرأه علينا وختمه بحضرتنا واشهدنا عليه فاشهدوا انتم على شهادتنا هذه (فى فصل كتاب القاضى من شهادة الخانية)

زيدك عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده اول مالده زيدك شريكى اولان بكر شهادتنى بشر وخالده تحميل ايدوب بشر وخالد دخى اول ماله زيد ايچون شهاده على الشهاده طريقيله شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من الدرر والغرر فى نوع جر المغنم)

زيد وعمرو برخصوصده بكرو بشرك طرفلرندن شهاده على الشهاده ايتدكلرنده بكرو بشرك بابالرى ودده‌لرى اسملرينى ذكر ايتمك لازميدر * الجواب ✵ لازمدر

(وشهود الفروع يجب ان يذكروا اسماء الشهود الاصول واسماء آبائهم وجدهم
(فى السابع من شهادات الخلاصة)

ايكى نفر كمسنه‌لر برخصوصده بكرك اوزرينه شهاده على الشهاده ايتدكلرنده بكر مزبورلر تعديل وتزكيه اولنمولردير كن مرافعه اولدقلرى قاضى اصغا ايتدوب قبل التعديل والتزكيه شهادتلرينى قبول وموجبيله حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز حكام بويله حكمه مؤنى دكللردر

(وحكمها وجوب الحكم على القاضى بموجبها بعد التزكية (غرر فى كتاب الشهاده) ولا يقضى القاضى بظاهر العدالة فى قول ابى يوسف ومحمد ويسئل عن الشهود طعن الخصم فى الشهود اولم يطعن وقال ابو حنيفة ان كان المدعى به حقا يثبت مع الشبهات كان له ان يقضى بظاهر العدالة مالم يطعن الخصم فى الشهود والفتوى على قولهما واذا طعن الخصم فى الشهود لا يقضى بظاهر العدالة فى قولهم وكذلك فيما لا يثبت مع الشبهات كالحدود والقصاص يسأل عن الشهود فى قولهم (فى فصل فيمن لا تقبل شهادته لفسقه من الخانية) وفى شهادات مختارات النوازل قال لابد من ان يسئل عنه فى السر والعلانية فى سائر الحقوق وهذا اختلاف عصر وزمان والفتوى على قولهما منه
(للمولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى)

زيد وعمرو برخصوصده بكر و بشرك طرفلرندن شهاده على الشهاده طريقيله خالدك اوزرينه شهادت ايتدكلرنده خالد بكر و بشر تعديل وتزكيه اولنمولر ديركن مرافعه اولدقلرى قاضى اصغا ايتميوب قبل التعديل والتزكيه شهادت مزبوره ايله حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل فى الشاهد الفرد هل يقوم به حق وهل يشترط فى قبول الشهادة عدالة الشاهد ام لا وهل يجب على القاضى السؤال عن عدالته سرا وعلانية طعن الخصم ام لا اجاب شهادة الواحد كالعدم واذا تم نصاب الشهادة فلابد من العدالة ولا يقتصر الحاكم على ظاهر عدالة المسلم بل لابد ان يسأل عنها سرا وعلانية فى جميع الحقوق وسائر الحوادث طعن الخصم اولم يطعن على ما عليه الفتوى لان الزمان زمان الفساد (خير الدين افندى فى كتاب الشهادة)

(باب الرجوع عن الشهادة)

زيد عمرودن برخصوصى دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسنه بكرو بشر شهادت ايتدكلرنده مرافعه اولدقلرى قاضى مزبورلرك بعد التعديل والتزكيه شهادتلرينى قبول وموجبيله حكم ايتدكدن صكره بكر و بشر شهادتلرندن رجوع ايلسه‌لر حكم مزبور منتقض اولورمى * الجواب ✵ اولماز

(ورجوعه قبل الحكم يصح فى حق نفسه وفى حق غيره حتى وجب عليه التعزير ولا يصح الحكم بشهادته وان بعد الحكم يصح فى حق نفسه حتى لزمه التعزير ولا يصح فى حق غيره حتى لم ينقض به القضاء السابق عندهما وهو قول الامام ثانيا (فى كتاب الرجوع من الشهادة من البزازية)

زيد عمرودن ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه بكر وبشر شهادت ايتمكله مرافعه اولدقلرى قاضى مزبورلرك شهادتلرينى قبول وموجبيله مبلغ مزبورى عمرودن زيده حكم ايتدكدنصكره بكرو بشر قاضى حضورنده شهادتلرندن رجوع ايدوب بعده زيد حكم منتقض اولماغله اول اقچه‌يى عمرودن السه عمرو مبلغ مزبورى بكرو بشره تضمين مراد ايتدكده بكرو بشر مجرد زيد مبلغ مزبورى سندن شهادتلريمزدن رجوع ايتدكدنصكره المغله ضمان لازم اولماز ديو ضماندن امتناعه قادر اولورلرمى ✵ الجواب * اولمازلر

(ولا يصح الرجوع الا عند القاضى (غرر) لو شهدا على مال وقضى به القاضى فقبضه اولم يقبضه

ثم رجعا ضمنا المال اذا اخذه المقضى له من المقضى عليه وقبل الاخذ لا يضمنان شيئا لان تحقق الخسران عند تسليم المال الى المقضى له (فى الرجوع عن الشهادة من مبسوط السرخسى والذى عليه الفتوى الضمان بعد القضاء بالشهادة سواء قبض المدعى المال اولا

(من البزازية فى الرجوع وتفصيله فى البحر)

زيد عمروك يدنده اولان منزل ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو بنم ملكمدر ديو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه بكر و بشر شهادت ايتملريله مرافعه اولدقلرى قاضى منزلى زيده حكم ايدوب زيد منزلى عمرودن الدقدنصكره بكر و بشر قاضى حضورنده شهادتلرندن رجوع ايتسهلر عمرو منزلى بكر و بشره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا العقار يضمن بالشهادة الباطلة بعد الرجوع ان اتصل القضاء بالشهادة (بزازيه فى الرجوع) العقار يضمن بالرجوع عن الشهادة حتى لو شهدا على رجل بالدار ثم رجعا بعد الحكم ضمنا وقيل انما ضمنا اذا اتلفا على المالك ملكه (فصولين فى الضمانات فى الفصل الثالث والثلثين ومثله فى الخلاصة وصححه فى الدرر) واذا شهد شاهدان لرجل بدار فى يد رجل آخر وقضى القاضى للمشهود له بشهادتهما ثم رجعا عن شهادتهما فانما يضمنان قيمة الدار وهذا بلا خلاف لان ما يجب على الشهود عند الرجوع ضمان الاتلاف لانه بالشهادة ازال العين عن ملك المشهود عليه بغير حق)

(فى آخر الفصل السادس عشر من كتاب الرجوع عن الشهادة من المحيط البرهانى)

زيد مقتولك ورثهسى عمرودن سن زيدى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب ورثهنك مدعالرينه بكر و بشر شهادت ايتملريله مرافعه اولدقلرى قاضى بكر و بشرك شهادتلرينى قبول وقصاص ايله حكم ايدوب عمرو قصاص اولندقدنصكره بكر قاضى حضورنده شهادتندن رجوع ايلسه بكره نه لازم اولور * الجواب * تعزير ونصف ديت

(واذا شهدا على القصاص ثم رجعا بعد القتل ضمنا الدية ولا يقتص منهما وقال الشافعى يجب القصاص على الشهود (فى العاشر فى الرجوع من التاتارخانية) واذا شهدا بقصاص ثم رجعا بعد القتل ضمنا الدية ولا يقتص منهما وقال الشافعى يقتص منهما (من شهادات الهداية فى باب الرجوع) وحكمه بعد القضاء وقبض المال التعزير والتضمين (غرر متن درر) فان رجع احدهما ضمن النصف (غرر)

زيد آخر دياره كيدوب غائب اولدقده زيدك اقرباسى عمرودن زيدى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب مزبورلرك مدعالرينه بكر و بشر شهادت ايتملريله مرافعه اولدقلرى قاضى بكر و بشرك شهادتلرينى قبول وقصاص ايله حكم ايدوب عمرو قصاص اولندقدنصكره زيد حيا كلسه عمروك ورثهسى عمروك ديتنى بكر و بشردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ان كانت الشهادة على العمد فقتل به ثم جاء حيا يخير الورثة بين تضمين الولى الدية او الشهود

(من جنايات الدرر)

زيد عمرودن ذمتكده ثمن مبيع مقبوضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو مبلغ مزبورى ساكا تماما ادا ايلدم ديو دعوى و زيد انكار ايتدكده بكر و بشر عمروك مدعاسنه شهادت ايدوب قاضى بعد التعديل والتزكيه شهادتلرينى قبول و زيدى دفعله حكم ايتدكدنصكره بكر و بشر قاضى حضورنده شهادتلرندن رجوع ايلسهلر زيد مبلغ مزبورى بكر و بشره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لرجل على رجل دين فشهدا انه ابرأه او وهبه او تصدق عليه ثم رجعا ضمنا (فى كتاب الرجوع عن الشهادة من البزازية)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميهسيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره هند زيددن سن بنى باينا تطليق ايلدك مهريمى ويرديو دعوى و زيد انكار ايدوب هندك مدعاسنه عمرو و بكر شهادت ايتملريله

هند بعد الحكم اول قدر اقچه مهر بنى زيددن الدقد نصكره عمرو قاضى حضورنده شهادتندن رجوع ايلسه زيد عمروه شهادتكدن رجوع ايتمكله مهر مز بورك نصفنى باكه ضامن اول ديمكه قادراولورمى * الجواب ❊ اولماز

(واذا صح رجوع الشاهد ينظر بعد هذا ان لم يكن المشهود به مالا بان كان قصاصا اونكاحا فلا ضمان على الشاهد عند علمائنا الى آخره (فى الاول من المحيط فى كتاب الرجوع عن الشهادة) وفى المحيط ادعت نكاحا على رجل واقامت بينة وقضى القاضى بالنكاح ثم رجع الشاهد ان فان كان مهر مثلها مثل المسمى الذى شهده الشهود اواكثر لايضمنان للرجوع شيئا وان كان مهر مثلها الفا مثلا والمسمى الفان يضمنان الف درهم للزوج ولوادعى على امرأة والمسئلة بحالها لايضمنان للمرأة شيئا سواء كان المسمى مثل مهرها اواقل اواكثر (خلاصه فى كتاب الرجوع)

(فى ترجيح البينات)

بيع بات بينه سيله بيع بالوفا بينه سى جمع اولسه قنغيسى اولى در ❊ الجواب * بيع بالوفا بينه سى

(وان ادعى احدهما بيع الوفاء والآخر بيعا باتا كان القول قول من يدعى البتات والبينة بينة الوفاء لانه خلاف الظاهر فى البياعات وكان اكثراثباتا (فى احكام البيع الفاسد من بيوع الخانية)

جرح بينه سيله تعديل بينه سى جمع اولسه قنغيسى اولى در * الجواب * جرح بينه سى

(وان جرحه اثنان وعدله عشر فالجرح اولى(بزازيه)

عته بينه سيله عقل بينه سى جمع اولسه قنغيسى اولى در ❊ الجواب ❊ عقل بينه سى

وبينة كون المتصرف عاقلا اولى من بينة كونه مخلوط العقل اومجنونا (غرر فى باب القبول وعدمه)

برماده ده جنون بينه سيله عقل بينه سى جمع اولسه قنقيسى اولى در * الجواب * عقل بينه سى

وعن ابى يوسف ادعى شراء الدار منه فشهد شاهدان انه كان مجنونا عند البيع وآخران انه كان عاقلا فبينة العقل اولى (جامع الفصولين فى الثامن)

زيد ملك منزلنى ثمن معلومه اوغلى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده سائر ورثه زيد مرض موتنده بيع ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى صحتنده بيع ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سى اولى در ❊ الجواب ❊ عمروك بينه سى

(رجل اقرلوارثه بشئ ومات ثم اختلف المقرله وبقية الورثة فقال المقرله كان الاقرار فى صحته وقال بقية الورثة لابل كان فى مرضه كان القول قول من يدعى انه كان فى المرض فان اقاما جميعا البينة فبينة المقرله اولى (تاتارخانية فى الفصل الحادى والعشرين من كتاب الاقرار)

زيدجمله اشياسنى زوجه سى هنده هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيدفوت اولدقده سائرورثه زيد مرض موتنده هبه ايلدى ديوب هند صحتنده هبه وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى ايدوب ايكى طرف دخى مدعالرينه اقامت بينه ايلسه لر قنقيسنك بينه سى اولى در ❊ الجواب ❊ هندك بينه سى

(رجل مات وترك مالافادعى بعض الورثة عينا من اعيان التركة ان المورث وهب منه فى صحته وقبضه وبقية الورثة قالوا كان ذلك فى المرض فان القول يكون قول من يدعى الهبة فى المرض وان اقاموا البينة فالبينة بينة من يدعى الهبة فى الصحة كذاذكره فى الجامع الصغير (قاضيخان قبيل فصل الخصومة بين الزوجين من الدعوى)

زيد ملك منزلنى برجهته وقف ايدوب تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدردكدنصكره زيد فوت اولوب ثلث مساعد اولمامغله ورثه سى زيد مرض موتنده وقف ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب متولى دخى زيد صحتنده وقف وتسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدرمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سى اولى در ❊ الجواب * متولينك بينه سى

(وذكر شيخنا جمال الدين البزدوى فى كتبه وشرحه مطلقا ان البينة بينة من يدعى الصحة والطوعية وكذلك فى شهود الاقرار فى الصحة والمرض ان شهود الصحة اولى وبهذا اخذت وعلى هذا افتيت غير مرة فى كرمان وسجستان (جواهر الفتاوى فى السادس من كتاب البيوع)

بيعده طوع بينه سيله اكراه بينه سى جمع اولسه قنغيسى اولى در * الجواب * اكراه بينه سى

(وكذا اذا ادعى احدهما البيع او الصلح عن طوع وادعى الاخر عن كره فبينة مدعى الكره اولى
(قنيه فى باب البينتين المتضادتين من كتاب الشهادة)

صلحده طوع بينه سيله اكراه بينه سى جمع اولسه قنغيسى اولى در * الجواب * اكراه بينه سى

(وكذا لو اختلفا على هذا الوجه فى الصلح والاقرار كان القول قول من يدعى الطوع والبينة بينة الاكراه فى الصحيح من الجواب وقال بعضهم بينة الطوع اولى
(من بيوع الخانية فى احكام البيع الفاسد)

مال دعواسندن ابرا خصوصنده اكراه بينه سيله طوع بينه سى جمع اولسه قنغيسى اولى در * الجواب * اكراه بينه سى

(رجل اثبت بالبينة على رجل انه اقر كذا طايعا فاقام المدعى عليه بينة فى دفع دعواه انه اقر باكراه فالبينة بينة الاكراه فانه يثبت خلاف الظاهر فان الظاهر هو الاقرار عن طوع والبينة بينة من يثبت خلاف الظاهر ولا يقال ان الاثبات اولى من النفى لان بالطوع يثبت الدين والاكراه ينفيه لانه وان كان كذلك لكن الذى يثبت الزيادة من حيث الظاهر اولى وان كان فى المعنى بخلافه
(من جواهر الفتاوى فى الدعوى فى الباب الثالث)

هند زوجى زيد ايله مهرى اوزرينه خلع اولدقدنصكره هند خلع مزبور اكراه معتبر ايله اولمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيد دخى طوعا اولمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سى اولى در * الجواب * هندك بينه سى

(وفى الملتقط ادعى عليه الاقرار طايعا وبرهن على ذلك وبرهن المدعى عليه ان ذلك الاقرار كان بالكره فبينة المدعى عليه اولى وان لم يورخا او ارخا على التعاقب فبينة المدعى اولى (من شهادة
(البزازية فى الترجيح وكذا يفهم جوابه مما مر من القنية وغيره)

زيد جاريه سى هندى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد شو مقوله شرط مفسد ايله بيع ايتمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى بيع صحيح ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سى اولى در * الجواب * زيدك بينه سى

(واذا اختلف المتبايعان احدهما يدعى الصحة والاخر يدعى الفساد فان كان مدعى الفساد يدعى الفساد بشرط فاسد او اجل فاسد كان القول قول مدعى الصحة والبينة بينة الفساد باتفاق الروايات
(فى فصل احكام البيع الفاسد من الخانية)

هند صحتنده ملك عقارينى قزى زينبه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره هند فوت اولوب زينبى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه بيع مزبور مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى ومواضعه يى تفسير ومدعالرينه اقامت بينه ايدوب زينب دخى بيعك صحتنه اقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سى اولى در * الجواب * مواضعه بينه سى

(وان اختلفا فادعى احدهما ان البيع كان تلجئة والآخر ينكرها لا يقبل قول مدعى التلجئة الا ببينة ويستحلف الاخر (قبيل فصل البيع الموقوف من الخانية)

زيد صغيرك منزلى خرابه مشرف اولمغله وصيسى هند منزل مزبورى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره هندك يرينه بكر وصى اولدقده بكر هند منزل مزبورى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله بيع ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى ثمن مثله بيع ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سى اولى در * الجواب * بكرك بينه سى

(ادعى ان الوصى باع التركة بالغبن وزعم الوصى ان البيع كان بالعدل فالقول قول الوصى لتمسكه بالاصل ولو برهن على انه اشتراه من وصيه بالعدل والصبى بعد بلوغه على انه كان بالغبن قبل بينة المشترى اولى لانها تثبت الزيادة والاكثر على ان مثبت القلة اعنى الغبن اولى (بزازيه فى آخر الفصل الاول من كتاب الدعوى)

زيد فوت اولوب صغير اوغلارى عمرو و بكرى ترك ايتدكده صغيرلرك وصيلرى بشر زيدك منقولاتى اولمامغله تركه‌دن بر منزلى زيدك ضرورت دين مثبتى ايچون خالده ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده عمرو و بكر بالغ اولدقلرنده بشر منزل مزبورى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله بيع ايلدى ديو خالددن دعوى واقامت بينه ايدوب خالد دخى ثمن مثليله بيع ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه‌سى اولى‌در * الجواب * عمرو وبكرك بينه‌سى

(باع الوصى من التركة شيئا فقالت الورثة باعه بغبن فاحش وقال المشترى بل بعدل فالقول له (قنيه فى باب الاختلاف من المتبايعين من كتاب الدعوى) وبينة الغبن اولى من بينة كون القيمة مثل الثمن (غرر)

هند ملك منزلنى بيعه عمروى توكيل ايدوب عمرو دخى منزلى بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره هند عمرو منزل مزبورى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله بيع ايتمشيدى ديو بكردن دعوى واقامت بينه ايدوب بكر دخى ثمن مثليله بيع ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه‌سى اولى‌در * الجواب * هندك بينه‌سى

(والاصل فى ذلك ان بينة الغبن اولى من بينة كون القيمة مثل الثمن لانها تثبت امرا زائدا ولان بينة الفساد ارجح من بينة الصحة (من باب القبول وعدمه من شهادات الدرر محمد غانم بن محمد البغدادى)

زيد فوت اولوب صغير اوغلى عمروى ترك ايتدكده عمروك وصيسى بكر تركه‌دن بر منزلى بشره ثمن مثليله بيع وتسليم ايدوب بعده بشر دخى فوت وعمرو بالغ اولوب بلا مسوغ شرعى بيع اولندى ديو منزل مزبورى ورثهٔ بشردن دعوى ايتدكده ورثهٔ بشر وصيك منزل مزبورى زيدك ضرورت دين مثبتى ايچون بيع ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى زيدك ديوننه وافيه منقولاتى وار ايكن بيع ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه‌سى اولى‌در * الجواب * عمروك بينه‌سى

(برهن الوصى الثانى ان الوصى الاول كان باعه بغبن فاحش او باع العقار المتروكة لقضاء الدين مع وجود المنقول يقبل و يبطل البيع (فى دعوى الدفع من دعوى البزازية) الوصى ادعى عقارا للصغير فقال ذواليد باعها منى وصى القاضى له قبلك بثمن المثل لحاجته الى قضاء الدين فقال الوصى نعم ولكن وقع البيع باطلا لانه باع بغبن فاحش او ترك الميت منقولا يفى بالدين فلم يكن بيع العقار محتاجا اليه واقام بينة تسمع (قنيه فى باب الدفع فى الدعوى)

زيد عمرودن قولمسن ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى حر الاصلم ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه‌سى اولى‌در الجواب * عمروك بينه‌سى

(ولو برهن العبد على مولاه بالحرية و برهن المولى عليه بالرق فبينة العبد اولى لان الرق لا يرد على الحرية والحرية ترد على الرق (بزازية فى الحادى عشر من الدعوى) وفى الجامع الصغير فى كتاب القضاء غلام فى يد رجل قال انا حر وقال الذى فى يده هو عبد ان كان لا يعبر عن نفسه فالقول قول ذى اليد وهو كالمتاع وان كان بالغا او صغيرا يعبر فالقول قول الغلام ولو اقام البينة هذا على الرق وهذا على الحرية فبينة الغلام اولى (خلاصه فى الحادى عشر من الدعوى)

باباسى حر الاصل عجمى اولان زيد فوت اولوب لابوين قز قرنداشى هندى ترك ايتمكله هند تركه‌سنى قبض ايتدكدنصكره عمرو ظهور ايدوب زيدك اناسى زينب باباسك باباسى بكرك متوفانك آزادلوسى اولوب بن زيده ولا جهتندن وارثم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب هند دخى زينب حرة الاصلدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه‌سى اولى‌در * الجواب * هندك بينه‌سى

(رجل مات وترك مالا و بنتا فاقام رجل البينة انه كان عبده اعتقه وان ولاءه له واقامت البنت البينة انه كان حر الاصل ذكر فی ولاء الاصل ان البينة بينة البنت (قاضیخان فی آخر ما یبطل به دعوى المدعى من كتاب الدعوى)

زيد متوفانك وارث معروفی اولمامغله تركه سنی مقرله بالنسب جهتندن وارثلری اولان عمرو وبكر قبض ايتدكلرندنصكره بشر ظهور ايدوب زيدك باباسی خالد متوفی بنم آزادلم اولوب زيدك اناسی حرة الاصل اولمامغله بن زيده ولا جهتندن وارثم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو و بكر دخی خالد حر الاصلدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه لر قنغيسنك بينه سی اولی در * الجواب * عمرو وبكرك بينه سی (يفهم جوابه مما مر)

(واعلم ان الاصل فی دار الاسلام الحرية فمن ادعى انه حر الاصل فالقول قوله لانه متمسك بالاصل وعن هذا قلنا ان رجلا لو ادعى انه حر الاصل فاقام شاهدين لا يقبل بينته لان القول قوله فلا حاجة الى البينة (من فصول العمادى)

زيد ملك منزلنه متصل اولان آخر ملك منزلنی عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره منزللرك اراسنده اولان ديوارده زيد وعمرو اختلاف ايدوب عمرو ديواری دخی بيع ايتمشدك ديوب زيد بيع ايتمدم ديوب ايكی طرف دخی اقامت بينه ايلسه لر قنغيسنك بينه سی اولی در * الجواب * عمروك بينه سی (ولو اختلفا فی قدر الثمن او المبيع او فيهما حكم لمن برهن وان برهنا فلمثبت الزيادة (ملتقی فی باب التحالف)

زيد عمروك يدنده اولان باغچه ايچون ملكم اولوب ساكه شوقدر اقچه دينم مقابله سنده رهن وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخی سن اول باغچه يی اولقدر اقچه يه باكه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سی اولی در * الجواب * عمروك بينه سی (واذا اجتمع الرهن والهبة فالرهن اولى استحسانا وفی الكافی وفی القياس الهبة اولى بخلاف الهبة بشرط العوض لانه بيع انتهاء والبيع اقوى من الرهن والمراد ادعى احدهما رهنا وقبضا فالرهن اولى وذكر فی الشهادات الهبة اولى وهو القياس (تاتارخانية فی الرابع من الدعوى وفی قاضيخان من احكام البيع الفاسد) ان ادعى احدهما بيع الوفاء والآخر بيعا باتا كان القول قول من يدعى البيع البات والبينة بينة من يدعى الوفاء لان بيع الوفاء اما ان يعتبر رهنا كما قال البعض او بيعا فاسدا كما قال بعضهم فان اعتبر بيعا فاسدا كان القول قول من يدعى الصحة وان اعتبر رهنا كانت البينة بينة البيع الا ان فی الرهن والبيع اذا ادعى احدهما البيع والاخر الرهن كان القول قول من ينكر البيع انتهى (محمد غانم ابن محمد البغدادى)

زيدك بشيوز غروش مديونی عمرو ملك منزلنی زيده ويروب منزل زيدك يدنده بامر الله محترق اولدقدنصكره عمرو منزلی ساكه بشيوز غروشه بيع وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيد دخی سن منزلی باكه دينك اولان بشيوز غروش مقابله سنده رهن وتسليم ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سی اولی در * الجواب * عمروك بينه سی

(ادعى هبة عين وقبضه من ذی اليد وادعى الاخر ان ذا اليد رهنها اياه وقبض وبرهنا فبينة مدعى الرهن اولى (من دعاوى شرح المجمع) قلت دلت المسئلة على ان بينة البيع اولى من بينة الرهن فتأمل (ملجأ القضاة لمحمد غانم بن محمد البغدادى)

زيد متوفانك ورثه سی عمروك يدنده اولان عقار ايچون زيدك ملكی اولوب فلان تاريخده ساكه شوقدر اقچه دينی مقابله سنده رهن وتسليم ايتمشيدی ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخی زيد صحتنده تاريخ مزبوردنصكره اول عقاری مبلغ مزبور مقابله سنده باكه بيع وتسليم ايتمشيدی ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سی اولی در * الجواب * عمروك بينه سی

(واذا اجتمع الشراء والرهن فالشراء اولى (تاتارخانية فی فصل الرابع من كتاب الدعوى) ادعى هبة

عين وقبضه من ذى اليد وادعى الاخر ان ذا اليد رهنهما اياه وقبض و برهنا فبينة مدعى الرهن اولى (من دعاوى شرح المجمع) قلت دلت المسئلة على ان بينة البيع اولى من بينة الرهن فتأمل (ملجأ القضاة لمحمد غانم بن محمد البغدادى)

زيد عمرونك يدنده اولان عرصه ايچون ملكم اولوب مدت معلومه تمامنه دك سا كه ايجار و تسليم ايتمشيدم مدت تمام اولمغله عرصه يى وير ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى سن عرصه يى با كه شو قدر اقچه يه بيع و تسليم ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سى اولى در * الجواب * عمروك بينه سى

(وان اقام الخارج البينة على الملك المطلق وصاحب اليد البينة على الشراء منه كان صاحب اليد اولى (بدايه فى باب مايدعيه الرجلان) بينة التمليك اولى من بينة العارية (عمدة الفتاوى)

هند فوت اولوب زوجى زيدى واناسى زينبى ولابوين عمى اوغلى عمروى ترك ايتدكده زينب تركه دن بعض اشيا ايچون ملكم اولوب هنده عاريت طريقيله ويرمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيد وعمرو دخى هبه وتسليم ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه لر قنغيسنك بينه سى اولى در * الجواب * زيد وعمروك

(بينة التمليك اولى من بينة العارية (عمدة الفتاوى) بعث الى امرأة ابنه ثيابا ثم ادعى انها عارية صدق (جامع الفصولين فى الفصل العشرين و باقى المسئلة يفهم مما مر من الجواهر وغيره)

زيد عمروك آتنى قبض ايدوب آت زيدك يدنده هلاك اولدقدنصكره عمرو زيددن سن آتى بندن غصبا الشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيد دخى سن آتى هديه طريقيله بكا دفع وتسليم ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سى اولى در * الجواب * زيدك بينه سى

(يفهم جوابه مما مر من الجواهر وغيره)

زيد زوجه سى هنده ويرمسى لازم اولميان بعض امتعه ويروب هند دخى اول امتعه يى استهلاك ايتدكدنصكره زيد هندى تطليق ايدوب هند مهرينى زيددن طلب ايتدكده زيد بن اول امتعه يى سا كه مهرك مقابله سنده ويرمشيدم ديو دعوى وهند اهدا ايتمشيدك ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه قول قنغيسنكدر * الجواب * زيدكدر

(بعث الى امرأته شيئا فقالت هو هدية وقال هو من المهر فالقول قوله فى غير المهيأ للاكل لانه المملك فكان اعرف بجهة التمليك كما اذا قال اودعتك هذا الشى فقالت وهبتنى وكذا الظاهر يشهد له لانه يسعى فى اسقاط ما فى ذمته لا فى الطعام المهيأ للاكل كالشوى واللحم المطبوخ والفوا كه التى لا تبقى فان القول قولها فيه استحسانا بخلاف ما اذا لم يكن مهيأ للاكل كالعسل والسمن والجوز واللوز (من تبيين الكنز للزيلعى فى آخر باب المهر)

زيد وعمروك منزللرنده اولميوب مدخول بهالرى اولميان هند ايچون زيد زوجه مدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى بنم زوجه مدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب ايكيسى دخى تاريخ بيان ايلماسه لر هند زيدى تصديق ايديجك هند زيده حكم اولنورمى * الجواب * اولنور

(ادعى اثنان نكاح امرأة واقام كل منهما بينة على انها زوجته وهى ليست فى يد احدهما لم يقبض لواحدة من البينتين لتعذر العمل بهما لان المحل لا يقبل الاشتراك و يرجع الى تصديق المرأة فتكون زوجة لمن صدقته وهذا اذا لم يوقت البينتان اما اذا وقتا فصاحب الوقت الاول اولى (ملجأ القضاة لمحمد غانم ابن محمد البغدادى فى كتاب النكاح)

(زيد هنددن بن سنى فلان تاريخده تزوج ايلدم منكوحه مسك ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى فلان تاريخده تزوج ايلدم منكوحه مسك ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيدك تاريخى عمروك تاريخندن اقدم اولسه قنغيسنك بينه سى اولى در * الجواب * زيدك بينه سى

(وفى الفتاوى برهنا على نكاحها لا يترجح احدهما الا بسبق التاريخ او باليد او باقرارها او بدخول احدهما بها فان وجد احد الثلثة لاحدهما او برهن الآخر على السبق فهو اولى (فى دعوى النكاح من دعوى البزازية)

زيد عمروك يدنده اولان جاسوس ايچون ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى بنم ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب ايكيسى دخى تاريخ بيان ايلماسه‌لر قنغيسنك بينه‌سى اولى‌در * الجواب * زيدك بينه‌سى

(وان كان فى يد احدهما فان ارخا سواء اولم يورخا فهو للخارج لان بينته اكثر اثباتا (فى الفصل الثامن من الفصولين)

زيد عمروك يدنده اولان قول ايچون سكز سنه دنبرو ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى بنم طقوز سنه دنبرو ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه‌سى اولى‌در * الجواب * عمروك بينه سى

(حجة الخارج فى الملك المطلق اولى من حجة ذى اليد الا اذا ارخا وذو اليد اسبق (غرر فى باب دعوى الرجلين) وان فى يد احدهما يقضى للخارج الا اذا ارخا وتاريخ احدهما اسبق فحينئذ يحكم له (بزازيه فى تنازع الرجلين)

زيد فوت اولوب زوجه‌سى هندى وسائر ورثه‌سنى ترك ايتدكده هندك زيد ايله ساكن اولدقلرى منزلده اولان ايكى جاريه ايچون هند بنم ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب سائر ورثه دخى زيدك ملكيدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه‌لر قنغيسنك بينه‌سى اولى‌در * الجواب * سائر ورثه‌نك بينه‌سى

(وان مات احدهما واختلف ورثته مع الاخر فالجواب فى غير المشكل على مامر واما فيما يصلح للرجال والنساء فهى للحى منهما ايهما كان لان اليد للحى دون الميت (من دعوى الكافى)

زيد متوفانك حصرا وارثلرى عمرو و بكر بشر متوفانك ورثه‌سى يدلرنده اولان باغ ايچون زيدك ملكى اولوب ارثا بزه انتقال ايلدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب بشرك ورثه‌سى دخى بشرك ملكى اولوب بزه ارثا انتقال ايلدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب ايكى طرف دخى تاريخ بيان ايلماسه‌لر قنغيسنك بينه سى اولى‌در * الجواب * عمروك و بكرك بينه‌سى

(وان ادعى كل واحد منهما الارث من ابيه وكان العين فى يد احدهما ولم يورخا يقضى للخارج (جامع الفصولين فى الفصل الثامن ملخصا)

زيد متوفانك ورثه سى عمروك يدنده اولان باغ ايچون زيد اول باغى بكردن اشترا ايدوب ملكيدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى بن بكردن اشترا ايدوب ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب ايكيسى دخى تاريخ بيان ايلماسه‌لر قنغيسنك بينه سى اولى‌در * الجواب * عمروك بينه‌سى

(وهو اى ما ادعاه شخصان للسابق ان ارخا اى ان ذكر كل منهما تاريخا فهو للاول منهما لانه اثبت الشراء فى زمان لا ينازعه فيه احد فاندفع الاخر به ولذى يد ان لم يورخا اى ان لم يذكرا تاريخا لكنه فى يد احدهما فهو اولى لان تمكنه من قبضه يدل على سبق شرائه وتحقيقه يتوقف على مقدمتين احديهما ان الحادث يضاف الى اقرب الاوقات والثانية ان ما مع البعد بعدية زمانية فهو بعد اذ تقررتا فقبض القابض وشراء غيره حادثان فيضافان الى اقرب الاوقات فيحكم بثبوتهما فى الحال وقبض القابض مبنى على شرائه ومتأخر عنه ظاهرا فكان بعد شرائه ويلزم من ذلك ان يكون شراء غير القابض بعد شراء القابض فكان شراؤه اقدم تاريخا وقد تقدم ان التاريخ المقدم اولى (درر غرر فى باب دعوى الرجلين)

زيد هندك يدنده اولان جاريه ايچون عمرودن اشترا ايدوب ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب هند دخى بكردن اشترا ايدوب ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب ايكيسى دخى تاريخ بيان ايلماسه‌لر قنغيسنك بينه‌سى اولى در * الجواب * زيدك بينه سى

(وبينة الخارج اولى من بينة ذى اليد فى دعوى الملك المطلق بخلاف دعوى النتاج والتدبير والاعتاق والاستيلاد ودعوى النكاح فان بينة ذى اليد اولى فيها وفى دعوى الملك بسبب لا يتكرر فذو اليد اولى بالاتفاق (فى باب دعوى الرجلين من شرح الكنز للزيلعى)

زيد عمروك يدنده اولان منزل ايچون فلان تاريخده شوقدر اقچه‌يه هنددن اشترا ايدوب ملكمدر ديودعوى واقامت بينه ايدوب عمرودخى بن منزل مزبورى اول تاريخده بكردن اشترى ايلدم ديودعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه‌سى اولى‌در ✹ الجواب ✹ زيدك بينه‌سى

(بخلاف دعوى تلقيهما الملك من رجلين والدار فى يداحدهما فانه يحكم للخارج ارخاولا اوارخ احدهما فقط الااذاكان تاريخ صاحب اليد اسبق (بزازية فى تنازع الرجلين)

زيد عمروك يدنده اولان قول ايچون برىچق سنه مقدم عسكراسلام دارحربه داخل اولوب تنفيل عام واقع اولدقده دارحربدن مستقلاسبى ودار اسلامه اخراج ايلدم ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرودخى برسنه مقدم بكردن اشترا ايتمشيدم ديودعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه‌سى اولى‌در ✹ الجواب ✹ زيدك بينه‌سى

(وان ادعيا الشراء من رجلين وارخا الشراء وتاريخ احدهما اسبق فى ظاهر الرواية عن محمد يقضى للاسبق تاريخا (من المحيط البرهانى فى الرابع من الدعوى) وان ارخا وتاريخ احدهما اسبق فهو لاسبقهما (فى الثامن من الفصولين نقلا من الكافى)

زيد عمروك يدنده اولان اينك ايچون اينكمدن طوغمش ملكمدر ديودعوى واقامت بينه ايدوب عمرودخى اول اينك بنم اينكمدن طوغمش ملكمدر ديودعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه‌سى اولى‌در * الجواب * عمروك بينه‌سى

(وان اقام الخارج وصاحب اليد كل واحد منهما بينة على النتاج فصاحب اليد اولى (من الهداية فى باب دعوى الرجلين) **قال** محمد فى الاصل اذا ادعى الرجل دابة فى يد انسان انها ملكه نتجت عنده واقام عليه البينة واقام صاحب اليد البينة بمثل ذلك القياس ان يقضى بها للخارج وفى الاستحسان يقضى بها لصاحب اليد سواء اقام صاحب اليد البينة على دعواه قبل القضاء بها للخارج او بعده وفى الهداية وهذا هو الصحيح خلافا لما يقول عيسى ابن ابان انها تهاترت البينتان وترك فى يده (فى اول الثانى عشر من دعوى التاتارخانية)

زيد هنددن صغركده ولى اقربك عمروسنى باكه تزويج ايتمشدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب هند دخى عمرو بنى بالغه ايكن رضامسزسا كه تزويج ايتمشيدى ديودعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه‌سى اولى‌در * الجواب * هندك بينه‌سى

(رجل اقام على امرأة بينة انه زوجها منه ابوها قبل بلوغها واقامت هى بينة انه زوجها منه بعد بلوغها بغير رضاها فبينتها اولى لان بينة البلوغ كانت اكثر اثباتا (محمد غانم ابن محمد البغدادى) ولواقام الزوج البينة ان وليها زوجها وهى صغيرة واقامت هى البينة انه زوجها وهى بالغة بغير رضاها فبينتها اولى (فى الرابع عشر من نكاح الخلاصة)

زيد قزى هند بكر بالغه يى هندك اذنسز عمروه تزويج ايتدكدنصكره هند عقده واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايتمشيدم ديودعوى واقامت بينه ايدوب عمرودخى سكوت ايتمشيدك ديودعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه‌سى اولى‌در * الجواب * هندك بينه‌سى

(وفى الذخيرة ولواقامت البينة انها ردت واقام الزوج انها سكتت فالبينة بينة المرأة ولوشهد الشهود انها رضيت اخذ بينة الزوج (تاتارخانية فى النكاح) ولواقامت البكر بينة على انها ردت حين بلغها خبر النكاح واقام هو بينة انها سكتت فبينتها اولى امالوشهدوا له انها رضيت فبينته اولى (خزانة الاكمل فى النكاح) ولوقال الزوج سكت وقالت بل رددت فالقول قولها فان اقام البينة فبينتها اولى لانها تثبت الرد وهو تثبت عدما وهو السكوت ولواقام على انها اختارت ورضيت حتى استويا فى الاثبات رجحت بينه لاثبات اللزوم (شرح الجامع الصغير للتمرتاشى فى النكاح) بينة المرأة اولى من بينة الزوج على السكوت الااذا اقام بينة على الاجازة فتكون اولى (عناية فيما يتعلق بالاولياء من النكاح) لوادعى اجازتها النكاح حين اخبرت اورضاها واقاما البينة فبينته اولى على مافى الخانية لاستوائهما فى الاثبات وزيادة بينته

باثبات اللزوم وفى الخلاصة نقلا عن ادب القاضى الخصاف فى هذه المسئلة ان بينتها اولى فيحصل فى هذه الصورة اختلاف المشايخ (من البحر الرائق فى النكاح)

زيد متوفانك قزلرى هند و زينب زيدك وقفى اولان منزلده مشروطيت اوزره ساكنه لر ايكن هند فوت اولدقده هندك قزى خديجه زيد منزلك سكناسنى مطلقا اولادنه واولاد اولادنه شرط ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زينب دخى بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه شرط ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سى اولى در

* الجواب ❋ زينبك بينه سى

(وقف بين اخوين مات احدهما و بقى فى يد الحى واولاد الميت ثم الحى اقام بينة على واحد من اولاد الاخ ان الوقف بطنا بعد بطن والباقى غيب والواقف واحد تقبل و ينتصب خصما عن الباقين ولواقام اولاد الاخ بينة على ان الوقف مطلقا عليك وعلينا فبينة مدعى الوقف بطنا بعد بطن اولى (قنية فى باب الدعوى والبينات من الوقف)

زيد اجاره ايله تصرفنده اولان وقف عرصه ده ماليله بنا احداث ايتدكدنصكره متولى سن بنم امرمله مصروفك اجرته محسوب اولمق اوزره وقف ايچون بنا ايدوب اول بنا وقفدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيد دخى نفسم ايچون بنا ايلدم بنا ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سى اولادر * الجواب ❋ متولينك بينه سى

(سئل ابو القاسم عمن بنى فى الوقف ومات ان بنى من غلة الوقف فوقف ولم ان يذكر شيئا فميراث عنه وان ذكر انه بنى الوقف فوقف (من فتاوى الحصيرى فى الوقف وغيره)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولوب بعده التى آى مرور ايتدكدنصكره زيد مبلغ مزبورى كفالتنه بناء بكردن طلب ايتدكده بكر بن كفيل اولديغمده بو كوندن التى آى تمامنه دك كفيل اولوب التى آى تمامنده كفالتدن برى اولمق اوزره موقتا كفيل اولمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيد دخى كفالت مطلقه ايله كفيل اولمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عقد كفالت بردفعه اولديغنه اتفاق ايلسه لر قنغيسنك بينه سى اولى در * الجواب * بكرك بينه سى

(ولوقال كنت كفلت بالدين الذى لك على فلان الى شهر و بعد الشهر فانا برئ من المطالبة وقال صاحب المال تكفلت بان لا اطالبك الى شهر و بعد الشهر اطالبك به فالقول قول صاحب المال ولا يقبل قول الكفيل لانه شرط ان لا يطالبه بعد شهر وان كان مكان المال نفس فالكفالة جائزة (جامع الفتاوى)

زيد عمروه شوقدر اقچه ويروب عمرو دخى مبلغ مزبورى اعمال ايدوب شوقدر فائده حاصل اولدقدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سى زيد مبلغ مزبورى فائده بينكزده برابر اولمق اوزره مضاربه طريقيله ويرمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى قرض ويرمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سى اولى در * الجواب عمرك بينه سى

(ولووضع المال ثم قال العامل دفعته الى مضاربة وقال رب المال دفعته اليك قرضا فالقول قول رب المال لان الاذن مستفاد من جهته فالقول قوله فى بيان صفته ولان العامل يزعم انه كان نائبا عن رب المال فى العمل ورب المال ينكر ذلك فالقول قوله وان اقاما البينة فالبينة بينة رب المال ايضا لانه يثبت ببينته سبب تمليك المال منه بالقرض ووجوب الضمان دين له فى ذمته فكانت بينته اولى بالقبول ولانه لاتنافى بين البينتين فالقرض يرد على المضاربة فيجعل كانه دفعه اليه مضاربة ثم اقرضه ولايمكن ان يجعل على العكس لان المضاربة لاترد على القرض والقرض يرد على المضاربة ولولم يكن عمل بالمال وضاع فالقول قول المضارب لان رب المال يدعى عليه سبب الضمان والمضارب ينكر والبينة بينة رب المال لاثباته الضمان دينا فى ذمة المضارب

(مبسوط)

(مبسوط شمس الائمة السرخسی فی باب الا ختلاف بین المضارب ورب المال)

زید عمرو رئیسه شوقدر اقچه و یروب عمرو مبلغ مزبور ایله سفینه سیله آخر دیاره کیدرکن حربی کفره راست کلوب مبلغ مزبوری اخذ وغارت ایتدکارند نصکره زید مبلغ مزبوری قرض و یرمشیدم دیودعوی واقامت بینه ایدوب عمرو دخی مضاربه طریقیله المشیدم دیودعوی واقامت بینه ایلسه قنغیسنك بینه سی اولی در * الجواب * زیدك بینه سی

(ولوادعی رب المال القرض وادعی العامل المضاربة فالقول قول رب المال فان هلك المال فی یده قبل العمل فلا ضمان علیه لانه لاضمان بالقبض وقداتفقا ان القبض باذن المالك سواء كان مضاربة اوقرضا وان هلك بعد العمل فالمضارب ضامن لان العمل فی مال الغیر سبب الضمان الااذاكان العمل باذن صاحب المال وههنا لم یثبت اذن صاحب المال وان اقاما جمیعا البینة فالبینة بینة رب المال ضاع المال قبل العمل او بعده ویكون هذا من باب العمل بالبینتین و یجعل كانه دفع المال الیه مضاربة ثم اقرضه وهناك اذاهلك المال قبل العمل او بعده كان الآخذ ضامنا فههنا كذلك

(من الذخیرة البرهانیة فی الرابع عشر من المضاربة)

زید عمرودن شوقدراقچه الدقدنصكره مبلغ مزبور زیدك یدنده ضایع اولوب بعده زید فوت اولدقده عمرو زیدك ورثه سندن بن مبلغ مزبوری زیده قرض و یرمشیدم دیودعوی واقامت بینه ایدوب ورثه دخی مضاربه طریقیله و یرمشیدك دیودعوی واقامت بینه ایلسه‌لر قنغیسنك بینه سی اولی در * الجواب * عمروك بینه سی (مرت مسئلته من مبسوط شمس الائمة السرخسی)

زید شوقدر ذراع چوقه سنی عمروه و یروب عمرودخی چوقه یی ثمن معلومه آخره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب ثمنیله سفینه ایله آخر دیاره كیدركن سفینه غرق اولوب ثمن مزبور ضایع اولدقدنصكره زید عمرودن چوقه یی ساكه شوقدر اقچه‌یه بیع وتسلیم ایتمشیدم ثمنی و یردیودعوی واقامت بینه ایدوب عمرودخی چوقه یی باكه آخره بیع ایدوب ثمنی ایله مضاربه طریقیله عمل ایتمك اوزره و یرمشیدك دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنغیسنك بینه سی اولی در * الجواب * زیدك بینه سی

(یفهم جوابه مما مر من دعوی جواهر الفتاوی ومن التاتارخانیه قبل ثلثة اوراق تخمینا)

زید عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر غروش حقم واردر دیو دعوی وعمرو مبلغ مزبوری ساكه اداایتمشیدم دیودعوی ایتدكده زید اولقدر غروشی عمرودن الدیغنی اقرار ایدوب لكن دین مزبور ایچون و یرمیوب هبه ایتمشیدك دیودعوی وعمرو دین مزبور ایچون و یرمشیدم دیوب هبه یی انكار ایتدكده مرافعه اولدقلری قاضی زیددن هبه‌یه بینه طلب ایتمیوب مبلغ مزبوری دین ایچون قبض ایتمدیكنه زیده یمین و یروب اولقدر غروشی عمروك اوزرینه حكم ایدوب حجت و یرسه حكمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(لان الحكم لم یستند الی دلیل شرعی ولهذا لم ینفذ حكمه ولم یعتبر حجته (كذا فی الفتاوی)

بوصورتده زید حكم مزبوره بناء مبلغ مزبوری عمرودن السه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اذاظهرانه اخذها منهم بغیرحق (دررفی باب الشهادة فی القتل من كتاب الجنایات)

زید متوفانك لام قرنداشی عمروز یدك حصر اوارثی اولمق اوزره زیدك تركه‌سنی قبض ایتدكدنصكره زیدك اناسی هند متوفاتك زوجی بكر زید هنددن مقدم فوت اولوب بن زیده مناسخه طریقیله وارثم دیو دعوی واقامت بینه ایدوب عمرودخی زید هنددنصكره فوت اولوب سن زیده وارث اولمازسك دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنغیسنك بینه‌سی اولی در *الجواب * بكرك بینه‌سی

(وسئل علاء الدین صاحب المحیط امرأة ماتت وتركت زوجا وابوین وبنتا ثم ماتت البنت واختلف الزوج هواب البنت والابوان فی موت البنت فقال الزوج ماتت البنت بعدموت الام وقال الابوان لا بل هو

على العكس واقام كل واحد منهما بينة على وفق دعواه فاى البينتين اولى فقال ينبغى ان يكون بينة الزوج اولى قال فخر الائمة صاحب البدايع ووجهه ان بينة الزوج اكثر اثباتا لانها تثبت النصف من تركة الام وبينة الابوين لاتثبت الا الثلث للام من تركة البنت ولهذا اجبت فى واقعة سئلت عنها وهى ان رجلا له بنت وابن ابن وابن غائب ولذلك الغائب ابن وقد مات الرجل وابنه الغائب ايضا ثم اختلف بينة بنت الرجل وابن ابنه مع ابن الغائب فقالت البنت وابن الابن مات الغائب اولا وقال ابن الغائب بل مات الرجل وهو اب الغائب فقلت ينبغى ان يكون بينة ابن الغائب اولى لانها اكثر اثباتا لانها تثبت للغائب الثلثين من تركة الرجل والبينة الاخرى لاتثبت الا السدس للرجل من تركة الغائب

(منيه فى باب الاختلاف والدعاوى)

زيد مسلم فوت اولوب تركه سنى لابوين ارقرنداشى عمرو مسلم وارث اولمق زعميله قبض ايتدكدنصكره زيدك اوغلى بكر مهتدى بن زيدك فوتندن مقدم اسلامه كلوب زيدك حصرا وارثى اولمغله تركه يى وير ديو عمرودن دعوى ايتدكده عمرو سن زيدك فوتندنصكره اسلامه كلدك ديو انكار ايلسه بكر مدعاسنه اقامت بينه ايدبجك تركه يى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(نصرانى مات فجاءت امرأته مسلمة وقالت اسلمت بعد موته و لى الميراث وقالت الورثة لابل اسلمت قبل الموت فالقول قول الورثة ولو مات المسلم وله امرأة نصرانية فقالت هى اسلمت قبل موته وقالت الورثة لابل اسلمت بعد موته فالقول قول الورثة ايضا قال فى الاصل اذا مات الرجل وترك ابنين مسلمين فقال احدهما مات ابى مسلما وقد كنت اسلمت حال حياة الاب وقال الآخر صدقت وقد كنت مسلما ايضا حال حياة الاب وكذبه الابن المتفق على اسلامه وقال انما اسلمت بعد موت الاب فان الميراث للابن المتفق على اسلامه وعلى الآخر البينة انه اسلم قبل موت ابيه (فى الحادى عشر من شهادة التاتارخانية وكذا فى المحيط) وهذه المسئلة مذكورة ايضا فى اواخر ادب القاضى

(من التاتاتارخانية نقلا عن القهستانى)

زيد مسلم فوت اولوب تركه سنى لابوين ارقرنداشى عمرو قبض ايتدكدنصكره زيدك لابوين قزقرنداشى هند مهتديه بن زيدك فوتندن مقدم اسلامه كلدم حصه مى ويرديو عمرودن دعوى ايتدكده عمرو سن زيدك فوتندنصكره اسلامه كلدك ديو انكار ايلسه هند مدعاسنه اقامت بينه ايدبجك تركه دن حصه سنى عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(مات نصرانى فقالت زوجته اسلمت بعد موته وقال وارثه بل قبله فالقول له وكذا لو مات مسلم فقالت زوجته اسلمت قبل موته وقال الوارث بل بعده (ملتقى فى مسائل شتى من كتاب القضاء)

زيد هندى دكنك ايله ضرب ايدوب بعده برمدت مرورنده هند فوت اولدقده ورثه سى هند اول ضربدن فوت اولدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيد دخى اول ضربدن برأ تام حاصل اولوب برقاج كون صحيحة كزدكدنصكره فوت اولدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنغيسنك بينه سى اولى در * الجواب * زيدك بينه سى (مرت مسئلته فتذكر)

(القول لمن)

زيد عمرودن قولمسك ديو دعوى وعمرو بن حر الاصلم ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه عمروك رقه انقيادى سبق ايتمش اولمايجق قول قنغيسنكدر * الجواب * عمروكدر

(وفى ادب القاضى جارية فى يد رجل ادعت انها حرة الاصل فانكرت اقرارها بالرق وزعم ذو اليد اقرارها به فالقول لها و يقضى بحريتها (بزازيه فى كتاب ادب القاضى فى نوع فى الحيلولة) ولو قال العبد انا حر الاصل فالقول له بحكم الاصل مالم يسبق منه انقياد للرق و بعده لايقبل قوله بلا برهان

(بزازيه فى دعوى الرق والحرية)

زيد هنددن بابالك عمرو صغركده سنى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله باكه تزويج ايتمشيدى ديو دعوى ايدوب هند دخى بابام سا كه بنى بالغه ايكن تزويج ايدوب بن عقده راضيه اولمامشيدم ديو دعوى ايلسه

طرفینك بینه‌لری اولماسه قول قنغیسنکدر ❊ الجواب ❊ هندکدر

رجل قال لامرأة زوجك منی ابوك وانت صغیرة وقالت بل زوجك وانا کبیرة لم ارض کان القول قولها والبینة بینة الزوج (من دعوی قاضیخان فی دعوی النکاح)

هند بکر صغیره‌یی ولی اقربی اناسی زینب زیده تزویج ایتدکدنصکره برمدت مرور ایدوب هندك سن وجثه سنك بلوغه تحملی اولدقده هند قاضی‌یه واروب زیدك حضورنده بن بالغه اولدیغم آنده نفسمی اختیار وفرقت طلب ایلدم دیو دعوی ایدوب عقد مزبوری فسخ ایتدرمك استدکده زید برقاچ کون مقدم بالغه اولوب سکوت ایتمشیدك دیو دعوی وهند انکار ایدوب زید مدعاسنی اثبات ایده‌ماسه هندیمینی ایله تصدیق اولنورمی ❊ الجواب ❊ اولنور

(ولو قالت المرأة بلغت الآن واخترت الفرقة وقال الزوج لا بل بلغت قبل هذا وسکت فالقول قولها لانه ظهر البلوغ الآن وکما ظهر البلوغ اختارت الفرقة (من فتاوی الولوالجی فی الفصل الاول من النکاح)

زید معدّ للاستغلال اولمیان منزلنی عمروه ویروب عمرو دخی برمدت ساکن اولدقدنصکره زید وعمرو اختلاف ایدوب زید منزلی ساکه مدت معلومه تمامنه‌دك شوقدر اقچه‌یه اجار ایتمشیدم دیوب عمرو بلا اجره اسکان ایتمشیدك دیسه طرفینك بینه‌لری اولمایجق قول قنغیسنکدر ❊ الجواب ❊ عمروکدر

(من انکر فعل غیره کان القول قوله لانه متمسك بالاصل ومن ادعی فعل نفسه لا یقبل قوله الا بحجة (من کفالة قاضیخان) رجل رکب دابة رجل الی بغداد ثم قال اعرتنیها وقال رب الدابة آجرتها بدرهم ونصف فان القول یکون قول الراکب لان صاحب الدابة یدعی تقویم المنفعة وهو ینکر (من الخانیة فی فصل اختلاف الآجر والمستأجر)

زید شوقدر سختیانی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره عمرو زیددن سختیانلرك شوقدرینی الدم ماعداسی سنده قالدی ویر دیو دعوی ایتدکده زید جمله‌سنی بندن الدك دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب زید مدعاسنی اثبات ایده‌ماسه زید یمینی ایله عمروی دفعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولو اشتری غلة وسلم الیه البایع موزونا فوزن فی بیته فوجده ناقصا فاراد ان یرجع بقدر النقصان فالقول للمشتری مع یمینه منکر للقبض فی الاول (من بیوع جواهر الفتاوی)

متولی اولمیان زید بر وقف عرصه‌ده کندی مالیله بنا احداث ایتدکده وقف ایچون یا نفسیچون بنا ایتدیکنی بیان ایتمیوب بعده فوت اولدقده ورثه‌سی زید نفسیچون بنا ایتدی دیو دعوی وعرصه متولیسی وقف ایچون بنا ایتدی دیو دعوی ایدوب طرفینك بینه‌لری اولماسه قول قنغیسنکدر ❊ الجواب ❊ ورثه‌نکدر

(والاجنبی اذا بنی ولم ینوفله ذلك (قنیه فی باب ما یتعلق بعمارة الوقف)

زید بر وقفك متولیسی عمرودن قرض شوقدر اقچه الوب مبلغ مزبور ذمتنده ایکن اوزرینه معاملهٔ شرعیه ایله الزام ربح اولنمدین عمروه برقاچ دفعه برمقدار اقچه ویردکدنصکره حالا زید مبلغ مزبوری اصل مالدن ویردم دیوب عمرو ربح دیو الدم دیوب ایکی طرفك دخی بینه‌لری اولمسه قول قنغیسنکدر ❊ الجواب ❊ زیدکدر

(له علیه دینان من جنس واحد فادی المدیون شیئا من المال صدق انه دفع بای جهة فسقط ذلك من ذمته

(جامع الفصولین فی احکام الدین) -

قد کمل الجلد الاول ویلیه الجلد الثانی
بعون من ازل الحدود والسبع المثانی

جلد ثانی فتاواى
علی افندی باترتیب
کفوی مع النقول

بسم الله الرحمن الرحیم

(کتاب الوکالة)

مخدره اولمیان هند زید ایله اولان دعوا سنده اضرار قصدیله عمروی توکیل ایلسه زید راضی اولمیوب هند ایله مرافعه اولورم دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(والتوکیل بالخصومة بغیر رضی الخصم لیس بلازم عندابی حنیفة خلافا لهما ثم اختلف المشایخ علی قوله بعضهم قالوا ارضاء الخصم لیس بشرط لصحة التوکیل بل هو شرط لزومه وقال بعضهم لا بل شرط لصحة التوکیل عنده والصحیح انه صحیح غیر لازم الا ان یکون الموکل مریضا اوعلی مسیرة سفر وحینئذ یلزم والمخدرة بمنزلة المریض وهو المختار واختار الفقیه ابو اللیث قولهما فی الفتوی وبعض مشایخنا المتأخرین قالوا ان احس القاضی بتعنت الخصم فی ابائه التوکیل لا یمکنه من ذلك ویقبل التوکیل علیه وان احس من الموکل القصد الی الاضرار بصاحبه فی التوکیل لا یقبل منه التوکیل الا برضی صاحبه والیه مال شمس الائمة السرخسی وشمس الاسلام الاوزجندی (من وکالة الظهیریة)

مخدره‌لر اولان هند وزینب زید ایله برخصوصه متعلقه دعوالرنده عمروی توکیل ایلسه‌لر زید عمرو ایله مرافعه اولمام هند وزینب حاضره اولسونلر دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

ولوکانت المرأة مخدرة لم تجر عادتها بالبروز وحضور مجلس الحاکم قال الرازی یلزم التوکیل لانها لوحضرت لا یمکنها ان تنطق بحقها لحیائها فیلزم توکیلها (هدایه فی الوکالة) ویصح توکیل المخدرة بلا رضی الخصم وهی التی لم تجر عادتها بالبروز ومخالطة الرجال قال الحلوانی والتی تخرج فی حوایجها برزة لا تکون مخدرة قال البزدوی من لا یراها غیر المحارم مخدرة بکرا کانت اوثیبا والتی طلعت علی فرس العروس ورآها الاجانب برزة والتی تخرج الی حوایجها والی الحمام مخدرة اذا لم تخالط الرجال علی ما ذکره فی الفتاوی وکلام الحلوانی علی هذا محمول علی المخالطة بالرجال ولو اختلفا فی کونها مخدرة فان کانت من بنات الاشراف فالقول قولها بکرا کانت اوثیبا لانه الظاهر من حالها وفی الاوساط القول قولها لو بکرا لا ثیبا وفی الاسافل لا یقبل قولها فی الوجهین فالخروج للحاجة لا یقدح فیه مالم تکثر بالخروج بغیر حاجة

(بزازیة)

(بزازیه فی الثانی من الوكالة)

رجاله بروز و محكمه یه حضور عادتی اولان هند مخدره میدر * الجواب * دكلدر

(قال جمال الدین البروز للمخدرة ان لا تخرج من بیتها نهارا ولا لیلا الی التعازی والضیافات وزیارة الاقارب ولا تبایع الرجال فی بیتها ولا تعاملها اما خروجها لیلا الی الحمام الخاص واستخدام خدمتها فی بیتها فانه لا یعتبر لان ذلك مما لا یعد مخالطة الاجانب واذا كانت بهذه المثابة كانت هی والمریضة سواء

(جواهر الفتاوی فی الوكالة)

زید عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسنده اضرار قصدیله بكری توكیل ایلسه عمرو راضی اولمیوب زید ایله مرافعه اولورم دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(و بعض المتأخرین اختاروا ان القاضی اذا علم من الخصم التعنت من اباء التوكیل یقبل التوكیل قهرا وان علم من الموكل القصد لاضرار صاحبه بالحیل من الوكیل لا یقبل التوكیل الا برضاء صاحبه والیه مال الامام السرخسی والامام الاوزجندی رحمهما الله تعالی (لسان الحكام فی الفصل الرابع من الوكالة ومثله فی تصحیح القدوری فی الوكالة)

زید ذمی عمرو ایله اولان دعواسنده اضرار قصد نسز بكر مسلمی توكیل ایلسه عمرو بكر ایله مرافعه اولمام زید حاضر اولسون دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(التوكیل من غیر رضی الخصم والموكل صحیح مقیم لا یصح وعند هما یصح والفقیه ابو اللیث كان یفتی بقولهما وقال شمس الائمة الحلوانی فی ادب القاضی المفتی مخیر فی هذه المسئلة ان شاء افتی بقول ابی حنیفة وان شاء افتی بقولهما قال رحمه الله ونحن نقول ان الرأی الی القاضی

(خلاصه فی الفصل الثانی من كتاب الوكالة)

هند كوپه سنی بیع ایچون زینبه ویروب لكن زینب بیع ایتمیوب هندك اذنسز كوپه یی داینی عمروه رهن وتسلیم ایلسه هند رهنی مجیزه اولمامغله كوپه سنی قبضه جاریه سی خدیجه یی توكیل ایدوب خدیجه زینبك حضورنده كوپه یی عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وشرط جوازه كون الموكل اهل تصرف والوكیل یعقله و یقصده فصح توكیل المسلم كافرا ببیع الخمر اوالحر البالغ والمأذون عبدا كان او صبیا مثلهما او صبیا یعقله وعبدا حال كونهما محجورین (غرر فی الوكالة)

زیدك عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسی اولمغله زید عمرودن دعوی ایتمك استدكده عمرو زیدك طلبیله زید ایله خصومته بكری توكیل بكر دخی وكالتی قبول ایتدكدنصكره عمرو غائب اولوب بعده زید خصوص مزبوری بكردن دعوی ایتمك استدكده بكر نفسمی الآن عزل ایتدم دیوب مرافعه دن امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وكل رجلا بالخصومة بطلب الخصم فغاب الموكل فامتنع الوكیل اجبر لان الوكالة صارت حقا للمدعی

(من دعوی القاعدیة مثله فی العمادیة)

زیدك عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسی اولمغله زید خصوص مزبوری عمرودن دعوایه بكری توكیل ایتدكدنصكره بكر زیدك اذنسز عمروی دعوای مرقومه دن ابرا ایلسه زید مجیز اولمیوب خصوص مزبوری عمرودن دعوایه قادر اولورمی * الجواب * اولور

الوكیل بقبض الدین اذا وهب الدین من الغریم او ابرأه عنه اواخره اواخذه رهنا لا یجوز لانه تصرف فی غیر ما امر به والاصل ان الوكیل بالقبض انما یملك القبض علی وجه لا یكون للموكل ان یمتنع عنه وذلك بان یقبض جنس الحق بصفته اواجود منه فاما كل ما للموكل ان یمتنع عنه اذا عرض علیه المطلوب فلیس للوكیل بالقبض ذلك كالشراء بالدین والاستبدال ولو اخذ كفیلا بالمال جاز وله ان یأخذ ایهما شاء لان الكفالة بالمال یوثق به (كذا فی الثالث والثلثین من العمادیة)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنی عمرودن دعوایه بكری توكیل ایدوب قبضه توكیل ایلمسه بكر مجرد دعوایه وكیل اولمغله مبلغ مزبوری عمرودن قبضه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

والفتوى على ان الوكيل بالتقاضى اوبالخصومة فى الدين لايملك القبض كذا اختاره المتأخرون (فى الثانى من وكالة البزازية) التوكيل بالخصومة توكيل بقبض الدين عند اصحابنا الثلثة وقال زفر لايكون توكيلا بالقبض وقال الصدر الشهيد فى الجامع الصغير لايفتى بقول اصحابنا فى هذه المسئلة والفتوى على قول زفر وفى النوازل اختار الفقيه ابو الليث انه لايملك القبض قال وهكذا اختار المتأخرون و به نأخذ وكذا التوكيل بالتقاضى (خلاصه فى الفصل الثانى فى التوكيل بالخصومة من كتاب الوكالة)

زيد عمروى جميع امورينه وكالت عامهٔ مطلقه ايله توكيل ايتدكدنصكره عمرو زيدك بكر ذمتنده اولان شو قدر اقچه سنى طلب ايتدكده بكروجه محرراوزره وكالتى معترف ايكن مجرد زيد ذمتنده اولان اقچه يى قبضه توكيل ايتديكنى تخصيص بالذكر ايتمامكله ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ظاهر العموم يقتضى انه يملك قبض الدين وايفاءه والدعوى بحق الموكل وسماع الدعوى عليه بحق على الموكل (فوائد زينيه لابن النجيم)

زيدك هند ايله شوقدر اقچه يه متعلقه دعواسى اولمغله هند زيد ايله خصومته عمروى توكيل ايدوب بعده زيد عمرو ايله مرافعه اولدقده زيدك هند ذمتنده اولقدر اقچه حقى اولديغى ثابت اولوب قاضى حكم ايلسه زيد مبلغ مزبورى هند دن طلب ايتميوب عمروه مجرد خصومته وكيل اولمغله مالكدن ادا ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجبر الوكيل على اتيان ماوكل به الا فى دفع الوديعة بان قال له ادفع هذا الثوب الى فلان فقبل فغاب الآمر يجبر المأمور على دفعه لانه يجوز ان يكون الثوب عنده وديعة لفلان فيجب عليه رده فاما سائر الاشياء فهو على ملك المالك وانفاذه غير واجب عليه (من اول كتاب الوكالة من محيط السرخسى) لانه لولزمه بلاضمان لميكن للضمان فائدة (من البحر فى المهر)

❋ فى الوكيل بالقبض ❋

زيد برمتاعنى دائنى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده رهن وضع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو آخر دياره كيدر اولدقده اول متاعى بكره ويروب مبلغ مزبورى زيددن آل ومتاعى زيده ويرديو توكيل ايدوب كتدكدنصكره بكر مبلغ مزبورى زيددن السه زيد اول متاعى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب *
اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمرو ذمتنده اولان شو قدر اقچه حقنى قبضه بكرى توكيل ايدوب بكر دخى وكالة طلب ايتدكده عمرو زيده ويرديو اولقدر اقچه يى بكره ويروب بكر دخى زيد ايچون قبض ايلسه زيد مبلغ مزبورى بكردن طلب ايتدكده بكر بنم عمرو ذمتنده اولقدر اقچه حقم اولمغله اكه طوتارم ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(المديون يملك ايثار بعض الغرماء على البعض (فصول العمادى)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنى قبضه بكرى توكيل ايدوب بكر دخى قبض ايتدكدنصكره زيده ويرميوب مجهلا فوت اولسه زيد مبلغ مرقومى بكرك تركه سندن تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

مات المودع مجهلا ضمن يعنى اذا مات ولم يعلم حال الوديعة (جامع الفصولين فى ضمان الوديعة من الفصل الثالث والثلثين) المقبوض فى يد الوكيل بجهة التوكيل بالبيع والشراء وقبض الدين والعين وقضاء الدين امانة لانه بمنزلة الوديعة لان يده يد نيابة عن الموكل بمنزلة يد المودع ويضمن بما يضمن بالودايع ويبرأ بما يبرأ فيها ويكون القول قوله فى دفع الضمان عن نفسه (فى فصل حكم الوكالة من البدايع)

زيد برقاچ كمسنه لر ذمتلرنده اولان شو قدر غروشنى قبضه عمروى توكيل ايدوب بعده عمرو مز بورلردن نسنه المدين زيد عمروه مجرد وكالتى قبول ايتمكله مبلغ مزبورى مالكدن بكا ادا ايله ديوب عمرودن تغلبا

اولقدر غروش السه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استردادە قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اذا ظهر انه اخذها منهم بغیرحق (درر فی باب الشهادة فی القتل من کتاب الجنایات) ویضمنه اذا اخذه بغیر حق (خیریه فی الوقف)

زید والی خاصی قریه لرینی عمروه شوقدر غروشه ویردکدنصکره زید بکری اولقدر غروشی عمرودن الوب داینم بشره ویردیو توکیل ایدوب بکر دخی وکالتی قبول و مبلغ مزبورك تحصیلنی تعهد ایدوب بشره وجه محرر اوزره تمسك ویردکدنصکره بکر مبلغ مزبورك شومقدارینی عمرودن اخذ وبشره تسلیم ایدوب ماعدایی الاماسه بشر بکره مجردسن وجه محرر اوزره تمسك ویرمکله ماعدایی مالکدن ادا ایله دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مامر من البحر من انه لو لزمه بلا ضمان لم یکن للضمان فائدة یکون جوابا لهذا السؤال)

زید متولیسی اولدیغی وقف قریه نك محصول شرعیسنی قبضه عمروی توکیل ایدوب بکری توکیله اذن ویرمکله عمرو دخی محصول مزبوری قبضه بکری توکیل وارسال ایدوب بکر دخی محصولی قبض وکتوروب زیده تسلیم ایتدکدنصکره زید بکر محصولات شرعیه دن شو قدر زیاده قبض ایتمش دیو دعوی مراد ایتدکده بکردن دعوی ایتمیوب عمروه مجرد بکری سن توکیل ایتمکله سندن دعوی واخذ ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولیس للوکیل ان یوکل فیما وکل به لانه فوض الیه التصرف دون التوکیل وهذا لانه رضی برأیه والناس متفاوتون فی الآراء قال الا ان یأذن له الموکل لوجود الرضاء او یقول له اعمل برأیك لاطلاق التفویض الی رأیه (هدایه فی الوکالة بالبیع والشراء) و باقی المسئلة یفهم ممامر من البحر قبیل الباب)

زید زعامتی قریه لرینك محصولنی قبضه باباسی عمروی توکیل ایتدکده آخری توکیله اذن ویرمکله عمرو محصول مزبوری قبضه بکری توکیل ایدوب بکر دخی شوقدر محصول قبض ایدوب عمروه تسلیم ایتدکدنصکره عمرو محصول مزبوری زیده ویرمیوب استهلاك ایلسه زید بکره مجرد قبض ایتمکله اول محصولی ضامن اول دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

اذا وکل الوکیل بالقبض بالاذن فدفع له المدیون فان وصل الی الوکیل الاول بریٔ (فی الفصل الاول من وکالة البحر الرائق کذا فی التاتارخانیة ومثله فی القنیة والمنیة)

زید عمروه فلان بلده اهالیسندن بکر ذمتنده اولان شوقدر اقچه می آل بر کسنه ایله بکا ارسال ایله دیو عمروی توکیل ایتمکله عمرو دخی مبلغ مزبوری بکردن الوب کندینك امینی اولان بشر ایله زیده ارسال ایتدکدنصکره مبلغ مزبور بشرك تعدی وتقصیرنسز سرقه اولنسه عمروه یا بشره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الصیرفیة وضع امانة وقال ابعث امانتی بید من شئت فبعث علی ید امین فهلك فی یده قال لا یضمن لان قوله بید من شئت معلوم (تاتار خانیه فی الرابع من الودیعة)

زید بر وقف مقاطعه یی برقاچ سنه متولیسی عمروك توکیلی ایله ضبط ومحصول شرعیسنی قبض ایدوب لکن هرسنه مقبوضندن برمقدارینی عمروه ویروب ماعدایی بغیرحق کندی مصارفنه صرف ایله استهلاك ایتدکدنصکره ماعدا زیدك ذمتنده ایکن عمروك یرینه بکر متولی اولسه بکر اول ماعدایی وقت ایچون زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(القیم یضمن مال الوقف بالاستهلاك (من تصرفات القیم من القنیة) نائب الناظر کهو (من دعوی البحر الرائق)

زید زوجه سی هندك توکیلیله هندك برقاچ کسنه لر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه سنی قبض ایدوب لکن هنده ویرمیوب مصارف بیته صرف ایلسه هند مبلغ مزبوری زیده تضمین مراد ایتدکده زید مجرد مصارف بیته صرف ایلدم دیو ضماندن امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا سلمت نفسها الیه فی منزله فعلیه نفقتها وکسوتها وسکناها (مختارات النوازل)

زیوف اقچه رایج ایکن زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر زیوف اقچه‌سنی قبضه بکری توکیل ایدوب بکر دخی مبلغ مزبوری عمرودن الدقدنصکره زیده ویرمدین زیوف اقچه کاسد اولسه بکر اول اقچه‌یی زیده ویرر کن زید آلمیوب زیوف عددنجه جید اقچه ویردیمکه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز

الوکیل بقبض الدین الدراهم والدنانیر اوالفلوس لواشتری بها ممن علیه الدین شیئا فالمشتری له والدین علی حاله (من وکالة خزانة الفتاوی فی البیع)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه‌سنی قبضه بکری توکیل ایتدکدنصکره بکر زیدك اذنسز مبلغ مزبور مقابله‌سنده عمرودن برجاریه و بردکان السه زید دکان وجاریه‌یی قبول ایتمیوب اقچه‌سنی عمرودن المغه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولور

(ولیس للوکیل بقبض الدین ان یأخذ عینا مکانه لانه عقد معاوضة وقد وکله بقبض حقه لاغیر فلایملك الاستبدال والاعتیاض عنه (مجمع الفتاوی)

زید عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه‌سنی قبضه بکری توکیل ایتدکدنصکره بکر زیدك اذنسز مبلغ مزبور مقابله‌سنده عمرودن برجاریه الوب بعده زید مجیز اولمدین جاریه بکرك یدنده فوت اولسه زید مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولور

(والاصل ان الوکیل بالقبض انما یملك القبض علی وجه لایکون للموکل ان یمتنع عنه وذلك بان یقبض جنس الحق بصفته او اجود منه فاما کل ما للموکل ان یمتنع عنه اذا عرض علیه المطلوب فلیس للوکیل ذلك کاستبدال وشراء بدین واواخذ کفیلا بالمال جاز
(فصولین فی الرابع والثلثین فی احکام الوکلاء)

هند زوجی زید متوفانك ترکه‌سنی قبض ایدن سائر ورثه‌سندن زید ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرینی قبضه عمروی توکیل ایتدکدنصکره عمرو هندك اذنسز مبلغ مزبور مقابله‌سنده ترکه‌دن برباغچه السه هند قبول ایتمیوب مبلغ مزبوری ترکهٔ زیددن المغه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولور
(مرت مسئلته قبل مسئلة)

زید عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه‌سنی قبضه بکری توکیل ایتمکله بکر مبلغ مزبوری عمرودن الوب لکن زیده ویرماسه زید بکا واصل اولمدی دیو مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز
(ولواقام الغریم البینة علی الوکیل بالقبض وجحد بریٔ الغریم وضمن للموکل
(فی الاول من الباب الثانی من وکالة العتابیة)

زید عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه‌سنی قبضه بکری توکیل ایتدکدنصکره بکر زیدك اذنسز کندی عیالنده اولان بشری قبضه توکیل ایتمکله بشر مبلغ مزبوری عمرودن الوب لکن زیده ویرماسه زید بکا واصل اولمدی دیو مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی ✻ الجواب * اولماز

(الوکیل بقبض الدین لووکل من فی عیاله بقبضه صح فهلك فی ید الثانی امانة (فی الفصل الرابع والثلثین من الفصولین فی احکام الوکلاء) الوکیل بقبض الدین اذا وکل من فی عیاله بالقبض صح التوکیل حتی لوهلك فی ید الثانی هلك علی رب الدین (عمادیه فی احکام الوکلاء فی الثالث والثلثین)

زید عمرو ذمتنده قرضدن اولان بیك اسدی غروشنی قبضه بکری توکیل ایتدکدنصکره بکر زیدك اذنسز مبلغ مزبور مقابله‌سنده عمرودن اون بیك ثمن آلوب زیده اعلام ایتدکده زید راضی اولمیوب بعده بکر اول ثمنلری استهلاك ایلسه بکر اول ثمنلرك مثللرینی عمروه ویروب وکالتنه بناء اولقدر اسدی غروشی عمرودن طلب ایتدکده عمرو مجرد ساکه اون بیك ثمن ویرمکله اداء دین ایتمش اولورم دیوب امتناعه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز

(والاصل ان الوکیل بقبض الدین انما یملك القبض علی وجه لایکون للموکل ان یمتنع عنه وذلك بان

(یقبض)

یقبض جنس الحق بصفته اواجود منه نا ما کل مالموکل ان یمتنع عنه اذا عرض علیه المطلوب فلیس للوکیل بالقبض ذلك کالشراء بالدین والاستبدال (من فصول العمادیی فی احکام الوکلاء)

زید عمروك ذمتنده قرضدن اولان بیك غروشنی قبضه بکری توکیل ایتدکدنصکره بکر زیدك اذنسز مبلغ مزبور مقابله سنده عمرودن اون بیك تمن اخذ وغروش ایله تمن بینلرنده اولان تفاوتدن بکر عمروی ابرا ایدوب بعده زیده اعلام ایتدکده زید راضی اولماسه بکر اول تمنلری عمروه ویروب وکالتنه بناء بیك غروشی عمرودن المق استدکده عمرو مجرد سن اول تمنلری الوب وجه محرر اوزره بنی ابرا ایتمکله اداء دین ایتمش اولورم دیوب امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

وفی المنتقی روی ابن سماعة عن محمد رجل له علی رجل الف درهم وضح وکل رجلا بقبضها منه واعلمه ان ما علیه وضح فقبض الوکیل منه الف درهم غلة وهو یعلم انها غلة لم یجز ذلك علی الآمر فان ضاعت فی ید الوکیل ضمنها الوکیل ولم یلزم الآمر شیٔ وان لم یعلم الوکیل انها غلة فقبضه جائز ولا ضمان علیه وله ان یردها ویأخذ وضحا وان ضاعت فی یده فکانها ضاعت فی ید الآمر ولا یرجع الآمر بشیٔ فی قول ابی حنیفة وفی قول ابی یوسف یرد مثلها ویرجع بالوضح ولا ضمان علی الوکیل فی هذا

(من وکالة المحیط البرهانی)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر غروشنی قبضه بکری توکیل ایتدکده استانبولده قبض ایله آخر دیارده قبض ایتمه دیمشیکن بکر مبلغ مزبوری زیدك اذنسز شهر زورده عمرودن الوب بعده زید مجیز اولمدین مبلغ مزبور بکرك یدنده ضایع اولسه زید اولقدر غروشی عمرودن طلب ایتدکده عمرو مجرد بکره ویرمکله دیندن خلاص اولمش اولورم دیو ادادن امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل وکل رجلا بتقاضی دینه بالشام لیس له ان یتقاضی دینه بالکوفة لان الوکالة مقیدة (من وکالة الخانیة) الوکیل اذا خالف ان کان الخلاف من حیث الجنس لا ینفذ علی الآمر وان کان المأتی به انفع کما اذا امره ببیع عبده بالف درهم فباعه بالف دینار وان کان الخلاف من حیث الوصف او القدر لا من حیث الجنس ان کان المأتی به انفع من المأمور به ینفذ علی الآمر کما اذا امره ان یبیع عبده بالف درهم فباعه بالف وخمسمائة وان کان المأتی به اضر من المأمور به لا ینفذ علی الآمر کما اذا امره ان یبیع عبده بالف درهم فباعه بتسعمائة

(فی العاشر من وکالة المحیط فی نوع من مخالفة الوکیل بالشراء)

زید عمروك یدنده ودیعت اولان بر متاعنی قبضه بکری توکیل ایتدکدنصکره بکر آخری توکیله مأذون دکل ایکن متاع مزبوری قبضه عیالنده اولمیان بشری توکیل ایدوب بعده بشر قبضه وکیلم دیو متاعی عمرودن طلب ایتدکده عمرو متاعی بشره ویروب بعده متاع بشرك یدنده هلاك اولسه زید اول متاعی بشره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

واذا وکل الوکیل بالقبض بلا اذن فدفع له المدیون فان وصل الی الوکیل الاول بریٔ والا فان وکل من فی عیاله بریٔ والا فان هلك المال فی ید الثانی کان للغریم تضمینه وللثانی الرجوع علی الوکیل الاول

(من وکالة البحر)

(فی قبض الفضولی)

زید کبیر عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی قبضه باباسی بکری توکیل ایتمش دکل ایکن بکر مبلغ مزبوری فضولا عمرودن السه زید مجیز اولمیوب مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان انکرها یأخذ من الغریم دینه ورجع الغریم علی مدعی الوکالة ان قائما وان مستهلکا ضمنه مثله وان هلك ان مصدقا لا یضمن الا اذا کان الغریم قال اخاف ان حضر الدائن ان یکذبك فیها ضمنه

(فی الثالث من وکالة البزازیة)

زید عمرو ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقچه سنی قبضه بکری توکیل ایتمش دکل ایکن بکر عمروه

زيد بنی مبلغ مز بوری قبضه توكيل ايتدی ديمكله عمرو دخی تصديق ايدوب مبلغ مز بوری بكره و يرسه مبلغ مز بور بكرك يد نده ايكن زيد بكرك قبضنی مجيز اوليجق مبلغ مر قومی بكر دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(و فی شرح الطحاوی قال ومن قال لرجل قد وكلنی بقبض ما له عليك من الدين فهذا لايخلو اما ان يصدقه المديون او يكذبه او يسكت فان صدقه يجبر علی دفعه اليه فاذا دفع فليس له ان يسترده بعد ذلك وان كذبه اوسكت لا يجبر علی دفعه ولكن لودفعه بعد ذلك ثم اراد ان يسترده لم يكن له ذلك فبعد ذلك اذاجاء الموكل فان اقربا لوكالة مضی الامر علی وجهه وان انكرالوكالة فانه يأخذ دينه من الغريم والغريم يرجع علی الوكيل ان كان قائما وان استهلكه يضمنه مثله وان هلك فی يده ان صدقه لايرجع وان كذبه اوسكت اوصدقه وشرط عليه الضمان فانه يرجع ثم اذارجع الموكل علی الغريم فاراد الغريم ان يحلفه بالله ماوكله كان له ذلك ان كان دفع المال الی الوكيل عن تصديق وان كان عن سكوت فليس له ان يحلف الطالب ولكنه يرجع علی الوكيل والوكيل ان يحلف الغريم فی الجحود والسكوت والله مانعلم انه وكله فان حلف بریء الآمر وان نكل لاضمان علی الوكيل وان شاء لم يحلف الغريم ولكن يحلف الطالب بالله ما وكله فان حلف استقر الضمان علی الوكيل فان نكل يرجع الوكيل علی الطالب هذا كله فی الدين واما فی الوديعة فاذا قال لفلان عندك وديعة الی آخره (فی التاسع عشرمن دعوی التاتارخانية)

زيدك شوقدر اقچه مديونی عمرو اولقدر راقچه يی زيدك اذنسز زيده ويرديو بكره و يروب بعده زيد واقف اولدقده مبلغ مز بور بكرك يدنده قائم ايكن مجيز اولسه زيد اجازتنه نادم اولوب اولقدر اقچه يی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وذكر فی الفصل الثامن من وكالة الذخيرة المديون اذا بعث الدين علی يد رجل الی الطالب فجاء الرجل الی الطالب واخبره ورضی به وقال للذی جاء به اشتر لی بها شيئا فذهب واشتری ببعضها شيئا وهلك الباقی قال الفقيه ابو بكر قد قيل انه يهلك من مال المطلوب وقيل يهلك من مال الطالب وهوالصحيح لان الرضاء بقبضه فی الانتهاء بمنزلة الاذن بالقبض فی الابتداء قال رحمه الله وهذه العلة تشير الی ان الاجازة تلحق بالافعال وهوالصحيح (من العمادية فی آخر الرابع والعشرين)

زيد عمروك مديونی بكره عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی قبضه بنی توكيل ايتدی ديوب بكر دخی زيدی تصديق ايدوب مبلغ مز بوری زيده ويردكدنصكره عمر فوت اولدقده عمروك ورثه سی وكالتی انكار ايدوب وكالت ثابته اولمامغله بعد الحكم مبلغ مز بوری بكردن السه لر بكرك زيده ويرديكی اقچه يدنده قائم اولمغله بكر مبلغ مز بوری زيد دن استرداده قادر اولورمی * الجواب اولور

(و من ادعی انه وكيل الغائب فی قبض دينه فصدقه الغريم امر بالتسليم اليه لانه اقر علی نفسه لان مايقبضه خالص ماله فان حضر الغائب فصدقه والادفع الغريم الدين اليه ثانيا ورجع به علی الوكيل ان كان باقيا فی يده لان غرضه من الدفع براءة ذمته منه ولم يحصل فله ان ينقض قبضه (من العمادية فی احكام الوكلاء)

زيدك خدمتكاری عمرو كندی مالندن بكره شوقدر اقچه قرض ويروب بعده عمرو آخر دياره كتدكده عمرو زيدی قبضه توكيل ايتمش دكل ايكن زيد بكره مجرد عمرو خدمتكارم اولمغله ذمتنده اولان اقچه سنی بكا وير ديوب بكردن جبرا اولقدر اقچه السه بكر مبلغ مزبوری زيد دن طلب ايتدكده زيد جائزكه عمرو كلدكده قبضمی مجيز اوله عمرو كلمينجه ويرمم ديمكه قادراولورمی * الجواب * اولماز المغصوب لوقائما يأخذه مثليا اولا (جامع الفصولين فی الثالث والثلثين)

فلا اعتبار للتوهم (مجمع الفتاوی فی الوصايا)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقــد ر اقچه سنى المدين زيد فوت اولدقده بكر والى ورثه نك قبضه وكيللرى دكل ايكن كتخداسى بشره مبلغ مرقومى عمرودن آل بكا كتور ديوب بشر دخى مبلغ مزبورى عمرودن فضولا قبض وبكره تسـليم ايدوب بكر دخى اسـتهلاك ايتــدكد نصكره فوت اولسه زيدك ورثه سى مبلـغ مزبورى عمرودن طلب ايتميوب بشره مجرد سن عمرودن قبض وبكره تسليم ايتمكله مبلغ مرقومى ضامن اول ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(السلطان اذا اخذ الدين من مــديون الميت لايبرأ المديون لانه اخذ العــين وحق الدائن الدين

(من جواهر الفتاوى فى الغصب) وفى البرهانية الظالم اذا اخذ من غرماء الميت مال الميت فديون الميت عليهم باقية (تاتارخانيه فى السابع من الغصب فى الوكيل بقضاء الدين)

زيد دائنم عمروه وير ديو بكره شوقدر اقچه ويردكد نصكره بكر مبلغ مزبورى عمره ويرميوب كندى داينى بشره دفع وتسليمله استهلاك ايلسه بكره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(والمودع لايجب عليه الضمان الا بالتعدى والتقصير

(من الذخيرة فى الرابع والعشرين من الاجارة)

زيد شوقدر اقچــه سنى دائنم عمروه ويرديو بكره ويروب بكر دخى قبض ايتــدكد نصكره بكر مجهلا فوت اولسه تركه سندن ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من جامع الفصولين ومن البدايع قبل ثلث اوراق)

زيد عمروه دائنم بكره وير ديوشوقدر غروش ويردكده بكردن تسليم تمسكى المــادقچه ويرمه ديو نهى ايتمشــيكن عمرو مبلغ مزبورى بكره ويردكده بكردن تسليم تمســكى الميوب بعــده بكر قبضنى انكار ايدوب قبض ثابت اولمامغله اولقدر غروشى زيد دن السه زيد مبلغ مرقومى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اعطاه الفــا ليقضى به ديـنــه وقال ادفعه الى الداين وخذالصــك فدفع ولم يأخذه فلاضمــان ولوقال لاتدفع المال حتى تأخذ الصك فدفع قبل اخذه ضمن

(بزازيه فى الوكالة كذا فى الثانى من وكالة المحيط)

زيدك ميرى يه شوقدر بيــك اقچه دينى اولمغــله عمروه شوقدر اســدى ويروب دينى ادايه امر ايتدكد نصكره عمرو مبلغ مزبورى اليقويوب دين مزبورايچون كندى مالندن جانب ميرى يه شوقدر بيك خرده اقچه ويروب دينى ادا ايدوب بعده اول اسديلرى كندى مصارفنه صرف ايلسه زيد عمروه اولقدر خرده اقچه ويروب اولقدراسدينك مثلنى عمرودن آلمغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(المأمور بقضاء الدين اذاقضى اجود مماامر به يرجع بمثل ماامر به ولوقضى اردأ يرجع بمثل المؤدى والوكيل فى هذا يخالف الكفيل بالمال فان الكفيل بالمال اذا ادى اجود مماكفل به اواردأ يرجع مماكفل به

(فى آخر الثامن من كفالة المحيط)

فصل فى الاختلاف

زيد عمروه شوقــد راقچه ويروب بكره ويرديو امر ايتــدكد نصكره عمروفوت اولدقده زيد عمرو مبلــغ مزبورى امرم اوزره بكره ويرميوب مجهلا فوت اولدى ديو ورثه ســندن دعوى ايتــدكده ورثه عمرو مبلغ مزبورى تمامابكره ويروب حتى حياتنده بكره تماما ويرديكنى اقرار وبيان ايتمشيدى ديو دعوى وعمروك وجه محرر اوزره اقرار وبيانه اقامت بينه ايد بجك زيدك مطالبه سندن خلاص اولورلرمى * الجواب * اولورلر

المودع اذامات فقالت ورثته قدرد الوديعة فى حياته لم يقبل قولهم والضمان واجب فى مال الميت فان اقامت الورثة البينة على اقرار الميت انه قال فى حياته رددت الوديعة تقبل

(حدادى فى آخر كتاب الوديعة)

زيدو عمرو برقاج كمسنه لر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه حقلرینی قبضه بكری توكيل ايدوب بكر دخی قبض ايتدكدنصكره بكر فوت اولدقده زيدو عمروبكر مبلغ مزبوری بزه ويرميوب مجهلا فوت اولدی تركه سندن ضامن اولك ديو ورثه سندن دعوى ايتدكلرنده ورثه بكر مبلغ مز بوری تماما سزه ويروب حتی حياتنده سزه ويرديكنی اقرار وبيان ايتمشيدی ديو دعوى و بكرك وجه محرر اوزره اقرار و بيانه اقامت بينه ايد بجك زيد عمر و ى دفعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر (مرت مسئلته آنفا)

هند زيد ذمتنده عرصه اجرتندن اولان شوقدر كيل بغدای حقنی قبضه زوجی عمروی توكيل ايدوب عمرو دخی اول بغدايی زيددن الدقدنصكره هند فوت اولدقده سائر ورثه سی عمرودن سن اول بغدايی زيددن الوب لكن هنده ويرميوب يدكده قالدی حصه مزی وير ديو دعوى ايلسه لر عمرو تماما هنده تسليم ايلدم ديو اوزرينه رد وضمان لازم اولمديغنه يمين ايد بجك سائر ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(ولووكل بقبض وديعة ثم مات الموكل فقال الوكيل قبضت فی حياته وهلك وانكرت الورثة او قال دفعته اليه صدق ولوكان دينا لم يصدق لان الوكيل فی الموضعين حكى امر الا يملك استينافه لكن من حكى امر الا يملك استينافه ان كان فيه ايجاب الضمان على الغير لا يصدق وان كان فيه نفی الضمان عن نفسه صدق والوكيل بقبض الوديعة فيما يحكى ينفی الضمان عن نفسه فيصدق والوكيل بقبض الدين فيما يحكى يوجب الضمان على الموكل وهو ضمان مثل المقبوض فلا يصدق (والواجية فی الرابع من الوكالة) الوكيل ينعزل بموت موكله لا بموت المطلوب فلو قال كنت قبضت فی حيوة الموكل ودفعته اليه لم يصدق اذا اخبر عما لا يملك انشاءه وكان متهما فی اقراره وقد انعزل بموت موكله اقول على قياس هذا ينبغی ان لا يصدق الوكيل بقبض وديعة اوعارية لو اقر بعد موت موكله انی كنت قبضته فی حيوته ودفعته اليه وقدمر انه يصدق (جامع الفصولين فی احكام الوكلاء) اقول بعكس ماقال صاحب جامع الفصولين وهو ينبغی ان يكون الوكيل بقبض الدين كالوكيل بقبض الوديعة فی حق براءة نفسه وغاية ماذكر فی الواجية من الفرق انما يؤثر بالنسبة الى ذمة المديون التی كانت مشغولة بالدين فلا يخرج عنه بقبول الوكيل بعد موت الموكل واما بالنسبة الى نفسه فهو امين فی حياته وموته فالقول للامين فی حق نفسه وللنافی هذه رسالة تطلع عليها (من على المقدسی وفی فتاوى خيرالدين الرملی تفصيله)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنی عمرودن قبضه بكری توكيل ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سی عمرودن سن مبلغ مزبوری بكره ويرميوب ذمتكده قالدی وير ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو بكر مبلغ مزبوری زيدك حياتنده بندن الوب زيده ويرمشيدی ديو دعوى بكر دخی تصديق ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه ورثه منكرلر ايكن عمرو مجرد بكرك تصديقيله ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمی * الجواب * اولماز

(الوكيل بالتقاضی والقبض جائز سواء كان المطلوب حاضرا اوغائبا صحيحا كان اومريضا بخلاف الوكيل بالخصومة عند ابی حنيفة وان مات المطلوب فالوكيل على وكالته فی تقاضی ذلك من مال الميت ولو كان الموكل هو الميت بطلت الوكالة فان قال قد كنت قبضت فی حياة الموكل ودفعت اليه لم يصدق على ذلك لانه اخبر عما لا يملك انشاءه فكان متهما فی اقراره وقد انعزل بموت الموكل

(فصول عمادی فی احكام الوكالة)

هند زيدو عمرو ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه سنی قبضه بكری توكيل ايدوب بكر دخی قبض ايتدكدنصكره هند فوت اولوب ورثه سی مبلغ مرقومی بكردن طلب ايتدكلرنده بكر هندك فلان كمسنه لره دينی اولوب مبلغ مزبوری هندك امريله اول كمسنه لره ويرمشيدم ديو دعوى و ورثه بالكليه انكار ايدوب بكر مدعاسنی اثبات ايده ماسه قول مجرديله ورثه يی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مامر آنفا جواب لهذا السؤال)

زيد عمروك يدنده وديعت اولان شو قدر اقچه سنى قبضه بكرى توكيل ايدوب بكر دخى قبض ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سى بكردن مبلغ مزبورى زيده ويرميوب يدكده قالدى ويرديو دعوى ايتدكلرنده بكر مبلغ مرقومى زيده حياتنده تماما تسليم ايدوب يدمده نسنه قالمدى ديسه بكر يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(من حكم الوكالة انه امين فيما فى يده كالمودع فيضمن بما يضمن به المودع ويبرأ بما يبرأ به المودع والقول قوله فى دفع الضمان عن نفسه (من شرح التحفة المسمى بالبدايع للامام الكاشانى فى كتاب الوكالة) ولو وكل بقبض وديعة ثم مات الموكل فقال الوكيل قبضت فى حياته وهلك وانكرت الورثة اوقال دفعته اليه صدق (ولواجيه فى الرابع من الوكالة)

هند شو قدر اشياسنى بيعه زوجى زيدى توكيل ايدوب زيد دخى اشياء مزبوره يى ثمن مثليله بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره هند فوت اولدقده سائر ورثه سى زيد دن ثمن مزبورى هنده ويرميوب يدكده قالدى حصه مزى ويرديو دعوى ايلسه لر زيد ثمن مزبورى هنده حياتنده تماما ويردم ديوب اوزرينه رد وضمان لازم اولمديغنه يمين ايده جك سائر ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(واذا امر الرجل رجلا ببيع عبد له ودفعه اليه فقال الوكيل قد بعته من هذا وقبضت الثمن وهلك عندى وادعى المشترى ذلك فهو جائز والوكيل يصدق فيه مع يمينه لانه مسلط على البيع وقبض الثمن وقد اخبر بما جعل مسلطا عليه فى حال قيام التسليط ولا يتمكن التهمة فى خبره وهو امين فيما دفع اليه فاذا اخبر باداء الامانة فيه كان القول قوله مع يمينه وان كان الآمر قد مات فقالت ورثته لم تبع وقال الوكيل قد بعته من فلان بالف درهم وقبضته وهلك عندى وصدقه المشترى فان كان العبد قائما بعينه لم يصدق الوكيل فى البيع لانه اخبر به فى حال لايملك انشاءه فانه قد انعزل بموت الآمر وان كان العبد مستهلكا فالوكيل يصدق استحسانا لان الوكيل بما يخبر ينفى الضمان عن نفسه وهو كان امينا فى هذا العبد فيكون قوله مقبولا مع يمينه فيما ينفى الضمان عن نفسه (من المبسوط لشمس الائمة السرخسى فى باب الوكالة بالبيع والشراء)

زيد عمرودن قرض شو قدر اقچه طلب ايدوب عمرو دخى ويره جك اولدقدنصكره زيد مبلغ مزبورى قبضه بكرى ارسال ايتمكله عمرو زيده ويرديو اولقدر اقچه يى بكره ويروب بعده زيد سن مبلغ مزبورى بكا ويرميوب يدكده قالدى ديو بكردن دعوى ايتدكده بكر تماما سكا ويروب يدمده نسنه قالمدى ديسه بكر يمينيله زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(التوكيل بالاستقراض لايصح والتوكيل بقبض القرض يصح بان يقول لرجل اقرضنى ثم يوكل رجلا بقبضه صح (من وكالة القنية وباقى المسئلة يعلم مما مر من شرح التحفة)

(نوع آخر)

زيد عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن شو قدر اقچه سى اولمغله زيد عمروه مبلغ مزبورى بكره ويرديو امر ايتدكدنصكره بكر فوت اولوب زيد عمرودن مبلغ مزبورى بكره ويرمدك بكا ويرديو دعوى ايتدكده عمرو بكره ويردم ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل عن شخص عليه دين لآخر فاذن له رب الدين ان يدفعه الى زيد فادعى دفعه اليه وهو ينكر فهل يصدق بيمينه فى الدفع ام لابد من بينة شرعية تشهد له بالدفع اجاب لا يصدق فى ذلك بل لابد من بينة عادلة لانه يريد الخروج عما لزم ذمته من الدين (ابن النجيم فى الوكالة) سئل عن شخص اذن لاخر ان يعطى زيدا الف درهم من ماله الذى تحت يده فادعى المأمور الدفع وغاب زيد وانكر الاذن وطالبه بالبينة على الدفع فهل يلزم ذلك ام لا اجاب ان كان المال الذى عنده امانة فالقول قول المأمور مع يمينه وان كان مغصوبا اودينا لم يقبل قوله الا ببينة (قارئ الهداية فى الدعوى)

زید عمروه بابام بکره ویردیو شو قدر اقچـه ویردکد نصکره زید عمرودن سن مبلغ مزبوری بکره ویرمیوب یدکده قالدی ویردیو دعوی ایتدکده عمرو تمـاما بکره ویردم دیسـه عمرو یمینیله زیدك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(له علی رجل دین فارسل الداین الی مدیونه رجلا لیقبضه فقال المدیون دفعته الی الرسول وصدقه الرسول وقال دفعته الی الداین وانکره الداین فالقول قول الرسول مع یمینه (بزازیة فی الوقف) واذادفع رجل الی رجل مالالیدفعه الی رجل فذکرانه دفعه الیه فکذبه فی ذلك الامر فالقول قول الذی یدعی الدفع الی المأموره فی براءة نفسه (شرح الطحاوی فی الوکالة) ان کان المال الذی عنده امانة فالقول قول المأمور مع یمینه (قاریٔ الهدایة فی الدعوی وغیره)

زید عمروه بکره ویردیو شوقدر اقچه ویردکدنصکره زید عمرودن سن مبلغ مزبورك شومقدارینی بکره ویرمیوب یدکده قالدی ویردیو دعوی ایتدکده عمرو تمـاما بکره ویردم دیسـه عمرو یمینیله زیدك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته آنفا)

زید عمروه بکره ویردیو شوقدر اقچه ویردکد نصکره زید عمرودن سن مبلغ مزبورك شومقدارینی ویروب ماعدا یی استهلاك ایلدك دیو دعوی ایتدکده عمرو تماما بکره تسلیم ایلدم دیوب طرفینك بینه لری اولماسه عمرو یمینیله زیدك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته قبل مسئلة من شرح الطحاوی وقاریٔ الهدایة)

زید عمروه داینم بکره ویردیو سکاشوقـدر اقچه ویروب لکن سن مبلغ مزبورك انجق شومقدارینی بکره ویروب ماعداسنی کندی مصـارفکه صرف ایله استهلاك ایلدك دیو دعوی ایتـدکده عمرو بنم سندن مقبوضم انجق بکره ویردیکم مقدار در دیوب زیاده قبضنی انکار ایلسه زید مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك مقدار مستهلکی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اوجحدها عنده یعنی اذا طلبها صاحبها فجحدها عنده ثم اقراولاضمن لان المالك عزله عن الحفظحین طـالبه بالردفهو بالامساك بعده غاصب فیضمن فان عاد الی الاقرار لم یبرأ عن الضمـان (دررغرر من الودیعة) لاصح ان جحود الودیعة بمنزلة الغصب فلایکون موجباللضمان فی العقار عندابی حنیفة وابی یوسف رحمهما الله کمافی الغصب کذا فی غصب العتابیة (قع) جحدالودیعة ثم ادعی المودع ضیاعها لیس له ان یحلف المالك علی العلم (قنیة فی مسائل متفرقة من کتاب الودیعة) الجحودالذی هو سبب الضمان هوالجحود عند المـالك واما عـند غیرالمالك فلیس بسبب له لانه من باب الحفظ (مختارات النوازل) وفی الینابیع وان جحدها لافی وجهه لایضمن قال زفر ضمنهـا وقال ابو یوسف لاضمان علیه وبه نأخذ (من ودیعة التاتارخانیه للمولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

زید متولیسی اولدیغی وقفك غـله سنی قبض ومصـارف وقفه صرفه عمروی وکالت عامـه ایله توکیل ایدوب عمرودخی غـلهٔ وقفـدن شو قدر اقچه یی قبض ایتدکد نصکره زید فوت اولوب یرینه بکر متولی اولدقده بکر عمرودن مقبوضکدن شو مقدارینی مصـارف وقفه صرف ایلدك ماعداسی یدکده قالدی ویردیو دعوی ایلسـه عمرو ماعدایی زیده حیاتنده تسلیم ایلدم دیوب اوزرینه رد وضمان لازم اولمادیغنه یمین ایدرکن بکر عمروه تسلیمکی اثبات ایله والا ماعدانی ضامن اول دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(نائب الناظر کهوفی قبول قوله فلوادعی ضیاع مال الوقف وتفریقه علی المستحقین وانکروافالقول له کالاصیل لـکن مع الیمین (من دعوی البحرالرائق)

زید عمروه شـوقدر اقچه ویروب بنم ایچون شومقوله شوقـدر جاریه اشترا ایله دیو توکـیل

(ایتمکله)

ایتمکله عمرو دخی مبلغ مزبور ایله زید ایچون ثمن مثلاریله اول مقوله اول قدر جاریه اشترا وقبض ایتدکدنصکره زید عمرودن جاریه لری اذنمسز آخره بیع وتسلیمله استهلاک ایلدک ضامن اول دیودعوی وعمرو جمله سی حتف انفها فوت اولدیلر دیوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایده ماسه عمرو یمینیله زیدک مطالبه سندن خلاص اولورمی ※ الجواب ※ اولور

(مرت مسئلته من البدایع قبل خمسة اوراق تخمینا)

زید عمروه شوقدر اقچه ویروب مصارفمه صرف ایله دیدکدنصکره زید عمرودن مبلغ مزبورک شومقداریني مصارفمه صرف ایدوب ماعداسی یدکده قالدی ویر دیو دعوی ایتدکده عمرو جمله سني مصارفکه صرف ایلدم یدمده نسنه قالمدی دیسه ظاهر حال مکذب اولمایجق عمرو یمینیله تصدیق اولنورمی ※ الجواب ※ اولنور

(ومنه انه امین فیمافی یده کالمودع فیضمن بما یضمن به المودع ویبرأ بمایبرأ به والقول قوله فی دفع الضمان عن نفسه (فی اول الوکالة من البحر الرائق) ولایقبل قوله فیما یکذب به الظاهر (من وصایا الخانیه فی تصرفات الوصی) ان اراد الخروج عن الضمان فالقول قوله وان اراد الرجوع فلابد من البینة فیما یتعلق بالتوکیل (من وکالة القنیة)

زید عمروی ذمم ناسده اولان اقچه سني قبض ومصارفنه صرفه وکالت عامه ایله توکیل ایدوب عمرو دخی شوقدر اقچه قبض ایتدکدنصکره زید عمرودن شومقداریني مصارفمه صرف ایدوب ماعداسی یدکده قالدی ویردیو دعوی ایتدکده عمرو جمله سني قدر معروف مصارفکه صرف ایلدم دیوب اوزرینه ردوضمان لازم اولمادیغنه یمین ایدرکن زید صرف ایلدیکک موادی بیان ایله والا ماعدایی ضامن اول دیمکه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولماز

(قعحم) وکله وکالة عامة علی ان یقوم بامره وینفق علی اهله من مال الموکل ولم یعین شیئا للانفاق بل اطلق له ثم مات الموکل فطالبته الورثة ببیان ماانفق ومصرفه فاذا کان عدلا یصدق فیما قال وان اتهموه حلفوه ولیس علیه بیان جهات الانفاق (عك) ان اراد الخروج عن الضمان فالقول قوله وان اراد الرجوع فلابد من البینة فیما یتعلق بالتوکیل (من وکالة القنیة وکذا فی الثانی من وکالة التاتارخانیة نقلا عن التتمة)

زید عمروک بشرط الرجوع امریله عمروک منزلی مصارفنه کندی مالندن برمقدار اقچه صرف ایتدکدنصکره زید مصروفم شوقدردر دیوب عمرو شوقدر ناقصدر دیوب زید زیاده یی اثبات ایده ماسه زید یمینیله تصدیق اولنورمی ※ الجواب ※ اولنماز

(مرت مسئلته آنفا من وکالة القنیة)

زید عمروه شوقدر اقچه ویروب مبلغ مزبور ایله عرصه مده بنم ایچون شومقوله منزل بنا ایله دیمکله عمرو عرصۀ مرقومه ده زید ایچون اول مقوله منزل بنا ایتدکدنصکره زید عمرودن مبلغ مزبورک شومقداریني بنایه صرف ایلدک ماعداسی یدکده قالدی ویردیو دعوی ایتدکده عمرو جمله سني صرف ایلدم دیسه ظاهر حال مکذب اولمایجق عمرو یمینیله زیدک مطالبه سندن خلاص اولورمی ※ الجواب ※ اولور

(مرت مسئلته قبل مسئلة من قوله ولایقبل قوله فیمایکذبه الظاهر (ادب الاوصیاء)

زید عمروک بشرط الرجوع امریله کندی مالندن عمروک منزلنده بنا احداث ایدوب بعده زید مصروفم شوقدردر دیوب عمرو شوقدر ناقصدر دیوب نزاع ایتملریله کشف وتخمین اولندقده اول صنا عتک اهلی زیدک دیدیکی مقدار اوزرینه اتفاق ایلسه لر زید یمینیله تصدیق اولنورمی ※ الجواب * اولنور

(وان کان رب الدار امر المستأجر ان یبنی فی الدار علی ان یحسب له ذلك من الاجر وبنی المستأجر ثم اختلفا فی مقدار ما انفق ذکر ان القول قول رب الدار مع یمینه لانه یدعی زیادة الانفاق وهو ینکر

فاما اذا اجتمع اهل تلك الصناعة على قول احدهما وقالوا يذهب من النفقة فى مثل هذا البناء مايقول احدهما فالقول قوله لانه امكن معرفة ما وقع التنازع فيه من جهة غيرهما (من الذخيرة البرهانية فى فصل الحادى والعشرين من الاجارة)

زيد هندك ملك حمامنى استيجار ايتدكدن صكره هند زيده حمامك خراب اولان مواضعنى مالكله تعمير ايله مصروفكى اجرته طوتارم ديو امر ايتمكله زيد دخى تعمير ايدوب بعده زيد مصروفم شو قدر در ديوب وهند شو قدر اقصدر ديوب نزاع ايتملريله كشف وتخمين اولندقده اول صناعتك اهلندن بعضى زيدك ديديكى مقدار ايله تخمين ايدوب بعض اخر هندك ديديكى مقدار ايله تخمين ايلسه لر زيد يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنماز

(وان قال له رب الدار ابن واحسبه من الاجر ثم اختلفا فقال المستأجر بنيت وانكره الآجر فالقول للآجر وان اقر بالبناء واختلفا فى قدر ما انفق ان جميع اهل الصنعة على قول واحد فالقول له وان كان بعضهم معه والبعض الآخر مع المستأجر يعتبر الدعوى والانكار (بزازيه فى آخر الاجارة قبيل الحظر والاباحة اى البينة للمدعى واليمين على من انكر)

(مسائل المأمور)

زيد زوجه سى هندك امريله كندى مالندن قدر معروف شو قدر اقچه صرف ايدوب هندك منزلنده هند ايچون بنا احداث ايتدكدنصكره مصروفنى المدين هند فوت اولسه زيد مصروفنى هندك تركه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

عمر دار امرأته فمات وتركها وابنا فلو عمرها باذنها فالعمارة لها والنفقة دين عليها فتغرم حصة الابن ولو عمرها لنفسه بلا اذنها فالعمارة ميراث عنه وتغرم قيمة نصيبه من العمارة ويصير كلها لها (جامع الفصولين فى احكام العمارة)

زيد باباسى عمروك بشرط الرجوع امريله كندى مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايدوب عمروك عرصه سنده عمرو ايچون منزل بنا ايلسه زيد مصروفنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قال لغيره انفق على عيالى اوانفق على بناء دارى وليس بينهما خلطة ولم يذكر الرجوع فانفق المأمور قال شمس الائمة السرخسي يرجع على الآمر وقال الشيخ الامام المعروف بخواهر زاده لا يرجع بغير شرط (قاضيخان فى كتاب الزكوة فى اداء الزكوة) ولو ان رجلا قال لغيره انفق فى بناء دارى ولم يقل على ان ترجع بذلك على اختلفوا فيه قال الشيخ الامام شمس الائمة السرخسى والصحيح انه يرجع (فى فصل فيما يجب الاجر على المستأجر من اجارة الخانية) ومعنى الخليط ان يكون بينهما اخذ واعطاء (وفى بس) ذورحم محرم منه لو فى عياله واحد الزوجين للآخر وابنه الكبير الذى فى عياله وابوه والاجير كشريك وخليط (فى الرابع والثلثين من الفصولين قبيل احكام المرضى)

زيد عمروك بشرط الرجوع امريله كندى مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايدوب عمروك دكاننده عمرو ايچون بنا احداث ايلسه زيد مصروفنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمروه بكرك بشره اولان شوقدر غروش دينى مالكدن بشره ادا ايله بعده بن سكا ويره يم ديمكله عمرو كندى مالندن بشره ادا ايلسه عمرو اولقدر غروشى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(سئل عن شخص امر آخر ان يدفع عنه لفلان قدرا معلوما نظير دينه الذى عليه ليرجع بذلك عليه فادعى المأمور الدفع وصدق الآمر فجاء اليه رب الدين وطالب بدينه وانكر قبضه من المأمور فقضى له القاضى بدفع الدين فدفعه له أَ لَهُ الرجوع على المأمور بما دفعه له ام يمنع من ذلك بتصديقه على دفع المال لرب الدين اجاب نعم له الرجوع على المأمور ولا يكون تصديقه مانعا له من الرجوع عليه بالمال (ابن نجيم فى كتاب الوكالة)

زيد عمروه بكره اولان شوقدر اقچه دينمى مالكدن بكره ادا ايله بعده بن ساكه ويرهيم ديمكله عمرو دخى كندى مالندن بكره ادا ايلسه عمرو اولقدر اقچه يى زيددن المغه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولور

زيد عمروه بكره اولان شو قدر اقچه دينمى مالكدن قضا ايله بعده بن ساكه ويرهيم ديدكدنصكره عمرو زيده مبلغ مزبورى بكره ادا ايلدم ديدكده زيد تصديق ايتميوب لكن اولقدر اقچه يى عمروه ويروب بعده بكر ادايى انكار ايدوب ادا ثابت اولمامغله حكم حاكمله مبلغ مزبورى زيددن السه زيد عمروه ويرديكى اقچه يى عمرودن استرداده قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولور

(ولولم يدفع اليه شيئا وانما امره بقضاء دينه من ماله فادعاه وكذبه الطالب والموكل ولا بينة له فالقول قولهما مع اليمين و يحلف الموكل على نفى العلم وان صدقه الموكل دون الطالب رجع عليه بما اداه ويرجع الطالب عليه ايضا بدينه ذكره القدورى وفى الجامع لارجوع للوكيل على موكله ولو صدقه والاول اشبه كما فى البدايع (من البحر فى اوائل الوكالة) والمذكور فى الذخيرة والبزازية الثانى فقط

زيد عمروك بكره اولان شو قدر اقچه دينى عمرك امر نسز كندى مالندن بكره ادا ايلسه زيد مجرد دينكى ادا ايلدم ديو مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولماز

(ان الحاضر قضى دينا على الغائب بغير امره كان متبرعا فيه فلا جبر على المتبرع ولارجوع فى التبرعات فهو اجنبى عن نصيبه فلا يقضيه ولهذا لوكان حاضرا يكون متبرعا بالاجماع (من منح الغفار فى باب المتفرقات)

زيد متوفانك ورثه سندن عمرو زيدك بكره اولان شوقدر اقچه دينى بعدالاثبات والحلف والحكم كندى مالندن بكره ادا ايلسه عمرو مبلغ مزبورى زيدك تركه سندن المغه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولور

(وكذا لوقضى الورثة اوالوصى دينا من ماله كان له ان يرجع فى مال الميت (خلاصه من الفصل السادس) الوارث اذاقضى دين الميت يرجع به الى التركة كما فى التكفين (بزازية فى نوع ادعى انسان شيئا من التركة من كتاب الوصايا)

زيد دار حربده عمرو حربينك يدنده اسير ايكن زيد دار حربه امانله واران بكره عمروه شو قدر اقچه ويروب بنى تخليص ايله بعده بن سكا ويرهيم ديمكله بكر عمروه اولقدر اقچه ويروب زيدى تخليص ايتدكدنصكره زيد دار اسلامه كلوب بعده مبلغ مزبورى بكره ويرمدين زيد فوت اولسه بكر مبلغ مرقومى زيدك تركه سندن المغه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولور

(الاسير اذا امر رجلا ان يفديه من اهل الحرب بالف ففداه رجع عليه (من الواقعات الحسامية فى السير) قال لرجل خلصنى من مصادرة الوالى اوقال الاسير ذلك فخلصه انسان قيل لايرجع فيهما بلا شرط الرجوع وقيل فى الاسير يرجع بلاشرط لافى المصادرة والامام السرخسى على انه يرجع فيهما بلاشرط الرجوع وهوالصحيح (بزازيه فى نوع فى المأمور بدفع المال من كتاب الوكالة)

زيد عمروه مالكدن بكره شوقدر اقچه وير بعده بن سكا ويرهيم ديمكله عمرو دخى مالندن بكره اولقدر اقچه ويرسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن المغة قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولور

اذا قال الرجل لغيره اقض عنى دينى فقضاه يرجع عليه وان لم يقل على انى ضامن (تاتارخانية فى فصل اذا قال اقض عنى دينى من كتاب الكفاله) قال ادفع لفلان الفا على انى ضامن لك فدفع والمدفوع اليه حاضر يسمعه فهذه قرض على الآمر وفلان وكيله وان استهلك القابض ضمن وان هلك هلك امانة (فى اول الثالث من قضاء البزازية)

زيد باباسى عمروه شو قدر اقچه ويروب منزلمك مصارفنه صرف ايله ديو وكالت عامه ايله توكيل ايتمكله عمرو دخى مبلغ مزبورى زيدك منزلى مصارفنه قدر معروف صرف ايلسه زيد امرينه نادم اولوب مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولماز

(يفهم جوابه مما مر من وكالة القنية قبل ورقة تخمينا)

زید عمروه بکر ایله شوقدر اقچه ارسال ایدوب اقچه‌یی بشره ویردیو عمروه بکر ایله خبر کوندروب بکردخی مبلغ مزبوری عمروه کتوروب زیدك وجه محرر اوزره امرینی اعلام ایتمکله عمرو مبلغ مزبوری بشره تسلیم ایلسه زید امرینه نادم اولوب مبلغ مزبوری عمروه تضمینه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(واذا دفع رجل الی رجل مالا لیدفعه الی رجل فذکر انه قد دفعه الیه فکذبه فی ذلك الامر فالقول قول الذی یدعی الدفع الی المأمور له فی براءة نفسه (شرح الطحاوی فی الوکالة)

ارباب مناصبدن زید سفرده ایکن آستانه ده قپو کتخداسی اولان عمروه معنون ومرسوم مکتوب کوندروب مکتوبده یدکده اولان مالمدن فلان عرصه مده بنم ایچون منزل بنا ایله نوجهله معقول کوررسك بنا ایله مقبولمدر دیو تحریر ایدوب عمرودخی زیدك مالندن قدر معروف اقچه صرف ایدوب اول عرصه ده زید ایچون منزل بنا ایلسه زید کلدکده عمروه مرادم اوزره بنا اولنمامش اویله اولیجق بنایی قلع ایدوب مصروفکی ضامن اول دیمکه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(والمودع لایجب علیه الضمان الا بالتعدی والتقصیر ولم یوجد فلایجب علیه الضمان (من الذخیرة فی الرابع والعشرین من الاجارة)

(فی الوکالة بالبیع)

زید قز قرنداشی هند ایله برمنزله علی الاشتراك مالك ایکن عمرو و بکر قاضی یه واروب عمرو زید منزلندن حصه سنی بیعه بنی توکیل ایلدی دیوب خصم شرعی یوغیکن بشر وخالد توکیله شهادت ایتدکلرندنصکره عمروه زیدك منزل مزبوردن حصه سنی بکره بیع وتسلیم ایدوب بعده زید وکالتی انکار ایدوب وکالت ثابته اولمامغله حصهٔ مزبوره‌یی ضبط مراد ایتدکده بکر مجرد بشر وخالدك وجه محرر اوزره شهادتلریله وکالت ثابته اولمش اولور دیو زیدی منعه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(اراد وکیل البیع اثبات وکالته بحیث لو انکر موکله لایسمع انکاره فله وجهان احدهما ان یسلم الوکیل العین الی رجل ثم یدعی انه وکیل بقبضه وبیعه فسلمه الی فیقول ذوالید لااعلم وکالته فیبرهن فیأمر القاضی بتسلیمه الیه فیبیعه والثانی ان یقول هذا لفلان ابیعه منك فاذا باعه وقبض ثمنه یقول المشتری لااقبض المبیع لانی اخاف ان ینکر المالك وکالتك وربما یهلك المبیع فی یدی او ینقص فیضمننی فیبرهن الوکیل انه وکیله بذلك ویجبره علی القبض ویثبت بالبینة ولایة الجبر علی القبض وهنا وجه آخر وهو ان یبیع فیقول انی فضولی فلا اسلم المبیع فیبرهن المشتری انه وکیل فلان بالبیع فهو خصم فیثبت انه وکیل البیع (من جامع الفصولین فی الفصل الخامس فی الورق الثانی تخمینا کذا فی العمادیة)

زید جاریه سی هندی بیعه عمروی توکیل ایتدکده دیلدیکك کمسنه یه بیع ایله دیمامش ایکن عمرو هندی زوجه سی زینبه ثمن مثلیله بیعه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(والوکیل بالبیع والشراء لایجوزله ان یعقد عند ابی حنیفة مع ابیه وامه وجده وولده وولد ولده وزوجته وعبده ومکاتبه وعند ابی یوسف ومحمد یجوز بیعه منهم وتصرفه بمثل القیمة الا من عبده ومکاتبه (قدوری فی الوکالة) رجل امر رجلا بان یتصدق بشیٔ من ماله ودفع الیه ماله فتصدق المأمور علی نفسه اوابنه جاز اجماعا بخلاف ما اذا باع الوکیل بالبیع ممن لا تقبل شهادتهم له لان فی البیع یکون متهما ولاتهمة فی الصدقة (قاضیخان فی مسائل مختلفة من کتاب الوصایا)

زید صغیر ممیز محجور ایکن ولیسی اذنسز بعض اشیاسنی بیعه عمروی توکیل ایدوب عمرو دخی بیع ایلسه بیع مزبور نافذ اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(قال فی الاصل واذا وکل الصبی وکیلا ببیع وشراء لایجوز واراد الصبی المحجور لانه لو باع لنفسه لایجوز فکذا توکیله اما الصبی المأذون لو باع لنفسه اواشتری لنفسه یجوز فکذا توکیله به والمعتوه

المغاوب اذا وكل رجلا ليشترى له شيئا او يبيع له شيئا لا يجوز والمجنون الذى يجن ويفيق اذا وكل فى حال جنونه لا يجوز واذا وكل فى حال افاقته يجوز قالوا هذا اذا كان لافاقته وقت معلوم حتى يعرف افاقته من جنون بيقين فاما اذا لم يكن لافاقته وقت معلوم لا يجوز (من الخزانة) ويجوز التوكيل من سبعة نفر من الجد والاب والوصى والعبد المأذون والمكاتب والصبى المأذون والوكيل ايضا اذا اطلق له الموكل ويجوز امره فيقول ماصنعت من شئ فهو جائز (فى الخامس من وكالة التاتارخانية وغيره)

زيد وعمرو على الاشتراك مالك اولدقلرى سفينه لرينى بيعه بكرى توكيل ايدوب بكر دخى سفينه يى ثمن مثليله بشره بيع وتسليم ايلسه زيد وعمرو نادملر اولوب بيعى فسخه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(الوكيل بالبيع يجوز بيعه بالقليل والكثير عند ابى حنيفة وقال ابو يوسف ومحمد لا يجوز بيعه بنقصان لا يتغابن الناس فى مثله (قدورى فى الوكالة) وقال الكرخى وبقولهما يفتى وفى الجامع الكبير وبقول الامام يفتى فليتأمل عند الفتوى (ضمانات فضيلية فى الوكالة)

زيد بعض اشياسنى بيعه عمروى توكيل ايدوب عمرو دخى ثمن مثللريله آخره بيع وتسليم ايلسه زيد توكيلنه نادم اولوب اشياء مزبوره يى عمروه تضمينه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

برمنزلك ثمن مثلى بلنمك لازم اولدقده نه ايله معلوم اولور ❊ الجواب ❊ بى غرض اهل وقوفك اخبارلريله

(شرط كونهم سالمين من الغرض يستفاد من ان المخبر يلزم ان يكون ليس صاحب غرض حتى يعمل باخباره هكذا قالوا فى كتاب الاستحسان (من الفتاوى المعتبرة من مجموعة عطاء الله افندى)

هند ملك منزلنى بيعه زوجى زيدى توكيل ايتدكدنصكره زيد منزل مزبورى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه بيع وتسليم ايلسه هند بيعى مجيزه اولميوب منزلى عمرودن المغه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(ويفتى بقولهما فى مسئلة بيع الوكيل (من وكالة البزازية قبيل الخامس) والوكيل بالبيع يجوز بيعه بما قل او كثر وبالعرض وقالا لا يجوز الا بمثل القيمة وبالنقود (ملتقى)

زيد ملك منزلنى بيعه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو منزلى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله بكره بيع وتسليم ايدوب بعده زيد بيعى مجيز اولمدين عمرو فوت اولسه زيد منزل مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(الوكيل بالبيع اذا خالف لا يقع له بل يقع موقوفا على اجازة المالك والوكيل بالشراء اذا خالف يقع له ولا يعمل فيه اجازة المجيز (فى اوائل وكالة القاعدية كذا فى اوائل وكالة التاتارخانية)

زيد ملك چفتلك منزلنى دواب ومواشيسى ايله بيعه عمروى توكيل ايتدكده عمرو منزل مزبورى دواب ومواشيسى ايله بكره ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله بيع وتسليم ايدوب بعده دواب ومواشيدن فروع حاصله اولسه زيد بيعى فسخله منزل ودواب ومواشى يى بكردن الدقده فروعلرينى دخى المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(مرت مسئلته فى اوائل البيع الموقوف من كتاب البيوع)

زيد ملك منزلنى بيعه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو منزلى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله ناقص شو قدر اقچه يه بكره بيع وتسليم وقبض ايدوب بعده زيد شرائط اجازت موجوده اولديغى حالده ثمن مزبورى عمرودن الوب فعليله بيعى مجيز اولسه زيد مجرد قولا مجيز اولمادم ديو منزلى بكردن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

بوصورتده زيد منزلك ثمن مثلنى بكره تكميل ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وذكر فى بيع العدة فى بيع الموقوف اذا اخذ الثمن اوطلبه يكون اجازة (من العمادية فى تصرفات

الفضولی كذا فی الخانية) وما فی الدرر خطأ و يشترط لصحة الاجازة قيام العاقدين وقيام المعقود عليه ولايشترط قيام الثمن ان كان الثمن من النقود وان كان من العروض يشترط قيامه ايضا (قاضيخان فی فصل البيع الموقوف (عده) قبض الثمن اجازة وكذا طلبه (فصط) دفع الثمن اجازة ولو باعه فضولی واخذ المالك بثمنه خطأ من الفضولی فهو اجازة
(فصولين فی الرابع والعشرين)

زيد شوقدر صغرلرینی بيعه عمروی توكيل ايتدكدنصكره عمرو اول صغرلری ثمن مثللرندن نقصان فاحش ايله آخره بيع وتسليم ايله استهلاك ايلسه زيدبيعی مجيز اولميوب اول صغرلرك يوم بيع وتسليمده اولان قيمتلرینی تماماعمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والوكيل بالبيع يجوز بيعه بالقليل والكثير و بالعرض عند ابی حنيفة وقالا لايجوز بيعه بنقصان لايتغابن الناس فيه ولايجوز الا بالدراهم والدنانير (بدايه فی الوكالة بالبيع) اخذ ابو بكر الرازی والفقيه ابو الليث بقولهما (من وكالة جواهر الفتاوی) والفتوی علی قولهما (من وكالة البزازية) ولو وكله ببيعه بالف فباعه الوكيل بتسعمائة يصير الوكيل غاصبا بالبيع والتسليم وضامنا بالقيمة للموكل (ضمانات فضيليه فی الوكيل (عده) من اتلف القيمی فعليه قيمته يوم غصبه (قظ) غصب شاة فسمنت ثم ذبحها ضمن قيمتها يوم غصبه لايوم ذبحه (قث) هذا قول ابی حنيفة وعندهما ضمن قيمتها يوم ذبحه ولو تلفت بلا اهلاكه ضمن قيمتها يوم غصبه (خه) غصب امة قيمتها الف فزادت متصلة حتی صارت قيمتها الفين فباعها يخير المالك ضمن الغاصب قيمتها يوم غصبه وهی الف او المشتری قيمتها يوم غصبه وهی الفان وله ان يضمن البايع قيمتها الفين عندهما لاعند ابی حنيفة رحمه الله ذكره (صر) كذلك (من الفصل الثالث والثلثين من الفصولين)

زيد برمتاعنی بيعه عمروی توكيل ايتدكده نقد ايله بيع ايله ديوب نسيئة بيع ايلمه ديو نهی ايتمشيكن عمرو اول متاعی نسيئة بكره بيع وتسليم ايلسه زيد بيعی مجيز اولميوب متاعی عمروه تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی العيون لوقال بعه بالنقد فباعه بالنقد او بالنسيئة يجوز قال الفقيه ابو الليث رحمه الله تعالی والفتوی علی قول ابی يوسف ولو قال لاتبع الا بالنقد فباعه بالنسيئة لايجوز ولو قال بعه بالنسيئة بالف فباعه بالنقد بالف يجوز وان باعه باقل من الف لايجوز (من وكالة الخلاصة)

زيد ايكی قطعه سمور كوركنی بيعه عمروی توكيل ايتدكده شو قدر اقچه يه بيع ايله ديو تعيين ايدوب بعده عمرو اول كوركلری زيدك اذنسز مبلغ مزبوردن نقصانله بكره بيع وتسليم ايلسه زيد بيعی مجيز اولميوب كوركلری بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وكله ببيع عبده هذا بالف درهم فباعه باقل لم ينفذ (من شرح الطحاوی للاسبيجابی فی كتاب الوكالة)

زيد شوقدر وقيه پنبه سنی عمروه ويروب بيعه توكيل ايتدكده هر وقيه سنی التمش اقچه يه بيع ايله نقصانه بيع ايلمه ديمش ايكن عمرو پنبه يی زيدك اذنسز هر وقيه سنی قرقار اقچه يه اولمق اوزره بكره بيع وتسليم ايدوب بعده زيد مجيز اولمدين بكر پنبه يی استهلاك ايلسه زيد اول پنبه نك مثلنی بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولوقال بعه بالنسيئة بالف فباعه بالنقد بالف يجوز وان باعه باقل من الف لايجوز (من وكالة الخلاصة)

زيد منزلنی بيعه عمروی توكيل ايتدكده دائنم بكره بيع ايله غيری يه بيع ايلمه ديو نهی ايتمشيكن عمرو منزل مزبوری بكره بيع ايتميوب بشره بيع ايلسه زيد بيعی طوتمامغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

ولو قال له بعه من فلان فباعه من غيره لايجوز (من وكالة الخلاصة فی الرابع)

زيد عقاريمی دائنم بكره شوقدر اقچه دينم مقابله سنده بيع ايله ديو عمروی توكيل ايتدكدنصكره عمرو عقاری بكره بيع ايتميوب زيدك اذنسز بشره بيع وتسليم ايلسه زيد مجيز اولميوب عقارينی

(بشردن)

بشردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

الاصل فی هذا النوع ان الموکل اذا شرط علی الوکیل شرطا مفیدا من کل وجه بان کان ینفعه من کل وجه فانه یجب علی الوکیل مراعاة شرطه اکده الموکل بالنفی اولم یؤکده بیانه فیما اذا قال بعه بخیار فباعه بغیر خیار لایجوز وان شرط فی العقد شرطا لایفید اصلا بان کان لاینفعه بوجه بل یضره الا یجب علی الوکیل مراعاته اکده بالنفی اولم یؤکده بیانه فیما اذا قال بعه بالف نسیئة اوقال لاتبعه الا بالف نسیئة فباعه بالف نقد یجوز علی الآمر فاذا شرط شرطا یفید من وجه ولایفید من وجه بان کان ینفع من وجه ولاینفع من وجه ان اکده بالنفی یجب مراعاته وان لم یؤکده بالنفی لایجب مراعاته بیانه فیما اذا قال له بعه فی سوق کذا فباعه فی سوق آخر فان لم یؤکده بالنفی بان لم یقل الافی سوق کذا فباعه فی سوق آخر ینفذ علی الآمر وان اکده بالنفی لاینفذ علی الآمر وفی الکافی ولو قال بعه فی السوق لاینفذبه حتی لو باع فی داره جاز وعند زفر لایجوز (م) واذا عرفنا هذه الجملة جئنا الی تخریج المسائل فنقول اذا امره ان یبیع ویشهد علی بیعه فان لم یؤکده بالنفی بان قال بع واشهد فباع ولم یشهد جاز وان اکده بالنفی بان قال لا تبع الابشهود فباع ولم یشهد لایجوز

(فی الحادی عشر من وکالة التاتارخانیة)

زید عمروه فلان بلده یه کوتور بیع ایله آخر بلده یه کوتورمه دیوب شوقدر متاع ویردکدنصکره عمرو زیدک اذنسز اول متاعی آخر بلده یه کوتوررکن متاع ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(ولوقال لاتبعه الافی هذا السوق فباعه فی آخر لایجوز (من وکالة البزازیة فی نوع فی الرابع)

وان کان قید الامر بالکوفة بان قال بعه بالکوفة فنقله الی البصرة یضمن قیاسا واستحسانا واذا باع بالبصرة عامة المشایخ علی انه لایجوز بیعه علی الآمر قال شیخ الاسلام ویجب ان یکون المسئلة علی الروایتین (فی الحادی عشر من وکالة التاتارخانیة)

هند کوپه سنی بیعه زینبی توکیل ایدوب کوپه یی زینبه ویردکد نصکره زینب مأذونه دکل ایکن عمروی بیعه توکیل وکوپه یی عمروه تسلیم ایدوب بعده عمرو کوپه یی بیع ایله دیو بکره ویردکده کوپه بکرک یدنده ضایع اولسه هند کوپه یی زینبه تضمینه قادره اولورمی * الجواب * اولور

ولیس للوکیل ان یوکل فیما وکل به لانه فوض الیه التصرف دون التوکیل وهذا لانه رضی برأیه والناس متفاوتون فی الاراء قال الا ان یأذنه له الموکل لوجود الرضاء اویقول له اعمل برأیک لاطلاق التفویض الی رأیه (هدایه فی الوکالة بالبیع والشراء)

زید قولی عمروی بیع ایتمک ایچون بکره ویردکد نصکره عمرو بکرک تعدی وتقصیرندن ناشی بکرک یدندن اباق ایدوب ضایع اولسه بکره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(المقبوض فی ید الوکیل بجهة التوکیل بالبیع والشراء وقبض الدین والعین وقضاء الدین امانة لانه بمنزلة الودیعة لان یده ید نیابة من الموکل بمنزلة یدالمودع ویضمن بما یضمن بالودایع ویبرأ بما یبرأ فیها ویکون القول قوله فی دفع الضمان عن نفسه (فی فصل حکم الوکالة من الودایع) والمودع لایجب علیه الضمان الا بالتعدی والتقصیر (من الذخیرة فی الرابع والعشرین من الاجارة)

زید برطوب قطیفه سنی دلال اولمیان عمروه بیع ایچون ویردکد نصکره قطیفه عمروک تعدی وتقصیرنسز سرقه اولنوب بعده زید مجرد سرقه اولنمغله سکا ضمان لازم اولور دیو تغلبا عمروک شوقدر اقچه سنی السه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب اولور

(والمودع لایجب علیه الضمان الابالتعدی والتقصیر ولم یوجد فلا یجب علیه الضمان

(من الذخیرة فی المحل المزبور)

زید شوقدر اشیاسنی بیعه عمروی توکیل ایتدکدنصکره عمرو اشیاء مزبوره یی زیدک شوقدر اقچه

داينى بكره ثمن مثلى اولان اولقدر اقچه يه بيع وتسليم ايدوب ثمن مزبور زيدك دييننه تقاص واقع اولسه عمرو ثمن مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوكان للمشترى دين على الموكل بالبيع قالوا بان الثمن يصير قصاصا بما على الموكل عند الكل لان الموكل يملك اسقاط الثمن بالهبه والابراء عند الكل انما الخلاف فى اسقاط الوكيل فى فصل التوكيل بالبيع والشراء من الخانية سئل عمن وكل آخر فى بيع عين فباعها الوكيل من آخرله على الموكل دين مثل الثمن هل يصير الثمن قصاصا وهل يشترط فى ذلك رضاء الموكل ام لا اجاب نعم يصير الثمن قصاصا بدون رضاء الموكل (ابن النجيم)

زيد بعض اشياسنى بيعه عمروى توكيل ايتمكله عمرو اشياء مزبوره يى ثمن مثلاريله بيع وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو ثمن مزبورى زيدك اذنسز بكره اقراض وتسليم ايدوب بعده زيده اعلام ايتدكده ثمن مزبور بكرك يدنده قائم ايكن زيد اقراضى مجيز اولوب بعده بكر اداء دين ايتمدين مفلسا فوت اولسه زيد اجازتنه نادم اولوب ثمن مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان ضمن الدافع صار الدافع متملكا ما دفع لانه لماادى ضمانه يثبت الملك له فى المدفوع باداء الضمان وذكر ايضا فى باب دعوى مال الشركة من فتاواه المضارب لا يملك اقراض مال المضاربة مالم يصرح له فيه فلو انه اقرض ثم اجازله رب المال يصح ان كان قائما وقت الاجازة والا فلا (من العمادية)

هند جاريه سى زينبى بيعه عمروى توكيل ايتمكله عمرو دخى زينبى ثمن مثلى اولان يتمش غروشه بكره بيع وتسليم ايدوب ثمن مزبورك اللى غروشنى بكردن الوب هنده ويردكدنصكره عمرو و بكر فوت اولدقلرنده هند بكرك ورثه سنى ثمنك ماعداسى اولان يكرمى غروشدن ابرا ايلسه عمروك ورثه سى ابرايى طوتمازز ديو يكرمى غروشى بكرك ورثه سندن آلمغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ذكر البقالى فاذا ابرأ الموكل المشترى عن الثمن قال بعض المشايخ لا يصح وقال صاحب المحيط هذا خلاف مذهب اصحابنا والصحيح انه يصح ابراؤه (فصول عمادى فى الاحكامات فيما يكون امرا ومالا يكون)

بو صورتده عمروك ورثه سى ابرايى طوتمازز ديو يكرمى غروشى بكرك ورثه سندن السه لر بكرك ورثه سى يكرمى غروشى عمروك ورثه سندن استرداده قادر اولورلرمى

* الجواب * اولورلر * (لانهم اخذوه بغير حق)

زيد عمروه بيع ايله ديو ويرديكى تفنكى عمرو ثمن مثليله بكره بيع وتسليم ايدوب بعده ثمنى المدين بكر غائب اولسه زيد عمروه بكر غائب اولمغله ثمنى مالكدن ضامن اول ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بالبيع اذا دفع المبيع الى رجل ليعرضه على من احب فهرب ذلك الرجل وذهب بالمبيع فالوكيل ضامن اذليس للوكيل تسليم المبيع قبل البيع الى احد لانه امين وليس للامين ان يودع وحكى فتوى نجم الدين النسفى انه لاضمان على الوكيل لان هذا من ضرورات البيع وما اختاره نجم الدين هو الاصح لان المستأجر يعرض المبيع على من احب ثم يشترى فهذا امر لابد منه فلا يضمن الوكيل (من المحيط البرهانى فى متفرقات الوكالة)

زيد عمروك شوقدر اشياسنى عمروك توكيليله بكره ثمن مثلرينه بيع وتسليم ايتدكدنصكره ثمنى المدين بكر آخر دياره كتسه عمرو زيده مجرد سن بيع ايتمكله ثمنى مالكدن ادا ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بالبيع اذا قال بعته من رجل لا اعرفه وسلمته اليه ولم اقدر عليه افتى الشيخ الامام ظهير الدين المرغينانى انه يضمن الوكيل (فى المقطعات من وكالة الظهيرية وكذا فى متفرقات المحيط وكذا فى اواخر الرابع من وكالة البزازية) وعلل فقال ليس له ان يسلم المبيع قبل قبض الثمن قالوا الجواب صحيح اما العلة ففيها نظر فان الوكيل بالبيع يملك تسليم المبيع قبل قبض الثمن وان نهاه الموكل عن التسليم بعد البيع فبدون النهى اولى وهذه المسئلة مخالفة لما قدمنا فى مسئلة القمقمة (كذا فى الظهيرية

وفى متفرقات التاتارخانية نقلا عن الظهيرية) لوكيل اذا دفع قمقمة الى انسان لاصلاحها بامر الموكل ونسى من دفعها اليه لا يضمن انتهى سه (* لمولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى)

زيد عمروك توكيليله عمروك شوقدر كيل بغدايني ثمن مثليله ملى اولان بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره ثمن مزبورى المدين بكره افلاس طارى اولمغله ثمن مزبور النمايوب ضايع اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى المنتقى عن الامام الثانى ان الوكيل انما يملك البيع نسيئة اذا كانت الوكالة للتجارة واما اذا كانت للحاجة كالمرأة تعطى غزلها للبيع لم يملك البيع نسيئة وبه يفتى (بزازيه فى الفصل الرابع من الوكالة)

(نوع آخر)

زيد عمروك بعض اشياسنى عمروك توكيليله اجرتسز بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدن صكره زيد عمروى ثمنى قبضه توكيل ايدركن عمرو زيده مجرد سن بيع ايتمكله ثمن مزبورى بكردن تحصيل ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بالبيع هل يجبر على استيفاء الثمن من المشترى اجاب لالانه متبرع لكن يقال له اقبض بنفسك او احل الموكل على المشترى اى وكله بالقبض وانما يحتاج الى التوكيل لان حق القبض للعاقد والموكل ليس بعاقد فلا يملك القبض الا بامر من له حق القبض (من فتوى القاعدية للامام عمر الجندى فى الوكالة) ويجبر السمسار على التقاضى لانه يعمل بالاجرة (من وكالة البزازية)

زيد عمروك بعض اشياسنى عمروك توكيليله نسيئة بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد اجل حلولنده عمروى بكردن ثمنى قبضه توكيل ايدركن عمرو راضى اولميوب مجرد سن بيع ايتمكله ثمن بكردن اليوير ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بالبيع المطلق يملك النسيئة عندنا (بزازية فى الرابع من الوكالة (لا يملك الموكل قبض الثمن من المشترى وان كتب الصك باسم الموكل لان الوكيل لا يخرج من ان يكون عاقدا والقبض من حقوق العقد (من وكالة البزازية)

زيد عمروك قولى بكرى عمروك توكيليله بشره ثمن مثلى اولان شوقدر اقچه يه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بكر بن حر الاصلم ديو بشردن دعوى وبشر انكار ايدوب بكر مدعاسنه اقامت بينه ايتمكله بكرك حريتنه حكم اولنسه بشر ثمن مزبورى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى العتابى اذا كان البايع وكيلا رجع المشترى عند الاستحقاق على الوكيل وهو يرجع على الموكل (من فصول العمادى فى الاستحقاق)

دلال اولان زيد عمروك جاريه سى هندى عمروك توكيليله بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد بكره ثمنى بشره ويرديو امر ايتمكله بكر دخى ثمنى بشره ويروب بعده خالد هنده مستحق چقوب بعد الاثبات والحكم بكردن السه بكر ثمن مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو احال البايع رجلا على المشترى وادى المشترى الثمن الى المحتال له ثم استحقت الدار من يد المشترى فالمشترى على من يرجع ذكر فى مجموع النوازل عن شيخ الاسلام السغدى المشترى يرجع على البايع قيل له فان لم يظفر المشترى البايع هل يرجع على المحتال له قال لا (تاتارخانية فى البيوع فى السابع عشر من البيوع)

زيد عمروك جاريه سى هندى عمروك توكيليله بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره جاريه نك ردينى ايجاب ايدر عيب قديمى اولديغى شرعا ثابت اولسه بكر جاريه يى خيار عيبله زيده رد ايدوب ثمنى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وليس للمشترى عند الرد بالعيب ان يرجع على الوكيل بقبض الثمن شيئا من الثمن الذى اداه الى الموكل بخلاف الوكيل بالبيع (فى الوكالة فى البيع من وكالة الخانية)

زید برمتاعنی عمروه ویروب متاعی شوقدر اقچه یه بیع وثمننی دائنم بکره ویر دیو عمروی توکیل ایدوب بعده زید آخر دیاره کتدکدنصکره عمرو متاعی بیع ایچون دلاله ویردکده متاعی اولقـدر اقچه یه کسنه الماسه بکر متاعی مبلغ مزبوردن نقصان ایله بیع ایله دیو عمروه جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز الاکراه یعدم الاختیار فلاصحة للاقرار مع الاکراه لان صحـته تعتمد علی قیام المخبر به وقـد قامت دلالة علی عدمه (من فتاوی الخیریة فی الاکراه)

تجاردن زید شـو قدر متاعنی بیعه عمروی توکیل ایتمکله عمرو دخی اول متاعی بکره ثمن مثلی اولان شـو قدر اقچه یه اجل معلوم ومتعارف ایله بیع وتسلیم ایلسه عمرو زیدی بکره احاله ایتمکله زید ثمن مزبوری قبل حلول الاجل بکردن المغـه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المنتقی عن الامام الثانی ان الوکیل انما یملك البیع نسیئة اذا کانت الوکالة للتجارة اما اذا کانت للحاجة کالمرأة تعطی غزلها للبیع لایملك البیع نسـیئة وبه یفتی فان تقیید المطلق بدلالة الحاجـة امر شایع فائض ومن جوز النسـیئة انما یجوزه بالاجل المتعارف فان طول لایجوز وقیل یجوز عنده وان طالت المدة وعندهما لا الاباجل متعارف فی تلك السـلعة (من وکالة البزازیة فی الرابع)

زید آتنی بیعـه خد متکاری عمروی توکیل ایدوب عمرو دخی آتی ثمن معلومـه بکره بیع وتسـلیم ایتدکدنصکره عمرو ثمن مزبوری المدین زید فوت اولوب بعده عمرو دخی بلا وارث فوت اولدقده حاکم بشری ثمن مزبوری قبضه وصی نصب ایلسه بشر ثمن مزبوری بکردن الوب زیدك ورثه سنه ویرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادی مدیون المیت الی وصی المیت یبرأ (من وصایا البزازیة) الوکیل اذا باع ومات فطالبة الثمن لوارثه اووصیه (من العمادیة قبیل الثانی)

(فی الوکالة بالشراء)

هند زیدك برمعین جاریه سنی شوقدر اقچه یه شرایه زوجی عمروی توکیل ایدوب عمرو دخی وکالتی قبول ایتدکدنصکره عمرو اول جاریه یی نفسیچون اوقدر اقچه یه زیددن اشترا وقبض ایدوب ثمنی کندی مالندن زیده ادا ایلسـه هند ثمن مرقومی عمروه ویروب جاریه یی عمرودن المغـه قادره اولورمی * الجواب * اولور (الوکیل بشراء شیء بعینه لایملك شراءه لنفسه وان قال عند العقد اشتریته لنفسی (بزازیة فی الوکالة فی شراء الفضولی) ولو وکله بشراء شیء بعینه فلیس له ان یشتریه لنفسه لانه یؤدی الی تغریر الآمر حیث اعتمد علیه ولان فیه عزل نفسه ولایملکه علی ماقیل الا بحضر من الموکل (هـدایه فی باب الوکالة بالبیع والشراء من کتاب الوکالة)

هند زیدك برمعین منزلنی شـوقدر اقچه یه شرایه اوغلی عمروی توکیل ایدوب اولقدر اقچه یی عمروه ویردکدنصـکره عمرو منزل مرقومی مبلغ مزبور ایله نفسیچون اشـترا وقبض ایدوب بعـنده عمرو فوت اولسـه هند منزل مرقومی مستقلة ضبط ایتمك استدکده سائر ورثه مجرد عمرو وجه محرر اوزره اشـترا ایتمکله عمروك ملکی اولمش اولور دیو منزل مزبوری میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته من الهدایة والبزازیة آنفا)

زید عمروی بکرك برمعین باغچه سنی شرایه وکالت مطلقه ایله توکیل ایدوب عمرو دخی وکالتی قبول ایتدکدنصکره عمرو اول باغچه یی ثمن مثلی اولان شـو قدر غروشه بکردن اشترا وقبض ودفع ثمن ایدوب بعـده زیده اعلام ایتدکده زید باغچه یی استمم دیسـه زید اولقدر غروشی عمروه ویروب باغچه یی آلمق استدکده عمرو مجرد استمم دیمکله باغچه بنم اولمش اولور دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الوکیل بشراء شیء بعینه اذا اشـترا والموکل لایرید بعـد ذلك فالبیع لازم للموکل فلیس له الرد (جواهر الفتاوی فی الشرکة)

زید عمروه شـوقدر غروش ویروب بنم ایچون شومقوله بردوه اشترا ایله دیو عمروی توکیل عمرو دخی

مبلغ مزبور ایله زید ایچون ثمن مثلنه اول مقوله بردوه اشترا وقبض ایلسه زید دوه‌یی عمرودن طلب ایتدکده عمرو زید ایچون اشترا ایتدیکنه معترف ایکن مجرد بن اشترا ایتمکله اقچه سنی ویروب دوه‌یی ویرم دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(الوکیل بشراء شیٔ بعینه لایملك شراءه لنفسه وان قال عند العقد اشتریته لنفسی الا اذا خالف فی قدر الثمن اوجنسه هذا اذا کان الموکل غائبا وان حاضرا وصرح الوکیل بانه یشتریه لنفسه صار مشتریا لنفسه (فی الخامس من وکالة البزازیة) هذا اذا خالف فی قدر الثمن الی اکثر مما سمی واما اذا خالف الی اقل مما سمی یکون الشراء للموکل استحسانا (کذافی وکالة القاعدیة مله للمرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

زید عمروه شوقدر اقچه ویروب بکرك جاریهٔ معینه‌سنی شرایه توکیل ایتدکدنصکره عمرو جاریه‌یی شرایه طالب اولدقده بکر سن زیدك وکیلی اولمغله بیع ایلم دیو امتناع ایتمکله عمرو زیده بکر جاریه‌یی بیع ایتمز اقچه‌کی ال بن وکالتدن چقدم دیوب مبلغ مزبوری زیده ویردکدنصکره عمرو اول جاریه‌یی کندی مالیله نفسیچون بکردن مبلغ مزبوردن اقله اشترا وقبض ایلسه زید عمروه مجرد مقدما سنی توکیل ایتمکله ثمنی ویروب جاریه‌یی سندن الورم دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(الوکیل والوصی اذا رد الوکالة اوالوصایة لایخرج من الوکالة اوالوصایة الا بعلم الموکل اوالموصی وحضرة الموکل اوالموصی لیس بشرط لصحة عزل الوکیل او الوصی نفسه بل الشرط علم الموکل اوالموصی (فی الفصل الاول من الاستروشنیة لایصح عزل الوکیل نفسه الا بعلم الموکل الا الوکیل بشراء شیٔ بغیر عینه اوبیع ماله (ذکره فی وصایا الهدایة) قلت وکذا الوکیل بالنکاح والطلاق والعتاق فانحصر فی الوکیل بشراء شیٔ معین والخصومة (من الاشباه والنظائر من کتاب الوکالة)

زید عمروه مالکله بنم ایچون شو مقوله شوقدر اثواب اشترا ایله دیو توکیل ایتمکله عمرو دخی کندی مالیله ثمن مثلریله زید ایچون اول مقوله اولقدر اثواب اشترا ایدوب زیده تسلیم ایلسه عمرو اثواب مرقومه‌نك ثمنلرینی زیددن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(واذا دفع الوکیل بالشراء الثمن من ماله وقبض المبیع فله ان یرجع به علی الموکل لانه انعقدت بینهما مبادلة حکمیة (هدایه فی باب الوکالة بالبیع والشراء)

هند زیدك معین منزلنی شوقدر اقچه‌یه شرایه عمروی توکیل ایتدکدنصکره عمرو منزل مرقومی اولقدر اقچه‌دن زیاده ایله اشترا ایلسه شراء مزبور هندك اوزرینه نافذ اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(الوکیل اذا اشتری باکثر مما امر به لاینفذ علی الموکل وینفذ علیه ان کان من اهل الالزام وان کان صبیا اومجنونا لا ینفذ علیه (فی العاشر من وکالة التاتارخانیه) وفی توقفه اختلاف قال بعضهم یتوقف هکذافی الزیادات (ق) ولواشتری بغبن یسیر جازو بالفاحش لاوینفذ علیه قلت قال (فی به د) هذا اذا کان الثمن غیر منقود واما اذا کان منقودا لایجوزوان قل وینفذ علیه (کذا فی الصیرفیة فی احکام الوکالة مله للمولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

زید عمروه ایکیوز غروش ویروب فلان بلده ده بنم ایچون مبلغ مزبور ایله شو مقوله بر منزل اشترا ایله دیو عمروی توکیل ایتدکدنصکره عمرو اول بلده ده زیدك اذنسز زید ایچون درت یوز غروشه بر منزل اشترا ایلسه شراء مزبور زید اوزرینه نافذ اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(الوکیل اذا اشتری باکثر مما امر به لاینفذ علی الموکل (فی العاشر من وکالة التاتارخانیة)

زید مدیونی عمرو متوفانك ترکه‌سندن شوقدر اقچه دینی قبضه بکری توکیل ایتدکدنصکره بکر مبلغ مزبوری عمروك ترکهٔ وافیه‌سنی قبض ایدن ورثه‌سندن طلب ایتدکده ورثه ترکه‌دن شوقدر اشیایی بکره ویروب دین مزبور مقابله‌سنده زیده بیع ایتدك دیدکلرنده بکر دخی زید ایچون فضولا اشترا وقبض ایدوب اشیایی زیده کتوردکده زید شرائط اجازت موجوده اولدیغی حالده شرایی

مجیز اولوب اشیایی قبض ایلسه حالا زید اجازتنه نادم اولوب اشیایی بکره رده قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته فی باب مایتعلق بالاجازة من کتاب البیوع والآتی من القنیة یکون جوابا لهذه المسئلة)

زید عمروك منزلنی فضولا بکر ایچون اشترا ایدر اولدقده عمرو زیده منزلمی شوقدر اقچه یه بکره بیع ایلدم دیوب زید دخی بکر ایچون اشترا ایلدم دیوب بعده بکر واقف اولدقده قبول ایتمیوب رد ایلسه عمرو زیده مجرد اشترا ایتمکله ثمنی ویر منزلی آل دیو جبره قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(قال بعت هذا العبد من فلان فقال الفضولی اشتریته لفلان لا یرجع الحقوق الی الفضولی لانه اخرج الکلام مخرج الرسالة (ط) الاصل فیه ان من اشتری شیئا لغیره بغیر امره کان للعاقد وان اجاز الفلان الا اذا اضافه الیه بان قال اشتریته لفلان اوقبلته له اوقال البایع بعته من فلان وقال الفضولی اشتریته اوقبلت فح یتوقف ولا ینعقد علی العاقد (قنیه فی البیع الموقوف)

زید شومقوله شوقدر چادر شرا سنه عمروی توکیل ایتدکدنصکره عمرو بکرك اولمقوله اولقدر چادرینی عقدی زیده اضافت ایتمکسزین بکردن ثمن معلومه اشترا وقبض ایلسه بکر ثمن مزبوری عمرودن طلب ایتدکده عمرو بن چادرلری زید ایچون اشترا ایتمشیدم ثمنی زیددن ال دیوب ویرمامکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(الوکیل بالشراء یطالب بالثمن من مال نفسه وان لم یدفع الیه الموکل فانه هو العاقد وذکر شیخ الاسلام خواهر زاده فیه اجماعا وغیره وذکر فیه خلاف الشافعی (من المحیط البرهانی فی العاشر من الوکالة) الوکیل بالشراء یطالب بالثمن من مال نفسه وان لم یدفع الیه الموکل بعد لان الثمن یجب بالعقد والذی باشر العقد (تتمة الفتاوی البرهانی فی الوکالة)

زید کبیر عمروك شوقدر اشیاسنی شوقدر اقچه یه شرایه باباسی بکری ارسال ایتمکله بکر دخی اشیاء مزبوره یی عقدی زیده اضافت ایله اولقدر اقچه یه عمرودن اشترا ایدوب بعده عمرو زیده ویردیو اشیاء مرقومه یی بکره و یروب بکر دخی زیده ویردکدنصکره زید ثمنی ادا ایتمدین مفلسا فوت اولسه عمرو مجرد اشیایی سکا تسلیم ایلدم دیو ثمن مرقومی بکردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(الوکیل ببیع وشراء لو اضاف العقد الی موکله لم ترجع حقوقه الی وکیله (جامع الفصولین فی الفصل السابع والعشرین) الرسول لا یطالب بالدین (بزازیه فی التوکیل بالاستقراض ملخصا) وفی التجرید الوکیل بالعقود ینقسم الی قسمین منها ماله حقوق تقبل الفصل عن الحکم کالبیع والشراء والاجارة والصلح الجاری مجری البیع فالوکیل اصل فی هذه الحقوق یعنی یطالب بالثمن ویطالب بقبض المبیع ویرد بالعیب ومنها ما لا تقبل الفصل عن الحکم کالنکاح والصلح عن دم العمد والخلع والکتابة والعتق علی مال والصلح عن انکار فالوکیل فیه بمنزلة السفیر لا یتعلق به شیء من حقوق العقد حتی لا یطالب بتسلیم البدل فی المنکوحة (فی اول الرابع من وکالة الخلاصة

زید عمروك ملك چفتلك منزلنی شوقدر اقچه یه شرایه بکری ارسال ایتمکله بکر دخی منزل مزبوری عقدی زیده اضافتله اولقدر اقچه یه عمرودن اشترا وقبض وزیده تسلیم ایتدکدنصکره زید ثمن مزبوری ادا ایتمدین فوت اولوب منزلی ورثه سی قبض ایلسه عمرو ثمن مزبوری زیدك ترکه سندن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(مرت مسئلته من جامع الفصولین آنفا)

زید عمروه شوقدر اقچه ویروب بنم ایچون شومقوله برقول اشترا ایله دیو عمروی توکیل ایتمکله عمرو دخی بکرك قولی بشری مبلغ مزبور ایله زید ایچون ثمن مثلنه بکردن اشترا وقبض ودفع ثمن ایدوب قولی زیده تسلیم ایتدکدنصکره بشرك حر الاصل اولدیغی بینه ایله ثابت اولوب سبیلی تخلیه اولنسه زید اولقدر اقچه یی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو وكل رجلا بان يشترى له جارية بكـذا فاشترى جارية فا ستحقت لا يضمن الوكيل وان اشترى جارية فظهر انها حرة ضمن الوكيل (فى الوكالة بالبيع من وكالة الخانية)

(فيما يتعلق بالضمـا ن)

زيد عمروه شوقدر اقچه ويروب عمروى شوقدر وقيه قهوه شراسنه توكيل ايتمكله عمرودخی مبلغ مزبور ايله زيد ايچون ثمن مثلنه اولقدر وقيه قهوه اشترا وقبض ايتدكدنصكره زيده تسليم ايتمدين هوايه حرارت عارضه اولمغله قهويه وزن جهتندن نقصان طارى اولسه عمرو اول قهوه يى زيده تسليم ايتدكده زيد مجرد يدكده طارى اولمغله نقصانی ضامن اول ديمكـه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(مرت مسئلته من البدايع قبل ثلثة اوراق تخمينا)

زيد آخر دياره كيدر اولدقده عمرو زيده آخر دياره مالكه بنم ايچون شو مقوله برآت اشترا ايله كتور ديو زيدى توكيل ايتمكله زيد دخی اول دياره كندی ماليله عمرو ايچون ثمن مثلی اولان شوقدر غروشه اولمقوله برآت اشترا وقبض ايدوب عمروه كتورركن آت زيدك تعـدى وتقصيرنسز هلاك اولسه زيد اولقدر غروشی عمرودن طلب ايتدكده عمرو معترف ايكن مجرد آت بكا واصل اولمدين هلاك اولدى ديو ويرمامكه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(ولو هلك المال عندالوكيل فلا يخلو اما ان هلك قبل الشراء او بعده فان هلك قبل الشراء ثم اشترى وقع الشراء للوكيل وان هلك بعد الشراء يقع للموكل ويرجع بثمنه على الآمر

(فى باب مايرجع به الوكيل على الموكل من وكالة المحيط السرخسى)

زيد آخر دياره اولان عمروى اول دياره اولان بكر ذمتنده اولان شوقـدر اقچه سنی قبض ومبلغ مزبور ايله اول دياره شومقوله برمتاع اشترا ايدوب بكا ارسال ايله ديو توكيل ايتمكله عمرودخی مبلغ مزبورى بكردن قبض ومبلغ مزبور ايله اول دياره ثمن مثلنه زيد ايچون اول مقوله متـاع اشترا وامينى بشر ايله زيده ارسال ايدوب بشر دخی زيده كتوررکن متاع بشرك تعـدى وتقصيرنسز محترق اولسه عمروه يابشره ضمان لازم اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(وفى الصيرفية وضع امانة فقال ابعث امانتى بيد من شئت فبعث على يدامين فهلك فى يده قال لايضمن لان قوله بيد من شئت معلوم (تاتارخانية فى الرابع من الوديعة)

زيد عمروه شوقدر اقچه ويروب مبلغ مزبور ايله فلان بلده ده بنم ايچون شومقوله برمنزل اشترا ايله ديو عمروى توكيل ايتمكله عمرودخی مبلغ مزبور ايله اول بلده ده زيد ايچون ثمن مثلنه اولمقوله برمنزل اشترا وقبض ايتـدكدنصكره زيد منزلی ضبط ايتمدين عمرو فوت اولسه زيد توكيلنه نادم اولمغـله منزلی ضبط ايتميوب مبلغ مزبورى عمروك تركه سندن تضمينه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز (مرت مسئلته فى باب الوكالةبالبيع والشراء من جواهرالفتاوى)

(فصل فى الوكيل بالهبة والصلح والاقراض)

زيد عمرو ايله برمقدار اقچه يه متعلقه دعواسى اولوب عمرو ايله مبلغ مزبورك شومقـدارى اوزرينه بكرى صلحه توكيل ايتدكدنصكره بكر دخی عمرو ايله مبلغ مزبورك اول مقدارى اوزرينه صلح اولسه زيد توكيلنه نادم اولوب صلحی فسخه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(والمرء مؤاخذ بزعمه (غاية البيان)

زيد زوجه سی هندك ملك منزلنی هندك توكيليله هند دن اولان اوغلی عمروه هبه وتسليم ايلسه هند توكيلينه نادم اولوب منزلی عمرودن المغه قادره اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

وتجوز الوكالة بالهبة والاستيهـاب (من وكالة الولوالجية) صح فى اجنبى ومنعه المحرمـية بالقرابة

(غرر فى باب الرجوع من كتاب الهبة)

زيد شوقدر اقچه سنی عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمروه مبلـغ مزبورى بكره رهن وكفيل ايله اقراض ايله ديوب بعده عمرو مبلغ مرقومی زيدك اذننسز

رهن وكفيلسز بكره اقراض وتسليم ايلسه زيد مجيز اولميوب مبلغ مرقومى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو امره بان يبيعه برهن او بكفيل ثقة فباعه بغير رهن او كفيل لم يجز ولو اختلفا فى اشتراط الرهن والكفالة فالقول قول الموكل آه (فى الرابع من وكالة الخلاصة مثله فى الخانية فى الوكالة بالبيع

(باب عزل الوكيل)

زيد عمروى قولم بكرى آزاد ايله ديو توكيل ايدوب عمرو بكرى آزاد ايتمدين زيد فوت اولسه عمرو بكرى اعتاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(موت الموكل يخرج به الوكيل عن الوكالة علم بذلك الوكيل اولم يعلم (من مختصر الطحاوى فى الوكالة)

زيد عمروى زوجه سى هند ايله مهرى اوزرينه مخالعه يه توكيل ايتدكدنصكره مخالعه ايتمدين زيد عمروه سنى وكالتدن عزل ايتدم ديسه عمرو وكالت مزبوره يه بناء مخالعه يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وللموكل ان يعزل الوكيل عن الوكالة لان الوكالة حقه فله ان يبطله الا اذا تعلق به حق الغير بان كان وكيلا بالخصومة بطلب من جهة الطالب لما فيه من ابطال حق الغير

(من الهداية فى باب عزل الوكيل من الوكالة)

زيد آخر دياره كيدر اولدقده زوجه سى هند ايله مهرى اوزرينه مخالعه يه كلما عزلتك فانت وكيلى مضمونى اوزره وكالت دوريه ايله عمروى توكيل ايدوب كتدكدنصكره زيد عمروه مكتوب كوندروب مكتوبنده سنى وكالتدن عزل ايلدم ديو تحرير ايدوب غيرى نسنه يازماسه بو مرتبه ايله عمرو وكالتدن منعزل اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل عمن وكل آخر وكالة دورية بان قال له وكلتك فى الشئ الفلانى وكلما عزلتك عنه فانت وكيلى فاراد عزله هل يملكه ام لا اجاب نعم يملك عزله بصيغة قوله عزلتك عن الوكالة المعلقة ورجعت عن الوكالة المنجزة (ابن النجيم فى الوكالة) العزل عن الوكالة المعلقة قبل وجود الشرط لا يصح وبه اخذ محمد بن سلمه وقال محمد يصح العزل عن الوكالة المعلقة قبل وجود الشرط وبه اخذ نصير بن يحيى والفتوى على قول محمد وقال بعضهم طريق الاخراج عن هذه الوكالة ان يقول عزلتك كلما وكلتك وقال شمس الائمة السرخسى الاصح عندى ان يقول عزلتك عن هذه الوكالات فينصرف ذلك الى المعلق والمنجز

(قاضيخان فى فصل فى التوكيل بالخصومة)

زيد عمرودن قرض الديغى شوقدر اقچه مقابله سنده بعض اشياسنى عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره فلان زمانه دك اداء دين ايده مزسم اشياء مزبوره يى بيع وثمنلرندن اداء دين ايله ديو بكرى توكيل ايتدكدنصكره زيد اول زمانه دك اداء دين ايتميوب بعده بكر اشياء مزبوره يى بيع ايتمدين زيد فوت اولسه وكالت مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولماز

قال واذا وكل الراهن المرتهن او العدل او غيرهما ببيع الرهن عند حلول الدين فالوكالة جائزة فان شرطت فى عقد الرهن فليس للراهن ان يعزل الوكيل وان عزله لم ينعزل وان مات الراهن لم ينعزل

(بدايه فى باب الرهن يوضع على يد عدل من كتاب الرهن)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكده فلان كونه دك دينى ادا ايده مزسم بكر منزلى بيع ايدوب دينى ايفا ايتسون ديو بكرى عمروك التماسيله توكيل بكر دخى وكالتى قبول ايتدكدنصكره اول كون مرور ايدوب زيد اداء دين ايتميوب بكر منزلى بيع ايتمدين زيد عمروك رضاسنسز بكرى وكالتدن عزل ايلسه بكر منعزل اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى المحيط وكله ببيع عين له عزله الا ان يتعلق به حق الوكيل بان امره بالبيع ويستوفى ثمنه بدينه

(من وكالة البزازية)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره فلان زمانه دك اداء دين ايده مزسم منزلى بيع واستيفاء دين ايله ديو عمروى توكيل ايتدكدنصكره زيد اول زمانه دك اداء دين ايتميوب

(بعده)

بعده عمرو منزلی بیع ایتمدین زید فوت اولسه عمرو وکالتدن منعزل اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولو مات الراهن او المرتهن یبقی العدل علی ما کان یمسك الرهن ویبیع (قاضیخان فی الرهن) فان شرطت الوکالة فی عقد الرهن لم ینعزل بعزله و بموت الراهن والمرتهن ویجبر العدل علی البیع ان امتنع عنه وکذا لو شرطت بعد الرهن فی الاصح (تنویر فی الرهن)

زید ملك منزلنی بیعه عمروی توکیل ایدوب بعده عمرو منزلی بیع ایتمدین زید عمروه سنی وکالتدن عزل ایتدم دیوب بعده عمرو منزل مزبوری زیدك اذنسز بکره بیع وتسلیم ایلسه زید بیعی مجیز اولیوب منزلی بکردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته من البزازیة قبل مسئلة)

(فصل فی الرسول)

زید هند دن شوقدر اقچه قرض طلب ایدوب هند دخی ویره جك اولدقد نصکره زید عمروی مبلغ مزبوری قبضه ارسال ایتمکله هند زیده ویردیو مبلغ مزبوری عمروه ویروب عمرو دخی زیده تسلیم ایلسه هند مبلغ مزبوری زید دن طلب ایتدکده زید مجرد یدکدن المادم دیو ویرمامکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(الرسول لایطالب بالدین بل یطالب المستقرض (بزازیه فی التوکیل بالاستقراض ملخصا) التوکیل بالاستقراض لایصح والتوکیل بقبض القرض یصح بان یقول لرجل اقرضنی ثم یوکل رجلا بقبضه صح (قنیه فی مسائل متفرقة من کتاب الوکالة) قال ابعث الی بعشرة دراهم قرضا فقال نعم وبعث بها مع رسول الآمر فالآمر ضامن لها اذا اقر بان رسوله قد قبضها(قاضیخان فی الوکالة) ولو ارسل رسولا وقال ابعث کذا قرضا فبعث ضمن آمره لو اقر بقبض رسوله (جامع الفصولین فی الفصل الثلثین) ولو بعث رجلا لیستقرضه فاقرضه فضاع فی یده فلو قال الرسول اقرض للمرسل ضمن مرسله ولو قال اقرضنی للمرسل ضمن رسوله

(جامع الفصولین فی الفصل المزبور)

زید عمرودن شو قدر اقچه قرض طلب ایدوب عمرو دخی ویره جك اولدقد نصکره زید بکری مبلغ مزبوری قبضه ارسال ایتمکله عمرو زیده ویردیو مبلغ مرقومی بکره ویروب بکر دخی زیده تسلیم ایتدکدنصکره زید دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه عمرو مجرد یدیکه تسلیم ایلدم دیو مبلغ مرقومی بکردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته من البزازیة)

زید عمرودن شوقدر اقچه قرض طلب ایدوب عمرو دخی ویره جك اولدقدنصکره زید بکری قبضه ارسال ایتمکله عمرو زیده ویردیو مبلغ مزبوری بکره وروب بکر دخی زیدك امریله زیدك مصارفنه صرف ایلسه عمرو مبلغ مرقومی زید دن طلب ایتمیوب مجرد یدیکه تسلیم ایتدم دیو بکردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته من البزازیة)

زید عمروی بکا بکردن شوقدر اقچه قرض الیویردیو ارسال ایدوب عمرو دخی بکره زید سندن شو قدر اقچه قرض طلب ایدر دیدیکده بکر زیده ویردیو عمروه اولقدر اقچه ویروب عمرو دخی زیده تسلیم ایلسه بکر مبلغ مزبوری زید دن طلب ایتمیوب مجرد یدیکه تسلیم ایتدم دیو عمرودن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولو بعث رجلا لیستقرضه فاقرضه فضاع فی یده فلو قال الرسول اقرض للمرسل ضمن مرسله ولو قال قرضنی للمرسل ضمن رسوله والحاصل ان التوکیل بالاقراض جائز لابالاستقراض والرسالة بالاستقراض تجوز ولو اخرج وکیل الاستقراض کلامه مخرج الرسالة یقع القرض للآمر ولو مخرج الوکالة بان اضاف الی نفسه یقع للوکیل وله منعه من آمره (من جامع الفصولین فی الفصل الثلثین مشتملة الاحکام فی الوکالة خلافه)

زید عمروی شوقدر غروش قرض الیورمکه توکیل ایتدکدنصکره عمرو بکره بکا شو قدر غروش

قرض ویر دیوب بکر دخی عمروه اولقــدر غروش قرض ویروب عمرو دخی زیده ویرســه حالا بکر مبلغ مزبوری عمرودن طلب ایتدکده عمرو بن زید ایچون الوب زیده ویرمشیدم زیددن ال دیوب ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان وکل بالاستقراض ان اضاف الوکیل الاستقراض الی الموکل فقال ان فلانا استقرض منك کذا اوقال اقرض فلانا کذا کان القرض للموکل وان لم یضف الاستقراض الی الموکل یکون القرض للوکیل

(من اوائل وکالة قاضیخان)

زید عمرودن شوقدر اقچه قرض طلب ایدوب عمرو دخی ویرهجك اولدقدنصکره زید مبلغ مزبوری قبضه خدمتکاری بکری ارسال ایتمکله عمرو کوتور زیده ویر دیو بکره اولقدر اقچه ویروب لکن بکر زیده ویرمیوب استهلاك ایلسه عمرو مبلغ مزبوری زیددن طلب ایتدکده زید بکرك قبضنه معترف ایکن مجرد بکا واصل اولمادی دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

ولو ارســل رسولا وقال ابعث کذا قرضا فبعث ضمن آمره لو اقر بقبض رسوله

(جامع الفصولین فی الفصل الثلثین)

زید شوقدر اشیاسنی عمروه ثمن معلومه بیع ایتدکدنصکره زید اشیاء مرقومه یی بکره ویروب کوتور عمروه ویر دیو امر ایتمکله بکر دخی عمروه ویرسه زید ثمنی عمرودن طلب ایتیوب مجرد اشیایی یدیکه تسلیم ایلدم دیو بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من البزازیة فی اول الباب)

زید عمروك آتنی شوقدر اقچه یه شرایه بکری ارسال ایتمکله بکر دخی اول آتی عقدی زیده اضافت ایله اولقدر اقچه یه عمرودن اشترا ایدوب بعده عمرو زیده ویر دیو آتی بکره تسلیم ایدوب بکر دخی زیده تسلیم ایتدکدنصکره زید ثمن مزبوری عمروه ویرمدین آخر دیاره کتسه عمروه مجرد اتی الیکه تسلیم ایتدم دیو ثمنی بکردن المغــه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

رجل بعث الی بزاز لیأخذ منه سلعة فذهب واخذ ان کان المأمور اخذ السلعة علی وجه الرسالة فالثمن علی الآمر ولاشیٔ علی الرسول وان لم یکن علی وجه الرســالة فالثمن علی المأمور (قاعدیه للامام الجندی فی البیع) رجل بعث رسولا الی بزازان ابعث الی بثوب کذا وکذا بثمن کذا وکذا فبعث الیه البزاز مع رســوله اومع غیره فضاع الثوب قبل ان یصل الی الآمر وتصادقوا علی ذلك واقروا به فلاضمان علی الرســول فی شیٔ وان بعث البزاز مع رســول الآمر فالضمان علی الآمر لان رسوله قبض الثوب علی المســاومة وان کان رســول رب الثوب فاذا وصل الثوب الی الآمر یکون ضامنا

(من وکالة الخانیة)

زید خدمتکاری عمروه وار بکر تاجردن بنم ایچون شو قدر ذراع چوقه آل کتور دیمکله عمرو دخی بکره واروب زیدسندن شوقدر ذراع چوقه استر ویر کتوره یم صکره زید ایله بازار ایله دیدکده بکر دخی زیده ویردیو عمروه اولقدر ذراع چوقه ویروب عمرو دخی زیده تسلیم ایلسه بکر زیدی مطالبه ایتمیوب مجرد الیکه ویردم دیو عمرودن ثمننه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الرسول والامین مصدق فیما یدعی براءة نفسه عن الضمان لانه یکون منکرا للضمان (من الذخیرة البرهانیة قبیل الفصل السادس من الوکالة ملخصا)

زید قصاب اولان عمروه بازاره کیده نم بکره بنم ایچون کونده شوقدر وقیه ات ویر اقچه سنی بن ویره یم دیمکله عمرو دخی بکره زیده کتور ویر دیو برمدت کونده اولقدر وقیه ات ویروب بکر دخی زیده ویرسه عمرو زیدی مطالبه ایتمیوب مجرد الیکه ویردم دیو بکردن ثمننه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال بایعه فما بایعت به من شیٔ فعلی صح فان قال الطالب والمطلوب بایعنا علی کذا ولزم علی کذا لایلتفت الی انکار الکفیل ویؤاخذ به بلا بینــة فان نهاه الکفیل بعــد الکفالة عن المبایعــة ورجع عن الضمان صح نهیه ولایجب علیه ضمان مالزم بالمبایعة بعده (من کفالة البزازیة کذا فی قاضیخان)

زيد اتمكجى اولان عمروه بازاره كيده نم بكره بنم ايچون كونده شوقدر اتمك وير اقچه سنى بن ويره يم ديمكله عمرو دخى بكره زيده كوتور وير ديو برمدت كونده اولقدر اتمك ويروب بكر دخى كتوروب زيده ويرسه حالا عمرو زيدى مطالبه ايتميوب مجرد اليكه ويردم ديو بكردن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمروه برخصوصك تمشيتيچون شوقدر غروش رشوت ويره جك اولدقدنصكره زيد اولقدر غروشى بكر ايله عمروه ارسال بكر دخى عمروه تسليم ايدوب عمرو مبلغ مزبورى استهلاك ايلسه زيد مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وعلى المرتشى رد ما قبض (قاضيخان فى باب ادب القاضى وكذا فى الاول من الفصولين قع سس) للسير الكبير الرشوة لاتملك (عك) قاض اوغيره دفع اليه لاصلاح المهم ثم ندم الدافع له ان يسترد منه ما دفع اليه (قنية فى الهبة)

زيد عمروه اولان شوقدر اقچه دينى بكر ايله عمروه ارسال بكر دخى عمروه ويردكدنصكره زيد فرار ايلسه زيدك آخر داينلرى بكره زيد مبلغ مزبورى عمروه سنكله ارسال ايتمكله زيد ذمتنده قرضدن اولان اقچه مزى مالكدن ادا ايله ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

لانه لو لزمه بلاضمان لم يكن للضمان فائدة (من البحر فى المهر)

(كتاب الدعوى)

زيد ايله عمروك برخصوصه متعلقه دعوالرى اولوب لكن مدعى اولان زيد دعوى ايلمسه عمرو زيده خصوص مزبورى بندن دعوا ايله دعوامز فصل اولنسون ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل اذا ادعى شخص على آخر انه يقطع النزاع بينه وبينه بانه ان كان له عليه حق اومطالبة يدعى به و يطالبه وان كان ليس له عليه حق يشهد عليه انه لايستحق عليه شيئا من الحقوق والدعاوى والمطالبات فهل يسمع هذه الدعوى من المدعى ام لا اجاب لايجبر على ان يدعى عليه لان الحق له ان شاء طالبه وان شاء ترك (قارئ الهداية فى كتاب الدعوى) والمدعى من لايجبر على الخصومة والمدعى عليه من يجبر (فى اول الدعوى من الملتقى)

زيدك عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسى اولمغله مدعى اولان زيد خصوص مزبورى عمرودن دعوايه بكرى توكيل ايدوب لكن بكر دعوا ايلمسه عمرو بكره خصوص مزبورى بندن دعوى ايله دعوامز فصل اولنسون ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمرودن ذمتكده شو قدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيد عمروه بينه م آخر دياره ده اولمغله بينه كتنجه بكا نفسكه كفيل وير ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اما اذا ادعى ولم يقم البينة وطلب من القاضى تكفيله فهو على وجهين ان قال بينتى غائبة لايكفله وان قال حضور فى المصر فى القياس لايكفل وفى الاستحسان يكفله الى المجلس الثانى (فى فصل فى دعوى المنقول من الخانية)

زيد عمرودن سن قوم محصور اولميان فلان قضا اهاليسندن باشقه ظلما شو قدر اقچه المش سن اهالئ قضا عموما بنى طلب ودعوايه توكيل ايتديلر ديو دعوى ايدوب لكن موكللرينى ذكر وبيان ايده ميوب وكيمدن نمقدار اقچه الديغنى دخى ذكر ايده ماسه زيدك بووجه اوزره اولان دعواسنه التفات اولنور مى * الجواب * اولنماز

زيد عمروك يدنده اولان متاع ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو بنم ملكمدر ديو انكار ايدوب زيدك مدعاسى ثابت اولماسه زيد يمينيله اول متاعى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

ولايرد اليمين على المدعى وان نكل خصمه (غرر تفصيله فى الشرح)

زيد عمرودن ذمتكده شو قدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمرو مبلغ مزبورى سكا ادا ايتمشيدم ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمرو شاهدلرم آخر دياره دردسه حاكم عمروه مبلغ مزبورى زيده ادا ايله بعده مدعاكى اثبات ايدرسك استرداد ايله ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(سئل عن شخص ادعى على آخر بمال فادعى انه قبضه وان له بينة تشهد لذلك وهى متعذرة فهل يمهل الى احضارها اجاب اذا اقر بالمال وادعى الايفاء ان لم يقم بينة لذلك فى الحال الزم بدفع المال واذا اقام بينة بعد ذلك يرد اليه ما اخذ منه لان الذى ادعاه ثبت باقراره وما ادعاه من الايفاء لم يثبت ولايؤخر الثابت بمجرد دعواه الايفاء (قارئ الهداية فى الدعوى)

سئل عن شخص ادعى على آخر بدين فاعترف به وادعى الدفع له فلم يصدقه على ذلك فذكر ان له بينة غائبة فهل يمهل الى حضورها و يحضرها بعده ذلك اجاب لايمهل و يلزم بدفع الدين الى مستحقه واذا ثبت الدفع بعد ذلك يرجع بما دفعه

(ابن نجيم فى الدعوى)

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شو قدر اقچه حقم وار در ديو دعوى ايدوب عمرو زيده اسمك ندر ديو سؤال ايتدكده زيد عمروك اسمنى بلماسه عمرو مجرد اسمنى بلما مكله دعواك مسموعه اولماز ديو زيدى دعوادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته فى اوائل باب فى كيفية الشهادة التى تقبل والتى لاتقبل من البزازية ومن الفصولين)

زيد عمرودن برقاج كسنه لرك ذمتكده شو قدر اقچه حقلرى اولوب بن اول كسنه لرك دعوى وقبضه وكيللرى يم ديو دعوى ايتدكده زيد اول كسنه لرك بابالرى ودده لرى اسملرينى ذكر ايتمك لازمميدر * الجواب * لازمدر

(وفى فتاوى القاضى ادعى على غائب دينا بحضرة رجل يدعى انه وكيل الغائب فى الخصومة فاقر المدعى عليه بالوكالة لايصح حتى لو برهن المدعى بالدين على الغائب لميقبل وكذا لو ادعى دينا على ميت بحضرة رجل يدعى انه وصى الميت فاقر المدعى عليه بالوصاية فالبرهان عليها لايقبل بلا خصم حاضر عندنا فلو حكم بثبوتها بلاخصم حاضر ثم جاء رجل الى الحاكم وقال انا فلان ابن فلان الفلانى وكلت هذا بطلب مالى على فلان او بقبضه وغاب الموكل فاحضر الوكيل رجلا وقال انا وكيل فلان المذكور فى قبض ماله على هذا ان عرف الحاكم الموكل باسمه ونسبه قبل دعوى الوكالة وان لم يعرف الموكل لابد ان يبرهن الوكيل على ان للموكل المذكور اسما ونسبا وكله بذلك

(فى اول السابع من دعوى البزازية وتمامه فيه)

زيد عمروك يدنده اولان قلج ايچون بكرك ملكى اولوب بن بكرك دعوى وقبضه وكيلى يم ديو دعوى ايتدكده عمرو وكالتى و قلج بنم ملكمدر ديو بكرك ملكى اولديغنى انكار ايلسه زيد مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدبجك قليجى عمرو دن المغه قادر اولورمى * الجواب اولور

(مرت مسئلته من الظهيرية)

زيدك وقفى اولمق اوزره متوليسى عمروك يدنده اولان عقار ايچون بكرك وقفى متوليسى بشر بكرك وقف مسجليدر ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدبجك اول عقارى بكرك وقفى اولمق اوزره ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وعن ابى الفضل اذا ادعى عليه دارا انه باعهامنى منذ خمس عشرة سنة وادعى آخر انها وقف عليه مسجل واقاما بينة فبينة مدعى البيع اولى وان ذكر الواقف بعينه فبينة الوقف اولى لانه يصير مقضيا عليه فلا بد من التعيين كبينة الملك مع بينة العتق لان الوقف انها للملك كالاعتاق

(من شهادات القنية فى آخر باب البينتين المتضادتين)

زيدك وقفى اولمق اوزره متوليسى عمروك يدنده اولان عرصه ايچون بكرك وقفى متوليسى بشر بكرك وقفيدر ديو دعوى ايدوب لكن مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرد يله عرصه يه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته)

زيدك يدنده اولان دكان ايچون عمروك وقفى متوليسى بكر عمروك وقف مسجليدر ديو دعوى وزيد ملكمدر ديو انكار ايلسه بكر مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدبجك دكانى وقف ايچون ضبطه

قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(بوصورتده بکر مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب دکانی وقف ایچون ضبط ایتمك استدکده زید مجرد یدکده وقفیه یوقدر دیو بکری منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(رجل فی یده ضیعة فجاء رجل وادعی انها وقف واحضر صکا فیه خطوط العدول والقضاة الماضین وطلب من القاضی القضاء بذلك الصك فالقاضی لایقضی بذلك الصك لان القاضی انمایقضی بالحجة والحجة هی البینة او الاقرار اما الصك فلایصلح حجة لان الخط ممایزور ویفتعل

(ظهیریه فی القسم الثالث من الوقف)

زیدك ملکیت اوزره تصرفنده اولان باغچه ایچون مدینهٔ منوره اوقافی متولیسی عمرو بکرك غله سی مدینه فقراسنه مشروطه وقفیدر دیو دعوی وزید انکار ایدوب عمروك مدعاسی ثابت اولماسه مجرد مدینه اوقافی دفترنده مسطور ومقیددر دیو باغچه یه مداخله یه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته)

(فی دعوی الاقرار)

زید عمرودن جهت بیان ایتمدین ذمتکده شوقدر اقچه حقم واردر زیرا بویله اقرار ایتمشیدك دیو اقراری سبب طوتوب دعوی ایلسه مسموعه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

قال یکی بریکی دعوای مال کرد وکفت مرا ازوی چندین مال باید برآن سبب که وی اقرار کرده است مرا بدین مال این دعوی درست بود یانی اجاب مشایخنا ازبهر آنکه سبب وجوب مال نشاید

(قاعدیه فی الدعوی)

زید هند متوفانك ترکه سندن اولمق اوزره ورثه سی یدلرنده اولان منزل ایچون جهت بیان ایتمدین بنم ملکمدر زیرا هند حیاتنده بویله اقرار ایتمشیدی دیو اقراری سبب طوتوب ورثه دن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

بوصورتده مرافعه اولدقلری قاضی زیدك وجه مشروح اوزره اولان دعواسنی استماع وهندك اقرار مجردینه اقامت ایلدیکی بینه سنی قبول ایدوب منزلی زیده حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(استند الحکم الی دلیل شرعی ووافق قولا صحیحا فی المذهب نفذ ولاینقض (خیرالدین افندی فی کتاب ادب القضاء) وههنا لم یستند الحکم الی دلیل شرعی ولم یوافق قولا صحیحا ولهذا لم ینفذ حکمه

زید فوت اولوب باباسی عمروی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده سائر ورثه عمروك یدنده اولان بعض اشیا ایچون جهت بیان ایتمدین زیدك ملکیدر زیرا زید حیاتنده بویله اقرار ایتمشیدی دیو اقراری سبب طوتوب دعوی ایلسه لر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

زید عمروك یدنده اولان شوقدر اشیا ایچون ملکم اولوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وعمر انکار ایلسه زید عمروك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك اشیاء مزبوره یی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واجمعوا علی انه لو قال هذا العین ملکی واقر به صاحب الید او قال لی علیه کذا وهکذا اقر به هذا المدعی علیه یصح الدعوی وتسمع البینة علی اقراره لانه لم یجعل الاقرار سببا للوجوب فی اوائل اقرار الدرر)

وان قال المدعی ان هذا الرجل اقر ان هذه الدار التی فی یده لی فره بالتسلیم الی قال عامة المشایخ تسمع دعواه ویؤمر بالتسلیم الیه اذا ثبت اقراره بذلك عند القاضی

(فی فصل دعوی الدرر والاراضی من دعوی الخانیة)

زید عمرودن ذمتکده بارکیر واربه وصمان ثمنلرندن شوقدر اقچه حقم اولوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وعمرو بالکلیة انکار ایتمکله زید عمروك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایتدکده عمرو اشیاء

مزبوره نك اوصافنی بیان ایتمنجه بینه کی طوتمام دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعی علی آخر الفا من ثمن عبد اشتراه منه وقبضه صح الدعوی وان لم یعین العبد ولم یبین صفته لان هذا فی الحقیقة دعوی الدین لما کان مقبوضا (فی الثانی من دعوی التاتارخانیة)

زید عمروی زعامتی قریه لرینی ضبطه توکیل ایتدکد نصکره زید عمرودن سن زعامتی وکالةً ضبط ومحصول شرعیسندن شوقدر بغدای واریه قبض ایدوب حق وجه محرر اوزره اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وعمرو بالکلیه انکار ایلسه زید عمروك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك اولقدر بغدای واریه یی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی عشرة دراهم ثمن مبیع مقبوض او محدود مقبوض اورد الاجرة المقبوضة بحکم الاجارة المفسوخة لایحتاج الی ذکر اوصاف المبیع والمستأجر وحدوده لانه فی الحقیقة دعوی الدین فعلی هذا اذا ادعی بدل الاجارة لعین استأجره المستقرض لحفظه وانه حفظه مدة کذا ولزوم علیه الاجرة ولم یحضر العین المستأجر لحفظه یصح لما ذکرنا انه دعوی الدین وان ادعی ثمن مبیع لم یقبض یلزم الاحضار (فی الخامس والعشرین من دعوی البزازیة قبیل الاستحقاق)

زید متوفانك وارثی اولمیان عمرو زیدك ورثه سندن زید ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتی زید مرض موتنده اقرار دخی ایتمشیدی ترکه سندن ویرك دیو دعوی ایتدکده ورثه مجرد زید مرض موتنده اقرار ایتمکله اقراری معتبر دکلدر دیو عمروی دفعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(اقرار المریض للوارث لایجوز حکایة ولا ابتداء واقراره للاجنبی یجوز حکایة من جمیع المال وابتداء من ثلث المال (من العمادیة) واذا اقر الرجل فی مرض موته بدین لغیر الوارث فانه یجوز وان احاط ذلك بماله (من اقرار خزانة المفتین)

زید برقاچ کسنه لره قرض شوقدر اقچه ویروب بعده المدین زید فوت اولوب زوجه سی هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده هند مبلغ مزبوری اول کسنه لردن الوب بعده سائر ورثه هنددن مبلغ مزبوردن حصه مزی ویر دیو دعوی ایتدکلرنده هند مبلغ مزبور ملکم اولوب زیدی اقراضه توکیل ایتمکله زید دخی اول کسنه لره وکالةً اقراض ایدوب حتی زید صحتنده وجه محرر اوزره اقرار دخی ایتمشیدی دیو دعوی وزیدك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك سائر ورثه یی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قال مالی من الدین علی فلان لفلان او من الودیعة عند فلان لفلان فهو اقرار وحق القبض للمقر ویسلمه الی المقر له فان سلم المودع او المدیون الی المقر له بریٔ (من اوائل اقرار البزازیة) رجل اقر لانسان بالدین فاقر المقر له ان الدین لفلان وصدقه فلان صح ویکون حق القبض للاول دون الثانی ولو ادی الی الثانی بریٔ (من اقرار الخانیة قبیل فصل القبض والابراء)

زید متوفانك ترکه سندن اولمق اوزره ورثه سی یدلرنده اولان عرصه ایچون زیدك اوقافی متولیسی عمرو زیدك اوقافندن اولوب حتی زید صحتنده اقرار دخی ایتمشیدی دیو دعوی وورثه انکار ایلسه لر عمرو زیدك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك عرصه یی وقف ایچون ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اقر بارض فی یده انها صدقة موقوفة ولم یزد علی ذلك جاز اقراره ویصیر الارض وقفا علی الفقراء (فی اول فصل فی رجل یقر بارض فی یده انها وقف من الخانیة) ویجب ان یعلم بان قول من فی یده ارض هذه الارض وقف اقرار بالوقف ولیس بابتداء وقف حتی لایشترط له شرائط الوقف (من وقف التاتارخانیة)

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف اولدیغی وقف منزلده مالیله اوطه بنا ایتدکد نصکره زید فوت اولوب قرنداشی عمروی ترك ایتدکده عمرو زید نفسیچون بنا ایتمشیدی دیو بنانی ملکیت اوزره ضبط اوزره ایکن متولی زید اوطه یی وقف ایچون تبرعا بنا ایدوب حتی زید بعد البنا صحتنده وقف

ایچون تبرعا بنا ایلدم بناوقفدر دیو اقرار دخی ایتمشیدی دیو دعوی وعمرو انکار ایلسه متولی زیدك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك بنایی وقف ایچون ضبطه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولور

(رجل اقر بوقف صحیح واقر بانه اخرجه من یده و وارثه یعلم انه لم یكن اخرجه من یده قالوا اقراره علی نفسه جائز ولیس للورثة ان یأخذوه ولایسمع دعواهم فی القضاء (فی اوائل فصل فی رجل یقر بارض فی یده انها وقف من الخانیة)

برجامعده واعظ اولان زید عمرو متوفانك تركه سندن اولمق اوزره ورثه سی یدلرنده اولان منزل ایچون عمرو صحتنده منزلی وقف وتولیت وغله سنی باكه وبندنصكره اول جامعده واعظ اولنلره شرط وتسلیم الی المتولی ایدوب وتسجیل شرعی ایتدرمشدی حتی عمرو صحتنده وجه محرر اوزره اقرار دخی ایلدم دیو دعوی و ورثه بالكلیه انكار ایلسه لر زید عمروك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك منزلی ورثه دن الوب شرط واقف اوزره ضبطه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولور

(مرت مسئلته آنفا)

زید صغیر بالغ اولوب صغرنده وصیسی اولان عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو شوقدر اقچه‌می بغیر حق كندی مصارفنه صرفله اتلاف ایدوب حتی عمروك فوتندنصكره اقرار دخی ایتمشیدیكز دیو دعوی و ورثه بالكلیه انكار ایلسه لر زید ورثه نك اقرار مشروحلرینه اقامت بینه ایدیجك مبلغ مزبوری عمروك تركه سندن تضمن قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولور

(واجمعوا علی انه لوقال ان هذا ملكی وهكذا اقر به ذوالید اوقال لی علیه كذا وهكذا اقر به المدعی علیه فانه یصح وتسمع البینة علی اقراره اذلم یجعل الاقرار سببا للوجوب وفی هذه الصورة لوانكر هل یحلف علی اقراره فیه خلاف بین ابی یوسف ومحمد رحمهما الله وقیل یحلف لانه لونكل ثبت اقراره ویفتی بعدم تحلیفه علی اقراره وانما یحلف علی المال

(من جامع الفصولین فی الفصل السادس)

زید متوفانك اولاد صغارینك وصیلری عمرو بكر متوفانك تركهٔ وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن بكر صغارك وصیلری اولمغله شوقدر اقچه لرینی قبض وكندی اقچه سنه خلط ایدوب حتی صحتنده صغارك اولقدر اقچه سی ذمتمده در دیو اقرار دخی ایتمشیدی دیو دعوی وورثه بالكلیه انكار ایتدكلرنده عمرو بكرك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدوب بعد الحكم مبلغ مزبوری ورثه یه تضمین مراد ایتدكده ورثه مجرد بكر حین وفاتنده بیان ایتامكله مجهلا فوت اولمش اولور تركه سندن ضمان لازم اولمازدیو ضماندن امتناعه قادر اولورلرمی ✻ الجواب ✻ اولمازلر

(وفی المحیط روی العلی عن ابی یوسف ان الوصی اذا خلط مال الیتیم بمال نفسه لایضمن وفی المنتقی ان الوصی لوخلط ماله بمال الیتیم یضمن اذا ضاع (ادب الاوصیاء فی فصل الضمان) ولایضمن الوصی بموته مجهلا ولوخلط بماله ضمن وضمن الاب بموته مجهلا وقیل لا كوصی

(فی السابع والعشرین من الفصولین)

بوصورتده بكرك ورثه سی عمروه بكر صغارك اولقدر اقچه سی ذمتمده در دیو اقرار ایتمش بومرتبه ایله تركه سندن ضمان لازم اولماز كندی اقچه سنه خلطه دخی اقرارینی اثبات ایله دیمكه قادر اولورلرمی ✻ الجواب ✻ اولمازلر (یفهم جوابه مما مر من جامع الفصولین والدرر والخانیة)

زید متوفانك ورثه سی عمرو متوفانك تركهٔ وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن زید فوت اولدقده عمرو تركهٔ زیددن شومقوله شوقدر اقچه قیمتلو شوقدر اشیایی تغلبا اخذ واستهلاك ایلدی حتی عمرو صحتنده اقرار دخی ایتمشیدی دیو دعوی وعمروك ورثه سی انكار ایلسه لر زیدك ورثه سی عمروك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك بعد الحلف اشیاء مرقومه یی عمروك ورثه سنه تضمینه قادر اولورلرمی ✻ الجواب ✻ اولورلر

(واجمعوا علی ان من ادعی دینا علی المیت یحلف من غیر طلب الوصی والوارث (خلاصه فی السابع

من القضاء) وجواب المسئلة يفهم مما مر من الظهيرية قبيل دعوى الاقرار)

زيد عمروه شوقدر اقچه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولوب وصيسى مبلغ مزبورى عمرودن اخذ ودائنلره قسمت ايتمك استدكده بكر بن زيدى بشر وخالدك ذمتلرنده اولان اولقدر اقچه حقمى قبضه توكيل ايدوب زيد دخى مبلغ مرقومى مزبورلردن قبض ايتدكدنصكره مبلغ مزبورى عمروه ايداع ايدوب حتى ايداع ايتدكده زيد صحتنده بو اقچه وجه محرر اوزره بنم ملكم اولوب كندينك علاقه سى اولماديغنى اقرار واشهاد ايتمشيدى ديو دعوى وزيدك اقرار مشروحنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك مبلغ مزبورى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قال مالى من الدين على فلان لفلان او من الوديعة عند فلان لفلان فهو اقرار وحق القبض للمقر ويسلمه الى المقرله فان سلم المودع او المديون الى المقرله برئ (من اوائل اقرار البزازية وكذا فى الخلاصة

زيد متوفانك ورثه سى عمرو متوفانك تركه وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن زيدك عمرو ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقى اولوب حتى عمرو صحتنده اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى وعمروك ورثه سى انكار ايلسه لر زيدك ورثه سى عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك بعد الحلف مبلغ مزبورى عمروك ورثه سندن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(يفهم جوابه مما مر غير مرة)

هند معتقه فوت اولوب زوجى زيدى وكندوبى اعتاق ايدن زينبى ترك ايتدكده زيد زينبك يدنده اولان بعض اشيا ايچون سن اشياء مزبوره يى هند، بعد الاعتاق هبه وتسليم هند دخى قبض ايدوب حتى وجه محرر اوزره اقرار دخى ايتمشيدك حصه مى ويرديو زينبدن دعوى وزينب بالكليه انكار ايلسه زيد زينبك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك اشياء مرقومه دن حصه سنى زينبدن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر مرارا)

هند يدنده اولان منزلى زيده بيع وتسليم ايتدكدنصكره زينبك عتقاسنك اولاد اولادندن اولان عمرو منزل مزبورك سكناسى زينبك عتقاسنه واولادلرينه واولاد اولادلرينه مشروطه وقفى اولوب حتى هند قبل البيع يدنده ايكن وجه محرر اوزره وقف اولديغنى اقرار دخى ايتمشيدى ديو رأى حاكمله زيددن دعوى وهندك اقرار مشروحنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك منزلى زيددن آلوب مشروطيت اوزره ساكن اولغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اقر رجل بارض فى يده انها وقف وسكت ثم قال انها وقف على فلان وفلان وسمى عددا معلوما فى القياس لا يقبل قوله الآخر لان بكلامه الاول صارت الغلة للفقراء فلا يملك الابطال وفى الاستحسان يقبل قوله (فى فصل فى رجل يقر بارض فى يده انها وقف من الخانيه)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر غروش حقم اولوب حتى اقراريكى مشتمل وخط وختمكى حاوى معنون ومرسوم دين تمسكى دخى ويرمشيدك ديو دعوى ووجه محرر اوزره بر تمسك ابراز ايتدكده عمرو تمسك كندينك اولديغنى معترف ايكن مبلغ مرقومى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل اذا كتب شخص ورقة بخطه بان فى ذمته لشخص كذا ثم ادعى عليه فجحد المبلغ واعترف بخطه ولم يشهد عليه هل يلزمه المال ام لا اجاب اذا كتب على رسم الصكوك يلزمه المال وهو ان يكتب يقول فلان بن فلان الفلانى ان فى ذمته لفلان بن فلان الفلانى كذا وكذا فهو اقرار يلزم به وان لم يكتب على هذا الرسم فالقول قوله مع يمينه

(قارئ الهداية)

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتى اقرار ايدوب تمسك دخى ويرمشيدك ديو دعوى و بر تمسك ابراز ايتدكده عمرو بالكليه انكار ايدوب زيدك مدعاسى ثابت اولماسه زيد مجرد

يدمده تمسك وار در ديو عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى ☼ الجواب ☼ اولماز

(مرت مسئلته من الظهيرية قبيل الباب يعنى رجل فى يده ضيعة الى آخره)

زيد عمرو متوفانك تركهٔ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن عمرو ذمتنده قرضدن شو قدر اقچه حقم اولوب حتى عمرو صحتنده اقرارينى مشتمل وخط وختمنى حاوى معنون ومرسوم تمسك دخى ويرمشيدى ديو دعوى و بر تمسك ابراز ايتدكده ورثه تمسك عمروك ايديكنى معترفلر ايكن دين مزبورى ويرمامكه قادراولورلرمى ☼ الجواب ☼ اولمازلر

(وذكر فى خزانة الاكمل على فتاوى الامام الساعدى الحنفى رحمه الله رجل كتب على نفسه بخطه كذا الرجل بمال معلوم وخط معلوم بين التجار واهل بلدة ثم مات فجاء غريمه يطلب المال من الورثة وعرض خط الميت عليهم بحيث عرف الناس خطه ساغ للحاكم الحكم بذلك المال فى تركة الميت وقد جرت العادة بين الناس بمثله يكون حجة (من اقرار لسان الحكام)

زيد اوقيوب يازمق بلين عمرودن سن بكا معنون ومرسوم مكتوب يازوب مكتوبده بكره يوزغروش ويربعده سكا ويرەيم ديو يازوب بعده مكتوبى مهرليوب بكر ايله بكا ارسال ايتمكله بن دخى بكره يوزغروش ويردم ديو دعوى وتقريرينه مطابق مكتوب ابراز ايتدكده عمرو سن بكره يوز غروش ويردك لكن بن كاتبه اللى غروش تحرير ايله ديوامر ايدوب كاتب مكتوبده امرمسز يوزغروش تحرير ايدوب بعده بكا اللى غروش اولمق اوزره اوقيوب بن دخى اللى غروش تحرير اولنمق ظنيله مكتوبى مهرلمشدم ديوب يوز غروش تحريرينه امرنى انكار ايدوب وجه محرر اوزره امرى ثابت اولماسه زيد مجرد يدمده مكتوب واردر ديو يوز غروشى تماما عمرودن المغه قادر اولورمى ☼ الجواب ☼ اولماز

رجل وقف ضيعة له وكتب صكا واشهد الشهود على ما فى الصك ثم قال الواقف انى وقفت على ان يبيع فيه جائز الا ان الكاتب لم يكتب ذلك الشرط ولم اعلم بالذى كتب فى الصك قال الفقيه ابو بكر البلخى ان كان الواقف رجلا فصيحا يحسن العربية فقرئ عليه الصك فاقر بجميع ما فيه فالوقف صحيح كما كتب ولايقبل قوله وان كان الواقف اعجميا لايفهم العربية ولم يشهد الشهود على تفسيره فالقول قول الواقف انى لم اعلم ما فى الصك واشهدت الشهود على مافى الصك من غير ان اعلم مافى الصك وان قال الشهود قرئ عليه الكتاب بالفارسية فاقر به واشهدنا عليه لايقبل قوله وهذا لايختص بالوقف بل البيع وسائر التصرفات يكون كذلك

(فى فصل فيما يتعلق بصك الواقف من وقف الخانية)

زيد عمروك يدنده اولان متاع ايچون سن شو متاعى بنم شو مقوله معين متاعم مقابله سنده بكا بيع ومتاعمى قبض ايتديككى اقراريكى مشتمل معنون ومرسوم تمسك يازمغه سمسار اولان بكره امر ايدوب بكر دخى يازدقدنصكره سن تمسكى مهرليوب بكا ويرمشيدك متاعبى بكا وير ديو عمرودن دعوى وتقريرينه مطابق بر تمسك ابراز ايتدكده عمرو اول تمسكى بكر كندى امريله يازوب كندى ختم ايتديكنه معترف ايكن متاعى ويرمامكه قادر اولورمى ☼ الجواب ☼ اولماز المرء مؤاخذ بزعمه (غاية البيان فى الاقرار)

(فصل فى الدفع)

بر وقفك متوليسى زيد عمرودن بندن مقدم وقفه متولى اولوب فوت اولان بكر نقود وقفدن سكا شو قدر اقچه قرض ويرمشيدى ديو دعوى ايتدكده عمرو مبلغ مزبورى زمان توليتنده بكره تماما ادا ايتمشيدم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى ☼ الجواب ☼ اولور

وكما يصح الدفع يصح دفع الدفع وكذا دفع دفع الدفع ومازاد عليه يصح وهو المختار

(فى آخر العاشر من الفصولين)

توليتى زيد واقفك اولادنه مشروطه وقفك اولاد واقفدن متوليه سى اولان هند عمروك يدنده اولان عقار ايچون زيدك وقف مسجليدر ديو دعوى مراد ايتدكده عمرو هنده سن بنى مقدما دعواى مزبوره دن ابرا ايتمشيدك ديو هندى دفعه قادر اولورمى ☼ الجواب ☼ اولماز

ادعى ارضا انها وقف ولا بينة له فصالحه المنكر لقطع الخصومة جاز و يطيب له اذا كان صادقا وفى الاجناس لايصح لان فيه معنى البيع و بيع الوقف لايصح (فى آخر صلح البحر الرائق) وفى فتاوى رشـيد الدين فى باب الصلح ادعى على رجل محدودا انه وقف على كذا فانكر فصالحه المدعى عليه على مال لايصح لان الصلح بمنزلـة البيع وليس للمتولى ولاية البيع والاسـتبدال

(من فصول العمادى فى دعوى الوقف)

زيدعمرو دن ذمتكده شو قدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو دخى بنم يوقدرديو انكار ايدوب زيد مدعاسـنه اقامت بينه ايتدكده عمرو مبلغ مزبورى سـكا تماما ادا ايتمشيدم ديو دعوى ومدعاسـنه اقامت بينه ايلسه زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى رجل على آخر مالا قال اى الآخر ماكان لك على شئ قط معناه نفى الوجوب عليه فى الماضى على سـبيل الاستغراق فبرهن اى المدعى على الف و برهن المنكر على القضاء او الابراء قبل هذا اى صار برهـان المنكر مقبولا (من دعوى الـدرر) ولافرق بين ان يؤكد بكلمة قط اولا كذا فى البحر

(كذا فى مسائل شتى من قضاء الهداية والزيلعى والملتقى)

زيد عمرودن ذمتكده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو دخى بنم يوقدر ديو انكار ايدوب زيد مدعاسـنه اقامت بينه ايتدكده عمرو مبلغ مزبوردن بنى ابراء ايتمشيدك ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(المديون بعد قضاء الدين لو برهن على ابراء الدين يقبل (فى الاول من دعوى البزازيـة فى نوع فى الرابع (وكذا فى دعوى القنية فى باب مايبطل دعوى المدعى)

زيد عمرو متوفانك زوجه سى هند دن عمرو ذمتنده شو قدر اقچه حقم وار در ديو دعوى وهند حقك يوقدر ديوانكارايدوب زيد مدعاسـنه اقامت بينه ايتدكده هند عمرو مبلغ مزبورى حياتنده سـكا ادا ايتمشيدى ديودعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه قادره اولورمى

* الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيدعمرو دن سكا شو قدر اقچه قرض و يرمشيدم ديو دعوى ايتدكده عمرو بكا سفينه ثمنندن اولقدر اقچه دينك اولمغله مبلغ مزبورى دين مرقوم ايچون بكا و يرمشيدك ديو دعوى ومدعاسـنى اثبات ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى انه اخذ منه الف درهم بغـير حق وهلك عنده و برهن خصمـه انه اخذه بحق تقبل بينة الآخذ لانه يدفع المدعى لانه يدعى الضمان ويدفعه بالبينة

(كذا فى جامع الفصولين فى الحادى عشر)

زيدعمرودن سكا شوقدر غروش اقراض وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى ايتدكده عمرو بنم بكر ذمتنده اولقدر غروش حقم اولمغـله بكر بنى اولقدر غروش ايله اوزريكه حواله ايدوب هر بريمز حواله يى قبول ايتدكدنصكره سن اولقدر غروشى حوالهٔ مرقومه يه بناء بكا و يرمشيدك ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى على آخر وقال انى دفعت اليك عشرة دراهم قرضـا فقال نعم دفعت الى ولـكن امرتنى ان ادفعها الى فلان وقد دفعت اليه واقام البينة فهذا دفع صحيح

(عماديه فى السابع فى اواخره)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيد سكا شوقدر اقچهٔ ايداع وتسليم ايتمشيدى ديودعوى ايتدكارنده عمرو زيدك بكا اولقدر اقچه دينى اولمغله مبلغ مزبورى دين مزبور ايچون بكا و يرمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك ورثه يى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى انه اخذ منه بغير حق وهلك عنده و برهن خصمه انى اخذت منـه بحـق لانه ملكى يندفع المدعى لانه يدعى الضمـان فدفعه بالبينـة ولو باقيا فى يده و برهنا على ماادعيا تقبل بيـنة الآخذ

(ايضا)

ايضا لتصادقهما انه كان بيد المدعى فيكون المدعى ذايد حقيقة والاخذ خارجا فبينته اولى
(نور العين فى مسائل الدفع)

برقاج كسنه لر زيددن بغير حق شوقدر اقچه مزى الدك ويرديو دعوى ايتدكارنده زيد ذمتكزده قرضدن اولقدر اقچه حقم اولمغله مبلغ مزبورى بكا دين مزبور ايچون ويرمشيديكز ديو دعوى ومدعاسنى اثبات ايديجك زيد اول كسنه لرى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمرودن برخصوصك تمشيتيچون رشوت طريقيله سكا شوقدر اقچه ويرمشيدم ديو دعوى ايتدكده عمرو سن مبلغ مزبورى بكا بكره ويرديو ويروب بندخى امرك اوزره بكره ويرمشيدم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

زيد عمرودن برخصوصك تمشيتيچون رشوت طريقيله ساكه شوقدر اقچه ويرمشيدم ديو دعوى ايتدكده عمرو سن بنى فلان دياره واروب شومقوله مصلحتكى كورمك ايچون مدت معلومه تمامنه دك اولقدر اقچه يه استيجار ايدوب بندخى اول دياره واروب مصلحت مزبوره يى كورمكله اولقدر اقچه يى اجرت اولمق اوزره بكا ويرمشيدك ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته قبل مسئلة)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيدك شوقدر اشياسنى غصبا اخذ ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكارنده عمرو اشياء مزبوره ملكم اولوب زيده ايداع ايتمشيدم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك ورثه يى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته من الفصولين قبل اربع مسائل

(نوع آخر)

زيد عمرودن قولمسن ديو دعوى ايتدكده عمرو بن بكر غائبك قولى اولوب ملكنده ايكن بنى اعتاق ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل ادعى على شخص انه مملوكه وانه قد تمرد وخرج عن يده وقال المدعى عليه انا مملوك فلان الغائب قالوا ان جاء العبد بينة على ما ذكر تندفع عنه خصومة المدعى (قاضيخان فى فصل الدور من كتاب الدعوى) وان شهد شهود العبد ان فلانا اعتقه وهو يملك وشهد شهود الآخر انه عبد قضى بينة العتق (من دعوى التاتارخانية)

زيد عمرودن قولمسن ديو دعوى ايتدكده عمرو سن بنى بكر غائبه ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بكر دخى ملكنده ايكن بنى اعتاق ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا ادعى الورثة على غلام انك كنت ملك ابينا الى يوم الموت ونحن الوارثون فاقام العبد بينة انى كنت ملك فلان الآخر واعتقنى تقبل بينة العبد وينتصب خصما عن الغائب فى اثبات الملك (من فصول العمادى فى الفصل الرابع)

زيد فوت اولوب قزى هندى ترك ايتدكده هند زيدك تركه سنى قبض ايتدكدنصكره عمرو ظهور ايدوب هنددن زيد بنم بابام بكرك معتقى اولوب تركه سنك نصفى باكه عائددر ديو دعوى ايتدكده هند زيد حر الاصلدر ديو دعوى ومدعاسنى اثبات ايديجك عمروى دفعه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(اعلم ان الاصل فى دار الاسلام هو الحرية فمن ادعى انه حر الاصل فالقول قوله لانه متمسك بالاصل وعن هذا قلنا ان رجلا لو ادعى انه حر الاصل واقام شاهدين لا تقبل بينته لان القول قوله فلا حاجة الى البينة لكن لو ادعى انسان عليه الرق واقام بينة فالآن تقبل بينته على حرية الاصل دفعا لبينة الرق (كذا فى العمادية والفصولين فى الفصل التاسع والثلثين)

زيد عمرو متوفانك زوجه سى هندك يدنده اولان منزل ايچون عمرو صحتنده فلان تاريخده اول منزلى بكا ثمن معلومه بيع وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى ايتدكده هند عمرو تاريخ مزبوردن مقدم

صحتنده منزل مزبوری بکاهبه وتسلیم ایتمشـیدی دیو دعوی ومدعاسنی اثبات ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(وان ادعى احدهمـا الشراء من زيد والآخر الهبة من آخر وقبضها منه والعين فى يد ثالث قضى بينهما وكذا ان ادعى ثالث ميراثا عن ابيه وادعى رابع صـدقة من آخر قضى بينهم ارباعا وان كان العين فى يد احدهما يقضى للخارج الا فى اسبق التاريخ فهو للاسبق (فى فصل من باب اختلاف البينات فى البيع والشراء من دعوى المحيط السرخسى ملخصا)

زيد فوت اولوب اوغللری عمرو و بکری ترك ایتـدکده عمرو ترکه دن بر منزلی مستقلا ضبط ایدوب بعده بکر دخی فوت اولوب اوغللری بشر وخالدی ترك ایتمکله بشر وخالد منزل مزبور دن حصه لرینی عمرودن دعوی ایتدکلرنده عمرو بکر صحتنده ترکهٔ زیدی بنله اقتسام وحصه سنی تماما استیفا ایدوب منزل مزبور بنم حصه مه اصابت ایتمشیدی دیو دعوی وبشر وخالد انکار ایدوب عمروك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله بشر وخالدی دفعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مامر من الظهيرية فى كتاب الدعوى يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد مالنی زوجه سی هنده ایداع وتسلیم ایدوب آخر دیاره کتتدکدنصکره زیدك سائر ورثه سی زید فوت اولدی دیو هندك یوزینه دعوی ومدعالرینی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب هندك یدنده اولان ترکه دن حصه لرینی المق استدکلرنده هند زید حیاتده در دیو دعوی واقامت بینه ایدوب مزبورلری دفعه قادره اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(والاصل فى الحوادث ان تحال الى اقرب الاوقات (قاضيخان فيما يتعلق بالنكاح من كتاب الدعوى)

زيد عمرو متوفانك ترکهٔ وافیه سنی قبض ایدن ورثه سـندن عمروك ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی و بعد الاثبات والحلف والحکم ورثه دن المق استدکده ورثه عمروك بعض کسنه لره دخی دینی وار در آنلر حاضر اولمینجه ویرمزدیمکه قادر اولورلرمی * الجواب ❊ اولمازلر

(فلا اعتبار للتوهم الا يرى انه ينفذ وصاياه وان كانوا يتوهمون الدين)

(مجمع الفتاوى فى كتاب الوصايا وفيه تفصيله)

زيد وصیسی اولدیغی عمرو صغیرك ملك منزلنی بکره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو بالغ اولوب بکردن زید منزلی بلامسوغ شرعی بیع ایتمشـیدی دیو دعوی ایتـدکده بکر ضرورت نفقـدك ایچون بیع ایتمشیدی دیسه عمرو بنم نفقه مه وافیه منقولاتم وار ایکن بیع ایتمشیدی دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك منزلی بکردن المغـه قادر اولورمی * الجواب ❊ اولور

(برهن الوصى الثانى ان الوصى الاول كان باعه بغبن فاحش او باع العقار المتروكة لقضاء الدين مـع وجود المنقول يقبل و يبطل البيع (فى نوع فى الدفع من دعوى البزازية)

هـند ملك خاننی زیده ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتـدکدنصکره هند وقت بیعده بالغه اولمـامشیدم دیو دعوی ایتدکده زید بالغه اولمشیدك دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدیجك هندی دفعه قادر اولورمی * الجواب اولور (مامر من الخانية قبل مسئلتين يكون جوابا لهذا السؤال

(نوع آخر)

زید عمرودن متولیسی اولدیغم نقود موقوفه دن ذمتکده قرضدن شوقدر اقچه اولوب حتی اقرار دخی ایتمشـیدك دیو دعوی ایتدکده عمرو مبلغ مزبورك شومقداری قرض ماعـداسی ربادر دیو دعوی ومدعاسنی اثبات ایدیجك ماعدا مطالبه سندن خلاص اولورمی الجواب * اولور

قال سمعت شيخ الاسلام القاضى علاء الدين المروزى يقول يقع عندنا كثيرا ان الرجل يقر على نفسه بمال فى صك و يشهد عليـه ثم يدعى ان بعض هذا المال قرض وبعضه ربوا علـيه ونحن نفتى ان اقام على ذلك بينة تقبل بينته وان كان مناقضا لانا نعلم انه مضطر الى هذا الاقرار

(فى باب ما يبطل دعوى المدعى من دعوى القنية)

زید عمرو دن ذمتکده قرضدن شو قدر اقچه حقم اولوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی ایتدکده عمرو مبلغ مزبورك شو مقداری قرض ماعداسی ربادر دیو دعوی ومدعاسنی اثبات ایدیجك ماعدا مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(اقر بدين ثم ادعى ان بعضه قرض وبعضه ربوا و برهن عليه يقبل)

(فی مسائل شتی من قضاء منح الغفار)

زید عمرودن ذمتکده قرضدن شو قدر غروش حقم اولوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی ایتدکده عمرو کرچك اقرار ایتمشیدم لکن مبلغ مزبورك شو مقداری قرض ماعداسی رباد ر دیو دعوی وزید انکار ایدوب عمروك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله ماعدا مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولماز (مامر من الظهيرية فی كتاب الدعوى يكون جوابا لهذا السؤال)

زید عمرو دن ذمتکده فلان جهتدن شو قدر اقچه حقم اولوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی ایتدکده عمرو کرچك اقرار ایتمشیدم لکن مبلغ مزبورك شو مقداری قرض ماعداسی رباد ر دیو دعوی وزید انکار ایدوب عمروك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله ماعدا مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولماز (هذه المسئلة عين الاولى اعيدت للفرق اليسير)

زید عمرو دن ذمتکده فلان جهتدن شو قدر اقچه حقم اولوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی ایتدکده عمرو اقرار مزبور مواضعه طریقیله اولمشیدی دیو دعوی ومواضعه یی تفسیر ایدوب مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

وان ادعى احدهما ان هذا الاقرار هزل وتلجئة وادعى الآخر انه جد فالقول لمدعى الجد وعلى الآخر البينة (فی الثامن من بيوع التاتارخانية)

زید عمرو دن ذمتکده قرضدن شو قدر اقچه حقم واردر دیو دعوی وعمرو مبلغ مزبوردن بنی ابرا ایتمشیدك دیو دعوی ایتدکده زید ابراء مزبور مواضعه طریقیله اولمشیدی دیو دعوی ومواضعه یی تفسیر ایدوب مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك عمروی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وكذا الابراء اى يبطل ابراء الغريم هازلا كما يبطل الابراء بشرط الخيار (توضيح فی العوارض المكتبة فی الهزل) حتى لو ابرأه هازلا لا يصح ويبقى الدين على حاله

(تحقيق فی الاصول)

زید متوفانك ترکه سنی قزی هند ایله لابوین ار قرنداشی عمرو اقتسام ایتدکلرندنصکره زینب ظهور ایدوب بن زیدك لابوین قز قرنداشی اولوب حتی سن اقرار دخی ایتمشیدك دیو عمرودن دعوی ایتدکده عمرو اقرار مزبور مواضعه طریقیله اولمشیدی دیو دعوی ومواضعه یی تفسیر ایدوب مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك زینبی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولا يجوز الاقرار بالتلجئة بان يقول الآخر انى اقر لك فى العلانية بمال او بدارى وتواضعا على فساد الاقرار لا يصح الاقرار حتى لا يملكه المقر له (من البدايع)

زید بر وقف منزلده متولیسی اذنسز بنا احداث ایدوب بعده نفسم ایچون بنا ایتدم دیوب بنایی ملکیت اوزره ضبط ایدر ایکن متولی سن وقف ایچون بنا ایتمشیدك حتی بنا ایتدکدنصکره وقف ایچون بنا ایدوب وقف اولدیغنه اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وزیدك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایتدکده زید نفسیچون بنا ایتدیکنه اقامت بینه ایلسه زیدك بینه سنه اعتبار اولنورمی * الجواب * اولنماز

(سئل ابو القاسم عمن بنى فى الوقف ومات ان بنى من غلة الوقف فوقف وان لم يذكر شيئا فات يورث عنه وان ذكر انه بنى للوقف فوقف (من فتاوى الحصيرى فى الوقف)

(نوع آخر)

زيد عمرودن ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمرو بن مبلغ مزبورى سكا ادا ايتمشيدم ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمرو مدعاسنى اثبات ايدهمامكله زيده يمين ويرديروب زيد بعدالحكم اولقدر اقچهيى عمرودن السه عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايديجك مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ثم اذا حلف المدعى عليه فالمدعى على دعواه ولا يبطل حقه بيمينه لكن ليس له ان يخاصم ما لم يقم البينة على وفق دعواه فان وجدها اقامها وقضى له بها (من دعوى الدرر)

زيد متوفانك ورثهسى عمرودن زيدك ذمتنده شوقدر اقچه حقى واردر ديو دعوى وعمرو دينم يوقدر ديو انكار ايتدكده ورثه مدعارينه اقامت بينه ايدوب بعدالحكم مبلغ مزبورى عمرودن الدقلرندنصكره عمرو بن مبلغ مزبورى بكر ايله زيده ارسال ايدوب بكر دخى زيده ادا ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك مبلغ مزبورى ورثهدن استردادە قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكما يصح الدفع قبل اقامة البينة يصح بعدها وكما يصح الدفع قبل الحكم يصح بعدالحكم حتى لو برهن على مال وحكم له ثم برهن خصمه ان المدعى اقر قبل الحكم انه ليس له عليه شئ يبطل الحكم اقول ينبغى ان لا يبطل الحكم لو امكن التوفيق بحدوثه بعد اقراره (فى آخر العاشر من الفصولين)

زيد عمرودن بندن بغير حق شوقدر اقچه المشيدك ديو دعوى ايتدكده عمرو بنم ذمتكده مبلغ مزبوردن زياده شوقدر اقچه حقم اولوب آلديغم مقدار اوزرينه سنكله عن اقرار صلح اولمغله مبلغ مزبورى بدل صلح اولمق اوزره المشيدم ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايدهمامكله زيد بعدالحكم اولقدر اقچهيى عمرودن السه حالا عمرو مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك مبلغ مزبورى زيددن استردادە قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مامر فى باب الدفع من الفصولين ومامر آنفا يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد عمروك يدنده اولان باغ ايچون ملكمدر ديو دعوى ايتدكده عمرو سن اول باغى شوقدر اقچهيه بكا بيع وتسليم وقبض ثمن ايتمشيدك ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايدهمامكله قاضى باغى زيده حكم ايدوب اليويرسه عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايديجك باغى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته قبل مسئلة)

زيد عمرودن سن بكر متوفانك قولى اولوب بكر فلان تاريخده سنى ثمن معلومه بكا بيع وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايتدكده عمرو بكر تاريخ مزبوردن مقدم بنى اعتاق ايتمشيدى ديو دعوى ايدوب لكن اقامت بينه ايدهمامكله مرافعه اولدقلرى قاضى عمروى زيده حكم ايلسه حالا عمرو مدعاسنى اثبات ايديجك سبيلى تخليه اولنورمى * الجواب * اولنور

(ولو اقام بينة على اعتاق البايع قبل البيع او على انه حر الاصل قبلت بينته استحسانا وان كان الدعوى شرطا فى العبد عند ابى حنيفة لان العتق لا يحتمل النقض
(فى الثانى من اقرار الخلاصة)

(نوع فى المخمسة وما يناسبها)

زيد عمروك يدنده اولان منزل ايچون بكرك توليتى بكا مشروطه وقفيدر ديو دعوى ايتدكده عمرو بشر غائب منزل مزبورى بكا رهن وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنى اثبات ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قال المدعى عليه هذا الشئ اودعنيه زيد او آجرنيه او رهننيه او اعارنيه او غصبته وبرهن عليه دفعت خصومة المدعى يعنى ادعى رجل عبدا فى يد رجل انه له فقال ذو اليد هو لفلان الغائب اودعنيه الى آخر ما ذكر فاقام على ذلك بينة او اقام بينة ان المدعى اقر انه لفلان اندفع عنه خصومة المدعى لانه

يثبت بينة انه وصل اليه من جهة فلان وان يده ليست يدخصومة

(دررغرر فی فصل فیمن یکون خصماومن لایکون)

زید یدنده اولان امتعه‌یی ملکی اولمق اوزره داینی عمروه رهن وتسلیم ایتدکدنصکره زید آخردیاره کتدکده بکر امتعهٔ مرقومه ملکم اولوب زید اذنمسزرهن وتسلیم ایتمشیدی دیوزیدک غیابنده امتعه‌یی عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(وفی دعوی المرهون یشترط حضرة الراهن والمرتهن وفاقا

(فی الثالث من الفصولین)

زید عمروک یدنده اولان منزل ایچون ملکمدر دیو دعوی ایتدکده عمرو بن منزل مزبوری بکرغائبه بیع وتسلیم ایدوب بعده بکرمنزلی بکاایداع وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی ایدوب زید عمروی تصدیق ایتماسه عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایدوب زیدی دفعه قادر اولورمی ❋ الجواب اولماز

(وفی المنتقی قال المدعی علیه استحق هذا العبد منی فلان بالبینة والحکم واخذه منی ثم آجرنی لایندفع لانه اقر بالید وکذا لوقال بعته من فلان الغائب وسلمته الیه ثم اودعنیه

(بزازیه فی الخمسة فی الخامس عشر)

زید متوفانک ورثه سی عمرودن زید سکا خدمتکاری بکرایله ودیعت طریقیله شوقدر اقچه ارسال ایدوب بکردخی زید کدر سکاودیعت طریقیله کوندردی دیومبلغ مزبوری سکاتسلیم ایدوب یدکده قالدی ویردیو بکرک غیابنده دعوی ایتدکلرنده عمرو مبلغ مزبور زیدک اولوب وجه محرر اوزره بکر ایله کندویه ارسال ایدوب قبض ایتدیکنه معترف ایکن بکر حاضر اولمدیغنجه ویرمم دیمکه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(استفتی عمن دفع عینا الی قنه تا نزدیک فلان کس امانت نهد این بنده با آن کس داد وابق القن وطلب المولی عینه من المودع وتصادقا ان العین ملک المولی فعلی قیاس مافی (ج) ینبغی ان لایملک المطالبة لتصادقهما انه وصل الیه من جهة الغائب وعلی قیاس مافی (ذ) ینبغی ان یکون له المطالبة واجاب والدی ان المودع لوصدق المولی انه ارسل القن للایداع فله المطالبة لالو انکر

(فی الثالث من جامع الفصولین)

برقضا اهالیسندن برقاچ کمسنه‌لر زیده برخصوصک تمشیتیچون شوقدر اقچه رشوت ویرمک مراد ایتدکلرنده اولقدر غروشی عمروه ویروب زیده ویردیو امر ایدوب عمرودخی زیده ویرسه اول کمسنه‌لر عمروی قبضه توکیل ایتمش دکللر ایکن عمرو مجرد بن ویردم دیو مبلغ مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(یفهم جوابه مما مر فی آخر کتاب الوکالة من وکالة البزازیة)

زیدک قولی عمرو زیدک شوقدر اقچه سنی سرقه ایدوب بکره ایداع وتسلیم ایلسه زید مبلغ مزبوری عمروک حضورنده بکردن المغه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(قن اودع عند رجل فلیس لمولاه اخذه اذللقن یدمعتبرة فلیس له الاخذ مالم یحضر القن وهذا اذا لم یعلم المولی ان الودیعة کسب القن امالوعلم انها کسبه اوعلم انها ماله اعنی مال المولی فله اخذه کذا (شی) ویمکن التوفیق بینهما بان کلام (ذ) فی حل الاخذ لافی الجبر فلامخالفة اذیتصور جواز الاخذ ولایجری الجبر علی الدفع لوابی ذوالید الاتری ان للغریم ان یأخذ من ودیعة کانت لمدیونه عندانسان ثم لیس للقاضی جبرالمودع علی الدفع (فی الثالث من الفصولین)

(فصل فی الدفع بالاقرار)

زید عمرودن ذمتکده شوقدر اقچه حقم وار دردیو دعوی ایتدکده عمرو بن مبلغ مزبوری سکاادا ایدوب حتی الدیغکی اقرار دخی ایتمشیدک دیو دعوی وزید بالکلیة انکار ایلسه عمرو زیدک اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجک زیدک مطالبه سندن خلاص اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(اختلفوا هل تصح دعوى الاقرار فى طرف الدفع حتى لو اقام المدعى عليه بينة ان المدعى اقرانه لاحق له على المدعى عليه واقام بينة ان المدعى اقران هذا العين ملك المدعى عليه هل يقبل قال بعضهم لا يقبل وعامتهم ههنا على انه يقبل واجمعوا على انه لو قال هذا العين ملكى واقر به صاحب اليد اوقال لى عليه كذا وهكذا اقر به هذا المدعى عليه يصح الدعوى ويسمع البينة على اقراره لانه لم يجعل الاقرار سببا للوجوب وفى هذه الصورة لوانكر هل يحلف على عدم اقراره فيه خلاف بين ابى يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى وقيل يحلف لانه لو نكل ثبت الاقرار والفتوى على انه لا يحلف على الاقرار وانما يحلف على المال (عمادية فى السابع)

زيد عمرودن ذمتكده شو قدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمرو بن مبلغ مزبورى تماما سكا ادا ايلدم حتى اقراريكى مشتمل وخط وختمكى حاوى معنون ومرسوم تمسك دخى ويرمشيدك ديو دعوى ووجه مشروح اوزره تمسك ابراز ايتدكده زيد تمسك كنديتك ايديكنه معترف ايكن عمروه ادا ايتديككى اثبات ايله والا مبلغ مزبورى سندن آلورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من الظهيرية فى كتاب الدعوى)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقچه حقنه بكر كفيل اولوب بعده عمرو فوت اولوب زيد مبلغ مزبورى بكردن طلب ايتدكده بكر كفالته اقرار ايدوب غير نسنه سو يلميوب مبلغ مزبورى زيده ويردكدنصكره بكر زيددن سن مبلغ مزبورى عمرودن حياتنده الديغكى اقرار ايلدك ديو دعوى وزيد انكار ايلسه بكر زيدك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا ادعى الدين بحكم الكفالة او ادعاه وارث المدعى فاقام المدعى عليه بينة ان الاصيل ادى المال اليك او الى مورثك اواقام بينة ان مورثك اخرجنى من الكفالة فى حياته او قال انك اخرجتنى من الكفالة بعد موت ابيك واقام بينة تندفع دعوى المدعى (عماديه فى السابع)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شو قدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمرو سن مقدما عمرو ذمتنده اصلا حقم يوقدر ديمشيدك ديو دعوى ومدعاسنى اثبات ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر ايضا ادعى رجل على رجل مالا اوعينا فقال المدعى عليه انك اقررت فى حال جواز اقرارك ان لا دعوى لى ولا خصومة لى عليك واثبت ذلك بالبينة تسمع ويندفع دعواه وان كان يحتمل انه يدعى عليه بسبب بعد الاقرار لكن الاصل ان الموجب والمسقط اذا تعارضا يجعل المسقط آخرا لان السقوط يكون بعد الوجوب سواء اتصل القضاء بالاول اولم يتصل

(فى آخر السابع من العمادية)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد بعد الاثبات والحكم مبلغ مرقومى عمرودن الدقدنصكره عمرو سن دعواى مزبورهكده مبطل اولوب حتى وجه محرر اوزره اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وزيدك اقرار مشروحنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ذكر فى العدة اذا اقام البينة ان المدعى قال انا مبطل فى الدعوى اوشهودى كذبة اوليس لى عليه شئ صح الدفع (عماديه فى السابع كذا فى الدرر)

زيد عمروك يدنده اولان منزل ايچون ملكمدر ديو دعوى ايتدكده عمرو زيدك بودعوامده مبطلم ديو اقرارينى دعوى واثبات ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(برهن على قول المدعى انا مبطل فى الدعوى اوشهودى كذبة اوليس لى عليه شئ صح الدفع

(غرر فى فصل الاستشراء من الدعوى)

زيد عمروك يدنده اولان باغچه ايچون ملكمدر ديو دعوى ايتدكده عمرو زيد مقدما اول باغچه ايچون

بنم دکلدر علاقه‌م یوقدر دیمشیدی دیو دعوی ومدعاسنی اثبات ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(عك حم) اقر بان الدار التی فی ید فلان ملك زید ثم ادعاها لنفسه لاتسمع وقال غیرهما لاتسمع الا اذا ادعی تلقی الملك من زید وقدم (عن عك) خلاف هذا من دعوی القنیة فی باب مایبطل دعوی المدعی) ولو قال بناء هذه الدار لی وارضها لفلان كانت الارض والبناء للمقرله واعلم ان ههنا خمس مسائل احدیها ماقلنا الثانیة ان یقول ارض هذه الدار لی وبناؤها لفلان الثالثة ان یقول ارض هذه لفلان وبناؤها لی الرابعة ان یقول ارضها لفلان وبناؤها لفلان آخر الخامسة ان یقول بناؤها لفلان وارضها لفلان آخر وهذه المسائل تبتنی علی اصلین احدهما ان الدعوی قبل الاقرار لایمنع صحة الاقرار والدعوی بعد الاقرار لبعض مادخل تحت الاقرار لایصح والاصل الثانی ان اقرار الانسان علی نفسه جائز وعلی غیره لایجوز اذا عرفنا هذا فنقول اذا قال بناء هذه الدار لی فقد ادعی البناء لنفسه فلما قال ارضها لفلان فقد حصل مقرا بالبناء للمقرله تبعا للاقرار بالارض لان البناء تبع للارض الا ان الدعوی قبل الاقرار لایمنع صحة الاقرار علی ما ذكرنا وكذا یخرج الباقی

(من اقرار الظهیریة)

زید عمروك اوقافندن اولمق اوزره بر دكانه اجاره ایله متصرف ایكن بكر متوفانك ورثه‌سی دكان بكرك ملكی اولوب ارثا بزه انتقال ایلدی دیو متولیسی بشر ایله زیدك یوزلرینه دعوی ایتدكلرنده بشر بكر صحتنده اول دكان عمروك اوقافندن اولدیغنی اقرار ایتمشیدی دیو دعوی وبكرك اقرار مشروحنی اثبات ایدیجك ورثه‌یی دفعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ادعی دارا لنفسه ثم ادعی انها وقف علیه تسمع كدعواها له ای لنفسه ثم دعواها لغیره ولو عكس ای ادعی انها وقف لفلان ثم ادعی لنفسه لم یجز فی روایة وهی روایة قاضیخان وجاز فی روایة اخری ان وقف وهی روایة الذخیرة (كذا فی فصل الاستشراء من دعوی الدرر اه للمولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

هند فوت اولوب زوجی زیدی وسائر ورثه‌سنی ترك ایتدكدنصكره سائر ورثه زیدك یدنده اولان اشیا ایچون هندك تركه‌سندندر حصه‌مزی ویر دیو دعوی ایتدكلرنده زید هند صحتنده اشیاء مزبوره‌یی بكا هبه وتسلیم بندخی قبض ایدوب حتی هند وجه محرر اوزره اقرار دخی ایتمشیدی دیو دعوی وسائر ورثه بالكلیه انكار ایلسه‌لر زید هندك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك سائر ورثه‌یی دفعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

رجل اقر فی صحته ان جمیع ما هو داخل فی منزله لامرأته غیر ما علیه من الثیاب فمات وترك ابنا فقال الابن ان كل ذلك تركة ابی ففی هذه المسئلة فتوی وحكم اما الفتوی فكل ما علمت ان المرأة انه صار لها بتملیك الزوج ایاها ببیع صحیح او هبة او مهر كانت فی سعة من منعه والاحتجاج بهذا الاقرار وما لم یكن لها فیه ملك لایصیر لها ملكا بهذا الاقرار فیما بینها وبین الله تعالی ویكون ذلك تركة المیت واما الحكم اذا شهد الشهود علی ذلك الاقرار یحكم بالاقرار بجمیع ما كان فی المنزل یوم الاقرار

(من الواقعات الحسامیة فی الاقرار بعلامة النون)

زید فوت اولوب زوجه‌سی هندی وقزی زینبی ترك ایتمكله مزبوره‌لر تركهٔ زیدی اقتسام ایتدكلرندنصكره عمرو ظهور ایدوب بن زیدك لابوین عمی اوغلی وعصوبت جهتندن وارثی یم دیو زینبدن دعوی واقامت بینه ایتدكده زینب قبل الحكم عمروك مقدما ذی رحم جهتندن وارثی یم دیو اقرارینی دعوی واثبات ایدیجك عمروی دفعه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ادعی میراثا بالعصوبة فدفعه ان یدعی خصمه قبل الحكم اقراره بانه من ذوی الارحام اذ یكون حینئذ بین كلامیه تناقض (درر غرر فی فصل الاستشراء من الدعوی) ولو اقام البینة انه ابن عمه لابیه وامه واقام الدافع انه ابن العم لامه لالابیه قبل القضاء بالاول كان دفعا وكذا لو قام علی اقرار المیت انه

ابن عمى لامى لالابى (فى اواخر الفصل السابع من العمادية)

بوصورتده زينب قبل الحكم عمروك وجه محرر اوزره اقرار ينى اثبات ايدوب مرافعه اولد قلرى قاضى عمروى دفعله حكم ايتدكدنصكره قاضى آخر عمروك دعواسنى استماع وبينه سنى قبول ايدوب وراثتنه حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى ❋ الجواب * اولماز

(لانه لم يستند حكمه الى د ليل شرعى ولهذا لم ينفذ حكمه)

زيد هندى تزوج ايدوب بعده برقاج سنه مرورنده زيد فوت اولمغله هند تركه‌دن حصه المق استدكده سائر ورثه زيدسنى فوتندن شو قدر سنه مقدم تطليق ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايتدكلرنده هند زيدك مرض موتنده هند ايچون حالا زوجه مدر ديو اقرارينى اثبات ايديجك سائر ورثه‌يى دفعه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(واما المقرله فان اقرار الرجل على وجهين احدهما اذا كان له وارث معروف فاقر فى صحته اوفى مرضه بابن او بنت فصدقه المقرله وللمقروارث معروف فان الاقرار جائز ويرثه المقرله مع سائر ورثته وكذلك لواقر بامرأة فصدقته وله ولد وابوان اوغيرهم من الورثة فانها ترث معهم وكذلك لواقر باب اوبمولى عتاقة فـذلك سواء ولايجوز اقراره لغير هؤلاء الاربعـة واما المرأة فكذلك جائز اقرارها فى الاب والزوج ومولى العتاقة وان كان لها ورثة معروفون فان هؤلاء يرثون معهم والثانى فان لم يكن للرجل وارث معروف فاقر بولدولده او بجده او بجدته اوباخيه او باخته اوبعمته او بغيرهم ولايكون لهم وارث معروف ذوسهم ولاعصبة ولامولى عتاقة ولامولى موالاة فان ماله لمن اقر به فاذكرنا على درجاتهم

(من النتف فى كتاب الفرائض)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى وسائر ورثه سنى ترك ايدوب هند تركه دن حصه المق استدكده سائر ورثه زيدسنى فوتندن التى آى مقـدم اوج طلاق ايله تطليق ايتمشـيدى ديو دعوى وهند انكار ايدوب سائر ورثه مدعارينه اقامت بينه مراد ايتدكلرند، هند زيد فوتندن التى كون مقدم بنم ايچون حالا زوجه مدر ديو اقرار ايتمشـيدى ديو دعوى و زيدك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك سائر ورثه يى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمرو دن سكا شوقـدر اقچه قرض ويرمشيدم ديو دعوى ايتدكده عمرو بنم بكر ذمتنده اولقدر اقچه حقم اولوب بكر بنى مبلغ مزبور ايله اوزريكه حواله ايدوب هر بريمز حواله يى قبول ايتدكد نصكره سن اولقدر اقچه يى بكا حوالهٔ مرقومه يه بناء ويرمشيدك حتى وجـه محرر اوزره اقرار دخى ايلدك ديو دعوى و زيدك اقرار مشروحنى اثبات ايديجك زيدى دفعـه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى على آخر وقال دفعت اليك عشرة دراهم قرضا فقال نعم دفعت الى ولكن امرتنى ان ادفعها الى فلان و قد دفعت اليه واقام البينة فهـذا دفع صحيح (من العمادية)

(فى دفع الد فـع بالاقرار)

هند عمرو دن ذمتكده قرضدن اون بيك التون حقم وار در ديو دعوى وعمروسن فلان زمانده مبلغ مزبوردن ذمتى ابرا ايتمشيدك ديو دعوى وهند انكار ايدوب عمرو مدعاسنى اثبات ايتدكده هند عمروك اول زماندن نصكره جهت مزبوره دن كندويه اولقدر التون دينى اولد يغنه اقرارينى اثبات ايلسه عمروى دفع ايدوب مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى ❋ الجواب * اولور

(سئل (سين) عمن ادعى مالا فبرهن خصمه انك اقررت بالابراء فبرهن المدعى انك اقررت بهذا المال بعد اقرارى بالبراءة هل يندفع دفع المدعى عليه اجاب لاولو برهن انك اقررت به بعد دعواك اقرارى بالبراءة يقـبل والفرق انه لمـا قال بعـد اقرارى بالبراءة صار مقرا فى هـذه الحالة فكان دعواه اقراره بالمال سابقا على اقراره بالبراءة وفى الاقرارات يعتبر الاخير بخلاف مالوقال بعد دعواك اقرارى بالبراءة لانه لايقتضى الاقرار بها ونظيرهـا ادعى دارا ارثا عن ابيـه فبرهن خصمـه ان اباك اقرانه ملكى فبرهن المدعى ان خصمه بعد اقرارابى له اقرانه ملك ابى هل يندفع ينبغى ان يكون على تفصيل مر

(من جامع الفصولين فی العاشر)

بر وقفك متولیسی زید عمرودن سكامال وقفدن شوقدر اقچه قرض ویرمشیدم دیو دعوی ایتدكده عمرو بن مبلغ مزبوری فلان تاریخده سكا ادا ایتمشیدم دیو دعوی وزید انكار ایدوب عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایتمك استدكده زید سن اول تاریخدنصكره مبلغ مزبور ذمتكده دینك اولدیغنی اقرار ایتمشیدك دیو دعوی وعمروك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك عمروی دفع ایدوب مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور (مامر من البزازية فی اول باب الدفع يكون جوابا لهذا السؤال

زید متوفانك حصرا وارثی قرنداشی عمرو بكردن زیدك ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقی واردر دیودعوی ایتدكده بكر زید مرض موتنده بكر ذمتنده حقم یوقدر دیمشیدی دیو دعوی وعمرو انكار ایدوب بكر مدعاسنه اقامت بینه ایلسه عمرو بكر زیدك فوتندنصكره زیده قرضدن اولقدر اقچه دینی اولدیغنی اقرار ایتمشیدی دیو دعوی وبكرك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك بكری دفع ایدوب مبلغ مزبوری بكردن المغه قادر اولورمی ❋ الجواب * اولور

الاصل فی مسائل اقرار المريض باستيفاء الدين انه اذا اقر باستيفائه من غريمه فلو كان الدين وجب له علی الاجنبی فی صحته جاز اقراره باستيفائه ولو عليه دين معروف سواء وجب الدين الذی اقر بقبضه بدلا عما هو مال كثمن او بدلا عما ليس بمال كبدل الصلح عن دم عمد والمهر ونحوه ولو دينا وجب فی مرضه وعليه دين معروف اودين وجب فی مرضه بمعاينة الشهود فلو كان دين اقر بقبضه بدلا عما هو مال لم يجز اقراره بقبضه ولو بدلا عما ليس بمال جاز اقراره بقبضه ولو عليه دين معروف (فصولين فی احكام المرضی فی كتاب الاقرار وباقی المسئلة يعرف مما مر من البزازية فی اول باب الدفع)

هند زوج مطلقی زیددن ذمتكده شوقدر اقچه مهر وار دردیو دعوی وزید سن فلان تاریخده مهر مزبوردن بنی ابرا ایتمشیدك دیو دعوی وهند انكار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایلسه هند اول تاریخدنصكره زید اولقدر اقچه مهرم ذمتنده دینی اولدیغنی اقرار ایتمشیدی دیو دعوی وزیدك اقرار مشروحنی اثبات ایدیجك زیدی دفع ایدوب مهر مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی ❋ الجواب * اولور

(ادعی عليه مهر مورثته فقال الزوج كانت ابرأتنی عنه فبرهن الوارث علی اقراره بالمهر بعد موتها يقبل ويبطل الدفع ولا خفأ ان الزوج لودفع وقال علمت بعد الاقرار بابرائها ينبغی ان يقبل لما مر انها تستبد بالابراء وقد تقرران دفع الدفع وان توارد يقبل فی المختار (فی نوع فی الدفع من دعوی البزازية)

زید عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ذمتنده قرضدن شوقدر غروش حقم واردر تركه سندن ویرك دیدكده ورثه اقرار ایدوب مبلغ مزبوری تركه دن زیده ادا ایتدكلرندنصكره ورثه زیددن سن بزم اقرارمزدن مقدم عمرو ذمتنده حقك اولمادیغنی اقرار ایتمشیدك دیو دعوی واقرارینه اقامت بینه ایتمكله مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورلرمی ❋ الجواب * اولمازلر

(فش) اقر بدين فادعی ايفاء مورثه لايقبل (فی الفصل الثامن والعشرين من الفصولين)

زید عمروك یدنده اولان منزل ایچون ملكم اولوب شوقدر اقچه دینم مقابله سنده سكا رهن وتسلیم ایتمشیدم مبلغ مزبوری آل منزلی ویردیو دعوی وعمرو سن منزل مزبوری فلان تاریخده دین مزبور مقابله سنده بكا بیع ایتمشیدك دیودعوی ایتدكده زید سن اول تاریخدنصكره منزل مزبور بنم ملكم اولوب طرفدن یدكده رهن اولدیغنی اقرار ایتمشیدك دیو دعوی وعمروك اقرار مشروحنی اثبات ایدیجك عمروی دفعه قادر اولورمی ❋ الجواب * اولور

(يفهم جوابه مما مر قبل مسئلة من دعوی البزازية)

زید عمروك یدنده اولان عقار ایچون ملكم اولوب غصبا ضبط ایدرسن دیودعوی ایتدكده عمرو

فلان تاريخده بنى جميع دعا ويدن ابرا ايتمشيدك ديودعوى وزيد انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايتسدكده زيدسن اول تاريخدنصكره اول عقار بنم ملكم اولوب علاقه لك اولماديغنى اقرار ايتمشيدك ديودعوى وعمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايدبجك عمروى دفعه قادر اولورمى * الجواب ❋ اولور

(وفى الا قضية ادعى عليه الفا فى صك فجاء المدعى عليه بخط البراءة ان كاناذا تاريخ وتاريخ احدهما اسبق يعمل بتاريخ الوجوب ان سبق تاريخ الابراء و بتاريخ الابراء ان سبق تاريخ الوجوب فان خليا عن التاريخ اوخلا احدهما يعمل بتاريخ الابراء و يجعله موخرا (فى الرابع عشر من دعوى الابراء والصلح من البزازية)

(فصل فى دعوى النسب)

زيد فوت اولوب تركه سنى قزى هند قبض ايتدكدنصكره عمرو ظهور ايدوب بن زيدك لابوين عمى بكرك اوغلنك اوغلى يم ديودعوى ايتسدكده عمرو بكرك باباسى ودده سى اسملرينى ذكر ايتمك لازميدر * الجواب ❋ لازمدر

(ادعى انه ابن عم الميت يحتاج الى ان يذكر نسبة الاب والام الى الجد ليصير معلوما لان انتسابه بهذه النسبة ليس بثابت عندالقاضى فيشترط البيان ليعلم ادعى انه اخوه لابيه وامه وشهدوا ولم يذكروا اسم الاب اوالجد لايقبل لعدم التعريف وقيل يقبل لانه ذكر محمد رحمه الله فى (كب) برهن انه اخوه لابيه وامه يقبل ولايشترط ذكرالجد (سح) فى الاخ لايشترط ذكر اسم الجد وغيره امالو ادعى انه ابن عمه لابد ان يذكر اسم ابيه وجده (نورالعين فى السادس كذا فى اواخر السادس من الفصولين وكذا فى اخر العاشر من الفصولين)

زيد متوفانك تركه سنى قزى هند قبض ايتسدكدنصكره عمرو ظهور ايدوب بن زيدك لاب عمى بكرك اوغلى وعصوبت جهتندن وارثى يم ديودعوى ايتدكده عمرو بكرك اناسنك و اناسنك اناسنك اسملرينى ذكر ايتمك لازميدر ❋ الجواب دكلدر (مرت مسئلته قبل مسئلة من نورالعين مفصلا)

زيدمتوفانك تركه سنى اناسى هند قبض ايتسدكد نصكره عمرو ظهور ايدوب بن زيدك لابوين عمى اوغلى يم ديو دعوى وهند انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله تركه دن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مامر من الظهيرية فى كتاب الدعوى يكون جوابا لهذا السوال)

زيد متوفانك تركه سنى اناسى هند ايله لاب قزقرنداشى زينب قبض ايتسدكلرندنصكره عمرو ظهور ايدوب بن زيدك لابوين عمى اوغلى ووارثى اولوب زيدك وراثتى هند وزينب ايله بكا منحصره در ديودعوى وهندوزينب انكار ايلسه لر عمرو مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدبجك تركه دن حصه سنى هند وزينبدن المغه قادر اولورمى *الجواب ❋ اولور

(فان اقام اى البينة قضى عليه لانه نور دعواه بالبينة فهى فيعلة من البيان فانها دلالة واضحة يظهر بها الحق عن الباطل (دررغرر من الدعوى)

زيد متوفانك ظاهرده وارث معروفى اولمامغله تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكدنصكره بكر ظهور ايدوب بن زيدك لابوين عمى اوغلى وعصوبت جهتندن حصرا وارثى يم ديودعوى ومدعاسنى جم غفير شهادتلريله اثبات ايدبجك تركه يى عمرودن المغه قادر اولورمى* الجواب ❋ اولور

(مامر آنفا من الدرر والغرر جواب هذا السوال)

زيد متوفانك تركه سنى زوجه سى هند ايله قزى زينب حصرا وارثلرى اولمق اوزره قبض ايتدكلرندنصكره عمرو ظهور ايدوب بن زيدك لابوين قرنداشى اوغلى يم ديو زينبدن دعوى وزينب انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه بكرو بشر وجه شرعى اوزره شهادت ايلسه لر زينب عمروه بكرو بشرك شهادتلرينى طوتمام مسقط رأسكدن نقل كتور ديمكه قادره اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(مامر من الظهيرية فی كتاب الدعوی يصلح ان يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد فوت اولوب لابوين قز قرنداشی هندی ولاب ارقرنداشی عمروی ترك ايتدكده زيده جده اولمغه صالحه اولان زينب ظهور ايدوب بن زيدك اناسی يم ديو دعوی وهند اقرار ايدوب عمرو انكار ايتدكده زينب مدعاسنی اثبات ايده مامسه تركۀ زيد هند وزينب وعمرو بينلرنده نوجهله قسمت اولنور ❋ الجواب ❋ سكز سهمدن اوچ سهم هنده برسهم زينبه درت سهم عمروه ويريلور

(امرأة ماتت وتركت زوجا واما واختالاب وام فاقرت الاخت من الاب والام والزوج باخ لاب وام للميت فانه يقسم ما فی ايديهما علی خمسة عشر سهما للزوج تسعة اسهم وللاخ والاخت ستة بينهما للذكر مثل حظ الانثيين ويقال لهذه المسئلة عشرينية لانها لاتصح الا من عشرين لان فريضة الانكار من ثمانية اسهم وفريضة الاقرار من ستة اسهم الا ان للام من فريضة الانكار ربع المال وذلك سهمان من ثمانية ومن فريضة الاقرار سدس المال وذلك سهم من ستة فالزوج والاخت لايصدقان فی ابطال بعض حق الام فيحتاج الی حساب له ربع وما بقی يستقيم علی خمسة عشر واقل ذلك عشرون للام ربع المال من ذلك وذلك خمسة فبقی خمسة عشر للزوج من ذلك تسعة وللاخ والاخت من ذلك ستة بينهما للذكر مثل حظ الانثيين وتبين من هذه المسئلة ان الزوج والزوجة اذا اقرا لوارث آخر فاقرارهما صحيح علی نفسهما فالمقر له شاركهما فی المقبوض وان كان المقر له من لاينقص حقهما من النصف الی الربع اومن الربع الی الثمن كما فی هذه المسئلة وقد كان بعض الائمة يقول ان الزوج اذا اقر باخ للميت اوبعم له وكذبه سائر الورثة فالمقر له لايشاركه فيما قبض لان وجود المقر له وعدمه سواء فی حقه اذ لا ينقصه من نصيبه شيئا وقد صرح فی المسئلة انه يشاركه فيما قبض والله تعالی اعلم

(من الفصول العمادية فی اواخر الفصل التاسع والثلثين فی اقرار احد الورثة)

(فيمن يكون خصما و من لا)

بر وقفك مستغلاتندن اولمق اوزره زيدك اجاره ايله متصرف اولديغی عرصه يی بر قاج كمسنه طريق خاصمزدر ديو دعوی ايتدكلرنده متولينك حضوری لازميدر ❋ الجواب ❋ لازمدر

(وفی دعوی المستأجر يشترط حضرة الآجر والمستأجر جميعا وكذا فی دعوی الرهن يشترط حضرة الراهن والمرتهن جميعا (تاتارخانية فی الفصل المكمل للثلثين فی ادب القاضی)

برخاصك اراضيسندن اولمق اوزره رعايانك طاپو ايله متصرف اولدقلری اراضی ايچون بر وقفك متوليسی عمرو وقفك اراضيسندندر ديو دعوی واقامة بينه ايتمك استدكده صاحب ارضك حضوری لازميدر ❋ الجواب ❋ لازمدر

وكذا فی اشتراط حضور المزارع مع رب الارض فی دعوی الارض (من دعوی البزازية فی نوع فيمن يشترط حضرته)

بر وقفك متوليسی زيد عمرو سپاهينك تيماری اراضيسندن بكرك اجاره ايله تصرفنده اولان عرصه ايچون وقفك مستغلاتندندر ديو دعوی ايتدكده عمروك حضوری لازميدر ❋ الجواب ❋ لازمدر

(وفی دعوی المستأجر يشترط حضرة العاقدين اذا الملك للموجر واليد للمستأجر فيشترط حضرتهما كرهن

(فی الثالث من الفصولين)

زيد سپاهی تيماری اراضيسندن اولان دكرمن يرينی عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره بكر زيد اول يری سكا ايجار ايتمزدن مقدم بكا ايجار ايتمشيدی لكن بكا تسليم ايتميوب سكا تسليم ايلدی ديو عمرودن دعوی مراد ايتدكده زيدك حضوری لازميدر ❋ الجواب ❋ لازمدر

(ادعی علی آخر انی استأجرت الدار التی فی يدك من فلان بتاريخ كذا قبل ان تستأجرها انت ان ادعی عليه فعلا بان قال انا قبضتها فاخذتها منی بغير حق ينتصب خصما ولو قال انا استأجرت قبلك ولكن سلم اليك لا الی لاينتصب خصما لان المستأجر لاينتصب خصما لافی اثبات الملك ولا فی اثبات الاجارة الا بدعوی الفعل عليه (كذا فی الفصل الثالث من الفصولين ومن دعوی منية المفتی)

اما بدون دعوى الفعل عليه بان قال مثلا استأجرتها قبلك وسلمها اليك لا الى لاينتصب خصما و به افتى (ظ) وقال (خ) هو الصحيح (فصولين فى المحل المزبور)

زيد يدنده اولان مخزنى داينى عمروه دينى مقابله سنده استغلال طريقيله بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكر زيد اول مخزنى سكا بيع ايتمزدن مقدم فلان جهته وقف وتسجيل ايتديروب بعده متوليسى اولمغله بكا ايجار ايتمشيدى ديو عمرودن دعوى مراد ايتدكده زيدك حضورى لازميدر * الجواب * لازمدر

وفى دعوى المرهون يشترط حضرة الراهن والمرتهن وفاقا (فى الثالث من جامع الفصولين)

زيد يدنده اولان منزلى عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره بكر منزل مزبور ايچون ملكمدر ديو عمرودن دعوى مراد ايتدكده زيدك حضورى لازميدر * الجواب * لازمدر

(فاقول فى دعوى الخارج ملكا مطلقا فى عين فى يد مستأجر اومستعير اومرتهن فلا بد من حضرة المالك وذى اليد الا اذا ادعى الشراء منه قبل الاجارة فالمالك وحده يكون خصما (من البحر الرائق فى اوائل الدعوى)

زيد برعقارى عمروه هبه وتسليم ايدوب عمروك يدنده ايكن بكر اول عقار ايچون ملكمدر ديو دعوى واثبات ايدوب عقارى المق استدكده عمرودن دعوى ايتميوب زيددن دعوايه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فش) وفى المبيع قبل قبضه لاتسمع بينة المستحق ما لم يحضر البايع والمشترى اذالملك للمشترى واليد للبايع فيبطلهما البينة فصار كدعوى الرهن و بعد قبضه يشترط حضرة المشترى لا البايع (فى الثالث من الفصولين)

هند برعقارى ملكى اولمق اوزره زيده بيع وتسليم ايدوب زيدك يدنده ايكن عمرو اول عقار جدم بكرك توليتوغله سى اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفيدر ديو دعوى ووقفيتنى اثبات ايله عقارى المق استدكده زيددن دعوى ايتميوب هنددن دعوايه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى المحيط باع دار غيره وسلمها فادعى المالك الدار على البايع لايصح وان ادعى الضمان فعلى الخلاف وعن الامام فى وجوب الضمان فيه بالبيع والتسليم روايتان فيفتى بوجوب الضمان وان اراد اجازة البيع واخذ الثمن له ذلك بالشروط الاربعة اوالخمسة فى اجازة بيع الفضولى كما عرف قبيل نوع فيمن يشترط حضرته (فى الخامس عشر من دعوى البزازية)

زيد عمروك تحت نكاحنده اولان هنددن سن نفسكى عمروه تزويج ايتمزدن مقدم بكا تزويج ايتمشيدك ديو دعوى ايتمك استدكده عمروك حضورى لازميدر * الجواب * لازمدر

(ادعى نكاح امرأة لها زوج يشترط حضرة الزوج الظاهر (فى الثالث من الفصولين) وفى السراجية اذا ادعى على منكوحة الغير نكاحا فانه يشترط حضرة الزوج وكذا عند اقامة البينة (تاتارخانية فى العشر من الدعوى)

زيد هند بالغه دن سن نفسكى شهود محضرلرنده بكا تزويج ايلدك منكوحهم سن ديو دعوى ايتدكده هند اقرار ايدوب نكاحه حكم اولندقدنصكره هندك عمى اوغلى عمرو زيددن سن دعواى مزبوره دنصكره هندى استنكاح ايتمشيدك بن استنكاحى اثبات ايدوب هندى سندن تفريق ايتديررم ديو دعوى ايلسه دعواسنه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز

ولو ادعيا نكاح امرأة وهى ليست فى يد احدهما فاقرت لاحدهما فهى للمقر له (فى الرابع عشر من العمادية) ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سى تركه سنى استخلاص ايتمامكله حاكم عمروى زيدك تركه سنه وصى نصب ايلسه عمرو زيدك برقاچ كسنه لر ذمتلرنده اولان اقچه سنى امر حاكمله اول كسنه لردن الوب داينلره دينلرينه كوره قسمت ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وللورثة استخلاص التركة بقضاء الدين وكذا لاحد الورثة اذا امتنع الباقون ولو امتنع الكل عن

الاستخلاص وعن قضاء الدين لايجبرون ولكن ينصب القاضى وصيا (قنيه) التركة اذا استغرقت بالدين فولاية البيع للقاضى لاالورثة (من قضاء الغرر) اذلاملك للورثة فيها فلا يكون لهم ولاية البيع كذا فى المحل المزبور معه (للمولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى)

زيد متوفانك ظاهرده وارث معروفى اولمامغله تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكدنصكره بكر زيد ذمتنده فلان جهتدن شو قدر اقچه حقم وار در ديو رأى حاكمله عمروك يوزينه دعوى ومدعاسنه اقامة بينه ايدوب بعد الحلف والحكم مبلغ مزبورى زيدك تركه سندن الغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(قال الامام الحلوانى للقاضى ان ينصب الوصى فى مواضع اذاكان فى التركة دين مهراكان اوغيره اووصية اوصغيرفينصبه لقضاء الدين اولتنفيذ الوصية اولحفظ مال الصغير ولوقال الوارث انالااقضى الدين ولا ابيع التركة بل اسلم التركة الى الداين نصب القاضى من يبيع التركة

(بزازيه فى التاسع من القضاء)

زيد وعمرو شركت عنان ايله شريكلر ايكن زيدمال شركتدن شوقدر صغرى بيع ايچون آخر دياره كتورركن برقصبه دەفوت اولدقده صغرلرى امين بيت المال قبض ورأى حاكمله ثمن مثلريله بيع وقبض ثمن ايلسه عمرو اول قصبه يه واروب زيدك ورثه سى حاضرلر اولمامغله رأى حاكمله امين مزبورمواجهه سنده اول صغرلر مال شركتدن اولديغنى دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايد يجك ثمن مزبوردن حصه سنى امين بيت المالدن الغه قادراولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(وكذلك اذامات رجل ولم يوص الى احد ولم يخلف وارثا وادعى قوم عليه مالا وحقوقا فان القاضى يجعل له وصيا ثم يدعوهم بيناتهم على ما يدعون بمحضر من هذا الوصى لان الميت لما لم يترك وارثا كان ماله لبيت المال فيكون للمسلمين فكان للقاضى ان ينصب فيما حتى يسمع خصومة المدعى فى حق المسلمين واذا ثبت الحق حلف المدعى على الوجه الذى مر فى المسئلة

(من شرح ادب الاوصياء انقروى)

زيدمتوفانك ورثه سى زيدك عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنى قبضه بكرى توكيل ايدوب بكر دخى مبلغ مزبورى عمرودن السه بكرمجرد مبلغ مزبورى قبضه ورثه نك وكيلارى اولمغله بعض كمسنه لر زيد ذمتنده اولان حقلرينى بكرك يوزينه دعوى واثبات ايدوب مبلغ مرقومدن الغه قادر اولورلرمى ❊ الجواب * اولمازلر

(بنى الباب على اصلين احدهما ان من ادعى على انسان شيئا ان كان المدعى لواقر يصح اقراره ينتصب خصما فى اقامة البينة بالانكار وان كان لواقر لايصح اقراره فانه لاينتصب خصما فى اقامة البينة فى الانكار ومن يصح اقراره ويصح انكاره يكون خصما فى اقامة البينة عليه ومن لايصح اقراره لا يصح انكاره بخلاف الوصى فانه لايصح اقراره و يصح انكاره والثانى ان من ادعى مالا على غائب فاراد ان يقيم البينة على رجل حاضر فان الحاضر ينتصب خصما عنه اذاكان ماادعى على الحاضر حقا لايتوصل اليه الاباثبات ذلك على الغائب (فى الثانى والسبعين من شرح ادب القاضى)

زيدشوقدراشياسنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده بكر و بشرظهورايدوب بزيدك حصرا وارثلرى يزديو دعوى ومدعالرينه اقامة بينه ايدوب بعدالحكم اشياء مزبوره يى عمرودن السه لر امين بيت المال اولان خالدعمروه بكرو بشرورانثلرينى بنم يوزيمه اثبات ايتمامشلريله اشياء مزبوره يى ضامن اول ديمكه قادر اولورمى * الجواب ❊ اولماز

(والخصم فى اثبات النسب اوالوارث والوصى اومن الميت عليه دين اوعنده وديعة اوغريم له على الميت دين والموصى له ويستوى ان كان مقرالحق اومنكراله

(فى اول العاشر من دعوى الخلاصة)

زيدعمرو خياطه خياطت ايچون ويرديكى قونتوشى بكرعمروك يدندن تغلبا اخذ ايلسه عمرو اول

قونتوشی بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ان للغاصب والمودع يدا معتبرة بدليل ان السارق يقطع بخصومته فان وجد معترض على يده كان له ولاية الاسترداد منه ان كان قائما فی يده الخ (فی باب الغصب فی ضمان القيمة من بيوع الخانية للحصيری وسيجیء تفصيل هذه المسئلة فی باب مايضمن به المودع ومالايضمن فی متفرقاته

(نوع آخر)

زید متوفانك ورثه سی تركهٔ زيدی اقتسام ايتدكلرندنصكره عمرو ورثه دن بالكز بكره ظفر بولوب زيد ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو بكردن دعوی ومدعاسنی اثبات ايدوب بعد الحلف والحكم مبلغ مزبوری تركه دن بكرك مقبوضی اولان حصهٔ وافيه سندن المق استدكده بكر حصه مه دوشن مقداری ويريرم ماعداسنی ويرمم سائر ورثه دن آل ديوب تماما ويرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ق) ولو برهن لا يأخذ الا الحصة وفاقا (ت) يأخذ الحصة لو ظفر بهم جملة عند القاضی اما اذا ظفر باحدهم يأخذ منه جميع ما فی يده (فی التاسع والعشرين من الفصولين) تركة فيها دين لم يستغرق قسمت فجاء الغريم فانه يأخذ من كل منهم حصته من الدين وهذا اذا اخذهم جملة عند القاضی اما لو ظفر باحدهم اخذ منه جميع ما فی يده (فصولين فی اوائل الثامن والعشرين كذا فی العمادية)

زید متوفانك ورثه سندن عمرو حصه سندن تركهٔ زيددن برمقدار نسنه اوزرينه سائر ورثه ايله علی طريق التخارج صلح وقبض بدل ايتدكدنصكره زيدك داينی بكر بالكز عمروه ظفر بولمغله زيدك ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر ديو عمرودن دعوی و بعد الاثبات والحلف حكم اولنسه عمروك تركه دن بدل صلح نامنه مقبوضی دين مزبوره وافی اولمغله بكر مبلغ مرقومی عمروك مقبوضندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو صالح الورثة بعضهم ثم ظهر علی الميت دين فلو صالحوه علی مقدار معلوم من مالهم واعطوه ذلك من مالهم لم يكن للورثة سبيل عليه اذ ما فی يده ليس من التركة بل ثمن مبيع باعه اياه فلو اعطوه من التركة فللمدعی اخذه من يده لتقدم حقه علی الارث (فی اواخر الثامن والعشرين من الفصولين)

زید ثلث مالنی وجوه بره وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولدقده تركه سنك ثلثنی وصی مختاری عمرو قبض ايدوب ماعدا تركه يی ورثه سی اقتسام ايدوب ورثه آخر دياره كتدكلرندنصكره عمرو وصيتی تنفيذ ايتمدين زيدك داينی بكر ظهور ايلسه ورثه آخر ديارده اولمغله بكر عمروك يوزينه زيد ذمتنده شوقدر اقچه حقی اولديغنی دعوی ومدعاسنی اثبات ايديجك بعد الحلف والحكم مبلغ مزبوری عمروك يدنده اولان ثلث تركه دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واثبات الدين علی ميت بحضرة وارثه اووصيه يجوز وان لم يكن بيدهما تركة اذ يفيد تمكنهما من اخذ مال الميت اذا ظهر (فی الفصل الثامن من الفصولين) ولو اثبت علی من يصح اثباته عليه كوصی او وارث ثبت له حق الاستيفاء منهما (من المحل المزبور) وفی فتاوی رشيد الدين لا يملك الداين اثبات الدين علی الغريم الذی للميت عليه دين ولا علی الموصی له ولكن اذا اثبت علی من يصح الاثبات عليه كالوصی والوارث يثبت له ولاية الاستيفاء منهما باعتبار انه تركة الميت

(فی الثانی والعشرين من العمادية وكذا فی الرابع والعشرين من الاستروشنية)

زید متوفانك حصرا وارثه لری قزی هند ايله لابوين قزقرنداشی زينب تركه سنی اقتسام ايتدكلرندن صكره عمرو بالكز زينبه ظفر بولوب زيد ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوی وزينب انكار ايتكله عمرو مدعاسنی اثبات ايدوب بعد الحلف والحكم مبلغ مزبوری تركه دن زينبك مقبوضی اولان حصهٔ وافيه سندن السه زينب مبلغ مرقومدن هندك حصه سنه اصابت ايدن مقداری هند دن المغه قادره اولور * الجواب * اولور

(لو ادعی علی الميت دينا بحضرة احدهم ثبت فی حق الكل (جامع الفصولين فی الفصل الرابع

(فن) احد الورثة يصلح خصما عن المورث فيماله وعليه (فى الفصل الثامن والعشرين من الفصولين)

زيد متوفانك ورثه سى تركه سنى اقتسام ايتدكلرندن صكره عمرو ورثه دن زيد ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده ورثه دن بكر اقرار ايدوب سائرلرى انكار ايلسه لر عمرو بعد الحكم مبلغ مزبورى تماما بكرك مقبوضى اولان حصهٔ وافيه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فلولم يقم البينة واقر به الوارث اونكل ففى ظاهر الرواية يأخذ كل الدين من حصة المقر لانه مقر بان الدين مقدم على ارثه قال (ت) هو القياس ولكن المختار عندى يلزم بالحصة وهو قول الشعبى والحسن البصرى ومالك وابن ابى ليلى وسفيان الثورى وغيرهم ممن تابعهم وهذا القول اعدل وابعد عن العهدة (جامع الفصولين فى التاسع والعشرين) ادعى على ميت حقا اوشيئا مما كان بيده فاقر احد الورثة لزمه فى حصته حتى يستغرقها اذا اقر على نفسه فيصح و بقية الورثة على حقوقهم اذلم يصح اقراره عليهم كذا ذكره (حش فى بق وزادح زيادة يحتاج اليها ولم يشترط احد سواه وهى ان يقضى القاضى على هذا الوارث وانما نظير هذا فى مسئلة فى (ت) وهى ان احد الورثة لو اقر بدين ثم شهد هو واخر بذلك الدين تقبل شهادة المقر فلو حل الدين فى نصيبه بمجرد اقراره لم تقبل شهادته لما فيها من دفع المغرم قال و ينبغى ان يحفظ هذه الرواية (فى التاسع والعشرين من الفصولين)

زيد متوفانك حصرا وارثلرى اوغللرى عمرو و بكر وبشر تركه سنى اقتسام ايتدكلرندنصكره خالد مزبورلك جمله سنى قاضى يه كوتوروب زيد ذمتنده شو قدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده جمله سى اقرار ايلسه لر عمرو مبلغ مزبوردن حصه سنه اصابت ايدن مقدارى خالده ويرركن خالد مجرد حصه‌ك وافيه در ديو مبلغ مزبورك جمله سنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اقر احد الورثة فبرهن الطالب عليه يقبل و يحكم له فى جميع التركة وكذا لواقر به جميع الورثة (مر فى فصل من يصير خصما فى التاسع والعشرين من الفصولين)

هند متوفاتك ورثه سى تركه سنى اقتسام ايدوب بعده زيد وهند ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر ديو ورثه دن عمرودن طلب ايتدكده عمرو تصديق ايدوب اولقدر اقچه يى حصه سندن زيده و يردكدنصكره سائر ورثه دينى منكرلر اولوب حقلرنده دين ثابت دكل ايكن عمرو سائر ورثه يه مبلغ مزبوردن حصه كزى بكا ضامن اولك ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى على ميت حقا اوشيئا مما كان بيده فاقر الوارث لزمه فى حصته حتى يستغرقها اذا اقر على نفسه فيصح و بقية الورثة على حقوقهم اذ لم يصح اقراره عليهم (فى التاسع والعشرين من الفصولين)

زيد فوت اولوب لابوين عمى قزى هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده جمله تركه يى هند قبض ايدوب بعده عمرو زيد ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر ديو هنددن طلب ايتدكده هند عمروى تصديق ايدوب تركه دن اولقدر اقچه يى سائر ورثه اذنلرى نسز عمروه و يردكدنصكره سائر ورثه دينى انكار ايدوب حقلرنده دين ثابت اولماسه سائر ورثه مبلغ مزبوردن حصه لرينى هنده تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(فش) عليه دين غير مستغرق فلحاضر من ورثته بيع حصته لحصته من الدين لا بيع حصة غيره من الدين لانها ملك الوارث الآخر اذ الدين لم يستغرق فلو دفعت الورثة الى احدهم كرما من التركة ليقضى دين مورثهم وهو غير مستغرق فقضاه صح لانه بيع منهم لحصتهم منه بقدر الدين لانهم لو دفعوه الى اجنبى لاداء الدين يكون بيعا كذا هنا ولو مستغرقا لايصح (فى الثامن والعشرين من الفصولين)

(نوع آخر)

زيد متوفانك ورثه سندن عمرو بكرك يدنده اولان متاع ايچون زيدك تركه سندندر حصه مى و يرديو

دعوی ایتدکده بکر زید صحتنده اول متاعی بکا شوقدر اقچه یه بیع وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی ومدعاسنی عمروك یوزینه اثبات ایدوب عمروی دفع ایلسه سائر ورثه بکره بیعی بزم یوزیمزه دخی اثبات ایله والا متاعی میراثه ادخال ایدرز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(والحاصل ان احد الورثة ينتصب خصما عن الميت فی عين هو فی يده ذلك الوارث لا فی عين ليس فی يده حتی ان من ادعی دينا من التركة واحضر وارثا ليس ذلك العين فی يده لا يسمع دعواه عليه وفی دعوی الدين احد الورثة ينتصب خصما من الميت وان لم يكن فی يده شیء من التركة كذا ذكر فی المحيط (من العمادية فی الرابع)

زید فوت اولوب زوجه‌سی هندی وآخر دیارده اولان اوغلی عمروی ترك ایتدکده زیدك قزینك قزی زینب هندك یوزینه زید مالندن بکا شوقدر اقچه وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولدی دیو دعوی ومدعاسنه اقامۀ بینه ایدوب بعد الحکم ثلث مساعد اولمغله مبلغ مزبوری ترکه‌دن السه عمرو کلدکده وصیتی بنم یوزیمه دخی اثبات ایله دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(احد الورثة يصلح خصما عن المورث فيما له وعليه ويظهر ذلك فی حق الكل الا ان له قبض حصته فقط اذا ثبت حق الكل (فی الثامن والعشرين من الفصولين)

زید فوت اولوب اوغللری عمرو وبکری وسائر ورثه‌سنی ترك ایتدکده عمرو قبل القسمة ترکه‌دن اولمق اوزره مستقلا بکر یدنده اولان منزل ایچون زید صحتنده بکا شوقدر اقچه‌یه بیع وتسلیم ایتمشیدی دیو بکرك یوزینه دعوی وبکر انکار ایتمکله عمرو مدعاسنی اثبات ایدوب بعد الحکم منزلی بکردن السه سائر ورثه عمروه بیعی بزم یوزیمزه دخی اثبات ایله والا منزلی میراثه ادخال ایدرز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (ما مر قبل مسئلة جواب لهذا السؤال)

زید فوت اولوب ورثه‌سنی ترك ایتدکده عمرو قبل القسمه ترکه‌دن اولمق اوزره ورثه‌دن بکرك مستقلا یدنده اولان اشیا ایچون زید صحتنده بکا هبه وتسلیم ایتمشیدی دیو بکرك یوزینه دعوی وبکر انکار ایتدکده عمرو مدعاسنه اقامۀ بینه ایدوب بعد الحکم اشیاء مزبوره‌یی بکردن السه سائر ورثه عمروه هبه‌یی بزم یوزیمزه دخی اثبات ایله والا اشیاء مرقومه‌یی میراثه ادخال ایدرز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته قبل مسئلتين)

زید فوت اولوب زوجه‌سی هندی واوغلی عمروی وسائر ورثه‌سنی ترك ایتدکدنصکره عمرو هندك یدنده اولان منزل ایچون زیدك ترکه‌سندندر حصه‌می ویر دیو دعوی ایتدکده هند زید صحتنده اول منزلی بکا هبه وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی ومدعاسنه اقامۀ بینه ایدوب عمروی دفع ایلسه سائر ورثه هنده هبه‌یی بزم یوزیمزه دخی اثبات ایله والا منزلی میراثه ادخال ایدرز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته قبل مسئلة من العمادية)

زید عمرو متوفانك ورثه‌سی یدلرنده اولوب ترکه‌دن اولان منزل ایچون عمرو فلان تاریخده بکا اولان شوقدر غروش دینی مقابله‌سنده بکا رهن وتسلیم ایدوب بنده قبض ایتدکدنصکره عمروه اعاره ایدوب بعده عمرو قبل الفك فوت اولدی دیو دعوی وورثه انکار ایتدکلرنده زید مدعاسنی ورثه یوزلرینه اثبات ایدوب بعد الحکم منزلی رهن اولمق اوزره ضبط ایتدکدنصکره بکر زیده عمرو منزلی اول تاریخدنصکره بکا اولان شوقدر غروش دینی مقابله‌سنده رهن وتسلیم ایتمشیدی مدعاکی بنم یوزیمه تکرار اثبات ایله والا بن مدعامی اثبات ایدوب منزلی سندن الورم دیوب زیددن بو وجهله دعوی ایلسه دعواسنه التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز

(ولو اعار المرتهن الرهن من راهنه خرج من ضمانه وبرجوعه يعود ضمانه وله الرجوع متی شاء ولو اعاره احدهما باذن الآخر من اجنبی خرج من ضمانه ايضا فلو هلك فی يده هلك مجانا والكل منهما ان يرده رهنا فان مات الراهن قبل رده فالمرتهن احق به من سائر الغرماء (ملتقی فی باب الرهن)

زید متوفانك ورثه‌سندن عمرو بکردن سن زیدك قولیسن دیو دعوی واسترقاق مراد ایتدکده

بکر زید صحتنده بنی اعتاق ایتمشیدی دیو دعوی ومدعاسنی عمروك یوزینه اثبات ایدوب حریتنه حکم اولندقدنصکره سائر ورثه بکره مدعاکی بزم یوزیمزه دخی اثبات ایله والاسنی استرقاق ایدرز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(فق) احد الورثة یصلح خصما عن المورث فیما له وعلیه ویظهر ذلك فی حق الکل
(من الفصولین فی الثالث عشر)

زید واقف وقفیهٔ معمول بها سنده غلهٔ وقفدن عتقامدن هر برینه در در اقچه وظیفه ویریله دیو یازدیروب بعده زید فوت اولدقده زیدك قولی عمرو وقف مزبورك متولیسی بکر یوزینه زید بنی صحتنده اعتاق ایتمشیدی دیدکده اولان غلهٔ وقفدن وظیفه می ویر دیو دعوی وبکر انکار ایتدکده عمرو مدعاسنه اقامهٔ بینه ایتمکله مرافعه اولدقلری قاضی عمروك عتقنه ووظیفه یه استحقاقنه حکم ایدوب حجت ویردکدنصکره زیدك حصرا وارثی بشر عتقی انکار ایدوب عمروی استرقاق مراد ایلسه عمرو مضمون حجتی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك بشرك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(المراد بما سواهما المحاضر والسجلات والصکوك فان فی کل منها یجب الشهادة علی مضمون المکتوب لان المقصود بکل منها کونه حجة علی الخصم وهو لایکون الا به (درر فی الاستحقاق) (زن) دعوی کرد که مرا برشوی خود فلان چندین کابین بود بروی وفات یافت وازوی ترکه مانده است دین ترکه در دست مدعی علیه واجیب بروی ابن وام ازین ترکه بکذارد اجاب این دعوی درست نیست باقصور است لانه ادعی علیه وجوب قضاء الدین من ترکة مدیونه بسبب کونه صاحب الید وبمجرد کون الانسان صاحب الید للترکة لایلزمه قضاء الدین ما لم یکن خلیفة عن المیت بوارثة اووصایة
(من فتاوی القاعدیة فی الدعوی)

تولیت وغله سی زید واقفك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه مشروطه اولان وقفك تولیت وغله سنه زیدك اولادندن عمرو وبکر وبشر متصرفلر ایکن هند بن دخی زیدك اولادندنم دیو یالکز عمروك یوزینه دعوی وعمرو انکار ایتدکده هند مدعاسنه اقامهٔ بینه ایدوب موجبیله حکم اولندقدنصکره بکر وبشر هنده مدعاکی بزم یوزیمزه دخی اثبات ایله والاسکا تولیت وغله یه مداخله ایتدرمزز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(فان ادعی احد انه من القرابة ان الواقف حیا فهو الخصم لان الوقف والغلة بیده والمدعی یدعی علیه حقا وان مات فخصمه الوصی الحی الذی الوقف فی یده وان له وصیان فادعی علی احدهما جاز ولایکون الوارث ولا ارباب الوقف خصما کالمرتهن لانه لاملك لهم غیر الانتفاع
(فی السادس من وقف البزازیة)

(نوع آخر)

زید فوت اولوب اناسی هندی وآخر دیارده اولان سائر ورثه سنی ترك ایتدکده عمرو زید ذمتنده قرضدن شو قدر اقچه حقم واردر دیو هندك یوزینه دعوی وبعد الاثبات والحلف والحکم مبلغ مزبوری ترکه دن السه سائر ورثه کلدکلرنده عمروه دینی بزم یوزیمزه دخی اثبات ایله والا مبلغ مزبوری سندن آلورز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ذکر الخصاف ادعی علی میت حقا فخصمه الورثة اوالوصی والحکم علی احد الورثة حکم علی الکل وان لم یکن فی یده شیٔ من الترکة (بزازیه فی نوع من دعوی الدین) لو ادعی علی المیت دینا بحضرة احدهم واقام البینة علیه ثبت فی حق الکل (فی الرابع من الفصولین)

زید مدیونا فوت اولدقده ورثه سی مدت سفر بعید آخر دیارده اولمغله قاضی عمروی وصی نصب ایدوب بعده بکر زید ذمتنده شو قدر اقچه حقم واردر دیو عمروك یوزینه دعوی وبعد الاثبات والحلف والحکم مبلغ مزبوری زیدك ترکه سندن السه ورثه کلدکلرنده بکره دینی بزم یوزیمزه تکرار

اثبات ایله والا مبلغ مزبوری سندن آلورز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل مات فی بلد وله وارث فی بلد آخر فجاء رجل وادعی علی المیت دینا فاراد ان یثبت دینه علی المیت فطلب من القاضی ان ینصب وصیا للمیت حتی یقیم علیه البینة ان کان الوارث غائبا غیبة منقطعة نصب القاضی وصیا فاذا اقام المدعی بینة علیه قضی القاضی له بدینه وان لم تکن الغیبة منقطعه لا ینصب القاضی وصیا (من دعوی الخانیة)

دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولان زیدك داینی عمرو زید ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو زیدك وارثه‌سی هندك یوزینه دعوی ومدعاسنه اقامهٔ بینه ایدوب بعد الحلف والحکم ترکه‌دن دینه اصابت ایدن مقداری الحق استدکده سائر داینلر راضیلر اولمیوب بزم یوزیمزه تکرار اثبات ایله دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل مات وترك وارثا وعلیه دین یحیط بترکته قال الفقیه ابو بکر الوارث لایکون خصما للغرماء لانه لایرث وقال علی بن احمد الوارث یصیر خصما ویقوم مقام المیت فی الخصومة وبه نأخذ

(من وصایا قاضیخان فی مسائل مختلفة)

دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولان زیدك داینی عمرو دینی زیدك ترکه سنه وصی اولان بکرك مواجهه سنده اثبات ایدوب بعد الحلف والحکم ترکه‌دن دینه اصابت ایدن مقداری الحق استدکده سائر داینلر راضیلر اولمیوب بزم یوزیمزه تکرار اثبات ایله دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وفی فتاوی رشید الدین لایملك الداین اثبات الدین علی الغریم الذی للمیت علیه دین ولا علی الموصی له ولکن اذا اثبت علی من یصح الاثبات علیه کالوصی والوارث یثبت له ولایة الاستیفاء باعتبار انه ترکة المیت

(فی الثانی والعشرین من العمادیة وکذا فی الرابع والعشرین من الاستروشنیة)

زید عمرو متوفانك حصرا وارثی صغیر اوغلی بکرك وصی مختاری بشردن عمرو ذمتنده قرضدن شو قدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب بعد الحلف حکم اولندقدنصکره بشر مبلغ مزبوری ترکه دن زیده ادا ایلسه صغیر بالغ اولدقده بشره مجرد دینم یوزیمه اثبات اولنمامغله مبلغ مزبوری سکا تضمین ایده رم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

اذا قامت البینة علی وصی الصغیر ثم بلغ الصغیر لایکلف اعادة البینة علی الصغیر

(تاتارخانیة فی الفصل الثانی والعشرین من کتاب الدعوی)

زید فوت اولوب اولاد صغارینی ترك ایتدکده صغارك وصی مختارلری عمرو زید ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر دیو حاکمه اعلام ایتمکله حاکم عمرو ایله خصومته بکری وصی نصب ایدوب عمرو دخی دین مزبوری وجه شرعی اوزره بکرك یوزینه اثبات ایدوب بعد الحلف والحکم ترکه دن السه صغار بالغ اولد قلرنده عمروه دینی بزم یوزیمزه دخی اثبات ایله والا مبلغ مزبوری بزه ویر دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وکذلك اذا ادعی دینا علی المیت فیجعل القاضی وصیا آخر من المیت حتی یقیم هو البینة علیه لان البینة لاتقبل الا علی الخصم ثم بعد ذلك الحاکم بالخیار ان شاء اخرجه عن الوصایة وان شاء اعاده وذکر فی بعض المواضع ان القاضی یجعل وصیا فی مقدار ذلك الدین خاصة ولایخرجه من الوصایة وهذا اصح وبه اخذ الفقیه ابو اللیث رحمه الله (من فتاوی الولوالجی فی کتاب الوصایا)

زید متوفانك ظاهرده وارث معروفی اولمامغله ترکه‌سنی امین بیت المال اولان عمرو قبض ایتدکدنصکره بکر زیدك ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر دیو رأی حاکمله عمروك یوزینه دعوی و بعد الاثبات والحلف والحکم مبلغ مزبوری ترکه دن الدقدنصکره زیدك حصرا وارثی بشر ظهور ایلسه بشر بکره دینی تکرار بنم یوزیمه اثبات ایله والا الدیغکی ویر دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الثامن لو لم یکن للمیت وارث فجاء مدع الدین علی المیت نصب القاضی وکیلا للدعوی

كافى ادب القاضى للخصـاف وظاهره ان وكيل بيت المال ليس بخصـم (فى مسائل شتى من قضـاء البحر الرائق) ولهذا قيد فى السؤال بقوله (رأى حاكله

زيد معتق متوفانك ظاهرده وارث معروفى اولما مغـله تركه سـنى امين بيت المـال اولان عمرو قبض ايتدكد نصكره هـند ظهور ايدوب بن زيدك لاب قزقرنداشى وحصرا وارثه ثى يم حتى زيد وجه مشروح اوزره اقرار ايدوب بعده مصرافوت اولمشيدى ديو عمرودن دعوى وزيدك اقرارمشروحنى وجـه شرعى اوزره اثبات ايتمكله بعـدالحكم تركه يى عمرو دن الوب بعده زيدى اعتاق ايدن بكرك اوغلى بشر ظهور ايلسـه بشر تركه يى هند دن طلب ايتيوب عمروه مجردسن هـنده ويرمكله ضامن اول ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لان امين بيت المال دفع الى هند بحكم الحاكم المستند الى دليل شرعى (يفهم جوابه مما مر فى آخر باب الدفع بالاقرار ومما مر فى باب ممن يكون خصما ومن لايكون (من دعوى الخلا صة)

زيد فوت اولوب ورثه سى آخر دیارده اولمغـله تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتـدكده امين مزبور زيدك بكر ذمتنده قرضـدن اولا ن شوقـدر اقچه سنى دخى السـه حالا زيدك ورثه سى كلوب مبلغ مزبورى بكردن طلب ايتدكارنده بكر امينه ويردم وارك اميندن الك ديوب ويرما مكه قادر اولورمى ☼ الجواب ☼ اولماز

(سـئل عمن مات وله ديون عـلى اقوام وليس له وارث معروف فاخذ الامين على بيت المال الديون من الاقوام ثم ظهر الوارث له فهل له الطلب من الغرماء ام من القابض المذكور اجاب له الطلب من الغر ماء لان اخذ الامين منهم بغير حق (من فتاوى ابن النجيم) السلطـان اذا اخذ الدين من مديون الميت لايبرأ المديون لانه اخذ العين وحق الداين الدين (من جواهر الفتاوى فى الغصب) وفى البرهانى الظـالم اذا اخذ من غرماء الميت مال الميت فـديون الميت عليهم باقـية (تا تا ر خانية فى الثانى من الغصب) رجل باع اقواما ومات قبل استيفاء الديون ولم يدع وارثا ظاهرا فاخذ السلطان ديونه من الغرماء ثم ظهر له وارث كان على الغرماء اداء الـديون الى الوارث ثانيا لانه لما ظهر الوارث ظهر انه لم يكن للسلطان حق الا خذ (من غصب الخانية فى فصـل فى براءة الغا صب والد يون (كذ فى مجموع النوازل)

زيد متوفانك وارثى اولمامق زعميـله تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكد نصكره زيدك لابوين ارقرنداشى وحصرا وارثى بكر ظهور ايلسه بكر تركه يى عمرودن طلب ايتدكده عمرو ميرى يه ويردم وار ميريدن ال ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب اولماز

(يخيرا المالك فى اخذ الضمان من الغاصب الى آخره (جامع الفتاوى فى الغصب)

زيد مرض موتنده عمروى تركه سنه وصى نصب ايدوب عمرو دخى قبول ايتـدكد نصكره زيد فوت اولدقده عمرو زيدك بكر ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنى بكردن السه ورثه عمروك قبضنى طوتمازز ديو مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب ☼ اولمازلر

(ادى مـديون الميت الى وصى الميت يبرأ وان لم يكن له وصى فدفع الى بعض الورثة يبرأ عن حصته خاصة (من وصايا البزازية قريبا من آخره) وفى فتاوى الصغرى انه اذادفـع غريم الميت الدين الى الوصى يبرأ (ادب الا وصياء فى الابراء)

(فى التحليف)

زيد متوفانك بعض ورثه سى زيدك زوجـه سى هنده تعيين ماده ايتمدين تركه دن نسنه اخـذواخفا ايتمـديكنه يمين ويرديرمكه قادر اولورلرمى ☼ الجواب ☼ اولمازلر (لايحلف القاضى على حق مجهول فلو ادعى على شريكه خيانة مبهمة لم يحلف (من الاشباه والنظائر من كتاب القضـاء)

زيدك عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسى اولمغله بكر قاضى يه مرافعـه اولوب عمرو خصوص مزبورى انكار ايتدكده زيد مدعاسنه اقامة بينه ايده ماسه زيد استحلاف ايتمز ايكن بكر عمروه يمين

ويررم ديمكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وابو يوسف يستحلف بدون طلب الخصم فی اربعة مواضع الاول فی الرد بالعيب يحلف المشتری بالله مارضيت الثانی يحلف الشفيع بالله ماابطلت شفعتك الثالث المرأة اذاطلبت النفقة حلفت بالله ماطلقك زوجك ولاخلف عندك مالا ولا اعطاك النفقة الرابع فی الاستحقاق يحلف المستحق بالله مابعت ولاوهبت وعندهما لايحلف بدون طلب الخصم وهذا بناء على مسئلة تلقين الشاهدين وهو على هذا الخلاف واجمعوا على من ادعى دينا على ميت يحلف من غير طلب الوصی والوارث بالله مااستوفيت دينك من الميت ولامن احد اداه اليك عنه ولاقبض لك قابض بامرك ولاابرأته منه (خلاصه فی السابع من كتاب القضاء فی الخزانة) خمسة نفرجاز للقاضی تحليفهم من غير طلب المدعی الشفيع اذاطلب الشفعة يحلف ماسلمت الشفعة والمشتری يريد ردالمبيع يحلف مارضيت بالعيب ورجل ادعى دينا فی التركة يحلف ما قبضته والمرأة تطلب النفقة من وديعة فی يد رجل ورجل اشترى جارية وثبت ان لها زوجا يحلف ماعلمت ان لها زوجا ثم يقضى له بالرد

(مختصر تاتارخانية فی الخامس والعشرين من كتاب الكفالة)

زيد فوت اولوب زوجه سی هندی وسائر ورثه سنی ترك ايتدكده سائر ورثه دن عمرو هند دن قبل القسمه تركه دن شومقوله شوقدر اقچه قيمتلو شوقدر اشيايی اخذ واخفا ايلدك ديو دعوی وهند انكار ايدوب عمرومدعاسنه اقامة بينه ايده مامكله هنده يمين ويردرسه سائر ورثه اشياء مرقومه ايچون هنده تكرار يمين ويردرمكه قادر اولورلرمی ❊ الجواب * اولمازلر

رجل مات فادعى بعض ورثته لابيهم على رجل دينا واستحلفه فحلف ثم حضر وارث آخر ليس للثانی ان يحلفه لان الوارث قائم مقام المورث والمورث لايحلفه الامرة

(قاضيخان فی باب اليمين من كتاب الدعوى)

زيد عمرو دن برمجلسده برقاچ ماده يی دعوی وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامة بينه ايده مامكله عمروه يمين ويرلمك لازم اولدقده هر برماده ايچون بشقه بشقه يمين ويرمك لازممیدر يوخسه جمله مواد ايچون بريمين كفايت ايدرمی ❊ الجواب * بريمين كفايت ايدر

(والدعاوی اذااجتمعت من واحد على واحد يحلف يمينا واحدة كذا فی النوادر والزيادات (من قضاء البزازية فی الثالث) رجل ادعى على رجل اشياء من الدراهم والدنانير والعروض والضياع وانكر المدعى عليه كلها واراد تحليفه فالقاضی يجمع الكل ويحلف يمينا واحدا (خلاصه فی الفصل السابع من كتاب القضاء)

زيد عمرو دن ذمتكده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوی وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامة بينه ايده مامكله عمروه يمين ويردرمك استدكده عمرو زيده سن بندن بعض اشيادخی دعوی ايده جكسن اول اشيايی دخی دعوی ايله بعده جمله سيچون بريمين تكليف ايله ديمكه قادر اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(الوكيل بالخصومة اذا ادعى دينا لموكله على رجل واراد ان يحلف المدعى عليه فقال المدعى عليه للوكيل احضر موكلك حتى يجمع كل مايدعی علی لا حلف ليس له ذلك وكذلك اذا خاصم رجلا فی شیء فقال المطلوب للقاضی ان هذا المدعی يريد اتعابی مره ليجمع دعاويه حتى انظر فيها فاقر بما يجب اقراره بذلك واحلف فيمايتوجه على اليمين قالوا ان تحرز القاضی عن الابرام امره بذلك ولا يجبره وقال الفقيه ابو جعفر ان عرف القاضی المدعی بالتعنت امره حتى يجمع دعاويه وان لم يكن كذلك لايأمره وقال ابو نصر ان كان لرجل على رجل دعاوی متفرقة لايحلفه القاضی على كل شیء بالامره حتى يجمع الدعاوی ويحلفه يمينا واحدة

(قاضيخان فی باب اليمين من كتاب الدعوى)

زيد هند دن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتی سن اقرار ايدوب دين تمسكی دخی ويرمشيدك ديو دعوی وهند بالكليه انكار ايدوب زيد مدعاسنی اثبات ايده مامكله هنده يمين ويرلمك

لازم اولدقده اقراره می یمین ویریلور یوخسه ماله می * الجواب * ماله

(رجل له علی رجل الف درهم فاقر بها ثم انکر اقراره بها هل یحلف علی اقراره بالله ما اقررت له بهذا المال قال اختلف المشایخ فیه قال ابو نصر الدبوسی له ان یحلف بالله ما اقررت له بها وقال ابو القاسم الصفار لیس له ان یحلفه علی الاقرار وانما یحلفه علی نفس الحق وذکر شمس الائمة السرخسی فی شرح الحیل وقال اختلف المشایخ فی هذه المسئلة وانما اختلفوا لاختلافهم ان الاقرار هل هو سبب للملك (قاضیخان فی باب الیمین من الدعوی) وتمامه فیه کذا فی الخلاصة والبزازیة والفتوی علی انه لایحلف علی الاقرار وانما یحلف علی المال (من العمادیة فی آخر الفصل السادس مثله فی البزازیة والقاعدیة)

هند زوجی زیددن سن بنی اوچ طلاق ایله تطلیق ایتدك دیو دعوی وزید انکار ایدوب هند مدعاسنه اقامة بینه ایده ماسه زیده یمین ویردیرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(امرأة ادعت علی زوجها انه حلف بطلاقها ثلثا علی ان لایدخل هذه الدار وانه قد دخلها بعد الیمین فالمسئلة علی وجوه اربعة ان اقر بالیمین والدخول جمیعا فقد اقر بالطلاق وان انکر الیمین والدخول فی ظاهر الروایة یحلف علی الحاصل بالله ماهذه المرأة باین منك بثلاث تطلیقات کما ادعت (قاضیخان فی باب الیمین من کتاب الدعوی) امرأة ادعت علی زوجها انه طلقها بعد الدخول وعلیه نفقة العدة وانکر الزوج النفقة یحلف بالله ماعلیك تسلیم النفقة الیها الا اذا عرضت المرأة فتقول انه من اصحاب الحدیث یزعم انه لانفقة للمبتوتة فلو حلف علی الحاصل حلف بناء علی زعمه فیحلف القاضی علی السبب بالله ماطلقها بعد الدخول (قاضیخان من فروع هذه المسائل من باب الیمین)

هند زیددن سن بنی بغیر حق یومرق ایله دوکدك دیو دعوی وزینب انکار ایدوب هند مدعاسنه اقامة بینه ایده ماسه زینبه یمین ویردیرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ویحلف فی التعزیر (غرر فی الدعوی) تفصیله فی الشرح (کذا فی زینة الفتاوی مفصلا وکذا فی البزازیة) هند مسلمه زوجی زیددن سن بنم دین وایمانمه جاع لفظیله شتم ایدوب بن بائن اولدم دیو دعوی وزید انکار ایدوب هند مدعاسنه اقامة بینه ایده ماسه زیده یمین ویردیرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولور وفی الزیادات وفی کل موضع لو اقر یلزم فاذا انکر یستحلف الا فی ثلث مسائل الاولی اراد الوکیل بالشراء الرد بعیب فادعی البایع ان الموکل رضی بالعیب ان اقر الوکیل بطل حق الرد وان انکر لایحلف الثانیة ادعی علی الآمر رضاه لایحلف وان اقر یلزم الثالثة الوکیل بقبض الدین ادعی علیه المدیون ابراء الموکل الداین وعلم الوکیل به لایحلف وان اقر یلزم (بزازیه فی الثانی من کتاب القضاء)

مع انه مامر من الخانیة یکون جوابا لهذا السؤال

هند زیددن سن بکا جبرا زنا ایلدك دیو دعوی وزید انکار ایدوب هند مدعاسنه اقامة بینه ایده ماسه زیده یمین ویردیرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(لایمین فی حد الا فی السرقة فی حق ضمان المال ان نکل لا القطع (بزازیه فی الرابع من القضاء لایستحلف فی الحدود لانها تندرئ بالشبهات (هدایة فی باب الیمین من کتاب الدعوی ملخصا)

هند زیددن سن بکا زنا ایلدك دیو دعوی وزید انکار ایدوب قاضی زیده یمین تکلیف ایتدکده زید نکول ایتمکله اوزرینه حد زنا اقامت اولنورمی * الجواب * اولنماز

(لاتحلیف فی حد سواء کان حدا هو خالص حق الله کحد الزنا وشرب الخمر وحد السرقة او دائرا بین الحقین کحد القذف (درر غرر فی الدعوی) قال فی النهایة لایستحلف فی الحدود بالاجماع (درر فی المحل المزبور)

زيد قاطرينى عمروه ايجار وتسليم ايدوب بعده قاطر عمروك يدنده ضايع اولدقده زيد شو وجهله تعدى وتقصير كدن ناشى ضايع اولدى ديو عمرودن دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنى اثبات ايده ماسه عمروه يمين ويرديرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من البزازية قبل ثلث مسائل)

زيد ملك عرصه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد بيع مزبور تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدى ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامة بينه ايده ماسه عمروه يمين ويرديرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(يفهم جوابه مما مر من البزازية قبل اربع مسائل)

زيد عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن اولان شو قدر اقچه حقندن عمرو ايله شو مقدارى اوزرينه صلح وقبض بدل ايتدكدنصكره زيد عمرودن صلح وقبض بدل اكراه معتبر ايله اولمشيدى ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنى اثبات ايده ماسه عمروه يمين ويرديرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(يفهم جوابه مما مر من البزازية قبل خمس مسائل)

زيد عمروى بر قاچ كمسنه لر ذمتلرنده اولان شو قدر اقچه سنى قبضه توكيل عمرو دخى قبض ايتدكدنصكره زيد مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو تماما سكا ويردم ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمروك بينه سى اولماسه زيد عمروه اوزرينه رد وضمان لازم اولمديغنه يمين ويرديرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الوكيل يقبل قوله بيمينه فيما يدعيه الا الوكيل بقبض الدين اذا ادعى بعد موت الموكل انه كان قبضه فى حياته ودفعه اليه فانه لا يقبل قوله الا بالبينة (كما فى فتاوى الولوالجى من الوكالة فى كتاب الوكالة من الفن الثانى من الاشباه)

هند زيددن بن سنى زوجم عمرو متوفانك تركه سندن حصه مه اصابت ايدن شو قدر اقچه يى قبضه توكيل ايدوب سن دخى مبلغ مزبورى قبض ايدوب لكن بكا ويرميوب يدكده قالدى وير ديو دعوى ايتدكده زيد كرچك وجه محرر اوزره قبض ايتمشيدم لكن سكا ويردم ديوب وهند انكار ايتمكله مرافعه اولدقلرى حاكم هندك طلبيله زيده وجه شرعى اوزره يمين تكليف ايدوب زيد يميندن نكول ايتمكله حاكم مبلغ مزبورى زيددن هنده حكم ايتدكدنصكره زيد مبلغ مزبورى هنده ويروب اوزريمه رد وضمان لازم اولماديغنه يمين ايدرم ديسه قولنه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز

(ولوان القاضى عرض اليمين على المدعى عليه ثلث مرات فابى ان يحلف ثم قال قبل القضاء انا احلف يحلفه ولا يقضى عليه بشئ ولوان القاضى عرض اليمين ثلث مرات فابى ان يحلف فقضى عليه بالنكول ثم قال انا احلف لا يلتفت اليه ولا يبطل قضاء القاضى (قاضيخان فى اواخر باب اليمين)

زيد بر خصوصى عمرودن دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك بينه سى اولمامغله مرافعه اولدقلرى قاضى زيدك طلبيله عمروه وجه شرعى اوزره يمين تكليف ايدوب عمرو يميندن نكول ايتمكله قاضى خصوص مزبورى زيده حكم ايتدكدنصكره عمرو يمين ايدرم ديسه قولنه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز

ولو قضى عليه بالنكول ثم اراد ان يحلف لا يلتفت ولا يبطل القضاء (كذا فى الخانية من البحر الرائق ومثله فى الدرر)

(نوع آخر)

هند زوجى زيددن ذمتكده قرضدن شو قدر اقچه حقم اولوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده زيد كاذبا اقرار ايتمشيدم ديسه زيد اقرارنده كاذب اولمديغنه هنده يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ومن المسائل الكثير الوقوع انه لو اقر ثم ادعى انه كاذب فى الاقرار فعند ابى حنيفة ومحمد لا يلتفت الى قوله ولكن يفتى على قول ابى يوسف ان المقر له يحلف ان المقر لم يكن كاذبا وكذا لو ادعى وارث

المقر فعند البعض لايلتفت الى قوله لان حق الورثة لم يكن ثابتا فى زمن اقرار والاصح التحليف لان الورثة ادعوا امرا لواقر به المقرله يلزمه فاذا انكر يستحلف وان كان الدعوى على ورثة المقرله فاليمين عليهم بعدم العلم انا لانعلم انه كان كاذبا (صدر الشريعة فى الاقرار وقبيل باب الاستثناء)

بوصورتده هند زيدك اقرارنده كاذب اولماديغنه يمين ايديجك مبلغ مزبورى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

روقفك متولیسی زید عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ذمتنده مال وقفدن شوقدر اقچه اولوب حتى عمرو صحتنده اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى ايتدكده ورثه عمرو كرچك اقرار ايتمشيدى لكن كاذبا اقرار ايتمشيدى ديو دعوى ايلسه‌لر عمرو اقرارنده كاذب اولما ديغنه زيده يمين و يردرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولايستحلف الاب فى مال الصبى ولا الوصى فى مال اليتيم ولا المتولى للمسجد والاوقاف فى مال المسجد والاوقاف الا اذا ادعى العقد عليهم فحينئذ يستحلفون (فى اول الدعوى من شرح الطحاوى للاسبيجابى وكذا فى دعوى البحر)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده عمرو كاذبا اقرار ايتمشيدم ديسه زيد عمروك طلبيله اقرارنده كاذب اولماديغنه يمين ايديجك مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

هند زوجى زيددن ذمتكده ثمن مبيعدن شوقدر اقچه حقم وار در ديو دعوى ايدوب زيد دخى بن مبلغ مزبورى تماما سكا ادا ايدوب حتى سن اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده هند كاذبة اقرار ايتمشيدم ديسه هند اقرارنده كاذبه اولمديغنه زيده يمين و يردرمكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده زيد هندك اقرارنده كاذبه اولمديغنه يمين ايديجك هندك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته قبل مسئلتين)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيدك ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقى اولوب حتى زيدك حياتنده اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو كاذبا ايتمشيدم ديسه عمرو اقرارنده كاذب اولديغى بلمدكلرينه ورثه يه يمين و يردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من صدر الشريعة)

زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن شوقدر اقچه حقم وار در ديو دعوى ايتدكده ورثه عمرو مبلغ مزبورى سكا ادا ايدوب حتى سن عمروك حياتنده الديغكى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكلرنده زيد كاذبا اقرار ايتمشيدم ديسه زيد ورثه يه اقرارنده كاذب اولديغى بلمدكلرينه يمين و يردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا فى كل موضع اذا ادعى انه كان كاذبا فيما اقر كما لواقر بقبض الثمن من المشترى وغيره اذا ادعى انه كان كاذبا فى اقراره يحلف فى قول ابى يوسف (قاضيخان فى باب اليمين من كتاب الدعوى

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيدك ذمتكده شوقدر اقچه حقى وار در ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو بن مبلغ مزبورى زيده ادا ايدوب حتى زيد صحتنده اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى ايتدكده ورثه زيد كاذبا اقرار ايتمشيدى ديوب عمروه زيدك اقرارنده كاذب اولمديغنه يمين تكليف اولندقده يميندن نكول ايلسه مجرد زيد استيفايه اقرار ايتمشيدى ديو مبلغ مرقومى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اقر بدين اوغيره ثم قال كنت كاذبا فى اقرارى حلف المقرله انه اى المقر لم يكن كاذبا فيه ولست بمبطل فى دعواك عليه عند ابى يوسف وهو الاستحسان وعندهما يؤمر بتسليم المقر به الى المقرله وهو القياس لان الاقرار

حجة ملزمة شرعا كالبينة بل اولى لان احتمال الكذب فيه ابعد وجه الاستحسان ان العادة جرت بين الناس انهم اذا ارادوا الاستدانة يكتبون الصك قبل الاخذ ثم يأخذون المال فلا يكون الاقرار دليلا على اعتبار هذه الحالة فيحلف وعليه الفتوى لتغيرا حوال الناس وكثرة الخداع والخيانات وهو يتضرر والمدعى لا يضره اليمين ان كان صادقا فيصار اليه ذكره الزيلعى (درغرر فى الدعوى قبيل التحالف) رجل اقر لرجل بدين ثم مات فقال وارث الميت كان اقراره تلجئة قالوا يحلف المقرله لقد اقرلك بهذا المال اقرارا صحيحا

(قاضيخان قبيل فصل ما يكون اقرارا بشئ او بشيئين من باب الاقرار)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن سن زيدك تغابا شوقدر اقچه سنى الوب حتى زيدك حياتنده اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى ايتد كلرنده عمرو كرچك اقرار ايتمشيدم لكن كاذبا اقرار ايتمشيدم ديسه ورثه عمروك اقرارنده كاذب اولديغى بلدكلرينه يمين ايديجك مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورلرمى ❊ الجواب * اولورلر

(وان كان الدعوى على ورثة المقرله فاليمين عليهم بعدم العلم انا لا نعلم انه كان كاذبا

(صدر الشريعة فى الاقرار)

(نوع آخر)

زيد عمرودن ذمتكده فلان متاع ثمنندن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنى اثبات ايده ماسه عمروه يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده قاضى زيدك طلبيله عمروه يمين تكليف ايلدكده عمرو نكول ايلسه زيد بعد الحكم مبلغ مرقومى عمرودن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولور

(رجل ادعى على رجل مالا فانكر المدعى عليه وطلب المدعى من القاضى ان يحلفه قالوا يقول القاضى للمدعى الك بينة ان قال نعم لى بينة حاضرة فى المصر لا فى مجلس القضاء وطلب من القاضى ان يحلفه فانه لا يحلفه فى قول ابى حنيفة وقال ابو يوسف يحلفه واضطربت الروايات عن محمد

(قاضيخان فى باب اليمين)

ولو قال المدعى لا بينة لى او قال شهودى غيب وطلب من القاضى تحليفه يحلفه ولا يكرر اليمين ولا يغلظ

(قاضيخان فى المحل المزبور من كتاب الدعوى)

زيد هند متوفانك تركه سنى قبض ايدن اوغلى عمرودن هند ذمتنده شوقدر اقچه حقم وار در ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامة بينه ايده ماسه عمروه عدم علمه يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لو وقع الدعوى على فعل المدعى عليه من كل وجه بان ادعى عليه انك غصبت او سرقت منى يحلف بتاتا ولو وقع الدعوى على فعل الغير من كل وجه يحلف على العلم حتى لو ادعى على وارث ان اباك اتلفه او سرقه او غصبه منى يحلف على العلم وهذا مذهبنا (فى اول الخامس عشر من الفصولين)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيدك ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقى واردر ديو دعوى وعمرو بن مبلغ مزبورى زيده ادا ايتمشيدم ديو دعوى وورثه انكار ايدوب عمرو مدعاسنى اثبات ايده ماسه ورثه يه عدم علمه يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب ❊ اولور

(غريم الميت اذا ادعى ايفاء الدين للميت يحلف الورثة على عدم العلم ما نعلم ان ابانا قبض هذا المال ولا شيئا منه ولا ابرأ منه (مجمع الفتاوى فى الاستحلاف والقضاء بالنكول)

زيد عمرو متوفانك ورثهٔ صغارينك وصيلرى اولوب عمروك وارثى اولميان بكردن عمرو ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم وار در ديو دعوى و بكر انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامة بينه ايده ماسه بكره يمين ويردرمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

ولو ادعى دينا فى تركة على الوصى لا يحلف الوصى الا اذا كان وارثا (بزازية فى السابع من ادب القاضى)

بروقفك مرتزقه سندن خدمت مقابله سنده وظيفه يه متصرف اولان زيد برمدت اداء خدمت ايدوب مستحق اولديغى شوقدر كيل بغداى وظيفه سنى متوليدن طلب ايتدكده متولى غلهٔ وقفدن مقبوضم انجق شوقدر كيل بغداى اولوب جميع وظائفه كفايت ايتميوب مرتزقه يه على الحساب توزيع اولندقده سنك وظيفه‌ك شوقدر كيل نقصانله و يرلمك لازم اولمغله اولقدر نقصان ايله آل ديدكده زيد غلهٔ وقفدن مقبوضك ديديككدن زياده شوقدر كيل بغداى اولوب جميع وظائفه وفا ايدر ديو دعوى ومتولى انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامة بينه ايده ماسه متولى يه غلهٔ وقفدن اولقدر كيلدن زياده قبض ايتمديكنه يمين و يرديرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من شرح الطحاوى للاسبيجابى)

زيد عمرك عبد محجورى بكر دن بندن غصبا شو قدر اقچه الدك ديودعوى وبكر انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامة بينه ايده ماسه بكره يمين و يرديرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى على عبد محجور مالا اوحقا كان للمدعى احضاره فاذا حضر وانكر يستحلف سواء كان دينا يؤخذ به فى الحال كدين الاستهلاك وما اشبهه اويؤخذ به بعد العتق كدين المهر والكفالة وان كان مأذونا فالجواب فيه كالجواب فى العبد المحجور

(مجمع الفتاوى فى فصل فى الاستحلاف والقضاء)

زيد عمرو قاضيدن زمان قضاكده بندن ظلما شوقدر اقچه الدك ديودعوى وعمرو المدم ديوانكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامة بينه ايده ماسه عمروه يمين و يردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من البزازية ومن جامع الفصولين)

(فيما يسمع من الدعوى ومالا يسمع)

زيد هند يدنده اولان باغى هند دن استشرا ايدوب هند بيع ايتمكله زيد اول باغ قبل الاستشرا ملكمدر ديو هند دن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

استباعة المدعى اقرار بانه ملك ذى اليد (جامع الفصولين فى العاشر)

زيد عمرك وقفى اولمق اوزره متوليسى بكرك يدنده اولان منزلى بكردن استيجار ايتدكدنصكره زيد منزل مزبور قبل الاستيجار ملكمدر ديو بكردن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا قال هذه الضيعة وقف فلان ثم ادعى لنفسه لاتسمع دعواه لمكان التناقض (تاتارخانية فى الفصل العشرين من دعوى الوقف) والاقرار بالوقف بمنزلة الاقرار لولده الصغير اولولد صغير لغيره وكما يلزمه الاقرار لولده الصغير يلزمة بالوقف (فى دعوى الدرر والاراضى من دعوى الخانية) والاستيجار اقرار بانه لاملك له فيه باتفاق الروايات فى الاول (من دعوى البزازية فى نوع من المساومة)

زيد هنده نفسكى بكا تزويج ايله ديوب هند امتناع ايتمكله زيد قبل الاستنكاح نفسكى بكا تزويج ايتمشيدك ديو هند دن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(طلب نكاح الامة مانع من دعوى تملكها وطلب نكاح الحرة مانع من دعوى نكاحها

(من دعوى البزازية فى نوع فى المساومة)

زيد عمرك يدنده اولان منزل ايچون بكرك ملكيدر ديو بكرك توكيليله عمرودن دعوى ايتدكدنصكره زيد منزل مزبور ايچون ملكمدر ديو دعوى ايدوب لكن توفيق ايلماسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو ادعى لغيره بوكالة ثم لنفسه لايسمع لان ماهو ملكه لايضيف الى غيره عند الخصومة فيتمكن المنافاة وكذا لو برهن انه لفلان آخر وكله بخصومة فيه لايسمع اذوكيل الخصومة من جهة زيد لايضيفه الى غيره فيتمكن التناقض بين الدعوين على وجه لايمكن التوفيق (د) والدين فى هذا الحكم كعين (فى اوائل العاشر من الفصولين)

زید عمروك توكیلیله بكردن عمروك ذمتكده شوقدر آلتون حقی وار در دیو دعوی و بكر بن عمرو دن نسنه آلادم وعمروایله بیمزده اصلا معامله جاریه اولمادی دیو انكار ایدوب زید مدعاسنه اقامهٔ بینه ایتدكده بكر بن مبلغ مز بوری عمروه ادا ایتمشیدم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعی علیه الفاقرضا فانكر قائلا ماكان لك علی شیٔ قط فبرهن الطالب علی الدین والمطلوب علی الایفاء والابراء یقبل لامكان التوفیق وقد مر ولو زاد لا اعرفك لایسمع لعدم امكان التوفیق

(فی الخامس عشر من دعوی البزازیة فی نوع فی الدین)

زید عمرو دن ذمتكده شوقدر اقچه حقم وار در دیو دعوی وعمرو بن سنی بلمم سكا اصلا دینم یوقدر دیو انكار ایدوب زید مدعاسنه اقامهٔ بینه ایتدكده عمروسن مبلغ مز بوری تماما بندن آلوب حتی استیفا ایتدیككی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی وزیدك اقرار مشروحنه اقامهٔ بینه ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قع) المدعی علیه قال للمدعی لااعرفك فلما ثبت الحق بالبینة ادعی الایصال لایسمع ولو ادعی اقرار المدعی علیه بالوصول اوالایصال الیه یسمع (فی باب مایبطل دعوی المدعی من دعوی القنیة) وقال فی القنیة المدعی علیه قال للمدعی لااعرفك فلما ثبت الحق بالبینة ادعی الایصال لایسمع ولو ادعی اقرار المدعی علیه بالوصول اوالایصال الیه یسمع

(من دعوی الدرر فی فصل الاستشراء)

زید عمرو دن سكا بكره ویردیو شوقدر اقچه ویردم لكن سن بكره ویرمیوب یدكده قالدی ویر دیو دعوی ایتدكده عمروسن بكا اصلا نسنه ویرمدك دیوانكار ایتمكله زید مدعاسنه اقامهٔ بینه ایتدكده عمرو كرچك مبلغ مز بوری بكره ویر دیو ویرمشیدك لكن بكره تسلیم ایلدم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(فقظ) انكر الودیعة فبرهن المدعی علی ایداعه فادعی خصمه الهلاك اوالرد لوقال فی انكاره لیس لك علی شیٔ یسمع هذا الدفع لامكان التوفیق ولوقال لم تودع اصلا لایسمع لعدم الامكان (فی العاشر من الفصولین) ولوادعی الودیعة فانكرفاقام المدعی بینة علی الایداع ثم ادعی المودع لهلاك اوالرد ان قال فی الجواب والانكار لیس لك علی شیٔ یسمع هذا الدفع لامكان التوفیق ولوقال مااودعتنی اصلا لا یسمع لعدم الامكان (فی السابع من العمادیة) ای قبل الجحود واما اذا ادعی الهلاك اوالرد بعد الجحود فیضمن (كذا فی حاشیة المجمع نقلا عن المحیط سه للمولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

زید عمرودن ذمتكده شوقدر اقچه حقم وار در دیو دعوی وعمرو بالكلیه انكار ایتدكده عمرو مبلغ مز بورك شومقداری اوزرینه زیدایله صلح اولوب بعده عمرو بن مبلغ مز بوری صلح مز قومدن مقدم سكا ادا ایتمشیدم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(صالح عن دعوی دین ثم برهن علی الایفاء اوالابراء لوصالح عن انكار لایسمع لان هذا الصلح اقتداء عن الیمین فلا ینتقض وكذا لواقر بدین ولم یدع الایفاء اوالابراء وصالح ثم ادعی الایفاء اوالابراء لایقبل

(فی العاشر من الفصولین وكذا فی الخانیة فی باب مایبطل دعوی المدعی)

زید عمرو متوفانك تركهٔ وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن عمرو ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ایتدكده ورثه بالكلیه انكارایدوب زید ایله دعوای مز بوره دن تركه دن بر دكان اوزرینه صلح اولوب دفع بدل ایتدكلرندنصكره زید فوت اولوب دكانی ورثه سی ضبط ایتدكلرنده عمروك ورثه سی زیدك ورثه سندن عمرو دین مز بوری زیده ادا ایتمشیدی دیو دعوی ایلسه لر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوادعى على انسان مالا فصالحه على شئ ثم ان المدعى عليه اقام بينة على القضاء اوالابراء لا يبطل الصلح ولا يقبل البينة فان كان المدعى عليه قبل الصلح ادعى القضاء اوالابراء وانكر المدعى ذلك فصالحه على شئ ثم اقام المدعى عليه بينة على القضاء اوالابراء يقبل و يبطل الصلح وحينئذ يكون هذا مخرجا (فى اواخر السابع من العمادية)

زيد عمرودن سكا شوقدر اقچه ايداع وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى وعمروسن بكا اصلا نسنه ايداع ايتمدلك ديو انكار ايتمكله زيد مدعاسنه اقامة بينه ايلدكده عمرو كرچك ايداع ايتمشيدك لكن تعدى وتقصير مسز منزلمدن سرقه اولنوب ضايع اولدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز (وفى الاقضية لوقال لم تستودعنى ثم ادعى الرد اوالهلاك لم يصدق ولو قال ليس له على شئ قط ثم ادعاه يصدق (فى الثامن من وديعة البزازية مثله فى العمادية فى السابع)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيد سكا شوقدر اقچه ايداع وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى وعمرو زيد بكا اصلا نسنه ايداع ايتمدى ديو انكار ايتمكله ورثه مدعالرينه اقامة بينه ايتدكلرنده عمرو كرچك ايداع ايتمشيدى لكن زيده حياتنده تسليم ايلدم ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمرودن سكا شوقدر اقچه قرض و يرمشيدم ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنى اثبات ايده مامكله دونوب عمروه ويردم ديو دعوامده غلط ايتمشيدم مبلغ مزبورى عمروه ويرميوب بكره قرض و يرمشيدم ديو بكردن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى على زيد انه دفع اليه مالا ليدفعه الى غريمه وحلفه ثم ادعاه على خالد وزعم ان دعواه على زيد كان ظنا لايقبل لان الحق الواحد كما لايستوفى من اثنين لايخاصم مع اثنين بوجه واحد (بزازية فى نوع فى الدفع من كتاب الدعوى)

زيد عمرودن سكا رشوت طريقيله درت كيسه اقچه ويرمشيدم ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنى اثبات ايده مامكله دونوب مبلغ مزبورى رشوت طريقيله عمروه ويرميوب بكره ويرمشيدم ديو بكردن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى على زيد انه دفع اليه مالا ليدفعه الى غريمه وحلفه ثم ادعاه على خالد وزعم ان دعواه على زيد كان ظنا لايقبل لان الحق الواحد كما لايستوفى من اثنين لايخاصم مع اثنين بوجه واحد (من دعوى البزازية فى اواخر الفصل الاول)

زيد عمرودن شو مقوله شوقدر اقچه قيمتلو شوقدر اشيائى سكا ايداع وتسليم ايدوب يدكده قالدى ويرديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنى اثبات ايده مامكله دونوب بن اشياء مزبوره يى عمروه ايداع ايتميوب بكره ايداع وتسليم ايتمشيدم ديو بكردن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمرودن شو مقوله شوقدر اشيامى سكا شوقدر اقچه يه بيع وتسليم ايتمشيدم مبلغ مزبورى و ير ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنى اثبات ايده مامكله دونوب بن اول اشيايى عمروه بيع ايتميوب اولقدر اقچه يه سكا بيع وتسليم ايتمشيدم اولقدر اقچه ذمتكده در و ير ديو بكردن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من البزازية والدرر من الدعوى قبل مسئلتين)

زيد عمرودن بكرك ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقمه كفيل اولمشيدك ديو دعوى وعمرو اصلا كفيل اولمادم ديو انكار ايتمكله زيد مدعاسنه اقامة بينه ايتدكده عمرو بكر مبلغ مزبورى سكا ادا ايتمشيدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى عليه مالا بحكم الكفالة فقال ماتكفلت اصلا ثم اثبته عليه فادعى المدعى عليه ان الاصيل اداه لايسمع منه لانه انما يسمع على اعتبار كونه كفيلا والا فهو فضولى فيتضمن دعوى الايصال فى مقام الخصومة الاقرار بالكفالة وانه انكر فى الابتداء فهو مناقض (فى باب ما يبطل دعوى المدعى

من دعوى القنية)

بوصورتده مرافعه اولدقلری قاضی عمروك دعواسنی استماع و بینه سنی قبول ایدوب زیدی دفعله حکم ایلسه حکمی نافذ ومعتبر اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(لان حکمه لم یستند الی دلیل شرعی ولهذا لم ینفذ حکمه ولم یعتبر حجته اذا اعطاه حجة

(کذا فی الفتاوی)

زید عمرودن بکرك ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم اولوب سن مبلغ مزبوره بکرك امریله کفیل اولمشیدك دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب زید مدعاسنی اثبات ایتدکده بعدالحکم مبلغ مزبوری عمرودن الدقدنصکره عمرو بکر بکا مبلغ مزبوره کفالتله امر ایتمدی و بن اصلا کفیل اولمادم زیدك شاهدلری یلان یره شهادت ایتدیلر دیسه حالا عمرو زید مقدما بکرك امریله کفالتمی اثبات ایتمشیدی دیو مبلغ مزبور ایله بکره رجوعه قادر اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

رجل ادعی علی رجل انه ضمن لی عن فلان الف درهم بامره وانکره فاقام المدعی البینة علی ذلك وقضی علیه فاداه قال ابو یوسف له ان یرجع به علی المکفول عنه لانه یثبت الکفالة بالامر بالبینة العادلة فیثبت حق الرجوع الا اذا صدرمنه تکذیب وزعم انه لم یأمره بالضمان فیؤاخذ بما فی زعمه

(محیط سرخسی من الکفالة فی باب مایرجع به الکفیل علی الاصیل)

زید عمرو مقتولك اوغلی بکردن عمروه فلان تاریخده شوقدر اقچه قرض ویرمشیدم دیو دعوی ایتدکده بکر عمرو اول تاریخدن ایکی سنه مقدم قتل اولنمشیدی دیو دعوی واقامۀ بینه ایدوب عمروك اول تاریخدن ایکی سنه مقدم قتل اولندیغی مشهور ومتواتر اولمغله مرافعه اولدقلری قاضی زیدی دفعله حکم ایتدکدنصکره زید اولقدر اقچه یی وجه محرر اوزره بکردن تکرار دعوی ایلسه مسموعه اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(لاتسمع الدعوی ولا البینة علی المتواتر لانه تکذیب الثابت بالضرورة والضرورات مما لایدخل الشك عندنا (من المحیط البرهانی فی الدعوی ملخصا)

تولیت وغله سی واقفك ابناسنه وابناء ابناسنه مشروطه وقفك تولیت وغله سنه ابناء ابنادن زید متصرف ایکن عمرو ظهور ایدوب بندخی واقفك ابناء ابناسندنم دیو زیددن دعوی واقامۀ بینه ایتدکده زید قبل الحکم عمرو واقفك ابناء بناتندن اولدیغنی وجه شرعی اوزره اثبات ایتمکله عمرو دفعله حکم اولنوب حجت اولندقدنصکره برمدت مرورنده عمرو بن واقفك ابناء ابناسندنم دیو زیدك یوزینه دعوی واقامۀ بینه ایتدکده مرافعه اولدقلری قاضی عمروك بینه سنی قبول وموجبیله حکم ایدوب حجت ویرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(وفی العاشر من التاتارخانیة والقضاء ماض علی حاله اذاکان بعد دعوی صحیحة وشهادة مستقیمة وعدالة الشهود ظاهرة انتهی سعد (للمولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

زید متوفانك حصرا وارثی قرنداشی عمرو بکرك یدنده اولان عقار ایچون زیدك ملکی اولوب ارثا بکا انتقال ایلدی دیو دعوی ایتدکده بکر کرچك زیدك ملکی ایدی لکن زید صحتنده اول عقاری والدهم هند متوفاته بیع وتسلیم ایدوب هنددن بکا ارثا انتقال ایلدی دیو دعوی وعمرو انکار ایدوب بکرك مدعاسی ثابت اولمدین مرافعه اولدقلری قاضی بکرك قول مجردیله عمروی دفعله حکم ایدوب بکره حجت ویرسه حالا عمرو اول عقاری بکردن دعوی مراد ایتدکده بکر یدمده حجت اولمغله دعواك مسموعه اولماز دیو عمروی دعوادن منعه قادر اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(مرت مسئلته من الظهیریة فی کتاب الدعوی)

زید متوفانك ظاهرده وارث معروفی اولمامغله ترکه سنی امین بیت المال قبض ایدوب بعده عمرو ظهور

ایدوب زیدانام هند متوفاتك قولی اولوب ملكنده ایكن اعتاق ایتمشیدی هندك بندن غیری عصبه سی اولمامغله بن زیدك ولاجهتدن حصرا وارثی یم دیوامین مزبور یوزینه دعوی ومدعاسنه وجه شرعی اوزره اقامة بینه ایدوب بعداحكم زیدك تركه سنی الدقدنصكره بكر زید بنم معتقم اولوب ولاجهتدن وارثی یم دیو عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولو قضی القاضی بالولاء والارث لاحدهما ثم شهد اخران لآخر بمثله لایقبله الا ان شهدا انه اشتری من الاول قبل ان یعتقه فیبطل قضاء الاول لانه ظهر ان القضاء وقع بعتق غیر نافذ و بولاء باطل فیكون باطلا بخلاف الاول لان القضاء بالعتق نفذ من حیث الظاهر والعتق لایحتمل الفسخ فكذلك القضاء بالعتق لایحتمل الفسخ وصار كما لوادعیا بسبب واحد بعد ثبوته ولایحتمل النقض فكذا هذا (فی باب الشهادة بالولاء من المحیط السرخسی) جاء رجل واقام بینة انه ابو هذا المیت وقضی القاضی بابوته وجعل المیراث له ثم جاء آخر واقام بینة انه ابو هذا المیت فالقاضی لایقبل بینته ولایدخل مع الاول والجواب فی ولاء العتاقة كالجواب فی الابوة

(فی السادس والعشرین من قضاء المحیط ملخصا)

(نوع آخر فی التناقض)

زید بر دكرمنی ملكمدر دیو عمروه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره زید اول دكرمن جدم بكرك تولیت وغله سی اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف مسجلیدر دیو عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی ❊ الجواب ❊ بینهٔ عادله اقامه ایدرسه بینه سی مقبوله اولور

(باع ضیعة ثم ادعی انها وقف علیه واراد تحلیف المدعی علیه لیس له ذلك وان اقام بینة علی ما ادعاه تقبل بینته قال فی شرح الوهبانیة نقلا عن التاتارخانیة عن فتاوی التجنیس فی مسئلة البیع المتقدمة انه یسمع الدعوی وینقض البیع وبه اخذ صدر الشهید وقال الفقیه قال بعض الناس لایقبل البینة ولكن نأخذ به وفی العمادیة انه نأخذ بسماع البینة ونقض البیع وقیل لاتقبل والاول اصح انتهی وفی الخلاصة والبزازیة یقبل البینة وان لم یصح الدعوی وهو المختار وكذا لوادعی البایع انها وقف علی مسجد كذا وبرهن یقبل وینقض البیع وبه نأخذ وقیل لایكون البایع متناقضا والاول اصح انتهی وفی الفصول العمادیة وقیل ینبغی ان یكون الجواب علی التفصیل ان كان الوقف علی قوم باعیانهم لایقبل البینه بدون الدعوی عند الكل وان كان علی الفقراء اوعلی المسجد عندهما تقبل وعند ابی حنیفة لاتقبل وهو المختار انتهی قلت وصوب الزیلعی عدم قبول البینة قال وهو الاحوط لان اقامة البینة ان الضیعة وقف علیه لاتقبل لان مجرد الوقف لایزیل الملك بخلاف الاعتاق ولو برهن انه وقف محكوم بلزومه قبل والله اعلم ومثله فی فتح القدیر وهذا تفصیل حسن ینبغی ان یعول علیه

(منح الغفار فی مسائل شتی)

زید بر منزلی ملكمدر دیو عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره زید اول منزل بكرك ملكی اولوب فضولا بیع ایتمشیدم دیو عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(سئل فی رجل باع دابته وسلمها للمشتری ثم ادعاها انسان وشهد البایع وقال بعت مالا املك وهی لهذا المدعی هل تقبل شهادته والحالة هذه ام لا اجاب لاتقبل شهادة البایع بكون المبیع ملك المدعی كما فی البزازیة والخانیة وغیرهما فلا یلتفت الی قوله بعت ما لا املك وعلی مدعی الدابة البینة (خیر الدین افندی فی كتاب الشهادة) رجل باع دارا اوعقارا ثم ادعی انه باعها بعد ما وقف اختلف المشایخ فیه والاصح انه لایسمع دعواه كما لوادعی انه باعه وهو لغیره

(من بیوع الخانیة)

زید بر جاریه یی ملكمدر دیو عمروه هبه وتسلیم ایدوب بعده عمرو فوت اولدقده زید جاریه زوجه م هندك ملكی اولوب فضولا هبه ایتمشیدم دیو عمروك ورثه سندن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جرابه مما مر آنفا)

زيد بر منزلی ملكمدر ديو اناسی هندك حضورنده عمروه بيع وتسليم ايتدكده هند بلا عذر سكوت ايدوب عمرو درت سنه ضبط ايتدكدنصكره هند اول منزلی قبل البيع ملكمدر ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(باع عقار اوامرأته اوولده اوبعض اقاربه حاضر يعلم البيع ووقع التقابض بينهما وتصرف المشترى فى ذلك زمانا ثم ادعى من كان حاضرا عند البيع ان العقار له ولم يكن للبايع لاتسمع دعوى المدعى لان حضوره عند البيع وترك المنازعة اقرار منه انه ملك البايع وقيل سكوته فى هذه الحالة كالافصاح بالاقرار دلالة قطعا للاطماع الفاسدة لاهل العصر فى الاضرار بالناس وفى الجامع الصغير سكوت المالك فيما اذا باع رجل ملكه وهو حاضر لايكون رضى بالبيع وهذا فى غير الاقارب (من خزانة المفتين)

زيد بر دكرمنی ملكمدر ديو اوغلی عمروك حضورنده بكره بيع وتسليم ايتدكده عمرو بلا عذر سكوت ايدوب بكر برمدت ضبط ايتدكدنصكره عمرو اول دكرمن قبل البيع ملكمدر ديو بكردن دعوى ايلسه مسموعه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(باع شيئا وزوجته او بعض اقاربه حاضر ساكت ثم ادعاه لايسمع واختار القاضى فى فتاواه انه يسمع فى الزوجة لافى غيرها واختار ائمة خوارزم ماذكرناه بخلاف الاجنبى فان سكوته وقت البيع والتسليم ولو جارا لايكون رضى بخلاف سكوت الجار وقت البيع والتسليم وتصرف المشترى فيه زرعا وبناء حيث يسقط دعواه على ما عليه الفتوى قطعا للاطماع الفاسدة (من البزازية فى نكاح البكر كذا فى التنوير فى الايصاء)

زيد يدنده اولان منزلی مستقلا ملكی اولمق اوزره قرنداشلری عمرو وهندك حضورلرنده بكره بيع وتسليم ايتدكده منبورلر بلا عذر سكوت ايدوب بكر برقاج سنه ضبط ايتدكدنصكره عمرو وهند اول منزلك شومقداری قبل البيع ملكمزدر ديو بكردن دعوى ايلسه لر مسموعه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته آنفا من البزازية وقبل مسئلة من الخزانة)

زيد بر منزلك نصف معينی ملكی اولمق اوزره زوجه سی هندك حضورنده عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكده هند بلا عذر سكوت ايدوب نصف مرقومه متعلقه دعوى ايتمامشيكن حالا هند نصف مزبور قبل البيع فلان جهتدن ملكمدر ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(رجل باع عقارا وامرأته اوولده اوبعض اقاربه حاضر يعلم البيع ووقع التقابض بينهما وتصرف المشترى فى ذلك زمانا ثم ادعى بعض من كان حاضرا فى البيع ان العقار له ولم يكن للبايع قال مشايخ سمرقند لاتسمع دعوى المدعى سدا لباب التلبيس وقال مشايخنا تسمع دعواه فينبغى للمفتى ان ينظر فى ذلك ان كان البايع والمدعى معروفا بالتلبيس والخصومات الباطلة ينبغى للمفتى ان يفتى بالقول الاول وان لم يكن كذلك فيفتى بصحة الدعوى وهذا اذالم يكن السلطان استثنى تلك الخصومة فى تقليد القضاء (فى دعوى الاستحقاق من بيوع الخانية) باع شيئا بحضرة امرأته وهى ساكتة ثم ادعت بعد ذلك انه لها الصحيح انها تسمع وذكر فى فصل الثلثين من فصول الاستروشنى ان السكوت فى عشرين موضعا كالاقرار والاجازة (مجمع الفتاوى فى فصل التناقض) السكوت كالايضاح فى ثلثين مسئلة مذكورة فى العمادية وجامع الفصولين وغيرهما الاولى سكوت البكر عند تزويجها الثانية عند بلوغها الثالثة عند قبض مهرها الرابعة سكوت المتصدق عليه الخامسة سكوت المالك عند قبض الموهوب له السادسة سكوت المديون عند الابراء السابعة سكوت المقرله عند الاقرار الثامنة سكوت الوكيل عند التوكيل التاسعة سكوت الوصى عند الايصاء له العاشرة سكوت من جعل امر الطلاق بيده الحادية عشر سكوت احدا لها زلين عند قول الآخر قد بدا لى ان اجعله بيعا صحيحا الثانية عشرة سكوت المالك

عند قسمة الغنيمة الثالثة عشرة سكوت المشترى بالخيار عند روئية العبد يتصرف الرابعة عشرة سكوت البايع عند قبض المشترى المبيع الخامسة عشرة سكوت الشفيع عند العلم بالبيع السادسة عشرة سكوت المولى عند تصرف العبد السابعة عشرة سكوت القن عند بيع الثامنة عشرة سكوت الحالف ان لايتركه يمر عند نزول المحلوف عليه التاسعة عشرة السكوت عند لتهنية بالولد العشرون سكوت المولى عند ولادة ام ولده الحادية والعشرون السكوت قبل البيع عند الاخبار بالعيب الثانية والعشرون سكوت القريب عند بيع عقار بحضرته وكذا سكوت احد الزوجين الثالثة والعشرون سكوت من رأى غيره يتصرف زمانا فى شئ ثم ادعى انه ملكه الرابعة والعشرون سكوت المالك اذا رأى غيره يبيع متاعه الخامسة والعشرون سكوت الموكل حين قال له الوكيل بشراء شئ بعينه انا اريد شراءه لنفسى بخلاف سكوت المتفاوضين كما فى شرح شركة المجمع السادسة والعشرون سكوت الولى عند روئية الصبى يبيع ويشترى السابعة والعشرون سكوت المالك عند روئية من يشق زقه الثامنة والعشرون سكوت الحالف ان لا يستخدم قن فلان عند خدمته التاسعة والعشرون سكوت الموقوف عليه عند الايقاف عليه الثلثون هى ماقدمنا من سكوت احد الزوجين عند بيع الزوج عقاره ثم زدت ثلث مسائل ثنتان من القنية الاولى دفعت لتجهيز بنتها اشياء من امتعة الاب وهو ساكت فليس له الاسترداد الثانية انفقت الام فى جهازها ماهو معتاده فسكت الاب لايضمن الاب الام انتهى الثالثة باع جارية وعليها حلى ولم يشترط ذلك للمشترى لكنه تسلم المشترى الجارية وذهب بها والبايع ساكت كان سكوته بمنزلة التسليم فكان الحلى لها (كذا فى فتاوى الظهيرية من الفوائد الزينية لابن النجيم فى احكام السكوت)

زيد يدنده اولان باغچه يى قوكشيسى هندك حضورنده عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرودخى باغچه ده اشجار غرس وهندك مواجهه سنده اون سنه تصرف ايدوب هند حين بيعده ومدت مزبوره ده بلا عذر سكوت ايتمشيكن حالا هند اول باغچه قبل البيع ملكمدر ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(باع ارضا وسلمها الى المشترى وتصرفها مدة زرعا وبناء وجاره ساكت ثم ادعى الآن انها ملكى لايسمع دعواه (قنية فى كتاب الدعوى)

زيد يدنده اولان عرصه يى جارى عمروك حضورنده بكره بيع وتسليم ايدوب بكر دخى عرصه ده اشجار غرس وعمروك مواجهه سنده اون سنه تصرف ايدوب عمرو حين بيعده ومدت مزبوره ده بلاعذر سكوت ايتمشيكن حالا عمرو عرصهٔ مرقومه قبل البيع ملكمدر ديو بكردن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(بخلاف الاجنبى ولو جارا الا اذا تصرف المشترى فيه زرعا وبناء فلا تسمع دعواه

(تنوير الابصار وغيره)

هند برمنزلى قزى زينبك مواجهه سنده قز قرنداشى فاطمه يه هبه وتسليم ايتدكده زينب سكوت ايلسه حالا زينب فاطمهدن هند منزل مزبورى سكا هبه ايتمزدن مقدم بكا هبه وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى ايتدكده فاطمه مجرد حين هبه ده سكوت ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديو زينبى دعوادن منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر من بيوع الخانية قبل مسئلة)

زيد متوفانك تركه سنى خاله سى اوغلى عمرو قبض ايدوب بكر بن زيدك وارثى دكلم ديو اقرار ايتدكدن صكره بكر عمرودن بن زيدك لابوين عمى اوغلى وحصرا وارثى يم ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدوب تركه يى عمرودن المق استدكده عمرو مجرد وجه محرر اوزره اقرار ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديو تركه يى ويرمامكه قادر اولورمى * اولماز

(اذا قال انا وارث فلان لايصح مالم يبين جهة الارث ولو قال انا لست بوارث لفلان ثم ادعى انه

وارثه و بين الجهة يصح لان التناقض فى النسب لايمنع صحة الدعوى وذكر رحمه الله فى باب ثبوت النسب اذا قال ليس هذا الولد منى ثم قال هو منى يصح (عمادية)

زيد متوفانك ورثه سى تركهٔ زيدى اقتسام ايتدكلرنده تركه دن اولمق اوزره برمنزلى قسمته ادخال ايدوب منزل مزبور ورثه دن عمروك حصه سنه اصابت ايتمكله عمرو قبض ايتدككدنصكره ايچلرندن هند زيد صحتنده منزل مزبورى بكا هبه وتسليم ايتمشيدى ديودعوى ايلسه مسموعه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

ورثة اقتسموا ارضا ورثوها ثم ادعى احدهم انه كان ملك جده لابيه تمليكا شرعيا ومات ابوه عنه فالان ملك المدعى ولم يكن عالما وقت القسمة به لا يسمع (من دعوى القنية فى باب مايبطل دعوى المدعى وكذا فى الثامن والعشرين من الفصولين) وفى المنية اثنان اقتسما التركة ثم ادعى احدهما ان اباه كان جعل له هذا شئ المعين من الذى كان داخلا تحت القسمة ان قال انه كان فى صغرى يقبل وان مطلقا لا (فى الاول من دعوى البزازية)

زيد متوفانك ورثه سى تركهٔ زيدى اقتسام ايتدكلرنده شوقدر اشيايى تركه دن اولمق اوزره قسمته ادخال ايدوب اقتسام ايتدكلرندنصكره ايچلرندن زيدك زوجه سى هند زيد صحتنده اشياء مزبوره يى بكاهبه وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى ايلسه شرعا مسموعه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(ادعى بعد القسمة عينا من اعيان التركة حيث لايسمع لان حقه متعلق بعين التركة صورة ومعنى فانتظم بالقسمة انقطاع حقه عن التركة صورة ومعنى لان القسمة تستدعى عدم اختصاصه به (من البزازية فى كتاب القسمة فى الفصل الثالث) ولو ادعى عينا من اعيان التركة انه اشتراه من الميت او وهبه الميت له وسلمه اليه لايسمع بعد القسمة اذا لاقدام على القسمة اقرار منه ان المقسوم مشترك ثم دعواه هكذا تناقض (حاوى القنية فى الدعوى)

هند متوفاتك ورثه سى تركه سنى اقتسام ايتدكلرنده برمنزلى قسمته ادخال ايتدكلرندنصكره ايچلرندن قزى زينب بن صغرمده هندك عيالنده اولوب اب وجد و وصيدن كسندم يوغيكن هند صحتنده اول منزلى بكا هبه واشهاد ايتمشيدى حين قسمتده بلمامكله سكوت ايلدم شمدى بلدم ديودعوى واقامهٔ بينه ايلسه مسموعه ومقبوله اولورمى ❊ الجواب * اولور

(ابنان اقتسما تركة ابيهما ثم قال احدهما بعد القسمة بالفارسية اين فلان چيز راپدر بنام من كرده بودواقام بينة تسمع ان ادعى ان ابى وضعه باسمى فى حال صغرى وان ادعاه مطلقا لا يسمع (من دعوى القنية فى باب مايبطل دعوى المدعى) وفى المنية ابنان اقتسما التركة ثم ادعى احدهما ان اباه كان جعل له هذا الشئ المعين من الذى كان داخلا تحت القسمة ان قال انه كان فى صغرى يقبل وان مطلقا لا (بزازيه فى الدعوى فى نوع الدفع)

زيدفوت اولوب زوجه سى هندى وسائر ورثه سنى ترك ايدوب مزبورلر تركهٔ زيدى اقتسام ايتدكلرنده برمنزلى تركه دن اولمق اوزره قسمته ادخال ايدوب منزل مزبور ورثه دن زينبك حصه سنه اصابت ايتدكدنصكره هندبن منزل مزبورى شرايه حياتنده زيدى توكيل ايتمكله زيد بنم ايچون اشترا ايتمشدى ملكمدر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(فش) قسم تركة بين ورثة الميت اوقبل تولية لوقف او وصاية فى تركة بعد العلم و التعيين بان هذا تركة اووقف ثم ادعاه لنفسه لايسمع (جامع الفصولين فى الفصل العاشر)

بوصورتده عمرو قاضى هندك دعواى مزبوره سنى استماع و بينه سنى قبول ايدوب منزل مزبورى هندك اولمق اوزره حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(لان حكمه لم يستند الى دليل شرعى ولهذا لم ينفذ حكمه (مامر من فتاوى خيرالدين افندى قبيل باب نوع فى البيع بشرط يكون جوابا لهذا السوال)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى و اوغلى عمرو ايله قزى زينبى ترك ايتدكده جمله تركه يى عمرو

قبض ايدوب بعده هند ايله حصه سندن تركه دن برمقدار نسنه اوزرينه على طريق التخارج صلح ودفع بدل ايتدكدنصكره زينب تركه دن حصه سنى عمرو دن طلب ايتدكده عمرو زيد صحتنده جمله اشيا سنى بكا ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب ثمنندن ذمتى ابرا ايتمشيدى مقبوضم اولان جمله اشيا ملكمدر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(ط) ادعى بعض الورثة دينا فى التركة بعدتمام القسمة صح وله ان ينقض القسمة ولو ادعى عينا من اعيان التركة انه اشتراه من الميت اووهبه الميت له وسلمه اليه لايسمع بعدالقسمة (من دعوى القنية فى باب مايبطل دعوى المدعى) هند متوفاتك ورثه سى تركه سنى اقتسام ايتدكلرندنصكره هندك زوجى زيد هندك ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم وار درديو دعوى ايتدكده سائر ورثه مجرد حين قسمتده سكوت ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديو زيدى دعوادن منعه قادراولورلرمى ❊ الجواب * اولمازلر

(ادعى بعض المقتسمين من الورثة دينا على الميت واقام بينة تقبل بعد القسمة ولم تكن القسمة ابراء عن الدين (من فصول العمادى ذكر مثلها آنفا)

زيد عمرو متوفاتك ورثه سندن عمرو حياتنده ثلث مالندن شوقدر اقچه يى فلان جهته وصيت ايدوب تنفيذنه بنى وصى نصب ايتدكدنصكره مصرا فوت اولمشيدى ديو دعوى و ورثه وصيت من بوره يى انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامة بينه ايتدكدنصكره ورثه عمرو وصيت مز بوره دن رجوع ايتمشيدى ديو دعوى ايلسه لر مسموعه اولورمى * الجواب * اولور

(ز) ادعى وصية وانكرها الوارث فبرهن الموصى له فادعى الوارث الرجوع قيل لايسمع وقيل يسمع وهو الاصح لانه مما يخفى لعل الموصى اوصى ثم رجع ولم يعلم بها وارثه فانكر فاذا اخبر ادعى الرجوع والتناقض فى مثله لايضر (فى العاشر من الفصولين)

هند مرض موتنده برشيئم يوقدر ديوب بعده فوت اولدقده ورثه سى عمروك يدنده اولان اشيا ايچون هندك تركه سندندر ديو عمرودن دعوى ايتدكلرنده عمرو مجرد هند بويله ديمكله دعواكز مسموعه اولماز ديو ورثه يى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(عت) قال فى حال مرضه ليس لى شئ فى دار الدنيا ثم مات عن زوجة و بنت وورثة فللورثة ان يحلفوا زوجته وابنته على انهما لاتعلمان شيئا من تركة فى بطريقه (قنيه فى باب الاستحقاق من ادب القاضى)

بر بلده اهاليسندن زيدك مسافهٔ سفر بعيد اولان بلدهٔ اخرى اهاليسندن بعض كسنه لر ايله نسبه متعلقه دعواسى اولمغله بلده سى قاضيسندن نقل شرعى آلوب بعده كتوروب بلدهٔ اخرى قاضيسى بكره ويروب نسبنى بيان ايتدكده اسمم ابراهيم بابام محرم جدم انور در ديوب نقلده انور يرينه رجب يازلمش اولمغله بكر تقريرك نقله مطابق دكلدر ديدكده زيد جدم اسمى مقدم انور اولوب صكره رجب تسميه اولنمغله غلط ايدوب انور ديدم نقلده يازلديغى اوزره اسمى رجبدر ديسه مجرد رجب يرينه انور ديمكله دعواسى استماع اولنمقدن قالورمى ❊ الجواب ❊ قالماز

(فى النوازل ذكر عطا بن حمزة وقع الغلط فى الدعوى اوالشهادة ثم اعادوها فى مجلس آخر بلا خلل ان زاد اوزادوا الاتقبل وان خلا عن تناقض لان الظاهر ان الزيادة كانت بتلقين انسان وعن الامام شهدا عند القاضى ثم زادا فيها قبل القضاء او بعده وقالا اوهمنا وهما عدلان يقبل وعليه الفتوى اما تعيين المحتمل وتقييد المطلق يصح من الشاهد ولو بعد الافتراق ذكره القاضى وعن الثانى لوشهد عند القاضى ثم جاء بعد يوم وقال شككت فى شهادتى فى كذا وكذا فان كان يعرف بالصلاح تقبل شهادته فيما بقى وان لم يعرف به فهذه تهمة تلغى شهادته وقوله رجعت عن شهادتى فى كذا وكذا او غلطت فى كذا اونسيت مثل قوله شككت وهذا كله بشرط عدم المناقضة بين الاول والثانى (فى زيادة الشاهد وتنقيصه من شهادة البزازية) وفى الباب العاشر من دعوى النصاب الشهود لو نسبوا انفسهم الى الغفلة لايوجب قدحا فى الشهادة فى بعض المواضع كما اذا شهدوا على القتل وقالوا لاندرى او باى شئ قتله تقبل فى حق الدية وكذا فى الشهادة على الملك وقالوا نسيت التاريخ

لايوجب قدحا فى الشها دة*

(للمولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمدافندى)

(نوع آخر)

هند زوج مطلق زيد ايچون زيد ذمتنده اصلا حقم يوقدر ديو اقرار ايتدكد نصكره هند اقرار مزبور دن مقدم زيد ذمتنده شوقدر اقچه مهرم وار در ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(واذا قال لاحق لى قبل فلان ثم ادعى عليه شيئا لاتسمع دعواه (تا تارخانية فى الفصل التاسع عشر من الدعوى)

زيد عمرو ذمتنده اصلا حقم يوقدر ديوب عمروى ابرا ايتدكد نصكره زيد ابراء مزبور دن مقدم عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم وار در ديودعوى ايلسه مسموعه اولورمى ❋ الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا من التاتارخانية)

بوصورتده مرافعه اولـدقلرى قاضى ابرادعوايه مانع دكلدرديوزيدك دعواى مرقومه سنى استماع و بينه سنى قبول ايدوب اولقدراقچه يى عمرودن زيده حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى ❋الجواب ❋ اولماز

(مرت مسئلته من فتاوى خيرالدين افندى قبيل باب نوع فى البيع بشرط)

زيد عمروذمتنده اصلا حقم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد بكردن اقرار مزبور دن مقدم عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم اولوب سن مبلغ مزبوره كفيل اولمشيدك ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب ❋ اولماز

(وفى الاصل اقر رجل انه لاحق له قبل فلان فهو جائز عليه و يدخل فيه كل عين ودين وكفالة واجارة وحد وجناية (فى الرابع عشر من دعوى الابراء والصلح من دعوى البزازية)

زيد عمروك ذمتنده انجق شوقدر اقچه حقم وار در اندن غيرى اصلا حقم يوقدر ديواقرارايتدكدن صكره زيد اقرار مزبوردن مقدم عمرو ذمتنده مبلغ مزبور دن ماعدا شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى ❋ الجواب * اولماز

(وكذا لوقيل لرجل ترا ازفلان چيزى بايد فقال لاوقيل له ترا ازفلان چندين بايد فقال رجل سمعنا اكثر من هذا فقال بيش ازين نيست ثم ادعى اكثرمنه لا تسمع (فى الفصل الرابع عشر فى الابراء عن الدعاوي من كتاب دعوى الخلاصة)

زيد عمروى ذمم ناسده اولان شوقدر اقچه سنى قبض ومصارفنه صرفه توكيل ايدوب عمرو دخى قبض ايتدكد نصكره محاسبه كوردكلرنده عمرو زيده مبلغ مزبوردن مصارفكه انجق شو قدر اقچه صرف ايلدم اندن غيرى نسنه صرف ايتمدم ديو اقرار ايتدكدنصكره عمرواقرارمزبوردن مقدم اندن غيرى شوقدر اقچه صرف ايتمشيدم ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(والمرءمؤاخذ بزعمه (غاية البيان من الباب المحكى فيماتقدم من البداية يعنى باب الوكالة بالبيع والشراء) وفى الاقرارات يعتبر الاخير (جامع الفصولين فى العاشر)

زيدمرض موتنده عمرو اجنبى ايچون عمرو ذمتنده اصلاحقم يوقدر ديو اقرار ايدوب بعده زيد فوت اولدقده ورثه سى عمرودن زيدك اقرار مزبوردن مقدم ذمتكده شوقدر اقچه حقى واردر ديو دعوى ايلسه لرمسموعه اولورمى ❋ الجواب* اولماز

(وعلى هذا لو اقرالمريض بذلك لاجنبى لم تسمع الدعوى عليه بشئ من الوارث فكذا اذا اقر لبعض ورثته كما فى البزازية وعلى هذا يقع كثيرا ان البنت فى مرض موتهاتقر بان الامتعة الفلانية ملك ابيها لاحق لهافيهاوقداجبت فيهامرارا بالصحة ولا تسمع دعوى زوجها فيها مستندا بما فى التاتارخانية من باب اقرارالمريض معزيا الى العيون (اشباه فى كتاب الاقرار)

واما اقرار المريض بالابراء بان اقر المريض انه كان ابرأ فلانا من الدين الذى عليه فى صحته لايجوز لانه لايملك انشاء الابراء فلا يملك الاقرار به بخلاف الاقرار باستيفاء الدين لانه اقرار بقبض الدين وانه يملك الانشاء القبض فيملك الاخبار عنه بالاقرار والله تعالى اعلم (بدايع فى اقرار المريض كما فى جامع الفصولين فى اقرار المريض نقلا عن الخانية سه للمولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى)

زيد عمرودن جهت كفالتدن ذمتكده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمرو اقرار ايدوب ديمدر ادا ايده يم ديدكدنصكره عمرو دونوب بن اول اقچه يى قبل الاقرار سكا ايفا ايتمشيدم ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى دينا فاقر ثم قال اوفيته لو كان كلا القولين فى مجلس واحد لايقبل للتناقض ولو تفرقا عن هذا المجلس ثم قال اوفيته و برهن على الايفاء بعد ما اقر به يقبل لعدم التناقض ولو ادعى الايفاء قبل اقراره لايقبل (من الفصولين)

زيد متوفانك زوجه سى هند عمرودن زيدك ذمتكده قرضدن شوقدر غروشى واردر حصه مى و يرديو دعوى وعمرو اولقدر دينه اقرار ايدوب استمهال ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورك شو مقدارينى زيده حياتنده ادا ايتمشيدم ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد بر وقف نقوده متولى اولدقده اصل مال وقفدن شو قدر اقچه قبض ايلدم ديو اقرار ايدوب بعده برمدت مرورنده قاضى زيدك محاسبه سنى كوردكده زيد بنم مقبوضم شو قدر ناقص اولوب كاذبا اقرار ايتمشيدم ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من غاية البيان قبل ثلث مسائل)

زيد عمرودن ذمتكده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمرو بن مبلغ مزبورى سكا ادا ايتميوب سنك اذنكسز بكره ويردم ديو اقرار ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى اقراردن مقدم سكا ادا ايتمشيدم ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من غاية البيان قبل اربع مسائل)

زيد متوفانك حصرا وارثى صغير اوغلى عمرو بالغ اولدقده وصيسى بكرك يدنده اولان تركهٔ زيدى طلب ايتدكده بكر مقبوضم شو قدر در ديو عمروه بعض اشيا ويروب عمرو بكرك يدنده اولان تركه يى تماما الدم ديو اقرار ايتدكدنصكره عمرو بكرك يدنده اولان بعض اشياء معينه ايچون زيدك تركه سندندر ديو دعوى ومدعاسنه اقامهٔ بينه ايلسه مسموعه ومقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(وفى المنتقى اذا دفع الوصى الى اليتيم ماله بعد البلوغ فاشهد اليتيم على نفسه انه قد قبض منه جميع تركة والده فلم يبق من تركة والده عنده من قليل ولا كثير الا وقد استوفاه ثم ادعى فى يد الوصى شيئا وقال هو من تركة والدى واقام البينة قبلت بينته وكذا لواقر وارث انه قد استوفى جميع ماترك والده من الدين على الناس ثم ادعى لابيه دينا على رجل سمع دعواه فى فصل فى تصرفات الوصى فى مال اليتيم (من وصايا الخانية وكذا فى فصل القبض والابراء من كتاب الاقرار وكذا فى باب ما يبطل دعوى المدعى من الدعوى)

زيد چوبانى عمروه يدكده اولان شو قدر قيونلرم موجود ميدر ديو سؤال ايتدكده عمرو جمله سى موجود اولوب يدمده در ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سى قيونلرى عمرودن طلب ايتدكلرنده عمرو اقرار مزبوردن مقدم قيونلرك شو مقدارى ضايع اولمشيدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من غاية البيان)

هند زيدك يدنده اولان باغچه ايچون زيدك ملكيدر بنم اصلا علاقهم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره

هند اقرار مزبوردن مقدم باغچه‌نك ثلثانی بنمدر دیو زیددن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(فح) من اقر بعین لغیره فكما لایملك ان یدعیه لنفسه لایملك ان یدعیه لغیره بوكالة او وصایة (جامع الفصولین فی اول الفصل العاشر (عك حم) اقر بان الدار التی فی ید فلان ملك زید ثم ادعاها لنفسه لایسمع (من دعوی القنیة فی باب مایبطل دعوی المدعی)

زید ایكی مصحف شریفی عمروه ثمن معلومه اجل معلوم ایله بیع وتسلیم ایتدكدنصكره اجل حلولنده ثمن مزبوری عمرودن طلب ایتدكده عمرو مصحف شریفلر بیع صحیح ایله بیع اولنوب ثمنی ذمتمده دینمدر دیو اقرار وبر مقدارینی زیده ویردكدنصكره عمرو دونوب بیع مزبور مواضعه طریقیله اولمشیدی دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(یفهم جوابه مما مر من غایة البیان)

هند وزینب ملك منزللرینی زیده اوچ بیك یدیوز اقچه‌یه بیع وتسلیم ایتدكلرندنصكره مزبوره‌لر منزلك قیمتی یدی بیك غروش اولوب مقدما بعض كسنه‌لر یدی بیك غروشه شرایه طالب اولمشلر ایكن بیع ایتمیوب ضرورتمز اولمغله قیمتی یدی بیك غروش اولدیغی معلوممز ایكن زیده نقصان ایله بیع ایلدك دیو اقرار ایتدكلرندنصكره مزبوره‌لر زید بزی تغریر ایتمكله منزلی زیده غبن فاحش ایله بیع ایتمشیدك دیو زیددن دعوی ایلسه‌لر مسموعه اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(لارد بغبن فاحش فی ظاهر الروایة ویفتی بالرد ان غر والا لا (تنویر الابصار)

سكناسی زید واقفك عتقاسنه مشروطه وقف منزلده عتقادن عمرو ساكن ایكن عمرو بكر ایچون زیدك عتقاسندندر دیو اقرار ایدوب بكر ایله منزل مزبورده برمدت ساكن اولدقلرندنصكره عمرو دونوب بكره زیدك عتقاسندن اولدیغكی اثبات ایله والا منزلدن چیق دیمكه قادر اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز (الحجة هی البینة او الاقرار (ظهیریة)

زید متوفانك تركه‌سنی لابوین قز قرنداشی هند قبض ایتدكدنصكره عمرو ظهور ایدوب بن زیدك لابوین عمی اوغلی ووارثی یم دیو هنددن دعوی ایتدكده هند عمروك وجه محرر اوزره زیدك وارثی اولدیغنی اقرار ایدوب تركه‌یی عمرو ایله اقتسام ایتدكدنصكره هند بن كاذبة اقرار ایتمشیدم وراثتكی اثبات ایله والا مقبوضكی بكا ویر دیو عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(وارث معروف اقر بوارث آخر قاسم ما بیده علی موجب اقراره اذ اقر باستحقاق المال فنفذ فی حق المال لا فی حق النسب اذ فیه تحمیل النسب علی الغیر (فی التاسع والعشرین من الفصولین)

(نوع آخر)

هند زید ذمتنده اصلا حقم یوقدر دیوب زیدی ابرا ایتدكدنصكره هند ابراء مزبوردن مقدم زید ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(وذكر القاضی اتفقت الروایات علی ان المدعی لو قال لادعوی لی قبل فلان او لا خصومة لی قبل فلان یصح ولایسمع دعواه الا فی حق حادث بعد الابراء (من دعوی البزازیة فی الاول فی نوع آخر فی الدفع)

بوصورتده هند مبلغ مزبوری تغلبا زیددن السه زید مبلغ مرقومی هنددن استردادە قادر اولورمی ✲ الجواب ✲ اولور

لانه اخذه بغیر حق (من وقف الخیریة)

زید عمرو ذمتنده اصلا حقم یوقدر دیوب عمروی ابرا ایتدكدنصكره زید ابراء مزبوردن مقدم عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

بوصورتده مرافعه اولدقلری قاضی ابرا دعوایه مانع دکلدر دیو زیدك دعوای مرقومه سنی استماع و بینه سنی قبول ایدوب اولقدر اقچه یی عمرودن زیده حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(قع عك) القاضی المقلد اذا قضی علی خلاف مذهبه لاینفذ

(فی باب القضاء فی المجتهدات من القنیة)

زید عمرودن ذمتکده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی وعمرو سن بنی مبلغ مزبوردن ابرا ایدوب بن دخی قبول ایتمشیدم دیو دعوی ومدعاسنه اقامة بینه ایتدکده زید بن سنی مبلغ مزبوردن ابرا ایتمشیدم لکن سن ابرامدنصکره دین مرقومه اقرار ایلدك دیو دعوی ایلسه دعواسنه التفات اولنورمی *الجواب ❋ اولنماز

وقد وقعت حادثة الفتوى ابرأ ابراء عاما ثم اقر بعد الابراء بالمال المبرأ منه فهل يعود بعد سقوطها اجبت بانه لايعود (كما فی جامع الفصولين) برهن انه ابرأنی عن هذه الدعوی ثم ادعی المدعی ثانیا انه اقرلی بمال بعد ابرائی فلوقال المدعی علیه ابرأنی وقبلت الابراء اوقال صدقته فیه لایصح هذا الدفع یعنی دعوی الاقرار ولولم یقله صح الدفع لاحتمال الرد والابراء یرتد بالرد فیبقی المال بخلاف قبوله اذلا یرتد بالرد بعد قبوله انتهی (اشباه)

زید قرنداشی اوغلی عمروایله میراثه متعلقه دعواسندن عمروك ذمتنی ابرا ایتدکدنصکره زید خصوص مزبوری عمرودن دعوایه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(اذا صالح احد الورثة مع الباقین وفی الترکة عقار وحیوان وعروض وامتعة والمدعی لایدری ماهی وجمیع ذلك فی ید المدعی علیهم جاز الصلح وقال الشافعی لایجوز بناء علی ان الابراء عن الحقوق المجهولة یجوز عندنا خلافا له وقال ابو القاسم الصفار یجوز الابراء عن الدیون المجهولة اما الصلح عن الاعیان المجهول فلایجوز لان فیه معنی البیع وهو تملیك نصیبه ایاهم والترکة لاتخلو عن دین ولوجاز هذا لادی الی تملیك دین من غیر من علیه ولكن الاصح ان هذا الصلح یجوز والجهالة انما تکون مانعة من الجواز اذاکانت مانعة من التسلیم اما الجهالة بنفسها فلا تکون مانعة وههنا غیر مانعة لان الترکة فی ایدیهم فوقع الاستغناء عن التسلیم واما قوله ان الترکة لاتخلوعن دین فیقول هذا وهم وبه لایثبت الفساد اذلو اعتبر وهم ما صح عقد فی العالم

(خزانة المفتین فی اوائل الصلح نقلا عن طج)

زید صحتنده عمروایله برخصوصه متعلقه دعواسندن عمروی ابرا ایتدکدنصکره زید فوت اولسه ورثه سی خصوص مزبوری عمرودن دعوایه قادر اولورلرمی ❋ الجواب * اولمازلر

(لان الورثة قائمون مقام مورثهم (فی باب عتق المملوك بین الشرکاء من المحیط السرخسی)

زید متوفانك ورثه سی عمرو ذمتنده اصلا حقمز یوقدر دیوب عمروی ابرا ایتدکلرندنصکره ورثه زیدك ذمتکده شوقدر حق اولوب ارثا بزه انتقال ایلدی دیو عمرودن دعوی ایلسه لر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ابرأه عن الدعوی ثم ادعی علیه ارثا عن ابیه ان کان مات ابوه قبل الابراء لایصح الدعوی وان کان لایعلم موته وقت الابراء یصح (من دعوی البزازیة فی الرابع عشر) ولو ادعی علیه مالا بارث فلو مات مورثه قبل ابراء لاتسمع دعواه وان لم یعلم هو بموت مورثه عند ابرائه فی اول العاشر من الفصولین

هند صغیره بالغه ورشیده اولوب وصیسی زیدك یدنده اولان مالنی الدقده زیدك یدنده اولان شوقدر بیك اقچه می تماما زیددن الدم زید ایله مبلغ مرقومه متعلقه دعوام یوقدر دیوب زیدی ابرا ایتدکدنصکره هند مبلغ مزبوری المیوب کاذبة اقرار ایتمشیدم دیو مبلغ مزبوری زیددن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(مرت مسئلته من التاتارخانیة وغایة البیان)

زید عمروایله اصلا دعوام یوقدر دیوب عمروی ابرا ایتدکدنصکره زید حین ابراده عمروك یدنده اولان

منزل ایچون منزل مزبورك نصفی مالکم اولوب ابرا مزبوردن مقدم منزلی تغلبا مستقلا ضبط ایتمشیدك دیو عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(قال لا دعوی لی معك یكون ابراء ابدا لانه اسقاط والاسقاط لا یتوقت حتی لو قال ابرأتك سنة لا یصح الدعوی بعدها اصلا (بزازیة فی الرابع عشر من دعوی الابراء والصلح)

زید عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسندن عمروی ابرا ایتدکدنصکره زید عمرودن آخر خصوصی دعوی مراد ایتدکده عمرو اول خصوصدن بنی ابرا ایتمکله بو خصوصدن دخی ابرا ایتمش اولورسن دیو زیدی دعوادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المنیة ادعی علیه دعاوی معینة ثم صالحه واقرانه لا دعوی له علیه ثم ادعی علیه حقا آخر یسمع وحمل اقراره علی الدعوی الاولی الا اذا عمم قائلا ایة دعوی كانت (بزازیة فی نوع آخر فی الدفع فی الدعوی)

زید زوجه سی هندك عرصه سنده هندك اذنسز كندی مالیله نفسیچون بنا احداث ایتدکدنصکره هند زید ایله خلع اولدقده هر بری آخرك ذمتنی جمیع دعاویدن ابرا ایلسه قلعی عرصه یه مضر اولمامغله بناسنی قلع ایدوب المق استدکده هند بنا زیدك اولدیغنی معترفه ایکن مجرد بزی بریمزی وجه محرر اوزره ابرا ایتمکله بنا ملکم اولمش اولوردیو زیدی منعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی اجارة البزازیة ان الابراء العام انما یمنع اذا لم یقر بان العین للمدعی فان اقر بعده ان العین للمدعی سلمها له ولا یمنعه الابراء (من قضاء الاشباه)

هند زوجی زیده شوقدر اقچه قرض ویردکدنصکره هند زید ایله مهری اوزرینه خلع اولدقده زیدی زوجیته متعلقه حقوقدن ابرا ایلسه هند مبلغ مزبوری زیددن طلب ایتدکده زید زوجیته متعلقه حقوقدن بنی ابرا ایتمکله مبلغ مزبور ساقط اولمش اولوردیو ویرامامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ویسقط الخلع والمبارأة كل حق لكل منهما علی الآخر مما یتعلق بالنكاح (غرر فی الخلع) قید بالنكاح لانه لا یسقط ما لا یتعلق به كالقرض وثمن ما اشترت ونحوهما (درر فی المحل المزبور)

(فیما یتعلق بمرور الزمان)

قرق سنه بلا عذر ترك اولنان دین دعواسی مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی فتاوی العتابی لا تسمع الدعوی بعد ست وثلثین سنة ولكن المختار الآن ان لا تسمع بعد خمس عشرة سنة الا بامر السلطان وعلیه الفتوی (بزازیة من الدعوی) ولو ترك المدعی دعواه ثلث سنین یبطل دعواه ولا تسمع بعدها حتی لا یجوز حكم القاضی بها عند المتقدمین الا بثلثة اعذار احدها ان یكون غائبا والثانی ان یكون صبیا او مجنونا لم یبلغ ولم یفق فیها والثالث ان یكون المدعی علیه امیرا جابرا ظالما وقال بعض المتأخرین لو تركها ثلثین سنة لا تسمع بعدها الا باحد الاعذار الثلثة المذكورة غیر الصبا ولكن قیل لا خلاف فیهم فی الحقیقة لان الروایة فی عدم سماعها بعد تركها ثلث سنین فی الاراضی الموقوفة والمسبلة وما یحتاج فی ابقائه الی الانفاق والمرمة والروایة فی عدم سماعها بعد تركها ثلثین سنة فی الاراضی الامیریة والروایة فی عدم سماعها بعد تركها ستة وثلثین سنة فی الاراضی والاملاك اما فی الوقف فلثبوت حق القرار للمتصرف فیه فوق الثلث ولهذا لا یجوز اجارته الی ما فوقها خوفا منه واما الاراضی الامیریة والاملاك فلهذه العلة ایضا لكن افتی المتأخرون بذلك فیما بعد ثلثین سنة فی كلها لكونها اوسط الروایات وخیر الامور اوسطها ویكون كلها مستویة فی ملك الله تعالی (حاوی للامام الزاهدی فی فصل فیما یبطل به دعوی المدعی) وفی المبسوط رجل ترك الدعوی ثلثا وثلثین سنة ولم یكن له مانع من دعوی شرعیة ثم ادعی بعد ذلك لا تسمع دعواه لان تركه مع التمكن دلیل علی عدم الحق (لسان الحكام) یكرمی سنه بلا عذر ترك اولنان قصاص دعواسی بلا امر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ورد الامر من السلطان بعدم سماع حادثة لها خمس عشرة سنة وقد افتيت بعدم سماعها بنهيه

(من البحرائق فى الدعوى) لايظن هذا الافتاء مبنى على القانون كما يشعر به كلام صاحب البحر بل مبناه على عدم جواز استماع قضية نهى من استماعها فيكون الافتاء بقول الشارع لا القانون غاية مافى الباب كون الاستماع غير مشروع مبنى على النهى ولهذا بنى صاحب البحر الامر على النهى

(من مجموعة عطاء الله افندى)

اون بش سنه بلا عذر ترك اولنان ميراث دعواسى بلا امر مسموعه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

برخاصك قربنده اولان اراضى يى بروقف قريه نك متولى سى زيد وقف اولمق اوزره اون بش سنه ضبط ايتدكدنصكره اول خاصك متصرفى اولان عمرو خاصم اراضيسندندر ديو نزاع ايتمكله عمروك دعواسى استماع اولنه ديو امر شريف ويرلمكله عمرو اراضئ مرقومه يى زيددن دعوى مراد ايتدكده زيد اون بش سنه مرور ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديو عمروى دعوادن منعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(لاتسمع الدعوى بعد ست وثلثين سنة لكن المختار الآن لاتسمع بعد خمس عشرة سنة الا بامر السلطان وعليه الفتوى (عنايه)

زيد عمرو ايله اون بش سنه برقصبه ده ساكن اولوب زيد بومدتده بلا عذر سكوت ايتمشيكن حالا زيد سنين مزبوره دن مقدم عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايلسه بلاامر مسموعه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(القضاء يجوز تخصيصه وتقييده بالزمان والمكان واستثناء بعض الخصومات كما فى الخلاصة وعلى هذا لو امر السلطان بعدم استماع الدعوى بعد خمس عشرة سنة لاتسمع

(اشباه فى كتاب القضاء)

بوصورتده مرافعه اولدقلرى قاضى زيدك دعواى مرقومه سنى بلا امر استماع وبينه سنى قبول ايدوب عمرودن زيده اولقدر اقچه حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(مامر من فتاوى خير الدين افندى قبيل باب نوع البيع بشرط يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد برعرصه يه هندك مواجهه سنده قرق سنه ملكيت اوزره متصرف اولوب هند بومدتده بلا عذر سكوت ايتمشيكن حالا هند عرصهٔ مرقومه سنين مزبوره دن مقدم ملكمدر ديو زيددن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته من البحر وغيره)

بوصورتده مرافعه اولدقلرى قاضى هندك دعواى مرقومه سنى استماع وبينه سنى قبول ايدوب عرصه يى هنده حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(لان حكمه لم يستند الى دليل شرعى ولهذا لم ينفذ معد)

زيد متوفانك زوجه سى هند زيدك سائر ورثه سيله تركهٔ زيدى اقتسام ايدوب بعده هند سائر ورثه ايله بربلده ده اون بش سنه ساكنه اولوب هند بومدتده بلاعذر سكوت ايتدكدنصكره حالا هند زيد ذمتنده شوقدر اقچه مهرم واردر ديو سائر ورثه دن دعوى ايلسه بلا امر مسموعه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(مامر غير مرة يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد برباغچه يى عمروك مواجهه سنده ملكيت اوزره اون سنه ضبط ايدوب عمرو بومدتده بلاعذر سكوت ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب قزى زينبى ترك ايدوب زيد باغچه يى زينبك مواجهه سنده دخى طقوز سنه ملكيت اوزره ضبط ايدوب زينب بومدتده بلا عذر سكوت ايتمشيكن حالا زينب اول باغچه ايچون اون طقوز سنه مقدم عمروك ملكى اولوب سكا بيع بالوفا طريقيله بيع ايتمشيدى ديو زيددن دعوى ايلسه بلا امر مسموعه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته غير مرة)

بوصورتده مرافعه اولدقلری قاضی زینبك دعواسنی بلاامر استماع وبینه سنی قبول ایدوب باغچه یی زینبه حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(لان السلطان لم یوکل بسماع الدعوی بعد خمس عشرة سنة)

بر بلده اهالیسندن زید هر ایکی اوج سنده بر کره مدت سفر بعید بلدهٔ اخرایه واروب برمدت مکث ایدوب بلدهٔ اخری اهالیسندن عمرو ایله کوریشوب بووجهله یکرمی سنه مرور ایدوب زید بومدتده بلاعذر سکوت ایتدکدنصکره زید فوت اولدقده ورثه سی عمرودن زیدك سنین مزبوره دن مقدم ذمتکده شوقدراقچه حقی واردر دیو دعوی ایلسه لر بلا امر مسموعه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته من الحاوی وغیره)

غله سی واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف مزرعه یی واقفك اولاد اولادندن عمرو بعدوفاته اوغلی بکر بشرك مواجهه سنده قرق سنه مستقلا متصرف اولوب بشر بومدتده بلا عذر سکوت ایتدکدنصکره بشر بن دخی واقفك اولادندن اولوب مزرعه نك غله سنده سکا مشارك اولورم دیو بکردن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته من البزازیة فی اول الباب)

بوصورتده مرافعه اولدقلری قاضی بشرك دعوای مزبوره سنی استماع وبینه سنی قبول ایدوب بشر واقفك اولاد اولادندن اولوب مزرعه نك غله سنده بکره مشارك اولمق اوزره حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (لان حکمه لم یستند الی دلیل شرعی ولهذا لم ینفذ) مسئله

غله سی بر جامعك مصالحنه مشروطه اولمق اوزره ضبط اولنه کلان وقف منزلی متولیسی زید عمروه اجارهٔ معجله ومؤجله ایله ایجار وتسلیم ایدوب بعده عمرو منزلی بکره فراغ بکر دخی بشره فراغ ایدوب عمرو وبکر وبشر منزل مزبوری هندك مواجهه سنده اوتوز سنه وجه محرر اوزره تصرف ایدوب هند بومدتده بلاعذر سکوت ایتدکدنصکره هند اول منزلك سکناسی واقفك عتقاسنه واولاد عتقاسنه مشروطه اولوب بن واقفك معتقی خالدك قزی یم دیو متولی حضورنده بشردن دعوی ایلسه بلاامر مسموعه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مامر من العتابیة یکون جوابا لهذا السؤال)

سکناسی واقفك عتقاسنه مشروطه وقف منزلده زید واقفك عتقاسندن اولمق اوزره سائر عتقا ایله قرق اللی سنه دن بروساکن اولوب سائر عتقا بومدتده بلا عذر سکوت ایتمشلر ایکن حالا سائر عتقا زیده عتقادن اولدیغکی اثبات ایله والا منزلدن چق دیو دعوی ایلسه لر مسموعه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جوابه مما مر غیر مرة)

(نوع آخر)

زید برقاج دکانی ملکیت اوزره یکرمی بش سنه ضبط ایتدکدنصکره عمروك وقفی متولیسی بکر اول دکانلر عمروك وقفیدر دیو زیددن دعوی مراد ایتدکده زید یکرمی بش سنه مرور ایتمکله دعواك مسموعه اولماز دیو بکری دعوادن منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(سئل فیما اذا تعذرت الدعوی بغیبة المدعی علیه ثم وجد بعد خمس عشرة سنة هل تسمع بعدها ام لا اجاب نعم تسمع لان السلطان استثنی مع المنع ثلث مسائل من الدعوی بعد المدة المذکورة فی مال الیتیم والوقف والغائب فلا فرق بین غیبة المدعی والمدعی علیه

(من دعوی فتاوی الخیریة)

زید بر وقف منزلی قرق سنه تغلبا ضبط ایتدکدنصکره متولی منزلی زیددن دعوی مراد ایتدکده زید معترف ایکن مجرد قرق سنه مرور ایتمکله دعواك مسموعه اولماز دیو متولی یی دعوادن منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

تولیت وغله سی واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزلی اولاد دن زید عمروه بیع و تسلیم ایتدكدنصكره اوتوز سنه مرورنده زید فوت اولوب نوبت اولاد اولاد دن بكره كلسه بكر منزل مرقومی عمرو دن دعوی مراد ایتدكده عمرو مجرد اوتوز سنه مرور ایتمكله دعوالك مسموعه اولماز دیو بكری دعوادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن عمروه شوقدر اقچه قرض ویردكدنصكره اون بش سنه مرورنده زید وعمرو فوت اولوب زیدك یرینه متولی اولان بكر مبلغ مزبوری عمروك ورثه سندن دعوی مراد ایتدكده ورثه اون بش سنه مرور ایتمكله دعوالك مسموعه اولماز دیو بكری دعوادن منعه قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته قبل مسئلتین)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن شوقدر اقچه یی كندی مصارفنه صرفله اتلاف ایتدكدن صكره زیدك یرینه عمرو متولی اولوب لكن مبلغ مزبوری زید دن دعوی ایتمیوب بعده اون بش سنه مرورنده بكر وقف مزبوره متولی اولوب مبلغ مزبوری زید دن دعوی مراد ایتدكده زید اون بش سنه مرور ایتمكله دعوالك مسموعه اولماز دیو بكری دعوادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته قبل ثلاث مسائل)

زیدك عمرو ایله برمقدار اقچه یه متعلقه دعواسی اولمغله زید هر ایكی اوچ سنه ده بر كره مبلغ مزبوری قاضی حضورنده عمرو دن دعوی ایدوب لكن دعوالری فصل اولنمیوب بو وجهله اون بش سنه مرور ایلسه حالا زید مبلغ مزبوری عمرو دن دعوی مراد ایتدكده عمرو اون بش سنه مرور ایتمكله دعوالك مسموعه اولماز دیو زیدی دعوادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید فوت اولوب اوغلی عمرو ایله قزی هندی ترك ایتدكده عمرو وهند تركه یی اقتسام ایتمیوب اون بش سنه علی الاشتراك ضبط ایتدكلرندنصكره عمرو فوت اولدقده تركهٔ زیدك جمله سنی عمروك ورثه سی قبض ایلسه لرهند تركهٔ زید دن حصه سنی عمروك ورثه سندن دعوی مراد ایتدكده ورثه مجرد زیدك فوتندن اون بش سنه مرور ایتمكله دعوالك مسموعه اولماز دیو هندی دعوادن منعه قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر

الحق لایسقط بتقادم الزمان (من قضاء الاشباه)

زید فوت اولوب اوغللری عمرو وبكر ایله قزی هندی ترك ایتدكده جمله تركه یی عمرو و بكر قبض ایدوب هند حصه سنی المیوب اون بش سنه مرور ایلسه حالا هند حصه سنی مزبورلردن طلب ایتدكده مزبورلر معترفلر ایكن مجرد اون بش سنه مرور ایتمكله حقك ساقط اولمش اولوردیوب ویرمامغه قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته من قضاء الاشباه آنفا)

زید مدت سفر بعید آخر دیاره كتدكده قرنداشی عمرو زیدك ملك باغچه سنی فضولا بكره بیع وتسلیم ایدوب زید آخر دیارده یكرمی یدی سنه مكث ایتمكله بومدتده دعوی ایده ماسه حالا زید كلوب بیعی مجیز اولمش اولمامغله باغچه یی بكردن دعوی مراد ایتدكده بكر یكرمی یدی سنه مرور ایتمكله دعوالك مسموعه اولماز دیو زیدی دعوادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من فتاوی الخیریة قبل ست مسائل)

بر بلده ده ساكن اولان زیدك مدت سفر بعید آخر دیارده اولان ملك منزلنی عمرو تغلبا ضبط ایدوب زید اول بلده ده اون بش سنه مكث ایدوب اول دیاره وارمامغله دعوی ایده میوب بعده زید فوت اولدقده حصرا وارثی بكردخی بش سنه اول بلده ده مكث ایدوب اول دیاره وارمامغله دعوی ایده ماسه حالا بكر اول دیاره واروب منزل مزبوری عمرو دن دعوی مراد ایتدكده عمرو یكرمی سنه مرور ایتمكله دعوالك مسموعه اولماز دیو بكری دعوادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لوترك دعواه ثلثاوثلثين سنة لاتسمع بعدها الابثلاثة اعذار احدها ان يكون غائبا والثانى ان يكون صبيا اومجنونا والثالث ان يكون المدعى عليه اميرا جابرا ظالما (حاوى المنية للزاهدى فى فصل فيما يبطل به دعوى المدعى)

زيد مستأمن عمرو ذمى يه دار اسلامده برمقدار متاعنى ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكده زيد ثمن مزبورى المدين دار حربه واروب دارالحربده اوتوز سنه مكث ايتمكله ثمن مزبورى الاماسه حالا زيد دار حربدن امانه چيقوب ثمن مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو مجرد اوتوز سنه مكث ايتمكله حقك ساقط اولمش اولور ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

هندك زيد ايله برخصوصه متعلقه دعواسى اولوب لكن هندك زوجى عمرو هندى منع اكيد ايله منع ايتمكله هند دخى دعوايه قادره اولميوب بووجهله يكرمى سنه مرور ايلسه حالا عمرو آخر دياره كيدوب غائب اولمغله هند خصوص مزبورى زيددن دعوى مراد ايتدكده هندك مدت مزبوره ده سكوتى عمروك منعندن ناشى ايديكى معروف ايكن زيد يكرمى سنه مرور ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديو هندى دعوادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر من الحاوى فى اول الباب)

زيد برمنزلى ملكى اولمق اوزره هندك مواجهه سنده يكرمى سنه ضبط ايدوب هند بومدتده سكوت ايتدكدنصكره حالا هند زيددن منزل مزبور سنين مزبوره دن مقدم ملكم اولوب زوجم عمرو بنى دعوادن منع ايتمكله دعوى ايده مامشيدم ديو دعوى مراد ايلسه عمروك هندى منعى ثابت دكل ايكن هندك دعواسى بلاامر مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(مامر من الظهيرية فى كتاب الدعوى ومامر من العتابية فى هذا الباب يكون جوابا لهذا السؤال)

متغلبه دن زيد عمروك ملك منزلنى تغلبا ضبط ايدوب زيدك قهر وتغلبى اوتوز سنه ممتد اولمغله عمرو بومدتده دعوى ايده ماسه حالا زيدك قهر وتغلبى زائل اولوب عمرو منزلى زيددن دعوى مراد ايتدكده زيد اوتوز سنه مرور ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديو عمروى دعوادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من الحاوى فى اول الباب)

(كتاب الاقرار)

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو طلب ايتدكده عمرو زيده اولقدر اقچه دن شومقدارى اوزرينه صلح اولالم ديوب مبلغ مزبوردن صلحه طالب اولسه عمرو دين مزبوره اقرار ايتمش اولورمى * الجواب * اولور

(طلب الصلح والابراء عن الدعوى لايكون اقرارا وطلب الصلح والابراء عن المال يكون اقرارا (بزازيه فى الاقرار فى الاستثناء وكذا فى آخر صلح الذخيرة)

بروقفك متولیسى زيد هنددن ذمتكده مال وقفدن شوقدر اقچه واردر ديو طلب ايتدكده هند زيده اولقدر اقچه دن برجاريه اوزرينه صلح اولالم ديوب مبلغ مزبوردن صلحه طالبه اولسه هند دين مزبوره اقرار ايتمش اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمروك توكيليله بكردن عمروك ذمتكده شوقدر آلتون حقى واردر ديو دعوى ايتدكده بكر زيده اولقدر آلتوندن شومقدارى اوزرينه صلح اولالم ديوب مبلغ مزبوردن صلحه طالب اولسه بكر دين مزبوره اقرار ايتمش اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته قبل مسئلة)

زيد عمرودن ذمتكده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده عمرو دعواى مزبوره دن صلحه طالب اولسه عمرو مجرد دعوادن صلحى طلب ايتمكله دين مزبوره اقرار ايتمش اولورمى * الجواب * اولماز

طلب الصلح عن الدعوى لايكون اقرارا وطلب الصلح عن المال يكون اقرارا (قاضى ظهيرالدين ومجمع الفتاوى

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن بيك اقچه حقم واردر ديوب عمرو دخى بيك دكلدر ذمتمده ايكى بيك اقچه حقك واردر ديدكده زيد كرچك ايكى بيك اقچه در ديوب ايكى بيك اقچه يى عمرودن طلب ايتدكده عمرو مجرد سن مقدما بيك اقچه در ديمكله انجق بيك اقچه ويريرم ديوب تماما ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال المدعى عليه فى خلال دعوى انال تراز و بيار و بسنج آنرا فهذا اقرار الا ان يكون على وجه الاستهزاء (كب) هذا اقرار ان لم يكن على وجه الاستهزاء (مت) مثله قال ويعرف ذلك بالنغمة (كص مع) هو اقرار (قع حج) وقعت بين رب المال والمضارب خصومة بعد رجوعه من سفره فقال رب المال خنت باربعين عددا من النوع الفلانى فقال له اخطأت انما كانت مائتين وخمسين عددا فهو اقرار بمائتين وخمسين عددا منه قال (مت) هذا اذا اخرج الكلام مخرج الجد اما اذا اخرجه مخرج الاستهزاء لم يكن اقرارا ويعرف هذا بالنغمة كما قلنا فى الامان للحربى

(قنية فى الجواب الذى يكون اقرارا)

زيد عمرودن ذمتكده قفتان ثمنندن يكرمى تمنم واردر ديو دعوى ايتدكده عمرو زيده استهزاء اول قدر ثمن دعوى ايده جككه اوتوز غروش دعوى ايله ديمش اولسه زيد عمروه مجرد بويله ديمكله بكا اوتوز غروش دين اقرار ايتمش اولدك ديوب عمرودن اوتوز غروش المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال المتأخرون اذا اخرجه مخرج التعنت لم يقض عليه بذلك (من اقرار جواهر الفتاوى)

زيد متوفانك ورثه سى تركه سنى اقتسام ايتدكارندنصكره ايچلرندن هند زيد حج ايتدرمك ايچون شو قدر اقچه وصيت ايدوب مصرا فوت اولمشيدى ديو اقرار ايدوب سائر ورثه انكار ايلسه لر مجرد هندك اقراريله وصيت مزبوره ايچون سائر ورثه نك حصه لرندن نسنه النورمى * الجواب * النماز

(احد الورثة اقر بالوصية يؤخذ منه ما يخصه وفاقا ترك ثلثة بنين وثلثة آلاف فاخذ كل الفا فادعى رجل ان الميت اوصى له بثلث ماله وصدقه احدهم فالقياس ان يأخذ منه ثلثة اخماس ما فى يده وهو قول زفر وفى الاستحسان يأخذ منه ثلث ما فى يده لما مر وهو قول علمائنا رحمهم الله

(فى التاسع والعشرين من الفصولين نقلا عن فق)

زيد ايله عمروك بينلرنده برمدت معاملات واخذ واعطا جارى اولوب بعده محاسبه كوردكلرنده حسابده غلط واقع اولمغله زيدك عمرو ذمتنده شوقدر اقچه سى ظهور ايدوب عمرو دخى محاسبه يه بناء اقرار ايلسه زيد مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو حسابده غلط واقع اولوب محاسبه يه بناء اقرار ايتمشيدم ديوب زيد دخى غلط وقوعنه معترف ايكن عمروك اقرار مجردينه بناء مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى مالا بسبب حساب جرى بينهما لايصح لان الحساب لايصلح سببا لوجوب المال

(مشتمل الاحكام فى اول الدعوى)

(فى اقرار المكره والسكران والمجنون والصغير والمعتوه)

اكراه معتبر ايله اولان استيفاء دين اقرارى شرعا صحيح ومعتبر اولورمى * الجواب * اولماز

(خمسة اشياء لاتصح مع الاكراه البيع والشراء والهبة والاجارة والاقرار (من خزانة الفقه فى الاقرار)

والاكراه يبطل الاقارير لانها خبر والخبر يحتمل الصدق والكذب والاكراه يرجح الكذب

(من اكراه البزازية)

اكراه معتبر ايله اولان اقرار قتل شرعا صحيح ومعتبر اولورمى * الجواب * اولماز

(اقرار المكره باطل اى شئ كان المقر به   (من خزانة الفقه فى الاكراه)

اكراه معتبر ايله اولان سرقة مال اقرارى شرعا صحيح ومعتبر اولورمى * الجواب * اولماز

(قلت دل كلام القاضى على فوائد منها ان الاقرار بالسرقة بالاكراه لايصح وقد ينقل عن بعض الفتاوى صحته (من اكراه معين المفتين) اقرار المكره باطل الا اذا اقر السارق مكرها فقد افتى بعض

المتأخرين بصحته (كذا فی الظهيرية والاشباه) وظاهر المتون علی عدم صحة الاقرار بالسرقة بالاكراه وافتی علی عدم الصحة المولی المرحوم كربنشی مصطفی افندی)

زيد خمردن سكران ايكن عمروی موجبی ديت اولان قتل ايله قتل ايلدم ديو اقرار ايلسه اقراری صحيح ومعتبر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (فقط)

السكران من خمر واشربة متخذة من خمر تمر اوزبيب كنبيذ ومثلث وغيرهما عندنا تنفذ تصرفاته كعتق وطلاق واقرار بدين وعين وتزويج صغير وصغيرة واقراض واستقراض وصدقة وهبة وبه اخذ عامة المشايخ رحمهم الله (جامع الفصولين فی الرابع والثلثين

زيد خسته اولوب عقلی بالكليه زائل ايكن عمروه شوقدر اقچه دين اقرار ايدوب تمسك ويرسه اقراری صحيح اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ومن شرائط صحة الاقرار كون المقر عاقلا بالغا فلا يصح اقرار المجنون والصبی)
(بدايع فی كتاب الاقرار)

مميز اوليان زيد صغيرك اقراری معتبر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(واما الصبی فغير العاقل كالمجنون (درر فی الحجر) ولا تصرف المجنون المغلوب بحال يعنی لا يجوز تصرفه اصلا ولو اجازه الولی لان صحة العبارة بالتميز وهو لا تميز له فصار كبيع الطوطی
(من الزيلعی فی الحجر)

طقسان ياشنده اولوب معتوه اولان زيد محجور ايكن عمروه شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايلسه اقرار مزبور صحيح ومعتبر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ثبت الحجر فی حق المعتوه والمجنون استدلالا بالنصوص لان حالهما دون حال الصبی (من مبسوط خواهر زاده فی الحجر) الحجر فی اللغة المنع وفی الشرع منع عن التصرف قولا لصغر وجنون قال الله تعالی خلق الوری وجعل بعضهم ذا النهی و بعضهم يبتلی ببعض اسباب ردی كالمجنون الذی هو عديم العقل والمعتوه الذی هو ناقص العقل والصبی فثبت علی هؤلاء نظر فلا يصح تصرفهم ومن باع من هؤلاء الاشياء اواشتری فالولی بالخيار ان شاء اجاز وان شاء فسخ كما فی النسفی فی الحجر قال ابو حنيفة لا يحجر علی الحر وقال الناصری فی كتاب الحيطان وعندهما يجوز الحجر والفتوی علی قولهما
(تصحيح قدوری لقطلو بغا)

(فی نفی الملك عن نفسه)

زيد صحتنده منزلم ايچنده اولان جميع اشيا زوجهم هندكدر بنم علاقهم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه سائر ورثه اقرار مزبوری طوتميوب حين اقرارده منزل ايچنده بولنان اشيايی ميراثه ادخاله قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(سئل الفقيه ابو القاسم عن رجل اقر فی صحته ان جميع ما هو داخل فی منزله فهو لامرأته سوی ما عليه من الثياب ثم مات المقر وله ابن فادعی الابن ان ذلك لابيه قال فی المسئلة فتوی وحكم اما الفتوی فكل شیء علمت المرأة انه صار لها بتمليك الزوج اياها ببيع صحيح اوهبة اومهر فهی فی سعة من منعه وما لم يكن لها فيه ملك لا يصير لها ملكا بهذا الاقرار فيما بينها و بين الله تعالی و يكون ذلك تركة الميت واما الحكم ان الشهود اذا شهدوا علی ذلك الاقرار عند القاضی يقضی لها بما فی الدار يوم الاقرار (من المحيط البرهانی فی الاقرار)

زيد صحتنده يدنده اولان بعض اشيا ايچون زوجهم هندكدر بنم علاقهم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه سائر ورثه اقرار مزبوری طوتميوب اشياء مزبوره يی ميراثه ادخاله قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(رجل قال فی صحته جميع ما هو فی داخل منزلی لامرأتی هذه ثم مات صح اقراره قضاء فان علمت المرأة بسبب من اسباب الملك من بيع اوهبة كان لها ذلك والا بنفس الاقرار لا تملك (قاضيخان فی كتاب الاقرار

وذكر فی باب مايبطل دعوى المدعی ايضا مفصلا)

زيد صحتنده مخزنم ايچنده اولان جميع اشيا اوغللرم عمرو و بكر كدر بنم علاقه‌م يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه سائر ورثه اقرار مزبوری طوتميوب حين اقرارده مخزن ايچنده بولنان اشيايی ميراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

زيد صحتنده اوزرنده اولان اثوابدن غيری يدنده اولان جميع اموال وعقارات صغير اوغللرم عمرو و بكر كدر بنم علاقه‌م يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب عمرو و بكری وسائر ورثه‌سنی ترك ايتدكده سائر ورثه اقرار مزبوری طوتميوب حين اقرارده زيدك يدنده اولان اموال وعقارتی ميراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل له ولد صغير اقر بعين ان اضاف ذلك الى نفسه بان قال سدس داری لفلان كان هذا وصية وان قال هذه الدار لفلان فهو اقرار فی حق الولد يكون كذلك

(من اقرار جواهر الفتاوی)

زيد صحتنده يدنده اولان منزل ايچون قزقرنداشم هند كدر بنم علاقه‌م يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه‌سی اقرار مزبوری طوتميوب منزل مزبوره مداخله‌يه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيدك خدمتكاری عمرو صحتنده يدنده اولان جميع اشيا زيدكدر بنم علاقه‌م يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره عمرو فوت اولسه ورثه‌سی اقرار مزبوری طوتميوب حين اقرارده عمروك يدنده بولنان اشيايه مداخله‌يه قادر اولورلرمی * الجواب * ولمازلر

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

زيد صحتنده يدنده اولان جميع اشيا عمروك ملكيدر بنم علاقه‌م يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد ديونی تركه‌سندن ازيد اولديغی حالده فوت اولسه زيدك اينلری اقرار مزبوری طوتميوب حين اقرارده زيدك يدنده بولنان اشيايی قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(قيد بالصحة احترازا عن المرض لكن قال فی الفصول فی الفصل السادس المريض الذی عليه دين اذا اقر بجميع ماله لاجنبی صح اقراره ولا يتوقف علی اجارة الوارث وبه افتی بعض مشايخ البخاری وصورته ما قولهم رضی الله عنهم درانچه زيد در وقتی كه مريض بوده است ومديون بوده است اقرار كرده است كه جميع مال وی از خالد اجنبی است بشريعت اين اقرار زيد درست باشد بی توقف براجازهٔ وارث بشرائط باشد والله اعلم

(من مجموعهٔ محمدامين مؤمن بادی)

هند صحتنده يدنده اولان منزل ايچون مزبور جدم زيدك سكناسی اولادنه واولاد اولادنه بعد الانقراض فلان مسجدك امامنه مشروطه وقفيدر ديو اقرار ايتدكدنصكره هند فوت اولوب زيدك اولادی واولاد اولادی منقرض اولمريله اول مسجدك امامی عمرو منزلده ساكن اولمق استدكده هندك ورثه‌سی عمروه هندك اقرارينی طوتمازز اصل وقفی اثبات ايله والا منزلی ميراثه ادخال ايدرز ديمكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

ارض فی يد ورثة اقروا ان اباهم وقفها وسمی كل واحد منهم وجها غير ما سمی صاحبه فان القاضی يقبل اقرارهم ويصرف غلة حصة كل واحد منهم الی الوجه الذی اقر لان هذا اقرار لا تهمة فيه (قاضيخان فی فصل رجل يقر بارض فی يده انها وقف من كتاب الوقف) فی يده ارض اقر انها وقف او صدقة موقوفة ولم يزد جاز اقراره وهی وقف (من وقف البزازية)

(فی اقرار المريض)

زيد مرض موتنده زوجه‌م هنده قرضدن ايكيوز غروش دينم واردر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت

اولوب هندی وسائر ورثه سنی ترك ایلسه سائر ورثه زیدی تصدیق ایتمایجك هند اقرارمزبوره بناء ترکه دن اولقدر غروشی المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(اقرارالمریض للوارث لایجوز لاحکایة ولاابتداء واقراره للاجنبی یجوز حکایة من جمیع المال وابتداء من ثلثه (عمادیه)

بوصورتده هند اقرارمزبوره بناء مبلغ مزبورك برمقدارینی ترکه دن تغلبا السه سائر ورثه اولمقداردن حصه لرینی هند دن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(لانها اخذ تها بغیر حق مد)

زید مرض موتنده منزلمده اولان جمیع اشیاء زوجه م هند کدر دیو اقرار ایتدکدنصکره زید فوت اولوب سائر ورثه تصدیق ایتمسه لر هند اقرارمزبوره بناء اشیاء مرقومه یی میراثه ادخال ایتدرمیوب مستقلة المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو اقرالمریض لوارثه بعین اودین لم یجزذلك وان لم یکن علیه دین الا باجازة باقی الورثة (شرح الطحاوی للاسبیجابی فی الاقرار) المغصوب لوقائما أخذه مثلیا اولا (جامع الفصولین فی ٣٣)

زید هندی شوقدراقچه مهرموءجل تسمیه سیله تزوج ایتدکدنصکره هند مرض موتنده زید ذمتنده اولان مهرمی زید دن الدم دیو اقرار ایتدکدنصکره هند فوت اولوب زیدی وسائر ورثه سنی ترك ایلسه سائر ورثه هندی اقرارمزبورده تصدیق ایتمیوب مهرمرقوددن حصه لرینی زید دن طلب ایتدکلرنده زید مجرد اقرار مزبوره بناء ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مریضة اقرت باستیفاء مهرها من زوجها ان ماتت وهی منکوحته اومعتدته لایصح اقرارها وان لم تکن منکوحته ولامعتدته صح اقرارها (قاضیخان فی اقرارالمریض من الاقرار)

هند فوت اولوب زوجی زیدی وزید دن اولان صغیره قزی زینبی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده زینبك حصه سنی زید قبض ایدوب بعده زینب بالغه اولدقده مرض موتنده ترکه دن حصه می تماما زیددن الدم دیو اقرار ایتدکدنصکره زینب فوت اولوب زیدی وسائر ورثه سنی ترك ایلسه سائر ورثه زینبی اقرار مزبورده تصدیق ایتمیوب زینبك ترکهٔ هنددن حصه سندن حصه لرینی زید دن دعوی ایتدکلرنده زید مجرد اقرار مرقومه بناء دعوالرِ مسموعه اولماز دیو سائر ورثه یی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الجامع اقر الابن فیه انه لیس له علی والده من ترکة امه شیء صح بخلاف مالوابرأه اووهبه وکذا لواقر بقبض ماله منه وان کان مأذونا ولو اقر لاجنبی صح (بزازیه فی اقرارالمریض) ولوان مریضا اقر بقبض دین له علی الوارث لم یجز لان فیه بطلان باقی حق الورثة (من مبسوط خواهر زاده فی اقرارالمریض من کتاب الاقرار)

زید صحتنده ملك منزلنی عمرو اجنبی یه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید مرض موتنده ثمن مزبوری عمرودن تماما استیفا ایتدیکنی اقرار ایدوب بعده زید فوت اولسه ورثه سی مریض ایکن اقرار ایتمکله اقرارمزبوری طوتمازز دیوب ثمن مرقومی عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(اقرالمریض فی مرض موته انه باع من فلان هذا الشیء فی صحته وقبض الثمن لایصدق فی الاستیفاء ویکون الثمن دین المریض فلایصدق فی قبضه ویقال للمشتری ادفع مرة اخری ولوعرف ان البیع کان فی الصحة صدق فی استیفاء الثمن (من فتاوی العتابی فی الباب الثانی من کتاب الاقرار)

هند مرض موتنده منزلمی اون بش سنه مقدم زوجم زیده هبه وتسلیم ایتمشیدم دیو اقرار ایتدکدن صکره هند فوت اولوب سائر ورثه تصدیق ایتمیوب وجه محرراوزره هبه ثابته اولمامغله منزلی میراثه ادخال مراد ایتدکلرنده زید مجرد اقرار مزبوره بناء منزلی میراثه ادخال ایتدرمیوب مستقلا المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اقرار المريض للوارث لايجوز لاحكاية ولا ابتداء واقراره للاجنبى يجوز حكاية من جميع المال وابتداء من ثلثه (عماديه قبيل المحل المزبور بصحيفة)

زيد مرض موتنده يدنده اولان بعض امتعـه ايچون قزى هنده والده ك زينبدن انتقال ايلـدى ملك موروثكدر ديو اقرار وامتعۀ مزبوره يى هنده تسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده سائرورثه تصـديق ايتميوب اول امتعـه يى ميراثه ادخال مراد ايتدكلرنده هند مجرد اقرار مزبوره بناء منعه قادر اولورمى ❊ الجـواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته آنفا من العمادية ومن شرح الطحاوى قبل هذا)

زيدك خدمتكارى عمرو مرض موتنده يدمده اولان جميع اشيا زيدكدر بنم علاقهم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره عمرو بلا وارث فوت اولسه امين بيت المال اقرار مزبورى طوتميوب حين اقرارده عمروك يدنده اولان اشياء مزبوره يه مداخله يه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

و جاز اى اقرار المريض لغيره اى غيرالوارث ولوجود المقتضى وانتفاء المانع اما الاول فلانه تصرف فى خالص ماله وهو يقتضى الجواز واما الثانى فلان المانع من الجواز كان الارث فقد انتفى ولو وصلية كان اقراره بكل ماله لما روى عن ابن عمر رضى الله تعـالى عنهما انه قال اذااقرالرجل فى مرضـه بدين لرجل غـير وارث فانه جائزوان احاط ذلك بمـاله الى آخره

(دررغرر فى اقرار المريض)

زيد صحتنده برقاچ كمسنه لردن شـوقدر اقچه قرض الدقدنصكره زيد مرض موتنده عمرو اجنبى يه شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايدوب بعده زيد اول كمسنه لره وعمروه اولان ديوننى اداايتمدين ديونى تركه سـندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسـه اول كمسنه لر عمروه بزتركه دن دينمزى استيفا ايتدكدنصكره فضله قالورسـه سن ال ديرلركن عمرو راضى اولميوب مجرد اقرار مزبوره بناء جملـه تركه يى قسمت غرماده ادخال ايتدرمكه قادر اولورمى ❊ الجـواب ❊ اولماز

(دين صحته ومالزمه فى مرضه بسبب معروف سواء ويقدمان على ما اقربه فى مرضه والكل مقدم على الارث (ملتقى الابحر) دين الصحة مقدم على الوديعة والدين الذى اقربه فى المرض (عماديه فى كتاب الاقرار من احكام المرضى)

زيد وعمرو وبكر بشره صحتنده برمقدار اقچه اداته ايتدكلرندنصكره بشر مرض موتنده زيده اولان شوقدر اقچه دينى عمرو و بكرك اذنلرنسز زيده ادا ايدوب بعده بشر ديونى تركه سندن ازيداولديغى حالـده فوت اولسـه عمرو و بكر مجيزلر اولميوب مبلغ مزبورى قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى ❊ الجـواب ❊ اولورلر

(ولا يجوز للمريض ان يقضى دين بعض الغرماء دون البعض فى مرضه لان فى ايثار البعض ابطال حق الباقى وغرماء الصحة والمرض فى ذلك سـواء الا اذا قضى ما اسـتقرضه فى مرضه اونقد ثمن ما اشـترى فى مرضه وقد علم بالبينة (هدايه فى اقرار المريض)

(فى الاقرار بالنسب)

زيد مولدنده مجهولة النسب اولوب يدنده اولان هند صغـيره ايچون قزمدر ديو اقرار ايدوب لكن هند نفسـندن تعبيره قادره اولميوب تصديقه اهل اولمامغله تصديق ايتميوب بعده زيد فوت اولسـه هندك نسبى زيددن ثابت اولوب زيده وارثه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(وصح اقراره بالولد والوالدين والزوجة والمولى واقرارها بالوالدين والزوج والمولى ولابدمن تصديق هؤلاء يعنى تصديق المقرله فى جميع ماتقدم ذكره لان اقرارغيرهم لايلزمهم لان كلامنهم فى يد نفسه الااذا كان المقرله صغيرا فى يد المقر وهولايعبرعن نفسه اوعبدا له فيثبت نسبه بمجرد الاقرار ولوكان عبد الغير يشـترط تصديق مولاه (من اقرار الزيلعى) قال محمد فى الزيادات غلام صغـير فى يد رجل وهو لايعبرعن نفسه قال هذا ابنى ثبت نسبه منه لانه اقر بالنسب على نفسه والاقرار على نفسه صحيح

لقيام ولايته على نفسه (من المحيط البرهانى فى فصل الاقرار بالنسب من كتاب الاقرار ملخصا)

كسنه نك تحت نكاح وعدتنده اولميان هنده مولدنده مجهول النسب اولوب سناهنده اوغل اولماغه صالح اولان زيد ايچون اوغلمدر ديو اقرار زيد دخى تصديق ايتدكدنصكره هند فوت اولوب زيدى ولابوين ارقرنداشى عمروى ترك ايلسه زيد تركهٔ هندى احرازه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(واذا ادعت امرأة صبيا انه ابنها لم تجز دعوتها حتى تشهد امرأة على الولادة ومعنى المسئلة ان تكون المرأة ذات زوج لانها تدعى تحميل النسب على الغير فلا تصدق الابحجة بخلاف الرجل لانه يحمل نفسه النسب ثم شهادة القابلة كافية لان الحاجة الى تعيين الولد اما النسب فيثبت بالفراش القائم وقد صح ان النبى عليه السلام قبل شهادة القابلة على الولادة ولو كانت معتدة فلابد من حجة تامة عند ابى حنيفة وقد مر فى الطلاق وان لم تكن معتدة ولا منكوحة قالوا يثبت النسب منها بقولها لان فيه الزاما على نفسها دون غيرها (هدايه فى دعوى النسب من كتاب الدعوى)

زيد عمروك اوغلو اولوب معروف النسب اولان بكر ايچون اوغلمدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه بكرك نسبى زيددن ثابت اولوب زيده وارث اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(مع) قال لمعروف النسب انت ولدى ولا وارث لى غيرك فاذامت فجميع تركتى لك لا يستحق الثلث بطريق الوصية (قع حم) امرأة قالت لصبى معروف النسب هذا الصبى ابنى فاذامت فجميع ما هو لى فهو له صح من الثلث وصيته (مت) ينبغى ان يصح فى الكل اذا لم يكن لها وارث قال رضى الله عنه جواب (فع) اشبه بالصواب لان الميت لم يخرج الكلام مخرج الوصية (قنية فى باب الفاظ التى يصح بها الوصية) فش (له اب معروف فقال انا ابن فلان آخر لا يسمع لانه لا يقدر على تحويل النسب ولو جهل نسبه فبرهن انى ابنه يقبل فلو برهن المقر له انك ابن فلان الآخر يقبل فى دفع بينة الابن لا فى اثبات نسبه من فلان لانه ليس بخصم عنه اما بطلان بينة الابن فلان بينة المقر له اثبتت لفلان حق التصديق فلو صدق فلان ثبت نسبه منه (فى اواخر العاشر من الفصولين)

زيد عمروك اوغلى اولديغى معروف ايكن بكر زيد ايچون اوغلمدر ديو اقرار ايتدكدنصكره بكر فوت اولسه زيدك نسبى بكردن ثابت اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

زيد قولى ومولدنده مجهول النسب اولوب كندويه ولد اولمغه صالح اولان عمرو ايچون اوغلمدر ديو اقرار عمرو دخى تصديق ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه عمرك نسبى زيددن ثابت اولوب زيده وارث اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(ومن اقر بغلام يولد مثله لمثله وليس له نسب معروف انه ابنه وصدقه الغلام ثبت نسبه منه وان كان مريضا لان النسب مما يلزمه خاصة فيصح اقراره به (نقد الفتاوى فى السابع من الاقرار)

مولدنده مجهول النسب اولان زيد معتق كندويه اب اولمغه صالح اولان عمرو ايچون بابامدر ديو اقرار عمرو دخى تصديق ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب عمروى ترك ايتمكله تركهٔ زيدى عمرو قبض ايلسه زيدى اعتاق ايدن بكر زيدك اقرارمزبور بى طوتمام ديو تركهٔ زيده مداخله يه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(قال محمد فى دعوى الاصل يصح اقرار الرجل بالوالد اذا كان المقر يولد لمثله وان لا يكون المقر ثابت النسب من غيره وان يصدق المقر له المقر فى اقراره (من المحيط البرهانى فى الاقرار بالنسب من كتاب الاقرار) المعتق عصبة اى شخص يأخذ مابقى من صاحب الفرض وكل المال عند عدمه اخرت عن العصبة النسبية (درر غرر فى الولاء) العصبات النسبية ثلثة عصبة بنفسه وعصبة بغيره وعصبة مع غيره اما العصبة بنفسه فكل ذكر لا تدخل فى نسبته الى الميت انثى وهم اربعة اصناف جزء الميت واصله وجزء ابيه وجزء جده الاقرب فالاقرب يرجحون بقرب الدرجة اعنى اولاهم بالميراث جزء الميت اى البنون ثم بنوهم وان سفلوا ثم اصله اى الاب ثم الجداب الاب وان علا ثم جزء ابيه اى الاخوة ثم بنوهم وان سفلوا ثم جزء جده اى الاعمام ثم بنوهم وان سفلوا (سراجية فى باب العصبات)

زید جاریه سی هندی اعتاق ایتدکدنصکره زید صحتنده هندی تزوجه مانع شرعیسی بولنمدیغی حالده بن هندی بعد الاعتاق شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله تزوج ایلدم منکوحه مدر دیو اقرار ایدوب بعده زید فوت اولدقده هند زیدی اقرار مشروحنده تصدیق ایدوب ترکه دن مهر وحصه سنی المق استدکده سائر ورثه زیدك اقرارینی طوتمازز دیو هندی منعه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(ولو اقر الرجل فی صحته او مرضه الذی مات فیه انه تزوج فلانة بالف درهم ثم جحد وصدقته المرأة فی النكاح فی حیوته او بعد موته فهو جائز ولها المیراث والمهر بقدر مهر المثل ولا یكون لها الزیادة علی مهر المثل عند انكار الورثة (قاضیخان فی اقرار المریض من كتاب الاقرار)

حر الاصل اولمیوب کمسنه دن ولاسی ثابت اولمیان زید عمرو بنی اعتاق ایدوب عمروك معتقی یم دیو اقرار عمرو دخی تصدیق ایتدکدنصکره زید فوت اولوب عمرو دن غیری وارثی اولماسه عمرو ترکهٔ زیدی احرازه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(ویجوز اقرار الرجل بالوالدین والولد والزوجة والمولی لانه اقر بما یلزمه ولیس فیه تحمیل النسب علی الغیر (هدایه فی الاقرار بالنسب) ومن اقر بغلام یولد مثله لمثله ولیس له نسب معروف انه ابنه وصدقه الغلام ثبت نسبه منه وان كان مریضا لان النسب مما یلزمه خاصة فیصح اقراره به ویجوز اقرار الرجل بالوالدین والولد والزوجة والمولی لانه اقر بما یلزمه ولیس فیه تحمیل النسب علی الغیر وهو الزوج ویقبل اقرار المرأة بالوالدین والزوج والمولی لما بیناه ولابد من تصدیق المقرله فی الجمیع ولا یقبل بالولد لان فیه تحمیل النسب علی الغیر وهو الزوج لان النسب منه الا ان یصدقها الزوج لان الحق له او تشهد بولادته قابلة (نقد الفتاوی فی السابع من الاقرار) وصح اقراره بالمولی من جهة العتاقة ان لم یكن ولاؤه ثابتا من جهة غیره ای غیر المقر وهذا قید لابد منه وقد دخل به صاحب الكنز والوقایة (منح الغفار فی الاقرار)

حر الاصل اولمیوب کمسنه دن ولاسی ثابت اولمیان زید عمرو بنی اعتاق ایدوب عمروك معتقی یم دیو اقرار عمرو دخی تصدیق ایتدکدنصکره زید فوت اولوب قزی هندی و عمرو منبوری ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * برابر اقتسام ایدرلر

(اما الاول وهو ان یقر بان هذا معتق وقد اعتقنی او معتق وقد اعتقته وهذا یصح بثلاث شرائط ان لا یكون المعتق حر الاصل وان لا یكون له ولاء ثابت من الغیر وان یصدقه المقرله (من شرح مختصر القدوری للزاهدی)

(نوع آخر)

زید عمرو ایچون لاب قرنداشمدر دیو اقرار ایدوب عمرو دخی تصدیق ایلسه اقرار منبوره بناء عمروك نسبی زیدك باباسی بکردن ثابت اولوب عمرو زیدك نسبا قرنداشی اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(وارث معروف اقر بوارث آخر قاسم ما بیده علی موجب اقراره اذا اقر باستحقاق المال فنفذ فی حق المال لا فی حق النسب اذ فیه تحمیل النسب علی الغیر (جامع الفصولین فی التاسع والعشرین) ویصح اقرار الرجل باربعة نفر بالولد وشرطه ان یكون المقر به بحال یولد مثله لمثله وان لا یكون المقر به ثابت النسب من غیره وان یصدق المقرله المقر فی اقراره (تاتارخانیه فی الاقرار) ولا یصح اقراره بما عدا هؤلاء نحو الاخ والعم والخال (تاتارخانیه فی المحل المزبور)

زید عمرو ایچون لابوین ارقرنداشم اوغلی وحصرا وارثمدر دیو اقرار عمرو دخی تصدیق ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولوب وارث معروفی اولماسه عمرو بیت الماله مقدم اولوب ترکهٔ زیدی احرازه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (اما الاقرار صحیح فی نفسه حتی لو لم یبق له وارث كان المیراث له لا لبیت المال (من خزانة المفتین فی كتاب الاقرار)

زید عمرو ایچون وارثمدر دیو اقرار عمرو دخی تصدیق ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولوب وارث معروفی اولماسه عمرو بیت الماله مقدم اولوب ترکهٔ زیدی احرازه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(لواقر انه وارثی وله ابن فات ثم مات المقر ولا وارث فكل ماله للمقر له بحكم الوصية لان قوله ذلك وصية حتى لوقال هو قريبی ومات المقر وترك امرأة فلها الربع والباقی للمقر له (جامع الفصولين فی الفصل العاشر)

بو صورتده بكر بن زيدك عصوبت جهتندن وارثی یم دیو دعوی ایدوب لكن مدعاسی ثابت اولمدين تركه دن بعض اشيايی تغلبا قبض وفضولا بشر و خالده بيع وتسليم ايدوب زيدك بعض كسنه لر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه سنی اول كسنه لردن تغلبا السه عمرو مجيز اولميوب اشياء مزبوره يی بشر و خالد دن ومبلغ مزبوری اول كسنه لردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(اذا باع الرجل مال الغير عندنا يتوقف البيع على اجازة المالك (قاضيخان فی فصل فی بيع مال الغير) فان اجاز جاز وان رد بطل معه

هند زينب ايچون لابوين خاله مدر ديو اقرار زينب دخی تصديق ايتدكدنصكره هند مصرة فوت اولوب زوجی زيد دن غيری وارث معروفی اولماسه زينب بيت الماله مقدمه اولوب تركه نك نصفنی احرازه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته قبل مسئلتين من خزانة المفتين ومن جامع الفصولين آنفا)

زيد مجهول النسب اولان عمرو ايچون قز قرنداشم قزينك اوغليدر ديو اقرار عمرو دخی تصديق ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب وارثۀ معروفه سی خالی قزی هندی ترك ايلسه عمرو اقرار مزبوره بناء زيده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر من خزانة المفتين)

بر بلده اهاليسندن زيد اول بلده ده ساكنه هندك اوغلی اولديغی معروف ايكن زيد بلدۀ اخراده ساكنه زينب ايچون انا مدر ديو اقرار ايتدكدنصكره مصرا فوت اولمغله زيدك تركه سنی زينب قبض ايتدكدنصكره زينب دخی فوت اولوب انجق زوجی عمروی ترك ايتمكله زيدك تركه سنی عمرو ايله امين بيت المال اولان بكر قبض ايلسه لر هند عمرو و بكردن زيدك اناسی ووارثه سی يم ديو دعوی ومدعاسنی عمرو و بكرك مواجهه لرنده وجه شرعی اوزره اثبات ايد بجك تركۀ زيدی عمرو و بكردن المغه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(واما المقر له فان اقرار الرجل على وجهين احدهما اذا كان له وارث معروف فاقر فی صحته او فی مرضه بابن او بنت فصدقه المقر له وللمقر وارث معروف فان الاقرار جاز و يرثه المقر له مع سائر ورثته وكذلك لو اقر بامرأة فصدقته وله ابوان او غيرهما من الورثة فانها ترث معهم وكذلك لو اقر باب او بمولى عتاقة فكذلك سواء ولا يجوز لغير هؤلاء الاربعة واما المرأة فكذلك ايضا جاز اقرارها فی الاب والزوج ومولى العتاقة وان كان لها ورثة معروفون فان هؤلاء يرثون معهم فاما الابن فاقرارها لا يجوز به والثانی ان لم يكن للرجل وارث معروف فاقر بولد ولده او بجده او بجدته او باخيه او بعمته او باخته او بغيرهم ولا يكون له وارث معروف ذوسهم ولا عصبة ولا مولى عتاقة ولا مولى موالاة فان ماله لمن اقر به ممن ذكرنا على درجاتهم (من النتف فی كتاب الفرائض)

(كتاب الصلح)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمرو ايله شوقدر اثواب معينه اوزرينه صلح اولوب قبض بدل ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب صلحی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

وفی البزازية ومجمع الفتاوی عن المبسوط بعد تمام الصلح بينهما بالتراضی ليس لواحد منهما ان يرجع عنه (من مجموعة دده افندی المرحوم)

زيد صحتنده عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمرو ايله شومقداری اوزرينه صلح وقبض بدل ايتدكدنصكره زيد و عمرو فوت اولسه لر زيدك ورثه سی صلحی فسخه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولوكان له على رجل الف درهم فصالحه منها على خمسمائة درهم جاز وان فارقه قبل ان يعطيه

(اياه)

اياه لان هـذا الصلح ابراء عن النصف (من صلح لسان الحكام)

زيد عمرو ذمتنده اولان سكسان غروش حقندن عمرو ايله قرق غروشه صلح اولوب لكن بدل صلح مجلس صلحده قبض اولنماسـه صلح مزبور صحيح اولورمى ❊ الجـواب ❊ اولور

(واذا وقع الصلح من الدراهـم التى فى الذمـة على دراهم هى اقل منها فهذا ليس بصرف حتى لايشـترط قبض بدل الصلح فى المجلس والاصل فيه ان الصلح اذا وقع على جنس الحق يعتبر استيفاء البعض واسقاط البعض (من المحيط البرهانى فى الفصل السادس من الصلح)

زيد عمرو ذمتنده اولان يوز شريفى التون حقندن عمرو ايله يكرمى بيك اقچه يه صلح اولوب لكن بدل صلح مجلس صلحده قبض اولنماسه صلح مزبور صحيح اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(بس) لوصالح عن دراهم دين بدنانير وتفرقا قبل القبض بطـل الصلح ولو عن انكار لانه صرف فى زعم المدعى (فى الثلثـين من الفصولين) و اذا وقع الصلح من الدنانير التى فى الذمـة على دراهم فهـذا صرف حتى يشـترط قبض البدل فى المجلس والاصل ان الصلح اذا وقع على خلاف جنس الحق يعتبر المبادلة واذا وقع على جنس الحق يعتبر استيفاء البعض واسـقاط الباقى

(محيط برهانى فى السادس من الصلح)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان بش يوك اقچه سندن عمروك بكر ذمتنده اولان يدى يوك اقچه سى زيدك اولوب بكردن المق اوزره صلح اولسـه صلح مزبور صحيح اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(واما عندهما فلان الدين ليس بمال حقيقة فاذا شرط فى العـقد تمليك ماليس بمال بطـل فى الكل

(فى اول صلح الخانية يجئ تفصيله بعد ستة اوراق

زيد عمرو ذمتنده اولان بيك التى يوز غروش حقندن بيك يوز غروشه عمرو ايله صلح اولور اولدقده عمرو بيك يوز غروشى شوقدر كونه دك زيده ادا ايدوب اولقدر كونه دك ادا ايتمزسه زيد بيك التيوز غروشى تماما عمرودن المق اوزره صلح اولوب بعده اولقدر كون مرور ايدوب عمرو بيك يوزغروشى زيده ادا ايلماسه زيد بيك التيوز غروشى تماما عمرودن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(ومن امر باداء نصف دين عليـه غدا على انه برئ مما زاده ان قبل برئ وان لم يوف عاد دينـه وان لم يوقت لم يعد كذلك لوصالحه من دينه على نصف يدفعه اليه غدا وهو برئ مما فضل على انه ان لم يدفعه غدا فالكل عليه وان ابرأه عن نصفه على ان يعطيه مابقى غدا فهو برئ ادى الباقى اولا ولو علق صريحا كان اديت الى كذا او اذا اومتى لايصح (وقايه فى كتاب الصلح) اى قال ادا لى خمسمـائة غدا على انك برئ من الباقى فقبل برئ من الباقى وان لم يؤد الخمسمائة فى الغد عاد دينه وهذا عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله وعند ابى يوسـف لايعود دينه كذا فى صـدر الشريعـة منه (للمولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى) اى ان لم يوقت الاداء بل قال ادا لى خمسمائة ولم يقل غدا ففى هذه الصورة ان لم يؤد الدين لم يعد دينه لانه ابراء مطلق كذا فى صدر الشريعة منه (للمولى المرحوم المشار اليه) ففى هذه الصورة ان قبل برئ عن الباقى وان لم يؤد فى الغد فالكل عليه كما فى المسئلة الاولى وهذا بالاجماع (كذا فى صدر الشريعة منه (للمولى المشار اليه) اى قال ان اديت الى كذا فانت برئ من الباقى لايصح لان الابراء المعلق تعليقا صريحا لايصح فان الابراء فيه معنى التمليك ومعنى الاسقاط فالاسقاط لاينافى تعليقه بالشرط والتمليك ينافيه فراعينا المعنيين وقلنا ان كان التعليق صريحا لايصح وان لم يكن صريحا كما فى الصـورة المذكورة يصح كذا فى صدر الشريعة منه (للمولى المشـار اليه)

زيد عمرو ذمتنده اولان قرق بيك اقچه حقندن اوتوز بيك اقچه اوزرينه عمرو ايله صلح اولدقدنصكره قبض بدل ايتمدين زيد بدل صلح اولان اوتوز بيك اقچه دن يكرمى بيك اقچه اوزرينه عمرو ايله صلح اولسـه عمرو يكرمى بيك اقچه يى زيده ويركن زيد صلح ثانى يه نام اولوب اوتوز بيك اقچه يى تماما عمرودن المغه قادراولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(قال القاضى الامام الاجل الاستاد قوله فى المنتق الصلح بعد الصلح باطل المراد الصلح الذى هو اسقاط اما اذا كان الصلح على عوض واصطلحا على عوض آخر فالثانى هو الجائز وانفسخ الاول كالبيع

(خلاصه فى الفصل الثانى من البيوع)

زيد عمرودن ذمتكده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمروسن مبلغ مزبورك شومقدارى اوزرينه بنمله صلح وقبض بدل ايتمشيدك ديودعوى وزيد انكار ايدوب عمرو صلحى اثبات ايده مامكله زيدايله شوقدر اقچه يه صلح ودفع بدل ايلسه حالا عمرو صلح اولى اثبات ايديجك صلح ثانيده ويرديكى بدلى زيددن استرداده قادر اولورمى ✻ الجواب ✻ اولور

(ط) كل صلح وقع بعد صلح فالاول صح والثانى بطل (جامع الفصولين فى الثلثين) وان ادعى عليه الفا فادعى القضاء اوالابراء وصولح ثم برهن على احدهما يقبل و يرد بدل الصلح

(من صلح البزازية قبيل الثالث)

زيد عمرودن ذمتكده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمرو مبلغ مزبورى تماما سكا ادا ايتمشيدم ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمرو مدعاسنى اثبات ايده مامكله زيد ايله دعواى مزبوره دن شوقدر اقچه يه صلح اولسه حالا عمرو مدعاسنى اثبات ايديجك صلح مزبور باطل اولورمى ✻ الجواب ✻ اولور

(وفى الخلاصة ادعى مالا فصالحه ثم ظهر ان لا شئ عليه بطل الصلح و يسترد البدل (من مجموعة ده دده افندى)

زيد عمرو متوفانك حصرا وارثى اوغلى بكردن عمرو ذمتنده فلان جهتدن اوتوز بيك پاره حقم اولوب شوقدرنى عمرودن الوب ماعداسى ذمتنده قالمشيدى تركه سندن وير ديو دعوى ايتدكده بكر عمرو مبلغ مزبورى سكا تماما ادا ايتمشدى ديو دعوى وزيد انكار ايدوب بكر مدعاسنى اثبات ايده مامكله اول ماعدانك شومقدارى اوزرينه زيد ايله صلح ودفع بدل ايلسه حالا بكر مدعاسنه اقامة بينه ايديجك بدل مرقومى زيددن استرداده قادر اولورمى ✻ الجواب ✻ اولور

(فش) صالح عن دعوى دين ثم برهن على الايفاء اوالابراء لو صالح عن انكار لا يسمع لان هذا الصلح افتداء عن اليمين ولا ينتقض وكذا الواقر بدين ولم يدع الايفاء اوالابراء وصالح ثم ادعى الايفاء اوالابراء لا يقبل ولو ادعى الايفاء اوالابراء وانكر فلم يقدر على اثباته فصالحه ثم برهن على الايفاء اوالابراء يقبل لعدم التناقض (جامع الفصولين فى الفصل العاشر)

زيد عمرودن ذمتكده فلا جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايدوب عمرو زيد ايله دعواى مزبوره دن شو قدر اقچه اوزرينه عن انكار صلح ودفع بدل ايتدكدنصكره عمرو زيددن سن دعواى مزبوره كده مبطل اولوب اصلا ذمتمده حقك يوغيدى حتى سن بعد الصلح وجه مشروح اوزره اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وزيدك اقرار مشروحنى اثبات ايديجك بدل صلحى زيددن استرداده قادر اولورمى ✻ الجواب ✻ اولور

(عن محمد ادعى عليه دارا فانكر فاعطاه اياه اوصالحه ثم برهن ان المدعى قال قبل القضاء اوالصلح ليس لى قبل فلان شئ فالحكم والصلح ماض وان برهن على اقراره بذلك بعد الصلح والقضاء بطل الحكم والصلح (فى صلح البزازية فى السادس)

زيد عمرودن بكرك ذمتنده قرضدن آلان شو قدر اقچه حقمه كفيل اولدك ديو دعوى ايتدكده عمرو عن انكار مبلغ مزبورك شومقدارى اوزرينه صلح وتسليم بدل ايلسه حالا عمرو بن مواضعه طريقيله كفيل اولمشيدم ديو دعوى، واثبات ايدوب بدل صلحى استرداده قادر اولورمى ✻ الجواب ✻ اولماز

(يفهم جوابه مما مر من قاضيخان فى كتاب الكفالة وهو قوله رجل كفل عن رجل بالف يدعيه ثم اقام الكفيل البينة الى آخره

برقاچ كمسنهلر شوقدر اديرلرينى زيده شوقدر غروشه بيع وتسليم ايتدكلرندنصكره قبض ثمن ايتمدين

زيد بلاوارث فوت اولوب اول اسيرلرى وسائر تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتمكله اول كسنه لر عمروه اولقدر غروشى تركهٔ زيددن بزه ادا ايله ديدكلرنده عمرو اول كسنه لر ايله مبلغ مزبورك شومقدارى اوزرينه صلح اولوب بدل صلحى كندى مالندن مزبورلره تسليم ايتدكدنصكره اسيرلر وسائر تركه طرف ميريدن اسه عمرو تركه يدندن النمشدر ديو بدل مرقومى استردادة
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فتبين انه دفعه من مال نفسه وانه متبرع ولا رجوع فيه (بحر رائق فى كتاب الوقف)

زيد متوفانك ورثه سندن عمرو قبل القسمه تركه دن برمنزلى سائر ورثه اذنلرنسز بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره سائر ورثه حصه لرنده بيعى مجيز اولميوب عمرودن حصه مزى فضولا بيع وتسليمله استهلاك ايتمكله حصه مزى ضامن اول ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو زيد صحتنده منزلى بكا هبه وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى وسائر ورثه انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولمامغله سائر ورثه نك حصه لرندن قيمتلرندن اقل اولان شوقدر اقچه يه سائر ورثه ايله صلح ودفع بدل ايتدكدنصكره عمرو بكر ايله بيعى اقاله ايدوب منزلى السه عمرو سائر ورثه يه منزلدن حصه كزى الوب بدلى رد ايلك ديو
جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى مختصر القدورى اذا كانت التركة بين ورثة فاخرجوا احدهم منها بمال اعطوه اياه والتركة عقار اوعروض جاز قليلا كان مااعطوه اوكثيرا (خلاصه من كتاب الصلح)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيد شوقدر اقچه سنى سكا ايداع وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده ورثه عمرو ايله عن انكار مبلغ مزبورك شومقدارى اوزرينه صلح وقبض بدل ايلسه لر
ورثه نادملر اولوب صلحى فسخه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(فان صالحه صاحب الوديعة بعد ذلك على شىء فهو على وجوه احدها ان يدعى صاحب المال الايداع فقال المستودع مااودعتنى شيئا ثم صالحه على شىء معلوم جاز الصلح فى قولهم لان الصلح بنى جوازه على زعم المدعى وفى زعم المدعى انه صار غاصبا بالجحود فيجوز الصلح معه (قاضيخان فى الصلح)

(فى الصلح عن الجناية)

زيد مقتولك ورثه سى عمرودن سن زيدى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو ورثه ايله دعواى مزبوره دن عن انكار شوقدر اقچه اوزرينه صلح ودفع بدل ايلسه
عمرو نادم اولوب صلحى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الصلح جائز عن دعوى الجناية وهذا اللفظ يتناول الجناية على النفس ومادونها عمدا كان اوخطأ سواء كان عن اقرار اوانكار اوسكوت فى صلح الزيلعى) الصلح من كل جناية فيها قصاص على مال قل اوكثر فهو جائز وكذا من الجرح والقطع والضرب وان برئ صح الصلح وان مات منها بطل الصلح ويجب الدية استحسانا فى ماله ان كان عمدا وفى عاقلته ان كان خطأ عند ابى حنيفة وعندهما صح العفو ولو صالحه مما يحدث منه صح عاش اومات (من صلح خزانة الاكمل) وبقولهما افتى ابن النجيم فى الصلح عن الجراحة)

زيد عمروى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايلدكدنصكره زيد عمروك حصرا وارثه سى قزى هند ايله عمرو لديتدن كنديسنك ملك منزلى ايله باغچه سى اوزرينه صلح ودفع بدل ايدوب بعده زيد نادم اولوب منزل وباغچه يى هنددن تملكا السه هند منزل وباغچه يى زيددن المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولور

(المغصوب اوقائما أخذه مثليا اولا (جامع الفصولين فى الثالث والثلثين) وباقى المسئلة يفهم مما مر
(من مجموعة دده افندى فى اول كتاب الصلح)

زيد عمروك النى بچاق ايله ضرب وجرح ايتدكده زيد عمرو ايله جنايت مزبوره دن شوقدر اقچه يه صلح ودفع بدل ايدوب بعده برء تام حاصل اولدقده اثر جرح باقى قالسه زيد نادم اولوب صلحى فسخه

قادر اولورمی ☼ الجواب ☼ اولماز

(جرح رجلا عمدا فصالحه منه فلا يخلو اما ان برئ اومات منها فان صالحه من الجراحة اومن الضربة اومن الشجة اومن القطع اومن اليد اومن الجناية لا غير جاز الصلح ان برئ بحيث بقى له اثر وان برئ بحيث لم يبق له اثر بطل الصلح لانه ظهر ان المجروح لم يستحق عليه قصاصا ولا ارشا وانما يستوجب عليه التعزير والتاديب كمن ضرب على رأس انسان فابيضت عينه ثم انجلى البياض او حلق لحيته فنبت مكانها اخرى والاعتياض عن التعزير لا يصح ومتى بقى له اثر ونقص بقى الصلح على الجواز لان الصلح عن نقص تمكن فيه جائز واذا مات من ذلك بطل الصلح ووجب الدية عند ابى حنيفة خلافا لهما وهى مسئلة العفو عن الشجة تعرف من الديات فان صالحه عن الاشياء الخمسة وما يحدث منها فالصلح جائز وان مات منها لان الصلح وقع عن القائم وما يحدث منها وهو السراية فاما اذا صالحه عن الجناية يجوز الصلح فى الفصول كلها الا اذا برئ بحيث لم يبق له اثر لان الجناية اسم عام يتناول النفس وما دونها (من المحيط السرخسى فى باب الصلح عن دم العمد فى كتاب الصلح)

زيد عمروك قولنى جرح ايتدكدنصكره زيد اول جرحدن عمرو ايله شوقدر اقچه اوزرينه صلح ودفع بدل ايدوب بعد البرء اصلا اثرى قالميوب بطننه خلل كلمسه صلح مزبور باطل اولورمى ☼ الجواب ☼ اولور
(مرت مسئلته آنفا)

برقاچ كمسنه لر زيدك النى عمدا جرح ايتدكلركدنصكره زيد مزبورلر ايله اول جراحتدن وجراحتدن حادث اولاندن شوقدر اقچه يه صلح وقبض بدل ايتدكدنصكره زيد اول جرحدن فوت اولسه ورثهسى اول كمسنه لردن زيدك ديتنى المغه قادر اولورلرمى ☼ الجواب ☼ اولمازلر
(فان صالحه عن الاشياء الخمسة وما يحدث منها فالصلح جائز وان مات منها لان الصلح وقع عن القائم وما يحدث منها وهو السراية (من المحيط السرخسى ملخصا فى باب الصلح عن دم العمد فى كتاب الصلح)

زيد عمروك بر كوزينى برمغيله اوروب مجروح ايتدكدنصكره عمرو زيد ايله اول جرحدن شوقدر اقچه يه صلح اولوب لكن جرحدن حادث اولاندن صلح اولميوب بعده عمروك كوزى اول جرحدن چيقسه عمروك كوزينك ديتى زيد اوزرينه لازمه اولورمى ☼ الجواب ☼ اولور
(واذا وقع الصلح عن القائم ولم يتعرضا فى الصلح لما يحدث منها ان مات من ذلك قال ابو حنيفة الصلح باطل وقال ابو يوسف ومحمد رحمهما الله الصلح صحيح (من المحيط البرهانى فى الفصل الثانى عشر من كتاب الصلح) والعفو من القطع والضرب والشجة والجراحة لا يكون عفوا عن السراية (من المبسوط للسرخسى فى باب العفو من كتاب الديات)

زيد عمرودن سن بنى قتل قصديله آلت حربله منزله كيرمكله زوجه م هند خوفندن مستبين الخلقه برجنين ميت القا ايتمشيدى ديو غرة دعوى ايتدكده عمرو زيد ايله عن انكار دعواى مزبوره دن شوقدر اقچه اوزرينه صلح ودفع بدل ايلسه عمرو نادم اولوب صلحى فسخه قادر اولورمى ☼ الجواب ☼ اولماز
(يفهم جوابه مما مر من مجموعة دده افندى فى اول كتاب الصلح)

(فى الصلح عن الامانات)

زيدك عمرو يدنده وديعت اولان متاعى عمروك تعدى وتقصيرنسز ضايع اولدقدنصكره زيد عمرو ومجرد ددكه ضايع اولمغله سكا ضمان لازم اولور ديدكده عمرو ضمان لازم اولمق زعميله متاعك قيمتندن زيد ايله شوقدر اقچه اوزرينه صلح ودفع بدل ايلسه عمرو بدل مزبورى زيددن استردادة قادر اولورمى ☼ الجواب ☼ اولور
(واذا ادعى صاحب المال الايداع والاستهلاك والمودع الرد او الهلاك ثم صالحه فهذا الصلح باطل عند ابى حنيفة وابى يوسف رحمهما الله تعالى اولا وصحيح عند ابى يوسف آخرا (من المحيط البرهانى فى الفصل الخامس من الصلح)

هند متاعنى زيده ايداع وتسليم ايدوب بعده متاع مزبور زيدك تعدى وتقصيرندن ناشى زيدك يدنده

ضايع اولمقدن هند متاع مزبورك قيمتندن اقل اولان شوقدر اقچه يه زينب ايله صلح وقبض بدل ايلسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه تمام من المحيط البرهانى فى اول كتاب الصلح)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه ايله ابتداء عمل ايتدكده مبلغ مزبورك برمقدارى زيدك تعدى وتقصيرسز ضايع اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن حكم المضاربة الصحيحة ان يكون الربح بينهما على الشرط والوضيعة على رب المال وان ادعى الهلاك اوهلك كان القول قوله ولا شئ عليه (شرح الطحاوى فى اول المضاربة)

بوصورتده عمرو ضايع اولان مقدارى زيددن طلب ايتدكده زيد تعدى وتقصيرسز ضايع اولدى ديوب عمرو زيدى تصديق ايتدكدنصكره زيد ضايع اولان مقداردن عمرو ايله شوقدر اقچه اوزرينه صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

اذا ادعى على انسان مالا اوحقا فى شئ فصالحه على مال ثم تبين انه لم يكن ذلك المال عليه اوذلك الحق لم يكن ثابتا كان للمدعى عليه حق استرداد ذلك المال (من الذخيرة فى الفصل الثانى من كتاب الصلح)

زيد عمرودن سكا مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويرمشيدم ويرديو دعوى ايتدكده عمرو مبلغ مزبور قبل العمل تعدى وتقصيرمسز هلاك اولدى ديوب زيد استهلاك ايلدك ديوب بعده زيد عمرو ايله مبلغ مزبوردن شوقدر اقچه يه صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(والوجه الثالث اذا ادعى صاحب المال عليه الاستهلاك والمودع يدعى الرد اوالهلاك ثم صالحه على شئ جاز الصلح فى قول محمد وابى يوسف الاخر واختلفوا فى قول ابى حنيفة والصحيح انه لا يجوز الصلح فى قوله وهو قول ابى يوسف الاول وعليه الفتوى (قاضيخان فى صلح العمال من كتاب الصلح وكذا فى فصل ما يجوز رهنه وما لا يجوز فى كتاب الرهن)

(باب الصلح الفاسد)

هند وزينب على الاشتراك مالك اولدقلرى منزلى زيده بلا تغرير ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله بيع وتسليم ايتدكلرندنصكره مزبورهلر تغرير يوغيكن مجرد غبن فاحش ايله بيع ايتمكله بيعى فسخ ايدوب منزلى استرداد ايدرز ديو زيددن دعوى ايتدكلرنده زيد مزبورهلر ايله دعواى مرقومه دن شوقدر اقچه يه صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وقال فى التجريد الصلح والحط انما يصح اذا كان المشترى يقدر على رد المبيع واخذ النقصان وان لم يقدر فالصلح والحط باطل (بزازيه فى الخامس من الصلح) بوصورتده هند وزينب صلح مرقومه بناء اولقدر اقچه يى زيددن المغه قادره اولورلرمى * الجواب * اولمزلر

اشترى شيئا وصار مغبونا فيه غبنا فاحشا له ان يرده على البايع بحكم الغبن واليه اشار محمد فى باب الصلح عن العيوب وكان القاضى الامام ابو على النسفى يحكى عن استاده ويقول فى المسئلة روايتان عن اصحابنا وكان يفتى بمسئلة الرد رفقا بالناس وكان القاضى الامام صدر الاسلام ابو اليسر والقاضى الامام ركن الاسلام ابو بكر والقاضى الامام جلال الدين يفتون ان البايع ان قال قيمة متاعى كذا فاشتره فاشترى بناء على ذلك ثم ظهر بخلافه ان له الرد بحكم التغرير اما اذا لم يقل ذلك فليس له الرد والصحيح ان يفتى بالرد اذا وجد التغرير وبدونه لا يفتى (من المحيط البرهانى فى الفصل الخامس عشر من البيع)

اذا غر البايع المشترى وقال له قيمة متاعى كذا فاشتره فاشتراه بناء على قوله ثم ظهر فيه غبن فاحش فانه يرده وبه يفتى وكذا اذا غر المشترى البايع ويرده المشترى بغرور الدلال (اشباه من الكفالة) قال هل يصح الصلح عن دعوى فاسدة اجاب ان كان عن دعوى فاسد الاصل نحو ان يدعى اخو الميت الميراث وللميت ابن فصالحه على شئ لا وان كان عن دعوى فاسد الوصف نحو ان يكون فيها خلل وقصور نعم (من دعوى القاعدية وغيره)

هند طاپو ايله تارلالره متصرفه ايكن فوت اولوب اناسى زينبى ولابوين عمى عمروى ترك ايتدكده

صاحب ارض اول تارلالری طاپو ایله عمروه ویروب بعده زینب حق طاپو بنمدر دیو عمرودن دعوی ایتدکده عمرو زینب ایله دعوای مزبوره دن شوقدر آقچه یه صلح ودفع بدل ایلسه عمرو بدل مرقومی زینبدن استرداده قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولور

(وسئل شيخ الاسلام ابو الحسن عن الصلح عن انكار بعد دعوى فاسدة هل هو صحيح ام قال لا ولا بد من ان يكون الصلح من دعوى صحيحة لان المدعى أخذ ما يأخذ به بدلا عما ادعاه فلا بد من صحة الدعوى حتى يكون ثابتا فى حقه (ظهيرية فى مقطعات الصلح)

زید بر وقف مزرعه یه براتله متصرف ایکن عمرو ظهور ایدوب مزرعه نك غله سی بکا مشروطه در دیو دعوی ایتدکده زید عن انکار عمرو ایله سنه ده مزرعه نك غله سندن شو مقدارینی عمروه ویرمك اوزره صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی ※ الجواب ※ اولماز

(صالح على بعض ما يدعيه لم يصح يعنى اذا ادعى رجل على آخر دارا فصالحه على قطعة منها لم يصح الصلح وهو على دعواه فى الباقى لان الصلح اذا كان على بعض المدعى كان استيفاء لبعض الحق واسقاطا للبعض والاسقاط لا يرد على العين بل هو مخصوص بالدين حتى اذا مات واحد وترك ميراثا فبرأ بعض الورثة عن نصيبه لم يجز لكونه براءة عن الاعيان الا بزيادة شئ فى البدل او الابراء عن دعوى الباقى هذا ما قالوا من الحيلة فى جواز الصلح على بعض المدعى وهو ان يزيد على بدل الصلح درهما مثلا ليكون مستوفيا بعض حقه وآخذ العوض عن البعض او يلحق به ذكر البراءة عن دعوى الباقى لان الابراء عن دعوى العين جائز (درر غرر من كتاب الصلح) وفى الخلاصة فى دعوى الصلح من كتاب الدعوى (وفى شرح الشافى رجل ادعى دارا فانكر المدعى عليه فصالحه على نصف تلك الدار ثم وجد المدعى البينة فاقامها يأخذ النصف الباقى وبه يفتى الشيخ الامام ظهير الدين وفى النصاب لان الصلح اسقاط واسقاط العين لا يصح هكذا اجاب الامام خالى وذكر الامام خواهر زاده فى نسخته ان هذا رواية ابن سماعة اما فى ظاهر الرواية لا تسمع دعوى الباقى ولا يأخذها وقد ذكرنا وجه كلا القولين فى الخزانة وفى الفصل الثلاثين من جامع الفصولين عن الاصل ادعى دارا فصالحه على بيت منها لم يجز لا عند الاقرار ولا عند الانكار اذ المقبوض عين حقه وهو على دعواه فى الباقى بخلاف الصلح على بعض دينه اقول لو ادعى شاة فصالح على صوفها بجزه الحال جاز عند الثانى رحمه الله تعالى فعلى هذا ينبغى ان يجوز الصلح فى مسئلة الدار عنده ايضا قال فالوجه ان يزيد درهما فى البدل فيصير عوضا عن حقه فيما بقى او يلحق به ذكر البراءة عن دعوى الباقى وهكذا فى الهداية وشروحه (قاضى ظهير الدين من مجموعة دده افندى)

زید عمروك یدنده اولان منزل ایچون ملکمدر دیو دعوی وعمرو انکار ایتدکده زید عمرو ایله اول منزلك شو مقداری اوزرینه صلح اولوب لکن ماعدا دعواسندن عمروی ابرا ایلماسه صلح مزبور صحیح اولورمی ※ الجواب ※ اولماز

(صالح على بعض ما يدعيه لم يصح الا بزيادة شئ فى البدل او الابراء عن دعوى الباقى (غرر)

زید هند ذمتنده اولان شوقدر آقچه حقندن هند ایله معین اولمیان شوقدر یورغان ودوشك وبجد ومندر اوزرینه صلح اولوب لکن اشیاء مزبوره نك نوعی وصفتی وزمان تسلیمی بیان اولنماسه زید صلح مزبور صحیح اولماغله اشیاء مزبوره یی آلمیوب مبلغ مزبوری هنددن آلمغه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولور

(وذكر فى صلح الذخيرة الصلح على اربعة انواع اما ان وقع عن معلوم على معلوم كما لو ادعى حقا معلوما فى دار فى يد رجل فصالحه المدعى عليه على مال معلوم جاز الصلح واما ان وقع عن مجهول على معلوم فلو كان المصالح عنه بحيث يحتاج الى تسليمه لا يجوز كما لو ادعى حقا فى دار فى يد رجل ولم يسمه فاصطلحا على ان يعطيه المدعى مالا معلوما ليسلم المدعى عليه الى المدعى ما ادعاه فانه لا يجوز ولو كان المصالح عنه بحيث لا يحتاج الى تسليمه بان اصطلحا فى هذه الصورة على ان يعطى المدعى عليه مالا معلوما للمدعى ليترك الدعوى فهو جائز واما ان وقع عن مجهول على مجهول وانه على وجهين ايضا ان كان لا يحتاج

الى التسليم والتسلم بان ادعى رجل حقا فى دار فى يد رجل ولم يسمه وادعى المدعى عليه حقا فى ارض فى يد المدعى ولم يسمه فاصطلحا على ان يترك كل واحد منهما دعواه جاز هذا وان احتاج فيه الى التسليم والتسلم بان اصطلحا على ان يدفع احدهما مالا من عند نفسه ولم يبينه على ان يترك الآخر دعواه اوعلى ان يسلم ما ادعاه الآخر لايجوز واما ان وقع عن معلوم على مجهول وهو على وجهين ايضا ان احتيج فيه الى التسليم والتسلم لايجوز والا فيجوز والاصل ان الجهالة انما تفسد العقد اذا افضت الى المنازعة المانعة من التسليم والتسلم فكل موضع لايحتاج فيه الى التسليم والتسلم فالجهالة لاتفضى الى تلك المنازعة فلايمنع جواز الصلح وكل موضع يحتاج فيه الى التسليم والتسلم فالجهالة تمنع جواز الصلح (فى السادس والثلثين من فصول النسفى)

برقاج كسنه‌لر شو مقوله ثوبك صانعى اولان عمروك ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقلرينى طلب ايتدكلرنده عمرو اول مقوله ثوبدن شوقدر ذراع ثوب نسج ايدوب ويرمك اوزره مزبورلر ايله مبلغ مرقومدن صلح ومزبورلر دخى قبول ايدوب لكن بدل صلح اولان ثوبك تسليمى ايچون اجل بيان اولنماسه صلح مزبور صحيح اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(يفهم جوابه مما مر آنفا)

سپاهى اولان زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمرو ايله شومقدارى اوزرينه صلح اولور اولدقده عمرو كندويه يومى اوچ اقچه ترقى ايديويرمك شرطيله صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(وشرطه ايضا كون البدل مالا الاصل فى هذا الفصل ان الصلح يجب حمله على اقرب العقود اليه واشبهها روما لتصحيح تصرف العاقل بقدر الامكان فاذا كان عن مال بمال كان فى معنى البيع فلايصح الصلح عن الخمر والميتة والدم وصيد الاحرام والحرم ونحو ذلك لان فى الصلح معنى المعاوضة فمالا يصلح للعوض فى البيع لايصلح عوضا فى الصلح (درر غرر فى الصلح) وهو اى الصلح اما باقرار من المدعى عليه اوسكوت منه بان لايقر ولاينكر او انكار وكل ذلك جائز لقوله تعالى والصلح خير عرفه باللام فالظاهر العموم الاول اى الصلح بالاقرار كبيع فى احكامه لو وقع عن مال بمال لان حقيقة البيع مبادلة مال بمال كامر فيجرى فيه اى فى هذا الصلح احكامه اى احكام البيع وهى الشفعة والرد بعيب وخيار رؤية وخيار شرط والفساد بجهالة البدل لانها هى المفضية الى المنازعة دون جهالة المصالح عنه لانه يسقط والساقط لايفضى اليها (درر غرر من المحل المزبور)

هند زوج مطلق زيد ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن زيد ايله شو مقدارى اوزرينه صلح اولور اولدقده زيد طاپو ايله تصرفنده اولان تارلالرى وچايرلرى هنده مجانا فارغ اولمق شرطيله صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(وبشرط لايقتضيه العقد وفيه نفع لاحدهما (غرر فى البيع الفاسد اى لايصح الصلح بشرط الخ

زيد عمروى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايدوب بعده عمروك حصرا وارثى اوغلى بكر ايله قصاصدن شوقدر بيك اقچه يه صلح اولور اولدقده زيدك قرنداشى بشر صغيره قزى هندى عمروك قرنداشى خالده تزويج ايتمك اوزره صلح وقبض بدل ايدوب بشر دخى هندى خالده تزويج ايتدكدنصكره ولد بشر هندى خالده تزويج ايتمزدن مقدم بكا تزويج ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايتمكله هند ولده حكم اولنوب خالددن تفريق اولنسه بكر هند خالددن تفريق اولنمغله بدل صلحى زيده رد ايدوب زيدى قصاص ايتديررم ديمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(صالح احد الوليين عن دم العمد على مائة جاز ولايشاركه الآخر فيها وان كان القتل خطأ يشاركه فيها لان الدية وجبت لهما بسبب متحد فى وقت متحد فصارت مشتركة بينهما واحد ربى الدين اذا صالح عن بعضه كان للآخر ان يشاركه فيما قبض فاما المال فى القصاص وجب بعقد المصالحة وانما انقلب

حق الآخر مالا بعد عقد الصلح (من المحیط للسرخسی فی باب الصلح عن دم العمد من کتاب الصلح)

(نوع فی صلح الصغیر والمعتوه والمجنون والمکره)

ممیز اولمیان زید صغیر قرنداشی عمرو ایله میراثه متعلقه دعواسندن صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وشرطه العقل وهو شرط فی جمیع التصرفات الشرعیة فلا یصح صلح المجنون وصبی لایعقل لا البلوغ فصح من الصبی المأذون ان نفع اوعری عن ضرر بین (درر غرر من الصلح)

زید صغیر عمرو وبکرک ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه حقندن مزبورلر ایله عن اقرار برمقداری اوزرینه صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(الاسباب الموجبة للحجر ثلثة الصغر والرق والجنون فلا یجوز تصرف الصغیر الا باذن ولیه (بدایه فی کتاب الحجر)

هند صغیره زوج مطلقی زیدک ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرندن شومقداری اوزرینه عن اقرار صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(صغیر فی اول الفطرة عدیم العقل فالحق به المجنون وفی الآخر الناقص فالحق به المعتوه فلا یصح قول الصغیر والملحق به اصلا کالبیع ونحوه (من حجر جامع الرموز)

طقسان یاشنده اولوب معتوه اولان زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمرو ایله عن اقرار برمقداری اوزرینه صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(قال ابو القاسم صفة المعتوه ان یکون قلیل الفهم مختلط الکلام فاسد التدبیر (احکام ناطفی فی احکام المجانین) وقیل هو کالمجنون (اشباه)

جنون مطبق ایله مجنون اولان زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمرو ایله شو مقداری اوزرینه صلح اولسه صلح مزبور شرعا صحیح اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(قال ولا تصرف المجنون المغلوب بحال یعنی لایجوز تصرفه اصلا ولو اجازه الولی (زیلعی فی الحجر)

زید عمروک ذمتنده اولان شو قدر اقچه حقندن عمرو ایله شو مقداری اوزرینه اکراه معتبر ایله صلح اولوب مکرها قبض بدل ایلسه زید صلحی فسخ ایدوب ماعدا یی عمرودن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (ولو اکرهه رجل من غیر السلطان علی صلح وشهر علیه سلاحه لیلا او نهارا فصالح لم یجز الصلح فی قولهم لان الاکراه یعدم الرضاء والصلح لایصح من غیر رضاء (والواجیة فی الفصل الثانی من کتاب الصلح)

دیت دعواسنده اکراه معتبر ایله اولان صلح شرعا صحیح ومعتبر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(واذا اکرهه علی ابراء مدیونه فابراؤه لایصح (محیط برهانی فی الاکراه)

(فی صلح الوصی)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی المدین زید فوت اولوب صغیر اوغلی بکری ترک ایتمکله بکرک وصیسی بشر مبلغ مزبوری عمرودن دعوی وعمرو انکار ایتدکده بشرک بینه سی وار ایکن عمرو ایله مبلغ مزبورک برمقداری اوزرینه صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وصلح الاب والوصی عن دعوی مال الصبی جاز ان کان للمدعی بینة وما اعطاه مثل المدعی به وان لم یکن له بینة لم یجز وان صالح عن مال الصبی ولا بینة له جاز کیف ما کان وان کان له بینة لم یجز صالح الاب من دم الصبی علی مال جاز وان حط لایجوز وان قل الحط (وجیز مؤید زاده)

زید عمرو ذمتنده جهت دین شرعیدن اولان شوقدر اقچه سنی المدین زید فوت اولوب اناسی هندی ولابوین قرنداشی بکر صغیری ترک ایتدکده هند بکره وصی نصب اولنوب بعده هند عمرو ایله عن اقرار مبلغ مزبورک شومقداری اوزرینه صلح اولسه صلح مزبور صغیرک حصه سنده صحیح

اولورمی * الجواب * اولماز

(الوصی اذا صالح عن حق المیت اوعن حق الصغیر علی رجل فان کان المدعی علیه مقرا بالمال اوعلیه بینة اوکان قضی علیه بذلك لایجوز صلح الوصی علی اقل من الحق وان لم یکن کذلك یجوز کذا فی الخلاصة والبزازیة من العمادیة فی السابع والعشرین وفی مبسوط السید ابی شجاع اذا کان للصغیر دین فصالحه ابوه اووصیه علی بعض وحط عنه ان کان الدین وجب بمعاقدة الاب اوالوصی یصح الحط ویضمن عند ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله کالوکیل اذا ابرأ المشتری وان لم یکن بمعاقدته لایصح لانه متبرع بماله (من المحل المزبور)

زید فوت اولوب قزی هند صغیره یی ترك ایتدکده هندك وصیسی زینب عمرودن زیدك ذمتکده قرضدن شوقدر اقچه سی واردر دیو دعوی وعمروانکار ایدوب زینبك بینه سی اولمامغله عمروایله عن انکار مبلغ مزبورك برمقداری اوزرینه صلح وقبض بدل ایلسه حالا زینب مدعاسنه اقامة بینه ایدیجك ماعدایی دخی عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وصی ادعی علی رجل الفا للیتیم ولا بینة له فصالح بخمسمائة من الف درهم عن انکار ثم وجد بینة عادلة فله ان یقیمها وکذا الصبی اذا وجد بینة بعد البلوغ (حاوی للزاهدی فی صلح الوصی من کتاب الصلح)

زید متوفانك حصراوارثلری اولاد صغارینك وصیلری عمرو بکر دن ترکهٔ زیددن شومقوله شوقدر اقچه قیمتلو شوقدر اشیایی تغلبا اخذ واستهلاك ایلدك دیو دعوی و بکرانکار ایدوب عمروك بینه سی اولمامغله بکرایله عن انکار شوقدر اقچه اوزرینه صلح وقبض بدل ایلسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(اذا لم یکن بینة لایملك فسخ الصلح الان یقیم بینة علی ماذکرنا ولو لم یکن له بینة واراد استحلافه بعد البلوغ لایملك ذلك (من جواهر الفتاوی فی کتاب الصلح فی الباب الخامس)

زید عمروی موجب دیت اولان قتل ایله قتل ایدوب عمرو باباسی بکری واولاد صغارینی ترك ایتدکده بکر زید ایله دیتك شومقداری اوزرینه عن اقرار صلح اولسه صغار بالغ اولدقلرنده تمام دیتدن حصه لرینی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(مامر من العمادیة قبل ثلث مسائل یکون جوابا لهذا السؤال)

زید قتل اولنوب اولاد صغارینی ترك ایتدکده صغارك وصیلری عمرو بکردن زیدی سن موجبی دیت اولان قتل ایله قتل ایتدك دیو دعوی و بکراقرار ایتدکدنصکره عمرو بکرایله دیتدن برمقداری اوزرینه صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(ذکر فی الخانیة والخلاصة والعمادیة والحافظیة انه لایجوز ان یصالح الوصی مع الغریم عن حق المیت اوالغریم باقل من الحق ان کان الخصم مقرا به اومقضیا علیه

(ادب الاوصیاء فی الصلح)

زید موجبی دیت اولان قتل ایله قتل اولنوب اولاد صغارینی ترك ایتدکده صغارك وصیلری عمرو هند دن زیدی سن قتل ایتدك دیو دعوی وهند انکار ایدوب عمروك بینه سی اولمیوب هندك یمین ایتمسی متعین اولمغله صلح صغار حقلرنده انفع اولیجق عمرو هند ایله دیتك شو مقداری اوزرینه صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من الوجیز والعمادیة ومن ادب الاوصیاء فی اول الباب)

زید فوت اولوب صغیر اوغلی عمروی ترك ایتدکدنصکره بکر عمروك وصیسی بشردن زید ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو طلب ایدوب بشر انکار ایتدکده عادلر اولان خالد وولید بشرك حضورنده بکرك مدعاسنه شهادت ایدوب بشر صلح اولمدیغی تقدیرجه خالد وولید حاکم حضورنده شهادت ایدوب مبلغ مزبور حکم اولنه جغی و بکرك بعدالحکم صلحه راضی اولمیه جغی

معلوم اولمغله بشر مبلغ مزبورك شو مقداری اوزرینه بكرایله صلح اولوب بدل صلحی تركه‌دن بكره
ادا ایلسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(وفی كتاب الشروط اذا ادعى رجل دعوى فی داریتیم فقبل ان یقیم بینة لیس للوصی ان یصالح و بعد ماجاء بالبینة العادلة وعرف الوصی عدالتهم له ان یصالح قال شمس الائمة السرخسی رحمه الله حاكیا عن استاده شمس الائمة الحلوانی اذا علم الوصی ان للمدعی شهودا عدولا یشهدون له بذلك فانه لا یصالحه قبل اقامة البینة اذا علم انه لو اقام المدعی البینة یرغب فی الصلح اما اذا علم انه لا یرغب فی الصلح بعد اقامة البینة لابأس بصلحه قبل اقامة البینة (من الذخیرة البرهانیة فی اواخر الفصل الخامس من كتاب الصلح كذا فی صلح التاتارخانیة
فی الثامن بعین عبارته)

زید عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ثلث مالندن فلان جهت بره شوقدر اقچه وصیت وتنفیذنه‌یی وصی مختار ایدوب مصرا فوت اولمشیدی دیو دعوی وورثه انكار ایتملریله زیدمد عاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایتدكدنصكره زید مبلغ مزبورك برمقداری اوزرینه ورثه‌ایله صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(یفهم جوابه مما مر من ادب الاوصیاء قبل مسئلتین)

(فی صلح الفضولی)

زیدك عمروایله برخصوصه متعلقه دعواسندن بكر زیدك اذنسز عمروایله شو قدر اقچه اوزرینه صلح اولسه زید صلحی طوتمیوب اول خصوصی عمرودن دعوایه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی هذا الوجه یتوقف الصلح على اجازة المدعى علیه فان رد بطل وان اجاز جاز (من المحیط البرهانی فی الفصل الرابع من الصلح وفیه تفصیل فلیراجع)

هندك زید ایله برخصوصه متعلقه دعواسی اولمغله هند خصوص مزبوری زیددن دعوایه عمروی توكیل ایدوب بعده عمرو هندك اذنسز دعوای مرقومه‌دن زیدایله شوقدر اقچه اوزرینه صلح اولسه هند صلحی طوتمیوب خصوص مزبوری زیددن دعوایه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(مامر آنفا یكون جوابا لهذا السؤال)

هند زوج مطلقی زید ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرینی زیددن دعوایه عمروی توكیل ایتدكدنصكره عمرو هندك اذنسز زیدایله مبلغ مزبورك شومقداری اوزرینه صلح وقبض بدل ایدوب بعده هنده اعلام ایتدكده هند مجیزه اولوب بدل صلحی قبض ایلسه حالا هند اجازتنه نادمه اولوب صلحی فسخنه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(یفهم جوابه مما مر قبل مسئلة)

زیدك عمروایله شوقدر غروشه متعلقه دعواسی اولوب بكر عمروه بن دعوای مزبوره‌دن سنكله صلح وقبض بدله زیدك وكیلی یم دیدكده عمرو بكری تصدیق ایدوب بكرایله دعوای مزبوره‌دن مبلغ مزبورك شومقداری اوزرینه صلح ودفع بدل ایدوب بكر بدل مزبوری قبض واستهلاك ایتدكدنصكره زید وكالتی انكار ایدوب وكالت ثابته اولمامغله زید اولقدر غروشی عمرودن دعوی ایلسه عمرو بدل مزبوری بكره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فان حضر الطالب وانكر ان یكون وكل هذا كان للغریم ان یحلفه بالله ماقبض فلان بن الفلان هذا المال من الغریم بامرك ووكالتك اياه بذلك فان حلف رجع على الغریم بالدین فاخذ منه فهل یرجع الغریم على الوكیل فهذا على ثلثة اوجه اما ان یكون الدین الذی دفعه الیه قائما عنده او مستهلكا او هالكا ففی الوجه الاول یرجع ویأخذ منه و فی الوجه الثانی یضمنه مثله وفی الوجه الثالث لا (كذا فی شرح ادب القاضی للخصاف فی الباب الثامن و الستین مع ناولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

زید عمروی موجبی دیت اولان قتل ایله قتل ایتدکدنصکره عمروك ورثه‌سندن بکر قاضی‌یه واروب سائر ورثه دیتدن حصه‌لرندن صلحه بنی توکیل ایتدیلر دیو خصم شرعی یوغیکن بشر وخالد توکیله شهادت ایدوب بعده بکر زید ایله دیتدن برمقدار اقچه‌یه صلح اولسه سائر ورثه وکالتی انکار ایدوب وکالت ثابته اولمامغله تمام دیتدن حصه‌لرینی زیددن اخذ مراد ایتدکلرنده زید مجرد بشر وخالدك شهادتلریله وکالت ثابته اولمش اولور دیو سائر ورثه‌یی دفعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(یستنبط جوابه مما مر من جامع الفصولین فی اول باب الوکالة بالبیع
وکتاب الوکالة من هـذه المجموعة)

زیدك هند ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن هندك زوجی عمرو هندك اذنسز زید ایله شومقداری اوزرینه صلح اولوب بدل صلحی کندی مالندن زیده ادا ایلسه عمرو نادم اولوب بدل مرقومی زیددن استرداده قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وان صالح فضولی وضمن البدل اواضاف الی ماله اواشار الی عرض اونقد بلا اضافة اواطلق
وسلم صح وکان متبرعا (ملتقی الابحر)

زیدك هند ذمتنده شوقدر اقچه حقی اولمغله هندك زوجی عمرو هندك اذنسز زیده بدل صلحی مالمدن ادا ایتمك اوزره مبلغ مزبوردن بعله شوقدر اقچه اوزرینه صلح اول دیوب زید دخی وجه محرر اوزره صلح اولوب عمرو دخی صلحی قبول ایلسه حالا زید بدل صلحی عمرودن طلب ایتدکده عمرو فضولا صلح اولمغله صلح صحیح اولمز دیوب ویرمامکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وفی الاصل صالح الفضولی بالمدعی علی دراهم ثم امتنع عن الاداء قال محمد ان اضاف العقد الی نفسه اوماله اوضمن بدله اجبر علی اداءه وان اضاف الی احدهما ولم یضمنه لم یجبر لانه عدة ولاعهدة للعدة
(ضمانات فی ضمان صلح الفضولی)

زید وعمرو بکرك سکسان غروش قیمتلو شوقدر قیمی اشیاسنی غصبا اخذ واستهلاك ایتدکدنصکره بشر اشیاء مزبوره‌نك قیمتلرندن قرق غروش اوزرینه زید وعمروك اذنلرنسز بکر ایله صلح اولوب بدل صلحی ضامن اولدقدنصکره بکر بدل مزبوری بشردن طلب ایتدکده بشر صلح مزبور مواضعه طریقیله اولمشیدی دیو دعوی و بکر انکار ایدوب بشرك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله بدل مزبوری ویرمامکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مامر من الظهیریة فی کتاب الدعوی یکون جوابا لهذا السؤال)

زید عمروی قتل ایتدکدنصکره برقاج کمسنه‌لر زیدك اذنسز عمروك ورثه‌سیله موجب قتلدن شو قدر اقچه اوزرینه صلح ودفع بدل ایلسه‌لر اول کمسنه‌لر زیده مجرد سنك ایچون صلح اولمغله بدل صلحی بزه ضامن اول دیو جبره قادر اولورلرمی ❊ الجـواب ❊ اولمازلر

(مرت مسئلته قبل مسئلتین من الملتقی)

زید برقریه ایچنده کمسنه‌نك ملکی اولمیان خالی موضعده جریحا قتیل بولنوب زوجه‌سی هندی واولاد صغارینی ترك ایدوب قاتلی معلوم اولمامغله وجه شرعی اوزره قسامه اولنوب بعده قریهٔ مزبوره اهالیسی اوزرلرینه دیت ایله حکم اولندقدنصکره هند دیت مزبوره‌دن اهالی ایله اللی بیك اقچه اوزرینه صلح اولسه صغارك وصیلری صغارك تمام دیتدن حصه‌لرینی صغار ایچون اهالیدن المغه قادر اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولور

(یفهم جوابه مما مر من العمادیة فی اول باب صلح الوصی)

زید عمروك زوجه‌سی هند حاملی ضرب ایدوب هند اول ضربدن مستبین الخلقه برجنین میت القا ایتدکدنصکره عمرو هندك اذنسز زید ایله غره‌نك برمقداری اوزرینه صلح اولسه هند حصه‌سنده صلحی مجیزه اولمیوب غره‌دن حصه‌سنی تماما زیددن المغه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ضرب بطن امرأة حرة فالقت جنینا میتا وجبت غرة هی نصف عشر دیة الرجل لو ذکر وعشر دیة

المرأة او انثى فى سنة وتقسيم بين ورثته سوى ضاربه (من جناية الغرور وباقى المسئلة مر من المحيط البرهانى فى اول الباب)

زيد عمروى موجبى ديت اولان قتل ايله قتل ايتدكدنصكره عمروك ورثه سندن بكر زيد ايله ديتدن شو قدر اقچه اوزرينه صلح اولوب قبض بدل ايلسه سائر ورثه بدل مزبورده بكره مشاركته قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولورلر

(ولو كان القتل خطأ فصالحه احدهما على مال كان لشريكه ان يشركه فى ذلك لان الواجب فى الخطأ الدية وهو مال وجب مشتركا وصلح احد الشريكين من الدين المشترك على شئ صحيح واشريكه ان يشركه فى ذلك (مبسوط سرخسى فى باب الصلح من الجنايات) صالح احد الوليين عن دم العمد على مائة جاز ولا يشاركه الاخر فيها وان كان القتل خطأ يشاركه فيها لان الدية وجبت لهما بسبب متحد فى وقت متحد فصارت مشتركة بينهما واحد ربى الدين اذا صالح عن بعضه كان اللاخر ان يشاركه فيما قبض فاما المال فى القصاص وجب بعقد المصالحة وانما انقلب حق الآخر مالا بعد عقد الصلح (من المحيط السرخسى فى باب الصلح عن دم العمد من كتاب الصلح)

زيد وعمروك على الاشتراك مشاعا مالك اولدقلرى پرنجى بكر غصبا اخذ واستهلاك ايتدكدنصكره زيد عمروك اذنسز اول پرنجك مجموعندن بكر ايله شو قدر اقچه اوزرينه صلح وقبض بدل ايلسه زيد عمروك اول پرنجدن حصه سنى ضامن اولمايجق عمرو بدل مزبوردن حصه سنى زيددن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(الدين المشترك اذا قبض احدهما شيا منه شاركه لآخر فيه ورجعا على الغريم بالباقى فلو صالح احدهما عن نصيبه على ثوب اخذ الآخر نصفه من غريمه او نصف الثوب من شريكه الا ان يضمن له ربع الدين (غرر من كتاب الصلح) واذا كان الدين بين الشريكين فصالح احدهما من نصيبه على ثوب فشريكه بالخيار ان شاء اتبع الذى عليه الدين بنصفه وان شاء اخذ نصف الثوب الا انه يضمن شريكه ربع الدين لان المقبوض من الدين المشترك مشترك بينهما ولو استوفى نصف نصيبه من الدين كان لشريكه ان يشركه فيما قبض (مختارات النوازل)

زيد شركت عنان ايله شريكى اولان عمرو ايله معا مال شركتدن برمتاعى بكره شو قدر اقچه يه بيع وتسليم ايتدكلرندنصكره عمرو زيدك اذنسز مبلغ مزبوردن برمقدار اقچه اوزرينه بكر ايله صلح وقبض بدل ايلسه زيد حصه سنده صلحى مجيز اولميوب حصه سنى بكردن تماما المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(والوكيل بالبيع اذا اجل الثمن بعد البيع صح تأجيله فى قول ابى حنيفة ومحمد يضمن نصيب شريكه ان حط الكل اما اذا حط البعض فلانه مالك وفى نصيب صاحبه عاقد والعاقد يملك الحط فى قول ابى حنيفة فيصح حطه وان لم يكن المصالح عاقدا يجوز الحط فى نصيبه عند الكل انه مالك وفى نصيب صاحبه لا يجوز عند الكل لانه ليس بمالك ولا عاقد (فى فصل الابراء عن البعض من صلح الخانية)

هند فوت اولوب زوجى زيدى ولابوين قزقرنداشى زينبى ترك ايتدكده جمله تركه يى زيد قبض ايدوب بعده زينب حصه سنى قبضه عمروى توكيل ايتدكده عمرو زينبك اذنسز زيد ايله زينبك حصه سنده تركه دن برمقدار نسنه اوزرينه على طريق التخارج صلح اولسه زينب صلحى مجيزه اولميوب تركه دن حصه سنى تماما زيددن المغه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(مرت مسئلته فى اول الباب)

زيد برقصبه اهاليسندن ظلما شوقدر اقچه الدقدنصكره اول اهاليدن برقاچ كمسنه سائرلرك اذنلرنسز مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه زيد ايله صلح اولسه لر سائرلر حصه لرندن صلحى مجيزلر اولميوب مبلغ مزبوردن حصه لرينى تماما زيددن المغه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولورلر

(مرت مسئلته فى اول الباب)

زيد عمروك شوقدر قيونلرينى غصبا اخذ واستهلاك ايتدكدنصكره زيدك باباسى بكر زيدك اذنسز قيونلرك قيمتلرندن شومقدار اقچه اوزرينه عمروايله صلح و بدل صلحى كندى مالندن عمروه تسليم ايلسه بكرنادم اولوب صلحى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من ضمانات الفضيلى فى ضمان صلح الفضولى)

زيدك عمروايله برخصوصه متعلقه دعواسى اولمغله زيد خصوص مزبورى عمرودن دعوايه بكرى توكيل ايتدكدنصكره بكر زيدك اذنسز عمروى دعواى مرقومه دن ابرا ايلسه زيد مجيز اولميوب خصوص مزبورى عمرودن دعوايه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لان الوكيل خالف امر الموكل وهو يتوقف على الاجازة فاذا لم يجز لايجوز مله

(فى صلح المتولى)

بروقفك متوليسى زيد كندى اداته سيله عمرو ذمتنده مال وقفدن اولان شوقدر اقچه دن شومقدارى اوزرينه عمروايله صلح اولوب قبض بدل ايلسه زيد نادم اولوب صلحى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ذكر الحاكم فى شروحه ابرأ الاب والوصى والمتولى للمستأجر عن الاجرة يصح فيما باشروه ويضمنون للوقف والصغير ويبرأ المستأجر فى القضاء ولا يبرأ فيما بينه وبين الله تعالى

(من احكام الصغار للاستروشنى)

بروقف نقودك متوليسى زيد عمرودن بندن مقدم متولى اولان بكرك اداته سيله مال وقفدن ذمتكده شوقدر اقچه واردر ديو دعوى ايتدكده زيدك بينه سى وارايكن مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه صلح اولسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(والوصى لو ابرأ غريم الميت او اجله او حط عنه شيئا صح عندهما لو عاقدا وضمن لا عند ابى يوسف ولو لزم بعقد غيره لم يصح وفاقا وكذا المتولى لو ابرأ المشترى عن الثمن يصح عندهما (فصولين فى الفصل ۲۷)

زيد متوليسى اولديغى نقود موقوفه دن عمروه شوقدر اقچه قرض ويردكدنصكره زيدك يرينه بكر متولى اولدقده بكر عمروايله عن اقرار مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه صلح اولسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو تناول الاكار من غلة الوقف شيئا فصالح المتولى على شى ان وجد المتولى بينة على ما ادعى او كان الاكار مقرا لايملك المتولى ان يحط منه شيئا (من الاسعاف فى باب الولاية على الوقف فى فصل فى بيان مايجوز للقيم من التصرف وما لايجوز

بروقفك متوليسى زيد سابقا متولى اولان عمرودن مال وقفدن ذمتكده شوقدر اقچه واردر ديو دعوى و عمرو اقرار ايتدكدنصكره زيد مبلغ مزبورك شومقدارى اوزرينه عمروايله صلح وقبض بدل ايلسه حالا زيد صلح مزبور صحيح اولمامغله ماعدايى دخى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته آنفا من الاسعاف)

(فصل فى التخارج)

زيد متوفانك ورثه سندن عمرو سائر ورثه ايله حصه سندن تركه دن شوقدر نسنه اوزرينه تخارج طريقيله صلح اولوب لكن بدل صلحى قبض ايتميوب شرائط صحت صلح تخارج موجوده اولماسه عمرو بدل صلحى اليوب تركه دن تماما حصه سنى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اذا كان على الميت دين فصولحت المرأة عن ثمنها على شئ لايجوز هذا الصلح لان الدين القليل يمنع جواز التصرف فى التركة (من المحيط البرهانى فى الصلح) وذكر فى نكاح العدة فى بيان التصرفات الفاسدة ان فى الصلح الفاسد لكل واحد منهما ولاية النقض (عماديه فى الصلح الفاسد)

زيد فوت اولوب لابوين قز قرنداشى هندى ولابوين ار قرنداشى اوغلى عمروى ترك ايتدكده عمرو

هند ايله حصه سندن شوقدر اقچه اوزرينه على طريق التخارج صلح وقبض بدل ايلسه شرائط صحت صلح تخارج موجوده ايكن عمرو صلحى فسخه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(اذا صولحت المرأة عن ثمنها وصداقها على دراهم معلومة ولم يكن فى التركة دين ظاهر ولا نقد حتى جاز الصلح ثم ظهر للميت دين لم يعلم به الورثة اوظهر فيها عين لم يعلم به الوارث هل يكون ذلك العين والدين داخلا فى الصلح اختلفوا فيه قال بعضهم لا يكون داخلا ويكون ذلك الدين والعين بين جميع الورثة على حساب مواريثهم لانهم اذا لم يعلموا بذلك كان صلحهم عن الظاهر المعلوم عند الورثة لا عن المجهول ومالم يكن ظاهرا يكون بمنزلة المستثنى عن الصلح وقال بعضهم يكون داخلا فى الصلح لانهم صالحوا عن التركة والتركة هى المعلومة عند الورثة فعلى هذا القول ان ظهر دين للميت فسد الصلح ويجعل كان هذا الدين كان ظاهرا وقت الصلح وعلى قول من يقول لا يدخل ذلك فى الصلح يكون ذلك الدين والعين بين الورثة ولا يبطل الصلح (قاضيخان فى كتاب الصلح قبيل باب الصلح عن الدين يفهم جوابه من هذه المسئلة)

زيد فوت اولوب اوغلى عمروى وقزى هندى ترك ايدوب جمله تركه يى عمرو قبض ايتدكدنصكره هند حصه سندن عمرو ايله تركه دن بر باغك نصف معينى اوزرينه على طريق التخارج صلح اولوب عمرو دخى صلحى قبول وبدل صلحى هنده تسليم ايتدكدنصكره شرائط صحت صلح تخارج موجوده ايكن عمرو صلحى فسخ ايدوب باغه مداخله يه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(اوصالح احد الورثة الباقين من تركة هى عقار وامتعة وحيوان والمدعى لا يدرى ماهى ولكن جميعها فى يد المدعى عليه جاز عندنا خلافا للشافعى رحمه الله بناء على ان الابراء عن الحقوق المجهولة جائز عندنا لا عنده (فى الفصل الثامن والعشرين من الفصولين)

زيد فوت اولوب اوغللرى عمرو وبكر ايله قزلرى هند وزينبى ترك ايتدكده هند وزينب حصه لرندن عمرو وبكر ايله تركه دن بر باغ وشوقدر اثاث بيت اوزرينه على طريق التخارج صلح اولوب اشياء مزبوره نك برمقدارينى قبض ايلسه لر شرائط صحت صلح تخارج موجوده ايكن هند وزينب مجرد اشياء مزبوره نك برمقدارينى قبض ايلمدك ديو صلحى فسخه قادره اولورلرمى * الجواب ❊ اولمازلر

(وقبض بدل الصلح قبل التفرق شرط ان كان دينا بدين والا فلا (ملتقى فى مسائل شتى) الا ان مايخص العروض لا يشترط قبضه ومايخص النقدين شرط قبض بدليه فيه كذا فى البزازية لان مايخص الدراهم من الدنانير ومايخص الدنانير من الدراهم صرف فيشترط قبض البدلين فى المجلس ومايخص العروض ليس بصرف فلا يشترط فيه قبض البدلين فى المجلس (كذا فى المحيط البرهانى فى الفصل الخامس مه

(للمولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى)

زيد فوت اولوب قزى هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند صحتنده سائر ورثه ايله حصه سندن تركه دن برمقدار نسنه اوزرينه على طريق التخارج صلح وقبض بدل ايتدكدنصكره هند دخى فوت اولسه شرائط صحت صلح تخارج موجوده ايكن هندك ورثه سى صلحى فسخه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(وان صالحوها على حيوان معين اوعرض جاز الصلح سواء كان فى التركة عرض من جنس ذلك اولم يكن وهذا الذى ذكرنا اذا صالحوها وليس على الميت دين (قاضيخان فى كتاب الصلح)

زيد فوت اولوب اوغلى عمروى وسائر ورثه سنى ترك ايدوب عمرو وسائر ورثه ايله تركه دن برمقدار نسنه اوزرينه على طريق التخارج صلح وقبض بدل ايتدكدنصكره عمرو صلح مزبور مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى ومواضعه يى تفسير ايدوب مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك بدل مزبورى تركه يه قاتوب تركه دن تماما حصه سنى المغه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولور

(يفهم جوابه مما مر فى باب البيع بالتلجئة والاكراه من كتاب البيوع)

زيد فوت اولوب قزى هندى ولابوين قز قرنداشى زينبى ترك ايتدكده تركه يى هند قبض ايدوب

بعده زینب حصه سنی طلب ایتدکده هند زیدك آخر دیارده شو مقوله امتعه سی واردر امتعه مزبوره سنك اولمق اوزره تخارج طریقیله سنکله صلح اولالم دیوب زینب دخی راضیه اولدقدنصکره زیدك اول امتعه یی صحتنده آخره بیع وتسلیم ایتدیکی ظاهر اولوب آخر دیارده نسنه بولنماسه زینب هندك یدنده اولان ترکه دن حصه سنی هنددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وما استحق من المدعی کلا او بعضا یرد المدعی حصته من البدل و یرجع بالخصومة فیه وما استحق من البدل بعضا او کلا یرجع المدعی الی دعواه فی قدره وهلاك البدل قبل التسلیم کاستحقاقه فی الفصلین (ملتقی فی اول الصلح) ولو وقع الصلح علی سبیل المعاوضة بان وقع الصلح علی خلاف جنس المدعی فعند الاستحقاق یرجع الی اصل دعواه هذا اذا استحق بدل الصلح (خزانة المفتین فی استحقاق البیوع وفیه تفصیل فلیراجع)

زید فوت اولوب اوغللری عمرو و بکری ترك ایتدکده عمرو حصه سندن ترکه دن برمقدار نسنه اوزرینه بکر ایله علی طریق التخارج صلح اولور اولدقده زیدك بعض کسنه لر ذمتلرنده اولان اقچه سنك جمله سی عمروك اولمق اوزره صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الخزانة ان التخارج باطل اذا کان فی الترکة دین (بزازیه فی السادس من کتاب الصلح) و بطل ان شرط لهم الدین من الترکة یعنی اذا کان فی الترکة دین علی الناس فادخلوه فی الصلح علی ان یخرجوا المصالح عنه و یکون الدین لهم بطل الصلح لانه یصیر مملکا حصته من الدین لسائر الورثة بما یأخذ منهم من العین وتملیك الدین من غیر من علیه الدین باطل وان کان بعوض واذا بطل فی حصة الدین بطل فی الکل (درر غرر فی کتاب الصلح)

زید فوت اولوب وارثلری عمرو و بکری ترك ایتدکده عمرو بکر ایله حصه سندن ترکه دن برمقدار نسنه اوزرینه علی طریق التخارج صلح اولدقده زیدك بعض کسنه لر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه سی بکرك اولمق اوزره صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

بو صورتده عمرو بکر ایله وجه محرر اوزره صلح اولدقده صلح مزبور ضمننده بکری ترکه یه متعلقه دعوادن ابرا ایلسه ابراء مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(الابراء العام فی ضمن عقد فاسد لایمنع الدعوی کما فی دعوی البزازیة (اشباه فی کتاب القضاء والشهادة والدعاوی)

زید فوت اولوب اوغللری عمرو و بکری ترك ایتدکده ترکه یی عمرو قبض ایدوب بعده بکر عمروك یدنده اولان ترکه دن حصه سندن برمقدار نسنه اوزرینه علی طریق التخارج صلح اولدقدنصکره زیدك بعض کسنه لر ذمتلرنده شوقدر اقچه سی ظهور ایلسه بکر اول اقچه دن حصه سنی اول کسنه لردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(طه) اوظهر بعد صلحهم دین للمیت او عین له هل یدخل تحت الصلح اولا لا روایة فیه فقیل لکل منهما وجه وعدم دخوله اشبه (فصولین فی الثامن والعشرین)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده ترکه نك جمله سنی هند قبض ایدوب بعده سائر ورثه یه ترکه شوقدر در دیمکله سائر ورثه هند ایله حصه لرندن ترکه دن برمقدار نسنه اوزرینه علی طریق التخارج صلح اولدقلرندنصکره هندك یدنده ترکه دن شوقدر اشیا دخی ظاهره اولسه سائر ورثه اشیاء مزبوره دن حصه لرینی هنددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(صالح احد الورثة وابرأ ابراء عاما ثم ظهر شیء من الترکة لم یکن وقت الصلح الاصح جواز دعواه فی حصته کذا فی صلح البزازیة (اشباه فی کتاب القضاء والشهادة والدعاوی)

زید فوت اولوب قزی هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده جمله ترکه یی سائر ورثه قبض ایدوب هنده

ترکه شوقدر دردیلر یله هند حصه سندن برمقدار نسنه اوزرینه سائر ورثه ایله علی طریق التخارج صلح وقبض بدل ایدوب سائر ورثه یی ترکه یه متعلقه دعوادن ابرا ایتدکدنصکره سائر ورثه یدلرنده ترکه دن بعض اشیا دخی ظاهر اولسه هند ظهور ایدن اشیادن حصه سنی سائر ورثه دن طلب ایتدکده سائر ورثه معترفلر ایکن مجرد وجه محرر اوزره ابرا ایتمکله حقك ساقط اولمش اولدی دیوب ویرمامکه قادر اولورلرمی ❊ الجواب * اولمازلر

(احد الورثة اذا صالح عن الميراث وابرأ ابراء عاما مطلقا ثم ظهر من التركة شئ لم يكن ظاهرا وقت الصلح هل له ان يدعى نصيبه بعد الابراء العام قال لا رواية عن اصحابنا فى هذه المسئلة قال ابو بكر الاعمش لقائل ان يقول ليس له ذلك ولقائل ان يقول له ذلك وهو الاصح و فى متفرقات اجارات المحيط فى خلال مسئلة وعلى هذا لو ابرأ احد الورثة الباقى ثم ادعى التركة وجحد باقى الورثة لا يسمع دعواه ولو اقروا بالتركة يؤمرون بالرد عليه (مجمع الفتاوى قبيل فصل فيما يشترط فيه قبض بدل الصلح كذا فى البزازية فى السادس من الصلح وكذا فى اغرار منح الغفار)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده جمله ترکه یی سائر ورثه قبض ایدوب بعده هند جمله ترکه دن حصه سندن سائر ورثه ایله شوقدر اشیا اوزرینه علی طریق التخارج صلح وقبض بدل ایلسه هند ترکه دن اولوب حین صلحده سائر ورثه یدلرنده اولان منزل ایچون مجرد منزل حین صلحده صریحا ذکر اولنمامغله منزلدن حصه الورم دیمکه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(صالح احد الورثة مع الباقى وفى التركة عقار وحيوان وعروض وامتعة والمدعى مايدرى ماهى وجميع ذلك فى يد المدعى عليهم جاز الصلح (خزانة المفتين فى اوائل الصلح نقلا عن طبح)

(نوع آخر)

ترکه سی عروض وعقار ونقود اولان زید متوفانك اوغلى عمرو سائر ورثه ایله حصه سندن شوقدر اقچه اوزرینه علی طریق التخارج صلح وقبض بدل ایلسه بدل صلح عمروك ترکه دن اولان نقوددن حصه سندن زیاده اولیجق صلح مزبور صحیح اولورمی ❊ الجواب * اولور

قال محمد فى الاصل امرأة صالحت عن ثمنها على دراهم وقد ترك الزوج دراهم وعروضا فان كان مااخذت من الدراهم اكثر من نصيبها من الدراهم جاز الصلح و يجعل المثل من الدراهم بالمثل والباقى بازاء العروض غير ان مايخص الدراهم من الدراهم يكون صرفا فيشترط قبض البدلين فى المجلس (من المحيط البرهانى فى الصلح ۲۲۰)

ترکه سی عقار وعروض ونقود اولان زید متوفانك ورثه سندن عمرو سائر ورثه ایله حصه سندن ترکه دن برمنزل معین وشوقدر غروش اوزرینه علی طریق التخارج صلح وقبض بدل ایدوب لکن مبلغ مزبور عمروك ترکه ده اولان نقوددن حصه سندن اقل اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(و يصرف الجنس الى خلاف الجنس تحريا للصحة (قاضیخان من كتاب الصلح وفيه تفصيل)

ترکه سی عروض ونقود اولان زید متوفانك زوجه سی هند سائر ورثه ایله حصه سندن شوقدر اقچه اوزرینه علی طریق التخارج صلح وقبض بدل ایدوب لکن بدل صلح هندك ترکه ده اولان نقوددن حصه سندن اکثر اولماسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(وفى مختصر القدورى اذا كانت التركة بين ورثة فاخرجوا احدهم منها بمال اعطوه اياه والتركة عقار او عروض جاز قليلا كان مااعطوه او كثيرا وان كانت التركة فضة وغيرها فصالحوه على فضة جاز اذا كان مااعطوه اكثر من نصيبه من الفضة حتى يكون المثل بالمثل والباقى بمقابلة غيره من الاجناس ويشترط قبض مابازاء الفضة (خلاصه من كتاب الصلح)

ترکه سی عروض ونقود اولان هند متوفاتك سائر ورثه سی زوجی زید ایله حصه لرندن شوقدر اقچه

(اوزرینه)

اوزرینه علی طریق التخارج صلح اولوب لکن بدل صلح سائر ورثه نك ترکه ده اولان اقچه دن حصه لرندن اقل اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

بو صورتده سائر ورثه زید ایله وجه محرر اوزره صلح اولدقلرنده زیدی حصه لری دعواسندن ابرا ایتمش اولسه لر حالا سائر ورثه صلحی فسخ ایدوب حصه لرینی زیددن دعوی ایتمك استدکلرنده زید ابرا ایتمکله دعواکز مسموعه اولماز دیو مزبورلری منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الابراء العام فی ضمن عقد فاسد لایمنع الدعوی کما فی دعوی البزازیة (من دعوی الاشباه کذا فی مشتمل الاحکام)

ترکه سی انجق عروض وعقار اولان زید ثلث مالنی عمروه وصیت ایتدکدنصکره فوت اولدقده ورثه عمرو ایله وصیت مزبوره دن شوقدر اقچه اوزرینه صلح ودفع بدل ایلسه لر ورثه نادملر اولوب صلحی فسخه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل مات واوصی لرجل بثلث ماله وترك ورثة صغارا وکبارا فصالح بعض الورثة الموصی له من الوصیة علی دراهم معلومة علی ان یسلم لهذا الوارث حق الموصی له فهذا ومالو صالح بعض الورثة البعض سواء ان لم یکن فی الترکة دین ولاشیء من النقود یجوز الصلح وان کان فیها دین علی رجل لایجوز لان الموصی له یملك ثلث الدین بمنزلة الوارث فان کان فی الترکة نقد فان کان ثلث النقد مثل بدل الصلح اواکثر لایجوز وان کان بدل الصلح اکثر من ثلث النقد جاز اذاقبض الموصی له بدل الصلح قبل الافتراق وان افترق قبل القبض بطل فی النقد (قاضیخان فی الفصل الاول من کتاب الصلح)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی واوغلی عمروی وسائر ورثه سنی ترك ایدوب جمله ترکه یی عمرو قبض ایتدکدنصکره عمرو هندك ترکه دن حصه سی یالکز کندینك اولمق اوزره هند ایله حصه سندن کندی مالندن شوقدر اقچه یه صلح ودفع بدل ایلسه عمرو سائر ورثه ایله ترکه یی اقتسام ایدر اولدقده عمرو هندك یرینه طوروب هندك ترکه دن حصه سنی کندی الوب سائر ورثه یه حصه لرینی ویردکن سائر ورثه راضیلر اولمیوب هندك حصه سندن نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وان صالح علی ان یکون حق المدعی للوارث الحاضر خاصة دون غیره فهو جائز ایضا لان هذا الوارث یملك حق المدعی بهذا العقد ثم هو یقوم مقام المدعی فی اثبات حقه ان اثبت سلم له وان لم یقدر علی اثباته بطل الصلح فی حصة الشرکاء ویرجع علی المدعی بحصة ذلك من البدل کما لواشتری عبدا من رجل هو غصب من ید رجل آخر ان اثبت المشتری ملك نفسه علی الغاصب سلم له وان عجز یرجع علی البایع بالثمن (قاضیخان من کتاب الصلح)

زید متوفانك خالی عمرو زیدك وارثی یم دیو ترکه سنی قبض ایتمك استدکده بکر ظهور ایدوب بن زیدك لابوین عمی اوغلی وحصرا وارثی یم دیو دعوی ومدعاسنی اثبات ایدوب وراثته حکم اولندقدنصکره زیدك ترکه سی عروض ونقود وعقار اولوب بعض کسنه لر ذمتلرنده برمقدار اقچه سی اولوب ترکه نك بعضی امین بیت المال یدنده اولوب ماعداسنی عمرو قبض ایتمیوب ترکه مجهوله ایکن عمرو بکره ترکه نك اعیانی ایله ذمده اولان اقچه نك جمله سی بنم اولمق اوزره کندی مالمدن شوقدر اقچه یه سنکله صلح اولالم دیدکده بکر قبول ایدوب عمرو وجه محرر اوزره صلح عقد ایلسه حالا بکر بدل صلحی الیوب عمروی ترکه یه مداخله ایتدرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اذا صالح احد الورثة مع الباقین وفی الترکة عقار وحیوان وعروض وامتعة والمدعی مایدری ماهی وجمیع ذلك فی ید المدعی علیهم جاز الصلح وقال الشافعی لایجوز بناء علی ان الابراء عن الدیون المجهولة

يجوز عندنا خلافاله وقال ابو القاسم الصفار يجوز الابراء عن الديون المجهولة اما الصلح عن الاعيان المجهولة فلا يجوز لان فيه معنى البيع وهو تمليك نصيبه اياهم والتركة لاتخلو عن دين ولو جاز هذا لادى الى تمليك دين من غير من عليه الدين ولكن الاصح ان هذا الصلح يجوز والجهالة انما تكون مانعة من الجواز اذا كانت مانعة من التسليم اما الجهالة بنفسها فلا تكون مانعة وههنا غير مانعة لان التركة فى ايديهم فوقع الاستغناء عن التسليم واما قوله ان التركة لاتخلو عن دين فنقول هذا وهم وبه لا يثبت الفساد اذ لو اعتبر وهم ما صح عقد فى العالم (خزانة المفتين فى اوائل الصلح نقلا عن طج) وفى الهداية الاصح ان الصلح عن اعيان غير معلومة يجوز لانها لاتفضى الى المنازعة لقيام المصالح عنه فى يد بقية الورثة انتهى منه للمولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى) الصلح عن الاعيان المجهولة على مال مجهول لايجوز بخلاف الصلح عن الحقوق المجهولة لانها قابلة للاسقاط والاعيان لا

(كذا فى القاعدية ملخصا فى اوائل الصلح وكذا فى الفصولين فى الصلح الفاسد)

(يفهم جواب هذا السؤال من المسائل المذكورة)

هند صغيره نك وصيسى زيد هندك ولى اقربى لابوين عمى عمروك اذنسز هندى بكره تزويج ايدوب بعده عمرو عقدى مجيز اولمدين هند صغرنده فوت اولوب عمروى ترك ايتمكله عمرو تركه سنى قبض ايتدكده بكر عقد مزبوره بناء وارث اولورم ديو تركه دن حصه طلب ايتدكده عمرو دخى وارث اولمق زعميله بكر ايله تخارج طريقيله تركه دن شوقدر اشيا اوزرينه صلح اولوب دفع بدل ايلسه عمرو اشياء مزبوره يى بكردن استرداده قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

بخلاف مباشرة الفضولى اذا مات احد الزوجين قبل الاجازة لان النكاح ثمة موقوف فيبطل بالموت (هداية فى الاولياء والاكفاء) المغصوب لو قائما يأخذه مثليا اولا (جامع الفصولين فى الثالث والثلثين)

زيد متوفانك لابوين قزقرنداشى هند حصرا وارثه سى اولمق اوزره تركه سنى قبض ايتدكدنصكره عمرو ظهور ايدوب بن زيدك لابوين عمى اوغلى وعصوبت جهتندن وارثى يم ديو دعوى ايتدكده هند عمرو ايله عن انكار دعواى مرقومه دن شوقدر اشيا اوزرينه صلح ودفع بدل ايلسه هند نادمه اولوب صلحى فسخه قادره اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(هشام سألت الثانى عن امرأة ادعت ميراثا على ورثته فصالحوها جاحدين زوجيتها على اقل من حصتها وهو مهرها جاز (بزازية فى السادس من الصلح وفى الفصل الثلثين جامع الفصولين عن مجموع النوازل وفى صلح الجواهر عن فتاوى شيخ الاسلام عطاء بن حمزه) الصلح على الانكار بعد دعوى فاسدة لايجوز ولابد لصحة الصلح على الانكار من صحة الدعوى اذ المدعى يأخذ ما يأخذه فى حق نفسه بدلا عما يدعى اوعين مايدعى او بعض مايدعى (من مجموعة دده افندى)

زيد فوت اولوب قزلرى هند وزينبى ترك ايتدكده جمله تركه يى هند قبض ايدوب يدنده قائمه ايكن زينب حصه مدن كچدم ديسه حالا زينب تركه دن حصه سنى هند دن طلب ايتدكده هندسن بويله ديمكله حقك ساقط اولمش اولور ديوب ويرمامكه قادره اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(ولو قال تركت حقى من الميراث او ابرأت منه اومن حصتى لايصح وهو على حقه لان الارث جبرى لايصح تركه (بزازيه فى الفصل الرابع عشر من الدعوى)

(كتاب المضاربة)

زيد مديونى عمروه ذمتكده اولان اقچه م سنده مضاربه اولسون ديسه مبلغ مزبور مضاربه اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(ولاتجوز المضاربة بالديون فمن كان له على آخر الف درهم فامره صاحب الدين ان يعمل بها مضاربة لاتجوز المضاربة (من خزانة المفتين) واذا قال اعمل بالدين الذى فى ذمتك لى مضاربة فانه لاتصح المضاربة بالاتفاق (عنايه شرح الهداية فى المضاربة)

زید عمرو دن مضاربه طریقیله الدیغی شوقدر اقچه یی متاعه بوزوب متاعی بیع ایتدکده انجق اول قدر اقچه حاصل اولوب مبلغ مزبور زیدك یدنده ایکن عمرو زیده اول اقچه قرض اولسون دیوب زید دخی راضی اولوب بعده زید اول اقچه یی اعمال ایدرکن مبلغ مزبور هلاك اولسه عمرو مبلغ مرقومی زیده تضمین مراد ایتدکده زید مجرد مقدما مضاربه طریقیله آلمشیدم دیو ضماندن امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو دفع الیه الفا مضاربة فقال المضارب اقرضنیها ففعل وهی بحالها فقبضها من مکانها فهی قرض ولو قال هی مضاربة عندك شهرا ثم هی قرض فکما قال ولو صارت عروضا ثم اقرضه لم یکن قرضا حتی یبیعها ولو اقرضه شهرا ثم هی مضاربة لم یکن مضاربة ولو قال ادفع الی رأس مالی ومابقی فهو لك لم یجز الا ان یکون المال مستهلکا (عتابیه فی الفصل الاول من کتاب المضاربة)

زید عمرو دن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه یی متاعه بوزوب مال مضاربه متاع ایکن عمرو زیده مال مضاربه قرض اولسون دیوب زید دخی راضی اولسه مال مزبور قرض اولورمی * الجواب * اولماز

(وان کانت عرضا لم یکن قرضا حتی یبیعها لیصیر قرضا عنده (من التاتارخانیة من متفرقات المضاربة والتفصیل فیه وفی العتابیة)

زید عمرو دن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه یی متاعه بوزوب مال مضاربه متاع ایکن عمرو زیده مال مضاربه قرض اولسون دیوب زید دخی قرض اولورز عیله راضی اولدقدنصکره اول متاع زیدك تعدی وتقصیر نسز ضایع اولوب بعده زید فوت اولسه عمرو مال مضاربه وجه محرر اوزره قرض اولمشیدی دیوب مبلغ مزبوری زیدك ترکه سندن تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه یی متاعه بوزدقدنصکره متاعی بیع ایتمدین عمرو عقد مضاربه یی زیدك رضا سنسز فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رب المال اذا فسخ المضاربة ورأس المال عروض لاینفذ الفسخ وان تراضیا علی الفسخ والمال عروض یصح الفسخ (من مضاربة التاتارخانیة فی المتفرقات) ولو نهی رب المال عن الشراء والبیع ینظر ان کان رأس المال قائما فی ید المضارب تنفسخ المضاربة حتی لو اشتری به بعده صار غاصبا ما لو کان عروضا لم یعمل بنهیه وله ان یتصرف فی العروض بماشاء حتی صار المال دراهم اودنانیر ثم ینظر ان کان رأس المال دراهم وخلص مال المضاربة دراهم انفسخ العقد فی المضاربة وان کان دنانیر وقد خلص ثمن العروض دراهم فله ان یشتری بثمن العروض جنس رأس المال لیس له ان یشتری غیره (خزانة الاکمل فی اوائل المضاربة)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی شوقدر اقچه یی متاعه بوزوب بعده متاعی بیع ایتمدین عمرو فوت اولسه زید عمرك ورثه سنه متاعی بیع ایده یم رأس مالی وفائده نه حاصل اولورسه حصه کزی ویره یم دیدکده ورثه زیده متاعی سن الیقویوب رأس مالی مالکدن بزه ویردیو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(تبطل المضاربة بموت احدهما لان المضاربة تشتمل علی الوکالة والوکالة تبطل بموت الموکل والوکیل الا ان رأس المال اذا صار متاعا فللمضارب ان یبیع حتی صار ضامنا لان المضارب فی هذه الحالة لاینعزل بالنهی ولا بموت رب المال (بدایع شرح التحفة فی المضاربة)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه یی متاعه بوزدقدنصکره زید متاعی بیع ایتمدین دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه عمرو داینلره متاع بیع اولنوب ثمندن رأس مالمی وربحدن حصه می الدقدنصکره ماعدا یی الك دیدکده داینلر معترفلر ایکن عمروه سنی مداخله ایتدرمیوب متاعی قسمت غرما نه ادخال ایده رز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(مات المضارب وعليه دين فرب المال احق برأس ماله وحصته من الربح ان كانت المضاربة معروفة المضارب اذا قال هذه الالف مضاربة فى يدى وليس عليه دين صح اقراره من جميع المال لانعدام التهمة وان كان عليه دين الصحة لا يصدق فى حق غريم الصحة وان كان عليه دين المرض ان بدأ بالمضاربة ثم بالدين كان المال لصاحب المضاربة وان بدأ بالدين ثم بالمضاربة تحاصا

(من مضاربة الخانية)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى شوقدر اقچه‌يى متاعه بوزوب بعده متاعى شوقدر فائده ايله آخره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره ثمن مزبور يدنده ايكن زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه ثمن مزبور عينى ايله قائم ايكن عمرو رأس مالنى وفائده‌دن حصه سنى الماق استدكده زيدك دائنلرى معترفلر ايكن ثمنك جمله سنى قسمت غرماده ادخال ايده رز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واذا مات المضارب والمضاربة دراهم فى يد المضارب وهى معروفة انها مضاربة وعلى المضارب دين فان رب المال يأخذ رأس ماله قبل الغرماء (من مضاربة التاتارخانية فى الثالث عشر وفيه تفصيل)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه‌يى متاعه بوزدقدنصكره زيد متاعى شوقدر اقچه فائده ايله بعض كسنه لره بيع وتسليم ايدوب بعده ثمنى المدين زيد فوت اولسه زيدك ورثه سى عمروه ثمنى اول كسنه لردن الوب رأس مالى وفائده‌دن حصه‌كى ويره لم ديرلر ايكن عمرو راضى اولميوب ورثه يه رأس مالى وفائده‌دن حصه‌مى مالكزدن ويرك بعده اول كسنه لردن الك ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كان مال المضاربة حين مات المضارب عروضا اودنانير فاراد رب المال ان يبيعها لم يكن له ذلك لانه فى حال حيوة المضارب كان ممنوعا عن اخذها وبيعها لحق المضارب وحقه بموته لا يبطل والذى يلى بيعها وصى المضارب لانه قائم مقامه الى آخره (مبسوط سرخسى فى باب اقرار المضارب بالمضاربة فى المرض)

(فيما يضمن به المضارب ومالا يضمن به)

زيد عمروه برمقدار متاع ويروب متاعى سفينه ايله آخر دياره كتوروب بيع وثمنى ايله مضاربه طريقيله عمل ايله ديو امر ايتمكله عمرو دخى متاعى سفينه‌يه قيوب اول دياره كتورركن سفينه فورتنه‌دن پاره‌لنوب متاع ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

وان دفع عرضا وقال بعه واعمل فى ثمنه مضاربة اوقال اقبض مالى على فلان واعمل فيه مضاربة جازت ايضا (ملتقى) وحكمها انواع ايداع اولا وتوكيل عند عمله وشركة ان ربح وغصب ان خالف ولو اجاز بعده واجارة فاسدة ان فسدت فلا ربح حينئذ بل اجر عمله مطلقا بلا زيادة على المشروط ولا ضمان فيها كالصحيحة (غرر من المضاربة)

زيد عمروك توكيليله عمروك بكر ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنى قبض ايتدكدنصكره عمرو زيده مبلغ مزبورى مضاربه طريقيله اعمال ايله ديمكله زيد دخى مبلغ مزبور ايله ابتدا عمل ايتدكده مبلغ مزبورك برمقدارى زيدك تعدى وتقصيرنسز ضايع اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وان هلك المال قبل التصرف بطلت المضاربة والقول قول المضارب فى الهلاك مع يمينه

(وجيز للسرخسى فى باب هلاك مال المضاربة من كتاب المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه ايله ابتدا عمل ايتدكده مبلغ مزبور زيدك تعدى وتقصيرنسز ضايع اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن حكم المضاربة الصحيحة ان يكون الربح بينهما على الشرط والوضيعة على رب المال وان هلك اوادعى الهلاك كان القول قوله ولا شئ عليه شرح الطحاوى فى اول المضاربة ثم المدفوع

الى المضارب امانة فى يده لانه قبضه بامر مالكه لاعلى وجه البدل والوثيقة وهو وكيل فيه لانه يتصرف فيه بامر مالكه واذا ربح فهو شريك فيه لتملكه جزء من المال بعمله واذا فسدت ظهرت الاجارة حتى استوجب العامل اجر مثله واذا خالف كان غاصبا (هدايه فى المضاربة)

بوصورتده عمرو مجرد ضايع اولمغله سكا ضمان لازم اولور ديو زيددن تغلبا اولقدر اقچه السه زيد مبلغ مرقومى عمرودن استرداده قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(المغصوب لو قائما يأخذه مثليا اولا (جامع الفصولين فى الثالث والثلاثين)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله شو قدر اقچه الدقده زيد اصل ماله ضرر ترتب ايدرسه ضررى بن چكه‌يم ديوب وجه محرر اوزره عمروه تمسك ويردكدنصكره زيد مبلغ مزبور ايله ابتدا عمل ايتدكده بلا تعد رأس ماله ضرر ترتب ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(والمضاربة تفسد باشياء منها اذا شرط لاحدهما من الربح مايقطع الشركة نحوان يجعل له دراهم مسماة مائة اواقل اواكثر فسدت المضاربة ومنها اذا شرط على المضارب ضمان ما هلك فى يده ومنها اذا شرط فى المضاربة عمل رب المال مع المضارب لان ذلك يمنع التخلية بين المال والمضارب وكذا لو وكل رجلا ليدفع ماله مضاربة فدفع الوكيل وشرط عمل نفسه مع المضاربة وشيئا معلوما لنفسه من الربح كان ذلك فاسدا ولوفعل الاب اوالجد اب الاب اووصى الاب وشرط لنفسه شيئا من الربح اوالعمل فعمل مع المضارب جازت المضاربة والشرط جميعا ولودفع احد المتفاوضين الف درهم من مال المفاوضة مضاربة الى رجل وشرط عمل نفسه مع المضارب وشرط لنفسه شيئا من الربح فسدت المضاربة ومنها اذا دفع الاب اوالجد اووصى الاب مال الصغير الى رجل مضاربة وشرط عمل اليتيم مع المضارب كانت المضاربة فاسدة والاصل فى هذا ان كل من يجوز له ان يأخذ لنفسه مال اليتيم مضاربة اذاشرط عمل نفسه مع المضارب جازت المضاربة وكل من لايجوز له ان يأخذ لنفسه مال اليتيم مضاربة اذا شرط عمل نفسه مع المضارب وشيئا لنفسه من الربح لايجوز المضاربة (من مضاربة الخانية وكذا فى الفصل الثلثين من الفصولين)

زيد عمرو و بكردن مضاربه طريقيله الديغى اقچه‌يى برقاج دفعه اعمال ايدوب حاصله اولان فائده‌يى عمرو وبكر ايله اقتسام ايتدكلرندنصكره فسخ عقد اولنمدين زيد مبلغ مزبور ايله تكرار عمل ايتدكده تعدى وتقصيرنسز رأس ماله ضرر ترتب ايلسه زيد رأس مالى طرفيندن النان فائده ايله تكميل اولنمغه راضى ايكن عمرو وبكر زيده جمله ضررى سن چك ديمكه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(وما هلك من مال المضاربة صرف الى الربح اولا فان زاد على الربح لايضمن المضارب فان اقتسماه فسخت ثم عقدت فهلك المال او بعضه لايترادان الربح وان اقتسماه من غير فسخ ترادااه حتى يتم رأس المال فان فضل شئ اقتسماه وان لم يف فلاضمان على المضارب (ملتقى فى المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه‌يى متاعه بوزمدين اشقيادن برقاج كمسنه لر زيدك منزلنى باصوب مبلغ مزبورى نهب وغارات ايلسه لر زيده ضمان لازم اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته من الدرر والغرر ومن مضاربة الهداية فى اوائل الباب)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه‌يى متاعه بوزدقدنصكره زيد اول متاعك برمقدارينى نسيئة بكره بيع وتسليم ايدوب بعده ثمنى المدين بكره افلاس طارى اولوب ثمن مزبور ضايع اولسه عمرو زيده مجرد نسيئة بيع ايتمكله ثمن مرقومى ضامن اول ديمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(وللمضارب ان يبيع بنسيئة مالم يكن اجلا لايبيع اليه التجار (ملتقى فى كتاب المضاربة)

دفع اليه الفا مضاربة بالنصف ولم يزد فهذا مضاربة مطلقة يشترى ما بدا له ويعمل عمل التجار و يبيع بالنقد و النسيئة (من مضاربة البزازية فى نوع فيما له ان يعمله)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويردكده الديغك متاعى نسيئة بيع ايتمه ديو نهى ايتمشيكن

عمرو مبلغ مزبور ایله الدیغی متاعی بکره نسیئة بیع وتسلیم ایدوب بعده بکره افلاس طاری اولغله ثمنك تحصیلی ممکن اولماسه زید اول متاعی عمروه تضمینه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولور

ولوكانت المضاربة مطلقة فخصها رب المال بعد عقد المضاربة نحو ان يقول له لا تبع بالنسيئة اولا تشتر رقيقا ولا طعاما اولا تشتر من فلان اولا تسافر فان كان التخصيص قبل ان يعمل المضارب اوبعد ماعمل فاشترى وباع وقبض الثمن وصار المال ناضا جاز تخصيصه لانه فى هذه الحالة يملك عزله واخراجه عن المضاربة فيصح تخصيصه وان كان التخصيص بعد ماعمل وصار المال عرضا لا يصح تخصيصه لانه لونهاه عن البيع فى هذه الحالة اواراد عزله لا يصح فلا يصح تخصيصه وكذا لونهاه عن السفر فعلى الرواية التى يملك السفر فى المضاربة المطلقة ان كان المال عرضا لا يصح نهيه وكذا لوكان المضاربة عامة بان قال رب المال له اعمل فيه برأيك ثم نهاه عن الشركة وخلط المال يصح نهيه (قاضيخان فيما يجوز للمضارب وما لا يجوز)

زید عمروه مضاربه طریقیله شوقدر اقچه ویردکده مال مضاربه ایله فلان بلده‌یه سفر ایتمه دیو نهی ایتمشیکن عمرو زیدك اذنسز مال مضاربه ایله اول بلده‌یه سفر ایتدکده اثناء طریقده مال مضاربه‌نك برمقداری ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولور می ❊ الجواب ❊ اولور

(وان قيدت ببلد اوسلعة اووقت اومعامل معين فليس له ان يتجاوز كما فى الشركة فان تجاوز ضمن (ملتقى فى المضاربة) وله المسافرة به الا اذا نهاه المالك عن الخروج عن البلدة اشترى اولا

(من مضاربة البزازية فى نوع فيما له ان يعمله)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه‌یی متاعه بوزوب متاعی بیع ایچون بروسه‌یه کیدر اولدقده عمرو زیده متاعی بروسه‌ده بیع ایتدکدنصکره ثمنی ایله الدیغك متاعی بو بلده‌یه کتور آخر بلده‌یه کوتورمه دیمش ایکن زید متاعی بروسه‌یه کتوروب بیع ایتدکدنصکره ثمنی ایله الدیغی متاعی اول بلده‌یه کوتورمیوب دریادن مصره کوتوررکن اثناء طریقده سفینه غرق اولوب مال مضاربه هلاك اولسه زیده ضمان لازم اولور می ❊ الجواب ❊ اولور

(ولوشرط عليه رب المال فى عقد المضاربه ان لا يسافر اولا يعمل فى مصر كذا لم يكن له ان يخالفه فان خالفه كان ضامنا (من قاضيخان فى كتاب المضاربة قبيل المزارعة) ولوكان فى مصر اشترى هنالك متاعا فنهاه رب المال ان يخرج المال منه فاقبل به الى مصر آخر بعد ما نهاه يضمن ماهلك من متاع ونفقته عليه خاصة ولو لم يهلك وباعه جاز بيعه (خزانة المفتين فى المضاربة)

زید عمرودن مضاربه طریقیله شوقدر اقچه الوب بعده زید مجهلا فوت اولسه ترکه‌سندن ضمان لازم اولور می ❊ الجواب ❊ اولور

(المضارب اذا مات ولم يبين امر مال المضاربة لزمه ذلك فى تركته ولا يقبل قول ورثته انه رد المال الى صاحبه الا ببينة تشهد له انه رد المال الى المالك اوتشهد ان المضارب قال قبل موته رددت المال والربح الى المالك (قارئ الهداية)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی شوقدر اقچه‌یی اعمال ایتمیوب عمروك اذنسز بکره قرض ویروب استهلاك ایلسه عمرو مبلغ مزبوری زیده تضمینه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولور

(ولا ان يقرض ملتقى فى المضاربة)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی شوقدر اقچه‌یی عمروك اذنسز مضاربهٔ صحیحه ایله بکره ویروب بکر دخی مبلغ مزبوری متاعه بوزدقدنصکره متاع هلاك اولسه عمرو مبلغ مزبوری زیده تضمینه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولور

(وليس له ان يضارب الا باذن رب المال او بقوله له اعمل برأيك (ملتقى فى المضاربة) فان ضارب المضارب بلا اذن فلا ضمان مالم يعمل الثانى فى ظاهر الرواية وهو قولهما وفى رواية الحسن عن الامام لا يضمن بالعمل ايضا مالم يربح وان كانت الثانية فاسدة فلا ضمان وان ربح (من ملتقى الابحر)

زید عمرودن اعمل برأیك مضمونی اوزره مضاربه طریقیله التی یوزغروش الدقـدنصکره بکردن دخی اول مضمون اوزره اوجیوزغروش الوب بعده بری برینه خلط وجمله سیله متاع اشترا ایدوب مزبورلرك اذنلریله تجارت ایچون دریایه سفرایتـدکـده سفینه فورتنه دن پاره لنوب متـاع مزبورك ثلثانی هلاك اولدقـدنصکره زید باقی قلان متـاعی بیع وقبض ثمن ایتدکده ثمنی عمرو و بکرك رأس مالرینه بالغ اولماسه ثمن مزبور عمرو و بکرك بینلرنده نوجهله قسمت اولنور * الجواب * رأس مالرینه کوره

(مضارب معه الف اشتری بهاثیابا فقصرها وحملها بمائة من عند نفسه وکان قال له رب المال اعمل برأیك اولم یقل فهومتطوع لانه لوجاز علی رب المال صار رب المال مستدینا علیه ولم یأمر رب المال بذلك وقوله اعمل برأیك لااثرله فی الاستدانة لانها لیست من اعمال المضاربة وجملتها ثلثة اقسام قسم من المضاربة وتوابعها وهو یملك بمطلق المضاربة قال له اعمل برأیك اولا کالایداع والاعارة والاستیجار والاجارة والارتهان والرهن وقسم ملحق بالمضاربة وان لم یکن منها فیملکـه اذاقیل له اعمل برأیك کالدفـع مضاربة والخلط بماله او بمال غیره الثالث ما لیس منها ولاملحق بهما ولایملـکه وان قیل اعمل برأیك کالاستدانة علی المضاربة والاقراض والعتق والکتابة والتدبیر والهبة واجرالنسـاج اوالحمل بمائة من عنده اوقصرها ولایصیرشریکافی المال لان القصارة لیست بعین مال قائم

(بزازیة فیما لایملك المضارب ومایملك من کتاب المضاربة)

(فیمایتعلق بالربح)

زید عمرودن مضاربه طریقیله شوقدر اقچه الوب لکن مبلغ مزبوری اعمال ایلماسه عمرواعمال ایدیدك شوقـدر فائده حاصل اولوردی دیوزید دن فائده نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوکانت المضاربة صحیحة ولم یربح المضارب لاشیٔ له (من مضاربة الخانیة قبیل فصل فیما یجوز للمضارب)

زید عمرودن مضاربهٔ صحیحه ایله الدیغی اقچه یی اعمال ایدوب شوقدر ربح حاصل اولسـه زید عمروه رأس مالنی وشرطلری اوزره ربحدن حصه سنی ویردکده عمرو مجرد رأس مالبنم اولمغله جمله ربحی بن الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال رب المال للمضارب علی ان لی نصف الربح ولك ثلثه کان للمضارب ثلث الربح والباقی لرب المال

(قاضیخان فی کتاب المضاربة یفهم جواب هذاالسوال من المسئلة المذکورة)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه یی متاعه بوزوب بعده متاعی بیع ایتمدین زیدفوت اولدقده ورثه سی بیـع ایدوب شوقدر فائده حاصله اولسـه عمرورأس مالنی الدقدنصکره فائده دن حصه سنی ورثه دن طلب ایتـدکده ورثه مجرد زید قـبل البیع فوت اولمغله سکا فائده دن حصـه ویرمزدیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(یفهم جوابه ممامر من الخانیة قبل ثلثة اوراق)

زید عمروه مضاربه طریقیله شوقدراقچه ویردکده مبلغ مزبوری پرنجه بوزوب حاصـل اولان ربحك ثلثانی زیدك وثلثی عمروك اولمق قولـیله ویروب عمرودخی مبلغ مزبورایله شوقـدر پرنج اشتراوقبض ایتدکده زید عمروك اذنیله اول پرنجی فائده ایله آخره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب شوقدرربح حاصل اولمغله عمرو ربح مزبورك ثلثنی زید دن طلب ایتدکده زید عمروه ثلث مزبورك برمقداریني ویروب ماعداسنی کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایتدکدنصکره زیدفوت اولسه عمرو اول ماعدایی زیدك ترکه سـندن تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(یفهم جوابه ممامر من الخانیة قبل مسئلة)

زید عمرودن مضاربهٔ صحیحه ایله الدیغی اقچه یی برمدت اعمال ایدوب لکن ربح حاصل اولمایوب بعده مزبورلر مضاربه یی فسخ ایدوب عمرورأس مالی زیددن السه زید وجه محرراوزره اعمالی ایچون

عمرودن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر من الدرر والغرر فى اول باب فيما يضمن به المضارب ومالا يضمن به)

زيد عمرو رئيسه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويردكده عمرو سفينه سيله هر سفر ايتدكده زيده شوقدر اقچه ربح ويرمك اوزره ويرسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من مضاربة الخانيه قبل ورقتين)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويردكده عمرو زيده حاصل اولان ربحدن سنه ده اوچيوز اقچه ويروب ربحك ماعداسى عمروك اولمق اوزره ويروب عمرو دخى برقاچ سنه اعمال ايدوب حاصل اولان ربحدن زيده سنه ده اوچيوز اقچه ويردكدنصكره عمرو فوت اولسه سنين مزبوره ده حاصل اولان ربحدن زيدك وجه محرر اوزره الديغى اقچه دن ماعدا عمروه اجر مثل مقدارى اقچه قالوب ورأس مال موجود اولوب عمروك ورثه سى يدلرنده اولمغله زيد رأس مالنى المق استدكده ورثه زيده وجه محرر اوزره الديغك ربحى اصله حساب ايدرز ديوب تماما ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(يفهم جوابه مما مر من مضاربة الخانية ومما ذكر من ذيله)

زيد فوت اولوب اوغللرى عمرو و بكرى ترك ايتدكده عمرو قبل القسمة تركه دن شوقدر اقچه يى بكرك اذنسز اخذ و بشردن مضاربه طريقيله الديغى اقچه ايله خلط واعمال ايدوب شوقدر فائده تحصيل ايتدكدنصكره عمرو تركه دن اولان اقچه نك فائده سندن بكرك حصه سنى رضاسيله بكره ويرسه بكر عمروه مجرد بشردن مضاربه طريقيله الديغك اقچه يى تركه دن اولان اقچه ايله خلط واعمال ايتمكله مال مضاربه دن تحصيل ايتديكك فائده دن دخى بكا حصه ويرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لم يضمن منافع الغصب اى فى ظاهر الرواية ويفتى بضمان فى الوقف ومال اليتيم والمعد للغلة يعنى يجب اجر المثل (فى الفصل الثالث عشر من الفصولين)

(فى الاختلاف)

زيد رئيس استانبول اهاليسندن عمرودن سفينه ايله تجارت ايتمك اوزره مضاربه طريقيله الديغى اقچه ايله ازميره سفر ايتدكده سفينه فورتنه دن بوغولوب مبلغ مزبور هلاك اولدقدنصكره عمرو زيددن مبلغ مزبورى ساقزه سفر ايتمك اوزره ويرمشيدم ديو دعوى و زيد سن اطلاق ايدوب نسنه تعيين ايتمدين ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه قول قنغيسنكدر * الجواب * زيدكدر

(اختلف رب المال مع المضارب فى التقييد والاطلاق فالقول للمضارب وفى الوكالة القول للموكل ولو اختلف المولى مع غرماء العبد فالقول لهم (اشباه فى الشركة)

زيد عمرودن الديغى اقچه يى متاعه بوزوب تجارت اوزره ايكن رأس ماله نقصان ترتب ايتدكده عمرو مبلغ مزبورى قرض طريقيله ويرمشيدم ديو دعوى وزيد مضاربه طريقيله ويرمشيدك ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه قول قنغيسنكدر الجواب * عمروكدر

(واو قال رب المال هو قرض وادعى القابض المضاربة فان كان بعد ما تصرف فالقول لرب المال (ضمانات الغانم نقلا عن الوجيز) والبينة بينته ايضا والمضارب ضامن فان كان قبل التصرف فالقول قوله ولا ضمان عليه اى القابض لانهما تصادقا على ان القبض كان باذن رب المال ولم يثبت القرض لانكار القابض (من المحيط للسرخسى فى باب الاختلاف فى شروط الربح اوفى قدر رأس المال)

زيد عمروه شوقدر اقچه ويروب عمرو دخى مبلغ مزبورى اعمال وشوقدر فائده تحصيل ايتدكدنصكره زيد عمرودن مبلغ مزبورى ربح بينمزده برابر اولمق اوزره مضاربه طريقيله ويرمشيدم ديو دعوى وعمرو قرض ويرمشيدك ديو دعوى ايدوب لكن عمرو مدعاسنه اقامة بينه ايده ماسه زيد يمينيله

تصديق اولنوب ربحك نصفنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(معه الف فقال هو مضاربة بالنصف وقد ربح الفا وقال المالك هو بضاعة فالقول للمالك لان المضارب يدعى عليه تقويم عمله اوشرطا من جهته اويدعى الشركة وهو ينكر والتقييد بالمضاربة والبضاعة ليس احترازيا مطلقا بل لوقال المضارب هى قرض وقال رب المال هى بضاعة اووديعة اومضاربة فالقول لرب المال والبينة بينة المضارب لان المضارب يدعى عليه التملك وهو ينكر

(فى آخر مضاربة البحر)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شو قدر اقچه ويردكدنصكره برمدت مرورنده زيد مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو شومقدارينى سكا ويردم ديوب زيد انكار ايلسه عمرو يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(سئل عن شخص دفع لآخر مالا ليتجر فيه والربح بينهما فادعى العامل رد المال الى صاحبه وانكره هل يصدق العامل فى رده اليه ببينته او بيمينه اجاب يصدق بيمينه (ابن النجيم)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيد سكا مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويروب يدكده قالدى وير ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو بن مبلغ مزبورى زيده حياتنده تسليم ايلدم ديوب اوزرينه رد وضمان لازم اولمديغنه يمين ايديجك ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(والمضارب امين مقبول قوله فيما يدعيه من ضياع المال ومن رده الى رب المال بيمينه

(من مختصر الطحاوى فى المضاربة)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويروب بعده مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو مبلغ مزبور ابتداء عملده تعدى وتقصيرمسز ضايع اولدى ديوب زيد يدكده در ديسه عمرو اوزرينه رد وضمان لازم اولماديغنه يمين ايديجك زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(سئل فى مضارب ادعى هلاك مال المضاربة هل القول قوله بيمينه ام لا اجاب القول قوله بيمينه والله سبحانه وتعالى اعلم (خير الدين افندى فى كتاب المضاربة) سئل عن شريك طلب من شريكه اومن العامل فى المضاربة حساب ما باعه اوما صرفه فقال لا اعلم حسابا وانما بعت وتصرفت وبقى هذا القدر هل يلزم بعمل محاسبته ام لا اجاب القول قول الشريك والمضارب فى مقدار الربح والخسران مع يمينه ولا يلزمه ان يذكر الامر مفصلا والقول قوله فى الضياع والرد الى الشريك

(قارئ الهداية وغيره)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيد سكا مضاربه طريقيله شو قدر اقچه ويروب يدكده قالدى وير ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو مبلغ مزبورى زيدك حياتنده ابتداء عملده تعدى وتقصيرمسز ضايع اولمشيدى ديوب اوزرينه رد وضمان لازم اولمديغنه يمين ايديجك ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمرودن سكا مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويرمشيدم وير ديو دعوى ايتدكده عمرو شوقدرينى خدمتكارم بكر تعدى وتقصيرمسز اوطه مدن سرقه ايلدى ديوب اوزرينه رد وضمان لازم اولمديغنه يمين ايديجك اولمقدارك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من قارئ الهداية من قوله والقول قوله فى الضياع)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله شوقدر اقچه الدقدنصكره زيد عمروه برمقدار اقچه ويروب بعده زيد بن مبلغ مزبورى رأس مالدن ويردم ديوب عمرو ربحدن حصه م اولمق اوزره ويرمشيدك ديو دعوى ايدوب لكن مدعاسنى اثبات ايده ماسه زيد يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(واذا اخذ رب المال من المضارب مثلا العشرين والخمسين والمضارب يعمل ببقية المال ان كان المضارب كلما دفع الى رب المال شيئا لم يقل هذا ربح روى عن ابى يوسف ان رب المال يأخذ رأس ماله يوم الحساب ويكون الباقى بينهما ولا يكون ما اخذ رب المال من المضارب قبل الحساب

من رأس المال لانا لوجعلناه من رأس المال كان استرجاعاً لبعض رأس المال فيكون نقضا للمضاربة بقدره وهما لم يقصدا ذلك (ظهيريه فى المقطعات من اختلاف رب المال والمضارب)

زيد عمرو دن مضاربه طريقيله الديغى اقچه يى برمدت اعمال ايتدكدنصكره زيد عمروه ربحدن حصه كدر ديو شو قدر اقچه ويروب بعده عمرو فسخ عقد ايدوب رأس مالى زيد دن طلب ايتدكده زيد ويرديكم ربحى اصله طوتارم ديمكه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(اذا اخذ رب المال من المضارب مثلا العشرين والخمسين والمضارب يعمل ببقية المال ان كان المضارب كلما دفع الى رب المال شيئا قال هذا ربح يكون ذلك ربحا ولا يقبل قوله بعد ذلك انى لم اربح وما اخذت منى كان من رأس المال (من مضاربة الخانية)

زيد باباسى عمرودن بضاعه طريقيله الديغى اقچه يى اعمال ايدوب شوقدر ربح حاصل اولدقدنصكره عمرو فوت اولدقده سائر ورثه زيددن سن رأس مال وربحى عمروه ويرميوب يدكده قالدى حصه مزى ويرديو دعوى ايلسه لر زيد رأس مال ور بحى عمروه حياتنده تسليم ايلدم ديوب اوزرينه ردو ضمان لازم اولمديغنه يمين ايديجك سائر ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(مرت مسئلته من قارئ الهداية قبل اربع مسائل من قوله والقول قوله فى الرد الى الشريك

(كتاب الوديعة)

زيد شو قدر اشياسنى ادرنه ده عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اشياء مرقومه يى ادرنه ده واقع ملك منزلنده قويوب استانبوله كلسه زيد عمروه اشياء مرقومه يى ادرنه دن استانبوله كتوروب بكا تسليم ايله ديو جبره قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(وفى فتاوى ابى بكر قال رب الوديعة للمودع احمل الى الوديعة اليوم فقال افعل ولم يفعل حتى مضى اليوم وهلكت عنده لايضمن لان الواجب عليه التخلية واما الذهاب بها الى المالك فلا فاذا قيل فهو متبرع فلا يجبر عليه (من العمادية فى ضمان الوديعة)

زيد شوقدر اشياسنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره المدين عمرو ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه اشياء مزبوره عينى ايله عمروك منزلنده موجود اولمغله زيد اشياء مزبوره يى المق استدكده عمروك داينلرى مجرد عمرو فوت اولمغله اشياء مزبوره يى قسمت غرماده ادخال ايتديررز ديمكه قادر اولورلرمى ❋ الجواب ❋ اولمازلر

(مات المودع والوديعة تعرف بعينها ردت الى صاحبها وتكون فى يد الوصى اوالوارث امانة الى ان يرد (من وديعة منية المفتى)

(فيما يضمن به المودع ومالا يضمن به)

زيد شوقدر اشياسنى هنده ايداع وتسليم ايتدكدنصكره هند مجهلة فوت اولسه تركه سندن ضمان لازم اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(وفى الاجناس المودع اذا مات مجهلا يضمن (خلاصة) مات المودع مجهلا ضمن يعنى اذا مات ولم يعلم حال الوديعة (جامع الفصولين فى ضمان الوديعة)

زيد عمروك كنديده وديعت اولان شوقدر اقچه سندن بمقدارينى مجهلا فوت اولسه اولمقدارى زيدك تركه سندن ضمان لازم اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(وجدت هذه الصورة فى نسخة محمد افندى امين الفتوى القسطمونى)

زيد شوقد اشياسنى عمروك عبد محجورى بكره عمروك اذنندسز ايداع وتسليم ايتدكدنصكره بكر اول اشيايى استهلاك ايلسه زيد بكرى بعد العتق مؤاخذه يه توقف ايتميوب مجرد قوالك استهلاك ايتمكله

اشياء مزبوره يی ضامن اوديوجبره قادراولورمی ✲ الجواب * اولماز

(ثم العبد انمالا يؤ اخذ باقوا ل فی الاموال مادام رقيقا امااذا اعتق يؤاخذبه فی الحال بخلاف الصبی فانه لا يوٴاخذبه فی الحال وابدا الااذاثبت علی اقراره بعد البلوغ (ينابيع فی الحجر) فان اقر العبد بمال اخر الی عتقه لوجود الا هلية وزوال المـانع ولم يلزمه فی الحال لقيام المانع هدا اذا اقر لغير المولی بمال واما اذا اقرله به فلا يلزمه شیٴ بعد عتقه (درر غرر فی الحجر)

زيد عمروك كـنديده وديعت اولان شوقدر اقچه سـندن برمقـدارنی كندی مصارفنه صرف ايله استهلاك ايتدكدنصكره مجهلا فوت اولسه اولمقداری زيدك تركه سند ن ضمان لازم اولورمی* الجواب ✲ اولور

(وفی الوديعة التعـدی شرط الضمان (مخـتارات النوازل فی الوديعة) المتعدی هو الذی يفعـل بالوديعة مالايرضی به المودع (عتابيه فی الوديعة) المراد من التعدی هناك ترك الحفظ الملتزم والقصور فيه كمالايخفی لمن تتبع فالتعـدی هنا بمعنی التقصير لكن الظاهر ممافی العتابية ان فی التعدی لابد من فعل المود ع سوی التقصير والظاهر من فتاوی ابی السعود افـندی فی المضـار بة والوديعة كـذلك ✲ (للمولی المرحوم شيخ الا سلام انقروی محمدی افندی)

زيد ايكی دوه سنی عمروه ايداع وتسليم ايدوب بعده زيد اول دوه‌لری عمرودن طلب ايتـدكده عمرو تسليمی ممكن ايكن تسليم ايتميوب تغلبا اليقود قدنصكره دوه‌لری قورديـوب اهلاك ايلسه عمروه ضمان لازم اولورمی ✲ الجوا ب * اولور

(قال فان طلبها صاحبها فحبسها عنه وهو يقدر علی تسليمها ضمنها لانه متعد بالمنع وهذا لانه لماطالبه لم يكن راضيا بامساكه بعده فيضمنه بحبسه عنه (هدايه فی الوديعة كذا فی شرح القدوری الزاهدی)

منع المالك عن الوديعة بعد الطلب مع الاقتدار علی التسليم لايبرأ الا بالرد الی المالك (فی كتاب الو ديعـة من البزازية)

زيد وعمرو و بكر علی الاشتراك مالك اولد قلری شوقدر اقچه يی بشره ايداع وتسليم ايتدكارند نصكره يالكز زيد مبلغ مزبوری بشردن طلب ايتدكده عمرو و بكر غائب اولمريله بشر زيده نسنه و يرميوب بعده مبلغ مز بور بشرك تعدی وتقصير نسز ضايع اولسه بشره ضمان لازم اولو رمی ✲ الجوا ب ✲ اولمـاز

(ولو وضعه اثنان فنعه عن احد هممـا لايضمن (من متفرقات وديعة البراز ية) ثلثة اودعوا فغاب اثنان فليس للحاضران يأخذ نصيبه خلافا لهما (ولوالجية فی الوديعـة)

زيد شوقدر اقچه سنی عمروه ايداع وتسليم ايتدكد نصكره زيد فوت اولوب لام قرنداشی بكری وسائر ورثه سنی ترك ايتدكده عمرو مبلغ مز بوری سائر ورثه اذنلر نسز بكره د فـع وتسليم ايدوب بكر دخی استهلاك ايلسه سـائر ورثه مبلغ مزبوردن حصه‌لرينی عمروه تضمينه قادر اولورلرمی ✲ الجواب ✲ اولورلر

(رجل اودع عند رجل مالا وقال ان مت فادفع الی ابنی فمات فد فعه اليه وله وارث غيره ضمن حصته (من الوجيز فی الوصايا ضمانات الغانم فی ضمـان المودع)

زيد عمروك كنديده وديعت اولان شوقـدر اقچه سنی عمروك اذنسز عمروك دائنی بكره دينی ايچو ن و يرسـه عمرو مجيز اولميوب مبلـغ مز بوری زيده تضمينه قادر اولو رمی ✲ الجواب ✲ اولور

ولوقضی المودع دين مودعه بالوديعة ضمن فی الصحيح (جامع الفصولين فی الثانی والعشرين)

زيد عمروك بكره اولان شوقدر اقچه دينی عمروك كنديده وديعت اولان اقچه سـندن عمروك امر نسز بكره ادا ايدوب بعده عمرو راضی اولميوب اول قـدر اقچه يی زيده تضمين ايلسـه زيد مبلغ مز بو ری

بكردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(ولو كان عند رجل الف وديعة لآخر و على المودع الف لرجل فقضاها المودع الى الذى له الدين فان شاء المودع اجاز القضاء وان شاء ضمن المودع وسلم الدين لانه متطوع (من وصايا البزازية)

زيد عمروك كنديده وديعت اولان آتنی عمروك اذنسز بنمك ايچون بكره اعاره ايدوب بكر دخی آته بنوب برمحله كيدركن آت دوشوب هلاك اولسه عمرو آتنی زيده تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والوديعة لاتودع ولاتعاز ولاتوجر ولاترهن فان فعل شيئا منها ضمن (من عارية البزازية)

زيد شو قدر اقچه سنی عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد آخر دياره كتدكده عمرو مبلغ مرقومی زيدك اذنسز امر قاضی يوغيكن زيدك ابوينك نفقه لرينه صرف ايلسه زيد كلدكده مبلغ مرقومی عمروه تضمينه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(رجل غاب فادعت امرأته ان فی يد ابيه وديعة وطالبته بالنفقة فهذا على وجهين اما ان كان الاب منكرا اومقرا فان كان منكرا فلا خصومة بينهما اصلا وان كان مقرا فهذا على قسمين اما اذا كانت الوديعة غير الدراهم والدنانير اوما لا يصلح فی نفقة الازواج ففی القسم الاول لا خصومة بينهما وفی القسم الثانی لها ان تخاصم لكن ترفع الامر الى الحاكم حتى يأمره الحاكم بالدفع اليها لانه من جنس حقها وليس للاب ان يدفع اليها بغير امر الحاكم (فی باب الوديعة بعلامة الباء من الواقعات الحساميه)

ثمن جديد رايج ايكن زيد عمروه شوقدر ثمن جديد ايداع وتسليم ايدوب بعده عمرو اول ثمنلری كندی مصارفنه صرفله استهلاك ايتدكدنصكره ثمن جديد كاسد اولسه حالا زيد اول ثمنلرك يوم استهلاكده التون ياكمشدن اولان قيمتلرينی عمرودن طلب ايتدكده عمرو و يرميوب اولقدر ثمن ال ديمكه قادر اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(ولو استقرض الفلوس الرايجة والعدل الى فكسدت قال ابو حنيفة رحمة الله عليه مثلها كاسدة ولا يغرم قيمتها وقال ابو يوسف عليه قيمتها يوم القبض وقال محمد عليه قيمتها فی آخر يوم كانت رايجة وعليه الفتوى وكذا لوغصب الفلوس الرايجة فكسدت فهو على هذا الخلاف (قاضيخان فی باب الصرف)

وقول ابی يوسف ايسر لان القيمة يوم القبض معلومة ظاهرة لا يختلف فيها بخلاف ضبط وقت الانقطاع فانه عسر فكان قول ابی يوسف ايسر (فتح القدير فی الصرف وكثير من المشايخ يفتون بقول محمد وهو كان يفتی به برهان الدين وصدر الشهيد حسام الدين و بعض مشايخنا افتوا بقول ابی يوسف وقوله اقرب الى الصواب فی زماننا (تاتارخانية فی الفصل الرابع والعشرين من البيوع)

زيد عمروك كنديده وديعت اولان شوقدر اقچه سيله عمروك اذنسز نفسيچون تجارت ايدوب شوقدر فائده حاصله اولدقده زيد اول فائده يی كندی مصارفنه صرف ايله استهلاك ايلسه عمرو مبلغ مزبوری زيددن الدقده فائده يی زيده تضمينه قادر اولورمی * الجواب ❊ اولماز

(غصب الفا واشترى بها جارية فباعها بالفين تصدق بالربح وقال الثانی لا يتصدق به واصله المودع ربح فی الوديعة بالتصرف يطيب له الربح عنده بالضمان خلافا لهما ولو غصب الفا واشترى بها طعاما يساوی الفين فاكله او وهبه لا يتصدق بالربح اجماعا شرط طيب المغصوب للغاصب عندهما اداء الضمان الى المالك وعند الامام لزوم البدل عليه حتى اذا غصب طعاما ومضغه وابتلع عنده ابتلع الحلال وعندهما ابتلع الحرام (بزازيه فی الغصب قبل ثلثة ورقة من كتاب الوديعة)

بو صورتده عمرو زيده فائده يی ضامن اولديوب زيدك تغلبا شوقدر اقچه سنی السه زيد مبلغ مزبوری عمرودن استردادة قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(المغصوب لوقائما يأخذه مثليا اولا (جامع الفصولين فى الثالث والثلثين)

(نوع آخر)

زيد شوقدر بغدايني چفتلك كتخداسي عمروه ايداع وتسليم ايتدكد نصكره بكر اول بغدايي عمرودن تغلبا اخذ ايدوب عمرو دفعه قادر اولماسه عمروه ضمان لازم اولورمي * الجواب * اولماز

(وفى الجامع الاصغر ولو اخذ الوديعة اجنبي والمودع يراه فسكت فقال ابو القاسم الصفار ضمن ان امكنه دفعه اما لولم يمكنه منعه لخوفه من ضرره وغارته لم يضمن

(من ضمانات الجمال فى ضمان الوديعة)

زيد باركيرني عمروه ايداع وتسليم ايتدكده عمرو ضايع اولورسه ضامن اولايم ديوب بعده عمروك تعدي وتقصيرنسز باركير ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمي * الجواب * اولماز

(اشتراط الضمان على الامين باطل وهذا لوشرط على الحمامى الضمان لو ضاعت ثيابه كان باطلا ولاضمان عليه وهو اختيار الفقيه ابى الليث قال فى الخلاصة وبه يفتى

(من البحر الرائق فى الوديعة)

زيد شوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكده مبلغ مزبورى فلان داركده حفظ ايله آخر دارده حفظ ايلمه ديو نهى ايتمشيكن عمرو مبلغ مزبورى اول دارده حفظ ايتميوب زيدك اذنسز من غير ضرورة اول داردن حرزده دون اولان آخر داره وضع ايتدكده مبلغ مزبور سرقه اولنوب ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمي * الجواب * اولور

(ولو قال احفظها فى هذه الدار فحفظها فى دار اخرى يضمن ولو كانت الدار الاخرى مثل الاولى او احرز منها لايضمن قال وهكذا ذكر الصدر الشهيد فى الفتاوى وذكر الامام خواهر زاده فى الاصل انه يضمن وان كانت الدار الثانية احرز من الاولى (خلاصه) ولو امره صاحب الوديعة بان يضعها فى داره هذه ونهاه عن الوضع فى دار له اخرى فوضعها فى الدار التى نهاه عن الوضع فيها فضاعت ضمن لان حرز الدارين مختلف الا ان يكون تلك الدار احرز او كانتا سواء

(من وديعة شرح الطحاوى)

زيدقولى عمروى بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره بكر عمروى امينى اولان هنده ايداع وتسليم ايدوب بعده عمرو حتف انفه فوت اولسه بكره ضمان لازم اولورمي * الجواب * اولماز

(وله حفظها بنفسه وامينه لم يقل وعياله لان الدفع الى العيال انما يجوز بشرط الامانة وعند تحققها لاحاجة الى كونه عيالا قال فى الذخيرة ولودفعها الى امين من امنائه وليس فى عياله يجوز وعليه الفتوى (من الاصلاح والايضاح فى الوديعة) وشرطه ان يكون من فى عياله امينا وفى الوديعة التعدى شرط الضمان كالحمامى اذا نام اوغاب فسرق منه الثوب يضمن كما مر فى السرقة (مختارات النوازل فى الوديعة) ولايضمن مودع المودع بخلاف مودع الغاصب

(تنوير الابصار فى الوديعة)

زيد شوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكد نصكره عمره مبلغ مزبورى امينى اولان قزى هنده حفظ ايچون ويروب هند دخى حفظ اوزره ايكن مبلغ مزبور هندك تعدى وتقصيرنسز سرقه اولنوب ضايع اولسه عمروه ياهنده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وللمودع ان يحفظها بنفسه وبمن فى عياله (من وديعة البداية) وفى السغناقى وذكر الامام الحلوانى عن محمد رحمه الله المودع دفع الوديعة الى وكيله وهو ليس فى عياله او دفع الى امين من امنائه ممن يثق به فى ماله وليس فى عياله انه لايضمن لانه كان موثوقا به فى ماله كذا فى الوديعة ثم قال وعليه الفتوى، ولهذا لم يشترط فى التحفة حفظ الوديعة بالعيال فقال و يلزم المودع حفظه اذا قبل الوديعة على الوجه الذى يحفظ ماله وبيد من كان فى يده (من وديعة التاتارخانية فى الفصل الثانى)

زيد عمروه شوقدر پاره ويروب آخر دیارده اولان بكره كوندر غروشه بوزسون دیوب عمرو دخی اول پاره لری خدمتكاری اولوب امینی اولان بشره حفظ ایله دیو ویردكدنصكره بشر اول پاره لری الوب غائب اولسه زيد مجرد خدمتكارك الدی دیو اول پاره لری عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ار بعـة نفر يجوز للمودع دفع الوديعـة اليهم ولا يضمن بتلفها الزوجـة والولد والمملوك والاجير (خزانة الفقه) لواودع رجلا مالا كان للمودع ان يدفعه الى من شاء فی عياله (من مختصر الطحاوی)

زيد شـوقدر اشیاسـنی عمروه ايداع وتسـليم ايتدكدنصكره عمرو اشياء مزبوره یی زيدك اذنسز امينی اولميان بكره ايداع وتسليم ايدوب بعد المفارقة اشياء مزبوره بكرك يدنده ضايعه اولسه عمروه ضما ن لازم اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اودع المستودع رجلا آخر وضاع عند الثانی ضمن المستودع الاول وليس له ان يضمن المستودع الثانی فی قول ابی حنيفة وقال ابو يوسف ومحمد رحمهما الله يضمنها ايهما شاء (من مختصر الطحاوی فی الوديعة) ومن اودع رجلا وديعـة فاودعها آخر فهلكت فله ان يضمن الاول وليس له ان يأخذ الآخر وهذا عند ابی حنيفة وقالا له ان يضمن ايهما شاء (من وديعة البدايه)

زيد عمروك كنديده وديعت اولان شـو قدر اقچه سنی عمروك امر نسز عمرو ه و يرديو امينی اولميا ن بكره و يروب لكن بكر عمروه ويرميوب كندی مصارفنه صرف ايتدكدنصكره عمرو فوت اولسه ورثه سی مبلغ مزبوری زيده تضمينه قادر اولورلرمی * الجـواب * اولورلر

(وعن محمد اذا دفع المودع الوديعة الی امين من امنائه ممن يثق به فی ماله وليس فی عياله شريك العنان وعبده المأذون لا يضمن وعليه الفتوی وكذا فی النهـاية ولهذا لم يشـترط فی التحفـة كونه فی عيـاله (شرح المجمع لابن ملك فی الوديعـة)

زيد عمروك توكيليه عمروك زعامتی قريه لرينك محصولات شرعيه سندن شوقدر التون قبض ايتدكدنصكره عمرو زيده اول التونلری بر كيسـه ايله ارسال ايله ديمكله زيد دخی اول التونلری امينی اولان بكر ايله ارسال ايتدكدنصكره اول التونلر بكرك تعدی وتقصيرنسز ضايع اولسـه لر زيده يا بكره ضمان لازم اولورمی * الجـواب * اولماز

(وفی الصيرفية وضع امانة فقال ابعث امانتی بيد من شـئت فبعث علی يد امين فهلك فی يده قال لا يضمن لان قوله بيد من شئت معلوم (تاتارخانية فی الرابع من الوديعة)

زيد عمروه شوقدر اقچه ويروب كوتور بكره ايداع ايله ديمكله عمرو دخی مبلغ مزبوری بكره كوتوروب زيدكدر سكا وديعت طريقيله كوندردی ديوب بكره ويردكدنصكره برمدت مرورنده عمرو بكره زيد بنی اول اقچه نك شو مقدارينی قبضه توكيل ايلدی ديمكله بكر عمروی تصديق ايدوب مبلغ مزبورك اولمقدارينی عمروه ويروب لكن عمرو اولمقداری زيده ويرميوب اسـتهلاك ايتدكدنصكره زيد بكره تضمين صددنده ايكن زيد فوت اولدقده ورثه سی زيدك توكيلنی انكار ايدوب وكالت ثابته اولماسه ورثه اولمقداری بكره تضمينه قادر اولورلرمی * الجـواب * اولورلر

(ومن قال انی وكيل بقبض الوديعة فصدقه المودع لم يؤمر بالتسـليم اليه (بدايه فی باب الوكالة بالخصومة من كتاب الوكالة) قوله ومن قال الی آخره وذلك لان اقراره وقع فی مال الغير وهو لا يملك ذلك ثم اذا اخذ الوكيل الوديعة فجاء الغائب فصدقه فی الوكالة برءيا جميعا وان انكر الوكالة وحلف علی ذلك كان له ان يضمن المودع فان كانت العين قائمة فی يد الوكيل رجع بها المودع علی الوكيل فان كانت قد ضاعت فی يده فهل للمودع ان يرجع فهو علی وجوه احدها ان يدفعها اليه مع التصديق بلا شرط التضمين فلا رجوع فيه لان زعمه ان الوكيل له حق الاخذ ولكن الموكل ظلم بالاخذ ثانيا بالتضمين والمرء مؤاخذ بزعمه والثانی ان يدفع بالتصديق او بشرط الضمان احتياطا خوفا من تكذيب الغائب فله الرجوع لان ذلك ضمان معلق بالشرط وهو جائز عندنا فاذا ضمن الغائب رجع علی الوكيل

(لاجل)

لاجل ضمانه والثالث ان يدفع مع التكذيب فاذا ضمنه الغائب كان له الرجوع على الوكيل لانه فی زعمه اخذه بغير حق والرابع ان يدفع بلا تصديق ولا تكذيب فاذا ضمن الغائب كان له الرجوع لان الدفع على رجاء الاجازة من الغائب فاذا انقطع هذا الرجاء من المودع رجع على الوكيل
(غاية البيان من الباب المحكی فيما تقدم من البداية)

(فی فصل فی المتفرقات)

زيد عمروك بكر يدنده وديعت اولان جاريه سنی هندی غصبا اخذ ايدوب بعده هند زيدك يدنده فوت اولسه بكر هندی زيده تضمينه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(فصط) قال انی حرفا استعلمنی فاستعمله وهلك ثم ظهر انه قن ضمن علم اولا وهذا لو استعمله فی عمل نفسه امالو استعمله فی عمل غيره لم يضمن اذلا يصير به غاصبا (جامع الفصولين فی الثالث والثلثين اتلف وديعة انسان للمودع ان يخاصمه و يغرم القيمة (من وديعة البزازية)

هندك زيده ايداع وتسليم ايتديكی اشيايی عمرو زيددن غصبا اخذ واستهلاك ايلسه هند اشياسنی عمروه تضمينه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولهما ولاية اخذ القيمة حال هلاك العين فی باب الغصب من ضمان القيمة من شرح الجامع للحصيری)

زيد عمروك كندی يده وديعت اولان شوقدر اشياسنی عمروك اذنسز ملكمدر ديو بكره ايداع وتسليم ايدوب بعده زيد وعمرو فوت اولدقلرنده بكر اشياء مزبوره يی زيدك ورثه سنه تسليم ايلسه عمروك ورثه سی زيدك ورثه سنه تسليم ايتمكله سكا ضمان لازم اولور ديوب اشياء مزبوره يی بكره تضمينه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

ان للغاصب والمودع يدا معتبرة بدليل ان السارق يقطع بخصومته فان وجد معترض على يده كان له ولاية الاسترداد منه ان كان قائما فی يده لقوله عليه الصلاة والسلام (على اليد ما اخذت حتی ترد) فكان هو فی الاسترداد بمنزلة السارق وهذا لان الغاصب محتاج الى اخراج نفسه عن عهدة الضمان فيتمكن عن اعادته دفعا للضمان عن نفسه والمودع مأمور بالحفظ والاسترداد من الحفظ ولهما ولاية اخذ القيمة حال هلاك العين (فی باب الغصب من ضمان القيمة من بيوع الجامع للحصيری)

زيدك عبد آبقی عمروی بر دیارده ضابط اوا بق اولان بكر رد ايچون اخذ ايتدكدنصكر بكر عمروی بشره ايداع وتسليم ايدوب بعده عمرو بشرك تعدی وتقصيری نسز اباق ايلسه بشره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو اودع المودع فهلكت ضمن الاول فقط وعندهما ضمن اياشاء (ملتقی)

زيد آخر ديار اهاليسندن عمروك ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی قبضه بكری توكيل ايدوب بكر دخی واروب مبلغ مزبوری عمرودن الدقدنصكره بكر مبلغ مزبوری عمروه ايداع وتسليم ايدوب عمرو دخی حفظ اوزره ايكن تعدی وتقصيری نسز سرقه اولنوب ضايع اولسه زيد مجرد بكا واصل اولمادی ديو اول قدر اقچه يی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الوكيل بقبض الدين اذا قبض الدين كان المقبوض امانة فی يده واذا اودع غيره يضمن الا اذا اودع من فی عياله وفيه ايضا يضمن مايضمن فی سائر الودائع (من التاتار خانية نقلا عن التجريد)

(فی الاختلاف)

زيد بر متاعنی عمروه ايداع و تسليم ايتدكدنصكره زيد متاعی عمرودن طلب ايتدكده عمرو متاعی بكر تغلبا بندن اخذ ايدوب بن دفعه قادر اولمادم ديوب زيد متاع يدكده دردیسه عمرو اوزرينه رد وضمان لازم اولمديغنه يمين ايديجك زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(الامين يصدق فيما يدعی من برأة نفسه عن الضمان لانه ينكر الضمان ولا يصدق فی ايجاب الضمان على الغير كالمودع لو قال دفعت الوديعة الى الرسول وانكر الرسول

(ذخیرة فی اواخر الفصل الخامس من الوکالة)

هند شو قدر حیواناتنی زوجی زیده ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره هند حیواناتی زیددن طلب ایتدکده زید برمقدارینی ویروب ماعداسی تعدی وتقصیرمسزبامر الله تعالی هلاك اولدیلر دیو دعوی ایتدکده هند ماعدا یدکده در دیسه زید اوزرینه رد وضمان لازم اولمدیغنه یمین ایدیجك هندك مطالبه سندن خلاص اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولو قال المودع رددت الودیعة الیك اوضاعت عندی وانکر المودع وقال لا بل اتلفتها فالقول للمودع مع یمینه والبینة بینته ایضا لان البینة للمالك قامت علی نفی الرد والبینة علی النفی لا تقبل (ذخیره فی ترجیح البینات فی الودیعة والقول قوله فی دفع الضمان عن نفسه (من شرح التحفة المسماة بالبدایع من کتاب الوکالة)

زید متوفانك ورثه‌سی عمرودن زید سکا شو قدر اقچه ایداع وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی ایتدکلرنده عمرو مبلغ مزبوری زیده حیاتنده تماما تسلیم ایلدم دیوب اوزرینه رد وضمان لازم اولمدیغنه یمین ایدیجك ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(کل امین ادعی ایصال الامانة الی مستحقها قبل قوله کالمودع اذا ادعی الرد والوکیل والناظر اذا ادعی الصرف الی الموقوف علیهم سواء کان فی حیاة مستحقها او بعد موته
(اشباه فی الودیعة)

هند بعض اشیاسنی زینبه ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره زینب فوت اولدقده هند زینبك ورثه‌سندن زینب مجهلة فوت اولدی اشیائی ترکه‌سندن ضامن اولك دیو دعوی ایتدکده ورثه زینب حیاتنده اشیاء مرقومه یی سکا دفع وتسلیم ایتمشیدی دیو دعوی وهند انکار ایدوب ورثه مدعالرینه اقامة بینه ایده‌ماسه‌لر یمینلریله هندی دفعه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(الورثة اذا قالوا رد الودیعة فی حیاته لم یقبل قولهم ولو اقاموا البینة انه قال حال حیاته رددتها یقبل
(خلاصه)

زید برکتابنی عمروه ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره عمروه بیع ایله دیوب بعده عمرو فوت اولدقده زید عمروك ورثه سندن عمرو مجهلا فوت اولدی کتابی ترکه سندن ضامن اولك دیو دعوی ایلسه ورثه عمرو حیاتنده اول کتابی زیدك امریله ثمن مثلی اولان شو قدر اقچه یه بکره بیع وتسلیم ایدوب ثمنی بکرك ذمتنده در دیو اقرار و بیان ایتمشیدی دیو دعوی وعمروك وجه مشروح اوزره اقرار و بیانه اقامة بینه ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(مودع مات فقال ورثته قد رد الودیعة فی حیاته وجب الضمان فی ترکته ولایقبل هذا من الورثة لانه مات مجهلا فان اقامت الورثة البینة علی اقرار المیت انه قال فی حیاته رددت الودیعة قبلت بینتهم لان الثابت بالبینة کالثابت عیانا (قاضیخان فی فصل فیمن یضمن المودع من کتاب الودیعة)

زید عمروه شو قدر اقچه ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره زید مبلغ مزبوری عمرودن طلب ایتدکده عمرو مبلغ مزبوری سنك امرکله بکره ویرمشیدم دیو دعوی وزید انکار ایلسه عمرو مدعاسنه اقامة بینه ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(رجل اودع عند رجل فغاب رب الودیعة ثم قدم فطلب الودیعة فقال المودع امرتنی ان انفقها علی اهلك واولادك وقد انفقتها علیهم ورب الودیعة یقول ما امرتك بذلك فالقول قول رب الودیعة والمودع ضامن لانه اقر بسبب الضمان وادعی ما یبرأ فلا یصدق الا بحجة (من المحیط البرهانی فی الفصل التاسع من الودیعة)

هند زینبدن سکا شوقدر اقچه قیمتلو شو مقوله شوقدر اشیا ایداع وتسلیم ایتمشیدم دیو دعوی وزینب بالکلیه انکار ایلسه هند مدعاسنه اقامة بینه ایدیجك اشیاء مزبوره قائمه ایسه عینلرینی زینبدن الوب

مستهلکه ایسه قیمتلرینی زینبه تضمینه قادر ه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(فان طلبها صاحبها فجحدها ضمنها (من ودیعة الهدایة) المغصوب لو قائما یأخذه مثلیا اولا (جامع الفصولین فی الثالث والثلثین) قال ومن غصب شیئاله مثل کالمکیل والموزون فهلك فی یده فعلیه ضمان مثله وهذا لان الواجب هو المثل (هدایه فی الغصب)(صل) رجل اودع عند رجل وجحده المودع وهلك فبرهن المودع علی الایداع وعلی قیمته یوم الجحود ولکن یعلم قیمته هی کذا یقضی علیه بقیمته یوم قبضه بحکم الایداع ولو قالوا لانعلم قیمته اصلا لایوم الایداع ولایوم الجحود فانما یقضی علیه بما یقر من قیمته یوم الجحود کما فی الغصب فانه اذا هلك ولم یعلم قیمته یوم غصبه فانه یقضی علیه بما یقر من قیمته یوم غصبه (جامع الفصولین فی تجهیل الودیعة) الجحود الذی هو سبب الضمان هو الجحود عند المالك واما عند غیره فلیس بسبب له لانه من باب الحفظ (مختارات النوازل) والاصح ان جحود الودیعة بمنزلة الغصب فلا یکون موجبا للضمان فی العقار عند ابی حنیفة وابی یوسف رحمهما الله کما فی الغصب (کذا فی غصب العتابیة)

(کتاب العاریة)

هند زیده اعاره ایتدیکی سمور کورکنی زیددن طلب ایتدکده زید تسلیمی ممکن ایکن ویرمیوب هندك اذنسز الیقودقدنصکره زیدك منزلی محترق اولمغله کورك دخی محترق اولسه هند کورکنی زیده تضمینه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(طلبها المعیر ولم یردها علیه حتی هلك ضمن (بزازیه) وفی الاصل اذا طلب المعیر العاریة فلم یرد علیه حتی هلکت یضمن (خلاصه فی الفصل الثالث من کتاب العاریة)

زید عمروك بارکیرینی اخشام وقتنده عمروه ردایتمك اوزره استعاره ایتدکدنصکره زید بارکیری اخشام رد ایتمیوب عمروك اذنسز اوچ کون استعمال ایدوب بارکیر زیدك یدنده هلاك اولسه زیده ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولو قیدت بالوقت واطلقت فی العمل بان قال اعرته الیوم فهذه عاریة مطلقا الا فی حق الوقت اذا لم یردها بعد مضی الوقت مع الامکان یضمن اذا هلکت سواء استعملها بعد الوقت ام لا (بزازیه فی اول کتاب العاریة) العاریة لوموقتة فامسکها بعد الوقت مع امکان الرد ضمن وان لم یستعملها بعد الوقت هو المختار (جامع الفصولین فی ضمان العاریة)

زید عمروك بارکیرینی بنوب بش التی ساعتلك بعدی اولان محله واروب کلنجه بنمك ایچون ایکی کونه دك استعاره ایتدکدنصکره زید بارکیره بنوب اول محله واردقده بلا ضرورة التی کون مکث ایدوب بعده بنوب کلورکن بارکیر اثناء طریقده هلاك اولسه زیده ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وان موقتة بوقت فضی الوقت ولم یرده یضمن (عمادیة)

زید برقریه یه واروب کلنجه بنمك ایچون عمرودن استعاره ایتدیکی بارکیره معتاداوزره بنوب اول قریه یه وارد قده بارکیر یوریلوب قالمغله زید بارکیری اول قریه اهالیسندن بکره ایداع ایدوب بعده بارکیر بکرك یدنده حتف انفه هلاك اولسه عمرو بارکیری زیده تضمینه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وله ان یودع علی المفتی به وهو المختار وصحح بعضهم عدمه ویتفرع علیه مالو ارسلها علی ید اجنبی فهلکت یضمن علی الثانی لا الاول
(البحرالرائق فی العاریة)

هند زینبدن عاریت طریقیله الدیغی قوشاغی زینبك اذنسز داینی زیده رهن وتسلیم ایدوب بعده قوشاق زیدك یدنده ضایع اولسه زینب قوشاغی هنده تضمینه قادراولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

والضابط انها لاتواجر ولاترهن (من عاریة البزازیة فی المقدمة)

زید عمرودن کندی بنمك ایچون استعاره ایتدیکی بارکیری بکره بنمك ایچون عمروك اذنسز اعاره وتسلیم ایدوب بکر دخی بارکیره بنوب کیدرکن بارکیر خسته لنوب بکرك یدنده هلاك اولسه عمرو

باركيرى زيده تضمينه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولور

(استعار دابة ليركبها هولا يعيرغيره وان استعارها مطلقاله ان يعير غيره

(من فتاوى الصغرى فى العارية)

هند زينبدن كندى استعمال ايتمك ايچون استعاره ايتديكى حلى يى زينبك اذنسز استعمال ايچون خديجه يه اعاره ايتدكدنصكره اول حلى خديجه نك يدنده ضايع اولسه زينب اول حلى يى هنده تضمينه قادره اولورمى * الجواب * اولور (مامر آنفا يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد عمروك آتنى اون كون بنمك ايچون عاريت موقته ايله استعاره ايتدكدنصكره زيد عمروك اذنسز اون كوندنصكره يكرمى كون دخى بنمكله آت اول يكرمى كون ايچنده زبون اولوب قيمتنه نقصان ترتب ايلسه عمرو اول نقصانى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الديناريه نقصان العين المستعارة حالة الاستعمال اذا استعملها استعمالا معهودا معروفا لايضمن لانه مأذونله حتى اوكانت دابة فعرجت فى العمل لايضمن (ضمانات فضيلية فى ضمان المستعير) وفى القنية استعار حمارافعرج فى العمل لايضمن يعنى اذا لم يوجد منه تعد فى تحميله ازيد مما تطيقه (ضمانات فضيلية من المحل المزبور)

زيدك عبد محجورى عمرو زيدك اذنسز بكرك باركيرينى استعاره وقبض ايتدكدنصكره عمرو باركيرى استهلاك ايلسه بكر عمروى بعد العتق مؤاخذه يه توقف ايتميوب باركيرى زيده تضمينه قادراولورمى ❊ الجواب * اولماز

(وعلى هذا اذا اودع العبد المحجور عليه مالا فاستهلكه لايؤاخذ بالضمان فى الحال عند ابى حنيفة ومحمد ويؤاخذ به بعدالعتق وعندابى يوسف والشافعى رحمهماالله يؤاخذ به فى الحال وعلى هذا الخلاف الاقراض والاعارة فى العبدالصبى

(من جنايات الهداية قبيل باب القسامة)

(كتاب الهبه)

زيد صحتنده ملك منزلنى اوغلى عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك داينلرى هبه يى طوتميوب منزلى قسمت غرماده ادخال ايدرز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اووقف المديون الصحيح وعليه ديون تحيط بماله فان وقفه لازم ولاينقضه ارباب الديون اذاكان قبل الحجر بالاتفاق لانه لم يتعلق حقهم بالعين (فتح القدير فى كتاب الوقف)

زيد صحتنده ملك منزلنى زوجه سى هنده وآخر منزلنى زوجهٔ اخراسى زينبه هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه زيدك قزلرى هبه يى طوتمامغه قادره اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(ومنعه المحرمية بالقرابة وزيادة متصلة كبناء وغرس وسمن وموت احدهما وعوض اضيف اليها مطلقا وخروجها عن ملكه والزوجية الى آخره

(غرر فى باب الرجوع من كتاب الهبة)

زيد صحتنده ملك منزلنك نصفنى افراز وتعيين ايدوب قزى هنده هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه زيدك اوغلى عمرو هبه يى طوتمامغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

وتصح بايجاب وقبول وتتم بالقبض فى محوز مقسوم ومشاع لايقسم (غرر فى كتاب الهبة ملخصا وباقى المسئلة يعلم بمامر آنفا)

زيد ملك منزلنى اناسى هنده ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد صحتنده ثمنى هنده هبه ايدوب بعده زيد فوت اولسه سائر ورثه سى منزله مداخله يه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

البیع ینعقد بالایجاب والقبول واذا حصلا لزم البیع ولاخیار لواحد منهما الامن عیب اوعدم رؤیة (بدایع فی البیع) واذا وهب الدین من المدیون لیس له ان یرجع فیه لان الدین یسقط بالهبة فلا یحتمل العود (قاضیخان فی فصل هبة الوالد لولده من الهبة)

(فی هبة المریض ومایناسبه)

زید مرض موتنده جمله اشیاسنی زوجه سی هنده هبه وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولوب انجق هندی ترک ایلسه امین بیت المال اشیایه مداخله یه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(وهب فی مرض الموت ولم یسلم حتی مات تبطل الهبة لان الهبة فی مرض الموت وان كانت وصیة لکنها هبة حقیقة فتفتقر الی القبض (فی هبة المریض من العمادیة)

زید مرض موتنده ملك منزلنی زوجه سی هنده هبه وتسلیم ایتدکدنصکره زید دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه زیدك داینلری هبه یی طوتمیوب منزلی قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(مریض وهب لرجل جاریة فوطئها الموهوب له ثم مات الواهب وعلیه دین مستغرق ترد الهبة ویجب علی الموهوب له العقر قال صدر الامام الاجل الشهید فی واقعاته وهو المختار (ظهیریة للامام ظهیر الدین المرغینانی فی نوع آخر فی هبة المریض من الهبة) والامام البرهانی بعد مانقل هذه المسئلة من الواقعات ذکر ان الصدر قال لان الجاریة ههنا مضمونة علی الموهوب له بالقیمة فجاز ان یکون المستوفی بالوطیء مضمونا ذکر فی الفصل العاشر من الهبة)

هند مرض موتنده عمرو اجنبی ذمتنده منزل ثمنندن اولان شوقدر آقچه حقنی عمروه هبه ایتدکدنصکره هند فوت اولوب ثلث مساعد اولماسه ورثه سی ثلث مساعد اولمادیغی مقدارده هبه یی طوتمامغه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(مریض وهب شیئا لایخرج من الثلث یرد الموهوب له مازاد علی الثلث بلاخیار (**جامع الفصولین** فی کتاب الهبة فی احکام الموصی)

زید ذمی مرض موتنده قرنداشی اوغللری عمرو و بکر مسلملره باشقه باشقه بعض اشیاسنی هبه وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولسه ثلث مساعد ایکن ورثه سی هبه یی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب ❊ اولمازلر

(ولاتجوز هبة المریض ولاصدقته الامقبوضة واذا قبضت جاز من الثلث واذا مات الواهب قبل التسلیم بطلت یجب ان یعلم بان هبة المریض هبة عقد ولیست بوصیة واعتبارها من الثلث لایکون وصیة لان حق الورثة یتعلق بمال المریض وقد تبرع بالهبة فیلزمه تبرعه بقدر ماجعل له وهو الثلث واذا کان هذا التصرف هبة عقد اشترط له جمیع سائر شروط الهبة ومن جملة شرائطها قبض الموهوب قبل موت الواهب الهبة (تاتارخانیة فی العاشر من الهبة)

هند خسته اولدقده زوجی زید ذمتنده اولان مهرینی زیده هبه ایتدکدنصکره هند افاقت بولوب بعده برمدت مرورنده فوت اولسه سائر ورثه سی مجرد هند خسته ایکن هبه ایلدی دیو هبه یی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب ❊ اولمازلر

(ومرض صح منه کالصحة لان حق الوارث اوالغریم انما یتعلق بما له فی مرض الموت وبالبرء ظهر انه لیس کذلك (دررغرر فی باب العتق فی المرض) مریض اوصی بوصایا ثم بریء من مرضه ذلك وعاش سنین ثم مرض فوصایاه باقیة (قاضیخان فی فصل فی مسائل مختلفة من کتاب الوصایا)

زید خسته اولوب مصالحنی کورمکه قادر اولمیوب غالب حالی هلاك ایکن بعض اشیاسنی زوجه سی هنده هبه وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولوب خسته لکنك ابتداسندن موتنه دك طقوز آی مرور ایتمش اولسه سائر ورثه سی هبه یی مجیزلر اولمیوب اشیاء مرقومه یی میراثه ادخاله

قادراولورلرمی * الجواب * اولورلر

(و تعتبر فی كونها صاحبة فراش العجز عن المصالح الداخلة وفی حقه العجز عن المصالح الخارجة (فی الثالث من طلاق البزازیة) ان مات بعد ذلك بسنة فهو بمنزلة الصحیح وان مات قبل سنة فهو بمنزلة المریض (قاضیخان فی فصل طلاق الفار من كتاب الطلاق)

هند خسته لنوب لكن مصالحنی كورمكه قادره اولوب غالب حالی هلاك دكل ایكن زوجی زیدذمتنده اولان مهر ینی زیده هبه ایدوب بعد زمان هند فوت اولسه سائر ورثه سی مجرد هند خسته ایكن هبه ایلدی دیو هبه یی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(حد مرض الموت تكلموافیه والمختار للفتوی انه اذاكان الغالب منه الموت كان مرض الموت سواء كان صاحب فراش اولم یكن (فی اواخر اقرار المضمرات انقروی)

یدی سنه دنبرو مرض مزمنه مبتلاة اولان هند اوغللری عمرو و بكره باشقه باشقه برر مقدار اشیا هبه وتسلیم ایتدكدنصكره برقاج آی مرورنده هندك حالی متغیر ومرضی مشتد اولوب فوت اولسه سائر ورثه سی مجرد هند خسته ایكن هبه ایلدی دیو هبه یی طوتمامغه قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(یفهم جوابه مما مر قبل مسئلة)

برسنه دنبرو مرض مزمنه مبتلاة اولان هند ملك منزلنی قزی زینبه هبه وتسلیم ایتدكدنصكره بش آی مرورنده هندك حالی متغیر ومرضی مشتد اولوب فوت اولسه سائر ورثه سی مجرد هند خسته ایكن هبه ایلدی دیو هبه یی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(والمفلوج الذی لایزداد مرضه كل یوم فهو كالصحیح وكذلك صاحب الجرح والدمع الذی لم یجعل صاحبه صاحب فراش فهو كالصحیح (من فتاوی قاضیخان) وفی اوائل هذا الفصل ایضا من فتاواه واما المقعد والمفلوج قال فی الكتاب ان لم یكن قدیما فهو بمنزلة الصحیح لان هذه مزمنة ولیست بقاتلة وذكر فی العدة كذلك وقال اذا تغیر حاله فحینئذ یعتبر من الثلث وتكلم المشایخ وفیه قال محمد بن سلمة ان كان یرجی برؤه بالتداوی فهو بمنزلة المریض وقال ابو جعفر الهندوانی ان كان یزداد كل یوم فهو مریض وان كان ینقص مرة ویزداد اخری ینظر ان مات بعد ذلك سنة فهو كالصحیح وان مات قبل سنة فهو كالمریض وروی ابونصر العراقی عن اصحابنا ینظر ان كان یصلی قاعدا فهو كالصحیح وان كان یصلی مضطجعا فهو كالمریض

(عمادیه فی الطلاق من احكام المرضی)

برقاج سنه دنبرو مفلوج اولان زید قبل التغیر بعض اشیاسنی زوجه سی هنده هبه وتسلیم ایتدكدن صكره اللی كون مرورنده زیدك حالی متغیر ومرضی مشتد اولوب فوت اولسه سائر ورثه سی هبه یی طوتمامغه قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(المقعد والمفلوج والاشل والمسلول ان طال مدته سنة كالصحیح ونحو لافكالمریض یعنی ان هذه امراض مزمنة (دررغرر قبیل باب الوصیة بالثلث) ولوطال المرض وصار بحال لایخاف علیه الموت كالفلج اوصار زمنا او یابس الشق لایكون له حكم المرض الا اذا تغیر حاله عن ذلك ومات من ذلك التغیر فما فعل فی حال التغیر فمن الثلث (من وصایا البزازیة فی الاول

(فیمن لایصح هبته)

هند صغیره زوج مطلقی زید ذمتنده اولان مهرینك شو مقدارینی زیده هبه ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(لایجوز هبة الصبی لان الهبة تبرع والصبی لیس من اهل التبرع فلاتصح هبته (من هبة البدایع)

طقسان یاشنده اولوب معتوه اولان زید ملك منزلنی اوغلی عمروه هبه وتسلیم ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز (قال ابوالقاسم صفة المعتوه ان یكون قلیل الفهم مختلط الكلام فاسد التدبیر (احكام ناطقی فی احكام المجانین)

زید مجنون جنونی حالنده ملك منزلنی زوجه سی هنده هبه وتسلیم ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولور می ❋ الجواب ❋ اولماز

(والعقل شرط فی جمیع التصرفات الشرعیة (درر من کتاب الصلح) یجب ان یعلم ان الهبة جائزة ان کان الواهب من اهلها بان یکون عاقلا بالغا لما وهب فلا تصح من المجنون والصبی والعبد والمدبر والمکاتب وام الولد (من الذخیرة البرهانیة فی الهبة)

زید خمردن سکران ایکن ملك منزلنی عمروه هبه وتسلیم ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولور می ❋ الجواب ❋ اولور

(السکران من خمر واشربة متخذة من خمر تمر او زبیب کنبیذ ومثلث وغیرهما عندنا تنفذ تصرفاته کعتق وطلاق واقرار بدین وعین وتزویج صغیر وصغیرة واقراض واستقراض وصدقة وهبة وبه اخذ عامة المشایخ رحمهم الله وعن بعضهم ینفذ من السکران کل ماینفذ بهزل من الصاحی ولایبطله الشرط الفاسد ولاینفذ بیعه وشراؤه ولاتصح ردته استحسانا (جامع الفصولین فی احکام السکاری فی الفصل الرابع والثلثین)

اکراه معتبر ایله اولان هبه شرعا صحیحه ومعتبره اولور می ❋ الجواب ❋ اولماز

(ولو اکرهت علی الهبة فوهبت لاتصح (قاضیخان فی الهبة فی هبة المرأة مهرها) الاکراه بالهبة اکراه بالتسلیم حتی لو وهب مکرها وسلم طایعا لم یجز الا اذا قبل العوض وقبض فهو اجازة (عتابیة فی الاکراه کذا فی اکراه الظهیریة)

هند قرنداشی زید ایله علی الاشتراك مالکه اولدیغی عقاردن حصه سنی زیده هبه وتسلیم ایتدکدنصکره هند هبهٔ مزبوره اکراه معتبر ایله اولمشیدی دیو دعوی واکراه معتبری اثبات ایدیجك عقاردن حصه سنی زیددن المغه قادره اولور می ❋ الجواب ❋ اولور (مرت مسئلته آنفا من الخانیة)

زید عمروه ذمتنده اولان شو قدر اقچه سنی المدین زید فوت اولوب صغیر اوغلی بکری ترك ایتدکده بکرك وصیسی بشر مبلغ مزبوری عمروه هبه ایدوب عمروی مبلغ مزبوره متعلقه دعوادن ابرا ایلسه بکر بالغ اولدقده مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولور می ❋ الجواب ❋ اولور

(والوصی لو ابرأ غریم المیت او اجله او حط عنه شیئا صح عندهما لو قاعدا وضمن لاعند ابی یوسف رحمه الله ولو لزم بعقد غیره لم یصح وفاقا وکذا المتولی لو ابرأ المشتری عن الثمن یصح عندهما (فی السابع والعشرین من الفصولین)

(فی الفاظ الهبة)

زید زوجه سی هنده آل کی دیو بعض اثواب ویروب هند دخی الوب کیدکدنصکره زید هندی تطلیق ایلسه زید اول اثوابی هنددن المغه قادر اولور می ❋ الجواب ❋ اولماز

(ولو دفع الیه ثوبا وقال اکس به نفسك ففعل یکون هبة لان قرض الثوب باطل فاذا تعذر حمله علی القرض یجعل هبة تصحیحا للتصرف (قاضیخان فی اوائل الهبة)

زید قرنداشی عمروه آل کی دیو بعض اثواب ویروب عمرو دخی الوب کیدکدنصکره زید اثواب مرقومه یی تغلبا عمرودن السه عمرو اثواب مرقومه یی زیددن المغه قادر اولور می ❋ الجواب ❋ اولور (مرت مسئلته آنفا)

هند جاریه سنی زوجی زیده هبه ایدر اولدقده شو جاریه یی ساکه ویردم دیوب زید دخی قبول وقبض ایلسه هند مجرد هبه لفظنی سویلمدم دیو جاریه یی زیددن المغه قادره اولور می ❋ الجواب ❋ اولماز

(وتصح بایجاب کوهبت ونحلت واعطیت واطعمتك هذا الطعام فاقبضه وجعلت هذا لك واعمرتکه وجعلته لك عمری وحملتك علی هذه الدابة لو نوی وکسوته وداری لك هبة تسکنها (غرر فی الهبة)

زید زوجه سی هنده ال طاقن دیو برکوپه ویروب هند دخی طاقندقدنصکره هند فوت اولوب

زیدی وسائر ورثه سنی ترك ایلسه سائر ورثه اول کوپه یی میراثه ادخال مراد ایتدکلرنده زید نادم اولوب مستقلا المغه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولماز

(وتنعقد بوهبت ونحلت واعطیت (ملتقی) ومسئلته مرت قبل مسئلتین)

زید هندی تزوج ایتدکدنصکره لیلهٔ زفافده هنده مهرکی زیده هبه ایتدکمی دیدکلرنده هند سکوت ایدوب نسنه سویلماسه حالا زید فوت اولوب هند مهرینی ترکهٔ وافیهٔ زیددن المق استدکده سائر ورثه مجرد سن سکوت ایتمکله هبه ایتمش اولورسن دیوب هندی منعه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

السکوت جعل رضی فی مسائل معدودة منها بکر زوجها ولیها فعلمت بذلك فسکتت کان سکوتها رضی ومنها اذا تواضع رجلان الخ ومنها اذا اسر المشرکون عبد الرجل الخ ومنها المشتری اذا قبض المبیع الی آخره ومنها المولی اذا رأی عبده الی آخره ومنها رجل اشتری عبدا الی آخره ومنها الشفیع اذا علم بالبیع الخ ومنها اذا بیع العبد الخ ومنها رجل قال والله لا اترك فلانا فی داری الخ ومنها امرأة ولدت الخ ومنها الموهوب له اذا قبض الموهوب فی مجلس الهبة فسکت الواهب یکون ذلك اذنا بالقبض وتم الهبة استحسانا الخ ومنها ام ولد جاءت بولد فسکت المولی الخ

(قاضیخان فی فصل شرائط النکاح)

هند صحتنده زوجی زیده اشبو جاریهم زینبك فرجنی ساکه هبه ایلدم دیوب زینبی زیده تسلیم زید دخی قبول وقبض ایتدکدنصکره هند فوت اولسه سائر ورثه‌سی هبه یی طوتمازز دیوب زینبی میراثه ادخاله قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(ولو قال وهبت لك فرجها فهو هبة یملکها اذا قبضها (مجمع الفتاوی فی الهبة) ولوقال وهبت لك فرجها فهی هبة یملکها اذا قبض (قاضیخان)

هند شوقدر بغداینی زوجی زیده اباحه واحلال ایدوب زید دخی اکل ایلسه هند نادمه اولوب بغدایی زیده تضمینه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ابحت لفلان ان یأکل من مالی فاکل قبل العلم بالاباحة لایضمن (قنیه) رجل قال انت فی حل مما اکلت من مالی فله ان یأکل الا اذا قامت امارة النفاق ولو قال ادخل وخذ من العنب له ان یأخذ مما یشبع به انسان واحد ولو قال من اکل من مالی فهو فی حل الفتوی علی انه یحل له

(جامع الفتاوی فی کتاب الهبة)

هند باغنك محصولنی زوجی زیده اباحه واحلال ایتمکله زید دخی برمقدارینی اکل ایلسه هند نادمه اولوب اولمقداری زیده تضمینه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وان قال کل انسان یتناول من مالی فهوله حلال قال محمد بن سلمة لایجوز ومن تناول ضمن وقال ابو نصر محمد بن سلام فهو جائز فابو نصر جعل هذا اباحة والاباحة للمجهول جائزة ومحمد بن سلمة جعله ابراء عما تناوله والابراء للمجهول باطل والفتوی علی قول ابی نصر ولو قال لاخر جمیع ماتأکل من مالی فقد جعلتك فی حل فهو حلال له فی قولهم (فی الخانیة قبیل الهبة)

زید صحتنده زوجه سی هنده ال طاقن دیو بر بلزك ویروب هند دخی طاقندقدنصکره زید فوت اولسه سائر ورثه سی اول بلزکی میراثه ادخاله قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(مرت مسئلته من قاضیخان)

هند زوجی زیده مصارف بیته صرف ایله دیو شوقدر اقچه ویروب زید مبلغ مزبوری مصارف بیته صرف ایتدکدنصکره هند فوت اولوب زیدی وسائر ورثه‌سنی ترك ایلسه سائر ورثه مبلغ مزبوردن حصه لرینی زیده تضمینه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(قال زن مر شوی پاره پاره از جهاز خودداده است وکفت که بکب بفروش ودر کتخدای خرج کند واکنون بها ان کان لها باقیمت از شوی می خواهد تواندنی (اجاب تواند لانها تجعل موکلة له ببیع المتاع ثم معیرة له الثمن واعارة المثلی اقراض (من القاعدیة للامام المعروف بالجندی فی کتاب النکاح

(ولودفع اليه دراهم وقال له انفقها يكون قرضا (خلاصه فى الجنس الاول فى الفصل الاول من الهبة)

زيد عمروه ذمتكده اولان شو قدر اقچه حقمى سا كه هبه ايده يم ديو وعد ايدوب لكن هبه ايلماسه زيد مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو مجرد وعد ايتمكله ديندن برى اولورم ديوب و يرمامكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(لانه عدة ولا عهدة للعدة (ضمانات فى ضمان صلح الفضولى) فان قوله انا احج لايلزم له شئ

(بزازية فى الكفالة)

(فيما يتعلق بتمامها)

هند زوجى زيد ذمتنده اولان شو قدر اقچه مهر مؤجلنى قرنداشى عمروه هبه ايدوب لكن عمرو مبلغ مزبورى زيددن الماسه هبهٔ مرقومه تامه اولور مى * الجواب * اولماز

(وذكر فى الصغرى فى كتاب الهبة هبة الدين من غير من عليه الدين لاتصح الا اذا وهبه واذن له بالقبض فقبضه جاز وذكر فى العدة وان لم يأمره بالقبض لايجوز والبنت لو وهبت مهرها من ابيها ان امرته بالقبض جاز وفى بعض كتب الفقه الموثوق عليه هبة الدين من غير من عليه الدين لايجوز الا اذا سلط على القبض ويصير كانه وهبه حين قبضه ولايستحكم الا بالقبض (من احكامات العمادية فى احكام الدين والتأجيل) امرأة لها مهر على زوجها وهبت المرأة لابنها الصغير الذى هو من هذا الزوج الصحيح انه لايجوز هذه الهبة لان هبة الدين من غير من عليه الدين لايجوز الا اذا وهبت وسلطت ولدها على القبض فتجوز ويصير ملكا للولد اذا قبض

(قاضيخان من هبة الوالد لولده)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنى قزى هنده هبه وقبضه تسليط ايدوب لكن هند مبلغ مزبورى عمرودن الاماسه هبهٔ مزبوره تامه اولور مى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

زيد بعض كسنه لر ذمتلرنده اولان شو قدر اقچه سنى اوغلنك اوغلى عمروه هبه وقبضه تسليط ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مرقومى اول كسنه لردن المادين زيد فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولور مى * الجواب * اولور

(تبطل هبته بموته قبل تسليمها (فصولين فى اول كتاب الهبة)

زيد عمرو و بكر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه سنى والده سى هنده هبه وقبضه تسليط ايدوب بعده هند قبض ايتمدين زيد فوت اولسه سائر ورثه سى مبلغ مزبورى ميراثه ادخاله قادر اولورلر مى * الجواب * اولورلر

(مرت مسئلته آنفا)

هند برقاچ كسنه لر ذمتلرنده اولان شو قدر اقچه سنى عمرو و بكر و بشره هبه وقبضه تسليط ايدوب عمرو و بكر و بشر مبلغ مزبورى اول كسنه لردن المدين هند فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولور مى * الجواب * اولور (مرت مسئلته غير مرة)

زيد اوغلى عمروك يدنده وديعت اولان شو قدر اشياسنى عمروه هبه ايلسه قبض جديد بولنمدين هبهٔ مزبوره صحيحه وتامه اولور مى * الجواب * اولور هبه يه اقرار قبضه دخى اقرار ميدر * الجواب * دكلدر

(رجل اقر انه وهب لفلان ثمن العبد قال بعضهم يكون اقرارا بالهبة والقبض جميعا لان الاقرار بالهبة المطلقة اقرار بهبة صحيحة تامة وذلك لايكون الا بالقبض والاصح ان الاقرار بالهبة لايكون اقرارا بالقبض (قاضيخان فى الهبة)

زيد عمرودن قرض الديغى شوقدر اقچه مقابله سنده ملك منزلنى عمروه استغلال طريقيله بيع وتسليم وبعده استيجار ايدوب ساكن ايكن دينى ادا ايله منزلى تخليص ايتمدين منزلى قزى هنده هبه ايلسه هبهٔ مزبوره تامه اولور مى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من احكامات العمادية

زید مرض موتنده برمقدار اشیاسنی عمرو اجنبی یه هبه ایدوب لكن تسلیم وقبض بولنمدین زید فوت اولسه عمرو مجرد هبه ایتدی دیو اشیاء مزبوره یی المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(تبطل هبته بموته قبل تسلیمها اذ الهبة فی المرض ولو كانت وصیة لكنها هبة حقیقة فلابد من القبض ولم یوجد (فصولین فی اول كتاب الهبة)

زید صحتنده هندی شوقدر اقچه مهر مؤجل تسمیه سیله تزوج ایتدكدنصكره زید دیونی تركه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولدقده هند زید ذمتنده اولان مهرینی سائر داینلره هبه ایدوب بعده سائر داینلر نسنه قبض ایتمدین هند تركه دن مهر مزبوره اصابت ایدن مقداری المق استدكده سائر داینلر وجه محرر اوزره هبه ایتمكله مهر مزبور بزم اولمش اولور دیو هندی منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولو وهب الدين من الغريم او ابرأه منه لم يفتقر الى القبول عند ابی حنيفة وتبطل بالرد وقال زفر تتوقف على القبول (من هبة الينابيع)

هند صحتنده زوجی زید آخر دیارده ایكن زید ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرینی زیده هبه ایتدكدنصكره هند فوت اولسه سائر ورثه سی مجرد زید حین هبه ده حاضر اولمیوب قبول ایتدم دیمامكله هبه باطله اولمش اولور دیو زیددن مهر مزبوردن حصه نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل وهب الدين ممن عليه الدين ذكر شمس الائمة السرخسی انها لاتصح من غير قبول المديون عندنا خلافا لزفر وهكذا ذكر الفقيه ابو الليث وفی اكثر الكتب انها تصح من غير قبول وهكذا ذكر شمس الائمة الحلوانی انها تصح من غير قبول الا انها تبطل بالرد (قاضيخان قبيل هبة المشاع) والصحيح انه لايشترط القبول (من هبة خزانة المفتين وهو الاظهر من هبة العتابية) رجل تزوج امرأة ثم مات فوهبت امرأته مهرها منه صحت هبتها وبرئ الزوج وقبول المديون ليس بشرط فی جواز الهبة (قاضيخان)

هند ملك منزلیله بعض اشیاسنی ازادلو جاریه سی زینب كبیره یه هبه ایدوب بعده تسلیم وقبض بولنمدین هند فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمی * الجواب * اولور

(مات الواهب قبل قبض الموهوب له لم يملك القبض لانه صار حق الورثة

(فی السابع من ايمان البزازية)

هند آخر دیارده اولوب زوجی زیدك یدنده اولمیان ملك منزلنی زیده هبه ایدوب لكن تسلیم وقبض بولنماسه هبهٔ مزبوره تامه اولورمی * الجواب * اولماز

(وتتم بالقبض الكامل (ملتقى)

هند آخر دیارده اولوب زوجی زیدك یدنده اولمیان ملك چفتلك منزلنی زیده هبه وقبضه تسلیط ایدوب لكن زید قبض ایتمدین فوت اولسه هند منزلی مستقلا ضبط ایتمك استدكده سائر ورثه مجرد هبه ایتدك دیو منزلی میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(مامر آنفا يكون جوابا لهذا السؤال)

برقصبه اهالیسندن هند برقریه ده اولوب زوجی زیدك یدنده اولمیان ملك چفتلك منزلیله بعض اشیاسنی زیده هبه ایدوب لكن تسلیم وقبض بولنمدین زید هندی تطلیق ایلسه زید وجه محرر اوزره هبه یه بناء منزل مزبور ایله اشیاء مرقومه یی هنددن جبرا المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مامر قبل مسئلة يكون جوابا لهذا السؤال)

زید آخر دیارده اولان یری دخی ملك باغچه سنی عمروه هبه وقبضه تسلیط عمرو دخی قبول ایدوب بعده عمرو واروب باغچه یی زیدك اذنیله قبض و برمدت ضبط ایتدكدنصكره عمرو فوت اولسه زید نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والموهوب اذا كان غائبا عن حضرة الواهب والموهوب له فالقبض فيها ان يأمره بالقبض الخ

(قاضيخان)

(قاضیخان فی هبة المشاع) ومنعه موت احدهما (درر غرر) لوقال الموهوب له قبضته والموهوب حاضر صار قابضا لتمکنه منه و بعد الافتراق لایجوز القبض الا باذن الواهب الا اذا امره الواهب بالقبض حین وهبه وحینئذ لایتقید بالمجلس (جامع الفتاوی فی الهبة)

زید ملك منزلنی عمروه هبه ایدوب لکن تسلیم وقبض بولنمیوب بعده زید هبه وتسلیم ایتدم دیو اقرار ایتدکدنصکره زید منزلی بکره بیع وتسلیم ایدوب زید فوت اولسه عمرو تسلیم وقبض بولنمدیغنه معترف ایکن مجرد زید تسلیمه اقرار ایتمشیدی دیو منزلی بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر قبل ثلث مسائل)

زید زوجه سی هنده ملك منزلنی هبه ایدوب بعده تسلیم وقبض بولنمدین زید فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من الفصولین قبل ثمان مسائل)

(نوع فی هبة المشغول والشاغل)

زید ملك منزلنی کندی متاعیله مشغول ایکن زوجه سی هنده هبه ایدوب بعده تخلیه وتسلیم بولنمدین زید فوت اولسه سائر ورثه منزل مزبوری میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر (وتتم الهبة بالقبض واوشاغلا بملك الواهب لامشغولا به (منح الغفار) رجل وهب دار الرجل وسلم وفیها متاع الواهب لایجوز لان الموهوب مشغول بمالیس بهبة فلایصح التسلیم (قاضیخان فی کتاب الهبة فی فصل فی هبة المشاع) امرأة وهبت دارها من زوجها وهی ساکنة فیها ومتاعها فیها وزوجها ساکن معها فی الدار جازت الهبة و یصیر الزوج قابضا للدار لان المرأة ومتاعها فی یدالزوج فصح التسلیم (من قاضیخان فی کتاب الهبة فی فصل فی هبة المشاع فی الورق الثانی)

زید صحتنده ملك منزلنی ایچنده اولان جمیع اشیاسیله زوجه سی هنده هبه وتسلیم هند دخی قبض ایتدکدنصکره زید فوت اولسه سائر ورثه سی هبه یی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (واو وهب المتاع اولا وسلم الدار مع المتاع ثم وهب الدار صحت الهبة فیهما جمیعا (قاضیخان فی فصل فی هبة المشاع من کتاب الهبة)

زید زوجه سی هند ایله هندك ملك منزلنده ساکن ایکن هند صحتنده اول منزلی زیده هبه ایدوب بعده هند فوت اولسه سائر ورثه تخلیه وتسلیم بولنمادی دیو منزل مزبوری میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید صحتنده ملك منزلنی کندی متاعیله مشغول ایکن صغیر اوغلی عمروه هبه واشهاد ایتدکدنصکره زید فوت اولسه سائر ورثه منزلی میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (وهب لابنه الصغیر دارا وفیها متاع الواهب اوتصدق لابنه الصغیر بدار وفیها متاع الاب اوالاب ساکنها یجوز وعلیه الفتوی (من البزازیة کذا فی المحیط) ولو وهب لابنه الصغیر دارا مشغولة بمتاع الاب جاز لان الشرط ههنا قبض الواهب واشتغال الدار بمتاع الواهب لایمنع قبض الواهب (ظهیریه فی الهبة) ولو وهب ارضا لابنه الصغیر وفیها زرع الاب او وهب منه دارا والاب فیها ساکن اوفیها متاعه اوغیر ساکن ذکر هشام عن محمد انه لم یجز فیهما وفی المنتقی والبحر وقال ابو حنیفة انه یجوز وهو قول ابی یوسف (من هبة المبسوط)

زید اوغلی عمرو کبیر ایله معا ساکن اولدیغی ملك منزلنی کندی متاعیله مشغول ایکن عمروه هبه ایدوب بعده تخلیه وتسلیم بولنمدین زید فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمی * الجواب * اولور (وهبة الشاغل تجوز وهبة المشغول لاتجوز والاصل فی جنس هذه المسائل ان اشتغال الموهوب بملك الواهب یمنع تمام الهبة لان القبض شرط تمام الهبة واما اشتغال ملك الواهب بالموهوب لایمنع تمام الهبة مثاله وهب جرابا فیه طعام لایجوز ولو وهب طعاما فی جراب جاز (من خزانة المفتین)

زید صحتنده کتابخانه سنده اولان جمله کتابلرینی اوغلی عمروه هبه وکتابخانه یی اول کتابلرایله عمروه تسلیم ایدوب عمرودخی کتابلری وکتابخانه یی قبض ایدوب کتابلری کتابخانه ایچنده ضبط واستعمال اوزره ایکن زید فوت اولسه سائر ورثه مجرد کتابلر کتابخانه ایچنده اولمغله هبه تامه اولمازدیو کتابلری میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته آنفا)

زید ملك منزلنك عرصه سنی عمروه هبه ایدوب بنایی ایتمیوب بعده بنایی قلع وعرصه یی عمروه تسلیم ایتمدین زید فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمی * الجواب * اولور

(ولووهب ارضا فیهازرع اوانخیل اونخیلا علیها ثمراووهب الزرع بدون الارض اوالنخیل بدون الارض اونخیلا بدون الثمر لایجوز الهبة فی هذه المسائل لان الموهوب متصل بغیرالهبة اتصال خلقة مع امکان القطع والفصل فقبض احدهما بدون الآخر غیر ممکن فی حالة الاتصال فیکون بمنزلة المشاع الذی یحتمل القسمة (قاضیخان فی هبة المشاع)

زید ملك منزلنی قزی اوغلی عمروه هبه ایتـدیکی مجلسده اشبو منزلمی عمروه هبه وتسلیم ایلدم منزل ایچنده اصلا نسنهم یوقدر دیو اقرار واشهاد ایتدکدنصکره عمرو فوت اولوب منزلی ورثه سی ضبط ایتدکلرنده زید حین هبه وتسلیمده منزل متاعمـله مشغول ایدی دیو ورثه دن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(اما الاقرار فصحیح فی نفسه (من خزانة المفتین فی کتاب الاقرار)

زید ملك منزلنی قرنداشی عمروك متاعیله مشغول ایکن اوغلی بکره هبه و تسلیم بکر دخی قبول وقبض ایتدکدنصکره زید عمروك متاعیله مشغول اولمغله هبه تامه اولماز دیو منزلی بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واشتغـال الموهوب بغیر ملك الواهب هل یمنع تمام الهبة ذکر صاحب المحیط فی البـاب الاول من هبة الزیادات انه لایمنع (عمادیه فی الهبة الفاسدة)

(نوع فی هبة المشاع)

زید صحتنده قابل قسمت اولمیان برکوز دکرمننی اوغللری عمرو و بکره معاهبه ومعا تسلیم ایتدکدن صکره زید فوت اولسه سائر ورثه سی هبه یی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(هبة المشاع فیما لایقسم جائزة (من هبة البزازیة) وفیما لایقسم کالعبد والدابة والثوب والحمام یجوز هبة المشاع من الشریك وغیره فی قولهم (قاضیخان فی اوائل هبة المشاع)

قرنداشلر اولان زید وعمرو بری برینه متصـل اولوب قابل قسمت اولمیان اوچ کوز دکرمنه علی الاشتراك السوی مالکلر ایکن زید اول دکرمنلردن حصهٔ شایعـه سنی عمروه هبه وتسلیم ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولور

(واما هبة المشاع ففیما لا یقسم ولا یحتمل القسمـة یجوز من الشریك ومن الاجنبی وفیما یحتملها فلا یجوز لامن الشریك ولامن الاجنبی (عمادیة فی هبة المشاع ولووهب شقصا مشاعا فالهبة فاسدة فان قسمه وسلمه جازلان تمام الهبة بالقبض وعنده لاشیوع

(من المحل المزبور بعـدالسطر)

زید قرنداشی عمروایله علی الاشتراك مالك اولدیغی طامدن حصهٔ شایعهٔ معلومه سنی بکره هبه وتسلیم ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولور

(قلت وانت تری ان کلام المص رحمـه الله یقتضی ان هبة المشغول فاسـدة وکلام غیره انها غیر تامة فیحتمل ان فی المسـئلة روایتین فی روایة وقع الاختلاف فی هبة المشاع المحتمـل للقسمة هل هی فاسدة اوغیر تامة وفی غایة البیان الاصح انها غیر تامة فکذلك هنا یقال الاصح انها غیر تامة وکان ینبغی للمص ان یقول هبة المشغول غیر تامـة

(من حاشیة الاشباه للغرر)

زيدزوجه‌سى هندايله على الاشتراك مالك اولدقلرى منزل ايله يرى دخى ملك باغلرينى عمروه معا هبه ومعا تسليم ايلسه لر هبهٔ مزبوره صحيحه اولورمى الجواب * اولور

(واذا وهب اثنان من واحد داراجاز لانهما سلماها جملة وهو قد قبضها جملة فلا شيوع (هدايه)

هند قابل قسمت اولان ملك باغچه سنى كبيره قزلرى زينب وخديجه يه هر بريتك حصه سنى افراز وتعيين ايتمدين شايعة هبة وشايعه تسليم ايلسه هبه مزبوره صحيحه وتامه اولورمى * الجواب * اولماز

(وان وهبها واحد من اثنين لاتجوز عندابى حنيفة رحمه الله وقالا تصح لان هذه هبة الجملة منهما اذا لتمليك واحد فلا يتحقق الشيوع كما اذا رهن من رجلين وله ان هذه هبة النصف من كل واحد ولهذا لو كانت فيما لا يقسم فقبل احدهما صح ولان الملك يثبت لكل واحد منهما فى النصف فيكون التمليك كذلك لانه حكمه وعلى هذا اعتبار يتحقق الشيوع بخلاف الرهن (هدايه فى كتاب الهبة) وقد اتفقوا على ترجيح دليل الامام واختار قوله ابوالفضل الموصلى وبرهان الائمة المحبوبى وابوالبركات النسفى (من تصحيح القدورى)

هند قابل قسمت اولان ملك باغچه سنى لابوين ارقرنداشى عمرو صغير ايله لابوين قزقرنداشلرى زينب وخديجه صغيره لره هر بريتك حصه سنى افراز وتعيين ايتمدين شايعة هبه ووصيلرى بكره شايعة تسليم ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه وتامه اولورمى * الجواب * اولماز

(وصح هبة اثنين دارالواحد وعكسه لا وهو هبة واحد دارالاثنين اى لاتصح وهذا عند ابى حنيفة وزفر رحمهما الله قال ابو يوسف ومحمد تصح لانه وهب الجملة منهما اذ التمليك واحد فلا يتحقق الشيوع ولابى حنيفة انه وهب لكل نصفا لهذا شايعا ونصفا لهذا شايعا ومتى يثبت الملك لهما شايعا ثبت التمليك شايعا اذ الملك حكم التمليك (شمنى شرح مختصر الوقاية فى الهبة)

هند قابل قسمت اولان منزلنك نصف شايعنى عيالنده اولان متوفى اوغلنك صغيره قزلرى خديجه وزينبه شايعا هبه واشهاد ايدوب بعده افراز وتعيين بولنمدين هند فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولور

(وفى النوازل وهب من ابنيه احدهما صغير والآخر كبير لم تجز فى قولهم وفى التفاريق عن ابى يوسف ان قبض الكبير جاز والحيلة ان يسلم الدار الى الكبير ويهبها منهما ولو وهب من صغيرين كيف الجواب على قول ابى حنيفة وانا فى طلبه حتى وجدت فى التفاريق بلفظ الصدقة قال الصدقة عليهما كهى على الاجنبى وفى فتاوى ابى حفص وهبت مهرها الذى على زوجها لاولادها الصغار وهم منه جازت الهبة (تمرتاشى من شرح الجامع الصغير فى كتاب الهبة)

هند قابل قسمت اولان منزلنك نصفنى شايعا زوجى زيده هبه وشايعا تسليم ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه وتامه اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى متفرقات ابى الليث وهب نصف داره لم يجز الا ان يكون البيت صغيرا لا يستطاع القسمة فان هبة نصفه جائزة (من فتاوى التمرتاشى فى آخر كتاب الهبة)

زيد قابل قسمت اولان ملك منزلنى صغير اوغللرى عمرو وبكره هر بريتك حصه سنى افراز وتعيين ايتمدين شايعة هبه واشهاد ايتدكدنصكره افراز وتعيين بولنمدين زيد فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولور

(والثالث هبة رجل لرجلين وهى على اربعة اوجه احدها ان يكون العقد مختلفا والقبض مختلفا فهذا لا يجوز على الاتفاق والثانى ان يكون العقد متفقا والقبض مختلفا فهو لا يجوز ايضا لان الحكم للقبض والثالث ان يكون العقد مختلفا والقبض متفقا والرابع ان يكون كلاهما معا فى قول ابى حنيفة هذان ايضا لا يجوز وفى قول ابى يوسف ومحمد رحمهما الله يجوز هذان الاخيران (نتف) وقد اتفقوا على

ترجيح دليل الامام واختار قوله ابوالفضل الموصلى و برهان الائمة المحبوبى وابوالبركات النسفى (من تصحيح القدورى)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولوب قابل قسمت اولان عقاردن حصه سنى افراز وتعيين ايتمدين متوفى اوغلنك اوغلى بكر صغيره شايعة هبه واشهاد ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه وتامه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولووهب مشاعا تفسد فلو قسمه وسلمه جاز اذ تمامه بالقبض وعنده لاشيوع (جامع الفصولين فى الفصل الحادى والثلثين)

زيد قرنداشى عمرو ايله على الاشتراك مالك اولوب قابل قسمت اولان منزلدن حصهٔ شايعه سنى عمروه هبه وشايعة تسليم ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه وتامه اولورمى * الجواب * اولماز

وهبة المشاع اذا فسدت لاتفيد الملك وان قبض الجملة وذلك مروى عن ابى حنيفه رحمه الله وهو الصحيح (عمادية فى هبة المشاع)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى واناسى زينبى ترك ايتدكده زينب قبل القسمة تركه دن قابل قسمت اولان اشيادن حصهٔ شايعه سنى هنده هبه وشايعة تسليم ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه وتامه اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل عن الحافظ من مات وترك ورثة ودبونا على الناس وعروضا قبل ان يقسموا ذلك وهب احد الورثة حقه من التركة الباقى الورثة وحصته من الدين هل تصح هذه الهبة ام لا قال تصح استحسانا كالوصالح بعض الورثة مع البعض وهذا مخالف لما ذكر فى القنية وهبة حصته من العين لوارث اولغيره تصح فيما لا يحتمل القسمة ولاتصح فيما يحتملها (جامع الفتاوى فى كتاب الهبة)

زيد فوت اولوب اناسى هندى واوغلى عمروى ترك ايتدكده هند زيدك بكر ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن كندى حصه سنى بكره هبه ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولور

(وهب احد الورثة حصته من الدين للمديون قبل القسمة وفى التركة نقود وعروض صح استحسانا كالصلح قال رضى الله تعالى عنه وهبة حصته من العين الوارث اولغيره تصح فيما لا يحتمل القسمة ولاتصح فيما يحتملها (قنية فى باب هبة الدين ممن عليه الدين فى كتاب الهبة)

هند اوغلى عمرو وقزلرى زينب وخديجه ايله على الاشتراك مالكه اولوب قابل قسمت اولان منزلدن حصهٔ شايعه سنى افراز وتعيين ايتمدين زوجى بكره هبه وشايعة تسليم ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه وتامه اولورمى * الجواب * اولماز

(لا فيما يقسم اى لاتصح الهبة فى مشاع لوقسم بقى منفعته عندنا (صدر الشريعة) معناه انه لايثبت الملك الا بالافراز والتسليم لان الهبة فى نفسها فيما يقسم تقع جائزة ولكن يتوقف اثباتها الملك على الافراز والتسليم والعقد المتوقف لايوصف بعدم الجواز (اخى چلبى)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولوب قابل قسمت اولان اوطه لردن حصه سنى افراز وتعيين ايتمدين اوغلنك اوغلى بكره شايعة هبه وشايعة تسليم ايدوب بعده افراز وتعيين بولنمدين زيد فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته من الفصولين)

(وهو قوله ولووهب مشاعا تفسد فلو قسمه وسلمه جاز اذ تمامه بالقبض وعنده لاشيوع)

زيد صحتنده ملك منزلنك نصفنى افراز وتعيين ايدوب زوجه سى هنده هبه وتسليم ايدوب ونصف آخرينى اوغلى عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه سائر ورثه سى هبهٔ مزبوره يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(قال ولايجوز الهبة فيما يقسم الامحوزة مقسومة وهبة المشاع فيما لا يقسم جائزة) (بدايه فى الهبة)

هند وزن وجودت جهتندن مساوى اولان بشيوز غروشنى عمرو و بكره هر برينك حصه سنى افراز

وتعيين ايتمدين شايعة هبه وشايعة تسليم ايلسه هبهٔ مز بوره صحيحه وتامه اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(وان وهبها واحد من اثنين لم تصح عند ابی حنيفة وقال ابو يوسف ومحمد رحمهما الله تصح وقد اتفقوا علی ترجيح دليل الامام واختار قوله ابو الفضل الموصلی وبرهان الائمة المحبوبی وابو البركات النسفی (تصحيح قدوری لقطلوبغا فی الهبة)

زيد عمرو ايله علی الاشتراك مالك اولديغی شوقدر قيونلردن حصه سنی افراز وتعيين ايتمدين بكره شايعة هبه وشايعة تسليم ايلسه هبهٔ مز بوره صحيحه وتامه اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(فيقسم القاضی كل موزون ومكيل كثير اوقليل والمعدود المتقارب وتبر الذهب والفضة وتبر الحديد والنحاس والابل بانفرادها والبقر والغنم (من قسمة الهداية فی فصل فيما يقسم ومالا يقسم)

(نوع فی هبة الغرس والبناء)

زيد اراضیٔ اميريه دن طاپو ومقاطعه ايله تصرفنده اولان عرصه ده مغروسه اولان ملك كرومنی صغير اوغلی عمروه هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(وهبة الاب لابنه الصغير تتم بمجرد العقد لانه فی يد الاب وهو الذی يقبض له فكان قبضه كقبضه وكل من يعوله فی هذا كالاب (اختيار فی الهبة)

زيد مقاطعه ايله تصرفنده اولان وقف عرصه ده مغروسه اولان ملك اشجارينی صغير اوغلی عمروه هبه واشهاد ايلسه هبهٔ مز بوره صحيحه اولورمی ✵ الجواب ✵ اولور

(يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد عرصه سی مقاطعه لو وقف واشجاری ملكی اولان باغچه سنك عرصه سنی اذن متولی ايله كبير اوغلی عمروه فراغ ايتمدين اشجارينی عمروه هبه وتسليم ايلسه هبهٔ مز بوره صحيحه وتامه اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(وهب ارضا فيها زرع اونخيل اونخيلا عليه تمرا ووهب الزرع بدون الارض اوالنخل بلا ارض اونخلا بدون التمر لايجوز لان الموهوب متصل بغيره اتصال خلقة مع امكان القلع فقبض احدهما غير ممكن فی حالة الاتصال فيكون بمنزلة المشاع الذی يحتمل القسمة (بزازيه فی مسائل الشيوع من الهبة)

زيد يری ارض ميری وكرومی ملكی اولان باغنك يرينی اذن صاحب ارضله زوجه سی هنده فراغ ايتمدين كرومنی هنده هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه سائر ورثه سی اول كرومی ميراثه ادخاله قادر اولورلرمی ✵ الجواب ✵ اولورلر

(ولو وهب ارضا فيها زرع اونخيل اونخيلا عليها ثمرا ووهب الزرع بدون الارض اوالنخيل بدون الارض اونخيلا بدون الثمر لايجوز الهبة فی هذه المسائل لان الموهوب متصل بغير الهبة اتصال خلقة مع امكان القطع والفصل فقبض احدهما بدون الآخر غير ممكن فی حالة الاتصال فيكون بمنزلة المشاع الذی يحتمل القسمة ولو وهب دارا فيها متاع الواهب وسلم الدار بما فيها ثم وهب المتاع جازت الهبة فی المتاع لان الدار مشغولة بالمتاع فصحت هبة المتاع ولو وهب المتاع اولا وسلم الدار مع المتاع ثم وهب الدار صحت الهبة فيهما جميعا ولووهب الدار دون المتاع اوالارض دون الزرع والنخل اوالنخل دون الثمر اوالثمر دون النخيل ولم يسلم حتی وهب المتاع والزرع والنخل والثمر وسلم الكل صحت الهبة فی الكل لانه لم يوجد عند القبض والتسليم ما يمنع القبض والتسليم فصار كما لو وهب الكل هبة واحدة وسلم اما اذا فرق التسليم والقبض تفرق العقد فيفسد كل عقد بحكم فساد القبض

(قاضيخان فی هبة المشاع)

هند يری مقاطعه لو وقف واشجاری ملكی اولان باغچه سنك يرينی اذن متولی ايله قزينك اوغلی

عمروه فراغ ایتدین اشجار ینی عمروه هبه وتسلیم ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه وتامه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جوابه مما مر من البزازیة والخانیة)

زید یری ارض میری واشجاری ملکی اولان باغچه سنك عرصه سنی اذن صاحب ارضله عمروه فراغ ایتدکدنصکره اشجارینی عمروه هبه وتسلیم ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (یفهم جوابه مما مر من البزازیة والخانیة)

زید بروقف عرصه ده اذن متولی وکندی مالیله نفسیچون بنا احداث ایتدکدنصکره زید اول بناینی زوجه سی هنده هبه وتسلیم ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(هبة البناء بدون الارض جائزة والشیوع الطاری فیها لا یبطلها بخلاف الرهن الا فی روایة عن الثانی (فی الرابع عشر من هبة الذخیرة البرهانیة) وکذا یجوز هبة البناء دون العرصة اذا اذن له ای للموهب له الواهب فی نقضه (درر فی الهبة) وهب البناء لا الارض یجوز (بزازیه فی مسائل الشیوع من الهبة)

زید یرلری ارض میری و بنالری ملك اولان دکرمن و چفتلك منزللی یرلرینی اوغلی عمرو کبیره اذن صاحب ارضله فراغ ایتدین بنالرینی عمروه هبه وتسلیم ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (وهبة البناء والارض تجوز (من هبة البزازیة)

زیدك ملك انباری ملك عرصه سی اوزرنده موضوع ایکن زید یالکز انباری اقاربندن عمروه هبه وتسلیم ایدوب بعده زید عمروه انباری عرصه دن قالدر دیدکده عمرو مجرد انباری هبه ایتمکله عرصه یی دخی هبه ایتمش اولورسن اویله اولیجق عرصه یی انبار ایله معا ضبط ایدرم دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(رجل قال لاخر وهبت لك هذه الغرارة الحنطة اوهذا الزق السمن کانت الهبة هی الحنطة والسمن دون الغرارة والزق (قاضیخان فی کتاب الهبة)

(نوع فی الهبة للصغیر)

زید صحتنده یدنده اولان جمله املاك معلومه سنی صغیر اوغلی عمروه هبه واشهاد ایتدکدنصکره زید فوت اولوب عمرو وآخر اوغلی بکری ترك ایلسه بکر هبه یی طوتمامغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وان وهب ماله کله لواحد جاز قضاء وهو آثم کذا فی المحیط (من هبة البحر) واذا وهب الاب لابنه الصغیر هبة ملکها الابن بالعقد لانه فی قبض الاب فینوب عن قبض الهبة (هدایه فی الهبة) (هبته من ابنه الصغیر تتم بلفظ واحد ویکون الاب قابضا بکونه فی یده (بزازیه فی کتاب الهبة)

زید بعض اشیاسنی صغیره قزی هنده هبه ایدر اولدقده مالك اولدیغم اشیانك برمقدارینی هنده هبه ایتدم دیوب لکن هبه ایتدیکی اشیایی تعیین واعلام ایلماسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(واختلفوا فیما اذا کانت غیر معینة کالقفیز من صبرة والدرهم من دراهم فقال ابو حنیفة والشافعی واحمد روایة واحدة لایلزم الا بالقبض وقال مالك یلزم بغیر قبض علی الاطلاق (افصاح فی کتاب الهبة) واختلفوا فی هبة المجهول فقال ابوحنیفة لاتصح مالم یعلم ویسلمه وکذلك قال الشافعی واحمد وقال مالك تصح (من المحل المزبور)

زید صحتنده یدنده اولان ملك منزللی صغیر اوغلی عمروه هبه واعلام واشهاد ایتدکدنصکره عمرو ایچون ولایة قبض ایتدم دیمیوب بعده زید فوت اولسه سائر ورثه سی مجرد زید قبض ایتدم دیمامکله هبه تامه اولماز دیو منزللی میراثه ادخاله قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(والقبض فیه باعلام ماوهب له والاشهاد علیه ثم قال والاشهاد لیس بشرط بل الهبة تتم بالاعلام الا انه ذکر الاشهاد احتیاط للتحرز عن جحود سائر الورثة بعد موته وعن جحوده بعد ادراك الولد (درر)

زید ملك منزللی داینی عمروه رهن وتسلیم ایتدکدنصکره زید منزللی قبل الفك عمروك یدنده ایکن

كندينك صغيره قزى هنده هبه ايدوب بعده زيد فوت اولسه سائر ورثه دينى تركه‌دن عمروه ادا ايدوب منزلى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وهبة الاب لطفله تتم بالعقد لان قبض الاب ينوب عنه وشمل كلامه ما اذا كانت فى يد مودع الاب لان يده كيده بخلاف ما اذا كانت فى يد الغاصب اوالمرتهن اوالمستأجر حيث لاتجوز الهبة لعدم قبضه لان قبضهم لانفسهم (فى البحر الرائق فى الهبة)

زيد صحتنده صغير اوغللرى عمرو وبكره باشقه باشقه برر منزل هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه سائر ورثه هبه‌يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(مرت مسئلته فى اول الباب من الهداية والبزازية)

زيد صحتنده شو قدر اشياسنى متوفى اوغلنك اوغلى اولوب وصى مختارى اولديغى عمرو صغيره هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب اوغللرينى ترك ايلسه اوغللرى هبه‌يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(قال محمد ليس لغير وصى الاب والجد من الاولياء قبض الهبة على الصغير اذا لم يكن الصغير فى عيالهم وكذا اذا كان فى عيالهم والاب ميت اوغائب غيبة منقطعة قياسا ويجوز استحسانا (ادب الاوصياء)

زيد متوفانك صغير اوغلى عمرو زيدك باباسى بكرك عيالنده ايكن بكر صحتنده شوقدر اقچه‌سنى افراز وعمروه هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره بكر فوت اولسه ورثه‌سى هبه‌يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته آنفا)

قرنداشلر اولان زيد وهند صغيرلرك جدلرى عمرو صغيرلرك بابالرى بكر حاضر ايكن صغيرلره بشبيك غروش هبه واشهاد ايدوب لكن مالندن افراز و بكره تسليم ايلماسه هبهٔ مزبوره تامه اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده افراز وتسليم بولنمدين عمرو فوت اولوب اوغلى بكر ايله قزى زينبى ترك ايدوب قبل القسمة بكر دخى فوت اولوب اوغلى زيد مزبور ايله قزى هند مرقومه‌يى وسائر ورثه‌سنى ترك ايدوب زيد وهند بالغ اولسه‌لر مزبورلر وجه محرر اوزره هبه‌يه بناء اولقدر غروشى تركهٔ عمرودن افراز ايدوب مستقلا المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولو وهب نصف الدراهم لم يجز حتى يفرزها ويسلمها (من فتاوى التمرتاشى فى آخر كتاب الهبة) وان كان الصغير فى عيال الجد اوالاخ اوالعم اوالام اوالاجنبى فالاب حاضر فقبض من فى عياله هل يجوز اختلف المشايخ ذكر خواهر زاده وشمس الائمة فى اثناء الكلام انه لايجوز وذكر فى شرح الجامع الصغير انه يجوز وبه يفتى واجمعوا ان الزوج يملك القبض على زوجته الصغيرة وان كان الاب حاضرا واذا لم يكن فى عيالهم فهؤلاء لايملكون قبض الهبة والقبض على الصغير انما يملك الاب والجد ووصيهما وهو من الاولياء الا ان للوصى التز ويج والام ايضا لاتملك القبض اذا لم يكن فى عيالها (من فتاوى الحصيرى فى الهبة من الصغير فى كتاب الهبة)

ايكى ياشنده اولان هند صغيره‌نك باباسى زيد حاضر ايكن زينب شوقدر اشياسنى هنده هبه ايدوب بعده زيده تسليم ايتمدين زيد فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من الفصولين قبل ورقتين ومن الخانية قبل ثلث مسائل ومن الصغرى للحصيرى آنفا)

هند صحتنده عيالنده اولوب اب وجد ووصيدن بريسى اولميان صغير اوغلى عمروه بعض اشياسنى هبه واشهاد ايدوب بعده هند فوت اولسه سائر ورثه‌سى اشياء مزبوره‌يه مداخله‌يه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وكذا اذا وهبت له امه وهى فى عيالها والاب ميت ولاوصى له (هدايه فى الهبة) قيد المصنف بقوله وهو فى عيالها ليكون لها عليه نوع ولاية وقيد بموت اب وعدم الوصى لان عند وجودهما ليس لها ولاية القبض وكذا كل من يعوله نحو الاخ والعم والاجنبى جازله القبض قيل اطلق جواز قبض هؤلاء لكن

ذکر فی الایضاح ومختصر الکرخی ان ولایة القبض لهؤلاء اذا لم یوجد واحد من الاربعة وهو الاب ووصیه والجد اب الاب و وصیه فاما مع وجود واحد منهم فلا سواء کان الصبی فی عیال القابض اولم یکن وسواء کان ذارحم محرم منه اواجنبیا (عنایه فی شرح الهدایة لاکمل الدین فی کتاب الهبة)

هند خسته اولدقده عیالنده اولوب اب وجد ووصیدن بریسی اولمیان صغیره قزی زینبه بعض اشیاسنی هبه واعلام واشهاد ایتدکدنصکره هند افاقت بولوب بعده برمدت مرورنده فوت اولسه سائر ورثه مجرد هند خسته ایکن هبه ایلدی دیو هبه یی طوتمامغه قادر اولورلرمی ✲ الجواب ✲ اولمازلر

(مریض اوصی بوصایا ثم بریٔ من مرضه ذلك وعاش سنین ثم مرض فوصایاه باقیة (قاضیخان فی فصل فی مسائل مختلفة من کتاب الوصایا)

زید صحتنده معتقه سی اولوب کندیدن غیری ولیسی اولمیوب حجرنده اولان هند صغیره یه شو قدر اشیاسنی هبه واعلام واشهاد ایتدکدنصکره زید فوت اولدقده اشیاء مزبوره یی زیدك ورثه سی قبض ایلسه لر حاکم هنده عمروی وصی نصب ایدیجك عمرو اشیاء مزبوره یی هند ایچون ورثه دن المغه قادر اولورمی ✲ الجواب ✲ اولور

(واذا وهب للیتیم هبة فقبضها له ولیه وهو وصی الاب اوجد الیتیم او وصیه جاز لان لهؤلاء ولایة علیه لقیامهم مقام الاب وان کان الیتیم فی حجرامه فقبضها له جاز لان لها الولایة فیما یرجع الی حفظه وحفظ ماله وهذا من بابه لانه لایبقی الابالمال فلابد من ولایة التحصیل النافع وکذا اذا کان فی حجر اجنبی یربیه لان له علیه یدا معتبرة الاتری انه لایتمکن اجنبی آخر ان ینزعه من یده فیملك مایتمحض نفعا فی حقه وان قبض الصبی الهبة بنفسه جاز معناه اذا کان عاقلا (هدایه فی کتاب الهبة)

(فی الهبة للمملوك)

هند شوقدر التوننی قزی زینبك آزادسز جاریه سی خدیجه یه هبه وتسلیم ایلسه اول التونلر زینبك ملکی اولورمی ✲ الجواب ✲ اولور

(وفیما وهب للمحجور القبض الیه لانه فیما لایشغل رقبته مبقی علی اصل الحریة واذا قبض ثبت الملك للمولی فی الجنس الثالث (من هبة البزازیة) وفی التجرید رجل وهب بعبد فالقول والقبض للعبد دون المولی (من هبة الخلاصة)

زید ملك باغچه سنی عبد مدبری عمروه هبه ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(یفهم جوابه مما مر آنفا ومما سیجیٔ بعده)

زید ام ولدی هندی اعتاق ایتمدین بعض اشیاسنی هنده هبه وتسلیم ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(واذا وهب المولی لام ولده فی صحته لاتصح لان مالها لمولاها وکذلك لو وهب لها فی مرض موته لاتصح ولاتنقلب وصیة امااذا اوصی لها تصح لانها تعلیق بالموت (کافی) الهبة لام الولد والاقرار بالدین باطل بخلاف الوصیة لها مضافة الی مابعد الموت لانها حرة فی تلك الحالة (بزازیه فی الخامس من کتاب الوصایا) زید فوت اولوب قرنداشی عمروی ترك ایتدکده عمرو زیدك ام ولدی هندك جسمنی مواری اولان اثواب مثاندن غیری اثوابنی هنددن المغه قادر اولورمی ✲ الجواب ✲ اولور

(رجل اعتق عبدا فما یکون علیه من الثیاب للمولی الاثوبا یواریه (متفرقات العتاق من التاتارخانیة) ولام الولد من متاعها یعنی بعد موت مولاها الجفنة وقمیص ومقنعة استحسانا (قبیل کتاب الشروط من القنیة)

(فی حکم الشروط فی الهبة)

زید ملك منزلنی زوجه سی هنده هبه ایدر اولدقده بن سندن اول فوت اولورسم منزل سنك اولسون سن بندن اول فوت اولورسك منزل ینه بنم اولسون دیوب بو وجهله هبه وتسلیم ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(ویجیز ابو یوسف الرقبی وهی ان یقول داری لك رقبی معناه ان مت قبلی فهی لی وان مت قبلك

فهی لك كان كل واحد منهما یراقب موت الاخر و ینتظره انما جازت لان قوله داری لك هبة وتملیك فی الحال كالعمری فیبطل اشتراط استردادها وابطلاها ابوحنیفة ومحمد رحمهما الله لان معناها تملیك مضاف وتعلیق الملك غیر جائز فیكون الدار عاریة عندهما والموهوب له مأذونا فی الانتفاع بها (من شرح المجمع فی كتاب الهبة)

زید صحتنده ملك منزلنی عمروه هبه ایدر اولدقده عمروه منزلی حیاتده اولدقجه ملكك اولوب فوت اولدیغكده قزم هنده انتقال ایتمك اوزره سكا هبه ایتدم دیوب بووجهله هبه وتسلیم ایتدكدن صكره زید فوت اولسه ورثه‌سی مجرد شرط مزبور ایله هبه ایتمكله باطله اولمش اولور دیو منزلی عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(قال والعمری جائزة للمعمر حال حیوته ولورثته من بعده لما روینا ومعناه ان یجعل داره له عمره واذا مات ترد الیه فیصح التملیك ویبطل الشرط (هدایه فی كتاب الهبة)

هند بعض اشیاسنی اناسی زینبه هبه ایدر اولدقده زینب كندویه شومقوله اشیا عوض ویرمك شرطیله هبه وتسلیم ایلسه زینب هنده اولمقوله اشیا ویرمیجك هند دخی اشیاسنی زینبدن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(رجل وهب لرجل عبدا بشرط ان یعوضه ثوبا ان تقابضا جاز وان لم یتقابضا لم یجز (قاضیخان فی آخر فصل فی العوض من كتاب الهبة)

هند زوجی زید ذمتنده اولان مهرینك شومقدارینی زیده هبه ایدر اولدقده زید هنده شوقدر اشیا عوض ویرمك شرطیله هبه ایتدكدنصكره زید هنده نسنه ویرمدین زید فوت اولسه هند تركه‌دن مهرینی تماما المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولو وهب بشرط العوض اعتبر التقابض فی العوضین فاذا تقابضا صح العقد (ذخیره) ولو وهبت مهرها بشرط فان وجد الشرط یجوز وان لم یوجد یعود المهر كما كان (تاتارخانیة فی الثامن عشر من كتاب النكاح)

زید بعض املاكنی قرنداشی اوغلی عمروه هبه ایدر اولدقده عمرو زیدك بكر و بشره اولان شوقدر اقچه دینی كندی مالندن ادا ایتمك شرطیله هبه وتسلیم ایتدكدنصكره عمرو دینی ادا ایتمدین زید فوت اولسه عمرو دین مزبوری ادا ایتمیجك زیدك حصرا وارثی اوغلی خالد املاك مرقومه‌یی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور (یفهم جوابه مما مر من الخانیة والذخیرة آنفا)

هند ملك عقارنی قرنداشی اوغلی عمروه بنی اولنجه بسلمك اوزره سكا هبه ایلدم دیو هبه وتسلیم عمرو دخی قبض ایدوب هندی برسنه بسلسه عمرو هندی اولنجه بسلمكه راضی ایكن هند هبه‌سنه نادمه اولوب عقاری عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(والهبة لا تبطل بالشروط الفاسدة (قاضیخان فی آخر فصل فی هبة المشاع من كتاب الهبة)

زید ملك منزلنی اولنجه بنی كوروب كوزه درایسك سنك اولسون دیو عمروه هبه وتسلیم ایلسه هبهٔ مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(وفیها تعلیق الهبة بالشرط ان كان ملایما بان قال وهبتك علی ان تعوضنی كذا صحت الهبة والشرط وان كان الشرط مخالفا صحت الهبة وبطل الشرط (فی الخامس من بیوع الخلاصة)

هند زیده شوقدر اشیاسنی هبه ایدر اولدقده زید اشیاء مزبوره مقابله‌سنده هنده شومقوله شوقدر مثقال بر التون بلازك عوض ویرمك شرطیله هبه واشیاء مزبوره‌یی زیده تسلیم ایدوب لكن زید هنده اولمقوله اولقدر مثقال التون بلازك الیویرمیوب واشیاء مزبوره‌یی دخی استهلاك ایلسه هند اشیاء مزبوره‌یی زیده تضمینه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(رجل قال لامرأته هب لی مهرك وانما اعطیتك فرسا فقالت امرأته وهبت لك والزوج لم یعط ما سمی لها حتی ماتت فالهبة باطلة والمهر علی حاله (من صغیر مشتمل الاحكام قدریه)

هند صحتنده زوجی زید ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرینی زیده هبه ایدر اولدقده اوزرینه تسری
ایتمامك اوزره هبه ایلدم دیوب بووجه اوزره هبه ایدوب زیددخی تسری ایتمیوب بعده هند فوت
اولسه سائر ورثه هبه‌یی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولوتصدقت المرأة بمهرها علی زوجها علی ان لایتسری علیها صح ولارجوع لها بعده
(خزانة الاکمل فی کتاب الهبة قبیل المسائل المنقولة من المجرد)

هند یری دخی ملك باغنی صحتنده اوغلنك اوغلی زیده اولنجه‌یه دك محصولنی کندی المق اوزره هبه
وتسلیم ایدوب بعده هند فوت اولسه ورثه سی هبه‌یی طوتمامغه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل وهب من رجل کرما وسلمه الیه وشرط ان ینفق من ثمرته فالهبة صحیحة والشرط باطل لان
ثمرة الکرم موهوبة له تبعا فقد شرط لردبعض الموهوب علیه فیکون شرطا فاسدا فصحت الهبة
(وجیز للسرخسی فی باب الرجوع من الهبة)

هند صحتنده ملك منزلنی اولنجه کندی ساکنه اولمق اوزره اوغلنك اوغلی عمروه هبه وتسلیم ایتدکدن
صکره هند فوت اولسه هندك اوغلی بکر هبه‌یی طوتمامغه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفیها تعلیق الهبة بالشرط ان کان ملایما بان قال وهبتك هذا علی ان تعوضنی کذا صحت الهبة
والشرط وان کان الشرط مخالفا صحت الهبة و بطل الشرط (فی الخامس من بیوع الخلاصة)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی واوغللری عمرو وبکری ترك ایتدکده هند زید ذمتنده اولان
مهرینی اولنجه‌یه کوروب کوزه درسه کز سزك اولسون دیو عمرو و بکره هبه ایلسه هبهٔ مزبوره
صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(تعلیق الهبة بالشرط باطل ان ذکر بکلمة ان (خلاصه فی البیع بشرط من کتاب البیوع) هند
معتقنك اوغلی زیده اولنجه‌یه انفاق واکسا ایدرسك سنك اولسون دیو شوقدر اقچه هبه وتسلیم ایلسه
هند مبلغ مزبوری زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

بوصورتده زید مبلغ مزبوری بغیرحق کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایلسه هند طلب ایتدکده زید
استهلاك ایتدم دیوب ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والهبة الفاسدة مضمونة بالقبض نص علیه فی المضاربة (من هبة البزازیة)

(باب الرجوع عن الهبة)

زید شوقدر اشیاسنی اجانبدن عمروه هبه وتسلیم ایتدکدنصکره مانع رجوع بولنمامغله زید هبه‌سندن
رجوع ایدوب رضا یاقضا ایله اشیاء مزبوره‌یی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(صح فی اجنبی ومنعه المحرمیة بالقرابة کما فی الآباء والامهات وان علوا والاولاد وان سفلوا والاخوة
والاخوات واولاد هما وان سفلوا والاعمام والعمات والاخوال والخالات وزیادة متصلة کبناء وغرس
وسمن وموت احدهما وعوض اضیف الیها مطلقا وخروجها عن ملکه والزوجیة وقت الهبة وهلاك
الموهوب (غرر فی باب الرجوع فیها من کتاب الهبة)

زید ملك منزلنی هند اجنبیه‌یه هبه وتسلیم ایتدکدنصکره هندی تزوج ایلسه زید مانع رجوع بولنمامغله
هبه سندن رجوع ایدوب رضا یاقضا ایله منزلنی هنددن المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وهب لاجنبیة ثم تزوجها له الرجوع لا فی عکسه والمنظور وقت الهبة (من رجوع البزازیة)

زید عمروه برانك هبه و تسلیم ایدوب عمروك یدنده ایکن اینکدن شوقدر فروع حاصله اولدقدنصکره
مانع رجوع بولنمامغله زید هبه سندن رجوع ایدوب اینکی الدقده اول فروعنی دخی المغه قادر
اولورمی * الجواب * اولماز

ولوولدت الهبة ولدا كان للواهب ان يرجع فى الام للحال وقال ابو يوسف رحمه الله لا يرجع فيها حتى يستغنى الولد عنها ثم يرجع فى الام دون الولد (ظهيريه فى فصل الرجوع عن الهبة من كتاب الهبة) سئل صاحب البحر عمن وهب لاخر دابة حاملا فولدت عند الموهوب له فاراد الواهب الرجوع فى الاصل والتبع هل له ذلك اجاب له الرجوع فى الاصل لا التبع (صرة الفتاوى) الزيادة المنفصلة كالولد سفاحا اونكاحا لاتمنع ولا يرجع فى الولد (من رجوع البزازية)

زيد شوقدر اشياسنى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايدوب عمرودخى قبض ايتدكدنصكره عمرو اول اشيايى زيده ايداع وتسليم ايدوب بعده عمرو آخر دياره كتدكده زيد هبه سنه نادم اولمغله رضا ياقضا ايله رجوع بولنمدين اواشيايى استهلاك ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(رجل وهب لرجل ثوبا فسلمه اليه ثم اختلسه منه واستهلكه ضمن الواهب قيمة الثوب للموهوب له لان الرجوع فى الهبة لايكون الا بقضاء اورضاء وذكر فى المنتقى عن محمد رجل وهب جارية وسلمها الى الموهوب له ثم رجع فيها بغير قضاء ولا رضاء واعتقها لم يجز عتقه وقال وليس له ان يرجع فيها الا بقضاء اورضاء (قاضيخان فى الرجوع فى الهبة)

زيد شوقدر اشياسنى متوفى اوغلنك اوغلى اولوب وصى مختارى اولميان عمرو صغيره هبه واعلان واشهاد ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(يفهم جوابه مما مر من ادب الاوصياء ومن قاضيخان قبل ثلثة اوراق)

زيد صحتنده عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنى عمروه هبه ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى ❊ الجواب * اولمازلر

(رجل وهب الدين ممن عليه الدين ذكر شمس الائمة السرخسى انها لاتصح من غير قبول المديون عندنا خلا فالزفر وهكذا ذكر الفقيه ابو الليث وفى اكثر الكتب انها تصح من غير قبول وهكذا ذكر شمس الائمة الحلوانى انها تصح من غير قبول الا انها تبطل بالرد وعن ابى يوسف انها لاتصح من غير قبول كما قال شمس الائمة السرخسى (قاضيخان قبيل هبة المشاع من كتاب الهبة) وذكر عامة المشايخ ان هبة الدين ممن عليه الدين وابراؤه يتم من غير قبول ويرتد بالرد وفى العتابية والاظهر هذا وهو مختار المحيط هذا كله فى حق الاصل اما هبة الدين من الكفيل وابراؤه عن الدين فالهبة لاتتم بدون القبول ويرتد بالرد (تاتارخانية فى الفصل الرابع من الهبة)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند زيد ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرينى زيده هبه ايلسه هند نادمه اولوب هبه سندن رجوعه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(رجل عليه دين فمات قبل القضاء فوهب صاحب الدين لوارث الميت صح سواء كانت التركة مستغرقة اولا (قاضيخان فى الهبة) رجل مات فوهبت امرأته مهرها جاز (وجيز سرخسى فى النكاح) وفى السراجية هبة المهر من الزوج الميت تصح استحسانا (من متفرقات التاتارخانية فى الهبة) رجل مات فوهبت امرأته مهرها منه صحت هبتها و برئ الزوج لان الدين لايسقط وقبول المديون ليس بشرط لجواز الهبة فصحت الهبة

(من هبة الخانية فى هبة المرأة مهرها)

زيد شوقدر اقچه سنى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد هبه سندن رجوع ومبلغ مزبورى عمرودن دعوى ايتدكده عمرو مبلغ مزبورى مصارفمه صرفله استهلاك ايتدم ديسه قوليله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(فلوادعى الموهوب له الهلاك صدق بلا خلاف كذا فى الكافى (درر فى الرجوع) ولوادعى الموهوب له الهلاك كان القول قوله من غير يمين (خزانة المفتين فى الرجوع عن الهبة وكذا فى الخانية)

زيد برز بون آتنى عمروه هبه وتسليم ايدوب عمرو بر مدت بسلمكله آت سمروب زيادۀ متصله حاصله اولسه زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب ❊ اولماز

(وحين زادت سقط الرجوع فلا يعود بعد ذلك (من شرح المجمع فى كتاب الهبة) ولو زادت الهبة فى بدنها جزأ ثم ذهبت الزيادة كان للواهب ان يرجع فى هبته (مجمع الفتاوى فى فصل فيما يتعلق بالرجوع من كتاب الهبة)

زيد قولى عمرو صغيرى بكره هبه وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بيو يوب بالغ اولمغله زيادهٔ متصله حاصله اولسه حالا زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب ❊ اولماز

(ولو وهب عبدا صغيرا فشب وصار رجلا طويلا لا يرجع الواهب فيه لان الزيادة فى البدن تمنع الرجوع وان كان تنقص القيمة (قاضيخان فى الرجوع)

زيد يدى ياشنده اولان قولى عمروى بكره هبه وتسليم ايتدكدنصكره سكز سنه مرور ايدوب عمرو بيو يوب زيادهٔ متصله حاصله اولسه حالا زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته قبل مسئلة)

زيد ملك عرصه سنى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايدوب عمرو دخى عرصهٔ مزبوره اوزرينه بنا احداث ايلسه زيد هبه سندن رجوعه قادر اولورمى الجواب * اولماز

(وان كان الموهوب ارضا فبنى فى طائفة منها بناء فلا رجوع فيها وهذا اذا كان ما بنى يعد زيادة فان كان لا يعد زيادة كالاذى او يعد نقصانا كالتنور فى الكاشان لا يمنع الرجوع وفى الظهيرية اوزخرفها بالذهب او ارضا فبنى فى طائفة منها اوغرس شجرا فلا رجوع فى شئ من ذلك (تاتارخانية فى الخامس من كتاب الهبة ملخصا)

هند برطونلق اطلسنى زوجى زيده هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد هندى تطليق ايلسه هند هبه سندن رجوعه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(كذلك اذا وهب احد الزوجين للآخر لان المقصود فيها الصلة كما فى القرابة وانما ينظر الى هذا المقصود وقت العقد (هدايه فى الهبة) والمعتبر فيها حالة الهبة حتى لو وهب زوجته لا يرجع اذا ابانها ولو وهب ثم تزوج يرجع (من شرح المجمع فى كتاب الهبة)

(نوع فى العوض)

زيد ملك عرصه سنى زينبه هبه وتسليم ايتدكده زينب هبه كك عوضيدرال ديو زيده برمتاع ويروب زيد دخى قبول وقبض ايلسه زيد هبه سندن رجوعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(قال واذا وهب هبة لاجنبى فله الرجوع فيها الا ان يعوضه عنها لقوله عليه السلام الواهب احق بهبته مالم يثب عنها اى مالم يعوض عنها (هدايه فى الهبة ملخصا)

زيد برمتاعنى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايتدكده عمرو زيده هبه كك عوضيدر ال ديو برخنجر ويروب زيد دخى قبول وقبض ايلسه عمرو نادم اولوب خنجرى زيددن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(الموهوب له اذا عوض الواهب بعد الهبة وقال هذا عوض هبتك اوثواب هبتك او بدل هبتك اومكان هبتك اوقال كافأتك اوآتيتك او تصدقت بها عليك بدلا عن هبتك يكون عوضا فلا يبقى للواهب حق الرجوع ولا للمعوض ان يرجع على الواهب فى العوض وان لم يقل شيئا من هذه الالفاظ كان لكل واحد منهما الرجوع فيما اعطى ويشترط شرائط الهبة فى العوض بعد الهبة من القبض والافراز لانه تبرع (قاضيخان فى فصل العوض)

قرنداشلر اولان زيد وعمرو وهند وزينب وخديجه وعائشه على الاشتراك مالكلر اولوب يرى دخى ملك اولان باغچه لرينى اجانبدن بكره معا هبه ومعا تسليم ايتدكلرنده بكر هبه كزك عوضيدر الك ديو مزبورلرك هر برينه برمتاع ويروب مزبورلر دخى قبول وقبض ايلسه لر مزبورلر هبه لرندن رجوعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(قال واذا وهب اثنان من واحد دارا جاز لانهما سلماها جملة وهو قد قبضها جملة فلا شيوع

(هدايه فى كتاب الهبة وبا فى المسئلة يعلم مما مر من قاضيخان آنفا)

هند زوجى زيد ذمتنده اولان مهرينى زيده هبه ايتدكده زيد صحتنده هبه كك عوضيدر ال ديو هنده بعض اشيا ويروب هند دخى قبول وقبض ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه سائر ورثه اشياء مزبوره يه مداخله يه قادر اولورلر مى ✲ الجواب ✲ اولمازلر

(ومنعه الزيادة متصلة كبناء وغرس وسمن لامنفصلة وهى مثل الولد وموت احد العاقدين وعوض اضيف اليها ولو من اجنبى بنحو خذه عوض هبتك فقبض فلو وهب ولم يضف رجع كل بهبته وخروجها عن ملك الموهوب له والزوجية وقت الهبة فلو وهب لها فنكحها رجع ولو وهب فابان لا وقرابة المحرمية وهلاك الموهوب (صدر الشريعة فى باب الرجوع عن الهبة)

(كتاب الاجارة)

زيد عمروى بر مصلحتنى كورمك ايچون شوقدر اقچه يه اجارهٔ صحيحه ايله استيجار ايدوب عمرو دخى اول مصلحتى كورسه عمرو اجر مسمايى زيددن المغه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولور

(للموجر طلب الاجر للدار والارض لكل يوم وللدابة لكل مرحلة والخياطة ونحوها اذا فرغ (غرر)

زيد عمروى كندى ارقه سنه الوب فلان محله كوتورمك ايچون بر معين باركيره استيجار ايدوب عمرو دخى زيدى ارقه سنه الوب اول محله كوتورسه عمرو اول باركيرى زيددن المغه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولور

(واذا استأجر دابة ليركبها الى مكان معلوم باجر معلوم فهوجائز

(مبسوط السرخسى فى باب اجارة الدواب)

زيد عمروى بر مصلحتنى كورمك ايچون شوقدر اقچه يه اجارهٔ صحيحه ايله استيجار ايدوب عمرو دخى اول مصلحتى كوردكدنصكره زيد مبلغ مزبورى عمروه ويرسه زيد نادم اولوب مبلغ مرقومى عمرودن استرداده قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولماز (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد عمروى مدت معلومه تمامنه دك كندويه خدمت ايتمك ايچون شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب عمرو دخى مدت تمامنه دك زيده خدمت ايلسه عمرو اجر مسمايى زيددن المغه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولور

(والاجير الخاص من يعمل لواحد ويسمى اجير وحد ويستحق الاجير بتسليم نفسه مدته كمن استوجر للخدمة سنة (من اجارة الملتقى والدرر)

دلال اولان زيد عمروك ملك منزلنى عمروك توكيليله بكره ثمن مثلنه بيع ايتدكده عمرو زيده لازم اولان اجر مثلنى ويروب بعده منزلك ردينى ايجاب ايدر عيب قديمى اولديغى شرعا ثابت اولوب بكر خيار عيب ايله بيعى فسخ ايلسه عمرو بيع مزبور فسخ اولندى ديو زيده ويرديكى اجرتى زيددن استرداده قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولماز

(واذا اخذ الدلال الدلالية فى البيع ثم فسخ البيع لايرده لانه اجر العمل وقد تم العمل والفسخ بعده (فى متفرقات الاجارة من البزازية) هذا اذا امر السمار بالبيع اوالدلال بالشراء ولم يذكر له وقتا معلوما اما اذا ذكر له وقتا معلوما بان قال استأجرتك اليوم بدرهم على ان تبيع لى هذه الاثواب او تشترى لى كذا حتى جازت الاجارة كان له المسمى (قاضيخان فى باب الاجارة الفاسدة من كتاب الاجارة) وفى متفرقات العتابية باع واخذ الدلال الدلالية ثم استحق المبيع اورد بالعيب بقضاء او بغير قضاء لايسترد منه الدلالية وقال صدر الشهيد به افتى (تاتارخانية فى فصل المتفرقات فى كتاب البيوع)

زيد ملك دكاننى عدد ايام بيان اولنمدين يومى شو قدر اقچه يه عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى بر مدت ضبط وتصرف ايلسه زيد اجر مسمايى عمرودن المغه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولور

(ومن استأجر دارا كل شهر بدرهم فالعقد صحيح فى شهر واحد فاسد فى بقية الشهور الا ان يسمى جملة شهور معلومة لان الاصل ان كلمة كل اذا دخلت فيما لانهاية له تنصرف الى الواحد لتعذر

العمل بالعموم فان سكن ساعة من الشهر الثانى صح العقد فيه ولم يكن للموجر ان يخرجه الى ان تنقضى وكذلك كل شهر سكن فى اوله لانه تم العقد بتراضيهما بالسكنى فى الشهر الثانى

(هدايه فى باب الاجارة الفاسدة)

زيد ملك منزلنى عدد ايام بيان اولنمدين يومى شو قدر اقچه يه عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت ساكن اولدقدنصكره عمرو آخر دياره كيدر اولدقده فسخ اجاره ايتميوب منزلى زيده تسليم ايتميوب متاعنى منزل ايچنده قويوب منزلى كليدليوب آخر دياره كتسه برمدت مرورنده عمرو كلوب زيد عمروك ذمتنده مجتمعه اولان اجرتى طلب ايلدكده عمرو مجرد برمدت آخر دياره اولمغله اولمدتك اجرتنى ويرمم ديمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(فان تكارى شهرا بدراهم فسكن اياما ثم خرج وترك ولم يخبر رب المنزل حتى مضى الشهر فان خرج بعذر فعليه الاجر بحساب ما سكن وان خرج بغير عذر فعليه اجر الشهر لان بخروجه بغير عذر لاتنفسخ الاجارة فبقى تمكنه فى استيفاء المنفعة مع قيام العقد وان خرج بعذر فقد انفسخت الاجارة فلا اجر عليه الا بما مضى وهذا على رواية هذا الكتاب لان عند العذر ينفرد احدهما بالفسخ من غير قضاء واما على رواية الزيادات لاتنفسخ الا بقضاء وعلى تلك الرواية عليه الاجر اذا خرج مالم يقض بالفسخ الا ان يساعده رب الدار (من مبسوط السرخسى ملخصا فى باب اجارة الدار) وفى الخلاصة ماذكر فى الزيادات هو الصحيح وفى الخانية والصحيح ان العذر اذا كان ظاهرا ينفرد وان كان مشتبها لاينفرد وفى الذخيرة وصحح شيخ الاسلام الرواية المطلقة (تاتارخانية فى الفصل الثانى من فسخ الاجارة) قال الآجر للمستأجر فى خلال المدة اخرج من الدار فانى محتاج اليها للسكنى فقال فليكن حتى استأجر دارا اخرى، ولم يسلم المفتاح الى الاجر حتى مضت المدة فعليه الاجر تمامه

(قنيه فى باب ما تنفسخ الاجارة)

زيد ملك دكاننى عمروه مدت معلومه تمامنه دك اجارهٔ صحيحه ايله شوقدر اقچه يه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى مدت تمامنه دك ضبط ايتدكدنصكره اجر مسمايى زيده ويرسه عمرو زيده اجر مسمى دكانك اجر مثلندن زياده در اويله اولمجق ويرديكم اجرتك برمقدارينى سندن استرداد ايدرم ديمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(وان كانت الاجارة الاولى بما لايتغابن الناس فيه تكون فاسدة وله ان يواجرها اجارة صحيحة اما من الاول اومن غيره باجر المثل اوبالزيادة على قدر ما يرضى به المستأجر (قاضيخان فى باب اجارة الوقف من الاجارة)

زيد ملك دكاننى عدد ايام بيان اولنمدين كونده شو قدر اقچه يه عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره عمرو زيده دكانك طالبى ظهور ايتدكده دكانى آخره ايجار ايتمك ايچون شو قدر غروش رشوت ويروب بعده عمرو دكانى برقاچ آى ضبط واجر مسمايى زيده ويردكدنصكره زيد دكانى آخره ايجار ايلسه عمرو وجه محرر اوزره ويرديكى غروشلرى زيددن استرداده قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور (وعلى المرتشى رد ماقبض (فى الاول من الفصولين)

زيد صغير اوغلى عمروى تربيه وارضاع ايچون هندى عدد شهور بيان اولنمدين آيده شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب هند دخى عمروى برقاچ آى تربيه وارضاع ايتدكدنصكره زيد اجر مسمانك برمقدارينى هنده ويرسه هند ماعدايى زيددن طلب ايتدكده زيد نادم اولوب ويرمامكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(ويجوز استيجار الظئر باجرة معلومة لقوله تعالى ❊ فان ارضعن لكم فآتوهن اجورهن

(هدايه فى الاجارة الفاسدة)

بر قريه اهالیسى زيده بزه امامت ايله سكا شو قدر كيل بغداى ويره لم ديوب زيد دخى اهاليه امامت ايلسه زيد اولقدر بغدايى اهاليدن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(وافتى المتقدمون بان العبادات لاتصح الاجارة عليها كالامامة والاذان وتعليم القرآن والفقه

ولكن المعتمد مافتى به المتأخرون من الجواز (من الاشباه والنظائر فى الفن الخامس فى اول الكتاب) وكان شيخنا ابو محمد يقول فى زماننا يجوز للامام والمؤذن اخذ الاجرة (من الذخيرة البرهانية فى نوع من الاستيجار على الطاعات من كتاب الاجارة)

زيد صغير اوغلى عمروه برسنه تمامنه دك علم صرف تعليم ايتمك ايچون بكرى شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب بكر دخى سنه تمامنه دك عمروه تعليم صرف ايلسه بكر اجر مسمايى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل استأجر رجلا ليعلم عبده او ولده الحرفة فيه روايتان فان بين لذلك وقتا معلوما سنة اوشهرا جازت الاجارة و يستحق المسمى تعلم الولد اولم يتعلم وان لم يبين لذلك وقتا لا يصح الاجارة وله اجر المثل ان تعلم الولد اوالعبد وان لم يتعلم فلا اجر له اه (فى الاجارة الفاسدة من الخانية)

زيد عمروى صغير اوغلى بكره تعليم قرآن ايتمك ايچون برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه استيجار عمرو دخى برسنه تمامنه دك بكره تعليم قرآن ايتدكدنصكره اجر مسمايى المدين زيد فوت اولسه عمرو اجر مسمايى زيدك تركهٔ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وقال الشيخ شمس الائمة السرخسى ان مشايخ بلخ جوزوا الاجارة على تعليم القرآن واخذوا فى ذلك بقول اهل المدينة وانا افتى بجواز الاستيجار ووجوب المسمى واجمعوا على ان الاستيجار على تعليم الفقه باطل (فى الاجارة الفاسدة من الخانية)

زيد بر وقف حمامده دلاكلك اشلمك استدكده اول حمامك مستأجرى اولوب حمامجى اولان عمروه بن حمامك جامكانندە ساكن اولوب حمامه كيرنلره دلاكلك ايدوب كار وكسب ايتمك ايچون سكا بر التون ويره يم ديوب عمرو دخى راضى اولوب زيد عمروه بر التون ويروب بعده حمام عمروك يدنده ايكن جامكاننده زيد بر مدت ساكن اولوب دلاكلك ايدوب مدت مزبوره ده اوزرينه لازم اولان حمامك اجر مثلى بر التون مقدارى اولسه زيد حمامدن چقدقده اول التونى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فاذا فسدت الاجارة وعمل واتم العمل كان له اجر مثله على ما هو العرف فى اهل ذلك العمل (قاضيخان فى الاجارة الفاسدة)

زيد بر قاچ وقف اوطه لرى اجر مثلى مقدارى يومى ايكيشر اقچه اجرت ايله مدت معلومه تمامنه دك متوليسندن استيجار وقبض ايتدكدنصكره زيد اول اوطه لرى مدت مزبوره تمامنه دك يومى دردر اقچه يه عمروه و بكره ايجار وتسليم ايدوب عمرو و بكر دخى مدت تمامنه دك ضبط ايلسه لر زيد اجر مسمايى عمرو و بكردن طلب ايتدكده مزبورلر يومى ايكيشر اقچه ويريرز ديوب تماما ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (اما ايكيشردن زياده سى زيده دخى طيب اولماز

(آجرها المستأجر باكثر مما استأجرها لا تطيب الزيادة له و يتصدق بها الا فى مسئلتين ان يوجرها بخلاف جنس ما استأجرها وان يعمل بها عملا كبناء كما فى البزازية (من اجارة الاشباه) آجر المستأجر باكثر مما استأجره لا يطيب الا ان يزيد فى المستأجر شيئا فيكون الزيادة بمقابلته (بزازية فى آخر مسائل تسليم المعقود عليه من كتاب الاجارة)

هند زيد وعمروى مدعاسنه شهادت ايتمك ايچون شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب مزبورلر دخى شهادت ايلسه لر زيد وعمرو اول قدر اقچه يى هنددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(مامر من مجموعة عطاءالله افندى ومن الكافى فى باب فيمن تقبل شهادته وفيمن لا تقبل يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد ملك منزلنى عمروه كونده سكز اقچه يه برسنه تمامنه دك ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى منزلده برسنه ساكن اولدقدنصكره زيد اجر مسمايى عمرودن طلب ايتدكده عمرو ادادن امتناع ايتمكله زيد عمروه منزلدن چيق منزلى بكا تسليم ايله والا اوزريكه منزلك اجرتى يومى اونبشر اقچه اولور

ناقصه راضی اولمام دیوب عمرو منزلدن چقمیوب برسنه دخی منزلده ساکن اولسه حالا زید سنهٔ اولاده منزلك اجر مسماسنی عمرودن الوب سنهٔ اخراده اولان هر كون ایچون منزلك اجرتی اولان اون بش اقچه یی عمرودن طلب ایتدکده عمرو یومی سکز اقچه ویریرم دیوب زیاده یی ادادن امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(السكوت فی الاجارة رضاء وقبول قال الراعی لاارضی بالمسمی وانما ارضی بكذا فسكت المالك فرعی لزمته وكذا لوقال للساكن اسكن بكذا والا فانتقل فسكن لزمه ماسمی

(من اجارات الاشباه ومثله فی اجارات الخانیة)

برمكتبك معلمی زید آخر دیاره كیدر اولدقده عمروه بن كلنجه مكتبده تعلیم صبیان ایله سكا مالمدن كونده شوقدر اقچه اجرت ویره یم دیوب كتدكدنصكره عمرو اول مكتبده برسنه تعلیم صبیان ایدوب بعده زید كلسه عمرو اجر مسمایی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(استحسنوا الاستیجار علی تعلیم القرآن الیوم یفتی فی زماننا وجوزوا له ضرب المدة وافتوا بوجوب المسمی وعند عدم الاستیجار اوعند عدم ضرب المدة افتوا بوجوب اجر المثل (من اجارة العتابیة)

زید عمروك منزلنی استیجار ایدر اولدقده عمرو اجرت تعیین اوتمدین منزلی زیده تسلیم ایدوب زید دخی منزله كیردكدنصكره عمرو زیده كونده اون اقچه اجرته راضی اولورسك ساكن اول والا منزلدن چیق دیدكده زید سكوت ایدوب بعده برمدت منزلده ساكن اولسه عمرو اجر مسمایی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی اجارة النوازل استأجر حانوتا كل شهر ثلثة دراهم فلمامضی شهر ان قال له صاحب الحانوت ان رضیت كل شهر بخمسة دراهم والا فافرغ الحانوت ولم یقل المستأجر شیئا ولم یفرغ بل سكن فعلیه لكل شهر خمسة دراهم وسكناه رضی بما قال صاحب الحانوت ولوقال المستأجر لاارضی بخمسة وسكن لایجب علیه الا الاجر الاول (عتابیه) ولوقال رب الدار بعشرة وقال المستأجر بخمسة وتركه حتی سكن فهو بخمسة ولواقر كل واحد بمقالته ومع ذلك سكن یجب اجر المثل

(منتخب التاتارخانیة فی الثامن من الاجارات)

(فیما یجب الاجر علی المستأجر ومالا)

زید ملك دكانی عمروه مدت معلومه تمامنه دك شوقدر اقچه یه ایجار ایدوب لكن مدت مزبوره مرور ایدوب زید دكانی عمروه تسلیم ایتمامكله عمرو تصرف ایتمسه زید مجرد ایجار ایلدم دیو اجر مسمایی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل فی موجر حبس العین الموجرة عن المستأجر حتی مضت مدة من الاجارة فما الحكم اجاب یسقط عن المستأجر اجرة مامضی بحسابه والله تعالی اعلم بالصواب

(خیر الدین افندی من كتاب الاجارة)

زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولوب آخر دیارده اولان دكرمندن حصهٔ شایعه سنی بكره سنه ده شوقدر اقچه یه ایجار والتی سنه لك اجرتی پشین بكردن اخذ ایتدكدنصكره سكز سنه مرور ایدوب لكن بكر آخر دیاره وار میوب دكرمنی قبض ایلمسه حالا بكر اجاره یی فسخ ایدوب زیده ویردیكی اجرتی زیددن استردادة قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لا یلزم الاجر بالعقد بل بتعجیله اوشرطه اوالاستیفاء اوتمكنه منه فیجب لدار قبضت ولم تسكن

(غرر فی الاجارات)

زید متولیسی اولدیغی وقف خانی وایكی مخزنی عمروه برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه یه اجارهٔ صحیحه ایله ایجار وتسلیم عمرو دخی خانی ومخزنلری اون آی تمامنه دك ضبط ایدوب بعده خانی متغلبه دن بكر ایكی آی تغلبا ضبط ایدوب عمرو مخزنلری سنه تمامنه دك ضبط ایلسه زید خان ومخزنلر دن اون آیه اصابت ایدن مقداری عمرودن آلوب مخزنلره اجر مسمادن ایكی آیه اصابت ایدن مقداری

عمرودن طلب ایتدکده عمرو مجرد بکر خانی ایکی ای ضبط ایتمکله مخزنلردن ایکی آیلق اجرت ساقط اولور دیو ویرمامکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولو استأجر دارا فنزلها غاصب سقطت الاجرة ان لم یکن اخراجه الا بانفاق المال (منیه فی باب مایسقط الاجرة من الاجارة وباقی المسئلة یفهم ممامر من الدرر والغرر)

زید متولیسی اولدیغی وقف حمامی عمروه برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه یه ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره اثناء سنه ده حمام تعمیره محتاج اولمغله تعمیر اولنوب برقاج کون معطل قالسه اجر مسمادن اول کونلره اصابت ایدن مقداری زید عمرودن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(رجل استأجر دارا وقبضها وانهدم بیت منها یرفع عنه من الاجر بحصته (تاتارخانیة فی فسخ الاجارة

زید متولیسی اولدیغی وقف دکانی عمروه کونده شو قدر اقچه اجرت ایله ایجار وتسلیم ایدوب عمرو دخی برمدت ضبط ایلسه حالا متولی اجرت مرقومه یی عمرودن تماما طلب ایتدکده عمرو مجرد مدت مزبوره ده برقاج کون کساد اولوب دکانی قپایوب صنعتی اشلمامکله اول کونلرك اجرتنی ویرمم دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جوابه ممامر من مبسوط السرخسی ومن المحیط البرهانی قبل ورقتین ومن الدرر)

زید صغیر براتله تیماره متصرف ایکن سفره فرمان اولندقده صغیرك وصیسی عمرو بکری صغیر ایچون جبه لو طوتوب اردوی همایونه واروب سرعسکر ایله کزوب محلنده بولنمق قوایله بکره اون بیك اقچه ویردکدنصکره بکر بر بلده یه واروب انده مکث ایدوب اردویه وعسکره اصلا ملاقی اولمیوب یوقلامه اولدقده حاضر بولنمامغله صغیرك تیماری آخره ویرلسه عمرو مبلغ مزبوری بکردن استردادة قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (یفهم جوابه ممامر فی اول الکتاب من الدرر والغرر)

زیدك اجیر خاصی چوبانی عمرو زیدك قیونلرینی برمدت رعی ایتدکدنصکره مدت اجاره تمام اولمدین عمروك تعدی وتقصیرنسز قیونلرك جمله سی صغوقدن هلاك اولسه لر عمرو اجر مسمادن اول مدته اصابت ایدن مقداری زیددن طلب ایتدکده زید مجرد قیونلر هلاك اولمغله ویرمم دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ذکر القدوری فی شرحه ان من استأجر رحی ماء فانقطع الماء بعد ستة اشهر فامسك الرحی حتی مضت السنة فعلیه الاجرة لستة اشهر ولاشیء علیه لما بقی (تاتارخانیة فی باب الاعذار من کتاب الاجارات)

زیدملك دکرمنی اجرت معلومه ایله برسنه تمامنه دك عمروه ایجار وتسلیم عمرو دخی قبض ایتدکدنصکره التی آی تمامنده دکرمنك صویی منقطع اولمغله عمرو دکرمنی زیده رد ایتمیوب دکرمن التی آی معطل قالسه عمرو اجر مسمادن التی آیه اصابت ایدن مقداری زیده ویررکن زید راضی اولمیوب اجر مسمایی تماما الورم دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(رجل استأجر رحی ماء فانقطع ماؤها کان له ان یرد فان لم یرد حتی مضت السنة لا اجر علی المستأجر وان قل الماء وتدور الرحی وتطحن بنصف ما کان تطحن کان للمستأجر ان یرد فان لم یرد حتی طحن کان ذلك رضی ولیس له ان یرده بعد ذلك لانه رضی بالعیب (رجل استأجر بیتا فیه رحی وذکر بکل حق هو له ولم یسم الرحی لایدخل فیه الرحی وللموجر ان یرفع الرحی فان استأجرها بالرحی والحجرین فله حقوق الرحی فان انقطع الماء ولم یرد حتی مضت السنة فان کان البیت مما ینتفع به بدون الرحی یقسم الاجر علیهما یسقط حصة الحجرین ویلزمه حصة البیت وان لم یکن البیت منتفعا به الا منفعة الرحی لاشیء علی المستأجر وان لم یرد البیت (من اجارة الخانیة فی آخر فصل فیما ینقض به الاجارة وما لا ینقض)

زید ملك بزرخانه سنی عمروه مدت معلومه تمامنه دك شو قدر اقچه یه ایجار ایدوب لکن عمروه تسلیم

ایتدیکی بزرخانه بالکلیه منهدم اولوب مدت مزبوره تمامنه دك خراب قالوب اصلا انتفاع ممکن اولمامغله عمرو ضبط ایلماسه زید مجرد ایجار ایلدم دیو اجر مسمایی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(تفسخ بعیب فوت النفع کخراب الدار (ملتقی فی اول باب فسخ الاجارة) وفی اجارات شیخ الاسلام انهدم الدار کلها الصحیح انه لاتنفسخ الاجارة و یسقط الاجر فسخ اولا (خلاصه فی الاجارات)

زید عمروی چفتلکنده مواقعه خدمت معینه سیچون برسنه تمامنه دك شو قدر کیل بغدای اجرت ایله استیجار ایتدکدنصکره عمرو چفتلکده طقوز آی خدمت ایدوب بعده فسخ اجاره ایله زید دن مفارقت ایلسه عمرو اجر مسمادن شهور مزبوره یه اصابت ایدن مقداری زید دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان تکاری شهرا بدراهم فسکن ایاما ثم خرج وترك ولم یخبر رب المنزل حتی مضی الشهر فان خرج بعذر فعلیه الاجر بحساب ما سکن وان خرج بغیر عذر فعلیه اجر الشهر کله
(تاتارخانیه فی الفصل الثامن من کتاب الاجارة)

زید کندویه خدمت ایتمك ایچون عمروی التی آی تمامنه دك شوقدر اقچه یه استیجار ایتدکدنصکره عمرو درت آی خدمت ایدوب بعده مزبورلر اجاره یی فسخ ایلسه‌لر زید اجر مسمادن درت آیه اصابت ایدن مقداری عمروه ویررکن عمرو راضی اولمیوب اجر مسمایی تماما الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

فان انفسخت الاجارة فلا اجر علیه الا بما مضی (تاتارخانیه فی الفصل الثانی من الاجارة)

(نوع آخر)

زید عمرو رئسك سفینه سنی متاعنی فلان اسکله یه کوتورمك ایچون شوقدر اقچه یه استیجار ومتاعی تحمیل ایدوب زید ایله کیدوب سفینه اول اسکله یه واصل اولدقدنصکره متاعی چیقارمدین فورتنه سفینه یی تحمیل اولنان محله رد ایلسه عمرو اجر مسمایی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اکتری من رجل سفینة لیحمل فیها طعاما الی موضع معلوم فلما بلغت السفینة الی ذلك المکان صرفتها الریح الی الموضع الذی اکتری منه فهذا علی وجهین ان کان معها صاحب الحمولة یجب الکراء علیه لانه اذا کان معها فالطعام فی یده وقد وصل الی الموضع الذی اکتری الیه وان لم یکن معها صاحب الحمولة لاکراء علیه لانه ماسلمه الی صاحب الطعام فصار کخیاط خاط ثم نقض فانه لایستحق الاجر (من اجارة الولوالجیة)

زید عمرو رئسه متاعنی فلان اسکله یه نقل ایله سکا شوقدر اقچه ویره‌یم دیوب عمرو دخی راضی اولمغله زید متاعنی عمروك سفینه سنه وضع ایدوب سفینه برقاچ کون لیمانده طوردقدنصکره فورتنه اولوب سفینه قالقمامغله مزبورلر فسخ اجاره ایدوب زید متاعنی سفینه دن اخراج واخذ ایتدکده عمرو متاعك سفینه مده برقاچ کون طوردی دیو اولقدر اقچه یی زید دن الش اولسه زید مبلغ مرقومی عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الاجارة تملیك نفع بعوض عین اودین اونفع وتنعقد باعرتك هذه الدار شهرا بکذا او وهبتك منافعها واختلف فی انعقادها بلفظ البیع ویعلم النفع ببیان المدة کالسکنی والزراعة مدة کذا اوالعمل کالصیاغة والصبغ اوالاشارة کنقل هذا الی ثمه لایلزم الاجر بالعقد بل بتعجیله اوشرطه اوالاستیفاء اوتمکنه منه فیجب لدار قبضت ولم تسکن (غرر فی الاجارة)

زید عمروك سفینه سنی شوقدر بغداینی براسکله یه کتورمك ایچون شو قدر اقچه یه استیجار و بغداینی تحمیل ایدوب عمرو ایله سفینه یه کیروب کیدرلرایکن اثناء طریقده آخر اسکله یه یناشدقلرنده زید بغداینی سفینه دن اخراج وآخره بیع ایدوب عمرو سفینه سنی الوب کیرو دونسه حالا زید محل اخراجه کلنجه اجر مسمادن قسطنی عمروه ویررکن عمرو راضی اولمیوب اجر مسمانی تماما المغه

قادر اولور می الجواب * اولماز

(استأجر رجلا بحمولاته الى موضع كذا فلما صار نصف الطريق بدا للحمال ان يرجع و يترك الحمولة على المستأجر ثمه وطلب نصف الاجر له ذلك ان كان الباقى فى الطريق مثل الاول فى السهولة والصعوبة هكذا ذكر فى الفتاوى وقد ذكرنا فى الاستصناع ان العبرة فى قسمة الاجر بقدر المراجع لاباعتبار الصعوبة والسهولة (من الذخيرة البرهانية فى آخر كتاب الاجارات قبل صحيفة تخمينا)

زيد عمرو رئيسه اشبو متاعمى فلان دياره سفينه‌ك ايله كوتور سكا شوقدر اقچه و يره‌يم ديوب عمرو دخى سفينه‌سنه قويوب زيد بله كيديوب عمرو كوتورركن فورتنه‌دن سفينه بوغلوب متاع هلاك اولسه عمرو محل هلاكه‌دن اجرتدن قسطنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

سئل عن رجل عاقد رب السفينة على ان يحمل له من مكان كذا الى مكان كذا فسارت السفينة وانكسرت فى بعض الطريق هل يستحق شيئا من الاجر اجاب اذا غرقت السفينة وانكسرت بغير صنع ربها لاضمان عليه ولااجر له (من فتاوى الشيخ سراج الدين قارئ الهداية على بن همام

زيد عمروك سفينه‌سنى بر محل معينه متاع كوتورمك ايچون شوقدر اقچه‌يه استيجار و متاعنى تحميل ايدوب بيله كيدركن اثناء طريقده حربى كفره متاعى قهرا اخذ ايدوب زيد و عمرو بر طريقله خلاص اولوب لكن حربيلر سفينه‌يى اخذ ايتمكله زيد سفينه‌يى عمروه تسليم ايلسه عمرو محل اخذه كلنجه اجر مسمادن قسطنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اكترى سفينة ليحمل فيها طعاما الى موضع فلما بلغت السفينة الموضع صرفتها الريح وردتها الى الموضع الذى اكتراها فيه فان لم يكن الذى اكتراها معه لاكراء عليه لان العمل لم يصر مسلما اليه وان كان معه فعليه الكراء لانه صار مسلما اليه وان لم يبلغ الموضع المسمى فعليه الكراء بقدر ما سارت (من الاجارة الكبرى فى الفصل الثامن)

زيد عمرو رئيسه شوقدر كيل بغدايمى سفينه‌ك ايله فلان اسكله‌يه كوتور سكا شوقدر اقچه و يره‌يم ديوب عمروى استيجار ايتمكله عمرو اول بغدايى سفينه‌سنه تحميل ايدوب زيد ايله كيدركن اثناء طريقده فورتنه اولمغله زيد اول بغدايك بر مقدارينى دريايه القا ايدوب عمرو باقى قلان بغدايى اول اسكله‌يه كوتورسه عمرو اجر مسمادن باقى قلان بغدايه اصابت ايدن مقدارى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد بر مقدارينى دريايه القا ايتمكله اصلا اجرت لازمه اولماز ديو و يرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل عن شخص اكترى سفينة من آخر لحمل غلال معلوم باجرة معلومة فوضع الغلال فيها وسارت الى ان دخلت الى اثناء الطريق فاصابتها ريح شديد فغرقت وغرق مافيها من الغلال هل على صاحب السفينة ضمان ماغرق اولا وهل له المطالبة بالاجر بقدرها اولا اجاب لاضمان عليه فى ذلك وله المطالبة بالاجرة بقدرها (من نقد المسائل من كتاب الاجارة)

زيد بر مقدار امتعه‌سنى آخر دياره كوتورمك ايچون عمروك قاطرينى شوقدر اقچه‌يه استيجار و امتعه‌سنى تحميل ايدوب عمرو ايله معا كيدركن اثناء طريقده بر محله وارد قلرنده عمروك تعدى و تقصيرى اولمسزين قاطر قاچوب امتعه ضايعه اولسه زيد اول محله دك اجرتدن قسطنى عمروه و يرركن عمرو راضى اولميوب اجر مسمايى تماما المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من الاجارة الكبرى فى الفصل الثامن قبل مسئلة)

زيد عمروك آت عربه‌سنى بنوب بر بلدهٔ معينه‌يه كيتمك ايچون شوقدر غروشه استيجار ايتمكله عربه‌يه بنوب بر قاج قوناق كتدكدنصكره عربه بار كيرى زبون اولمغله زيد عربه‌يى براغوب آخر كرا طوتوب اول بلده‌يه كتسه عمرو اجر مسمادن زيدك عربه ايله قطع ايتديكى مسافه‌يه اصابت ايدن مقدارى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته من اجارة الكبرى قبل مسئلتين)

زيد طونه بوغازنده شوقدر كيل طاريسنى سفينه سيله قريمه كوتورمك ايچون عمرو ر يئسى شوقدر اقچه يه استيجار واولقدر طاريسنى عمروه تسليم عمرو دخى سفينه سنه تحميل ايدوب اول طاروبى قريمه كوتورميوب زيدك اذنسز اسلامبوله كوتوروب زيده تسليم ايلسه عمرو وجه محرر اوزره استيجار اتمشيدك ديو زيد دن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى ※ الجواب ※ اولماز

زيد عمروك دولربنى برمحل معينه متاع كوتورمك ايچون شوقدر اقچه يه استيجار واجر مسمايى عمروه پشين ويروب متاعى تحميل ايدوب بيله كيدركن اثناء طريقده برقصبه ده زيدك متاعنى برقاج كمسنه لر غصب ايدوب زيد عمروه دولربنى اول قصبه ده تسليم ايلسه زيد اول قصبه يه كلنجه اجر مسمادن ماعدايى استرداده قادر اولورمى ※ الجواب ※ اولور (مرت مسئلته قبل ثلث مسائل من نقد المسائل)

(فى اجارة الوقف)

بروقف حمامك متوليسى زيد اول حمامى نفسيچون اجر مثليله استيجار اتمك جائز اولورمى ※ الجواب ※ اولماز

(متولى الوقف اذا تقبل ارض الوقف لنفسه من نفسه لايجوز لان الواحد لايتولى طرفى العقد الا اذا تقبلها من القاضى لنفسه فيتم العقد باثنين (فى فصل اجارة الاوقاف من الخانيـة من كتاب الاوقاف وكذا فى الاسعاف (واذا آجر القيم دار الوقف من نفسه لايجوز وكذا لو آجر من عبده اومكاتبه لايجوز (فى تصرفات القوام من وقف الظهيرية)

زيد متوليسى اولديغى وقف منزلى اجر مثليله اوغلى عمروه ايجار اتمك جائز اولورمى ※ الجواب ※ اولماز

(فصط) لو باع القيم مال الوقف اوآجر ممن لايقبل شهادته له لم يجز عند ابى حنيفة رحمه الله وكذا الوصى وقيل الوصى كمضارب وفيه المتولى اذا آجر دارالوقف من ابنه البالغ اوابنه لم يجز عند ابى حنيفة رحمه الله الا باكثر من اجر المثل كبيع الوصى بقيمته صح عندهما ولوخير لليتيم صح عند ابى حنيفة رحمه الله وكذا متول اجر من نفسه لوخيرا صح والالا ومعنى الخير مر فى بيع الوصى من نفسه وبه يفتى (فصولين فى الفصل السابع والعشرين)

زيد متوليسى اولديغى وقف دكرمنى برسنه تمامنده دك اجر مثلى اولان ايكى مد بغدايه عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى سنه تمامنده دك ضبط ايلسه عمرو اجر مسمايى زيده ويردكده زيد راضى اولميوب بغير وجه زياده المغه قادر اولورمى ※ الجواب ※ اولماز

(يفهم جوابه مما مر من المحيط الرضوى، ومن اجارة القنية فى باب مايتعلق بايجار الوقف من كتاب الوقف)

زيد متوليسى اولديغى وقف عرصه يى اجارهٔ طويله ايله عمروه ايجار وتسليم ايلسه صحيحه اولورمى ※ الجواب ※ اولماز

(ولايجوز الاجارة الطويلة فى الوقف ولو احتيج اليها فالوجه ان يعقد عقودا مترادفة الخ هكذا ذكر بعض المشايخ زيفوا هذه الحيلة على ما سنبين ان شاء الله تعالى (من الذخيرة البرهانية فى تصرفات القيم من كتاب الوقف) كان القاضى الامام ابو على النسفى يقول لايجوز للمتولى ان يوجر اكثر من سنة وكان الشيخ الامام ابو حفص الكبير البخارى يجيز فى الدور والضياع فى ثلث سنين وقد نقل عن جماعة من مشايخنا انه لايجوز اكثر من سنة وكان الفقيه ابو جعفر يفتى بالجواز على ثلث سنين فى الضياع الا اذا كانت المصلحة فى عدم الجواز وفى غير الضياع كان يفتى بعدم الجواز فيما زاد على سنة واحدة الا اذا كانت المصلحة فى الجواز فيما زاد (من الذخيرة فى الفصل الرابع والعشرين من الاجارة) وعن الفقيه ابى الليث انه كان يجيز اجارة الوقف ثلث سنين من غير فصل بين الدار والارض اذا لم يكن الوقف شرط ان لايواجر اكثر من سنة وعن الشيخ الامام ابو حفص البخارى انه كان يجيز اجارة الضياع ثلث سنين فان آجر اكثر من ثلث سنين اختلفوا فيه قال اكثر مشايخ بلخ لايجوز وقال غيرهم يرفع

الامر الى القاضى حتى يبطله و به اخذ الفقيه ابو الليث (قاضيخان فى الوقف فى فصل الاجارة)

زيد متوليسى اولديغى وقف مستغلاتى اجارهٔ طويله ايله عمروه ايجار وتسليم ايلسه صحيحه
اولور مى ※ الجواب ※ اولماز

(وكان الشيخ ابو حفص الكبير يجيز الاجارة فى الضياع ثلث سنين لان مصلحة الوقف فى ذلك
ولا يجيز فى غير الضياع اكثر من سنة واحدة (انفع الوسائل فى الوقف)

زيد متوليسى اولديغى وقف باغچه يى اجارهٔ طويله ايله عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت
اولوب يرينه بكر متولى اولسه بكر باغچه يى عمرودن الوب وقف ايچون ضبطه قادر
اولورمى ※ الجواب ※ اولور

(لكن فى الوقف لا تصح فوق ثلث سنين فى المختار كيلا يدعى المستأجر انه ملكه فعلة عدم الجواز
اذا كانت هذا المعنى لا تصح الاجارة الطويلة بعقود مختلفة كما جوزها البعض تجاوز الله عنهم
(صدر الشريعة فى كتاب الاجارة)

زيد متوليسى اولديغى وقف دكرمنى اجارهٔ طويله ايله عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرودخى برقاچ سنه
دكرمنى ضبط ايتدكدنصكره زيده نسنه ويرمدين عمرو فوت اولسه زيد دكرمنك مدت مزبوره ده
اجر مثلنى عمروك تركه سندن المغه قادر اولورمى ※ الجواب ※ اولور

(فاذا فسدت الاجارة وعمل واتم العمل كان له اجر مثله على ما هو العرف فى اهل ذلك العمل
(قاضيخان فى الاجارة الفاسدة)

مدت معينه ايله ايجارى مشروطه اولميان وقف خانك متوليسى زيد اول خانى ايكى سنه تمامنه دك
عمروه ايجار وتسليم ايلسه زيد برسنه تمامنده خانى عمرودن الوب آخره ايجاره قادر
اولورمى ※ الجواب ※ اولور

(آجر المتولى الوقف سنة ان كان الواقف شرط ان لا يواجر سنة لا يجوز وان لم يشترط يجوز
الى ثلث سنين كذا اختاره الفقيه ابو الليث وقال الامام ابو حفص الكبير فى الضياع كذلك وفى غيرها
لا يواجر اكثر من سنة وقال القاضى ابو على لا ينبغى ان يفعل ولو فعل صحت فاذا اراد ان تصح
بالاجماع يرفعه بعد الاجارة باكثر من ثلث سنين الى الحاكم فيحكم بجوازه كما علم فيجوز على قول
الكل ان وجدت شرائط الحكم (فى نوع فى اجارة الوقف من الثانى من اجارات البزازية) قال
الصدر الشهيد فى واقعاته والمختار ان يفتى فى الضياع بالجواز فى ثلث سنين الا اذا كانت المصلحة
فى عدم الجواز و فى غير الضياع ان يفتى بعدم الجواز فيما زاد على السنة الا اذا كانت المصلحة
فى الجواز وهذا امر يختلف باختلاف الموضع واختلاف الزمان (من وقف التاتارخانية) ولو آجر القيم
دار الوقف خمس سنين قال الشيخ ابو القاسم البلخى لا يجوز اجارة الوقف اكثر من سنة الا من عارض
يحتاج الى تعجيل الاجرة بحال من الاحوال
(فى اجارة الوقف من الاسعاف)

زيد متوليسى اولديغى وقف منزلى عمروه اجر مثلندن نقصان فاحش ايله ايجار وتسليم ايلسه زيد
منزل مزبورى عمرودن الوب اجر مثليله آخره ايجاره قادر اولورمى ※ الجواب ※ اولور

(ولو آجر الواقف بما لا يتغابن فيه لا يجوز الاجارة و ينبغى للقاضى اذا رفع اليه ذلك ان يبطلها
ثم ان كان الموجر مأمونا وكان ما فعله على سبيل السهو والغفلة فسخ الاجارة واقرها فى يده
وان كان غير مأمون اخرجها من يده و يدفعها الى من يوثق به (فى اجارة الوقف من الاسعاف)
المتولى اذا آجر حمام الوقف من رجل ثم جاء آخر وزاد فى اجرة الحمام قالوا ان كان حين آجر الحمام
من الاول آجره بمقداره اجر مثله او بنقصان يسير يتغابن الناس فى مثله فليس للمتولى ان يخرج
الاول قبل انقضاء مدة الاجارة وان كانت الاجارة بما لا يتغابن الناس فيه تكون فاسدة وله ان يوجرها
اجارة صحيحة اما من الاول او من غيره باجر المثل او بالزيادة على قدر ما يرضى به المستأجر

(قاضیخان فی باب اجارة الوقف من الاجارة)

زید متولیسی اولدیغی وقف حمامی مدت معلومه تمامنه دك اجر مثلندن نقصان فاحش ایله عمروه ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره مدت اجاره تمام اولمدین زیدك یرینه بکر متولی اولسه بکر حمامی عمرودن الوب اجر مثلیله آخره ایجاره قادر اولور می * الجواب * اولور

(قال رضی الله عنه الغبن الفاحش فی الاجارة مقدرة بده یازده (جواهر الفتاوی فی الاول من الاجارة)

زید متولیسی اولدیغی وقف حمامی اجر مثلندن نقصان فاحش ایله عمروه ایجار وتسلیم عمرو دخی بر مدت ضبط وتصرف ایدوب اجر مسماینی زیده ویردکدنصکره زیدك یرینه بکر متولی اولسه بکر حمامك مدت مزبورده اجر مثلنی عمروه تکمیل ایتدرمکه قادر اولور می * الجواب * اولور

(ثم اعلم ان المتولی اذا آجر باقل من اجرة المثل بنقصان فاحش حتی فسدت لاضمان علیه وانما یلزم المستأجر اجرة المثل وقد توهم بعض من لا خبرة له ولادرایة انه یکون ضامنا ما نقص وهو غلط صرح به العلامة قاسم فی فتاواه مستندا الی النقول الصریحة (من وقف البحر الرائق) (ح) المتولی لوآجر بدون اجر المثل یلزمه تمامه وکذا الاب لوآجر منزل الصغیر بدون اجر مثله یلزم تمام اجر مثله اذ لیس لکل منهما ولایة الحط

(فی الثالث عشر من الفصولین)

زید متولیسی اولدیغی وقف حمامی برسنه تمامنه دك اجر مثلی اولان شوقدر اقچه یه عمروه ایجار وتسلیم ایدوب مبلغ مزبوری عمرودن پشین الدقدنصکره عمرو حمامی یدی آی ضبط ایدوب بعده زیدك یرینه بکر متولی اولسه بکر عمروه اجر مسمادن بش آیه اصابت ایدن مقداری تکرار بکاویروالا حمامی سندن الوب آخره ایجار ایدرم دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(ولوآجر المتولی دار الوقف ثم مات لا تنفسخ الاجارة لانها وقعت للوقف کما لا تنفسخ بموت الوکیل

(اسعاف فی باب الاجارة)

زید متولیسی اولدیغی وقف عرصه‌دیی سنه‌ده اجر مثلی اولان شوقدر اقچه یه عمروه ایجار وتسلیم ایدوب عمرو دخی عرصهٔ مرقومه‌ده زیدك اذنی وکندی مالیله نفسیچون بنا احداث ایتدکدنصکره زیدك یرینه بکر متولی اولدقده عرصه‌نك اجر مثلی زیاده اولسه بکر عمروه عرصه‌نك اجر مثلنی تکمیل ایله والا قلعی وقفه مضر اولمامغله بناکی قلع ایتدیروب عرصه‌یی آخره ایجار ایدرم دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولور

(متول آجر الوقف باجر المثل ثم ازداد اجر مثلها بتغیر سعرها فانه ینفسخ العقد ویحتاج الی تجدیده ثانیا وفیما مضی من المدة یجب المسمی (من اجارة الولوالجیة) استأجر ارضا موقوفة وبنی فیها حانوتا وسکنها فاراد غیره ان یزید فی الغلة ویخرجه من الحانوت ینظر ان کان آجر مشاهرة فللقیم فسخ الاجارة عند رأس الشهر ثم رفع البناء ان کان لا یضر بالوقف فالبانی یرفعه وان کان یضر لیس له رفعه ثم ان رضی المستأجر ان یملکه القیم بقیمته مبنیا او منزوعا ایهما کان اقل ملکه بها والا فیترك الی ان یتخلص

(من وقف منیة المفتی وکذا فی الثالث عشر من الفصولین)

زید متولیسی اولدیغی وقف حمامی عمروه اجر مثلی اولان شوقدر اقچه یه برسنه تمامنه دك ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره بعض کمسنه‌لر اثناء مدتده تعنتا اجر مثلندن زیادة یه قبول ایدرز دیسه‌لر متولی مجرد زیاده یه طالبی واردر دیوقبل تمام المدة اجاره‌یی فسخه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(واذا جاء واحد وزاد فی الاجرة تعنتا علی المستأجر فلا یعتبر ذلك

(بدایع قبیل فصل الاجارة من الاجارات)

زید متولیسی اولدیغی وقف منزلی مدت معلومه تمامنه دك اجارهٔ صحیحه ایله عمروه ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره زید نادم اولمغله مدت اجاره تمام اولمدین اجاره‌یی فسخه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(وتفسخ الاجارة بالعذر والاصل فيه انه متى تحقق عجز العاقد عن المضى بموجب العقد الا بضرر يلحقه وهولم يرض به يكون عذرا يفسخ به الاجارة دفعا للضرر وهل يشترط للفسخ قضاء القاضى ذكر فى الزيادات ان كان عذرا فيه شبهة كالدين فيشترط له القضاء وان كان واضحا لاوذكر فى المبسوط والجامع الصغير انه ليس بشرط وينفرد العاقد به وهو الصحيح لانه فى معنى العيب قبل القبض (اختيار شرح المختار) وتفسخ الاجارة بالاعذار عندنا (بدايه فى فسخ الاجارة)

زيد متوليسى اولديغى وقف حمامى عمرو زيدك توكيليله برسنه تمامنه دك اجارهٔ صحيحه ايله بكره ايجار وتسليم ايتدكدنصكره زيد توكيلنه نادم اولمغله مدت اجاره تمام اولمدين اجارهيى فسخ ايدوب حمامى آخره ايجاره قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(والوكيل بالبيع يجوز بيعه بالقليل والكثير وبالعرض عندابى حنيفة وقالا لايجوز بيعه بنقصان لايتغابن الناس فيه ولايجوز الابالدراهم والدنانير (بدايه فى الوكالة بالبيع والشراء) الاجارة بيع المنفعة فيقاس بيع العين (مبسوط للسرخسى فى باب الوكالة بالاجارة)

زيد متوليسى اولديغى وقف عرصهيى عدد سنين بيان اولنمدين سنهده شوقدر اقچه مقاطعه ايله عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى برقاج سنه ضبط ايلسه زيد آخر سنهده اجارهيى فسخ ايدوب عرصهيى آخره ايجاره قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(رجل آجرداره اوحانوته كل شهر بدرهم كان لكل واحد منهما ان يفسخ الاجارة عند تمام الشهر (قاضيخان فى اواخر كتاب الاجارة)

زيوف اقچه رايج ايكن زيد متوليسى اولديغى وقف اوطه ودكانلرى اجرمثللرندن نقصان فاحش ايله ناقص اولان يومى شوقدر زيوف اقچهيه عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت ضبط وتصرف ايتدكدنصكره مدت مزبورهنك اجرتنى ويرمدين زيوف اقچه كاسد اولوب جيد اقچه ظهور ايلسه اول اوطه ودكانلرك مدت مزبورهده اجرمثللرى يومى اولقدر جيد اقچه اولمغله زيد عمروك مدت مزبورهده تصرفيچون عمرودن يومى اولقدر جيد اقچه طلب ايتدكده عمرو ويرميوب اولقدر زيوف اقچهنك يوم عقدده اولان قيمتلرينى ويررم ديمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته من الولوالجية قبل صحيفة)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ملك اوطهلرينى عمروه اجر مثلندن نقصان فاحش ايله ايجار وتسليم ايلسه زيد اول اوطهلرى عمرودن الوب اجر مثلريله آخره ايجاره قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(ولهؤلاء كلهم ولاية التجارة بالمعروف فى مال الصغير والصغيرة ولهم ولاية الاجارة فى النفس والمال جميعا وفى المنقولات والعقارات فان كان بيعهم اواجارتهم بمثل القيمة اوباكثر اوباقل قدرمايتغابن الناس فيه جاز وان كان اقل قدرمالايتغابن الناس فيه لايجوز ولايتوقف على الاجازة بعدالادراك لان هذا عقدلامجيزله حالة العقد وكذلك استيجارهم وشراؤهم ان كان على المعروف جاز على الصغير والصغيرة وان كان اكثرقدر مالايتغابن الناس فيه جاز عليهم ولايجوز عليهما (احكام الصغار من مسائل البيوع)

برقاج كسنهلرك تحت اجارهلرنده اولان وقف اوطهلرك كاريزى طولدقده مزبورلر كاريزى تفريغ ايله ديو متولىيه جبره قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(رب الدار اذا امتنع عن تفريغ بيت الخلا لم يجبر لكن للساكن ان يفسخ الاجارة ولايجبر على اصلاح الميزاب وتطيين السطح ايضا (منية فى مسائل تسليم المعقود عليه من كتاب الاجارة) اصلاح البالوعة والماء والمخرج ان امتلاء من قبل المستأجر على رب الدار ولايجبر رب الدار عليه فان فعله المستأجر يكون متبرعا (فى اواخر اجارة البزازية)

(نوع آخر)

زيد متوليسى اولديغى وقف خانى عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره عمروه خانك تعميره محتاج

اولان مواضعنی مالكله تعميرايله مصروفكی اجرته حساب ايدرم ديمكله عمرودخی مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف وخانی تعمير ايدوب بعده مصروفنی اجرتدن استيفا ايتمدين زيد معزول و يرينه بكرمتولی اولوب مدت اجاره منقضيه اولغله بكرخانی عمرودن الوب آخره ايجار ايلسه عمرو زيده مصروفندن استيفا ايتمديكم مقداری مالكدن و يا بعده غلهٔ وقفدن ال ديمكه

قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(ولو بنی بامر متوليه علی ان يرجع فی غلة الوقف فالبناء للوقف ويرجع بما انفق (فی احكام العمارة فی الاوقاف فی الفصل الرابع والثاثين من الفصولين)

زيد متوليسی اولديغی وقف دكرمنی عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمروه دكرمنی مالكله تعمير ايله مصروفكی سكاويره يم ديمكله عمرو دكرمنی ماليله تعمير ايدوب مصروفنی المدين زيدك يرينه بكرمتولی اولوب مدت اجاره منقضيه اولدقده بكردكرمنی عمرودن السه عمرو مصروفنی زيددن طلب ايتميوب بكره مجرد زيدك يرينه متولی اولمغله مصروفنی مالكدن ادا ايله ديمكه

قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(لانه لولزمه بلاضمان لم يكن للضمان فائدة (من البحرفی المهروباقی المسئلة يفهم جوابه بمامر)

بروقف خانك بعض مواضعی تعميره محتاج اولوب متوليسی آخرديارده اولمغله خان مزبورك مستأجری زيدامرحاكمله وقفه رجوع شرطيله مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايدوب اول مواضعی تعمير ايلسه زيد وجه محرر اوزره مصروفنی اجرته حسابه

قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(وفی فوائد ظهيرالدين المرغينانی المستأجر اذابنی فی دارالوقف علی ان يرجع فی الغلة فله الرجوع (من احكام العمادية فی احكام العمارة من الوقف)

(باب الاجارة الفاسدة)

(فی زيدله دارمشتركة بينه وبين عمرو آجر زيد حصته الشايعة من الدار من اجنبی فهل تصح هذه الاجارة ام لا الجواب لا تصح ولا يجوز اجارة المشاع عندابی حنيفة الا من الشريك وقالا اجارة المشاع جائزة وصورته ان يوجر نصيبا من داره اونصيبه من دارمشتركة من غيرالشريك

(هدايه فی الاجارة الفاسدة)

(نوع فی الشروط المفسدة)

زيد ملك دكانی عمرو كندويه قرض شوقدر اقچه ويرمك شرطيله عمروه ايجار ايلسه صحيحه

اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(قال الاجارة تفسدها الشروط كما تفسد البيع لانها بمنزلته الا يری انها عقد يقال و يفسخ

(هدايه فی باب الاجارة الفاسدة)

زيد عمروك دكانی عمرو كندويه قرض شو قدر اقچه ويرمك شرطيله استيجار ايلسه صحيح

اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(الاجارة تفسد بالشروط لانها كالبيع الا يری انها تقال وتفسخ (جامع الفصولين) وذكر فی الهداية الاجارة تفسدها الشروط كما تفسد البيع لانها بمنزلته (عماديه فی التصرفات الفاسدة)

زيد عمروك دكانی عمرو كندويه شوقدر اقچه قرض ويرمك شرطيله اجرت معلومه ايله مدت معلومه تمامنه دك عمرودن استيجار وقبض ايدوب مدت تمامنه دك ضبط ايلسه عمرو اجر مسمايی زيددن المغه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اجرمثل الور مسمايی تجاوز ايلمز

(قال الزيلعی واصله ان الاجارة اذا فسدت يجب اجر المثل ثم ان كان المسمی معلوما لا يزاد اجر المثل علی المسمی وان كان مجهولا يجب بالغا ما بلغ انتهی (عزمی زاده)

زید عمروك اتمكجی فرننی عمرو زیده شو قدر اقچه قرض ویرمك شرطیله اجر مثلندن زیاده یومی شوقدر اقچه یه عمرودن استیجار ایدوب عمرودن اولقدر اقچه قرض الدقدنصكره فرنی برقاج سنه ضبط ایدوب اجر مسمی لازم اولمق اعتقادیله اجر مسمایی عمروه ادا ایلسه زید عمروه ویردیكی اجر مسمادن فرنك اجر مثلندن زیادهسنی عمرودن قرض الدیغی اقچه یه حسابه قادر اولور می ❋ الجواب ❋ اولور

(فاذا فسدت الاجارة وعمل واتم العمل كان له اجر مثله (فی الاجارة الفاسدة من الخانیة و باقی المسئلة یفهم مما مر فی اول الباب من الهدایة)

زید متولیسی اولدیغی وقف باغچه یی حاصل اولاجق میوهسی عمروك اولمق اوزره عمروه ایجار ایلسه ایجار مزبور صحیح اولور می ❋ الجواب ❋ اولماز

(استأجر ارضا مع مافیها من الاشجار فالاجارة فاسدة وفی المواضع التی لیس فیها اشجار علی قیاس قول ابی حنیفة لایجوز ایضا لان الصفقة جمع بین الفاسدة والصحیحة (فی شرح الجامع الصغیر للتمرتاشی فی الاجارة)

زید ملك دكرمنی برسنه تمامنه دك عمروه شوقدر اقچه یه ایجار ایدر اولدقده عمرو دكرمنك تعمیره محتاج اولان مواضعنی كندی مالندن تعمیر ایتمك شرطیله ایجار ایلسه صحیح اولور می ❋ الجواب ❋ اولماز

(رجل تكاری من رجل دارا كل شهر بعشرة دراهم علی ان یعمر الدار فالاجارة فاسدة لانه جعل بعض الاجر مجهولا وجهالته تفسد الاجارة وان سكنها فله اجر مثلها بالغا ما بلغ (من الذخیرة فی الثامن من الاجارة) المستأجر اذا عمر فی الدار المستأجرة عمارات باذن الآجر یرجع بما انفق وان لم یشترط الرجوع صریحا (قنیه فی آخر الاجارات)

بر بلده اهالیسندن زیدك برقریه ده شوقدر طوزی اولمغله عربه جی اولان عمروی اول طوزی عربه سیله كوتورمك ایچون استیجار ایدر اولدقده عمروه اكر طوزی بو آیك اونبجی كوننده كوتوررسك سكا طقسان اقچه ویره یم اكر یكرمنجی كوننده كوتوررسك التمش اقچه ویره یم دیوب بو وجهله استیجار ایتدكدنصكره عمرو طوزی اول آیك یكرمنجی كوننده كوتورسه عمروك اجر مثلی التمش اقچه اولمغله زید عمروه التمش اقچه ویردكن عمرو راضی اولمیوب طقسان اقچه المغه قادر اولور می ❋ الجواب ❋ اولماز

(ویجب اجر ما وجد من الامرین المردد فیهما قلیلا كان او كثیرا لكن اذا كان ای التردید فی الزمان نحو ان خطته الیوم فبدرهم وان خطته غدا فبنصفه یجب فی الاول ای یجب اذا وجد العمل فی الیوم الاول من الیومین المردد فیهما ما سمی من الاجر وفی الثانی ای یجب اذا وجد العمل فی الیوم الثانی منهما اجر المثل غیر زائد علی المسمی وعندهما الشرطان جائزان وعند زفر فاسدان لان ذكر الیوم للتعجیل وذكر الغد للترفیة فیجتمع فی كل یوم تسمیتان والواجب احدیهما وهی مجهولة كما لو قال خطته الیوم بدرهم اونصف درهم ولهما ان كل واحد مقصود فصار كاختلاف النوعین كالرومیة والفارسیة وله ان العقد المضاف الی الغد لم یثبت فی الاول فلم یجتمع فی الیوم تسمیتان فلم یكن الاجر مجهولا فی الیوم والمضاف الی الیوم یبقی الی الغد فیجتمع فی الغد تسمیتان درهم ونصف درهم فیكون الاجر مجهولا وهو تمنع جواز العقد
(درر غرر فی كتاب الاجارة)

عسكر اسلام ادرنهده ایكن زید عمروك ادرنهده اولان ملك حمامنی برسنه تمامنه دك التمش بیك اقچه یه استیجار ایدر اولدقده عسكر سنه تمامنه دك ادرنهده مكث ایدرسه اجر مسمایی تماما ویره یم مكث ایتمزسه مكث ایلدیكی مقدار مدته اجر مسمادن اصابت ایدن مقداری تماما ویروب ماعدا مدته اجر مسمادن اصابت ایدن مقداری تماما ویرمیوب عسكر ادرنهده اولمادیغی زمانده اجر مثلی انه ایسه

اى ويره يم ديوب بوشرطـله استيجار وقبض ايدوب درت آى ضبط ايتدكدنصكره عسكر آخر يره كيدوب زيد حمامى سـنه تمامنه دك ضبط ايلسـه زيد اجر مسماد ن درت آيه اصابت ايدن مقدارى رضاسيله عمروه ويروب ماعدا مدتك اجر مثلنى ويركن عمرو راضى اوليوب التمش بيك اقچه يى تماما المغـه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز (يفهم جوابه ممـامر آنفا)

(استأجر حماما فى بلدة ونفر الناس عنها وخلت البلدة لفتنة لا اجر له عليه (من اجارة القنية) فى يده خان بالاجارة فتعطل لفتنة ونفر النـاس يجب من الاجر قدر ما كان منتفعـا (من الحاوى القدسى)

(نوع فى جهالة الاجرة)

زيد شوقدر متاعنى عمروه ويروب بيع ايله سكا اجرت ويريم ديوب لكن اجرتك مقدارى تعيين اولنميوب عمرو دخى ثمن مثلنه بيع وقبض ثمن ايدوب ثمنى زيده تسليم ايتدكده زيد عمروه نسنه ويرماسه عمرو عملنك اجر مثلنى زيددن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(تفسـد بالشروط المفسـدة للبيع والشيوع الاصلى الا من شريكه وجهـالة المسمى وعدم التسمية فان فسدت بهما وجب اجر المثل باستيفاء المنفعة بالغا ما بلغ (غرر فى الاجارة الفاسدة من كتاب الاجارة)

زيد عمروه شو متاعمى بيع ايديورسكا رعايت ايدهيم ديمكله عمرو دخى برقاچ كون سعى ايدوب اول متاعى بيع ايلسـه عمرو عملنك اجر مثلنى زيددن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(لو قال بع لى هذا المتاع باجر درهم اواشتره لى ولم يبين له اجلا فله اجر المثل لايزاد على درهم واوامره بالبيع اوالشراء ولم يشترط له اجرا فهى استعانة (خلاصه فى اول الخامس من الاجارات)

زيد عمروه آخر دياره وار فلان مصلحتمى كور خرج راهكى ويره يم ديمكلـه عمرو دخى واروب اول مصلحتى كوردكده زيد عمروه نسنه ويرماسه عمرو خدمتنك اجر مثلنى زيددن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(امر رجلا بان يعمل له عملا كذا ولم ينطق شيئا من الاجر وعدمه ان كان العامل من قبل ممن لايعمل له اوللناس مثل هذا العمل باجر كان متبرعا وان كان يعمل باجر فهو اجارة فاسدة فله اجر المثل (من فتاوى خير الدين انقروى نقلا عن اسرار الواقعات تأمل المنا سـبة بين النقل والفتوى)

زيد عمروه آخر دياره فلان مصلحتى كورسكا رعايت ايدوب خرج راهكى دخى ويره يم ديمكله عمرو دخى اول دياره واروب اول مصلحتى كوروب كلدكده زيد نسنه ويرماسه عمرو خدمتنك اجر مثلنى زيددن المغه قادر اولورمى ❊ الجـواب ❊ اولور

زيد برمنصب الوب ضبطنه كيدر اولدقده عمروه كل بكا خدمت ايله سكا رعايت ايدهيم ديوب عمرو دخى برمدت زيده خدمت ايدوب زيد عمروه نسنه ويرماسه عمرو خدمتنك اجر مثلنى زيددن المغه قادر اولورمى ❊ الجـواب ❊ اولور

(ولو قال رجل لاخر اعمل معى حتى افعل فى حقـك كذا فابى اختلف المشـايخ فيه بعضهـم قالوا لايجب اجر المثل وبعضهم قالوا يجب وهو الاشبه (ذخيره فى الفصل السادس والعشرين من النكاح)

زيد برخدمت الوب ضبطنه كيدر اولدقده عمروه كل كتابتم خدمتنده اول سـكا رعايت ايدهيم ديوب عمرو دخى زيدك برمدت كتابتى خدمتنى ايدوب زيد عمروه نسـنه ويرماسـه عمرو خدمتنك اجر مثلنى زيددن المغه قادر اولورمى ❊ الجـواب ❊ اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمروه ذمم ناسده اولان شوقدر اقچه مى تحصيل ايله سكا رعايت ايدهيم ديمكله عمرو مبلغ مزبورى تحصيل ايدوب زيده تسليم ايتدكده زيد عمروه نسنه ويرماسه عمرو عملنك اجر مثلنى زيددن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(وفى فتاوى النسـفى رجل له غريم فى مصر آخر فقـال لرجل اذهب اليه وطالب بالذى لى عليـه وهو كذا فان قبضت فلك عشرة دراهم من ذلك يجب اجر المثل (فى الخامس من اجارات الخلاصة)

زيد عمروه منزلمدكى صغير اوغلم بكره ختم ايدنجه تعليم قرأن ايله سكا رعايت ايدهيم ديوب عمرو دخى

معتاد اوزره ایکی سنه زیدك منزلنه واروب بکره تعلیم قرآن بکر دخی تعلم ایدوب ختم ایتدکده زید عمروه نسنه ویرماسه عمرو عملنك اجرمثلنی زید دن المغه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولور

(ومشایخ بلخ جوزوا الاستیجار علی تعلیم القرآن اذا ضرب لذلك مدة وافتوا بوجوب المسمی عند ذکر المدة وبوجوب اجر المثل عند عدمه قالوا وانما کره تعلیم القرآن بالاجرة فی الصدر الاول لان حملة القرآن کانوا قلیلا فکان واجبا حتی لایذهب القرآن واما فی زماننا کثر حملة القرآن فلم یبق التعلیم واجبا فجاز الاستیجار علیه وذکر الشیخ الامام ابو بکر محمد بن الفضل کان المتأخرون من اصحابنا یجوزون ویقولون انما کره المتقدمون ذلك لانه حینئذ کان للمعلمین عطاء فی بیت المال وکانوا مستغنین عما لابد لهم من معاشهم وقد کان فی الناس رغبة من التعلیم بالحسبة وللمتعلمین مروة فی المجازاة من غیر شرط واما الیوم فلیس لهم عطیات من بیت المال والتعلیم یشغلهم عن اکتساب ما لابد لهم من امر المعاش وانقطع رغبة المتعلمین ومجازاتهم من غیر شرط

(من اجارات الذخیرة البرهانیة)

زید عمروه سفره واروب کلنجه بکا خدمت ایله سکا ثواب ایده یم دیوب عمرو دخی سفره واروب کلنجه زیده خدمت ایدوب زید عمروه نسنه ویرماسه عمرو خدمتنك اجرمثلنی زید دن المغه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولور (یفهم جوابه مما مر من الخانیة فی اول الباب)

زید تجارت ایچون آخر دیاره کیدر اولدقده عمروه آخر دیاره واروب کلنجه بکا خدمت ایله سکا برچفت اوکوز ویره یم دیوب لکن اوکوزی تعیین ایتمیوب عمرو دخی آخر دیاره واروب کلنجه زیده خدمت ایلسه زید عمروه خدمتنك اجرمثلنی ویرکن عمرو المیوب برچفت اوکوز آلورم دیمکه قادر اولورمی ✻ الجواب * اولماز (مرت مسئلته من الخانیة فی اول الباب)

زید عمروه کل بکا تجارتمده اعانت وخدمت ایله حاصل اولان فائده ده سنی تشریك ایده یم دیمکله عمرو دخی تجارتنده برمدت زیده اعانت وخدمت ایدوب شوقدر فائده حاصل اولدقده زید عمروه نسنه ویرماسه عمرو خدمتنك اجرمثلنی زید دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اشتری متاعا فقال للاخر بعه بالشرکة فما یکون من الربح فهو بیننا نصفین فالشرکة غیر صحیحة والربح لصاحب المتاع وللاخر اجر مثل عمله

(من شرکة منح الغفار نقلا من جواهر الفتاوی)

شرکت عنان ایله شریك اولان زید وعمرو بکره کل بزه تجارتمزده اعانت وخدمت ایله حاصل اولان فائده ده سنی تشریك ایده لم دیملریله بکر برمدت زید وعمروه اعانت وخدمت ایدوب لکن فائده حاصل اولماسه بکر خدمتنك اجرمثلنی زید وعمرو دن طلب ایتدکده زید وعمرو مجرد فائده حاصل اولمادی دیو ویرمامکه قادر اولورلرمی ✻ الجواب ✻ اولمازلر

(وذکر فی الاصل ومتی فسدت المضاربة انقلبت اجارة فاسدة حتی لو عمل علی ذلك وربح اولم یربح فله اجر مثل عمله ولیس له من الربح شیء وهل تجاوز نصف الربح فعلی الاختلاف الذی فی الشرکة الفاسدة وهذا اذا ربح اما اذا لم یربح تجب بالغة ما بلغت (فی المضاربة الفاسدة من العمادیة) زید عمروه کل بکا تجارتمده اعانت وخدمت ایله حاصل اولان فائده ده سنی تشریك ایده یم دیمکله عمرو دخی تجارتنده برمدت زیده اعانت وخدمت ایدوب لکن زید ضرر ایلسه زید عمروه فائده حاصل اولسه سنی تشریك ایدردم اویله اولمیجق ضررك برمقداری سن چك دیمکه قادر اولورمی ✻ الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر قبل مسئلة من جواهر الفتاوی نقله المنح)

بوصورتده عمرو خدمتنك اجرمثلنی زید دن طلب ایتدکده زید مجرد ضرر ایتدم دیوب ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید عمروه کل بکا خدمت ایله سنی خنکار درکاهنه کچیره یم دیمکله عمرو زیده برمدت خدمت ایدوب زید عمروی خنکار درکاهنه کچیرمیوب نسنه ویرماسه عمرو خدمتنك اجرمثلنی زید دن المغه

قادر اولور می * الجواب * اولور

(ط) اعمل معی فی کرمی هذه السنة حتی ازوجك بنتی ثم عمل فلم یزوجها منه ففی وجوب الاجر اختلاف والاشبه الوجوب وکذا لو عمل ابتداء من غیر امر اب البنت اياه بالعمل بشرط التزوج لكن علم انه يعمل طمعا فی التزوج وكذا اذا قال اعمل معی فی کرمی حتی افعل فی حقك كذا وكذا ثم ابی ان یفعل ولو وفی بالشرط وزوجه بنته ففيه اختلاف المشايخ على ما يأتی فی متفرقات الاجارة الفاسدة (قنيه فی باب من يعمل لغيره من الاجارة كذا فی آخر الرابع عشر من العمادية)

زید عمروه بکاشوقدر سنه خدمت ایله سکافزم هندی تزویج ایده یم دیمکله عمرو اول قدر سنه زیده خدمت ایدوب زید هندی تزویج ایتماسه عمرو خدمتنك اجر مثلنی زیددن المغه

قادر اولور می * الجواب * اولور

(قح) قال لغيره اعمل لی سنة تا ختر من تودهم فعمل له ثلث سنين فعليه اجر سنة واحدة ثم ان زوجها منه لاشیء عليه والا يجب اجر مثل سنة واحدة (قب) على الآمر اجر المثل وفی اولم يف لان الحرة لا تصلح اجرة (قنية من متفرقات الاجارة الفاسدة من الاجارة) ولو قال اعمل معی فی کرمی هذه السنة حتی ازوجك بنتی ثم عمل فلم يزوجها منه ففی وجوب الاجر خلاف والاشبه الوجوب وكذا اختلف فيما لو عمل بلا شرط ولكن علم انه ما يعمل الا طمعا فی التزوج وعلى هذا لو قال اعمل معی حتی افعل فی حقك كذا فابی (جامع الفتاوی فی الاجارة) والمقرر فی القواعد الفقهية ان قولهم فی الاشبه يطلق على الراجح (كذا فی البزازية فی نوع فی الدين من كتاب الدعوی) وهو اشبه بالمنصوص رواية والراجح دراية فيكون الفتوی عليه (المولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

زید عمروه قرض و یردیکی اقچه ایچون الزام ربح ایتدین عمرو ملك منزلنی زیده و یریب مبلغ مزبورك ربحی مقابله سنده ساکن اول دیوب ربحك مقداری تعیین اولنیوب زید دخی اول قول ایله منزل مزبورده برقاچ سنه ساکن اولسه منزلك سنین مزبوره ده اجر مثلی مبلغ مزبوره مساوی اولمغله عمرو اجر مثلی مبلغ مزبوره طوتوب زیده نسنه ویرمامکه

قادر اولور می * الجواب * اولور

(قال رب الدين لمديونه اكرب لی هذه الارض بجهة المزارعة فكرب بها فله اجر مثله لان المديون اذا دفع حماره او ارضه لرب الدين لينتفع به مادام الدين عليه فانتفع فعليه اجر المثل فهذا اولی

(قنية فی باب من يعمل لغيره من الاجارات)

زید عمرودن شوقدر اقچه قرض الدقده عمروه منزلمده ساکن اول مبلغ مزبوری ادا ایتدکجه سندن اجرت استمم دیوب عمرو دخی برمدت زیدك منزلنده ساکن اولدقدنصکره زید مبلغ مزبوری عمروه ادا ایلسه زید منزلك مدت مزبوره ده اجر مثلنی عمرودن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور

(قال المقرض اسكن داری هذه الی ان اقضيك الدين او اركب حماری هذا فهو اجارة فاسدة ان قال له وقت الاقراض لا قبله او بعده ولو ان المقرض سلم هذا الحمار الی السرح ففرسه الذئب ضمن المقرض قيمته لانه كان عنده باجارة فاسدة فيكون امانة فيضمن بالدفع الی غيره (بزازية فی نوع من المتفرقات من الفصل الثانی من كتاب الاجارات) رجل استقرض من رجل دراهم فقال له اسكن حانوتی فما لم ارد عليك دراهمك لا اطالبك باجرة حانوتی والاجرة التی تجب عليك هبة لك ودفع المقرض اليه الف درهم وسكن الحانوت مدة قال ان ذكر ترك الاجرة عليه مع استقراضه منه المال فالاجرة على المقرض واجبة وان كان ذكر ترك الاجرة عليه قبل الاستقراض او بعده فلا اجرة عليه (خلاصة فی جنس آخر فی اجارة المستعمل من الفصل الثالث من الاجارة) والحانوت عنده عارية قيل الصحيح انه يجب اجر المثل فی الوجهين لانا نعلم يقينا ان غرضه فی دفع الدار وترك الاجرة التوسل الی القرض فارضی باستيفاء المنافع مجانا فی الحالين جميعا فوجب اجر المثل فی الحالين

(محيط)

(محیط البرهانی فی متفرقات کتاب الاجارة) وحانوته عاریة (قال قاضیخان والفتوی علی انه یجب اجر المثل فی الوجهین کذا فی موجبات الاحکام منه (المولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

(نوع فی وجوب الاجرة بغیر تسمیة وعدم وجوبها)

زید اجرت ایله دلاللق ایتمك معتادی اولان عمروه شو متاعمی بیع ایله دیوب لکن اجرت تسمیه اولنمیوب عمرو دخی بیع ایدوب ثمنی زیده تسلیم ایلسه عمرو عملنك اجر مثلنی زیددن المغه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولور (قال لرجل بع متاعی هذا ولك درهم اواشتر هذا لی ولك درهم ففعل له اجر المثل لایجاوزبه عن درهم وفی الدلال والسمسار اجر المثل وما تواضعوا ان من کل عشرة کذا حرام علیه (بزازیه فی نوع فی الاعمال التی لاتصح الاجارة) استعمل رجلا صانعا بلا شرط اجرة کالحمال والصباغ والقصار والسمسار ان کان معروفا انه یعمل باجر یجب الاجر والافلا (منیة المفتی فی الاجارة) وفی النوازل رجل قال الدلال بع ضیعتی علی ان لك من الاجر کذا فلم یقدر هو علی الاتمام فباعها دلال آخر لیس للاول شیٔ وبه اخذ الفقیه ابو اللیث قال فی المحیط وهو الاستحسان وعلیه الفتوی (من اجارات الخلاصة)

اجرت ایله بیع معتادی اولمیان زید عمروك شوقدر قهوه سنی اجرت قولنسز بیع ایلسه زید عمرودن عملنك اجر مثلی نامنه نسنه المغه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز (وقالوا فی الاجارات لو دفع ثوبا الی خیاط لیخیط له اوالی صباغ لیصبغ له ولم یعین له اجرا ثم اختلفا فی الاجر وعدمه وقد جرت عادته بالعمل بالاجرة فهل تنزل منزلة شرط الاجرة فیه اختلاف قال الامام الاعظم ابو حنیفة رحمه الله لا اجر له وقال ابو یوسف ان کان الصانع حریفا له ای معاملا فله الاجر والا فلا اوقال محمد ان کان الصانع معروفا بهذه الصنعة بالاجر وقیام حاله بها کان القول قوله والا فلا اعتبار للظاهر المعتاد وقال الزیلعی والفتوی علی قول محمد رحمه الله تعالی انتهی ولا خصوصیة لصانع بل کل صانع نصب نفسه للعمل باجر فان السکوت کالاشتراط ومن هذا القبیل نزول الخان ودخول الحمام والدلال کما فی البزازیة (من الاشباه عند قوله البحث الثالث العادة المطردة هل تنزل منزلة الشرط فی قاعدة العادة محکمة)

زید عمرو دلاله منزلمی بیع ایدیویر دیوب عمرو دخی برقاج کون بیع ایچون ندا ایدوب لکن بیع ایده میوب بعده زید کندیسی بیع ایلسه عمرو مجرد برقاج کون ندا ایتدم دیو زیددن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز (وفی الذخیرة دفع الی المنادی ثوبا لیبیعه فنادی فلم یبع فباعه صاحبه بنفسه فللمنادی اجر مثله قیاسا وفی الاستحسان لایجب شیٔ بحکم العرف (من متفرقات بیوع التاتارخانیة)

زید برمتاعنی بیع ایتمك ایچون دلال اولان عمروه ویردکده شوقدر اقچه یه بیع ایله دیوب بعده عمرو متاعی مبلغ مزبوردن ازید شوقدر اقچه یه بیع وقبض ثمن ایلسه زید ثمن مزبوردن عمروك اجر مثلندن ماعداسنی عمرودن المق استدکده عمرو مجرد بن سنك دیدیکك مقداردن زیاده یه بیع ایتمکله زیاده بنم اولور دیوب اول ماعدایی تماما ویرمامکه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز (یفهم جوابه مما مر من البدایع فی باب الوکالة بالبیع من کتاب الوکالة)

هند زید ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی قبضه عمروی توکیل ایتدکده اجرت قول اولنمیوب بعده عمرو مبلغ مزبوری زیددن الوب هنده تسلیم ایلسه مجرد اقچه کی تحصیل ایلدم دیو هنددن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز (وکله بقبض ودیعته وسمی له اجرا علی ان یأخذ هاویأتی به جاز لالودینا الا ان یوقت له وقتا (جامع الفصولین فی احکام الوکلاء) ویجوز الاجارة بقبض الودیعة بدون ذکر المدة ولایجوز الاجارة للتقاضی والخصومة الابیان المدة (ذخیره فی باب الوکالة فی العقود من کتاب الوکالة) لان قبض

الودیعة والاتیان بها عمل معلوم لایطول بخلاف الخصومة والتقاضی لان ذلك یقصر و یطول وان وقت لذلك وقتا جاز والا فلا (کذا فی التوکیل بالخصومة من الخانیة منه المرحوم المولی شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

اجرت ایله خدمت ایدر مقوله سندن اولان زید اجرت قولنسز عمروك طلبیله برمدت عمروه خدمت ایلسه زید خدمتنك اجر مثلنی عمرودن المغه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولور

(ولو استأجر رجلا لیعمل له ولم یذکر الاجر یجب اجر المثل وفی الصغری قال ابو حنیفة لا اجر له وقال محمد ان انتصب لذلك العمل باجر کما هو المعتبر یجب والا فلا وقال صدر الشهید الفتوی علی قول محمد (خلاصه فی الخامس من الاجارة)

اجرت ایله خدمت ایدر مقوله سندن اولان زید اجرت قولنسز عمروك طلبیله برمدت عمروه خدمت ایدوب بعده عمرودن نسنه المدین عمرو فوت اولسه زید خدمتنك اجر مثلنی عمروك ترکه سندن المغه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولور (یفهم جوابه مما مر آنفا)

اجرت ایله خدمت ایدر مقوله سندن اولان هند اجرت قولنسز زینبك طلبیله برمدت زینبه خدمت ایتدکدنصکره اجر مثلنی المدین زینب فوت اولسه هند خدمتنك اجر مثلنی زینبك ترکهٔ وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن المغه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(قال العلامة فی الاسرار امر رجلا بان یعمل له کذا ولم ینطقا شیئا من الاجر وعدمه ان کان العامل من قبل ممن یعمل له اوللناس مثل هذا العمل بغیر اجر کان متبرعا وان کان یعمل باجر فهو اجارة فاسدة فله اجر المثل بالغا ما بلغ (خیر الدین الرملی فی الاجارة)

اجرت ایله خدمت ایدر مقوله سندن اولان زید اجرت قولنسز عمروك طلبیله برمدت عمروه خدمت ایدوب عمرو دخی اول مدتده زیده خدمتی مقابله سنده اجر مثلنه مساوی اثواب ایدیورسه حالا زید عمرودن مفارقت ایتدکده عمرودن اجر مثل نامنه نسنه المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(یتیم لا اب له ولا ام له ایضا استعمله اقرباؤه مدة فی اعمال شئ بلا اذن الحاکم و بلا اجرة له طلب اجر المثل بعد البلوغ ان کان ما یعطونه من الکسوة والکفایة مالا یساوی اجر المثل (بزازیة فی نوع من المتفرقات من الفصل الثانی من الاجارة)

زید خدمتکاری عمروه یکن خدمتی مقابله سنده برمقدار اثواب ویروب عمرو دخی قبول وقبض ایلسه عمرو زیددن مفارقت ایتدکده زید اول اثوابی عمرودن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

اجرت ایله خدمت ایدر مقوله سندن اولمیان زید اجرت قولنسز برمدت عمروه خدمت ایلسه زید عمرودن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته من الخلاصة قبل اربع مسائل)

رصنعت اربابندن اولوب اجرت ایله تعلیم عادتی اولمیان زید اجرت قولنسز اول صنعتی عمروه تعلیم ایلسه زید عمرودن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولودفع ولده اوغلامه الی استاذ لیعلمه عملا ولم یشترط الاجر علی الاستاد ولا علی المولی فلما علم العمل اختلفا فطلب الاستاد الاجر من المولی وطلب المولی الاجر من الاستاد قالوا یرجع فی ذلك الی العرف ان الاجر علی من یکون فیحکم العرف قال الشیخ الامام شمس الائمة السرخسی رحمه الله کان شیخنا شمس الائمة الحلوانی یقول عرف دیارنا فی الاعمال التی یفسد المتعلم فیها بعض ما کان متقوما حتی یتعلم نحو عمل مثل ثقب الجواهر وما اشبه ذلك فما کان من جنس ذلك یکون الاجر علی المولی ومالم یکن من جنس هذا یجب الاجر علی الاستاد (من اجارة الظهیریة فی الفصل الثالث ومن قاضیخان فی الاجارة الفاسدة)

ربلده اهالیسندن زید صغیر اوغلی عمروی دمرجی اولان بکره دمرجیلك صنعتنی تعلیم ایتمك

ايچون ويردكده عمروك خدمتيچون اجرت قول اولنميوب بعده عمرو صنعتی تعلم اثناسنده صنعت مزبوره يه متعلقه امورده معتاد اوزره بكره خدمت ايدوب اول بلده ده شاكرد استاددن اجرت المق معتاد اولمامغله زيد عمروك وجه محرر اوزره خدمتی ايچون بكردن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمی ✽ الجواب ✽ اولماز

(ولو دفع ولده اوغلامه الى استاد ليعلمه عملا ولم يشترط احدهما الاجر على الاستاد او على المولى فلما علم العمل اختلفا فطلب الاستاد اجرة من المولى وطلب المولى اجر الولد او العبد من الاستاد قالوا يرجع فى ذلك الى العرف والعادة ان الاجر على من يكون فيحكم العرف وقال الشيخ الامام شمس الائمة السرخسى كان شيخنا الامام يقول عرف ديارنا فى الاعمال التى يفسد المتعلم فيها بعض ما كان متقوما حتى يتعلم نحو عمل ثقب الجواهر وما اشبه ذلك مما كان من جنس ذلك يكون الاجر على المولى ان كان مسمى فالمسمى وان لم يكن فاجر المثل عليه للاستاد وما لم يكن من جنس هذا يجب الاجر على الاستاد (قاضيخان فى الاجارة الفاسدة كذا فى اوائل اجارات الدرر والغرر)

(نوع فيما يكون فى معنى قفيز الطحان)

زيد عمروه فلان كسنه لر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه می تحصيل ايله سكا اونده بر بنی ويره یم ديوب عمرو دخی مبلغ مزبوری اول كسنه لردن تحصيل ايدوب زيده تسليم ايتدكده زيد عمروه نسنه ويرمامغله عمرو عملنك اجر مثلنی زيددن المغه قادر اولورمی ✽ الجواب ✽ اولور اما مسمايی تجاوز ايلمز

(الاجارة اذا كانت فاسدة ووجب اجر المثل هل يجب بالغا ما بلغ ينظر ان كان فساد الاجارة لجهالة المسمى من الاجر او لعدم التسمية يجب اجر المثل بالغا ما بلغ وكذا لو استأجر دارا وحانوتا سنة بمائة درهم على ان يرمها المستأجر كان على المستأجر اجر المثل بالغا ما بلغ لانه لما شرط المرمة على المستأجر صارت المرمة من الاجر فيصير الاجر مجهولا واما اذا كان فساد الاجارة بحكم شرط فاسد او نحو ذلك كان له اجر المثل ولا يزاد على المسمى (قاضيخان فى باب الاجارة الفاسدة من كتاب الاجارة)

زيد عمروه تيمارم محصولنی جمع ايله نقدر محصول جمع ايدرسك اونده بر بنی سكا ويره یم ديوب عمرو دخی بر مدت سعی ايدوب شوقدر محصول جمع وزيده تسليم ايتدكده زيد عمروه نسنه ويرماسه عمرو عملنك اجر مثلنی زيددن المغه قادر اولورمی ✽ الجواب ✽ اولور لكن جمع ايتدیكی محصولك اونده بر بنی تجاوز ايلمز (ط) الاصل فيه ان العقد اذا فسد مع كون المسمى معلوما يجب اجر المثل لا يزاد على المسمى واذا فسد لجهالة المسمى او لعدمه او بعضه يجب اجر المثل بالغا ما بلغ (قنيه فى كتاب الاجارة فى فصل فى متفرقات الاجارة)

زيد سپاهی عمروه تيمارم قريه لرينك عشر محصولاتنی جمع ايله سكا اونده بر بنی ويره یم ديوب عمرو دخی جمع ايدوب زيده تسليم ايتدكده زيد عمروه نسنه ويرماسه عمرو خدمتنك اجر مثلنی زيددن المغه قادر اولورمی ✽ الجواب ✽ اولور

(وفى فتاوى النسفى رجل له غريم فى مصر آخر فقال لرجل اذهب اليه وطالبه بالذى لى عليه وهو كذا فان قبضت فلك عشرة دراهم من ذلك يجب اجر المثل (من اجارة الخلاصة فى آخر الفصل الخامس)

زيد عمروه برسنه تمامنده دك چفتلكنده كتخدالق خدمتنی ايله حاصل اولان محصولك ثلثنی سكا ويره یم ديدكده عمرو دخی برسنه زيدك چفتلكنده كتخدالق خدمتنی ايدوب شوقدر محصول حاصل اولوب عمروك عملنك اجر مثلی حاصل اولان محصولك ثلثندن اقل اولسه عمرو عملنك اجر مثلنی تماما زيددن المغه قادر اولورمی ✽ الجواب ✽ اولور

(وفى المحيط الاصل ان العقد اذا فسد مع كون المسمى معلوما يجب اجر المثل لا يزاد على المسمى واذا فسد

لجهالة المسمى اولعدمه او بعضه يجب اجر المثل بالغا ما بلغ كمن استأجر منزلا بعشرة كل شهر على ان يعمره و رمه يجب اجر المثل بالغا ما بلغ ولا ينقص عن الاجر المعلوم حتى ان فى هذه الصورة اذا كان اجر المثل خمسة يجب عشرة وهو المعلوم من المسمى

(قنيه فى الاجارات فى باب مسائل متفرقة)

زيد عمروه كل بكا تجارتمده اعانت ايله حاصل اولان فائده نك ثلثنى سكا ويره يم ديمكله عمرو دخى زيده برمدت اعانت وخدمت ايدوب شوقدر فائده حاصل اولسه عمرو فائده نك ثلثنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اجر مثل الور فائده نك ثلثنى تجاوز ايلمز

(رجل دفع الى رجل ثوبا وقال بعه بعشرة فما زاد فهو بينى و بينك قال ابو يوسف ان باعه بعشرة اولم يبعه لا اجر له وان تعنى فى ذلك وتعب لان الآجر نفى الاجر اذا باعه بعشرة وانما جعل الاجر له اذا باعه باكثر من عشرة وان باعه باثنى عشر او باكثر من عشرة فله اجر مثله لا يجاوز به درهما وقال محمد ارى له اجر مثله بالغا ما بلغ وان لم يبع اذا تعب فى ذلك وتعنى لانه عمل بحكم عقد فاسد فيستحق اجر المثل والفتوى على قول ابى يوسف (فى الاجارة الفاسدة من الخانية)

زيد عمرو رئيسه متاعمى سفينه ك ايله فلان بلده يه كوتور بيع ايتديكمده نقدر فائده حاصل اولورسه ثلثنى سكا ويره يم ديمكله عمرو اول متاعى سفينه سيله بلده مزبوره يه كوتوروب زيد بيع ايتدكده شوقدر فائده حاصل اولسه عمرو فائده نك ثلثنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اجر مثل آلور مسمايى تجاوز ايلمز

(ولو دفع دابة الى رجل ليبيع عليها البر والطعام على ان الربح بينهما كانت فاسدة بمنزلة شركة العروض لان رأس مال احدهما عين ورأس مال الاخر منفعة فاذا فسدت الشركة كان الربح لصاحب البر والطعام لانه بدل ملكه ولصاحب الدابة اجر مثلها لانه لم يرض بمنفعة الدابة بغير عوض والبيت والسفينة فى هذه كالدابة لما قلنا (قاضيخان فى الشركة و باقى المسئلة يعرف مما مر من عزمى زاده فى نوع فى الشروط المفسدة)

زيد شوقدر طوزينى عمروه ويروب طوزى بيع ايله ثمنك سدسنى سكا ويره يم ديمكله عمرو اول طوزى ثمن مثليله اخره بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب ثمنى زيده تسليم ايلسه عمرو ثمن مزبورك سدسنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اجر مثل الور مسمايى تجاوز ايلمز

(رجل اشترى متاعا فقال لاخر بعه بالشركة فما يكون فهو بيننا نصفين فالشركة غير صحيحة والربح لصاحب المال وللاخر اجر مثل عمله (جواهر الفتاوى فى الشركة)

زيد عمروه فلان دياره وارمديونم بكر ذمتنده اولان شوقدر اقچه مى قبض ومبلغ مذكور ايله شو مقوله متاع اشترا ايله متاعى كتوربن متاعى بيع ايتديكمده نقدر فائده حاصل اولورسه سكا ثلثنى ويره يم ديمكله عمرو اول دياره واروب بكردن اول قدر اقچه يى الوب اول مقوله متاع اشترا وزيده تسليم ايدوب بعده زيد اول متاعى بيع ايتدكده شوقدر فائده حاصل اولسه عمرو اول فائده نك ثلثنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اجر مثل الور حاصل اولان فائده نك ثلثنى تجاوز ايلمز

(رجل دفع الى رجل ثوبا وقال بعه بعشرة فما زاد فلك نصفه فباعه فله اجر المثل لا يزاد على النصف (بزازيه)

(نوع فى جهالة المدة)

زيد سپاهى عمروى تيمارى قريه سنك محصولاتنى جمع وتحصيل ايچون مدت تعيين ايتمكسزين شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب عمرو دخى برقاج آى سعى ومحصولاتى جمع ايدوب زيده تسليم ايلسه عمرو اجر مسماسنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اجر مثل آلور مسماسنى تجاوز ايلمز

(فان كان الفاسد بجهالة الوقت والمسمى معلوم يجب اجر المثل لا يجاوز به المسمى)

(من مختصر الخلاصة نقلا من مهمات المفتى)

برقاج کمسنه لر زیدی عمرو ذمتنده اولان شو قدر اقچه لر بنی عمرو دن دعوی وتحصیل ایچون مدت تعیین ایتمکسزین شـو قدر اقچه یه استیجار ایدوب زید دخی سکز اون کون سـعی ومبلغ مزبوری تحصیل ایدوب اول کمسـندلره تسـلیم ایلسـه زید اجر مسمایی اول کمسنه لردن المغه قادر اولورمی
❊ الجواب ❊ اجر مثل الور مسمایی تجـاوز ایلمز

(وفی الفتاوی رجل وکل رجلا بقبض ودیعة له من فلان وجعل له علی ذلك اجرا مسمی یجوز وان وکل بتقـاضی دینـه من فلا ن او بالخصو مـة معـه وجعل له علی ذلك اجرا لم یجز الا ان یوقت
(من وکالة التا تارخا نیـة فی المتفرقات)

استانبولده ساکن اولان زید هنده مصره وار عمرو ذمتنده اولان شو قدر اقچه می تحصیل ایله کتور سـکا شوقدر اقچه ویره یم دیوب لکن مدت بیان اولنمیوب هند دخی مصره واروب برقاج کون سعی ومبلغ مزبوری تحصیل ایدوب زیده کتورسـه هند اجر مسمایی زید دن المغـه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اجر مثل الور مسمایی تجاوز ایلمز

(وفی المحیط قال له اذهب الی غریمی فی بلد کذا وطالبه بالالف الذی لی علیه فان قبضتها منه فلك منها مائة درهم فذهب الیه فطالبه وقبض منه الالف فله اجر مثل عمله لانه لما استوفی منافعه بهذا العقد لم یکن متبرعا ثم لمافسد لکونه فی معنی قفیز الطحان لزمه اجر المثل لانه الواجب فی فاسد الاجارات
(ضمانات فی ضمان المأمور وکذا من اجارات البزازیة)

هند زیدی آخر دیاره واروب عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی عمرو دن دعوی وتحصیل ایچون شـو قدر غروشـه استیجار ومبلغ مزبوری زیده تسلیم ایدوب زید دخی آخر دیاره واروب سـعی ایدوب لکن مبلغ مزبوری تحصیل ایده ماسـه هند اجرت مرقومه دن اجر ذهابدن ماعدا سـنی زید دن استرداده قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وان اسـتأجر رجلا لیذهب بکتابه الی فلان ویجیٔ بجوابه فوجد فلانا قدمات فترك الکتاب ثمـه کان له اجر الذهاب فی قولهم جمیعا (ظهیریه فی الفصل الرابع من کتاب الاجارة)

بر قضانك اهالیسی بعض تکالیفلرینی جمع وتحصیل ایچون مدت تعیین ایتمکسزین زیدی شـو قدر اقچه یه استیجار واولقدر اقچه یی زیده ویروب زید دخی یکرمی اوتوز کون سـعی ایدوب اول تکالیفی جمع وتحصیل ایلسه مبلغ مزبور زیدك اجر مثلی مقداری اولیجق اهالی مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورلرمی ❊ الجـواب ❊ اولمازلر (مرت مسئلته من قاضیخان فی اول الباب)

زید عمروی برمتاعنی بیع ایتمك ایچون مدت تعـیین ایتمکسزین شـو قدر اقچه یه استیجار عمرو دخی برقاج کون سعی ایدوب متاعی بیع ایلسه عمرو اجر مسمایی زید دن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اجر مثل آلور مسمایی تجاوز ایلمز

(وان لم یوقتوا فسدت الاجارة وکان له اجر المثل (قاضیخان فی باب الاجارة الفاسدة)

ارباب مناصبدن زید عمروه کل کتابتم خدمتنده اول سـکا شـوقدر اقچه ویره یم دیوب لکن مدت تعیین اولنمیوب عمرو دخی برمدت زیدك کتابتی خدمتنی ادا ایلسه عمرو اجر مسمایی زید دن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اجر مثل الور مسمایی تجاوز ایلمز
(مرت مسئلته من قاضیخان)

بر بلده اهالیسـندن زید آخر دیاره کیدر اولدقده عمروه آخر دیاره وارنجـه وآخر دیارده طوردیغم مدتده وبلده مه کلنجه بکا خدمت ایله سکا یوز اللی غروش ویره یم دیوب لکن مدت تعیین اولنمیوب عمرو دخی زیده اول دیاره وارنجه واول دیارده طوردیغی مدتده وبلده سـنه کلنجه خدمت ایلسـه عمرو اجر مسمایی زیددن المغـه قادر اولورمی ❊ الجـواب ❊ اجر مثل الور مسمایی تجاوز ایلمز

(اهل بلدة ثقلت علیهم مؤنات العمال وعظمت علیهم نوائبهم فاستأجروا رجلا باجرة معلومـة لیـذهب ویرفع امرهم الی السـلطان الاعظم لیخفـف عنهم بعض التخفیف واخـذ الاجرة من

عامتهم غنيهم وفقيرهم ذكر بعضهم انه ان كان بحال لو ذهب الى هذا السلطان يتهيأ له اصلاح الامر بيوم او يومين جازت الاجارة وان كان بحال لا يحصل ذلك فى هذا القدر من الزمان فان وقتوا للاجارة وقتا معلوما فالاجارة جائزة والا فلا والاجر عليهم على مقادير مؤناتهم وهذا نوع توسعة واحسان فاما على جواب الكتاب فلا تجوز هذه الاجارة الا موقتة وعليه الفتوى وهكذا ذكر شمس الائمة السرخسى رحمه الله فى باب الرشوة من ادب القاضى (ظهيريه فى اواخر الاجارات نقله فى المحيط البرهانى)

(نوع آخر)

زيد وعمرو وبكرى آخر دياره واروب برايكى كونده حاصل اولهجق بر مصلحتى كورمك ايچون مدت تعيين ايتمكسزين شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب بكر دخى واروب اول مصلحتى كورسه بكر اجر مسماسنى زيد وعمرودن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اجر مثل اولور مسماسنى تجاوز ايلمز

(الاصل ان العقد اذا فسد مع كون المسمى معلوما يجب اجر المثل لا يزاد على المسمى (من القنية) اهل بلدة ثقلت عليهم المؤنات فاستأجروا رجلا باجر معلوم ليذهب الى السلطان ويرفع القضية ليخفف عنهم السلطان نوع تخفيف واخذ الاجر من عامة اهل البلد من الاغنياء والفقراء قالوا ان كان بحال لو ذهب الى بلدة السلطان يتهيأ له اصلاح الامر فى يوم او يومين جازت الاجارة وان كان بحال لا يحصل المقصود فى يوم او يومين وانما يحصل فى مدة فان وقتوا وقتا للاجارة جازت الاجارة وله كل المسمى وان لم يوقتوا فسدت الاجارة وان كان له اجر المثل

(قاضيخان فى باب الاجارة الفاسدة)

زيد عمرو وبكرى آخر دياره واروب برايكى كونده حاصل اولهجق بر مصلحتنى كورمك ايچون مدت تعيين ايتمكسزين شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب عمرو وبكر دخى واروب اول مصلحتى كورسه لر مزبورلر اجر مسماسنى زيددن المغه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولورلر

(يفهم جوابه مما مر آنفا)

برقاچ كمسنه لر زيدى آستانه يه واروب بر خصوصلرينى صدر اعظمه اعلام ايتمك ايچون مدت تعيين ايتمكسزين اجر مثلى مقدارى شوقدر اقچه يه استيجار ومبلغ مزبورى زيده تسليم ايتدكلرندنصكره زيد آستانه يه واروب خصوص مزبورى صدر اعظمه اعلام ايلسه مزبورلر نادملر اولوب مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(يفهم جوابه مما مر من الخانية قبل مسئلة)

برقاچ كمسنه لر عمروه شو حجتى آستانه يه كوتوروب وزير اعظمه ويرسك شوقدر اقچه اجرت ويرهلم ديوب عمرو دخى اول حجتى آستانه يه كوتوروب بعده ديوانده وزير اعظمه ويرديو بكره ويروب بكر دخى وزير اعظمه ويرسه عمرو اول كمسنه لردن اجر مسماسنى طلب ايتدكده مزبورلر مجرد حجتى بالذات وزير اعظم بدينه ويرمادك ديو ويرمامكه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(يفهم جوابه مما مر من الخانية ايضا)

زيد عمروى آستانه يه واروب شومقوله امر اخراج ايتك ايچون مدت تعيين ايتمكسزين شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب عمرو دخى واروب اولمقوله امرى اخراج ايلسه امر اخراجى برايكى كونده حاصل اولمغله عمرو اجر مسماسنى زيددن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(مرت مسئلته من الخانية)

بر قريه اهاليسندن برقاچ كمسنه لر عمروى آستانه يه واروب شومقوله امر اخراج ايتك ايچون اجرت معلومه يه استيجار ودفع اجرت ايدوب عمرو دخى واروب اولمقوله امرى اخراج ومزبورلره تسليم ايلسه حالا اول كمسنه لر امرى اجرا ايده مدك ديو اجرت مرقومه يى عمرودن استرداده قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر (يفهم جوابه مما مر من الدرر والغرر فى اول الكتاب)

(وان استأجر رجلا ليذهب بكتابه الى فلان ويجئ بجوابه فذهب بالكتاب فوجد فلانا قدمات وترك الكتاب ثمه اومزقه ولم يرده كان له اجر الذهاب فى قولهم جميعا لانه لم ينقض عمله

(ظهيريه فى الفصل الرابع من كتاب الاجارة)

زيد عمروى آستانه يه واروب كندويه شومقوله امر اخراج ايتمك ايچون شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب عمرو دخى آستانه يه واروب سعى ايدوب لكن امرى اخراج ايده مسه عمرو زيددن اجر ذهاب المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

هند عمروى آخر دياره واروب برايكى كونده حاصل اولهجق بر مصلحتنى كورمك ايچون مدت تعيين ايتمكسزين شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب عمرو دخى آخر دياره واروب سعى ايدوب لكن اول مصلحتى كورمسه عمرو هنددن اجر ذهاب المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ومن استأجر رجلا ليجئ بعياله فوجد بعضهم قدمات فاتى بمن بقى فله اجره بحسابه وان استوجر لايصال طعام الى زيد فوجده ميتا فرده فلا اجر له وكذا لو استوجر لايصال كتاب اليه فرده لموته وقال محمد رحمه الله له اجر ذهابه هنا ولو تركه هناك فله اجر الذهاب اجماعا (من اجارة الملتقى) وهو نصف الاجر المسمى لانه اتى باقصى ما فى وسعه (كذا فى الدرر)

بر بلده اهاليسندن برقاچ كمسنه لر بلده لرينه واروب بر مصلحتلرينى كورمك ايچون عمروى آستانه دن شوقدر اقچه اجرت ايله مباشر آلوب عمرو دخى مزبورلر ايله بلده لرينه واروب سعى ايدوب لكن اول مصلحتى كورماسه اول كمسنه لر عمروه اجر ذهاب ويردكلرنده عمرو راضى اولميوب اجر مسماينى تماما المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته قبل مسئلة)

بر بلده اهاليسندن برقاچ كمسنه لر بلده لرينه واروب برايكى كونده حاصل اولهجق بر مصلحتلرينى كورمك ايچون آستانه دن عمروى مدت تعيين ايتمكسزين شوقدر اقچه اجرت ايله مباشر الوب بعده عمرو مزبورلر ايله بلده لرينه واروب مباشرت اوزره ايكن مزبورلر اول مصلحتى كنديلرى كوروب عمروه نسنه ويرمسه لر عمروك اجر ذهابى مسمايه اصابت ايدن مقداردن اكثر اولمامغله عمرو اجر مثل ذهابى تماما اول كمسنه لردن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(يفهم جوابه مما مر من الظهيرية ومن الخانية قبل ثلاث مسائل)

زيد عمروى آخر دياره واروب بكر ذمتنده اولان شوقدر غروشنى تحصيل ايچون مدت تعيين ايتمكسزين شوقدر اقچه يه استيجار ايدوب عمرو دخى اول دياره واروب سعى ايدوب لكن مبلغ مزبورى تحصيل ايده ميوب بعده عمرو كلدكده زيد عمروه اجر مثل ذهاب مقدارى شوقدر اقچه ويروب مبلغ مزبور اجر مسمادن ذهابه اصابت ايدن مقداردن اكثر اولماسه زيد نادم اولوب مبلغ مرقومى عمرودن استرداده قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من الظهيرية)

زيد عمرو و بكرى آستانه يه واروب بر خصوصنى كورمك ايچون شوقدر غروشه استيجار ومبلغ مزبورى عمرو و بكره ويروب عمرو و بكر دخى آستانه يه واروب برقاچ كون سعى ايدوب لكن زيدك اول خصوصنى كوره مسه لر زيد مبلغ مزبوردن اجر ذهابدن ماعداسنى عمرو و بكردن استرداده قادر اولور مى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر من الظهيرية)

(نوع آخر من الاجارة الفاسدة)

مريض اولان زيد عمرو طبيبه كندى ادويه لك ايله بكا برء حاصل اولنجه علاج و تيمار ايله سكا شوقدر اقچه ويره يم ديمكله عمرو دخى كندى ادويه سيله زيده برمدت علاج و تيمار ايدوب برء حاصل اولسه عمروك صرف ايتديكى ادويه نك ثمنلريله عملنك اجر مثلى اولقدر اقچه يه مساوى اولمغله عمرو اولقدر اقچه يى زيددن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(رجل دفع جارية مريضة الى طبيب وقال له عالجها بمالك فما زاد على قيمتها بالصحة فالزيادة لك

ففعل الطبيب فبرأت الجارية يجب اجر المثل وثمن الادوية (خلاصه فى الثالث من الاجارة) ولو شارط كحا لا يكحل عينه شهرا بدرهم جاز وكذلك الدواء فى كل داء لانها اجارة وقعت فى مدة معلومة لنوع من العمل المعلوم وفى وسع الاجير تسليم النفس لهذه المدة فيجوز الاجارة

(من الولوالجية فى الاوائل من الاجارة)

مريض اولان زيد عمرو طبيبى كندى ادويه سيله معالجه ايتمك ايچون استيجار ايدوب عمرو دخى كندى ادويه سيله زيده برمدت تيمار ايتدكدنصكره زيد عمره قيمت ادويه وعملنك اجرمثلى مقدارى شوقدر اقچه ويروب بعده زيد بامر الله تعالى فوت اولسه ورثه سى مجرد زيد فوت اولدى ديو مبلغ مرقومى عمرودن استرداده قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته آنفا)

زيد مجروح عمرو جراحه كندى مرهمكله برء حاصل اولنجه بكا علاج وتيمار ايله سكا شوقدر اقچه ويره يم ديمكله عمرو دخى كندى مرهميله زيده برمدت علاج وتيمار ايدوب برء حاصل اولسه عمرونك صرف ايتديكى مرهمك ثمنلريله عملنك اجرمثلى اولقدر اقچه يه مساوى اولمغله عمرو اولقدر اقچه يى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

زيد عمرو نقاشه منزلمى كندى بوياك ايله شو وجه اوزره نقش ايله سكا بش بيك اقچه اجرت ويره يم ديوب عمرو دخى راضى اولوب كندى بوياسيله وجه محرر اوزره نقش ايتدكدنصكره عمرو بش بيك اقچه دن زياده خرجم كتدى ديو دعوى ونزاع ايتمكله نقشنك مصنوعا قيمتى تقديم اولندقده التى بيك اقچه اولديغى ظاهر اولوب وبوياسنك يوم ادخالنده قيمتى بش بيك اقچه اولوب اجرمثلى دخى التى بيك اقچه اولسه عمرو التى بيك اقچه يى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى المنتقى رجل تقبل من رجل بناء كرم على ان بناءه من لبن البناء وطينه وبناه فى وقت معلوم كل اربعة اذرع بدرهم فهذا فاسد فان بناه ينظر الى قيمة الطين واللبن يوم ادخالهما فى البناء كم هى ان كانت ثلثين درهما ينظر الى قيمة الحائط مبنيا فان كانت اربعين لزمه ثلثون ثمن اللبن والطين وينظر الى اجرمثله على البناء ان كان اقل من عشرة فله ذلك وان كان اكثر من عشرة لايجاوز به عشرة لان الاجر صار من الاربعين عشرة

(خلاصه فى الفصل الخامس من الاجارة)

اجرمثل نه ايله معلوم اولور * الجواب * بى غرض اهل وقوفك اخبارلريله

(فاذا فسدت الاجارة وعمل واتم العمل كان له اجرمثله على ما هو العرف فى اهل ذلك العمل (فى الاجارة الفاسدة من الخانية) شرط كونهم سالمين من الغرض يستفاد من ان المخبر يلزم ان يكون ليس صاحب غرض حتى يعمل باخبار (كذا فى كتاب الاستحسان من الكتب المعتبرة) وصى باع شيئا من مال اليتيم ثم طلب منه باكثر مما باع فان القاضى يرجع الى اهل البصر ان اخبره اثنان من اهل البصر والامانة انه باع بقيمته ذلك فان القاضى لايلتفت الى من يزيد وان كان فى المزايدة يشترى باكثر وفى السوق باقل لاينقض بيع الوصى لاجل تلك الزيادة بل يرجع الى اهل البصر والامانة فان اجتمع رجلان منهم على شئ يؤخذ بقولهما وهذا قول محمد رحمة الله عليه اما على قولهما قول الواحد يكفى فى التزكية ونحوها وعلى هذا قيم الوقف اذا آجر مستغل الوقف ثم جاء آخر ويزيد فى الاجر

(قاضيخان فى تصرفات الوصى)

(فى الاستغلال)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه دينى مقابله سنده بطريق الاستغلال بيع ايدوب بعده تسليم وقبض بولنمدين عمرو منزلى برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه يه زيده ايجار ايلسه عمرو سنه تمامنده زيددن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل جدى ايضا عمن باع داره بيعا جائزا واستأجرها من المشترى قبل القبض وسكنها هل يجب

اجر المثل اجاب لا (من العمادیة فی التاسع عشر کذا فی البزازیة) وهو حبس شئ بحق یمکن استیفاؤه منه کالدین وینعقد بایجاب وقبول ویتم بالقبض محوزا مفرغا ممیزا اوالتخلیة فیه وفی البیع قبض وللراهن ان یرجع عنه قبل القبض فاذا قبض لزم (من ملتقی الابحر من کتاب الرهن)

زید ملك منزلنی داینی عمروه شوقدر اقچه دینی مقابله سنده بطریق الاستغلال بیع ایدوب بعده تسلیم وقبض بولنمدین عمرو منزلی اجرت معلومه ایله زیده ایجار ایدوب زید دن التی سنه ده اجرت نامنه اولقدر اقچه السه زید مبلغ مزبوری دینه طوتمغه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولور
(یفهم جوابه مما مر آنفا من العمادیة والبزازیة)

زید ملك دکاننی داینی عمرو دینی مقابله سنده بطریق الاستغلال بیع وتسلیم ایتدکدنصکره بعد التخلیه والقبض عمرو دکانی زیده برسنه تمامنه دك شو قدر اقچه یه ایجار وتسلیم ایدوب سنه تمامنده اجر مسمایی الوب بعده تجدید عقد اجاره اولنمدن زید برقاچ سنه دکانده ساکن اولسه عمرو تجدید عقد اجاره اولنمیان سنه لر ایچون زید دن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولماز
(واذا انقضت مدة الاجارة ورب الدار غائب فسکن المستأجر بعد ذلك سنة لایلزمه الکراء لهذه السنة لانه لم یسکنها علی وجه الاجارة وکذا لو انقضت المدة والمستأجر غائب والدار فی ید امرأته لان المرأة لم تسکنها باجر (من اجارة الخانیة)

زید ملك منزلنی داینی عمروه رهن وتسلیم ایتدکدنصکره زید منزلی برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه یه عمرودن استیجار وقبض ایدوب سنه تمامنه دك ضبط ایلسه عمرو اجر مسمایی زید دن المغه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولماز
(ولیس للمرتهن الانتفاع بالرهن ولا اجارته ولا اعارته ویصیر بذلك متعدیا ولا یبطل به الرهن (ملتقی الابحر فی الرهن) واذا آجر المرتهن الرهن من الراهن فالاجارة باطلة وهو بمنزلة ما اذا اعار منه اواودع منه فله ان یسترده واذا اعار المرتهن من الراهن ثم مات الراهن یرجع الرهن الی المرتهن ولا یکون بین غرمائه لان اصله کان مقبوضا وکان له استرداده منه حال حیاته فکذا من ترکته بعد وفاته (ذخیره فی السادس من الرهن)

(نوع فی استغلال المتولی والوصی)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن هنده شوقدر اقچه قرض ویردکده هند ملك منزلنی مبلغ مزبور مقابله سنده زیده بطریق الاستغلال بیع وتخلیه وتسلیم ایدوب لکن زید منزلی هنده ایجار ایتمیوب برمدت کندی ضبط ایلسه زید منزلی رد ایدوب مبلغ مزبوری هند دن الدقده منزلك اجرتی نامنه هند دن نسنه المغه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولماز
(سئل عمن باع داره من آخر بثمن معلوم بیعا وفاء وتقابضا ثم استأجرها من المشتری مع شرائط صحة الاجارة وقبضها ومضت المدة هل یلزمه الاجر قال لا لانه رهن والراهن اذا استأجر الرهن من المرتهن لم یجب علیه الاجرة کذا هذا (عمادیه فی اوائل التاسع عشر)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن عمروه شو قدر اقچه قرض ویردکده عمرو ملك منزلنی مبلغ مزبور مقابله سنده زیده استغلال طریقیله بیع ایدوب بعده تخلیه وتسلیم بولنمدین زید منزل مزبوری مدت معلومه تمامنه دك شوقدر اقچه یه عمروه ایجار ایدوب عمرو مدت تمامنه دك ضبط ایتدکدنصکره منزلك مدت مزبوره ده اجر مثلنی زیده ویردکده زید عمرودن تغلبا اجر مثلندن زیاده شوقدر اقچه السه عمرو زیاده یی دینه حسابه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولور
(المغصوب لو قائما یأخذه مثلیا اولا (جامع الفصولین فی الثالث والثلثین)

زید ملك منزلنی بروقفك متولیسی عمرودن قرض الدیغی شو قدر اقچه مقابله سنده عمروه استغلال طریقیله بیع ایدوب تخلیه وتسلیم ایتدکدنصکره زید اول منزلی برسنه تمامنه دك عمرودن شوقدر اقچه یه استیجار وقبض ایدوب سنه تمامنه دك ضبط ایتدکدنصکره اجر مسمایی ویرمدین فوت اولسه

عمرو اجر مسمایی زیدك تركهٔ وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن المغه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولور (یفهم جوابه تمامی فی اول باب الاستغلال)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن عمروه شو قدر اقچه قرض و یردكده عمرو ملك منزلنی مبلغ مزبور مقابله سنده استغلال طریقیله زیده بیع وتخلیه وتسلیم ایدوب بعده عمرو منزل مزبوری زیددن برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه یه استیجار وقبض و برسنه تمامنه دك ضبط ایدوب اجر مسمایی و یردكدنصكره تجدید عقد اجاره اولنمدین عمرو منزلده برقاچ سنه ساكن اولسه زید عمردن تجدید عقد اجاره اولنمیان سنه لرده سكناسیچون عمرودن اجر مثل المغه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولور

(اجر المثل یجب فی مواضع احدها الاجارة فی صور منها الفاسدة ومنها لو قال له الموجر بعد انقضاء المدة ان فرغتها الیوم والا فعلیك كل شهر كذا وقیل یجب المسمی ومنها لو قال مشتری العین للاجیرا عمل كما كنت ولم یعلم بالاجر بخلاف ما اذا علم فانه یجب ومنها لو عمل له شیئا ولم یستأجره وكان الصانع معروفا بتلك الصنعة وجب اجر المثل علی قول محمد و به یفتی ومنها فی غصب المنافع اذا كان المغصوب مال یتیم او وقف اومعد للاستغلال (اشباه فی الفن الثالث فی اجرة المثل)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن هنده شو قدر اقچه قرض و یردكده هند ملك عرصهٔ سنی مبلغ مزبور مقابله سنده زیده استغلال طریقیله بیع ایدوب بعده عرصهٔ مرقومه یی زیددن برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه یه استیجار وسنه تمامنه دك ضبط ایدوب قرض الدیغی اقچه ایله اجر مسمایی زیده ادا ایتدكدنصكره هند زیددن بن عرصه یی سكا تسلیم ایتمدین استیجار ایتمشیدم اجر مسمی اجر مثلندن زیاده اولمغله زیاده یی بكا و یردیو دعوی ایتدكده زید سن عرصه یی بكا تسلیم بندخی قبض ایتدكدنصكره استیجار ایلدك حتی وجه محرر اوزره اقرار ایدوب حجت دخی و یرمشیدك دیو دعوی وتقریرینه مطابق حجت ابراز ایتدكده هند وجه محرر اوزره اقرار ایدوب حجت و یردیكنه معترفه ایكن زیده كاذبة اقرار ایتمشیدم تسلیم وقبضی اثبات ایله والا اجر مثلندن زیاده یی سندن استرداد ایدرم دیمكه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(رهن داره واعترف بالقبض الا انه لم یتصل به القبض فاذا تصادقا علی القبض والاقباض یؤخذ باقراره (من اجارة جواهر الفتاوی) ولو شهدوا علی اقرار الراهن بقبض المرتهن ولم یشهدوا علی معاینة القبض كان الامام یقول لا یقبل ثم رجع وقال یقبل كما هو قولهما (من دعوی البزازیة قبیل الاستحقاق)

زید وصیسی اولدیغی صغیرك مالندن شوقدر اقچه عمروه اقراض وتسلیم ایتدكدنصكره عمرو ملك منزلنی مبلغ مزبور مقابله سنده زیده بیع ایدوب بعده تسلیم وقبض بولنمدین زید منزل مزبوری سنه ده شوقدر اقچه یه عمروه ایجار ایدوب عمرو دخی برسنه منزلده ساكن اولسه عمرو سنهٔ مزبوره ده منزلك اجر مثلنی زیده و یرركن زید راضی اولمیوب اجر مسمایی المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(الاجارة اذا كانت فاسدة وجب اجر المثل (فی الاجارة الفاسدة من الخانیة و باقی المسئلة یفهم تمامی فی اول باب الاستغلال)

جنون مطبق ایله مجنون اولان زیدك وصیسی عمرو زیدك مالندن بكره شوقدر اقچه اقراض وتسلیم ایتدكدنصكره بكر ملك منزلنی مبلغ مزبور مقابله سنده استغلال طریقیله زید ایچون عمروه بیع ایدوب بعده تسلیم وقبض بولنمدین عمرو منزل مزبوری زید ایچون سنه ده شوقدر اقچه یه بكره ایجار ایدوب بكر دخی برسنه منزلده ساكن اولدقدنصكره بكر عمروه آل مصارف زیده صرف ایله دیو منزل مزبورك اجر مثلی مقداری شوقدر اقچه و یروب عمرو دخی زیدك مصارفنه صرف ایلسه بكر مبلغ مزبوری دینه حسابه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولماز

(واذا صرفه بامره الى مصارفه لا يثبت صرفه له فی ذمة المتولی ولا فی الوقف دينا اما عدم ثبوته فی ذمة المتولی فظاهر لانه صرفه بامره واما عدم ثبوته فی الوقف مع انه صرف الى مصارف الوقف لانه لما دفعه اليه بالصرف الى مصارفه من غير ان يأمره له من طرف الوقف يكون الدافع متبرعا للوقف فلا يصير المدفوع اليه دينا على الوقف حتى يحسبه من الاصل لان طريق قضاء الدين بان يصير مايقبضه رب الدين من المديون مضمونا عليه ولرب الدين على المديون مثله فيلتقيان قصاصا
(كذا ذكره البرهانی فی الذخيرة)

(باب فسخ الاجارة)

زيد ملك دكانني مدت معلومه تمامنه دك اجارهٔ صحيحه ايله عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب عذردن يوغيكن قبل تمام المدة اجاره يی فسخه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز
(وتفسخ الاجارة بالاعذار بدايه فی فسخ الاجارة)

زيد ملك دكانني ايكی سنه تمامنه دك اجرت معلومه ايله عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره مدت اجاره تمام اولمدين زيد دكانی عذردن يوغيكن عمروك اذنسز بكره بيع وتسليم ايلسه عمرو بيعی مجيز اولميوب مدت مزبوره تمامنه دك دكانی ضبطه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(رجل اشترى ارضا مستأجرة فهذا على وجهين اما ان لا يعلم المشترى وقت الشراء او علم فعلى الوجه الاول له الخيار ان شاء تربص وان شاء رفع الامر الى القاضی وطالبه بالتسليم واذا عجز فسخ القاضی البيع بينهما وفی الوجه الثانی كذلك فی ظاهر الرواية وعليه الفتوى (من بيوع التاتارخانية وكذا فی التجنيس بعين العبارة فی باب من له الخيار بغير شرط)

زيد ملك دكانني عمروه مدت معلومه تمامنه دك اجارهٔ صحيحه ايله ايجار وتسليم ايتدكدنصكره مدت اجاره منقضيه اولمدين زيدك داينی بكر زيدی تضييق ايدوب زيدك غيری مالی اولمامغله دكانی بيعدن غيری طريقله اداء دين ممكن اولماسه زيد اجاره يی فسخ ودكانی عمرودن اخذ وبيعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(آجر دكانا او دارا ثم افلس ولزمته ديون لا يقدر على قضائها الا من ثمن ما آجر فسخ القاضی العقد وباعها فی الدين (بدايه فی فسخ الاجارة) تفسخ باعذار كانهدام سقف او شیٔ لا يمكن السكنى فيه لابما اذا انهدم بيت المواجر ولم يجد منزلا للسكنى سوى ما آجره بخلاف ما اذا اراد المستأجر السفر ولا ما اذا لحقه دين الان يكون دينا فادحا لا يقضی الا من ثمن ما آجره
(من اجارة البزازية فی النوع السابع)

زيد ملك كرمدخانه سنی مدت معلومه تمامنه دك اجارهٔ صحيحه ايله عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره مدت اجاره تمام اولمدين زيد زياده ايله طالبی واردر ديو كرمدخانه يی عمرودن الوب آخره ايجاره قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(فالاجارة فی الوقف لا تفسخ بمجرد زيادة من جاء يزيد الاجرة مالم يتبين ازدياد اجر المثل فی المأخوذ بعد العقد وصرح الامام برهان الدين فی الاصل ان يفتی بان له ان يفسخ العقد لكن شرطوا فی الفسخ ان يكون الزيادة معتبرة عند الكل اما لو جاء واحد وزاد اجرتها لم يلتفت اليه لاحتمال انه متعنت فيها بل يرجع الى اهل البصيرة والامانة حتى يتفق رجلان منهم على شیٔ فيؤخذ بقولهما
(من انفع الوسائل)

زيد ملك دكانني عدد ايام بيان اولنمدين يومی شوقدر اقچه يه عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخی دكانی برقاچ كون ضبط ايلسه زيد آخر يومده اجاره يی فسخ ايدوب دكانی عمرودن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(رجل آجر حانوته كل شهر بدرهم كان لكل واحد منهما ان يفسخ الاجارة عند تمام الشهرة
(قاضيخان فی اوائل كتاب الاجارة)

زید ملك منزلنی عدد ایام بیان اولنمدین یومی شوقدر اقچه‌یه عمروه ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره زید آخر یومده اجاره‌یی فسخ ایدوب بکره بیع ایلسه بکر منزلی ضبط ایتمك مراد ایتدکده عمرو وجه محرر اوزره استیجار ایتمکله ضبط ایتدرمم دیوب بکری منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته آنفا من اوائل اجارة قاضیخان)

زید ملك دکاننی عدد ایام بیان اولنمدین یومی شوقدر اقچه‌یه عمروه ایجار وتسلیم ایدوب شوقدر کونلك اجرتی عمرودن بشین السه زید عذردن یوغیکن اولقدر کون تمام اولمدین اجاره‌یی فسخه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(له الفسخ عند تمام الشهر اذا لم یکن اجرة الشهر الثانی معجلة فلو عجل اجرة ثلثة اشهر لم یجز الفسخ بقدر ما عجل اذ تعجیل وقبول الاجر دلیل العقد فی الشهر الثانی والثالث الی تمام مدة التعجیل (فصولین فی التصرفات الفاسدة) ولو قدم اجرة شهرین اوثلثة وقبض الاجرة فلا یکون لواحد منهما الفسخ فی قدر المعجل اجرته لانه بالتقدیم زالت الجهالة فی ذلك القدر فکون کالمسمی فی العقد

(من اجارة الزیلعی فی باب الاجارة الفاسدة کذا فی النهایة والعمادیة)

زید ملك عرصه‌سنی عدد شهور بیان اولنمدین آیده شوقدر اقچه‌یه عمروه ایجار وتسلیم ایدوب بناسنه اذن ویرمکله عمرو دخی عرصه‌ده کندی مالیله نفسیچون دکان بنا ایلسه زید آخر شهرده اجاره‌یی فسخ ایدوب عمروه بناسنی قلع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(صح) استیجار ارض لبناء اوغرس لانه منفعة معلومة تقصد بعقد الاجارة عادة فاذا مضی المدة قلعه ای البناء ونحوه وسلم الارض فارغة الا ان یضمن الموجر قیمته ای قیمة البناء ونحوه مستحق القلع فاذا ضمن یتملکه بلا رضی المستأجر ان نقص القلع الارض والا فبرضائه او یرضی ای الموجر بترکه فیکون البناء والغرس لصاحبهما والارض لصاحبها والزرع اذا انقضت مدته لایجبر علی قلعه بل یترك باجر المثل الی ان یدرك لان له نهایة معلومة فامکن رعایة الجانبین فیه والرطبة کالشجر لان لها بقاء فی الارض لیست کالزرع (درر غرر)

زید ملك عرصه‌سنی عدد ایام بیان اولنمدین عمروه یومی شوقدر اقچه‌یه ایجار وتسلیم ایتدکده عمروه مصروفکی عرصه‌نك اجرتندن سکنی ایله استیفا ایتمك اوزره عرصه‌ده بنم ایچون شو مقوله اللی بیك اقچه‌لق منزل بنا ایله دیوب لکن عمرو عرصه‌ده اول مقوله منزل بنا ایتمیوب ایکی بیك غروشلق منزل بنا ایلسه زید راضی اولمامغله آخر یومده اجاره‌یی فسخ ایدوب عمروه بناسنی قلع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته آنفا)

زید ملك دکرمنی عمروه برسنه تمامنه دك شوقدر بغدایه ایجار وتسلیم واولقدر بغدایی عمرودن بشین الوب عمرو دخی التی آی ضبط ایتدکدنصکره دکرمن منهدم اولوب انتفاع ممکن اولماسه عمرو اجاره‌یی فسخ ایدوب اول بغدایدن التی آیه اصابت ایدن مقداردن زیاده‌سنی زیددن استرداده قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(رجل استأجر دارا وقبضها وانهدم بیت منها یرفع عنه من الاجر بحصته (تاتارخانیه فی فسخ الاجارة) وفی اجارات شیخ الاسلام انهدم الدار کلها الصحیح انه لاینفسخ ویسقط الاجر فسخ اولا

(خلاصه فی الاجارات)

زید دکاننی برسنه تمامنه دك عمروه شوقدر اقچه‌یه ایجار وتسلیم ومبلغ مزبوری عمرودن بشین الوب عمرو دخی دکانی برآی ضبط ایتدکدنصکره عمرو سفر مراد ایلسه عمرو اجاره‌یی فسخ ودکانی زیده تسلیم ایدوب مبلغ مرقومدن برآیه اصابت ایدن مقداردن زیاده‌یی زیددن استرداده قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولو استأجر حانوتا او بیتا ثم بدا له السفر کان عذرا (قاضیخان فیما ینقض الاجارة من کتاب الاجارة) ولو استأجر دکانا لعمل الخیاطة فترکه لعمل آخر فعذر وکذا لو استأجر عقارا ثم اراد السفر وتنفسخ

(بموت)

بموت احد العاقدين عقدها لنفسه (ملتقى الابحر فی فسخ الاجارة)

زيد ملك دكرمنی عمروه مدت معلومه تمامنده دك ايجار وتسليم ايتدكدنصكره قبل تمام المدة عمرو فوت اولسه اجارهٔ مزبوره منفسخه اولورمی * الجواب * اولور

(واذا مات احد المتعاقدين وقد عقد الاجارة لنفسه انفسخت الاجارة لانه لو بقی العقد تصير المنفعة المملوكة اوالاجرة المملوكة لغير العاقد مستحقا بالعقد لانه ينتقل بالموت الی الوارث وذلك لايجوز (هدايه فی باب فسخ الاجارة) ويحكم بانفساخ الاجارة بموت العاقدين او احدهما اذا عقد لنفسه (شرح المجمع لابن ملك) وتبطل الاجارة بموت الآجر اوالمستأجر عندنا خلافا للشافعی (قاضيخان)

زيد عمروی كندويه خدمت ايتمك ايچون برسنه تمامنده دك شوقدر اقچه يه اجارهٔ صحيحه ايله استيجار ايدوب عمرو دخی قبول والتی آی زيده خدمت ايتدكدنصكره عمرو نادم اولوب بغير عذر اجاره يی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل استأجر اجيرا مياومة فمن طلوع الشمس علی هذا جرت العادة (واقعات حساميه تأمل المناسبة)

زيد عمروك ملك دكاننی ايچنده تجارت ايتمك ايچون اوچ سنه تمامنده دك شو قدر اقچه يه استيجار ايدوب دكانده برسنه تجارت ايتدكدنصكره زيده افلاس طاری اولسه زيد اجاره يی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وتفسخ الاجارة بالعذر والاصل فيه انه متی تحقق عجز العاقد عن المضی بموجب العقد الا بضرر يلحقه وهو لم يرض به يكون عذرا تفسخ به الاجارة دفعا للضرر وهل يشترط للفسخ قضاء القاضی ذكر فی الزيادات ان كان عذرا فيه شبهة كالدين يشترط له القضاء وان كان واضحا لا وذكر فی المبسوط والجامع الصغير انه ليس بشرط وينفرد العاقد به وهو الصحيح لانه فی معنی العيب قبل القبض (اختيار شرح المختار)

(فی ضمان المنفعة وعدمه)

زيد عمروك معد للاستغلال اولميان ملك منزلنده برمدت عمروك اذنسز ساكن اولسه عمرو منزلك اجرتی نامنه زيددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(منافع الغصب لاتضمن الا فی ثلث مال اليتيم ومال الوقف والمعد للاستغلال منافع المعد للاستغلال مضمونة الا اذا سكن بتأويل ملك اوعقد كبيت سكنه احد الشريكين فی الملك اما الوقف اذا سكنه احدهما بالغلبة بدون اذن الآخر سواء كان موقوفا للسكنی اوللاستغلال فانه يجب الاجر ويستثنی من مال اليتيم (مسئلة) سكنت امه مع زوجها فی داره بلا اجر ليس لهما ذلك ولا اجر عليهما كذا فی وصايا القنية لاتصير الدار معدة له باجارتها انما تصير معدة اذا بناها لذلك اواشتراها له وباعداد البايع لاتصير معدة فی حق المشتری الغاصب اذا آجر منافعه مضمونة من مال وقف او يتيم اومعد فعلی المستأجر المسمی لا اجر المثل ولايلزم للغاصب اجر المثل انما يرد ما قبضه من السكنی بتأويل عقد سكنی المرتهن (اشباه فی الغصب)

زيد معد للاستغلال اولان ملك كرمدخانه سنی عمروه برسنه تمامنده دك اوتوز بيك اقچه يه ايجار وتسليم ومبلغ مزبوری قبض ايدوب عمرو سنه تمامنده دك ضبط ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده عمرو ورثه ايله تجديد عقد اجاره ايتمدين كرمدخانه يی ايكی سنه دخی ضبط ايلسه عمرو اول سنه لرده تصرفيچون كرمدخانه نك اجر مثلنی ورثه يه ويردكن ورثه راضيلر اولميوب مجرد مقدما اوتوز بيك اقچه يه استيجار ايتمشيدك ديو اوتوز بيك اقچه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(استأجر دارا اوحماما شهرا ثم سكنه شهرين لايلزم اجر الشهر الثانی وعن بعض المشايخ انه يلزم وفرق الكرخی بين المعد للاستغلال وغير المعد له والزم فی المعد لا فی غيره بلا فصل بين الحمام والدار وبه يفتی (من اجارات البزازية فی مسائل الشيوع)

زيوف اقچه رايج ايكن زيد معد للاستغلال اولان دكاننی عمروه مدت معلومه تمامنده دك شوقدر اقچه

اجرت ایله ایجار و تسلیم ایدوب بعده مدت اجاره تمامنده اجر مسمایی الوب زیوف اقچه کاسد اولدقدنصکره زید عمرو ایله تجدید عقد اجاره ایتمدین عمرو برمدت دخی دکانی تصرف ایلسه زید مدت مزبوره ده دکانک اجر مثلنی عمرودن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(سکن دارا معدة للغلة اوزرع ارضا معدة للاستغلال من غیر استیجار تجب الاجرة و به یفتی کذا اذا دخل حماما (منیة المفتی فی کتاب الاجارة)

زید عمروک اوکوزینی عمروک اذنسز الوب خرمنی دوکسه عمرو زیددن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(استکری دابة لمسیرة فرسخ فسار علیها سبع فراسخ فعلیه من الکراء مقدار ماشرط وفیما زاد علی الفرسخ وهو غاصب فلا اجر علیه ولو ارضی صاحب الدابة بشیء کان له خیرا فی الآخرة (من اجارات التاتارخانیة فی الفصل الرابع والعشرین نقلا من شرح الطحاوی مثله فی العمادیة والفصولین) وظهر من هذا ان الدابة لایعطی لها حکم المعد للاستغلال وافتی ابوالسعود فیمن غصب دابة مکار واستعملها ایاما بانه لایجب الاجر (المولی المرحوم کربنشی مصطفی افندی)

زید عمروک قاطرینی غصبا اخذ و برمدت استعمال ایلسه عمرو قاطری الدقده زیددن اجرت نامنه نسنه المغه قادراولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زید عمروک ملک منزلنده برمدت عاریت طریقیله ساکن اولسه عمرو مدت مزبوره ده سکناسیچون زیددن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته فی اول الباب فی السؤال الثانی من مجمع الفتاوی)

زید زوجه سی هندک منزلنده اجرتی قوانسز هند ایله برمدت ساکن اولسه هند زیددن اجرت نامنه نسنه المغه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(سئل عن رجل سکن مع زوجته فی دار لها مدة من غیر ان یصرح بالاجارة فطالبت بالاجرة هل یلزمه ذلک اجاب لایلزم اجرة لما سکن برضاها (ابن النجیم) اذا سکن الزوج مع امرأته فی دارها قالوا لااجر لها (قاضیخان فی فصل مایجب الاجر علی المستأجر من کتاب الاجارة ملخصا) وقولنا منافع الغصب غیر مضمونة یشمل ما اذا سکن الغاصب الدار المغصوبة ورکب الدابة اوعطلها لایضمن شیئا عندنا (بزازیه فی کتاب الغصب)

هند اون ایکی یاشنده اولان اوغلی زید صغیرک ملک منزلنده زید ایله ساکنه ایکن نفسنی عمروه تزویج ایدوب بعده عمرو زید و هند ایله معا منزل مزبورده اجرتی قوانسز برمدت ساکن اولسه زید بالغ اولدقده عمرودن مدت مزبوره ده سکناسیچون اجرت المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ورایت فی کتاب الفوائد سئل صاحب المحیط عن امرأة لها ولد صغیر وللصغیر دار هل لها ان تسکن فی دار ولدها الصغیر قال ان لم یکن لها زوج لها ذلک بحکم الحاجة وان کان لها زوج لیس لها ذلک لان سکناها وجب علی الزوج فلاتکون محتاجة الی السکنی وکذلک ان کان لها مال وان سکنتها بغیر امر الزوج هل تأثم قال نعم وهل یجب علیها اجر المثل قال ینظر ان کان للصغیر ید قائمة بحیث یقدر علی المنع والتسلیم بان کان الولد ابن عشر سنین اواکثر لا اجر علیها لانه لم یوجد التسلیم وان لم یکن للصغیر ید قائمة بان کان الولد صغیرا یجب علیها اجر المثل وهو جواب المشایخ اما علی جواب الکتاب فلا اجر علیها لانها صارت غاصبة والفتوی علی جواب المشایخ وقال القاضی الامام فخر الدین جاز للام ان تسکن دار ولدها الصغیر وان کان لها زوج ولایجب علیها اجر المثل (من احکام الصغار للاستروشنی فی مسائل الاجارة)

زید قرنداشی عمرو ایله علی الاشتراک مالک اولدیغی قایغی عمروک اذنسز برمدت استعمال ایلسه عمرو زیددن مدت مزبورده حصه سنک اجر مثلی نامنه نسنه المغه قادراولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(سیجیء مسئلته من مجمع الفتاوی بعد مسئلة قالوا ان فی الدار المعدة للاستغلال انما یجب الاجر

على الساكن اذا سكنها على وجه الاجارة عرف منها بطريق الدلالة امااذاسكن بتأويل عقد او بتأويل ملك كبيت اوحانوت بين رجلين سكن احدهما لايجب الاجر على الساكن وان كان معدا للاستغلال (مجمع الفتاوى فى الاجارة الفاسدة نقلا من المحيط)

زيد عمروايله على الاشتراك طاپوايله تصرفنده اولان ترلالرك برمقدارنده عمروك اذنسز تخمنى نفسيچون زرع ايدوب محصول حاصل اولسه عمروزيده مجرد ترلالرمشترك اولمغله محصولده سكا مشارك اولورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ارض بينهما زرع احدهما كلها يقسم الارض بينهما فاوقع فى نصيبه اقروما وقع فى نصيب شريكه امر بقلعه (ظ) وضمن نقصان الارض هذا اذالم يدرك الزرع امالوادرك اوقرب يغرم الزارع لشريكه نقصان نصف الارض لوانتقصت (جامع الفصولين فى الضمانات)

زيد ملك منزلنى عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت ضبط ايتدكدنصكره زيد بيع مزبور تغريروغبن فاحش ايله اولمشيدى ديو دعوى وتغرير وغبن فاحشى اثبات ايتمكله بيعى فسخ ايدوب منزلى عمرودن السه زيد منزلك مدت مزبوره ده اجرتى نامنه عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل قاضيخان عن رجل اشترى دار وسكنها ثم ظهر مستحقها هل يجب على الساكن اجرام لاقال لا لانه سكنها بحكم الملك وذكر صاحب المحيط قالوا ان فى الدار المعدة للاستغلال انما يجب الاجر على الساكن اذا سكنها على وجه الاجارة عرف منها بطريق الدلالة اما اذا سكن بتأويل عقد أو بتأويل ملك كبيت اوحانوت بين رجلين سكن احدهما لايجب الاجر على الساكن وان كان معدا للاستغلال (مجمع الفتاوى فى الاجارة الفاسدة من الاجارات)

زيد يدنده اولان دكرمنى ملكى اولمق اوزره عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرودخى برمدت ضبط وتصرف ايتدكدنصكره بكراول دكرمنه مستحق چيقوب بعدالاثبات والحكم عمرودن السه بكر عمرودن مدت مزبوره ده تصرفيچون اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل اشترى طاحونة وكان فى يده مدة ثم استحقها مستحق فليس له ان يطالب المشترى بغلة الطاحونة لانها ليست من اجزاء المبيع بل من كسبه وفعله (جواهر الفتاوى فى كتاب البيوع من الباب الخامس)

زيد معد للاستغلال اولان بردكانى ملكى اولمق اوزره عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت تصرف ايتدكدنصكره زيدك اوكى اوغلى بكرمتوفانك ورثه سى اول دكان بكرك اولوب زيد فضولا بيع ايتدكدنصكره بكر مجيز اولمدين فوت اولوب دكان بزه انتقال ايلدى ديو دعوى و بعدالاثبات والحكم عمرودن السه لرعمروك دكانى تصرفيچون عمرودن اجرمثل المغه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(حوانيت مستغلة سكن واحد فى حانوت منها قال ابن سلمة يجب اجرالمثل وان ادعى الغصب لا يصدق اذاكان مقرا بالملك للمالك وان ادعى الملك لايلزم الاجروان برهن المالك عليه (من اجارة البزازية فى آخر المتفرقات)

زيد عمروايله على الاشتراك مالك اولديغى دكانى عمروك اذنسز بكره بيع وتسليم ايدوب بكر دخى برمدت ضبط وتصرف ايتدكدنصكره عمروحصه سنده بيعى مجيز اولميوب دكاندن حصه سنى ضبط ايلسه عمرو بكرك دكاندن حصه سنى تصرفيچون بكردن اجرت المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(منافع المعد للاستغلال مضمونة الااذا سكن بتأويل ملك اوعقد كبيت سكنه احد الشريكين (اشباه فى كتاب الغصب) وفى الملك المشترك لايلزم الاجر على الشريك اذا استعمله كله وان كان معدا للاجارة (قنية فى باب سكنى الوقف)

زيد برعرصه يى ملكمدر ديو عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده عمروعرصه يى برمدت بكره ايجار ايدوب اجرتنى الوب استهلاك ايتدكدنصكره بشرعرصه يه مستحق چيقوب بعدالاثبات والحكم عرصه يى عمرودن السه بشراجرت مزبوره يى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الظاهر ان الرد والتصدق انما يعمل به اذا كان الاجرة قائمة واما اذا كانت مستهلكة فلا يجب الضمان لانه ذكر فى الهداية والكافى فى كتاب الغصب ان الخبيث لا يعمل فى التضمين بل يعمل فى التصدق لان الانسان لا يضمن باتلاف مال نفسه فليتأمل (منه المولى المرحوم انقروى محمد افندى)

زيد عمروك ملك منزلنى غصبا اخذ و برمدت بعض كسنه لره ايجار واجرتنى الوب استهلاك ايلسه عمرو اجرت مستهلكه يى زيده تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وتصدق باجره عطف على ضمن اى اذا غصب عبدا مثلا وآجره واخذ اجرته فنقصه بالاستعمال وضمن ما نقص تصدق باجر اخذه عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى واصله ان الغلة للغاصب عندنا خلافا للشافعى لان المنافع لا تتقوم الا بالعقد والعاقد هو الغاصب فهو الذى جعل منافع العبد مالا بعقده فكان هو اولى ببدلها و يؤمر ان يتصدق بها لاستفادتها ببدل خبيث وهو التصرف فى مال الغير (درر غرر فى اوائل الغصب) وان كان الغاصب اخذ الاجر يتصدق به او يرده على المغصوب منه (من المحيط البرهانى فى كتاب ما يمنع الانسان وما لا يمنع)

هند زيد ايله على الاشتراك مالكه اولديغى عقارى زيدك اذنسز عمروه مدت معلومه تمامنه دك شوقدر اقچه يه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى مدت معلومه تمامنه دك ضبط ايتدكدنصكره هند اجر مسمايى عمرودن السه زيد اجر مسمادن حصه سنى هنددن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز اما هندده دخى طيب اولماز

(فلو آجر واخذ الاجر يرد على شريكه نصيبه لو قدر والا تصدق به لتمكن الخبث فيه لحق شريكه فكان كغاصب اجر يتصدق بالاجر او يرده على المالك واما نصيبه فيطيب له اذ لا خبث فيه (من الفصولين فى التصرف فى الاعيان المشتركة من الفصل الخامس والثلثين)

زيد قرنداشلرى هند وزينب ايله على الاشتراك مالك اولوب صماقو تعبير اولنور كارخانه يى هند وزينبك اذنلرنسز عمروه مدت معلومه تمامنه دك اجرت معلومه ايله ايجار وتسليم عمرو دخى مدت تمامنه دك ضبط ايدوب اجر مسمايى زيده ويرسه هند وزينب كارخانه دن حصه لرينى تصرفيچون عمرودن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(دار بين اثنين غاب احدهما وآجرها الآخر واخذ الاجرة فللغائب ان يشاركه فى الاجرة قال رضى الله تعالى عنه فهذا اشارة الى ان العاقد لم يملك الاجرة (ص) اشار الى انه يملكها ويتصدق بحصة شريكه للخبث كالغاصب (قنية فى الاختلاف بين الشريكين فى الشركة)

زيد عمروك معد للاستغلال اولان ملك منزلنده اجرت قوانسز برمدت ساكن اولسه عمرو منزلك مدت مزبورده اجر مثلنى زيددن طلب ايتدكده زيد بمجرد اجرت قول اولنمدى ديو ويرمامكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(سكن دارا معدة للغلة اوزرع ارضا معدة للاستغلال من غير استيجار تجب الاجرة و به يفتى كذا اذا دخل حماما (منية المفتى فى اوائل كتاب الاجارة)

زيد عمروك معد للاستغلال اولان سفينه سنى تغلبا ضبط وارپه تحميل ايدوب برمحله كوتورسه عمرو زيددن سفينه يى تصرفيچون اجر مثل المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته آنفا من المنية)

زيد عمروك معد للاستغلال اولان ملك منزلنى تغلبا ضبط و بش سنه ايچنده ساكن اولسه عمرو منزلى الدقده سنين مزبوره ده سكناسيچون زيددن اجر مثل المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

زيد بر دكرمنى ملكمدر ديو عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده عمرو اول دكرمنى برمدت بعض كسنه لره ايجار واجرتنى آلوب استهلاك ايتدكدنصكره بكر دكرمنه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم دكرمنى عمرودن السه بكر اجرت مرقومه يى عمروه تضمينه

(قادر)

قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته من مجمع الفتاوى فى الاجارة الفاسدة من كتاب الاجارة نقلا عن قاضيخان)

زيد هند ايله بروقف منزله على الاشتراك متصرفلر ايكن زيد برمدت اول منزلده تغلبا مستقلا ساكن اولوب مدت مزبورهده منزلك اجر مثلنى متولى يه ويرسه هند مجرد منزلده برمدت مستقلا ساكن اولمغله حصه‌م مقابله سنده بكا شوقدر اقچه ويرديو جبره قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(اذا استعمل الوقف كله بالغلبة بدون اذن الآخر فعليه اجر حصة الشريك سواء كانت وقفا على سكناهما اوموقوفة للاستغلال وفى الملك المشترك لا يلزم الاجر على الشريك اذا استعمله كله وان كان معدا للاجارة وليس للشريك الذى لم يستعمل ان يقول للاخر انا استعمله بقدر ما استعملته لان المهاياة انما تكون بعد الخصومة (من وقف البحر فى شرح قوله ولايقسم وان وقف على اولاده

(نوع فى الوقف)

زيد بروقف عرصه يى برمدت تغلبا ضبط وزراعت ايلسه متولى عرصه نك مدت مزبورهده اجر مثليله نقصان ارضدن ازيدنى زيددن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(واذا غصب ارض وقف وزرعها وانتقصت الارض بزراعتها ينظر الى نقصانها والى اجر مثلها فايهما اكثر يجب على الغاصب (احكام الصغار فى الاجارة ملخصا)

زيد بروقف دكانى تغلبا ضبط وعمروه بيع وتسليم ايدوب عمرودخى برمدت ضبط ايدوب متوليسى دكانى الدقده عمروك مدت مزبورهده تصرفيچون عمرودن اجر مثل المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(وفى فوائد صاحب المحيط اذا اشترى دارا وسكنها ثم ظهر انها وقف او كانت للصغير يجب اجر المثل صيانة للوقف والصغير (عماديه) شرى بيتا وسكنه ثم ظهر انه وقف اوللصغير يجب اجر مثله (جامع الفصولين فى الفصل الثالث عشر)

توليت وسكناسى واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزلده اجانبدن زيد برقاچ سنه تغلبا ساكن اولسه حالا اولاد منزلى زيددن الدقلرنده اول سنه لرده سكناسيچون زيددن وقف ايچون اجر مثل المغه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولورلر

(لم يضمن منافع الغصب اى فى ظاهر الرواية ويفتى بضمان فى الوقف ومال اليتيم والمعد للغلة يعنى يجب اجر المثل (فى الفصل الثالث عشر من الفصولين)

توليت وسكناسى برمسجدك امامنه مشروطه وقف منزلده اول مسجدك امامى اولان زيد زوجه‌سى هند ايله معا يكرمى سنه ساكن اولدقدنصكره زيد فوت اولوب يرينه عمرو امام اولدقده منزل مزبورى الوب آخره ايجار ايلسه عمرو هنددن سنين مزبورهده زيد ايله سكناسيچون اجر مثل نامنسه نسنه المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته من الفصولين قبل مسئلة)

ربعى وقف مسجل وماعداسى عمرو وبكرك ملكلرى اولان حمامى عمرو وبكر تغلبا برقاچ سنه مستقلا ضبط وتصرف ايلسه‌لر متولى حمامك ربعنى وقف ايچون ضبط ايتدكده عمروو بكرك سنين مزبورهده اول ربعى تصرفلريچون مزبورلردن اجر مثل المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(مرت مسئلته قبل مسئلتين من الفصولين)

سكناسى واقفك عتقاسنه مشروطه اولان وقف منزلده عتقادن زيد سائر عتقا اذنلرنسز برمدت تغلبا مستقلا ساكن اولسه متولى سائر عتقانك مدت مزبورهده حصه لرينك اجر مثلنى وقف ايچون زيددن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(احد الشريكين اذا استعمل الوقف كله بالغلبة اوغيره بدون اذن الآخر فعليه اجر حصة الشريك سواء كان وقفا على سكناهما اوموقوفا للاستغلال (من وقف القنية) والمراد به لزوم الاجر للوقف اذا كان موقوفا للسكنى (چوى زاده رحمه الله)

(نوع فى مال الصغير)

زید عمرو وبکر صغیرلرك برچفت اوكوزلرینی غصبا اخذ و برمدت استعمال ایلسه صغیرلرك وصیلری بشر اوكوزلرك مدت مزبوره ده اجر مثلارینی زیددن المغه قادراولورمی ✱ الجـواب ✱ اولور

(من استخدم عبد غیره او بعثه فی حاجته اوركب دابته اوحمل علیها شیئا بغیراذنه فهوضامن فاذارده سالما فلا اجر علیه الا ان یكون للیتیم كما صرح فی جامع الفصولین حیث قال ولم یضمن منافع الغصب فی ظاهر الروایة ویفتی بالضمان فی الوقف ومال الیتیم والمعد للغلة یعنی یجب اجر المثل

(تكمله للقدوری فی الوقف)

زید عمرو صغیری ولیسی اذنسز برمدت استخـدام ایتدكدنصكره صغـیر فوت اولسـه ورثه سی صغیرك اول مدتده خدمتنك اجر مثلنی زیددن المغه قادر اولورلرمی ✱ الجواب ✱ اولورلر

(عت عج كب وغیرهم) یتیم صغیر لیس له اب ولا ام ولا عم استعمله اقرباؤه بغیراذن القاضی و بغیر الاجارة عشرین سـنة فله بعد البلوغ ان یطالبهم باجر مثل فیها

(قنیه فی اوائل كتاب الاجارة)

زید هند صغیره نك عرصه سـنی برمدت تغلبا ضبط وزراعت ایلسـه هند بالغه اولوب عرصه سنی الدقـده مدت مزبوره ده عرصه نك اجر مثلیله نقصـان ارضدن ازیدینی زیددن المغـه قادره اولورمی ✱ الجـواب ✱ اولور

(یفهم جوابه مما مر فی اول باب نوع فی الوقف من احكام الصغار)

زید قرنداشی عمرو صغیر ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی منزلی برمدت تغلبا مستقلا ضبط وتصرف ایلسـه صغیر بالغ اولدقده صغرنده حصه سـنی تصرفیچون زیددن اجر مثل المغـه قادر اولورمی ✱ الجواب ✱ اولور

(سئل شمس الدین محمد الوفائی عن الشریك اذا سكن فی الدار المشتركة بینه و بین یتیم مدة فهل یلزم له الاجرة عن حصته اجاب نعم تلزم (نقد المسائل فی الاجارة) اجر المثل یجب فی مواضع منها فی غصب المنافع اذا كان المغصوب مال یتیم او وقف اومعد للاستغلال

(اشـباه فی الفن الثالث فی اجر المثل ملخصا)

هند اون ایكی یاشـنده اولان قز قرنداشی زینب صغیره ایله علی الاشـتراك مالكه اولدیغی منزلده زینب ایله معا برمدت ساكنه اولسـه زینب بالغه اولدقده هنددن حصه سیچون اجرت المغه قادره اولورمی ✱ الجواب ✱ اولماز

(یفهم جوابه مما مر من احكام الصغار للاسـتروشنی قبل ورقة)

زیدك وصیلری اولدیغی صغارك ایكی منزللری اولمغله زید صغاری برمنزلده اسكان ایدوب كندیسی آخر منزلده برمدت ساكن اولسه صغار بالغ اولدقلرنده صغرلرنده سكناسیچون زیددن اجر مثل المغه قادر اولورلرمی ✱ الجواب ✱ اولورلر

(یفهم جوابه مما مر من ان منافع الغصب لاتضمن الا فی ثلثة)

زید وصیسی اولدیغی صغیرك دكاننی ایجار ایتیوب كندیسی برقاچ سنه ایچنده ساكن اولسه صغیر بالغ اولدقده صغرنده سكناسیچون زیددن اجر مثل المغه قادراولورمی ✱ الجواب ✱ اولور

(یفهم جوابه مما مر آنفا)

هند زید صغیرك ملك دكاننی فضولا عمروه بیع وتسلیم ایلسـه زید بالغ اولد قده دكانی عمرودن المغه قادراولورمی ✱ الجواب ✱ اولور

بوصورتده عمرو دكانی برمدت ضبط وتصرف ایتمش اولسه صغیر بالغ اولوب دكانی الدقده صغرنده تصرفیچون دكانك اجر مثلنی عمرودن المغـه قادراولورمی ✱ الجواب ✱ اولور

(مرت مسـئلته من جامع الفصولین قبل خمس مسـائل)

زید فوت اولوب صغیر اوغلی عمروی وسـائر ورثه سـنی ترك ایتدكدنصكره سـائر ورثه قبل القسمـة

ترکه‌دن بر منزلدن حصه‌لرینی بکره بیع ایتدکلرنده صغیرك حصه‌سنی دخی فضولا بکره بیع وتسلیم ایدوب بکر دخی برمدت تصرف ایلسه عمرو بالغ اولوب منزلدن حصه‌سنی بکردن الدقده صغرنده حصه سنی تصرفیچون بکردن اجرمثل المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(مرت مسئلته من الاشباه)

زید وصیسی اولدیغی صغیرك یری دخی ملك دکرمنی مسوغ شرعی یوغیکن عمروه بیع وتسلیم ایدوب عمرو دخی برمدت تصرف ایلسه صغیر بالغ اولوب دکرمنی عمرودن الدقده صغرنده عمروك تصرفیچون عمرودن اجرمثل المغه قادر اواورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته مرارا)

(فی ضمان الاجیر وعدمه)

زید جاریه سی هندی دلاله اولان زینبه بیع ایچون ویردکدنصکره اول جاریه زینبك یدنده حتف انفها فوت اولسه زینبه ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(الفرق بین الاجیر المشترك والخاص مااشاراليه فی المغنی بان الاجیر المشترك من وقع العقد فی حقه علی العمل کالو استأجر خیاطا لیخیطله هذا الثوب بدرهم واجیر الوحد من وقع العقد فی حقه علی المدة کالو استأجر انسانا شهرا لیخدمه (من النقایة شرح الهدایة فی فصل فی ضمان الاجیر من کتاب الاجارة) وعندهما یضمن ان امکن التحرز منه کالغصب والسرقة بخلاف مالا یمکن کالموت

(ملتقی الابحر)

زید جاریه‌سنی بیع ایچون اجرت ایله دلاله اولان هنده ویروب هند دخی جاریه یی بازاره کتورر کن هندك تعدی وتقصیر نسز جاریه غائبه اولسه ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ ضمان بالنصف اختیار اولنمشدر

(والاجیر المشترك ضمن ماجنت یده بالاجماع وکذا ماهلك فی یده بلاصنعه عندهما لو امکن التحرز عنها والا لا وقال ابوحنیفة وزفر والحسن رحمهم الله تعالی لایضمن وهو القیاس سواء هلك بامر یمکن التحرز عنه کسرقة وغصب اولایمکن کحرق غالب اوغارة غالبة وقیل قول ابی حنیفة رحمه الله قول علی رضی الله عنه وقولهما قول عمر رضی الله عنه ولاجل اختلاف الصحابة رضی الله عنهم اختار المتأخرون الفتوی بالصلح علی النصف جبرا عملا بالقولین

(فی الفصل الثالث والثلثین من الفصولین)

زید جاریه سی هندی دلاله اولان زینبه بیع ایچون ویردکده شرایه طالب اولنلرك منزلنده قومغه اذن ویرمکله زینب دخی هندی شرایه طالب اولان عمروك منزلنده قویوب بعده هند عمروك منزلندن اباق ایلسه زید هندك قیمتنی زینبه تضمینه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وفی الظهیریة الدلال لووضع عند طالب فضاع قالوا لایضمن لوکان مأذونا بالدفع الی من یرید الشراء قبل البیع لانه اولم یکن مأذونا به ضمن (من ضمانات الفضیلی الجمالی) دفع الی دلال ثوبا لیبیعه فدفع الدلال الی رجل یرید الشراء ثم نسیه لم یضمن وهذا اذا اذن له المالك بالدفع اذلا تعدی حینئذ اما اذا لم یأذن فیه ضمن (من المحل المزبور)

برقریه اهالیسنك صغرتماجلری اولان زید اهالینك صغرلرینی رعی ایدرکن ایچلرندن عمروك اوکوزی حتف انفه هلاك اولسه زیده ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته من ملتقی الابحر قبل مسئلة)

زید عمروه شوقدر قیون ویردکده کورکوزت سنه‌ده بکا شوقدر محصول ویر محصولك ماعداسی وجمله فروعی سنك اولسون قیونلرك بعضی هلاك اولورسه مالکدن تکمیل ایله دیوب بوقول ایله ویردکدنصکره قیونلرك برقاجی حتف انفه هلاك اولسه زید هلاك اولان قیونلری عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا شرط علی الراعی ضمان ماتلف بفعله فهو جائز لایفسد العقد لانه یقتضیه العقد واذا شرط علیه

ضمان مامات يفسد العقد (عماديه فى ضمان الراعى)

برقريه اهاليسنك صغر تماجلرى اولوب اجير مشترك اولان زيد اهاليسنك حيوانلرينى رعى ايدركن ايچلرندن عمروك باركيرى زيدك تعدى وتقصير نسز بكرك باركيرينى مرعاده دپوب اهلاك ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى ※ الجواب * ضمان بالنصف اختيار اولنمشدر

(وفى السراجية انتى بعض المشايخ بالصلح على نصف القيمة فيما تلف فى يد الاجير المشترك بغير صنعه فى شئ يمكن الاحتراز عنه فى الجملة (تاتارخانية فى الفصل الثامن والعشرين من كتاب الاجارة) برقريه اهاليسنك صغر تماجلرى اولان زيد اهالينك صغرلرينى رعى ايدركن ايچلرندن عمرو و بكرك صغرلرى بشرلك اكنى يمكله صوباشى اولان خالد عمرو و بكردن جريمه نامنه شوقدر اقچه السه عمرو و بكر زيده سن صغرلريمزى حفظ ايتميوب اكنه كيرمكله اقچه مز الندى اويله اوليجق مبالغ مز بورى ضامن اول ديمكه قادر اولورلرمى ※ الجواب ※ اولمازلر

(والمظلوم لايظلم غيره ضمانات فضيلية فى تصرفات الوصى ومن ظلم لايظلم (ضمانات الاوصياء من ضمانات الفضيلية)

زيد عمرو رئيسى شوقدر طوزينى سفينه سيله آخر دياره كتورمك ايچون استيجار ايدوب عمرو دخى كتورركن سفينه فورتنه دن غرق اولوب طوز هلاك اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى ※ الجواب ※ اولماز (مرت مسئلته فى اول الباب)

زيد بعض اثوابنى عمرو خياطه دكمك ايچون ويروب عمرو دخى معتاد اوزره دكانده ديكركن حريق غالب واقع اولوب احتراز ممكن اولمامغله اثواب مرقومه محترقه اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى ※ الجواب ※ اولماز

(ولو هلك العين فى يده ان كان قبل العمل لابصنعه لاضمان عليه و بعد العمل لاضمان ولا اجر عند ابى حنيفة وعندهما يجب الضمان الا اذا هلك بامر لايمكن التحرز عنه كالحرق والغرق الغالب والعدو المكابر (من مختصر محيط السرخسى للخبازى فى الاجارات من باب ضمان الاجير المشترك)

زيد شوقدر قوشاق بافته سنى سراج اولان عمروه قولاك چكرمك ايچون ويردكدنصكره عمرو كيجه زيدك اذنيله اول بافته لرى دكانده قودقده اول كيجه سيل غالب واقع اولوب عمروك دكانى باصوب دكان منهدم اولمغله بافته لرى تخليص ممكن اولميوب ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى ※ الجواب ※ اولماز

(والاجير المشترك لايضمن عند ابى حنيفة ويضمن عند صاحبيه الا من غرق غالب اوغارة غالبة (خزانة الاكمل فى الاجارة)

زيد اثوابنى تطهير ايچون جامه شوى اولوب اجير مشترك اولان عمروه ويروب عمرو دخى دكاننده حفظ ايدوب يومق اوزره ايكن عمروك تعدى وتقصير نسز اول اثواب سرقه اولنوب ضايعه اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * ضمان بالنصف اختيار اولنمشدر

(والاجير المشترك ضمن ماجنت يده بالاجماع وكذا ماهلك فى يده بلاصنعه عندهما لوامكن التحرز عنها والا لا وقال ابو حنيفة وزفر والحسن رحمهم الله لايضمن وهو القياس سواء هلك بامر يمكن التحرز كسرقة وغصب اولا يمكن كحرق غالب اوغارة غالبة وقيل قول ابى حنيفة قول على رضى الله عنه وقولهما قول عمر رضى الله عنه ولاجل اختلاف الصحابة اختار المتأخرون والفتوى بالصلح على النصف جبراعملا بالقولين (من جامع الفصولين) واعلم ان الاجير المشترك لايضمن ماهلك فى يده بسبب لايمكن التحرز عنه اجماعا كموت حتف انفه وحريق غالب وغارة غالبة هذا لوثبت الموت ونحوه بتصادقهما او بالبينة فاما اذا ادعى الموت ونحوه وجحد رب الغنم او المتاع فعند ابى حنيفة رحمه الله القول للاجير المشترك مع يمينه وعندهما القول لرب الغنم او المتاع

(كذا فى الجوهرة مختصر الخلاصة نقل عن صرة الفتاوى فى اواسط كتاب الاجارة)

زید عربه‌جی اولان عمروه اجرتله آخر دیاره کتورمك ایچون بعض اشیا ویروب عمرو دخی کوتوررکن اثناء طریقده عمروی حرامیلر باصوب اشیاء مزبوره‌یی غارت ایلسه‌لر عمروه ضمان لازم اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(والمتاع امانة فی یده ان هلك لم یضمن شیئا عند ابی حنیفة و یضمنه عندهما الا من شئ غالب کالحریق والعدوا لمکابر (بدایه فی الاجارة)

زید شوقدر پرنجی آخر دیاره کوتورمك ایچون عربه‌جی طائفه سندن برقاج کمسنه‌لرك عربه‌لرینه تحمیل ایدوب مزبورلر دخی کوتوررلرکن اهل عرف طائفه سندن عمرو پرنجی تغلبا اخذ ایدوب اول کمسنه‌لر دفعه قادر اولماسه‌لر اول کمسنه‌لره ضمان لازم اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

زید عربه‌جی اولوب اجیر مشترك اولان عمروه اجرتله بربلده‌یه کوتورمك ایچون شوقدر اشیا ویروب کندی بیله کیتمیوب عمرو عربه سیله کوتوررکن اشیاء مزبوره‌نك برمقداری عمروك تعدی وتقصیرنسز سرقه اولنسه عمروه ضمان لازم اولورمی ✵ الجواب ✵ ضمان بالنصف اختیار اولنمشدر

(واعلم بان الاجیر المشترك ضامن لما جنت یده وما هلك بصنع منه یضمنه ایضا عند ابی یوسف ومحمد رحمهما الله وهو قول عمر وعلی رضی الله تعالی عنهما وعند ابی حنیفة رحمة الله علیه لاضمان علیه فی ذلك وهو قول علی رضی الله تعالی عنه فی روایة ولاجل اختلاف الصحابة اختار المتأخرون الفتوی بالصلح عن النصف کذا ذکره شمس الائمة السرخسی

(ظهیریه فی القسم الاول من الاجارات)

زید عربه‌جی اولان عمروه اجرتله بربلده‌یه کوتورمك ایچون شوقدر تورنج تسلیم ایدوب کندی بیله کیتمیوب عمرو عربه سیله کوتوررکن من غیر ضرورة یولدن صاپوب قریه سنه اوغرایوب برقاج کون مکث ایتمکله تورنجلر بالکلیه چوریوب ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی ✵ الجواب ✵ اولور

(ترك الحمال فی مفازة وتهیأ له الانتقال فلم ینتقل فتلف المتاع بسرقة اومطر ضمن وتأویله لوکان المطر والسرقة غالبا یکون مضیعا (جامع الفصولین) و فی المحیط یشترط مع هذا ان لایکون معه صاحب المتاع حتی لوکان معه لایضمن (ضمانات فضیلیة فی ضمان الحمال من الاجارة)

برقاج کمسنه‌لر برمقدار متاعلرینی قایقجی اولان زیدك قایغنه براسکله‌یه نقل ایچون اجرتله تحمیل ایدوب کندیلری قایغه کیروب زید ایله کیدرلرکن اول اسکله‌یه وارمدین قایق آخر اسکله‌یه یناشوب مزبورلر متاعلری یانلرنده ایکن متاعك برمقداری سرقه اولنسه زیده ضمان لازم اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زید برمقدار متاعنی آخر دیاره کوتورمك ایچون عمرو رئیسه ویروب عمرو دخی کوتوررکن اثناء طریقده فورتنه اولوب غرق احتمالی غالب اولمغله عمرو سفینه‌یه خفت کلمك ایچون اول متاعی دریایه القا ایلسه زید اول متاعك وقت القاده اولان قیمتنی عمروه تضمینه قادر اولورمی ✵ الجواب ✵ اولور

(اشرفت السفینة علی الغرق فالقی بعضهم حنطة غیره فی الماء حتی خفت یضمن قیمتها فی تلك الحال (من غصب القنیة فی اواخر الباب الثانی کذا فی نقد الفتاوی) قلت وکذا کل مکیل او موزون تشرف علی الهلاك مضمون بقیمته فی ذلك الوقت کسفینة موقرة اخذت فی الغرق فالقی الملاح مافیها من المکیل والموزون یضمن قیمتها ساعته (زاهدی فی اوائل الغصب)

زید برساعتنی ساعتجی اولوب اجیر مشترك اولان عمروه اجرت ایله مرمت ایتمك ایچون ویردکدنصکره ساعت عمروك تعدی وتقصیرنسز سرقه اولنوب ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی ✵ الجواب ✵ ضمان بالنصف اختیار اولنمشدر (مرت مسئلته قبل ثلث مسائل من الظهیریة)

زید ملك عرصه سنده منزل بنا ایتمك ایچون عمرو نجاری استیجار ایدوب عمرو دخی معتاد اوزره بنا ایتدکدنصکره برقاچ سنه مرورنده منزل منهدم اولسه زید عمروه مجرد منهدم اولمغله تکرار بنا ایله دیو جبره قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولماز

(استأجر اجیرا لیبنی له حائطا اولیحفر بئرا فی ملك المستأجر ففعل ثم انهدم یجب الاجر ولیس علی الاجیر اصلاحه (من ضمانات العمادیة کذا فی الفصولین فی ضمان النجار والبناء)

زید حمامده واردقده ناظر اولان عمرو زیده یرکوستروب زید دخی صویونوب اثوابنی اول محلده براغوب حمامه کیردکدنصکره عمرو اول اثوابی اول محلدن رفع وآخر محله وضع ایدوب بعده زید چیقدقده اثوابم اراسنده بر جزدان ایچنده شو قدر غروشم وار ایدی دیو عمرودن دعوی وعمرو یوغیدی دیو انکار ایدوب زیدك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله عمرودن نسنه المغه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولماز

(اشتراط الضمان علی الامین باطل ولهذا لوشرط علی الحمامی الضمان ان ضاعت ثیابه کان باطلا ولاضمان علیه وهو اختیار الفقیه ابی اللیث قال فی الخلاصة وبه یفتی
(من البحر الرائق فی اول الودیعة)

زید حمامه واردقده ناظر اولان عمرو زیده یرکوستروب زید دخی صویونوب اثوابنی اول یرده وضع ایدوب حمامه کیردکدنصکره چیقوب کتدکده بازوبندینی اول یرده براقمغله عمرو بازوبندی بولوب حمامجی اولان بکره حفظ ایچون ویروب بکر دخی حفظ اوزره ایکن بکرك تعدی وتقصیرنسز بازوبند سرقه اولنوب ضایع اولسه بکره ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولایختلج بالبال توهم کون الحمامی اجیرا مشترکا فی حق ضمان ثیاب من دخل الحمام لانه مودع فیه وان کان یعمل لغیر واحد فی الحمام کما صرح به البرهانی وقاضیخان وولوالجی وغیرهم ونقل ابن غانم فی ضماناته مسئلة علی عدم الضمان فیما سئل عنه وهی هذه صورتها لودفع ثیابه الی صاحب الحمام واستأجره وشرط علیه الضمان اذا تلف قال الفقیه ابو بکر یضمن الحمامی اجماعا وکان یقول لایجب علیه الضمان عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی اذا لم یشترط علیه الضمان والفقیه ابو جعفر سوی بینهما وکان یقول یفتی بعدم الضمان قال الفقیه ابو اللیث وبه نأخذ ونحن نفتی بعدم الضمان وانما قلنا انه مودع فی حق ضمان الثیاب لانه لاشك انه اجیر مشترك فی الحمام اذا یستأجر الحمام لیدخل فیه الناس والاجیر المشترك من یعمل لغیر واحد کما مر تقریره فی ضمان الاجیر فان قیل هل له نظیر فی الفقه قلنا نعم له فی الفقه نظیر کما مر فی ضمان الاجیر ایضا لکن التکرار لوجوب الاعتناء لغفلة اکثر الناس کما قالوا وهی ما صورته اعطاء مصحفا لیعمل له غلافا اوسکینا لیعمل له نصابا فضاع المصحف والسکین لم یضمن لانه استأجره علی ایقاع العمل فی غیرهما لا فیهما ولیسا بتابع لذلك العین فکان فیهما کالمودع والمودع لایجب علیه الضمان الا بالتعدی والتقصیر ولم یوجد فلا یجب علیه الضمان (من الذخیرة من الرابع والعشرین من الاجارة)

زید برلعل طاشی قیومجی اولان عمروه اجرت ایله یوزك یاپمق ایچون ویردکدنصکره اول طاش عمروك تعدی وتقصیرنسز عمروك یدندن سرقه اولنوب ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ ضمان بالنصف اختیار اولنمشدر (مرت مسئلته من مختصر محیط السرخسی)

زید شوقدر اشیاسنی آخر دیاره کتورمك ایچون عمرونك سفینه سنه تحمیل ایدوب عمرو دخی کوتوررکن سفینه عمروك تعدی وتقصیرنسز فورتنه دن غرق اولمغله اشیاء مزبوره ضایع اولوب عمرو برطریقله خلاص اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ذکر فی فتاوی الصغری اذا غرقت السفینة ان کانت من ریح اصابتها او موج اوجبل صدمها من غیر مد الملاح وفعله لایضمن بالاتفاق وان کان بفعله ان خالف بان جاوز المعتاد یضمن بالاجماع

(واکذا)

وكذا ان لم يجاوز عندنا لانه اجيرمشترك فيضمن بجناية يده (عماديه فى الثانى والثلثين فى ضمان الملاح)

زيد عمرو رئيسك سفينه سنى شوقدر كيل بغداينى فلان اسكله يه كوتورمك ايچون استيجار ايدوب عمرو دخى اولقدر بغداينى سفينه سنه تحميل ايدوب كيدركن روزكار مساعد اولمامغله اثناء طريقده برمدت مكث ايدوب برطريقله تحرز ممكن اولمامغله اول بغدايك برمقدارى عمروك تعدى وتقصيرنسز چوريوب ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وان انكسرت السفينة فدخل فيها الماء فان كان ذلك بفعل الملاح ضمن والا فلا (قاضيخان فى فصل الجمال)

بر تيمه نك اهاليسى عمارته وار دقلرنده تيمه بوابى اولان زيد تيمه قپوسنى آچق قيوب طشره كتدكده تيمه سكاننددن عمروك حجره سى آچيلوب ايچنده بعض اشياسى سرقه اولنسه عمرو زيده بوابلر عمارته وارديغى كونده تيمه قپوسنى قپايه كلمشلردر سن قپامامغله اشيامى ضامن اول ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(استوجر رجل لحفظ خان اوحوانيت فضاع منها شئ قيل ضمن عندابى يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى لوضاع من خارج الحجرة لانه اجير مشترك وقيل لا فى الصحيح وبه يفتى لانه اجير خاص الا ترى انه لواراد ان يشغل نفسه فى صنع آخر لم يكن له ذلك ولوضاع من داخلها بان نقب اللص فلا يضمن الحارس فى الاصح اذ الاموال محفوظة فى البيوت فى يد مالكها وحارس السوق على هذا الخلاف واختيار الخزانة يضمن ماكان خارج السوق لا داخله (جامع الفصولين فى ضمان الحارس وكذا فى الذخيرة)

(نوع فى اجيرالخاص)

زيدك اجيرخاصى اولوب دوه لرينك ساربانى اولان عمرو برمصلحتى ايچون بر يره كيدوب دوه لرينك يانته خدمتكارى اولوب عيالنده اولان بكرى حفظ ايچون براقدقدنصكره دوه لرك ايكيسى بكرك تعدى وتقصيرنسز ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(قال الصدر للمستأجر ان يعير ويودع وهذا ايداع فيملكه المستأجر (من اجارة البزازية فى نوع الراعى والبقار) بقار يحفظ باجر فترك البقر عند رجل ليحفظها ورجع هو الى القرية ليخرج ماتخلفت اولحاجة نفسه فضاع بعض ماكان خارجا قالوا ان لم يكن الحافظ فى عياله ضمن والا فلا (قاضيخان فى فصل البقار من الاجارة) وللراعى ان يرد الغنم مع غلامه او اجيره او ولده الكبير الذى فى عياله اذا لرد من الحفظ وله الحفظ بيد من فى عياله

(جامع الفصولين فى ضمان البقار)

زيد شوقدر صغرلرينى رعى ايچون چوبانى عمروه ويردكده فلان موضعده رعى ايله آخر موضعه كوتورمه ديمشيكن عمرو صغرلرى زيدك تعيين ايلديكى موضعده رعى ايتميوب زيدك اذننسز آخر موضعه كوتوروب رعى اوزره ايكن صغرلر هلاك اولسه لر عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر فى اجارات صاحب المحيط الراعى اذا رعى فى مكان لم يؤذن له بارعى فعطب الغنم اوما اشبهه صار الراعى ضامنا لما عطب ولا اجر له وان سلمت يجب الاجر عليه استحسانا (عماديه فى ضمان الراعى) رعى فى غير المكان المشروط يضمن ماتلف (من اجارة البزازية فى نوع الراعى والبقار) اذا خالف الراعى ورعاها فى غير المكان الذى امره فعطب فهو ضامن لان الراعى فى البعض يكون اجود من البعض

(من الذخيرة فى الرابع والثلثين من الاجارة)

زيدك اجيرخاصى عمرو زيدك حيوانانى مرعاده اوتلادركن ايچلرندن بر باركير قاچدقده طوتمق ممكن اولوب عمرو طوتمق ايچون آردنجه كتديكى تقديرجه سائر حيوانانك ضياعى احتمالى يوغيكن عمرو اهمال وتقصير ايدوب طوتمامغله باركير ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(لوندت شاة فخاف ان يضيع الباقى لا يضمن فى ترك ماند فى الخاص بالاجماع وفى المشترك عندابى حنيفة

لان الامین یضمن بترك الحفظ اذا كان بغیر عـذر (خلاصه)

(فی ضمان المستأجر)

زید رئیس عمروك طوپنی سفینه سنه قویوب فلان بلدهیه كتمك ایچون شوقدر اقچهیه عمرودن استیجار وقبض ایتدكدنصكره زید طوپی سفینهسنه قویوب اول بلدهیه كیدركن شدید روزكار ظاهر اولوب سفینهیی بلدهٔ اخری سمتنه سوروب زید امساكه قادر اولماسغله زیدك صنعنسز روزكار سفینهـدیی بلدهٔ اخرایه كوتورركن حربی كفره راست كلوب سفینهیی وطوپی قهراالوب زید برطریقله خلاص اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب ☼ اولماز

(لانه امین فلا یضمن الا بما ضمن به الامین والمودع وهو التعـدی والتقصیر وعلـیه قول البزازی فی المتفرقات الا ما هلاك بصنعه اوقصر فی حفظه اهـ (المولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

زید عمروك قولی بكری التی آی تمامنه دك سفینه سنده كورك چكدرمك ایچون استیجار وقبض ایدوب برایكی آی كورك چكدردكدنصكره زید بكری كراسته كسدرمك ایچون عمروك اذنسز بشره اعاره وتسلیم ایدوب بشردخی بكری كوتوروب كراسـته كسدرركن اغاج بكرك اوزرینه دوشوب هلاك اولسـه زیده ضمـان لازم اولورمی ☼ الجواب ☼ اولور

(مرت مسئلته آنفـا)

زید عمروك اوكوزینی فلان دیاره واروب كلنجه عربهیه قوشمق ایچون استیجار ایتمكله عربهیه قوشوب اول دیاره كیدركن زیدك صنعنسز اوكوز سورچوب دشمكله هلاك اولسه عمرو مجرد یدكده ایكن هلاك اولدی دیو اوكوزی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته قبل مسئلة من الانقروی)

زید عمروك قاطرینی شوقدر وقیه بغدای تحمیل ایتمك ایچون استیجار وقبض ایتدكدنصكره زید عمروك اذنسز قاطره تسمیه اولنان مقـداردن زیاده بغدای تحمیل ایدوب كوتورركن قاطر زیادهیی مطیق اولماملغله دوشوب هلاك اولسه عمرو قاطری زیده تضمینه قادراولورمی ☼ الجواب * اولور

(وان استأجرها لیحمـل علیه عشرة مخاتیم حنطة فحمل خمسـة عشر مختوما من الحنطة وجاء بالحمار سلیما فهلاك قبل ان یرده الی صاحبه ان كان یعلم ان الحمار یطیق ذلك كان علیه ثلث القیمة وكمال الاجر المسمی وان كان لا یطیق یضمن جمیع القیمة ولا یجب الاجر

(قاضیخان فی فصل اجارة الدواب)

(كتاب اكراه)

برقصبه اهالیسندن هند زوجی زید ایله مهری اوزرینه خلع اولدقدنصكره هند خلع مزبور كراه معتبر ایله اولمشیدی دیو زیددن دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب بعد الحكم مهرینی زیددن السـه زید مجرد قصبهٔ مزبورهدهبك وقاضی اولمغله اكراه متحقق اولماز دیو مهر مزبوری هنددن استردادە قادر اولورمی ☼ الجواب * اولمـاز

(وفی الفتاوی الزوج سلطان زوجته فیتحقق منه الاكراه ولم یذكر الخلاف

(بزازیة فی كتاب الاكراه)

(الزوج اكرهها علی الخلع وقع الطلاق ولا یسقط المهر (من المحل المزبور) وشرط قدرة الحـامل علی ایقاع ماهدد سلطانا كان اولصا یشیر الی ان الاكراه یتحقق من ای ظالم فی ای مكان وای زمان وهذا عندهما (جامع الرموز فی الاكراه) ولو خوف امرأته بالضرب حتی وهبت مهرها منه لا تصح الهبة ان قدر علی الضرب وان اكرهها علی الخلع ففعلت یقع الطلاق ولا یجب المال

(ملتقی الابحر فی مسائل شتی)

زید آخر دیارده ایكن زوجهسی هند ایله مهری اوزرینه خلعه عمروی توكیل ایتمكله عمرو كلوب هند

ایله مهری اوزرینه خلع اولدقدنصکره زید آخر دیاردن کلوب بعده فوت اولدقده هندزیدڭ ورثه سندن زید آخر دیاره کتمزدن مقدم بکا خلعه اکراه ایتمکله مکرهة خلع اولمشیدی دیو دعوی ایلسه دعواسنه التفات اولنورمی ※ الجواب ※ اولنماز

(الاکراه لایتحقق الامن السلطان فی قول ابی حنیفة وفی قول صاحبیه یتحقق من کل متغلب یقدر علی تحقیق ماهدد به وعلیه الفتوی وان غاب المکره عن بصر من اکرهه یزول الاکراه

(قاضیخان من کتاب الاکراه وکذا فی الدرر)

زید صحتنده عمروه فلان جهتدن شو قدر غروش دینم واردر دیو عمروڭ غیابنده اقرار ایدوب بعده مبلغ مزبوری عمروه ادا ایتدکدنصکره زید فوت اولدقده ورثه سی عمرودن سن اقرار مزبوردن مقدم زیدی دین مزبوره اقرار ایله دیو ضرب شدید وحبس مدید ایله تهدید واکراه ایتمکله زید غیابکده وجه محرر اوزره اقرار ایتمشیدی اویله اولیجق اقرار مزبور صحیح اولماز دینی اثبات ایله والا مبلغ مرقومی سندن استرداد ایدرز دیو دعوی ایلسه لر دعوالرینه التفات اولنورمی ※ الجواب ※ اولنماز

(الاکراه بالحبس المؤبد والقید المؤبد لایوجب الاکراه اذالم یمنع الطعام والشراب لعدم الافضاء الی تلف نفس اومال وانما یوجبان غما والتناول للمحرم لازالة الغم لایحل ومن المشایخ من قال اوذا تنعم یقع فی قلبه انه بالحبس المذکور اوبالحبس فی بیت مظلم یخاف علیه التلف غما اوعلی عضو من اعضائه اوعینه بظلمة المکان یحل ومحمد لم یجعل الحبس الذی کان فی زمانه وهو المکث المجرد اکراها(بزازیه فی کتاب الاکراه)

تهدیدنی ایقاعه قادر اولان زید عمروه قاضی یه واروب بکا شو قدر اقچه دینك اولدیغنی اقرار ایله دیو اکراه معتبر ایله اکراه ایتمکله عمرو دخی قاضی یه واروب زیدڭ حضورنده زیده مکرها اولقدر اقچه دین اقرار ایدوب اقراری حجت اولنسه عمروڭ مکرها اقراری ثابت ایکن زید مجرد حجت مرقومه یه بناء مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولور می ※ الجواب ※ اولماز

(سئل فی ذی ولایة علی قریة قادرعلی ایقاع ضرب وحبس ملجئین باهلها طلب من رجل بیع عقارله بهما فباع خائفا منه ایقاع ذلك واقر انه قبض ثمنه کذلك مع ان قیمة المبیع اضعاف الثمن هل ینفذ هذا البیع علی هذا الوجه ام لاینفذ وان کتب صکه لدی قاض علی صفة الطوع والاختیار وعدم المفسد ویکون الاعتبار لما فی نفس الامر لا لما کتب اجاب حیث علم بدلالة الحال انه لولم یبعه یوقع به ضربا شدیدا اوحبسا مدیدا فالبیع غیر نافذة والاقرار غیر صحیح فللمکره فسخه لما فی نفس الامر لا لما کتب الصك (خیر الدین افندی فی الاکراه) اکره بوعید تلف علی ان یأخذ مال فلان ویدفعه الیه یرجی ان یکون فی سعة لان مال الغیر یباح عند المخمصة وانما علقه بالرجاء لعدم قیام العذر بالقطع فان المکره علی اخذ مال الغیر لو صبر حتی قتل فهو مأجور لان الظلم لایباح واخذ مال الغیر ظلم هذا اذا کان المکره حاضرا فان کان غائبا وقت الاخذ ان کان معه رسوله ویخاف المکرَه من الرسول مثل ما یخاف من مرسله له ان یأخذ وان لم یکن عنده رسول اوکان لکن لایخاف منه لیس له الاخذ اذ الکره زائل حقیقة لکنه یخاف عوده وبه لایتحقق الاکراه

(بزازیه فی کتاب الاکراه)

تهدیدنی ایقاعه قادر اولان زید عمروه بکا شو قدر اقچه دین اقرار ایله دیو اکراه معتبر ایله اکراه ایتمکله عمرو دخی مکرها زیده اولقدر اقچه دین اقرار ایلسه اقرار مزبور صحیح اولورمی ※ الجواب ※ اولماز

بوصورتده زید اقرار مزبوره بناء عمروڭ اولقدر اقچه سنی السه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استردادہ قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولور

(ولو اکره لیقر فاقر کان باطلا (قاضیخان فی الاکراه ملخصا) والاکراه یبطل الاقاریر کلها لانها

خبر والخبر يحتمل الصدق والكذب والاكراه يرجح جانب الكذب فان اقر بعتق عبده مكرها لايعتق فان قلت فهلا جعل انشاء الحرية مجاز الئلا يلغو كما جعل الامام قوله لعبده وهو اكبر منه سنا هذا ابنى انشاء للحرية مجازا بجامع ان العتق فيما مضى سبب الثبوته فى الحال قلت الكرخى قاله فى مسئلة الاقرار قياسا على مسئلة النسب وقال يعتق فى الحال والمشايخ فرقوا بينهما وقالوا فى مسئلة الاقرار لايعتق اصلا وهو الاصح (كما فى البزازية من اكراه منح الغفار)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر غروش حقم اولوب حتى اقرار ايدوب معنون ومرسوم تمسك دخى ويرمشيدك ديو دعوى وتمسكى ابراز ايتدكده عمرو اقرار مزبور وتمسكى تحرير اكراه معتبر ايله اولمشيدى ديو دعوى واكراه معتبرى اثبات ايدبجك زيدى دفعه قادر اولورمى ✽ الجواب ✽ اولور

(رجل ادعى على آخر دينا ثم قال وهكذا اقر فقال المدعى عليه كنت مكرها فى الاقرار صح الدفع ولايشترط ذكر اسم المكره ونسبه (من دعوى الخلاصة فى السابع عشر)

زيدك يدنده اولان عرصه ايچون عمرو نصف شايعى ملكم اولوب حتى سن اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده زيد اقرار مزبور اكراه معتبر ايله اولمشيدى ديو دعوى واكراه معتبرى اثبات ايدبجك عمروى دفعه قادر اولورمى ✽ الجواب ✽ اولور

(الاكراه يعدم الاختيار فلا صحة للاقرار مع الاكراه لان صحته تعتمد قيام المخبر به وقد قامت دلالة على عدمه والاكراه يكون باشياء الخ (خير الدين افندى فى الاكراه)

تهديدنى ايقاعه قادر اولان زيد اون برياشنده اولان هند صغيره يه بالغه اولدم ديو اقرار ايله ديو اكراه معتبر ايله اكراه ايتمكله هند دخى بالغه اولدم ديو مكرهة اقرار ايلسه اقرارى معتبر اولورمى ✽ الجواب ✽ اولماز

(واذا اكرهت المرأة لتقبل من زوجها تطليقه بالف فقبلته يقع تطليقة رجعية ولايلزمها المال كالصغيرة اوالمجنونة اذا اختلعت من زوجها بمال يقع الطلاق ولايلزمها المال ثم ينظر ان كان الخلع بلفظة الخلع يكون الطلاق باينا وان كان بلفظة الطلاق بعد الدخول يكون رجعيا فلو ان المرأة اجازت الطلاق بعد ذلك بالمال الذى اكرهت عليه صحت اجازتها فى قول ابى حنيفة ويلزمها المال ويصير الطلاق باينا وفى قول محمد الاجازة باطلة والطلاق رجعى وعن ابى يوسف فيه روايتان (قاضيخان فى الاكراه)

اهل عرف طائفه سندن زيد عمروى اخذ ايدوب قولك بكرى اعتاق ايله ديو عمروه اكراه معتبر ايله اكراه ايتمكله عمرو دخى بكرى مكرها اعتاق ايلسه عمرو بكرك قيمتنى زيددن المغه قادر اولورمى ✽ الجواب ✽ اولور

(وان اكره على طلاق او اعتاق او توكيل بهما نفذ ويرجع بقيمة العبد على المكره وكذا بنصف المهر لو كان الطلاق قبل الدخول ولارجوع لو بعده (ملتقى الابحر فى الاكراه) ولو اكره ليجعل طلاق امرأته او عتق عبده بيد امرأته او بيد عبده او بيد غيرهما فطلق المفوض اليه واعتق يقع الطلاق والعتاق ويرجع المأمور على الآمر فى الطلاق قبل الدخول بنصف المهر وبقيمة العبد وقال زفر لايرجع (قاضيخان فى الاكراه)

زيد بعض اشياسنى بيعه عمروى توكيل ايدوب عمرو دخى اشيايى بكر وبشره بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد توكيل مزبور اكراه معتبر ايله اولمشيدى ديو دعوى واكراه معتبرى اثبات ايدنجك بيعى مجيز اولميوب اشياسنى بكر وبشردن المغه قادر اولورمى ✽ الجواب ✽ اولور

(اكره على توكيل انسان بطلاق امرأته اوجعل امرها بيدها اويد رجل ففعل مكرها وطلقها المفوض اليه يقع (بزازيه)

زيد ملك باغى ايله باغچه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب اوغلى بكرى ترك ايتدكده بكر عمرودن بيع وتسليم وقبض ثمن اكراه معتبر ايله اولمشيدى ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدبجك ثمن مزبورى عمروه رد ايدوب باغ

و باغچه سنی عمرو دن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(اکره علی البیع اوالشراء فخیار الفسخ للمکره لاللطایع (قنیه فی الاکراه)

اکراه معتبرایله اولان نکاح صحیح اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(اذا اکره علی النکاح فتزوج صح نکاحه عندنا وقال الشافعی لایصح (قاضیخان فی الاکراه)

زید عمروه بکرک منزلنی اشترا ایله دیو اکراه ایتمکله عمرو دخی بکرک منزلنی شو قدر اقچه یه مکرها اشترا ایتدکدنصکره عمرو بکره ثمنی طایعا تسلیم ومنزلی طایعا قبض ایلسه حالا عمرو مجرد شراء مزبور اکراه معتبرایله اولمغله بیعی فسخ ایدرم دیمکه قادر اولور می ❊ الجواب * اولماز

(واذا اکره علی شراء شیٔ من الاشیاء او بیع اوتصدق وسلم طایعا کان باطلا وان باع مکرها بوعید قتل اوتلف عضوا وقیداوحبس فباع اواشتری ان باع مکرها وسلم طایعا جاز البیع عندنا (قاضیخان فی الاکراه) فان کان قبض الثمن طوعا فهو اجازة للبیع وکذا اذاسلم طایعا بان اکره علی البیع لاعلی الدفع لانه دلیل الاجازة (کافی فی الاکراه)

هند قرنداشی زید ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی عقار دن حصه سنی زیده هبه وتسلیم ایتدکدنصکره هند هبهٔ مزبوره اکراه معتبرایله اولمشیدی دیو دعوی واکراه معتبری اثبات ایدیجك عقار دن حصه سنی زید دن المغه قادره اولور می * الجواب * اولور

(والاکراه علی الهبة اکراه علی التسلیم بخلاف البیع فان الاکراه علی البیع لایکون اکراها علی التسلیم اکره علی الهبة من زید فوهب لزید وعمرو جاز فی حصة عمرو لافی زید (بزازیه فی کتاب الاکراه) اکره علی الهبة فوهب وسلم طایعا لایکون ملکا للموهوب له (بزازیه من المحل المزبور)

(کتاب الحجر)

زید صغیراون بش یاشنی تکمیل ایتدکده بلوغنه حکم اولنورمی ❊ الجواب ❊ اولنور

(وقالا اذاتم للغلام والجاریة خمس عشرة سنة فقد بلغا (بدایه فی الحجر وبه یفتی وکذا فی الدرر وجامع الرموز)

هند صغیره اون بش یاشنی تکمیل ایتدکده بلوغنه حکم اولنورمی ❊ الجواب ❊ اولنور

(مرت مسئلته آنفا)

طقوز یاشنی تکمیل ایدوب جثه سنك بلوغه تحملی اولان هند حیض کوروب بالغه اولدم دیو اقرار ایلسه اقراری معتبر اولور می ❊ الجواب ❊ اولور

(یحکم ببلوغ الغلام بالاحتلام والانزال والاحبال وبلوغ الجاریة بالحیض والاحتلام والحبل فان لم یوجد شیٔ من ذلك فاذاتم له ثمانی عشرة سنة ولها سبع عشرة سنة وعندهما اذا تم خمس عشرة سنة فیهما وهورواية عن الامام وبه یفتی وادنی مدته له ثنتا عشرة سنة ولها تسع سنین واذارهقا وقالا بلغنا صدقا وکانا کالبالغ حکما (فی حجر ملتقی الابحر)

هند صغیره اون ایکی یاشنده اولوب لکن بلوغنه اقرار ایتماسه مجرد اون ایکی یاشنده اولمغله بلوغنه حکم اولنورمی ❊ الجواب * اولنماز

(واذا راهق الغلام والجاریة الحلم واشکل امرهما فی البلوغ فقال قد بلغت فالقول قوله واحکامه احکام البالغین (بدایه فی الحجر ومرت مسئلته آنفا من جامع الرموز فی الحجر واحکام الصغار وکذا فی جامع الفصولین)

اون ایکی یاشنی تکمیل ایدوب جثه سنك بلوغه تحملی اولان زید احتلامله بالغ اولدم دیو اقرار ایدوب بعده عمرو ذمتنده اولان شوقدر غروش حقندن عمروایله شومقداری اوزرینه صلح اولدقدنصکره زید حین صلحده بالغ اولمامشیدم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(صبی باع وقال انا بالغ وهو ابن ثنتی عشرة ثم قال کنت غیر بالغ لایلتفت الی جحوده (بزازیة فی الحادی عشر فی اختلاف البایع والمشتری کذا فی بیوع العمدة للصدر الشهید)

صبی باع وقال انا بالغ وقال بعد ذلك لم اكن بالغا فان قال فی وقت يبلغ مثله فی ذلك الوقت لم يلتفت الی جحوده ولم يوقت له وقت اثنا عشرة سنة وفيها دقيقة اخری وهی ان يشترط بعد بلوغه اثنتی عشرة سنة ان لايكون بحال لايحتلم مثله ذكرت هذه الدقيقة فی قسمة فتاوی الفضيلی

(احكام الصغار فی البيع)

اون ياشنده اولان زيد صغير بالغ اولدم ديو اقرار ايلسه اقرار مزبور معتبر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز

(مرت مسئلته من جامع الرموز)

زيد صغير بالغ اولمدين وصيسی عمروك يدنده اولان مالنی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(يتيم ادرك سفيها غير مصلح وهو فی حجر وصيه وحجر عليه القاضی اولم يحجر وسأل وصيه ان يدفع اليه ماله فدفع اليه فضاع المال فی يده ضمن وصيه لان دفع المال اليه مع علمه انه مضيع تضييع فيضمن ولو ان صبيا مصلحا غير مفسد لم يدرك فدفع الوصی اليه ماله واذن له فی التجارة فضاع المال فی يده لايضمن الوصی (قاضيخان فی الحجر)

هند صغيره بالغه ورشيده اولدقده وصيسی زيدك يدنده اولان مالنی زيددن المغه قادره اولورمی ✻ الجواب ✻ اولور (وفی المنية ولا يدفع اليه ماله حتی يؤنس منه الرشد فان دفع قبله ضمن

(ادب الاوصياء فی فصل فی ضمان الوصی)

هند صغيره اون بش ياشنی تكميل ايدوب لكن رشدی اولماسه هند مجرد بالغه اولدم ديو وصيسی يدنده اولان مالنی المغه قادره اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد صغير اون بش ياشنی تكميل ايدوب لكن رشدی اولماسه زيد مجرد بالغ اولدم ديو وصيسی يدنده اولان مالنی المغه قادر اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز (مرت مسئلته قبل مسئلتين من ادب الاوصياء)

زيد صغير وصيسی عمروك ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمروی ابرا ايلسه ابراء مزبور صحيح اولورمی ✻ الجواب ✻ اولماز

(واقواله غير معتبرة لان القول عبارة والصبی ليس له عبارة (احكام ناطقی)

زيد صغير مميز محجور ايكن عمروه شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايلسه اقراری صحيح اولورمی * الجواب * اولماز (والصبی والمجنون لايصح عقودهما ولا اقرارهما (بدايه فی الحجر)

زيد صغير مميز مأذون ايكن عمرودن شوقدر اقچه استقراض ايتدكدنصكره زيد بالغ اولوب عمرو مبلغ مزبوری زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد صغرمده استقراض ايتمكله ادا لازم اولماز ديو ويرمامكه قادر اولورمی ✻ الجواب * اولماز

(وفی المجالس للقاضی ابی جعفر اقراض الصبی المأذون واستقراضه جائز وهو كالبالغ فی هذا وان كان محجورا فانه لايصح اقراضه ولا استقراضه فان اقرضه انسانا فمادام عينه باقيا كان لصاحب المال ان يسترده علی قول الثلاثة واما اذا انفقه الصبی او اتلفه فلا ضمان عند ابی حنيفة ومحمد وعند ابی يوسف اذا انفقه او اتلفه كان له ان يرجع عليه بضمان ذلك واما اذا هلك بنفسه فلا ضمان عليه بلا خلاف

(من احكامات العمادية فی احكام الصبيان)

زيدك عبد محجوری عمرو بكردن شوقدر اقچه استقراض واستهلاك ايتدكدنصكره عمرو فوت اولسه بكر زيده مجرد قولك اولمغله مبلغ مزبوری مالكدن بكا ادا ايله ديمكه قادر اولورمی ✻ الجواب * اولماز

(استقرض العبد المحجور مالا واتلفه يؤاخذ به بعد العتق والصبی لايؤاخذ به اصلا لان العبد من اهل الالتزام لكنه لم يظهر لحق المولی فيؤاخذ به بعد العتق لا فی الحال (من مأذون البزازية) لايطالب به المولی (غاية البيان فی كتاب المأذون)

زيدك عبد محجوری عمرو زيدك اذنسز بكردن شوقدر اقچه استقراض واستهلاك ايلسه بكر عمروی بعد العتق مؤاخذه يه توقف ايتميوب زيده مجرد قولك اولمغله مبلغ مرقومی بكا ادا ايله

دیو جبره قادر اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولماز

(اقرض عبدا محجورا علیه مالا فاستهلکه فلا ضمان علیه مادام عبدا فاذا اعتق اخذ ذکر المسـئلة من غیر خلاف ویجب ان یکون هـذا علی الخلاف علی قول ابی یوسـف (ذخیره فی المداینات)

فاما العبد فاقراره نافذ فی حق نفسه لقیام اهلیته غیر نافذ فی حق مولاه رعایة لجانبه لان نفاذه لایعری عن تعلق الدین برقبته او کسبه وکل ذلك اتلاف ماله فان اقر بمال لزمه بعد الحریة لوجود الاهلیة وزوال المانع ولم یلزمه فی الحال لقیام المانع (هـدایه فی الحجر)

زیدك عبد محجوری عمرو زیدك اذنسز بکردن شوقدر اقچه اسـتقراض واستهلاك ایتدکدنصکره عمرو زیدك مالندن اولقدر اقچه یی زیدك اذنسز اخذ و بکره دفع وتسلیم ایدوب بکر دخی استهلاك ایلسه زید وقف اولدقده مبلغ مزبوری بکره تضمینه قادر

اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولور (مرت مسئلته آنفا من الذخیرة فی المداینات)

(قرض العبد المحجور مالا اذا استهلك لایضمن فی الحال عند محمد وعند ابی یوسف یضمن (من المحیط البرهـانی فی کتاب المأذون)

زیدك قولی عمرو اکتسـاب ایتدیکی مالندن بکره شـوقدر اقچه اقراض وتسلیم ایتدکدنصکره زید عمروی اعتاق ایلسـه زید مبلغ مزبوری عمروك توکیل واحاله سیله بکردن المغه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولور

(یفهم جوابه مما مر من اول اعتاق البزازیة ومن شرح الفرائض السراجیة للسید الشریف ومن الخانیة قبیل باب اعتاق المریض والمجنون والسکران من کتاب العتاق فان اجاز المالك ینفذ مستندا حکمه الی وقت العقد وان رد بطل (غایة البیان فی فصل الوکالة بالنکاح)

زیدك جاریه سی هند زیدك مالندن عمروه شوقدر اقچه اقراض ایدوب عمرو دخی استهلاك ایلسه زید مبلـغ مزبوری عمروه تضمینه قادر اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولور

(ولیس له ان یقرض اویکفل او یتزوج اویزوج او یکاتب او یعتق علی مال او یهبه بعوض وغیره ولا ان یطأ الامة المشتراة وان حط عن عیب قدر مایحط مثله التجار فی العیب جاز (منیة المفتی فی المأذون وغیره)

زیدك عبد محجوری عمرو زیدك اذنسز بکردن بر منزل اشترا ایلسه زید واقف اولدقده مجیز اولمیوب رد ایدیجك عقد مزبور باطـل اولور می ❊ الجـوا ب ❊ اولور

(العبد المحجور اذا اشـتری شیئا بغیر امر مولاه فشراؤه موقوف وکذا اذا باع شـیئا من مال المولی اومما وهب له اواقر انه رهن او ارتهن اواقرض اواستقرض فجمیع ذلك موقوف (قاضیخان فی کتاب المأذون)

زیدك عبد محجوری عمرو زیدك اذنسز بکردن ثمن معلومه شـوقدر اشیا اشـترا ایتدکدنصکره بکر ثمنی المدین اشـیاء مزبوره یی عمروه تسلیم ایدوب عمرو دخی اسـتهلاك ایلسه بکر عمروی بعد العتق مؤاخذه یه توقف ایتیوب زیده مجرد قولك اولمغله ثمن مرقومی بکا ادا ایله دیو جبره قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جوابه مما مر من الهدایة قبل اربع مسائل)

زیدك قولی عمرو بکرو بشردن شـو قدر اقچه یه برمقدار متاع اشـترا واسـتهلاك ایتدکدنصکره عمرو مبلغ مزبوری ادا ایتمدین اباق ایلسـه بکر و بشر زیده مجرد عمرو قولك اولمغـله مبلغ مرقومی مالکدن بزه ادا ایله دیمکه قادر اولورلرمی ❊ الجـواب ❊ اولمازلر

بوصورتده بکر وبشر زیده مبلغ مزبوری مالکدن ادا لازم اولوردیملریله زید دخی لازم اولمق زعمیله مالندن بکر و بشره اولقدر اقچه ویرسه زید مبلغ مزبوری بکر و بشردن استرداده قادر اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولور (مرت مسئلته من غایة البیان)

زیدك قولی عمرو زیدك بعض اشیاسنی زیدك اذنسز بکره بیع وتسلیم ایلسـه زید بیعی مجیز اولمیوب

اشـياء مزبوره يى بكر دن المغه قادره اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور
(مرت مسـئلته من الخانية ومن غاية البيان)

زيد شـو قدر قيونلرينى عمروك عبد محجورى بكره عمروك اذنسز ايداع وتسـليم ايتدكدنصكره بكر اول قيونلرى استهلاك ايلسـه زيد بكرى بعد العتق مؤاخذه يه توقف ايتميوب عمروه مجرد قولك استهلاك ايتمكله قيونلرى ضامن اول ديو جبره قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز
(مرت مسـئلته كذلك من غاية البيان)

زيدك عبد محجورى عمرو زيدك اذنسز بكرك باركيرينى استعاره وقبض ايتدكدنصكره عمرو باركيرى اسـتهلاك ايلسـه بكر عمروى بعـد العتـق مؤاخـذه يه توقف ايتميوب باركيرى زيده تضمينه قادر اولور مى ❋ الجـواب ❋ اولماز (مرت مسئلته كذلك من غاية البيان)

زيدك عبد محجورى عمرو بكرك شوقدر اقچه سنى غصبا اخذ واستهلاك ايلدم ديو اقرار ايلسـه زيد منكر ايكن بكر مجرد عمروك اقرار يـنـه بناء آزاد اولمدين عمروى مبلـغ مزبور ايله مؤاخـذه يه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(فاما العبد فاقراره نافذ فى حق نفسه غير نافذ فى حق مولاه فان اقر بمال لزمه بعد الحرية ولم يلزمه فى الحال وان اقر بحد اوقصاص لزمه (من حجر البداية) العبد المحجور يؤاخذ بافعاله دون اقواله الا فيما يرجع الى نفسه فانه يصح اقراره (قاعديه فى كتاب الحجر)

زيدك قولى عمرو بكرك قسراغنى غصبا اخذ واستهلاك ايلسه بكر زيده قسراغى ضامن اول والا عمروى حاكمه بيع ايتديروب ثمنندن قسراغك قيمتنى استيفا ايدرم ديمكه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(ذكر المحبوبى فى الجامع الصغير ومن مشايخنا من قال اذا استهلك المحجور مال غيره عينا يؤاخذ به فى الحال فان كان له كسب يوفى ذلك من كسبه وان لم يكن يباع رقبته بدين الاسـتهلاك الا ان يقضيه المولى (تاتارخانية فى الكفالة)

زيدك قولى عمرو بكرك بيك اقچه سـنى غصبا اخذ واستهلاك ايتدكدنصكره زيد عمروى شـوقدر بيك اقچه يه بشره بيع وتسـليم وقبض ثمن ايدوب بعده عمرو غائب اولسـه بكر بيك اقچه سـنى زيده تضمينه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد عمروك عبد محجورى بكردن شـومقوله شـوقدر قيمتلو قولم بشرى غصبـا اخذ وتغييب ايلدك ديو دعوى وبكر انكار ايتدكده زيد مدعاسنى عمرو ايله بكرك مواجهه لرنده اثبات ايديجك بشرى بكره تضمينه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور

(ولو ادعى على عبد مأذون اومعتوه مأذون فى التجارة يعقل التجارة مالا بغصب اواسـتهلاك وديعة اوجحود وديعة اوبيع اوشراء اواجارة اواستيجار اوما اشبه ذلك واقام البينة على مادعى اواقام البينة على اقراره بذلك والعبـد يجحد ذلك جاز وان كان مولاه او ولى المعتـوه غائبا لان العبـد المأذون اوالمعتوه المأذون لو اقر بذلك صح اقراره لانه من التجـارة والبينة قامت على خصم منكر لواقر يصح اقراره فيكتفى بحضرته وان كان العبد محجورا اوالمعتوه محجورا تعتبر حضرة المولى والعبد جميعا سـواء شهدوا على معاينة السبب اواقراره بذلك (قاضيخان قبيل مسائل النتاج من الدعوى

(كتاب المأذون)

زيدك عبـد مأذونى عمرو بكردن قرض شـوقدر اقچه الوب مصارفنه صرفله اسـتهلاك ايلسه بكر مبلغ مزبورى عمروك يدنده اولان مال مكسوبندن المغه قادر اولورمى ❋ الجـواب ❋ اولور
(واذا لزمت ديون تحيط بماله ورقبته لم يملك المولى بما فى يده (بدايه فى كتاب المأذون)

زيد عمروك عبـد محجورى بكردن شـوقدر اقچه مى غصبا اخذ واسـتهلاك ايلدك ديو دعوى وبكر اقرار ايدوب لكن عمرو بكرى تصـديق ايتماسـه زيد بكرى بعد العتق مؤاخـذه يه توقف ايتميوب

(عمرو)

عمروه مجرد بکر اقرار ایتمکله مبلغ مزبوری ضامن اول والا بکری بیع ایتدیروب ثمنندن استیفا ایدرم دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(یفهم جوابه مما مر من حجر البدایة والقاعدیة)

زیدک عبد مأذونی عمرو بکردن شوقدر اقچه استقراض واستهلاک ایتدکدنصکره ادا ایتمدین عمرو فوت اولوب عمروک کسب ایتدیکی مالی زید قبض ایلسه بکر مبلغ مزبوری اول مالدن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولو اکتسب العبد مالا وانتزعه المولی من یده ثم لحقه دین سلم المولی کما اخذ منه لانه لما انتزعه من یده فهو فارغ عن حاجته فقد وجد شرط الخلوص للمولی فظهور الدین من بعد لایستدعی تعلقا به ولو اخذ المولی ما فی یده فللغرماء ان یأخذ وامنه ما اخذ ان کان قائما وقیمته ان کان هالکا لانه اخذ شیئا تعلق به حق الغیر فیلزمه رده اورد عوضه وتشترک فی ذلک الغرماء الاولون وما حدث من دین بعدهم

(من آخر کتاب المأذون من القاعدیة)

زیدک عبد مأذونی عمرو بکردن ثمن مثلیله برمقدار اثواب اشترا وقبض ایتدکدنصکره ثمنی ادا ایتمدین عمرو فوت اولوب عمروک مال مکسوبنی زید قبض ایلسه بکر ثمن مزبوری زیدک مقبوضی اولان عمروک مال مکسوبندن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(فان کان له کسب یوفی منه والا تباع رقبته بدین الاستهلاک الا ان یقضیه المولی)

(تاتارخانیة فی الثالث من الکفالة)

زیدک عبد مأذونی عمرو مال اکتساب ایدوب بعده صحتنده بکرک ملک منزلنی ثمن مثلیله بکردن اشترا و قبض و ثمنک برمقدارینی ویردکدنصکره فوت اولدقده عمروک یدنده بولنان مال مکسوبنی زید قبض ایلسه بکر ثمنک ماعداسنی دخی زیدک مقبوضی اولان عمروک مال مکسوبندن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته آنفا)

زیدک عبد مأذونی عمرو بکردن شوقدر اقچه یه برمتاع اشترا وقبض ایتدکدنصکره مبلغ مزبوری ادا ایتمدین متاعی استهلاک ایدوب یدنده نسنه اولماسه بکر زیده مبلغ مزبوری مالکدن ادا ایله والا عمروی حاکمه بیع ایتدیروب ثمنندن مبلغ مزبوری استیفا ایدرم دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ومالزم المأذون من الدین بسبب تجارة او ما فی معناها کبیع وشراء واجارة واستیجار وغصب وجحد امانة وعقر امة شراها فوطئها فاستحقت یتعلق برقبته فیباع ان لم یفده المولی و یقسم ثمنه وما فی یده من کسبه بالحصص سواء کسبه قبل الدین او بعده

(ملتقی الابحر فی المأذون)

زیدک عبد مأذونی عمروک بکره ثمن مبیعدن رقبه سنی محیط شوقدر اقچه دینی وار ایکن زید عمروی بکرک اذنسز مبلغ مزبوردن اقل شوقدر اقچه یه بشره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بشر دخی عمروی اخذ وتغییب ایلسه بکر بیعی مجیز اولوب ثمن مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(ولو باعه المولی وقبضه المشتری وغیبه فالغرماء بالخیار ان شاؤا ضمنوا البایع قیمته وان شاؤا ضمنوا المشتری ولو اعلمه البایع فللغرماء ان یردوا المبیع ان لم یصل الثمن الیهم ولو غاب البایع فلا خصومة بینهم و بین المشتری عند ابی حنیفه ومحمد رحمهما الله تعالی وقال ابو یوسف هو خصم فیه

(مختارات النوازل فی المأذون)

زیدک عبد مأذونی عمرو اکتساب ایتدیکی مالدن بکره شوقدر اقچه و یروب مبلغ مزبور ایله بنم ایچون شومقوله برجاریه اشترا ایله دیمکله بکر دخی مبلغ مزبور ایله ثمن مثلنه عمرو ایچون اولمقوله برجاریه اشترا وقبض ایتدکدنصکره عمرو بکره جاریه یی اعتاق ایله دیمکله بکر دخی جاریه یی اعتاق ایلسه زید واقف اولدقده عتق طوتمیوب جاریه یی استرقاقه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(عشرة اشياء لايملكها العبد المأذون الكفالة بالنفس والمال والقرض والهبة والصدقة والعتق على مال وغيره والكتابة وتزويجه لنفسه وتزويج العبد والامة والصلح عن قصاص وجب عليه والعفو عن القصاص ثلثة عشر شيئا يملكها العبد المأذون يبيع و يشترى الارض و يزارعها و يصالح عن قصاص وجب على عبده و يهدى اليسير من الطعام و يضيف من يطعمه و يجوز بيعه من مولاه بمثل قيمته (خزانة الفقه لابى الليث فى كتاب المأذون)

زيدك عبد مأذونى عمرو برجاريه اشترا ووطئ ايدوب جاريه دن ولد اولد قدنصكره عمرو فوت اولسه زيد جاريه يى و ولدى استرقاق و بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولواشترى المأذون امة وتسراها وولدت منه ثبت نسبه منه ولاتخرج الامة وولدها من التجارة من مختصر المحيط للسرخسى فى باب مايبطل الاذن ومالا من كتاب المأذون قال محمد فى الاصل العبد المأذون له فى التجارة اذا اشترى امة و وطئها فولدت ولدا ثم ان العبد ادعى نسب هذا الولد صحت دعوته صدقه المولى او كذبه و يملك العبد بيع الولد (فى الثامن والعشرين من التاتارخانية فى الدعوى)

زيدك عبد مأذونى عمرو اكتساب ايتديكى مال ايله تجارت ايچون برجاريه اشترا ايتدكدنصكره عمرو اول جاريه يى وطئ ايدوب جاريه برولد طغورسه زيد جاريه يى ولدى ايله استرقاق و بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الرقيق لايملك المال اذ مافى يده من المال كان لمولاه (من شرح الفرائض السراجية للسيد)

زيدك قولى عمرو برمقدار مال كسب ايدوب بعده زيدك اذنسز هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره زيد عقدى مجيز اولمدين فوت اولوب بعده عمرو دخى قبل العتق فوت اولدقده اول مالى زيدك ورثه لرى قبض ايلسه لر هند عبد مزبوره بناء اول مالدن حصهٔ زوجه نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من خزانة الفقه قبل مسئلتين ومن غيره)

(كتاب الغصب)

زيد برقريه ده واقع مسجد شريفى هدم ونقضنى استهلاك ايلسه متوليسى زيده مسجد شريفى كالاول بنا ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(جش) هدم حائط مسجد يؤمر بتسويته واصلاحه وفى حائط الدار يضمن النقصان وعن محمد ابن الفضل ان هدم حائطا متخذا من خشب اوعتيقا من رهص يضمن قيمته وان كان حديثا يؤمر باعادته كما كان وفى درر الفقه يؤاخذ فى هدم الحائط بالبناء لابالنقصان (ط) يؤاخذ بالقيمة وقيل بالبناء (قنيه فى كيفية ضمان الغصب)

زيد برمسجد شريفى هدم ونقضنى استهلاك ايدوب عرصه سنده نفسيچون آخور بنا ايتدكدنصكره آخر محلده برمسجد بنا ايلسه متولى زيده آخورى قلع ايتديروب مسجدى كالاول بنا ايتدرمك مراد ايتدكده زيد مجرد آخر محلده برمسجد بنا ايلدم ديو متولى يى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مر جوابه آنفا)

زيد بروقف چشمه يى تغلبا هدم ونقضنى استهلاك ايلسه متولى بناء مهدومك مبنيا قيمتنى زيده تضمين ايتديروب چشمه يى بنا ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى مجمع النوازل هدم بيتا ضمن قيمته مبنيا لاقيمة العرصة لانها قائمة (ضمانات فضيلية فى ضمان البناء فى مسائل الغصب)

زيد بروقف شيرروغن خانه يى تغلبا هدم ونقضنى استهلاك ايلسه متوليسى بناء مهدومك مبنيا قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته قبل مسئلة)

زيد برقريه ده واقع وقف قيونك ناسنى تغلبا هدم ونقضنى استهلاك ايلسه متولى بناء مهدومك مبنيا قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته قبل مسئلة ايضا)

زيد بروقف جسرى تغلبا هدم ونقضنى استهلاك ايتدكدنصكره فوت اولسه متوليسى بناء

مهدومك مبنيا قيمتنی زيدك تركهٔ وافيه سنی قبض ايدن ورثه سندن المغه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور (مرت مسئلته قبل مسئلتين)

زيد بروقف قورينك اشجارينی تغلبا دیبلرندن قطع واستهلاك ايلسه متولی اشجار مرقومه نك قائمة قيمتلرينی زيده تضمينه قادر اولور می ❋ الجواب ❋ اولور

(قطع اغصان شجرة غيره فان كان النقصان فاحشا يضمن قيمة الشجرة والا فالنقصان (من غصب القنية فی الباب الثانی)

برديارده واقع يری دخی وقف برمسجد شريف خراب اولدقده اول ديارده متسلم اولان زيد مسجدك عرصه سنی بكلك اولادی ديو طاپو ايله عمروه ويروب عمرو دخی اوزرينه منزل بنا ايتمك مراد ايلسه متولی عمرووی منعه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(فان قلت اذا شرط الواقف ناظرا اوجابيا اوصيرفيا فما عمل كل منهم قلت الامر والنهی والتدبير والعقود وقبض المال وظيفة الناظر الخ (من وقف البحر الرائق) حوض او مسجد خرب وتفرق الناس عنه فللقاضی ان يصرف اوقافه الی مسجد آخر اوحوض آخر وفی شرحه للزيادات والمسجد اذا استغنی عنه المسلمون ولايصلی فيه وخرب ما حوله يعود الی صاحبه كما كان ان كان حيا والی ورثته ان كان ميتا وهذا قول ابی حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالی وقال ابو يوسف يبقی مسجدا ابدا (فی باب المساجد والاوقاف من وقف القنية)

برقصبه اهاليسنك مزارستانی اولان وقف عرصه نك برمقدارينی اول قصبه ويوده سی زيد تغلبا ضبط وعمروه طاپو ايله ويروب عمرو دخی اوزرينه دكان بنا ايلسه اهالی حاكمه اعلام ايتدكلرنده حاكم عمروه بناسنی قلع ايتديرمكه قادر اولور می ❋ الجواب ❋ اولور (يستفاد جوابه ممامر آنفا)

زيد ذمی مسلمين مقبره سی اولان وقف مقبره ده بغير حق خرق احداث ايدوب دكرمننه صوا جرا ايدر اولسه حاكم زيدی منعه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور (يستفاد جوابه ممامر قبل مسئلة)

بربلده ده اولوب قديمدن اول بلده ذميلرينك تصرفلرنده اولان كنيسهٔ قديمه يی برقاچ كمسنه لر تغلبا هدم وايچنده اولان اشيايی استهلاك ايلسه لر اول كيمسه لره ضمان لازم اولور می ❋ الجواب ❋ اولور

(فلو اتلف مال غيره تعديا فقال المالك اجرت اورضيت لم يبرأ من الضمان (اشباه فی الغصب) استهلاك سلعة انسان فاجله فی الضمان لايصح الاجل لانه معاوضة ضرورية (من دعوی القاعدية)

بركنيسه ده موضوعه اولوب وقف صحيح ايله وقف اولان اشيايی عمرو راهب بغيرحق اخذ واستهلاك ايلسه متولی اشياء مرقومه يی عمروه تضمينه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(يفهم جوابه ممامر من وقف البحر الرائق قبل ثلث مسائل ومماذكر من الاشباه ومن دعوی القاعدية آنفا)

زيد برقصبه ده اولان كنيسهٔ قديمه نك حوليسنی تغلبا ضبط اوزرينه نفسيچون منزل بنا احداث ايلسه كنيسه متوليسی زيده بناسنی قلع ايتديروب حوليی وضع قديمی اوزره ابقايه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(ومن غصب ساحة وبنی عليها فللمغصوب منه ان يأمر الغاصب بنقض البناء وهی معروفة فی الاصل (مجمع الفتاوی فی الغصب)

زيد مسلم عمرو ذمينك شوقدر خمرينی تغلبا اخذ واستهلاك ايلسه عمرو اول خمری زيده تضمينه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولوز

(فی الروضة اشتری مسلم خمرا من ذمی فاتلفها لم يضمن ولوغصبها منه فاتلفها يضمن (قنيه فيما لايجب الضمان باتلافه) ولاخمر المسلم اوخنزيره بالاتلاف وضمن القيمة فيهما لو كانا لذمی ولو اتلف ذمی خمر ذمی ضمن مثلها (ملتقی الابحر فی الغصب) والقول فی القيمة قول الغاصب مع يمينه (بدايه فی الغصب)

زید برقریه ده واقع وقف قیونك بناسنی تغلبا هدم ونقضنی استهلاك ایلسه متولی بناء مهدومك مبنیا قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته قبل ست مسائل)

زید برقریه اهالیسنك مرعالرنده اهالینك سقی وعمللرنسز نابت اولان اوتك مقداربنی بچوب آخره بیع وتسلیم ایلسه اهالئ مزبوره مجرد مرعالرده حاصل اولدی دیو اول اوتی زیده تضمینه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(وفی المبسوط والشرکة ان کانت فی المواضع التی لاحق فیها لاحد فعامة لبس لاحد ان یمنع احدا من الانتفاع به وما نبت فی ارض مملوکة بلا انبات صاحبه فکذلك فلا یسترده مالك الارض ممن اخذه غیر انه له المنع من الدخول فی ارضه (ضمانات فضیلیة فی الشرکة وهکذا فی شرب المحیط البرهانی)

هندك طاپو ایله تصرفنده اولان عرصه ده هندك عملنسز نابت اولان اوتی احراز ایتمدین داماد ی زید هندك اذنسز حیواناتنه یدیروب استهلاك ایلسه هنداول اوتی زیده تضمینه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جوابه ممامر آنفا)

زید متولیسی اولدیغی وقف کرمد فرننی عمروه ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره عمرواول فرنك عرصه سنی زیدك اذنسز حفر وطپراغنی اخذ ایدوب کرمد اشلسه اول طپراغك قیمتی اولمغله زید طپراغك قیمتی عمروه تضمینه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولوان رجلا رفع من ارض انسان ترابا قالوا ینظر ان کان لذلك القدر من التراب قیمة فی ذلك الموضع یضمن قیمة التراب (من دعوی قاضیخان فی باب الیمین) اتخذ کوزا من تراب غیره فالکوز للذی اتخذه فان کان للتراب قیمة یضمنها وان لم یکن قیمة فان انتقصت الارض یضمن والا فلا (منیة المفتی فی باب الرد والاسترداد من کتاب الغصب)

زید عمروك ملك عرصه سنی تغلبا قازوب طپراغندن کرپچ قطع ایلسه عمرو طپراغك قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(اتخذ کوزا من تراب غیره فالکوز للمتخذ ویضمنه قیمة التراب (من غصب البزازیة)

زید صغیر اوغلی عمروك شوقدر اقچه سنی احتیاجی یوغیکن کندی مصارفنه صرفله اتلاف ایتدکدنصکره زید فوت اولسه عمرو بالغ اولدقده مبلغ مزبوری ترکهٔ زیددن تضمینه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ذکر شمس الائمة السرخسی الاب فیما یأخذ من مال ولده الصغیر غاصب ولکنه ان کان محتاجا فله ان یأخذه بغیر شئ لیصرفه الی حاجته فحینئذ لایکون ضامنا (من فصول العمادی فی فصل السابع والعشرین) وذکر فی آخر وصایا شرح الطحاوی الاب ان کان محتاجا لابأس ان یأکل من مال الصغیر علی قدر حاجته ولایکون مضمونا علیه (مؤید زاده نقلا عن الاستروشنی فی المسائل المتعلقة ببیع الاب)

(الوالد اذا احتاج الی مال ولده الصغیر فان کانا فی المصر کان للولد المحتاج ان یأکل مال ولده وان کانا فی المفازة واحتاج الاب الی مال ولده الصغیر فان کان ماله فی بلده ولم یکن معه مال کان له ان یأکل مال الولد بالقیمة وان کان فقیرا یأکل بغیر عوض وللاب الفقیر ان یبیع مال ولده لاجل نفقته (قاضیخان فی آخر الهبة)

زید عمروك برمقدم قوشاغی ایله برچوقه طولامه سنی تغلبا بچاق ایله پاره پاره ایلسه زیده ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ومن خرق ثوب غیره خرقا یسیرا ضمن نقصانه والثوب لمالکه لان العین قائم من کل وجه وانما دخله عیب فیضمنه وان خرق خرقا کثیرا بحیث یبطل عامة منافعه فلمالکه ان یضمنه جمیع قیمته لانه استهلاك من هذا الوجه فکانه احرقه قال رضی الله عنه ومعناه ترك الثوب علیه وان شاء اخذ الثوب وضمنه النقصان لانه تعییب من وجه من حیث ان العین باق وکذا بعض المنافع قائم ثم اشارة الکتاب الی ان

الفاحش ما يبطل به عامة المنافع والصحيح ان الفاحش ما يفوت به بعض العين وجنس المنفعة ويبقى بعض العين و بعض المنفعة اواليسير ما لايفوت به شيء من المنفعة وانما يدخل فيه النقصان لان محمدا جعل فی الاصل قطع الثوب نقصانا فاحشا والفائت به بعض المنافع (من غصب الهداية)

زيد عمروك قليجنی اذنسز قيروب ايكی پاره ايلسه عمرو قليجك پاره لرينی زيده تسليم ايدوب قليجك تماما قيمتنی زيده تضمينه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(هدم حائط غيره خير مالكه بين تضمين قيمة الحائط وتسليم النقض له وبين ان يأخذ النقض ويضمنه قيمة النقصان وليس له الجبر علی البناء كما كان لانه ليس من ذوات الامثال (بزازيه فی الفصل الثالث من الغصب)

(نوع آخر)

زيد عمروك جاريه سی هنده اباق ايله ديو امر ايتمكله هند دخی اباق ايدوب ضايعه اولسه عمرو هندی زيده تضمينه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(امر قنا بالاباق اوقال له اقتل نفسك ففعل ضمن قيمته ولو امر باتلاف مال مولاه فاتلفه لم يضمن الآمر (من ضمانات الفصولين) رجل امر عبد غيره بالاباق فابق العبد هل يضمنه ان كان صغيرا اوكبيرا ام لااجاب نعم يضمنه ان كان صغيرا اوكبيرا (ابن النجيم فی الغصب)

بوصورتده زيد هندك يدنده اولان شوقدر غروشنی اخذ واستهلاك ايلمش اولسه عمرو مبلغ مزبوری زيده تضمينه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(اذا غصب عبدا معه مال المولی فانه يصير غاصبا حتی لو ابق العبد يضمن الغاصب المال وقيمة العبد (جامع الفتاوی فی الغصب)

زيد عمروك قولی بكری اياردوب برموضعه كوتوردكدنصكره بكر زيدك يدندن اباق ايدوب ضايع اولسه عمرو بكری زيده تضمينه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

بوصورتده زيد عمروك بكر يدنده اولان شو قدر غروشنی اخذ واستهلاك ايتمش اولسه عمرو مبلغ مزبوری زيده تضمينه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(واذا ابق العبد المغصوب من يد الغاصب فالمغصوب منه بالخيار ان شاء تربص الی ظهوره وان شاء لم يتربص ويضمن الغاصب قيمته (من شرح الطحاوی للاسبيجابی فی كتاب الغصب)

زيد عمروك جاريه سی هند ثيبه يه زنا ايدوب هندی احبال ايلسه زيد هندك قيمتنه حبلدن ترتب ايدن نقصانی عمروه ضامن اولور كن عمرو راضی اولميوب زيده مجرد احبال ايتمكله هندی سكا تسليم ايدوب هندك تماما قيمتنی سندن الورم ديمكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولوغصب جارية فحمت عنده او ابيضت عينها او حبلت فردها ورد معها ارش العين ونقصان الحمی ثم ذهب بياض عينها فولدت وسلمت فان المولی يرد ما اخذ من ارش البياض ونقصان الحمی اما فی الحبل ينظر ان كان من الزنا فانه ينظر الی ارش الحبل ونقصان عيب الزنا فان كان عيب الزنا اكثر لايسترد شيئا وان كان ارش الحبل اكثر يرد الفضل عن نقصان عيب الزنا لان عيب الزنا قائم وعيب الحبل قد زال ولوكان الحبل من زوج لاضمان علی الغاصب فيه علی كل حال وان ماتت عنده من ذلك ولو ان المولی هو الذی احبلها ثم ماتت عند الغاصب من ذلك الحبل اومن غيره لاضمان علی الغاصب فيها (قاضيخان فی فصل فيما يضمن بالنار وما لايضمن فی كتاب الغصب)

زيد عمروك اوكوزلرينی تغلبا ضبط ايدوب برمدت چفت سورمكله اوكوزلر زبون اولوب قيمتلرينه نقصان ترتب ايلسه عمرو اوكوزلرك نقصان قيمتلرينی زيده تضمينه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولايضمن الغاصب منافع ما غصبه الا ان ينقص باستعماله فيغرم النقصان (من غصب البداية) غصب عجولا واستهلكه حتی يبس لبن امه يضمن العجول وما نقص فی البقرة

(مجمع الفتاوى فى الغصب)

زید عمروك حامل قسراغنه عمروك اذنسز بنوب كید ركن قسراق برجنین میت القا ایلسه عمرو قسراغك نقصان قیمتنی زیده تضمینه قادر اولور می ✻ الجواب ✻ اولور

(قطع اذن الدابة او بعضها اوذنبها ضمن النقص جعل قطع الاذن نقصا یسیرا

(جامع الفصولین فى الفصل الثالث والثلثین فى جنایة الدواب)

(نوع آخر)

زید عمروك شوقدر اشیاسنی بر بلده ده غصبا اخذ ایدوب عمروك اذنسز بلدهٔ اخرایه كوتورسه عمرو زیده اشیاء مزبوره یی مكان غصبده بكا تسلیم ایله دیدكده زید بلدهٔ اخراده تسلیم ایدرم دیوب مكان غصبده تسلیمدن امتناعه قادر اولور می ✻ الجواب ✻ اولماز

(ولوغصب عینا فلقیه المغصوب منه فى بلدة اخرى والمغصوب فى ید الغاصب فان كانت القیمة فى هذا المكان مثل القیمة فى مكان الغاصب أو اكثر فللمالك ان یأخذ الغصب ولیس له ان یطالبه بالقیمة وان كان السعر فى هذا المكان اقل من السعر فى مكان الغصب كان المالك بالخیار ان شاء اخذ القیمة على سعر مكان الغصب وان شاء انتظر حتى یأخذ الغصب فى بلدة الغصب

(قاضیخان فى كتاب الغصب)

زید عمروك آخر دیارده مثلیاتدن بعض اشیاسنی غصبا اخذ ایتدكدنصكره زید اول اشیایی عمروك بلده سنه كوتوروب عمروك اذنسز عمروك زوجه سی هنده وروب هند دخی استهلاك ایتدكدنصكره عمرو زیده كندی بلده سنده ملاقی اولسه اشیاء مزبوره نك مكان غصبده اولان قیمتی مكان خصومتده اولان قیمتندن اكثر اولیجق عمرو اشیاء مرقومه نك مكان غصبده اولان قیمتنی زیددن المغه قادر اولور می ✻ الجواب ✻ اولور

(ردالودیعة الى بیت المودع او الى من فى عیاله قیل ضمن و به یفتى اذا لم یرض بغیره وقیل لاو به یفتى اذا لرد الى من فى عیال المالك رد الى المالك من وجه لامن وجه والضمان لم یكن واجبا فلا یجب بشك بخلاف الغاصب والمسئلة بحالها فانه لایبرأ اذا لضمان ثمه كان لازما فلا یبرأ بشك (جامع الفصولین فى الفصل الثالث والثلثین (خ) المغصوب لو قائما یأخذه مثلیا اولا فى الوجوه كلها الا اذا كانت قیمة بلدة الخصومة اقل من قیمة بلدة الغصب فحینئذ له خیارات ثلث رضى به اوانتظر اواخذ قیمة مكان الغصب یوم الخصومة (من المحل المزبور) ولوكانت العین المغصوبة هالكة وهى من ذوات الامثال ان كان السعر فى المكان الذى التقیا مثل القیمة فى المكان الذى غصب او اكثر یبرئ برد المثل وان كان السعر فى هذا المكان اقل فالمغصوب منه بالخیار ان شاء اخذ قیمة العین حیث غصب وقت الغصب وان شاء انتظر ولوكانت القیمة فى مكان الخصومة اكثر فالغاصب بالخیار ان شاء اعطى مثله حیث خاصم وان شاء اعطى قیمته حیث غصب الا ان یرضى المغصوب منه بالتأخیر وان كانت القیمة فى المكانین سواء فللمغصوب منه ان یطالبه بالمثل (خلاصة كذا فى جامع الفصولین فى الفصل الثالث والثلثین)

زید عمروك شوقدر اشیاسنی غصبا اخذ وبكره ایداع وتسلیم ایتدكدنصكره زید اول اشیایی بكردن الوب عمروه رد ایتمدین زید فوت اولسه عمرو اشیاء مزبوره یی ورثه دن طلب ایتمیوب بكره تضمینه قادر اولور می ✻ الجواب ✻ اولماز

(وفى فتاوى قاضیخان اذا دفع الودیعة الى من فى عیال المودع ذكر القدورى وابو اللیث والسرخسى انه یضمن وقال محمد بن الفضل لایضمن لان الرد الى من فى عیال المالك یكون ردا على المالك من وجه والضمان لم یكن واجبا فلا یجب بالشك بخلاف الغاصب والمسئلة بحالها فانه لایبرأ اذا لضمان كان واجبا والرد على هذا الوجه من وجه فلا یبرأ بالشك (عمادیه فى ضمان المودع فى طلب الودیعة)

زید عمروك قولى بكرى غصبا اخذ وعمروك اذنسز كرسته كتورمك ایچون طاغه كوندروب بكر طاغده

ضایع اولوب بولنماسه عمرو بکری زیده تضمینه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(وطالعت فی بعض کتب الفقه رجل غصب عبد افقبضه منه آخرفات عنده فالمولی بالخیار ان شاء ضمن الاول ویتبع الاول الآخر وان شاء ابرأ الاول واتبع الآخر بالقیمة ولاشیٔ له علی الاول

(عمادیه فی الضمانات فی غاصب الغاصب)

زید شوقدر مالنی حفظ ایچون خدمتکاری عمروه و یردکدنصکره بکر اول مالی عمرو دن غصبا اخذ واستهلاك ایلسه زید اول مالی بکره تضمینه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(مرت مسئلته آنفا)

زید عمروك شوقدر قنطار صمانی ادرنه ده بغیرحق اخذ واستهلاك ایتدکدنصکره عمرو زیده اسلامبولده ملاقی اولوب اول صمانی زید دن دعوی ایلسه صمانك اسلامبولده قیمتی ادرنه ده اولان قیمتندن اکثر اولمغله زید عمروه اول صماننك مثلنی ادرنه ده سکا ویره یم یاخود اول صمانك ادرنه ده اولان قیمتنی بونده ویره یم دیرکن عمرو راضی اولمیوب اول صمانك مثلنی بونده بکا ویر دیو زیده جبره قادر اولور می ❋ الجواب * اولماز

(وان کانت قیمته فی بلدة الغصب اوفی مکان الغصب اقل فالغاصب بالخیار ان شاء اعطاه القیمة فی بلدة الغصب اوفی مکان الغصب یوم الخصومة الا اذارضی المالك بالتأخیر و یکون له ذلك وهکذا ذکر فی سجلات المحیط وغصبه (عمادیه قبیل غاصب الغاصب فی الضمانات) ولو کان العین المغصوب قد هلك وهو من ذوات الامثال فان کان السعر فی المکان الذی التقیا مثل السعر فی مکان الغصب اواکثر فانه یبرأ بردالمثل (قاضیخان فی کتاب الغصب)

(فی غاصب الغاصب و غاصب المودع)

زید عمروك آتنی غصبا اخذ ایدوب بعده بکر دخی اول آتی زید دن غصبا اخذ واستهلاك ایلسه عمرو آتی زید و بکردن قنقیسنه دیلرسه تضمینه قادر اولور می * الجواب * اولور

(قال محمد رحمه الله مودع الغاصب وغاصب الغاصب خصم لمن یقول انه ملکی غصبه منی ثم غصبت منه اواودع عندك (فی نوع الخصم من الخامس عشر من دعوی البزازیة) یخیر المالك بین تضمین الغاصب وبین تضمین غاصب الغاصب وکذا یخیر بین تضمین الغاصب و بین تضمین مودعه (جامع الجوامع) یخیر المالك فی اخذ الضمان من الغاصب اوغاصب الغاصب فلیس له ان یأخذ بعض الضمان من الاول و بعضه من الثانی واواخذ البعض من احدهما تعین هو لضمان الباقی فله طریق الاختیار (جامع الفتاوی فی الغصب)

زید عمروك قولی بکری غصبا اخذ ایتدکدنصکره بشر بکری زید دن غصبا اخذ ایدوب بعده بکر بشرك یدندن اباق ایدوب ضایع اولمغله عمرو بکری زیده تضمین ایلسه زید بکری بشره تضمینه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(وان اتلفه غیر الغاصب فی ید الغاصب فالخیار للمالك ان شاء ضمن الغاصب و یرجع هو علی المتلف وان شاء ضمن المتلف ولا یرجع علی احد وان غصب من الاول غاصب ثان وتلف عنده اواتلفه فالمالك بالخیار وقرار الضمان علی الثانی (بزازیه فی اوائل الغصب) وللاول تضمین الثانی مالم یخیر المالك تضمینه فان اراد المالك تضمین کل واحد منهما نصف قیمة المغصوب فله ذلك

(تاتارخانیة فی الفصل الثالث عشر من الغصب)

بر بلده ده صوباشی اولان زید عمروی بر جرمله اتهام ایتدکده عمروی زیدك توابعندن بکر زیدك امریله اخذ وحبس ایدوب جریمه نامنه شوقدر اقچه سنی الوب زیده ویرسه عمرو مبلغ مزبوری زید و بکرك قنقیسندن دیلرسه المغه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(امر العوان بالاخذ فباعتبار الظاهر لایجب الضمان علی الجابی و باعتبار السعی یجب علیه فلیتأمل عند الفتوی وعلی الآخذ ضمان علی کل حال و یرجع علی الآمر ان دفع المأخوذ الیه وان هلك

اواستهلك لا وان انفقه فی حاجة الآمر بامره فهو بمنزلة المأمور بانفاق مال نفسه فی حاجة الآمر
(بزازیه فی الغصب)

زید عمروك برسیم رختنی غصبا اخذ ایدوب عمروك اذنسز بکره اعاره وتسلیم ایتدکدنصکره رخت بکرك یدنده ضایع اولسه عمرو رختنی زید و بکردن قنقیسندن دیلرسه تضمینه
قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(سئل عمن غصب شیئا من آخر واودعه فهلك عند المودع هل لصاحبه مطالبته علی الغاصب ام علی المودع اجاب له الخیار ان شاء طالب الغاصب وان شاء طالب المودع واذا ضمن المودع رجع علی الغاصب بما ضمن (ابن النجیم فی الغصب) ولو اعاره الغاصب خبر المالك فایهما ضمن لا یرجع علی صاحبه
(بزازیه فی اوائل الغصب کذا فی الفصولین فی السادس عشر وفی الثلثین)

زید آخر دیاره کتدکدنصکره عمروه شوقدر بغدای کوندروب عمرو دخی بغدایی قبض ایتدکدن صکره زید کلدکده عمرو بغدایی زیده تسلیم ایدوب زید دخی آخره بیع وتسلیم ایلسه حالا بکر ظهور ایدوب زید اول بغدایی بندن غصبا اخذ ایتمشیدی دیو دعوی مراد ایتدکده زیدی مطالبه ایتمیوب عمروه بغدایی زیده تسلیمکی طوتمام مجرد بغدایی سن قبض ایتمکله ضامن اول دیمکه
قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(غاصب الغاصب اذا استهلك الغصب او هلك عنده فادی القیمة الی الاول بریء عن الضمان وعن ابی یوسف رحمه الله تعالی انه لا یبرأ ولو رد عین الغصب علی الاول بریء عند الکل ولو اقر الغاصب الاول انه اخذ القیمة من الثانی لم یصح اقراره علی المغصوب منه وکان للمغصوب منه ان یضمن الثانی الا ان یقیم الثانی البینة علی ما ادعی وکذا لو کان مکان الثانی غاصب المودع
(قاضیخان فیما یضمن بالنار من الغصب)

زید قسراغنی عمروه ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر اول قسراغی عمرودن غصبا السه زید عمروك حضورنده قسراغی بکردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(یشترط حضرة الراهن والمرتهن فی دعوی عین الرهن والعاریة والاجارة کالرهن (خلاصه فی اول کتاب الدعوی) واختلف فی اشتراط حضرة المستعیر مع المعیر فی دعوی المستعار وحضرة المودع مع المودع فی دعوی الودیعة وکذا فی اشتراط حضور المزارع مع رب الارض فی دعوی الارض (من دعوی البزازیة فی نوع فیمن یشترط حضرته) وفی الجامع الصغیر وجد المستعیر المستعار فی ید واحد فهو خصم الا ان یزعم ذو الید کونه مودع المعیر (من المحل المزبور)

هند کندك زیده ایداع وتسلیم ایتدیکی اشیایی عمرو زیددن غصبا اخذ واستهلاك ایلسه هند اشیاسنی عمروه تضمینه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته قبل مسئلة من الخانیة)

(نوع آخر)

زیدك اوکوزی عمروك ترلاسنه کیردکده عمرو اول اوکوزی زیدك اذنسز الوب کندی منزلنه کوتوروب برقاچ کون حبس ایتدکدنصکره اوکوز آچلغندن عمروك یدنده هلاك اولسه عمروه ضمان
لازم اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولور

(دابة الرجل دخلت زرع انسان واخرجها صاحب الزرع فجاء ذئب فاکلها تکلموا فیها قال بعضهم یضمن لانه لیس له ان یخرجها وانما له ان یأمر صاحبها بالاخراج وهذا غیر سدید والسدید ما قاله اکثر المشایخ ان اخرجها من الزرع ولم یسقها بعد ذلك لا یضمن لان له ولایة الاخراج لانه یفعل عما یجب علی المالك ان یفعل ما لو رفع الامر الی القاضی وان اخرجها عن الزرع وساقها اکثر من ذلك قال ابو نصر ان ساقها الی مکان یأمن علیها من زرعها لا یضمن لانه کان له اخراجها من زرعه وقال اکثر المشایخ یضمن وعلیه الفتوی (من الواقعات للصدر الشهید حسام الدین من کتاب الغصب)
دابة رجل دخلت زرع انسان واخرجها صاحب الزرع فجاء ذئب فاکلها ان اخرجها ولم یسقها

بعد ذلك فلا ضمان عليه عند اكثر المشايخ وهو المختار للفتوى وان ساقها بعد ما اخرجها اكثر المشايخ على انه يضمن سواء ساقها الى مكان يأمن عليها من زرعه او اكثر من ذلك وعليه الفتوى

(من الذخيرة البرهانية فى الفصل الثالث من الغصب)

زيدك بار كيرى عمروك ترلاسنه كيردكده عمرو بار كيرى ترلادن چيقاردقدنصكره بار كيرى قوغوب تغييب ايلسه زيد بار كيرينى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(سئل عمن وجد دابة فى زرعه فاخرجها منه فضاعت هل يضمنها لمالكها اجاب ان اخرجها وساقها يضمنها والا لا (ابن النجيم فى الغصب)

زيدك بار كيرى عمروك تارلاسنه كيرمكله عمرو بار كيرى تارلادن اخراج ايتدكدنصكره اصلا سوق ايتميوب بعده بار كير غائب اولسه زيد عمروه مجرد سن اخراج ايتدكدنصكره غائب اولمغله بار كيرى ضامن اولديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

زيد حيوانلرينى سوق وعمروك تارلاسنه ادخال ايدوب اكيننى يدرسه عمرو اول اكنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى المنتقى اذا ارسل دابة فى زرع غيره وافسدته ضمن قيمة الزرع وطريق معرفة قيمته ان يقوم الارض مع الزرع النابت فيضمن حصة الزرع (تاتارخانية فى الرابع عشر من الجنايات)

زيد وعمروك حيواناتى من بورلرك صنعلرنسز بكرك تارلاسنه كيروب اكيننى استهلاك ايلسهلر بكر مجرد حيوانانكز استهلاك ايلدى ديو اكيننى زيد وعمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الجامع الصغير دابة لرجل ذهبت بغير ارساله ليلا اونهارا وافسدت زرع غيره لاضمان لانه بغير صنعه ولاعدوان الا على الظالمين وقال الشافعى ان ليلا يضمن وان نهارا لا

(فى الرابع من جنايات البزازية)

زيد صغرلرينى سوق وعمروك باغنه ادخال ايدوب كرومنك بعضنى چكندوب استهلاك ايلسه عمرو كروم مستهلكه يى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادخل غنما اوثورا اوفرسا اوحمارا فى كرم اوزرع ان سائقا يضمن ما اتلف والالا (فى الرابع من جنايات البزازية كذا فى الخلاصة) عن غنم اتلف زرعا ضمن لو سائقا والا فلا

(جامع الفصولين فى جناية الدواب)

برقريه اهاليسنك صغر تمارجلرى اولان زيد اهاليك صغرينى رعى ايدركن برقاج صغر سائرلرندن آيريلوب زيدك صنعنسز عمروك باغنه كيروب اوزم وكرومنى استهلاك ايلسهلر عمرو مجرد صغرلرى ضبط ايتمدك ديو اوزم وكرومنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من البزازية ومن جامع الفصولين)

زيد تارلاسنى برسنه تمامنه دك بغدداى زرع ايتمك ايچون عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى ملك بغداينى تارلاده زرع ايتدكدنصكره نابت اولوب اكن ادراك ايتدكده اثناء سنهده زيد اكنى تغلبا قلع واستهلاك ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من غصب الاشباه قبل ورقتين فى اول كتاب الغصب)

(نوع آخر)

زيد عمروك ملك كرمى خرقنك بعض مواضعنى تغلبا طپراق دوكوب طولدرسه عمرو زيده دوكديكى طپراغى اخراج ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى فتاوى ابى الليث من غصب ارضا وزرعها ونبت فلصاحبها ان يأخذ الارض ويأمر الغاصب بقلع الزرع تفريغا لملكه فان ابى ان يفعل فللمغصوب منه ان يفعل

(تاتارخانية فى الحادى عشر من الغصب)

زيد عمروك ملك عرصه سی اوزرينه تغلبا سو يرندی دوكوب عرصه يی اشغال ايلسه عمرو سو يرندی يی
زيده رفع ايتدرمكه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولور

(سيجیء مثل هذه المسئلة فی باب الحيطان)

زيد برجامع شريفك حرمی اولوب دفن موتی ايچون معد اولميان يره متولی اذننسز ميتنی دفن ايلسه
متولی اخراج ايتدرمكه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولور

(دفن فی ارض الغير فالمالك بالخيار ان شاء نبش اوترك اوسوی القبر وزرع فوقه اوضمن الوارث قيمة
الحفرة (بزازيه قبيل الثالث من الكراهية)

برقاج كمسنه لر دفن موتی ايچون معد اولميان وقف عرصه ده متولی اذننسز ميتلرينی دفن ايدوب بعد زمان متولی عرصه يی تسويه وزيده ايجار ايدوب بنايه اذن ويرمكله زيد دخی عرصهٔ مرقومه ده ماليله نفسيچون منزل بنا ايلسه بعض كمسنه لر زيده مجرد برقاج كمسنه لر مقدما عرصهٔ مرقومه ده دفن موتی ايتلريله بز دخی موتالرمزی عرصهٔ مرقومه ده دفن ايده رز ديوب زيده بناسنی قلع ايتدرمكه
قادر اولورلرمی ❊ الجواب * اولمازلر

(ولوكانت الارض موقوفة علی مسجد فهی كالمملوكة فيخرج ويؤمر بالتسوية (علی المقدسی) زيد فوت اولدقده ورثه سی زيدی هندك ملك عرصه سنده تغلبا دفن ايلسه لر هند زيدی عرصه سندن
ورثه يه اخراج ايتدرمكه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولودفن بثوب اودرهم للغير اوفی ارض مغصوبة اواخذت بشفعة يخرج (منية المصلی فی الجنايز) زيد بروقف عرصه ده تغلبا نفسيچون بنا احداث ايلسه متولی قلعی وقفه مضر اولمامغله زيده بناسنی
قلع ايتدرمكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(مامر من التاتارخانية يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد بروقف دكانی تغلبا ضبط وعرصه سنده متولی اذننسز بنا احداث ايلسه متولی قلعی وقفه مضر اولمامغله زيده بناسنی قلع ايتديروب دكانی وقف ايچون ضبطه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(مامر ايضا من التاتارخانية يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد وعمرو برقاج كمسنه لرك ملك عرصه لری اوزرينه مزبورلرك اذنلرنسز نفسلريچون دكرمن بنا ايلسه لر اول كمسنه لر زيد وعمروه بنالرينی قلع ايتدرمك استدكلرنده زيد وعمرو بنامزك قيمتی عرصه نك قيمتندن
اكثر اولمغله عرصه نك قيمتنی ويروب بنامزی قلع ايتدرمزز ديمكله
قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(ومن غصب ساحة وبنی عليها فللمغصوب منه ان يأمر الغاصب بنقض البناء زهی معروفة فی الاصل وكان القاضی الامام ابوعلی النسفی يحكی عن الكرخی رحمهما الله تعالی فی بعض كتبه تفصيلا فقال ان كانت قيمة الساحة اقل من قيمة البناء فليس لصاحب الساحة ان يأخذ الساحة وان كانت قيمتها اكثر فله ان يأخذ الساحة وكذلك الساحة وقال المراد مماذكر محمد رحمه الله تعالی فی الاصل هذا وزعم ان هذا هو المذهب وقال مشايخنا رحمهم الله تعالی قريب من مسائل حفظت عن محمد رحمه الله تعالی (مجمع الفتاوی فی الغصب) غصب ساحة قال الكرخی وابو جعفر لاينقض اذابنی علی حوالی الساحة ولو بنی علی نفس الساحة ينقض وجواب الكتاب يرد ذلك وهوالاصح وحكی النسفی ان الكرخی ذكر فی بعض كتبه ان قيمة الساحة لواقل من قيمة البناء ليس لصاحب الساحة اخذها وان كانت قيمتها اكثر له اخذها وكذا الحكم فی الساحة وقال انه مذهب اصحابنا قال مشايخنا ماذكره الكرخی قريب من المذهب فانهم نصوا فی الدجاجة اذا ابتلعت لؤلؤة غيره او فی يقطين رجل انعقد فی جرة آخر اورأس ثور تدلی فی جب غيره ولا يمكن الفصل الا بكسر احدهما ينظر الی قيمتهما ايهما اكثر فيملكه صاحب الاكثر ويضمن القيمة لصاحب الاقل وقد ذكرناه من مشايخ خوارزم وفی جامع البزدوی يجب فی اتلاف المسجد مايجب فی اتلاف الاموال (بزازيه فی الفصل الثالث من الغصب)

زید عمروك عرصه سنی برمدت تغلبا ضبط وزراعت ایلسه عمرو عرصه سنی الدقده زیدك زراعتیله ترتب ایدن نقصان ارضی زیده تضمینه قادر اولورمی ٭ الجواب ٭ اولور

(ثم المشایخ تکلموا فی معرفة نقصان الارض قال بعضهم ینظر بکم یواجر قبل الزراعة وبعدها فمقدار التفاوت نقصان الارض کذا فی جواهر الفتاوی وکذا فی الیتیمة وقال بعضهم ینظر بکم یشتری هذه الارض قبل الزراعة وبکم یشتری بعدها فمقدار التفاوت نقصان الارض قال شمس الائمة السرخسی هذا القول اقرب الی الصواب (کذا فی شرح النقایة لقطلوبغا فی الغصب) غصب ارضا وزرعها ونبت فلصاحب الارض ان یأمر الغاصب بتفریغ الارض وان لم یحضر المالك حتی ادرك الزرع فالزرع للغاصب وللمالك ان یرجع الی الغاصب بنقصان الارض ان نقصت بسبب زراعته

(خزانة فی الغصب ملخصا)

زید ملك تخمنی عمروك عرصه سنده تغلبا نفسیچون زرع ایتدکدنصکره نابت اولوب اکین ادراك ایلسه زید نقصان ارضی عمروه ضامن اولوب اکنی المق استدکده عمرو مجرد عرصه مده زرع اولنمغله اکین بنم اولمش اولور دیو اکنی المغه قادر اولورمی ٭ الجواب ٭ اولماز

(وفی فتاوی ابی اللیث غصب من آخر ارضا وزرعها ونبت فلصاحبها ان یأخذ الارض ویأمر الغاصب بقلع الزرع تفریغا لملکه فان ابی ان یفعل فللمغصوب منه ان یفعل ما لو رفع الی الحاکم یفعله یرید به ان للمغصوب منه ان یقلع بنفسه وان لم یحضر المالك حتی ادرك الزرع فالزرع للغاصب وهذا معروف وللمالك ان یرجع علی الغاصب بنقصان الارض ان نقصت الارض بزراعته

(ذخیره فی الفصل الثالث من کتاب الغصب)

زید ملك کرومنی عمروك عرصه سنده نفسیچون تغلبا غرس ایلسه زید قلعی عرصه یه مضر اولمامغله کرومنی قلع واخذ مراد ایتدکده عمرو مجرد عرصه مده غرس اولنمغله ملکم اولمش اولور دیو زیدی منعه قادر اولورمی ٭ الجواب ٭ اولماز (یفهم جوابه مما مر آنفا)

زید عمرو صغیرك ملك عرصه سنی تغلبا ضبط واوزرینه کروم غرس ایلسه صغیرك وصیسی بکر کرومك قلعی عرصه یه مضر اولمامغله زیده کرومنی قلع ایتدیروب عرصه یی صغیر ایچون ضبطه قادر اولورمی ٭ الجواب ٭ اولور

(غصب من ارض رجل تالة وغرسها فی ناحیة تلك الارض فکبرت الشجرة التی غرسها فعلیه قیمة التالة یوم قلعها فان لم یضر قلع الشجرة بالارض یؤمر بقلعها وان اضر یعطیه صاحبها قیمتها

(بزازیه فی کتاب الغصب)

زید عرصه سنده بغدای زرع ایتدکدنصکره نابت اولمدین عمرو عرصهٔ مزبوره ده تغلبا ملك بغدایینی زرع وعرصه یی تقلیب ایدوب بعده ایکیسی دخی نابت اولدقده جمله اکنی عمرو قبض ایلسه زید زرع ایتدیکی بغدایك کندی ارضندن مزروعا قیمتنی عمروه تضمینه قادر اولورمی ٭ الجواب ٭ اولور

(رجل زرع ارض نفسه فجاء آخر والقی بذره فی تلك الارض وقلب الارض قبل ان ینبت بذر صاحب الارض اولم یقلب وسقی الارض حتی نبت البذران فالنابت یکون للناس عند ابی حنیفة ویکون علی الثانی قیمة بذره ولکن مبذورا فی ارض نفسه فیقوم الارض ولابذر فیها ویقوم وفیها بذر فیرجع بفضل ما بینهما فان جاء الزارع الاول وهو صاحب الارض والقی فیها بذر نفسه مرة اخری وقلب الارض قبل ان ینبت اولم یقلب وسقی الارض فنبت البذر کله فجمیع ما نبت لصاحب الارض وعلیه للغاصب مثل بذره ولکن مبذورا فی ارض غیره هکذا ذکر ولم یشبع الجواب والجواب المشبع ان الغاصب یضمن لصاحب الارض قیمة بذره مبذورا فی ارض نفسه ثم یضمن صاحب الارض للغاصب قیمة البذر لکن مبذورا فی ارض الغیر وهذا کله اذا لم یکن الزرع نابتا فاما اذا نبت زرع المالك فجاء رجل والقی بذره وسقی فان لم یقلب حتی نبت الثانی فالجواب کما قلنا فان قلب وان کان زرع النابت اذا قلب نبت مرة اخری فالجواب کما قلت وان کان لاینبت مرة اخری فانبت فهو للغاصب ویضمن للمالك قیمة زرعه نابتا

(تاتارخانیة فی الفصل الحادی عشر من زراعة الارض المغصوبة)

زید عمروك باغچه سنده اولان ملك الما اغاجنی دیبنه قریب محلدن تغلبا قطع ایدوب داللری قالمادقدنصکره زید ملك فدانی عمروك اذنسز اول اغاجه آشلیوب میوه حاصل اولسه زید اول اغاجك وقت قطعده اولان قیمتنی عمروه ضامن اولوب اغاجی ملکیت اوزره ضبط ومیوه سنی المق استدکده عمرو اذنمسز آشلدك دیو زیدی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز دیلرسه اغاجی قلع ایتدیرر

(سئل فی شجرة زیتون هلکت ونبت من عروقها اغصان فتعهدها رجل فغلظت فرکبها واثمرت فی رکبها فهل الثمر للذی رکب ام لصاحب العروق ام لهما اجاب الثمرة للمرکب لانها نماء ملکه قال فی الحاوی للزاهدی وصل غصنه بشجرة غیره وهو ما یقطع من غصنه او یقشر فی لحافته لتوصل به الشجرة فاثمر الوصل فهو له والشجرة لصاحبها انتهی وذکر اقوالا اخر لکن القلب یطمئن لهذا القول اذ الاصل بقاء ملك المالك ولاوجه لیملك مال الغیر بمثل هذا نقل عن اسرار نجم الدین العلامة بلفظة غصب شجرة غیره وقطع رأسها فرکز غصنه فی لحافته اوشقها ورکز فی نفسها فی موضع القطع فاثمر یعنی الغصن فالثمر للراکز لا للغاصب وعلیه قیمتها غیر مقطوعة وقیمة ثمرها بدون الراکز ان صلح یتناول بنی آدم وقیمة ارضها ان ضر قلعها وقد قدمنا ما تطمئن به النفس (خیر الدین افندی فی الغصب)

زید عمروك شوقدر طاشنی غصبا اخذ وبناسنه ادخال ایدوب استهلاك ایلسه عمرو طاشلرینی زیده تضمینه قادراولورمی * الجواب * اولور

(غصب ساحة اوخشبة وادخلها فی بنائه اوغصب آجرا وبنی به اوجصا وبنی منه فعلیه فی ذلك کله قیمته ولیس للمغصوب منه ان ینقض البناء ویأخذ الساحة والخشبة والآجر والجص (تاتارخانیه فی الغصب ومن غصب الفتاوی السمرقندی لصاحب المحیط) غصب ساحة وادخلها فی بنائه او آجرا وادخله فی بنائه فعلی الغاصب فی ذلك جملة القیمة ولیس للمغصوب منه ان ینقض البناء ویأخذ الساحة والخشب والآجر (مجمع الفتاوی فی الغصب)

یپاغی بیع ایدن زید بیع ایچون اشترا ایتدیکی یپاغی یی منزلنه کتوردکده زوجه سی هند زیدك اذنسز اول یپاغی یی غزل ایدوب کلیم طقوسه هند یپاغی یی زیده ضامنه اولورکن زید راضی اولمیوب کلیمی الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان لم یأذن لها ولم ینه فغزلت فهو علی وجهین ان کان الزوج بایع القطن کان الغزل لها وعلیها القطن للزوج لانه یشتری القطن للتجارة فکان النهی ثابتا من حیث الظاهر وان لم یکن الزوج بایع القطن فاشتری قطنا وجاء به الی منزله فغزلت المرأة کان الغزل للزوج ولا شیٔ لها من الاجر لانه انما حمل القطن الی منزله لتغزل له المرأة تطوعا فهو بمنزلة مالو خبزت من دقیق الزوج اوطبخت قدرا بلحم جاء به الزوج فان الطعام یکون للزوج وتکون المرأة متطوعة (قاضیخان فی فصل فیما یضمن بالنار ومالا یضمن فی کتاب الغصب)

(نوع من غاصب الغاصب)

زید فوت اولوب ورثه سنی ترك ایتدکده امین بیت المال اولان عمرو ترکهٔ زیدی ورثه سنه ضبط ایتدیرمیوب تغلبا قبض ایتدکدنصکره بکر متسلم ترکه یی عمرودن تغلبا اخذ واستهلاك ایلسه ورثه ترکه یی عمروه تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وفی فوائد الامام ظهیر الدین غریب مات ولم یظهر له وارث یتلوم القاضی زمانا وانتظر فان لاح له وارث اعطاه والا فوضعه فی بیت المال وصرفه الی القناطر ونفقة الایتام فان ظهر بعده وارث ضمنه من بیت المال (فی آخر قضاء البزازیة)

زید متوفانك ظاهرده وارث معروفی اولمامغله ترکه سنی امین بیت المال قائممقامی اولان عمرو قبض

(ایتدکده)

ایتدکده امین بیت المال اولان بکر ترکه‌یی عمرودن اخذ واستهلاك ایدوب بعده زیدك وارثلری ظهور ایدوب ترکه‌یی عمروه تضمین ایلسه‌لر عمرو ترکهٔ مرقومه‌یی بکره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(یفهم جوابه مما مر من قاضیخان فی باب غاصب الغاصب)

زید فوت اولوب آخر دیارده اولان حصرا وارثی عمروی ترك ایتدکده ترکه سنی امین بیت المال اولان بکر قبض ایدوب بعده عمرو کلوب ترکه‌یی بکردن طلب ایتدکده بکر ترکه دن شوقدر اقچه‌یی محصول محکمه نامنه قاضی‌یه وشوقدر اقچه‌یی نزدکانه نامنه بشره ویردم دیوب ترکه‌یی تماما ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(یفهم جوابه مما مر من الاشباه قبل ثلثة اوراق)

زید فوت اولوب ظاهرده وارث معروفی اولمامغله امین بیت المال اولان عمرو ترکه سنی رأی حاکمله حفظ ایچون قبض ایتدکدنصکره بکر متسلم ترکه‌یی تغلبا عمرودن الوب دفعه قادر اولماسه زیدك حصرا وارثی بشر ظهور ایتدکده ترکه‌یی بکردن طلب ایتمیوب عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته فی ضمانات الجمالی فی نوع آخر فیما یضمن به المودع ومالا یضمن من کتاب الودیعة)

زید وعمرو رفیقلر اولوب آخر دیاره کیدرلر ایکن زید اثناء طریقده قاضی اولمیان بر محلده فوت اولمغله عمرو ترکه سنی حفظ ایچون قبض ایدوب امین بیت المال اولان بکره حفظ ایله دیو ویردکدنصکره بکرك تعدی وتقصیری اولمقسزین ترکه ضایعه اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(الغریب اذا مات وترك مالا فللوصی ان یتربص مدة حتی یحضر الوارث ولو لم یحضر یضعه فی بیت المال ویصرف الی القناطیر ونفقة الایتام ولو صرف ثم حضر الوارث یقضی ماله من بیت المال (قاضیخان فی آخر ادب القاضی وکذا فی مجمع الفتاوی فی المحل المزبور) وله حفظها ای الودیعة بنفسه وامینه ولم یقل عیاله لان الدفع الی العیال یجوز بشرط تحقق الامانة وعند تحققها لا حاجة الی کونه عیالا قال فی الذخیرة واو دفعها الی امین من امنائه ولیس فی عیاله یجوز وعلیه الفتوی (من الاصلاح والایضاح فی الودیعة) وشرطه ان یکون من فی عیاله امینا

زید آخر دیاره کیدرکن اثناء طریقده قاضی اولمیان بر محلده فوت اولدقده رفیقی عمرو ترکه سنی حفظ ایچون قبض ایتدکدنصکره عمروك تعدی وتقصیری اولمقسزین ترکه سرقه اولنوب ضایعه اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(والمودع لا یجب علیه الضمان الا بالتعدی والتقصیر ولم یوجد فلا یجب علیه الضمان (بزازیه فی المتفرقات من الفصل السادس من الاجارة) مات فی البادیة رجل فلصاحبه ان یبیع حماره ومتاعه ویحمل الثمن الی اهله (فی الثالث والثلثین من الفصولین)

(فی التسبیب ومایناسبه)

اهل عرف طائفه سندن زید عمروه بکر وبشرك منزللرینی سؤال ایدوب عمرو دخی کوستردکده زید مزبورلری بولامامغله منزللرندن بعض اشیالرینی غصبا اخذ ایلسه بکر وبشر عمروه مجرد کوسترمکله اشیامزی ضامن اول دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

ظالم طلب مال المظلوم فدل انسان الظالم علی مال المظلوم فاخذ الظالم لم یجب الضمان علیه (من جواهر الفتاوی) رجل دل ظالما علی مال انسان فاخذ الظالم لم یضمن الدال وعلیه الفتوی (من الخلاصة) ولو دل ظالما علی رجل حتی اخذ ماله ضمن الدال علی قول محمد والفتوی علی هذه الروایة (من محیط البرهانی)

بر طائفه‌نك کتخدالری زید توابعندن عمروه اول طائفه دن بر قاچ کمسنه‌لری بکا کتور دیمکله عمرو دخی واروب زید سزی استر دیوب اول کمسنه‌لر زیده وار دقلرنده زید مزبورلردن جریمه نامنه شوقدر اقچه السه مرقوملر عمروه سبب اولمش اولدك دیوب مبلغ مرقومی عمروه تضمینه

قادر اولور لرمی ❋ الجواب ❋ اولمازلر (يفهم جوابه مما مر آنفا)

لب دریاده واقعه برقصبه نك اهالیسی حربی كفره دن خوف ایتملریله نوبت ایله قراغول بكلرلر ایكن زید وعمرو وبكرك نوبتلرنده حربی كفره قصبهٔ مزبوره اهالیسندن بشرك منزلنی باصوب مالنی اخذ وغارت ایلسه‌لر بشر زید وعمرو وبكره مجرد مالم سزك نوبتكزده غارت اولنمغله مالمی ضامن اولك دیمكه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(اوفتح باب دارفسرق آخرمنها لایضمن الفاتح سواء سرق عقیب الفتح او بعده وكذا اذا حل رباط دابة فسرقها انسان اوفتح باب قفص فاخذ الطیر انسان لاضمان علی الذی حل اوفتح بالاتفاق

(فصول استروشنی فی فصل ضمان الغصب)

بوصورتده بشر زید وعمروو بكره مجرد مالم نوبتكزده غارت اولنمغله ضامن اولوك دیوب مزبورلردن تغلبا شوقدر اقچه السه مزبورلر مبلغ مرقومی بشردن استردادہ

قادر اولورلرمی ❋ الجواب ❋ اولورلر

(نقب حانوت رجل واخذ متاعه لایضمن حارس الحوانیت علی ماعلیه الفتوی (بزازیه فی المتفرقات فی الفصل السادس من الاجارة) لان اموال الناس فی ید اربابها وهوحافظ للابواب (كذافی الخلاصة) یظهر من هذا اذا كسر قفل الدكان واخذ المتاع یضمن الحارس (منه للمولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی) المغصوب لوقائما یأخذه مثلیا اولا

(جامع الفصولین فی الثالث والثلثین)

زید تارلاسنه پنبه اكوب نابت اولدقدنصكره تارلایی چپالتمق ایچون برقاچ كمسنه‌لری استیجار ایدوب انلردخی واروب چپالمق مراد ایتدكلرنده عمرو مزبورلری منع ایدوب چپالتمامغله پنبه ادراك ایتمیوب ضایع اولسه زید عمروه پنبه ادراك ایلسه شوقدر وقیه پنبه حاصل اولور دی سن اول كمسنه‌لری چپالمقدن منع ایتمكله اولقدر وقیه پنبه‌یی ضامن اول دیمكه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(منعه عن سقی زرعه حتی فسد زرعه لم یضمن (فتم) ختم ماء ارز آخر حتی هلك الارز یضمن (جامع الفصولین فی الثالث والثلثین فی الغصب) وافتی مولانا ابوالسعود العمادی فی الزرع بالضمان وقال رأی حاكله اولورلر روایتی واردر وافتی فی الكروم بالضمان ایضا وقال رأی حاكله تضمین دخی شرعیدر وقال ایضا صو ویرمامكله قورویان اغاجلرك وزروعك قیمتنی تضمین ایدرلر (منه للمولی المرحوم انقروی محمد افندی) وكذلك اذا منع صاحب الزرع من السقی حتی فسد الزرع لم یكن علیه ضمان الزرع (مجمع الفتاوی فی كتاب الشرب) وفی التجنیس رجل اراد ان یسقی زرعه فمنعه انسان حتی فسد زرعه لایضمن كذا ذكر فی العدة (عمادیه فی باب الغصب من الضمانات)

زید رئیسك سفینه‌سی یلكن ایله یورركن روزكار مشتد اولوب زید صرفه قادر اولمامغله سفینه زیدك صنعنسز عمروك دالیانه طوقنوب دالیان قرلسه زیده ضمان لازم اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

سئل اذا قوی الریح علی سفینة سائرة بالقلوع فصدمت سفینة اخری فغرق من فیها و ما فیها وعجز الملاح عن ردها هل یلزمه ماتلف اجاب لاضمان علی الملاح اذلا صنع له فی ذلك

(قارئ الهدایة)

زید رئیسك سفینه‌سی یلكن ایله یورركن روزكار مشتد اولوب زید صرفه قادر اولمامغله سفینه زیدك صنعنسز عمروك یالی تعبیر اولنور منزلنه طوقنوب منزلك بعضی منهدم اولسه زیده ضمان لازم اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زیدك سفینه‌سی دریاده یورركن عمروك دریاكنارنده واقعه اولان سفینه‌سنه طوقنوب زیدك سفینه‌سی قرلسه زید عمروه مجرد سفینه‌كه طوقنوب قیرلمغله سفینه‌می ضامن اول دیمكه

قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(وكذلك ارباب السفن اذا اوقفوا السفن علی الشط فجاءت سفینة فاصابت السفینة الواقفة

(فانكسرت)

فانكسرت الواقفة كان ضمان الواقفة على صاحب السفينة الجائية فان انكسرت الجائية لايضمن صاحب الواقفة لان الامام اذن لارباب السفن بايقاف السفن على الشط فلايكون فعلهم تعديا

(قاضيخان فى فصل فيما يضمن بالنار)

زيد رئيس سفينه سيله بر ليمانه كلوب لنكر براقدقدنصكره عمرو رئيس دخى اوليمانه كلوب آخر موضعده لنكر براغوب بعده فورتنه ظهور ايدوب فورتنه نك شدتندن عمروك سفينه سى لنكرينى قوپاروب عمروك صنعنسز زيدك سفينه سى اوزرينه اوغرايوب عمرو دفع ايده مامكله طوقشوب زيدك سفينه سى هلاك اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(يفهم جوابه مما مر من قارئ الهداية قبل مسئلتين)

زيد رئيس شديد روزكارلى كونده درياده قره يه قريب يرده لنكر براغوب سفينه سيله طورركن عمرو زيدك اذنسز روزكار مشتد ايكن سفينه نك لنكرينى قطع ايتدكده سفينه عمروك قطعندن ناشى اصلا مكث ايتميوب فى الحال قره يه اوروب پاره لنسه عمرو ضمان لازم اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(جاء الى سفينة مشدودة وحلها ان غرقت من ساعته ضمن او اليوم ريحا والا بعد ساعته لا (بزازيه فى جنس آخر من غصب الضياع والعقار كذا فى الخلاصة وولوالجية والمحيط فى الغصب)

(رجل حل سفينة مشدودة فى يوم ريح شديدة فغرقت السفينة فان ثبتت بعد الحل ساعة اواقل فى قليل من الاوقات ثم سارت وغرقت لايضمن لانها لما وقفت وان قل لم يكن الغرق مضافا اليه وان سارت كما حلت وغرقت ضمن (مجمع الفتاوى فى الغصب)

زيد قايغنى كيجه ايله قاره يه چكوب كتدكدنصكره عمرو قايغى زيدك اذنسز دكزه ايندروب خالى براقغله قايغى طالغه كوتوروب ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(مامر من غصب الاشباه يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد عمروك ملك منزليله منزل ايچنده اولان اشياسنى احراق ايلسه عمرو بناء محترقك مبنيا قيمتى ايله اشياء مرقومه يى زيده تضمينه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

زيد قولى عمروه بكرك منزلنى احراق ايله ديو امر ايتمكله عمرو دخى بكرك منزلنى احراق ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(عده) حرق ثوبه بامر غيره ضمن المحرق لا الآمر والذى ضمن بامر السلطان او المولى اذا امر قنه (جامع الفصولين فى الثالث والثلثين) الآمر لايضمن بالامر الا فى خمس الاولى اذا كان الآمر سلطانا الثانية اذا كان مولى للمأمور الثالثة اذا كان المأمور عبد الغير كامره عبد غيره بالاباق او بقتل نفسه فان الآمر يضمن الا اذا امره باتلاف مال سيده فلا ضمان على الآمر بخلاف مال غير سيده فان الضمان الذى يغرمه الآمر يرجع به على سيده الرابعة اذا كان المأمور صبيا كما اذا امر صبيا باتلاف مال الغير فاتلفه ضمن الصبى ويرجع به على الآمر الخامسة اذا امره بحفر باب فى حائط الغير فحفر فالضمان على الحافر ويرجع به على الآمر وتمامه فى جامع الفصولين (من غصب الاشباه)

زيد عمروى بكرك منزلنى احراق ايله ديو سوق وتحريك ايدوب عمرو دخى احراق ايلسه زيده نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ تعزير

زيد هندك ملك منزلنى غصبا ضبط وايچنده ساكن اولوب منزلده آتش ياقغله اول آتشدن منزل محترق اولسه هند بناء محترقك مبنيا قيمتنى زيده تضمينه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(عده) لو كان الغصب غير منقول فانهدم بآفة سماوية اوجاء سيل فذهب بالبناء واشجاره اوغلب السيل على الارض فبقيت تحت الماء لايضمن عند ابى حنيفة وابى يوسف رحمهما الله تعالى واجمعوا انه لو تلف شئ بسكناه يضمنه (جامع الفصولين فى غصب العقار) واذا غصب عقارا فهلك فى يده لم يضمنه وهذا عند ابى حنيفة وابى يوسف وقال محمد يضمنه وهو قول ابى يوسف اولا وبه قال الشافعى (هدايه فى الغصب) وفى فتاوى النسفى سئل عمن اوقد النار فى ملك غيره بغير

اذنه فتعدت الى كدس حنطة اوشئ آخر من الاموال فاحرقت هل يضمن قال لاولو احرقت شيئا من المكان الذى اوقد فيه ضمن (من ضمانات العمادية فى الماء والنار)

زيد هندك ملك منزلنى غصبا ضبط وايچنده ساكن اولوب منزلده آتش ياقغله منزله اول آتش اصابت ايليوب منزل اول آتشدن محترق اولسه هند بناء محترقك مبنيا قيمتنى زيده ضامن اول دیمکه قادره اولور مى ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد منزلنده معتاد اوزره آتش ياقدقده منزل بامر الله تعالى محترق اولمغله جارى عمروك منزل واشياسى دخى يانسه عمروه مجرد آتش منزله لكدن سرايت ايتدى ديو منزل واشياسنى زيده تضمينه قادر اولور مى ❊ الجواب ❊ اولماز

(وفى تجريد البرهانى اوقد نارا فى داره فاحرقت دار جاره لم يضمن ان اوقد نارا يوقد مثله هكذا ذكر شيخ الاسلام وذكر شمس الائمة السرخسى انه لايضمن مطلقا (عمادية فى الماء والنار من الضمانات) اوقد نارا فاحرقت دار جاره لم يضمن لو اوقد نارا يوقد مثله (جامع الفصولين فى ٣٣)

زيد روزكار يوغيكن تارلاسنك اوتلوغنى تارلاسى ايچنده آتشه ياقدقدنصكره روزكار ظهور ايتمكله آتش قربنده اولان عمروك باغنه سرايت ايدوب چبقلرى واوزومى محترق اولسه زيده ضمان لازم اولور مى ❊ الجواب ❊ اولماز

(وفى الجامع الصغير احرق خشبا فتعدت النار الى ارض الجار واحرقت شيئا لم يضمن قال الامام خواهر زاده والامام السرخسى هذا اذا كانت الرياح ساكنة عند الايقاد وان كانت بحيث يعلم انها تذهب بالنار ضمن استحسانا ذكره فى الخانية لانه اذا علم ذلك كان قاصدا احراق مال الغير (من ضمانات الفضيلية) ولواحرق حصائد ارض مستأجرة اومستعارة فاحترق شئ فى ارض غيره لايضمن ان كانت الريح هادئة وان مضطربة ضمن (فى المسائل المنشورة من اجارة الملتقى)

بر صو خرقله زيدك دكرماننه جريان ايدركن يغمور ياغدقده سيل كلوب خرق طولمغله صو طاشوب اطرافنده اولان عمرو وبكرك تارلالرينى باصوب اكنلرينى اهلاك ايلسه عمرو وبكر زيده مجرد صو خرقكدن طاشوب تارلالريمزى باصمغله اكنمزى ضامن اول ديمكه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(سئل فى سيل جرى من ماء المطر فدخل فى فاخورة شخص فاتلف بعض فخارته هل يضمن جيرانه ماتلف منه اوما انهدم من الفاخورة ام لا اجاب لايضمن بشئ هلك بسبب سيل جرى من ماء المطر نفسا كان اومالا اذلا صنع لاحد فيه فكيف يضمن ماحدث به ولاقائل بالتضمين بسببه (خير الدين افندى فى الغصب)

زيدك ديوارى منهدم اولمغله زيد مجددا بنا ايتمك ايچون ديوارك اساسنى نجارلره قلع ايتدردكده جارى عمروك ديوارى منهدم اولسه عمرو زيده سن ديواركك اساسنى قلع ايتدرمكله ديوارمك انهدامنه سبب اولدك اويله اوليجق ديوارمى ضامن اول ديمكه قادر اولور مى ❊ الجواب ❊ اولماز

(سئل عن رجل هدم بيت نفسه فانهدم حائط جاره هل يضمن ويلزم بان يعمر حائطه ام لا اجاب لايضمن بذلك ولايلزم (ابن النجيم) من هدم بيت نفسه فانهدم من ذلك بيت جاره لايضمن لانه غير متعد به (تاتارخانية فى الفصل الخامس عشر)

زيدك ملك ديوارى جارى عمروك ملك منزلنه مائل اولوب انهدامه متوجه اولمغله عمرو زيده ديوارينى نقض ايله ديو تقدم واشهاد ايدوب لكن زيد نقض ايتميوب نقضى ممكن اوله جق مدت مرورندنصكره ديوار عمروك منزلى اوزرينه يقيلوب اندن ناشى عمروك منزلى منهدم اولسه زيده ضمان لازم اولور مى ❊ الجواب ❊ اولور

(رجل تقدم اليه فى حائط مائل له فلم ينقضه حتى وقع على حائط جاره وهدمه فهو ضامن من الحائط الجار ويكون للجار الخيار ان شاء رد نقض الحائط وضمن قيمة الحائط وان شاء اخذ النقض وضمن النقصان ولواراد ان يجبره على البناء كما كان ليس له ذلك (تاتارخانية فى جناية الحائط) رجل مال

حائط داره الى الطريق او الى ملك انسان فسقط واتلف انسانا او مالا ان سقط قبل الاشهاد فلا ضمان عليه وان سقط بعد الاشهاد ضمن اذا لم يفرغ ذلك الموضع عن الحائط مع القدرة عليه فيصير جانيا ان تلف به انسان كانت الدية على عاقلته وان اتلف مال انسان كان ضمانه على صاحب الحائط فى ماله وتعتبر القدرة على التفريغ من وقت الاشهاد الى وقت السقوط من غير زوال القدرة فيما بين ذلك وصورة الاشهاد اذا كان مائلا الى الطريق ان يقول له واحد من الناس ان حائطك هذا مائل الى الطريق او مخوف او متصدع فاهدمه وان كان مائلا الى ملك الغير يقول له ذلك صاحب الدار وشرط وجوب الضمان على صاحب الحائط المطالبة بالاصلاح والتفريغ ولا يشترط الاشهاد حتى لو طولب بالتفريغ ولم يفعل مع القدرة عليه كان ضامنا ولو قيل له ان حائطك مائل ينبغى لك ان تهدمه كان ذلك مشورة ولا يكون طلبا واشهادا ويصح المطالبة بالتفريغ عند القاضى وعند غيره وان لم يكن هناك احد وانما ذكر الاشهاد حتى لو انكر صاحب الحائط الطلب يمكنه اثباته بالبينة فان شهد بالطلب رجلان او رجل وامرأتان يثبت الطلب ويثبت ايضا بكتاب القاضى الى القاضى

(من قاضيخان فى اول جناية الحائط)

(كتاب الشفعة)

يرى ارض ميرى و بناسى ملك اولان ذكر منده شفعه جاريه اولور مى * الجواب * اولماز

(انما تجب الشفعة قصدا فى عقار ملك بعوض هو مال وان لم تمكن قسمته كرحى وحمام و بئر فلا تجب فى عرض وفلك و بناء وشجر بيعا بدون الارض (ملتقى الابحر) قال اصحابنا الشفعة لا تجب فى المنقولات قصدا وانما تجب تبعا للعقار كالدور والكروم وغيرهما وانما تجب فى الاراضى التى تملك ارقابها حتى ان الارض التى حازها الامام لبيت المال تدفع الى الناس مزارعة فصار لهم فيها كردارا كالبناء والاشجار فاذا بيعت هذه الاراضى فبيعها باطل وان بيع الكردار يجوز بيعه ولكن لا شفعة فيه

(من الذخيرة البرهانية فى الشفعة)

يرى ارض ميرى وكرومى ملك اولان باغده شفعه جاريه اولور مى * الجواب * اولماز

(لا بناء ونخل فانهما ليسا بعقار ولا فى حكمه بيعا قصدا وقد عرفت انهما اذا بيعا تبعا للعقار ثبت فيهما الشفعة (درر غرر)

زيد عرصه سى مقاطعه لو وقف و بناسى ملك اولان منزلنى عمروه بيع ايتدكده اول منزله متصل ملك منزلى اولان بكر منزل مزبورى شفعه ايله [illegible] قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(قال لا شفعة فى الوقف لا للقيم ولا للموقوف عليه ولا شفعة فى بيع الكردار وهو الذى يكون فى الارض التى هى على نهر الوالى لان الكردار نقلى ولا شفعة فى المنقولات ولا فى الاراضى التى حازها الامام لبيت المال (نقد الفتاوى فى الثانى من الشفعة)

زيد ملك منزلنى هنده بيع مراد ايتدكده قوكشيسى زينبك شفعه سنى اسقاط ايچون منزل مزبورك عرصه سندن زينبك منزلنه اتصالى اولان جانبدن شو مقدارى افراز وتعيين وهنده مجانا هبه وتسليم ايدوب زينبك منزلنك اتصالى انجق عرصهٔ موهوبه يه قالدقدنصكره زيد منزلنى هنده بيع وتسليم ايلسه زينبك شفعه سى ساقطه اولور مى * الجواب * اولور

(واذا باع دارا الا مقدار ذراع فى طول الحد الذى يلى الشفيع فلا شفعة له لانقطاع الجوار وهذه حيلة وكذا اذا وهب منه هذا المقدار وسلمه اليه لما بينا (هدايه فى باب ما تبطل به الشفعة من كتاب الشفعه)

والهبة بشرط العوض هبة ابتداء فشرط القبض فى العوضين ومنعها الشيوع فى احدهما بيع انتهاء فتثبت الشفعة وخيار العيب والشرط والرؤية فى كل منهما

(ملتقى الابحر فى كتاب الهبة من باب الرجوع فيها)

زيد ملك منزلنى شو قدر اقچه ايله عدد دى معلوم اولميوب مشار اليها اولان رقبضه فلوسه عمروه بيع و تسليم وقبض ثمن ايدوب اول فلوسى مجلس بيعده صاچوب تضييع ايلسه اول منزله متصل ملك

منزلی اولان بکر منزل مزبوری شفعه ایله المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وله حيلة اخرى احسن واسهل ذكرها بقوله اوشرى بدراهم معلومة امابالوزن اوالاشارة بقبضة اى مع قبضة فلوس اشيراليها وجهل قدرها وضيع بعض القبض فان الثمن معلوم حال العقد ومجهول حال الشفعة وجهالة الثمن تمنع الشفعة (درر غرر فى باب ما يكون هى فيه من كتاب الشفعة)

زيد ملك منزلنى ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم ايتدكده اول منزله متصل ملك منزلى اولان بكر بيعه عالم اولديغى مجلسده بلاعذر سكوت ايدوب طلب مواثبه ايتماسه بكرك شفعه سى ساقطه اولورمى * الجواب * اولور

(طلبها على فور السماع عند العامة والكرخى قيد بمجلس العلم وهو رواية عن محمد اخبر بالبيع عبد اوصبى ولم يطلب تبطل عنده لاعندهما (فى الفصل الثالث من شفعة البزازية) فاذا بلغ الشفيع بيع الدار لم يجب عليه الاشهاد حتى يخبره رجلان اورجل وامرأتان اوواحد عدل عند ابى حنيفة رحمه الله وقالا يجب عليه ان يشهد اذا اخبره واحد حراكان اوعبدا اوصبيا اوامرأة اذاكان الخبر حقا الخ (هدايه فى باب طلب الشفعة)

زيد ملك منزلنى ثمن مثلنه عمروه بيع وتسليم ايتدكد نصكره اول منزله متصل ملك منزلى اولان بكر صغيرك وصيسى بشر بيعه عالم اولديغى مجلسده بلا عذر سكوت ايدوب بكر ايچون شفعه اتخاذ ايتماسه بكر بالغ اولدقده اول منزلى شفعه ايله المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذاكان له احد من الاب والجد والوصى فترك طلب الشفعة مع الامكان بطلت شفعته حتى لو بلغ الصغير لايكون له حق الاخذ وهذا قول ابى حنيفة وابى يوسف رحمهما الله وقال محمد رحمه الله لاتبطل (احكام الصغار فى الشفعة) وتسليم الاب والوصى الشفعة على الصغير جائز عند ابى حنيفة وابى يوسف رحمهما الله وقال محمد وزفر هو على شفعته اذا بلغ قالوا وعلى هذا الخلاف اذا بلغهما شراء دار بجوار دار الصبى فلم يطلبا وعلى هذا الخلاف تسليم الوكيل بطلب الشفعة فى رواية كتاب الوكالة وهو الصحيح لمحمد وزفر رحمهما الله انه حق ثابت للصغير فلا يملكان ابطاله كديته وقوده ولانه شرع لدفع الضرر فكان ابطاله اضرارا به ولهما انه فى معنى التجارة فيملكان تركه الاترى ان من اوجب بيعا للصبى صح رده من الاب والوصى ولانه دائر بين النفع والضرر وقد يكون النظر فى تركه ليبقى الثمن على ملكه والولاية نظرية فيملكانه وسكوتهما كابطالهما لكونه دليل الاعراض وهذا اذا بيعت بمثل قيمتها فان بيعت باكثر من قيمتها لايتغابن الناس فيه قيل جاز التسليم بالاجماع (هدايه فى آخر مسائل متفرقة من كتاب الشفعة)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكد نصكره منزل مزبوره متصل ملك منزلى اولان بكر صغيرك شفعه دعواسنى ايدركمسنه سى اولمامغله دعوى اولنميوب بعده بكر بالغ اولديغى آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه تمامها رعايت ايد يجك منزل مزبورى شفعه ايله عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان لم يكن للصغير واحد من الاب والجد والوصى فهو على شفعته اذا ادرك (احكام الصغار فى الشفعة)

هند ملك منزلنى زيده ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكد نصكره منزل مزبوره متصل ملك منزلى اولوب اب وجد ووصيدن برى اولميان زينب صغيره بالغه اولوب بيعه عالمه اولديغى مجلسده بلاعذر سكوت ايدوب طلب مواثبه ايلماسه زينبك شفعه سى ساقطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لانهم اجمعوا على انه اذاتركه بمرض اوحبس اوغير ذلك ولم يمكنه التوكيل بهذا الطلب لاتبطل شفعته وان طالت المدة (عنايه فى الشفعة)

زيد ملك عرصه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكد نصكره عرصهٔ مزبوره يه متصل ملك منزلى اولان بكر بيع مزبورى استماع ايتديكى مجلسده بلاعذر سكوت ايدوب طلب مواثبه ايتماسه حالا بكر اول عرصه يى شفعه ايله المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويطلبها) اى الشفيع الشفعة اعلم ان الطلب ههنا ثلثة طلب المواثبة وطلب الاشهاد والتقرير وطلب الاخذ والتملك ذكر الاول بقوله (ويطلبها الشفيع فى مجلس علمه بالبيع بسماعه متعلق بالعلم من رجلين اورجل وامرأتين اوواحد عدل) وقالا يكفى واحد حراكان اوعبدا صبيا اوامرأة اذاكان الخبر صدقا (وان امتد) اى المجلس لانه لما ثبت له خيار التملك احتيج الى زمان التأمل كما فى المخيرة فلو قال بعد مابلغه البيع الحمدلله اولاحول ولاقوة الابالله اوسبحان الله لايبطل الشفعة لان الاول حمد على الخلاص من جوار البايع مع الامن مع الدخيل بالشفعة والثانى تعجب منه بقصد اضراره والثالث لافتتاح الكلام كما هو عرف بعض الناس فلا يدل شئ منه على الاعراض (بلفظ) متعلق بطلبها (يفهم منه طلبها) كطلبت الشفعة اوانا طالبها او اطلبها ونحو ذلك فان العبرة للمعنى وفى العرف يراد بهذه الالفاظ الطلب للحال لا الخبر عن امر ماض اومستقبل حتى قال الشيخ ابوبكر محمد بن الفضل اذا سمع بيع ارض بجنب ارضه فقال شفعة شفعة كان ذلك منه طلبا كذا فى الكافى وقيل يبطل بادنى سكوت حتى لواخبر بكتاب والشفعة فى اوله اووسطه فقرأ الكتاب الى آخره بطلت شفعته قال فى الايضاح الاول اصح (وسمى) هذا الطلب (طلب مواثبة) ليدل على غاية التعجيل كان الشفيع يثب ويطلب الشفعة والاشهاد فيه ليس بلازم وانما الاشهاد لمخالفة الجحود كذا فى الهداية والكافى وسيأتى له زيادة تحقيق ان شاء الله تعالى وذكر الثانى بقوله (ثم يشهد عند الدار) لان الحق متعلق بها (اوعلى البايع) ان كان الدار فى يده ولم تسلم الى المشترى فانها اذا سلمت اليه لم يصح الاشهاد عليه لخروجه عن ان يكون خصما اذلا يدله ولا ملك اوالمشترى

(درر غرر فى كتاب الشفعة)

زيد بر بلده ده واقع عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى منزلدن حصه سنى عمرو آخر دیارده ايكن اول بلده ده ساكن اولان بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول دیارده بيعى استماع ايتدكده طلب مواثبه ايدوب لكن كلدكده طلب اشهاد ايتميوب بلاعذر سكوت ايدوب برسنه مرور ايلسه عمروك شفعه سى ساقطه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(ثم يشهد عند الدار) لان الحق متعلق بها (اوعلى البايع) ان كان الدار فى يده ولم تسلم الى المشترى فانها اذا سلمت اليه لم يصح الاشهاد عليه لخروجه عن ان يكون خصما اذ لايدله ولاملك اوالمشترى وان لم يكن ذايد لانه مالك (قائلا) حال من ضمير يشهد (اشترى فلان هذه الدار وانا شفيعها وكنت طلبت الشفعة واطلبها الآن فاشهدوا عليه ويسمى طلب اشهاد) وهذا الطلب واجب حتى اذا تمكن من الاشهاد عند الدار اوعلى ذى اليد ولم يشهد بطلت شفعته فاذا كان فى مكان بعيد فسمع فطلب طلب مواثبة وعجز عن طلب الاشهاد عند الدار اوعلى ذى اليد يوكل وكيلا ان وجد والا يرسل رسولا اوكتابا فان لم يجد فهو على شفعته فاذا حضر طلب وان وجد ولم يفعل بطلت شفعته كذا فى الذخيرة (درر غرر فى كتاب الشفعة)

(نوع آخر)

زيد عمرو وبكر ايله على الاشتراك مالك اولديغى منزلدن حصهٔ معلومه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكر بيعى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه بتمامها رعايت ايديجك حصهٔ مرقومه نك نصفنى شفعه ايله عمرودن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(ولوان رجلا اشترى دارا وهو شفيعها ثم جاء شفيع مثله يقضى القاضى بنصفها

(من شرح الطحاوى للاسبيجابى فى الشفعة)

زيد عمروك ملك منزلنه متصل ملك عرصه سنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عرصهٔ مزبوره يه متصل ملك منزلى اولان بكر بيع مزبورى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه بتمامها رعايت ايديجك عرصهٔ مزبوره نك نصفنى شفعه ايله عمرودن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(وفی شفعة خواهر زاده فی باب العروض اذا باع نصف البناء مع نصف الارض جاز سواء باعه من اجنبی اومن شریکه وللشفیع الشفعة (عمادیه فی الفصل الثلثین)

هند قرنداشلری زید وزینب صغیرلر ایله علی الاشتراك مالکه اولدیغی منزلدن حصه سنی ثمن مثلیله اناسی خدیجه یه بیع وتسلیم ایتدکده زید وزینبك وصیلری بیع مزبوری استماع ایتدیکی آنده صغیرلر ایچون اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه بتمامها رعایت ایدیجك هندك حصه سنی شفعه ایله صغیرلر ایچون خدیجه دن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ذکر فی الخانیة فی اول الشفعة ان الخصم عن الصبیان فی طلب الشفعة لهم وعلیهم آباؤهم واوصیاء الاباء عند عدمهم والاجداد من قبل الاب عند عدمهم فان لم یکن فاوصیاء الاجداد فان لم یکن فالامام اوالحاکم یقیم لهم من ینوب عنهم فی الخصومة والطلب والشفعة وان لم یکن واحد منهم فعلی شفعته اذا ادرك ولوکان له واحد من هؤلاء فترك طلب الشفعة مع الامکان بطلت الشفعة حتی لا یکون للصغیر الاخذ بعد البلوغ وعلی هذا الخلاف اذا سلم واحد من هؤلاء الشفعة ویستوی فی مجلسهم مجاس القضاء اوغیره عند الامام (ادب الاوصیاء فی الشفعة)

زید ملك منزلنی بیع مزایده ایتدکده جاری عمروه منزل مزبوری بهاسیله آل آخره بیع ایتمیه یم دیدکده عمرو بن المام کیه ویرسك ویر دیوب بعده زید منزل مزبوری بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایلسه حالا عمرو بیعی استماع ایتدیکی آنده اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه بتمامها رعایت ایدیجك منزل مزبوری شفعه ایله بکردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولو سلم الشفعة قبل البیع لایصح لان الابراء عن الحقوق بعد وجود سبب الوجوب (ذخیره فی فصل تسلیم الشفعة من کتاب الشفعة) قوله والشفعة تجب بعقد البیع یعنی لو سلم الشفیع شفعته قبل عقد البیع فتسلیمه باطل فهو علی شفعته بعد العقد ولو سلم بعد انعقد بطل شفعته وان لم یعلم بالبیع عند التسلیم لمصادفة الاسقاط حقا واجبا (ینابیع)

زید قرنداشی عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی منزل وعرصه ویری دخی ملك باغچه دن حصه سنی بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایدوب بعده بکر فوت اولوب حصهٔ مرقومه یی اوغللری بشر وخالد ضبط ایتدکلرندنصکره عمرو بیعی استماع ایتدیکی آنده اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه بتمامها رعایت ایدیجك حصهٔ مرقومه یی شفعه ایله بشر وخالددن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(لایبطلها موت المشتری لان المستحق باق فبموت المستحق علیه لایتغیر سبب الاستحقاق (درر غرر فی باب مایکون هی فیه اولا وما یبطلها من کتاب الشفعة) ولو تصرف المشتری فی الارض المشفوعة قبل ان یأخذها الشفیع بان وهبها من انسان وسلم اوتصدق بها اوأجرها اوجعلها مسجدا وصلی فیها اوجعلها مقبرة ودفن فیها اووقفها وقفا مسجلا لایبطل شفعة الشفیع وله ان ینقض تصرف المشتری (قاضیخان فی فصل طلب الشفعة)

زید ملك منزلنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایدوب عمرو دخی منزلك عرصه سنده بنا احداث ایتدکدنصکره اول منزله متصل ملك منزلی اولان بکر بیعی استماع ایتدیکی آنده اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه بتمامها رعایت ایتمکله منزل مزبور شفعه ایله بکره حکم اولنسه بکر عمروه بناسنی قلع ایتدیروب منزلی ضبطه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(سئل عمن اشتری الرضافبنی فیها مسجدا او وقفه ولها شفیع هل له الاخذ بالشفعة ویهدم المسجد اجاب نعم الاخذ ویؤمر البانی بالهدم (ابن النجیم فی الشفعة) اشتری دارا وبناها مسجدا ثم جاء الشفیع ینقضه عندنا فی ظاهر الاصول ویأخذها وروی الحسن عن ابی حنیفة انه قال لاینقض المسجد وبطلت شفعته وبه اخذ قال ابن زیاد وابن ابی لیلی رحمهما الله وکذا القول لوجعل مقبرة فی نظم الزندوسی (مجمع الفتاوی فی کتاب الشفعة)

زید ملك دكاننی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره اول دكانه متصل ملك دكانی اولان بكرشفعه اتخاذ ایدوب دكانی عمرودن الىق استدكده عمرو بكره سن بیعی استماع ایتدیككمجلسده طلب مواثبه ایتمیوب سكوت ایتمشیدك دیوب وبكر استماع ایتدیكم آنده طلب مواثبه ایلدم دیوب طرفینك بینه لری اولماسه قول قنغیسنكدر ❊ الجواب ❊ بكر كدر

(قال الشفیع طلبت حین علمت فالقول له مع یمینه قوله فالقول له یدل على ان الاصل ان یقیم المشترى البینة اما بان یقول للشفیع تركت الطلب لیكون صورة الاثبات او یقول ماطلبت لانه وان كان نفیا ظاهرا لكنه نفی محصور فیكون فی حكم الاثبات كما تقرر فی الاصول وعلى التقدیرین ان اقام البینة تقبل والا یحلف الشفیع بانه لم یترك اوطلب وان لم یكن له بینة على تركه واقام الشفیع البینة على طلبه تقبل وان كان لهما بینة ترجح بینة المشترى لان الشفیع متمسك بالظاهر ولهذا كان القول له ولم یكلف باقامة البینة (درر غرر فی باب مایكون اولا من كتاب الشفعة)

زید وهندك ایكی سهمی عمروك برسهمی بكرك اولوب مز بورلر بووجهله منزله على الاشتراك مالكلر ایكن عمرو منزلدن حصه سنی ثمن معلومه بشره بیع ایلسه زید وهندو بكر حصهٔ مرقومه یی شفعه ایله نه وجهله آلورلر ❊ الجواب برابر آلورلر

(ومن یشترى دارا شفیعا وغیره شفیع على عدد الرؤس تقدر مسئلة البیت من الاسبیجابی والقنیة بعدان رقم مجد الائمة الترجمانی وعین الائمة الكرابیسی ولواشترى الجار الدار وله جار آخر فطلب الشفعة له وكذا المشترى فهی بینهما نصفان فقوله وكذا المشترى یعنی اذا طلب ولم یسلم الشفیع الاخر وعلى هذا لووجد ثالث قسمت اثلاثا او رابع قسمت ارباعا والیه اشار فی النظم بقوله على عدد الرؤس تقدر ونحو هذا فی شرح الاسبیجابی فی نظم هذا الفرع فهو مستفاد من المختصرات حیث قالوا اذا اجتمع الشفعاء فالشفعة بینهم على عدد رؤسهم والله تعالى اعلم (من شرح المنظومة الوهبانیة لابن الشحنة كذافی الهدایة ومختصر الطحاوی فی الشفعة)

هند ملك عرصه سنی ثمن مثلندن نقصان فاحش ایله زوجی زیده بیع وتسلیم ایتدكدنصكره عرصهٔ مرقومه یه متصل یری دخی ملك منزلی اولان عمرو بیعی استماع ایتدیكی آنده اتخاذ شفعه وشرائطنه بتمامها رعایت ایدوب عرصه یی شفعه ایله زیددن الىق استدكده ثمن مثلی ایله می الور یوخسه ثمن مسمى ایله می آلور ❊ الجواب ❊ ثمن مسمى ایله آلور

(اوشرى اى الدار بثمن غال كالف مثلا ودفع ثوبا دیناقیمته عشرة به اى بمقابلة الثمن فالشفعة بالثمن لاالثوب (درر غرر فی باب مایكون من كتاب الشفعة)

زید ملك منزلنی ثمن مثلندن زیاده شوقدر اقچه یه عمروه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزلی اولان بكر بیع مزبوری استماع ایتدیكی آنده اتخاذ شفعه وشرائطنه بتمامها رعایت ایدوب منزلی شفعه ایله عمرودن الىق استدكده ثمن مثلی ایله می آلور یوخسه ثمن مسمى ایله می ❊ الجواب ❊ ثمن مسمى ایله آلور (مرت مسئلته آنفا)

زید ملك منزلنی عمروك ملك منزلی مقابله سنده عمروه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره زیدك منزلنه متصل ملك منزلی اولان بكر بیعی استماع ایتدیكی آنده اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه بتمامها رعایت ایتدكله منزلی شفعه ایله عمرودن الىق استدكده ثمن مثلی ایله می الور یوخسه عمروك منزلنك قیمتی ایله می ❊ الجواب ❊ عمروك منزلنك قیمتی ایله الور (یفهم جوابه ممامر آنفا)

زید ملك منزلنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزلی اولان بكر ایله منزل مزبوره متصل ملك خانی اولان بشر بیعی استماع ایتدكلری آنده اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه بتمامها رعایت ایلسه لر بشر بكره منزل مزبوری ایكیمز شفعه ایله الالم دیركن بكر راضی اولمیوب یالكز بن آلورم دیمكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته من الهدایة وغیره)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى يرى دخى ملك دكرمندن حصۀ معلومه سنى بكره شوقدر غروشه بيع وتسليم وثمنك برمقدارينى الوب ماعداسى مقابله سنده شوقدر وقيه بويا الدقد نصكره عمرو بيعى استماع ايتديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه بتمامها رعايت ايتمكله حصۀ مزبوره‌يى شفعه ايله بكردن المق استدكده بكر عمروه ثمن مسمى اولان اولقدر غروشى تماما ويروب بعده الديركن عمرو راضى اولميوب بكره ثمندن مدفوعك اولان مقدارى ويروب ماعداسى مقابله سنده اولقدر وقيه بويا ويريرم ديو ثمن مسمانى تماما ويرمامكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزللرى اولان بكر وبشر بيعى استماع ايتدكلرى آنده اتخاذ شفعه وشرائطنه تمامها رعايت ايدوب بكر وبشر منزلى على السويه المق اوزره حكم اولندقدنصكره بكر منزلك بنم منزلمه اتصالى زياده در ديو بشرك اذنسز منزلك جمله سنى المش اولسه بشر منزلك نصفنى شفعه ايله المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(مرت مسئلته من شرح المنظومة الوهبانية قبل خمس مسائل)

(كتاب القسمة)

مديونا فوت اولان زيدك ورثه سى اداء دين اولنمدين تركۀ زيدى اقتسامه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اداء دين تقديم اولنور

يبدأ من تركة الميت بتجهيزه ودفنه بلا اسراف ولا تقتير ثم تقضى ديونه ثم ينفذ وصاياه من ثلث مابقى بعد الدين ثم يقسم الباقى بين ورثته (ملتقى الابحر) وبطل الصلح والقسمة اذا كان على الميت دين مستغرق وان كان غير مستغرق فالاولى ان لا يصالح قبل قضائه ولو فعل قالوا يجوز والقسمة تجوز قياسا لا استحسانا وقيل القياس ان يوقف الكل والاستحسان ان يوقف قدر الدين و يقسم الباقى

(من صلح ملتقى الابحر)

زيد مديونا فوت اولوب زوجه سى هندى وساير ورثه سنى ترك ايدوب داينلرى دينلرينى الدقدنصكره هند ماعدا تركه دن حصه سنى المق استدكده ساير ورثه جائزكه زيدك داين آخرى اولوب دينى ايله بزى مطالبه ايده ديو هندى منعه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(اذا طلب الورثة القسمة من القاضى سألهم القاضى هل عليه دين ان قالوا لا كان القول قولهم وان اقر احد الورثة بدين على الميت وجحد الباقون قسمت التركة بينهم و يؤمر المقر بقضاء كل الدين من نصيبه عندنا اذا كان نصيبه يفى بكل الدين (خانية فيما يدخل فى القسمة من كتاب القسمة) الدين غير موجود فلا اعتبار للتوهم (مجمع الفتاوى فى الوصايا)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى وكندودن حامل اولان ام ولدى زينبى ولابوين ارقرنداشى عمروى ترك ايلسه زينبك وضع حملى قريب اوليجق قسمت تركه وضع حمله دك توقيف اولنورمى ❊ الجواب ❊ اولنور

(مات وترك امرأة بها حمل فان كانت الولادة قريبة ينتظر ليقع القسمة عن علم وان لم تكن قريبة فلا ينتظر لان فى ذلك تأخيرا الخ (خزانة المفتين فى كتاب القسمة) لومات رجل وترك امرأة حاملا وابنا فان القاضى لا يقسم الميراث حتى تلد فان كان الوارث اكثر من واحد فلم ينتظروا الولادة ان كانت الولادة بعيدة يقسم وان كانت قريبة لا يقسم ومقدار القرب والبعد مفوض الى رأى القاضى واذا قسمت التركة يوقف نصيب الحمل واختلفوا فى مقدار ما يوقف للحمل قال الفقيه ابو جعفر يوقف نصيب ابنين و يقسم الباقى وهو رواية عن ابى حنيفة ومحمد وابى يوسف رحمهم الله تعالى فى رواية وقال بعضهم يوقف نصيب اربع بنين و يقسم الباقى وهو رواية عن ابى حنيفة رحمه الله ايضا وذكر الخصاف عن ابى يوسف انه يوقف نصيب ابن واحد وعليه الفتوى

(قاضيخان فى كتاب القسمة قبيل المضاربة) .

زید فوت اولوب زوجه سی هند حامله ولابوین ارقرنداشی عمروی ترك ایلسه هند وضع حمل ایتمدین عمرو زیدك بکر ذمتنده اولان شوقدر اقچه سندن حصه نامنه نسنه المغه قادر اولور می ☼ الجـواب ☼ اولماز

(هـذا اذا کان الورثة ممن یرثون مع الحمل ان کان ابنا فان کانوا لایرثون مع الابن بان مات عن اخوة وامرأة حامـل یوقف جمیع الترکة ولایقسم لان فی حق الاخوة فی طلب القسـمة شـکا فلایقسم (فی آخر قسمة الخانیة قبیل المضاربة)

زید فوت اولوب ترکه سی انجق زوجه سی هنده اولان مهر دینی محیط اولسه سائر ورثه هنده مهرینی ویرمدین ترکه یی میراثه ادخال ایدرز دیمکه قادر اولورلر می ☼ الجواب ☼ اولمازلر

(مرت مسـئلته من الملتقی)

زید وعمرو علی الاشتراك برمنزله مالکلر ایکن زید آخر دیاره کتسه عمرو زید یاوکیلی حاضر دکل ایکن منزلی قاضی یه قسمت ایتدرمکه قادر اولورمی ☼ الجـواب ☼ اولماز

(ولو کانت الشرکة بالشراء و بعض الشرکاء غائب لایقسم عقارا کان اوعروضا حتی یحضر الغائب (قاضیخان فی القسـمة)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی وآخر دیارده اولان قزی زینبی ترك ایلسه زینب حاضره اولمدین هند ترکه یی حاکمه قسمت ایتدرمکه قادره اولور می ☼ الجواب ☼ اولماز

(ولوکان البالغ الحاضر واحدا وطلب القسمة من القاضی فان القاضی لایجیبه الی ذلك (من اوائل قسمة الخانیة وغیره)

زید فوت اولوب آخر دیارده اولان وارثی عمروی وحاضرلر اولان سائر ورثه سنی ترك ایتدکده حاضرلر قسمته طالب اولملریله قاضی عمرو ایچون وکیل نصب وترکه یی قسمت ایدوب عمروك حصه سنی وکیله حفظ ایتدرمکه قادر اولور می ☼ الجواب ☼ اولور

(ولوغاب واحد من الورثة وحضر اثنان واقرا ان دارا بیننا وبین اخینا الغالب وطلب القسـمة لو طلب احدهما القسـمة قال ابو حنیفة رحمه الله تعالی لایقسم القاضی بینهما حتی یقیما البینة علی ماادعیا وقال ابو یوسف ومحمد رحمهماالله تعالی یقسم ولوکان منقولا لایقسم بدون البینة ثم قال وهذا اذا کان الحاضر اثنین والغائب واحدا فلو کان الحاضر واحدا لایقسم (من فصول العمادی فی ٤)

زید فوت اولوب اولاد صغاری ایله اولاد کبارینی ترك ایتدکده اولاد کبار صغار ایچون حاکمه وصی نصب ایتدیروب قابل قسمت اولان ترکه یی قسمت ایتدرمکه قادر اولورلر می ☼ الجـواب ☼ اولورلر

(ولوجاء الوارث البالغ والصغیر الی القاضی وطلب القسـمة ینصب القـاضی علی الصغیر وصیا ویقسم الترکة بینهما ویضع نصیب الصغیر فی یده (قاضیخان فی القسـمة ملخصا) وفی البیت الصغیر بین رجلین اذا کان صاحب القلیل لاینتفع بنصیبه بعد القسـمة وطلب صاحب القلیل القسمة قالوا لایقسم (قاضیخان فی کتاب القسـمة وفی درر مثله)

زید فوت اولوب کبیره قزی هندی وصغیر اوغلی عمرو ایله مجنون اولان اوغلی بکری ترك ایلسـه هند قسمته طالبه اولمغله حاکم عمرو وبکره وصی نصب ایدوب قابل قسمت اولان ترکه یی قسمت وهندك حصه سـنی افرازه قادر اولورمی ☼ الجواب ☼ اولور

(والمجنون بمنزلة صبی اذا ادرك مجنونا فامر الاب والوصی علیه جائز واما اذا ادرك عاقلا ثم جن فیجوز فعل الاب علیه (احکام ناطقی فی احکام المجانین وباقی المسئلة یعرف ممامر آنفا من قاضیخان ملخصا)

هند وزینبك علی الاشتراك مالکه اولدقلری اوطه قابل قسمت اولمامغله هند زینبه اوطه ده مهایأة ساکنه اولالم دیدکده زینب راضیه اولمیوب انجق بن ساکنه اولورم دیمکه قادره اولورمی ☼ الجـواب ☼ اولماز

(ویجوز المهایأة ویجبر علیها فی دار واحدة یسکن هذا بعضا وهذا بعضا اوهذا علوها وهذا سفلها

وفى بيت صغير يسكنه هذا شهرا وهذا شهرا وله الاجارة واخذ الغلة فى نوبته (فى قسمة ملتقى الابحر) المهايأة جائزة استحسانا للحاجة اليه اذ يتعذر الاجتماع على الانتفاع فاشبه القسمة ولهذا يجرى فيه جبر القاضى كما يجرى فى القسمة الا ان القسمة اقوى منها (هدايه فى فصل المهايأة من كتاب القسمة) ولو كان العبد بين شريكين فتهايأ فى الخدمة جاز وان طلب احدهما وابى الآخر يجبر القاضى
(من الخانية قبيل كتاب الاقرار كذا فى منية المفتى فى القسمة)

زيد فوت اولوب اناسى هندى ولاب قز قرنداشى زينب صغيره يى ترك ايتدكده زيدك انجق بر اوطه‌سى اولوب قسمت اولنديغى تقديرجه هند وزينب حصه‌لريله انتفاع ممكن اولميوب ايكيسى دخى متضرره اولسه‌ز هند زينبك وصيسى عمروه اوطه‌يى قسمت وحصه‌مى افراز ايت‌ديرم ديمكه قادره
اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(واذا انتفع كل من الشركاء بنصيبه بعد القسمة قسم بطلب احدهم وان تضرر الكل لايقسم الا برضاهم وان انتفع البعض دون البعض قسم بطلب ذى النفع لابطلب الآخر هو الاصح (ملتقى الابحر فى القسمة) واذا كان كل واحد من الشركاء ينتفع بنصيبه قسم بطلب احدهم لان القسمة حق لازم فيما يحتملها عند طلب احدهم على ما بيناه من قبل وان كان ينتفع احدهم والآخر يستضربه لقلة نصيبه فان طلب صاحب الكثير قسم وان طلب صاحب القليل لم يقسم لان الاول منتفع به فاعتبر طلبه والثانى متعنت فى طلبه فلم يعتبر وذكر الخصاف على قلب هذا لان صاحب الكثير يريد الاضرار لغيره والآخر يرضى بضرر نفسه وذكر الحاكم الشهيد فى مختصره ان ايهما طلب القسمة يقسم القاضى والوجه اندرج فيما ذكرناه والاصح المذكور فى الكتاب وهو الاول فان كان كل واحد يستضر لصغره لم يقسمها الا بتراضيهما لان الجبر على القسمة لتكميل المنفعة وفى هذا تفويتها
ويجوز بتراضيهما لان الحق لهما وهما اعرف بشانهما اما القاضى يعتمد الظاهر
(هداية فيما يقسم ومالا يقسم)

زيد فوت اولوب صغير اوغلى عمروى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده صغيرك وصيسى تركه دن قسمت اولنديغى تقديرجه هركس حصه سيله انتفاع ممكن اولان منزلى حاكمه قسمت وصغيرك حصه سنى
افراز ايتدرمك مراد ايتدكده سائر ورثه راضى اولمازز ديو وصى يى منعه قادر
اولورلرمى ❋ الجواب ❋ اولمازلر

(قال واذا كان كل واحد من الشركاء ينتفع بنصيبه قسم بطلب احدهم لان القسمة حق لازم
فيما يحتملها عند طلب احدهم (هدايه فى فصل فيما يقسم ومالا يقسم)

زيدك هند صغيره ايله على الاشتراك مالك اولديغى منزل قسمت اولنديغى تقديرجه هر برى حصه سيله انتفاع ممكن اولمغله زيد منزلى حاكمه قسمت وحصه سنى افراز ايتدرمك مراد ايتدكده هندك وصيسى
عمرو راضى اولمام ديو زيدى منعه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(ولو كان البالغ الحاضر واحدا وطلب القسمة من القاضى فان القاضى لايجيبه الى ذلك ولو جاء
هذا البالغ مع صغير نصب القاضى عن الصغير من يقسم ويأمره بالقسمة
(فى اوائل القسمة من الخانية)

زيد متوفانك ورثه سندن هند وزينب تركه دن اولوب قسمت اولنديغى تقديرجه هركس حصه سيله انتفاع ممكن اولان منزل وباغچه يى حاكمه قسمت ايتديروب حصه لرينى المق استدكلرنده سائر ورثه مجرد برقاج سنه على الاشتراك تصرف ايلدك ديو قسمتدن امتناعه قادر اولورلرمى ❋ الجواب ❋ اولمازلر

(دار مشتركة بين رجلين نصيب احدهما اكثر فطلب صاحب الكثير القسمة وابى الآخر فان القاضى يقسم عند الكل وان طلب صاحب القليل القسمة وابى صاحب الكثير فكذلك هو اختيار الشيخ
الامام المعروف بخواهر زاده وعليه الفتوى (قاضيخان فى كتاب القسمة)

زيد متوفانك حصرا وارثلرى اوغلى عمرو ايله قزى هند حاكمه واروب تركه يى قسمته طالب اولدقلرنده

ترکه ده منازلی مشتمل دارین مثلا صقین اولمغله حاکم اول دارلرك هر برینی علی حدة قسمت ایدوب من بورلره هر برندن حصه ویرمك مراد ایتدکده هند راضیه اولمیوب البتده ایکیسی قسمت واحده ایله قسمت اولنوب بری حصه مه معادل اولمغله برینی بن مستقلة الوب آخری عمر و السون دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا کانت الدور بین قوم ارا داحدهم ان یجمع نصیبه منها فی دار واحدة وابی البعض قسم کل دار علی حدة ولم یضم بعض الانصباء الی البعض الا ان یصطلحوا علی ذلك وهنا ثلث مسائل الداران والبیتان والمنزلان الداران ذکرنا قول الامام والبیتان فکما قالا والمنزلان ان تلاز قافکالبیتین وان تباینا فکالدارین (بزازیه فی اوائل القسمة)

(نوع آخر)

زید فوت اولوب آخر دیارده اولان قزقرنداشلری هند وزینبی وحاضرلر اولان سائر ورثه سنی ترك ایتدکده سائر ورثه مکیل وموزون مقوله سندن اولمیان ترکه یی قاضی یه قسمت ایتدرمیوب بینلرنده اقتسام وهند وزینبك حصه لرینی افراز ایلسه لر هند وزینب کلدکلرنده مجیزه لر اولمیوب قسمتی نقضه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(اقتسم الورثة لابامر الحاکم وفیهم صغیر اوغائب لایصح الا باجازة الغائب او ولی الصغیر او یجیز الصبی بعد البلوغ اوباجازة الحاکم قبل البلوغ فلومات الصغیر اوالغائب فاجازته ورثته جازت الا عند محمد (فی الرابع من اواخر قسمة البزازیة) والوجه الثانی ان کانت الورثة کلهم کبارا و بعضهم حضور و بعضهم غیب فقاسم الحضور وافرز نصیبهم جازت القسمة ان کانت الترکة عرضا امافی العقار فلا لان القسمة کالبیع ولیس للوصی ولایة البیع علی الکبار الغیب فی العقار بخلاف المنقول (فی السادس من وصایا الخلاصة وفیه تفصیل)

زید متوفانك ورثه سی ترکه سنی رضالریله اقتسام ایدوب هر بری حصه سنی الدقد نصکره ایچلرندن هند فوت اولسه هندك زوجی عمرو مجرد قسام تحریر وقسمت ایتمامکله اقتسامه راضی اولمام ترکهٔ زیدی تکرار قسمت ایتدیررم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوکان فی المیراث رقیق وغنم وثیاب فاقتسموا واخذ بعضهم الرقیق و بعضهم الغنم جاز بالتراضی وفی الجامع الصغیر فی کتاب الوصایا یقسم القاضی کل شیٔ بین رجلین من صنف واحد اذا طلب احدهما القسمة ولایقسم الرقیق والدور المختلفة عند ابی حنیفة رحمه الله (فی الفصل الاول من قسمة الخلاصة)

زید فوت اولوب قزلری هند وزینبی ولابوین عمی اوغلی عمروی ترك ایتدکده من بورلر ترکه یی رضالریله بینلرنده اقتسام ایدوب هندك حصه سنه ترکه دن برمنزل اصابت ایلسه حالا عمرو نادم اولوب منزل من بوره مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قسموا الاراضی واخذوا حصتهم ثم تراضوا علی ان تکون الاراضی مشترکة بینهم کما کانت عادت الشرکة لان قسمة الاراضی مبادلة و یصح فسخها واقالتها بالتراضی (بزازیه فی نوع نقض القسمة من کتاب القسمة)

زید متوفانك ورثه سی ترکه دن برباغچه یی رضالریله قسمت عادله ایله اقتسام ایتدکلرنده باغچه ده اولان حوض ورثه دن عمروك حصه سنه اصابت ایلسه سائر ورثه نادملر اولوب حوضی بیننزده اشتراك اوزره اقتسام ایده لم دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(والحوض لایقسم (من قسمة خزانة المفتین وخزانة الفتاوی)

زید متوفانك ورثه سی ترکهٔ زیدی اقتسام ایتدکلرند نصکره ایچلرندن عمرو استیفاء حقه اقرار ایتدین حصه مده غبن فاحش واقع اولمشیدی دیو دعوی و غبن فاحش اثبات ایدیجك ترکه یی قسمت عادله ایله قسمت ایتدرمکه

قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اذا اقتسم القوم شيئا ميراثا اوغير ذلك ثم ظهر الغبن فاحش فى القسمة ان كانت القسمة بقضاء القاضى تبطل عند الكل وان كانت بالتراضى اختلفوا فيه قال الفقيه ابوجعفر ان قال قائل بان للمغبون ان يبطل القسمة فله وجه و ان قال قائل ليس له ان يبطل فله وجه وقال الشيخ الامام ابوبكر محمد بن الفضل يسمع دعواه الغلط والغبن وله ان يبطل القسمة كما لو كانت القسمة بقضاء القاضى وهو الصحيح

(قاضيخان فى كتاب القسمة)

زيد وعمرو على الاشتراك مالك اولدقلرى قابل قسمت اولان املاكى اقتسام ايتدكلرند نصكره زيد استيفاء حقه اقرار ايتدين حصه مده غبن فاحش واقع اولمشيدى ديو دعوى وغبن فاحشى اثبات ايدبجك اول املاكى قسمت عادله ايله قسمت ايتدرمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو ظهر غبن فاحش فى القسمة أن كان القسمة بقضاء القاضى تبطل عند الكل لان تصرفه مقيد بالعدل وان كان بالتراضى له ان يبطل القسمة كما لو كانت القسمة بقضاء القاضى فى الصحيح (كما فى شرح الوافى فى باب دعوى الغلط من كتاب القسمة) وقيل الغبن اليسير ما يدخل تحت تقويم المقومين والكثير ما لا يدخل تحت تقويم المقومين وروى عن محمد رحمه الله تعالى فى الدراهم ده دانك وفى العروض ده نيم وفى الدواب ده يازده وفى العقار ده دوازده

(فى فتاوى الوجيز فى الوكالة)

زيد متوفانك ورثه سى تركه دن برمنزلى اقتسام ايتدكلرند نصكره ايچلرندن عمرو استيفاء حقه اقرار ايتدين حصه مده غبن فاحش واقع اولمشيدى ديو دعوى وسائر ورثه انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله منزلى تكرار قسمت ايتدرمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لان القاضى انما يقضى بالحجة والحجة هى البينة والاقرار (ظهيريه فى القسم الثالث من الوقف)

(قال واذا ادعى احدهما الغلط وزعم انه اصابه شئ هو فى يد صاحبه وقد اشهد على نفسه بالاستيفاء لم يصدق على ذلك الا ببينة لانه يدعى فسخ القسمة بعد وقوعها فلا يصدق الا بحجة فان لم يقم له بينة استحلف الشركاء فمن نكل منهم جمع بين نصيب الناكل والمدعى فيقسم بينهما على قدر انصبائهما لان النكول حجة فى حقه خاصة (من قسمة المجتبى شرح قدورى)

زيد متوفانك ورثه سى تركه دن برمنزلى اقتسام ايدوب هربرى استيفاء حقه اقرار ايتدكدن نصكره ايچلرندن عمرو حصه مده غبن فاحش واقع اولمشيدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

بو صورتده بكر قسام عمروك دعواسنى استماع و بينه سنى قبول و منزلى تكرار قسمت و عمروه برمقدار يردخى حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ و حجتى معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(دعوى الغلط فى القسمة نوعان دعوى الغلط فى التقويم و دعوى الغلط فى مقدار الواجب بالقسمة فاما دعوى الغلط فى القيمة فهو نوعان نوع يصح ونوع لا يصح والذى لا يصح ان يدعى احد المتقاسمين الغلط فى التقويم بغبن يسير فهذه الدعوى لا تصح سواء حصلت القسمة بالتراضى او بقضاء القاضى والذى يصح ان يدعى احد المتقاسمين الغلط فى التقويم بغبن فاحش وانه صحيح وان حصلت القسمة بالتراضى لم يذكر محمد هذا الفصل فى الكتاب وحكى عن الفقيه ابى جعفر الهندوانى انه كان يقول لقائل ان يقول لا تسمع هذه الدعوى ولقائل ان يقول تسمع هذه الدعوى والى القول الاول مال صدر الامام الاجل الشهيد وذكر القاضى الامام الاسبيجابى دقيقة فى هذا الفصل فقال وهذا كله اذا لم يقر كل واحد منهما بالاستيفاء فاما اذا اقر بذلك فلا تسمع دعوى الغلط (ظهيريه فى الثالث من القسمة) ودعوى الغلط انما تسمع اذا لم يقر بالاستيفاء اما اذا اقر بالاستيفاء لا تسمع دعواه الغلط والغبن الا اذا ادعى الغصب فحينئذ تسمع دعواه (قاضيخان فى فصل فيما يدخل فى القسمة من كتاب القسمة)

زيد متوفانك حصرا وارثه لرى قزلرى هند وزينب تركه دن برمنزلى اقتسام وهربرى حصه سنى

(ضبط)

ضبط ایتدکدنصکره هندك حصه سنه اصابت ایدن نصف منزلك شوقدر عرصه سی وقف اولدیغی بینه ایله ثابت اولوب وقفه حکم اولنسه هند اولمقدار ایله زینبك حصه سنه رجوعه قادر اولو رمی ❊ الجواب ❊ اولور

(واذا استحق بعض شا یع من حظه یرجع بقسطه ولایفسخ القسمة عند ابی حنیفة فاذا استحق بعض معین لایفسخ القسمة اجماعا ولو استحق بعض شایع فی الکل تفسخ اجماعا
(کافی فی فصل الاستحقاق فی القسمة)

زید متوفانك ورثه سی ترکهٔ زیدی اقتسام ایتدکلرنده ورثه دن عمروك حصه سنه شوقدر اشیا اصابت ایدوب قبض ایتدکدنصکره بکر اول اشیایه مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم اشیایی عمرودن السه عمرو حصه سیله سائر ورثه یه ترکه دن مقبوضلرندن مراجعته قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(واذا استحق بعض نصیب احدهما بعینه لم تفسخ القسمة عند ابی حنیفة ورجع بحصته ذلك فی نصیب صاحبه وقال ابو یوسف تفسخ القسمة قال رضی الله عنه ذکر الاختلاف فی استحقاق بعض بعینه وهکذا ذکر فی الاسرار والصحیح ان الاختلاف فی استحقاق بعض شایع من نصیب احدهما واما فی استحقاق بعض معین لاتفسخ القسمة بالاجماع (هدایه فی القسمة) ولو استحق بعض معین من نصیب البعض لا تفسخ و یرجع بقسطه فی حظ شریکه وکذا فی الشایع وعند ابی یوسف تفسخ وفی بعض مشاع فی الکل تفسخ اجماعا (ملتقی فی القسمة)

(نوع آخر)

زید فوت اولوب اولاد صغارینی ترك ایتدکده عمرو قاضی ترکه یی تحریر وقسمت عادله ایله قسمت ایتدکدنصکره عمرو معزول اولوب یرینه بکر قاضی اولسه بکر ترکه یی تکرار قسمت ایدوب رسم قسمت نامنه نسنه المغه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جوابه مما مر من اواخر البزازیة وقسمة الخلاصة قبل عشر مسائل)

زید فوت اولوب کبیر اوغللری عمرو وبکری وآخر دیارده اولان کبیر اوغلی بشری ترك ایلسه عمرو وبکر قسمته طالب دکللر ایکن قاضی ترکه یی جبرا تحریر ایدوب عمرو و بکردن رسم قسمت نامنه نسنه المغه قادر اولور می ❊ الجـواب ❊ اولماز (یفهم جوابه مما مر مرارا)

زید فوت اولوب اوغللری عمرو وبکری ترك ایتدکده عمرو قسمته طالب اولوب بکر ابا ایتمکله عمرو بکری بشر قسامك مجلسنه احضار ایدوب قسمته طالب اولمغله بشر ترکه یی قسمت ایده یمی دیدکده عمرو وبکر قسمته طالبلر اولوب بشر دخی ترکه یی وجه شرعی اوزره بینلرنده قسمت ایدوب عمرو وبکر بشره رسم قسمت نامنه ترکه دن بیکده اون بشر اقچه ویرسه لر حالا بکر بشره مجرد بن مقدما قسمته طالب اولمیوب یالکز عمرو طالب اولمغله وجه محرر اوزره الدیغك اقچه نك نصفنی بکا ویر دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ان کان طالب القسمة صاحب الکثیر وآلابی صاحب القلیل یقسم بالاتفاق علی القلب لایقسم وفی نسخة الامام خواهر زاده یقسم المال وقال صدر الشهید وعلیه الفتوی (خزانة الفتاوی)اختلف العلماء المتأخرون فی قدر الاجر قال ابن سماعة هو ربع العشر کالزکوة لانه عامل للعامة فاشبه الزکوة وسئل ابو نصر هل یقدر فاجاب یقدر بربع العشر قال ابو یوسف فی الامالی هو ربع العشر واتفق المتأخرون علی هذه الاقوال وعلیه الفتوی وسئل عن ابی لیلی فاجاب هکذا وسئل ابو جعفر ابن عمر وعمر بن عبد العزیز وابن عمر فاجابوا مثل ذلك (من فتاوی الامشی مشتمل الاحکام فی القسمة)

زید فوت اولدقده عمرو قسام ورثه نك طابلریله ترکه یی بینلرنده قسمت ایدوب ورثه عمروه بیکده اون بش اقچه ویردکلرندنصکره ورثه مبلغ مزبوری عمرودن تغلبا السه لر عمرو مبلغ مرقومی ورثه دن استردادهقادراولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(المغصوب لو قائما يأخذه مثليا اولا (جامع الفصولين فى الثالث والثلثين) وباقى المسئلة يعرف بمامر آنفا (من مشتمل الاحكام)

زيد قاضى عمرو متوفانك تركه سنى ورثه سى بينلرنده قسمت ايدوب ورثه رضالريله زيده بيكده يكرمى اقچه ويردكلرندنصكره زيد ورثه دن جبرا شوقدر اقچه زياده السه ورثه اول زياده يى زيددن استرداده قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولورلر

(اجرة القسمة ربع العشر كالزكوة لانه عامل للعامة فاشبه الزكوة وقال ابو يوسف فى الامالى وابو نصر وابو ليلى وابو جعفر وعمر يقدر بربع العشر واختلف المتأخرون على هذه الاقوال وعليه الفتوى لكن المختار الآن سدس العشر الا تسع سدس العشر يعنى فى كل مائة درهم ونصف درهم هذا اذا لم يكن للقاضى رزق من بيت المال يكفيه وعياله وسئل ابو جعفر الكبير وابو نصر هل يجوز التقدير قالا هو حسن فى زماننا و به يفتى (فتاوى العداية فى القسمة) اختلف العلماء فى تقدير رزق القاسم قال ابو الحسن الكرخى فى مختصره يقدر للقاضى ربع العشر من الالف وقال شمس الائمة السرخسى وابو الليث للقاضى ربع العشر من الالف واليه ذهب الامام خواهر زاده وعليه الفتوى وسئل ابو حفص الكبير هل يجوز التقدير قال هو حسن فى زماننا وبه نأخذ لان فى ربع العشر نظرا به للطرفين الاخذ والمأخوذ من المنتخب نقلا من المهمات وكذا حاوى القنية فى فصل اجرة القسام من كتاب الاجارة وكذا فى قسمة مشتمل الاحكام (الفتوى على ربع العشر مثله (فى فتاوى الامشى وغيره)

زيد فوت اولوب اولاد صغارينى ترك ايتدكده عمرو قسام صغارك وصيلرى بكرك يدنده اولان تركه يى تحرير ايدوب رسم قسمت نامنه شوقدر اقچه الدقدنصكره زيدك ذممده برمقدار اقچه سى اولمغله عمرو ذممده اولان اقچه نك رسم قسمتى نامنه بكرك يدنده اولان تركه دن شوقدر اقچه دخى السه بكر اول اقچه يى عمرودن استرداده قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(وقسمة الدين لاتجوز لانها لاتتحقق قبل القبض لان القسمة افراز والدين مجتمع فى مكان واحد فلا يتحقق الافراز (ولوالجية فى القسمة وباقى المسئلة يعرف من جامع الفصولين)

(كتاب المزارعة)

عمل زيدك تخم وارض وبقر وآلات عمروك اولوب خارج بينلرنده برابر اولمق اوزره زيد وعمرو عقد مزارعه ايتدكلرندنصكره زيد وجه محرر اوزره عمل ايدوب محصول حاصل اولسه زيد محصولك نصفنى المغه قادر اولور مى ❊ الجواب ❊ اولور

(وان كانت الارض والبذر والبقر لواحد والعمل من آخر جازت (بدايه فى المزارعة) وانما تصح عندهما اذا كانت الارض والبذر لواحد والبقر والعمل للآخر لان صاحب الارض استأجر العامل للعمل والبقر آلة للعمل فجاز شرطه عليه (درر غرر)

عمل زيدك تخم وارض وبقر عمروك اولوب محصول بينلرنده برابر اولمق اوزره زيد وعمرو عقد مزارعه ايدوب لكن زيد عملدن امتناع ايتمكله عمرو ملك تخمنى نفسيچون عرصه سنده زرع ايدوب محصول حاصل اولسه زيد مجرد عقد مزارعه ايتمشيدك ديو محصوله مداخله يه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(سئل عمن دفع الآخر اشجارا اومساقاة عليها مع استيفاء شروط المساقاة ثم بدا للعامل ان يترك العمل ويبطل المساقاة هل له ذلك وان اراد صاحب الاشجار ان يعمل بنفسه و يخرج العامل هل له ذلك ام لا اجاب ليس للعامل ان يترك العمل ولا لصاحب الاشجار ان يخرج العامل فى مدة المساقاة الا من عذر شرعى يقتضى خيانته وعذر الدين على صاحب الاشجار
(ابن النجيم فى المزارعة والمساقاة)

ارض زيدك تخم وبقر وعمل عمروك اولوب محصول بينلرنده برابر اولمق اوزره زيد وعمرو عقد مزارعه

ایتدکلرندنصکره عمرو وجه محرر اوزره عمل ایدوب محصول حاصل اولدقده زید محصولك جمله سنی تغلبا قبض ایلسه عمرو حصه سنی زیددن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وانما تصح عندهما اذا كانت الارض والبذر لواحد والبقر والعمل للاخر لان صاحب الارض استأجر العامل للعمل والبقر آلة للعمل فجاز شرطه عليه كما لو استأجر خياطا ليخيط بابرة نفسه او الارض لواحد والباقى للآخر لان رب البذر استأجر الارض بجزء معلوم من الخارج ولو استأجرها باجر معلوم من الدراهم والدنانير صح فكذا اذا استأجرها بذلك (درر غرر فى المزارعة)

تخم وارض زیدك عمل و بقر عمروك اولوب محصول بینلرنده برابر اولمق اوزره زید وعمرو عقد مزارعه ایتدکلرندنصکره عمرو عمل ایدوب اکین ادراك ایتدکده عمرو زیده اکنی معا بچوب اقتسام ایدهلم دیدکده زید مجرد تخم وارض بنم اولمغله جمله اکنی بن الورم دیوب عمروك امر نسزا کنی بچدروب قبض ایلسه عمرو اکندن حصه سنی المق استدکده زید مجرد بن اکنی بچدردکده برمقدار اقچه صرف ایتمکله حصه کی تماما ویرمم دیمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وانما تصح عندهما اذا كانت الارض والبذر لواحد والبقر والعمل للاخر لان صاحب الارض استأجر العامل للعمل والبقر آلة للعمل فجاز شرطه عليه (درر غرر) انفق احدهما على الزرع بلا امر صاحبه او امر قاض فهو متطوع فى الانفاق لان كل واحد منهما غير مجبور على الانفاق فصار كالدار المشتركة بينهما اذا استرمت فانفق احدهما فى مرمتها بلا امر كان متطوعا (درر غرر فى آخر المزارعة) الدار المشتركة اذا استرمت فانفق احدهما فى مرمتها بغير اذن القاضى و بغير اذن صاحبه فهو متطوع (من نفقات الخلاصة)

ارض و بذر زیدك عمل و بقر عمروك اولوب محصول بینلرنده مناصفه اولمق اوزره زید وعمرو عقد مزارعه ایتدکلرنده صمانك صرنجا ذکر اولنیوب بعده عمرو وجه محرر اوزره عمل ایدوب حاصل اولان حبوبی اقتسام ایتدکلرنده صمانك جمله سنی عمرو اخذ ایلسه زید صمانك نصفنی عمرودن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وان كانت الارض والبذر والبقر لواحد والعمل من آخر جازت (هدايه فى المزارعة) دفع ارضه الى آخر على ان يزرعها بنفسه و بقره والبذر بينهما نصفان والخارج بينهما كذلك فعمل على هذا فالمزارعة فاسدة و يكون الخارج بينهما نصفين وليس للعامل على رب الارض اجر لانه عمل فى شىء هو فيه شريك و يجب عليه اى على العامل اجر نصف الارض لصاحبها لانه استوفى منافع نصف ارضه بعقد فاسد و كذلك لو كان البذر ثلثاه من احدهما وثلثه من آخر والريع بينهما على قدر بذرهما فهو فاسد ايضا لما فيه من اشتراط الاعارة فى المزارعة و كذلك لو جعل الريع بينهما نصفين يكون فاسدا ايضا ذكره العمادى فى فصوله (من مزارعة منح الغفار)

عمل و بقر وتخمك نصفی زیدك ونصف آخری وارض عمروك اولوب خارج بینلرنده برابر اولمق اوزره زید وعمرو عقد مزارعه ایتدکلرندنصکره زید وجه محرر اوزره عمل ایدوب محصول حاصل اولسه زید نصف ارضك اجر مثلنی عمروه ویروب محصولك نصفنی المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(فان كانت الارض لاحدهما وشرطا ان يكون البذر منهما ان شرطا العمل على غير صاحب الارض وشرطا ان يكون الخارج بينهما نصفين كانت فاسدة لان صاحب الارض يصير قائلا للعامل ازرع ارضى ببذرى على ان يكون الخارج كله لى وازرع ارضى ببذرك على ان يكون الخارج كله لك كان فاسدا لان هذه مزارعة بجميع الخارج بشرط اعارة نصف الارض من العامل وكذا لو شرطا ان يكون الخارج بينهما اثلاثا ثلثاه للعامل و ثلثه لصاحب الارض او على العكس كان فاسدا لان فيه اعارة الارض واذا فسدت المزارعة كان الخارج بينهما على قدر بذرهما و يسلم لصاحب الارض ما اخذ من الخارج لانه نماء ملكه حصل فى ارضه وله على الآخر اجر نصف الارض لان الآخر استوفى منفعة ارضه بعقد فاسد وما اخذ من الخارج يطيب له مقدار بذره و يدفع من الباقى اجر نصف الارض وما انفق ايضا و يتصدق

بالفضل لان الزيادة حصلت له من ارض الغير بعقد فاسد

(قاضيخان فى المزارعة)

زيد عمروه چفتلكمده اولان اوكوزلرم و آلاتم ايله تخممى تارلالرمده زرع ايله حاصل اولان محصولدن بن تخممى الوب محصولك ماعداسى سنك اولوب بكا يكرمى بيك اقچـه ويرديوب عمرو دخى راضى اولوب زيدك تخمنى وجـه محرر اوزره زرع ايدوب محصول حاصل اولسه عمرو زيده عملك اجر مثلنى ويروب جمـله محصولى ال ديركن زيد راضى اولميوب عمروه بكا تخممى ويكرمى بيك اقچه مى ويرديو جبره قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(واذا فسدت فالخارج لرب البذر وللآخر اجر عمله اواجر مثل ارضه (غرر)

تخم زيدك ارض وبقر وعمل عمروك اولمق اوزره زيد وعمرو عقد مزارعه ايتدكلرندنصكره عمرو وجه محرر اوزره عمل ايدوب آكين ادراك ايتدكده عمرو اكنى زيدك اذنى ايله كندى خرمنده دوس ايدركن عمروك تعدى وتقصيرنسز آكين سرقه اولنوب ضايع اولسه عمروه ضمـان لازم اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(وان فسـدت فالخارج لرب البذر وللآخر اجر مثل عمـله اوارضه ولايزاد على ماشرط خلا فالمحمد وان فسـدت لكون الارض والبقر فقط لاحدهمـا لزم اجر مثلهما هوالصحيح

(من مزارعة الملتقى)

بذر وبقر زيدك ارض وعمـل عمروك اولمق اوزره زيد عمرو ايله عقد مزارعـه ايدوب بعـده زيد اوكوزلرينى يرى سورمك ايچون عمروه ويردكدنصكره اوكوزلر عمروك تعدى وتقصيرنسز هلاك اولسهلر عمروه ضمان لازم اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولوشرطـا الذلك وقتاقد يبلـغ الثمر فى تلك المدة وقديتأخر عنها جازلانالم نتيقن بفوات المقصود بهذا الشرط وانما يتوهم فان خرج الثمر فى تلك المدة كان بينهما على ماشرطا وان تأخر عن تلك المدة فللعامل اجرمثل عمله فيما عمل ان لم يكن تأخر الخروج لانه يحدث فى تلك السنة

(قاضيخان فى كتاب المعاملة)

(كتاب المسـاقاة)

زيد باغچه سنى عمروه ويروب حاصل اولان ميوه بينلرنده مناصفه اولمق اوزره وجه شرعى اوزره عقد مساقات ايتدكلرندنصكره عمرو باغچه يى تيمار ايدوب ميوه حاصل اولدقده جمله سنى زيد قبض ايلسه عمرو ميوه نك نصفنى زيد الغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(ولودفع شجرة الجوزالى رجل معاملة قال الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضـل جاز دفعها معاملة وللعـامل حصة منها لانهاتحتاج الى السقى والحفظ حتى اولم يحتج الى احدهما لايجوز (قاضيخـان فى باب المعامـله) ويجوز المسـاقاة فى النخـل والشجر والكرم والرطـاب واصول البـاد نجان

(كذا فى البداية فى المساقاة)

زيد عمروه بنم عرصنه مده ملك كرومكى غرس ايدوب باغ ايله عرصـه وكروم بيمزده مشترك اولسون ديمكله عمرو دخى ملك چبوقلرينى عرصهٔ مزبوره ده غرس ايدوب باغ ايلسـه زيد عمروه عملنك اجر مثليله چبوقلرينـك قيمتنى ويروب باغى مستقلا ضبطه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولور

(ولو دفع فضاء مدة معلومة لمن يغرس لتكون الارض والشجر بينهما لاتصح والشجر لرب الارض وللغارس قيمة غرسه وعمله (ملتقى الابحر فى المسـا قاة) كذا فى الاجارة الفاسدة من اجارة الخـانية دفع ارضه الى آخر على ان يغرس فيها ويكون الارض والغرس بينهما لايصح والغرس لرب الارض وعليه قيمة الغرس واجرمثل عمـله (بزازيه من كتاب المزارعة)

(كتـاب الصيد والذبايح)

زید صیاد اکلی حلال اولان صیده بسمله ایله توفنك آتوب صیدی ضرب وجرح ایدوب دوشورد کدنصکره زید وارنجه صید اول جرحدن هلاك اولمغله ذبح ایلماسه توفنك فندیغنك جرحندن هلاك اولدیغی متعین اولیجق اکلی حلال اولور می * الجواب * اولور

(واذا سمى الرجل عند الرمى اكل ما اصاب اذا جرح السهم فمات لانه ذابح بالرمى لكون السهم آلة له فيشترط التسمية عنده وجميع البدن محل لهذا النوع من الزكوة ولابد من الجرح ليتحقق معنى الزكوة (هدايه فى فصل الرمى من كتاب الصيد)

یونس بالغی دیدکلری حیوانك اکلی حلالمیدر * الجواب * حلالدر

(ولا يؤكل من حيوان الماء الا السمك بانواعه كالجريث والمارماهى (ملتقى الابحر فى كتاب الذبائح)

استاقوز دیدکلری حیوانك اکلی حلالمیدر * الجواب * دکلدر

(يفهم جوابه مما مر آنفا من الملتقى)

یهودی طائفه سنك وجه شرعی اوزره ذبح ایتدکلری ذبیحه لری اهل اسلامه حلالمیدر * الجواب * حلالدر

(وتحل ذبيحة مسلم وكتابى ذمى اوحربى ولو امرأة اوصبيا اومجنونا يعقلان اواخرس اواقلف (من ملتقى الابحر) وقال محمد رحمه الله ولا بأس بطعام اليهود والنصارى من الذبائح وغيرها وهذا لقوله تعالى * وطعام الذين اوتوا الكتاب حل لكم * ولم يفصل بين الذبيحة وغيرها على الكل (من سير الذخيرة فى الثالث والعشرين وفيه تفصيل)

(كتاب الاشربة)

وشناب دیدکلری معروف اولوب مسکر اولان شربتك سکرو یرمیه جك مقدارینی تلهی قصدنسز ایچمك حلالمیدر * الجواب * امام اعظم وامام ابی یوسف قتلرنده حلالدر امام محمد قتنده حرامدر فی زماننا امام محمد قولیله افتا اختیار اولنمشدر

(وحل المثلث العنبى وهو ما طبخ من ماء العنب حتى ذهب ثلثاه وبقى ثلثه وان غلا واشتد وسكن من الغليان هذا عند ابى حنيفة وابى يوسف وعند محمد ومالك والشافعى قليله وكثيره حرام سئل ابو حفص الكبير عنه فقال لايحل شربه فقيل خالفت ابا حنيفة وابايوسف فقال لا لانهما يحلان لاستمراء الطعام والناس فى زماننا يشربون للفجور والتلهى فعلم ان الخلاف فيما اذا قصد به التقوى واما اذا قصد به التلهى فلايحل اتفاقا (درر غرر فى كتاب الاشربة) واما الاشربة من الشعير اوالذرة اوالتفاح اوالعسل اذا اشتد وهو مطبوخ اوغير مطبوخ فانه يجوز شربه ما دون السكر عند ابى حنيفة وابى يوسف رحمهما الله وعند محمد رحمه الله حرام شربه قال الفقيه وبه نأخذ الكل فى النوازل (خلاصة فى الاشربة)

(كتاب الكراهية والاستحسان)

زید اشترا ایتدیکی خاتمده قرآن یازلمش اولسه زید اول خاتمی معتاد اوزره طاقنوب کنیفه کیردکده پارمغندن چیقارمیجق مجرد طاقمغله آثم اولور می * الجواب * اولماز

(وعلى هذا اذا كان معه خاتم وعليه شئ من القرآن مكتوب او كتب اسم الله تعالى فدخل المخرج وهو معه يكره ولو اتخذ لنفسه مبالا طاهرا فى مكان طاهر لايكره (تاتارخانية فى الحادى عشر نقلا عن المحيط) ويكره دخول المخرج اى الخلاء لمن فى اصبعه خاتم فيه شئ من القرآن اومن اسماء الله تعالى لما فيه من ترك التعظيم وقيل لايكره ان جعل فصه الى باطن كفه ولو كان مافيه شئ من القرآن اومن اسماء الله تعالى فى جيبه لا بأس به وكذا لو كان ملفوفا فى شئ والتحرز اولى (منية المصلى قبيل التيمم)

زید باشنه سیاه صارق صارنسه آثم اولور می * الجواب * اولماز

(وقد لبس النبى صلى الله عليه وسلم عمامة سوداء (شرعة الاسلام) وذكر محمد فى السير الكبير فى باب الغنائم

حديثا يدل على ان لبس السواد مستحب وكان يتعمم بعمامة سوداء (محيط برهانى فى الكراهية) زيد مسلم عمرو ذمى يه تعليم قرأن ايتمكده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(كافر من اهل الذمة اواهل الحرب طلب من مسلم ان يعلمه القرأن قالوا لابأس ان يعلمه القرأن والفقه فى الدين لانه عسى ان يهتدى الى الاسلام فيسلم الا ان الكافر لايمس المصحف

(قاضيخان فى الحظر والاباحة)

زيد يكاغى اوزره بتن قلارى قرقسه مخنثه تشبه ايتمامك زيده نسنه لازم اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(وروى عن ابى حنيفة يكره ان يحلق قفاه الا عند الحجامة ولايحلق شعر حلقه وروى عن ابى يوسف انه لابأس بذلك ولابأس باخذ حاجبيه وشعر وجهه ما لم يشبه بالمخنث

(ينابيع فى الحظر والاباحة)

زيد مسلم فقيره لر اولان قز قرنداشلرى هند وزينب نصرانيه لرى انفاق واكسا ايلسه زيد آثم اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(المقصود من الوصية صلة القريب فيختص بها من يستحق الصلة من قرابته ويستوى فيه الصغير والكبير والحر والعبد والذكر والانثى والمسلم والكافر (درر فى باب الوصية للاقارب من كتاب الوصايا) فى موضع بقرية زعم النصارى انه ولد فيه عيسى عليه وعلى نبينا افضل الصلوة والسلام وبنوا عليه كنيسة وجعلوا فيه صورا وتماثيل ولم يثبت ولادة عيسى عليه السلام فى ذلك الموضع برواية صحيحة فهل يجوز للمسلم دخول تلك الكنيسة للزيارة ام لا اجاب الدخول فى الكنيسة مكروه ولايحلفون فى بيوت عبادتهم لان القاضى لايحضرها بل هو ممنوع عن ذلك كذا فى الهداية ولو قال المسلم لايحضرها لكان اولى لما فى التاتارخانية يكره للمسلم الدخول فى البيعة والكنيسة وانما يكره من حيث انه مجمع الشياطين لامن حيث انه ليس له حق الدخول انتهى والظاهر انها تحريمية لانها المرادة عند اطلاقهم وقد افتيت بتعزير مسلم لازم الكنيسة مع اليهود

(من دعوى البحر الرائق)

برقريه اهاليسى ايچلرندن زيده اچندكلرنده زيدك ميتى واقع اولدقده وارمامغه اتفاق ايدوب زيد سلام ويردكده رد سلام ايتمسه لر مربورلره نه لازم اولور ❋ الجواب ❋ آثم اولورلر

(لان رد السلام واجب)

زيد جاريه سى هندى وطئ واحبال ايدوب جنينك خلقى مستبينه اولدقدنصكره زيد جنينى معالجه ايله اسقاط ايلمك جائز اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(واذا ارادت القاء الحمل هل يباح لها ذلك بعد مضى مدة ينفخ فيه الروح فليس لها ذلك لانها تصير قاتلة فانه اعتبرها على ماعليه الظاهر فلا يحل لها ذلك فان ارادت الالقاء قبل مدة تنفخ فيه الروح لاحكم فيها وفى فتاوى اهل سمرقند اذا ارادت اسقاط الولد فلها ذلك اذا لم يستبن شئ من خلقه لان مالايستبين شئ من خلقه لايكون ولدا وكان الفقيه على بن موسى يقول يكره ذلك كان يقول مأل الماء بعد ما وصل الى الرحم الحيوة فانه لايحتاج الى صنع عبد بعد ذلك لتنفخ فيه الروح واذا كان مأله الحيوة يعطى له حكم الحيوة للحال كما فى بيضة الحرم لما كان مآلها ان يصير صيدا اعطيت حكم الصيد حتى ان من اتلف بيضة صيد الحرم ضمن (محيط فى التاسع عشر من الكراهية)

زيدك زوجه مدخول بهاسى هندك آخر زوجدن اولان قزى زينب زيده محرم اولوب كورنمك جائز اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور خوف فتنه اولمايجق

(اصغر) الخلوة بالاجنبية مكروهة كراهة التحريم (جت) عن ابى يوسف ليس بتحريم (من كراهية القنية)(بح) ماتت عن زوج وام فلهما ان يسكنا فى دار واحدة اذا لم تخافا الفتنة وان كانت الصهرة شابة فللجيران ان يمنعوهما منه اذا خافوا عليهما الفتنة (من المحل المزبور)

زيده زوجه سى هندك اناسى زينب محرم اولوب كورنمك جائز اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور امن اولنجق

(وينظر الرجل من ذوات محارمه الى الوجه والرأس والصدر والساقين والعضدين ولا ينظر الى ظهرها وبطنها وفخذها والاصل فيه قوله تعالى ولايبدين زينتهن الالبعولتهن الآية والمراد والله اعلم مواضع الزينة وهى ماذكر فى الكتاب ويدخل فى ذلك الساعد والاذن والعنق والقدم لان كل ذلك موضع الزينة بخلاف الظهر والفخذ والبطن لانها ليست مواضع الزينة ولان البعض يدخل على البعض من غير استيذان واحتشام والمرأة فى بيتهما فى ثياب مهنتها عادة فلو حرم النظر الى هذه المواضع ادى الى الحرج وكذا الرغبة تقبل الحرمة المؤبدة فقل مايشتهى بخلاف ماوراها لانها لاتنكشف عادة والمحرم من لايجوز المناكحة بينها وبينه على التأبيد بنسب كان او بسبب كالرضاع والمصاهرة لوجود المعنيين فيه وسواء كانت المصاهرة بنكاح اوسفاح فى الاصح لما بينا قال ولابأس ان يمس ماجاز ان ينظر اليه منها لتحقق الحاجة الى ذلك فى المسافرة وقلة الشهوة للمحرمية بخلاف وجه الاجنبية وكفها حيث لايباح المس وان ابيح النظر لان الشهوة متكاملة الا اذا كان يخاف عليها اوعلى نفسه الشهوة فحينئذ لاينظر ولايمس

(من الهداية فى الكراهية)

زيدك زوجه سى هند زيدك اوكى باباسى عمرو اجنبى يه كورنمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجوز ان ينظر الرجل الى الاجنبية الا الى وجهها وكفيها فان كان لايأمن الشهوة لاينظر الى وجهها الالحاجة (بدايه فى فصل من الوطئ والنظر من كتاب الكراهية) فاذا خاف الشهوة لاينظر من غير حاجة تحرزا عن المحرم وقوله لايأمن يدل على انه لايباح اذاشك فى الاشتهاء كما اذا علم او كان اكبر رأيه ذلك (هدايه من المحل المزبور)

هند قزقرنداشى زينبك زوجى زيد اجنبى يه كورنمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(وينظر الرجل من الحرة الاجنبية الى الوجه وهذا فى زمانهم امافى زماننا فيمنع من الشابة (جامع الرموز فى حج المحيط) ذكر انناطفى المرأة المحرمة ترخى على وجهها خرقة وتجافى عن وجهها دلت المسئلة على ان المرأة منهية عن اظهار وجهها للرجال من غير ضرورة

(مجمع الفتاوى فى كتاب الحظر والاباحة)

هند زوجى زيدك قولى عمرو اجنبى يه كورنمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

زيد عمرودن اشترا وقبض ايلديكى جاريه سى هند بكرى وطئ ايتمدين بكره ايداع وتسليم ايتدكدن صكره هند حيض كوروب استبرا حاصل اولوب بعده زيد هندى بكردن الدقده بكارتى زائله اولمش اولسه زيده تكرار هندى استبرا ايتمك لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(من ملك امة بشراء ونحوه ولو كانت بكرا اومشرية من امرأة اوعبد اومن محرمها اومن مال الصبى حرم عليه وطئها ودواعيه حتى يستبرئ بحيضة (غرر فى كتاب الكراهية)

زيد عمروك جاريه سى هندى عمرودن اشترا ايدوب بعده قبض ثمن ايتمدين هندى بكره تزويج ايتدكدن صكره زيد هندى قبض ايدوب بعده دخول بولنمدين بكر هندى تطليق ايلسه زيده استبرا لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(فهى) اى الحيلة (ان يزوجها البايع) قبل البيع او يزوجها المشترى قبل القبض (من يوثق به) مفعول يزوجها اى يعتمد على انه يطلقها (ثم يشتريها المشترى) او يقبضها ثم يطلق الزوج لايجب الاستبراء) لانه اشترى منكوحة الغير ولايحل وطئها فلا استبراء فاذاطلقها الزوج قبل الدخول حل على المشترى وحيث لم يوجد حدوث الملك فلا استبراء (درر غرر فى فصل من ملك امة من كتاب الكراهية والاستحسان)

(كتاب الشرب)

بر وقف چشمه نك صوينى زيدك منزلى ايچندن مرور ايدوب قديمدن منزل مز بور ايچنده صويوايلك باجه سى اولوب اول منزلده ساكن اولنلر اول صودن انتفاع ايده كلمشلر ايكن متولى باجه يى بغير وجه باجه يى

قپادوب زیدی انتفاعدن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(یبقی القدیم علی قدمه اذ الاصل بقاء ما کان علی ما کان لغلبة حسن الظن بالمسلمین بانه ماوضع الابوجه شرعی (خیرالدین افندی فی فصل الحیطان والطرق ومایتضرر به الجار ومثله فی الرابع عشر من جنایات المحیط والتاتارخانیة) وان کانت الاشیاء قدیمة لایکون لاحد حق الرفع مه (المولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

بروقف چشمه‌نك صویی زیاده اولمغله زید صویك زیاده سندن شوقدر صویی اذن متولی ایله برمدت باغچه‌سنه اجرا ایدوب بعده زید اول صویی اذن متولی ایله بنا و وقف ایتدیکی چشمه‌یه اجرا ایتدکدنصکره زید فوت اولوب اوغلی بکری ترك ایتمکله باغچه‌یی بکر ضبط ایلسه بکر مجرد برمدت باغچه‌یه آقمشیدی دیو اول صویی چشمه‌یه اجرا ایتدیرمیوب باغچه‌یه اجرایه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(شرط الواقف کنص الشارع ای فی وجوب العمل به (اشباه فی الوقف) وسئل ایضا عن نهر بین قوم یأخذ الماء من النهر الاعظم فمنهم من له فیه کوتان ومنهم من یکون له ثلث کوة وقال صاحب الاسفل لصاحب الاعلی انکم تأخذون من الماء اکثر من نصیبکم لان کثرة الماء ودفقه یکون فی اعلی النهر فیدخل فی کواکم شیء کثیر ونحن لانرضی بذلك ونجعل لکم ایاما معلومة ونسد فی ایامنا کوانا ولنا ایام معلومة وانتم تسدون فیها کواکم قال لیس لهم ذلك و یترك علی حاله کما کان قبل وکذا لو اختصم اهل النهر فادعی بعضهم زیادة لم یکن له ان یتعرض لاصحابه الابحجة ویترك علی حاله والاصل فی جنس هذا ان ماکان قدیما یترك علی حاله ولا یغیر الابحجة (من شرب الخانیة فی فصل الانهار)

اوچ قریه اهالیلری برنهردن قدیمدن بحق تارلالرینی سقی ایده کلمشلر ایکن حالا ایکی قریه اهالیسی قریهٔ اخری اهالیسنه بعد الیوم یالکز بز سقی ایدرز دیو مزبورلری بغیر وجه سقیدن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته قبل مسئلته)

زید منزلی التنده قنوات ایله بروقف چشمه‌یه بحق جریان ایدن صویك قنواتنی بغیر حق آچوب صویی الوب چشمه‌دن صو آلنلره مضایقه ویرسه متولی زیدی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته)

برمحله ایچنده واقع وقف قیونك صویندن اهالئ محله قدیمدن انتفاع ایده کلمشلر ایکن اهالیدن زید بعد الیوم مستقلا بن انتفاع ایدرم دیوب سائر اهالی‌یی انتفاعدن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وحد القدیم ان لایحفظ احداثه وراء هذا الوقت کیف کان یجعل اقصی الوقت الذی یحفظه الناس حد القدیم و یبنی علیه الامر (فصولین فی تصرف انسان فی ملکه علی وجه یتضرر جاره فی الخامس والثلثین)

برقریه اهالیسنك طاپو ایله تصرفلرنده اولان یرلرده خرقله جریان ایدوب حیوانلرینی سقی ایده کلدکلری صودن قریهٔ اخری اهالیسی حیوانلرینی سقی ایده کلیوب صویه احتیاجلری یوغیکن حیوانلرینی اول خرقدن صوارملریله خرقی تخریب ایدوب قریهٔ اولی اهالیسنه مضایقه ویرسه‌لر قریهٔ اولی اهالیسی مزبورلری منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(رجل له بقور کثیرة اراد ان یسقیها من نهر انسان وخاف صاحب النهر فساد المسناة وتخریبها فله منعه عن ذلك لان الانتفاع بالماء مباح بشرط ان لا یخرب ملك الغیر هکذا اختار الفقیه ابو اللیث (عمادیه فی ٢٤) وفی الانهار المملوکة والحوض والبئر والقناة لکل حق الشفة ان لم یخف التخریب لکثرة المواشی او الاتیان علی جمیع الماء لاسقی ارضه او شجره الا باذن مالکه وله الاخذ للوضوء وغسل الثیاب وسقی شجر وخضر فی داره بالجرار فی الاصح (ملتقی الابحر فی فصل فی الشرب)

برقریه اهالیسی تارلالرینی قدیمدن بحق آخر قریه‌دن نبوع ایدن صودن سقی ایده کلملریله حالا اول

صودن تارلالرینی سقی ایتمك استدکلرنده قریهٔ اخری اهالیسی مجرد صوقریه مزدن نبوع ایتمکله سزه سقی ایتدیرمزز دیو اهالی بی منعه قادر اولورلرمی ❋ الجواب ❋ اولمازلر

(مرت مسئلته قبل ثلث مسائل)

برقریه اهالیسی قدیمدن تارلالرینی بحق زیدك تارلاسندن نبوع ایدن صودن سقی ایده کلملریله حالا اول صودن تارلالرینی سقی ایتمك استدکلرنده زید مجرد تارلامدن نبوع ایتمکله سزه سقی ایتدیرمم دیو اهالی بی منعه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز (مرت مسئلته قبل اربع مسائل)

برقریه اهالیسندن زید وعمروك عرصه‌لرندن نبوع ایدن بکارك صوبی ایله زید وعمرو انتفاع ایده کلوب بکارك ایاغی بربلده یه اقه کلمشیکن بلدهٔ مزبوره اهالیسندن بکر زید وعمروه مجرد بکارك آیاغی بلده مه اقه کلمکله صودن انتفاعکزه راضی اولمام دیوب زید وعمروك اذنلرنسز بکاری طاش ایله اورتوب عرصهٔ مزبوره ده کاریز احداث ایدوب صوبی بووجهله بلدهٔ مرقومه یه اجرایه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز (یفهم جوابه مما مر قبل خمس مسائل)

برقریه‌نك مرعاسنده نبوع ایدوب قدیمدن قریه ایچندن جریان ایدوب اهالیسی انتفاع ایده کلدکاری صوبی اهالیدن عمرو بغیر حق مجرای قدیمندن اخراج ومنزلنه اجرا ایدوب سائر اهالی بی وضع قدیم اوزره انتفاعدن منعه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(مرت مسئلته غیر مرة)

برجبل مباحدن جریان ایدن صودن ایام صیفده اول جبلده منازل اتخاذ ایدوب ساکنلر اولان کسنه‌لر قدیمدن استعمال ایدوب انتفاع ایده کلمشلر ایکن حالا ایچلرندن زید عمرو سپاهی اول صوبی طاپو ایله بکا و یروب تمسك و یردی دیو سائرلری وضع قدیم اوزره صوبی استعمال وانتفاعدن منعه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز (مرت مسئلته غیر مرة ایضا)

زیدك ملك منزلنده اولوب مستقلا ملکی اولان قیودن جاری عمرو برمدت زیدك اذنیله صوالمش اولسه آخر یرده صو بولنوب صویه مضایقه اولمامغله زید عمروی منزلنه دخولدن منع مراد ایتدکده عمرو مجرد برمدت قیودن صو المشیدم دیو بغیر حق زیدك منزلنه دخوله قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(ولو کانت البئر او العین او الحوض فی ملك رجل فله ان یمنع من یرید الشفة من الدخول فی ملکه اذا کان یجد ماء آخر بقرب هذا الماء فی غیر ملك احد لانه لایتضرر به وان کان لایجد ذلك یقال لرجل اما ان تخرج الماء الیه اوتترکه لیأخذ بنفسه لان له حق الشفة وقیل هذا اذا حفر فی ملکه واما اذا حفر فی ارض موات فلیس له منعه لان الموات کان مشترکا والحفر لاحیاء حق مشترك فلا یقطع الشرکة من الشفة (کافی للنسفی فی الفصل الثانی فی الشرب)

زید برکسنه نك ملکی اولمیان خالی یرده خرق حفر ایدوب برنهر کبیردن صو کتوروب تارلاسنی سقی ایدرکن عمرو بغیر حق زیدك خرقنی شق ایدوب صوبی ایله کندی تارلاسنی سقی مراد ایلسه زید عمروی منعه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(الشرب هو النصیب من الماء والشفة شرب بنی آدم والبهایم الانهار العظام کالفرات ودجلة غیر مملوکة ولکل احد فیها حق الشفة والوضوء ونصب الرحی وکری النهر الی ارضه ان لم یضر بالعامة (ملتقی الابحر فی الشرب) فانها مباحة فی الاصل لکن ان کان یضر بالعامة فلیس له ذلك لان دفع الضرر عنهم واجب (درر غرر فی المحل المزبور)

برصو قدیمدن بحق عرصه‌سی مقاطعه لو وقف وبناسی زیدك ملکی اولان منزله جریان ایده کلمشیکن عرصه متولیسی عمرو بکردن برمقدار اقچه الوب صوبی مجرای قدیمندن بغیر حق اخراج وبکرك منزلنه اجرایه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(مرت مسئلته من خیر الدین ومن انقروی)

زيدك دكرمنی صوبی قديمدن بحق بر وقف عرصه دن اقه كلمشيكن عمرو بن صويك مجراسنی متوليدن طاپو ايله الدم ديو زيدی صوبی وضع قديم اوزره اجرادن منعه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولماز

(ومن كان له نهر يجری فی ارض غـيره فاراد رب الارض منع الاجراء فليس له ذلك

(ملتقى الابحر فی فصل كری الانهـار من احياء الموات)

زيد انهار غير مملوكه دن اولوب باغی قربنده جريان ايدن نهر كبيردن دولاب ايله صو الوب باغنی سق مراد ايتدكده كمسنه يه ضرری يوغيكن الت يانده باغلری ودولابلری اولان كمسنه لر مجرد راضی اولمازز ديو زيدی منعه قادر اولور لر می ❊ الجـواب ❊ اولمازلر

(نهر بين قوم لهم عليه ارضون اختلفوا فی الشرب ولا يعرف الكيفيـة فی الزمان المتقـادم يقسم على قدر اراضيهم لانه هو الظاهر وان كان الاسـفل لايشرب حتى يسـكن اهل الاعلى لم يكن له ذلك الا برضاء الاخرين والمختار انه اذا لم يمكنه الشرب الا بالسق يرفع الامر الى الحاكم و يأمرهم بالمهايأة

(بزازيه فی كتاب الشرب)

بر نهر صغيرك طرف اعلاسنده اولان قريه اهاليسی باغ وباغچه لرينی سق ايدوب بعده اسفلنده اولان قريتين اهاليلری باغ وباغچه لرينی سق ايده كلوب وضع قديم بويله ايكن قريتين مزبورتين اهاليلری بعد اليوم مقدم بز سق ايدوب بعده طرف اعلاسنده اولان قريه اهاليسی سـق ايلسـونلر ديوب وضع قديمی تغييره قادر اولورلر می ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(مرت مسـئلته من خيرالدين افندی وغيره جواب هـذه المسـئلة من ظهر الورقة نقلا من شرب الخانية فی فصل الانهـار)

زيدك دكرمنی صوبی ياز فصلنده اكسلوب كفايت ايتمامكله زيد قربنده اولان نهر غير مملوكدن برمقدار صو الوب دكرمنی صوينه قاتوب دكرمنی بو وجهله اشلركن عمرو ملك عرصه سنده دكرمن بنا ايدوب اول نهرك صوبی ايله اون بش سـنه اشلسـه نهر مزبورك صوبی زيد وعمروك دكرمنلرينه كفايت ايدوب ضرری يوغيكن زيد عمروه مجرد دكرمنك محدث اولمغله دكرمنكی اشلتمم ديمكه قادر اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولماز (مرت مسـئلته من الدرر قبل اربع مسـائل)

برصو قديمدن زيدك دكرمنه جريان ايدركن عمرو مجرد صو قدر كفايه دن زياده در ديو صوار كلوب زيدك خرقندن طاشـوب كنديـنك محدث دكرمنه اقق ايچون زيدك ملك بندی اوزرينه بغير حق بنا احداث مراد ايلسـه زيد عمروی منعـه قادر اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولور

(ان كل من تصرف فی خالص ملكه لايمنع عنه فی الحكم وان كان يؤدی الى الحـاق الضرر لكن ترك القياس فی موضع يتعدى ضرر تصرفه الى غيره ضررا بينا وقيل بالمنع مطلقا وبه اخذ كثير من مشايخنا وعليه الفتوى (من المحيط البرهانی فی كتاب ما يمنع الانسان عنه ومالا يمنع)

زيدك قديمی دكرمنك اوستی يانده عمروك دكرمنی اولوب ايكيسی برصو ايله اشلرلرايكن عمرو دكرمنی هدم ايدوب مجـددا بنا ايتدكده طرز اول اوزره بنا ايتميوب اولكيدن الچق بنا ايتمكله زيدك دكرمنك دورانه زياده خلل كلوب ضرری بينی اولسه زيد عمروه ضرر بنی دفع ايتدرمكه قادر اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولور

(طاحونة على نهر اراد آخران يضع فوقه طاحونة اخرى وبسبب وضعها يقل ماء الطاحونة القديمة ويختل دورانها لصاحبها ان يمنع الثانی عن النصب (بزازيه قبيل الفصل الثانی من الحيطان)

زيدك قديمدن بر نهر اوزرنده دائر دكرمنك اوسـتی يانده عمرو دكرمن احداث ايتمكله صويه قلت كلوب زيدك دكرمنك دورانه خلل كلمكله زيده ضرر بينی اولسه زيد عمروه ضرر بنی دفع ايتدرمكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته آنفا)

(برخرقدن)

برخرقدن جریان ایدن صوز یدك دکرمنه بعده برقاچ کمسنه لرك دکرمنلرینه جریان ایدرکن اول خرقك طرف اعلاسنده بعض مواضعی بوزیلوب کری واصلاحه محتاج اولدقده زید اول کمسنه لره خرقی علی الاشتراك کری واصلاح ایده لم دیوب مز بورلر امتناع ایتملریله زید اول کمسنه لره مراجعت ایتمك اوزره امر حاکله مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایدوب کری واصلاح ایلسه زید مصروفندن مرقوملره اصابت ایدن مقداری استیفا ایدنجه مز بورلری صوایله انتفاعدن منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(فی النهر الخاص لواراد بعض الشرکاء الکری وامتنع الباقون قال ابو بکر بن ابی سعید البلخی لایجبرهم الامام ولوحفره الذین طلبوا الحفر کانوا متطوعین قال ابو بکر هذا وقال ابو بکر الاسکاف یجبرون علی ذلك وذکر الخصاف فی النفقات ان القاضی یأمر الذین طلبوا الکری بالکری فاذا فعلوا ذلك کان لهم منع الاخرین عن الانتفاع به حتی یدفعوا الیهم حصصهم من مؤنة الکری وهذاروی عن ابی یوسف رحمه الله تعالی (فی آخر شرب الخانیة) رحی ماء بینهما فی بیت لهما فخرب کلها حتی صارت صحراء لم یجبر علی العمارة وتقسیم الارض بینهما ولوقائمة بنائها وادواتها الاانه اذاذهب شیٔ منها یجبر الشریك علی ان یعمر مع الآخر ولومعسرا قیل لشریکه انفق انت لوشئت فیکون نصفه دینا علی شریکك (جامع الفصولین فی الفصل السادس والثلثین)

زید عمروك قدیمی دکرمنك التی یاننده احداث ایتدیکی دکرمنك بندینی عمروك دکرمنه قریب یرده بنا ایتمك صو قاروب عمروك دکرمنك دورانه مانع اولمغله ضرر بینی اولسه عمرو زیده ضرر ینی دفع ایتدرمکه قادراولورمی ❊ الجواب * اولور (مرت مسئلته من البزازیة قبل مسئلة)

زیدك دکرمنی صو یی عمروك دکرمنی خرقندن دکرمنك اوستی یانندن ایریلوب زید بعض احیانده ایرلدیغی محلی سد ایتمکله عمروك دکرمنه زیاده صو جریان ایدوب چرخنه ضرر بینی اولسه عمرو زیده ضرر ینی دفع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(مرت مسئلته من الملتقی قبل تسع مسائل)

زیدك قدیمی دکرمنك اوستی یاننده عمرو دکرمن احداث ایتدکدنصکره عمرو زیدك دکرمنی بندینی تغلبا هدم ایلسه زید بندینی موضع قدیمنده کالاول بنا مراد ایتدکده عمرو دکرمنك دورانه مانع اولوردیو زیدی بنادن منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

زید عمروك قدیمی دکرمنك اوستی یاننده دکرمن احداث ایتدکده زیدك دکرمنی عمروك دکرمنك قدیم بندینه قریب اولمغله صوقاروب زیدك دکرمنك دورانه خلل ویرسه زید ضررم واردریو عمروك بندینی قلع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وفیه طاحونة علی نهر اراد آخر ان یضع فوقه طاحونة اخری و بسبب وضعها یقل ماء الطاحونة القدیمة و یختل دورانها لصاحبها ان یمنع الثانی عن النصب وان کان ینقض غلة الاول بنصب الثانی لیس للاول ان یمنع الثانی کالتاجر اذا اتخذ فی جانب تاجر آخر حانوتا بمثل تجارة الاول فکسدت تجارة الاول باتخاذه لیس للاول المنع (من البزازیة فی کتاب الحیطان فی نوع فیمن یحدث عمارة یضر اصاحبه)

زید طاپوایله تصرفنده اولان عرصه ده صاحب الارض اذنیله دکرمن بنا ایتدکده قربنده دکرمنی اولان عمرو دکرمنمه کساد ویررسك دیوز یدك دکرمنی اشلتمامکه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(وان کان ینقص غلة الاول بنصب الثنی لیس للاول ان یمنع

(من البزازیة فی کتاب الحیطان)

زید محدث دکرمنك صو یی ایچون عمروك تارلاسنك اوستی یاننده اولان کندی یرنده خرق حفر ایدوب صو یی اجرا ایتدکده خرق ضیق اولمغله صوطاشوب عمروك تارلاسنی باصوب ضرر بینی

اولسه عمرو زيده ضررينی دفع ايتدرمكه قادراولورمی ❊ الجواب * اولور

(سقى ارضه فتعدى الى آخر ان اجرى الماء اجراء لا يستقر فى ارضه بل يستقر فى ارض جاره يضمن وان كان يستقر فى ارضه ثم يتعدى الى جاره ان تقدم عليه بالسد فلم يسد ضمن استحسانا والا لا فان ارضه فى صعدة وارض جاره فى هبطة و يعلم انه لو سقى يتعدى يضمن و يؤمر برفع المسناة حتى يحول بينه و بين التعدى و يمنع من السقى حتى يرفع المسناة وان لم يكن ارض جاره فى هبطة لا يمنع والمذكور فى عامة الكتب انه ان سقى غير معتاد ضمن والا لا (بزازية من كتاب الشرب فى الثانى فى مسائل الماء)

زيد دكرمنك صوينى حق اجراسى اولمغله عمروك ملك عرصه سندن اجرا ايدركن صويك مجراسى اصلاحه محتاج اولدقده مجرانك ايچندن مرور واصلاح ممكن ايكن زيد عمروك اذنسز عمروك عرصه سنه دخول ومرور مراد ايلسه عمرو زيدى منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(رجل له ارض فيه نهر لرجل اراد صاحب النهر ان يدخل فى ارضه ليعالج نهره كان لصاحب الارض ان يمنعه من الدخول فى ارضه الا ان يمضى فى بطن النهر وكذا القناة والبئر والعين لانه لا ضرورة له فى التطرق له فى ارضه مع التمكن من تحصيل مقصوده بان يمضى فى بطن النهر
(قاضيخان فى اول الشرب)

زيد عمروك فوقانى منزلنه متصل كندى ملك عرصه سنده صهريج بنا ايدوب يغمور صويى زيدك منزلى سقفندن صهريجه نازل اولدقده عمروك منزلى صچاغنك صويى دخى صهريجه نازل اولوب صهريجده مجتمع اولسه عمرو زيده مجرد صچاغمك صويى دخى صهريجه نازل اولمغله مجتمع اولان صوده سكا مشارك اولورم ديوب زيدك اذنسز صهريجدن صو المغه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(والفقه فيه ان يفعل ذلك يصير مستعملا لملك الغير بغير اذنه فيمنع و هذا مما لا شبهة فيه
(خيرالدين افندى فى فصل الحيطان والطرق وما يتضرر به الجار و مالا)

برمحله ايچندن جريان ايدوب اهالى ايچه كلدكلرى صويه بعض كمسنه لر سوپرندى دوكوب تلويث ايدر اولسه لر اهالى اول كمسنه لرى حاكمه منع ايتدرمكه قادر اولورلرمی ❊ الجواب * اولورلر

فى وسط النافذة مزبلة اراد احدهم ان يفرغ مزبلة عنها و يتأذى به الجيران فلهم منعه
(جامع الفصولين فى الفصل ٣٥)

(كتاب الحيطان)

هندك منزلنده احداث ايتديكى اوطه سنك پنجره لرندن جارى عمروك مقر نسوانى اولان مواضعى كورينوب حواله سى اولسه عمرو هنده حواله سنى دفع ايتدرمكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وفى التهذيب صاحب البناء لو فتح كوة فى ساحة ونحوها لا يمنع والفتوى على انه ان كانت المنظرة موضع النساء يمنع (تاتارخانية فى آخر فصل القسمة) سئل فى الجار يريد فتح كوة على جاره وفى ذلك اطلاع على عوراته وحريمه او بنى غرفة او حائطا على جدار مشترك بينهما هل يمنع من ذلك ام لا اجاب اما مسئلة فتح الكوة ففيها استحسان وقياس الاستحسان المنع وعليه الفتوى كما نقله فى التاتارخانية وشرح القدورى بالمضمرات عن التهذيب وقال فى التاتارخانية قبيل مسئلة الكوة تعليلا والحاصل فى هذه المسئلة واجناسها ان القياس فى كل من تصرف فى خالص ملكه لا يمنع فى الحكم وان كان يؤدى الى الحاق الضرر الى الغير لكن ترك القياس فى موضع يتعدى ضرر تصرفه الى غيره ضررا بينا وقيل بالمنع مطلقا وبه اخذ كثير من مشايخنا وعليه الفتوى انتهى ومثله فى فصول العمادى وكثير من الكتب واما بناء الغرفة والحائط على جدار مشترك فالمنع منه متفق عليه قياسا واستحسانا قال فى اول حيطان الخانية جدار بين رجلين اراد احدهما ان يزيد فى البناء عليه لا يكون له ذلك الا باذن الشريك اضر الشريك بذلك اولم يضر انتهى ومثله كثير فى الكتب وفى البزازية جدار بينهما اراد احدهما ان يبنى عليه سقفا آخر او غرفة يمنع وكذا اذا اراد احدهما وضع السلم يمنع الا اذا كان فى القديم كذلك انتهى

(ومثله)

ومثله فى الخلاصة وكثير من الكتب والفقه فيه ان يفعل ذلك يصير مستعملا لملك الغير بغير اذنه فيمنع وهذا مما لاشبهة فيه والله اعلم (خيرالدين افندى فى فصل الحيطان والطرق)

زيدك منزلنده احداث ايتديكى فوقانى اوطه سنك پنجره لرندن زقاق آشورى منزلى اولان عمروك مقرنسوان اولان مواضعى كورينوب حواله سى اولسه عمرو زيده حواله سنى دفع ايتدرمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(سئل فى رجل له دار ملك ولجاره تجاهه دار وقف بينه و بين جاره شارع يمر فيه الخاص والعام وجاره يريد فتح الكوة فى ملكه حادثة هل لجاره منعه من ذلك ام لصاحب الملك التصرف فى ملكه كيف يشاء اجاب هذه المسئلة مثل مسئلة الكوة وظاهر الرواية فيها ان الجار لايمنعه عنها لانه تصرف فى ملكه ولم يتلف ملك غيره به لكن صرح فى المضمرات شرح القدورى ان الفتوى ان الكوة ان كانت للنظر والساحة موقع النساء فالضرر ظاهر يمنع من فتحها للضرر الظاهر والظاهر الرواية هو القياس وماعليه الفتوى استحسانا والله اعلم (خيرالدين افندى فى الحيطان والطرق ومايتضرر به الجار ومالا)

زيدك ملك منزلنده احداث ايتديكى پنجره لردن جارى عمرو يهودينك مقرنسوان اولان مواضعى كورينوب حواله سى اولسه عمرو زيده حواله كى دفع ايله ديدكده زيد يهودى يه حواله اولماز ديو امتناعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(سئل عن الذمى اذا بنى دارا عالية من دون المسلمين وجعل لها طبقات وشبابيك يشرف على جيرانه هل يمكن من ذلك ام لا اجاب اهل الذمة فى المعاملات كالمسلمين ماجاز للمسلمين ان يفعلوه فى ملكهم جازلهم ومالم يجز للمسلمين لم يجز لهم وانما يمنع من تعلية بنائه اذاحصل ضرر لجاره من منع ضوء اوهواء هذا هو ظاهر المذهب وذكر القاضى ابو يوسف فى كتاب الخارج لهم ان يمنعوا اهل الذمة ان يسكنوا بين المسلمين بل يسكنون منعزلين عن المسلمين وهو الذى افتى به انا (قارئ الهداية فى كتاب السير يمنع اهل الذمة ان يسكنوا بين المسلمين)

زيد ملك عرصه سنده بنا واحداث ايتديكى سلحانه دن جارى عمروك مقرنسوان اولان مواضعى كورينوب حواله سى اولسه عمرو حواله يى زيده دفع ايتدرمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(سئل هل يمنع الجار ان يفتح كوة يشرف منها على جاره وعياله اجاب نعم يمنع من ذلك (من فتاوى قارئ الهداية) وفى المضمرات ان الساحة ان كانت مجلس النساء والكوة يشرف منها على ذلك يؤمر صاحبها بسدها وعليه الفتوى

زيد عرصه سنده بنا واحداث ايتديكى خانك پنجره لرندن قربنده منزلى اولان عمروك مقرنسوان اولان مواضعى كورينوب حواله سى اولسه عمرو زيده حواله سنى دفع ايتدرمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(وفى التهذيب فاما صاحب البناء لو فتح كوة فى ساحة ونحوها لايمنع والفتوى على انه ان كانت الكوة للنظر والساحة موضع النساء يمنع (فى المتفرقات من كراهية التاتارخانية) سئل هل يمنع الجار ان يفتح كوة يشرف منها على جاره وعياله اجاب نعم يمنع من ذلك (من فتاوى قارئ الهداية)

زيد وقف ايتمك ايچون برتكيه احداث وبنا ايتدكده اول تكيه قربنده منزلى اولان عمروك مقرنسوان اولان مواضعى كورينوب حواله سى اولسه عمرو حواله يى زيده دفع ايتدرمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(سئل عن رجل اراد ان يفتح كوة ينظر منها ساحة جاره هل لجاره ان يمنعه اجاب ان كانت الكوة للنظر والساحة موضع النساء يمنع من ذلك بعد الطلب من جاره (من فتاوى ابن النجيم)

زيد برقريه ايچنده حمام بنا واحداث ايتدكده حمامك جامكانندن قربنده اولان كسنه لرك منزللرينك مقرنسوان اولان مواضعى كورينوب حواله زى اولسه اول كسنه لر حواله يى زيده دفع ايتدرمكه قادر

اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولورلر (مرت مسئلته آنفا)

زيدك منزلنده احداث ايتديكى پنجره‌لردن جارى عمروك مقرنسوان اولان مواضعى كورينوب حواله‌سى اولمغله عمرو زيده حواله‌سنى دفع ايتدرمك مراد ايتدكده زيد مجرد منزلكه چار شودن دخى حواله واردر ديو بغير وجه دفعدن امتناعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(يفهم جوابه ممامر مرارا)

زيد عمروك منزلى قربنده دكرمن احداث ايتدكده دكرمنك بندينى مرتفع محلدن بنا واحداث ايتمكله اول محلدن عمروك مقرنسوان اولان مواضعى كورينوب دكرمنجى هر كون يا ايكى كونده بر اول محله وارمق اقتضا ايدوب واردقجه بصرى عمروك مقرنسوان اولان مواضعنه تعلق ايدوب حواله‌سى اولسه عمرو زيدك حواله‌سنى دفع ايتدرمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(يفهم جوابه ممامر غير مرة)

زيدك منزلنده احداث ايتديكى پنجره‌لردن جارى عمروك مقرنسوان اولان مواضعى كورينوب حواله‌سى اولمغله عمرو زيده حواله‌سنى دفع ايتدرمك مراد ايتدكده زيد عمروه منزلك حوالوسى ديوارى اون بش سنه مقدم يوكسك ايمش اويله اولنجق ديواركى ترفيع ايله حواله‌يى دفع ايله ديوب حواله‌سنى دفعدن امتناعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(يفهم جوابه ممامر مرارا)

زيد ايله عمروك منزللرى اراسنده اولوب عمروك ملكى اولان ديوار منهدم اولمغله زيدك منزلندن مقرنسوان اولان مواضعى عمروك منزلندن كورينوب عمرو ديوارينى بنا ايتمامكله زيد عمروه ايكيمز على الاشتراك بينمزده ستر اتخاذ ايده‌لم ديدكده عمرو امتناع ايلسه حاكم عمروه وجه محرر اوزره ستره اتخاذ ايله ديو جبره قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(حائط بينهما ولاحدهما بنات وعورات لايجبر على العمارة قال الفقيه لابد من سترة بينهما فى هذا الزمان لان هذا الزمان زمان فساد والزمان الاول زمان صلاح قال القاضى الامام فخر الدين لايجبر الآبى على العمارة غير ان الحاكم يأمره باتخاذ السترة وذكر فى المنية قيل فى زماننا يجبروا والفتوى اليوم على الجبر لانه لابد من ان يكون بينهما حاجز والاول قول العلماء وهو القياس (فى قسمة جامع الفتاوى)

زيد وعمرو على الاشتراك مالك اولدقلرى منزلى اقتسام ايتدكلرنده هر برينك حصه‌سنه اصابت ايدن مواضعدن آخرك مقرنسوان اولان مواضعى كورينوب حواله‌سى اولمغله زيد عمروه بينمزده على الاشتراك ستره اتخاذ ايده‌لم ديدكده عمرو امتناع ايلسه حاكم عمروه وجه محرر اوزره ستره اتخاذ ايله ديو جبره قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(وفى كتاب الحيطان دار بين رجلين اقتسما هذه الدار فقال احدهما تبنى حائطا حاجزا بيننا فليس على الآخر اجابته وان كان احدهما يؤذى صاحبه ويطلع فى حال لايجوز الاطلاع كان للقاضى ان يأمرهما ببناء حائط بينهما ويخرج كل واحد منهما من النفقة بحصته يفعله القاضى على وجه المصلحة (من العمادية فى الفصل الثانى والعشرين قبيل مسئلة الاشجار المتدالية كذا فى قاضيخان فى باب الحيطان من الصلح وكذا فى متفرقات الذخيرة البرهانية) اقتسما دارا بينهما فقال احدهما تبنى حاجزا بيننا لايلزم الآخر اجابته ولو يؤذى احدهما الآخر ويطلع عليه فى حال لم يجز الاطلاع فالقاضى امرهما ببناء الحاجز وينفق كل منهما بحصته يفعله القاضى على وجه المصلحة

(جامع الفصولين فى الفصل الخامس والثلثين)

زيدك منزلنده احداث ايتديكى فوقانى اوطه‌سنك پنجره‌لردن جارى عمروك مقرنسوان اولان مواضعى كورينوب حواله‌سى اولمغله زيد حواله‌سنى دفع ايدركن عمرو زيده البته پنجره‌لريكى ديوار ايله ديو جبره قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(سئل فى رجل اخرج جرصنا الى طريق العامة وفتح به كوة مشرفة على عورات جاره هل ينزع

(ولايمنع)

ولايمنع من نزعه الطريق الفاصل ام لا اجاب نعم ينزع الجرصن ولكل واحد من اهل الخصومة ان يطالبه بنزعه ولايختص بذلك الجار واما سد الكوة فالفتوى على انها حيث كانت للنظر والموضع موضع النساء تسد بلا فرق بين الطريق الفاصل وغيره والمسئلة الاولى فى الكنز وغيره والثانية فى المضمرات وكثير من الكتب (من فتاوى خيرالدين من باب مايحدث فى الطريق)

(فصل)

زيد ايله عمروك منزللری اراسنده زيدك ملك چالی حولیسی اولسه عمرو زيده حولينك ارا لغندن مقر نسوان اولان مواضعم كورينور حولی‌يی قلع ايدوب يرينه طاش ديوار بناء ايله ديو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

لكن حولوی‌ی نسوان كورنميه جك مرتبه بنايه حكم ايدر (مرت مسئلته قبل ثلث مسائل نقلا من الخلاصة وجامع الفتاوى)

زيدك ملكی اولوب جاری عمروك منزلی جانبنده اولان چالی حولی يقلدقده زيد عمروه منزلكدن مقر نسوان اولان مواضعمه حواله اولمغله اول حولی‌يی بنا ايله ديو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذ فى الملك مطلق التصرف للمالك (خيرالدين افندی فى فصل الحيطان)

زيدك ملك منزلی قربنده عمرو منزل احداث ايدوب عمروك منزلی الحق اولمغله زيدك قديمی پنجره لرندن عمروك مقر نسوان اولان مواضعی كورينوب حواله سی اولسه عمرو حواله يی كندی دفع ايتميوب زيده دفع ايتدرمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ان ماكان قديما يترك على حاله ولايغير الا بحجة (من شرب الخانية فى فصل الانهار)

زيدك قديمی فوقانی منزلنك قارشوسنده جاری عمرو اوطه لر احداث ايتدكده زيدك قديمی پنجره لرندن عمروك اوطه لرينك مقر نسوان اولان مواضعی كورينوب حواله سی اولسه عمرو حواله سنی كندی دفع ايتميوب مجرد منزلك يوكسك اولمغله حواله يی سن دفع ايله والا پنجره لريكی قاپه ديو زيده جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من خيرالدين افندی ومن سهد (للمولى المرحوم شيخ الاسلام انقروی محمدی افندی فى اوائل مسائل شتى)

زيدك منزل قديمنك قارشوسنده عمرو منزل احداث ايتدكدنصكره عمروك ملكی اولوب زيدك منزلی جانبنده اولان ديوار يقلدقده زيدك قديمی پنجره لرندن عمروك مقر نسوان اولان مواضعی كورينوب حواله سی اولسه عمرو حواله سنی كندی دفع ايتميوب زيده ديواريمی بنا ايله والا پنجره لريكه پرده طوت ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته قبل مسئلتين من خيرالدين افندی)

زيدك قديمی منزلی قارشوسنده هند منزل احداث ايتدكده زيدك منزلنك قديمی پنجره لرندن هندك منزلنه حواله سی اولمغله هند حولوسی ديوارينی ترفيعله حواله يی دفع ايدوب بعده زيد وهندك منزللری حريقده محترق اولد قلرندنصكره هند منزلی بنا ايتدكده حولوسی ديوارينی الحق ايدوب بعده زيد منزلنی وضع قديمی اوزره بنا ايدوب وضع قديمی اوزره پنجره لرينی آچدقده پنجره لرندن هندك منزلنك مقر نسوان اولان مواضعنه حواله سی اولسه هند زيده مجرد بعد الحريق بن منزلمی سندن مقدم بنا ايتمكله حواله يی سن دفع ايله ديو جبره قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وحد القديم مالا يحفظه الاقران الا كذلك (بزازيه فى كتاب الحيطان)

زيدك منزلنك قديمی پنجره لرندن عمروك عرصهٔ خاليه سی كورينوركن زيدك منزلی محترق اولدقده عمرو عرصهٔ مزبوره ده منزل احداث ايدوب بعده زيد دخی منزلنی وضع قديمی اوزره بنا ايتدكده كالاول آچديغی پنجره لرندن عمروك منزلنك مقر نسوان اولان مواضعی كورينور اولسه عمرو حواله سنی كندی دفع ايتميوب زيده مجرد بن منزلمی سندن مقدم بنا ايتمكله حواله كی سن دفع ايله ديو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من خيرالدين افندی وغيره)

زيدك منزلنده احداث ايتديكى پنجره لردن عمروك مقر نسوان اولان مواضعنه حواله سى اولميوب خارجيه اولان اوطه سنك بعض مواضعى كورينور اولسه عمرو حوالهم وار ديو زيده پنجره لرينى قپاتمغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(وفى التهذيب صاحب البناء لو فتح كوة فى ساحة ونحوها لا يمنع والفتوى على انه ان كانت المنظرة موضع النساء يمنع (تاتارخانية فى آخر فصول القسمة)

زيدك منزلندن جارى عمروك باغچه سى كورينوب لكن منزلنك مقر نسوان اولان مواضعنه حواله سى اولماسه عمرو زيده نسوان باغچه يه كتدكلرنده منزلكدن كورنمكله منزلكده پرده طوت ديمكه قادر اولور مى ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيدك منزلنك ديوارنده سقفه قريب موضعده جاملى پنجره اولوب لكن جارى عمروك مقر نسوان اولان مواضعنه حواله سى اولماسه عمرو زيده جائزكه نردبان ايله پنجره يه چيقوب مقر نسوان اولان مواضعمه نظر ايدرسن اويله اولمجق پنجره كى قاپه ديو جبره قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز (فلا اعتبار للتوهم مجمع الفتاوى فى كتاب الوصايا)

زيد عمروك تارلاسى قربنده منزل احداث ايتدكده عمروه تارلاكدن منزلمك مقر نسوان اولان مواضعى كورينور اويله اولمجق تارلاكى زراعت ايلمه ديوب عمروى زراعتدن منعه قادر اولور مى ❊ الجواب ❊ اولماز

(يبقى القديم على قدمه اذ الاصل بقاء ما كان على ما كان (خيرالدين افندى فى فصل الحيطان)

زيد طريق عام كنارنده منزل احداث ايتدكده مقر نسوان اولان مواضعم كورينور ديو مارهٔ طريق عامدن مروردن منعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز (يفهم جوابه مما مر من خيرالدين افندى ومن انقروى

(نوع آخر)

زيد منزلنده جارى عمروك منزلنك پنجره سنه قارشومرتفع بنا احداث ايتمكله عمروك منزلى زياده قرا كولق اولوب ضرر بينى اولسه عمرو ضرر بنى زيده دفع ايتدرمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(الضرر البين ان يسد ضوء الجار بحيث لا يمكنه قراءة القرآن والكتابة كما افاده صاحب المنح وبه افتى المرحوم ابو السعود رحمه الله والذى يظهر لى من تتبع كلامهم ان الضرر البين ما يضر البناء او يمنع الضوء او يمنع السكنى بكثرة الدخان ونحو ذلك واما منع الهواء والشمس ففى ظاهر الرواية ليس له المنع وبه يفتى وقال النصير والصفار له المنع كذا فى المجتبى (من شرح الوهبانية لابن الشحنة فى القسمة)

زيد ملك عرصه سنده جارى عمروك منزلنك قربنده فوقانى منزل بنا ايتمك استدكده جارى عمروه ضررى يوغيكن عمرو مجرد منزلم هواسنه مانع اولور ديو زيدى بنادن منعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(اصاب بالقسمة ساحة لا بناء فيها واصاب الآخر البناء فاراد ذو الساحة ان يبنى فيها ويرفع بناءه فقال ذو البناء انك تسد على الريح والشمس فلا ادعك ترفع البناء فله منعه الا فى ظاهر الرواية لان ذا الساحة لا يمنع عن الانتفاع بملكه ولم يتلف عليه ملكا ولا منفعة فلا يمنع منه (جامع الفصولين فى الفصل الخامس والثلثين)

زيدك ملك خرمن يرينك قربنده يرى اولان عمرو برمرتفع اوطه احداث ايدوب خرمنك روزكارينى منع وسد ايتمكله ضرر بينى اولسه زيد ضرر بنى عمروه دفع ايتدرمكه قادراولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(دار فيها ساحة بين رجلين اقتسماها فصارت الساحة لاحدهما والبناء للآخر فاراد صاحب الساحة ان يجعل الساحة بيتا وينسد به الريح والشمس على صاحب البناء فى ظاهر الرواية له ذلك وليس لصاحب البناء حق المنع وقال نصير له ان يمنع والفتوى على ظاهر الرواية وعلى هذا لو اراد ان يبنى فى الساحة اصطبلا او تنورا او حماما كان له ذلك (قاضيخان فى باب الحيطان والطرق ومجارى الماء) وقع لاحدهما فى القسمة البناء والساحة بجنبه لآخر فاراد صاحب

الساحة ان يبنى بيتا فى ساحته يسد بها الريح والشمس على صاحب البناء له ذلك فى ظاهر الرواية وليس له ان يمنعه وبه يفتى وقال نصير والصفار له المنع وعلى هذا لو اراد ان يبنى حماما او تنورا او اصطبلا فله ذلك من غير خلاف (منية المفتى فى القسمة)

زيدك منزلى قربنده عمروك احداث ايتديكى خرمنك توزى زيدك منزلنه كلوب ضرر بينى اولسه زيد عمروه ضرر ينى دفع ايتدرمكه قادر اولورمى ※ الجواب ※ اولور

(سئل عن رجل له بيت بالحوائط الاربع بنى عليها طبقة عالية فهل الجار منعه من تلك الطبقة ام لا اجاب ان لم يؤد ذلك الى ضرر فاحش بالجار فليس له منعه واما اذا كان بحيث يحصل به ضرر بالجار بان كان البناء يسد الريح والشمس عليه فظاهر الروايات انه لايمنع وبه يفتى وقال نصير والصفار له المنع كذا فى الزاهدى وفى شرح الوهبانية وكان شيخ الامام الاجل برهان الائمة يفتى بانه ان كان الضرر بينا يمنع وبه يفتى وهذا جواب المشايخ وجواب الرواية عدم المنع (فى قسمة الفتاوى للتمرتاشى)

زيد ملك عرصه سنده عمروك منزلنه متصل موضعده بوركجى فرنى احداث ايتمكله فرنك دخانى عمروك منزلنه كيروب ضرر بينى اولسه عمرو زيده ضرر ينى دفع ايتدرمكه قادر اولورمى ※ الجواب ※ اولور

(اراد ان يتخذ تنورا فى وسط البزازين و يضر دخانه بهم فلهم ان يمنعوه استحسانا اخذ به علماؤنا للفتوى والقياس بخلافه (من فتاوى العتابى فى فصل الحيطان من كتاب القسمة)

زيد بزازلر چارشوسنده اشجى دكانى احداث ايتمكله دكانك دخانى قربنده دكانى اولان عمرو بزازك امتعه سنه اصابت ايدوب ضرر بينى اولسه عمرو زيده ضرر ينى دفع ايتدرمكه قادر اولورمى ※ الجواب ※ اولور

(وفى العتابى اراد نصب تنورا فى وسط البزازين و يضرهم دخانه لهم منعه استحسانا وعليه الفتوى (من حيطان البزازية قبيل الفصل الثانى كذا فى الخلاصة)

زيد ملك عرصه سنده عمروك منزلنه متصل موضعده بذرخانه احداث ايتدكده عمرو بذرخانه نك دخانى ايله رايحهٔ كريهه سندن زياده متأذى اولوب ضرر بينى اولسه عمرو ضرر ينى زيده دفع ايتدرمكه قادر اولورمى ※ الجواب ※ اولور

(نصب منوالا لاستخراج الابريسيم من الفيلق فللجيران المنع اذا تضرروا بالدخان ورايحة الديدان (قع) يرفعه الى المحتسب فيمنعه اذا كان فيه ضرر بين (من كراهية القنية فيمن يتصرف فى ملكه تصرفا يتضرر به جاره)

برقصبه ده واقع جامع شريف قربنده زيد سلخانه احداث ايدوب ذبح اولنان قيونلرك روث ولوثنك رايحه سندن جماعت متأذيلر اولوب حاكمه اعلام ايتدكلرنده حاكم زيدى اول سلخانه يى اشلتمكدن منعه قادر اولورمى ※ الجواب ※ اولور

(وفى كتاب الحيطان للصدر الشهيد ان الرجل اذا اراد ان يبنى فيها تنورا للخبز الدائم كما يكون فى الدكاكين اورحى الطحن اومدق القصارين لم يجز قال الصدر الشهيد وكان والدى رحمه الله يفتى بانه اذا كان الضرر بينا يمنع قال الصدر الشهيد رحمه الله والفتوى عليه قال وهذا جواب المشايخ وجواب الرواية انه لايمنع (خلاصه فى الحيطان)

زيد منزلنده صابون خانه احداث ايتمكله جوارنده منزللرى اولان كمسنه لر صابون خانه نك دخانى ايله رايحهٔ كريهه سندن زياده متأذيلر اولوب ضررى بينلرى اولسه من بورلر زيده ضررلر ينى دفع ايتدرمكه قادر اولورلرمى ※ الجواب ※ اولورلر

(رجل اشترى دارا اوبستانا فى سكة وكان ذلك للدباغة فان اراد المشترى ان يدبغ فيها قال ابو القاسم ان كان يعمل ما فيه اذى الجيران على الدوام فانه يمنع عن ذلك قال مولينا رحمه الله وهذا شئ استحسنه مشايخ بلخ (قاضيخان فى فصل فيما يتضرر به الجيران من البيع)

زیدك برسوقده واقع بویه خانه‌سی قربنده عمرو بویه خانه احداث ایلسه زید عمروه بکا کساد و یرسن دیوب عمروك بویه خانه‌سنی قپاتمغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(اتخذ حانوتا ثم جاء آخر واتخذ حانوتا بجنب الاول لتلك التجارة فکسدت تجارة الاول بذلك لم یکن له ان یخاصم الثانی (قاضیخان فی فصل احیاء الموات من کتاب السیر)

برقاج کسنه‌لرك برسوقده بقال دکانلری اولوب بقاللق ایدرلرکن اطرافنده دکانلری اولان موبجی واپه‌جی وپرنججی وبصدرمجی طائفه‌سی مجرد قدیمدن اولمیوب یدی سکز سنه دنبرو احداث اولنمشدر دیو اول بقال دکانلرینی قپاتمغه قادر اولورلرمی ❊ الجـواب ❊ اولمازلر

(مرت مسـئلته آنفا)

زیدك منزلنه متصل موضعده عمرو دمرجی دکانی احداث ایدوب دکانده مطرقه ایله حدید ضربندن زیدك منزلی بناسنه وهن کلوب ضرر بینی اولسه زید ضرر بینی عمروه دفع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(سئل عن حداد اتخذله حانوتا للحدادة فی سوق النجار ویحصل من ذلك ضرر عام هل یمنع من ذلك ام لا اجاب نعم یمنع منه (ابن النجیم) وذکر الصدر اراد ان یبنی تنورا للخبز الدائم کما یکون فی الدکاکین اورحی الطحن اومدق القصارین لم یجز قال الصدر وکان والدی یفتی بان الضرر لو بینا یفتی بالمنع

(بزازیه فی الحیطـان)

زید عمرو حدادك دکاننه متصل ملك عرصه سنده منزل احداث ایتدکدنصکره زید عمروه حدید ضربندن منزلم بناسنه وهن طاری اولور دیوب دکانی عمروه قلع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولماز

(یبقی القدیم علی قدمه اذا لاصل ابقاء ماکان علی ماکان لغلبة الظن بالمسلمین بانه ما وضع الا بوجه شرعی (خیرالدین افندی فی فصل الحیطان والطرق وما یتضرر به الجار)

زید ملك عرصه سنده عمروك منزلنه متصـل موضعده دکرمن احداث ایتمکله دکرمنك دورانندن عمروك منزلی بناسنه وهن کلوب ضرر بینی اولسه عمرو ضرر بینی زیده دفع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولور

(وذکر الصدر اراد ان یبنی تنورا للخبز الدائم کما یکون فی الدکاکین اورحی الطحن اومدق القصارین لم یجز قال الصدر وکان والدی یفتی بان الضرر لو بینا یفتی بالمنع وعلیه الفتوی (بزازیه فی الحیطان) لو اراد ان یجعل فی بیته رحی و ذلك یوهن بناء الجـار کان للجار ان یمنعه

(قاضیخان فی فصل فیما یتضرر به الجیران فی البیع)

زید ملك عرصه‌سنده دکرمن بنا ایتمك استدکده جاری عمروك منزلی بعید اولوب بناسنه وهن ویرمز ایکن عمرو مجرد صداسندن متأذی اولورم دیو زیدی منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(یفهم جوابه ممامر آنفا ومن المحیط البرهانی)

قدیمـدن برمحله‌ده وقف دکرمن اولوب اشـلیه کلمش ایکن خراب اولوب اوج درت سنـه معطل قالدقدنصکره عمرو قربنده منزل احداث ایدوب بعده متولی دکرمنی تعمـیر ایدوب کالاول اشلتمـك مراد ایتدکده عمرو صداسندن متأذی اولورم دیو متولی‌یی منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته من خیرالدین افندی معه للمولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی فی کتاب الشرب)

زید منزلنده جاری عمروك منزلنه متصل موضعده طوغرامه‌جی دکانی احداث ایدوب برقاج کسنه‌لر ایله اول صنعتی اشلمکله عمروك منزلی دیوارنه وهن کلوب ضرر بینی اولسه عمرو ضرر بینی زیده دفع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ان القیاس فی کل من تصرف فی خالص ملکه لا یمنع عنه فی الحکم وان کان یؤدی الی الحاق الضرر لکن ترك القیاس فی موضع یتعدی ضرر تصرفه الی غیره ضررا بینا قیل بالمنع وبه اخذ کثیر من مشایخنا وعلیه الفتوی (من المحیط البرهانی فی کتاب ما یمنع الانسان عنه وما لا یمنع)

زید بروقف عرصه اوزرینه اذن متولی و کندی مالیله نفسیچون دکان بنا ایتمك مراد ایتدکده قارشوسنده منزلی اولان عمروه ضرری یوغیکن عمرو مجرد منزلم قارشوسنده دکان بنا اولندیغنه راضی اولمام دیوز یدی منعه قادر اولورمی ❊ الجواب* اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زید برقصبه ده منزلی التنده اولان قدیمی دکانده تجارت ایدرکن جوارنده منزللری اولان کسنه لر مجرد بزم نسوانمزز قاقه چیقدقلرنده دکانکه کلن کسنه لرنسوانمزی کوررلر دیو زیده دکاننی قپاتمغه قادراولورلرمی ❊الجواب❊ اولمازلر (یفهم جوابه من المحیط البرهانی قبل)

زید ملك عرصه سنده منزل بنا ایتمك استدکده جاری عمروك منزلنه اصلا ضرری یوغیکن عمرو مجرد منزلمه قربی اولمغله صوت استماع اولنوردیو بغیروجه زیدی بنادن منعه قادراولورمی ❊ الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا من المحیط)

زید ملك عرصه سنده خان بنا ایتمك استدکده قربنده منزلی اولان عمروه ضرری یوغیکن عمرو راضی اولمام دیوز یدی بغیروجه منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مامر من المحیط آنفا جواب لهذا)

زید عمروك دیوارینه متصل اولان کندی عرصه سنده کنیف احداث ایتمکله دیواره وهن کلوب ضرر بینی اولسه عمرو زیده ضرربنی دفع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور (ماتقدم من المحیط البرهانی جواب لهذا)

زید ملك عرصه سنده عمروك منزلنه متصل اولان موضعده خرق احداث ایدوب دکرمنه صواجرا ایتمکله عمروك منزلی دیوارینه وهن کلوب ضرر بینی اولسه عمرو زیده ضرربنی دفع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(رجل اتخذ فی بیته هرا سالم یکن له فی القدیم و یتعدی ضرر ذلك الی دار جاره قال الشیخ الامام ابوالقاسم ان کان الضرر بینا ظاهرا بان کان دورانه یوهن حائط الجار فانه یمنع من ذلك (من الخانیة قبیل الجنایات)

زید جاری عمروك دیوارینه متصل کندی عرصه سنده دیوار دبی اولان محلی مزبله اتخاذ ایدوب زبل القا ایتمکله دیوار چوریوب ضرر بینی اولسه عمرو ضرربنی زیده دفع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(وفی العتابیة من کتاب الغصب من الفصل الخامس (ن) سکة نافذة فی وسطها مزبلة فاراد واحد منهم تفریغ مزبلة بیته وتحویلها الی هذا والجیران یتأذون به فلهم ولکل واحد منهم من بعض الناس منعه لان من احدث فی سکة نافذة مایتضرر به العامة کان لکل واحد منهم حق المنع ولاهل السکة ان یتخصص بسکة غیر نافذة (خزانة الروایات من باب مایمنع الانسان من الاستحسان)

زید ملك عرصه سنده جاری عمروك دیوارینه متصل موضعده طبراق یغمغله دیوارچوریوب ضرر بینی اولسه عمرو زیده ضرربنی دفع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب *اولور (مرت مسئلته غیرمرة)

زید عمروك منزلنه متصل اوتلق خانه سنه اوت وصمان وضع ایتمك استدکده عمرو جائزکه اوتلق وصمان یانوب منزلمه سرایت ایده دیوزیدی منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (فلا اعتبار للتوهم (مجمع الفتاوی فی کتاب الوصایا)

زید ملك باغنده قیو حفر ایتدکدنصکره عمرو دخی ملك باغنده زیدك قیوسنه اللی ذراع بعید اولان موضعده قیوحفر ایلسه زیدقیومك صویونی جذب ایدر دیو عمروه قیوسنی قپاتمغه قادر اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(حکی عن ابی حنیفة رحمة الله علیه ان رجلا شکی الیه من بئر حفرها جاره فی داره فقال احفر فی دارك بقرب تلك البئر بالوعة ففعل وفسخت البئر وکبسها ربها الایری انه رحمه الله لم یأمر

الشاکی بمنع الحافر عن الحفر وانما هداه الی هذه الحیلة (جامع الفصولین فی الفصل الخامس والعشرین)

زید ملك منزلنده جاری عمروك صوقیوسنه اوج درت ذراع قریب یرده کنیف احداث ایتدکده ارضك رخاوتی اولمغله کنیفك نجاستی صوقیوسنه واصل اولوب ضرر بینی اولسه کنیفی قپاتمقدن غیری طریقله دفع ضرر ممکن اولمایجق عمرو کنیفی زیده قپاتمغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولو اراد ان یتخذ داره بستانا لا یمنعه ان کانت الارض صلبة لایتعدی ضرر الماء الی جداره ولو رخوة یتعدی ضرره فله منعه (من التسهیل) و ینبغی ان یکون بین بئر البالوعة و بئر الماء مقدار مالایصل النجاسة الی بئر الماء وقدر فی الکتاب بخمسة اذرع او سبعة اذرع وذلك غیرلازم انما المعتبر عدم وصول النجاسة وذلك یختلف بصلابة الارض ورخاوتها (قاضیخان فی باب الطهارة)

بروقف چشمه نك صویی قدیمدن طریق عامدن کلوب کاریزایله جریان ایدرکن زید اول کاریزه ایکی ذراع قریب یرده کاریز احداث ایدوب حمامنك کنیفی چرکابنی اول کاریزه اجرا ایتدکده ارضك رخاوتی اولمغله چرکاب چشمه صوینه واصل واثری صووده ظاهر اولوب ضرر بینی اولسه کاریزی قپاتمقدن غیری طریقله دفع ضرر ممکن اولمایجق چشمه متولیسی زیدی اول وجهله اجرادن منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (یفهم جوابه ممامر آنفا من الخانیة)

زید عمروك قدیم دکرمنك اوستی یاننده اولان طاغدن قطع ایتدیکی اودنی بغیر حق عمروك دکرمنی خرقنه صالیویرر اولمغله عمروك دکرمنه ضرری اولسه عمرو زیدی منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (یفهم جوابه ممامر غیر مرة)

زید دکرمنك صوینی حق اجراسی اولمغله عمروك ملك عرصه سندن اجرا ایدر ایکن صوینك مجراسی اصلاحه محتاج اولدقده مجرانك ایچنده مرور واصلاح ممکن ایکن زید عمروك اذنسز عمروك عرصه سنه دخول ومرور ایلسه عمرو زیدی منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته)

زیدك باغی قربنده واقعه عرصهٔ خالیده اولان سیل صوینك مجراسنه عمرو بنا احداث ایدوب مجرایی سد ایتمکله سیل کلدکده زیدك باغنی باصوب ضرر بینی اولسه زید ضرر بینی عمروه دفع ایتدرمکه قادراولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته مرارا)

بروقف حمامك صویی کاریزایله طریق عامدن جریان ایدرکن آخروقف حمامك متولیسی طریق عامده صوکاریزی ایکی ذراع بعید اولان یرده اول کاریزدن برذراع دریك کاریزقازوب حمامك چرکابنی اوکاریزدن جریان اوزره ایکن صوکاریزینك متولیسی عمرو نزاع ایتمکله اهل وقوف نظر ایتدکلرنده چرکابك اثری صویه اصلا واصل اولمیوب بروجهله ضرری اولمادیغی ثابت وظاهر ایکن عمرو مجرد راضی اولمام دیوچرکاب کاریزینی قپاتمغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته قبل مسئلة)

(نوع فی الطریق)

برسکهٔ غیرنافذه نك منتهاسنده منزلی اولان زیدك منزلی اردنده طریق عام اولمغله زید منزلنك برمقدارینی هدم ایدوب سکهٔ غیرنافذه یی طریق عامه اولاشدیروب نافذه ایتمك مراد ایلسه قوکشیلری متضرر اولملریله زیدی منعه قادراولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(وفی التتمة زقاق غیرنافذ اشتری رجل فی القصوی دارا فاراد ان یجعلها طریقا نافذا لیس له ذلك (شرح الوهبانیة لابن الشحنة فی الحیطان) رجل له دار فی سکة غیرنافذة لهاباب فی هذه السکة وظهر هذه الدار فی سکة نافذة اراد ان یهدم حائط داره و یجعل السکة نافذة لیس له ذلك بغیراذن اصحاب السکة (قاضیخان قبیل فصل فیما یجوز لاحد الشریکین ان یفعل فی المشترك من باب الحیطان والطرق ومجاری الماء فی کتاب الصلح)

برسكهٔ نافذهٔ مستطيله دن منشعبه اولان سكهٔ مستطيلهٔ غير نافذه ده قديمدن زيدك قپوسندن غيرى قپو يوغيكن منزللرينك قپولرى سكهٔ نافذه ده اولوب ديوارلرى سكهٔ غير نافذه ده واقع اولان كمسنه لر ديوارلرندن قپو آچوب سكهٔ غير نافذه دن اشلمك مراد ايلسه لر زيد مزبورلرى منعه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(دار فى سكة غير نافذة لرجل اشترى بجنبها بيتاظهره فى هذه السكة وبابه فى سكة اخرى واراد ان يفتح لهذا البيت بابا فى هذه السكة ليس له ذلك فلا هل السكة ان يمنعوه عن ذلك وقيل له ذلك (نصاب الاحتساب فى الباب الحادى والعشرين) رجل له دار فى سكة غير نافذة اشترى بجنب هذه الدار بيتا ظهره فى هذه السكة واراد ان يفتح بابا فى هذه السكة ليس له ذلك ولاهل السكة ان يمنعوه عن ذلك نص عليه فى كتاب الشرب وكان الفقيه ابو بكر والفقيه ابو نصر يقولان له ذلك وكان الفقيه ابو القاسم الصفار والفقيه ابو جعفر والفقيه ابو الليث يقولون ليس له ذلك

(فصول العمادى فى الفصل الرابع والثلثين)

زيدك منزلى قپوسى طريق عامنده اولوب آرد ديوارى سكهٔ مستطيلهٔ غير نافذه ده اولوب سكهٔ غير نافذه يه قديمدن قپوسى يوغيكن سكهٔ غير نافذه ده قپو احداث ايدوب مرور ايدر اولسه اول سكه اربابى زيدى منعه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولورلر

(رجل له دار فى سكة ظهر هذه الدار فى سكة اخرى غير نافذة اراد ان يجعل لداره بابا فى هذه السكة اختلفوا فيه والصحيح انه يمنع عن ذلك اذا لم يكن له طريق فى هذه السكة

(قاضيخان فى آخر باب الحيطان من كتاب الصلح)

زيدك برطريق خاصده منزلى اولمغله طريق خاصدن مرور ايده كلمشيكن منزل منهدم اولمغله زيد برقاج سنه مرور ايلماسه حالا زيد منزلك عرصه سنده منزل بنا ايدوب طريقدن كالاول مرور ايتمك استدكده طريقك سائر اربابى مجرد برقاج سنه مرور ايتمامكله حقك ساقط اولور ديو زيدى مروردن منعه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(باع دارا بابها فى سكة نافذة وكان بابها القديم فى سكة لاتنفذ فاراد المشترى ان يفتح بابها القديم فلو اقر اهل السكة بذلك الباب فله فتحه كبايعه لقيامه مقامه (جامع الفصولين فى الفصل الخامس والثلثين)

زيد برطريق خاصده واقع منزلنك قديمى قپوسنى قپايوب طريق عام طرفنه قپو آچوب برمدت اشلدكدنصكره زيد اول قپويى قپايوب قديمى قپوسنى آچوب طريق خاصدن منزلنه اشلمك مراد ايتدكده اول طريقده منزللرى اولان كمسنه لر مجرد سن مقدما قپويى قپاتمغله حالا آچديغكه راضى اولمازز ديو بغير وجه زيدى منعه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(عن) ليس لاهل السكة ان ينصبوا على رأس سكتهم دربا ويسدوا رأس السكة لان مثل هذه السكة ولو كانت ملكا ظاهرا لكن للعامة فيها نوع حق وهو انه اذا ازدحم الناس فى الطريق كان لهم ان يدخلوها حتى يخف الزحام (جامع الفصولين فى الفصل الخامس والثلثين)

زيد طريق عامه متصل اولان منزلنك طريق خاصه اولان قپوسنى ديوار ايدوب طريق عام جانبنه قپو آچمق مراد ايتدكده برقاج كمسنه لر راضى اولمازز ديو بغير وجه زيدى منعه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(رجل له كرم وباب الكرم فى نهاية سكة غير نافذة وليس فيها باب لغيره واراد الرجل ان يسد رأس السكة ببابه هل له ذلك ام لا اجاب ان كان رأس السكة متصلا بطريق العامة لا يسد ذلك لان فى مثل هذا الزقاق حق العامة فانه لو وقع الزحام فى الطريق العام لهم ان يدخلوها (من قسمة القاعدية)

برطريق خاصك اربابندن برقاج كمسنه لر اول طريقدن معتاد اوزره عربه لرينى چكورمك استدكلرنده

اول طريقك اربابندن زيد راضى اولمامغله بو مرورلرى بغير وجه منعه قادر اولور مى ❋ الجواب ❋ اولماز

(قال ابو حنيفة رحمه الله الطريق او كان غير نافذ فلاصحابه ان يضعوا فيه الخشب ويربطوا فيه الدواب ويتوضأوا فيه فلو عطب احد بالوضوء والخشب او الدابة لا يضمن ولو حفر فيه احد من اهل الطريق بئرا او بنى فعطب به احد ضمن ويؤخذ بطم البئر ونقض الحفر (د) يؤخذ بما نقصه البئر (خه) لكل رب الدار الانتفاع بفنائه ماليس لغيره من القاء ثلج وطين وخشب وربط دابة على الاطلاق

(جامع الفصولين فى الفصل الخامس والثلثين)

زيد منزلنك كنيفى چركابنى برطريق خاصك اوزرينه بغير حق اجرا ايدر اولسه اول طريقك اربابى زيدى اجرادن منعه قادر اولورلر مى ❋ الجواب ❋ اولورلر

(سئل فى رجل له ايوان سفلى هدمه وجدد عمارته ووضع عليه علية ونصب عليها ميازيب فنصب فى صدر زقاق غير نافذ فضر باهله هل اذا طلب اهل الزقاق او بعضهم رفع الميازيب يجبر على رفعها ام لا واذا ادعى انه وضع باذن من اهله لاباحتهم له هل لهم الرجوع عن الاباحة وتكليفه برفعه ام لا اجاب لهم ان يطالبوه برفعها لان الزقاق الغير النافذ ملك لاهله فلهم ذلك سواء اضر ام لا وان تراضوا بوضعها لهم ان يرجعوا لانه اباحة وللمبيح الرجوع عنها كمن اباح ركوب دابة مشتركة بينه وبين المبيح له له ان يمنعه منه متى شاء كما هو ظاهر والله اعلم (خيرالدين افندى فى باب مايحدث الرجل فى الطريق كذا فى جواهر الفتاوى)

زيد برطريق خاصك اوزرينه اربابى اذنلرنسز بنا احداث ايلسه اول طريقك اربابى زيده بناسنى قلع ايتدرمكه قادر اولورلر مى ❋ الجواب ❋ اولورلر

(كنيف او ميزاب او ظلة اشرعت الى طريق نافذ فمن جاء وخاصم ذلك فله قطعه على كل حال يضر بالناس او لا يضر فى قول ابى حنيفة رحمه الله لانه تصرف فى حق العامة ولكل واحد منهم حق نقضه وكذا اذا كان قديما لان طريق العامة قديم ايضا فلا يتغير الحق لاحد من طريق العامة وقال محمد رحمه الله ان لم يضر على احد لم يهدمه (خزانة الروايات فى باب ما يمنع الانسان فى كتاب الاستحسان) سئل ابن احمد عمن اخرج كنيفا من سكة نافذة فسكت بعض القوم الذى من هذه السكة ولم يتعرضوا الكنيف او الظلة الى ان اخرج لا يضر بالناس هل يأثمون بترك التعرض ام هم تاركون الاولى فقال لكل واحد من الناس التقرض لكن لا يأثم لترك التعرض (يتيمة الدهر من كتاب الديات والجنايات) قال (ز) برراه عامه شايد خانه ساختن اجاب شايد چون بماره ضررى نرسد ولكن هركس راحق هدم آن بود) اما الجواز اذا لم يضرهم فلما روى ابو هريرة وابن عباس رضى الله تعالى عنهما فى خطبة الوداع عن رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم من بنى بناء على ظهر الطريق يأوى اليه اهل السبيل وعابرهم ويقيهم البرد والحر بعثه الله يوم القيمة على نجب من درة بيضاء ووجهه مضئ لاهل الجمع نورا حتى تزاحم ابراهيم خليل الرحمن صلوات الله تعالى عليه فى قبة فيدخل الجنة عليها ويدخل معه من شفاعته الف نفر واما حق الهدم فلان الطريق حقهم

(فى قسمة القاعدية)

زيد عمرو ايله مشترك اولديغى طريق خاصك اوزرينه عمروك اذنسز ديوار بنا ايلسه عمرو ديوارينى زيده قلع ايتدرمكه قادر اولور مى ❋ الجواب ❋ اولور

(من احدث فى طريق العامة كنيفا او ميزابا او جرصنا او دكانا وسعه ذلك ان لم يضر بهم ولكل منهم نزعه وفى الطريق الخاص لا يسعه الا باذن الشركاء وان لم يضر (من جنايات الملتقى فيما يحدث فى الطريق)

برقاج كسنه لر يدلرنده مشترك اولان طريق خاصدن مرور ايده كلمشلر ايكن ايچلرندن زيد سائرلره بعد اليوم مرور يكزه راضى اولمامغله بو مرورلرى بغير وجه مروردن منعه قادر

اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته)

فوقانیسی زیدك وتحتانیسی عمروك ملكی اولان منزلك زقاق قپوسی براولوب زید اول قپودن بحق اشـلیه كلمش ایكن عمرو مجرد تحتانیسی بنم اولمغله بعد الیوم اول قپودن اشـلدیككه راضی اولمام دیو زیدی منعه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جوابه فیما یذكر بعیده من الفصولین)

زیدك عرصه سندن عمروك حق مروری اولوب مرور ایده كلمشیكن زید بعد الیوم راضی اولمام دیو عمروی منعه قادراولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ن) شری شجرة وقطعها واستأجرا رضا بجنب الشجرة ولهذه الارض المستأجرة طریق فی بستان رجل فلمشتری الاشجار ان یمر فی هذا الطریق بخشبه ودوابه للحاجة الی الطریق وهو هذا الا تری ان رب الارض المستأجرة لو اتخذ ارضه هذه مشجرة كان له ذلك بلاشك فكذا هذا (جامع الفصولین فی الفصل الخامس والثلثین)

زید عمروك طریق خاصی اولان یری منزلنه الحاق ایدوب اوزرینه دیوار بنا ایلسه عمرو زیده بناسنی قلع ایتدیروب اول طریقدن كالاول مروره قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولور

(دار مشتركة بین قوم اوارض مشتركة بینهم بنوا فیها مساكن وحجرات ووضعوا بینهم طریقا حتی یكون الطریق ملكا لهم (جامع الفصولین فی الفصل الخامس والثلثین)

بر قریه ده زید وعمرو وبكرك علی الاشتراك مخصوص ملكلری اولان طریق خاصدن زید وعمرو حصه لرینی بكره بیع مراد ایلسه لر اول قریه اهالیسندن برقاج كمسنه لر راضی اولمازز دیو بغیر وجه منعه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(صح بیع الطریق جدا ولا وهبته لابیع مسیل الماء وهبته وصح بیع حق المرور تبعا بالاجماع ووحده فی روایة والشرب كذلك لابیع حق التسییل وهبته (غرر فی البیع الفاسد)

زید برطریق عامك اوزرینه بنا احداث ایدوب طریقی سدایلسه ماره زیده بناسنی قلع ایتدرمكه قادر اولور لرمی ❊ الجواب ❊ اولور لر

(اراد الرجل احداث الظلة فی طریق العامة ولایضر العامة فالصحیح من مذهب ابی حنیفة ان لكل واحد من آحاد المسلمین حق المنع وحق الطرح وعند محمد رحمه الله له حق الخصومة فی المنع دون حق الرفع وقال ابو یوسف رحمه الله لیس له حق المنع ولا حق الرفع وانما اذا كان یضر المسلمین فلكل واحد من المسلمین حق المنع والرفع اجماعا (مجمع الفتاوی فیما یتعلق بالطریق من القسمة (می) انی امنع عن بناء كنیف اوظلة علی طریق العامة ولو بنی یقلع لو ضر والا فلا (جامع الفصولین فی الخامس والثلثین)

زید برطریق عام اوزرینه منزل بنا واحداث ایدوب بعده منزلی وقف ایلسه ماره یه ضرری اولمغله ماره زیده بناسنی قلع ایتدرمكه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(سئل فی احداث دكان فی طریق یضر المارة هل یجوز ام لا اجاب لایجوز حیث ضربا لاجماع واذا لم یضر یجوز اذا لم یمنع ولكل واحد من اهل الخصومة منعه ورفعه قال فی الكنز من اخرج الی طریق العامة كنیفا اومیزابا اوجرصنا اودكانا فلكل احد نزعه انتهی یعنی مطالبته بنزعه (خیرالدین افندی فی باب ما یحدث الرجل فی الطریق)

زید دكرمنه صوا جرا ایتمك ایچون طریق عام اوزرینه خرق احداث ایتمك مراد ایلسه ماره زیدی منعه قادراولور لرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر (مرت مسئلته قبل ورقتین)

زید عمروك طریق عامده واقع قپوسی اوكنه سو پرندی دوكوب عمروه ضرری اولسه عمرو زیدی قپوسی اوكنه سـو پرندی دوككدن منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (یجیٔ مسئلته بعد)

برقاج كمسنه لر طریق عام اوزرینه سو پرندی دوكر اولسه لر ماره یه ضرری اولمغله ماره مزبورلری منعه

قادراولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(سكة نافذة فی وسطها مزبلة اراد واحد منهم ان يفرغ مزبلة نتنة ويحولها الى هنا ويتأذى به الجيران كان لهم منعه عن ذلك وكذلك لكل واحد من عرض الناس ان يمنعه فالاصل ان من احدث فی الطريق النافذ حدثا يضر ذلك بالعامة فلكل واحد من آحاد الناس ان يمنعه (فصول عمادی فی الفصل الرابع و ٣٠)

زيد منزلنك كنيفی چركابنی طريق عام اوزرينه اجرا ايدوب ماره يه ضرری اولسه ماره زيدی اجرادن منعه قادراولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(صل) فی وسط النافذة مزبلة اراد احدهم ان يفرغ مزبلة نتنة عليها و يتأذى به الجيران فلهم منعه وكذا لكل احد من عرض الناس منعه فالاصل ان من احدث فی طريق نافذ حدثا يضر بالعامة فلكل منهم منعه وفی غيرنافذ حق المنع لاهله (جامع الفصولين فی الخامس والثلثين) زيدك طريق عامه متصل ملك ديواری دیبنه بعض كمسنه لر چركاب دوكوب تبول ايتلريله زيده ضرری اولسه زيد مزبورلری منعه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولور (يفهم جوابه مما مر غير مرة)

برقاج كمسنه لرك بربلده ايچندن طريق عامك التنده احداث ايتدكلری كاريز قپانوب نجاست طريقه يايلوب ماره متأذی اولسه لر ماره مزبورلره كاريزی اصلاح ايلك والا چركابكزی اجرا ايلمك ديمكه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(بالوعة قديمة لرجل على شفة النهر يدخل فی سكة غير نافذة قال ابو بكر البلخی لاعبرة للقديم والحديث فی هذا ويؤمر برفعه فان لم يرفع يرفع الامر الى صاحب الحسبة ليأمره بالرفع (فصولين)

برطريق عام التنده واقع وقف كاريزك قپاغی بوزلمغله نجاست طريقه يايلوب ماره متأذی اولسه لر وقفده مساعده اولمغله ماره متولی يه قپاغی تعمير ايله ديمكه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(يفهم جوابه مما مر من الفصولين)

حامجی اولان زيد حمام چركابنی مجرای قديمندن اخراج ايدوب مقابر مسلمين اوزرندن اجرا ايلسه حاكم زيدی منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(يرفعه الى المحتسب فيمنعه (من كراهية القنية فيمن يتصرف فی ملكه تصرفا يتضرر به جاره)

(نوع آخر)

زيدك كنيفی چركابی قديمدن بحق عمروك عرصه سندن كاريز ايله آقه كلمشيكن عمرو بعد اليوم آقتمام ديمكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ومنها اذا كان لرجل نهر فی ارض رجل اوميزاب فی دار رجل فاختلفا فی ذلك وانكر صاحب الارض والدار ثبوت حقه فالقول له وعلى المدعی البينة على ان له حق التسييل واجراء الماء فيه الا اذا كان الماء جاريا زمان الخصومة الا انه يعلم انه كان يجری الماء الى ارض هذا الرجل من هذا النهر قبل ذلك كان القول قول صاحب الماء (والمسئلة فی فتاوی قاضی ظهير الدين)

زيدك ملك منزلنك چركابی قديمدن بحق عمروك عرصه سندن آقه كلمشيكن عمرو زيدی بغيروجه اجرادن منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيدك ملك منزلنك چركابی قديمدن بحق بروقف كاريزدن آقه كلمشيكن متولی زيدی بغيروجه اجرادن منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ورأيت فی بعض كتب الفقه الميزاب اذاكان منصوبا الى دار الغير فاختلفا فقال صاحب الميزاب لی حق اجراء الماء وتسييله فانكر الآخران اختلفا فی حال عدم جريان الماء لايستحق اجراء الماء الابينة وان كان فی حال جريان الماء كيف ماكان فالقول قول صاحب الميزاب وقال بعضهم ان كان الميزاب قديما يستحق به اجراء الماء كيف ماكان وحد القديم ان لايحفظ اقرانه وراء هذا الوقت كيف كان فيجعل اقصى الوقت الذی يحفظ الناس حد القديم وقال الصدر الشهيد وهذا فی غاية الحسن كذا ذكره فی الصغری ومنها ماذكر فی دعوى قاضی ظهير الدين

(عماديه فی آخر الكتاب)

برمحله اهالیسنه مخصوص وقف کاریزه محلهٔ اخری اهالیسندن زید ملك کاریزینی بغیر حق الحاق مراد ایلسه متولی زیدی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ماسیجیٔ بعد ثلث مسائل من البزازية جواب لهذا السؤال)

زیدك جاری عمروك عرصه سندن حق اجراسی یوغیکن زید کاریزنی عمروك اذنیله برقاچ سنه عمروك عرصه سندن اجرا ایدوب بعده عمرو عرصه سنی بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکده کاریزك عرصه دن اجراسی شرط اولنماسه حالا بکر زیدی اجرادن منع مراد ایتدکده زید مجرد عمروك اذنیله برقاچ سنه اجرا ایتمکله بنم ایچون حق اجرا ثابت اولمش اولور دیوب کاریزنی عرصهٔ مزبوره دن اجرایه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل اذن لجاره فی حفر سرداب تحت داره ثم باع داره فللمشتری رفع السرداب الا اذا شرط فی البیع ترك ذلك فحینئذ لایکون له ذلك (حاوی الامام الزاهدی فی الدعوی) وعلی هذا لواستأذن رجلا فی وضع الجذوع علی الحائط اوحفر سردابا تحت داره ففعل ثم باع صاحب الدار داره فطلب المشتری رفع الجذوع له ذلك وكذا السرداب الا اذا شرط وقت البیع (خلاصه فی الحیطان)

زیدك منزلی یانندہ جریان ایدن وقف کاریز قپاندیغله نجاست زیدك منزلنه یایلوب زیده ضرر بینی اولسه غله سی اول کاریزك تعمیرینه مشروطه وقفك غله سندن متولینك یدنده موجوده غله اولمغله زید متولی یه یدکده اولان غله دن کاریزی اصلاح ایدوب ضرریمی دفع ایله دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زیدك منزلنك چرکابی قدیمدن بحق زیدك آخر منزلنك حولیسندن اقه کلمشیکن زید منزل اولی جمیع حقوقیله عمروه بیع وتسلیم ایدوب بعده منزل ثانی یی بکره بیع وتسلیم ایلسه بکر عمروی وضع قدیم اوزره منزلنك چرکابنی اجرادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل له داران متلاصقتان احدیهما عامرة والاخری خربة وكان منصب میزاب العامرة وملقاة ثلجها فی الخربة فباع الخربة ثم اراد المشتری منع البایع عن اجراء ماء المیزاب الی الخربة والقاء ثلجها فیها قال ابو اللیث رحمه الله ان كان المیزاب فی تلك الدار ومسیل ماء سطحه الی هذا الجانب وعرف ان ذلك قدیم كان المسیل علی حاله وان لم یشترط وكذا لو كان مسیل مطبخه الی دار رجل وله فیها میزاب قدیم فلیس لصاحب الدار منعه وهذا استحسان جرت به العادة والقیاس بخلافه والفتوی علی ماذكره الفقیه ابو اللیث رحمه الله تعالی

(ذخیره للبرهانی من متفرقات الشرب)

زید منزلنده احداث ایتدیکی اوطه سنك صچاغی صوینی بغیر حق جاری عمروك عرصه سنه اجرا ایدر اولسه عمرو زیدی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(له مسیل فی قناة اراد صاحب القناة ان یجعله میزابا او كان میزابا فاراد ان یجعله قناة لیس له ذلك هذا اذا تفاوتا فی الضرر وكذا اذا اراد احدهما ان یجعل میزابه اطول اواعرض واراد ان یسیل ماء سطح لیس له ذلك (بزازیه فی نوع فی مسیل الماء من كتاب الحیطان)

زید منزلك صچاغی صوینی جاری عمروك اذنیله برمدت عمروك منزلی اوزرینه بغیر حق اجرا ایلسه حالا عمرو زیدی اجرادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وللمبیح الرجوع عنها (خیرالدین افندی فیما یحدث الرجل فی الطریق) الضرر لایصیر لازما بالرضاء والاذن (من بیوع القاعدیة)

زید منزلنده احداث ایتدیکی اوطه نك سقفی صچاغنی بغیر حق جاری عمروك عرصه سی اوزرینه اوزاتمق مراد ایلسه عمرو زیدی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(میزاب علی باب رجل فمنعه مالك الدار عن التسییل له المنع لكن لیس له قلع المیزاب منه

(مؤيدزاده فيما يمنع الانسان من التصرف)

زيدك منزلى صچاغى قديمدن بحق عمروك عرصه سى اوزرينه اوزاتمش اولوب طمله سى باغچه يه اقه كلمشيكن عمرو بن باغچه ده اوطه بنا ايتمك استرم ديو زيدك صچاغنى بغير حق كسدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن كان له نهر يجرى فى ارض غيره فاراد رب الارض منع الاجراء فليس له ذلك فان لم يكن فى يده اولم يكن جاريا فادعى انه له اوقصد اجراه لايسمع بلابينة انه له اوانه كان له حق الاجراء وعلى هذا المصب فى نهر اوعلى سطح والميزاب والممشى فى دار الغير وان اختصم جماعة فى شرب بينهم قسم على قدر اراضيهم ويمنع الاعلى من سكر النهر بلارضاهم وان لم يشرب ارضه بدونه

(ملتقى فى احياء الموات)

زيدك منزلنك صچاغى صويى جارى عمروك ملك عرصه سندن قديمدن بحق آقه كلمشيكن عمرو عرصهٔ مزبوره ده حمام بنا ايلدكده زيدك صچاغنى تغلبا دبندن قطع ايدوب منزلك ديوارينه متصل صچاقدن يوكسك ديوار احداث ايتمكله زيدك صچاغنك وضع قديم اوزره بنا وجريان ممكن اولمسه زيد صچاغنك وضع قديم اوزره بنا وجريانى ممكن اوله جق مرتبه عمروه ديوارينى هدم ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل له ميزاب فى بستان فباع صاحب البستان بستانه فجعل المشترى البستان دارا ليس له ان يبطل حق التسييل لان حقه لايبطل بان يجعل البستان دارا (جواهر الفتاوى فى القسمة)

زيدك باغى قربنده واقعه عرصهٔ خاليه ده اولان سيل صوينك مجراسنده عمرو بنا احداث ايدوب مجرايى سد ايتمكله سيل كلدكجه زيدك باغنى باصوب ضرر بينى اولسه زيد ضرر بينى عمروه دفع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه ممامر من الفصولين قبل ورقة)

برنهر ايكى قريه بينده اولان مجراى معيندن قديمدن بحق جريان ايده كلمشيكن اول قريه لردن برينك اهاليسى قريهٔ اخرى جانبندن خرقلر حفر ايدوب نهرى قريهٔ اخرى جانبنه اجرا ايتملريله قريهٔ اخرى اهاليسنك تارلالرينى باصوب ضررى اولسه قريهٔ اخرى اهاليسى وضع قديم اوزره اول نهرى مجراى قديمندن اجرايه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(مرت مسئلته قبل)

برنهردن ايكى قريه اهاليسى بستان وباغچه لرينى سقى ايده كلوب وضع قديم اويله ايكن اول قريه لردن برينك اهاليسى قريهٔ اخرى اهاليسنه بعد اليوم بز مستقلا سقى ايده رز ديوب وضع قديمى تغييره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر القديم يترك على قدمه

(مر من الخيرية قبل)

اسفلى زيدك ملكى واعلاسى عمروك ملكى اولان منزلك اعلاسنده عمرو بعض حيوانات اسكان ايتمكله اول حيوانانك بولى منزلك اسفلنه آقوب زيده ضرر بينى اولسه زيد عمروه ضرر بينى دفع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(هذا الفصل يشتمل على انواع الاول ذو السفل لواراد هدم سفله يمنع لتعلق حق ذى العلو به وهو حق قراره وقد يمنع المالك عن التصرف فى ملكه اذ لغيره فيه حق كرهن والثانى تصرفه فيه لفتح باب اوكوة اوادخال جذع لم يكن قبل فيمنع عنه عند ابى حنيفة رحمه الله مطلقا الا برضاء الآخر لا عندهما فيما لايضر بذى العلوم وكذا تصرف ذى العلو فى علوه ببناء اووضع جذع اوكنيف هو على خلاف مر (فى الفصل السادس والثلثين من الفصولين)

زيدك ميوه اشجارينك داللرى عمروك منزلى اوزرينه اوزانوب ضررى اولسه عمرو اول داللردن شد ايله ضررى دفع ممكن اولانى زيده شد ايتديروب اولميانى قطع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(خرج شعب نخلته الى جاره فللجار قطعها لتفريغ هوائه قالوا هذا على وجهين فلو امكن تفريغه بشد الشعب على النخلة اوتفريغ بعضه بشد بعضها فله ان يأخذ رب النخلة بالشد لا بالقطع فيما امكن التفريغ بشده (جامع الفصولين فى الخامس والثلثين)

زيدك جوزاغاجنك داللرى عمروك مزروع تارلاسى اوزرينه اوزانوب اكننه ضررى اولسه عمرو اول داللردن شد ايله دفع ضرر ممكن اولا نى زيده شد ايتديروب اولميانى قطع ايتدرمكه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولور

(وفى كتاب الصلح نخلة لرجل فى ملكه خرج شعبها الى دار جاره فاراد الجار ان يقطع ذلك لتفريغ هوائه هل له ذلك قالوا هذا على وجهين ان امكن تفريغ الهواء بمد الشعب الى النخلة والشد عليها وفى هذا الوجه ليس للجار ان يطالبه بقطعها ولكن يطالب من صاحب النخلة ان يمد الشعب الى النخلة و يشد عليها بحبل و يلزمه القاضى بذلك ان الخ وكذا اذا امكنه مد بعض الشعب الى النخلة والشد عليها ليس له ان يطالبه بقطع ذلك البعض واما اذا لم يمكن تفريغ الهواء الا بالقطع وفى هذا الوجه الاولى ان يستأذن صاحب النخلة حتى يقطع بنفسه او يأذن له بالقطع فان ابى يرفع الامر الى القاضى حتى يجبره على القطع فان لم يفعل الجار شيئا من ذلك ولكن قطعه بنفسه ابتداء فان قطع من موضع لا يكون القطع من موضع آخر اعلى منه اواسفل انفع فى حق المالك فلا ضمان وان قطع من موضع كان القطع من موضع آخر اعلى منه اواسفل انفع فى حق المالك فهو ضامن

(من العمادية فى الرابع والثلثين فى نوع فى الاشجار المتدلية)

زيدك ميوه اشجارينك داللرى عمروك باغنه تدلى ايدوب باغه ضررى اولسه زيد اول داللردن شد ايله دفع ضرر ممكن اولانى شد ايدوب ممكن اولميانى قطع ايدوب دفع ضرر ايدركن عمرو راضى اولميوب زيده اشجارى ديبلرندن قطع ايله ديوجبره قادر اولور مى ❊ الجواب ❊ اولماز

(وفى الفتاوى اغصان شجرته تدلت فى دار انسان واخذت هواء الدار فقطعها صاحب الدار ان امكن لصاحب الشجرة تفريغ الدار عن اغصانها بان يشدها بحبل و يجمعها يضمن وان غلاظا لا يمكن التفريغ ان قطع من موضع لو رفع الى الحاكم يأمره بالقطع من ذلك الموضع لا يضمن وان قطع اكثر مما يقطعها الحاكم لو رفع اليه يضمن (بزازيه فى كتاب الحيطان)

زيدك ديوارى جارى عمروك عرصه سى اوزرينه يقيلوب عرصه يى اشغال ايلسه عمرو ديوارك نقضنى عرصه سى اوزرندن زيده رفع ايتدرمكه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولور

زيد ايله عمروك على الاشتراك السوى مالك اولدقلرى ديوار اوزرنده برينك اغاجلرى يوغيكن زيد عمروك اذنيله ديوار اوزرينه اغاجلر وضع واوزرلرينه بنا احداث ايدوب لكن عمرو دخى اولقدر اغاج وضعنه ديوارك تحملى اولميوب عمروه ديوار ايله انتفاع ممكن اولماسه عمرو زيده بكاسنكله برابر اغاج وضع ايدوب انتفاع ممكن اولاجق مرتبه اغاجلرى رفع ايله ديمكه قادر اولورمى ❊الجواب *اولور

(ولو لاحدهما عليه حمولة لا للآخر اراد هو ايضا ان يضع عليه مثل حمولته ان كانت حمولته عليه محدثة له ايضا وان كانت حمولة الاولى قديمة ليس للثانى الوضع وقال الفقيه ان كان الحائط يحمل الوضع للثانى ايضا الوضع مطلقا لما ذكر اصحابنا ان جذوع احدهما ان كان اكثر من جذوع الآخر له ان يتساوى مع صاحب الاكثر ان كان الحائط يحمل ذلك ولم يشترطوا قديما ولا حديثا وقال ابو القاسم فى حائط لهما لاحدهما عليه جذوع واراد الآخر ان ينصب عليه ايضا جذوعا والجدار لا يحملها فان كانا مقرين بان الحائط بينهما يقال لصاحب الجذوع ان شئت فحط حملك لتستوى مع صاحبك وان شئت فحط عنه قدر ما تمكن شريكك من الحمل لان البناء الذى عليه ان بناه بلا اذن صاحبه فهو ظالم وان باذنه فعارية (بزازيه قبيل الثالث من كتاب الحيطان) او لاحدهما عليه خشبة فللاخر وضع مثله اذا استويا فى اصل الملك فيستويان فى الانتفاع به والانتفاع فى الحائط من حيث وضع الخشبة عليه اذ بنى للتسقيف وليس للآخر ان يرفع شيئا من خشب شريكه لتضرر شريكه

بهدم بنائه وانماله الانتفاع بملكه لا اضرار غيره قالوا هذا لو تحمل الحائط مثل ذلك الخشب لو وضع عليه فلو علم انه لا يتحمل يؤمر شريكه برفع بعض الخشب حتى يبقى ما يتحمل الحائط مثله اذ رب الخشب لو وضعه بلا اذن شريكه فغاصب ولو باذنه فالآخر معير لنصيبه من الحائط وللمعير ان يسترد العارية وبه افتى (شيخ)

(جامع الفصولين فى الفصل السادس والثلاثين)

(كتاب الرهن)

زيد تحت اجاره سنده اولان وقف حمامى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايلسه رهن مزبور صحيح اولورمى ❋ الجواب * اولماز

(ولا يصح ايضا رهن حر ومدبر ومكاتب وام ولد ووقف وخمر (من رهن الدرر) واما شرائط الرهن فانواع بعضها يرجع الى نفس الرهن وهو ان يكون محلا قابلا للبيع بان يكون موجودا وقت العقد مالا متقوما مملوكا معلوما مقدور التسليم (شرح التحفة المسمى بالبدايع فى اول الرهن)

زيد اجارۂ معجله ومؤجله ايله متصرف اولديغى وقف منزلى داينى عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد اداء دين ايتمدين بلا ولد فوت اولسه متولى منزلى وقف ايچون ضبط وآخره ايجار مرادايتدكده عمرو مجرد زيد بكا رهن ايتمكله دينى استيفا ايتمينجه منزلى ويرمم ديمكه قادر اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(ارض الوقف لا يجوز بيعها ولا رهنها ولا يملكها المزارع ولا تصرف له فيها بالفراغ عن منفعتها بمال يدفعه له مزارع آخر ليزرعها لنفسه لان انتفاعه بها الثابت باذن ناظرها مجرد حق لا يجوز له الاعتياض عنه بمال فاذا اخذ مالا فى مقابلة الاعتياض عنه يسترد منه صاحبه شرعا والوقف محرم بحرمات الله تعالى مصان عن ذلك والله اعلم (خير الدين افندى من كتاب الوقف)

زيد بر وقف عرصه ده مغروسه اولان ملك كرومنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الغرس والثمر والبناء باطل بلا اصله والعكس لاشك انه اظهر (شرح المنظومة لابن الشحنة)

هند عرصه سى مقاطعه لو وقف وبناسى ملك منزلنك بناسنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايلسه صحيح اولورمى ❋ الجواب * اولماز

(سئل على بن احمد عن رجل رهن عمارة حانوت قائم على الارض السلطانى وسلم الى المرتهن هل يصح هذا الرهن فقال لا يصح الرهن قلت وهى منصوصة فى اول كتاب الرهن لو رهن البناء بدون الارض لم يجز (تتمة البرهانى فى الرهن)

زيد زوجه سى هند ايله على الاشتراك مالك اولديغى منزلدن حصۀ شايعه سنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وشايعة تسليم ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(رهن المشاع لم يجز من شريكه ولا من غيره احتمل القسمة اولا (فى الحادى والثلثين من الفصولين) واما رهن المشاع فلا يجوز لا من شريك ولا من غيره فيما يحتمل القسمة وفيما لا يحتملها والشيوع الطارى والمقارن فيه سواء (فى الفصل الثلثين من العمادية)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى سفينه دن حصۀ شايعه سنى داينى بكره دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايلسه صحيح اولورمى ❋ الجواب * اولماز

(لا يصح رهن المشاع وان مما لا يحتمل القسمة او من الشريك ولو طرأ فسد خلافا لابى يوسف (ملتقى)

زيد منزلنك ملكنامه حجتنى داينى عمروه رهن وتسليم ايدوب منزلنى رهن ايلماسه عمرو مجرد حجت رهن اولمغله منزل دخى رهن اولمش اولور ديو منزل مزبورى زيددن الوب رهن اولملق اوزره امساكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ينعقد غير لازم بايجاب وقبول فللراهن تسليمه والرجوع عنه فاذا سلم وقبض محوزا مفرغا متميزا لزم

(غرر فی الرهن)

زید متوفانك ورثه‌سی عمروك یدنده اولان منزل ایچون زیدك ملكی اولوب بغیرحق ضبط ایدرسن دیو دعوی ایتدكلرنده عمروزیده منزلی بكاذمتنده اولان شوقدراقچه دینی مقابله سنده رهن وتخلیه وتسلیم بن دخی قبض ایدوب حتی زید صحتنده وجه محرر اوزره اقرار دخی ایتمشیدی دیو دعوی وورثه انكار ایتدكلرنده بكر وبشر زیدك اقرارمشروحنه بناء شهادت ایلسه‌لر ورثه عمروه اقراره شهادتی طوتمازز رهن وتسلیمی معاینه ایلمش شاهدلر كتوردیمكه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(ولو شهدوا علی اقرار الراهن بقبض المرتهن ولم یشهدوا علی معاینة القبض كان الامام یقول لاتقبل ثم رجع وقال تقبل كما هو قولهما (بزازیه قبیل الاستحقاق من الدعوی) ولو شهدوا علی اقرار الراهن بقبض المرتهن الرهن ولم یشهدوا علی معاینة القبض كان ابو حنیفة رحمه الله یقول اولا لاتقبل هذه الشهادة ثم رجع وقال تقبل وهو قولهما (عمادیة فی الفصل السادس من دعوی الاعیان بسبب الاقرار) رهن داره واعترف بالقبض الا انه لم یتصل به القبض فاذا تصادقا علی القبض والاقباض یؤخذ باقراره (جواهر الفتاوی فی الرهن) رجل رهن دارا والراهن متصرف حتی مات ثم اختلف المرتهن و ورثة الراهن انه كان مقبوضا ام لا فان اقام المرتهن البینة علی اقرار الراهن بالرهن والتسلیم یحكم بصحة الرهن ودعوی فساد الرهن لاتقبل بظاهر ما كان فی ید الراهن لانه لما حكم علیه باقراره بالرهن والتسلیم حمل علی ان یده كانت ید العاریة (من المزبور فی كتاب الرهن)

(نوع آخر)

زید ملك باغچه‌سنی داینی عمروه رهن ایدوب اكن تسلیم وقبض بولنماسه رهن مزبور لازم اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولماز

(القبض شرط جوازه وقال بكر لزومه والاول اصح ویكتفی بالتخلیة فی ظاهر الروایة (بزازیه فی الرهن) والجمهور علی اعتبار القبض فیه حتی لایصح الارتهان ولایترتب علیه الحكم بمجرد الایجاب والقبول عصام الدین علی البیضاوی ویلزم الرهن ان سلم المرهون فالقبض شرط اللزوم فللراهن ان یرجع الیه قبله والیه مال شیخ الاسلام وفی الاصل انه شرط الجواز وهو الاصح كما فی الذخیرة (قهستانی فی الرهن)

زید ملك منزلنی داینی عمروه دینی مقابله سنده رهن ایدوب لكن تسلیم وقبض بولنمدین زید منزل مزبوری بكره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایلسه عمرو مقدما بكا وجه محرر اوزره رهن اولنمشیدی دیو منزله مداخله‌یه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وینعقد بایجاب وقبول ویتم بالقبض محوزا مفرغا ممیزا والتخلیة فیه وفی البیع قبض وللراهن ان یرجع عنه قبل القبض فاذا قبض لزم (ملتقی الابحر فی الرهن)

زید بری دخی ملك باغنی داینی عمروه رهن وتسلیم ایتدكدنصكره زید فوت اولدقده ورثه‌سی اول باغی قبل الفك عمروك اذنسز بكره بیع ایلسه‌لر بیع مزبور نافذ اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولایبطل الرهن بموت الراهن اوالمرتهن او بموتهما ویبقی رهنا عند الورثة (من رهن البزازیة) الراهن اذا باع الرهن وسلم فللمرتهن الخیار ان شاء ضمن الراهن وان شاء ضمن المشتری وان شاء اجاز البیع واخذ الثمن وهذا اشارة الی ان البیع موقوف (من رهن الخزانة و كذا فی منیة المفتی) واذا باع الراهن الرهن بغیر اذن المرتهن فالبیع موقوف فان اجاز المرتهن جاز (بدایه فی باب التصرف فی الرهن) وان لم یجز المرتهن البیع وفسخه انفسخ فی روایة حتی لو افتك الراهن الرهن لاسبیل للمشتری علیه لان الحق الثابت للمرتهن بمنزلة الملك فصار كالمالك له ان یجیز وله ان یفسخ وفی اصح الروایتین لاینفسخ بفسخه لانه لو ثبت له حق الفسخ انما یثبت ضرورة صیانة حقه وحقه فی الحبس لایبطل بانعقاد هذا العقد فبقی موقوفا فان شاء المشتری صبر حتی یفتك الراهن الرهن اذ العجز علی شرف الزوال وان شاء رفع الامر الی القاضی وللقاضی ان یفسخ لفوات القدرة علی التسلیم

(هدایه فی المحل المزبور)

زيد ملك باغنی داینه سی هنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد اول باغی قبل الفك هندك اذنسز عمروه بيع وتسليم ايدوب بعده هند بيعه عالمه اولدقده بيعی مجيزه اولسه هند اجازتنه نادمه اولمغله باغی عمرودن الوب رهن اولمق اوزره ضبطه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وكذا لو رهن عند انسان عينا وسلمه اليه ثم انتزعه من يده بغير اذنه و باعه وسلمه ثم جاء المرتهن وادعى الرهن واراد ان يسترده من المشترى واقام البينة على الرهن قبلت بينته وان كان الراهن غائبا يؤخذ العين من يد المشترى و يسلم الى المرتهن (فى الفصل الثالث من العمادية) وكذلك اذا باع الراهن الرهن باذن المرتهن او باعه احدهما ثم اجازه الآخر صح البيع و يكون الثمن رهنا (عماديه فى الحادى والثلثين)

هند ملك منزلنى داینی زيده شوقدر اقچه دينی مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره قبل الفك هند فوت اولوب اوغلی عمروی ترك ايتدكده عمرو منزل مزبوری قبل الفك زيدك اذنسز بكره بيع وتسليم ايلسه زيد بيعی مجيز اولميوب منزلی بكردن الوب استيفاء دين ايدنجه امساكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(واذا علم المشترى بكونه مرهونا اومستأجرا عندهما يملك النقض وعند الثانى و به اخذ المشايخ انه يملك النقض اذا لم يكن عالما كالعيب الخ (بزازيه فى المتفرقات عقيب الصرف) اشترى ارضا مستأجرة فان كان لايعلم بذلك وقت الشراء له الخيار واذاعلم ان شاء تربص وان شاء رفع الامر الى القاضى وطالبه بالتسليم فاذاعجز فسخ القاضى منهما وان كان علم بذلك فكذلك فى ظاهر الرواية وعليه الفتوى (غنية الفتاوى وكذا فى الثالث عشر من بيوع التاتارخانية وكذا فى التجنيس بعين العبارة فى باب من له الخيار بغير الشرط)

زيد يرى دخی ملك باغنی داینی عمروه دينی مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد اول باغی فك ايتمدين عمروك اذنسز بكره بيع وتسليم ايدوب بعده زيد فوت اولسه عمرو دينی تركه دن استيفا ايدنجيه دك باغی بكردن الوب حبسه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(بيع المرهون يفتى بانه يصح ولاينفذ كذا بيع المستأجر وليس لغير المشترى فسخه والمشترى بالخيار علم به اولم يعلم فى الاصح (منية المفتى فى مسائل بيع المرهون)

هند ملك منزلنى داینی عمروه شو قدر اقچه دينی مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره هند منزل مزبوری قبل الفك عمروك اذنسز بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بعده عمرو منزلی حكم حاكمله بكردن الوب رهن اولمق اوزره ضبط ايلسه بكر هنده منزلی فك و بكا تسليم ايله ديوب هند قادره اولمايجق بكر بيعی حاكمه فسخ ايتديروب ثمن مرقومی هنددن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(بيع المرهون يفتى بانه يصح ولاينفذ كذا بيع المستأجر وليس لغير المشترى فسخه والمشترى بالخيار علم به اولم يعلم فى الاصح (فى مسائل بيع المرهون من منية المفتى كذا فى المتفرقات من صرف البزازية) واذا بقى موقوفا خير المشترى الى فكه اورفع الامر الى القاضى ليفسخ اى القاضى العقد بحكم عجز الراهن عن التسليم (من رهن الدرر فى باب التصرف فى الرهن)وولاية الفسخ الى القاضى لااليه (من رهن الهداية)

زيد يرى دخی ملك باغنی داینی عمروه دينی مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد اول باغی فك ايتمدين عمروك اذنسز آخر داینی بكره رهن وتسليم ايلسه عمرو مجيز اولمامغله باغی زيدك حضورنده بكردن الوب استيفاء دين ايدنجه امساكه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وفى دعوى العين المرهونة يشترط حضرة الراهن والمرتهن بالاتفاق (عمادية فى الفصل الثالث) الاول ان يكون الرهن فى يد احد المدعيين وفى هذا الوجه ان لم يورخا او ارخا وتاريخهما على السواء يقضى بالرهن لذى اليد لان كل واحد اثبت تلك اليد لنفسه من جهة واحدة بان ادعيا الشراء من واحد وهناك يرجح عنه صاحب اليد بحكم اليد فهنـاك كذلك وان ارخا وتاريخ احدهما اسبق

يقضى لاسبقهما تاريخا خارجا كان اوذواليد كما فى دعوى الشراء (من دعوى المحيط البرهانى فى الفصل العشرين فى الرهن)

زيدك ملك باغچه سنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد قبل الفك باغچه يى عمروك اذنسز برجهته وقف ايلسه عمرو مجيز اولميوب استيفاء دين ايدنجه باغچه يى امساكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو وقف مااشتراه قبل قبضه اوما رهنه بعد تسليمه صح و يجبره القاضى على دفع ماعليه ان كان موسرا وان كان معسرا ابطل الوقف وباعه فيما عليه بخلاف عتق المرهون لعدم امكان رفعه بعد نزوله و بخلاف الوقف بعدالاجارة والتسليم الى المستأجر لعدم تعلق حقه بماليتها (اسعاف فى فصل مايجوزوقفه ومالايجوز)

(فصل)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده رهن ايدوب بعده تسليم وقبض بولنمدين زيد دیونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك سائر داينلرى منزل مزبورى قسمت غرماده ادخاله قادراولورلرمى * الجواب * اولورلر

(مرت مسئلته قبل سبع مسائل من ملتقى الابحر)

زيد صحتنده ملك منزلنى عمرودن قرض الديغى شوقدر اقچه مقابله سنده عمروه رهن وتسليم ايتدكدن صكره زيد قبل الفك ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه عمرو منزل بيع اولنوب ثمنندن دينى استيفا ايتدكدنصكره ماعداسى سائر غرما بينلرنده قسمت اولنسون ديركن سائر غرما راضيلر اولميوب جمله ثمنى قسمت غرماده ادخال ايدرز ديمكه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وقدم المرتهن على الغرماء فى الفاسد كما فى الجائز (تاتارخانية فى الفصل التاسع من البيع) والرهن الفاسد كالصحيح فى حال الحياة والممات حتى اذاتقابضا وتناقض الرهن الفاسد فللمرتهن حبس الرهن حتى يؤدى الراهن اليه ماقبضه و بعدموت الراهن يكون المرتهن اولى بالرهن الفاسد من سائر الغرماء كما فى الرهن الصحيح (ضمانات فضيليه فى الرهن من النوع الثالث) اذا مات الراهن وعليه ديون كثيرة فالمرتهن احق بالرهن فانه كان احق بالمرهون من الراهن حال حيوته وكذا من غرمائه بعد وفاته (من رهن المحيط البرهانى فى الفصل السادس)

زيد عمرودن قرض الديغى شوقدر اقچه مقابله سنده ملك منزلنى صحتنده عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد قبل الفك ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولوب عمرو منزل مزبورى حاكمه ثمن مثلنه بيع ايتدردكده ثمنى اولقدر اقچه يه وفا ايلماسه عمرو ثمن مزبورى الوب زيد ذمتنده باقى قلان دينى ايله ماعدا تركه ده سائر غرمايه مشاركت مراد ايتدكده سائر غرما مجرد ثمن مزبورى الدك ديو عمروى منعه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(لان بيع التركة المستغرقة بالدين للقاضى لاللورثة (من قضاء التنوير) ولومات الراهن قبل البيع وعليه ديون وليس له مال سوى الرهن فانه يباع و يكون المرتهن احق من سائر الغرماء فان فضل منه شئ صرف الفضل الى سائرالغرماء وان قصرثمنه عن دينه يكون المرتهن ببقية ديونه اسوة للغرماء (مجمع الفتاوى فى الرهن)

زيد عمرودن قرض الديغى شوقدراقچه مقابله سنده ملك منزلنى صحتنده عمروه رهن وتسليم ايتدكدن صكره زيد قبل الفك ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولوب عمرو منزل مزبورى حاكمه ثمن مثلنه بيع ايتدردكده ثمن انجق مبلغ مزبوره وفا ايلسه سائر غرما ثمن مزبوردن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(مرت مسئلته من مهر المحيط قبل مسئلة)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد ديونى

ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه زیدك سائر داینلری عمروه منزل بیع اولنوب ثمنندن سن دینکی استیفا ایتدکدنصکره ماعداسنی اقتسام ایدملم دیرلرکن عمرو راضی اولمیوب منزل مرقومی مبلغ مزبور مقابله سنده ضبط ایدرم دیمکه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(یفهم جوابه مما مر غیر مرة)

زید عمرودن شوقدر اقچه قرض الدقده عرصه سی مقاطعه لو وقف و بناسی ملك اولان منزلنك بناسنی مبلغ مزبور مقابله سنده صحتنده عمروه رهن وتسلیم ایتدکدنصکره قبل الفك زید دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه عمرو وسائر داینلره بنا بیع اولنوب بن دینمی استیفا ایتدکدن صکره فضله قالورسه سز اقتسام ایدك دیرکن سائر داینلر جمله ثمنی قسمت غرمایه ادخال ایدرز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(اقرض الفا وارتهن فاسدا لیس للراهن استرداده الا برد ماقبض لانه انما سلمه مقابلا بما قبضه فصار محبوسا به کما فی البیع الفاسد والمرتهن اولی من سائر الغرماء و یهلك بالاقل من قیمته ومن الدین

(من المحیط کذا فی البزازیة)

زید ملك حمامنی داینی عمروه شوقدر اقچه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایدوب زیدك بعض کمسنه لره دخی دینی اولسه اول کمسنه لر عمروه زیدك تماما اداء دینه قدرتی اولمامغله اول حمامی بیع ایدوب ثمنی دینلریمزه کوره اقتسام ایدرز دیمکه قادر اولورلرمی ❋ الجواب ❋ اولمازلر

(ولایکلف ایضا مرتهن معه رهن تمکینه ای تمکین الراهن من بیعه ای الرهن لیقضی دینه یعنی لو اراد الراهن ان یبیع الرهن لیقضی الدین بثمنه لایجب علی المرتهن ان یمکنه من البیع لان حکم الرهن الحبس الدائم الی ان یقضی الدین فکیف یصح القضاء من ثمنه (من رهن الدرر فی اوائله)

(فی رهن الاب والوصی والمستعیر)

زید صغیر اوغلی عمرو بعض اشیاسنی داینی بکره دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایلسه عمرو بالغ اولدقده اداء دین اولنمدین اشیاء مرقومه یی بکردن المغه قادر اولورمی ❋ الجواب * اولماز

(الاب والوصی یملکان رهن متاع الصغیر بدینهما استحسانا وقال الثانی لایملکان (من رهن البزازیة)

ولو رهن الاب متاع الصغیر فادرك الابن ومات الاب فلیس للابن ان یسترده حتی یقضی الدین لان تصرف الاب نافذ علیه لازم له بمنزلة تصرفه بنفسه بعد البلوغ ولو کان علی الاب دین لرجل فرهن به مال الصغیر فقضاه الابن بعد البلوغ رجع به فی مال الاب لانه مضطر الیه لحاجته الی الانتفاع بماله فاشبه معیر الرهن وکذلك اذا هلك قبل ان یفتکه لان الاب یصیر قاضیا دینه به ولو رهن الاب مال الصغیر بدین علی نفسه و بدین علی الصغیر جاز لاشتماله علی امرین جائزین ثم حکمه فی حصة دین ابیه کحکمه فیما لو کان کله رهنا بدین الاب وکذلك الوصی والجد اب الاب

(من رهن الزیلعی)

هند وصیلری اولدیغی صغارك عقارلرینی کندینك داینی عمروه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایلسه صغار بالغ اولدقلرنده اداء دین اولنمدین اول عقاری عمرودن المغه قادر اولورلرمی ❋ الجواب ❋ اولمازلر

(وفی الخانیة والهدایة یجوز للوصی والاب رهن مال الصبی بدین انفسهما عند ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله استحسانا لانه من باب الحفظ حیث یضمن اذا ضاع (ادب الاوصیاء فی الرهن)

الاب اذا رهن مال ولده الصغیر بدین نفسه صح الرهن وکذا الوصی ذکره فی الاصل وذکر الفقیه ابو اللیث ان هذا استحسان والقیاس ان لایجوز فی الاب والوصی جمیعا وعن ابی یوسف انه اخذ بالقیاس

(قاضیخان فی فصل العدل فی باب الرهن من کتاب الرهن)

زید زوجه سی هندك بعض اشیاسنی مطلقا رهن ایتمك ایچون استعاره ایدوب داینی عمروه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکدنصکره قبل الفك زید فوت اولسه هند اداء دین اولنمدین اشیاء مرقومه یی

(عمرودن)

عمرودن المغه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(رجل استعار من آخر عينا ليرهنه بدينه فاعاره صحت الاعارة وللمستعير ان يرهنه بدينه بقليل اوكثير اذا اطلقه المعير ولم يسم مايرهنه به (قاضيخان فى فصل فيمن رهن مال الغير من كتاب الرهن) وصح استعارة شئ ليرهن فان اطلق رهنه بما شاء عند من شاء وان قيد بقدر او جنس اومرتهن او بلد تقيد به (ملتقى فى باب رهن يوضع على يد عدل)

زيد زوجه سى هندك اثوابنى رهن ايتمك ايچون استعاره ايدوب شوقدر اقچه داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره برقاچ سنه مرور ايدوب فك ايده مامكله اثواب مزبوره عمروك يدنده كوه لنوب قيمتلرينه شو قدر نقصان ترتب ايلسه اثواب مزبوره نك قيمتلرى دين مزبوره مساوى اولمامغله دين مزبوردن نقصان مقدارى ساقط اولوب زيد دينك ماعداسنى ادا ايله اثوابى فك ايدوب هنده تسليم ايلسه هند اثواب مزبوره نك اوقدر نقصاننى زيده تضمينه قادره اولور مى ❊ الجواب ❊ اولور

(وان انتقص الرهن عند المرتهن قدرا اووصفا يسقط من الدين بقدره بخلاف النقصان بتراجع السعر على ماعرف فى الجامع فلو رهن فروا قيمته اربعون بعشرة فافسده السوس حتى صارت قيمته عشرة يفتكه الراهن بدرهمين ونصف ويسقط ثلثة ارباع الدين لان كل ربع من الفرو مرهون بربع الدين وقد بقى من الفرو ربعه فيبقى من الدين ايضا ربعه (بزازيه فى الثالث من كتاب الرهن)

زيد زوجه سى هندك بعض اشياسنى هندك اذنيله داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايلسه هند اداء دين اولنمدين اشياء مزبوره يى عمرودن المغه قادره اولور مى ❊ الجواب ❊ اولماز

(استعار شيئا ليرهنه فرهن جاز وله ان يأمره بقضاء الدين واسترداده (قنيه فى باب رهن المستعار من كتاب الرهن)

زيد هندك شوقدر اشياسنى مطلقا رهن ايتمك ايچون استعاره ايدوب داينى عمروه قيمتلرندن اقل اولان شو قدر اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره اشياء مزبوره عمروك تعدى وتقصيرنسز ضايعه اولسه اشياء مزبوره نك قيمتلرندن دينندن زياده يى زيده ياعمروه ضمان لازم اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(واعلم ان الرهن كالوديعة فى يد المرتهن ففى كل موضع لو فعل المودع بالوديعة لايغرم كذلك المرتهن لو فعل لايغرم وفى كل موضع يغرم المودع يغرم المرتهن (مجمع الفتاوى فى كتاب الرهن) ولا تضمن اذا هلكت بلا تعد لانها امانة (درر غرر فى العارية)

(فى رهن الفضولى والرسول)

زيد هندك بعض اشياسنى هندك اذنسز داينى عمروه رهن وتسليم ايلسه هند مجيزه اولميوب اشياسنى زيدك حضورنده عمرودن المغه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(سئل عن شخص استعار من آخر شيئا ورهن عنده رهنا على ذلك هل يجوز الرهن ام لا يجوز وللراهن اخذه قبل الوفاء اجاب لايجوز الرهن وللراهن اخذه قبل الوفاء (ابن النجيم وباقى المسئلة يعلم تماما من العمادية قبل ورقة)

زيد هندك ملك منزلنى هندك اذنسز كندى داينى عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره هند مجيزه اولمدين زيد فوت اولسه هند منزل مزبورى زيدك ورثه سى حضورلرنده عمرودن المغه قادره اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(رهن عبدا غصبه ثم اشتراه من مالكه لاينفذ الرهن لانه توقف على اجازة المالك فلا ينفذ باجازة غيره ولايسقط الدين بهلاكه لان ملك الراهن ثبت بعد عقد الرهن (من الدرر فى التصرف فى الرهن)

زيد اوغللرى عمرو وبكر كبيرلرك على الاشتراك ملكلرى اولان شوقدر اشيالرى مزبورلرك اذنلرنسز كندينك داينى بشره رهن وتسليم ايتدكده عمرو وبكر رهنى مجيزلر اولميوب لكن اشيالرى بشردن المدين زيد

مفلسا فوت اولسه عمرو وبكر اشياء مزبوره يى بشردن اخذ مر اداايتدكلرنده بشر دينى ادا ايتمنجه ويرمم ديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر من ابن النجيم)

زيد بعض اشيايى ملكى اولمق اوزره داينى عمروه رهن وتسليم ايدوب بعده دينى ادا ايدوب اشيايى عمرودن الدقدنصكره بكر عمرودن اشياء مزبوره بنم ملكمدراشياء مزبوره يى زيددن الوب باكه تسليم ايله والا ضامن اول ديو عمرودن دعوى ايلسه دعواسنه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز

(لانه اولزمه بلاضمان لم يكن للضمان فائدة (بحر رائق فى المهر)

زيد بعض اشياسنى خدمتكارى عمرو ايله رهن طريقيله داينى بكره ارسال ايدوب عمرو دخى زيد رهن اولمق اوزره سا كه كوندردى ديوب بكره تسليم ايتدكدنصكره قبل الفك زيد وعمرو فوت اولسه لر زيدك حصرا وارثلرى اولاد صغارك وصيلرى تركه دن دينى بكره ادا ايدوب اشياء مزبوره يى صغار ايچون المق استدكده بكر وصى يه ويرميوب مجرد باكه عمروك يديله واصل اولمغله عمروك ورثه سنه ويررم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا دفع اليه ثوبا يساوى عشرة دراهم ووكله ان يرهنه بعشرة ففعل وقبض العشرة فان كان قال الذى اعطى المال ان فلانا ارسلنى اليك بهذا الرهن لتقرضه عشرة وترتهن بهذا الثوب منه بدراهم فالدراهم للآمر والوكيل فيها امين لانه رسول فانعقد العقد للمرتهن مع الآمر حتى لايكون للرسول ان يسترد هذا الرهن ولايكون هو مطالبا بالعشرة (خزانة الاكمل فى الوكالة) وحقوق عقد يضيفه الوكيل الى نفسه كبيع واجارة وصلح عن اقرار تتعلق به ان لم يكن محجورا فيسلم المبيع ويتسلمه ويقبض الثمن ويطالب به ويرجع به عند الاستحقاق ويخاصم فى عيب مشريه ويرده به ان لم يسلمه الى موكله وبعد تسليمه لا الا باذنه ويخاصم فى عيب مبيعه وفى شفعته ان كان فى يده وكذا شفعة مشريه والملك يثبت للموكل ابتداء فلا يعتق قريب وكيل شراء وحقوق عقد يضيفه الى موكله تتعلق بالموكل كنكاح وخلع وصلح عن انكار اودم عمد وكتابة وعتق على مال وهبة وصدقة واعارة وايداع ورهن الخ (ملتقى فى الوكالة)

(فى تصرف المرتهن)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو منزل مزبورى زيدك اذنسز بكره بيع وتسليم ايلسه زيد بيعى مجيز اولمامغله دينى عمروه ادا ايدوب منزلى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وليس للمرتهن ان يبيع الرهن بغير اذن الراهن فان باعه بغير اذنه توقف على اجازة صاحبه فان اجازه جاز ويكون الثمن رهنا وان لم يجز لايجوز البيع وله ان يبطله ويعيده رهنا
(عماديه فى الفصل الحادى والثلثين)

زيد ملك دكرمننى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول دكرمنى زيدك اذنسز برقاج سنه آخره ايجار اجرتنى واخذ ايلسه زيد اداء دين ايدوب دكرمنى الدقده اجرت مرقومه يى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز اما عمروه دخى طيب اولماز

(آجر المرتهن الرهن من اجنبى بلا اجارة الراهن فالغلة للمرتهن ويتصدق بها عند الامام ومحمد كالغاصب يتصدق بالغلة او يردها الى المالك وان آجر بامر الراهن بطل الرهن والاجر للراهن
(بزازيه فى الرهن)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو زيدك اذنسز برمدت منزلده ساكن اولسه زيد اداء دين ايدوب منزلى الدقده عمرودن منزلده سكناسيچون اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رهن دار الغير وهى معدة للاستغلال فسكنها المرتهن لايلزمه الاجر فان السكنى بتأويل الملك كبيت سكنها احد الشركاء بلا عقد لايلزمه وان معدة للاستغلال وكذا السكنى بتأويل العقد كعقد الرهن (من اجارة

(البزازية)

البزازية فی نوع فی المتفرقات) سئل من مرتهن سکن دار الرهن هل یلزمه اجرة لذلك ام لا اجاب لا یلزمه اجرة لذلك مطلقا اذن الراهن اولم یأذن معدة للاستغلال ام لا (خیرالدین افندی من کتاب الرهن) رهن دارغیره وهی معدة للاجارة فسکنها المرتهن لاشیء علیه لانه لم یسکنها ملتزما للاجر کما لو رهن المالك فسکنها المرتهن انتهی (من غصب منح الغفار نقلا من القنیة)

زید ملك باغنی داینی عمروه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکده باغك محصولنی عمروه اباحه واحلال ایتمکله عمرو دخی باغك محصولنی اخذ واستهلاك ایلسه زید دینی ادا ایدوب باغی الدقده محصول مستهلکی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رهن فی الشتاء ضیعة تثمر علی الاشجار ثمرة واباح له اکل الثمار فلما اینع الثمار فی الصیف اکلها بناء علی تلك الاباحة لاشیء علیه ولا یسقط من دینه شیء (قنیة فی باب تصرف المرتهن فی الرهن) اباح الراهن للمرتهن اکل الثمار فاکلها لم یضمن (فی رهن الاشباه)

زید ملك باغنی داینی عمروه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو زیدك اباحه واحلالیله باغك برقاچ سنه محصولنی اخذ واستهلاك ایلسه زید دینی ادا ایدوب باغی الدقده محصول مستهلکی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا اثمر الکرم اوالنخل وهو رهن فخاف المرتهن علی الثمرة الهلاك فباعها بغیر اذن القاضی لم یجز وهو ضامن لقیمتها لانه باع مال الغیر بغیر اذنه فیکون غاصبا (من مبسوط السرخسی فی الرهن) واذا رهن من آخر شاة تساوی عشرة بعشرة واذن الراهن المرتهن ان یحلب لبنها و یشرب من لبنها ففعل المرتهن ذلك لاضمان علیه لان فعل المرتهن باذن الراهن کفعل الراهن بنفسه ولو فعل الراهن ذلك بنفسه لاضمان علی المرتهن فکذا اذا فعله المرتهن باذنه فان حضر الراهن بعد ذلك لیفتك الشاة افتکها بجمیع الدین لان فعل المرتهن باذن الراهن لما کان کفعل الراهن صار الراهن عند اخذ الشاة مسترد الکل الرهن فکان علیه اداء کل الدین فان هلکت الشاة فی ید المرتهن قبل ان یحضر الراهن یقسم الدین علی قیمة الشاة یوم قبضت وعلی قیمة اللبن یوم شرب یسقط حصة الشاة و یقضی حصة اللبن وکذا لو ولدت ولدا فاکل المرتهن الولد باذن الراهن کان الجواب فیه کالجواب فی اللبن وکذا لو اکل اجنبی الولد واللبن باذن الراهن والمرتهن فکان الجواب فیه کالجواب فیما اذا اکل المرتهن باذن الراهن وان کان المرتهن اکل الولد واللبن بغیر اذن الراهن وجب علیه الضمان وصار الضمان مع الشاة محبوسا بالدین لان الضمان قائم مقام الولد واللبن فیکون محبوسا کالولد واللبن فان هلکت الشاة بعد ذلك هلکت بحصتها من الدین واخذ الراهن الضمان بحصته من الدین لانه قائم مقام الولد والحکم فی الولد واللبن هذا وکذا فیما قام مقامه وان کل الولد واللبن بغیر اذن المرتهن ضمن قیمته ویکون الضمان محبوسا عند المرتهن مع الشاة ان هلك هلك هدرا لان الضمان قائم مقام الولد واللبن ولو هلك الولد واللبن فی ید المرتهن هلك هدرا فکذا اذا هلك ما قام مقامهما فان هلکت الشاة بعد ذلك هلکت بجمیع الدین کما لو هلك الولد (فی الثانی من رهن المحیط البرهانی)

(فی هلاك الرهن)

زید قیمتلری دینه مساوی اولان شوقدر اشیاسنی داینی عمروه رهن وتسلیم ایتدکدنصکره اشیاء مزبوره دنك برمقداری عمروك یدنده سرقه اولنوب ضایع اولسه دیندن اولمقدار ساقط اولورمی * الجواب * اولور

(فاذا هلك فی ید المرتهن وقیمته والدین سواء صار المرتهن مستوفیا لدینه حکما (بدایه فی کتاب الرهن کذا فی رهن القدوری) وهو مضمون بالاقل من قیمته ومن الدین فلو هلك وهما سواء صار المرتهن مستوفیا لدینه وان قیمته اکثر فالزائد امانة وان کان الدین اکثر سقط منه قدر القیمة وطولب الراهن بالباقی وتعتبر قیمته یوم قبضه (فی اول رهن ملتقی الابحر)

زید قیمتلری دینه مساوی اولان اثوابنی داینی عمروه رهن وتسلیم ایتدکدنصکره اثواب مرقومه

عمروك يدنده كونلكله قيمتلرينه شوقدر نقصان ترتب ايلسه دينندن اول نقصان مقدارى ساقط اولورمى * الجواب * اولور

(وان انتقص الرهن عند المرتهن قدرا او وصفا يسقط من الدين بقدره بخلاف النقصان بتراجع السعر على ما عرف فى الجامع فلو رهن فروا قيمته اربعون بعشرة فافسده السوس حتى صارت قيمته عشرة يفتكه الراهن بدرهمين ونصف و يسقط ثلثة ارباع الدين لان كل ربع من الفرو مرهون بربع الدين وقد بقى من الفرو ربعه فيبقى من الدين ايضا ربعه (بزازيه فى الثالث من كتاب الرهن) زيد قيمتى دينه مساوى اولان زمردى ديوزكى داينى عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره يوزك عمرويك يدندن دوشوب قيرلغه قيمتنه شوقدر نقصان ترتب ايلسه دينندن اول نقصان مقدارى ساقط اولورمى * الجواب * اولور

(ولو رهن ثوبا قيمته عشرون باثنى عشر فنقصه باللبس ستة دراهم يسقط من الدين مقدارها (من فتاوى العتابى فى الرهن ملخصا)

زيد داينى عمروه قيمتى دينه مساوى اولان جاريه سى هند بكرى رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو جاريه يى زيدك اذنسز وطئ ايدوب بكارتنى ازاله ايلسه زيدك دينندن نقصان بكارته معادل اولان مقدار ساقط اولورمى * الجواب * اولور

(اما حكم النقصان فان انتقص من حيث العين فانه يوجب سقوط الدين بقدره (من المحيط البرهانى فى الرهن)

زيد زوجه سى هندك اثوابنى رهن ايتمك ايچون استعاره ايدوب شوقدر اقچه داينى عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره برقاچ سنه مرور ايدوب فك ايدهمامكله اثواب مزبوره عمروك يدنده كوه لنوب قيمتلرينه شوقدر نقصان ترتب ايلسه اثواب مزبورهنك قيمتلرى دين مزبوره مساوى اولمغله دين مزبوردن نقصان مقدارى ساقط اولوب زيد دينك ماعداسنى ادا ايله اثوابى فك ايدوب هنده تسليم ايلسه هند اثواب مزبورهنك اولقدر نقصاننى زيده تضمينه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الاصل ايضا استعار ثوبا ليرهنه بعشرة ففعل كذلك فهلك سقط الدين وعلى الراهن للمعير عشرة فان كان قيمة الثوب عشرين يرجع بعشرة ولو لم يهلك لكن تعيب سقط من الدين بقدره وعليه للمعير ذلك القدر (خلاصه فى الرابع من الرهن)

زيد عمرودن قرض الدبغى شوقدر اقچه مقابله سنده قيمتى مبلغ مزبوره مساوى اولان متاعنى عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد مبلغ مزبورك شو مقدارينى عمروه ادا ايدوب بعده ماعداسنى ادا ايتمدين متاع مزبور عمروك يدنده سرقه اولنوب ضايع اولسه زيد مبلغ مرقومدن ادا ايتديكى مقدارى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الاصل المرتهن اذا ابرأ الراهن عن الدين او وهبه له والرهن فى يده فهلك من غير تعد لا يضمن استحسانا وهو قول اصحابنا الثلثة رحمهم الله بخلاف ما لو برئ الراهن بالايفاء ثم هلك الرهن فى يد المرتهن حيث يهلك مضمونا حتى يجب على المرتهن رد ما استوفى من الراهن (كذا فى البزازية والضمانات نقلا عن الولوالجية فى اول الثالث من رهن الخلاصة)

زيد قيمتلرى دينه مساوى اولان ايكى الماس طاشيله ايكى زمرد طاشنى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره اول طاشلر عمروك يدنده ضايع اولوب بعده زيد طاشلر عمروك يدنده اولمق ملاحظه سيله مبلغ مزبورى عمروه ادا ايلسه زيد مبلغ مزبورى عمرودن استردداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رهن ثوبا قيمته خمسة بخمسة وقضى دينارين ثم قال يكون الرهن رهنا بما بقى من الدين فهو رهن بالخمسة حتى لو هلك رجع عليه الراهن بدينارين (قنيه فى باب حكم الرهن عند هلاكه) وذكر فى الزيادات ولو رهن جارية تساوى الفا بالف ثم ان الراهن قضى دين المرتهن والرهن بخمسمائة ثم هلكت الجارية

تهلك مضمونة على المرتهن والراهن يسترد الخمسمائة المؤداة لاقرار الاستيفاء والمقبوض في يد المرتهن بعد الهبة والابراء امانة حتى لو ابرأ الراهن بالهبة والابراء ثم هلك الرهن من غير ان يمنعه من الراهن يهلك امانة استحسانا (عمادية قبيل الفصل الثلاثين)

زيد دينندن قيمتى اقل اولان بر متاعى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره اول متاع عمروك يدنده هلاك اولوب متاع مزبوردن متاعك قيمتى مقدارى ساقط اولسه عمرو ماعدا دينى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد رهن هلاك اولمغله دينك جمله سى ساقط اولورديو ماعدايى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا هلك المرهون في يد المرتهن او في يد العدل ينظر الى قيمته يوم القبض والى الدين فان كان قيمته مثل الدين سقط الدين بهلاكه وان كان قيمته اكثر من الدين سقط الدين ايضا وهو في الفضل امين وان كان قيمته اقل من الدين يرجع المرتهن على الراهن بفضل الدين (في الثالث من رهن المحيط) هذا هو الحكم في الرهن الصحيح وكذا الحكم في الرهن الفاسد هكذا ذكر في الجامع وفي شرح القدوري وهكذا ذكر شيخ الاسلام في شرحه وذكر الكرخي ان المقبوض بحكم الرهن الفاسد يتعلق به الضمان والمقبوض بحكم الرهن الباطل لا يتعلق به الضمان اصلا الخ (من المحل المزبور)

هند ملك منزلنى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره هند منزل مزبورى عمروك اذنيله بكره ايجار وتسليم ايدوب بعده منزل بكرك يدنده ايكن محترق اولسه منزل محترق اولمغله دين مزبوردن نسنه ساقط اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(المرتهن اذا اسكن في الدار المرهونة آخر فنقص الدار لسكناه فضمان النقصان يجب على من حصل النقصان بفعله ولا يسقط شيء من الدين اذا لم يحصل النقصان بفعل المرتهن (جواهر الفتاوى في الاول من الرهن)

زيد قيمتلرى ديندن از يد اولان شوقدر اشياسنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدن صكره اشياء مزبوره عمروك تعدى وتقصيرنسز سرقه اولنوب ضايعه اولمغله دين مزبور ساقط اولسه زيد اشياء مزبوره نك قيمتلرندن ديندن زياده سنى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال ويصير المرتهن مستوفيا من ماليته قدر دينه حكما والفاضل امانة وان كان اقل سقط من الدين بقدره لان المضمون قدر ما يستوفيه من الدين فعند زيادة قيمته الزيادة امانة لانها فاضلة عن الدين وقد قبضها باذن المالك وعند النقصان قد استوفى قيمته فيبقى الباقي عليه كما كان (من رهن الاختيار شرح المختار) قال وان اودعه او تصرف فيه ببيع او اجارة او اعارة او رهن ونحوه ضمنه بجميع قيمته وكذا اذا تعدى فيه كاللبس والركوب والسكنى والاستخدام لانه متعد في ذلك اذ هو غير مأمور به من جهة المالك والزائد على قدر الدين امانة والامانات تضمن بالتعدي ولا ينفسخ عقد الرهن بالتعدي ولانه ما رضي الا بحفظه (من المحل المزبور)

زيد قيمتى ديندن از يد اولان بر التون يوزكنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدن صكره اول يوزك عمروك تعدى وتقصيرندن ناشى عمروك يدنده ضايع اولسه زيد اول يوزكك قيمتندن ديندن زياده سنى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وليس للمرتهن ان ينتفع بالرهن لا باستخدام ولا سكنى ولا لبس الا ان يأذن له المالك لان له حق الحبس دون الانتفاع وليس له ان يبيع الا بتسليط من الراهن وليس له ان يؤاجره ويعير لانه ليس له ولاية الانتفاع بنفسه فلا يملك تسليط غيره عليه فان فعل كان متعديا ولا يبطل عقد الرهن بالتعدي قال وللمرتهن ان يحفظ الرهن بنفسه وزوجته وولده وخادمه الذي في عياله قال رضي الله عنه معناه ان يكون الولد في عياله ايضا لان عينه امانة في يده فصار كالوديعة وان حفظه بغير من في عياله او اودعه ضمن وهل يضمن الثاني فهو على الخلاف وقد بينا جميع ذلك بدلائله في الوديعة واذا تعدى المرتهن في الرهن ضمنه ضمان الغصب بجميع قيمته لان الزيادة على مقدار الدين امانة والامانات تضمن بالتعدي

(هدايه في الرهن)

زید عمرودن قرض الدیغی اوتوز غروش مقابله سنده یدی غروش قیمتلو بر متاعنی عمروه رهن وتسلیم
ایتدکدنصکره عمرو متاع مزبوری مجهلا فوت اولسه دین مزبوردن یدی غروش ساقط
اولورمی * الجواب * اولور

(والمودع لایجب علیه الضمان الا بالتعدی والتقصیر ولم یوجد فلا یجب علیه الضمان (من الذخیرة فی الرابع والعشرین من الاجارة) ولوكانت قیمة ای الرهن اكثر من الدین فالفضل امانة لان المضمون بقدر مایقع به الاستیفاء وهو بقدر الدین (درر غرر) قضی الراهن الدین ثم هلك الرهن فعلیه رد ماقضی
(عنایه فی اواخر الفصل الاول من كتاب الرهن)

زید قیمتلری دیندن ازید اولان شوقدر قیمی اشیاسنی داینی عمروه رهن وتسلیم ایتدکدنصکره زید آخر دیاره کیتدکده اشیاء مزبوره یه فساد متسارع دكل ایكن عمرو مجرد زید آخر دیاره کیتدی دیو اشیاء مرقومه یی فضولا آخره بیع وتسلیمله استهلاك ایلسه زید کلدکده اشیاء مرقومه نك قیمتلرندن
دیندن زیاده سنی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولیس له ان یبیع الا بتسلیط من الراهن ولیس له ان یؤاجر ویعیر لانه لیس له ولایة الانتفاع بنفسه ولا یملك تسلیط غیره علیه فان فعل كان متعدیا ولا یبطل عقد الرهن بالتعدی قال وللمرتهن ان یحفظ الرهن بنفسه وزوجته وولده وخادمه الذی فی عیاله قال رضی الله عنه معناه ان یكون الولد فی عیاله ایضا لان عینه امانة فی یده فصار كالودیعة وان حفظه بغیر من فی عیاله او اودعه ضمن وهل یضمن الثانی فهو علی الخلاف وقد بینا جمیع ذلك بدلائله فی الودیعة واذا تعدی المرتهن فی الرهن ضمنه ضمان الغصب بجمیع قیمته لان الزیادة علی مقدار الدین امانة والامانات تضمن بالتعدی
(هدایه فی الرهن)

زید قیمتلری دیندن ازید اولان شوقدر اشیاسنی داینی عمروه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکدن صکره عمرو اشیاء مزبوره یی فضولا آخره بیع وتسلیمله استهلاك ایلسه زید بیعی مجیز اولمیوب اشیاء
مزبوره نك قیمتلرندن دیندن زیاده سنی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(مرت مسئلته آنفا)

زید قیمتی دیندن ازید اولان بر کتابنی داینی عمروه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو اول کتابی امینی اولمیان بکره ایداع وتسلیم ایدوب بعد المفارقة کتاب بکرك یدنده سرقة اولنوب
ضایع اولسه زید کتابك قیمتندن دیندن زیاده سنی عمروه تضمینه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واعلم ان الرهن كالودیعة فی ید المرتهن ففی كل موضع لوفعل المودع بالودیعة لایغرم كذلك المرتهن
لوفعل لایغرم وفی كل موضع یغرم المودع یغرم المرتهن (مجمع الفتاوی فی كتاب الرهن)

هند زینبدن قرض الدیغی سکز یوز اقچه مقابله سنده قیمتی مبلغ مزبوردن ازید اولان مصحف شریفنی زینبه رهن وتسلیم ایتدکدنصکره هند مبلغ مزبوری زینبه ادا ایدوب بعده مصحف شریفی المدین مصحف
زینبك تعدی وتقصیرندن ناشی زینبك یدنده ضایع اولسه هند مصحفنی زینبه تضمینه
قادره اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته غیر مرة)

هند زیددن قرض الدیغی بیك اوچیوز غروش مقابله سنده قیمتلری مبلغ مزبوردن ازید اولان امتعه سنی زیده رهن وتسلیم ایدوب بعده هند مبلغ مزبورك بیك ایکیوز یکرمی غروشنی زیده ادا ایتدکدنصکره امتعهٔ مرقومه زیدك یدنده ایکن هند فوت اولوب بعده امتعهٔ مزبوره یی مجهلا زید دخی فوت اولسه هندك ورثه سی زیدك هنددن الدیغی بیك ایکیوز یکرمی غروشی وامتعهٔ مزبوره نك
قیمتلرندن بیك اوچیوز غروشدن زیاده سنی زیدك ترکه سندن تضمینه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولو رهن طیلسانا یساوی مائة وثلثین درهما ودفعه الیه ثم مات المرتهن وطلب الراهن الطیلسان ولم یوجد

فانه ضامن لقيمة الطيلسان و يقبض الورثة بثلثين و يردونه سبعين من تركة الميت
(محيط رضوی فی الوديعة)

هند زید متولیدن قرض الدیغی اوچیوز غروش مقابله سنده یدیوز غروش قیمتلو بر یاقوت یوزکنی وایکیوز غروش قیمتلو امتعه سنی زیده رهن وتسلیم ایتدکدنصکره اول یوزك تعـدی وتقصیر نسز زیدك یدنده ضایع اولسه دین مز بوردن ایکیوز اوتوز اوچ غروش ایله ثلث غروش ساقط اولورمی ❊ الجواب اولور

بوصورتده زید فوت اولوب یرینه قزقرنداشی زینب متولیه اولدقده زینب هندك امتعۀ مزبوره سنی هنده ویروب اوچیوز غروشی تماما هنددن تغلبا السـه هند ایکیوز اوتوز اوچ غروش ایله ثلث غروشی زینبدن استردادە قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وان انتقص الرهن عند المرتهن قدرا اووصفا یسقط من الدین بقدره بخلاف النقصان بتراجع السعر علی ماعرف فی الجامع فلورهن فروا قیمته اربعون بعشرة فافسده السوس حتی صارت قیمته عشرة یفتکه الراهن بدرهمین ونصف و یسقط ثلثة ارباع الدین لان کل ربع من الفرو مرهون بربع الدین وقد بقی من الفرو ربعه فیبقی من الدین ایضا ربعه (من رهن البزازیة فی الثالث) المغصوب لو قائما یأخذه مثلیا اولا (جامع الفصولین فی الثالث والثلثین)

(فی الاختلاف)

زید ایکی سمور پارچه سنی داینی عمروه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکدنصکره زید عمروه دینی ویروب اول پارچـه لری طلب ایتدکده عمرو بن اول پارچه لری ساکه دفع وتسلیم ایتمشیدم دیو دعوی وزید انکار ایدوب عمرو مدعاسنی اثبات ایده ماسه عمرو یمینی ایله زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ویصدق فی دعوی الهلاك ولایصدق فی دعوی الرد (تاتارخانیة فی آخر کتاب الرهن) سئل عن المرتهن اذا ادعی رد العین المرهونة وکذبه الراهن هل القول قول المرتهن ام قول الراهن اجاب لایکون القول قول المرتهن فی رده مع یمینه لان هذا شان الامانات لاالمضمونات بل القول للراهن مع یمینه فی عدم رده الیه (قارئ الهدایة)

زید قیمتی دیندن از ید اولان متاعنی داینی عمروه رهن وتسلیم ایتدکدنصکره زید عمرودن سن متاع مز بوری فضولا آخره بیع وتسلیمله استهـلاك ایلدك قیمتندن دیندن زیاده سنی ضامن اول دیو دعوی ایتدکده عمرو وتعدی وتقصیر مسزسرقه اولنوب ضایع اولدی دیو دعوی ایدوب زید مدعاسنی اثبات ایده ماسه عمرو یمینی ایله زیدك مطالبه سندن خلاص اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(تنبیة آخر) هوانه کمایقبل قول المودع فی دعواه هلاك الودیعة بیمینه کذلك یقـبل قول المرتهن غیران المودع لاضمان علیه والمرتهن یضمن ضمان الرهن بالاقـل من قیمته ومن الدین کمالوثبت هلاکه بالبینة لما قال فی الحقایق شرح المنظومة النسفی فی باب الامام المالك رحمه الله ❊ وقیمة الرهن علی المرتهن ❊ اذا ادعی الهلاك ولم یبرهن ❊ ادعی المرتهن هلاك الرهن ولا بینة له یضمن قیمته بالغـة ما بلغت عنده ای عند الامام المالك بناء علی ان المودع لوادعی هلاك الودیعة ولم یقل هلك منه شئ آخر لایصدق عنده وعندنا یصدق و یسقط الدین بقدره والباقی لاضمان علیه انتهی
(من رسالة حسن الشرنبلالی)

(فی بیع الرهن ومایناسبه)

زید عمرو متولیدن قرض الدیغی شوقدر اقچه مقابله سنده منقولاتدن بعض اشیا سنی عمروه رهن وتسلیم ایتدکدنصکره زید غیبت منقطعه ایله غائب اولوب حیات ومماتی معلوم اولماسـه عمرو اشیاء

مزبوره یی اذن حاکمله ثمن مثلار ینه بیع ایدوب مبلغ مزبوری استیفایه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وللمرتهن ان یبیع الرهن اذا خیف علیه الفساد باذن القاضی و یکون الثمن رهنا فی یده وان باع بغیر اذن القاضی کان ضامنا (قاضیخان فی جنایة الرهن) وفی المنیة للمرتهن بیع الرهن باجازة الحاکم واخذ دینه اذا کان الراهن غائبا لایعرف موته ولا حیوته (بزازیه فی آخر الرهن) شراه فغاب قبل قبضه غیبة منقطعه ولایدری این هو جاز للقاضی بیع المبیع وایفاء الثمن لوکان المبیع منقولا لا لو عقارا فعلی هذا لو رهن المدیون وغاب غیبة منقطعة فرفع المرتهن الامر الی القاضی حتی یبیع الرهن بدینه ینبغی ان یجوز کما فی هاتین المسئلتین (جامع الفصولین فی الفصل الخامس)

زید برمتاعنی داینی عمروه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکده فلان زمانه دک اداء دین ایده مزسم متاعی بیع واستیفاء دین ایله دیو عمروی توکیل ایدوب بعده اول زمان مرور ایدوب زید اداء دین
ایده ماسه عمرو متاع مزبوری ثمن مثلنه بیع ایدوب استیفاء دینه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان وکل الراهن العدل او المرتهن اوغیرهما ببیعه عند حلول الدین صح فان شرطت فی عقد الرهن لا ینعزل بالعزل ولا بموت الراهن اوالمرتهن اوله بیعه بغیبة الورثة (ملتقی الابحر)

زید ملك منزلنی داینی عمروه رهن وتسلیم ایتدکده فلان زمانه دك اداء دین ایده مزسم منزلی بیع واستیفاء دین ایله دیو عمروی توکیل ایتدکدنصکره اول زمانه دك اداء دین ایتمیوب بعده عمرو منزلی بیع
ایتمدین زید فوت اولسه عمرو وکالتدن منعزل اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوشرطت الوکالة فی عقد الرهن لم ینعزل الوکیل بعزل الموکل ولا بموته (شرح المجمع فی الرهن) ولومات الراهن اوالمرتهن یبقی العدل علی ماکان یمسك الرهن و یبیع (قاضیخان فی کتاب الرهن)

زید هنددن قرض الدیغی شوقدر اقچه مقابله سنده ملك منزلنی هنده رهن وتسلیم ایتدکده برسنه تمامنه دك اداء دین ایده مزسم عمرو وکیلم اولوب منزلی بیع واداء دین ایلسون دیو عمروی توکیل ایدوب عمرو دخی وکالتی قبول ایتدکدنصکره برسنه مرور ایدوب اداء دین ایتمدین زید فوت اولسه هند
عمروه منزل مزبوری ثمن مثلیله بیع ایدوب دینی ایفا ایله دیو جبره
قادره اولورمی * الجواب * اولور

فان ابی الوکیل عن البیع ان کان البیع مشروطا فی عقد الرهن یجبر علیه وان مشروطا بعد تمام الرهن ذکر الکرخی انه لایجبر وهو روایة عن ابی یوسف رحمه الله و به اخذ بعض مشایخنا و بعض مشایخنا قالوا یجبر والیه اشار محمد رحمه الله فی الکتاب قال شیخ الاسلام وهو الصحیح
(من المحیط البرهانی فی اول الرهن)

زید ملك منزلنی داینی عمروه شوقدر غروش دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکده زید برسنه یه دك اداء دین ایده مزسم زوجهم هند منزلی بیع ایدوب ثمنی ایله دینی ادا ایتسون دیو هندی توکیل هند دخی وکالتی قبول ایدوب زید آخر دیاره کیتدکدنصکره بش سنه مرور ایدوب زید کلیوب اداء دین ایده
مامکله عمرو هنده منزلی بیع ایله دیدکده هند امتناع ایلسه هنده بیعه جبر
اولنورمی * الجواب * اولنور

(فان حل الاجل والراهن غائب اجبر الوکیل علی بیعه کما یجبر الوکیل بالخصومة علیها عند غیبة موکله وکذا یجبر لو شرطت بعد عقد الرهن فی الاصح (ملتقی الابحر) وکیفیة الاجبار ان یحبسه القاضی ایاما لیبیع فان لج بعده فالقاضی یبیعه علیه (درر غرر فی باب الرهن یوضع عند عدل)

زید ملك منزلنی داینی عمروه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکده فلان زمانه دك اداء دین ایده مزسم منزلی بیع وثمنندن دینی استیفا ایله دیو عمروی توکیل ایدوب بعده اول زمان مرور ایدوب زید اداء دین ایده میوب لکن عمرو منزلی بیع ایتماسه زید دینی ادا ایدوب منزلی الق استدکده عمرو

راضی اولیوب منزلی بیع ایدوب ثمنندن دینی استیفا ایدرم دیمکه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(يفهم جوابه ممامر من الدرر قبيل باب رهن الاب والوصى والمستعير)

زید برسیم قلجنی داینی عمروه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکدنصکره زید عمروه فلان زمانه دک اداء دین ایده مزسم دینك مقابله سنده قلج سنك اولسون دیوب بعده اول زمان مرور ایدوب زید عمروه دینی ویرماسه حالا زید دینی ویروب قلجنی عمرودن المغه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(اذا رهن عند انسان ثوبا وقال للمرتهن ان لم اعط مالك الى كذا وكذا فهو بيع لك بمالك قال محمد لايجوز ذلك (قاضيخان فيما يجوز رهنه ومالايجوز من كتاب الرهن (قال المرتهن ان لم اعطك دينك الى كذا فهو بيع بمالك على لايجوز وذكر فى طريقة الخلاف قال ان اوفيتك مالك الى كذا والا فالرهن لك بطل الشرط صح الرهن (من رهن البزازية قبيل نوع فى نفقة الرهن كذا فى الخلاصة)

زید ملك منزلنی بروقفك متولیسی عمرودن قرض الدیغی شوقدر اقچه مقابله سنده عمروه رهن وتسلیم ایتدکدنصکره زید قبل الفك فوت اولوب ورثه سی سفر بعید آخرده اولمریله قاضی زیدك ترکه سنه بکری وصی نصب ایتدکده زیدك دین مزبوره وافیه منقولاتی اولمامغله بکر منزل مزبوری امر حاکمله ثمن مثلنه بشره بیع وتسلیم ایدوب ثمنی ایله دین مزبوری عمروه ادا ایلسه ورثه کلدکلرنده بیعی طوتمازز دیو منزلی بشردن المغه قادر اولورلرمی ❋ الجواب ❋ اولمازلر

(وان ترك الميت من العروض مافيه وفاء بدينه فبيع الوصى العقار باطل (من بيوع الخلاصة ومرت مسئلته من تصرف الوصى من الخانية ومن ادب الاوصياء)

(كتاب الجنايات)

هند زوجی زیدی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایلسه هنده نه لازم اولور ❋ الجواب ❋ قصاص

(وتقتل المرأة بالرجل (من جنايات التتارخانية) ولوقتل منكوحته قتل بها (خزانة الاكمل فى الجنايات)

زید زوجه سی هندی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایدوب هندك زیددن ولدی اولماسه هندك ورثه سی زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی ❋ الجواب ❋ اولورلر

(وفى السراجية اذا قتل الرجل زوجته وله ولد منها ولد حى لم يقتص (من جنايات التاتارخانية) فالعمد ما تعمد ضربه بسلاح اوما اجرى مجرى السلاح كالمحدد من الخشب وليطة القصب والمروة المحددة والنار وموجب ذلك الاثم والقود (بدايه فى الجناية) ويقتل الرجل بالمرأة من جناية الهداية قال ومن ورث قصاصا على ابيه سقط لحرمة الابوة (من المحل المزبور)

زید قرنداشی هندی بچاق ایله عمدا جرح وقتل ایلسه هندك ورثه سی زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی ❋ الجواب ❋ اولورلر

(الاخوة لاتسقط القصاص والمسقط هو الابوة حتى لايقتص الوالدان بولدهما (غاية البيان)

زید عمروی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایدوب عمرو اولاد صغار وکبارینی ترك ایلسه صغار بالغ اولمدین اولاد کبار زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی ❋ الجواب ❋ اولورلر

ومن قتل وله اولياء صغار وكبار فللكبار ان يقتلوا القاتل عند ابى حنيفة رحمه الله وقالا ليس لهم ذلك حتى يدرك الصغار (من جناية البداية) والصحيح قول ابى حنيفة (بدايع فى فصل فى بيان من يستحق القصاص)

زید عمروی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایدوب عمرو زوجه سی هندی وهنددن اولان اولاد صغارینی ترك ایلسه هند صغار بالغ اولمدین زیدی قصاص ایتدرمکه قادره اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(ويورث دم المقتول كسائر امواله ويستحقه من يرث ماله ويحرم منه من يحرم ارث ماله ويدخل فيه

الزوجان خلافا لمالك ولايدخل فيه الموصى له لان مايستحقه من ماله انما هو بطريق الصدقة لابالارث (من اوائل جنايات الحدادی شرح القدوری و باقی المسئلة يعلم مما مر آنفا)

زید عمروی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایدوب عمرو اولاد صغار ینی ترک ایلسه صغارك وصیلری بکر زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(والوصی لايستوفی القصاص فی النفس وله ان يستوفی فيما دون النفس (قاضيخان فی فصل فيمن يستوفی القصاص)

زید مقتولك حصرا وارثی باباسی عمرو بکردن سن زیدی عمدا آلت جارحه ایله جرح وقتل ایدوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی و بکر بالکلیه انکار ایلسه عمرو بکرك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك بکری قصاص ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولو شهدا علی اقراره ای اقرار القاتل بالخطأ او العمد ثم جاء حيا لم يضمنا اذ لم يظهر كذبهما فی شهادتهما اوشهدا علی شهادة غيرهما فی الخطاء وقضی بالدية علی العاقلة ثم جاء حيا لم يضمنا ايضا اذ لم يظهر كذبهما فی شهادتهما لان المشهود به شهادة الاصول علی القتل لانفس القتل ضمن الولی الدية (درر غرر فی الشهادة بالقتل) ولو شهدوا بالقتل المطلق او اقر بمطلق القتل يجب القصاص وان لم يوجد التعمد (من الزيلعی فی مسائل شتی كذا فی الهداية فی مسائل شتی)

زید عمروی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایتدکدنصکره عمروك ورثه سندن زوجه سی هند زیدی قصاصدن عفو ایلسه سائر ورثه دیتدن حصه لرینی زیددن طلب ایتمیوب زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(وسقط القصاص بموت القاتل و بعفو الاولياء و بصلحهم علی مال وان قل و يجب حالا و بصلح بعضهم اوعفوه ولمن بقی حصته من الدية فی ثلث سنين علی القاتل هو الصحيح وقيل علی العاقلة (ملتقی الابحر) واذا عفا احد الشركاء عن الدم اوصالح من نصيبه علی عوض سقط حق الباقين من القصاص وكان لهم نصيبهم من الدية (بداية فی الجناية)

زید عمروی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایدوب بعده عمروك حصرا وارثی اوغلی بکر زید ایله قصاصدن شوقدر بیك اقچه یه صلح اولدقده زیدك قرنداشی بشر صغیره قزی هندی عمروك قرنداشی خالده تزویج ایتمك اوزره صلح وقبض بدل ایدوب بشر دخی هندی خالده تزویج ایتدکدنصکره ولید بشر هندی خالده تزویج ایتمزدن مقدم بکا تزویج ایتمشیدی دیو دعوی و مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایتمکله هند ولیده حکم اولنسه بکر هند خالددن تفریق اولنمغله بدل صلحی زیده رد ایدوب زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وهذا التصوير بعينه فی الصلح الفاسد من كتاب الصلح) مرت مسئلته من المحل المرقوم فليراجع)

بر بلده اهالیسندن زید آخر دیاره وار دقده خدمتکاری عمرو زیدی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایلسه زیدك آخر دیارده وارثی بولنماسه عمروه نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ زیدك وارثی وار ایسه وارثی کلنجه حبس اولنور وارثی یوغیسه سلطان اسلام حضرتلری دیلرسه زیدی قصاصا قتل ایدر دیلرسه عمروك رضاسیله عمرودن بیت المال ایچون دیت آلوب اطلاق ایدر

(ولو قتل رجل رجلا عمدا ولا ولی له فللسلطان استيفاء القصاص ان شاء صالح علی الدية وليس له ان يعفو (قاعديه فی الجنايات) القصاص واجب عينا حتی لايملك الولی ان يأخذ الدية من القاتل من غير رضاه (بدائع فی الجنايات) قتل رجل عمدا رجلا لاولی له للامام قتله والصلح لان السلطان ولی من لاولی له لا العفو لان فيه ضرر العامة (درر فی باب مايوجب القود ومالا يوجبه)

برقاچ کسنه لر دن هر بری زیدی آلت جارحه ایله عمدا جرح مثخن جرح ایدوب معا قتل ایتسه لر مزبورلره نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ جمله سی قصاص اولنورلر

(ويقتل جمع بفرد ان جرح كل واحد جرحا مهلكا لان زهوق الروح يتحقق بالمساواة كذا فى تصحيح القدورى للشيخ العلامة قاسم (منح الغفار) لوجرح رجلا جراحة مثخنة مالا يتوهم العيش معها وجرحه آخر جراحة اخرى فالقاتل هو الذى جرحه جراحة مثخنة هذا اذا كانت الجراحتان على التعاقب فان كانتا معا فكلاهما قاتلان وكذا لوجرحه رجل عشر جراحات والاخر جرحه جراحة واحدة فكلاهما قاتلان (من ديات الخلاصة فى الفصل الاول) واذا قتل جماعة واحدا عمدا اقتص من جميعهم لقول عمر رضى الله عنه فيه لوتمالى عليه اهل صنعاء لقتلتهم ولان القتل بطريق التغالب غالب والقصاص مزجرة للسفهاء فيجب تحقيقا لحكمة الاحياء واذا قتل واحد جماعة فحضر اولياء المقتولين قتل لجماعتهم ولا شئ لهم غير ذلك فان حضر واحد منهم قتل له وسقط حق الباقين وقال الشافعى يقتل بالاول منهم ويجب للباقين المال وان اجتمعوا ولم يعرف قتل لهم وقسمت الديات بينهم وقيل يقرع بينهم فيقتل لمن خرجت قرعته له ان الموجود من الواحد قتلات والذى تحقق فى حقه قتل واحد فلا تماثل هو القياس فى الفصل الاول الا انه عرف بالشرع ولنا ان كل واحد منهم قاتل بوصف الكمال فجاء التماثل اصله الفصل الاول اذ لو لم يكن كذلك لما وجب القصاص ولانه وجد كل واحد جرح صالح للازهاق فيضاف الى كل واحد منهم اذ هو لا يتجزى

(من جنايات الهداية)

برقاج كمسنه لردن هر برى زيدى آلت جارحه ايله عمدا جرح مثخن ايله جرح ايدوب معا قتل ايتدكلرندن صكره زيدك ورثه سى اول كمسنه لردن يالكز عمرو ايله قصاصدن شو قدر اقچه اوزرينه صلح اولسه لر ورثه سائرلرى قصاص ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(سئل فى ثلثة احدهم مسلم والآخران نصرانيان اجتمعوا على قتل مسلم تعديا هل يقتلون به جميعا ام لا وهل لوليه الصلح مع احدهم كائنا من كان منهم وقتل من شاء وعفى عمن شاء ام لا اجاب نعم لوليه الصلح مع احدهم وقتل احدهم والعفو عن احدهم والعفو عن كلهم والصلح مع كلهم لان الحق له فى ذلك وصاحب الحق يتصرف فيه بما الهم الله رب العالمين (خير الدين افندى فى كتاب الجنايات)

زيد عمروك اللرينى طوتوب بكر دخى كلوب عمرى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلسه زيد وبكره نه لازم اولور * الجواب * بكره قصاص زيده تعزير شديد وحبس

(وفى المنتقى ومن امسك رجلا حتى جاء رجل آخر وقتله عمدا او خطأ فلا شئ على الممسك عندنا وعلى القاتل القصاص فى العمد والدية فى الخطأ وفى الظهيرية وحبس الممسك فى السجن

(تاتار خانيه فى الجنايات)

برقصبه اهاليسندن زيد مسلم توابعندن برقاچ كمسنه لر ايله صيد ايچون چيقدقده برقاچ ذميلرك زيده خصومتلرى اولمغله مزبورلر قصبه قربنده نهارا زيدى قتل قصديله اوزرينه هجوم ايدوب اول ذميلردن عمرو زيدك توابعندن بكرى توفنك ايله عمدا جرح وقتل ايلسه عمروه وسائر ذميلره نه لازم اولور * الجواب * عمروه قصاص سائر ذميلره تعزير شديد وحبس مديد لازم اولور

(ولو ان رجلا امسك رجلا حتى قتله آخر قتل الذى ولى القتل وحبس الممسك فى السجن وعوقب وكذا لوقطه وقال له اقتله فقتله (فى اول جناية خزانة المفتين والظهيرية)

تركمان اغاسى اولان زيد تركمان طائفه سندن برجماعتله چكشوب برقاچ كمسنه لر ايله اول جماعتى باصدقده زيدك آدملرندن عمرو وبكر جماعت مزبوره دن بشر وخالدى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايدوب زيد جماعت مزبوره نك مالارينى ظلما نهب وغارت ايلسه زيده وعمروه وبكره نه لازم اولور * الجواب * زيدك الديغى مال اصحابنه اليويريلوب كندى تعزير شديد وحبس اولنوب عمرو وبكر قصاص اولنورلر

(المغصوب لو قائما يأخذه مثليا اولا (جامع الفصولين فى الثالث والثلثين) ولو كان الاكراه فى هذه المسائل بوعيد حبس اوقيد اوحلق لحية لا يكون اكراها وان قتل المسلم يقتل القاتل قصاصا ولا يقتل

الآمر لعدم الاكراه بل يعزر (قاضيخان فى الاكراه) ولوامر رجل رجلا بقتل انسان فقتله كان الضمان على القاتل لاعلى الآمر (من ضمانات الغانم فى الفصل الثانى من الباب الحادى عشر)

هند منزلنده یاتورکن زید هندك منزلنه خفية كيروب هندك بوغازینی الیله صقوب بوغوب هندی بووجهله قتل ايدوب منزلنده اولان اشیاسنی السه هندك ورثه سی قصاصه طالب اولملریله حاكم امامين قوللری اوزره قصاصه حكمه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولوخنق رجلا ومات فهوشبه العمد لاقصاص فيه الا ان يكون معروفا بذلك فيقتل وعندهما ان دام على خنقه اومقدار مايموت الانسان منه حتى مات يجب القصاص والا فلا (فى اوائل القصاص من الوجيز)

(نوع آخر)

زید عمروك اوزرینه قتل قصدیله آلت حرب ایله هجوم ایتدكده عمرو طریق آخرایله نفسنی تخلیص ممكن اولمامغله زیدی قتل ايلسه عمروه تعرض اولنورمی ❊ الجواب ❊ اولنماز

(قال محمد فى الجامع اذاشهر الرجل على رجل سلاحا فقتل المشهور عليه لاشئ عليه فى المصر اوخارج المصر لانه دافع عن نفسه وهذا الدفع مباح اوواجب (من متفرقات جنايات المحيط) ولو شهر على رجل سلاحا نهارا اوليلا فى مصر اوفى غيرمصر فقتله المشهور عليه عمدا فلاشئ عليه وكذاان شهر عليه عصا ليلا فى مصر اوفى غير مصر وان كان نهارا فى مصر فقتله المشهور عليه يقتل به والاصل فى هذا ان من قصد قتل انسان لايهدر دمه ولكن ينظر ان كان المشهور عليه يمكنه دفعه عن نفسه بدون القتل لايباح له القتل وان كان لايمكنه الدفع الابالقتل يباح له القتل لانه من ضرورات الدفع (بدايع فى كتاب قطع الطريق)

زید هنده جبرا زنا قصدیله هندی اخذ ايدوب هند قتلدن غیری طریقله نفسنی تخلیص ممكن اولمامغله زیدی قتل ايلسه هنده نسنه لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

بوصورتده زیدك ورثه سی هندك ملك منزلنی زیدك دیتی نامنه تغلبا اخذ ايلسه لر هند منزلنی بونری ورثه دن المغه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(مرت مسئلته من جامع الفصولين)

زید عمروامردی لواطه قصدیله اخذ ايدوب عمرو قتلدن غیری طریقله نفسنی تخلیص ممكن اولمامغله نفسنی تخلیص ایچون زیدی قتل ايلسه عمروه نسنه لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وفى النوازل رجل ارادان يستكره صبيا اوامرأة فقتلاه فدمه هدر اذالم يستطع دفعه الابالقتل

(عماديه فى احكام الصبيان رجل اكره غلاما اوامرأة على الفاحشة فقتله الغلام اوالمرأة لاشئ عليه اذالم يكن الخلاص الابه (مختارات النوازل فى فصل الحائط المائل)

زید عمروی زوجه سی هنده زنا ايدركن كوردكده عمروی بالطه ايله اوروب قتل ايلسه زیده نسنه لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وفى السراجية رآه مع امرأته يزنى اومع محرمه وهما مطاوعان له قتل الرجل والمرأة جميعا ثم وفى القنية اذا انكر وارث القتيل زناه فاصح الوجوه فى اثباته انه ان كان القتيلان فى فراش واحد اوفى بيت واحد اوفى منزل واحد يحلف القاتل و يصدق بيمينه (من ضمانات الفضيلى من اصناف القتل)

زیدك زوجه سی هند نفسنی طایعة عمروه تمكين ايدوب عمرو هنده زنا ايدركن زید كوردكده عمرو وهندی قتل ايلسه زیده نسنه لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وفى المنية رأى رجلا معامرأته وهو يزنى بهاوهمامطاوعان قتل الرجل والمرأة (منح الغفار) ثم قال صاحب الفوائد الاحصان شرط فى ذلك كله نص عليه قاضيخان ولايلتفت الى مااطلقه فى الفتاوى الصغرى فان الزنا لايوجب القتل بدون الاحصان وكان ينبغى ان لايفعل هذا لان اقامة الحدود الى الامام كما قال اصحابنا فى ان المولى لايقيم على عبده الحد الاباذن الامام فكذا ينبغى ان يكون الحكم هنا كذلك

(اقول)

اقول القتل هنا ليس من باب الحدود حتى يشترط فيه اذن الامام والاحصان بل هو من باب الامر بالمعروف والنهى عن المنكر (شرح المنظومة الوهبانية للمصنف فى الكراهية)

زيد عمروى قرى هند ايله زنا ايدركن كوردكده زيد عمروى قتل ايدوب بعده عمروك ورثه سى اهل عرفه استناد ايله عمروك ديتى نامنه جبرا بغير حق زيدك اوچيوز غروش ايله بعض املاكنى السه لر زيد مبلغ مرقوم ايله املاكنى ورثه دن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولور

(اذا قصد رجل يزنى فى بيت زوجها فقتله فدمه هدر ولا يحتاج الى اقامة البينة واليمين ههنا تقوم مقام البينة (فى فتاوى الكبرى فى كتاب الحدود وكذا فى الحاوى)

زيد زوجه سى هندى عمرو اجنبى ايله بر يرده اوتوروب مصاحبت ايدركن كوردكده بيلرنده علامت زنا يوغيكن زيد عمرو وهندى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب ❊ قصاص

(وان وجد رجل رجلا اجنبيا مع امرأته اوجاريته اومحارمه فى بيت خال اومفازة خالية فغلب على ظنه انه يزنى بها فله ان يقتلهما اذا باشرا الفعل والا قتل العامد دون الآخر فلا يحتاج الى اقامة البينة قال بعض العلماء وليس له الرخصة الى القتل الا اذا كان يرى بينهما علامة العمد كالقبلة والمس واللعب فيهما (حاوى مؤيد زاده فى المتفرقات)

زيد عمروى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايتدكدنصكره عمروك حصرا وارثى بكر زيدك اوزرينه قصاص ايله حكم اولنمدين زيدى قصاصا قتل ايلسه زيدك ورثه سى زيدك عمروى وجه محرر اوزره قتل ايتديكنه معترفلر ايكن مجرد قبل الحكم قتل ايلدك ديو بكرى قصاص ايتدرمكه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(قتل الرجل عمدا وله ولى له ان يقتص بالسيف لاغير قضى به اولا (من جناية البزازية) قتل من له ولى واحد فله اى لذلك الولى قتل القاتل قصاصا قبل قضاء القاضى بالقصاص بنفسه متعلق بقوله قتل القاتل اى له ان يقتل بنفسه القاتل اوامر الغير به ولا ضمان عليه اى على ذلك الغير اذا كان الآمر ظاهرا (فى باب مايوجب القود من الدرر) واذا قتل الرجل رجلا عمدا وله ولى واحد فله ان يقتله بنفسه او يأمر غيره بالقتل سواء قضى القاضى اولم يقض ويقتله بالسيف لقوله عليه السلام لاقود الا بالسيف وهذا اذا قتله والآمر ظاهر (من شرح الطحاوى فى الجناية)

زيد عمروى موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايتدكدنصكره بكر زيدى ورثه اذنلرنسز آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلسه بكره نه لازم اولور * الجواب ❊ قصاص

(يفهم جوابه مما مر من الدرر ومن شرح الطحاوى آنفا)

زيد قاضى يه واروب عمرو شقى وساعى بالفسادر ديدكده قاضى اكر واقع ايسه دمى هدر در ديوب بعده زيد عمروى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلسه عمروى ورثه سى زيدى قصاص ايتدرمك استدكلرنده زيد مجرد قاضى بويله ديمكله بكا قصاص لازم اولماز ديو ورثه يى دفعه قادر اولورمى ❊ الجواب * اولماز

(يستنبط جوابه مما مر من الدرر ومن شرح الطحاوى قبل مسئلتين)

(كتاب الديات)

رجلك ديتى كمشدن يكرمى بشى ايكى درهم شرعى كلور اقچه دن نه مقداردر ❊ الجواب ❊ يوز يكرمى بش بيك اقچه در

(ومن الورق عشرة آلاف درهم (بدايه فى الديات)

عورتك ديتى كمشدن نه مقداردر * الجواب ❊ بش بيك درهمدر

(ودية المرأة نصف دية الرجل فى النفس ومادونها (غرر فى باب الشهادة فى القتل من كتاب الديات)

رجلك برديشنك ديتى كمشدن نه مقداردر ❊ الجواب * بشيوز درهمدر

(ونصف عشرها فى كل سن سواء كان ضرسا اونابا (من ديات المجمع) وفى كل السن نصف عشر الدية (شرح الطحاوى فى الديات)

عورتك برديشنك ديتى كشدن نمقدار در * الجواب * ايكيوزاللى درهمدر

(والمرأة فى النفس وما دونها نصف ماللرجل وللذمى ما لمسلم (من ديات الملتقى)

رجلك بركوزينك ديتى كشدن نمقدار در * الجواب * بش بيك درهمدر

(وكذا كل مافى البدن اثنان كالحاجبين والعينين واليدين والرجلين والشفتين والاذنين والانثيين وثدى المرأة فان الواجب فى كل اثنين منهادية كاملة وفى احدهمانصفها (درر غرر فى كتاب الديات)

رجلك برپارمغنك ديتى كشدن نمقدار در * الجواب * بيك درهمدر

(وفى كل اصبع من يد اورجل عشرها وفى كل مفصل منها مما فيه مفصلان نصف عشرها ومما فيه ثلث مفاصل ثلثها (ملتقى الابحر)

رجلك برقولاغنك ديتى كشدن نمقدار در * الجواب * بش بيك درهمدر

(وفى كل واحد مما هو اثنان فى البدن نصف الدية (ملتقى الابحر)

رجلك بردوداغنك ديتى كشدن نمقدار در الجواب * بش بيك درهمدر

(مرت مسئلته من الدرر والغرر قبل مسئلتين)

رجلك بورننك ديتى كشد ن نمقدار در * الجواب * اون بيك درهمدر

(وفى النفس والمارن واللسان ان منع النطق اواداء اكثر الحروف والذكر والحشفة والعقل والسمع والبصر والشم والذوق واللحية ان حلقت ولم ينبت وشعر الرأس ايضا ان حلق ولم ينبت دية

(درر غرر فى كتاب الديات)

زيد هند حاملى ضرب شديد ايله ضرب ايتمكله هند مستبين الخلقه برجنين ميت القا ايدوب زيده غره لازمه اولسه غره كشد ن نمقدار در * الجواب * بشيوزدرهمدر

(الغرة خمسمائة درهم (شرح الطحاوى) الغرة خمسون دينارا (ابن النجيم)

(فيما يوجب الدية ومالا)

زيد اوغلى عمروى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(لا الاصل بفرعه بل تجب الدية فى مال القاتل فى ثلث سنين (ملتقى فى باب موجب القصاص) رجل قتل ولده عمدا لايجب عليه القصاص و يجب الدية فى ماله فى ثلث سنين ولا كفارة عليه لان قتل العمد لايوجب الكفارة وكذا الاجداد وان علوا وان كان القتل خطأ وجبت الدية على عاقلته وعليه الكفارة

(فى المعاقل من الخانية)

زيد زوجه سى هندى بچاق ايله عمدا جرح وقتل ايدوب هند اناسى زينبى وزيد دن اولان اوغلارى ايله قزلرينى ترك ايلسه زيده لازم اولور * الجواب * ديت مرأه

(ولو كان فى ورثة المقتول ولد القاتل اوولد ولده وان سفل بطل القصاص و يجب الدية

(قاضيخان فى فصل فيمن يستوفى القصاص)

هند زوجى زيدى عمدا بچاق ايله بوغازليوب قتل ايدوب زيدك هند دن اولان قزى زينبى ولابوين قزقرنداشى خديجه يى ترك ايلسه هنده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(مرت مسئلته آنفا)

زيد صغيرك اناسى هند او يوركن صغيرك اوزرينه يوارلنوب صغير هندك التنده قالمغله بوكالوب فوت اولسه هنده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(واذا انقلب النائم على غيره فقتله اى النائم ذلك الغير اجرى مجراه اى مجرى الخطاء فى جميع احكامه (شرح المجمع لابن ملك من الجنـاية) الثا منة اذا انقلب النائم على متاع و كسره وجب الضمان

(اشباه فى بيان ان النائم كالمستيقظ)

زيد زوجه‌سی هندی آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايتدكدنصكره عمرو زيدی هندك ورثه‌سی امرلرنسز موجبی ديت اولان قتل ايله قتل ايلسه زيدك ورثه‌سی ديتنی عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وشبه العمد عند ابی حنيفة رحمه الله ان يتعمد الضرب بماليس بسلاح ومالا يجری مجری السلاح وقال ابو يوسف ومحمد اذا ضرب به بحجر عظيم او بخشبة عظيمة فهو عمد وشبه العمد ان يتعمد ضربه بما لا يقتل به غالبا وموجب ذلك على القولين الاثم فی الضرب والكفارة والدية (بدايه فی الجناية) قال محمد رحمه الله تعالى فی الاصل شبه العمد وما تعمد ضربه بالعصا والسوط والحجر او اليد وروی الحسن عن ابی حنيفة فی رجل ضرب رجلا بعصا فقتله ان ذلك شبه العمد

(من جناية غاية البيان)

هند زينب صغيره‌يی يومرق ايله اوروب قتل ايتسه هنده نه لازم اولور * الجواب * ديت مرأه

(وفی الحاوی عن اسعد بن محمد رحمه الله تعالى ضرب رجلا بيده اورجليه فمات به انه شبه العمد وقال الحسن رحمه الله تعالى هو خطأ الا اذا الح فی الضرب (فی اوائل جناية العتابی) وشبه العمد ضربه قصدا بغير ما ذكر ای بما لا يفرق الاجزاء كاليد وغيرها مما لم يكن جارحا وفيه الاثم والكفارة والدية

(جامع الرموز فی الجنايات)

زيد عمرو صغيرك اوزرينه عربه‌سنی چكوب عمروی چكندوب اهلاك ايلسه عمروك ورثه‌سی ديتنی زيددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(اصابت العجلة صبيا فكسرت رجله وصاحبها راكب عليها وقال كنت نائما فعليه ارش الكسر

(قنيه فی باب ما يستهلكه البهايم من الجنايات)

اهل عرف طائفه‌سندن زيد عمروه سن بنم محبوسم بكری اطلاق ايلدك ديوب عمروی بغير حق كندی ايله صلب ايدوب قتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(ولو خنق رجلا ومات فهو شبه العمد لاقصاص فيه الا ان يكون معروفا بذلك فيقتل وعندهما ان دام على خنقه اومقدار ما يموت الانسان منه حتی ما يجب القصاص والا فلا (فی اوائل القصاص من الوجيز) الصلب كالخنق وفی الخنق الدية وكذا فی الصلب (من مجموعة عطاء الله افندی المرحوم) خنق رجلا فمات فلا قود فيه عند ابی حنيفة رحمه الله تعالى لكن اذا اعتاده يقتله الامام سياسة وان تاب قبل ان يقع فی يد الامام تقبل توبته وان تاب بعد ما وقع فی يده لاتقبل كالساحر وعندهما فيه القود (من جنايات الزاهدی) والخناق والساحر يقتلان اذا اخذا لسعيهما فی الارض بالفساد فان تابا قبل الظفر قبلنا التوبة وبعد الاخذ لا و يقتلان وكذا الزنديق المعروف والداعی الى الالحادی والاباحی لايقبل توبته كذا افتی الامام عزالدين الكندی وقيل الخاقان ابراهيم بن محمود فتواه وقتلهم (فی الفصل الاول من جنايات البزازية) والساحر يقتل اذا علم انه ساحر ولا يستتاب ولا يقبل قوله انی اترك السحر واتوب بل اذا اقر ساحر فقد حل دمه وكذا ان شهد الشهود ولو اقر انه كان مدة ساحرا وقد ترك منذ زمان قبل منه ولا يقتل وكذا لو ثبت بالشهود فيما يتعارض فيه مايوجب التكفير

(من سير الظهيرية وكذا فی الفوائد الزينية لابن النجيم)

زيد عمروی بغير حق ايپ ايله بوغوب قتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(مامر من عين النوازل ومن سير الظهيرية والفوائد الزينية يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد محدد اولميان حجر صغير ايله عمروك باشنی ضرب وجرح ايتمكله عمرو اول ضربدن صاحب فراش اولوب فالقمدين متأثرا فوت اولسه زيده لازم اولور * الجواب * ديت

(وقال فی شرح الطحاوی واما شبه العمد وهو ان يضرب بشیء غلب فيه الهلاك كدقة القصارين والحجر الكبير ونحوه فاذا قتله به فهو شبه العمد عند ابی حنيفة وعندهما هو عمد فاما اذا تعمده فقتله بعصا صغيرا و بحجر صغير او بليطة وكل مالا يكون الغالب فيه الهلاك كالسوط ونحوه فهذا شبه

العمد اجاعا (غاية البيان فى الجنايات)

زيد عمرو ايله جريد اوينار ايكن اوجى سورى اولميوب اوجى مدور اولان جريدى عمروى اورمق قصديله آتدقده جريد عمروك باشنه اصابت ايتمكله عمروك باشى ياريلوب عمرو اول جرحدن صاحب فراش اولوب قالقمدين متأثرا فوت اولسه زيده لازم اولور * الجواب * ديت

(ولو جرح رجلا بالخشب فمات لايجب القصاص (قاضيخان فى فصل من الجنايات) هذا اذا كانت الخشب مما ليس له حد واما اذا كان له حد وجرح يجب فيه القصاص كذا فى شرح الطحاوى للمحيط ولهذا قيد فى السؤال بما قيد (من مجموعة عطاء الله افندى) واما شبه العمد فهو ان يتعمد قتله بغير سلاح كالسوط والحجر والوكزة واللطمة ففيه الدية المغلظة على عاقلته وعليه الكفارة (قاضيخان فى فصل القتل الذى يوجب الدية)

زيد عمروى بالطه دوكديله ضرب وقره بره ايدوب لكن جرح ايتميوب بعده عمرو اول ضربدن صاحب فراش اولوب قالقمدين متأثرا فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(يقتص بجرح ثبت عيانا اوبشهادة جعله مجروحا وذا فراش حتى مات يعنى ان طريق ثبوت القصاص سوى الاقرار امر ان احدهما ان يجرح رجل رجلا بمحضر جماعة فمات منها والثانى ان يشهد رجلان انه جعله مجروحا وذا فراش حتى مات ولوكان جرحه اياه بنحو مسلة وهى بكسر الميم وتشديد اللام ابرة عظيمة يقال لها بالفارسية چوال دوز لابنحو ابرة وان تعمد لانها ليست فى معنى السلاح الا ان يغرز الابرة فى مقتله اى فى موضع يقتل بغرز الابرة فيه فحينئذ يجب القصاص (كذا فى الكافى) وبحدمر عطف على مسلة اى يقتص ايضا بجرح حدمر وهو بالفارسية كلنك لانه فى معنى السلاح لاظهره لانه ليس كذلك وروى عنه اذا جرح وجب به القصاص (دررغرر فى باب ما وجب القود من كتاب الجنايات وباقى المسئلة يعلم قبل ست مسائل من جامع الرموز ومن البداية وغاية البيان)

زيد عمروك قاصغنه اياغيله دپوب اول ضربدن عمروك قاصغى يارلمغله صاحب فراش اولوب قالقمدين متأثرا فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(مرت مسئلته من جامع الرموز قبل سبع مسائل)

زيد عمروايله كورەشر ايكن عمروى قالديروب يره اورمغله عمروك قولى قريلوب اندن ناشى صاحب فراش اولوب قالقمدين متأثرافوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت

بوصورتده عمروك ورثه سندن اناسى هند ايله لابوين قز قرنداشى زينب سائر ورثه اذنلرنسز زيدى ديتدن ابراايلسه لر سائرورثه طوتميوب ديتدن حصه لرينى زيددن المغه قادراولورلرمى * الجواب * اولورلر

(يفهم جوابه مما مر من جناية الملتقى)

(القاه من اعلى الى الارض ذكر فى المبسوط انه شبه عمد وقالا ان كان يغلب فيه الهلاك فهو عمد (ضمانات فضيلية فى ضمان اصناف القتل)

زيد زوجه سى هندى دكنك ايله ضرب وقره بره ايدوب هند اول ضربدن صاحبهٔ فراش اولوب قالقمدين متأثرة فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت مرأه

(اذا قتل انسانا معصوما بالحجر العظيم والخشب الذى لايطيق لايجب القصاص عند ابى حنيفة وهو قول زفر وعند الشافعى يجب وهذ اذا لم يجرح فان جرح بحجر اوخشب فان القصاص يجب بالاتفاق وفى الحديث يجب القود جرح اولم يجرح فى ظاهر الرواية (كشف پزدوى فى معرفة وجوه الوقوف على احكام النظم)

برقاج كسنەلر عمروى دكنك ايله معا ضرب وقره بره ايدوب عمرو اول ضربدن صاحب فراش اولوب قالقمدين متأثرا فوت اولسه مزبورلره نه لازم اولور * الجواب * ديت

(جماعة قتلوا واحدا خطأ يجب عليهم دية واحدة (خزانة الاكمل فى الديات)

برقاج كسنەلر زيدك اوزرينه هجوم ايدوب بعضى آلت حربله زيدى ضرب وجرح و بعض آخرى

عصای کبیر ایله ضرب وقره بره ایدوب جمله سی زیدی معا قتل ایلسه لر مزبورلره نه لازم اولور * الجواب * دیت

(رجلان اشترکا فی قتل رجل احدهما بعصا والاخر بحدید عمدا لاقصاص علی واحد منهما ویجب الدیة علیهما نصفها علی صاحب الحدید فی ماله ونصفها علی صاحب العصا (من جنایات قاضیخان قبیل باب الشهادة فی الجنایة)

زید وعمرو وبکر معا بشری موجبی دیت اولان قتل ایله قتل ایلسه لر بشرك دیتی مزبورلرك اوزرلرینه نه وجهله لازم اولور * الجواب * برابر

(ولوقتل عشرة رجلا خطأ فعلی کل واحد عشر الدیة فی ثلاث سنین اعتبارا للجزء بالکل اذهو بدل النفس الخ (هدایه فی کتاب المعاقل)

جنون مطبق ایله مجنون اولان زید عمروی بچاق ایله جرح وقتل ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت

(اذا قتل الصبی احدا فلاقصاص علیه وکذا اذا قتل المجنون احدا فلاقصاص علیه فی ذلك وفیهما الدیة علی عاقلتهما (من النتف فی کتاب القصاص)

جنون مطبق ایله مجنون اولان زید عمروی آلت جارحه ایله جرح وقتل ایلسه عمروك ورثه سی زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وعمدا الصبی والمجنون خطأ وفیه الدیة علی العاقلة وکذا کل جنایة موجبها خمسمائة فصاعدا والمعتوه کالمجنون (من جنایة الهدایة)

زید قز قرنداشی هندی موجبی دیت اولان قتل ایله قتل ایلسه ورثه سی هندك دیتنی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(والفروع باصله وان علا لاعدم المسقط لاعکسه ای لایقتل الاصل بفرعه یتناول الاب والام والجد والجدة لقوله علیه السلام لایقاد الوالد بولده (دررغرر) هذه المسئلة تدل علی ان الاخوة لاتسقط القصاص وعدم سقوط الدیة بالطریق الاولی

امر مجردی اکراه اولمیان مقوله سندن اولان زید عمروه برخصوص ایچون غضب ایتدکده خدمتکاری بکره عمروی قتل ایله دیو امر ایدوب بکر دخی عمروی ایب ایله بوغوب قتل ایلسه عمروك ورثه سی عمروك دیتنی بکردن طلب ایتدکلرنده بکر مجرد زیدك امریله قتل ایتمکله دیتی زیددن الك دیوب ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

ولوامر صبی بالغا بقتل شخص فقتل المأمور لایضمن الصبی الآمر ولوامر بالغ بالغا بذلك کان الضمان علی القاتل ولاشیء علی الآمر (من الخانیة فی فصل یوجب الدیة) الاصل ان المأمور بمجرد الامر لایصیر ملجأ مضطرا حتی لاینتقل فعله الیه والاصل الاخران التسبیب الی الاتلاف اذا کان تعدیا فهو کالمباشر (مجمع الفتاوی فی فصل فی الجنین والصبی والمجنون من جنایات المحیط) ولوامر صبی بالغا بقتل شخص فقتل المأمور لایضمن الصبی الآمر ولوامر بالغ بالغا بذلك کان الضمان علی القاتل فلاشیء علی الآمر منه للمولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

امر مجردی اکراه اولمیان مقوله سندن اولان زید خدمتکاری عمروه برخصوص ایچون غضب ایتدکده زید آخر خدمتکاری بکره عمروه شوقدر دکنك اور دیو امر ایدوب بکر دخی عمروه اولقدر دکنك اوردقده عمرو متأثرا فوت اولسه ورثه سی بکری مطالبه ایتمیوب مجرد امر ایلدك دیو زیددن دیت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(الآمر لایضمن الا فی خمس الاولی اذا کان الآمر سلطانا الثانیة اذا کان مولی للمأمور الثالثة اذا کان المأمور عبد الغیر کامره عبد غیره بالاباق او بقتل نفسه فان الآمر یضمن الا اذا امره باتلاف مال سیده فلا ضمان علی الآمر بخلاف مال غیر سیده فان الضمان الذی یغرمه الآمر یرجع به علی سیده

الرابعة اذا كان المأمور صبيان كما اذا امر صبيا باتلاف مال الغير فاتلفه ضمن الصبي ويرجع به على الآمر الخامسة اذا امره بحفر باب فى حائط الغير فحفر فالضمان على الحافر ويرجع به على الآمر (وتمامه فى جامع الفصولين من غصب الاشباه)

زيد عمروى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايدوب بعده زيد حتف انفه فوت اولسه عمروك ورثه سى ورثهٔ زيددن عمروك ديتنى نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى ✲ الجواب * اولمازلر

(يسقط القصاص بموت من عليه القصاص واذاسقط لا يجب الدية عندنا لان القصاص هو الواجب عليه (بدايع من الجنايات) ومن عليه القصاص اذامات اوقتل سقط عنه القصاص

(فى الثانى من جناية التاتارخانية)

برقاج كمسنه لر قايغه بنوب كيدرلركن ايچلرندن زيد عمروايله قايق ايچنده دوكشوب قايغى تحريك ايتدكلرنده قايق زيد وعمروك صنعلرندن ناشى دورلمكله اول كمسنه لردن بكر دريايه دوشوب فى الحال بلاسباحه غرق اولسه ورثه سى بكرك ديتنى زيد وعمرودن المغه

قادر اولورلرمى ✲ الجواب * اولورلر

(وفى المنتقى قذفه فى اليم اوفى دجلة فرسب كما وقع ومات فعلى القاذف الدية وفى المحيط لوجيد السباحة فسبح ثم غرق لم يضمن لاضافة الغرق الى سبحه لانقطاع عمله بعمله

(ضمانات فضيلية من ضمان اصناف القتل)

زيد رئيسك سفينه سى يلكن ايله يورركن روزكار مشتد اولوب زيد صرفه قادر اولمامغله زيدك صنعنسز سفينه برقايغه دوقنوب قايق دورلمكله ايچنده اولان عمرو وبكر دريايه دوشوب بوغلسه لر زيده ديت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل اذا قوى الريح على سفينة سائرة بالقلوع فصدمت سفينة اخرى فغرق من فيها ومافيها وعجز الملاح عن ردها هل يلزمه ماتلف اجاب لاضمان على الملاح اذلا صنع له فى ذلك

(قارئ الهداية)

زيد آتنه بنوب طريق عامده كيدركن عمرو كندى آتيله زيدك اردندن سكردوب زيدك صنعنسز زيدك آتنه دوقنمغله عمرو آتدن دوشوب هلاك اولسه ورثه سى زيده مجرد آتكه دوقنوب فوت اولمغله عمروك ديتنى ويرديمكه قادر اولورلرمى ✲ الجواب ✲ اولمازلر

(ولوجاء راكب خلف سائر فصدمه فعطب الجائى لاضمان على السائر ولوعطب السائر فضمانه على من جاء خلفه وكذلك فى السفينتين (قاضيخان فى فصل فى القتل الذى يوجب الدية)

زيد وعمرو جريد اوينامق ايچون برمحله واردقلرنده زيد آتنك اوزرنده طورركن عمرو زيدك جهتنه آت سوروب زيد يقين كلدكده آتى صرف ممكن ايكن صرف ايتمامكله عمروك آتى شدت ايله زيده وآتنه دوقنوب زيد وآتى يقلوب زيد اول ضربدن متأثرا فوت اولسه زيدك ورثه سى عمرودن ديت المغه

قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(قال الراكب ضامن لما اوطأت الدابة وما اصابت بيدها اورجلها اورأسها اوكدمت اوخبطت وكذا اذا صدمت ولايضمن مانفحت برجلها اوذنبها والاصل ان المرور فى طريق المسلمين مباح مقيد بشرط السلامة لانه يتصرف فى حقه من وجه وفى حق غيره من وجه لكونه مشتركا بين كل الناس فقلنا بالاباحة مقيدا بما ذكرنا ليعتدل النظر من الجانبين ثم انما يتقيد بشرط السلامة عما يمكن الاحتراز عنه ولا يتقيد فيما لايمكن التحرز عنه لمافيه من المنع من التصرف وسدبابه وهو مفتوح الاحتراز عن الابطاء ومايضاهيه ممكن فانه ليس من ضرورات السير فقيدناه بشرط السلامة عنه والنفحة بالرجل والذنب لايمكنه الاحتراز عنه مع السير على الدابة فلم يتقيد به (هدايه فى جناية البهيمة)

ابناء سبيلدن زيد اثناء طريقده طولو تفنكنى معتاد اوزره كتورركن عمروك تفنكنى تحريك ايتمكله عمروك فعلندن ناشى توفنك آتيلوب قورشونى بكره اصابت ايتمكله بكر فوت اولسه توفنكك آتلماسنده

زيدك صنعى اولمايجق زيده ديت لازمه اولورمى * الجـواب * اولماز (يفهم جوابه ممامر من قارئ الهـداية)

اشقيايه رئيس اولوب بلاد اسلاميه دن مسلمينك مااللرينى آلوب والديروب بومقوله ظـلم وتعدى عادت مستمره سى اولوب ساعى بالفساد اولان زيد شقى اخذ اولنوب قاضى شرينى دفع ايچون قتل اولنمق اوزره حجت و يردكده عمرو والى زيدى قتل ايلسه زيدك ورثه سى عمرو دن ديت نامنه نسـنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

زيد عمروى جرح ايدوب بعده عمروه برء تام حاصل اولوب قرق كون سالما كزدكدنصكره فوت اولسه ورثه سى جائزكه جرحكدن فوت اولمش اوله ديو عمروك ديتى نامنه زيد دن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ومن شج رجلا فالتحمت ولم يبق لهااثر و نبت الشعر سقط الارش عندابى حنيفه رحمه الله لزوال الشأن الموجب وقال ابو يوسف رحمه الله عليه ارش الالم وهوحكومة عدل لان الشأن الموجب ان زال فالالم الحاصل مازال فيجب تقويمه قال محمد رحـمه الله اجرة الطبيب لانه انما لزمه اجرة الطبيب وثمن الادوية بفعله فصار كانه اخـذ ذلك من ماله الاان اباحنيفة يقول ان المنـافع على اصلنا لاتتقوم الا بعقد اوشبهه ولم يوجد فى حق الجانى فلا يغرم شيئا (هدايه فى اصابع اليد من الجنايات)

طبيب اولان زيد عمرو مريضه امريله معتاد اوزره معالجه ايدركن عمرو بامر الله فوت اولسه ورثه سى جائزكه سنك معالجـه كدن فوت اولمش اوله ديو زيد دن ديت نامنه نسـنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اذن مريض لطبيب بالعلاج فعالجـه فمـات لم يضمن وان لم يخطأ فى علاجه بان كان عاملا بدوائه وعلاجه سواء كان بالشراب او بالغير وان لم يعلم ذلك فهوخاطئ غالبا فيضمن (حاوى المنية للزاهدى فى ضمان المداوى من الجنايات) مدعى علم الطب ضمن بخطائه وزيادته لافى سرايتـه و به اخذالو برى (من ضمانات المـداوى من جنايات القنية)

جراح اولان زيد عمرو مجروحه امريله معتاد اوزره تيمار ايدركن عمرو بامر الله تعالى فوت اولسه عمروك ورثه سى جائزكه سنك تيماركدن فوت اولش اوله ديو زيد دن ديت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى القنية سئل نجم الائمة عن صبية سقطت عن سطح فتورم رأسها فقال جراح ان لم اشق رأسها تموت وان اشق ابرؤها واكثرهم على انه ان شق تموت فاذن له ابوها فشقه فماتت منـه هل يضمن فتأمل مليا وقال لايضمن اذاشقها شقا معتادا غيرخارج عن الرسم فقيل له اذنه بنـاء على انه علاج مثله قال ولايتوقف على ذلك فيعتبر نفس الاذن (ضمانات الفضيلية فى ضمان الفصاد)

زيد برطعامه اسقاط جنين ايدر دواقاتوب هند حامله و يروب هند دخى بلامكله كندى ايله يوب اندن ناشى برجنين ميت القايلسـه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

(وان دفع اليه فى شربة فشربه ومات لايجب الدية لانه شرب باختياره الاان الدافع خدعه فلا يجب فيه الا التعزير والاستغفار (فى باب القتل من جناية الخانية)

هند زينبك يه جكى طعامه زهر قاتوب بعده زينب بلامكله اول طعامى كندى ايله اكل ايدوب متأثرة فوت اولسه هنده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وحبس

(اوخلط السم فى طعامه فاكله فمات لايضمن وعليه التعزير (غنيه فى الجنايات) وان دفع اليه فى شربة فشربه ومات لاتجب الدية لانه شرب باختياره الاان الدافع خدعه فلايجب فيه الاالتعزير والاستغفار (فى باب القتل من جناية الخانية) وان سقاه السم اواطعمه ان دفع اليه وشربه اواكله بنفسه فمات لاضمان على الذى سقاه اواطعمه ولكنه يعزر و يحبس (حدادى فى الديات)

(فصـل فى الجنين)

زيد زوجه سی هند حاملاً قارننه دپمه ايله ضرب ايدوب هند اول ضربدن مستبين الخلقه بر جنين ميت القايدوب عقبنده هند دخی فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * غره وديت مرأه

(ومن ضرب بطن امرأة فالقت جنينا ميتا فعلی عاقلته غرة خمسمائة درهم فان القته حيا فمات فدية وان ميتا وماتت الام فغرة ودية وان ماتت فالقته حيا فمات فديتها وديته وان ميتا فديتها فقط وما يجب فی الجنين يورث عنه ولا يورث منه الضارب (من جنايات ملتقی الابحر)

زيد هند حاملاً منزلنه كيروب هندی ضرب ايتمك قصديله اوزرينه هجوم ايتدكده هند خوفندن مستبين الخلقه برجنين ميت القا ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * غره

(صاح رجل علی رجل فخاف ومات من صيحته يجب الدية (من جنايات الخلاصة وكذا من ضمانات غانم بغدادی)

زيد هند حاملاً كوكسنه اوروب هند دوشدكده اول ضربدن برجنين حی القايدوب جنين مزبور فی الحال فوت اولسه زيده لازم اولور * الجواب * ديت

(واذا ضرب بطن امرأة فالقت جنينا ميتا ففيه غرة والغرة نصف عشر الدية فان القت حيا ثم مات ففيه دية كاملة (بدايه فی فصل الجنين من الديات)

زيد زوجه سی هند حامله ضرب ايدوب زيدك ضربندن ناشی هند مستبين الخلقه برجنين ميت القا ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * غره

(ولو ضرب بطن امرأة حامل فالقت جنينا ميتا يجب فيه خمسمائة درهم (شرح الطحاوی من الجنايات)

زيدك زوجه سی هند حامل زيدك اذنسز اسقاط جنين ايچون علاج ايتمكله مستبين الخلقه برجنين ميت القا ايلسه هنده نه لازم اولور * الجواب * غره

(وان شربت دواء اوعالجت فرجها لطرح جنينها فالغرة علی عاقلتها ان فعلت بلا اذن ابيه وان باذنه فلا (من جنايات ملتقی الابحر)

هند زينب حامل ايله چكشدكده نصكره برآی مرورنده زينب برجنين حی القا ايدوب بعده سكز كون مرورنده جنين مزبور فوت اولسه زينب هنده جائزكه سنك چكشمكدن القا ايتمش اولام ديو هنددن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(فلا اعتبار للتوهم (مجمع الفتاوی فی الوصايا)

زيد عمروی قتل قصديله آلت حرب ايله عمروك منزلنه كيروب صيحه ايتدكده عمروك زوجه سی هند حامل خوفندن مستبين الخلقه برجنين ميت القا ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * غره

(وفی مجموع النوازل رجل صاح آخر فمات من صيحته تجب الدية (من جنايات الخلاصة فی اوائل الفصل الثانی) سئل عن رجل صاح علی صبی فمات ايضمن الصايح ديته ام لا اوصاح علی امرأة فالقت جنينا اوخوفها بالضرب فالقت جنينا فما الحكم اجاب لايضمن الصايح فی المسئلتين شيئا لعدم تعديه الا فی مسئلة ما لو خوفها بالضرب فانه يصير ضامنا (من فتاوی امين الدين)

زيد برطعامه اسقاط جنين ايدر دوا قاتوب هند حامله ويروب هند دخی بلا مكله كندی اليه يوب اندن ناشی برجنين ميت القا ايلسه زيده لازم اولور * الجواب * تعزير

(وان سقاه السم فمات ان دفعه اليه وشربه هو بنفسه لايضمن وان كان قال له كله فانه طيب ولكن يحبس و يعزر (من جنايات البزازية فی الفصل الثانی وكذا فی جناية الخانية مع زيادة فی الفصل الاول من باب القتل)

(باب الجناية فيما دون النفس)

زيد عمروك صول الينك اوج پارمغنی مفصللرندن عمدا قطع ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص

(من قطع اصبعا عمدا من المفصل ففيه قصاص (من جناية غاية البيان) و فى مجموع النوازل اراد ان يضرب الآخر بالسيف فاخذ الآخر السيف بيده فجذب صاحب السيف سيفه من يده فقطع نصف اصابعه ان كان من المفاصل فعليه القصاص وان لم بكن من المفاصل فعليه دية الاصابع (خلاصه فى الفصل الثالث من الجنايات)

زيد عمروك برالنى مفصلندن عمدا قطع ايلسه زيده لازم ✵ الجواب * قصاص

(فيقاد قاطع اليد عمدا من المفصل حتى اذا كان من نصف الساعد لم يقد لامتناعه حفظ المماثلة ولو كان يده اكبر منها (درر غرر فى اول باب القود فيما دون النفس) ومن قطع يد غيره من المفصل قطعت يده ومن نصف ساعد او جرحه جائفة فلا قصاص (من جنايات المجمع)

زيد عمروك يومرق ايله عمدا اوك دشى اوروب نصفنى قرسه زيده نه لازم اولور * الجواب * زيدك دشى مبرد ايله عمروك دشى مثللى قيلنور

(لطم رجلا فكسر بعض اسنانه يقتص من الضارب ذلك القدر لكون المماثلة مقدورة والقصاص فى السن لايكون على اعتبار قدر سن الكاسر والمكسور صغيرا اوكبيرا بل على قدر ما كسرت من السن ان نصفا اوثلثا اوربعا فكذلك ان كسرا مستويا يستطاع الاقتصاص يقتص بالمبرد وان كسر ملثما غير مستو لاقصاص فيه وعليه الارش (فى الثالث من جنايات البزازية) لاقود فى عظم الا السن لقوله عليه السلام * لاقصاص فى العظم * وقال عمر و ابن مسعود رضى الله عنهما * لاقصاص فى عظم الا فى السن * وهو المراد بالحديث وان تفاوتا بالصغر والكبر لانه لايقتضى التفاوت فى المنفعة فيقطع سن الضارب ان قلعت سن المضروب وتبرد اى تكسر بالمبرد ان كسرت الى ان يتساويا (من الدرر)

زيد يومرق ايله عمروك اغزينه عمدا ضرب ايدوب عمروك بر ديشنى چقارسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص ممكن ايسه قصاص دكل ايسه ديت سن

(ولاقصاص فى عظم سوى السن فيقلع ان قلع و يبرد ان كسر (من جنايات الملتقى فى باب القصاص فيما دون النفس)

زيد هندك اغزينه ضرب ايدوب ايكى ديشنى چقارسه زيده نه لازم اولور * الجواب * هر برديش ايچون ديت سن مرأه

(ولاقصاص بين الرجل والمرأة فيما دون النفس ولا بين الحر والعبد ولا بين العبدين (من جنايات البداية) ضرب رجل امرأة او على القلب فتلف عضو لا يجب القصاص لانه لايجرى بين المرأة والرجل فى الاطراف (من جناية البزازية فى الاطراف)

هند يومرق ايله زينبك اغزينه عمدا ضرب ايدوب زينبك بر ديشنى چقارسه هنده نه لازم اولور * الجواب * قصاص ممكن ايسه قصاص دكل ايسه ديت سن مرأه

(سئل فى رجل ضرب آخر بحجر فاصاب فمه فاسقط سنا من اسنانه فماذا يلزمه اجاب يلزمه فى كل سن خمس من الابل او خمسمائة درهم هذا اذا كان خطأ وان كان عمدا فعليه القصاص السن بالسن (خيرالدين افندى فى كتاب الديات)

زيد عمروك آغزينه طاش ايله عمدا ضرب ايدوب اوج ديشنى اخراج ايلسه زيد قصاصه راضى ايكن عمرو زيده ديشلرينك ديتنى وير دعكه قادر اولورمى ✵ الجواب ✵ اولماز

(القصاص واجب علينا حتى لايملك المولى ان يأخذ الدية من القاتل من غير رضاه (بدايع من الجنايات)

زيد هندك صاغ النى مفصلندن قطع ايلسه زيده لازم * الجواب * نصف ديت مرأه

(ودية المرأة نصف دية الرجل فى النفس وما دونها (غرر فى كتاب الديات)

زيد عمروك برقولنى قلج ايله جالوب جرح ايدوب بعد البرء عمروك اول قولى بالكليه عمل مانده اولسه زيده

نه لازم اولور ٭ الجواب ٭ نصف دیت (مرت مسئلته آنفا)

زید دکنك ایله عمروك بر الیله بر ایاغنی ضرب وقره بره ایدوب بعد البرء عمروك اول الیله اول ایاغی بالکلیه عمل مانده اولسه زیده نه لازم اولور ٭ الجواب ٭ دیت کامله

(وفی الرجلین الدیة وفی کل واحد منهما نصف الدیة (مجمع الفتاوی فی کتاب الجنایات) وفی الیدین الدیة وفی کل واحد منهما نصف الدیة (من المحل المزبور)

زید صغیر عمرو صغیر ایله کوره شورکن زید عمروی قالدیروب یره چالوب بر ایاغنی قرمغله بعد البرء عمروك اول ایاغی بالکلیه عمل مانده اولسه زیده نه لازم اولور ٭ الجواب ٭ نصف دیت

(صبیان اجتمعوا فی موضع یلعبون ویرمون فاصاب سهم احدهم عین امرأه فذهب والصبی ابن تسع سنین اونحو ذلك قال الفقیه ابو بکر البلخی ارش بعین المرأة یکون فی مال الصبی ولاشیٔ علی الاب وان لم یکن له مال فنظرة الی میسرة (وقال الفقیه ابو اللیث انما وجبت الدیة فی مالی الصبی لانه کان لایری للعجم عاقلة ثم انما تجب الدیة اذا ثبت رمیه بشهادة الشهود لاباقرار الصبی ولا بوجود سهم فیها لان اقراره علی نفسه باطل (مجمع الفتاوی فی فصل فی الجنین والصبی کذا فی ضمانات الفضیلیة فی الجنایة علی الصبیان یجیٔ بعینه بعد خمس مسائل (وکذا فی البزازیة فی کتاب الجنایات فی نوع آخر فی الجنایة علی الصبی)

اهل عرف طائفه سندن زید عمروك ایاقلرینه کندی الیله بغیر حق ضرب شدید ایله ضرب ایتمکله عمروك ایکی ایاغنك جمله پارمقلری دیبلرندن دوشسه زیده نه لازم اولور ٭ الجواب ٭ دیت کامله لازمه اولور

(وفی کل اصبع من اصابع الیدین والرجلین عشر الدیة لقوله علیه السلام فی کل اصبع عشر من الابل ولان فی قطع الکل تفویت جنس المنفعة وفیه دیة کاملة (هدایه فی فصل فیما دون النفس)

زید عمروی قاقوب بر یوکسك محلدن دوشورمکله عمروك ایکی ایاغی قریلوب بعد البرء ایکی ایاغی بالکلیه عمل مانده اولسه زیده نه لازم اولور ٭ الجواب ٭ دیت کامله

وفی الرجلین الدیة (مجمع الفتاوی فی کتاب الجنایات)

زید عمروك النك ایکی پارمغنی آلت جارحه ایله جرح ایدوب بعد البرء عمروك اول پارمقلری بالکلیه عمل مانده اولسه زیده نه لازم اولور ٭ الجواب ٭ هر بر پارمغیچون دیت اصبع

(وفی کل اصبع من اصابع الید عشر الدیة والاصابع کلها سواء وکل اصبع فیها ثلث مفاصل ففی احدها ثلث دیة الاصبع وما فیها مفصلان ففی احدهما نصف دیة الاصبع (مجمع الفتاوی فی کتاب الجنایات) وفی کل اصبع فیها ثلث مفاصل ففی احدها ثلث دیة الاصبع (بدایه فی الدیات)

زید عمروی قتل قصدیله آلت جارحه ایله عمروك اوزرینه هجوم ایتدکده عمرو زیدی ضربدن غیری طریق ایله خلاص ممکن اولمامغله زیدك بر قولنی آلت جارحه جرح ایدوب نفسنی تخلیص ایلسه عمروه نسنه لازم اولورمی ٭ الجواب ٭ اولماز

(قال محمد رحمه الله تعالی فی الجامع اذا شهر الرجل علی رجل سلاحا فقتله المشهور علیه لاشیٔ علیه فی المصر اوخارج المصر لانه دافع عن نفسه وهذا الدفع مباح اوواجب (من متفرقات جنایات المحیط)

زید عمروی قتل قصدیله عمروك اوزرینه آلت حرب ایله هجوم ایلسه عمرو دخی نفسنی تخلیص ایچون زید ایله جنك ایدرکن زیدك قولنی قلج ایله قطع ایدوب نفسنی تخلیص ایلسه عمروه نسنه لازم اولورمی ٭ الجواب ٭ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زید صغیر عمرو صغیرك بر کوزینی اوروب چقارسه زیده نه لازم اولور ٭ الجواب ٭ نصف دیت

(وفی مجمع النوازل صبیان یرمون سهاما فاصاب سهم احدهم عین امرأة قال ابو بکر الاسکاف غرم الصبی الدیة من ماله ان کان له مال ولاشیٔ علی ابیه وان لم یکن له مال فنظرة الی میسرة قال الفقیه

(ابو اللیث)

ابو الليث انما قال من ماله لانه كان لايرى للعجم عاقلة قال فى المحيط و به قال ابو جعفر الطحاوى وظهيرالدين المرغينانى فى ضمانات الفضلية فى الجناية على الصبيان مرمثه (من مجمع الفتاوى قبل خمس مسائل) ومن ضرب عين رجل فقلعها لاقصاص عليه لامتناع المماثلة فى القلع (من الهداية فى باب القصاص فيما دون النفس) وفى العقل اذا ذهب بالضرب الدية وكذا اذا ذهب سمعه او بصره اوشمه اوذوقه وقد روى عن عمر رضى الله تعالى عنه انه قضى باربع ديات فى ضربة واحدة ذهب بها العقل والسمع والبصر والكلام (مجمع الفتاوى فى كتاب الجنايات)

زيد عمروك مقرنسوان اولان منزلنك طشره سندن بردلكدن منزلنك ايچنه نظر ايدركن عمرو كوردكده طريق آخرايله دفع ممكن ايكن عمرو زيدك بر كوزينى اوروب چقارسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * نصف ديت

(وفى شرح الطحاوى لانعلم فيمن اطلع على بيت غيره ففقئت عينه شيئا منصوصا عن اصحابنا ومذهبهم انه هدر قال ابو بكر الرازى هذا ليس بشئ و يلزمه حكم الجناية وقال الشافعى هدر لقوله عليه السلام من اطلع على دار قوم بغير اذنهم ففقأوا عينه فلا دية ولا قصاص وعندنا هو محمول على ماذالم يمكنه دفعه لابانفقاء العين فدمه هدر بالاجماع وفى كنز الدبوسى اذا نظر فى باب دار انسان ففقأ عينه صاحب الدار لايضمن ان لم يمكنه تنحيته من غير فقأ العين وان امكنه يضمن (من ضمانات ابن الغانم فى الباب الثانى عشر من الجنايات) قال الفقيه رحمه الله لايجوز لاحد ان ينظر فى بيت غيره بغير اذنه فان فعل فقد اساء وهو آثم فى فعله فان نظر ففقأ صاحب البيت عينه فقال بعضهم لاشئ عليه وقال الآخرون عليه الضمان و به نأخذ (بستان العارفين للفقيه ابى الليث رحمة الله تعالى عليه)

زيد زوجه سى هندك بورنى و برقولاغنى ديبلرندن قطع ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * بورنى ايچون ديت مرأه وقولاغى ايچون نصف ديت

(وفى كل واحد مماهو اثنان فى البدن نصف الدية (ملتقى الابحر) ودية المرأة نصف دية الرجل فى النفس وما دونها (غرر فى كتاب الديات) روى عن عمر رضى الله عنه انه قضى باربع ديات فى ضربة واحدة (مجمع فى الجنايات ومرمثله) وفى المارن الدية (بداية) ولو قطع المارن مع القصبة لايزاد على دية واحدة لانه عضو واحد (من جنايات الهداية)

زيد قتل قصديله عمروك اوزرينه آلت حربله هجوم ايدوب عمرو دخى نفسنى تخليص ايچون زيد ايله جنك ايدركن زيدك بورنى قلج ايله جرح ايدوب نفسنى تخليص ايلسه عمروه نسنه لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه ممامر من متفرقات جنايات المحيط فى نوع آخر من كتاب الجنايات)

زيد عمروك باشنه طاش ايله ضرب وقره بره ايدوب اول ضربدن عمروك سمعى بالكليه زائل اولوب ايكى قولاغى ايشتمز اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت كامله

(وكل عضو ذهب نفعه ففيه دية وان كان قائما كيد شلت وعين ذهب ضوءها (ملتقى فى الديات) وان شج رجلا فذهب عقله اوشعر رأسه دخل ارش الموضحة فى الدية وان ذهب سمعه او بصره او كلامه لايدخل وان ذهب بها عيناه فلاقصاص و يجب ارشها وارش العينين وعندهما القصاص فى الموضحة والدية فى العينين (من جنايات الملتقى فى فصل لاقود فى الشجاج) قال محمد رحمه الله فى المنتقى رجل شج رجلا موضحة عمدا بحديد او بعصا فذهب عيناه من ذلك والعين قائمة الا انه قد ذهب الضوء فانه اقتص من ذلك كله وذكر هذه المسئلة فى الجامع الصغير وقال على قول ابى حنيفة رحمه الله لاقصاص فى الموضحة وفيها وفى البصر الارش وقال ابو يوسف ومحمد رحمهما الله فى الموضحة القصاص وفى البصر الدية (من الرابع من جنايات المحيط البرهانى فى نوع آخر فى الجنايات التى تسرى الى عضو آخر مثله فى ديات الملتقى)

زيد عمروك باشنه طاش ايله ضرب ايدوب زيدك ضربندن ناشى عمروك بر كوزى بالكليه كور مز

اولوب و برقولاغی بالکلیه اشتمز اولسه زیده نه لازم اولور ✲ الجواب * دیت کامله

(وفی العیون قال محمد رحمه الله عشرة فی الانسان فی کل واحد الدیة کاملة الانف واللسان والذکر والعقل والرأس اذا حلق ولم ینبت واللحیة اذا حلقت والصلب اذا کسر وانقطع الماء واذا سلس بوله وفی الدبر اذا طعن فلا یستمسك الطعام (من دیات الخلاصة)

زید عمروك باشنه ضرب شدید ایله ضرب ایدوب اول ضربدن ناشی عمروك عقلی بالکلیه کیدوب مجنون اولسه زیده نه لازم اولور ✲ الجواب * دیت کامله

(وفی العقل اذا ذهب بالضرب الدیة (بدایه فی الدیات مر مرارا فی هذه الصحیفة فی العمدة والمجمع فی الجنایة)

زید هندك باشنك صاچنی بالکلیه تراش ایتدکدنصکره بر سنه مرور ایدوب بتماسه زیده نه لازم اولور * الجواب ✲ دیت مرأه

(وفی شعر الرأس الدیة لانه یفوت به منفعة الجمال (هدایة فی الدیات) هذا اذا لم ینبت الی سنة (نهایه فی الدیات) وان حلق الرأس او اللحیة من رجل او الشارب یؤجل سنة فان لم ینبت تجب الدیة فی الرأس واللحیة والشارب لیس من اللحیة وفیه حکومة عدل (قاضیخان فی اول الجنایة) وفی شرح الطحاوی رجل حلق لحیة رجل او رأسه او نتفه یؤجل سنة فاذا مضت السنة ولم ینبت تجب الدیة ولا قصاص فی الشعر (خلاصه فی الثالث فی الاطراف من الدیات) وشعر الرأس واللحیة سواء (شرح الطحاوی فی الدیات)

زید عمروی ضرب شدید ایله ضرب و بلنی قره بره ایدوب اول ضربدن عمروك رجولیتی بالکلیة منقطعه اولوب جماعه قادر اولماسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت کامله

(ومن ضرب صلب غیره فانقطع ماؤه تجب الدیة (مجمع الفتاوی من الجنایات) وفی الصلب اذا رق لکن یقدر ان یجامع ففیه حکومة العدل وان لم یقدر او صار احدب ففیه دیة کاملة (من دیات الخلاصة فی آخر الثالث)

زید عمروك بلنی بچاق ایله جرح ایدوب بعد البرء عمرو اول جرحدن سلس بوله مبتلی اولوب استمساك بوله قادر اولماسه زیده نه لازم اولور ✲ الجواب ✲ دیت کامله

(لو ضرب فسلس بوله ولا یستمسك البول ففیها الدیة (قاضیخان فی اوائل کتاب الدیات)

هندك زیده عداوتی اولمغله زیدی ضیافت بهانه سیله منزلنه دعوت ایدوب زید دخی هندك منزلنه واروب اویودقده هند زیدك ذکرینك حشفه سنی بچاق ایله بالکلیه قطع ایدوب لکن زید فوت اولمیوب برء حاصل اولسه هنده نه لازم اولور * الجواب * دیت کامله

(وان قطع الحشفة کلها فان لم یمت کان فیه کمال الدیة (قبیل فصل القضاء من اجارة الخانیة) وفی الذکر والحشفة کل الدیة (مجمع الفتاوی فی کتاب الجنایات) الدیة الف دینار من الذهب وعشرة آلاف درهم ومائة من الابل (غرر فی کتاب الدیات) وفی قطع کل الذکر دیة کاملة وکذا فی الحشفة وحدها (من جنایة الخانیة) وکذا فی المتون ولا یقطع طرف عبد بطرف حر ولا طرف عبد بطرف عبد ولا الصحیح باشلاء ولا الرجال بالنساء (فی الثالث من جنایة البزازیة) ولو قطع من الحشفة ففی العمد القصاص وفی الخطأ الدیة (فی الثالث من جنایة الخلاصة)

زید قلج ایله عمروك بورننی دبندن چالوب قطع ایلسه زیده نه لازم اولور ✲ الجواب * دیت (مرت مسئلته مرارا)

زید عمروك صول قولاغنی یومرق ایله اوروب عمروك قولاغی بالکلیه اشتمز اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * نصف دیت (مرت مسئلته)

زید عمروك بورننه ماشه ایله ضرب ایتمکله عمروك بورنی یاره اولوب بعد البرء عمروك قوت شامه سی بالکلیه فائته اولوب اصلا رایحه استشمام ایده ماسه زید، نه لازم اولور ✲ الجواب * دیت کامله

زید عمروک طولی توفنکنی الوب یدنده ایکن توفنك عمروک صنعنسز یدك یدنده اتیلوب قورشونی زیدك یکاغنه اصابت ایتمکله یکاغنی جرح وکمکنی قیرسه زید مجرد توفنکك یکاغمی قیردی دیو عمرودن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید جاعه متحمله اولمیان هند صغیره یه زنا ایدوب فرجله دبری اراسنی یرتوب ایکیسنی بر ایتمکله هند بولنی استمسا که قادره اولماسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت مرأه

(وکذا لوضرب فسلس بوله ولایستمسك البول ففیها الدیة (من جنایات الخانیة)

زید عمروک بلنی بچاق ایله جرح ایدوب بعد البرء اول جرحدن سلس بوله مبتلی اولوب استمساك بوله قادر اولماسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت کامله (مرت مسئلته آنفا)

(نوع آخر)

زید عمروک باشنی عصا ایله ضرب ایدوب متلاحمة شج ایتدکدنصکره برء تام حاصل اولدقده اوزرنده صاچ بتوب اصلا اثری قالماسه عمرو زیددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوشج رجلا فالتحمت ونبت الشعر ولم یبق لها اثر یسقط الارش وعند ابی یوسف رحمه الله یجب ارش الالم وهو حکومة عدل وعند محمد رحمه الله اجرة الطبیب وکذا لوجرحه یضرب فزال اثره وان بقی فحکومة عدل بالاجماع (من جنایات ملتقی الابحر) لاشیٔ علیه سوی ثمن الادویة واجرة الطبیب قال هذا قول محمد واما علی قولهما اذا اندمل لایجب شیٔ وعلیه الفتوی

(عمدة الفتاوی للصدر الشهید)

زید عمروک باشنه ضرب ایدوب دریسنی واتنك انجق برمقدارینی کسوب متلاحمة شج ایتدکدنصکره بعد البرء اثری قالسه زیده نه لازم اولور * الجواب * حکومت عدل

وفی المتلاحمة حکومة عدل (بدایه)

زید عمروک باشنك صاغ جانبنه طاش ایله اوروب جرح ایتمکله بعد البرء عمروک صاغ کوزینه ضعف طاری اولوب کالاول کورمز اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * حکومت عدل

بوصورتده حکومت عدل نه در * الجواب * عمرو قول فرض اولنوب بو اثرایله و بو اثرسز تقویم اولنور قیمتلرینك تفاوتی نه مقدار اولورایسه دیتدن اولمقدار حکومت عدلدر

(مثلا بو اثرایله عشر قیمتی ناقص اولورسه دیتك عشری لازم اولور

(وتفسیر حکومة العدل علی ما قاله الطحاوی ان یقوم مملوکا بدون هذا الاثر و یقوم به الاثر ثم ینظر الی تفاوت ما بین القیمتین فان کان نصف عشر القیمة یجب نصف عشر الدیة (هدایه فی فصل الشجاج وفی قاضیخان وعلیه الفتوی)

(فبین حکومة عدل بقوله فیقوم عبدا بلا هذا الاثر ثم معه فقدر التفاوت بین القیمتین من الدیة هوالحکومة فیفرض ان هذا الحر عبد وقیمته بلاهذا الاثر الف درهم ومعه تسعمائة دراهم فالتفاوت بینهما مائة درهم وهی عشر الالف فیؤخذ هذا التفاوت من الدیة وهی عشرة آلاف درهم فعشره الف درهم فهو حکومة العدل و به یفتی احتراز عماذکره الکرخی الخ

(درر غرر فی الدیات)

اهل عرف طائفه سندن زید عمروی اخذ وحبس ایدوب اشکنجه ایدرکن عمروک باشنی سجم ایله صاروب شدت اوزره صقدقده اندن ناشی کوزلرینه ضعف طاری اولوب کالاول کورمز اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * حکومت عدل

(ضرب عینه فاصاب شیٔ مما ینقص به العین ففیه الحکومة لاالقصاص (من المحیط البرهانی فی نوع العین من الجنایات)

زید عمروک قلج ایله اویلوغنه اوروب قبه اتنی جیروب بعدالبرء اصلا اثری قالماسه عمرو زیددن مرهم بها

نا منه نسنه المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وفيما سوى الجايفة من الجراحات التى من البدن اذااندفعت ولم يبق لها اثر لاشئ فيه وعند ابى يوسف فيه ارش الالم وعند محمد اجرة الطبيب وان بقى لها اثرففيها حكومة العدل (بدايع فى فصل ماالذى يجب فيه الارش غير مقدر من الجنايات)

زيد عمروك برایاغنی آلت جارحه ايله ضرب وجرح ايتدكدنصكره بعد البرء عمروك اول اياغى بالكليه عمل ماندہ اولميوب لكن اعرج اولسه زيده نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ حكومت عدل

(وفى الساعد حكومة العدل (من المحيط البرهانى فى نوع العدل من الجنايات) قال الكرخى لايجب فى الحال وينظر المأل يعنى البرء (ضمانات فضيلية فى نوع من الاطراف)

زيد عمروك بركوزينى ضرب وجرح ايدوب بعد، برء تام حاصل اولدقده اوجرحدن ناشى عمروك كوزينه ضعف طارى اولوب كالاول كورمز اولسه زيده نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ حكومت عدل

(ضرب عينه فابيضت بفصل ناظرها ففيه الحكومة لا القصاص

(من المحيط البرهانى فى نوع العين من الجنايات)

زيد عمرو ايله چكشدكده عمروك قاصغنه دپمه ايله اوروب عمرو اول ضربدن فتقه مبتلا اولسه زيده نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ حكومت عدل

(الحاصل فى الاطراف ان فوت جنس منفعته على الكمال اوازال جمالا مقصودا فى الآدمى على الكمال يجب كمال الدية لاتلاف النفس من وجه فيلحق بالاتلاف من كل وجه تعظيما للآدمى فنقول فى الانف الدية وكذا فى المارن والارنبة (مجمع الفتاوى فى كتاب الجنايات)

زيدعمروك قولنى آلتجارحه ايلهضرب وجرح ايدوب بعده برء تام حاصل اولدقده اصلا اثرى قالميوب بطشنه خلل كلمامشيكن عمرو تغلبا مرهم بها نامنه زيدك شو قدر اقچه سنى السه زيد مبلغ مزبورى عمرودن استرداده قادر اولور مى ❊ الجواب ❊ اولور

(يفهم جوابه مما مر من الهداية قبل ورقتين تخمينا ومن البدايع قبل ثلث مسائل)

زيد عمروك برقولنى آلت جارحه ايله ضرب وجرح ايدوب بعد البرء عمروك اول قولنك بطشنه خلل كلوب اول قوليله كالاول بطشه قادر اولماسه زيده نه لازم اولور ❊ الجراب ❊ حكومت عدل

(ان مالاقصاص فيه من جنايات مادون النفس وليس له ارش مقدر ففيه حكومة عدل

(بدايع فى الجنايات)

زيد عمروك صول النك كفنى قلج ايله جرح ايدوب بعدالبرء عمروك اول النك درت بارمغنه خلل كلوب كالاول بطشه قادر اولماسه زيده نه لازم اولور ❊ الجواب * حكومت عدل

(يفهم جوابه مما مر من البدايع قبل خمس مسائل)

زيدك صغيراوغلى عمرو بكرك صغير اوغلى بشرك كوزينى اوق ايله اوروب چيقاروب عمروك مالى اولماسه بكر زيده مجرد عمرو اوغلك اولمغله بشرك كوزينك ديتنى مالكدن اداايله ديمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(قال ابوبكر رحمه الله صبيان يرمون سهما فاصاب سهم احدهم عين امرأة وهوابن تسع سنين ونحوه فالدية فى مال الصبى ولاشئ على الاب وان لم يكن له مال فنظرة الى ميسرة قال ابو الليث رحمه الله تعالى وانمااوجب الدية فى مال الصبى لانه لايرى للعجم عاقلة (فى جناية الصبيان من القنية وكذلك فى الخلاصة والبزازية والنوازل والعمادية)

برطائفه طائفهٔ اخرى ايله جنك ايدركن طائفهٔ اوليدن زيدك پارمقلرى كسلوب قاطعى معلوم اولماسه زيد طائفهٔ اخرايه مجرد سزكله جنك ايدركن كسلمكله پارمقلريمك ديتنى ويرك ديمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(فان قيل الظاهر اولئك القوم قتلوه لانهم خصماء اجيب بان الظاهر يصلح حجة للدفع لا للاستحقاق (غاية البيان فى القسامة) وان وجد فى برية ليس بقربها عمارة فهو هدر وتفسير القرب ماذكرنا من استماع الصوت (هدايه فى القسامة)

(فيما يحدث فى الطريق والحائط المائل)

(قلفاتجى اولان زيد قزغان ايله قطران قينادوب قزغانى اذن سلطانى يوغيكن طريق عامده وضع ايتدكدنصكره اعمى اولان عمرو طريقدن مرور ايدركن قزغاندن سورچوب قزغانك ايچنه دوشمكله بر قولى محترق اولوب بعد البرء عمروك اول قولى بالكليه عمل مانده اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * نصف ديت

(ولو وضع فى الطريق جمرا فاحرق شيئا يضمن لانه متعد فيه (هدايه فى باب ما يحدث الرجل فى الطريق من الجنايات) وفى اليدين الدية وفى احديهما نصف الدية (من المحل المزبور ملخصا)

زيد طريق عام اوزرنده اولان اغاجى قطع ايدركن عمروك جاريه سى هند طريقدن مرور ايدوب اغاج زيدك قطع وفعلندن ناشى هندك اوزرينه دوشوب هند فوت اولسه عمرو هندى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

دية عبد اوامة قيمته فان بلغت اى قيمتهما دية حر وهى عشرة آلاف درهم اوحرة وهى خمسة آلاف درهم نقص من كل منهما عشرة اى عشرة دراهم اشعارا بانحطاط درجة الرقيق عن الحر وتعيين العشرة باثر عبد الله بن عباس رضى الله تعالى عنهما ولوكانت القيمة اكثر من عشرة آلاف من الدرهم فى العبد ومن خمسة آلاف فى الامة وعند ابى يوسف والشافعى تجب قيمته بالغة ما بلغت وفى الغصب معتبرة قيمته اى قيمة كل منهما بالغة ما بلغت فلو غصب عبدا قيمته مائة دينار وهلك فى يده يلزمه تلك القيمة وما قدر من دية الحر قدر من قيمة القن لان القيمة فى القن كالدية فى الحر لانه بدل الدم (درر غرر فى فصل دية عبد اوامة من كتاب الجنايات)

زيد بر يوكسك محلدن بر بيوك طاش يوارليوب اول طاش عمروه طوقنوب قره بره ايتمكله عمرو فى الحال فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(وفى مجموع النوازل القى فى نهر طاحونة شاة ميتة فسال بها الماء الى الطاحونة فخربتها حتى كان النهر محتاجا الى الكرى وعلم انها خربت من ذلك وفى الذخيرة وينبغى ان يقال لواستقرت الميتة فى الماء كما القاها ثم ذهب لم يضمن على كل حال لان ذهابها بعد ذلك مضاف الى الماء وان ذهب على فور القائه يضمن لان الذهاب حينئذ يضاف الى الملقى وله فى الشرع نظائر كثيرة منها ارسال الدابة فتصيب شيئا (ضمانات فضيلية فى ضمان السبب)

بر وقف حمامك حمامجيسى زيد حمامك عرصه سنده اوطون يقمق ايچون اعداد اولنان موضعده معتاد اوزره اوطون يغدقدنصكره زيدك صنعنسز اوطون يقلوب طريقدن مرور ايدن عمروه اصابت ايتمكله عمرو هلاك اولسه ورثه سى مجرد عمرو اوطونكدن هلاك اولدى ديو زيددن ديت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(من قتله الحجر بغير فعل البشر فهو بالاجماع هدر (مولانا خير الدين افندى فى باب جناية البهيمة فى كتاب المعاقل)

زيدك بنا ووقف ايلديكى چشمه دن حيوانات سقى اولنمق ايچون عرصه سنده حفر ايتديكى حوضه زيدك صنعنسز عمروك قزى هند صغيره دوشوب بوغولسه عمرو هندك ديتى نامنه زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (ستجئ مسئلته بعد)

زيدك ملك ديوارى طريق عامه مائل اولوب انهدامه متوجه اولمغله قوكشيلرى زيده ديواريكى نقض ايله ديو تقدم واشهاد ايتدكلرندنصكره زيد نقض ايتميوب نقض ممكن اوله جق مدت مرور ايتدكدنصكره ديوار مارهدن بكر و بشرك اوزرلرينه يقلوب هلاك اولسه لر مزبورلرك ديتلرى

زيده لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(ان مال الى طريق عام فلكل احد مسلما كان او ذميا صبيا مأذونا او عبدا مأذونا الخصومة فاذا تقدم وقال ارفع حائطك فانه مائل كفاه والاشهاد للتحرز عن الانكار ولو قال ينبغى لك ان تهدم فانه مشورة لا اشهاد ولو انهدم ونفر منه دابة فاصابت رجلا ومات او وضع على الطريق شيئا فنفرت الدابة منه واصابت رجلا ومات لا يضمن الواضع ولا صاحب الحائط و يصح الطلب بالتفريغ عند الحاكم وغيره والاشهاد ان يقول اشهد وانى تقدمت عليه فى هدم حائطه هذا فاذا اشهد ولم ينقضه يضمن وان كان فى طلب العمال وانهدم لا يضمن لانه لم يقصر وان امهله الحاكم بعد الاشهاد مدة فانهدم والتلف فى مدة التأجيل يضمن لان الحق ليس للحاكم ذلك فلا يفيد تأجيله فان اجله من اشهد ان كان مال الى طريق عام لا يصح تأخيره وان الى دار انسان واشهد المالك يصح تأخيره

(بزازيه فى كتاب الجنايات فى الخامس فى الاشهاد على المائل)

زيدك منزلنك ديوارى جارى عمروك اهل وعيالنك مرورايده جكلرى محله مائل اولوب تلف نفس احتمالى غالب اولمغله عمرو زيده ديواريكى نقض ويا اصلاح ايله ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا مال الحائط الى طريق المسلمين فطولب صاحبه بنقضه واشهد عليه فلم ينقضه فى مدة يقدر على نقضه حتى سقط ضمن ما تلف به من نفس اومال (بدايه فى فصل الحائط من كتاب الجناية)

هندك ملك منزلنك ديوارى جارى زيدك منزلنك ديوارى اوزرينه مائل اولوب لكن زيد ديواريكى هدم ايله ديو تقدم واشهاد ايتمدين هندك ديوارى زيدك ديوارى اوزرينه يقلوب زيدك ديوارى دخى منهدم اولسه هنده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما تقدم آنفا ومن البزازية)

(فى جناية البهيمة والجناية عليها)

زيدك جاموسى مرعاده كزركن زيدك صنعنسز عمروى سوسوب اهلاك ايلسه عمروك ورثه سى زيده مجرد جاموسك اهلاك ايلدى ديو عمروك ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(جرح العجماء جبار يعنى فعل العجماء هدر (هدايه من جناية البهيمة)

برقريه اهاليسندن زيدك اوكوزى نطوح اولوب ضررى متعين اولمقده اهالى زيده اوكوزيكى ضبط ايله ديو تنبيه وتقدم ايتدكلرندنصكره زيد اصغا ايتميوب صاليو يرمكله اوكوز عمروك دابه سنى سوسوب اهلاك ايلسه عمرو دابه سنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(سئل فى رجل له ثور نطح بقرة رجل فكسرها هل يضمن صاحب الثور ام لا اجاب هى العجماء التى فى الحديث الذى رواه مالك والامام احمد والبخارى ومسلم واصحاب السنن الاربعة وهو قوله صلى الله عليه وسلم * العجماء جرحها جبار * يعنى هدر فالمراد بالعجماء كل حيوان سوى الآدمى والمراد بجرحها اتلافها سواء كان بجرح او غيره فلا يضمن صاحب الثور ما فعل ثوره ولا صاحب كل دابة ما فعلت دابته من فعل ينقطع نسبتها من مالكها او راكبها او سائقها او قائدها

(خير الدين افندى فى جناية البهيمة)

زيدك صغرتماجى عمرو زيدك صغرلرينى رعى ايدركن بكر قاطرينى بلا حافظ مرعايه صاليويروب بعده اول صغرلركرى عمروك صنعنسز قاطرى سوسوب اهلاك ايلسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى العدة لو ادخل بقرا يضرب بالقرن فى السرح فضرب جحشا فقتله لا يضمن صاحبه اشتر يست درخانهٔ يكى درآمد فاصاب بعير صاحب الدار ان ادخله بغير اذن صاحب الدار يضمن وان ادخله باذنه لا يضمن والبعير المغلم وغير المغلم سواء والمغلم هو الذى سكر من فرط شهوته

(من العمادية فى ضمان الدية)

ابناء سبیلدن زید وعمروك آتلری برخانده باغلو طوررلركن زیدك آتی بوشانوب زیدك صنعنسز عمروك آتنی دبمكله عمروك آتنك برایاغنی صقات ایلسه زیده ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(رجل اوقف دابة فی سوق الدواب فاتلف الدابة شیئا لایضمن صاحبها لان ایقاف الدابة فی سوق الدواب یكون باذن الوالی فلایكون مضمونا (قاضیخان فی فصل فیما یضمن بالنار وما لا یضمن من كتاب الغصب)

زیدك كلبی عقور اولوب ضرری متعین اولدقده برقاج كمسنه‌لر زیده كلبكی ضبط ایله دیو تنبیه وتقدم ایتدكلرندنصكره زید اصغا ایتمیوب صالیویرمكله اول كلب عمروك ایاغنی اصیروب جرح ایتمكله عمرو اول جرحدن ناشی متأثرا فوت اولسه ورثه‌سی عمروك دیتنی زیددن المغه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(رجل له كلب عقور كلمامر علیه مار یعضه فعض انسانا هل یجب علیه الضمان ان تقدموا الی صاحب الكلب قبل العض یضمن وان لم یتقدموا فیه قبل العض لایضمن بمنزلة الحائط المائل قال قاضیخان فی كتاب الحظر والاباحة من فتاواه فی هذه المسئلة فینبغی ان لایضمن اذا لم یكن من صاحبه اشلاء وفی شرح الطحاوی ولو اغری كلبا حتی عقر رجلا لاضمان علی المغری عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی (فی جنایات الدواب من ضمانات العمادیة)

زیدك عقور اولمیان كلبی زیدك صنعنسز هند حامله طلایوب هند مستبین الخلقه برجنین میت القا ایلسه هند زیددن نسنه المغه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(یفهم جوابه مما مر آنفا من ضمانات العمادیة)

زید آتنه بنوب ملك عرصه‌سنده طوررکن عمرو صغیر زیدك امرنسز آتك آردینه كلوب آتی دورتمكله آت قیج ایاغیله عمروی دپوب قتل ایلسه ورثه سی مجرد آتك قتل ایلدی دیو عمروك دیتی نامنه زیددن نسنه المغه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(سئل عن نخس دابة وعلیه راكب بغیر امره فنفحت الناخس برجلها فقتله هل علی الراكب ضمان بسببه ام لا اجاب لاضمان بسببه علیه ودمه هدر (ابن النجیم)

زید ملك عرصه سنده آتنك اوزرنده طوررکن عمرو آتك آردینه كلوب آتی اورکتمكله آت قیج ایاغیله عمروی دپوب فوت اولسه ورثه سی مجرد آتك دپوب فوت اولدی دیو عمروك دیتنی زیددن المغه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(والوقوف فی ملكه والسیر علیها یعنی فی الطریق سواء فیه وفی العدة سار علیها وفی الطریق فنخسها غیره بغیر اذنه فالقت راكبها وقتله ضمن عاقلة الناخس الدیة ولو نفحت الناخس هدر دمه لانه طالب لحتفه فهو الجانی علی نفسه (فی جنایة الدواب من ضمانات الفضیلی)

زید طریق عامده آتنی یولاردن طوتوب یدرکن عمرو آتك آردینه كلوب طوقندقده آت عمروی قیج ایاغیله دپوب عمرو فوت اولسه ورثه‌سی زیددن عمروك دیتی نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(ویضمن الراكب كل ما اصابت الدابة بیدها او برأسها او كدمت او خبطت لاما نفحت برجلها او ذنبها وان اوقفها یؤاخذ بنفحة الذنب والرجل ایضا وكل ما ضمنه الراكب ضمنه السائق والقائد وما لایضمن لایضمنان (فی الرابع من جنایة البزازیة)

زید شاكردی عمرو صغیری ولیسی اذننسز تفرجگاهه كوتوروب بعده صغیر تفرجگاهده زیدك امرنسز برآته بنوب كندوسی یورودركن آت صغیری یره چالوب صغیر فوت اولسه ورثه‌سی زیددن دیت المغه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(واذا حمل الرجل الصبی الحر علی دابة قال له امسكها والحامل لیس بولی الصغیر فسقط الصبی عن الدابة ومات یضمن الحامل سواء كان الصبی یستمسك علی الدابة او لا یستمسك لانه صار غاصبا

للصغير بحمله على الدابة وغاصب الصغير ضامن اذا هلك بامر يمكن التحرز عنه والسقوط عن الدابة يمكن التحرز عنه بعد الحمل عليه ولانه صار مستعملا للصبى فى عمل من اعماله وهو امساك الدابة بغير اذن وليه ومن استعمل صبيا بغير اذن وليه وهلك بسبب استعماله يضمن (احكام الصغار فى مسائل الجنايات

(فصل)

زيد عمروك باركيرينى توفنك ايله خطأ جرح وقتل ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(مرت مسئلته من غصب الاشباه ومن دعوى القاعدية فى اوائل كتاب الغصب)

زيد عمروك قيون كوپكنى قتل ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(اذا تعدى شخص على كلب لآخر معلم فاتلف هل يضمن له قيمته ام لا اجاب نعم يضمن قيمته له (ابن النجيم)(فضع) الكلب المعلم بحراسة وماشية وصيد ونحوها جاز بيعه و يغرم متلفه عندنا (جامع الفصولين فى الفصل الثالث والثلثين (دية الكلب المعلم اربعون درهما ودية الماشى خلف الغنم عشرون درهما ودية الكلب المزارعة قفيزان من الطعام ودية كلب البيت عشرون درهما

(من شرح الطحاوى نقله صرة الفتاوى فى باب الجناية على البهيمة)

زيدك اوكوزى عمروك تارلاسنه كيردكده عمرو اول اوكوزى زيدك اذنيسز الوب كندى منزلنه كوتوروب برقاچ كون حبس ايتدكدنصكره اوكوز آجلقدن عمروك يدنده هلاك اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(وان وجد دابة فى كرمه اوزرعه فحبسها فى منزله فهلك ضمن قيمتها لصاحبها (من المحيط البرهانى فى الخامس عشر من الغصب) وفى العدة ومن وجد فى زرعه او كرمه دابة وقد افسدت الزرع فحبسها فهلكت ضمن ولو اخرجها المختار ان اخرجها وساقها فهلكت يضمن وان اخرجها ولم يسقها لايضمن وكذا لواخرج دابة الغير عن زرع الغير (من جنايات العمادية فى جناية الدابة مثله فى جناية الخانية من جناية الدابة)

زيدك مركبى عمروك تارلاسنه كيردكده عمرو مركبى طوتوب برقولاغنى دبندن قطع ايلسه زيد مركبك نقصان قيمتنى عمروه تضمينه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(وفى غصب الذخيرة اذا قطع اذن الدابة او بعضه ضمن النقصان (من ضمانات العمادية فى الجناية على الدابة (قطع اذن الدابة اوبعضه اوذنبها ضمن النقص جعل قطع الاذن نقصا يسيرا

(جامع الفصولين فى الفصل الثالث والثلثين)

زيد عمروك اوكوزينك كوزينه دكنك ايله ضرب ايدوب اوكوزك بركوزينى چيقارسه عمرو اوكوزك ربع قيمتنى زيده تضمينه قادراولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(وفى عين الفرس او البغل او الحمار او بعير الجزار اوبقرته ربع القيمة (ملتقى الابحر فى جناية البهيمة وفى عين حمار وبغل وفرس وبقرة جزاروجزور ربع القيمة (جامع الفصولين فى الثالث والثلثين)

زيد عمروك اتنك بركوزينى طاش ايله اوروب چيقارسه عمرو اتنك ربع قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(رجل ضرب عين فرس وما اشبهه مثل البقر والحمار ففيه ربع القيمة على الاتفاق وان كان الغنم والمعز وما اشبههما يجب فيه ما نقص من القيمة (من شرح الارشاد) لما روى انه عليه السلام قضى فى عين الدابة بربع القيمة وهكذا قضى عمر رضى الله عنه لان اقامة العمل بها انما يمكن باربع اعين عيناها وعينا المستعمل لها فصارت كانها ذات اعين اربع فيجب الربع بفوات احدها

(درر غرر فى الجناية على البهيمة)

زيد عمروك اتنك بركوزينه عمروك اذنيسز طوزاكوب اتك كوزينى چيقارسه عمرو اتك ربع قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(ومن فقأ عینی عبد فان شاء سیده دفعه الیه واخذ قیمته اوامسکه ولاشیٔ له وعندهما ان امسکه فله ان یضمنه نقصانه (ملتقی الابحر فی فصل دیة العبد من کتاب الجنایات)

زید عمروك قاطرینك اپاغنه طاش ایله ضرب ایتمکله قاطرك اپاغی قریلوب طوپال اولسه عمرو قاطری زیدك اوزرینه رد ایدوب قیمتنی زیده تضمینه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولور

(واذا غصب دابة وقطع یدیها فلاخیار للمالك بل یضمنه القیمة وترك الدابة علیه وکذلك لوکان شاة اوبقرة فذبحها کان الجواب کذلك وقد روی فی روایة اخری ان فی مأکول اللحم للمالك الخیار ولم یذکر محمد فی مسئلة الشاة ما اذا اراد ان یأخذ الشاة بعد الذبح ویضمنه النقصان هل له ذلك روی الحسن عن ابی حنیفة ان له ذلك قال شیخ الاسلام وقد ذکر محمد فی کتاب الغصب مایدل علی هذاقال شمس الائمة الصحیح انه لیس له ذلك (من المحیط البرهانی فی الثانی من الغصب)

زیدك اتی ملك عرصه سنده مربوط ایکن عمرو اتنی زیدك اذنسز عرصهٔ مزبورده زیدك اتی یاننه ربط ایتدکده عمروك اتی زیدك اتنی دپوب قیچ اپاغی قرسه زید آتنی عمروك اوزرینه رد ایدوب قیمتنی عمروه تضمینه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ربط حماره فی موضع فجاء آخر وربط حماره فی ذلك الموضع فعض احد الحمارین الاخر فان کان لهما ولایة علی ذلك الموضع بان لم یکن طریق العامة ولاملك احد فلا ضمان والا فان کان المتأخر هوالعاض ضمن صاحبه وان کان الاول فلا (من غصب التاتارخانیة وکذلك فی ضمانات الفضیلیة)

زید عربه سنه اوطون تحمیل ایدوب طریق عامدن مرورایدرکن عمرو آتی ایله عربه نك دینکلی یاننه اوغرایوب آتی سورد کده عمروك فعلندن دنکل باشنده اولان چوی آتك قرننه اصابت ایتمکله دلوب آت هلاك اولسه زیده ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز
(یفهم جوابه ممامر من ضمان الفضیلی قبله)

زید بارکیرینه بنوب عمروی قتل قصدیله آلت حربله عمروك اوزرینه هجوم ایدوب عمرو دخی نفسنی تخلیص ایچون زید ایله جنك ایدرکن عمرو زیدك بارکیرینی اهلاك ایدوب نفسنی تخلیص ایلسه عمروه ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جوابه ممامر من البدایع فی نوع آخر قبل کتاب الدیات)

زیدك اوکوزی عمروك تارلاسنه کیردکده عمرو اوکوزك بوکرینی جرح ایدوب بعده برء تام حاصل اولدقده اثری قالیوب قیمتنه نقصان ترتب ایلمسه زید مجرد اوکوزیمی جرح ایتدك دیو عمرودن نسنه المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (یفهم جوابه ممامر من البدایع قبل ثلث اوراق تخمینا)

(فی جنایة الرقیق والجنایة علیها)

زیدك قولی عمرو بکری آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایلسه عمروه نه لازم اولور ❊ الجواب ❊ قصاص

(ولایجوز اقرار العبد التاجر فی شیٔ من الجراحات والجنایات عمدا کانت اوخطأ لان هذا لیس من التجارة ما خلا القتل العمد فان فیه القصاص فهذا یجوز اقراره علیه وکذلك لو اقر بسرقة یجب علیه فیها القطع اذ لایجب علیه القتل فانه یصدق وکذلك لو اقر بقذف رجل مسلم بالزنا یجب علیه فیه حد القذف وکذلك لواقر بالزنا اربع مرات وجب علیه حد الزنا الجلد ولایکون علی العبد رجم ولایجوز اقرار العبد التاجر بمهر امرأة لان هذا لیس من التجارة وکذلك لایجوز اقراره بالکفالة بالنفس ولا بالمال وهذا معروف فلا یلزم هذا ولا المهر حتی یعتق
(من باب اقرار العبد التاجر فی اصل امام محمد رحمه الله تعالی)

زیدك قولی عمرو زیدك اذنسز بکری آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایتدکدنصکره عمرو فوت اولسه بکرك ورثه سی زیددن بکرك دیتی نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر
(ولایقاد بمملوکه ای لایقتل المولی ولکن یعزر بقتل قن ومدبر ومکاتب وام ولد له

(من جنايات القهستانى)

زيدك قولى عمرو بكرى قتل ايتدكدنصكره عمرو اباق ايدوب غائب اولسه بكرك ورثه سى مجرد قولك اولمغله بكرك ديتنى مالكدن بزه وير ديو زيده جبره قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(فان مات العبدقبل ان يختار شيئا بطل حق المجنى عليه لفوات محل حقه (درر)

زيدك قولى عمرو بكرى خطأ قتل ايلسه بكرك ورثه سى زيده عمروى بزه تسليم ايله ياخود بكرك ديتنى وير ديمكه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولورلر

(فاذا جنى العبد جناية خطأ قيل لمولاه اما ان تدفعه بها اوتفديه (بدايه فى باب جناية المملوك من كتاب الجنايات)

زيدك قولى عمرو آته بندكده زيدك آخر قولى بكر بشر صغيرى واليسى اذنسز عمروك امريله عمروك آردينه بندروب بعده عمرو آتدن اينزكن اياغى ايله بشرى دوشرمكله بشر يارهلنوب متأثرافوت اولدقدنصكره بشرك ورثه سى عمروى جنايتى ايچون زيددن السهلر ورثه زيده بكر بشرى آته بندرديكيچون بكرى دخى بزه تسليم ايله ديمكه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(فلو جنى عبد خطأ فان شاء مولاه دفعه بها ويملكه وليها وان شاء فداه بارشها حالا فان مات العبد قبل ان يختار شيئا بطل حق المجنى عليه وان بعد ما اختار الفداء لايبطل (ملتقى فى جناية الرقيق)

(فصل)

زيد عمروك قولى بكرى عمدا توفنك ايله جرح وقتل ايلسه عمرو زيدى قصاص ايتدرمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته غير مرة)

زيد عمروك آزادلوسى بكرى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايدوب بكر انجق عمروى ترك ايلسه عمرو زيدى قصاص ايتدرمكه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(ولمولى ام الولد والمدبر وولديهما استيفاء القصاص كما فى القن ولوقتل المكاتب ان لم يكن وفاء فلمولاه ولاية استيفاء القصاص ومعتق البعض اذا قتل عاجزا ذكر فى المنتقى انه لايجب القصاص عند ابى حنيفة رحمه الله واذا قتل المكاتب وترك وفاء وورثة اخرى سوى المولى لايجب القصاص لجهالة المستوفى فان اجتمع المولى والوارث على استيفاء القصاص لايقتل ايضا لان قبل اجتماعهما المستوفى ليس بعلو وان م قتل المكاتب وترك وفاء وليس له وارث سوى المولى يجب القصاص فى قول ابى حنيفة وابى يوسف رحمهما الله وقال محمد رحمه الله لايستوفى المولى وهو رواية عن ابى يوسف رحمه الله تعالى (فى الباب الخامس من جنايات نقد الفتاوى)

زيد عمروك قولى بكرى دكنك ايله ضرب وقره بره ايدوب بكر اول ضربدن صاحب فراش اولوب قالقمدين متأثرا فوت اولسه عمرو بكرك قيمتنى زيددن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور اكر قيمتى ديت حره بالغه ايسه اون درهم نقص اولنور

(دية العبد قيمته فان كانت قدر دية الحر اواكثر نقصت عن دية الحر عشر دراهم (ملتقى الابحر فى باب جناية الرقيق) ومن قتل عبدا خطأ فعليه قيمته لايزاد على عشرة الاف درهم فان كانت قيمته عشرة آلاف درهم اواكثر قضى له بعشرة آلاف الاعشرة (بدايه فى فصل من الديات)

زيد عمروك قولى بكرك برالنى قلج ايله قطع ايلسه عمرو بكرك نصف قيمتنى زيددن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(ولاقصاص بين الرجل والمرأة فيما دون النفس ولابين الحر والعبد ولابين العبدين (فى باب القصاص فيمادون النفس من البداية) فامامن قطع اطراف العبد يجب نصف قيمته بالغة ما بلغت فى الصحيح من الجواب الا فى رواية عن محمد رحمه الله انه يجب فى قطع يد العبد خمسة آلاف الاخمسة (من مبسوط السرخسى فى باب جناية العبد كذا فى الدرر تفصيله فى تصحيح القدورى)

زيد عمروك قولى بكرك كوركى التنه خنجر ايله ضرب وجرح ايدوب لكن جوفنه واصل اولميوب بعده بره

(تام)

تام حاصل اولد قده اثری قالسه زیده نه لازم اولور * الجواب * نقصان قیمتی ضامن اولور

(ومن فقأ عینی عبد فان شاء سیده دفعه الیه واخذ قیمته اوامسکه ولاشیء له وعندهما ان امسکه فله ان یضمن نقصانه (ملتقی الابحر فی فصل دیة العبد من کتاب الجنایات)

زید عمروک قولی بکرک باشنه عصا ایله ضرب ایدوب مثلا حمة شج ایتدکدنصکره بعده البرء اثری قالسه زیده نه لازم اولور * الجواب * نقصان قیمتی ضمان لازم اولور (مرت مسئلته آنفا)

(باب القسامة)

زید بر قریه قربنده کسنه نک ملکی اولمیان موضعده میت بولنوب لکن بدننده اصلا اثر قتل وخنق وضرب اولماسه قریهٔ مزبوره اهالیسنه قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولاقسامة ولادیة علی احد فی حق میت لااثر به (من قسامة الدرر کذا فی اوائل القسامة من الملتقی کذا فی الهدایة) القسامة هی ایمان تقسم علی اهل المحلة الذین وجد القتیل فیهم میت به جرح او اثر ضرب او خنق او خروج دم من اذنه او عینیه وجد فی محلة او اکثره سواء کان معه رأس اولا او نصفه مع رأسه لا یعلم قاتله (درر غرر فی باب القسامة من الجنایات)

هند بر محله ده واقع ملک منزلی ایچنده مجروحة مقتوله بولنوب قاتلی معلوم اولماسه اهالیء محله یه قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو وجد قتیل فی دار نفسه تدی عاقلته ورثته عند ابی حنیفة لان الدار حال ظهور القتل لورثته والدیة علی عاقلتهم وعندهما وعند زفر لاشیء فیه وبه یفتی (من قسامة الدرر) ولو وجد الرجل قتیلا فی دار نفسه فدیته علی عاقلته لورثته عند ابی حنیفة وقال ابو یوسف ومحمد وزفر رحمهم الله لاشیء فیه لان الدار فی یده حین وجد الجرح فیجعل کانه قتل نفسه فیکون هدرا (هدایه فی القسامة)

زید عمروک بر محله ده واقع ملک منزلنده مستقلا ساکن ایکن جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه عمروه یاخود اهالیء محله یه قسامه ودیت لازمه اولورمی (الجواب * اولماز

(واذا وجد الضیف فی دار المضیف قتیلا فهو علی رب الدار عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی وقال ابو یوسف ان کان نازلا فی بیت علی حدة فلا دیة ولاقسامة وان مختلطا فعلیه الدیة والقسامة (من قسامة التاتارخانیة نقلا عن مجموع النوازل) واذا وجد الضیف قتیلا فی دار المضیف فهو علی رب الدار عند ابی حنیفة رحمه الله وقال ابو یوسف ان کان نازلا فی بیت علی حدة فلا دیة ولاقسامة (ظهیریه فی المقطعات من الجنایات)

زیدک دکرمنده دکرمنجی اولان عمرو مستقلا ساکن ایکن دکرمن ایچنده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه زیده قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(وروی عن ابی یوسف رحمه الله اذا کانت الدار مفرغة وهی مغلقة فوجد فیها قتیل فالقسامة والدیة علی عاقلة رب الدار وهو قول ابی حنیفة فابو حنیفة یعتبر الملاک دون السکنی فصار وجود السکنی وعدمها بمنزلة العدم وابو یوسف یرجح السکنی علی الملاک عند الاجتماع فان لم یکن ثمه سکنی یعتبر الملاک (من المحیط السرخسی قبیل کتاب الجنایات) والملاک هم اصحاب الرقبة والسکان هم المستأجرون والمستعیرون والمرتهنون واذا وجد القتیل فی دار فیها سکان وار بابها غیب فالدیة والقسامة علی ارباب الدار فی قول ابی حنیفة وقال ابو یوسف علی السکان (تاتارخانیة فی القسامة)

زید بر وقف خانک اوطه لرندن برنده اجرت ایله مستقلا ساکن ایکن اول اوطه ایچنده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه اول خانک سائر اوطه لرنده اجرت ایله ساکن اولان کمسنه لره قسامه ودیت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل فی قریة موقوفة علی مصالح الحرمین الشریفین هل علی اهلها قسامة ودیة ام لا ولا دیة علیهم فیمن یوجد بارضها قتیلا اجاب لاقسامة ولادیة علی اهلها وقد صرح علماؤنا بان القتیل اذا وجد بارض موقوفة علی ارباب معلومین فالقسامة والدیة علی الموقوف علیهم وان کانت موقوفة

على الفقراء والمساكين فلا قسامة ولا دية والدية على بيت المال قالوا اذا وجد فى وقف المسجد الجامع فهو كما اذا وجد فى نفس الجامع فالدية على بيت المال وهذا من هذا القبيل

(خير الدين افندى فى باب القسامة)

برقريه اهاليسندن ايكى طائفه قريه يه صوت استماع اولنميوب كسنه نك ملكى اولميان صحراده بربرلريله محاربه ايدرلركن ايچلرندن زيد جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه مزبورلره قسامه وديت لازمه اولور * الجواب * اولماز

(اذا اقتتل الفريقان من المسلمين عصبية ثم اجلوا عن قتيل ولا يدرى قاتله فانه تجب القسامة والدية على اهل المكان الذى وجد القتيل فيه ولم يجعل قتيل عدوه لان الفريقين مسلم ولم يمكن حمل القتل عليهما لثبوت حمل امر المسلمين على الصلاح ولما بقى حال القتيل مشكلا اوجبوا القسامة والدية على اهل المكان لوقوع الشك فى القاتل ولم اوجبوا على عدوه لعدم ورود النص بايجابهما على غير اهل المكان

(محيط برهانى فى القسامة ملخصا)

برقريه اهاليسندن برقاج كسنه لر قريه يه صوت استماع اولنميوب كسنه نك ملكى اولميان خالى موضعده اوتوررلركن ايچلرندن زيد جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه ورثه سى سائره مجرد زيدك رفيقلرى اولمقله زيدك ديتنى ويرك ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولو وجد القتيل فى فلاة من الارض فان كانت ملكا لانسان فالقسامة والدية على عاقلته وان لم يكن لها ملك وكان فى موضع يسمع منه الصوت فعلى اقرب القبائل الى ذلك الموضع وان لم يسمع الصوت فدمه هدر (فى باب القسامة من ضمانات الظهيرية)

تركمان طائفه سندن ايكى قبيله برقريه يه صوت استماع اولنوب كسنه نك ملكى اولميان خالى يرده بربرلريله محاربه ايدرلركن ايچلرندن زيد جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قريهٔ مزبوره اهاليسنه قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(اهل بخارا افترقوا فرقتين ويقاتلون للعصبية جهلا احدهما كلابادى والاخر دروازكى وجد بينهما قتيل لا يعرف قاتله تجب القسامة والدية على تلك المحلة (بزازيه فى كتاب الجنايات فى نوع فى القسامة)

برقريه يه صوت استماع اولنميوب كسنه نك ملكى اولميان صحراده زيد جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه مجرد اول قريه اهاليسندن بعض كسنه لرك طاپو ايله تصرفلرنده اولان تارلالره صوت ايشدلمكله قريهٔ مزبوره اهاليسنه قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من الظهيرية قبل)

اراضى ميريه دن اولوب برقريه اهاليسندن زيدك طاپو ايله تصرفنده اولان خالى تارلاده عمرو جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قريهٔ مزبوره يه صوت استماع اولنمايجق زيده ياسائر اهالى يه قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا وجد فى ارض قرية وهى الى بيوت قرية اخرى اقرب فان كانت الارض التى وجد فيها القتيل مملوكة فهو على صاحب الارض وان لم تكن مملوكة فهو على اقرب القريتين

(من المحيط البرهانى فى باب القسامة)

يرى ارض ميرى وكرومى برقريه اهاليسندن زيدك ملكى اولان خالى باغده عمرو جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قريهٔ مزبوره يه صوت استماع اولنمايجق زيده ياخود سائر اهالى يه قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر من الظهيرية قبل سبع مسائل وقبل ثلث مسائل)

(فصل)

زيدك ساكن اولديغى ملك منزلنده عمرو جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه زيده قسامه وديت لازمه

اولور مى * الجواب * اولور

(اذا وجد الرجل قتيلا فى دار ابيه او ابنه او المرأه فى دار زوجها فالدية والقسامة على صاحب الدار (ذخيره كذا فى جناية الخانية فى باب الشهادة)

زيد زوجه سى هند ايله زيدك ملكى اولان منزلده ساكنلر ايكن هند اول منزلده مصلوبة مقتوله بولنوب قاتلى معلوم اولماسه زيده قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الذخيرة واذا وجدت المرأة قتيلة فى دار زوجها فالدية على صاحب الدار (تاتارخانية من كتاب الجنايات) ولا يحرم الزوج عن الميراث (من ديات الوجيز للسرخسى فى باب القسامة من الجنايات) وجدت المرأة قتيلة فى دار زوجها ففيها قسامة ودية ولا يحرم الزوج عن الميراث (من ديات الوجيز للسرخسى) ولو وجد الحر قتيلا فى دار ابيه او امه او المرأة فى دار زوجها ففيه القسامة والدية على العاقلة ولا يحرم من الميراث (من قسامة نقد الفتاوى)

هندك اوغلى عمرو ايله قزى زينب وعمروك زوجه سى خديجه هندك ساكنه اولديغى ملك منزلنه واروب كيجه ايله جمله سى هند ايله براوطه ده ياتورلر كن ايچلرندن خديجه مجروحة مقتوله بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قسامه وديت يالكز هنده مى لازمه اولور يوخسه جمله سنه مى * الجواب * يالكز هنده

فى الذخيرة وجد الرجل قتيلا فى دار فان ادعى ولى القتيل القتل على صاحب الدار تجب الدية والقسامة على صاحب الدار وان ادعى ولى القتيل القتل على رجل آخر فلا تجب القسامة والدية على صاحب الدار (تاتارخانية فى الحادى عشر من القسامة)

زيدك يرى دخى ملك باغى ايچنده عمرو جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه زيده قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد عمروك يرى دخى ملك باغچه سى ايچنده مصلوبا مقتول بولنوب قاتلى معلوم اولماسه عمروه قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

برقاج كمسنه لر كمسنه نك ملكى اولميان صحراده چادر قوروب ساكنلر ايكن زيد چادر ايچنده جريحا مقتول بولنوب قاتلى معلوم اولماسه اول كمسنه لره قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(وان لم يكن فى ملك احد بان وجد فى خيام او فسطاط فعلى من يسكن الخيام والفسطاط وعلى عواقلهم القسامة والدية لان صاحب الخيمة اخص بموضع الخيمة من اهل العسكر بمنزلة صاحب الدار اذا وجد فيها قتيل لا على اهل المحلة كذا هنا (من البدايع فى الجنايات) واذا وجد القتيل فى العسكر فى فلاة من الارض فهو على القبيلة الذين فى رحالهم لانهم اذا نزلوا فى فلاة كل قبيلة اما اذا نزلوا مختلفين تجب على اقرب اهل الاخبية اليه على من فى الخيام جميعا (غاية البيان فى باب القسامة)

زيدك تحت اجاره سنده اولوب مستقلا ساكن اولديغى دكرمنده عمرو جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه زيده قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(سئل ابو السعود العمادى عن رجل آجر داره الى زيد ثم وجد فيها قتيلا ولم يعلم قاتله فهل تجب ديته على اهل المحلة او على مالك الدار اجاب لا تجب على صاحب الدار اذا لم يتصرف فيها ولا تجب على اهل محلة المقتول ايضا كالضيف اذا نزل فى بيت رجل فوجد فيه قتيلا ولم يعلم قاتله وكان البيت فى يده مستقلا ولم يكن مالكه ساكنا معه فيه حيث لا تجب القسامة والدية على مالكه فالحاصل ان من استأجر او استعار منزلا او حانوتا ووجد فيه قتيلا حال كونه مستقلا فى يده سواء كان المنزل او الحانوت وقفا او ملكا فهو فى حكم من وجد قتيلا فى ملكه فيجعل كانه قتل نفسه وكان دمه هدرا وبه يفتى وهو قول ابى يوسف رحمه الله تعالى والقضاة مأذونون على العمل على القضاء بهذا القول حتى لو حكم الحاكم بخلافه لا ينفذ حكمه وقال فى محيط السرخسى وعند ابى يوسف لا يلزم على المالك لان ولاية التدبير تكون بالسكنى

كما تكون بالملك الاترى ان النبى صلى الله تعالى عليه وسلم جعل القسامة والدية على اليهود وان كانوا سكانا بخيبر (صرة الفتاوى فى باب القسامة من كتاب الجنايات) واذا وجد الرجل قتيلا فى قبيلة فى الكوفة وفيها سكان يسكنون فيها باعارة اواجارة وفيها من قد اشترى من دورهم واهل الخطة ذكر ان القسامة والدية على اهل الخطة دون السكان والمشترين وقدروى عن ابى يوسف رحمه الله روايتان فى رواية تجب القسامة والدية على السكان ولا تجب على الملاك لان القسامة والدية امر ثبت نصا بخلاف القياس لان الشرع جعلهم قتله من حيث الحكم وهذا خلاف القياس والنص انما اوجب القسامة على السكان لا على الملاك بيانه فى حديث عبد الله بن سهل قال ان النبى عليه السلام انما اوجب القسامة والدية على يهود خيبر وهم كانوا ساكنين بخيبر ولم يكونوا املاكا فان الملك فى خيبر كان للمسلمين والنبى عليه السلام دفعها الى اليهود معاملة بالنصف وماثبت نصا بخلاف القياس يراعى بماورد به النص والدليل على صحة هذا مالو وجد فى سفينة قتيل فان القسامة تجب على ساكنها لا على مالكها

(من المحيط البرهانى فى باب القسامة من الجناية ملخصا)

(فصل)

زيد بر قريه ایچنده عمروك ملك عرصه سنده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قسامه وديت يالكز عمروه مى لازمه اولور يوخسه جمله قريه اهاليسنه مى * الجواب * يالكز عمروه لازمه اولور

(مرت مسئلته من تعليقات المرحوم شيخ الاسلام انقروى محمد افندى رحمه الله)

بر محله ده واقع زيدك ساكن اولديغى ملك منزلنده عمرو جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قسامه وديت يالكز زيده مى لازمه اولور يوخسه اهالئ محله نك جمله سنه مى

* الجواب * يالكز زيده لازمه اولور

(ولو وجد فى ارض رجل فى جنب قرية ليس صاحب الارض منها فهو على صاحب الارض

(من قسامة الملتقى)

برقاج كمسنه لر زيدك ساكن اولديغى ملك منزلنه واروب اوتوررلركن ايچلرندن عمرو جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قسامه وديت اصحاب مجلسه مى لازمه اولور يوخسه زيده مى

* الجواب * زيده لازمه اولور

(واذا وجد فى دار انسان قتيل وفيها خدمة وغلمان فالقسامة والدية على صاحب الدار دونهم

(شرح الطحاوى فى القسامة)

برقاج كمسنه لر زيدك ساكن اولديغى ملك باغچه سنه واروب صحبت ايدرلركن ايچلرندن عمرو جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قسامه وديت اصحاب مجلسه مى لازمه اولور يوخسه زيده مى

* الجواب * زيده لازمه اولور

(واذا وجد الضيف قتيلا فى دار المضيف فهو على رب الدار عند ابى حنيفة وقال ابو يوسف ان كان نازلا فى بيت على حدة فلادية ولاقسامة وان كان مختلطا بالمضيف فعليه الدية والقسامة

(ظهيرية فى المقطعات من الجناية)

برقاج كمسنه لر زيدك يرى دخى ملك باغنه واروب زيد ايله اوتوررلركن ايچلرندن عمرو جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قسامه وديت جمله يه مى لازمه اولور يوخسه يالكز زيده مى * الجواب * يالكز زيده

(مرت مسئلته غير مرة آنفا)

زيدك دكرمننده دكرمنجى اولان عمرو مستقلا ساكن ايكن بكر و بشر دكرمنده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قسامه وديت زيد وعمرودن قنقيسنه لازمه اولور * الجواب * عمروه

زيد عمروك ملك منزلنده عاريت طريقيله مستقلا ساكن ايكن بكر منزل مزبورده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قسامه وديت زيد وعمرودن قنغيسنه لازمه اولور * الجواب * زيده

(مرت مسئلته من صرة الفتاوى ومن المحيط البرهانى قبل ست مسائل)

زید برمحله اهالیسندن عمروك تصرفنده اولان ملك خانی ایچنده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه سائر اهالی‌یه قسامه ودیت لازمه اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولماز

(مامر من الذخیرة جواب لهذا السؤال)

زید عمروك ساکن اولدیغی ملك منزلنده جریحا قتیل بولنوب بعده عمروك خدمتکاری بکر زیدی بن قتل ایلدم دیو اقرار ایدوب زیدك حصرا وارثی اوغلی بشر بکری اقرارمز بورنده تصدیق ایتدکدنصکره بشر موجب قتل ایله بکری مطالبه ایتمیوب عمروه مجرد منزلکده جریحا قتیل بولنمغله زیدك دیتنی ویر دیو جبره قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(مرت مسئلته من تعلیقات المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی قبل ورقة)

(فصل)

دکانلری سکانلنك ملکاری اولان چارشو ایچنده واقع طریقده زید جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه اول چارسو اصحابنه قسامه ودیت لازمه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(اما الاسواق التی تکون فی المحلات فهی محفوظة بحفظ اهل المحلة وکذا فی السوق العالی اذا کان یسکنها فی اللیالی اوکان فیهـا لاحد دار مملوکة تکون القسامـة والدیة علیـه لانه یلزم صیانة ذلك الموضع فتوصف بالتقصیر فیجب موجب التقصیر کذا فی مبسوط فخر الاسلام وفی المنتقی وجد قتیل فی صف من السوق فان کان اهل ذلك الصف یبیتون فی حوانیتهم فدیة القتیل علیهم والا فالدیة علی ملاك الحوانیت (معراج الدرایة)

زید برمحله اورتاسنده طریق عامده جریحا مقتول بولنوب قاتلی معلوم اولماسـه اهالیٔ محله‌یه قسامه و دیت لازمه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(واذا وجد القتیل فی محـلة لایعلم من قتله استحلف خمـسـون رجلا منهم یتخیرهم الولی بالله ماقتلناه ولا علمناله قاتلا واذا حلفوا قضی علی اهل المحلة بالدیة (بدایة فی باب القسامة)

زید برمحله ایچنده اولان طریق عامك اوزرنده عمروك قپوسی قارشوسنده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه قسامه ودیت یالکز عمروه می لازمه اولور یوخسه اهالیٔ محله‌نك جمله‌سنه می * الجواب * جمله‌سنه لازمه اولور

(ولو وجد القتیل فی المقام الذی لیس ملکا لاحد وانما هو لجماعة المسلمین فان الدیة علیهم (من المحیط البرهانی فی القسامة)

اوج قریه‌یه صوت استماع اولنوب کمسنه‌نك ملکی اولمیان خالی یرده زید جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه قسامه ودیت جمله‌یه می لازمه اولور یوخسه اقرب قری اهالیسنه می * الجواب * اقرب قری اهالیسنه

(وان وجد القتیل بین قریتین اوسکتین کانت القسامة والدیة علی اقرب القریتین اوالسکتین الی القتیل هـذا اذا کان صوت اهل القریتین یبلغ الی الموضع الذی وجد فیه القتیل وان لم یبلغ فلا شیٔ علی واحد من اهل القریتین (من الخانیة فی باب الشهادة فی الجنایات مثله فی المتون)

ایکی قریه‌یه قربده مساوی اولوب قریتینه آواز اشـیدیلوب کمسنه‌نك ملکی اولمیان خالی موضعده زید جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسـه قریتین مزبورتینك اهـالیلرینه قسامه ودیت لازمه اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولور

(وان وجد بین قریتین ارضهما وطریقهما ملك لقوم فهو علی الرؤس وهـذا قول محمد وان وجد فی ارض قریة لکنه اقرب الی بیوت قریة اخری ان کانت الارض ملکا فعلی المالك والا فعلی اقربهما وسـئل محمـد اذا وجد بین قریتین اهوالی اقربهما الی الحیطان اوالارضین قال ان الاراضی لیست فی ملکهم وانما تنسب الیهم کما ینسب الصحاری فعلی اقربهما بیوتا وانما یراعی حال المکان الذی یوجدفیه ان مملوکا فعلی الملاك القسامة والدیة علی عاقلتهم وان مباحا الا انه فی ایدی المسلمین فالدیة فی بیت المال

ذكر هذا القيد هلال والكرخى وذكر شيخ لاسلام وان وجد فى محلة فالقسامة عليهم والدية عليهم وعلى عاقلتهم لان اهل المحلة قتلوه حكما فلو كان قتلوه حقيقة لكان عليهم وعلى عاقلتهم ولو وجد فى دار صبى فالقسامة والدية على عاقلته لا عليه اجماعا وان فى دارها فالقسامة عليها والدية على عاقلتها واذا انقرض اهلها يحلف خمسون ثم تقسم الدية على اقرب القبائل من قومها

(بزازية فى كتاب الجنايات فى نوع فى القسامة)

(برقصبه محلاتندن ايكى محله اراسنده واقع محلتينه آواز ايشيدلوب كسنه نك ملكى اولميان خالى موضعده زيد جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه اول موضعك محلتينه قربى برابر اولمجق محلتين اهاليرينه قسامه وديت لازمه اولورمى ❋ الجواب ❋ اولور (مرت مسئلته آنفا)

ايكى قريه يه قربده مساوى اولوب صوت استماع اولنوب كسنه نك ملكى اولميان خالى موضعده زيد جرح اولنوب بعده زيد قريهٔ اخرايه نقل اولندقدنصكره قريهٔ اخراده اولجرحدن فوت اولوب جارحى معلوم اولماسه قسامه وديت اول ايكى قريه اهاليرينه مى لازمه اولور يوخسه قريهٔ اخرى اهاليسنه مى ❋ الجواب ❋ اول ايكى قريه اهاليرينه لازمه اولور

(ولو جرح فى محلة اوقبيلة فحمل مجروحا ومات فى محلة اخرى من تلك الجراحة فالقسامة والدية على اهل المحلة التى جرح فيها وعند ابى ليلى لاشئ على المحلتين والصحيح قولنا لان القتل حقيقة وجد فى المحلة الاولى دون الاخرى لان الموت اتصل بذلك الجرح لان ازهاق الروح من مولدات فعله وفعله هو الجرح فصار قتيلا ولهذا وجب القصاص اوعلم قاتله واذا كان صاحب فراش استند اليه

(فى باب القسامة من المحيط للامام السرخسى)

(فيما يتعلق بدعوى القتل والقسامة)

زيد جرح اولندقده بنى عمرو جرح ايتدى ديوب بعده زيد فوت اولدقده ورثه سى عمرودن زيدى سن جرح وقتل ايتدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب ورثه نك مدعارى ثابت اولماسه مجرد زيد بنى عمرو جرح ايتدى ديمكله موجب قتلى عمروك اوزرينه اجرايه قادر اولورلرمى ❋ الجواب ❋ اولمازلر

(اذا قال المجروح قتلنى فلان ثم مات لم يقبل قوله فى حق فلان ولا بينة الوارث ان فلانا آخر قتله بخلاف ما اذا قال جرحنى فلان ثم مات فبرهن ابنه ان فلانا آخر جرحه يقبل كما فى شرح المنظومة (من جنايات الاشباه) وفى المنتقى رجل جرح وقال فلان قتلنى ثم مات واقام وارثه بينة على رجل آخر انه قتله لاتقبل بينته

(تاتارخانية فى اوائل الثامن والعشرين من كتاب الجنايات)

زيد عمروك منزلنده مجروح اولوب جارحندن سؤال اولندقده زيد بنى بكر جرح ايلدى عمروايله دعوى وخصومتم يوقدر ديدكدنصكره زيد اول جرحدن فوت اولدقده ورثه سى عمرودن زيدى سن جرح وقتل ايلدك ديو دعوى ايلسه لر مسموعه اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(رجل جرح رجلا فاشهد المجروح على نفسه ان فلانا لم يجرحه ثم مات المجروح فلاشئ على فلان ولاتقبل البينة عليه وان عفى المجروح اوالاولياء بعد الجرح قبل الموت جاز العفو استحسانا (كذا فى فتاوى المسعودى من جنايات الدرر قبيل باب القود فيما دون النفس) قوله رجل جرح رجلا فاشهد المجروح الخ يخالف هذا الاطلاق (فاما ما فى البزازية فى آخر الفصل من كتاب الجنايات وهو مانصه اشهد المجروح ان فلانا لم يجرحه ومات المجروح ان كان جرحه معروفا عندالحاكم والناس لايصح اشهاده وان لم يكن معروفا صح انتهى (عزمى زاده)

زيد جرح اولندقده جارحم عمرو دربكر و بشر ايله دعوى وخصومتم يوقدر ديدكدنصكره زيد اول جرحدن فوت اولدقده ورثه سى بكر و بشردن زيدى سز جرح وقتل ايلديكز ديو دعوى ايلسه لر مسموعه اولورمى ❋ الجواب ❋ اولماز

(اشهد المجروح ان فلانا لم يجرحه ومات المجروح منه ان كان جرحه معروفا عندالحاكم والناس لايصح اشهاده وان لم يكن معروفا صح لاحتمال الصدق فان برهن الوارث فى هذه الصورة ان فلانا

(كان)

كان جرحه ومات منه لايقبل لان القصاص حق الميت ولهذا يجرى فيه سهام الارث و يقضى ديونه والمورث كذب شهوده (من المحيط البرهانى فى متفرقات الجنايات كذا من ثالث جنايات البزازية لازيادة ولانقصان قبيل باب نوع فى الشجاج)

زيد جرح اولندقده عمرو بنى جرح ايتدى ديو اشهاد ايدوب عمروك جرحى عندالحاكم والناس معروف اولميوب بعده زيد اول جرحدن فوت اولدقده ورثه‌سى عمرودن زيدى سن جرح وقتل ايلدك ديو دعوى ايلسه‌لر مسموعه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(اذا جرح الرجل عمدا اوخطأ فقال المجروح لم يجرحنى فلان ثم مات من ذلك كان قوله ولاسبيل للورثة على الفلان لانهم خلف الميت وبعدما قال لم يجرحنى لاسبيل عليه فكذلك الوارث (من المبسوط للسرخسى فى باب الوصية من الوصايا)

زيد برمحله ايچنده كسنه‌نك ملكى اولميان خالى موضعده جريحا قتيل بولنوب محلهٔ مزبوره اهاليسنه قسامه وديت لازمه اولدقدنصكره ورثه‌سى اول محله اهاليسندن عمرودن زيدى سن قتل ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب ورثه مدعالرينى اثبات ايده ماسه‌لر محلهٔ مزبوره اهاليسندن قسامه وديت ساقطه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(ادعى ولى القتيل على رجل بعينه من اهل المحلة فالقسامة والدية على حالهما فى ظاهر الرواية وروى عبد الله ابن المبارك عن ابى حنيفة رحمه الله ان القسامة تسقط كذا روى عن محمد وقال ابو يوسف القياس ان تسقط القسامة لا انا تركناه للاثر فلوشهد شاهدان من اهل المحلة عليه لاتقبل على ظاهر الرواية عن ابى حنيفة رحمه الله لان الخصومة بعد هذه الدعوى قائمة فكان الشاهد منهما لانه يقطع الخصومة عن نفسه بشهادته (فى اوائل الفصل الثالث من قسامة البدايع)

زيد برقريه‌يه صوت استماع اولنوب كسنه‌نك ملكى اولميان خالى موضعده جريحا قتيل بولندقده ورثه‌سى قريهٔ اخرى اهاليسندن عمرودن زيدى سن قتل ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب ورثه مدعالرينى اثبات ايده ماسه‌لر حالا ورثه قريهٔ اولى اهاليسنه قسامه ايتدروب مزبورلردن ديت المغه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(ولو ادعى ولى القتيل على رجل من غير اهل المحلة فقد ابرأهم عن القسامة والدية (ظهيرية فى باب القسامة من الجنايات (وان ادعى الولى على واحد من اهل المحلة بعينه لم تسقط القسامة عنهم وان ادعى على واحد من غيرهم سقطت عنه قال الامام جمال الاسلام وعن ابى حنيفة ومحمد ان القسامة تسقط فى الوجه الاول ايضا والصحيح هوالاول (من تصحيح القدورى)

زيدك صغير اوغلى عمرو برنهرده جريحا قتيل بولندقده زيد اول نهره قريب اولوب اهاليسى قوم محصور اولان برمحله اهاليسندن بكرك قولى بشر ايچون عمروك قاتلى بشردر محلهٔ مزبورهنك سائر اهاليسى ايله اصلا دعوام يوقدر ديدكدنصكره زيد محلهٔ مزبوره اهاليسندن خالددن عمروى سن قتل ايلدك ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد اهاليسى قوم محصور اولان قريه ايچنده كسنه‌نك ملكى اولميان خالى يرده جريحا قتيل بولندقده زيدك منحصرا وارثى عمرو قريهٔ مزبوره اهاليسندن بكر وبشر ايچون زيدك قاتلى بكر وبشردر قريهٔ مزبورهنك سائر اهاليسى ايله اصلا دعوام يوقدر ديدكدنصكره عمرو زيد قريه‌كز ايچنده قتيل بولندى ديوب سائر اهاليسندن زيدك ديتى نامنه نسنه المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(قال لآخر لادعوى لى عليك اليوم ليس له ان يدعى عليه بعد اليوم (فى باب ما يبطل دعوى المدعى من دعوى القنية) لان البراءة حصلت لهم من ابراء هم الورثة عن الدية وهذا صحيح لانه مال انتقل اليهم (المرحوم شيخ الاسلام عطاء الله افندى)

برقريه اهاليسندن زيد اغاجدن دوشوب يا صويه بوغيلوب يا آتشه يانوب هلاك اولدقده اهل عرف طائفه‌سى سائر اهاليدن عشر ديت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(ظهرانه اخذها منهم بغير حق فى باب الشهادة بالقتل من كتاب الجنايات ويفهم جوابه من هذه المسئلة)

زيد عمروى خطأ قتل ايتمكله زيد عمروك ديتنى ورثه سنه ويردكده اهل عرف طائفه سندن بكر زيددن عشر ديت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى ❊ الجـواب ❊ اولماز

(يفهم جواب هذا السؤال بتمامه آنفا من الدرر)

زيد عمروى بر محله ايچنده تفنك ايله اوروب قتل ايتدكده اهل عرف طائفـه سـندن بكر محلهٔ مزبوره اهاليسندن محله كزده قان اولمش ديو عشر ديت نامنه ظلما شوقدر اقچه‌لرينى السـه اهالئ محله مبلغ مزبورى بكردن استردادة قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولورلر

(وكان على المرتشى رد ماقبض (قاضيخان فى ادب القاضى (وعلى المرتشى رد ماقبض (فى الاول من الفصولين (قع سن) وفى السير الكبير الرشوة لاتملك (عك وغيره) قاض اوغيره دفع اليه لاصلاح المهم ثم ندم الدافع له ان يستردمنه مادفع اليه (قنية فى الهبة المـصوب لو قائما يأخذه مثليا اولا (جامع الفصولين فى الثالث والثلثين) ومن غصب شيئاله مثل كالمكيل والموزون فهلك فى يده فعليه مثله (هداية فى الغصب)

(كتاب الوصايا)

زيد متوفانك ديونى ادا اولنمدين تركه‌سندن وصاياسى تنفيذ اولنورمى ❊ الجواب ❊ اداء دين مقدمدر

(ومن اوصى وعليه دين يحيط بماله لم تجز الوصية لان الدين مقدم على الوصية (هـداية) اوصت بتجهيزها وتكفينها من مهرها الذى على زوجها فالوصية باطلة (بزازية)

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيد ملك باغنى عمروه وصيت ايلسه وصيت مزبوره صحيحه اولورمى ❊ الجـوا ب ❊ اولماز

(شرائط صحة الوصـية ان يكون الموصى من اهل التبرع فلا تصح من الصبى والمجنون (من وصايا البدايع) اربعة نفر لاتجوز وصيتهم الصـبى والمجنون والعبد والمكاتب (خزانة الفقه) لاتجوز وصية الصبى اذا لم يكن مراهقا وكذا لوكان مراهقا عندنا ولاتجوز وصية المدبر والعبد وام الولد والمكاتب مات عن وفاء اوعن غيروفاء ومعتق البعض كذلك فى قول ابى حنيفة لانه بمنزلة المكاتب والمجنون بمنزلة الصبى (قاضيخان فى فصل من تجوز وصيته من الوصايا)

زيد خسته اولوب عقلى بالكليه زائل ايكن ملك منزلنك ثلثنى عمروه وصيت ايدوب بعده زيد فوت اولسه وصيت مزبوره صحيحه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد صغير مرض موتنده ثلث مالنى عمروه وصيت ايلسه وصيت مزبوره صحيحه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته قبل هذا)

طقسان ياشنده اولوب معتوه اولان زيد شوقدر اقچه سنى عمروه وصيت ايلسه وصيت مزبوره صحيحه اولورمى ❊ الجـواب ❊ اولماز والمعتوه كالمجنون (من جنايات البداية)

زيد مريض اولوب معتقل اللسان ايكن اشارت ايله ثلث مالنى برجهته وصيت ايدوب بعده معتقل اللسان ايكن مصرا فوت اولسه ورثه سى وصيت مزبوره يى طوتمامغه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(وقالوا فى معتقل اللسـان اعتقل لسـانه بضم التاء اذا احتبس عن الكلام ولم يقدر عليه ان امتد ذلك وقدره التمرتاشى بسـنة وهو على اشارته فحكمه حكم الاخرس والا فلا قال فى الحقايق يعتبر اشارته عند الشـافعى وعندنا لايعتبر لاحتمال ان يخف مابه من المرض فنطق لسانه قائم فلا ضرورة الى قيام الاشارة مقام العبارة وروى عن ابى حنيفة رحمه الله انه قال اذادامت العقلة الى وقت الموت يجوز اقراره بالاشارة يجوز له الاشهاد عليه لانه عجز عن النطق بمعنى لايرجى زواله فكان كالاخرس قالوا وعليه الفتوى (اصلاح ايضاح فى مسائل شتى كذا فى وصايا الدرر)

هند مریضه معتقلة اللسان ایکن اشارت معلومه سیله ثلث مالنی برجهت بره وصیت ایتدکدنصکره عُقلَه سی فوتنه دك ممتده اولوب معتقلة اللسان ایکن مصرة فوت اولسه ورثه سی وصیتی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(مریض لایقدر علی الکلام لضعفه الا انه عاقل فاشار برأسه بوصیة قال محمد بن مقاتل جازت وصیته باشارته واصحابنا لم یجوزوا وقال الناطفی ذکر فی الکیسانیات رجل اصابه الفلج وذهب لسانه وعجز عن الکلام لمرض فاشار او کتب فطال ذلك وتقادم العهد فان حکمه یکون حکم الاخرس وقال الناطفی اراد بقوله طال ذلك ای مضت السنة علی ذلك (قاضیخان فی فصل فی مسائل مختلفة من کتاب الوصایا) اعتقل لسان المریض فقیل له اوصیت بکذا وکذا فاشار برأسه ای نعم لم یصح الا ان یطول الاعتقال فیصیر کالاخرس (جامع الفصولین فی احکام الایماء)

زید خسته ایکن دیلی طوتلوب اول حالده ثلث مالندن بعض اشیاسنی اشارت ایله برجهته وصیت ایتدکدنصکره عُقلَه سی فوتنه دك ممتده اولوب معتقل اللسان ایکن مصرا فوت اولسه ورثه سی وصیتی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته قبل مسئلة)

زید عمروه مرض موتنده مالکدن شوقدر اقچه وجوه خیره وصیت ایله دیدکده عمرو سکوت ایدوب بعده فوت اولسه مجرد سکوت ایتمکله عمرو وصیت ایتمش اولورمی (الجواب * اولماز

(واذا قرئ صك الوصیة علی رجل فقیل له اهو کذا فاشار برأسه بنعم لایجوز ذلك وکذا اذا امتنع عن الکلام لاجل المرض وهو یقدر علی الکلام (قاضیخان فی فصل فیما یکون وصیة وفیما لایکون من الوصایا)

زید مرض موتنده عمرو ذمتنده اولان درتیوز غروشم النورسه فلان محله ده چشمه بنا اولنسون دیو وصیت ایدوب بعده فوت اولدقده عمرو مفلس اولمغله مبلغ مزبور عمرودن النمق ممکن اولماسه اول محله اهالیسی مجرد زید وصیت ایتمشیدی دیو ثلث مالندن اولقدر غروش ایله ورثه یه چشمه بنا ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید مرض موتنده ازادلو قوللری عمرو وبکره یوزر غروش وصیت ایتدکدنصکره زید وصیت مزبوره دن رجوع ایدوب بعده فوت اولسه عمرو وبکر وصیت مزبوره یه بناء ترکهٔ زیددن نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ویجوز للموصی الرجوع عن الوصیة لانه تبرع لم یتم فجاز الرجوع عنه کالهبة وقد حققناه فی کتاب الهبة ولان القبول یتوقف علی الموت والایجاب یصح ابطاله قبل القبول کما فی البیع واذا صرح بالرجوع اوفعل مایدل علی الرجوع کان رجوعا

(فصل)

زید ثلث مالم وجوه بره صرف اولنه دیو وصیت وتنفیذینه عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره ایکی سنه مرورنده زید طقوز کیسه غروشم واردر ثلثی اوچ کیسه در عمرو فوتمدنصکره وجوه بره صرف ایلسون دیوب بعده زید فوت اولسه مجرد بویله دیمکله وصیت اولیدن رجوع ایتمش اولورمی * الجواب * اولماز

(اوصی بوصایا وکتب لها صکا ثم مرض بعد ذلك فاوصی بوصایا اخر ایضا وکتب صکا آخر ان لم یذکر فی الصك الثانی انه رجع عن الوصیة الاولی یعمل بهما جمیعا (فی الفصل الاول من وصایا الفتاوی الکبری بعلامة النون (اذا سمی الموصی به ولم یسم الوصیة الاولی لم یکن رجوعا وکان بینهما (من وصایا المبسوط وفیه تفصیل

زید شوقدر اشیاسنی اوغلنك اوغلی عمروه وصیت ایتدکدنصکره عمرو زیدك حیاتنده فوت اولسه وصیت مرقومه باطله اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اوصی لانسان بثلث ماله ثم مات الموصی له قبل موت الموصی بطلت وصیته (قاضیخان فی فصل

فيمن يجوز وصيته من كتاب الوصايا)

زيد جمله مالنى برجهته وصيت ايدكدنصكره مصرا فوت اولسه ورثه سى ثلثدن زياده ده وصيتى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(جازت بالثلث الاجنبى وان لم يجز الوارث (غرر) اذا وقف الرجل ارضه فى مرضه فهو جائز من الثلث لانه تبرع والتبرع من المريض بمنزلة الوصية المضافة الى مابعد الموت فيعتبر من الثلث كما لو اوصى بان يوقف ارضه بعد موته (من المحيط البرهانى فى الخامس عشر من الوقف)

زيد جمله املاكنى برجهته وصيت ايدوب بعده مصرا بلا وارث فوت اولسه امين بيت المال املاك مزبوره يه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فبالثلث تجوز للاجنبى اجازت الورثة اولا و بكل المال باجازتهم وان لم يكن له وارث يجوز اجاز السلطان ومن له بيت المال ام لا (من اوائل وصايا البزازية)

زيد جمله اشياسنى زوجه سى هنده وصيت ايدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب زوجه سى هنددن غيرى وارثى اولماسه امين بيت المال اول اشيايه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(المرأة اذا اوصت بنصف مالها او كل مالها للزوج المال كله له النصف بحكم الوصية والنصف الاخر بحكم الارث (من وصايا الخلاصة قبيل الفصل الرابع كذا فى البزازية) ولا لوارثه الا باجازة الورثة (من وصايا ملتقى الابحر) سئل فى زوجين لاوارث لواحد منهما سوى الاخر ارادا ان لا يخرج تركة واحد منهما بغير زوجه فما الحيلة اجاب الحيلة ان يوصى كل واحد منهما للآخر بجميع ماله ولا يمنعه بيت المال عندنا لانه غير وارث والله تعالى اعلم (خيرالدين افندى من كتاب الوصايا)

هند مرض موتنده برزمرد كوپه سنى اوغلى عمروه وصيت ايدكدنصكره هند مصرة فوت اولدقده سائر ورثه وصيتى مجيزلر اولوب عمرو كوپه يى السه سائر ورثه اجازتلرينه نادملر اولوب كوپه يى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولا تجوز لوارثه الا ان يجيزه الورثة (بداية) ولان الامتناع لحقهم فتجوز باجازتهم (هداية فى كتاب الوصايا) ولا تعتبر اجازتهم حال حيوته لانها قبل ثبوت الحق لان ثبوته عند الموت فكان لهم ان يردوه بعد وفاته بخلاف مابعد الموت لانه بعد ثبوت الحق فليس لهم ان يرجعوا عنه لان الساقط لا يعود (من اوائل وصايا الدرر)

هند مرض موتنده بعض اشياء معينه سنى زوجى زيده وصيت ايدكدنصكره هند مصرة فوت اولوب زيدى ولام قرنداشى زينبى ترك ايتدكده زينب وصيتى مجيزه اولمغله زيد اشياء مزبوره يى السه زينب اجازتنه نادمه اولوب اشياء مزبوره يى ميراثه ادخاله قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(واقرار المريض لوارثه باطل الا ان يصدقه بقية الورثة وكذا هبته ووصيته لا تجوز الا ان يجيزه بقية الورثة (جوهره) وان اجازوا فى حيوته لهم ان يرجعوا عن ذلك بعد موته عند علمائنا خلافا لابن ليلى ولا خلاف فى انهم اذا اجازوا بعد موته ليس لهم ان يرجعوا بعد ذلك (بدايع شرح التحفة فى كتاب الوصايا)

زيد جمله مالنى آزادلوسى عمروه وصيت ايدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب تركه سنى ورثه سى قبض ايلسه لر عمرو تركه نك ثلثنى ورثه دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(تصح للاجنبى فى الثلث من غير اجازة الورثة لما رويناه (هداية فى باب صفة الوصية من الوصايا) ولا تجوز بما زاد على الثلث (بداية فى المحل المزبور)

زيد مرض موتنده بعض اشياسنى ام ولدى هنده وصيت ايدوب مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولسه ورثه سى وصيتى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(والوصية لامهات الاولاد جائزة لانها ايجاب مضاف الى مابعد الموت وهن بعد الموت حرائر (كما فى شرح الوافى) وتصح الوصية لام الولد سواء قال اوصيت ثلث مالى اواوصى لها بعين ماله (شرح الطحاوى فى كتاب الوصايا) ولواوصى لابن وارثه جاز وكذا لواوصى لمكاتب نفسه اولام ولد نفسه اولمدبر نفسه جاز الكل استحسانا (قاضيخان فى فصل فيمن تجوز وصيته من الوصايا)

زيد تدبير مطلق ايله مدبرى اولان عمروه اللى غروش وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولدقده عمروك قيمتى ومبلغ مزبوره ثلث مساعد اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيدك تركه سندن المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(اوصى لمكاتبه اوام ولده اومدبره جاز استحسانا (من وصايا البزازية)

زيد ملك دكانى آزاد سزقولى عمروه وصيت ايلسه وصيت مزبوره صحيحه اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولو اوصى الى عبد غيره لم تجز وان اجاز مولاه ولواوصى الى عبده وفى الورثة كبار لم تصح وان كانوا صغارا جازت عند ابى حنيفة خلافا لهما (من خزانة الاكمل فى اوائله بعد ورقتين) وفى مجموع النوازل الوصية للعبد بعين من اعيان ماله لاتصح ولو بثلث ماله تصح مطلقا وتكون وصية بالعتق وان خرج من الثلث عتق كله بلاسعاية وان خرج بعضه عتق وسعى فى بقية قيمته (بزازية فى نوع من الفاظ الوصية)

زيد مرض موتنده قولم عمرو فوتمدنصكره اوغلارم بكر وبشره سكز سنه خدمت ايدوب بعده آزاد اولسون ديو وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب بكر وبشرى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه وصيتى طوتمامغه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولورلر

(وفى المبسوط ولواوصى بان يخدم عبده احد ورثته سنة ثم يعتق جاز ان اجاز بقية الورثة وان لم يجيزوا بطلت الوصية لان الوصية بالعتق فى ضمن الوصية للورثة و بناء عليها والوصية بالخدمة لاحد الورثة لاتجوز الا باذنهم واذا بطلت الوصية للورثة بطل مافى ضمنها كالوصية بالمحاباة ولواوصى ان يخدمهم سنة ثم يعتق جاز وان كرهوا (من وصايا المحيط السرخسى فى اول باب الوصية يعتق العبد بعد الخدمة)

زيد قولم عمرو فوتمدنصكره اوغلارم بكر وبشره اوچ سنه خدمت ايدوب بعده آزاد اولسون ديو وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب بكر و بشردن غيرى وارثى اولماسه ثلث مساعد ايكن بكر و بشر وصيتى طوتمامغه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(وذكر فى العتابى لو اوصى بان يعتق عبده بعد خدمته لو لديه سنة تجوز الوصية ويخدمهما على قدر ميراثهما الا ان يقول فى وصيته يخدمهما على السواء و بطلت الوصية اذا كان احد ولديه ذكرا والاخر انثى لانه لوجاز ذلك لاشتركا فى الخدمة وصارت الوصية للوارث اما اذا كانا ذكرين اوانثيين جاز ذلك وصار سبيله سبيل الميراث دون الوصية (من وصايا المحيط البرهانى فى اول باب الوصية يعتق العبد بعد الخدمة)

زيد فوتمدنصكره اوغلم اوغلى عمروه بر اوغل حصه سى كبى حصه ويرلسون ديو وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب اوغلارى بكر وبشر وخالدى ترك ايلسه عمرو تركهٔ زيددن نه مقدار نسنه آلور ❊ الجواب ❊ ربع آلور

(اذا اوصى بمثل نصيب ابن وله ابن يكون المال بينهما نصفين ان اجاز الابن وان لم يجز فللموصى له الثلث فان كان له ابنان فانه يكون للموصى له ثلث المال فلا يحتاج الى الاجازة (من التاتارخانية فى الثانى والثلثين من الوصايا)

زيد فوتمدنصكره اوغلم اوغلى عمروه بر اوغل حصه سى كبى حصه ويرلسون ديو وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب اوغلارى بكر و بشرى ترك ايلسه عمرو تركه نك ثلثنى المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور

(وان اوصى بمثل نصيب ابن اوابنة جاز سواء كان له ابن اوابنة اولم يكن فهو اوصى بمثل نصيب ابنه صار موصى له بنصف المال لانه مثل الابن ولوكان له ابنان يكون المال بينهما نصفين فكذلك هنا ان اجاز الابن وان لم يجز الابن فللموصى له الثلث ولوكان له ابنان فانه يكون له ثلث المـال ولايحتاج الى الاجازة وهذا كله فى شرح الطحاوى (من النهاية فى الوصايا)

هند وفاتمدنصكره متوفى اوغلك اوغلى زيده اوغلم عمروك حصه سى قدر حصه ويرلسون ديو وصيت ايدوب بعده هند مصرة فوت اولوب ارغلى عمروى ترك ايلسه عمرو وصيتى مجيز اولمايجق زيده تركه دن نمقدار نسنه ويريلور ❊ الجواب ❊ ثلث (مرت مسئلته آنفا)

زيد فوتمدنصكره اوغلك اوغلارى عمرو وبكره برر اوغل حصه سى كبى حصه ويرلسون ديو وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب اوغلى بشرى ترك ايلسه بشروصيتى مجيز اولمايجق عمرو وبكره تركه دن نمقدار نسنه ويريلور ❊ الجواب ❊ ثلث (مرت مسئلته قبل هذا من النهاية)

زيد مرض موتنده ثلث مالنى فقرايه وصيت ايدوب مصرافوت اولسه ثلث مرقوم زيدك اقرباسندن اولوب وارثلرى اولميان فقرايه صرف اولنمق جائز اولورمى ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته من الهداية والخانية قبل ثمان مسائل)

زيد مرض موتنده فوتمدنصكره خدمتكارلرم عمرو و بكره آتلرمدن ورختلرمدن بررآت ايله برر رخت ويرلسون ديو وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب تركه دن متعدد آتلر ورختلر اولوب ثلث مساعد ايكن ورثه مجرد آتلر ورختلر تعيين اولنمامغله وصيتى طوتمازز ديمكه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(وقال اوصيت لزيد شـاة صحت الوصية واذا مات الموصى وترك مالا ان كان فى ماله شـاة فالورثة بالخيار ان شاؤا دفعوا الشاة اليه وان شاؤا دفعوا قيمة الشـاة ثم لم يذكر فى الكتاب ان الورثة تعطون الشاة الاحسن اوالاوسـط اوالادنى اوقيمة الشاة تردونه روى الحسن بن زياد عن اصحابنا ان الورثة بالخيار ان شاؤا اعطوا شاة وسـطا وان شاؤا اعطوا قيمة شاة وسط (من المحيط البرهانى فى الوصايا)

زيد مالندن شوقدر اقچه يى وجوه بره وصيت وتنفيذ ينه عمروى وصى نصب ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب ثلث مسـاعد اولمغله عمرو مبلغ مزبورى تركه دن الوب وصيتى تنفيذ مراد ايتدكده بكر قسام وجوه بر تعيين اولنمامغله ثلثى قاضى عسكرك اولمش اولور ديوب مبلغ مزبورك ثلثنى المغه قادر اولورمى ❊ الجواب ❊ اولماز

زيدمرض موتنده ملك خانك غله سنك شومقدار ينى عتقاسندن اوج نفركسنه لره وصيت ايتدكدنصكره مصرا فوت اولوب ثلث خانك رقبه سنه مساعد اولسه ورثه سى وصيتى طوتمامغة قادر اولورلرمى ❊ الجـواب ❊ اولمازلر

(ولو اوصى بغلة داره لانسان قال ابو القاسم يؤجر الدار ويدفع اليه غلتها (قاضيخان فى فصل مسائل مختلفة وتجوز الوصية بخدمة عبده وسكنى داره سنين معلومة ويجوز ذلك ابدا لان المنافع يصح تمليكها فى حالة الحيوة ببدل و بغير بدل فكذا بعد الممات لحاجته كما فى الاعيان ويكون محبوسـا على ملكه فى حق المنفعة حتى يتملكها الموصى له على ملكه كما يستوفى الموقوف عليه منافع الوقف على حكم ملك الواقف ويجوز موقتا ومؤبدا كما فى العارية فانها تمليك على اصلنا بخلاف الميراث لانه خلافه فيما يتملكه المورث وذلك فى عين تبقى والمنفعـة عرض لاتبقى وكذلك الوصية بغلة العبد والدار لانه بدل المنفعة فاخذ حكمها والمعنى يشتملهما (هدايه فى الوصايا)

زيد مرض موتنده ملك دكرمنى عمرو اجنبى يه وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولسه عمرو وصيتى قبول ايتمكله دكرمنى المق استدكده زيدك ورثه سى عمروه سكا دكرمنك قيمتنى ويروب دكرمنى اليقورز ديمكه قادر اولورلرمى ❊ الجـواب ❊ اولمازلر

(رجل قال هذه البقرة لفلان قال ابو نصر ليس للورثة ان يعطوه قيمتها ولو قال هى للمساكين جاز لهم ان يتصدقوا بقيمتها وبه اخذ الفقيه ابو الليث لان الموصى له اذا كان معلوما يشترط لصحة الوصية قبول الموصى له فاذا قبل الوصية فقد ملكها وليس لهم ان يمنعوه اما فى الصدقة المقصود هو القربة فدفع القيمة صدقة وقربة كدفع العين (**قاضيخان** فى فصل فى مسائل مختلفة من الوصايا)

زيد مرض موتنده عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنى بر جهته وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولسه ورثه سى وصيتى طوتمامغه قادر اولورلرمى * **الجواب** * اولمازلر

(يفهم جوابه بتمامه من الهداية قبل ورقة)

(نوع فى اجتماع الوصايا)

زيد مرض موتنده دكرمنم فوتمدنصكره فلان جهته وقف اولسون ديو وصيت ايدوب بعده مصرا فوت اولسه ثلث مساعد ايكن ورثه سى وصيتى طوتمامغه قادر اولورلرمى * **الجواب** * اولمازلر

(وذكر فى الطحاوى ان الوقف المباشر فى مرض الموت عند ابى حنيفة كالمضاف الى ما بعد الموت حتى ان الوقف المباشر فى مرض الموت يقع جائزا لازما عند ابى حنيفة رحمه **الله** وفى الطحاوى قال شمس الائمة السرخسى الصحيح ان المباشر فى مرض الموت عنده كالمباشر فى الصحة حتى لا يجوز فى ظاهر الرواية من غير وصية والاضافة الى ما بعد الموت حتى لا يلزم على ما ذكره شمس الائمة السرخسى وذكر شيخ الاسلام الوقف المباشر فى مرض الموت اذا لم يكن مضافا الى ما بعد الموت حقيقة عن ابى حنيفة رحمه **الله** روايتان (فى الفصل الثانى من وقف التاتارخانية)

هند مرض موتنده جاريه سى زينبى تدبير مطلق ايله تدبير ايدوب وثلث مالنى عمروه وصيت ايتدكدن صكره هند مصرة فوت اولوب هندك ثلث مالى زينبك مدبرة قيمتندن زياده اولسه هندك ورثه سى عمروه ثلثدن زينبك مدبرة قيمتندن زياده يى ال ديرلركن عمرو راضى اولميوب ثلثى تماما الورم ديمكه قادر اولورمى * **الجواب** * اولماز

(رجل اعتق فى مرض موته عبدا واوصى بوصايا بدئ بالعتق ثم يقسم ما بقى من المال بين اصحاب الوصايا (شرح الزيادات لقاضيخان فى باب الوصايا)

اوزرينه حج فرض اولوب حج ايتمين زيد مرض موتنده بنم ايچون احجاج اولنه ديو شوقدر غروش وصيت وقولى عمرو ايله جاريه سى هندى اعتاق ايدوب واقاربندن اولوب وارثه لرى اولميان زينب وخديجه يه دخى شوقدر غروش وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب ثلث جمله سنه مساعد اولميوب انجق حج ايله عتقه مساعد اولوب ورثه ثلثدن زياده ده وصيتى مجيزلر اولماسه لر زينب وخديجه وصيت مرقومه يه بناء تركه دن نسنه المغه قادره اولورلرمى * **الجواب** * اولمازلر

(ومن اوصى بوصايا من حقوق **الله** تعالى قدمت الفرائض منها قدمها الموصى او اخرها مثل الحج والزكوة والكفارات لان الفريضة اهم من النافلة والظاهر منه البداية بما هو الاهم وان تساوت فى القوة بدئ بما قدمه الموصى اذا ضاق عنها الثلث (هداية فى فصل ومن اوصى من الوصايا) وفى فتاوى الفضيلى رجل اوصى بحجة الاسلام ووجوه القرب ومصالح مسجد بعينه واوصى بوصايا اخر لاقوام باعيانهم وضاق الثلث عن ذلك فانه يقسم الثلث على الوصايا بما اصاب الاعيان اخذ كل واحد منهم ما يخصه من ذلك وما اصاب القرب وليس فيها واجب غير الحج بدأ بالحج وان بقى شئ بدأ بالذى لاقوام فان استغرق الحج جميع ذلك بطل ما سواه (فى الرابع من وصايا التاتارخانية) فالواجب مع النافلة اذا اجتمعا فالواجب اولى الا فى عتق بعينها بان اوصى بان يحج حجة الاسلام و يعتق بعينها فانهما يتحاصان (ملخص ما فى المحيط السرخسى) **قال** الامام الاسبيجابى رحمه **الله** فى كتاب الزكوة من شرح الطحاوى ثم الوصايا لا تخلو اما ان يكون كلها لله تعالى او كلها للعباد وما كان لله تعالى فلا يخلو اما ان يكون كلها فرائض كالزكوة والحج والصوم والصلوة او كلها واجبات كالكفارات

والنذور وصدقة الفطر او كلها تطوعا كالحج كالوصية للحج التطوع بحج او الوصية على الفقراء او للمسجد او جمع هذه الوصايا كلها او جمع بين بعضها فان كان ثلث ماله يحتمل جميع ما اوصى به فانه ينفذ وصاياه كلها من ثلث ماله وان كان ثلث ماله لا يحتمل جميع ذلك فان اجازت الورثة فكذلك وان لم يجزه الورثة فانه ينظر ان كانت وصاياه كلها للعباد فانهم يتضاربون بالثلث بينهم بالحصص وان كانت وصاياه كلها لله تعالى فانه ينظر ان كان كلها فرائض يبدأ بما بدأ به وان كان كلها واجبات فانه يبدأ بما بدأ به ايضا وكذلك اذا كان كلها تطوعا وان كان بعضها فرائض وبعضها واجبات وبعضها تطوعا فانه يبدأ بالفرائض اولا وان اخرها ثم بالواجبات ثم بالنوافل وان جمع بين هذه الوصايا كلها فانهم يتضاربون بالثلث بوصاياهم فما اصاب العباد فهو لهم ولا يقدم بعضهم على بعض وما كان لله تعالى يجمع ذلك كله فيبدأ منها بالفرائض ثم بالواجبات ثم التطوع هذا اذا لم يكن فى الوصية عتق منفذ ولا محاباة منجزة فان كان فيها عتق منفذ او محاباة منجزة فان فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى ان كانت المحاباة متقدمة على العتق يصرف الثلث كله الى المحاباة ثم الى العتق ثم الى سائر الوصايا وان كان العتق متقدما يصرف الثلث اليهما جميعا فاذا فضل منهما شئ فحينئذ يصرف الفضل الى سائر الوصايا وعندهما المحاباة وسائر الوصايا سواء انما يصرف الى العتق فان فضل منه يصرف الى سائر الوصايا والمحاباة (كذا فى شرح الطحاوى) قال الامام الاسبيجابى ايضا فى كتاب الوصايا من شرح الطحاوى وان اوصى الرجل بوصايا فان جوازها من الثلث ان بلغ الثلث لهم جميعا فبها ونعمت وان لم يبلغ كيف يقسم الثلث بينهم فالوجه فى ذلك ان يجمع الوصايا كلها ثم ينظر اليها والى الثلث والى نقصانها من الوصايا فان كان النقصان مثل نصف الوصايا ينقص من كل وصية نصفها وان كان النقصان مثل ثلثها ينقص من كل وصية ثلثها نحو ما اذا بلغت الوصايا بالف درهم لاحدهم مائة وللآخر مائتان وللآخر ثلثمائة وللآخر اربعمائة وثلث ماله خمسمائة فالنقصان من خمسمائة الى مبلغ الوصايا مثل نصفها خمسمائة فينقص من كل وصية نصفها لصاحب المائة خمسون ولصاحب المائتين مائة وعلى هذا القياس (من وصايا غاية البيان قبيل باب الوصايا)

(فى وصية الذمى)

زيد ذمى شو قدر اقچه سنی بر کنیسه‌نك فقراسنه وصيت ايدوب بعده مصرا بلا وارث فوت اولسه امين بيت المال وصيتی طوتمامغه قادر اولور می * الجواب ☼ اولماز

(سئل اذا وقف الذمى وقفا على الكنيسة او البيعة هل يجوز ام لا اجاب الوقف باطل ويجوز بيعه ويورث عنه وكذا ان وقف على الرهبان والقسيسين وان وقف على فقراء النصارى جاز

(قارئ الهداية)

زيد ذمى ملك باغ وباغچه سنی عمرو ذمى به وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا بلا وارث فوت اولسه امين بيت المال وصيتی طوتمامدیو باغ وباغچه يه مداخله يه قادر اولور می ☼ الجواب * اولماز

(ووصية الذمى بما يتقرب به المسلمون واهل الذمة نحو العتق والصدقات فى قولهم جائزة (من وصايا الخانية فى فصل فيما تجوز وصيته)

هند نصرانيه جمله مالنی اوغلی زيد مسلم ايله اوغلنك قزی زينب مسلمه يه وصيت ايتدكدنصكره هند مصرة فوت اولسه ورثه سی ثلثدن زياده ده وصيتی طوتمامغه قادر اولورلر می ☼ الجواب ☼ اولورلر

(ولو اوصى ذمى باكثر من الثلث او لبعض ورثته لم تصح كالمسلم ولو اوصى بخلاف ملته صحت ولو اوصى لحربى غير مستأمن لا تصح (تاتارخانية فى الخامس والثلثين من الوصايا)

(فيما يعد مرض الموت وما لا)

زيد خسته اولوب لكن غالب حالی هلاك اولميوب خارج بيتده اولان مصالحنی كورمكه قادر اولوب بو حال اوزره بر مدت خسته اولدقدنصكره يكرمی كون مرورنده فوت اولسه زيدك اول حال اوزره

مدت مزبوره ده اولان خسته لكی مرض موت عد اولنورمی * الجواب ❊ اولنماز

(ثم المريض الذى تعتبر تصرفاته من الثلث اذا صار صاحب الفراش من لا يطيق القيام الى حاجته وتجوز له الصلوة قاعدا ويخاف عليه الموت اما اذا طال به المرض ولا يخاف عليه الموت كالفلج والسل وكما اذا كان زمنا او مقعدا او يابس الشق فهذا لا يكون فى حكم المرض الا اذا تغير حاله من ذلك ومات من ذلك التغير فما فعل فى حالة التغير يعتبر من الثلث ومن كان محبوسا فى سجن ليقتل قصاصا او رجما لا يكون حكمه حكم المريض فاذا اخرج ليقتل فحكمه فى تلك الحالة حكم المريض اذا قتل فى تلك الحالة (خلاصة الفتاوى من كتاب الوصايا) وفى الجامع الصغير صاحب السل والدق قبل ان يصير صاحب فراش لا يكون فى حكم المريض لان الانسان قلما يخلو عن قليل مرض فما دام يخرج فى حوايج نفسه لا يعد مريضا عند الناس (من العمادية فى كتاب الطلاق من الاحكامات) و يعتبر كونها صاحبة فراش العجز عن المصالح الداخلة وفى حقه العجز عن المصالح الخارجة (بزازية فى الثالث من كتاب الطلاق) وقال الفضلى المريض من لا يخرج الى حوايج نفسه وهو الاعتماد كما فى الخلاصة والمختار انه من كان الغالب منه الموت وان لم يكن صاحب فراش كما فى هبة الوجيز (قهستانى) وقال ابو الليث هو من لا يقدر ان يصلى قائما وهذا القول احسن و به نأخذ

(السراج الوهاج فى الاقرار)

خسته اولان زيدك غالب حالى هلاك اولوب خارج بيتده اولان مصالحنى كورمكه قادر اولميوب بو حال اوزره براى مرورنده فوت اولسه زيدك مدت مزبوره ده اولان خسته لكى مرض موت عد اولنورمى ❊ الجواب * اولنور

(وحد المريض ان يكون صاحب فراش قد ضعفه المرض واما الذى يجئ ويذهب فى حوايجه فليس بمريض هكذا ذكر محمد وهكذا ذكر القدورى فى شرحه فقد شرط ان يكون صاحب فراش و به اخذ بعض مشايخ بلخ و بعض مشايخ ماوراء النهر اختلفوا فيما بينهم فى معنى قوله واما الذى يجئ و يذهب فى حوايجه قال مشايخ بلخ اراد به الذهاب الى حوايجه فى البيت من مشيه الى الخلاء وقال مشايخنا اراد الذهاب الى حوايجه خارج البيت حتى انه على قول مشايخنا اذا امكنه الذهاب الى حوايجه فى البيت ولكن لا يمكنه الذهاب الى حوايجه خارج البيت فهو مريض وهو الصحيح وهذا الذى ذكرناه فى حق الرجل فاما المرأة لا تحتاج الى الخروج من البيت فى حوايجها فلا يعتبر هذا الحد فى حقها ولكن اذا كانت بحيث لا يمكنها الصعود الى السطح فهى مريضة وقد ذكر محمد فى الاصل مسائل تدل على ان الشرط خوف الهلاك على طريق الغلبة لا كونه صاحب فراش

(فى الفصل الثانى والعشرين من طلاق الذخيرة)

هند خسته اولوب لكن غالب حالى هلاك اولميوب مصالح بيتى كورمكه قادره اولوب بو حال اوزره برمدت خسته اولدقدنصكره فوت اولسه هندك اول حال اوزره مدت مزبوره ده اولان خسته لكى مرض موت عد اولنورمى ❊ الجواب ❊ اولنماز

(تكلم المشايخ فى المرض قال محمد بن سلمة ان كان يرجى برؤه بالتداوى فهو بمنزلة المريض وان كان يرجى من غير التداوى فهو بمنزلة الصحيح وقال ابو جعفر الهندوانى ان كان يزداد كل يوم فهو مريض وان كان يزداد و ينقص اخرى ينظر ان مات بعد ذلك سنة فهو بمنزلة الصحيح وان مات قبل سنة فهو بمنزلة المريض

(قاضيخان فى فصل الطلاق)

خسته اولان هندك غالب حالى هلاك اولوب مصالح بيتى كورمكه قادره اولميوب بو حال اوزره اوج آى مرورنده فوت اولسه هندك مدت مزبوره ده اولان خسته لكى مرض موت عد اولنورمى ❊ الجواب * اولنور

ذكر محمد فى الاصل مسائل تدل على ان الشرط خوف الهلاك على طريق الغلبة لا كونه صاحب فراش (من الذخيرة البرهانية فى الفصل الثانى والعشرين من الطلاق) وقال الفقيه ابو الليث

رحمه الله تعالى كونه صاحب فراش ليس بشرط لكونه مريضا مرض الموت ولا يعتبر بل العبرة للغلبة حتى لو كان الغالب من هذا المرض هو الموت فهو مرض الموت وان كان يخرج من البيت ومشى لحوايجه وبه كان يفتى الصدر الشهيد (خلاصة الفتاوى فى آخر الفصل الاول من الوصايا)

(فى نصب الوصى وعزله ومحاسبته)

محمود الحال اولان زيد صغير اوغلى عمرولك مالنى حفظ اوزره ايكن حاكم صغيرك قرنداشى بكرى وصى نصب ايدوب صغيرك مالنى بكره حفظ ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

واما ولاية حفظ مال الصغير للاب تبعا لولاية التصرف فان غاب الاب تظهر ولاية اب الاب لانه مست الحاجة اليه ولا للام ولاية حفظ مال الصغير فى هذه الحالة (من وصايا المحيط البرهانى ملخصا)

زيد صغيرك باباسى عمرو متلف ومبذر اولوب مال صغيرى اضاعت احتمالى غالب اولمغله حاكم صغيرك جدى بكر مستقيمى وصى نصب ايدوب صغيرك مالنى بكره حفظ ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو كان الاب حيا وخيف منه على مال ولده الصغير فان القاضى يخرج المال من يده (قاضيخان قبيل كتاب الشفعة) الاب اذا كان مفسدا مسرفا مبذرا للمال فللقاضى ان يأخذ مال اليتيم و يضعه على يد عدل الى وقت حاجة الصغير والى وقت بلوغه (تتمة الفتاوى فى ولاية القاضى) وللقاضى ان يأخذ مال اليتيم من والده اذا كان الوالد مسرفا ومبذرا و يضعه على يد عدل الى ان يبلغ اليتيم (قاضيخان فى فصل يجوز القضاء من كتاب الدعوى)

زيد فوت اولوب زوجه سى هند حامله و باباسى عمروى ترك ايلسه عمرو محمود الحال ايكن قاضى بكرى حمل ايچون وصى نصب ايدوب حمل ايچون توقيف اولنان سهمى بكره حفظ ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

القاضى اذا اتهم الوصى قال ابو حنيفة يجعل القاضى معه غيره ولا يخرجه وقال ابو يوسف يخرجه وهو الظاهر وعليه الفتوى لان الوصى قائم مقام الميت ولو كان الاب حيا وخيف منه على مال ولده الصغير فان القاضى يخرج المال من يده فالوصى اولى (قاضيخان من الوصايا)

محمود الحال اولان زيد اوغلى عمرو متوفانك اولاد صغارينكماللرينى حفظ اوزره ايكن حاكم صغارك انالرى هندى وصى نصب ايدوب صغارك ماللرينى هنده حفظ ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد متوفانك صغير اوغلى عمرولك شوقدر اشياسنى صغيرك وصى مختارى بكر حفظ اوزره ايكن صغيرك باباسنك بابانى بشر اشياء مزبوره يى تغلبا قبض ايلسه بكر اشياء مرقومه يى بشردن الوب صغير ايچون حفظه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قال الامام الحلوانى يحفظ هذا فان محمدا لم يذكره فى الاصل فانه اقام الجد مقام الاب هنا وقال فيه اذا ترك وصيا وابا فالوصى اولى وان لم يكن فالاب اولى والفتوى عليه (بزازية فى كتاب ادب القاضى فى نصب الوصى)

زيد صغيرك اب وجد ووصيدن بريسى اولمامغله حاكم زيده عمروى وصى نصب ايدوب زيدك مالنى عمروه حفظ ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ذكر شمس الائمة الحلوانى فى شرح ادب القاضى اذا نصب القاضى وصيا لليتيم الذى لا اب له كان وصى القاضى بمنزلة وصى الاب اذا جعله القاضى وصيا عاما فى الانواع كلها فان جعله وصيا فى نوع واحد كان وصيا فى ذلك النوع الخاص بخلاف وصى الاب فانه لا يقبل التخصيص اذا اوصى الى رجل فى نوع كان وصيها فى الانواع كلها (تنوير الابصار)

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيدك ولیسى اولمامغله حاكم عمروى زيده وصى نصب ايلسه عمرو زيدك مالنى اخذ وحفظه قادر اولورمى * الجواب * اولور (يفهم جوابه مما مر آنفا)

زید معتوهك ولیسی اولمامغله حاكم عمروی زیده وصی نصب ایدوب مالنی عمروه حفظ ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

بر بلده اهالیسندن زید بلدهٔ اخرایه واروب خسته اولدقده اولادصغارینه عمروی وصی نصب ایدوب عمرو دخی قبول ایتدکدنصکره زید فوت اولدقده بلدهٔ اولی قاضیسی بکر زیدك وصی نصب ایتدیکنی بلمدین صغاره بشری وصی نصب ایلسه عمرو وصایتدن منعزل اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولاینصب وصیا مع وجوده (من وصایا الاشباه)

بر بلده اهالیسندن زید بلدهٔ اخرایه واروب خسته اولدقده اولاد صغارینه عمروی وصی نصب ایدوب عمرو دخی قبول ایتدکدنصکره زید فوت اولدقده بلدهٔ اولی قاضیسی بکر زیدك وصی نصب ایتدیکنی بلمدین صغاره بشری وصی نصب ایلسه عمرو امور وصایتی کورر کن بشر مجرد بنی دخی حاکم وصی نصب ایتدی دیو امور وصایته مداخله یه قادر اولور می ❊ الجواب ❊ اولماز

(وفی التجرید او لم یعلم القاضی ان له وصیا فنصب وصیا لیس هذا الفعل اخراجا له من الوصیة (خلاصه فی الخامس من الایصاء)

زید قرنداشی عمروی اولاد صغارینه وصی نصب ایدوب عمرو دخی قبول ایتدکدنصکره برمدت مرورنده زید خسته اولدقده بکر اولاد صغاریمه سنی وصی نصب ایتدم دیوب لکن عمروی اخراجه دلالت ایدر نسنه صدور ایتمدین زید فوت اولسه بکر عمروه مجرد زید بنی سندنصکره وصی نصب ایتمکله یالکز بن وصی اولمش اولورم دیو عمروی وصایتدن منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز ایکیسیده وصی اولور

(رجل اوصی الی رجلین قال ابو حنیفة ومحمد رحمهما الله لاینفرد احد الوصیین بالتصرف ولاینفذ تصرف احدهما الا باذن الاخر (فی فصل تصرفات الوصی فی مال الیتیم من قاضیخان) اما اذا سمی الموصی به ولم یسم الوصیة الاولی لم یکن رجوعا وکان بینهما (من وصایا المبسوط وفیه تفصیل) اوصی بوصایا وکتب لها صکا ثم مرض بعد ذلك فاوصی بوصایا اخر ایضا وکتب صکا آخر ان لم یذکر فی الصك الثانی انه رجع عن الوصیة الاولی یعمل بها جمیعا (من الفصل الاول من وصایا الفتاوی الکبری بعلامة النون)

زید مرض موتنده وصایاسنی تنفیذه عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره زید عمروی وصایتدن عزل ویرینه بکری وصی نصب ایدوب بعده زید فوت اولسه بکر زیدك وصایاسنی تنفیذ ایتمك استدکده عمرو مجرد زید مقدما بنی وصی نصب ایتمکله بن تنفیذ ایدرم دیو بکری منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولو قبل الوصیة فی وجه الموصی فلما غاب الوصی قال الموصی اشهدوا انی اخرجته عن الوصیة ذکر الحسن عن ابی حنیفة رحمه الله انه لایصح اخراجه (قاضیخان فی باب الوصی فی فصل ما یکون قبولا للوصیة)

زید مرض موتنده وصایاسنی تنفیذه عمروی وصی نصب ایتدکده عمرو سکوت ایدوب بعده زید فوت اولدقده عمرو وصایتی قبول ایلسه زیدك ورثه‌سی عمروه مجرد زیدك حیاتنده سکوت ایتمکله قبولك معتبر اولماز دیوب عمروی وصایتدن منعه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(اوصی الی زید ای جعله وصیا وقبل عنده فان رد عنده رد لانه متبرع فی ذلك فان شاء دام علیه وان شاء رجع اذ لیس للموصی ولایة الزام التصرف علی الغیر ولیس فی الرجوع تغریر اذ یمکنه ان یوصی غیره والا ای وان لم یرد عنده سواء رد عند غیره او بعد مماته فلا ای لا یرد لانه لما قبل فی وجهه اعتمد الموصی علی قبوله فلم یوص الی غیره فلو جوزنا رده فی حیوته او بعد مماته لصار المیت مغرورا وذلك باطل وان سکت ای لم یقبل ولم یرد فمات الموصی فله رده وقبوله لانه متبرع فی التصرف للغیر فلا یلزم ذلك بلا قبوله کالوکالة (درر غرر فی الباب الثانی فی الایصاء من کتاب الوصایا) ومن اوصی الی رجل فقبل فی وجهه ورد فی غیبته لایرتد وان رد فی وجهه یرتد فان لم یقبل ولم یرد حتی مات الموصی فهو

مخیر بین القبول وعدمه (من وصایا ملتقی الابحر)

زید متوفانك اولاد صغارینك وصی مختارلری هند عدل وکافیه ایکن قاضی هندی عزله قادر ولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(ولوکان قادرا علی التصرف امینا فیه لیس للقاضی ان یخرجه لانه لواختار غیره کان دونه لما انه مختار المیت ومرضیه فابقاؤه اولی (هدایة فی باب الوصی وما یملکه من الوصایا) لیس للقاضی عزل الوصی العدل الکافی فان عزله کان جارا آثما کما فی المحیط (من وصایا الاشباه) ولوکان الوصی عاجزا عن القیام بالوصیة ضم الیه غیره وان کان قادرا امینا لایخرجه وان شکا الورثة اوبعضهم منه مالم یظهر منه خیانة (من وصایا الملتقی)

زید متوفانك اولاد صغارینك وصی مختارلری عمروك مال صغاره خیانتی ثابته اولسه حاکم عمروی عزل ایدوب یرینه برمستقیم کمسنه یی وصی نصب ایتمکه قادراولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(لیس للقاضی ان یخرج الوصی فان ظهرت منه خیانة اوکان فاسقا معروفا اخرجه ونصب غیره ولوکان ثقة ضعیفا ادخل معه غیره وهکذا قال فی شرح الطحاوی وهکذا ذکر فی وصایا الاصل لکن لم یذکر انه لوعزله لاینعزل (من الفتاوی الصغری للامام الخاصی فی کتاب الوصایا)

هند صغیره نك وصی مختاری اولان زیدك خیانتی ثابته اولمغله حاکم زیدی عزل ایدوب یرینه زینب مستقیمه یی وصی نصب ایلسه حاکم آخر زیدك صلاح واستقامتی ظاهر اولمدین زیدی وصی نصب ایتمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(وصی استهلك مال الیتیم قال ابو القاسم یخرج من الوصایة ویجعل غیره وصیا فیدفع الضمان الیه ثم یقبضه منه الوصی وعن ابی نصر الدبوسی اذا باع وصی القاضی میراثا للیتیم وقبض الثمن وصرفه الی حاجة نفسه ثم ان الوصی ینفق علی الیتیم ویطعمه مع سائر عیاله علی قدر الدین الذی للیتیم علیه قال هذه کبیرة لایحل له استهلاك مال الیتیم ولایسقط عنه الدین بهذا الاطعام وعن محمد اذا اخذ الوصی مال الیتیم وانفقها فی حاجة نفسه ثم وضع مثل ذلك المال للیتیم لایبرأ الا ان یکبر الیتیم فیدفع الیه المال رجل اوصی الی رجلین فقال لهما معا ثلث مالی الی حیث شئتما اولمن شئتما ثم مات احد الوصیین قال ابن مقاتل بطلت الوصیة ویعود الثلث الی ورثة المیت ولو قال لهما جعلت ثلث مالی للمساکین قال لهما ذلك ثم مات احد الوصیین قال یجعل القاضی وصیا آخر و وان شاء قال للباقی منهما اقسم انت وحدك وفی قول ابی یوسف الآخر للباقی منهما ان یتصدق وحده (جدار بین دارین لصغیرین لهما علیه حمولة ویخاف علیه السقوط ولکل صغیر وصی فطلب احد الوصیین مرمة الجدار وابی الآخر قال الشیخ الامام ابو بکر محمد بن الفضل القاضی یبعث امینا حتی ینظر فیه ان علم ان فی ترکه ضررا علیهما اجبر الآبی ان یبنی مع صاحبه قال ولیس هذا کاباء احد المالکین لانه ثمه الآبی رضی بدخول الضرر علیه فلا یجبر اما ههنا اراد الوصی ادخال الضرر علی الصغیر فیجبر علی ان یرم مع صاحبه (رجل اوصی الی رجلین ان یشتریا له من ثلث ماله عبدا بکذا درهما ولاحد الوصیین عبد قیمته اکثر مما سمی المیت الموصی فاراد الوصی الآخر ان یشتری هذا العبد بما سمی الموصی قال ابو القاسم ان کان الموصی فوض الامر الی کل واحد منهما جاز شراء هذا الوصی من صاحبه وان لم یفعل ذلك فباع صاحب العبد عبده من اجنبی وسلمه الیه ثم یشتریان جمیعا للمیت فهذا اصوب (وصی باع ضیعة للیتیم من مفلس یعلم انه لایقدر علی اداء الثمن قال ابو القاسم ان کان البیع بیع رغبة فالقاضی یؤجل المشتری ثلثة ایام فان اوفی الثمن والا نقض البیع قال رحمه الله وینبغی ان لایجوز بیع الوصی اذا کان یعلم ان المشتری لایقدر علی اداء الثمن لان بیع الوصی ممن هذا حاله یکون استهلاکا الا انه اذا ادی الثمن قبل ان یقضی القاضی ببطلان البیع الا ان یصح هذا البیع لان القاضی نصب ناظرا خصوصا للصغار وتمام النظر فیما قلنا (قاضیخان فی تصرفات الوصی فی مال الیتیم)

زید ثلث مالنی بر جهت بره وصیت ایتدکده تنفیذینه وصی نصب ایتمیوب مصرا فوت اولسه حاکم

عمروی وصی نصب ایدوب زیدك وصیتنی تنفیذه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وقال شمس الائمة الحلوانی للقاضی ان ينصب الوصی فی مواضع منها اذاكان فی التركة دين ومنها اذاكانت الورثة صغارا اه (خلاصة فی الثامن من القضا)

هند مرض موتنده ثلث مالنی وجوه خیره وصیت ایدوب بعده مصرة فوت اولدقده وصیسی اولمیوب زوجی زیددن غیری وارثی اولماسه زید رأی حاكله هندك ثلث مالنی وجوه خیره صرفه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته كذا من قارئ الهداية)

زید وصیسی اولدیغی هند صغیرهنك مالنی حفظ اوزره ایكن صغیرهنك زوجی عمرو مجرد زوجی اولمغله حفظه بن اولایم دیو اول مالی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(طفل له عم لاب وام فنصب القاضی اجنبيا وصيا فی ماله لم يكن للعم ان يخرجه لان ولاية القاضی اقوی واكمل من ولاية العم (فی اول وصايا جواهر الفتاوی)

زید فوت اولوب آخر دیارده اولان اوغلی عمروی ترك ایتدكده قاضی عمرو كلنجه تركهٔ زیدی زیدك قرنداشی هندك یدینه وضع ایدوب هنده حفظ ایتدرسه زیدك زوجهسی زینب هنده بن حفظه سندن اولایم دیوب تركهٔ زیدی هنددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه ممام من شرح ادب القاضی للخصاف قبل ورقة)

زید مرض موتنده تركهسنی قبض وآخر دیارده اولان ورثهسنه ایصاله عمروی وصی نصب ایتدكدن صكره زید فوت اولمغله عمرو تركهٔ زیدی ورثهسنه ایصال ایچون قبض ایتدكده امین بیت المال اولان بكر عمروه تركهیی بكا و یرورثه كلوب بندن السونلر دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(يستفاد جوابه ممام من جامع الفصولين قبل ورقة)

زید صغیرك وصیسی اوزرینه صغیرك والدهسی هند ناظره نصب اولنمق صغیره نافع اولمغله حاكم هندی ناظره نصب ایتمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اوصی الی رجل وجعل غيره مشرفا عليه ذكر الناطفی انهما وصيان كانه قال جعلتكما وصيين ولا يتفرد احدهما بما لا يتفرد احد الوصيين وقال الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل يكون الوصی اولی بامساك المال ولا يكون المشرف وصيا وان كونه مشرفا ان لا يجوز تصرف الوصی الا بعلمه

(من وصايا الخانية فی فصل فيما يكون قبولا للوصية)

زید صغیرك ناظری عمروك مال صغیره خیانتی ثابته اولمغله حاكم عمروی عزل ایدوب یرینه مستقیم اولان بكری ناظر نصب ایتدكده عمرو بن راضی اولمام ینه صغیره نظارت ایدرم دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید متوفانك اولاد صغارینك اناری ووصیلری هندك یرینه دنبرو محاسبهسی كورلمیوب خیانت احتمالی اولمغله حاكم هندك محاسبهسنی كورمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

وان لم يكن معروفا بالامانة يجبر علی التفسير ومعناه يحضره يومين اوثلثة ويخوفه وان لم يفسره اكتفی باليمين ولا يحبسه ويحاسبه سنة فسنة (من كتاب ادب القاضی فی نوع فی الفصل التاسع من البزازية)

وينبغی للقاضی ان يحاسب امناءه فيما فی ايديهم من اموال اليتامی ليعرف الخائن

(قنية فی باب تصرفات القيم من الوقف)

زید صغیرك وصیسی عمروك یرینه مرور ایدوب محاسبهسی كورلماسه صغیرك ناظری بكر حاكمه اعلام ایتدكده حاكم عمروك محاسبهسنی كورمكه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وينبغی للقاضی ان يحاسب امناءه فيما ايديهم من اموال اليتامی ليعرف الخائن فيستبدل له

(قنية فی تصرفات القيم فی كتاب الوقف)

زید صغیرك وصی مختاری عمروك قاضی محاسبه سنی كوروب محاسبه‌ده محل شبهه یوغیكن قاضی آخر غرض فاسده بناء محاسبهٔ مز بوره یی تكرار كوریرم دیمكه قادر اولور می * الجواب ۞ اولماز

(قال وان قال الوصی للقاضی المقلد ان القاضی المعزول حاسبنی فالقاضی المقلد لایكلف عنه الابینة لانه یدعی بطلان حق المحاسبة علی القاضی فلا یصدق الا بحجة (من المحیط البرهانی فی الثامن عشر من القضاء)

(فی باب تصرفات الوصی)

زید صغیرك وصی مختاری عمرو خدمت وصایت مقابله سنده حاكمه اجرت تقدیر ایتدیروب المغه قادر اولور می ۞ الجواب * اولماز

(الوصی اذا نصبه القاضی وعین له اجرا بقدر اجر مثله جاز واما وصی المیت فلا اجر له علی الصحیح (كما فی القنیة من اجرة المثل فی الفن الثالث من الاشباه)

زید صغیرك وصیسی عمرو كندویه اجرت تقدیر اولنمدین برمدت امور وصایتی كورسه عمرو مدت مز بوره ایچون صغیرك مالندن نسنه المغه قادر اولورمی ۞ الجواب ۞ اولماز

(وفی السراجیة للوصی ان یأكل من مال الصبی بالمعروف اذا كان محتاجا الیه لقوله تعالی ومن كان فقیرا فلیأكل بالمعروف وهو اختیار الفقیه ابو اللیث ومختار الطحاوی لیس له ذلك ولو كان محتاجا من ادب الاوصیاء فی فصل الضمان (والوصی لیس له ان یأكل منه وان كان محتاجا الا اذا كانت له اجرة فی ذلك فیأكل من اجرته (عمادیة فی الفصل السابع والعشرین)

زید صغیرك وصایتی اموریني اجرتسز كوریكسنه اولماغله قاضی عمروی اجر مثل مقداری یومی شوقدر اقچه اجرت ایله زیده وصی نصب ایدوب عمرو دخی برمدت امور وصایتی كوروب اجر مسمایی زیدك مالندن السه زید بالغ اولدقده راضی اولمام دیو اجرت مرقومه یی عمرودن استرداده قادر اولورمی ۞ الجواب * اولماز

(وفی القنیة وصی الیتیم امتنع عن القیام باموره الا باجر فللقاضی ان یفرض له اجرا وفیها ان القاضی اذا نصب وصیا وعین له اجر العمل جاز (ادب الاوصیاء فی الاجارة كذا فی مشتمل الاحكام فی الوصایا وفی القنیة فی باب مایتعلق بالوصی من كتاب الوصایا)

زید صغیرك حاكم طرفندن منصوب وصیسی عمروه حاكم اجر مثلندن زیادهٔ فاحشه ایله زائد یومی شوقدر اقچه اجرت تقدیر ایدوب عمرو دخی برمدت زیدك اموریني كوردكدنصكره اجر مسمایی المدین زید بالغ اولسه عمرو زیدك مالندن اجر مثلندن زیاده نسنه المغه قادر اولور می * الجواب ۞ اولماز

(مرت مسئلته من الاشباه قبل مسئلتین)

زید وصیسی اولدیغی صغیرك مصارفنه كندی مالندن صغیرك مالنه رجوع شرطیله قدر معروف شوقدر اقچه صرف واشهاد ایلسه زید مصروفنی صغیرك مالندن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور

(بم) وصی انفق من مال نفسه علی الصغیر ولم یشهد بالرجوع وقت الانفاق فله ان یرجع علیه ولو كان المنفق ابا لم یرجع (ط) فی الوصی اختلاف (فی الوصایا القنیة) وفی المحیط ان فی رجوع الوصی بلا اشهاد للرجوع اختلاف المشایخ (ادب الاوصیاء)

زید صغیرك وصیسی عمرو مال صغیره رجوع شرطیله كندی مالندن صغیرك مصارفنه قدر معروف شوقدر اقچه صرف واشهاد ایتدكدنصكره مصروفنی المدین صغیر فوت اولسه عمرو مصروفنی صغیرك تركهٔ وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب ۞ اولور

(وفی الخلاصة فی السادس من كتاب الوصایا وكذا لو اشتری الوصی طعاما للنفقة او الكسوة بشهادة الشهود له ان یرجع فی مال الصغیر وانما اشترط شهادة الشهود لان قول الوصی معتبر فی الانفاق لكن لا یقبل فی الرجوع فی مال الیتیم الا بالبینة (ومثله فی البزازیة وفتاوی قاضیخان) وكان هو المعتمد (منح الغفار)

هند وصيسى اولديغى قزى زينب صغيره نك مالى اولمغله هند زينبك مالنه رجوع شرطيله كندى مالندن زينبك نفقه‌سنه قدر معروف شوقدر اقچه صرف واشهاد ايليوب بعده مصروفنى المدين زينب فوت اولسه هند مصروفنى زينبك تركه سندن المغه قادره اولورمى ✻ الجواب ✻ اولور

(مرت مسئلته آنفا)

زيدك صغيره قزلرى هند وزينبكماللرى اولمغله زيد ماللرينه رجوع شرطيله كندى مالندن صغيره لرك نفقه‌لرينه قدر معروف شو قدر اقچه صرف واشهاد ايلسه زيد مصروفنى صغيره لرك ماللرندن المغه قادر اولورمى ✻ الجواب ✻ اولور (حتى لوكان الصغير غنيا فهى فى ماله (درر فى باب النفقة)

(فيما يصدق الوصى ومالا يصدق)

زيد وصيلرى اولديغى صغارلك ماللرندن صغارلك نفقه وكسوه لرينه قدر معروف صرفنده يمينيله تصديق اولنورمى ✻ الجواب ✻ اولنور

(وذكر القاضى ابو جعفر رحمه الله فى الزيادات لوكبر الصغار وطلبوا المال وقال الوصى انفقت عليكم منه كذا وكذا شيئا يكون نفقة مثلهم فى تلك المدة وكذبته الورثة فالقول قول الوصى بالاجماع وان كان القاضى اخرجه من الوصاية وذكر شيخ الاسلام ابو بكر فى شرح وصايا الاصل ان كانت الورثة صغارا فقال الوصى انفقت عليهم كذا وكذا درهما من مالهم ان كان مايدعى من النفقة فى تلك المدة نفقة مثلهم اوزيادة يسيرة على نفقة المثل يكون القول قول الوصى وعليه اليمين وان اتهمه الورثة بعد البلوغ فى ذلك وقالوا انك توجر مالنا وتنفق علينا من الاجرة اوقالوا بانك لاتنفق علينا وانما ينفق علينا غيرك على سبيل التبرع اذا ادعوا مثل ذلك على الوصى وجب اليمين على الوصى فاما اذا ادعوا امرا على الوصى وكذبهم الظاهر بان قالوا انفقت علينا كذا وكذا شيئا قليلا لايكفى ذلك القدر لنفقتهم فى تلك المدة لايجب اليمين على الوصى هذا اذا ادعى الوصى نفقة مثلهم اوزيادة يسيرة على نفقة المثل فاما اذا ادعى شيئا زائدا على نفقة المثل بحيث يمكن الاحتراز عنها فانه لايصدق الوصى ويجب عليه الضمان الا اذا فسر وادعى بتفسير محتمل بان قال اشتريت لهم طعاما فسرق ثم اشتريت ثانيا فهلك فانه يصدق لانه امين

(احكام الصغار فى الوصايا للاستروشنى)

زيدك وصيسى اولديغى عمرو صغير بالغ اولدقده زيد عمرودن صغر كده كندى مالمدن نفقه كه شوقدر اقچه صرف ايلدم ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنى اثبات ايده ماسه زيد يمينى ايله اول قدر اقچه يى عمرودن المغه قادر اولورمى ✻ الجواب ✻ اولماز

(وذكر فى الباب السادس من ادب القاضى لوادعى الوصى اوالقيم انه انفق من مال نفسه واراد الرجوع على مال اليتيم والوقف لايكون له ذلك لانه يدعى دينا لنفسه على اليتيم والوقف فلا يصح بمجرد الدعوى وهذا اذا ادعى الانفاق من مال نفسه فان ادعى الانفاق من مال الوقف اواليتيم ان ادعى ماينفق على مثلهما فى تلك المدة يقبل قوله (عمادية فى احكام العمارة من احكاماته) سئل هل يقبل قول الوصى انه انفق من ماله عليه ليرجع به ام لا اجاب قول الوصى انما يعتبر فى الانفاق اذا لم يكن فيه رجوع على ماله اما اذا كان فيه رجوع لايقبل لانه دعوى الدين فى مال الصغير ولا يقبل الا ببينة كما فى الخلاصة وغيرها والله تعالى اعلم (خير الدين افندى من كتاب الوصايا) واذا بلغ الصغير وطلب ماله من الوصى فقال الوصى ضاع منى كان القول قوله لانه امين وان قال انفقت مالك عليك يصدق فى نفقة مثله فى تلك المده ولا يقبل قوله فيما يكذبه الظاهر (قاضيخان فى الوصايا فى فصل تصرفات الوصى)

زيد صغرنده وصيسى اولان عمرودن صغرمده قبض ايتديكك شوقدر اقچه مى بكا ويرميوب يدكده قالدى ويرديو دعوى ايتدكده عمرو سن بالغ ورشيد اولدقده نصكره بن مبلغ مزبورى سكا تماما ادا ايلدم ديوب اوزرينه رد وضمان لازم اولماديغنه يمين ايدنجك زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمى ✻ الجواب ✻ اولور

(اذا دفع الوصى ماله الى اليتيم بعد البلوغ وانكر اليتيم فانه لا يصدق الا ببينة فى قول مالك رحمه الله وفى قول ابى حنيفة واصحابه يصدق لانه امين وكل امين القول قوله مع يمينه (نتف من كتاب الدعوى)

(نوع آخر)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك اقچه سنى برازسة انه وضع ايدوب حفظ مراد ايتدكده زيدك اوزرينه ناظر نصب اولنان عمرو مبلغ مزبورى استرباح ايله ديو زيده جبره قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولماز

(القاضى يأمر الوصى بالاتجار والشركة فى مال اليتيم دون المعاملة لاجل الربح
(قنية فى مسائل متفرقة من الوصايا)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ماليله صغير ايچون تجارت اتمكه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولور

(وللوصى التجارة بمال اليتيم لليتيم لا لنفسه به اى لا يجوز له التجارة لنفسه بمال اليتيم سواء ورثه من ابيه او بملكه بوجه آخر (درر غرر فى الباب الثانى من الوصايا)

زيد صغيرك وصى مختارى عمرو صغيرك ماليله صغير ايچون تجارت اتمك استدكده صغيرك ناظرى بكر راضى اولمام ديو عمروى بغير وجه منعه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

جنون مطبق ايله مجنونه اولان هندك باباسى زيد هندك منزلنى هند ايچون ايجار اتمك استدكده هندك زوجى عمرو راضى اولمام ديو زيدى منعه قادر اولور مى ✲ الجواب ✲ اولماز

(ولهؤلاء كلهم ولاية التجارة بالمعروف فى مال الصغير والصغيرة ولهم ولاية الاجارة فى النفس والمال جميعا (احكام الصغار من البيوع)

زيد متوفانك وصى مختارى عمرو زيدك ورثه سى غائبلر اولمغه زيدك بكر يدنده وديعت اولان شوقدر اقچه سنى بكردن طلب ايتدكده بكر ويرميوب ورثه ظهور ايتدكده ورثه يه ويررم ديمكه قادر اولور مى ✲ الجواب ✲ اولماز

(وان كانت للميت وديعة عند رجل فامره ان يقرضها او يهبها او يسلفها فامره باطل لانه لا يملك مباشرة هذه التصرفات لنفسه فلا يعتبر امره ويكون الضمان على الذى فعل ذلك لانه هو المستهلك المال بدفعه الى الغير بوجه التمليك وان امره بدفعها الى رجل فدفعها اليه جاز وبرئ منها لان الوصى بهذا يصير موكلا للقابض بالقبض وهو يملك القبض بنفسه فيملك ان يوكل غيره (من مبسوط السرخسى فى باب الوصى والوصية)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنى المدين زيد فوت اولوب اولاد صغارينى ترك ايتدكده صغارك وصى مختارلرى بكر دخى مبلغ مزبورى عمرودن الميوب مرض موتنده صغاره بشرى وصى نصب ايدوب بعده بكر وعمرو فوت اولسه لر بشر مبلغ مزبورى عمروك تركه وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن المغه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولور (مرت مسئلته من جامع الفصولين قبل ثلث اوراق

زيد وصيلرى اولديغى صغيرلركماللرندن برقاج كمسنه لره شو قدر اقچه قرض ويردكدنصكره المدين زيدك يرينه عمرو وصى اولسه عمرو زيدك توكيل واحاله سيله مبلغ مزبورى اول كمسنه لردن المغه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولور

(مات الوصى فولاية المطالبة فيما باع من مال الصغير لورثة الوصى اولوصيه فلو لم يكن نصب له القاضى وصيا (من الفصولين كذا فى العمادية)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنى المدين زيد فوت اولوب صغير اوغلى بكرى ترك ايتدكده بكرك وصيسى بشر مبلغ مزبورى عمروه هبه ايدوب عمروك مبلغ مزبوره متعلقه دعوادن ذمتنى ابرا ايلسه بكر بالغ اولدقده مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى ✲ الجواب ✲ اولور

(والوصى لو ابرأ غريم الميت اواجله اوحط عنه شيئا صح عندهما ولو عاقدا وضمن لا عند ابى يوسف رحمه الله ولو لزم بعقد غيره لم يصح وفاقا (جامع الفصولين فى الفصل السابع والعشرين) والوصى لا يملك ابراء غريم الميت ولا ان يحط عنه شيئا ولا يؤجله اذا لم يكن الدين واجبا بعقده فان كان واجبا

بعقده صح الحط والتأجيل والابراء فی قول ابی حنیفة ومحمد ویکون ضامنا وعند ابی یوسف لایصح ذلك ولایکون ضامنا (من الخانیة فی تصرفات الوصی کذا فی البزازیة فی تصرفات الاب من الوصایا)

دیونی ترکه‌سندن ازید اولدیغی لی حالده فوت اولان زیدك ترکه‌سنه حاکم عمروی وصی نصب ایتدکده عمرو ترکه دن شوقدر اشیایی ثمن مثللرندن نقصان فاحش ایله بکره بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(والاولیاء نحو الاب والجد والوصی والقاضی لایبیعون بالاقل الا بما یتغابن الناس فیه (خزانة المفتین) من کتاب البیع قبل الاستحقاق وکذا فی التتمة البرهانیة فی مسائل تصرف الفضولی (وکذا فی الفصولین فی السابع والعشرین)

زید وصیسی اولدیغی عمرو صغیرك قولی بکری قیمتی مقداری شوقدر اقچه‌یه کتابته کسوب بکر دخی قبول ایتدکدنصکره بدل کتابتی زیده ادا ایدوب آزاد اولسه صغیر بالغ اولدقده بکری استرقاقه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ویجوز للوصی ان یکاتب عبد الیتیم استحسانا وکذلك الاب اذا کاتب عبد ولده الصغیر جاز استحسانا خلافا لابی یوسف (مجمع الفتاوی فی فصل تصرف الوصی والاب والقاضی وکذا فی الخانیة فی تصرفات الوصی) وللوصی ان یکاتب قنه (درر غرر فی الثانی من الوصایا ملخصا)

(فی بیع الوصی مال الصغیر وشرائه لنفسه)

محجود الحال اولان زید صغیره قزی هندك ملك منزلنی ثمن مثلیله نفسیچون اشترا ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(وذکر نجم الدین فی الخصائل الاب اذا اشتری مال ابنه الصغیر لنفسه بمثل القیمة او بغبن یسیر یجوز ولا یجوز بالغبن الفاحش والوصی اذا اشتری بمثل القیمة او بغبن یسیر لایجوز بالاجماع و باکثر من قیمته یجوز الا عند محمد وذکر فی بیوع شرح الطحاوی الجد فی شراء مال الیتیم من نفسه او بیع ماله من الیتیم بمنزلة الاب وذکر فی الصغری الوصی اذا اشتری بمال الیتیم من نفسه یجوز اذا کان خیرا للیتیم وتفسیر الخیریة ان یشتری مایساوی عشرة بخمسة عشرة فصاعدا او یبیع منه مال نفسه مایساوی خمسة عشرة بعشرة فهو خیر و بما فوقها لا وهذا یحفظ و به یفتی

(عمادیة فی السابع والعشرین)

هند صغیره نك وصی مختاری زید صغیره نك بعض اشیاسنی ثمن مثلیله نفسیچون شرایه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زید وصیلری اولدیغی عمرو و بکر صغیرلرك ملك زیتون باغچه‌لرینی ثمن مثلی ایله نفسیچون اشترا ایلسه صغیرلر بالغ اولدقلرنده باغچه‌یی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وذکر فی شرح الطحاوی وحکم الوصی فی بیع مال الیتیم وفی الشراء للیتیم من الاجنبی کحکم الاب والجد و یخالفهما فی البیع من نفسه مال الیتیم وفی الشراء مال نفسه للیتیم وذکر فی الصغری بیع الوصی عقار الیتیم بمثل قیمته یجوز ولم یشترط فی الکتاب شیئا آخر قال شمس الائمة الحلوانی هذا جواب عن السلف اما جواب المتأخرین انه انما یجوز باحدی شرائط ثلث اما ان یرغب فیه رجل بضعف القیمة او للصغیر حاجة الی ثمنه او علی المیت دین ولا مال له الا هذا و به یفتی

(عمادیة من المحل المزبور)

زید صغیرك وصی مختاری عمرو صغیرك اون اقچه دکر متاعنی نفسیچون اون بر اقچه‌یه اشترا ایلمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته قبل آنفا)

زید صغیرك وصی مختاری عمرو زیدك اون بیك اقچه قیمتلو شوقدر اشیاسنی نفسیچون اون بش بیك اقچه‌یه اشترا ایلمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته قبل هذا من العمادية)

زيد وصيلری اولديغی صغارك يری ارض ميری وكرومی ملك اولان باغلرينی ثمن مثليله هنده بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد اول باغی نفسيچون هند دن اشترا ايلسه صغار بالغ اولدقلرنده باغی زيددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(مامر من العمادية يكون جوابا لهذا السؤال)

(فصل)

زيد وصيسی اولديغی هند صغيرهنك عرصهسی مقاطعهلو وقف و بناسی ملكی اولان منزلنك بناسنی ثمن مثليله بيعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وذكر رشيد الدين فی فتاواه و بيع الوصی عروض اليتيم يجوز من غير حدوث هذه العوارض

(عمادية فی السابع والعشرين)

زيد وصيسی اولديغی هند صغيرهنك يری ارض ميری و بناسی ملكی اولان دكرمنی ثمن مثليله عمروه بيع وتسليم ايلسه صغيره بالغه اولدقده بيعی فسخه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الاب اقسام فی ظاهر الرواية انه يملك ان يبيع ماله من ابنه اويشتری مال الابن لنفسه بشرط ان لا يتضرر به الصغير فلو باع بمثل القيمة اواشتری بمثل القيمة يجوز وفی الوصی يعتبر ان يكون خيراليتيم الا انه فی العقار اذا اراد بيعه علی قول المتأخرين لا يجوز الا بضعف القيمة وكذا ذكر فی الزيادات وهذا اشارة الی ان الاب يملك ان يبيع مال الصغير بمثل القيمة فالتقييد باحدی الشرائط الثلث فی بيع الوصی

(عمادية فی السابع والعشرين)

زيد وصيسی اولديغی عمرو صغيرك يری ارض ميری و كرومی ملكی اولان باغنك كرومنی ثمن مثليله بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بالغ اولوب باغی بكردن دعوی ايتدكده بشر قاضی زيدك وجه محرر اوزره بيعی صحيح دكل ديو باغی عمروه حكم ايلسه حكمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(لم يستند الحكم الی دليل الی آخره)

زيد ملك باغچهسنده چيچك صوغانلری غرس ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب صغير اوغلی عمروی ترك ايلسه عمروك وصيسی نافع اولمغله اول صوغانلری قلع ايدوب ثمن مثلاريله بيعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

زيد مجنونك وصيسی عمرو زيدك حيواناتنی ثمن مثلاريله بيعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فصل)

زيد وصيسی اولديغی صغيرك يری دخی ملك منزلنی مسوغ شرعی يوغيكن جائز كه حريق واقع اولوب محترق اوله ديو بيعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المنتقی اذا اشتری الوصی بمال اليتيم غلاما لنفسه ان كان الثمن خيرالليتيم اجزت الشراء وان كان الغلام خيرالليتيم جعلته لليتيم ولم اجز شراءه لنفسه وفی غريب الرواية وصی اشتری بمال اليتيم غلاما و باعه مرابحة فلما بلغ اليتيم قال كنت اشتريت الغلام لی فالربح لی وقال الوصی اشتريت لی فلا شئ لك من الربح يكون كله لليتيم وان توی المال يضمنه الوصی قلت وهذا اذا لم يشهد عند العقد اوالنقد علی شرائه لنفسه ومع ذلك فهو فی القضاء اما ينبغی ان يكون الربح للوصی ديانة

(وان لم يشهد ادب الاوصياء)

زيد وصيسی اولديغی هند صغيرهنك ملك منزلنی ضعف قيمتی ايله عمروه بيع وتسليم ايلسه صغيره بالغه اولدقده منزله مداخلهيه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(اما علی قول المتأخرين بيع العقار من الوصی لا يجوز الا ان يكون خيراليتيم وذلك بان يرغب المشتری فی الشراء بضعف القيمة اوكان خراجها وعلاقها ومؤناتها يزيد علی غلاتها اوكان علی الميت دين لا يفی غيرالعقار بذلك الدين اوكان الميت اوصی بمال مرسل كالف اونحوها اوكان بالصغير حاجة الی الثمن

(لاجل)

لاجل النفقة فان لم یکن شئ من ذلك لایبیع العقار هذا اذا کانت الورثة صغارا (فی بیع الوصی من بیوع قاضیخان ومثله فی العمادیة نقلا عنه فی آخر السابع والعشرین)

دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولان زیدك ترکه سنه حاکم عمروی وصی نصب ایتدکده عمرو ترکه‌دن شوقدر اشیایی ثمن مثللرندن نقصان فاحش ایله بکره بیع وتسلیم ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی ✵ الجواب ✵ اولماز (مرت مسئلته غیر مرة)

(فی شرائه للصغیر وما يناسبه)

اشرافدن زید متوفانك اوغلی عمرو صغیره خدمت ایتمك ایچون برجاریه اشترا اولنمق لازم اولوب عمروه نافع اولمغله عمروك وصیسی بکر عمروك مالندن عمرو ایچون ثمن مثلنه برجاریه اشترا ایلمك جائز اولورمی ✵ الجواب ✵ اولور

(وللوصی ان یودع مال المیت و یبضع ویتجر للیتیم بمال الیتیم و یدفع مضاربة وله ان یفعل کل ما کان فیه خیر للیتیم وکذا الاب (فی تصرفات الوصی من الخانیة)

زید صغیر اناسنك باباسی عمروك حضانه‌سنده ایکن صغیرك برجاریه‌سی اولوب صغیر جاریه‌نك خدمتنه محتاج اولمغله جاریه عمروك یاننده طوروب صغیره خدمت ایدرکن صغیرك وصیسی بکر جاریه بنم یانمده طورسون دیو جاریه یی بغیر وجه الوب کندی منزلنده امساکه قادر اولور می ✵ الجواب ✵ اولماز

(وفی المنتقی وهذا کوصی شری لنفسه بمال الیتیم خادما فانه ان کان الثمن خیرا للیتیم اجزته وان کان الخادم خیرا للیتیم جعلته للیتیم ولم اجز شراءه لنفسه (ضمانات فی الضمان فی سائر تصرفات الوصی) من تصرف فی خالص ملکه لایمنع منه (جامع الفصولین فی الخامس والثلثین)

زید صغیرك امورنده خدمت ایتمك ایچون برقول لازم اولوب صغیره نافع اولمغله صغیرك وصیسی عمرو صغیرك مالیله صغیر ایچون برقول اشترا وقبض ایتدکدنصکره قول حتف انفه فوت اولوب بعده صغیر دخی فوت اولسه صغیرك ورثه‌سی عمروه شراکی طوتمازز قول ایچون ویردیکك ثمنی ضامن اول دیمکه قادر اولورلرمی ✵ الجواب ✵ اولمازلر

(یفهم جوابه مما مر من الخانیة)

زید وعمرو صغیرلرك منزللری اولمیوب منزله محتاج اولسه‌لر وصیلری بکر صغیرلره نافع اولمغله صغیرلركماللرندن صغیرلر ایچون ثمن مثلنه برمنزل اشترا ایتمکه قادر اولورمی ✵ الجواب ✵ اولور

(یفهم جوابه مما مر من الخانیة)

زید متوفانك اولاد صغارینك انالری وحاضنه‌لری هند نفسنی صغاره اجنبی یه تزویج ایدوب صغارك نسواندن حاضنهٔ اخرالری اولماسه اقرب عصبه‌لری لابوین عملری عمرو صغاری هنددن المغه قادر اولورمی ✵ الجواب ✵ اولور

بوصورتده هند دخی زوجی بکر ایله صغارك منزللرنده تغلبا ساکنه اولسه عمرو صغاری الدقده صغارك وصیلری اولمغله هند و بکری منزلدن اخراج ایدوب منزلی صغار ایچون آخره ایجاره قادر اولور می ✵ الجواب ✵ اولور

(ومن نکحت غیر محرمه سقط حقها لامن نکحت محرمه کام نکحت عمه وجدة نکحت جده ویعود الحق بزوال نکاح سقط به والقول قولها فی نفی الزوج ویکون الغلام عند هن حتی یستغنی بان یأکل ویشرب ویلبس ویستنجی وحده وقدر بتسع او بسبع ثم یجبر الاب علی اخذه والجاریة عند الام والجدة حتی تحیض وعند محمد حتی تشتهی کما عند غیرهما وبه یفتی لفساد الزمان ومن لها الحضانة لاتجبر علیها فان لم تکن امرأة فالحق للعصبات علی ترتیبهم (ملتقی الابحر فی الحضانة) امرأة لها ولد صغیر وللصغیر دار هل لها ان تسکن دار ولدها قال ان لم یکن لها زوج لها ذلك بحکم الحاجة وان کان لها زوج

لیس لها ذلك (من احکام الصغار للاستروشنی فی مسائل الاجارات) ولو آجر الاب والجد ای ابو الاب اووصیهما ثم بلغ الصغیر فی المدة فهو بالخیار ان شاء مضی علی الاجارة وان شاء فسخ لان فی ابقاء الاجارة ضررا فی حقه ففرق بین نفسه وماله حتی ان الاب اوالجد او وصیهما اذا آجر دار الصغیر اوغیره سنین معلومة ثم بلغ الصغیر لم یکن للصغیر ان یفسخ الاجارة والفرق یعرف فی اجارات الاصل والذخیرة (من اجارات احکام الصغار للاستروشنی)

(فی تنفیذ الوصیة)

زید ذمی مالندن شو قدر اقچه ایله اوج موضعده برر چشمه بنا اولنه دیو وصیت وتنفیذ ینه عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولسه عمرو اولقدر اقچه یی ترکه دن الوب وصیت مرقومه یی تنفیذه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(ووصیة الحر العاقل رجلا کان اوامرأة جائزة ووصیة الذمی بما یتقرب به المسلمون واهل الذمة نحو العتق والصدقات فی قولهم جائزة وان اوصی الذمی بمایتقرب به اهل الذمة دون مایتقرب به اهل الاسلام نحوالوصیة ببناء البیعة والکنیسة والسراج فیها جائزة فی قول ابی حنیفة رحمه الله ولاتجوزفی قول صاحبیه (قاضیخان فیمن تجوز وصیته ومن لا)

زید ثلث مالمدن شو قدر اقچه ایله فلان موضعده برچشمه بنا اولنه دیو وصیت وتنفیذ ینه عمروی وصی نصب ایدوب بعده زید مصرا فوت اولدقده عمرو ترکه نك ثلثندن اولقدر اقچه یی قبض ایدوب لکن اول موضعده چشمه بنا اولنمق ممکن اولماسه عمرو مبلغ مزبور ایله چشمه بنا اولنمق ممکن اولان مواضعدن اول موضعه اقرب اولان موضعده چشمه بنا ایتمکه قادراولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

(وسئل ابونصر عمن اوصی بان یشتری بهذه الالف ضیعة فی موضع کذا و یوقف علی المساکین فلم یوجد هناك ضیعة یشتری هل یجوز للوصی ان یشتری ضیعة فی موضع آخر قال ابونصر لیس للوصی ان یصرف ذلك الی مرمة المساجد فان لم یجد الضیعة فی ذلك الموضع یشتری ضیعة فی اقرب المواضع التی سمی و یجعله وقفا علی ماسمی (من وصایا مجموع النوازل وکذا فی قاضیخان فی فصل من مسائل مختلفة من کتاب الوصایا)

زید مرض موتنده مالمدن شوقدر بیك غروش ایله فلان موضعده شو مقوله برکوپری بنا اولنسون دیو وصیت وتنفیذ ینه عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله عمرو اولقدر غروشی ترکه دن الوب اول موضعده اولمقوله کوپری بنا ایتدکده مبلغ مزبوردن شوقدر غروش فضله قالسه ورثه اول فضله یی عمرودن طلب ایتدکلرنده عمرو ویرمیوب فقرایه صرف ایدرم دیمکه قادراولورمی ❋ الجواب ❋ اولماز

(ولوفضل شیء من المال المجموع به للوصیة قیل یرده علی الورثة وقیل یأخذ لنفسه والاول احوط واورع (فیض کرکی فی الحج) رجل اوصی بان یشتری اربعین قفیزا من الحنطة بمائة درهم ویفرق بها علی المساکین ورخصت الحنطة حتی صار اربعون قفیزا بستین درهما فهذا علی وجهین اما ان اراد بهذا القول التصدق بمائة ثم قال اشتروا بها کذا اواراد ان یشتری بها حنطة ویتصدق بالحنطة ففی الوجه الاول یشتری بالباقی حنطة و یفرق علی المساکین الایری ان الاربعین لوصار بمائتی درهم لایجب علیه التصدق الا بمائة وفی الوجه الثانی الی الورثة لان غرضه هو التصدق باربعین قفیزا من الحنطة وقد حصل وهذا مروی عن ابی یوسف (من الواقعات الحسامیة فی الوصایا کذا فی مجموع النوازل ومثله فی الخانیة فی مسائل مختلفة)

هند شوقدر حلیسی ایچون فوتمدنصکره بیع اولنوب ثمنلری وجوه بره صرف اولنه دیو وصیت وتنفیذ ینه عمروی وصی نصب ایتدنصکره هند مصرة فوت اولوب لکن ثلث مساعد اولماسه عمرو ثلث مساعد اولدیغی مقدارده وصیتی تنفیذه قادر اولورمی ❋ الجواب ❋ اولور

جازت بالثلث الاجنبی وان لم یجز الوارث (غرر فی اول کتاب الوصایا)

زید مرض موتنده وصی مختاری اولوب وارثی اولمیان عمره ترکه مدن شوقدر غروش الوب بنم ایچون کندك حج ایله دیو وصیت ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله عمرو ترکه دن اولقدر غروش الوب زید ایچون حج مراد ایتدکده زیدك ورثه سی بز آخر کمسنه یه اولقدر غروش (ویروب حج ایتدیررز دیو عمروی منعه قادر اولورلرمی ❋ الجواب * اولمازلر

کان الامر علی ماشرط بلا خلاف (ظهیریة فی الفصل السابع فی الایصاء وفیه تفصیل)

زید مرض موتنده ثلث مالنی فلان مدرسه ده ساکنلر اولان طلبهٔ علمه ویریله دیو وصیت وتنفیذینه عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولسه عمرو زیدك ثلث مالنی الوب اول مدرسه ده ساکنلر اولان طلبهٔ علمه توزیع مراد ایتدکده زیدك ورثه سی بز ثلث مالی استرباح ایدوب ربحنی توزیع ایدرز دیو عمروی منعه قادر اولورلرمی * الجواب ❋ اولمازلر

(فبالثلث تجوز للاجنبی اجازت الورثة اولا وبکل المال باجازتهم وان لم یکن له وارث تجوز اجازة السلطان ومن له بیت المال ام لا (بزازیة فی اول الوصایا)

زید ثلث مالم وجوه بره صرف اولنه دیو وصیت وتنفیذینه اوغلی عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولسه عمرو وصیتی وجه شرعی اوزره تنفیذ مراد ایتدکده سائر ورثه عمروه ثلث مالی بزم استدیکمز یرلره صرف ایله دیو عمروی منعه قادر اولورلرمی ❋ الجواب ❋ اولمازلر

(قال واذا توفت المرأة ولها اولاد صغار وزوج وهو اب هؤلاء وترکت میراثا من عقار وغیر ذلك واوصت بوصیة فی ابواب البر او الاناس بشئ فما یحتاج ان یباع فیه من ترکتها فلوصیها ان یبیع من ترکتها ماینفذ وصایاها فاذا فرغ من الوصیة کان الاب اولی بحصة هؤلاء الاولاد

(من مختصر شرح ادب القاضی فی باب للرجل ان یکتب وصیة)

زید مرض موتنده معین دکانلری ایچون فلان جهت مؤبده یه وقف اولسون دیو وصیت وتنفیذینه عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولوب ثلث مساعد ایکن ورثه سی وصیتی طوتمازز دیو اول دکانلری بکره بیع وتسلیم ایلسه لر عمرو دکانلری بکردن الوب وصیتی تنفیذه قادر اولورمی * الجواب ❋ اولور

(یفهم جوابه مما مر من الغرر قبل ثلث مسائل ومما مر آنفا)

(فی تنفیذ القاضی الوصایا)

زید مرض موتنده فوتمدنصکره شوقدر غروش فلان جهته وقف اولسون دیو وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولسه ورثه سی وصیتی طوتمازز دیمکه قادر اولورلرمی ❋ الجواب * اولمازلر

بو صورتده زیدك باباسی عمرو ترکه نك جمله سنی قبض ایدوب بعده عمرو دخی فوت اولوب ترکهٔ زیدك جمله سنی عمروك ورثه سی قبض ایلسه لر ثلث مساعد اولمغله حاکم اولقدر غروشی عمروك ورثه سندن الوب وصیتی تنفیذه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الوقف فی مرض الموت لازم ولکنه کالوصیة فی حق نفوذه من الثلث (اسعاف فی وقف المریض اذا مات من غیر وصیة فالنظر الی الحاکم (قارئ الهدایة وباقی المسئلة یعرف مما مر مرارا)

زید مرض موتنده مالمدن شوقدر اقچه وجوه بره صرف اولنه دیو وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولدقده ثلث مساعد اولوب زیدك وصیسی اولمامغله قاضی اولقدر اقچه یی ترکه دن الوب وصیتی وجه شرعی اوزره تنفیذ ایلسه زیدك ورثه سی قاضی یه سنك تنفیذیکی طوتمازز مبلغ مزبوری ضامن اول وصیتی تکرار تنفیذ ایده لم دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب ❋ اولمازلر

(مرت مسئلته آنفا)

(فيما يضمن الوصى وما لايضمن)

زيد متوفانك اولاد صغارينك وصيلرى عمرو صغارك نقود وسائر منقولاتنى قبض ايدوب بعده مجهلا فوت اولسه تركه سندن ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايضمن الوصى بموته مجهلا ولو خلط بماله ضمن وضمن الاب بموته مجهلا وقيل لا كوصى (جامع الفصولين فى السابع والعشرين) والوصى اذا مات مجهلا لايضمن ولو خلط بماله يضمن والاب اذا مات مجهلا يضمن وقيل لايضمن (عمادية فى الفصل السابع والعشرين)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك برقاج كسنه لر ذمتلرنده اولان اقچه سنى تحصيل ايچون مباشر وحجج وسجلاته صغيرك مالندن على وجه الاجارة قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايلسه صغير بالغ اولدقده مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوصى اذا انفق فى خصومة للصبى على باب القاضى فما كان على وجه الاجارة كاجرة المشخص والسجال والكاتب لايضمن وماكان على وجه الرشوة يضمن (من اجارة البزازية فى اول نوع فى المتفرقات قبل السابع) وصى انفق من مال اليتيم على باب القاضى فى الخصومات فان اعطى على وجه الاجارة لايضمن قال شيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل لايضمن مقدار اجر المثل والغبن اليسير وما اعطى على وجه الرشوة كان ضامنا قالوا بذل المال لدفع الظلم عن نفسه وماله لايكون رشوة (قاضيخان فى فصل تصرفات الوصى)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك شوقدر اقچه سنى كندى اقچه سنه خلط ايله استهلاك ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه صغير بالغ اولدقده مبلغ مرقومى زيدك تركه سى وافيه سنى قبض ايدن ورثه سنه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى المحيط روى العلى عن ابى يوسف ان الوصى اذا خلط مال اليتيم بمال نفسه يضمن وفى المنتقى ان الوصى لو خلط ماله بمال اليتيم يضمن اذا ضاع (ادب الاوصياء فى فصل الضمان) ولايضمن الوصى بموته مجهلا ولو خلط بماله ضمن وضمن الاب بموته مجهلا وقيل لا كوصى (من الفصولين كذا فى العمادية مر آنفا)

زيد وصيسى اولديغى عمرو صغيرك مالندن اون بيك اقچه يى قبض وكندى مالنه خلط ايله استهلاك ايتدكدنصكره زيد مقبوضم التى بيك اقچه در ديو اقرار ايدوب بعده فوت اولسه عمرو بالغ اولوب اون بيك اقچه يى زيدك تركه سى وافيه سنى قبض ايدن ورثه سنه تضمين مراد ايتدكده زيدك وجه محرر اوزره قبض وخلطى ثابت ايكن ورثه مجرد زيد مقبوضم التى بيك اقچه در ديو اقرار ايتمكله درت بيك اقچه يى مجهلا فوت اولمش اولوب ضمان لازم كلمز ديو اون بيك اقچه يى تماما ضماندن امتناعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(القاضى اذا خلط مال الصغير بماله لايضمن وكذلك السمسار اذا خلط مال انسان بمال غيره لايضمن ولو خلط بماله يضمن وينبغى ان يكون المتولى كذلك والوصى اذا مات مجهلا لايضمن ولو خلط بماله يضمن والاب اذا مات مجهلا يضمن وقيل لايضمن كالوصى (فى السابع والعشرين من العمادية)

زيد ثلث مالنى وجوه خيره وصيت وتنفيذينه عمروى وصى نصب ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولدقده عمرو تركه نك ثلثنى قبض ايدوب لكن وجوه خيره صرف ايتميوب بغير حق كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايلسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ولو ضاعت التركة فى يد الوصى لم يضمن لانه امين فيه لان له ولاية الحفظ (من الضمانات لابن الغانم فى باب الوصى والمودع لايجب عليه الضمان الا بالتعدى (من الذخيرة فى الرابع والعشرين من الاجارات) كان الامر على ما شرط بلا خلاف (ظهيرية فى الفصل السابع فى الايصاء وفيه تفصيل)

هند صغیره بر وقف قریه نك غله سنه مشروطیت اوزره متصرفه ایکن هندك وصیسی عمرو قریه نك محصول شرعیسندن شوقدر محصولی قبض ایدوب کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایتدکدنصکره عمرو فوت اولسه هند بالغه اولدقده محصول مرقومی عمروك ترکهٔ وافیه سنی قبض ایدن حصرا وارثی اوغلی بکره تضمینه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(یفهم جوابه مما مر)

زید وصیسی اولدیغی صغیرك مالندن عمرو و بکره معامله ایله و یردیکی اقچه ایچون عمرو و بکرك اوزرلرینه صغیرك متاعیله صغیر ایچون معاملهٔ شرعیه ایله شوقدر اقچه الزام ربح ایدوب بعده ربح مزبوری مرقوملردن الوب کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایتدکدنصکره صغیر فوت اولسه صغیرك ورثه سی ربح مزبوری زیده تضمینه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(و یظهر منه انه اذا دفع مال الیتیم فابرأ الربح یصح الابراء ویضمن ولو عامل بمتاع نفسه یکون الربح له فلا یضمن شیئا منه (المولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی)

هند وصیلری اولدیغی اولاد صغارینكماللرندن شوقدر اقچه یی بعض کمسنه لره صغار ایچون معامله ایله ویردکده صغارك متاعیله صغار ایچون اول کمسنه لرك اوزرلرینه معاملهٔ شرعیه ایله اونی اون بریچق حسابی اوزره شوقدر اقچه الزام ربح ایتدکدنصکره اصل وربحی الوب بعده ربح مزبوری احتیاجی یوغیکن کندی مصارفنه صرفله اتلاف ایلسه صغار بالغ اولدقلرنده ربح مزبوری هنده تضمینه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(وذکر فی آخر وصایا شرح الطحاوی الاب اذا کان محتاجا لابأس ان یأکل من مال الصغیر علی قدر حاجته ولا یکون مضمونا علیه والوصی لیس له ان یأکل من مال الصغیر وان کان محتاجا الا اذا کانت له اجرة فی ذلك فیأکل قدر اجرته (مؤید زاده نقلا عن الاستروشنی فی المسائل المتعلقة ببیع الاب) الوالد اذا احتاج الی مال ولده الصغیر فان کان فی المصر کان للوالد المحتاج ان یأکل مال ولده وان کان فی المفازة واحتاج الاب الی مال ولده الصغیر فان کان ماله فی بلده ولم یکن معه مال کان له ان یأکل مال الولد بالقیمة وان کان فقیرا یأکل بغیر عوض وللاب الفقیر ان یبیع مال ولده لاجل نفقته

(قاضیخان فی آخر الهبة)

زید وصیسی اولدیغی صغیرك مالندن برقاج کمسنه لره قرض و یردیکی اقچه ایچون اول کمسنه لرك اوزرلرینه کندی متاعیله نفسیچون شوقدر اقچه ربح الزام ایتدکدنصکره زید اصلی وربحی اول کمسنه لردن الوب ربح مزبوری کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایلسه صغیر بالغ اولدقده اصل مالی زیددن الدقده ربح مرقومی زیده تضمینه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته قبل مسئلة)

زید وصیسی اولدیغی هند صغیره نك ملك تخمنی صغیره نك چفتلکی اراضیسنه صغیره ایچون اکدیروب محصول حاصل اولدقدنصکره زید اول محصولی قبض و کندی مصارفنه صرف ایله استهلاك ایدوب بعده زید فوت اولسه صغیره بالغه اولدقده محصول مرقومی زیدك ترکهٔ وافیه سنی قبض ایدن حصرا وارثی اوغلی عمروه تضمینه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وعن الثانی فی وصی یتیم زرع بذر الیتیم فی ارض الیتیم واشهد انه ضامن للبذر قرضا علیه وانه استأجر الارض لنفسه فان کان خیرا للیتیم فاجعل الاجر للیتیم والزرع للوصی وان کان الزرع خیرا للیتیم فاجعل الزرع له دلت المسئلة علی ان الوصی یملك الاستقراض من مال الیتیم وان استقرض البذر من الیتیم وزرع فی ارض نفسه فالزرع للوصی لانه زرعه لنفسه وکذلك ان زرع بذر نفسه فی ارض الیتیم وان زرع بذر الیتیم فی ارض الیتیم وقال زرعتها لنفسی فان کان فی ذلك ربح ظاهر لم یصدق (بزازیة فی تصرفات الاب والقاضی) وفی الوقایة زرع الاجنبی فی ارض الصبی ثم انکر فبرهن الوصی علی اقراره به کان له اخذ الزرع للصبی وفی النوازل اخذ الوصی ارض الیتیم علی سبیل ما یأخذه الناس (قال ابو نصر ارجو ان یکون جائزا وقال الفقیه ابو اللیث الحافظ لا روایة فی المزارعة عن اصحابنا وانما

الروايه عنهم فى المضاربة فلعل ابو نصر قاس المزارعة عليها قال وقد ذكرنا عن شداداته قال ان كان البذر من الوصى جاز وان كان من اليتيم لم يجز وهو حسن وبه نأخذ وفى الاستروشنية عن فوائد ابى حفص الكبير واختلف فى اخذ الوصى ارض اليتيم مزارعة بالنصف مثلا فيجوز مطلقا قياسا على دفعه الى الاجنبى لكن يلزمه الاشهاد فيها وفى امثالها لان الوصى قد يفعل ذلك للصغير وقد يفعل لنفسه والربح تبع للمال والزرع لمالك الارض فلا يستحقه الوصى قضاء الا بحجة ثبتت عند القاضى (وقيل ان كان البذر من نفسه جاز وان كان من اليتيم لم يجز وذلك لان الوصى فى الاول مستأجر لارضه لنفسه وله ذلك لانه خير لليتيم وكذا استيجار ارضه كيف وله استيجار نفس اليتيم فاستيجار ما له اولى وهذا عند الامام واما فى الثانى فهو مضيع لماله فى الحال لان النبات بعد الفساد فلا يجوز وايضا هو موجر نفسه من اليتيم لانه مقابلة المال بالمنفعة الحاصلة من الوصى ومنفعة الآدمى صفة له ولما لم يكن الاصل يعنى الآدمى مالا لم يكن صفته مالا ايضا لكن اعطى له الشرع حكم المال للحاجة ولا حاجة هنا فيبقى على اصله ويكون مقابلة مال بمال فلا يجوز قال وذكر المسئلة فى الاصل على العكس وهو مشكل قال فى الكبرى والمختار انه ان كان مايصيبه من الربع خيرا من اجر مثل الارض وضمان نقصانه ومثل بذر اليتيم والزرع كله للوصى جازت المزارعة وله ماشرط فى الربع والا لم يجز فيضمن الوصى لليتيم الاجر والنقص ومثل البذر والزرع كله للوصى لان النظر فيه واعماله نظرية قال فى احكام الصغار وعليه عامة المشايخ وفى المنتقى وهذا كوصى شرى لنفسه بمال اليتيم خادما فانه ان كان الثمن خير لليتيم اجزته وان كان الخادم خيرا لليتيم جعلته لليتيم ولم اجز شراءه لنفسه قلت ويضمن فى الاول الثمن ثم قال فان استقرض الوصى بذر اليتيم وزرعه فى ارض نفسه اوبالعكس فالقول قوله بيمينه انه زرعه لنفسه واما لو زرع بذر اليتيم فى ارض اليتيم وربح لم يصدق بيمينه انه بذره لنفسه مالم يشهد عليه وهذا فى القضاء اما فى الديانة فله الربح اشهد اولم يشهد نص عليه فى فوائد ابى حفص الكبير (وفى انفضلية وان كان البذر على اليتيم لا يجوز ولو جعله الوصى على نفسه على قياس قول الامام بجواز ان يبيع الوصى مال الصبى من نفسه ينبغى ان يجوز قال وفى المسئلة دليل على جواز استقراض مال اليتيم وفى الملتقط للسيد الشهيد عن ابى نصر انه لا ارى فى هذا الزمان للقيم اخذ ارض الوقف مزارعة ولا للوصى اخذ مال اليتيم مضاربة قلت دلت على انه ليس للوصى المزارعة ايضا والله سبحانه اعلم

(ضمانات فى الضمان فى سائر تصرفات الوصى)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك مالندن صغيرك مصارفنه قدر معروفدن زيادهٔ فاحشه ايله زائد شوقدر اقچه صرف ايلسه زيده اول زياده يى ضمان لازم اولورمى ✻ الجـواب ✻ اولور

(القول للامين مع اليمين الا اذا كذبه الظاهر فلا يقبل قول الوصى فى نفقة زائدة خالفت الظاهر وكذا المتولى (اشباه فى الامانات) واما اذا ادعوا عليه امرا يكذبهم الظاهر فيه كأن يدعوا كون النفقة شيئا قليلا لا يكفى مثله لمثلهم فى مثل المدة فى الغالب لا يلتفت الى قولهم ولا يكون على الوصى اليمين هذا اذا كانت النفقة التى يدعى الوصى انفاقها نفقة المثل اوازيد منها يسيرا فلو ادعى زيادة يمكن الاحتراز عنها فانه لا يصدق الوصى و يجب عليه الضمان الا ان فسر دعواه بتفسير يحتمل كأن يقول كنت اشتريت لهم طعاما فسرق ثم اشتريته ثانيا فهلك فاشتريت لهم ثالثا فانه يصدق بقوله بيمينه لانه امين

(ادب الاوصياء فى فصل الانفاق)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك شوقدر بغدايى صغيرك نفقه سنه قدر معروف صرف ايلسه صغير بالغ اولدقده صرفكى طوتمام ديو بغدايى زيده تضمينه قادر اولورمى ✻ الجواب ✻ اولماز

(وذكر قاضى الامام جلال الدين فى سجلاته اذا كبر الصغار وارادوا ان يحاسبوا وصيهم ما انفق عليهم لينظروا هل انفق عليهم بالمعروف ام لا وطلبوا من القاضى ان يحاسبوا كان للقاضى ان يطالبه بالحساب لكن لا يجبر على ذلك لو امتنع والقول قوله فى الخرج وفيما انفق بالمعروف ولم يسرف لانه امين من جهة الميت او القاضى والقول للامين مع اليمين فيما جعل امينا

(فى الفصل الرابع والعشرين من الاستروشنية)

هند صغیره‌نك وصیسی زید صغیره‌نك مالندن صغیره‌یه قدر معروفـدن زیاده شوقدر اقچه نفقه تقدیر ایتدیروب صغیره‌نك مالندن برمدت قدر معروفدن زیاده شوقدر اقچه صرف واسراف ایلسه صغیره بالغه اولدقده اول زیاده‌یی زیده تضمینه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(مرت مسئلته قبل مسئلة)

زید متوفانك صغیره قزی هندك نفقه‌سنه قاضی هندك مالندن قدر معروفدن ناقص یومی شوقدر اقچـه نفقه تقدیر ایدوب لـکن اولقدر اقچه وفا ایتمامکله هندك وصی مختاری عمرو هـندك مالندن هندك نفقه وکسوه‌سنه تقدیر اولنان مقدار دن زیاده قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایتدکدنصکره هند فوت اولسه عمرو قدر معروفدن زیاده صرف ایتمش دکل ایکن هندك ورثه‌سی تقدیر اولنان مقداردن زیاده‌یی عمروه تضمینه قادر اولورلرمی ❊ الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته)

زید وصیسی اولدیغی صغیره‌نك مالنی استرباح ایتمیوب اصل مالدن صغیره‌نك نفقه‌سنه قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایلسه صغیره بالغه اولدقده مجرد استرباح ایتمدك دیو زیدك وجه محرراوزره مصروفنی زیده تضمینه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(یفهم جوابه مما مر من القنیة)

زید وصیسی اولدیغی عمرو صغیرك مالنی استرباح ایتمیوب بعده عمرو بالغ اولوب مالنی تماما الدقدنصکره استرباح ایلسـك شوقدر ربح حاصل اولوردی دیو زیددن تغلبا شوقدر اقچه دخی السـه زید مبلغ مرقومی عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(المغصوب لوقائما یأخذه مثلیا اولا (جامع الفصولین فی الفصل الثالث والثلثین وباقی المسئلة یعرف مما مر من القنیة فی المحل المزبور)

زید وصیسی اولدیغی صغیرك مالندن قدر معروف شوقدر اقچـه صرف ایدوب صغیرك دکانلرینی تعمیر ایلسه صغیر بالغ اولدقده صرفکی طوتمام دیو مبلغ مزبوری زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من الاستروشنیة قبل اربع مسائل)

زید وصیسی اولدیغی صغیرك مالنی حفظ اوزره ایکن صغیرك مالندن شوقدر قیون حتف انفـه هلاك اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجـواب * اولماز

ولوضاعت الترکة فی ید الوصی لم یضمن لانه امین فـیه لان له حق ولایة الحفظ (فی الضمانات لابن الغانم فی باب الوصی)

زید وصیسی اولدیغی عمرو صـغیرك مالنی حفظ اوزره ایکن متغلبه دن بکر صغـیرك مالندن شوقـدر اقچه‌یی تغلبـا زیددن الوب زید دفعه قادر اولمـاسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولمـاز

بوصورتده عمرو بالغ اولدقده ضمان لازم اولوردیو زیددن تغلبا اولقدر اقچـه السه زید مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی ❊ الجواب * اولور

(السلطان اذا طمع فی مال الیتیم فاعطی وصیه شیئا من مال الیتیم ان امکن الوصی دفع ظلمـه من غیر ان یعطی شیئا لایحل له الاعطاء وان لم یکن حل ولم یضمن (من جواهر الفتاوی فی اواخر کتاب الوقف) طمع السلطـان فی مال الیتیم واعطی البعض من ماله ان امکن الدفع بلا اعطاء ضمن والالا

(بزازیة فی الثامن من الوصایا)

زید وصیسی اولدیغی صغیرك شوقدر اقچه‌سیله صغیر ایچون تجارت ایدرکن مبلغ مزبور زیدك تعدی وتقصیرنسز ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی ❊ الجواب * اولماز

(وله ای للوصی التجارة بمال الیتیم للیتیم لالنفسه به (درر فی اخر الوصایا) ولا بأس للوصی ان یتجر بمال الیتیم ولا ضمان علیه ان اصیب بذلك (من مضاربة احکام الصغار)

زید وصیلری اولدیغی صغارك مالارینی عمروه ایداع وتسلیم ایتـدکدنصکره اول مال عمروك تعدی

وتقصیر نسز عمروك یدنده ضایع اولسه زیده یا عمروه ضمان لازم اولورمی ✲ الجواب * اولماز

(وللوصی ان یودع مال الیتیم و یبضع و یتجر للیتیم بمال الیتیم و یدفع مضاربة وله ان یفعل کل ماکان فیه خیر للیتیم وکذا الاب (فی تصرفات الوصی من الخانیة) الاب والوصی والقاضی یملکون ایداع مال الصغیر (فی ودیعة الفتاوی الصغری من احکام الصغار فی مسائل الغصب والضمان) وفی الاقضیة من ادب القاضی للوصی ایداع مال الیتیم وقال العمادی فی فصوله وهذا مما یجب حفظه جدا وقال الکردری الاب والقاضی مثله قلت ولو ضاع عند المودع لاضمان علیهما

(ضمانات فضیلیة فی ضمان الاوصیاء)

زید وصیسی اولدیغی صغیرك شوقدر اقچه سنی صغیر ایچون عمروه مضاربة طریقیله و یردکدنصکره مبلغ مزبور ابتداء عملده عمروك تعدی وتقصیرنسز ضایع اولسه زیده یا عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب ✲ اولماز

(سئل عن الوصی اذاکان تحت یده مال الیتیم هل یجوزله ان یدفعه لآخر مضاربة اوشرکة للیتیم اجاب نعم یجوز (ابن النجیم) وللاب ان یسافر بمال طفله وله دفعه مضاربة و بضاعة وان یوکل ببیع وشراء واستیجار وان یودع ماله وکاتب قنه و یزوج امته لاقنه و یرهن ماله بدینه ودین نفسه فلو هلك ضمن قدر المؤدی من دینه وله ان یعمل به مضاربة و ینبغی ان یشهد علیه ابتداء والا صدق دیانة و یکون المشتری کله للصبی قضاء وکذا لوشارکه ورأس ماله اقل من مال الصبی فان اشهد فالربح کما شرط والاصدق دیانة لاقضاء فالربح علی قدر رأس مالهما قضاء لانه لایستحق الا بالشرط فالم یثبت الشرط عند القاضی لایقضی له بماناله الوصی فی ذلك کله (جامع الفصولین فی الفصل السابع والعشرین)

زید وصیسی اولدیغی صغیرك مالندن امر حاکمه ملی اولان عمروه شوقدر اقچه اقراض وتسلیم ایتدکدن صکره المدین عمرو فرار ایلسه زیده ضمان لازم اولورمی ✲ الجواب ✲ اولماز

(و یقرض ای القاضی مال الوقف والغائب والیتیم و یکتب الصك لذکر الحق لا الاب والوصی (درر غرر فی القضاء) سئل عن الوصی اذاکان تحت یده مال الیتیم هل له ان یقرضه وکذا الاب اجاب لیس له ذلك الا للقاضی ولکن ان فعلا ذلك وضاع علیهما ضمانه وان لم یضع لایکون ذلك خیانة فلا یستحق العزل بسببه (ابن النجیم فی الوصایا) سئل فیما لو امر القاضی الوصی باقراض مال الیتیم فاقرض بامره وحضرته هل یضمن ام لا اجاب قال فی البحر فی کتاب الوقف بعدان قرر سؤالا فی القیم قلت قال فی القنیة طالب القیم اهل المحلة ان یقرض من مال المسجد للامام فابی فامره القاضی به فاقرضه ثم مات الامام مفلسا لایضمن القیم انتهی مع ان القیم لیس له اقراض مال المسجد انتهی والوصی مثل القیم لقولهم الوصیة والوقف اخوان وقول الزیلعی واغلب شراح الکنز والهدایة فی الفرق بین القاضی والوصی انه باقراض القاضی یؤمن التوی بجحود المستقرض لکونه معلوما للقاضی ولاشك انه حیث کان بامره وحضرته بجحود المستقرض الحالة هذه لکونه معلوما للقاضی والله اعلم

(خیرالدین افندی فی الوصایا)

زید وصیسی اولدیغی هند صغیره نك شوقدر اقچه سنی حاکم رأینسز بکرو بشره اقراض وتسلیم ایدوب بعده مزبورلردن الاماسه هند بالغه اولدقده مبلغ مزبوری زیده تضمینه قادره اولورمی ✲ الجواب * اولور

(وان اقرض الوصی ضمن والاب بمنزلة الوصی فی اصح الروایتین (بدایة قبیل باب التحکیم) ولایملك الوصی اقراض مال الیتیم فان اقرض کان ضامنا (قاضیخان فی تصرفات الوصی من کتاب الوصایا) ولا یقرض ای الوصی مال الیتیم لانه تبرع وهو عاجز عن استخلاصه بخلاف القاضی فانه قادر علیه ولذا له ان یقرضه ومال الوقف والغائب (درر غرر فی الباب الثانی من الوصایا) .

زید صغیر اوغلی عمروك شوقدر اقچه سنی حاکم رأینسز بکره اقراض وتسلیم ایتدکدنصکره مبلغ

مزبوری بکردن الاماسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(ولایملك الوصی اقراض مال الیتیم فان اقرض کان ضامنا والقاضی یملك الاقراض واختلف المشایخ فی الاب لاختلاف الروایتین عن ابی حنیفة رحمه الله والصحیح ان الاب بمنزلة الوصی لابمنزلة القاضی (قاضیخان فی اوائل تصرفات الوصی من الوصایا) و ینبغی ان یشترط لجواز اقراض القاضی عدم وصی الیتیم فان کان له وصی ولو منصوب القاضی لم یجز لانه من التصرف فی ماله وهو ممنوع منه مع وجود وصیه کما فی بیوع القنیة (بحررائق قبیل باب التحکیم من کتاب القضاء)

(فصل)

زید قاضی هند صغیره‌نك وصیسی عمروی عزل ایدوب یرینه بکری وصی نصب ایتمکله عمرو مال صغیره‌یی امر حاکمله بکره تسلیم ایتدکدنصکره بکر مبلغ مزبورك برمقدارینی بغیر حق کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایلسه هند بالغه اولدقده اول مقداری بکره تضمین ایتیوب عمروه مجرد سن مقدما وصی اولمغله ضامن اول دیمکه قادره اولورمی * الجـواب * اولماز

(یفهم جوابه ممامر من خیرالدین افندی ومن الخانیة ومن الدرر وغیرهم)

زید صغیرك وصی مختاری عمرو سفره کیتمك مراد ایدوب صغیرك امورینی کوره مامکله قاضی عمروی عزل و یرینـه بکری وصی نصب ایدوب عمرو یدنده اولان مال صغـیری قاضی امریله بکره تسـلیم ایتدکدنصکره مال مزبور بکرك یدنده ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(یفهم جوابه ممامر مرارا)

زید عمروی اولاد صغارینه وصی نصب ایتدکده عمرو سکوت ایدوب بعده زید فوت اولدقده عمرو وصـایتی قبول ایتمامکله قاضی صـغاره بکری وصی نصب ایدوب بکر دخی صغاركماللرینی اخـذ واستهلاك ایلسه صغار بالغ اولدقلرنده عمروه مجرد زید سنی وصی مختار ایتمکله مالمزی ضامن اول دیمکه قادر اولورلرمی * الجـواب * اولمازلر

(وان سکت ای لم یقبل ولم یرد فمات الموصی فله رده وقبوله لانه متبرع فی التصرف للغیرفلا یلزم ذلك بلا قبوله کالوکالة (درر غرر فی الباب الثانی من الایصاء)

بر بلده اهالیسندن زید سفره کیدر اولدقده عمروه صغیر اوغللرم بکر و بشره وصی اول دیوب عمرو دخی قبول ایتدکدنصکره زید سفره کیدوب اثناء طریقده بلدهٔ اخرایه واردقده خسته اولوب فوت اولمغله بلـدهٔ اخری قاضیسی زیدك وصی نصب ایتدیکنی بلمدین صغـاره خالدی وصی نصب ایدوب زیدك بلدهٔ اخراده اولان ترکه‌سنی خالد قبض ایتدکدنصکره عمرو بلدهٔ اخرایه واردقده خالد امر حاکم ایله ترکه‌یی عمروه تسـلیم ایدوب بعده بکر و بشر بالغ اولسـه‌لر بکر وبشر ترکه‌یی عمرودن طلب ایتیوب خالده مجرد ترکه‌یی مقدما سن قبض ایتمکله ضامن اول دیمکه قادر اولورلرمی * الجـواب * اولمازلر

(یستنبط جوابه ممامر من البحر وغیره قبل ثلث مسائل)

زید فوت اولوب اولاد صغارینی ترك ایتدکده عمرو صغارك وصیلری بکردن زید ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی و بکر انکار ایدوب عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایتمکله بعدالحلف مبلغ مزبوری ترکه‌دن السه صغار بالغ اولدقلرنده مبلغ مزبوری بکره تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(لایملك الداین اثبات الدین علی مدیون المیت ولاعلی الموصی له ولواثبت علی من یصح اثباته علیه کوصی ووارث ثبت لتحقق الاستیفاء منهما (من الفصولین فی الثامن والعشرین) ومن یصح اقراره یصح انکاره فیکون خصما فی اقامة البینة علیه ومن لایصح اقراره لایصح انکاره بخلاف الوصی فانه لایصح اقراره ویصح انکاره (فی شرح ادب القاضی فی الرابع والعشرین) واذا قضی الوصی دین المیت بشـهود فلاضمان علیه وان کان قضی ذلك بغیر امر القاضی لانه قائم مقام القاضی فی جوابه وتفریغ

الذمة بقضاء الدين من حوائجه وقدكان لصاحب الدين ان يأخذ دينه اذا ظفر بجنس حقه من التركة فللوصى ان يعطيه ايضا وان لم يأمره به القاضى

(من مبسوط السرخسى فى باب الوصى والوصية وتمامه فيه)

زيد عمرو متوفانك حصرا وارثلرى اولاد صغارينك وصيلرى بكردن عمروك ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر ديو طلب ايتدكده بكر زيدى تصديق ايدوب اولقدر اقچه يى تركه‌دن زيده و يردكدنصكره صغار بالغ اولدقلرنده دين مزبورى انكار ايدوب دين ثابت اولماسه مزبورلر مبلغ مرقومى بكره تضمينه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولورلر

(ظه) قضى وصيه دينا بغير امر القاضى فلما كبر اليتيم انكر دينا على ابيه ضمن وصيه مادفعه لو لم يجد بينة اذ اقر بسبب الضمان وهو الدفع الى اجنبى (جامع الفصولين فى الثامن والعشرين) الوصى اذا اقر على الميت بالدين لايصح اقراره (تاتارخانية فى الفصل الثامن والثلثين من الوصايا)

زيد فوت اولوب آخر دياره اولان ورثه سنى ترك ايتدكده عمرو زيدك تركه‌سنه وصى نصب اولنان بكردن زيد ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر ديو طلب ايتدكده بكر تصديق ايدوب اولقدر اقچه يى تركه‌دن عمروه ويردكدنصكره ورثه دين مزبورى انكار ايدوب دين ثابت اولماسه ورثه مبلغ مزبورى بكره تضمينه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولورلر

(وفى الظهيرية خلف الفا فادعى عليه احد الفا من ثمن قن باعه اوقرض فدفع الوصى اليه الالف قضاء للدين بغير قضاء فكبر اليتيم وانكر ذلك ضمن الوصى مادفعه الى الغريم ان لم يكن للغريم بينة عليه قلت ولم يكن للوصى بينة على الثبوت وحلف الوارث على عدم علمه فانه ذكر فى فوائد مولانا نظام الدين انه اذا انكر الوارث ثبوت الدين الذى اداه الوصى فله اثباته عليه فان لم تكن له بينة فله تحليفه والله سبحانه وتعالى اعلم (قال وكذا لو جاء غريم ثان واثبت عليه الفا لوقوع الاول بلاحجة ولوكان للغريم الاول بينة فلا ضمان على الوصى للوارث بل يضمن للثانى نصف الالف لانه حقه لانه تعلق بالتركة حق كل من الغريمين وقد دفعه للغير باختيار صاحبه والحق فى ايجاب الضمان بمنزلة الحقيقة فيضمن ذكره فى الولوالجية وفى الجامع ان كان فى زعم الوصى ان الثانى مبطل فى دعواه واثباته لم يرجع الوصى على الاول بماضمن لانه فى زعمه مظلوم ومن ظلم لايظلم والا رجع به عليه لانه غاصبه فيضمن ثم ضمانه لاجل الاول فيرجع عليه بماضمن لاجله ذكره فى وصايا الذخيرة وفى المبسوط يخير الثانى ان شاء ضمن الوصى وان شاء شارك الاول ان كان المال موجودا عنده او يتبعه حتى يضمن حصته مما قبضه ان كان هالكا هذا كله اذا دفع الوصى بغير قضاء واما لو دفعه بامر الحاكم فالوارث يرجع على الغريم فى الوجه الاول والثانى يرجع على الاول اويشاركه فى الثانى والله سبحانه وتعالى اعلم

(فى ضمان الاوصياء من الضمانات الفضيلية)

زيد عمرو متوفانك حصرا وارثلرى اولاد صغارينك وصيلرى بكردن عمروك ذمتنده شوقدر غروش حقم واردر ديو طلب ايتدكده بكر اقرار ايتميوب انكار دخى ايتميوب زيد مدعاسنى اثبات ايتمدين بكر اولقدر غروشى تركه‌دن زيده ادا ايتدكدنصكره بكر فوت اولوب صغار بالغ اولدقلرنده دين مزبورى انكار ايدوب دين ثابت اولمامغله حكم حاكم ايله مبلغ مزبورى بكرك تركه‌ وافيه‌سنى قبض ايدن ورثه‌سنه تضمين ايلسه‌لر ورثه مبلغ مرقوم ايله زيده رجوعه قادر اولورلرمى ❊ الجواب ❊ اولورلر

(وفى الاصل صالح الوصى عن دين الميت على شىء من مال الميت فان لم يكن للمدعى بينة عادلة لم يجز صلحه كما اذا قضى دينه بدونها فيخير الورثة بين تضمين الوصى ويرجع هو على المدعى قائما كان ماخذه فى يده اوهالكا وبين تضمين المدعى ولا يرجع هو بما ضمن على احد اصله المودع سلم الوديعة الى رسول المالك للقبض بعد التصديق فى دعواه والرسالة ثم ينكر المالك ارساله فان المالك يضمن ايهما شاء من المودع والرسول غير انه اذا ضمن المودع لا يرجع على الرسول اذا كان هالكا انما يرجع عليه اذا كان

قائما عنده وكان الفقيه اسمعيل الزاهدى يقول انما اختلف الجواب فيها لاختلاف الموضع لان وضع مسئلة الوديعة فيما اذا صدق المودع الرسالة فدفعها اليه وموضع مسئلة الصلح هذه اما اذا قضى الدين ساكتا عن كون الميت مديونا حتى لواقر به فقضاء لم يرجع على المدعى كالمودع لانه فى زعمه مظلوم والمظلوم لايظلم غيره وكذا لوسكت المودع عن تصديق الرسول لكان له تضمينه فلافرق ومنهم من فرق ولم يأول مانحن فيه

(ضمانات فضيليه فى الضمانات فى تصرفات الوصى)

زيد فوت اولوب ورثهٔ صغار وكبارينى ترك ايتدكدنصكره بعض كمسنه لر زيد ذمتنده شوقدر اقچه حقمز وار در ديو ورثهٔ كباردن دعوى ايتدكلرنده ورثهٔ كبار اقرار ايدوب مبلغ مزبورى تركه دن ادا ايلسه لر صغار بالغ اولد قلرنده دين مزبورى انكار ايدوب دين ثابت اولمامغله مبلغ مزبوردن حصه لرينى ورثهٔ كباره تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب ✲ اولورلر

(مرت مسئلته آنفا)

زيد متوفانك وصى مختارى عمرو زيد وصيت ايتمش دكل ايكن تركه دن ورثه اذنلرنسز شوقدر اقچه صرف ايدوب زيدك مزارينى طاش ايله يابدرسه ورثه مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادراولورلرمى * الجواب * اولورلر (مامر من الظهيرية قبل ورقتين يكون جوابا لهذا السؤال)

زيد فوت اولمدنصكره مالمدن شوقدر غروش ويريلوب بنم ايچون حج اولنسون ديو وصيت وتنفيذينه عمروى وصى نصب ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب وارث معروفى اولمامغله عمرو تركه دن اولقدر غروشى امر حاكم ايله بكره ويروب بكر دخى حج ايتدكدنصكره زيدك وارثى بشرظهور ايلسه بشر عمروه ثلث اولقدر غروشه مساعد اولمامغله مساعد اولمديغى مقدارى ضامن اول ديمكه قادر اولورمى * الجواب ✲ اولماز

(واذا ادعى الوصى دينا للميت على رجل فقال المدعى عليه قدقضيت الميت و بينتى غيب فقضى القاضى بالمال على المدعى عليه وامره بالدفع الى الوصى فدفعه اليه فقضى الوصى من ذلك الثمن الدين وانفذ وصاياه من حج وعتق ودفع الباقى الى الورثة ثم اقام الغريم بينة انه قد قضى الميت دينه قال ان كان الوصى بعد ماثبت وصايته قضى هذه الاشياء بغيرامر القاضى يرجع المدعى عليه بالمال كله على الوصى و يرجع الوصى على الغريم وعلى صاحب الحج والوارث بما دفع اليهم ولايرجع على المعتق وان كان هذا قدقضى هذه الاشياء بامر القاضى لم يرجع المدعى عليه على الوصى بما انفق فى الحج ولابالدين الذى قضاه على الميت و يرجع عليه بماتقدم من ثمن المعتق

(من وصايا التاتارخانية فى نوع آخر فى الوصى يبيع شيئا ثم يستحق)

زيد ثلث مالنى برجهته وصيت وتنفيذينه عمروى وصى نصب ايدوب زيد مصرا فوت اولدقده زيدك مديون اولديغى معلوم اولمامغله قاضى عمروه وصيتى تنفيذ ايله ديو امر ايدوب عمرو دخى تنفيذ ايتدكدنصكره زيدك ديونى تركه سندن ازيد اولديغى ظاهر اولسه زيدك داينلرى تركه نك ثلثنى عمروه تضمينه قادر اولورلرمى ✲ الجواب ✲ اولمازلر (مرت مسئلته آنفا)

(فى التركة المستغرقة بالدين)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك داينلرى وصى اولان عمروك يوزينه اثبات دين ايدوب عمرو دخى امر حاكم ايله جمله تركه يى داينلره قسمت ايتدكدنصكره زيدك داين اخرى بكر ظهور ايلسه بكر حصه سيله سائر داينلره مراجعت ايتميوب حصه سنى عمروه تضمينه قادر اولورمى ✲ الجواب * اولماز

(وذكر القاضى وصى الميت قضى دين الميت بشهود جاز ولاضمان عليه لاحد وان قضى دين البعض بغير امر الحاكم ضمن لغرماء الميت وفى المبسوط لودفع بلا قضاء للباقى الخيار فى تضمين الوصى اوالرجوع الى الغريم وان باذن الحاكم لايرجع على الوصى و يشارك الاول فيماقبض

(من وصايا البزازية والتاتارخانية)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك داينلرى عمرو وبكر تركهٔ زيدى اقسام ايتدكارندنصكره زيدك داين آخرى بشر ظهور ايلسه بشر حصه سيله عمرو وبكره مراجعته قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك داينلرى زيدك تركه سنى قبض وديونى ادايه وصى نصب اولنان عمروك مواجهه سنده دينلرينه اقامت بينه ايتدكارنده عمرو قاضى امرنسز وسائر غرما اذنلرنسز داينلردن بكر وبشره دينلرينى تماما ويرسه داينلردن خالد عمروك بكر وبشره قسمت غرمادن حصه لرندن زياده ويرديكى اقچه دن قسمت غرمادن حصه سنى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(التركة اذا استغرقت بالدين فولاية البيع للقاضى لا الورثة اذ لا ملك للورثة فيها فلا يكون لهم ولاية البيع (من قضاء الدرر والغرر) وان قضى بامر القاضى دين البعض لا يضمن والغريم الآخر يشارك الاول فيما قبض (من وصايا الخانية فى تصرفات الوصى)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك داينلرى زيدك حصرا وارثى قرنداشى عمروك يوزينه اثبات دين ايدوب عمرودخى امر حاكمله جمله تركه يى داينلر بينلرنده قسمت ايتدكدنصكره زيدك داين آخرى بكر ظهور ايلسه بكر حصه سيله سائر داينلره مراجعت ايتميوب حصه سنى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يستفاد مما مر آنفا)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك تركه سنى قرنداشلرى قبض ايدوب حاكم امرنسز جمله سنى زيدك داينلرندن بكر وبشره دينلرى مقابله سنده تسليم ايتدكارندنصكره زيدك داين آخرى خالد ظهور ايدوب زيد ذمتنده شوقدر اقچه حقى اولديغى بعد الاثبات حكم اولنسه خالد تركه دن دينه اصابت ايدن مقدارى زيدك قرنداشلرينه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مامر يكون جوابا)

زيد فوت اولوب وارثى عمروى وآخر دياره اولان سائر ورثه سنى ترك ايتدكده تركه يى عمرو قبض ايدوب بعده زيدك ديونى تركه سندن ازيد اولديغى بينه ايله وجه شرعى اوزره ثابت اولمغله زيدك داينلرى حكم حاكمله تركه يى عمرودن اخذ واقتسام ايلسه لر سائر ورثه كلدكارنده عمروه مجرد داينلر تركه يى يدكدن المغله تركه دن حصه مزى ضامن اول ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى الصغرى فى التركة المستغرقة بالدين يطالب الوارث بقضاء الدين واذا قضى من مال آخر لا يصير متبرعا بل تصير التركة مشغولة بدينه حتى لا يملكها الوارث حتى لو مات وترك ابنا وعبدا وعليه دين مستغرق فادى الوارث الدين ثم اذن للعبد فى التجارة او كاتبه لا يصح لانه لم يملكه انما يملكه اذا ابرأ غريم الميت او ادى الوارث من ماله تبرعا بان قال ذلك وقت الاداء ولو ادى من ماله مطلقا يستوجب ذلك دينا على الميت فتصير التركة مشغولة بدينه فلا يملكها وفيها ايضا واحاله الى الجامع ان استغراق التركة بدين الوارث اذا كان هو الوارث لا غير لا يمنع الارث (فى اول ٢٨ من العمادية)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك زوجه سى هند زيد ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرندن زيدك ذمتنى ابرا ايدوب سائر غرما تركه يى دينلرينه كوره اقتسام ايتدكارندنصكره هند نادمه اولوب مبلغ مزبور ايچون سائر غرمادن نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

زيد متوفانك ورثه سندن عمرو زيدك بكره قرضدن اولان شو قدر اقچه دينى بعد الاثبات والحكم كندى مالندن بكره ادا ايدوب بعده تركه دن المدين عمرو فوت اولسه عمروك ورثه سى مبلغ مزبورى تركهٔ زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر (مرت غير مرة)

دیونی ترکه‌سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولان زیدك ورثه‌سی ترکه‌نك قیمتنی غرمایه ادا ایله استخلاص ایتمیوب مجانا ترکه‌یه مداخله‌یه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(وفی فتاوی رشید الدین اذا کانت الترکة مستغرقة بالدین فاراد الوارث استخلاص الترکة ونقدوا المال یجبر رب الدین علی القبول لان عند استغراق الترکة بالدین وان کان لایملك لهم ولکن لهم حق استخلاص الترکة امالو قالوا نحن نؤدی الدین ولم یکن المال نقدا کان للقاضی ان یبیع الترکة ویقضی حق الغرماء والاجنبی لونقد الدین لایجبر رب الدین علی القبول لانه لیس له ولایة استخلاص الترکة بخلاف الورثة والدین اذا کان زائدا علی الترکة فللورثة ولایة استخلاص الترکة باداء جمیع الدین لابقدر الترکة کالعبد الجانی اذا فداه بارشه وفی وصایا النوازل عن ابی نصر فیمن مات وترك ضیاعا وعلیه دین فاراد الورثة ان یقضوا دینه لتبقی لهم الضیاع واتفقوا علی ذلك وعلی قضاء دین المیت وانفاذ الوصایا من اموالهم فلهم ذلك وان لم یتفقوا واختلفوا فللوصی ان ینفذ الوصایا ویقضی الدین من مال المیت ولایلتفت الی قولهم وباع ما احتاج من مال المیت (عمادیة فی اوائل الثامن والعشرین) قال احد الورثة للاخر فی الترکة المستغرقة اقض الدین وخذ الترکة فقضاء لایملك الترکة وللآمر ان یأخذ نصیبه منها ویدفع حصته من الدین (قنیة فی الوصایا)

دیونی ترکه‌سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولان زیدك ورثه‌سی ترکه‌یی استخلاص مراد ایتدکلرنده جمله دینی غرمایه ادا ایتمیوب انجق ترکه‌نك قیمتنی ادا ایله استخلاصه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(والدین اذا کان زائدا علی الترکة فللورثة استخلاص الترکة باداء جمیع الدیون لابقدر الترکة (عمادیة فی الفصل الثامن والعشرین) وللورثة حق استخلاص الترکة بقضاء الدین وکذا لاحد الورثة اذا امتنع الباقون (فی الرابع من دعوی الخلاصة)

دیونی ترکه‌سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولان زیدك حصرا وارثی اوغلی عمرو ترکه‌یی غرمایه بیع ایتدرمیوب جمله دینی ادا ایله استخلاصه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(لو مستغرقة بدین فنقده ورثته لاستخلاص الترکة یجبر رب المال علی قبوله الخ (جامع الفصولین فی الفصل الثامن والعشرین)

زید دیونی ترکه‌سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولوب اوغلی عمروی وسائر ورثه‌سنی ترك ایتدکده سائر ورثه عمروه جمله ترکه‌یی الوب دینی مالکدن ادا ایله دیمکله عمرو دخی جمله ترکه‌نك قیمتی مقداری مالندن ادا ایدوب ترکه‌یی قبض ایلسه سائر ورثه دیندن حصه‌لرینی عمروه ادا ایتمدین ترکه‌دن نسنه المغه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر (مامر من القنیة یکون جوابا)

زید دیونی ترکه‌سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولوب اوغلی عمروی وسائر ورثه‌سنی ترك ایتدکده سائر ورثه عمروه جمله ترکه‌یی الوب قیمتنی مالکدن داینلره ادا ایله دیمکله عمرو دخی ترکه‌نك قیمتنی مالندن داینلره ادا ایدوب ترکه‌یی قبض ایلسه سائر ورثه ترکه‌نك قیمتی مقدارنده دیندن حصه‌لرینی عمروه ویروب ترکه‌دن حصه‌لرینی عمرودن المغه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(مامر من القنیة قبل اربع مسائل یکون جوابا ایضا)

زیدك شوقدر اقچه مدیونی عمرو ذمی فوت اولوب اوغللری بکر وبشر ذمیلری وآخر اوغلی خالد مسلمی ترك ایدوب دین ترکه‌یی مستغرق اولمامغله بکر وبشر ترکه‌یی قبض ایتدکلرنده بکر وبشر خالده دین مزبورك شومقدارینی زیده ادا ایله ترکه‌دن شوقدر املاکسنك اولسون دیمکله خالد املاك مزبوره‌یی قبض ایدوب دینك اول مقدارینی زیده بعد الادا بکر وبشر نادم اولوب املاك مزبوره‌یی خالددن تغلبا السه‌لر خالد املاك مرقومه‌یی بکر وبشردن استرداده قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وفی فتاوی رشید الدین اذا لم تکن الترکة مستغرقة بالدین فدفعت الورثة کرما من الترکة الی واحد

من الورثة ليقضى الدين الذى كان على الميت فاخذه منهم وقضى الدين صح ويكون هذا بيعا منهم بحصتهم منه بقدر الدين فان الورثة لودفعوا تلك الضيعة الى اجنبى ليقضى الدين فانه يكون بيعا منه كذا هنا ولوكانت التركة مستغرقة بالدين لايكون لهم هذه الولاية (عمادية فى اوائل الثامن والعشرين)

زيد عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه سنى المدين عمرو فوت اولوب مبلغ مزبور تركه‌سنى محيط اولسه ورثه‌سى تركه‌يى استخلاص ايتمايجك زيد جمله تركه‌يى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قالت الورثة فى التركة المستغرقة لانتعرض لها ولانبيعها ولانقضى الدين بمالنا قيل يبيعها القاضى او وصيه عن الميت وقيل يجبرون على البيع اذا طلب الغرماء فان امتنعوا يبيعها القاضى ويقضى الديون (سـط) الدين المستغرق يمنع الملك للوارث حتى لايملك بيعها ولاهبتها (قنية فى باب ثبوت الملك للوارث من كتاب الوصايا)

زيد ديونى تركه‌سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولدقده برمنزلدن غيرى مالى اولميوب ورثه استخلاص ايتمامكله حاكم منزلى بيع ايدوب ثمنى غرمايه تقسيم ايلسه حالا ورثه دينى ويروب منزلى استخلاص ايدرز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(بيع القاضى تركة مستغرقة يصح لوبقيمتها وليس للغرماء ابطاله (نورالعين فى السابع والعشرين) ولاية بيع التركة المستغرقة بالدين للقاضى لاللورثة (تنوير الابصار فى القضاء)

زيد فوت اولوب زوجه‌سى هندى وصغيراوغللرى عمرو وبكرى ترك ايتدكده هندك زيد ذمتنده اولان مهرى زيدك تركه‌سنى محيط اولمغله هند جمله تركه‌يى قبض ايلسه عمرو وبكر بالغ اولدقلرنده حصه‌لرينى استخلاص ايتميوب تركه‌يه مجانا مداخله‌يه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(والزوجة تأخذ مهرها من التركة بلا اذن الورثة لودراهم اودنانير فان كانت التركة شيئا يحتاج الى البيع كانت وصية من زوجها اولم تكن باعت ماكانت اصلح وتستوفى صداقها (بزازية فى السابع من الوصايا) وفى العيون اذا اوصى الى امرأته ومات وترك ضياعا ولها عليه مهر ان كان له من الصامت مهر مثلها فلها الاخذ من الصامت وان لم يكن له صامت فلها ان تبيع ماكان يصلح للبيع وتستوفى صداقها من ثمنه (تاتارخانية فى الحادى والثلثين)

زيد فوت اولوب زوجه‌سى هندى وصغيراوغلى عمرو ايله صغيره قزى زينبى ترك ايتدكده زيدك برمنزلدن غيرى مالى اولميوب هندك زيد ذمتنده اولان مهرى منزلك قيمتنى محيط اولمغله صغيرلرك وصيلرى بكر منزلى هنده مهرى مقابله‌سنده ويروب بعده بكرك يرينه بشر وصى اولسه بشر بن صغيرلرك حصه‌لرينى صغيرلر ايچون استخلاص ايدرم ديو منزله مداخله‌يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته آنفا)

ديونى تركه‌سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه‌سى تركه‌سنى استخلاص ايتمامكله تركه‌يه وصى نصب اولنان عمرو تركه‌يى امر حاكمله ثمن مثلنه بكره بيع وتسليم ايدوب ثمنى دائنلره قسمت ايتدكدنصكره زيدك داين اخرى بشر ظهور ايلسه بشر ديندن حصه‌سيله سائر دائنلره مقبوضلرنده مراجعت ايتميوب تركه‌يه مداخله‌يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من القنية)

دينى تركه‌سنى مستغرق اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه‌سندن هند تركه‌دن شوقدر اشيايى استخلاص ايتمدين اشياء مزبوره‌يى زيدك داينى عمروك اذنسز زوجى بكره هبه وتسليم ايلسه عمرو هبه‌يى طوتميوب اشياء مرقومه‌يى حاكمه بيع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(شط) الدين المستغرق يمنع الملك للوارث حتى لايملك بيعها ولاهبتها ولووهب ثم سقط الدين لاينفذ

ولواعتق ثم سقط نفذ (من وصايا القنية فى باب ثبوت الملك للوارث)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سى تركه دن برمنزلى استخلاص ايتمدين غرما اذنلرنسز حاكم اذنى يوغيكن عمروه بيع وتسليم ايلسه لر غرمايعى طوتميوب منزلى عمرودن اخذ وقسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وفى الصغرى الوارث لايملك بيع التركة المستغرقة بالدين الا ان رضى الغرماء حتى لو باع لاينفذ (من العمادية فى الثالث والعشرين)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيد ورثه سى تركه دن يرى دخى ملك برمنزلى غرمانك اذنلرى يوغيكن حاكم امرنسز بكره بيع وتسليم ايتدكلرندنصكره منزل مزبورك عرصه سنده طاش معدنى اولمغله بكر عرصهٔ مزبوره دن شوقدر طاش چقاروب آخره بيع وتسليمله استهلاك ايلسه غرما يعى طوتميوب منزلى بكردن الدقلرنده اول طاشلرى بكره تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ولواحاطها الدين لايملك الوارث بيعها الابرضى الغرماء حتى لو باع لاينفذ (جامع الفصولين فى التاسع والعشرين) والوارث لاينفذ بيعه فى تركة مستغرقة بدين الابرضى غرمائه لعدم ملكه (جامع الفصولين فى الفصل الثامن والعشرين) اذا استغرقت بالدين فولاية البيع للقاضى لاالورثة اذلا ملك للورثة فيها فلايكون لهم ولاية البيع (من قضاء الدرر والغرر للمولى المرحوم شيخ الاسلام انقروى ﷺ)

ديونو تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سندن عمرو تركه دن اولوب برليمانده مربوطه اولان سفينه يى استخلاص ايتمدين دائنلرك اذنلرنسز تجارت ايچون الوب آخر دياره كيدركن سفينه فورتنه دن هلاك اولسه دائنلر سفينه يى عمروه تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وان كان هالكا فى غير المثلى للمغصوب منه قيمته (عمادية قبيل غاصب الغاصب)

(نوع آخر)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك حصرا وارثه سى قزى هند زيدك دائنلرينه تركه يى بينكزده اقتسام ايلك ديركن مزبورلر راضيلر اولميوب مجرد قزى اولمكله تركه يى سن اليقويوب دينى مالكدن ادا ايله ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وللورثة استخلاص التركة بقضاء الدين وكذا الاحد الورثة اذا امتنع الباقون ولو امتنع الكل عن قضاء الدين لايجبرون ولكن ينصب القاضى وصيا (قنية)

زيد آخر دياره فوت اولغله ورثه سى تركه دن نسنه قبض ايلمسه لر زيدك دائنلرى ورثه يه زيد ذمتنده اولان حقمزى مالكزدن ادا ايلك بعده تركه دن الك ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اولزمه بلاضمان لم يكن للضمان فائدة (من البحر فى المهر)

زيد فوت اولوب حاضرلر اولان ورثه سنى واخر دياره اولان اوغلى عمروى ترك ايتدكده عمرو تركه دن نسنه قبض ايتمامشيكن زيدك داينى بكر عمروى آخر دياره اخذ ايدوب زيدك ذمتنده اولان حقمى مالكدن بكا ادا ايله بعده وار تركه دن آل ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يفهم جوابه مما مر آنفا)

زيد عرصه سى مقاطعه لو وقف و بناسى ملكى اولان منزله متصرف ايكن ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولوب ورثه سى تركه سنى استخلاص ايتمامريله زيدك دائنلرى اول بنايى حاكمه بيع ايتديروب ثمنى قسمت غرماده ادخال مراد ايلسه لر زيدك اوغلى عمرو مجرد عرصه سى وقف اولمغله دائنلرك حق تعلق ايلمز ديو منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ان من تصرف فى خالص ملكه لايمنع عنه فى الحكم (من المحيط البرهانى فيما يمنع الانسان فيه ومالايمنع

وباقی المسئلة یعرف تمامی من الفصولین ومن قضاء الدرر ومن المرحوم انقروی)

زید مفلسا فوت اولدقده طاپوایله تصرفنده اولان تارلالرینی اوغلی عمرو ضبط ایلسه زیدك داینلری عمروه مجرد تارلالری سن ضبط ایتمکله زید ذمتنده اولان اقچه مزی مالکدن ادا ایله دیو جبره قادر اولورلرمی ❊ الجواب * اولمازلر (الحقوق المجردة لاتجوز الاعتیاض عنها (اشباه)

(فی بیع الترکة)

زید مدیونا فوت اولوب آخردیارده اولان ورثه‌سنی ترك ایتدکده زیدك منقولاتی دینـنه وفا ایتمامکله وصی مختاری اولان عمرو ترکه دن برعقاری ثمن مثلنه بکره بیع وتسلیم ایدوب ثمنی ایله اداء دین ایلسه ورثه کلد کلرنده بیعی طوتمازز دیو عقاره مداخله یه قادر اولورلرمی * الجواب ❊ اولمازلر

(وان کانت الترکة مستغرقة بالدین اوکان المیت اوصی بوصیة مرسلة کان للوصی ان یبیع الترکة لقضاء الدین الا انه یقدم بیع العروض ویؤخر بیع العقار فان مست الحاجة الی بیع العقار یبیعه (قاضیخان فی بیع الاب من کتاب البیوع

ترکه‌سی دیننه‌دن ازید اولان زید متوفانك ورثه سی آخردیارده اولمغله قاضی عمروی زیدك ترکه سنـه وصی نصب ایتـدکده عمرو زیدك دینی ایچون ترکه‌دن برعقاری ثمن مثلندن نقصان فاحش ایله بکره بیع وتسلیم ایلسه ورثه کلدکلرنده بیعی مجیز اولمیوب عقاری بکردن المغه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(وفی الجواهر باع الوصی ضیعة للدین فتبین ان قیمتها اکثر فالبیع باطـل ولایحتاج الی فسخ الحـاکم فلو باعها ثانیا بثمن المثل صح البیع الثانی (ادب الاوصیاء فی البیع)

زید مدیونا فوت اولوب ورثه‌سی مدت سفر بعید آخردیارده اولمریله قاضی عمروی زیدك ترکه سـنه وصی نصب ایدوب بعده برقاچ کسنه لر زید ذمتنده شوقدر اقچه حقلری اولدیغنی عمروك یوزینه اثبات ایدوب بعدالحلف حکم اولندقدنصکره زیدك منقولاتی دین مزبوره وفا ایتمامکله عمرو ترکه‌دن برمنزلی رأی حاکم ایله ثمن مثلنه بکره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب دین مزبوری ادا ایلسه ورثه کلد کلرنده بیعی طوتمازز دیو منزله مداخله یه قادر اولورلرمی ❊ الجـواب * اولمازلر

(مرت مسئلته من الخانیة قبل مسئلة)

زید فوت اولوب ورثهٔ کبارینی ترك ایتـدکده زیدك وصی مختـاری عمرو ورثه حاضرلر اولوب دین یا وصیت یوغیکن ترکه دن بعض امتعه یی فضولا آخره بیع وتسـلیم ایله استهلاك ایلسـه ورثه امتعهٔ مرقومه یی عمروه تضمینه قادر اولورلرمی ❊ الجواب * اولورلر

(وصی المیت باع الترکة لقضاء الدین والدین غیرمحیط جاز بیعه فی الکل عنده وعندهما لایجوز فی الزیادة علی قدرالدین وعلیه الفتوی ولولم یکن فی الترکة دین وفی الورثة صغیرفباع کل الترکة ینفذ عنده وان استغرق الترکة ینفذ فی الکل عروضا اوعقارا فعنده اذاثبت للوصی ولایة بیـع بعض الترکة له بیع کله ولولادین والورثة کبارغیب یبیع المنقول لاالعقـار الا اذاکان بحال لولم یبع یهلك فحینئذ یصیر العقـار کالعروض (بزازیة فی تصرفات الاب والوصی)

(فیما یتعلق ببیت المال)

زید متوفانك ظاهرده وارث معروفی اولمامغله امین بیت المال ترکه‌سنی قبض ایدوب ترکه‌دن برمنزلی رأی حاکمله ثمن مثلنه عمروه بیع وتسـلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره زیدك حصراوارثی بکرظهور ایلسه بکر ثمن مزبوری امیـنـدن طلب ایتمیوب منزلی عمرودن المغـه قادر اولورمی ❊ الجـواب * اولمـاز

(مات ولایعلم له وارث فباع القاضی داره جاز (جامع الفصولین فی الفصل الخامس) ولوظهر الوارث فالبیع ماض (تاتارخانیة فی متفرقات القضاء)

زید متوفانك ظـاهرده وارث معروفی اولمامغـله ترکه‌سنی امین بیت المـال اولا ن عمرو قبض ایدوب

بعده ترکه‌دن اوج قطعه باغی ثمن مثلارندن نقصان فاحش ایله بکره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زیدك حصرا وارثی بشر ظهور ایلسه بشر بیعی طوتمیوب اول باغلری بکردن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (یفهم جوابه ممامر من وکالة القدوری ومن وکالة الضمانات الفضیلیة فی باب الوکالة بالبیع)

زید متوفانك ظاهرده وارث معروفی اولمامغله ترکه سنی امین بیت المال اولان عمرو قبض ایدوب بعده ترکه‌دن شوقدر بغدایی رأی حاکم ایله ثمن مثلنه بکره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زیدك زوجه‌سی هند ظهور ایلسه هند ثمندن حصه‌سنی امیندن طلب ایتمیوب بکره مجرد بغدایی اشترا ایتمکله ثمندن حصه‌می ضامن اول دیمکه قادره اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(واوظهر الوارث فالبیع ماض (تاتارخانیة فی الفصل من کتاب ادب القضاء)

زید فوت اولدقده امین بیت المال اولان عمرو زیدك وارثی اولمامق زعمیله ترکه‌سنی قبض ایدوب ثمن مثلندن نقصان فاحش ایله بعض کسنه‌لره بیع وتسلیم ایله استهلاك ایلسه زیدك قرنداشی وحصرا وارثی بکر ترکهٔ مرقومه‌یی عمروه تضمینه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(مسائل شتی)

زیدك آتی عمروك قسراغنه آشوب قسراق برطای طوغورسه زید مجرد آتم آشمغله حاصل اولدی دیو طایی عمرودن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(الولد یتبع الاب فی النسب والام فی الملك (غرر قبیل باب عتق البعض)

برقریه اهالیسندن برقاج کسنه‌لر ایچلرندن زیده اینجندکلرنده بزسنك بوقریه ده ساکن اولدیغکی استمزز دیوب زیدی بغیر وجه اخراجه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

برقریه اهالیسندن برقاج کسنه‌لر زیددن شوقدر اقچه قرض الوب برمصلحتلرینه صرف ایتدکلرندنصکره قریهٔ اخری اهالیسندن عمرو کلوب قریهٔ اولاده توطن ایلسه اول کسنه‌لر عمروه مجرد قریه‌مزده توطن ایتمکله مبلغ مزبورك برمقدارینی بزه ادا ایله دیو جبره قادراولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(یفهم جوابه ممامر من مهر البحر فی نوع آخر فی باب استخلاص الترکة)

برقریه اهالیسی اوزم زماننده کوپکلرینی صالیویرمکله کوپکلر قربنده اولان قریهٔ اخری اهالیسنك باغلرینه کیروب اوزملرینی ییوب ضررایدر اولسه‌لر قریهٔ اخری اهالیسی قریهٔ اولی اهالیسنه کوپکلریکزی ضبط ایلك دیمکه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(قریة فیها کلاب کثیرة یتضرر بها اهـل القریة یؤمر ارباب الکلاب بقتل الکلاب فان ابوا رفعوا الامر الی القاضی حتی یأمرهم بذلك لانه منصوب لدفع الضرر ولا ینبغی للرجل ان یتخذ فی داره کلبا الاکلبا یحرس ماله اویصید به فان امسکه فی داره بغیرحاجة لم یکن للجیران حق المنع وان ارسله فی السکة کان لهم حق المنع فان امتنع عن ذلك رفعوا الامر الی القاضی وکذلك ان امسك دجاجة او جحشا او عجولا فی الرساتیق فهو علی هذا (من کراهیة قاضیخان فی باب مایکره فی النظر والمس)

برقریه اهالیسندن زید حیوانلرینی بلا حافظ صالیویرمکله حیوانلری سائر اهالینك مزروع تارلالرینه کیروب اکنلرینی اتلاف ایدر اولسه‌لر سائر اهالی زیده حیوانلریکی ضبط ایله دیمکه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

(سیب دجاجة فی سکة فلاهل السکة منعه عنه بالرفع الی القاضی (ط) له کلاب لایحتاج الیها ارسلها فی ملکه فلیس لجیرانه المنع وان ارسلها فی السکة فلهم المنع وان امتنع والارفع الی المحتسب فیمنعه وکذلك من امسك دجاجة او جحشا او عجولا فی الرستاق فهو علی هذین الوجهین (من کراهیة القنیة فی التصرفات والمحدثات فی الطریق)

برقریه اهالیسندن زید ملك عرصه‌سنی عمروه بیع ایتدکده قریهٔ مزبوره ضابطی بکر زیددن رسم نامنه

نسنه المغه قادر اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولماز

زید مزنده کوکرجن بسلیوب کوکرجنلری اوچورمق ایچون طام اوزرینه چیقوب قوکشیلرینك نسوانه نظر ایدر اولسـه قوکشـیلری حاکمه اعلام ایتدکلرنده حاکم زیدی وجه محرر اوزره طامه چقمقدن منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(كتاب الفرائض)

زیدك آزادلی قولی عمرو بکرك آزادسز ام ولدی هندی تزوج ایدوب عمروك هنددن بر ولدی اولدقدن صکره عمرو فوت اولسـه ولد مزبور عمروه وارث اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(الا یری ان ولد الحرة حرو ولد الامة قن (هدایه فی باب الاستیلاد من كتاب العتاق) ویمنع الارث الرق والقتل کما مر واختلاف الملتین واختلاف الدارین حقیقة اوحکما (ملتقی الابحر)

هند اوغلی عمروك یه جکی طعامـه زهر قاتوب بعده عمرو اول طعامی کندی الیله اكل ایدوب متأثرا فوت اولسه هند عمروه وارثه اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ولوسقی امرأته دواء لاجل الحمل فشربت وماتت ان کان لایعلم ان الدواء یقتلها لایحرم عن المیراث ولایأثم وان کان یعلم یحرم ولکن هـذا اذا اجبرها اما اذا اخذ دواء بیدهـا وشربت لایحرم مطلقا (خلاصه فی الفرائض)

زید قرنداشی عمروی قتل ایتدکده زیدك اوغلاری بکر وبشر عمروك حصرا وارثلری اولمغـله عمروك ترکه سنی قبض ایلسـه لر امین بیت المال مزبورلره زید عمروی قتل ایتمکله سز عمروه وارث اولمازسـکز دیوب ترکهٔ عمروه مداخله یه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(والمحروم عن المیراث لایحجب عندنا غـیره وعند ابن مسـعود یحجب حجب النقصان کالکافر والقاتل والرقیق والمحجوب یحجب بالاتفـاق (مجمع الفتـاوی فی كتاب الفرائض) والمحروم عن المیراث لایحجب کالمحروم بالقتل اوالرق اواختلاف الدین لاحجب الحرمان ولاحجب النقصان (من فرائض العمادیة)

هند نصرانیه نك زوجی زید نصرانی اسلامه کلدکدنصکره هند کافره ایکن فوت اولسه زید هنده وارث اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زید مسلم قولی عمرو نصرانی یی اعتاق ایتدکدنصکره عمرو اسلامه کلمدین فوت اولسه زید عمروه وارث اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولماز

(ولو اعتق مسلم ذمیا اوذمی مسلما فولاء العتق بینهما للمعتق لما قلنا الا انه لایرث لانعدام شرط الارث وهو اتحاد الملة (قال علیه الصلوة والسلام لایرث المؤمن الكافر ولا الكافر المؤمن) ویجوز ان یکون الولاء ثابتا لانسان ولایرث لانعدام شرط الارث به علی ما ذکر حتی لو اسلم الذمی منهما قبل موت المعتق ثم مات المعتق یرث به لتحقق الشرط (من اوائل ولاء البدایع)

زید ذمی نقض عهـد ایدوب دار الحربه لاحق اولدقدنصکره زید دار الحربده ایکن زوجه سی هند دار اسلامده فوت اولسـه زید هنده وارث اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

(اونقض الذمی العهد ولحق بدار الحرب مع بعض اولاده فان الذمی من اهل دارنا فاذا نقض العهد ولحق بدار الحرب صار حربیا فکان الجواب فیه وفی المسلم الذی یرتد ویلحق بدار الحرب سواء لان اختلاف الدارین یقطع التوارث کاختلاف الدینین (شرح سیر کبیر فی باب المرتد فی دار الحرب)

زید ذمی دار اسلامده فوت اولدقده زیدك دار الحربده اولوب حربی اولان لابوین ار قرنداشی عمرو زیده وارث اولورمی ❊ الجـواب ❊ اولماز (مرت مسئلته فی المحل المزبور)

زید ذمی تجـارت ایچون دار الحربه کتدکدنصکره دار الحربده فوت اولوب دار الاسـلامده اولان ورثه سـنی ترك ایتدکده اجانبـدن عمرو ذمی بن زیدك وارثی یم دیوب زیدك دار الحربده اولان مالنی اخذ ودار الاسـلامه اخراج ایلسـه ورثه اول مالی عمرودن طلب ایتدکلرنده عمرو مجرد دار الحربدن

(اخراج)

اخراج ایتمکله بنم اولمش اور دیوویرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

باباسی حر الاصل عجمی اولان هند فوت اولوب زوجی زیدی واناسی زینب معتقه‌نی وزینبی اعتاق ایدن خدیجه‌نك اوغلی عمروی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * نصف زیده ثلث زینبه باقی عمروه دکر

زید ذمی فوت اولوب لابوین ارقرنداشی عمرو مسلمك اوغلی بکر ذمی یی ولابوین عملری بشر وخالد ذمیلری ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * جمله ترکه بکر ذمی یه دکر

زید فوت اولوب اناسنك اناسی هندی وباباسی عمروی و باباسنك اناسی زینبی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * سدس هنده باقی عمروه دکر

زید فوت اولوب قزی هندی واوغلنك اوغلی عمروی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * برابر اقتسام ایدرلر

زید متوفانك ام ولدی هند فوت اولوب زوجی عمروی وزیدك لاب ارقرنداشی بکری ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * برابر اقتسام ایدرلر

زید باباسی عمروی موجبی قصاص اولان قتل ایله قتل ایلسه زید عمروه وارث اولورمی * الجواب * اولماز

زید فوت اولوب اوغلنك قزی هندی واوغلنك اوغلی عمروی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * للذکر مثل حظ الانثیین

زید اوغلی عمرو ایله براوطه‌ده کیجه یاتورلرکن ایکیسی دخی فوت اولوب قنقیسی مقدم فوت اولدیغی معلوم اولماسه من بعد بونلردن هر بری آخره وارث اولورمی * الجواب * اولماز هر برینك ترکه‌سی ورثهٔ احیاسنه ویریلور

(الغرقی والهدمی اذا لم یعلم ایهم مات اولا فمال کل واحد للاحیاء من ورثته ولا یرث احدهم عن الآخر وهکذا الحکم فی کل جماعة ماتوا ولا یدری ایهم مات اولا کالقتلی والحرقی ونحوهم وهو قول عامة الصحابة والعلماء (اختیار فی الفرائض)

(فصل فی العصبات)

زید فوت اولوب اناسی هندی و باباسنك باباسی عمروی ولابوین ارقرنداشلری بکر و بشری ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * سدس هنده باقی عمروه دکر

(واما اللام فاحوال ثلث السدس مع الولد اوولد الابن وان سفل اوالاثنین من الاخوة والاخوات فصاعدا من ای جهة کانا وثلث الکل عند عدم هؤلاء المذکورین وثلث ما یبقی بعد فرض احد الزوجین (سراجیة) والجد الصحیح وهو لا یدخل فی نسبته الی المیت ام کالاب فی ثبوت الاحوال الثلث وهو الفرض المطلق وهو السدس وذلك مع الابن او ابن الابن وان سفل والفرض والتعصیب معا وذلك مع الابنة او ابنة الابن وان سفلت والتعصیب المحض عند عدم الولد وولد الابن وان سفل (من شرح الفرائض للسید الشریف فی باب الفروض)

هند فوت اولوب باباسی زیدی ولابوین ارقرنداشی عمروی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * جمله ترکه زیده دکر

(و بیانه فیمن ترك جدا واخاً فان علی قول الصدیق رضی الله عنه المال کله للجد ولا شیٔ للاخ من فرائض الظهیریة فی الفصل الاول وهذا قول ابی حنیفة و به یفتی (سراجیة)

برجاریه‌نك ثلثانه زید وثلثنه هند مالك ایکن زید وهند جاریه‌یی اعتاق ایدوب بعده جاریه فوت اولوب زید وهندی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * ثلثانی زیده ثلثی هنده دکر

(ادعیا ای شخصان ولاء میت و برهن کل منهما انه اعتقه یقضی بالولاء والمیراث لهما لجواز اشتراکهما فیه کما فی الملك ذکره فی المنیة لا ولاء للنساء الا ما اعتقن کما فی الحدیث (درر غرر فی کتاب الولاء)

زید وعمرو علی الاشتراك السوی مالك اولدقلری جاریه‌لری هندی اعتاق ایتدکلرندن صکره زید

فوت اولوب بعده هند دخی فوت اولوب عمروی وزیدك اوغلی بکری ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * برابر اقتسام ایدرلر

(وآخر العصبات مولی العتاقة ثم عصبته علی الترتیب المذکور (ملتقی الابحر)

وفی الظهیریة ولاء العتاقة للمعتق ولعصبته ولایکون لعصبة عصبته بیانه ان امرأة اعتقت عبدا ولها ابن وزوج وماتت المعتقة فولاء العبد للابن لانه عصبتها فان مات الابن لایتحول ولاء العبد الی ابیه لان الاب عصبة المعتقة لاعصبتها (فی آخر الثالث من ولاء التاتارخانیة)

زید فوت اولوب لابوین قز قرنداشی هند ایله لاب ارقرنداشی عمروی ترك ایتدکده زیده جده اولمغه صالحه اولان زینب ظهور ایدوب بن زیدك اناسنك اناسی یم دیو دعوی وهند اقرار ایدوب عمرو انکار ایتدکده زینب مدعاسنه اقامت بینه ایده ماسه ترکهٔ زید هند وعمرو وزینب بینلرنده نوجهله قسمت اولنور * الجواب * سکز سهمدن برسهم زینبه واوج سهم هنده ودرت سهم عمروه و یریلور

(فصل فی الحمل)

هند فوت اولوب اوکی باباسی زیدك حالا منکوحهسی اولوب زیددن حامل اولان والدهسی زینبی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * اوج سهمدن ایکی سهمی زینبه و یریلوب برسهمی حمل ایچون الیقونیلور اکر ولد التی آیدن اقلده طوغارسه سهم باقی اکاو یریلور والا اولدخی زینبه و یریلور

(وان کان الحمل من غیره بان ترك امرأة حاملا من ابیه او جده او غیرهما من ورثته وجاءت تلك المرأة بالولد لستة اشهر او اقل من زمان الموت یرث ذلك الولد من المیت لانه تحقق وجوده فی البطن حال الموت وان جاءت بالولد لاکثر من اقل مدة الحمل لایرث اذلم یتحقق علوقه (من شرح الفرائض للسید الشریف فی الحمل)

زید فوت اولدقده اوکی باباسی عمروك حالا منکوحهسی اولوب عمردن حامل اولان اناسی هند زیدك فوتندن طقوز آی مرورنده بر ولد طغورسه اول ولد زیده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(وان کان الحمل من غیره وجاءت بالولد لستة اشهر او اقل یرث وان جاءت بالولد لاکثر من اقل مدة الحمل لایرث (من السراجیة) ای لایکون فرعه بل یکون اخا المیت لاب وام اولاب اولام مثلا وجاءت المرأة بولد لاقل من ستة اشهر یرث وان جاءت به لتمام اقل مدة الحمل لایرث (شهاب) والمذکور فی بعض النسخ ان تمامها ملحق بالاکثر وهو المثبت فی ظاهر الروایة (شرح المولی الفناری)

زید اناسی هندی آلت جارحه ایله ضرب وقتل ایدوب هند لابوین ارقرنداشی اوغلی عمروی ترك ایتمکله هند ترکهسنی عمرو قبض ایتدکدنصکره هندك فوتندن التی آی مرورنده زیدك بر اوغلی طوغسه زیدبنم اوغلم هنده وارث اولور اویله اولیجق ترکهٔ هندی اوغلم ایچون ولایة قبض ایدرم دیو ترکهیه مداخلهیه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فی الصنف الثالث من ذوی الارحام)

زید فوت اولوب لام ارقرنداشی عمروك اوغلی بکر ایله عمروك قزی هندی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * برابر اقتسام ایدرلر

(والصحیح قول محمد رحمه الله تعالی فی جمیع ذوی الارحام وقال الاسبیجابی فی المبسوط الاصح قول ابی یوسف رحمه الله وفی المحیط ومشایخ بخاری افتوا بقول ابی یوسف (کافی فی الفرائض) وقول محمد اشهر الروایتین عن ابی حنیفة رحمه الله فی جمیع احکام ذوی الارحام وعلیه الفتوی (من السراجیة)

زید فوت اولوب لام ارقرنداشی عمروك اوغلاری بکرو بشر ایله عمروك قزی هندی ولام قز قرنداشی زینبك قزلری خدیجه وفاطمه وعایشه ورابعهیی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در

❊الجواب ❊ جمله سی برابر اقتسام ایدرلر

زید فوت اولوب لابوین قزقرنداشی قزی هندی ولاب ارقرنداشی قزی زینبی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در ❊ الجواب ❊ برابر اقتسام ایدرلر

زید فوت اولوب لابوین قزقرنداشی هندك اوغلی عمرو ایله هندك قزی زینبی ولام عمی بکری ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در ❊ الجواب عمرو وزینب للذکر مثل حظ الانثیین اقتسام ایدرلر

زید فوت اولوب لابوین قزقرنداشی هندك اوغلی عمرو ایله هندك قزی زینبی ولام قزقرنداشی خدیجه‌نك اوغلی بکر ایله خدیجه‌نك قزی عایشه یی ولاب قزقرنداشی فاطمه‌نك اوغلی بشر ایله فاطمه‌نك قزی رابعه‌یی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در ❊ الجواب ❊ اون سکز سهمدن سکز سهمی عمروه درت سهمی زینبه اوچر سهمی بشر ایله عایشه یه دکر

(وعند محمد وهو روایة عن ابی حنیفة رحمه الله یعتبر الاصول مثاله بنت اخت لاب وام وبنت اخت لاب وبنت اخت لام فعند ابی یوسف رحمه الله المال کله لبنت الاخت لاب وام وعند محمد رحمه الله خمس المال لبنت الاخت لام وخمسه لبنت الاخت لاب وثلثة اخماسه لبنت الاخت لاب وام

هند فوت اولوب لابوین قزقرنداشی زینبك اوغلی عمرو ایله قزی خدیجه‌یی ولاب قزقرنداشی عایشه‌نك اوغلی بکر ایله عایشه‌نك قزی فاطمه‌یی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در ❊ الجواب ❊ اوچ سهمدن ایکی سهمی عمروه برسهمی خدیجه‌یه دکر

هند فوت اولوب لابوین قزقرنداشی قزی زینبی ولاب قزقرنداشی اوغللری عمرو وبکری ولابوین عمه‌سی اوغلی بشری ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در❊ الجواب ❊ سکز سهمدن التی سهم زینبه بر سهم عمرو وبکره دکر

زید فوت اولوب زوجه‌سی هندی ولابوین قزقرنداشی قزی زینبی ولاب قزقرنداشی اوغللری عمرو وبکری ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در ❊ الجواب ❊ اوتوز ایکی سهمدن سکز سهمی هنده اون سکز سهمی زینبه اوچر سهمی عمرو وبکره دکر

زید فوت اولوب زوجه‌سی هندی ولاب ارقرنداشی قزی زینبی ولابوین قزقرنداشی قزی خدیجه‌یی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در ❊ الجواب ❊ درت سهمدن برسهم هند وزینبه ایکی سهم خدیجه‌یه دکر

هند فوت اولوب لابوین ارقرنداشی عمروك اوغلنك قزلری زینب وخدیجه وعایشه وفاطمه‌یی وعمروك آخر اوغلنك قزی زاهده‌یی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در ❊ الجواب ❊ جمله سی برابر اقتسام ایدرلر

(فی الصنف الرابع من ذوی الارحام

زید فوت اولوب لابوین خاله‌سی هندی ولام عمی عمروی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * اوچ سهمدن برسهم هنده ایکی سهم عمروه دکر

زید فوت اولوب لابوین عمه‌سی هندی ولابوین خاله‌سی زینبی ولام عمی بکری ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * اوچ سهمدن ایکی سهم هنده برسهم زینبه دکر

زید فوت اولوب لابوین عمه‌سی هندی وباباسنك لابوین خالی بکری ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجـواب * جمله ترکه هنده دکر

(فصـل فی اولادهم)

زید فوت اولوب باباسنك لابوین قزقرنداشی اوغلی عمروی واناسنك لابوین ارقرنداشی قزی هندی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در * الجواب * اوچ سهمدن ایکی سهم عمروه

برسهم هنده دكر

زید فوت اولوب زوجه سی هندی ولابوین عمی قزلری زینب وخدیجه یی ولابوین خالی قزی عایشه یی ولابوین خاله سی اوغلی عمروی ترك ایلسه قسمت تركه نجه در * الجواب * اون ایکی سهمدن اوچر سهم هند وزینب وخدیجه یه ایکی سهم عایشه یه برسهم عمروه دكر

هند فوت اولوب لابوین خالی اوغلی زیدی ولابوین خاله سی اوغلی عمروی ترك ایدوب عمرو هندك باباسنك لابوین خالی بكرك دخی اوغلی اولسه قسمت تركه نجه در * الجواب * اوج سهمدن ایکی سهم زیده برسهم عمروه دكر

زید فوت اولوب زوجه سی هندی ولابوین عمی عمروك قزلری زینب وخدیجه یی ولابوین خالی بكرك قزلری عایشه وفاطمه ورابعه یی ولابوین خاله سی صالحه نك اوغلاری بشر وخالدی وآخر لابوین خاله سی قزی زاهده یی ترك ایلسه قسمت تركه نجه در * الجواب * اوتوزالتی سهمدن طقوزرسهمی هند وزینب وخدیجه یه ایكیشر سهم عایشه وفاطمه ورابعه یه بررسهم بشر وخالد وزاهده یه دكر

هند فوت اولوب لابوین خالی زیدك اوغلاری عمرو وبكر ایله زیدك قزی زینبی ولابوین خاله سی خدیجه نك اوغلی بشری ترك ایلسه قسمت تركه نجه در * الجواب * اوتوز بش سهمدن اون ایكیشر سهم عمرو وبكره التی سهم زینبه بش سهم بشره دكر

زید فوت اولوب زوجه سی هندی ولابوین خالی عمروك اوغلاری بكر وبشر وخالدی ولابوین خالی ولیدك قزی زینبی ولابوین خاله سی خدیجه نك اوغلی نذیر ایله خدیجه نك قزلری فاطمه ورابعه یی ولابوین آخر خاله سنك قزی رقیه یی ترك ایلسه قسمت تركه نجه در * الجواب * التمش درت سهمدن اون التی سهم هنده سكزر سهم بكر وبشر وخالد وزینبه التی سهم نذیره اوچر سهم فاطمه ورابعه یه درت سهم رقیه یه دكر

(فصل)

زید فوت اولوب اناسنك لابوین ارقرنداشی عمروك اوغلنك اوغلاری بكر وبشر ایله عمروك آخر اوغلنك قزلری هند وزینب وخدیجه وعائشه یی ترك ایلسه قسمت تركه نجه در * الجواب * للذكر مثل حظ الانثیین اقتسام ایدرلر

زید فوت اولوب لابوین عمه سی اوغلنك اوغلی عمروی ولابوین عمه سی قزی زینبك اوغلی بكر ایله زینبك قزلری خدیجه وفاطمه یی ولابوین خالی قزینك قزی عائشه یی ترك ایلسه قسمت تركه نجه در * الجواب * اوتوز سهمدن سكز سهم عمروه التی سهم بكره اوچر سهم خدیجه وفاطمه یه اون سهم عائشه یه دكر

زید فوت اولوب لابوین عمی قزینك اوغلی عمروی ولابوین عمه سی اوغلنك اوغلی بكری ترك ایلسه قسمت تركه نجه در * الجواب * اوج سهمدن ایکی سهم عمروه برسهم بكره دكر

(فی عمومة الابوین وخؤلتهما واولادهم)

هند فوت اولوب اناسنك باباسنك لابوین قزقرنداشی زینبی واناسنك اناسنك لابوین قزقرنداشی خدیجه یی ترك ایلسه قسمت تركه نجه در * الجواب * اوج سهمدن ایکی سهم زینبه برسهم خدیجه یه دكر

زید فوت اولوب باباسنك لابوین عمه سی هندك اوغلاری عمرو وبكر ایله هندك قزی زینبی وباباسنك لابوین آخر عمه سی خدیجه نك اوغلی بشری ترك ایلسه قسمت تركه نجه در * الجواب * جمله سی للذكر

مثل حظ الانثیین اقتسام ایدرلر

(واذا ترك بنت بنت عمته لاب وام وابن بنت عمته لاب وام المال بینهما للذکر مثل حظ الانثیین بلا خلاف لان الاصول قد اتفقت (من فرائض التاتارخانیة فی الفصل السابع والاربعین)

(فی بیت المال)

ازمیر اهالیسندن زید اهالیٔ مزبوره دن عمرو ذمتنده ثمن مبیعدن اولان شوقدر غروش حقنی المدین غلطه یه وارد قدنصکره غلطه ده فوت اولوب زوجه سی هند دن غیری وارثی اولماغله مبلغ مزبورك ثلثهٔ ارباعی بیت الماله عائد اولسه ثلثهٔ ارباعی ازمیرو یودەسی بکر ایله غلطه و یودەسی بشردن قنغیسی قبض ایدر ✻ الجواب * قنغیسی مأمور ایسه اول قبض ایدر

(من له حظ فی بیت المال ظفر بما هو وجد لبیت المال فله ان یأخذه دیانة وللامام الخیار فی المنع والاعطاء فی الحکم (قنیة فی باب فی بیت المال ومصارفه قبیل کتاب الصوم یفهم جوابه مما مر من زکوة القنیة قبیل باب صدقة الفطر)

(فی الخنثی مشکلا اولا)

هند بر ولد طوغردقده ولد مزبورك فرجی وذکری اولوب لکن فرجندن تبول ایدوب ذکرندن تبول ایلماسه ولد مزبور دیشیدر یوخسه ارککمیدر * الجواب ✻ دیشیدر

(واذا کان المولود فرج وذکر فهو خنثی فان کان یبول من الذکر فهو غلام وان کان یبول من الفرج فهو انثی لان النبی علیه السلام سئل عنه کیف یورث فقال من حیث یبول (وعن علی رضی الله تعالی عنه مثله ولان البول من ای عضو کان فهو دلالة علی انه هو العضو الاصلی الصحیح والاخر بمنزلة العیب وان بال منهما فالحکم للاسبق لان فی ذلك دلالة اخری علی انه هو العضو الاصلی (هدایة فی کتاب الخنثی) فالخنثی هو من له فرج وذکر فان بال من الذکر فغلام فیرث میراث الغلام وان بال من الفرج فانثی فیرث میراث الانثی لان النبی علیه السلام سئل عن مولود فی قوم وله ما للمرأة وما للرجل کیف یورث فقال علیه السلام من حیث یبول ولان البول من ای عضو کان فهو دلالة علی انه هو العضو الاصلی الصحیح والاخر بمنزلة العیب وان بال منهما فالحکم للاسبق خروجا لان فی ذلك دلالة اخری علی انه هو العضو الاصلی وان استویا فی السبق فمشکل ای فهو خنثی مشکل عند ابی حنیفة رحمه الله (شرح الکنز لمولانا علی القوجحصاری)

(فی الاراضی والمرعی)

زید برقریه اهالیسنك مرعای قدیملرنده تغلبا اغل بنا واحداث ایدوب اهالی یه ضرری اولسه اهالی زیده بناسنی قلع ایتدرمکه قادر اولورلرمی ✻ الجواب * اولورلر

ومن غصب ارضا فغرس فیها او بنی قیل له اقلع البناء او الغرس وردها (مجمع الفتاوی فی کتاب الغصب)

برقریه اهالیسندن زید قریهٔ مزبورەنك مرعای قدیمنده بنا احداث ایدوب سائر اهالی یه ضرری اولسه سائر اهالی زیده بناسنی قلع ایتدرمك مراد ایتدکلرنده زیدبن قریهٔ مزبوره سپاهیسنك اذنیله بنا ایلدم دیو سائر اهالی یی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن غصب ساحة و بنی علیها فللمغصوب منه ان یأمر الغاصب بنقض البناء وهی معروفة فی الاصل (مجمع الفتاوی فی الغصب)

زید برقریه اهالیسنك مرعای قدیملرندن برمقدار عرصه اوزرینه کروم غرس ایدوب قریهٔ مزبوره اهالیسنه ضرری اولسه اهالی زیده کرومنی قلع ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر (مرت مسئلته آنفا)

زید برقریه اهالیسنك مرعای قدیملرندن برمقدار یری تغلبا ضبط واشجار غرس ایدوب باغچه ایتمکله اهالی یه ضرری اولسه اهالی زیده اشجارینی قلع ایتدیروب اول یری مرعی اولمق اوزره

ضبطه قادر اولورلرمی ❊ الجـواب * اولورلر (مرت مسئله)

برقریه اهالیسنك مرعای قدیملرندن اولان یرك برمقدارینی قریهٔ مزبوره سپاهیسی زید زراعت ایدر اولسه اهالئ مزبوره زیدی زراعتدن منعه قادر اولورلرمی ❊ الجواب * اولورلر

بر بلده اهالیسنك مرعای قدیملرندن اولان یرك برمقدارینی بلدهٔ مزبوره اهالیسندن زید زراعت ایدر اولسه سائر اهالی زیدی زراعتدن منعه قادر اولورلرمی ❊ الجـواب * اولورلر

برقریه اهالیسنك مرعای قدیملرندن اولان یرك برمقدارینی قریهٔ مزبوره سپاهیسی زید طاپو ایله عمروه ویروب عمرو دخی زراعت ایدر اولسه اهالی عمروی زراعتدن منعه قادراولورلرمی * الجواب * اولورلر

بر وقف قریه نك اهالیسی قریهٔ اخری اهالیسندن عمرودن شوقدر اقچه الوب مرعالرنده حیوانلرینی اوتلاتمغه اذن ویرسه‌لر قریهٔ اولی متولیسی مبلغ مزبوری اهالیدن المغه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولماز

بر وقف قریه نك متولیسی زید آخر قریه اهالیسنك برمقدار اقچه‌لرینی الوب قریهٔ اولی مرعاسنده حیوانلرینی اوتلاتمغه اذن ویرمكله مزبورلر دخی حیوانلرینی قریهٔ اولی مرعاسنده بغیر حق گزدروب اوتلادر اولسه‌لر قریهٔ اولی اهالیسی مزبورلری منعه قادر اولورلرمی * الجـواب ❊ اولورلر

بر وقف قریه نك متولیسی زید قریهٔ مزبوره نك مرعای قدیمندن برمقدار یری شوقدر اقچه مقاطعه تقدیر ایله یایلاق اولمق اوزره عمروه ویروب عمرو دخی ضبط ایلسه اهالی اول یری عمرودن الوب کالاول مرعی اولمق اوزره ضبطه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

برقریه اهالیسی قریهٔ اخری اهالیسندن برقاچ کمسنه‌لره قریهٔ اولانك مرعاسنده حیوانلرینی گزدروب اوتلاتمغه اذن ویرملریله اول کمسنه‌لردن شوقدر اقچه الدقلرندنصکره قریهٔ اولی ضابطی زید بن قریهٔ مزبوره‌ده ضابط اولمغله اول اقچه بنم اولمش اولوردیو مبلغ مزبوری قریهٔ اولی اهالیسندن تغلبا السه اهالئ مزبوره مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورلرمی * الجواب ❊ اولورلر

زیدك متولیسی اولدیغی وقف قریه طبراغنده اولوب کمسنه‌نك تصرفنده اولمیان وقف قورینك اشجارینی زید بعض کمسنه‌لره بیع ایدوب مزبورلر دخی اشجاری قطع مراد ایتدکلرنده قریهٔ مزبوره اهالیسی قریهٔ مزبوره قربنده اولمغله قطع ایتدرمزز دیو بغیر وجه شرعی منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

ایکی قریه اراسنده واقع اولان مرعای قدیملرك ایکی قریه اهالیسی علی الاشتراك مرعالری اولمق اوزره ضبط ایده گلوب حیوانلرینی اوتلاده گلمشلرایکن حالا برینك اهالیسی بعدالیوم یالکز بز ضبط ایده‌رز دیو قریهٔ اخری اهالیسنك حیوانلرینی اوتلاتمقدن منعه قادر اولورلرمی * الجواب ❊اولمازلر

(یبقی القدیم علی قدمه اذالاصل بقاء ماکان علی ماکان (خیرالدین افندی فی الحیطان)

برقریه اهالیسندن زید قدیمدن قیونلرینی قریهٔ مزبوره مرعاسنده اوتلاده گلمشیكن اهالیدن برقاچ کمسنه‌لر راضی اولماززدیو بغیروجه زیدی منعه قادراولورلرمی ❊ الجواب * اولمازلر

(یفهم جوابه مما مر آنفا)

برقریه اهالیسندن برقاچ کمسنه‌لر آخر قریه اهالیسندن زید وعمروك برمقدار اقچه‌لرینی الوب قریهٔ اولی مرعاسنده حیوانلرینی اوتلاتمغه اذن ویرملریله زید وعمرو دخی حیوانلرینی قریهٔ اولی مرعاسنده بغیرحق گزدروب اوتلادر اولسه‌لر قریهٔ اولانك سائر اهالیسی زید وعمروی منعه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر (یفهم جوابه مما مر)

برقریه اهالیسنك مرعای قدیملرندن اولان یرك برمقدارینی اهالیسندن برقاچ کمسنه‌لر عمروه بیع ایلسه‌لر بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

زید قیونلرینی عمروك طاپو ایله تصرفنده اولان تارلاسنده بغیرحق کزدیروب اوتلادر اولسه عمرو زیدی منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

زید عمروك تحت اجارەسنده اولان وقف چایرده بغیرحق قیونلرینی کزدیروب اوتلادر اولسه عمرو زیدی منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

زیدك طاپو ومقاطعه ایله تصرفنده اولان یایلاق اوزرنده بعض کسنه‌لر بغیرحق حیوانلرینی کزدیروب اوتلادر اولسه‌لر زید مزبورلری منعه قادراولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

برقاچ کسنه‌لر زیدك طاپوایله تصرفنده اولان تارلاسندن بغیرحق مرور ایدر اولسه‌لر زید مزبورلری منعه قادراولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

زید عمروك طاپولی تارلاسنی تغلبا ضبط وتخمنی زرع ایتدکدنصکره نابت اولوب یشل چمن اولسه عمرو مباشرت صاحب ارضله زیده اول چمنی قلع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(وفی فتاوی ابی اللیث من غصب ارضا وزرعها فلصاحبها ان یأخذ الارض ویأمر الغاصب بقلع الزرع تفریغا لملکه فان ابی ان یفعل فللمغصوب منه ان یفعل (تاتارخانیة فی الحادی عشر من الغصب) غصب ارضا فزرعها ونبت فللمالك ان یأمر الغاصب بقلعه ولو ابی فللمالك ان یقلعه

(من الجامع فی فصل مهمات المفتی)

زیدك طاپو ایله تصرفنده اولان تالارسنده عمرو ملك کرومنی تغلبا غرس ایلسه زید مباشرت صاحب ارضله عمروه کرومنی قلع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(مرت مسئلته فی اول الباب)

زید طاپو ایله تصرفنده اولان تارلاسنده عمرو تغلبا خرق احداث ایدوب بغیرحق دکرمننه صواجرا ایتمك مراد ایلسه زید عمروی منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور (مرت مسئلته قبل)

زید عمروك طاپو ایله تصرفنده اولان تارلاسنده تغلبا بنا احداث ایلسه عمرو مباشرت صاحب ارضله زیده بناسنی قلع ایتدرمکه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

زید طاپو ایله تصرفنده اولان قوریسندن بعض کسنه‌لر بغیرحق اوطون قطع ایتمك مراد ایلسه‌لر زید مباشرت صاحب ارضله مزبورلری منعه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

بروقف قریه اهالیسنك طاپو ومقاطعه ایله تصرفلرنده اولان قوریلرندن قریهٔ اخری اهالیسی بغیرحق اوطون قطع ایدر اولسه‌لر قریهٔ اولی اهالیسی مباشرت متولیله مزبورلری منعه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولورلر

برقریه اهالیسی قریهٔ اخری قربنده واقع جبال مباحەدن قدیمدن اوطون قطع ایده کلمریله ینه اوطون قطع ایتمك مراد ایتدکلرنده قریهٔ اخری اهالیسی بعد الیوم راضی اولمازز دیو مزبورلری بغیرحق منعه قادر اولورلرمی ❊ الجواب ❊ اولمازلر

(مامر من الخیریة یکون جوابا لهذا السؤال)

زید عمرو سپاهینك تیماری طپراغنده خدایی نابت اولوب کسنه‌نك تصرفنده اولمیان میوه اغاجنی دیبندن قطع واستهلاك ایلسه عمرو اول اغاجك قائما قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی ❊ الجواب ❊ اولور

(ومن قطع شجرة فی دار غیره فلرب الدار ان یقوم الدار مع الشجرة ویقوم بغیر الشجرة فیضمن فضل ماینهما وان شاء امسك الشجرة ویضمن ماانتقص بالقطع وان کانت قیمتها مقطوعة مثل قیمتها قائمة لاشیٔ علی الغاصب (خزانة الاکمل فی اواخر الغصب) وطریق معرفة ماانتقص بالقطع ماذکر فی الباب الحادی عشر من ضمانات الغنم انه اذا ظهر قیمة الشجرة القائمة بالتقویم الذی ذکر ینظر الی تلك القیمة والی قیمة المقطوعة ففضل ماینهما هو الذی انتقص بالقطع

(للمولی المرحوم شیخ الاسلام انقروی محمد افندی رحه)

زید عمروك قدیمی دکرمنك اوستی یانده اولان طاغدن قطع ایتدیکی اوطونی بغیرحق عمروك دکرمنی خرقنه صالیویرر اولمغله عمروك دکرمنه ضرری اولسه عمرو زیدی منعه قادراولورمی ※ الجواب ※ اولور

(الضرر لایصیرلازما بالرضاء والاذن وبغیرالاذن والرضاء یمنعه بالطریق الاولی (من ینبوع القاعدیة)

(فصل)

برقاج کسنه‌لر طاپوایله تصرفلرنده اولان تارلالرنده صاحب ارض اذننسز کروم غرس ایلسه‌لر برسنه مرورنده صاحب ارض مزبورلره کروملرینی قلع ایتدرمکه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولور

(یفهم جوابه مما مر من مجمع الفتاوی فی اول الباب)

زید طاپوایله تصرفنده اولان تارلاسنی صاحب ارض اذننسز کرمدخانه اتخاذ ایلسه صاحب ارض زیدی منعه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولور

زید طاپو ایله متصرف اولدیغی وقف تارلا طپراغنده کرمد اشلیوب بیع مراد ایلسه متولی زیدی منعه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولور

زید عمرو سپاهینك تیماری قریه‌سی اراضیسندن طاپو ایله تصرفنده اولان تارلاده عمروك اذننسز دکرمن بنا واحداث ایلسه عمرو زیده بناسنی قلع ایتدرمکه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولور

(مامر من مجمع الفتاوی فی اول الباب یکون جوابا له)

عرصه‌سی مقاطعه‌لو ارض میری و بناسی زیدك ملکی اولان دکرمن بالکلیه خراب اولوب اثر بنا قالمیوب یکرمی سنه‌دنبرو عرصه‌نك مقاطعه‌سنی صاحب ارضه ادا ایتمامکله صاحب ارض عرصه‌سنی طاپوایله عمروه و یروب بنایه اذن ویرمکله عمرو دخی نفسیچون اوزرینه دکرمن بنا ایتدکدنصکره زید فوت اولسه ورثه‌سی اول دکرمنه مداخله‌یه قادر اولورلرمی ※ الجواب ※ اولمازلر

عرصه‌سی مقاطعه‌لو ارض میری و بناسی زیدك وقفی اولان دکرمن بالکلیه خراب اولوب اثر بنا قالمیوب اون سنه‌دنبرو عرصه‌نك مقاطعه‌سی صاحب ارضه ادا اولنمامغله صاحب ارض عرصه‌سنی طاپوایله عمروه ویروب بنایه اذن ویرمکله عمرو دخی نفسیچون اوزرینه دکرمن بنا ایلسه زیدك وقفی متولیسی بکر اول دکرمنه مداخله‌یه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولماز

زیدك یری ارض میری و کرومی ملك اولان باغنك کرومی قوریوب عرصهٔ صرفه قالدقدنصکره یری اذن صاحب ارضله زیدك تصرفنده اولمامغله صاحب ارض اول یری طاپوایله عمروه تفویض ایدوب عمرو دخی کروم غرس ایدوب باغ ایتدکدنصکره زید فوت اولسه زیدك اوغلی بکر مجرد اول باغ یری مقدما باباسنك تصرفنده ایدی دیو باغه مداخله‌یه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولماز

(فصل)

زید طاپوایله تصرفنده اولان تارلاسنی عمروه شوقدر اقچه بدل مقابله‌سنده فراغ وبدل مزبوری قبض ایدوب لکن اذن صاحب ارض بولنمدین زید بلا ولد ولا ابوین فوت اولوب صاحب ارض تارلایی طاپوایله آخره تفویض ایلسه عمرو بدل مزبوری زیدك ترکه‌ٔ وافیه‌سنی قبض ایدن ورثه‌سندن المغه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولور

(الحقوق المجردة لایجوز الاعتیاض عنها ولو صالح الزوج احدی امرأتیه لتترك نوبتها بمال لم یلزمه ولاشیء لها وعلی هذا لایجوز الاعتیاض عن الوظائف بالاوقاف وللدافع الرجوع

(ابن النجیم)

زیدك تارلاسنده تخم زرع ایدوب یشل چمن ایکن تارلاسنی اذن صاحب ارضله عمروه فراغ ایدوب اکنی بیع ایتماسه حالا حصاد ادراك ایتدکده عمرو اکنه مداخله‌یه قادر اولورمی ※ الجواب ※ اولماز

(رجل باع ارضا فیهـا زرع ولم یذکر الحقوق والمرافق لایدخـل الزرع فی البیع من غیر ذکر وقال

(الشیخ)

الشیخ الامام ابو بکر محمد بن الفضل هذا اذا صار الزرع متقوما فان لم یکن متقوما یدخل الزرع من غیر ذکر
(قاضیخان فی فصل فیما یدخل فی بیع الکروم والاراضی وفیما لایدخل)

زید طاپو ایله تصرفنده اولان تارلاسنه بغدای زرع ایتدکدنصکره نابت اولوب یشل چمن ایکن زید اول تارلایی اذن صاحب ارضله عمروه فراغ ایتدکده چمنه تعرض اولنماسنه حالا اکن ادراك ایدوب زید اکنی المق استدکده عمرو مجرد تارلایی بکا فراغت ایتمکله اکن بنم اولمش اولور دیوز یدی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

زید طاپولی تارلاسنده مغروس اولان جوز اغاجنه مالك ایکن تارلایی اذن صاحب ارضله عمروه فراغ ایتدکده اغاجی بیع ایلماسه زید اغاجی ضبط ایتمك استدکده عمرو مجرد تارلایی بکا فراغ ایتمکله اغاج ملکم اولمش اولور دیوز یدی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته آنفا)

زید طاپو ایله تصرفنده اولان تارلایه ملك تخمنی زرع ایتدکدنصکره نابت اولوب یشل چمن ایکن بلا ولد فوت اولوب ورثه سی اکنی ضبط مراد ایتدکلرنده صاحب ارض مجرد زید حصاد ادراك ایتمدین فوت اولمغله اکنی بن ضبط ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(لان الورثة قائمون مقام مورثهم فی باب عتق المملوك بین الشرکاء (من المحیط السرخسی)

زید طاپو ایله تصرفنده اولان تارلاسنده مغروس اولان جوز اغاجنه مالك ایکن بلا ولد فوت اولوب ورثه سی جوز اغاجنی ضبط ایتمك استدکلرنده صاحب ارض اغاجی تارلا ایله معا طاپو ایله ویررم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(والحاصل ان القیاس فی جنس هذه المسائل ان من تصرف فی خالص ملکه لایمنع منه (جامع الفصولین فی الخامس والثلثین وباقی المسئلة یعرف تمامی آنفا)

زید فوت اولوب قزی هندی ترك ایتدکده هند زیدك ارض میریده مغروس اولان ملك جوز اغاجنی ضبط مراد ایتدکده صاحب ارض اغاج یره تابعدر دیو هنده ضبط ایتدرمیوب طاپو ایله ویررم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته آنفا قبل مسئلة)

زید مقاطعه ایله تصرفنده اولان وقف عرصه ده اذن متولیله ملك اشجارینی نفسیچون غرس ایتدکدنصکره زید فوت اولوب زوجه سی هندی واوغلی عمروی ترك ایتدکده جمله اشجاری عمرو تغلبا قبض ایلسه هند اشجاردن حصه سنی عمرودن طلب ایتدکده عمرو مجرد اشجار مقاطعه لو عرصه ده مغروسه اولمغله سکا حصه دکز دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(متول بنی فی عرصة الوقف فهو له لو بنی لنفسه بمال نفسه واشهد والا فهو للوقف بخلاف الاجنبی
(فی السابع والعشرین من الفصولین)

زید اراضی خراجیه دن بر عرصه یه مالك ایکن فوت اولوب اوغللریله قزلرینی ترك ایتدکده قبل القسمة عرصه نك جمله سنی اوغلاری تغلبا ضبط ایلسه لر قزلری عرصه دن حصه لرینی ضبطه قادره اولورلرمی * الجواب * اولورلر

زید بر قریه اراضیسنك مالکانه سنه متصرف ایکن فوت اولوب اوغللری عمرو و بکر و بشری ترك ایدوب قبل القسمه عمرو دخی فوت اولوب قزی هندی ولابوین ارقرنداشلری بکر و بشری ترك ایتدکده اول اراضینك جمله سنی بکر و بشر تغلبا ضبط ایلسه لر اراضیٔ مزبوره ملك اولمغله هند اراضیٔ مرقومه دن بحکم المناسخه حصه سنی ضبطه قادره اولورمی * الجواب * اولور
(مرت مسئلته من المحیط ومن الفصولین)

زید بر قریه ایچنده واقع یری دخی ملك باغچه سنك اشجاری اراسنی صبان ایله سوروب حبوب زرع ایلسه اول قریه سپاهیسی عمرو زیده صبان ایله سورمکله باغچه یی طاپو ایله آخره ویررم دیمکه

قادر اولور می * الجواب * اولماز (مرت مسئلته قبل اربع مسائل)

زید بر قریه ده واقع یری دخی ملك دکانه متصرف ایکن دکان محترق اولدقده اول قریه سپاهیسی عمرو دکانك عرصه سنی تغلبا ضبط و بکره طاپو ایله ویروب بکر دخی عرصه ده دکان بنا ایلسه زید بکره بناسنی قلع ایتدیروب عرصهٔ مرقومه یی ضبطه قادر اولور می * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من مجمع الفتاوی فی اول الباب)

زید سپاهینك تیماری اراضیسندن اولوب کسنه نك تصرفنده اولمیان تارلایی بر قریه اهالیسندن برقاچ کسنه لر تغلبا ضبط ایلسه لر زید اول تارلایی اول کسنه لردن الوب استدیکی کسنه یه ضبط ایتدرمکه قادر اولور می * الجواب * اولور (المغصوب لو قائما یأخذه مثلیا اولا

(جامع الفصولین فی الثالث والثلثین)

زیدك تیماری اراضیسندن اولمق اوزره قدیمدن ضبط اولنان اراضی یی زید ضبط اوزره ایکن قربنده اولان خاصك ضابطی عمرو زیده مجرد اول اراضی سنك برات وصورت دفترکده مقیده اولماغله بن خاصك اراضیسندن اولمق اوزره ضبط ایدرم دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من فتاوی خیرالدین فی اوائل الباب)

زیدك برات ایله متصرف اولدیغی تیمارده شریکی اولان عمرو اول تیمار طپراغنده طاپولی تارلالره متصرف ایکن عمرو بلا ولد فوت اولوب عمروك حصه سی برات ایله زیده توجیه اولنمغله زید اول تارلالری ضبط و آخره ایجارمی ادا ایتدکده امین بیت المال تارلالری بن ضبط ایدرم دیو زیدی بغیر وجه منعه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(یفهم جوابه مما مر من زکوة القنیة فی ثانی نوع اخر
فی باب العشر والخراج)

ولی نعمت بی منتمز پادشاه مکارم آیین وشهنشاه عدالت رهین خاقان بحر و بر سلطان هفت کشور السلطان
ابن السلطان (السلطان عبدالعزیزخان) خلدالله سبحانه ملکه وسلطانه و بسط فی بسیط
الارض اوامره واحکامه افندمز حضرتلرینك سایهٔ معارفوایهٔ ملوکانه لرنده اشبو
کتاب صحت نصابك التنجی دفعه اولمق اوزره مطبعهٔ عامره ده طبع وتمثیلی
معارف عمومیه ناظری عطوفتلو السید احمد کمال افندی حضرتلرینك
نظارتلری واستاد اکرم السید احمد طاهر افندینك مدیریتی
هنگامده و بیك ایکیوز سکسان اوچ سنه سی رمضان
شریفی اواخرنده ختام پذیر اولمشدر

ضابطلرك اخذ ایتدکلری ذی روح ایچون صاحبلری ظهور ایدنجه یه دکین مدت عرفیه تعیین اولنمشدر اکر مدت عرفیه تمام اولوب صاحبی ظهور ایتمزسه اذن حاکم الشرعله ثمن مثلنه بیع وثمنی صاحبلری ایچون حفظ اولنور پس ایمدی قولده وجاریه ده مدت عرفیه طقسان کوندر فرسده وحجارده و بغلده قرق کوندر بقرده وغنمده اون التی کوندر معزده اون ایکی کوندرابلده یوز کوندرایام مرقومه تمام اولمدین بیع اولنمیه کتوره نه یکرمی اقچه مژده ویریله اکر بر کونلك یردن کتوررسه اوتوز اقچه ویریله اکر ایکی کونلك یردن کتوررسه التمش اقچه ویریله اکراوج کونلك یردن کتوررسه یادخی زیاده دن کتوررسه یوز اقچه و یریله

(نقل من صك حاجب زاده)

زید حج شریف ایدوب دوندشده بعض عرب طائفه سیله بر یرده مناسبت ایدوب انلردن ات المق سوداسیله قافله دن ایریلوب عربلرایله بله کتسه شام شریفه چیقه‌یم دیو شام شریفه چقمیوب وبولداشلرینك اردندن دخی کلمسه اولمقوله یرده غائب اولان زیدك زوجه‌سی آخره نکاح اولنمغله وارثلری بینلرنده ترکه‌سی تقسیم اولنمغه شرعا رخصت وارمیدر ❊ الجواب ❊ واردر مهلکه ده غائب اولان مفقودك حکمندن خارجدر

(واذا فقد فی المهلکة فوته غالب یحکم بموته کما اذا فقد وقت الملاقاة مع قطاع الطریق وغیر ذلك من انواع العدو اوسافر علی المرض الغالب هلاکه اوکان سفره فی البحر وما اشبه ذلك یحکم بموته لان الغالب هو الموت فی هذه الحالات (نقل من جامع الفتاوی فی کتاب اللقطة)

(اخوان تزوجا وغلطا فی الزفاف)

(وذکر فی الرضاع اخوان تزوج احدهما امرأة وتزوج الآخر اخت تلك المرأة ثم زفتا فی لیلة واحدة فدخل کل واحد منهما بامرأة اخیه غلطا قال لاحد علی واحد منهما ویرد کل امرأة الی زوجها ولایحل لزوجها ان یطأها مالم تحض ثلاث حیض وعلی کل واحد منهما مثل المهر الذی وطئها فان اراد کل واحد منهما ان یمسك التی جامعها یتزوجها بعدما طلقها زوجها وعلیه للتی تزوجها مهران مهر بالدخول غلطا ومهر بالعقد وللتی لم یجامعها نصف مهرها بالطلاق قبل الدخول

(قاضیخان فی کتاب الحدود)

(اذا اقر الرجل المجبوب بالزنا اوشهد علیه الشهود لایحد وان اقر الخصی بالزنا اوشهد علیه الشهود حد وکذلك العنین ولواقر الاخرس بالزنا اربع مرات فی کتاب کتبه اواشارة لایحد ولو شهد علیه الشهود بالزنا تقبل (قاضیخان فی المحل المزبور)

(مایتعلق بالبینونة المغلظة والتحلیل)

(وسئل ایضا عن بکر بالغة شافعیة زوجت نفسها من حنفی اوشافعی بلارضی الاب هل یصح هذا النکاح اجاب نعم وان کانا یعتقد ان عدم الصحة لانا نجیب بمذهبنا لابمذهب الخصم لاعتقادنا انه خطأ یحتمل الصواب وان شئنا کیف مذهب الشافعی فیه لانجیب بمذهب الشافعی الابعقال الامام مسندا الی الامام لان الافتاء بماهو خطأ عنده لایجوز ولو زوجت نفسها بلا اذن الولی من غیر کفو یفتی فی زماننا براویة الحسن عن الامام لانه لایجوز النکاح لان کل قاض لایعدل ولاکل شاهد یعدل ولاکل واقع یدفع یرفع فکان الاحتیاط فی ابطال النکاح حتی او طلقها زوجها ثلثا فتزوجت غیر کفو ودخل بها الزوج الثانی لاتحل للاول لانه لیس بنکاح صحیح فی المختار واختار صاحب الاسرار قول محمد هنا لما قلنا وذکر برهان الائمة ان الفتوی فی جواز النکاح بکرا کان اوثیبا علی قول الامام الاعظم لقوة دلیل الامام قال الله تعالی ❊ فلا تعضلوهن ان ینکحن ازواجهن ❊

(بزازیة فی کتاب النکاح فی الخامس فی الکفاءة)

(ویحل للنساء لبس الحریر لقوله علیه السلام مشیرا الی حریر ❊ هذا حلال لاناث امتی ❊ والقلیل

منه معفو للذكور لما روى انه عليه السلام لبس جبة مكفوفة بالحرير (شرح مجمع البحرين لابن ملك في كتاب الحظر والاباحة)

ويحل لهن التحلي بالذهب والفضة ويحرم على الرجال لانه عليه السلام قال مشيرا الى الابريسم والذهب * هذان حرامان على ذكور امتي حلال لاناثهم * والفضة في معنى الذهب الا الخاتم لما روى انه عليه السلام * اتخذ خاتما من فضة والمنطقة وحلية السيف من الفضة قيد به لان التختم والتحلي بالذهب غير جائز لما روى انه عليه السلام نهى عن خاتم ذهب وصفر وحديد وقال انه حلية اهل النار * ويجعل الرجل الفص الى باطن كفه والمرأة الى ظاهرها لانه زينة في حقها والافضل لغير القاضي والسلطان ترك التختم (شرح المجمع في كتاب الحظر والاباحة ولا يستخلف اي لا يجعل القاضي غيره خليفة على القضاء الا بتفويض اي الا ان يفوض اليه ذلك من تقلد القضاء عنه كما ان الوكيل ليس له ان يوكل غيره الا باذن الموكل بخلاف المأمور باقامة الجمعة حيث يجوز له ان يستخلف غيره بلا تفويض لان الجمعة على شرف الفوات فالامر باقامتها اذن بالاستخلاف فيها دلالة فاذا استخلف القاضي غيره بتفويض ذلك اليه ليس له عزله لانه يكون نائبا عن الخليفة الا باذن وهو ان يقول له الخليفة استبدل من شئت فحينئذ يملك عزله واذا رفع اليه اي الى القاضي حكم حاكم امضاه لان اجتهاد الاول تأكد بالقضاء فيرجح على اجتهاد القاضي الثاني الا ان يخالف الكتاب والسنة والمراد بها السنة المشهورة او الاجماع او يعرى عن دليل فان قضى في مسئلة وهو يعلم انها مجتهد فيها وهو مخالف لمذهبه ناسيا فهو نافذ عند ابي حنيفة رحمه الله وفي العمدة روايتان وجه النفاذ ان حكمه ليس بخطأ بيقين ووجه عدم النفاذ انه زعم فساد قضائه فيعامل في حقه بزعمه وقالا لا ينفذ مطلقا اي عامدا كان او ساهيا لانه قضى بما هو خطأ عنده ويفتى به اي بقولهما وفي الصغرى الفتوى على قوله وفي المحيط اذا لم يعلم بكونها مجتهدا فيها ينفذ قضاؤه عند بعض المشايخ ولا ينفذ عند عامتهم واذا علم به ينفذ هذا هو ظاهر المذهب (شرح مجمع البحرين في كتاب ادب القاضي)

3 1761 06738331 5